SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přečiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 101 — **Budyšin — Sobotu, 2. meje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Mejski swjedźeń w Barlinje

Mejski žwjedźeń w Barlinje žo w nozy 1. meje ſ **cźežkim kommunistiskim krwawnym njeſkutkom sapocja.** Kommunistojo běchu w nozy we wſchěch dźělach Barlina žiwje ſa 1. meju dźěkali. Mjeńczomne cźrjódki lěpjachu a molowachu na ploty, murje, kněžow a dróhowy pleſtr nantokwjenja, ſo by ſo 1. meje **hromadny ſtrajk** pſchewjedł. Dokelž bě policija wožebje **ſakaſala,** pleſtr pomolowacź, **kokoſiſne patronille** wokolojeſdźachu, ſo by ſo ſakaſanje kedźbu mělo.

Pſchi tym **kommunistojo do policajſkich ſaſtojnikow** ſtřelachu. Tak rano w 3 hodźinach **dwaj Policiſtaj** w patrouillowacej kluźbje do Baſelſkeje dróhi jěchu, kładaſchtaj, hacź ſo ſakaſana agitacija dźěła. Na prawej ſtronje dróhi pjeć abo ſchěſć kommunistow ſtejeſche, kotřiž policiſtowoj hacź na dźěłacź krocźeł ſo pſchibližiłej dachu. **Nadobo někotre wuſkele ſawrżeńchu, a jedyn ſ policiſtow ſ kola na ſemju padże.** Jeho běchu do wutrobna ſtřelili. Dokelž nadpadniſzy dale ſtřelachu, dyrbjeſche druhi policiſt, ſo njeby wohnjo žiwjeho towarſcha poczerpił, cźekacź. Policiſt je ſwojim kolom do Schillerſkeje promenady ſajěchu, a teſ tu do njeho wjazy krócź ſtřelichu. Skónczinje móżeſche policiſt **nadpadowańſki kommando** alarmowacź, kotryż hnydom wſchěm kommando na měſtno nadpada póſła. Tam **parabellumpiſtolu** namakachu, w kotrejž hiſcheſe pjeć patronow a jena kulka w róli tcźeſche, dale wulka liczba wottſtřelanych patronow.

W Lichtenbergſkej dróſły **transparent** pſchipraſwjachu, hdyž ſo policajſka patrouilla pſchibliži. Kommunistojo do jeneje chěže cźekachu a ſ njeje do policiſtow ſtřelachu. Policiſtojo móżachu pak njeſrańenjeni ke chěži dóńcź a tſtřła ſajecź, kotryż měſneſche revolwer pſchi ſebi.

Pjatk ſo porjad **njeje kaſył.** Policija je wjele wſlodoſtnych kommunistow ſajała, kotřiž pſched ſchulemi ſtejo dźěcźom wobarachu, do ſchulſkeho čwarjenja ſaſtupicź.

Po ſozialdemokratiſkim wobliczenju je ſo pſchi ſozialdemokratiſkich ſwjedźenjach nětkle 80 000 ludźi wobdźělilo a nimale runje telko pola kommunistow. Jenemu kommunieſtej ſo poradźi, pſches wyſoke kěſyzate żelezne durje a potom na **tſechu univerſitneho twarjenja ſaleźeć, hdyž bolſchewiſtiſku chorhoj na ſrjedźny ſcźeſor ſcźeje.** Hdyž ſo pſched univerſitu wulka ludowa cźrjóda ſběża, ſo někotři ſtudentojo na tſechu podachu, bolſchewiſtiſku chorhoj dele puſchčichu a jn roſtorhachu.

Krwawny započatk k mejskemu swjedźenjej

W nozy k pjatkej w Mettmannu dwě wulkej cźrjódźe **kommunistow do nazionalnych ſozialiſtow** ſraſyſchtej. Pſchi tym tſtřełachu a kommunistiſkeho měſchcźańſkeho ſaſtupjerja Meyera a jeneho dźělacźerja do brjucha tſtřelichu. Dale je ſo pjeć wožobow na hłowje ſranilo. Policija je porjad wobnowiła. Dla tohole podawka je policija 1. meje wſchě demonſtrazije ſakaſała.

W Mnichowje žydom policiſtow ſo ſranilo.

Mjes tym ſo ſo ſozialdemokratiſke ſwjaſki **w Mnichowje** 1. meje na Thereſińej łuzy ſeſtupachu, ſpyta cźrjóda **kommunistow porjad kaſyć.**. Do policiſtow, kotřiž kommunistam wobarachu, kamjenje njetachu a **žydom policiſtow ſranichu.** Policiſtojo dyrbjachu tehak wjeſelahwyſej, ſo bychu **ſo** nadpadnikow wobrółi. Jěſdni policiſtojo ſ gummijowym klumpachom druhe kommunistiſke ſkupjenizy roſehnachu.

Mejski swjedźeń we wukraju

Po powěſcźach ſ wukraja je pſchi ſkładnoſći mejſkeho žwjedźenja **w Barcelonje** (w Schpaniſkej) a **w Lubartowje** (w Pólſce) k wjeſelſchim naſtupam doſchło.

W Barcelonje po demonſtraziji kommunistow, pſchi kotrejž ſo 3000 abo 4000 ludźi wobdźěli, pſched hrodom generalnych ſtabow ſtřełachu. Jeneho **policajſkeho ſaſtojnika ſaſtřělichu a někotrych druhich ſranichu.** Pódła toho je ſo pjeć nětkle dwanacźe demonſtrantow ſraniło. Hiſchcźe njeje dopokaſane, ſchtó je najprjedy ſtřelał. **W Madridźe** je wjcho ſměrom woſtało.

W Lubartowje w Pólſkej ſu ſo kommunistojo policiſtam ſpjeczili, hdyž cźi demonſtrazińi cźah roſpuſchcźichu. Dwěnaj policiſtowaj kommunistojo bróńe ſebrachu, cźełoſ dla policiſtojo ſalwu wutřělichu. Dwaj morwaj ſ demonſtrantow na měſtnje woſtaſchtaj.

Europa jako jenotne wiki

Francowska za powšitkowne europiske wikowańske zrěčenje

W ſrjedowſkej miniſterſkej radźe je ſwonkowny miniſter Briand wopomnjeńſke pſiwno wo franzowſkich namjetach w naſtupanju **europiſkeje unije** cźitał. Kaž Parižſki „Matin" pſicźe, wopomnjeńſke pſiwno ſ dweju dźělow wobſteji. W prěnim ſo najlěpſche metody ſa **roſdźělenje na ſtładach leżażeho žita** roſkładża. Druhi dźěl namjety ſa **wotbyżeże indurſtijowych wudźěłkow** wopiſchija. Póbła toho ſo we wopomnjeńſkim pſiwje namjetuje, na kajke waſchnje měłe ſo tym europiſkim ſtatam požeżonki pſchiſwolicź, kotrež je potrjebaju. Pſchiſłuſchni miniſtrojo Briandowe namjety pruhuja. Wočakuje ſo, ſo budźe jim blišſcha miniſterſka rada pſchiſłoſowacź. Potom ſo wopomnjeńſke pſiwno franzowſkim pódłanzam we wukraju pódſćele, ſo bychu ſo mohli ſ intereſowanymi knježeŕſtwami wo Briandowych namjetach roſmolwjecź.

W Parižſkich nowinach „Oeuvru" pſchedbyża depuťěrſkeje komory Etienne Fougere wo praſchenju pſchichodneje **europiſkeje unije** pſiſche. W naſtawku ſo praji: **Hoſpodarſke ſjednoczenje mjes Awſtriſkej a Němſkej,** kotrež by też k politiſkemu ſjednoczenju dowjedło, by ſwonkowne wikowanje druhich europiſkich ſtatow cźežko roſtſchadło. Němſka by kaž magnet druhe ſtaty k ſebi cźahnyła, mjes tym ſo by ſo Franzowſka woſamoczita. Tohodla ſu też miniſtrojo njepſchestajaja ſ pſchedbyżdami pſchiſłuſchnych kommiſijow jednali. Dyrbi ſo rjec, ſo je **hrożaze pſchiſłamknjenje Awſtriſkeje k Němſkej** podawki poſpěſchiło a ſo je też druhe ludy nuſowało, pucź k roſtrańenju wobſtejacych **wobežnoſćow** namakacź. Tohodla Franzowſka ſ kuwjedźiwym programmom do Genfa pſchińdże.

Franzowſka je nim ſa rataſtwo politiku **hypothekariſkich kreditow** namjetuje a finanzmu podpjeru pſchi ſaradźenju tajkich kreditow lubi. Se wſchěch praſchenjow je **žitne praſchenje** najwažniſche. Internazionalna žitna politika dyrbi ſo wutworicź. Schtóž chże europiſkim ſtatam pombacź, dyrbi ſo pſchede wſchěm ſa to poſtaracź, ſo móża žiwoje žito pſchedacź. To je też Ameriſa ſapſchijała a je ſo ſwólniwa pokaſała, ſo ſo lěpſchinſkim złam ſa žito w Europje njebudże napſcheczíwe ſtajeeź.

Schtóž rólu indurſtrije w hoſpodarſkim praſchenju naſtupa, je nětkle 40 ſwjaſkow mjes ſobu w Europje, kotrež pak njeſju hacź dotal nicźo cźiniłe, hacź ſo ſu ſajmy indurſtrialnych ſakitałe. Někto dyrbja ſo nuſowacź, ſo bychu też na pſchetrjebarjow ſwojich wudźěłkow dźiwale a do ſniženja złow ſwolile. Pſchichodna organiſazija europiſkich ſtatow drje ſo njeje w formje złowneje unije hacź na podłožku powſchitkownego wikowańſkeho ſwěcźenja pſchemjedźe, kotrež Europu jeniczke wulke wotbywańſchcźo jejneho rataſtwa a indurſtrije ſcźini. So budża wiſi jara wulke, je ſ toho pſośnacź, ſo ſe ſwětowego wobrota 1800 milijardow frankow na Europu žanu 900 a na Sjednoczene ſtaty połnóżneje Ameriki jenož 300 milijardow wotpadnje.

We Warſchawje policija kommunistiſke demonſtrazije w ſnutſkownym měſcze roſchma. Někotrych kommunistow ſranichu a někotrych ſajachu. Jeneho policiſta ſ revolwrom do nohi ſtřelichu. **W Kutnowje** je wutřel jeneho kommunikta, kotryż jeneho policiſta mišny, jemu nadróſmi wikowańku morił.

Postupanje Němskeje přećiwo reparacijam

Amerikańſki pódłanz w Barlinje Sackett je do Ameriki wotjeł. Jeho puczowanje, kaž diplomatiſki dopiſowaŕ Londonſkeho „Daily Telegrapha" pſicźe, ſ reparazijſkimi (wójnſkim wotſchkodźenjom) ſwiſuje, kotrež ma Němſka dobyczerjam ſwětowoje wójny płacźicź. Sackett ma pjeża amerikańſkemu knježeŕſtwu ważnu ſdźěłenku němſkeho kanzlera Brüninga a němſkeho ſwonkowneho miniſtra dr. Curtiuſa pſchedpokoječ. Němſkemu knježeŕſtwu wo to dźe, ſo bychu Sjednoczene ſtaty naſtork k roſrěczenju mjes druhimi ſtatami wo tym dale, ſo bychu ſo reparazijſe cźeże ſmjenſchiłe.

Němſka ſwoje žadanje na to ſakoſnje, ſo ſu ſo ſ powjeſchenjom płacźiny ſlota twarowne płacźiny ſtuſiſnje. Němſka dyrbi w ſwižu ſ tym twory, ſ kotrychž wunoſchkom wona wójnſke wotſchkodźenje płaci, wo 30 prozentow turiſcho do wukraja podawacź. Tohodla wona žada, ſo by ſo wójnſke wotſchkodźenje wo nětkle cźeżinu ſniżiło.

Goebbelsa k jastwu zasudźili

Po ſchižnjaczehodźinſtim jednanju je ſchtwórtk w nozy w 1 hodźinje Charlottenburgſki kawniſki ſud w proježu pſcheczíwo dr. Goebbelſej dla ſkichwidźenja w dźěłacź padach wuſud wuprajił. Goebbelſa ſu wiſcho kromadze ke jaſtwu na jedyn měſaz a k 2500 hriwnam pjenježneho kłoſtanja ſaſudźili, a to dla ſkichwidźenja nětkle dwuſcheho policajſkeho preſidenta Zörgiebela, nětkle dwuſcheho ſtuttſkowneho miniſtra Grzeſinſkeho, policajſkeho preſidenta dr. Weiſa w dwěmaj padomaj, policajſkeho kommandeura Heimannsberga a kriminalneho kommiſara Busdorfa, kotryż je we ſnatej Magdeburgſkej Haaſowej naležnoſći rólu hrał. Wot ſkichwidźenja židowſkeho nabožneho ſkromadźenſtwa ſ porokom ritualneho morda ſtwa Goebbelſa wuwinowachu. Statny rěcznik bě pſcheczíwo Goebbelſej ſaſtwo na jene lěto namjetnył.

Trocki do Španiskeje?

Schpaniſka miniſterſka rada je ſo w ſchtwórtkowſkim poſedźenju ſ pſchihotowanjom na wólby ſaběrała.

Swonkowny miniſter Lerroux je na napraſchenje nowinarjow wotmolwił, ſo je republikaniſke knježeŕſtwo ſwólnje, **bolſchewiſku Ruſku pſchipóſnacź.** Na praſchenje, **hacź by Schpaniſka prjedawſchemu ruſkemu bolſchewiſkemu kommiſarej Troźkemu** dowolila, ſo w Schpaniſkej ſaſtyblicź, Lerroux praji, ſo ſchpaniſke knježeŕſtwo ſdma Troźkemu ſakaſa, do Schpaniſkeje pſchińcź, ſo pak by wſchě naprawy cźiniło, kotrež by ſa nuſne měło.

Jendźelska, Italska a Juhoſłowjanska na Adriatiſkim morju

Italſkemu knježeŕſtwu bliško ſtejacy „Giornale di Lavori Publici" je italſke knježeŕſtwo a wſchě finanzne mozy w kraju nantokwił, ſo bychu na wobaranje pſcheczíwo jendźelſko-juhoſłowjanſkej offenſiwje poſtarnyłe, kotraž poſtupanje na Adriatiſkim morju dźěła. Na to ſu też druhe ſaſtiſtiſke nowiny na ſtraſchne wotpohłady pokaſałe, kotrež ſo na to měrja, italſke wikowańſke łódźſtwo ſ Adriatiſkeho morja a ſ Levanty wutłóczicź.

Kaž „Piccolo" pſiche, ſu jendźelſki kapital a jendźelſky měſcźeſko łódźow naſtork k roſwiczu juhoſłowjanſkeho wikowańſkeho łódźſtwa dale. Prajenje, ſo je Adriatiſke morjo ſtary Venedigſki ſaliw a jako tajke prawe italſke morjo, njemóże pſched wopraſwdźitoſću wobſtejeeź. Sa tóždu płacźiny dyrbi ſo wulke a žyłne wikowańſke łódźſtwo na Adriatiſkim morju ſałożicź a ſ tym dyrbja ſo wſchě poſpyty ſnjeho pſchedewſcaca ſabicź. Juhoſłowjanſke wikowańſke łódźſtwo, ſ jendźelſkim kapitalom ſo podpjerace, dalokoſahacy programm też w cźaſu najwjeſcheje ſwětowe kriſy wunjeduje, kotraž ſo wožebje w namórſkich ſtykach ſacźuwa. Tohodla dyrbi ſo poſpyt Genuy potłacźicź, ſo by ſo wobkhad ſ Trieſtom ſaſtajił, a ſo bychu ſo Trieſtej jeho parołédźne towarſtwa wſałe, kaž je ſo jemu hižo towarſtwo Libera Trieſtina wſało. S tym bychu ſo ſo namórſka wažnoſć Italſkeje na Adriatiſkim morju a roſmach italſkeho wikowańſtwa cźežko potrjechiłej. **W** poſlednim cźaſu ſo wobkedźbuje, ſo ſo juhoſłowjanſke parołódźne towarſtwo pſchihotuje, wſchudźe parołódźne jěſdne cźahy pſchipraſwicź, hdyž italſke parołódźne towarſtwo ſnamjenja ſłabośće pokaſuje. Trieſt, Benedig a Réka (Fiume) pjenježnu pomoż trjebaju, ſo bychu nadpady Jendźelſkeje wotrańyłe, kotraž juhoſłowjanſke wikowańſke łódźſtwo podpjeruje.

Sagrjebſki „Obſor" tole ſ Trieſta powě ſ napiſmom: Jehnjo wodu wjelkej muczi. Roſwicje naſcheho wikowańſkeho łódźſtwa ma pjeża na tym winu, ſo je hoſpodarſka kriſa.

Přewrót w Chinje

W Chinje revoluzije njeprjeſtajawaju. General Cźen-Cźi-Tang je ſo Kantona, najwjetſcheho měſta połodniſcheje Chiny, ſmužował. Generalny gouverneur Cźen-Ming-Cźu je cźekał. Hdyž je ſo měſto pſchepodało, njeje ſo ani ſtřelilo.

S pučom dyrbi so zwalić pschećiwo Čžangkaišechej a finanznemu ministrej Soongej zapoćeć. Rewolucionarojo chcejdža knježiwe Kuomintangowo wobnowić. Nětčišnje Nangkingske knježerstwo jako mjenje abo bóle fakrytu diktaturu wobhladuja. Nastork k rewoluziji je so ſ tym dał, ſo je Nangkingske knježerstwo Milina ſajeć dało. Přejedawſchi żelesniſti minister Nangkingskeho knježerſtwa, Sun-fo, a najwyſchſchi ſudnik Wang-Čzung-Hui, kotrejuž wobeju w Nankingu w jatbe dżerżachu, ſtaj rewolucijun tajnje pschihotowałoj. Sunſej a Wang-Čzung-Huiej je so poradźiło, do Schangchaja cichnyć. Wonaj tam we franzowſkim ſydlischczu pschebywataj.

Nazionalistiske knježerſtwo w Nangkingu je w pożledninu czażu w Honanſkej prowinzy nětkle 200 000 wojakow ſhromadźiło, kotříž dyrbja 75 000 muži derje wobrunjeneho wójſka pod roskazowarſtwom rewolucionarneho generała Schihiusana ſbiež. Kaž so ſda, je so Schihiusan ſ wojerſtwimi wjednikami prowinzow Hupeh, Hunan, Kwangſi a Kwantung hotował.

Nazionalistiske knježerſtwo w Nangkingu je w pożledninu czażu w Honanſkej prowinzy nětkle 200 000 wojakow ſhromadźiło, kotříž dyrbja 75 000 muži derje wobrunjeneho wójſka pod roskazowarſtwom rewolucionarneho generała Schihiusana ſbiež. Kaž so ſda, je so Schihiusan ſ wojerſtwimi wjednikami prowinzow Hupeh, Hunan, Kwangſi a Kwantung hotował.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 2. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Meja je nam ſkónčnje wumjedrjenje pschinjeſła. Naſch wjedrawuſtojny ſpyła mění, ſo budże horza a ſucha. Wyſchiny a niżiny ſu tu khwilu jara wſchelako rosphoſožene. Nad naſchimi ſtronami wuſchesćerżaja ſo wyſchiny. Teſ ſ wjeſzora pschikhadźeja nowe wyſchiny, ale mjes nimi ſaſunjenje ſu tež niżiny. Pódła ſahaja wyſchiny hacž do połnóżneho ſodoweho morja. Tuž je naſche wjedro pschežo hiſchcze doſcż ſorhate, druhdy wocżuſli, potom je ſaſo ſyma. Naſch wjedrawuſtojny ma ſa pſchichodny tydżeń ſcżěhoważe wjedro ſa móżne: Njedźela je hiſchcze kritiſki dżeń, póndźela wětrowa a potom rjenje a ſkopło zyły tydżeń. — Jutſche njedźelu Kantate khđaża ſtónčko 4,31 hodź. a khowa ſo 7,24 hodź. Měſaczk khđaża wjeczor 9,47 hodź. a khowa ſo rano 4,32 hodź. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +12. — Dżenſa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +3, thermometer w nozu +4. Wuhladu na cżopliſche wjedro.

— **Dżeń Walpory w Budyſchinje** wuſnamjeni Powſchitkowne turnarſke towarſtwo ſ originalnym cżasom na wjecżor po měſeje. Na 20 wojeſcżkow, ſ khodoſtu a wſche lakimi druhimi ſtrojidłami, ſtarymi wěcżami a komiſkimi drastami hibaſche ſo w cżasu ſ hudźbu po nikotrych měſchczańſkich haſach a pſches Krónprynzowy móſt wot na wotprawjenſchcżo. Sajimawy cżaſ běſche wjele pſchihladowarjow pſchiwabił. Podźiſcho na Hrodźiſchku a we dalſchej wokolinje měſta wulke wohnje khodoſtupałenja k ujebju ſpachu a ſpodźiwny dym hacž do města roſcżeſachu.

Z posedżenja měšćanskeje rady

30. haprieje 1931.

Hoſpodarſki plan. Rada woſtwy w hoſpodarſkim planje 1931/32 ſcżěhoważe dyrki: Mjaſowe łětki a wobhladowanje mjaſa, cżiſcżenje dróhow, wobſmětnenje dróhow, parkowe a ſahrodniſke ſarjadniſtwo, towarſki dwór a wotwożowanje ſmjećkow, měſchczańſke dżěłarnje, nalutowanju a ſerowu pokładnju, wohnjowy ſchkit, hoſpodarjenje wósniſtwo, wotwożowanje hnoja, khćhidłowu drożku Sprjewineho boka, ſchuliſki hamt, ludowe ſchule, powołańſku ſchulu, ponožnu ſchulu a wyſchſchu realku ſ wyſchſchej hoſcheſ ſchulu.

Němſkokatolſka pomoz ſa měſchczańſki muſej. S poſrědnikowom wokrjeſnjeho hejtmanſtwa je ſo němſkokatolſka pomoz wo 15 000 hr. ſa ſnutſkowne wuhotowanje powjeſchenſkeho twara měſchczańſkeho muſeja pſchiſwoliła.

— **Dżenżniſche wiſi.** Butra płaczeſche 75—80 pf., jejeja 7 pf., twaroh 25 pf., kóſłata punt 70—75 pf., ſtibjata 2—2,50 hr., hacž do ſchtyrjoch njedźeſ ſtare hacž do 3,50 hr. Punt cżeſnjeneho kalu płaczeſche 20 pf., běłcho 15—18 pf., ſellerija 40 pf., jěd̆ženje łobody 40 pf., ſydrożity kał 60—100 pf., morcheſ 15 pf., zybła 15 pf., rjetkej 15 pf., ſołotwje ſadżeńſki kopa 50—80 pf. a hłójczka ſołotwje 20—25 pf., jabłuka 25—45 pf., běrny punt 3—4 pf., zentnar 2,50 hr., łany wołki litr 1—1,10 hriwnow.

— **Wotewrjenje wobſhodu.** Kaž w nawěſchtku dżenſniſcheho cżiſła cżitamy, ſo ſ dżenſnišim dnjom w Budyſchinje na Hoſchiż haży 26 witkowarſke towarſtwo ſe ſcżitſkimi wuphodami „Rataſ“ wotewri a poruczja ſo k podawanju ſhnujenjow, pſchikrupnych hnojow, zita wſchěch druzin a twarſkeje a palneje potrjeby.

— **Wo kradnjenym kole.** Mužaze jěſdne koło ſnamtli „Cież“, kiž je ſo ſ kołoweje wotſtajenje jeneje tudomneje ſchule kradnyło, ma cżiſło 343 938 g.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchědne dny hacž do 7 hodź. wjecżor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nóżnu ſłużbu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena haptyka je měſtacżkim wotměnjenſom. W nicżi je to Hrodźowſka haptyka na Hoſchiż haży.

— **Lěkarſke radupodawanje.** Bliżſche darmotne radupodawanje ſa ſkabomyſlnych, na podawku khoroſcż cżerpjazych a duchathorych wobydlerjow města Budyſchina budże ſtrjedu 6. meje wot 11 hacž 12 hodź. w měſchczańſkej khorowni.

— **Budyſkemu kriminalnemu wodźićelju** poradźi ſo wuhonhać ſtjoch tudomnych bjesdźěłnych N., M. a Sch. jako ſadobywarjow do wulkladneho kaſchćika. Tak ſo wujaſnja dobywża do wulkladnych kaſchćikow pola wobkhodnika Liebera a Schaafa na Bohatej haży, Pachaſa pſched Schuleſtrami wrotami, Joſchera na Žitnych wikach a Wirkera na Swonkowej Lawiſej haży.

S **Dźiwiſcha.** Wutoru wotmě ſnaty kanaliſator Wirt w tudomnym dwórniſchczowym hoſcheńcu pſched nětkole 50 ſapiſanymi hobuſtawami kanaloweho towarſtwa kanalowu ſhromadźiznu wo kanaliſowanju Schprewje. Shromadźizna wobſamknu, ſo ma ſo wot cżěſkeho města we Hornjej Hórzy hacž do Barlina Schprjewja kanaliſowacż. Shromadźizna nadźijeſche ſo, ſo ſrědki k temu ſ „Oſthilfe“ dóſtanje. Měrni, ſo ſ 200 000 hriwnami wuńdże. Nětko dżěła k. Wirt ſa ſhromadźiznu w „Hajnkowni“ w Budeſzecach, hdżež chżeja jeho ſo rad hyſchcheć. Pſchiſtupy maja pjeża jenož ſapiſane hobuſtawy. Połizija krucże na to kedźbuje.

S **Raſchowa.** Wulkotny wobras ſo ſchtwórtk wjecżor wócżku poſkićeł, jako ſ hórkow wokoło Budeſtez wjeſe wohnjow ſo ſwołachu. Wobjeże rjany a wulki woheń mjeſe Raſchowſke ſydlischcżo. Dny dołho hižo běchu dżeći drjewo a druhe palidła hromadźiże a wulku hromadu nazwarile. Kuſkarńcża tu wěſo też běſche. So bychu tutón ſtary nałóſt wożeſbje rjenje twdebili, běchu ſtarichi a pſchećelſo dżeći pjenjeſy ſběrali a wohnjoſtrojidła nakupili. Mózuje ſapachu pkonjenja k njebju. Barbożity wogeń ſo ſ khwilemi do nich nětſchcże. Sſwětłe kule a rakety ſyczachu do wyſchiny a pſchiwabichu tak mnoho pſchihladowarjow.

Z **Hajnic.** Kaž kóżde lěto, tak też lětſa 1. meje pſchińdżechu wobdźělnicy procesijóna ze wſow zady Budyſzina přez naſu wjes a ćehnjechu do Filipowa. Bohużel njemóżeſche tón króć zwón Hajničanſkeje cyrkwje putnikam ſaneho poſtrowa zazwonić, kaž běše to hewak waſnje. Zwonowa wěża, kiž je ſo před nětkotrymi njedźelemi zaſypła, njeje hiſće ponowjena.

S **Delnjeje Hórki.** S 1. meje 1931 je ſo ſandarmſki hłowny ſtražmiſchtr Lehmann ſ Delnjeje Hórki do Kóhra pola Grimmy pſcheſadźił. Se ſamknutym dnjom je ſandarmſtwo **to Delnjej Hórzy** ſaſchło. Dotal da Delnjohórcżańſkeho ſandarmſkeho wokrjeſa ſłuſchcże wſy ſo tajke rosdźěła: Brěſynka, Klukſch, Delnja Hórka, Salhow a Cżeſchow pſchidźeża ſo k Wulkodubrawſkemu ſandarmſtwu a Dobroſchczu, Budyſchink, Maleſchczu, Pluſnikezu, Nadżanezu, Pſchiwcżicżu k ſandarmſtwu w Delnjej Kinje.

S **Buſez.** Kaž kóżde lěto, tej lětſa ſaſo turnarſke towarſtwo ſwjeżeńſki **Walpory** wuhotowa. Wobſtejnoſtwo ſo na nim też żiwje wobſtarli. Tola też lětuſke palenje łuſtarńczkow cżerpjeſche tžěrko pod deſchczojtym wjedrom, ſo k ſanemu prawemu Walporniemu żiwjenju njedóńdże. Jenož dżěći ſo njedachu ſ wjedrom ſamplicż a ſabawjachu ſo najebacż jeho na ſwoje waſchnje. Spěwny wotrjad turnarſkeho towarſtwa pod nawjedowanjom k. wuczerja Schndarka ſaſpěwa nekotre domiſniſke a turnarſke ſpěwy. Po wotpalenju wohnja běchu w Staużcu hoſcheńcu Walporne reje.

S **Luſa.** Naſche dżěći a młodoſtni běchu ſebi każ kóżde lěto na „ſtónzu“ drjewo ſa palenje khodoſtow pſchihotowali. Te pak bě ſo ſ wjeſzeje ſtrony wotwoſyło, ſo ho nichtó wjacy na Walporni njewjeſeleſche. Nadobo pak ſo wo wſzy w nozy k 1. meji na woheń trubjeſche. Paleſche ſo ſtara bodżeżana próſdna, jako „Funkenburg“ ſnata kżeża, kiż k. P. ſłuſcheſche. Tuta kżeża njech ſo njeſamenji ſ hródżnym twarjenjom pola domu ſa ſłužobnych pſchi naſchim mjeſe, kiż ma we wſchém ſamy napohlad każ wotpalene twarjenje.

Z **Radworja.** Tudyża wotnožka zwjazka wjeleđžetnych ſwójbow změje jutře njedźelu pola Kralec wjecżor we 8 hodź. zhromadźizanu, na kotruż ſu wſitey nanojo a maćerje ſylnych ſwójbow pſeproſeni, zo bychu to towarſtwo zeznali. Do wjeleđžetnych ſluſeju hižo ſwójby ze ſtyrimi dżěćimi, a tajkich je tu wjele. Kajke lěpſiny ſo jim poſkića, na zhromadźiznje zhonja. Njech tohodla přińdu! Powučeni ſo tola domoj wróća, hač towarſtwu přiſtupja abo nic.

Z **Kukowa.** Tudomna wotnožka Němſkeho Zwjazka wójnſkich wobſkodżenych a zawoſtajenych změje ſwoju měſacznu zhromadźiznu jutře (njedźelu 3. meje) popoldnju ¼4 hodź. pola Natuſee. Dokelž ſo wo wſelakich ważnych wuradźowanjach jedna, wočakuje ſo bohaty wopyt. Budże ſo też rozprawa podać wo demonſtraciji zwjezka w Drježđżanach, tehorunja wo tukhwilnym ſtejniſću wotmyſleneho přikrótſenja wójnſkich podpjerow a rentow. To je za kóżdeho ſobuſtawa jara ważne a tuž dyrbjał ſo wo tutym praſenju wobhonić.

Z **Hłupońcy.** Gmejnſkej radźe a gmejnſcy zaſtupjerjo w Bukowcu a Hłupońcy wobzamknychu, zo matej ſo gmejnje zjednoćić pod mjenom Hłupońca z Bukowcom. Wokrjeſny wubjerk w Kamjencu přihłoſowaše zjednoćenju wobeju gmejnow pod jeju wučinjenjom.

Z **Němcow.** Pola ratarja Jakuba Jurka je njedźelu připołdnju kruwa tři ſtrowe ćelata muzſkeho rodu porodźiła. Waża 145 puntow. Skoćatka ſu čile a wjesele.

Z **Mužakowa.** W Bühlerhöhe w Baden-Baden, hdżež wotkhorjenjo wot jěrchenjoweho cżerpjenja pytaše, je ſtawny knjez nad Mužakowom, Adolf hrabja z Arnim wumrěł. Jeho cżěło přewjeze ſo do Mužakowa a ſo w mauſoleju póndźelu abo wutoru pokhowa. Hrabja Adolf z Arnim docpě jenož ſtarobu 54 lět.

Z Łužicy

* S **Biſkopiz.** Biſkopcżańſki naléſtni hermank wotměje ſo pſchichodnu njedźelu a póndźelu na Starym a Nowym torhoſchcżu a na pſchimjeſowatych haſach. Dźiwja po natwarjenju hermanſkich budow a ſtejiſchcżow ſtudźomy, pſchin-

Wšědne zjewy

Wobras ſe žiwjenja małych ludźi.

94] (Pokrjećowanje.)

„To je“, pſchiſtrowdżi Kopezka. „Wubjernje ſo jemu wjedże. Je ſ ſarazom w Njeſamyhliach.“

„Hdyż pak mam ja tudy ſwój wumeńk!“, pſchetorhny praſchenje, kiž wopraſdże wiſaſche na hubomaj, cżehodła njeńdże tam k njemu, k ſwojemu hyſnej a woſtawa tu ſ pſchichodnym hynom a jeho żonu, jej zuſej, ſ kotrejž ſo njeſnjeſe.

„Pola hyna wſchat bych mohła hyć —“ pokraczowaſche po khwilzy. „Sſym tam też hyła. Pſches zyłe lěta hym tam hyła pola njeho na farje. Schto rjez, hyn je duſchny —“ rěcżeſche dale. „Ale —“ Drożeſche ſo, ma-li je mu to dowěrić; ale ſwěrhołeſche ji jaſyk, a dyrbjeſche hej wołożić. „Je jemu wěſo njemóżu domjaznoſć wjeſeł, hoſpodarić pola njeho. — — A — — to wěſe, Wjazaſławje, knjeſ Ssuda“, wupoſrjeđża ſo, dopominiwſchi ſo, ſ pſchewjeſele dowoleneje ſebi dowěrnoſće, kiž mohła naſpjeđżu njeſuże pſchijata hyć. To wěſcże, knjeſ Ssuda, kaž to hižom na ſwěcże hywa. Ehuart je duſchny. Tón by mi wſchitko k woli ſcżinił. Ale hoſpoſa — kuchařka“

Kopezka wotmjelkny.

Ssuda ſam pocża ſaſo powědacż. Wupraſchowaſche ſo na kóżdeho, na khoż ſo jenoż ſ minyſkoſcże dopomni. Spodźiwnje, kak wſchitke te mjena wuſkoczichu ſ jeho pomjatka, kiž běchu ſo dawno hižo wotſtupiłe ſhubiłe. A je mjenowm wunorichu ſo podobu. S nimi ſpominaſche też na wſchelake wokolnoſcże, podrobnoſcże něhdyſchcheho ſtamſnego żiwjenja. A wſchitko jeho tak ſajimaſche, tak puſtaſche. Tak rad nurjeſche ſo do tych dopomnjeczkow, do ſtarych wſchěch tych wobraſow. — —

Rosſboudu bě prěnjeho pod wrotami ſelkaſ — nětkle hakle ſo dopomni jaſnje a dźiwaſche ſo ſkoro, ſo njebě jeho hyndom póznał. Druſy běchu ſo wſchelako roſeſchli — jedyn tam, druhi druhdże. Pan Johan, Franz ſtaj mortwaj. Poſledniſcheho wuhlada Ssuda nadobo w tajkej nětkajſkej jaſnoſći. Kotrejž je w Amerizy; Ssuda njebě jemu ženje dobry hyk a tuj też jeho woſtud jeho njejimaſche. „A ſchto Ternka?“ woprašha ho.

„Tón je hubjenje ſtónczik.“ Kopezka wupowěda Ternkowe wohubły. „Swoſtaka je po nim wudowa. Schto je ta ſ nim pſchetraka — — Wy ſeje ju tola ſnaſ?“ woprašha ſo Kopezka. „Ale ně, — pſchetorhny ho, „wy ſeje jenże tajſich njenahladnych ludźi łoſtbu njeměſ.“

Ssuda wuſmja ſo ſkoro hórko a wuſkoſtliwje pſchejeđże ſebi ſ ruku cżoło. Kak zyle hinak dżenſa na ſtyrět hlada. — — A ta żona, wo kotrejž wołudże runje ſłyſchcheſche a na kotruż wopraſdże w roſkeſćiwje jeje ſłoża běſche hladaſ ſ wyhłoſcheje nětkajeje wumyſlenje wulkoſće — we kajkim ſwěcże jewi ſo jemu nětko ſ niżiny żiwjenſtich naſhonjenjow a ſe ſamnjnych prubowanjow? — —

Ssuda pohlada na cżaſnik a ſtany wſkoku wot blida. Wěſche hižo napoł dwěmaj. Tak bě ſo do powědanja dał. A tak bě cżaſ cżerkył . . . .

„A kak wy —“ ſadżerża jeho pſchi wotkhađże, w ſamych durjach Kopezka. „Kak je ſo wam pſchezo wjedło, knjeſ Ssuda? Sceże dha wy to namakaſ, ſchtoż ſcże we ſwěcże pytał . . . . hacž też to je wam żiwjenje dało, ſchtoż ſeje wot njeho wocżakował, Wjazaſławje? . . . .“

S wobliczjom wotwobrocżenym, bjeſ ſłowcżka wotmołwjenja wuběża Wjazaſław Ssuda ſ durjow.

IX.

Na ſwojim khođżenju po měſeje, roſnoſchuju dźiwadłowe pſcheroſchenje, njetwuwoſtaji Wjazaſław Ssuda ani cżěſći, ani hyđlenja.

Na wjecżor pſchińdże też do „Liby“. Ssměrki hižo padachu, běſche ſchéro; ſcżiny leżachu na ſſchach niſkich domcżkow. Kehwataſche, ſo by ſ tutym kutom, w kotremž ſa direktorowu pokładnju ſebi hjes toſo wjele njeluſbje ſche, ſtejże hotowy hył.

S tych něſchta wrotow, kiž tu ſtojachu ſnapſcheca ſebi, ſtajnje ſa nekotre wokomiki ſaſo pſchikhađżeſche, kedy ſe-

bě ſo w nich ſhubił. Tutym ludźom jowle njebě żane wumělſtwo ſ trěbnym hyđłom; mějachu wo ſwój wſchědny khleb doſcż ſtaroſcżow, kotreho njemóżachu ſo cżaſto do hyđeje wole nojeſcż.

„Daj Bóhlby Knjes wam dobry wjecżor —“ ſtrowjeſche ſtary wumeńk, każ bě ſo naſwucżił ſa tute worſchty, ſaſtupiwſchi do ſſirwy połđenjeho domu w „Libu“. Cżitany na blido wabiży nacżiſchczanu zedelku; njeviđżeſche nikoho wo ſtwi. Roſhładowjwſchi ſo ſpěchnje po wokolinje, mějeſche ſo ſhwataju ſaſo ſ wotkhađej.

Tola poſaſta, wołta ſtoja.

S kuta ſtiwy ſaſtyſcha rachłowanje.

„Daj Bóhlby Knjes wam dobry wjecżor —“ wospjetowaſche. Wotmołwy żaneje njeđóſta.

Pſchijinuſi k koju, we kotrymž ſ hubjenym poſleſchcżom pſchikryta leżeſche jónſka.

„Je wam hubjenje?“ woprašha ſo Ssuda, pohładnywſchi ji do njeſwocża.

Njewotmołwi niczo.

Ssuda hładaſche hubjażelnje na tu ſynu pſchenerětu ſuchu poſtawu. „Směrnjeże ho,“ rjekny zyle bjes pſchemyſlenja, jenož ſo by něſchto rjekł.

Mrěżaza wuwali na njeho ſwojej wupjatej, ſ mihu ho ſaſtemnjazej wocżi. Ssnađ měſeſche tohо, kotruż ſ njej wěcżeſche, ſa něſtoho druheho, ſnateho, ſnađ w mrokotach ſwojeho pyerchażeho żiwjenja cżuſeſche żadoſcż wupraſicż ho něſtonu, ſo by to, ſchtoż měſeſche na wutrobje, ſ njej njeſahinyło, a njeđżiwaſche na to, konu to rěcżi . . . .

„Spodź mje, we ſłomniku, ſu te yjeneſey —“ ſchepta ſche ſebi ſłyſchomnje. „Njeneſey na Boże mſche — — na Boże mſche ſa Franzowou duſchu . . . . Dwaj ſchěſnaſai jenož hiſcheſe pobrachujetaj ſ zyłej cżaſiży — —“

Wotmjelkny. Ssuda ſtojeſche tu roſkorjeny, pohnuty. Pôſna wokomiknje ſ tim rěcżi, a hłubokoſcżi ſaſkyſchanych runje ſłowow roſcżeſ ſ jaſnemu a wěſtemu wobraſej ſwoſjoraſnych podaſkow.

(Skónczenje ſcżěhuje).

du mnosy hermanšzy ludźo se wschelakimi tworami. Sawješeleńske městno je sašo na Tělniku. Pšchi pšchihódnym wjedrje śmjeje hermank jako jedyn s prěnjichich we Bilkopicańskej wokolinje wšjeze dobry wopyt wocžakacź. To by žo w sajimje wobstodnikow a hermanskich ludźi wilalo.

* S Marijnego Dołu. Pondźelu wjeczor wokoło 7 h. dyri błysk do śwětłowego powoda w Marijnym Dole. Won błyne groty rosschěrk. We wschelakich twarjenjach błysk elektriske pschiprawy rosbi. W jenym domje žanu kruch sčžny wuraźu. Ludźo pak njebuchu sranjeni.

* Se Zitawy. Tudomny bjesdźěłny kubiwjasaŕ Max Richter jěchaše w poslednim czasu wospjet do Schtejschcźa s motorskim kolom, so by žnadź tam dźěło namakał. Na jenej tajkej jěsce jadźe Richter njedźelu popołdnju w Schreiberhawje do schtoma a žo saraźy. Swojim pschiwuznym w Zitawje běšche žurjertnje snjeseńcźu, kiž je lědma 25 lět swojeho žiwjenja dospěł, dopišnizu pósłał.

Zaměry a puće paedagogiskich dźěławych zjednoćeństwow němskich ludowych skupinow

Pschispomnjenje: Na wucžerskej zhromadźišnje w Budyschinje žrjedu do jutrow bě žo jara akutne praschenje wuczenja žerbskeje rěcže w narodnje měschanych schulach žerbskeje Łužicy narěsnyło. Pschi tym jedyn wobdźělnik na ważne dźěło dra. W. Henža pokasa, kiž narodnosinu problem (praschenje) mjeńschinow jenož wot paedagogiskeho a kulturelneho stejšćicza wobhladuje. W tutym nastawku pschinjesemy wucźah s jeho wuwjedźenjow. Nimale wschitke móža žo na žerbsku mjeńschinu we Němskej nałožowacź a tak maja tež wulkeje ważnosće sa naš. Redakcija.

Wo tutej maćišnje piša studijowy rada dr. W. Henž nadrobnje w „Pädagogische Warte“, kiž dwójzy wob měsaz jako šeschik wukhadźa. S paedagogiskeho stejšćicza wuraźnje dopokasuje, kak ma žo kultura mjeńschinow se strony statneho (knježazeho) luda hajicź a pěstowacź. Jako wobjebity pschikład pschinješe Wallisow w Jendźelskej, kotraž maja hischće swoju wobjebitu rěcź. Jeho wuwjedźenja móža žo zyle na nasche narodne wobstejnosće nałožowacź. Wujimamy tohodla najważnische wuspěchi s jeho wobschěrneho nastawka. W 4. seschiwku s 15. mak. rózła t. l. pische sćěhowaze:

„Postajenja wucžbnych planow sa němske ludowe a wyschsche schule jej žadaja, so ma žo na namjesne a wukrajne Němzowstwo we wucžbje wobjebicże dźiwacź. Tež pschi wukuklanju wucžerjow a filologow ma žo na žadanje na pschiměrjene walchnje hladacź . . .

Wobćežnjenje pod pscheměnjenjenymi wobstejnosćemi, kaž wuwicże w zusej wokolinje, pod wliwom druheje a zuseje rěcże, zuseho ludstwa a druheje a zuseje kultury žo stawa, narěsnje žo wě zyle nowe a zwojorasne problemy, kotrež wucźerjej w tukraju jenje njepschistupja . . Djenža žo wjele w cžasopišach a mjezynarodnych swjatkach wo tak mjenowane europske mjeńschinowe praschenje jedna. Němske mjeńschiny žu nětko dźěl, daloko najwjetschi dźěl tutych europiskich mjeńschinow.

Wo cžo jedna žo pschi tym praschenju? Wo nicžo druhe a žnadnische, hacź wo sdźerjenje maćerneje rěcże, žwojeho ludstwa, žwojeje kultury, ludoweje skupiny wosrjedź druheho statneho luda. Jedna žo wo prawo schulow se žwojej maćernej rěcźu a wucźbnymi planami, kotrež narodne a ludowe kulturne kubło maćerneho luda do srjedźišny wucźby a sdźěłanosće staja, jedna žo wo prawo na schule s wucźerjemi žwojeho ludstwa. To žu we žwojej bytosći ethiko-paedagogiske žadanja, kotrež móža žo paedagogiśy dopokakacź.

S tuteje ethisto-paedagogiskeje strony njeje žo narodnosinne praschenje hacź dotal rospominało, bynjej tuto waschnje k tomu pschinoschowało, swadu mjes statnym ludom a narodnej mjeńschinu žwojeho politiskeho charaktera widacź a ju na wyschšu duchownu runinu posběhnyć, dokelž žu tute praschenja ważny dźěl wschitkich europiskich kulturnych problemow. Dyrbimy žebi jažni bycź, so je nětčišše położenje mjeńschinow, potłóčowanje a traschenje (terror) pschez statnu ludstwo a kulturu Europy a wobhladuje žo jako počžischczowanje europiskeje kultury.

So paedagogiske a wědomostne wobdźělanje wocžehnjenjeńskich praschenjow tež k wusmětlenju mjeńschinowych praschenjow pschinoschuje a tak na politiskej ważnosći nadobuduje, dopokasuje jažnje pschikład we Walesu we Jendźelskej. Wallisam je žo porazyło, na podkoržu wědomostnych dopokasmow wo wliwje dwurěcžnosće na wuspěch w schuli a na duchowne wuwicże schulskich dźěcźi, wschě žwoje narodne a schulske žadanja napschećo Jendźelskej pschecźišchcźecź a žu žo jim dopjelnike. Tute praschenja žu wallisay paedagogojo lěta dołho pschepytowali. Mjes tym so pridy we wallisiich schulach wot 6. žiwjenskeho lěta jendźelska rěcź jako wucžbna rěcź žo trjebasche a na wallisku žo mało dźiwasche, je nětko na městno jendźelskeje rěcże wallisa stupika, potajkim maczejena rěcź dźěcźi. Hakle w 5. schulskim lěcze pschidruji žo jendźelska jako zusa rěcź a to jenoź jako wucžbny pschedmjet. Wallisa rěcź wostanje hacź do tónja schulskeho cžasa wucžbna rěcź. —

Druhe sastanischcźo we roswiciu tuteje mysliczki pokasa mjezynarodny kongreš wo dwurěcžnosći we Luxemburgu w lěcze 1928. Genssti „Bureau International d' Education“ běšche je wschěch dźělow žwěta napraschowanja wo wucžbje a wocžehnjenju wo dwurěcžnych krajinach doštał a mějesche tehodła sa nusne, mjezynarodny kongreš powolacź, so by paedagogika a psychologiska strona tuteho praschenja žo rosjasnika a ke wobjebitym pschepytowanjam žo namołwjało. Kongreš pokasa jažnje mjezynarodny sajim, kiž narěsnjenemu praschenju napschećzo pschinjeseshu. Wobdźělichu žo tola na nim nahladni paedagogojo a psychologojo je wschelakich dwurěcžnych krajinow Europy. Tež spišowaczej tutych rjadkow (studijny rada dr. W. Henž) wobdźěli žo na kongrešu s dwěmaj pschednoschkomaj wo „Wocžehnjeńskich praschenjach zuseho mjeńschinow“ a „Narěcź a dwurěcžnosć“. Byrnjež Němska, dźiwajo na žwoju wulku liczbu narodnych mjeńschinow, dyrbjała najwjetschi sajim sa to měcź, běšche tola jenoź pisches spišowaczeła sastupjena. Tuž bě nusne, tamne němske instanzy, kotrež žo s narodnymi praschenjemi saběraja kaž tež němske mjeńschinowe skupiny sa tute problemy sajimacź. To žo tež sta. Swjatk němskich ludowych skupinow Europy saběrasche žo na žwojim pobjedźenju we Winje (25.—27. junija 1928) a w Mnichowje w lěcze 1929 se jednanjemi a wuspěchami Luxemburgskeho kongreša. Njewotwisnje wot teho sdruji žo spišowaczel s paedagogami němskich skupinow, so bychu w shromadnym dźěle s wobjebitymi wocžehnjeńskimi praschenjemi wukrajneho Němzowstwa žo saběrali.

Tucźi bórzy dopóśnachu, so ma žo dotalne dźěło swjatka do kulturpolitiskeho žo shlubschicź, a so je nusne, konferenzu paedagogow a kulturnych politikarjow němskich skupinow w njeněmskich statach a tež němskich swotlacź a wušlědźicź, kotre kulturelne a paedagogiske praschenja žu shromadneho wědomostneho dźěła hódne a nusne. Powołarjo konferenzy žo bóriy pschesswědczichu, so wědomostne shlubschenje do wobjebitych kulturnych a paedagogiskich praschenjow tak mjenowan. mjeńschinow jara temu pschinoschuje, pokasacź, so žu narodnostne a mjeńschinowe praschenja sa kulturne wuwicże zyleje Europy ważny faktor. So tajke dźěło wschěm Europczanam, kotrěž žu dobreje wole, wocźi wotewrja a jim wuraśuja, so njemóža nimo tutych praschenjow hicź, cźujacźi žo samolwicźi sa pschichod europskeje kultury. So žane rosrišanje europiskich praschenjow njeje bjes dźiwanja na mjeńschinowy problem. A so tajke wobdźělanje smóžni, njewutkhilne kulturelne rosdwojenje mjes wschelakimi ludami w jenym stacże, mjes wjetschinu a mjeńschinu, mjes statom a mjeńschinu na wyschschi sthodźenk posběhnyć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drježdźan. (Pschi dźele smjesožił) Wultoru popołdnju wokoło ½6 hodź. spadny na Rakuschańskej dróży w Drježdźanach-Laubegasu pschi podkopkowych dźěłach dźěłacźeć do 7 metrow hlubokeho podoła. Won žo smutka cźežko sranì a tak dyrbjachu jeho do khorownje na Janowem měsace dowjesć.

* S Kamjenicy. (60 000 hriwnow pschesschiwk). Cźeknjeneho wyschischeho póstowego sekretara Hempela njesyu hacź dotal hischće sasklapcź mohli. S pruhowanjemi tudyschego wyschischeho póstowego direktora je žo wukopało, so je žo Hempel khětro pschesschok. Won běšche w cžasu wot 1926 hacź do nětcźischeho njedźe 60 000 hriwnow sdźěła s twopacźnymi sapisowanjemi do mjenowitych liscźinow, sdźěła je sadźerjenym pjenjes dospěł, kiž je wybjak k wobstaranju sawěsćenskich znamkow wunjeł. Pjenjezy je Hempel na lohkomyślne waschnje wosebje we towarschnoscźi kónskich swadawak. Wyschischa póstowa direkcija je sa wjeźowne sdźělenja, kiž dopomhaju k sasławjenju skuczenja, myto hacź do 600 hriwnow wuskasiła a sa sašoschinježenje pschesschiwjenych pjenjes myto wo 5 prozentow hódnoscże s twsamknjenjom prawneho puća.

* S Dźitmannsdorfa. (Nakładny auto s briketami žo spalił). Pondźelu popołdnju spali žo tudy s briketami nakładženy auto Kamjenicańskeho Nowschitkowskeho konsumskeho towarstwa. Autowy wjednik móješe žo lódy hischće wuthowacź. Wjeźna wohnjowa wobora sdźěła tomu, so wobeń na žiwobne khěže pschestoči.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutšischu njedźelu:** Cźopłe, tola trochu njewěste wjedro.

* **Němski kanzler Brüning je pjatk pschipołdnju němskoježemskich sapóstlanzow dr. Gereću, Heppa, Döbricha, Bauera a jeneho pruskoježem. sapóstlanza s landbunda pschijał. Tuczi na to pokasachu, so dyrbi je hischće wjazy wupładowu mlokatstwa z wjetschimi złami pschez wukrajnej konkurrenzu schkitacź. Němski kanzler wuwěhny, so dyrbi žebi ratarstwo tež z druzystwami žame pomhacź.**

* **W Schönebergu-Barlinje žu w jenej khěži Gosćowskeje drohi pjenježeneho listinoschcerja Schwana skónzowaneho namakali. Won pjenjezy rosnoschesche a bě 6500 hriwnow zobu dostał. Sslědźenje je wukopało, so je nadpadnik jimu, w kotrejž je žo morđarstwo stało, hakle psched nětrymi dnjemi wotnajał a do njeje 1. meje sazahnył.**

* **W Jutrobogu Pola Barlina je njesnaty wink pjatk wjeczor Burmeisterowu, kotraž je swojim muzom jenu filialu w Jutrobogu wodjesche, skónzował, hdyž je dwjonu pokładnju pscheliczila. Mordaŕ je je sadwyhnył durjemi podjałeł.**

* **Franzowske wojeńske létarstwo je žo je schtyrjomi sněhoženjemi podeschło. Bombu mjetaze létadło z wyschošcze 200 metrow nad létanischcźom pola Mont Eltimara k semi padże. Létarjej žo saraźyschtaj. — Druhe njeboże žo nětkotre hodźiny posdźišo pola Pantoisy sta. Létarjej žo žmjercź straschnje sranischtaj. — Tśecze njeboże žo blisko namórskeho létanischcźa Hyeres sta. Wódne létadło, kotrež jedyn offizjer wodjesche, do morja padże. Rybakam žo porazi, cźeńkostranjeneho wjednika wukhowacź. Létadło žo w žołmach potepi. — Pjatk posdże wjeczor žo schtwórte njeboże sta. Pschi tym žo wjednik hoierskeho létadła mori. Létadło žo pola Bourgas swrózi a do cźišta rosbi.**

* **Pschi semjerzenju w Kawkazu je w Azerbaidzanje pschi semjerzenju 220 ludźi žiwjenje sdubiło a 200 žo ranilo. W Nachiczewanu žu 160 morwych a 500 sranjenych naliczili.**

* **W Rietherey w Brasiliskej je laboratorium brasiliskeho wójnskeho łódźistwa do powětra buchnyło. Nětdźe 200 pschisłužerjow je žo pak morilo pak žo sranilo. Laboratorium a žuboźne twarjenje jej žo do cźišta wupuscźiłej. Rosbuchnjenje je žo najskerje w składowni torpedow stało. Rietherey pschi Riosskim saliwje znapschecźo města Rio leži. Hacź dotal žu 45 morwych a 70 sranjenych s wupuscźeneho laboratorija wunjeli.**

Swójbne powěsće

Zemrěli: Bjedrich Schmidt w Budyšinje, khowanje budźe jutře w njedźelu dop. ½11 hodź. wot žarowańskeho domu. — Korla August Winkler, hoscénčar w Motydle, 59 lět, khowanje dźensa sobotu. — Bjedrich Wilhelm Baumgärtel, lokomotivny tepjer na wotp., w Biskopicach, 76 lět, khowanje dźensa sobotu. — Erwin Freude, wyšši dawkowy sekretar we Lubiju, 29 lět, khowanje dźensa sobotu. — Waltaŕ Schömmel w Běłcej Wodźe, 16 lět, khowanje běše wčera pjatk.

Hród „Geroldseck“ při bayersko-awstriskich mjezach. Tam poswjeća 2. meje jk wopomnjeću wójnskich padnjenych hobrske piśćele. Jich zynki budźa słyšeć w Bayerskej a Awstriskej.

K žałostnemu zemjerženju w Kawkazu. Widźimy na wobrazu wjes při rusko-persiskich mjezach. **Zemjerženje w połodnjej Kawkazkej so w swojej** cyłej strašnosći hišće njehodźi přewidźeć. Liča za 700 smjertnych woporow.

Měšćenjo a wjesnjenjo kupujće němske twory!

dźěło němskich dźěłaćerjow — wot němskich firmow podawane a w domownych wobkhodach małowikowarstwa, rjemjesła a přemysła płaćiznjehóje poskćene.

Potom so naše němske hospodarstwo zaso skrući a wam wužitk a dobytk přinjese.

Přetož hdyž němske hospodarstwo dźěła, kćěwa tež němski kraj!

Tohodla kupujće domach němske twory.

Verband für Handel und Gewerbe, e. V.
Bautzen.

Viele Hausbesitzer

seufzen unter der drückenden Zinslast.

Der Abschluß eines Bauspar-Vertrages mit der als leistungsfähig bekannten Bausparkasse

Deutsche Bau- und Wirtschaftsgemeinschaft e. G. m. b. H., Köln, Richler Straße 31a

gibt Ihnen die Möglichkeit, sich von dieser Last zu befreien. **Unkündbare** Tilgungshypotheken zu **günstigen** Bedingungen. **Keine Zinsen! Mäßige Verwaltungsgebühren!** Die nur treuhänderische Verwaltung der im Eigentum der noch nicht zur Zuteilung gekommenen Bausparer verbleibenden Sparguthaben und Hypothekenforderungen gewährleistet **größte Sicherheit.** Die Oeffentlichkeit der Zuteilung mit Kontroll- und Einspruchsrecht aller Bausparer sichert Ihnen ein **gerechtes Zuteilungsverfahren.** Die im Normalfalle **prämienfreie Lebensversicherung** bietet weitgehendsten Familienschutz.

Der Erfolg beweist:
In 2 Jahren über **23 000 Mitglieder.**
Wieder 2½ Millionen Reichsmark zugeteilt!
Bisher **13 Millionen Reichsmark** zinslose Darlehen verteilt!
Fordern Sie **kostenlos** und **unverbindl.** Druckschrift Nr. 538

Name: .....

Wohnort: .....

Mitarbeiter aller Stände (örtliche Vertrauensleute und stille Vermittler) gegen angemessene **Vergütung gesucht.**

General-Agentur Zittau,
Frauenstr. 3 Fernruf 3318

Hosćenc w Khwaćicach

jutře njedźelu wulke

mejumjetanje

Jutřišnje pječerošuje Jednota Sokoł. Hosćenca.

Česćenym wobydlerjam a wokolinje wozjewjam, zo sym **w Delnim Wujezdże**

frišerski wobkhod

knjeni Hany Šmitoweje přewzał a prošu wo dobroćiwu podpjeru.

Z počesćowanjom

August Wenzel, frišer

Čerstwy lany wolij

Gustav Jung w Koporcach
wolenca

Łužisko-Serbske Sokołstwo

zmjeje njedźelu 17. meje 1931

III. zwjazkowy zlět

w Radworju

Swjedźeński nyšpor / Swjedźeński čah / Zjawne zwučowanja / Serbske reje / Mejski swjedźeń ze meju / Wohnjowe skupiny

Zlět ma być z dobom serbski ludow swjedźeń.

Wšěch Serbow a Serbowki přeprošuje

Zlětowy wubjerk

Wikowańske tow. zemskich wupłodow

„RATAŘ“

wotewri z dźensnišim dnjom swój wobkhod. / Poruča so k podawanjú:

Přikupnych hnojow, picowadłow, žitow wšěch družin, symjenjow, palidłow a twarskeje potrjeby

Wobkhodne rumnosće na Hošic hasy čo. 26 / Dalokorčak čisło 3935

Male nawěšćki hižo přinjesu wužitk

Wulke

Reunion- židźane wobrazy

su hišće rjeńše!

We wšěch wulkich pakćikach

Fürst Pückler

Drobna předaw. płaćizna 1.50 hr.

přileži **wulki židźany wobraz ze zerijow kwětkow, mjetelow a ptačkow**

Gela

Drobna předaw. płaćizna 1.80 hr.

přileži **wulki židźany wobraz krasneje reklamy lěčnych počasow**

Nałěćo, lěćo, nazyma a zyma, wot kóždeje 16 wulkich jenotliwych wobrazow = 1 wobraz lěčnych počasow

Runje z tutych wulkich židźanych wobrazow móžeće najrjeńše ručne dźěło kóždeje družiny zhotowić. Mustrowe łopjena a pókazki za ručne dźěło móžeće bórzy pola cigaretowych wikowarjow dóstać.

Wšě Reunion-cigarety

Reunion * Graf Arco | **Edle Fürst Pückler Vineta** | **Reunion Gela**

maju swoju čistu a miłu kajkosć ze swědomićiweho wubjerka a wěcywustojneho wothladanja jenož dobreho orientalskeho tobaka, su dźěłane z najnowočasnišimi naprawami za čisćenje a wobdźěłanje tobaka, kaž tež w techniey z najdospolnišimi cigaretowymi mašinami.

199. saksa krajna loterija

Čehnjenje 1. rjadownje 18. 19. a 20. meje 1930

Losy

poručujetaj a rosćeletaj

Za rjadown. 1/10 | 1/5 | 1/2 | 1/1
5.- 10.- 25.- 50.- hriwn.

Statnaj loterijowaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother
na Kěžorskej dróży 22

Ernst Lehmann
na Kamjentnej hasy 45

Hlowne dobyće
w 5. rjadownje
Hriwnow
ev. 750000

1	po	500 000
1	po	250 000
1	po	200 000
1	po	150 000
1	po	100 000

atd.

160 000 losow
72 000 dobyćow

Ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće derje přihotowany, zemrě zańdźeny štwórtk wječor naš luby nan, dźěd a wuj

kubler Jan Mlynk

w starobje 85 lět. Poručamy jeho dušu do pobožnych modlitwow.

W Čemjericach
a Słonej Boršći, 30. IV. 31

W mjenje zrudnych zawostajenych
kubler A. Mlynk

Pohrjeb budźe jutře njedźelu w 10 hodź. wot Čemjere na Miklawšk w Budyšinje

Přiloha k čisłu 101

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 2. meje 1931

Hłowna zhromadźizna Domowiny

Pjatk, 1. meje 1931

Na prěnim mejskim dnju zeńdźe so nahladna ličba zastupjerjow serbskich towarstwow a zwjazkow k hłownej zhromadźiznje Domowiny w zali Serbskeho Domu w Budyšinje.

Zhromadźizna wotewri so z narodnej hymnu „Rjana Łužica“. Na to witaše předsyda k. farař Křižan přitomnych a pokaza na prěni dźeń meje jako na dźeń swobody za dźěłaćerstwo, kiž nas pokazuje na naše Serbstwo, wo swoje byće wojowaceho, kiž ma so dźensa bźdźić tež tam, hdźež před lětdźesatkami kruće steješe. Zadźěwki za naše Serbstwo wobsteja we wobmyslenju, zo mohło dźěło za narod podarmo być. Najebać wšěch znamjenjow, kotrychž dla mohło nam zatrash być, mamy dźensa tola pornjo prjedawšim časam čitace, sebjewědome Serbstwo. Njetrjebamy zadwělować, dokelž ma naše Serbstwo znutrkownu hódnosć. Rjane nadźije za přichod lubi nam naš dorost, wosebje naš studowacy dorost. Wězo skutkuja nakazliwe mocy na našim ludźe, mjez nimi je wulka móc materialismus, kiž ma swoje korjenje hišće w starym robocanstwje. Smy po Božim dopuščenju mały lud, kiž ma so čim horliwišo za swoju narodnosć bźdźić. Z tutymi rozpominanjemi skónčiwši přiwołaše předsyda zhromadźenym hišće raz wutrobne powitańske słowa.

Po tutej wotewrjcejskej narěči přepoda předsyda hnydom słowo k. kantorej Holanej z Budyšinka k přednoški

wo serbskim dźěsću w šuli a staršiskim domje.

Rozłoži njehdźe sćěhowace myslički: Dźěći su naš přichod, kiž maju po nami za Serbstwo dźěłać. Wažnosć dźěsća a młodźiny je wulka, spóznajemy to wosebje na tym, kak so politiske strony a druhe korporacije prócuja, je za sebje dobyć. Směrdawacy za cyłe žiwjenje dźěsća je staršiski dom. Starši maju wliw na dźěći a přisłušnosć je serbscy wukubłać. Ze zadźěwkom při wukubłanju su často měšane mandźelstwa. Dźěćom serbskich staršich ma so dać serbske mjeno. Staršej dyrbitaj ze swojimi dźěćimi serbski rěčeć, dokelž staj winowataj so starać, zo dźěći swoju maćernu rěč nawuknu. W našej rěči mamy rjanu a nježnu dźěćacu rěč. Z dźěćimi dyrbimy dobru a nic z němskimi słowami naměšanu serbšćinu rěčeć, a to nic jenož domach, ale tež w zjawnosći. Wažne je też, zo serbscy starši swoje dźěći wšelake serbske hry nawuča, jim serbske bajki powědaja, z kotrychž rěči žiwa fantazija našich wótcow. Zakhować měł so we serbskich domach serbski raz jstwy w nadobje, wobrazach a hrónčkach. Serbske wobkhody měłe měć serbske napisma, štož też dobry wliw na dźěći wukonja. Prawi serbscy starši dyrbja serbske časopisy čitać, swojim dźěćom darić serbske knižki. Prawi starši wozmu też swoje dźěći sobu na serbski swjedźeń. Dźěći dyrbja widźeć, zo serbscy starši wopory přinjesu za swój narod. Serbscy starši budźa też so prócować, swojim dźěćom dać zeznać serbsku domiznu. Dyrbja za swoje dźěći žadać serbsku wučbu we šuli a kedźbować, zo dźěći dostanu serbsku pačerśku wučbu. Dale je trěbne, zo sebi serbscy starši ze swojimi dźěćimi serbski dopisuja. Hdyž smjerć zaćehnje do serbskeho domu, je přisłušnosć, zo so daš pohrjebać w serbskej rěči, dalokož so hodźi. Žadać maju so serbske napisy na rowowe pomniki. To wšitko ma wliw na naše dźěći. Hdyž my sebi žadamy česćownosć swojeje narodnosće, dyrbimy też druhu narodnosć, nabožinu a přeswědčenje česćić.

Nimo staršiskeho doma ma też šula wulki wliw na dźěćo. Po naturskich prawach dyrbjeli my měć serbske šule, kiž pak drje so dla naměšenja ludstwa njebychu přewjesć hodźale. Šula ma być raj za dźěćo, hdźež so domach čuje. W Sakskej šulski wubjerk postaja, bać ma šula być němska abo měšana. Wjele pak při wšěm zależi na wučerju. Rěčnik spominaše też na njelube poměry w Pruskej.

Dom a šula staj najmócnišej faktoraj, kiž na dźěćo skutkujetaj, za ważniši mjez nimaj ma płaćić staršiski dom. Přednošer skónči swój zajimawy, na myslach bohaty a wulcy powučacy přednošk z khutnym napominanjom, zo bychu słyšerjo domach skutkowali za serbsku mysl. Z wulkim připóznaćom zhromadźizna přednošk přija a předsyda jón z wosebitymi dźakanymi słowami pohódnosćeše a přispomni, zo też duchowni na to hladaja, zo so serbska pačerśka wučba dźěćom njeby njetrjebawši poćeźiła.

Při rozmołwje wo přednošku k. přednošer wšelake zajimawosće wo šulskej wučbje, wosebje wo serbšćinje, zdźěli. K debaće rěčachu hišće kk. Hajna ze Splóska, wučer Meškank z Komorowa, wyšš. wučer Słodeńk, wyšš. wučer Kral, hłowny redaktor Smoleŕ. Rozmołwa běše dołha a wulcy zajimawa.

Jako dalši dypk dnjoweho porjada sćěhowachu

rozprawy.

Za předsydstwo Domowiny rozprawješe k. farař Křižan. W lětnej rozprawje wuzběhny jako najwobšérniše dźěło wšotowarstwowy zlět w Rakecach, při kotrymž Rakečanska „Lipa“ zdobom 501ětny jubilej swjećeše. Wuzbytk zlěta rozdźěli so na sobuskutkowace zwjazki a na domjace towarstwo. Dale spomni předsyda na ferialne kolonije a na rěčne hodźiny w sekretariaće Domowiny a dźakowaše so wšitkim skutkowarjam. Nowe přijało je so do Domowiny Zjednoćenstwo Serbskich Žonow. Wupisane myto za dobre dźěło je Domowina připóznała Marjani Domaškoje w Cazowje za hru „Z khudych žiwjenja“. Rozprawjeŕ pokaza dale na prócowanja k postajenju Zejlerjowskeho pomnika we Łazu, kiž ma so hišće lětsa postajić. Domowina je nakładowała zapis wšěch serbskich towarstwow. Je wotměła wšelake posedźenja a běše tu dźěła dosć. Myto za načisk za Zejlerjowy pomnik je so mjez někotre wosoby rozdźěliło.

Městopředsyda k. kaplan Nowak rozprawješe wo posmjertnej pokładni Domowiny, kotruž župa Michał Hórnik zarjaduje. Pokładnja ma pjeća 50 sobustawow a 2000 hr. kapitala.

Pokładnik k. direktor Klos poda zličbowanje. Słyšachmy, zo najebać wšěch njeluboznych hospodarskich wobstejnosćow su dokhody spokojace. Towarstwa su powšitkownje přinoški derje płaćiłe. Pokładnik zdźěli na žadanje mjena towarstwow, kiž njeběchu hišće zapłaćiłe. Po namjeće jeneho ze pruhowarjow so pokładnik wuswobodźi.

K temu přizamknychu so

rozprawy županow.

Župan župy „Michał Hórnik“ k. kaplan Hórnik smědźiše powědźić wo pilnym dźěle w jeho towarstwach. Towarstwa su na wšelake wašnje dźěłałe. W towarstwach młodźenczow a knježnow běchu zhromadźizny derje wopytane. Wotmě so pod nawjedowarjom k. kapłana Nowaka wukubłarski kurzus we towarstwach młodźenczow. Towarstwa knježnow skhadźowachu so pilnje k zhromadźiznam a wuhotowachu swjedźenje. Sokołske jednoty su kročeł dale přišłe z organizowanjom nawječorneho wokrjesa. Też Bjesady wobdźěłichu so na narodnym dźěle. Kóžde towarstwo je po swojej mocy sobudźěłało na wulkim zamjerje, samostatnje dźěłać pod wjednistwom župy.

Za župu „Jan Arnošt Smoleŕ“ rozprawješe k. župan Krječmaŕ, wuzběhny dźěławosć župy po wěstym planje. Po dołhim prócowanju so poradźi, zhotowić zapis wšěch Serbow, w župje zjednoćenych. Župne wjednistwo wobstara přednošerjow za swoje towarstwa. Někotre towarstwa přeměnichu swoju dźěławosć. Na wšotowarstwowym zlěće wobdźěli so župa najsylnišo a župne wjednistwo dźěłaše na wuhotowanju zlěta. Dźěćom wobstara župa wokrjewjenje w próznidninach. Župnemu wjednistwu poradźi so pod čežkimi wobstejnosćemi załožić Zjednoćenstwo Serbskich Žonow, zrjadowa zhromadny wulět na Čornobóh, připrawi wustajeńcu Zjednoćenstwa Serbskich Žonow, kiž je so derje poradźiła. Skónčenje zarjadowa župa wulěty do Błótow a Mužakowa. Wosebje wuzběhny k. župan Krječmaŕ dobre zhromadne dźěło mjez župu a Domowinu, kaž też mjez župami samymi a naspomni organizačny kurzus 22. małeho rózka a 1. nalětnika 1931.

K. župan Haješ smědźeše wo trochu lěpšich wobstejnosćach w župje „Handrij Zejleŕ“ rozprawjeć. Derje zastupjene běchu towarstwa na župnym swjedźenju we Łazu, kiž so derje poradźi. Wězo maju so jenotliwe towarstwa w pruskej Hornjej Łužicy khětro bźdźić, druhe smědźa zaso rjane wuspěchi zapisać. Docyła smě župa „Handrij Zejleŕ“ z lěpšej nadźiju do přichoda hladać. W Blunju je so towarstwo z wulkej woporniwosću předsydy skrućiło.

Postrow běštaj pósłałoj k. farař Swjela, župan župy „Hendrich Jordan“ a k. dir. Krawe-Drježdźanski, podžupan.

Namjety.

Mjez namjetami so zapodaty namjet Zjednoćenstwa serbskich wučerjow wo připomoc k nakładej šulskeje spěwnje zběrki „Naše spěwy“ wróći. Zdźěli so dale wo připisu wokrjesneho hejtmanstwa, zo smě so 30 wóčerstwjenja potrjebnych serbskich dźěći ke Narańšemu morju pósłać. K. župan Krječmaŕ dale zarjadowanja přewza. Předsyda přečita přeprošenje na 3. zlět Łuž. Serb. Sokołskeho Zwjazka 17. meje we Radworju. Dale so jenohłósnje wobzamknu, zo Domowina lětsa žadyn wšotowarstwowy zlět njewuhotuje. Należnosć wo wudawanju serbskich dźiwadłow so předsydstwu přewostaji. Pokaza so na ludowu universitu w Dalkach, hdźež je 5 městnow za knježny swobodnych. Jenohłósnje so wobzamknu, zo ma Domowina zestajeć zapis wšitkich swojich sobustawow. Skónčnje přija so hišće namjet, zo přećiwo 1 hłosej su „Serbske Nowiny“ organ Domowiny. Ze zhromadnym spěwom „Hdźe statok mój?“, z přečitanjom protokola, kiž běše k. wyšš. wučeŕ Kral přećelnje spisał, a z wobzamknjeńskimi słowami předsydy skónči so hłowna zhromadźizna.

„Čerwjeny zmij“

(Wobraz je wjły.)

Wo tajtim hrósnym po prawym rad njeręčiśich. A tola čitaśi dźeń wote dnja w nowinach, so je tu abo tam woheń był. Nadobo maśich jadnym wobraz pśiśed wóčomaj, kótaž běśśe tu we wjły pśiśed létami. Tajśi wobraz samni so cył do dusche a pomjatka, so ani zbliźśe žiwjenje jón njewótbudźeśch. Sćyła hdyž tak halle wjećor poźdźe abo, tuž śwjećiśa je, w nozy wuhrił.

Moji lubi luźiśka, nješćto hrósnuśiśego śej po prawym mysliśe njemóžośch. Hdyž tafle mérnje w pśérnim spanju dśérmośch a je cył potom sa pśérni wokomik, tuž by to Bobu bo Žona śłuchała. Potom bolezśich mjeś śwarom a wopśawdźitosćat. W śamym wokomiku pśichodźe cśe njekrašnu strach, kiž ćuła nóz a dalśe duny wjazu je stawowe njeźdźe. Woheń — woheń!!! Khćeš k wokńej. Och, ty mój bóžicko! Tajśile napohlad!!! Kak wobśinjena wujdźe žona je śpara a śyhcnje, teź dźeśi pocinaju śchkrećeć. Njedyrbjach tak nahle „woheń!“ sarećiś. Žyle měrnje dyrbjach žonu na njón kedźmu sćitaćz arjeź: „Wórścha, mi bo śda, so je nébdźe woheń.“ Haj, tak dyrbjach cśinić — — — ! Hdyž pak śam na zyłem cźśe śichpotaśch, kaž wobjuza a w rozbórjenośći mójeśch léhy śłś sa knefle pichićźinić. Hdźeźa, hdźeźa bo pali? Mi bo śda, wokoło pomnika. Ty mój lubi pomhaj, to tola njeje pola Kóžnitej Pétra! Žony, khćeš nékajki piśeśchu, wśicho jene, kotru!

Halle nésto w cźerśtwym nóźnym powśiśu pocza jemu śiwitaś, so je to wopśawdźitosćej. So śnajmjeńścha wé, na cśim je, a so nésto woheń haścheć béźi, kiž je tónj wjły wudyrił.

Ale to pat ta wojsta njeje, po kotreji nésto dale śhwataja. Tak śałośćo hiśchcźe ženje wjły wule njeśbu. So jeneho wopśawdźe wottrachuje. Kajka njewóśćedna cźerwjenośćej jewi so na śtatołach a śćitomach hać horje ke njebu. Kajka dźiwna hara a wrjeśkot pichithadźajuch śhkawow, haj, taśi praśkot, kupśot a śchtrélétanje tam horjeka! Kak to nasdala śhutkuje! Žony śteja w śpódnych śukajach pśiśed śbźu, muźoje a śhadle a śhotowane žónśke cźerja po wjły dele. Na wobliczach strach, wśitkem śo śeanje. Pola koho dha śo pali? Och ty mój bóžicko! Wopśawdźe pola Kóžnitej Pétra. Je to możno? Lubi ludźiśka, śmilcźe śo. Haj, pola Kóžnitej. Sśmér na nich pokasuje. Je wśichaś tak. Khwatajcźe a pomhajcźe!

Něšto literarnych nowoscow

Dalewjedźenje.

III.

Dr. Karl Röseberg: **Leben und Wirken von Michael Frentzel.** Dresden 1930. C. Ludwig Ungelenk. Str. 86. Tale kniha je loni wušła jako wosebity wóčiś z časopisa „Beiträge zur Sächsischen Kirchengeschichte XXXIX“ a je doktoratne dźěło prjedawšeho fararja w Poršicach dra. Karla Rězbarka, nětko fararja w Lipsku. Po poručenju sławneho wučenca, prof. M. Murka, je spisowaćel ze swojim dźěłom so wo doktorat Pražskeje filosofiskeje fakulty prócował a też dóstał. Hnydom z woznama wobsaha (str. 2—3) spóznajemy jara swědomite a pilne dźěło sipsaćelowe, kiž jedna:

I. wo času před reformaciju cyrkwje bjez serbskeje literatury (str. 5—9).

II. Reformatoriski čas ze skromnymi spočatkami hornjoserbskeho pismowstwa přez Warichija a Martini (str. 10 hač 15).

III. Michała Frencelowy žiwjenjobźh (str. 15—23).

VI. Frencelowy zakładny literarny wuznam (str. 24—50).

V. Jeho spisy a z nich wukhadźace wuslědki (str. 53—83).

Přidaty je zapis žórłow a literatury (str. 84—86).

Kaž posledniši zapis žórłow a spisow dopokazuje, je autor we wšelakich archivach jara swědomiće slědźił a studował wšo, štož jeho hač dotal wo sławnem Budestečanskim fararju Michału Frencelu z wjetšeho dźěła nam njeznate było; wosebje pak je wukopał ważne powěsće wo Frencelowej skutkownosći a jeho poćahach k wyšnosćam woc yle spodźiwnem dotal njeznatem wosudźe jeho přełožka sćenjow swj. Mateja a Marka z lěta 1670, kotrež běše Frencel za swoje pjenjezy čišćeć dał, a kiž bu wot Budyskeje rady zebrany. Dr. Rězbark cyłu tohodla nastatu zwadu do podrobnosćow ze žórłow wuswětluje. Dale je so autorej poradźiło, wuslědźić rukopisne přełožki sćenjow wot Wósličanskeho fararja Jana Čichora, † 1669, a druhich w archivje krajnych stawow. To su wuleq ważne pomniki naseje rěče.

Wosebje pak je autor přeslědźił při swojim dźěle cyrkwine knihi, archivy města Budyšina, krajnych stawow a konsistorstwa w hłownem krajnem Drježdźanskim archivje — zwěsćił, jo je so Michał Frencel 2. mał. rózka 1628 narodźił a zo je 29. junija 1706 zemrěł. Tak je też druhe wopačne data pola Jenča a druhich zwuporjedźał. Zwjetša so při tom složuje na zběrku pohrjebnych rěčow a pěsnjow za Michałom Frenclom, kotrež je w Pjechowej knihowni namakał. —

Wulcy zajimawe su Rězbarkowe jednanja wo Frenclowem přełoženskim dźěle, jara rozhladnliwje sudźi wo jeho poměrach k druhim tekstam, też k češkemu — pólskemu. B udže to z dobrym podłožkom za pisajomnje dźěło wo Frencelowej rěči docyła. —

Rězbarkowe doktoratne dźěło wobswětluje potajkim ważnu dobu našich literarnych stawiznow a smy autorej za wulcy zajimawu knihu jara dźakowni. Njech pohonjuje tole dźěło našich młodych adeptow a wučomcow wysokich šulow k podobnym skutkam slědźenja a studowanja wulkich našich serbskich wótčincow a jich žiwjeńskich dźěłow.

(Skónčenje přichodnje.)

Nětko pschi wohnju hamtym. Wěso woda so klumpa a ſ mozu so ſyka a ſwjaza wukhowacź, ſchtož so hodźi. Alle ſchtoha to wſcho pomha, hdyž so ſkoro zyły ſtatok pali, kaž to ſwjetſcha na wſach je.

Zalostny zjany napohlad, hdyž dyrbiſch takle bjezpomozuje pschihladowacź, kak kdźiwje wohenj, tuto dźiwje ſwěrjo, ſwoj wopor žerje. Kak cźile a wjeſele ſ tyhaz wulkimi a malymi jaſykami liſa a hrajka. Zalostny napohlad, hdźež kóſty ſo wſchitke zehla a w wjeſe ſtejo hajkoſcźe nježtwoſcź wobſwětluja a potom pschi padze kraſnu wohnjoſtroj ſo k hwězdnemu njebu poſožehuje. Bjeza mohł ſwoje wjeſele nad tym mcź, njeby-li wědźał, ſchto ſo tu ſtawa, kak djabołſky element ſwój wopor žerje.

Tamle kbjerka ſteji Kózníkez Pětr je žonu a ſ dźěcźom. Tamle pschi hromadze drjewa. Na pol nahi, je poſlecźcźom pod paźu, hižo zyłu ſchtwórcź hodźiny. Kaž wobſtudnjeni wudźeraja do plomjenjow a wſchitkim tijom njeje hiſchcźe mózno, ani ſtawcźa ſhibnyć, tak wuſtrašeni a pschecźahnjeni ſu. Skónjana ſtecha ſo hižo ſkoro zyła palecźe, hdyž ſa tym pschihdźetu, ſo je pola nich wohenj. To mět ſej hakle tódy pschedſtajicź, kak ſtožomu ſtrach do ſtawow ſajźe. Tamle ſteja a wudźeraja do djabołſkeje ſwětliny. A dyrbja pschihladowacź, kak jich kuſk wobhbedźeńſtwa plomjenja žeru, nicźa. Kak wudźerna weſele praſkotaja, hdźež ſu dźeń wotz dnja w dobrej myſli won a nuts khodźili. Dyrbja pschihladowacź, kak ludźo ſ bołhimi hokami ſwiſle potorhaja, kaž mi a tebi nicźo. Dyrbja pschihladowacź, kajſe te nowe kachle nětko ſu a kak mhdołowy nopaſcźk na ſcźěnje wiſa, runje kaž wcźera a druhe dny. Tamle ſteja kaž ſ kamjenja wurubani a ſ nanoweje huby wudobywaja ſo, kaž wo ſnje hłowa zyłe cźiſche: „Schtóhaje to tola ſawinowak? Schtó je mohł tajſke njeſkutk wukonjeć? Nětko tu ſtejimy — ! Nětko ſmy hotowi — — !“

Hiſchcź: dołho, dołho ſteja ludźo na dworje a hajcheja, ſchtož ma ſo hiſchcźe dohajcheć. Cźahaju poł ſpalene hrjady won. So bychu ſnajmjenſcha hiſchcźe kuſk palmeho drjewa měli. Cźerwjenjina na njebju je ſo ſhubiła a ſwětłoſcź we wſy. Sadu je nóz kaž prjedy. Hižo je wja ſo raušche ſerja a na ranje budźe ſo hakle do cźiſta pokajacź, ſchto wot Kózníkez ſtatoka hiſchcźe ſhywa. „Statok hłej wupaleny! Wětram k ſybłu wopſchećźmy. Hroſy ſapuſcźene wokna wobſybłuju. Pſches nje mrócźna pohladuje ſ wyſoka.“

Tak budźe jaſo po baſniku rěkacź: „Moja luba wjeſka, njech cźe wobarnuje njebjeſki Wótz, wſchitke twoje ſtatoki a khłěw, woſbcźe pak pſched wohnjom, to je nješcźo žalostne!“ Tak nětkorańtuli nózny ſtražnik proſy ſtuknineſchi ruky. A je tak. Nicźo hrózbniſche, hač hdyž ſo wola: „Woheń!!!“ — a to w nozy.

Saksa krajna synoda

Po krótkich wólbach rozprawjeſche ſynodala Heinze ſe Stollberga wo tſjoch próztwach far. dr. Mejlhoſe ſ Hartha, kiž pſcheje ſawjedźenje puczowaznego duſchowneſtwa, dale powołanje dozenta ſa wědu wo duſchowpaſtyrſtwje na theologiſku fakultu w Lipſku a pruhowanje kandidatow pſchi prěnim a druhim theologiſkim pruhowaniu w pſychoanalozy a w druhich wědomoſćach wo duſchi, kaž też pſchiprawjenje woſebitnych kurſow ſa fararjow wo pſychoanalitiſkej wědomoſći, ſkónčnje powołanje dezernenta ſa duſchowpaſtyrſtwo wěsn na ev.-luth. krajne konſiſtorium.

Po dalſchej rozmolwje krajny biſkop D. Ihmels pſchedpołożene nadawki ſ wulkej thutnoſcźu pſchipóſna. Wospodni a farař dyrbjeli ſchromadnje ſkutkowacź, ſo by pucź do farſkeho domu pſchiſtupny był. Sa duſchowpaſtyrſtwo dyrbi pſchede wſchěm hłowne być. Nade wſchěm pak ſteji ľubość.

Po wotpokazanju namjeta na pſchemjenjenje wobſtamknty ſynoda, ſo chce prěnju próſtwu krajnemu konſiſtorſtwu k wobkhadowanju poruczacź, druhu próſtwu, dałokoż ſebi pſchiprawjenje woſebitnych kurſow ſa fararjow wo pſychoanalitiſkej wědomoſći pſcheje, krajnemu konſiſtorſtwu k rozpominanju poruczacź, ſtejcu próſtwu pak wotſtajicź.

Jako běſche ſynoda wo nowych krajnych ſpěwarſkich pojednała pschija ſcźěhowazu manifeſtaziju.

Naſche Lipſczanſke miſijonſtwo je w jara thutnym połoženju. Najebacź najwjetſcheje ſlutnoſcźe a wobmjeſowanja je njedoſtatk naſtał, kiž dałſche wobſtacźe dźěła wohrožuje. Na miſijonſtkich połach ſamych, woſebje we naraſiſkej Afriki, dźěło ſtajuje na njewočakane waſchnje roſcźe, ſo ſmjł bo wo woſebitej Bożej hodźinje rěcźeć. Domjacze kſchesćanſtwo njeby ſamolwicź mohło, by-li runje nětko miſijonſtwo wotſtajiło a by dźěło dla njedoſtatkow cźežku ſchkodu poczerpiło.

Tohodla namołwja „ev.-luth. krajna ſynoda wołady pod wjednjſtwom duchownych k ſkutkownej pomocy. Miſijonſtwo a domowna zyrkej tworitej dohromadne ſjednoczeńſtwo w nětcźiſchej nuſy a we wojowanju wo wěcź evangelija pſchecźelow mozam ſwěta tu a wonkach. W tajkej pſchecźelnoſći chcemy pomhacź a wopruwacź ſpłudnjo na tebjo, kiž je ſo ſnam dał k ſbožu zyłeho cźłowjeſtwa.

S pſchiſłoſowanjom manifeſtaziji ſa Guſtav-Adolfſke towaſtwo ſłónčźi ſo brjedniſche pożedźenje.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela Cantate, 3. meje 1931.

Z Budyšina.

Prědowanski tekst: **Mat. 28, 18—20.**

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodźin farař Jenč z Bethlehema prědowanje (cyrkw. hudźba); dop. 1/4 12 hodźin ma farař Jenč z Bethlehema kemšenje za dźěći.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. superint. Fröhlich spowědź a Boże wotkazanje a dop. w 9 hodź. prědowanje (cyrkw. hudźba). Wječor we 6 hodź. ma farař Paul Kemšenje k wotewrjenju paćeŕskeje wučby.

W Tuchoŕskej cyrkwi ma wječor we 8 hodź. farař Jenč z Bethlehema wosadny wječor.

Zběrka za naš cyrkwiny khór.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Paul.

Póndźelu pop. 1/4 4 hodźin zeńdźe so wosadne žónske towaſtwo w Naturskim domje na Delnjokinjanskej dróży. — Wutoru pop. 3/4 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru pop. w 5 hodź. ma farař Schneider biblisku nutrnosć w jěźeńi wyššeje šule. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w ev. towaŕšowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superint. Fröhlich bibliski wječor w Tuchoŕskej cyrkwi. — Srjedu wječor w 7 hodź. ma farař Schneider koło ev. šuleŕkowm w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Stwórtk pop. w 4 hodź. zeńdźe so towaŕstwo wowkow w ev. towaŕšowni. — Stwórtk wječor we 8 hodź. ma farař Große w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 přihotowanje za dźěćikemšenju Marijneje-Marćineje cyrkwje. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař Siegmund bibliski wječor za młodźinu w ev. towaŕšowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad; srjedu wječor 1/4 9 hodźin za wobaj wotrjadaj přednošk fararja Große wo „Oberammergauskich pasijonskich hrach“; štwórtk wječor 1/4 9 hodźin koło žonow.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. 1/2 11 hodź. zwjazk dźěći, wječor we 8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna. Wutoru pop. w 4 hodź. bibliska nutrnosć za žony (sotra Emma). Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina (List na Romskich). — Sotra Emma zmjeje njedźelu pop. w 3 hodź. biblisku nutrnosć za žony w Kumwałdźe. — Zjednoćeństwowy wothladaŕ Zimmermann zmjeje biblisku nutrnosć wutoru we Wjazońcy, srjedu w Arnsdorfje a štwórtk w Budyšinje.

W Hornjej Hórey wotměwa so wot 4. hač 7. meje wječor we 8 hodź. w Hórnjoge Herbskej grychće evangelisacija za kóždeho. Zastup je darmo. Rěčnik evangelist F. Münster wot Wichernskeho zjednoćenja w Hamburgu. Póndźelu 4. 5.: Thema „Čehodla prječ z biblju?“, wutoru 5. 5.: „Sto chce biblija?“, srjedu 6. 5.: „Spokojene žedźenje“, štwórtk 7. 5.: „Skónčnje pokoj“.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska Boža słužba. Zběrka. — Zemrěli: Handrij Nowak, khěkaŕ w Dubrawcy, 72 l. 9 m. 25 dn. Hana zwud. Krawcowa rodź. Deo, wuměnkaŕka w Bukojnje, 79 l. 7 m. 23 dnjow.

Z Khwaćc.

Dop. w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a 1/10 hodź. serbske kemšenje (prědowanje: cand. theol. Böttger), w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Zemrěłoj: 28. hapŕeje Hana Augusta rodź. Röhlec, Wilhelma Melzera, dźěłaćerja we Wulkej Dubrawje, mandźelska, 50 l., 9 m. a 17 dnjow stara. — 29. hapŕeje Maks Korla Hauffe, dźěłaćeŕ w Boranecach, 39 l., 3 m. a 21 dnjow stary (wumrěł w Budyšskej khorowni, pohrjebany na tudomnym pohrjebnišću).

Z Kotec.

Dopoldnja w 9 hodź. so němske prědowanje čita (wosadny kantor). Zběrka za sakski krajny zwjazk cyrkwinskich khórow.

Z Łupoje.

Njedźelu Cantate dop. we 8 hodź. němska a 1/10 hodź. serbska Boža słužba, zdobom swjatočnosć k započatkej lět. paćeŕskeje wučby. — Zběrka za wokrjesne towaŕstwo znutŕkowneho misijonstwa. — Dop. 9/11 hodź. rozrěčowanje z tej młodźinu, kotraž je wo poslednich 3 lětach swój křćeński słub wobnowiła.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. zmjeje faŕski vikar cand. rev. min. Rösler serbsku a 1/10 hodź. němsku Božu słužbu. — Kolekta za naš Boži dom.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodźin němska spowědź, we 8 hodź. němske, dop. 1/10 hodźin serbske kemšenje. Pop. w 2 h.

Najlěpši wobraz.

Běše raz kral, kiž bydleše na starym hrodźe. Wokolo hrodu bě krasna zahroda z wijatymi šćežkami a stoletnymi štomami. Tu a tam, na wotewrjenych městnach, hdźež słónčko swećeše, kćejachu krasne kwětki. Koło wokoło žórleska bórbolachu a čikotachu dźiwne pisane ptački. Za hródnej zahrody šěrješe so dołhi lěs a zady so pozběhaše wulka hora z wjerchami, na kotrychž leżeše sněh, kiž so při skhowanju słónca přemjenješe do sameho purpura.

Kral běše stary a jeho włosy a broda běchu běłe kaž sněh. Běše dobry kral a měješe wšo štož chcyše na tutym sweće, ale běše starostliwy a njezbožowny. Kraj njeměješe kralownu a njebě tu ani prynca, kiž bě herbował kralowsku krónu.

Raz pósła kral swojich służobnikow ze sležbornymi trubami do wšěch stron, do wšěch hrodow, do wšěch městow a do wšěch khěžkow, zo bychu wozjewili kralowy wukaz.

„Jeho majestosć kral chce darić najdróžši drohotny kamušk ze mojeje krony temu wumělcej, kiž wudźěła tajki krasny wobraz, zo kral ženje so nahladać njemóže.“

W kraju běchu mnozy, kiž sej myslachu, zo su wulcy wumělcy a mnohim je wutroba zapukotała při myslićy, zo móže być naraz bohaty a slawny. Nimale w kóždym domje molowaše so wulkotny wobraz a njetraješe dołho a ze wšěch stron dóńdźechu do kralowskeho hrodu drohotne wumělske dźěła. Před hrodom so zhromadźichu wumělcy a prošachu, zo móhli kralej pokazać swoje mištrowske wobrazy. Dwórski maršal přijimaše cyły dźeń wumělcow a jeho jednaćel zapisowaše jich mjena do wulkeje knihi.

Dźeń wote dnja pytaše kral mjez wobrazami tamón, na kotryž by móhł hladać dołho a bjez přestaća, ale ani jedyn z tych wobrazow so jemu prawje njelubješe. A tak zańdźe čas a woršty procha pokrywachu hižo wulku zběrku wobrazow.

Raz přikhwata před kralowski hród burski pachoł. Měješe čerwjene pjero za kłobukom, woblek měješe ze suroweho płatu a na nohomaj měješe čežkej drjewjancatej črijej. Bě přišoł z dalokich stron. Z jenej ruku wjedźeše małeho wosola, kiž na khribječe něšto njesešе, štož bě podobne na wulki wobraz. Njehodźeše so wšak z wěstosću rjec, što to běše, přetož bě derje přikryte z kruwjacej kožu.

Po dołhim jednanju puści kralowski stražnik skónčnje pachoła do hrodu. Kłonjo so rjekny młodźenc:

„Ja sym přišoł po dalokich pućach a njejsym móhł prjedy dóńć, zo bych swojemu kralej poskićił něšto, na kotrymž by wěčnje swojej woći wokřewił.“

Kralowski maršal so zasmja, hdyž słyšeše rěč wjesneho młodźenca, ale tola pokaza dobru wolu napřeco njemu.

Hdyž burski pachoł dóńdźe před krala, wón so najprjedy hłuboko pokłoni, potom krala prošeše wo wodaće, zo bě so skhrobił, před njeho stupić. Po tom krala prošeše, zo by wotešoł do druheje jstwy, dóńdź wón njepostaji swój wobraz.

„To chcu ći dowolić, dźěćo moje“, rjekny kral a so wotsali.

Hdyž so kral wróći, přewodźeny wot służobnikow, zo by sej wobhladał nowe wumělske dźěła, zastaji so zadźiwany hižo na samym prozy. Pozłoćene zawěski z čežkeje židy běchu spuščene, čěmne a pisane wobłuka běchu zaměnjene z jasnej a přewidnej skleńcu a přez skleńcu so krasnješe: Zahroda ze krasnymi kwětkami a wodoskokami, zeleny, wulki lěß, wulkotna hora z běłymi wjerchami a módre njebjo, pod kotrymž so znošowachu pisane ptački. Běše to dźiwny, krasny wobraz.

„Knježe, štož tu widźiće, to móžeće měć stajnje před wočomaj. Tón wobraz běše stajnje tu, ale my jón widźał njejsće a ja sym to wam hakle stajił před woći.“

Kral wobjimaše młodźenca a rjekny:

Zawěšće, ty sy najwjetši wumělc ze wšěch, přetož sy z jednorym srědkom poskićił mojimaj wočomaj dźěło Wulkeho Mištra. Nima rjeńšeho a moja kralowska króna budźe twoja, mój syno!“

Potom kral ženje wjacy njeběše wobužny ani zrudny, přetož bě dostał naslědnika na trón. A takle bě stary kral, po dołhim pytanju, naposledku tola nadešoł něšto, na čimž móžešej so jeho woći wokřewić. Přez jasne krystalne wokno móžeše nětko pospochi widźeć a sej wobhladać błyski a njewjedro, sněh a dešć a móžeše widźeć, kak so přeměnjeja počasy. A takle bě nawukny, hładać na krasny wobraz přirody, kiž móže widźeć kóždy.

Hišće dwě dźěćacej hrě.

1. **Knježi hróch šćipać.** Dźěći běža na łuku a šćipaju trawu, jedyn pak so jako šosaŕ zady płotu abo kerka skhowa. Při tym spěwaju tole hrónčko: „Šćipy, šćipy knježi hróch. Naš knjez doma njeje; našu knjeni smorže stara!“ Na to přiběhnje tón, kotryž šosarja předstaja a kotrehož wón popadnje, tón so na jeho městno poda.

2. **Kiješki dawać.** Dźěći so zesydaju a maju dłóni hromadu złożenej. Jene ma w zawrjenymaj rukomaj mały kiješk, khodźi wot jeneho k druhemu a čini, kaž by kiješk do rukow puščało, hač jón skónčnje jenemu woprawdźe do rukow pušči. Jene druhe nětko za nim khodźi a tu a tam na rucy dypnje, kotrejž dyrbitej so na to wotewrić. Trjechi wono na kiješk, je wumóžene a tón, pola kotrehož bu kiješk namakany, dźe na jeho městno. Při tymle hraću so zhromadnje spěwa: „Klep, klep, hdźež kiješk namakam, tón mje wumóže!“

rozrčowanje z konfirmérowanej młodźinu. W 4 h. cyrkwinski koncert. — Srjedu so paćerje započnu: pop. w 2 hodź. za holcy, w 4 hodź. za hólcy.

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. so prědowanje čita (wosadny kantor). W 2 hodź. požohnowanje złoteju manželskeju jubilarow (wosadny farař). Zběrka za sakski krajny zwjazk cyrkw. khórow.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Penigu.** (Wulke padušćiwstwo je sadobywanjom.) W nozy k sobotce stuckichu khrobje padušćiwcow, sadobywšchi so do Wernsdorfskeho dwórnišćowskeho twarjenja. Hdyž běchu stuckerjo železne lěhwy přeco wokmani wotstronili a schlesnu rozbili, bohužel so do twarjenja Langenleuba-Oberhainskeho kupowanskeho towaršstwa, hdźež pak najdeše to, so wšchitko pšchernychu, nicžo njenamakachu. Pšches pošlužowanske wokno falšechu na nakładnu łubju, hdźež jim pšches 1000 zigarow do rukow padže. Mimo teho potradowachu sadobywanju wjazy hacž 60 puntow margarinu. Wobuźel su padušćiwi njesmějli cžekli; na jich fotografowanje je muto wundejene.

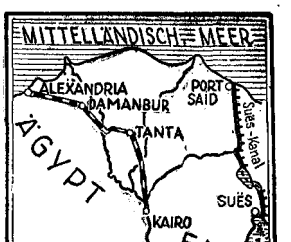

Khartka wo krajinje, hdźež so žałostne železniske njezboże sta. Mjez Alexandriju a Kairom w południowej Egiptowskej zapali so ekspresny čah. Dotal je sebi tuto njezbožo 61 smjertnych woporow žadało.

* S **Wołeschnizy w Vogtl.** (S cžaha na połnej jěsdže wuskočžka). 28 létna jitwinska fluzowna Strunz bě njedźelu bo cžaha falelka, kž ani we Pirku ani we Weischlzach njedźerżeše. Dokelž mjeješe Strunzea jenoj jěsdnu khartku hacž do Pirka, wuskočži we Weischlzach, hdźež cžah pjeć stazijow trochu pomalšcho jědźeše, sa dwórnišćom ſ cžaha. Holza wosta najprjedy bjez wědomja ležo. Swědźićhu na njej wšchelake ſranjenja a dowjeschu ju do Wołeschanskeje khorownje.

* S **Angerburga.** (Cžežki krwawny njeskutk). We wjsy Wulko-Strengeln w Angerburgskim wokrjesu satřeli wobsedžer Schulzig po wótrym rozrěčowanju mandželstwa kubleraja Wiechta a ſrani jeje mandželskeho na ſmjerć. Potom poda ho Schulzig ſ Wiechtoweho dwora na pola a satřeli tam Wiechtoweho bratra. Na to mordaš je ſwojim jěsdnym kolom cžekajsche w ſměrn k Angerburgej. S wuttřelemi dóchtaj jo konjej wobsedžeja Wiechta spětschitloj a cžekaju zahrabowachtaj ſa mordarjom a pshejeschlynywschi jeho potorhnyschtaj, so padže ſ jeho jěsdnym kolom k semi. Schulzig bu ſ konjomaj sbowlečeny a dosta hłuboku ranu do sadnjeje hłowy, mózesche pak połom ſ kolom dale jěcz a cžajsche žeby w Angerburgskej khorownji ranu pshewjasacz dacz. Dokelž pak bě nětko

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 2. rožownika 1931.

Wčerawše 'urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1955	100 pólsk złotych .	47,1
1 jendželski punt .	20,401	100 čěskosl. krónow .	12,449
100 šwajc. frankow	80,79	100 franc. frankow	16,394

Barlinska burza wčera dźěłaše, dokelž w Pruskej 1. meje njeběchu. Běchu spočatku jo sběhace kursy wotbrjebjowachu. Wiki ſ dołanymi a ventowymi lisćimami wostachu nětko.

Produktowe wiki běchu wčera powyschtkownje měrne. Tola pschinjeseechu pšenicžny a rožny wo 5 pj. po zentnarju powyschene płacžiny. Wowsa postupi wo 12½ pj. po zentnarju, wschu w hotowym soruje. W termińowym wikowanju płacžiny tehorunja postupowachu. Wobzera płacžesche zentnar

w Barlinje:

pschenicžny 14,05—14,15 hr., rožki 9,85—9,90 hr. nafsymkeho jecžmjenja 11,15—12,20 hr., nałtrnjeho jecžmjenja —, wowsa 9,37½—9,41 hr.,

w termińowym wikowanju:

se meju: pschenicžny 14,82½—14,87½ hr., rožki 10,25—10,27½ hr., wowsa 9,95—10,05 hriwnow,

sa julij: pschenicžny 15,07½—15 hr., rožki 10,15 hacž 10,17½ hr., wowsa 10,35—10,42½ hriwnow.

sa september: pschenicžny 12,65 hr., rožki 9,60 hacž 9,62½ hr., wowsa 9,15 hr.

Wiki schiwórtk w Kamjenzu.

Ssydrolty kał 40—50 pj., cžerwjeny kał 25—28 pj., běły kał 15 pj., jědźana loboda 30—85 pj., morchej 15 pj. zbyła 15—20 pj., selerij 35 pj., běrny zentnar 2,60 hr. hacž 3 hr., worjechi wlóske 50—70 pj., butra 1,50 hr. hacž 1,60 hr., jabłuka 35—60 pj., jeja 7 pj., zbyła hadźeńći 60—100 pj. — Prošata 12—20 hr., běhaki 35 hacž 40 pj. — Libjata 2,40—2,80 hr. a drožsche, hdyž běchu rjane. Kóslata 75—80 pj.

Witi ſaudženy schiwórtk w Halschtrowje.

Pschenża 14,60—14,80 hr., rožka 9,80 hr., nałtrni jecžmjeń 11,75 hr., wowsa 9 hr.

Běrny zentnar 2,20—2,80 hr., słoma k pjezowanju 80—150 pj., k płanju 80—150 pj., wotkrejje 2 hr., ſyno 2,50—2,75 hr.

Jeja 7 pjenjezkow, butra 80 pjenjezkow.

Libjata 2,50 hr. Prošata 13—18 hr., běhaki 30 hr. hacž 40 hr.

Witi wcžera w Lubiju.

Butra 80—85 pj., jeja 7—8 pj., twaroh 25 pj., běły kał 15—20 pj., seleny kał 25 pj., cžerwjeny kał 30 pj., włóski kał 30 pj., rózicžkaty kał 60 pj., hyrotły kał 30—50 pj., morchej 10 pj., karoty 15—20 pj., jědźna loboda 25—30 pj., kołrabi 15—20 pj., porej 25 pj., zbyła 13—20 pj., tomaty 60 pj., złotołej kerćžk 15—40 pj., radiski 5—15 pj., rjetkaj 15 pj., cžerwjena rěpa 10 10—20 pj., selerij 10—40 pj., pětrichilka 10 pj., łopcžadło 50 pj., krěni 60—100 pj., jabłuka 20—50 pj. Kóslacze mjeńo 70—75 hr. Běrny 4 pj. Libjata 2,30—2,50 hr.

Witi schiwórtk w Khorczebuzu.

Mjeńo howjaze 80—120 pj., cželacze 90—110 pj., ſkopjacze 1,20 hr., ſwinjace 65—100 pj. Jeja 7 pjenjezkow, butra 1,50—1,60 hr., twaroh 30 pj., łamy wolki 1,40 hr., holbje 60—110 pj., krwy 2—3,50 hr., kapony 2 hacž 4 hr., hušy punt 1,50—1,60 hr., kački 1—1,30 hr. Kotrabi 70 pj., běrny zentnar 3,50 hr., ſchcžurki 1,30 hr. karoty 1 hr., łuny 1,50 hr., jabłuka 40—60 pj., morchej 10 pj., měd w płastach 1,60—2 hr., dźiwje ſwinjo 60 hacž 160 pj., libjata 1,60—2,50 hr., kóslata 80—85 hr.

Schwinjace wiki schiwórtk w Khorczebuzu.

Pschijwjesli běchu 746 prošatow a 105 běhakow.

Prošata:

małe	7—10 hr.
srjedźne	10—13 hr.
wulke	13—17 hr.

Běhaki:

małe	17—35 hr.
srjedźne	35—55 hr.
wulke	55—75 hr.

Słótne wiki schiwórtk w Khorczebuzu.

(Wčerawši Chof-Fr...schfelde.)

Pschijwjesli běchu 335 howjadow, mjez nimi 390 młodych ćelatow a ... mjenych jałowzow, 76 prósdnikow, 152 ćelatow. Wiki běchu schpatne a płacžiny słóczene. Wone płacžachu:

Młode dójki a ſuczelne krowy	290—410 hr.
Ssuczelne jałowzy	260—390 hr.
Młody ſtót ke kormjenju po zentnarju	35—40 hr.

Wjesne płacžiny ſaudženy schiwórtk w Shorjelzu.

Pschenża 13,70—14,20 hr., rožka 9,50—9,85 hr. wowsa 9—9,50 hr., běrny 1,90—2,30 hr., mloko 22—24 pj. po litru, butra 2,80—3,20 hr. kana, jeja 7—8 pj.

Ssudništy na pschehladowanje

póndźelu 4. meje 1931:

we **Ssulschezach** pola Kulowa dop. w 11 hodź. w hoſcženzu schlescženy wós,

w **Kocžinje** w hoſcženzu pschip. w 12 hodź. krowa a jałojza,

w **Nachłowje** pola Kulowa, kupjaj ſeńdu ſo pschip. w 1 hodź. na gmejnſkim hamcže: 2 ſwinjecki,

w **Kulowje** w hoſcženzu „K 3 krónam" pop. w 4 hodź. schtjacz maschinje, niedźelstej wołaj, 3 ſwinje, billard, płuhaj, dźěcź. kolo, motorske koło, pišaju stroj, zentrifuga a wschelake meble,

wutoru 5. meje 1931:

w **Brětnje** dop. w 10 hodź. schtjacz maschina, drjewjanaj, crema na stupnje, pišaju stroj, gramofon,

w **Tornowje** w hoſcženzu dop. w 11 hodź. pišaju stroj, schtjacz maschina,

w **jamje „Erika"** w hoſcženzu pschip. w 1 hodź. schtjacz maschina,

w **Nowej Luzy** w hoſcženzu pop. w 4 hodź. kóń, krowa a ſwinjo.

Hnydom na pschenajeze:

Zhwonjcź. 25 jutrow, w Trupinje 26. Najeńk dyrbi inventar ſobu kupicź.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo so tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžiny po złotej hriwnje

	1. 5.	30. 4.		1. 5.	30. 4.
Pšenica	281-283	28?-282	bany	19-21,00	19-21,00
rožka	197-199	196-198	woka	23-26,00	23-26,00
naz. jecžmjeń	—	—	modre łupiny	14-16,00	14-16,00
nal. jecžmjeń	230-244	230-244	žołte łupiny	22-26,00	22-26,00
wowsa	187-194	185-189	zeradella	66—70	66—70
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšeńć. muka	34-40,00	34-40,00	lany wósušk	14-14,20	14-14,20
rožna muka	27- 9,20	6-9,1	poom. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,20	14-14,2	kom. kruški		
rožne „	14-14,70	14-14,7	syno, 50 kg	1,7-1,90	1,60-1,80
raps	—	—	cžana słoma	0,70-0,90	0,70-0,90
hrósch. Viktor	24-29,00	24-29,	pšeńć. „	0,60-0,75	0,60-0,75
lane symjo	—	—	wowsna „	0,70-0,85	0,70-0,85
pjeluški	25-30,00	25-30,00	ječna „	0,65-0,75	0,60-0,75

Płacžiny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

1 meje 1931 Płacžiny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a wozy...njenje.

Wo[illegible] 636.

Połnomjasne, wukormjene, ... wjeseje rězneje hódnosće hač do 6 lět	46—48
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	43 - 45
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	38 42
Mjenje picowane wšěch starobow	35—37

Bykl: 607

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rězneje hódnosće	42—44
Połnomjasne, młódše	40 43
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	38 39
Spatne	35 - 37

Jałojcy a krowy: 1034

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rězneje hódnosće	32 - 37
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rězneje hódnosće hač do 7 lět	26 -31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	22—26
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	19—21
Mjenje a spatnje picowane	—

Ćelata: 1825.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	65 —78
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	48—63
Spatne (4.)	30 - 42

Wowcy: 3964.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	45—48
Starše wukormjene (2.)	42—45
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	26—40

Swinje: 10 163.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow ha do 1½ lět stare	46
Wukormjene	45—46
Mjasne	44 - 45
Spatne	41—43
Rancy a kundrosy	38—40

Drobnowikowanske płacžiny w Budyšinje

2. meje 1931 po hamtskim postajenju.

Wše płacžiny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora	najniše płacžiny hr	najwyše płacžiny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	1,60	2,40
Ćelace mjaso . . . . . 1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso . . . . . 1 „	2,00	2,60
Swinjace mjaso . . . . . 1 „	1,40	2,00
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	1,80	2,00
Pšeńčna muka . . . . . 1 „	0,50	0,68
Rżana muka . . . . . 1 „	—	0 40
Khlěb . . . . . 1 „	0,27	0,30
Jědźne běrny . . . . . 1 „	0,08	0,09
Rais . . . . . 1 „	0,44	1,20
Hróch . . . . . 1 „	0,56	0,90
Soki . . . . . 1 „	0,56	1,00
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	1,36	1,60
Sušeny połc . . . . . 1 „	1,60	2,00
Dobre mloko . . . . . 1 lit.	0,24	0,26
Jědźna butca . . . . . 1 kg	3,00	3,40
Jeja . . . . . štuka	0,07	0,08
Jědźne buny . . . . . 1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny . . . . . 1 „	—	0,64
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,42
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	2.20
Bruniccowe briketty . . . 1 „	—	1,35

Wiene płacžiny w Budyšinje.

2. meje 1931

Wše płacžiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Předmjet		najniša płacžizna	najwyša płacžizna
Pšenca, nowa	50 kilo	14.60	14.80
Rožka nowa	50 „	9.70	10.00
Jecžmjeń	50 „	11.00	12.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9.50	10.00
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	2.50	2.80
Butra	1 „	3.20	3.40
Syno nowe	50 „	—	3.00
Słoma z maš. młóć, pras.	50 „	1.00	1.00
„ „ „ k zasł.	50 „	1.80	2—
„ z cypami młócena	50 „	—	3.75
Pšeńčna muka 60%	50 „	23.50	24.50
Rżana muka 60%	50 „	15.00	16.00
Pšeńčne wotruby	50 „	—	7.50
Rżane wotruby	50 „	—	—
Jeja	1 štk.	0.07	0.08
Prosata 1154 štuk	1 štk	8.00	18.0

Wiene płacžiny sriedu w Kamjencu a w Lubiju

30. IV Wše po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
Pšenca	—	14,15—14.40
Rožka	10,00	9 50—9 85
Jećmeń (nalět.) . . .	12,50	10 00 12 00
Wows	9,50	9 0 9 75
Syno	2,50—3.00	2.50—3.25
Słoma z maš. młóć. . .	1,50	1 00—1.30
Słoma k zaslanju . . .	1,10	—
Słoma z ruku młócena .	2,00	—
Běrny pola ratarja . .	2,75	2,75—3,25
„ hač na železnicu . .	3,00	—
Butra	1,50	0,80—0,85
Jeja	0,07	0,07—0,08
Pšeńčne wotruby . . .	7,50—7.25	7.00—7.50
Rżane wotruby	8,00	7 00 7 50
Pšeńčna muka	—	23.00—24.00
Rżana muka	16,00—16,75	14.75 -15.25
Prosata, wulke . . .	12,00 - 20.00	—
„ „ srońje . . .	—	—
„ „ małe . . .	—	—

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nowěšiki: G. Janak w Budyšinje.

mjeß tym w Angerburgu ßo wo mordarßtwje telefonisaj ßdżiło, możeße policija złuczerja hnydom ßajeczć. Wßchi ßwojiju prenju pßcheßłuchßenju wudawaße Schulzig, ßo je dla jednanja wo leżownoßtnu kuß mjeß nim a mandżelßkimaj k ßwadże dóßchło, pßchi czimż je wón kónczne pocżał do njeju tżeleć.

* S Warnsdorfa. (Schtyrjoch podrażarjow wopaczanych 50 hriwnarjow w Sßewjernej Częßkej wuńdżiłi). Warnsdorßki polizäji je ßo poradßiło, nżiko paßmo podrażarjow vienes ßajeć, kiż je dłóßchi czaß Sßewjerne Częchi ßwopaczynymi 50 a 100 hriwnowßkimi papjerjanymi pjenjesami ßapławiła. Podrażerjo — jedna ßo wo tßoch dżeßcerjow a jenu żonu, Warnsdorßa — mjeßachu ßchwarcu kopiju nämßkich bankowkow ßo pßedawßchich lét, kiż běchu błóchcże jara derje ßdżerżene. S tym běße jim móżno, ßo pjenjeßnjenjom léta 1920 na 1929 prostych ludźi — pinczikżow a małych wokßtbodnikow — ßjebacź. Dokelż běchu falßifikaty jara wukßojnje pßchihotowane, trajeße dłóżchi czaß, pßedy hacź ßo jedna ßtwo wukłódki.

S Jenkez. Pjatk powoßdnju ßa ßo wokoło 4 hodź. ße ßadu kameje naßcheje wßy autowe njeßbożo. Wot Lubija pßchihadżaßemu wobżobinßkemu automobilej ßaprai wodżidło. Wóß ßejße pßchi tom na polnej jełße do nóżdże 25 cm. ßyßnego ßchiomika a ßlemi jón. Jebżeße pßeki pßches tam nimale hłuboku hrjebju, ßchtomik pßchejo pßcheß połm wßelżo, a na ßnapßchcża leżaczej njeßtej rolli, hdżeż ßo ßchtomik ßaßchtapi. wośta potom ßtejo. So njeje pßchi tom żane cżeßße njeßbożo ßtało, ßależeße na tom, ßo ßchiomik mjeß pßedkowmnyal kolehomaj a motorom ßatłużny a tak powwróżenju wośa ßabżeża. Tuż je wjednik jenoż ßtrach wußtał. Wóß njemóżeße wéßo ßam wjezy dale jéć a bu ßnakładnym cżołom wotwjeßeny.

Dżéco

Janoßch bęße dobrocżiwy thadła a jara pobożny. Ale i Michałom tak prawje njeńdżeße. Radßcho żane dżéczi hacź tajßi zygauki prak. Pßched tßjomi létmi bęchu Janoßchej dżéczo do hródże położili. Zygonjo — ßchtó hewak? Rjany thadliczka ßczmowymi włoßami. Janoßch bę dobrocżiwy cżłowjek a jeho mandżelßka pobożna żónßa. Dżéczi njebę jimaj Bóh wobradżił. Sdżerżachu jej maßcho zygana. Ael dżéczo wośta zygan, ßamójcże! Lódy bę Michał bębacź nawukmył, njebę hižo wjazy dodżeczenju. Naßtajnje ßa konjemi po wßy horje a dele. S tßjomi létami pocżinaße thadnucź.

Janoßch ßpadchahny, żadźi Michała, kiż pßchejthajcżeny hladaße, na wóß a jédżeße wonżał. Jou płakaße. Jédżeßchtaj ßi hodżiny halako do męßta k mikoßcżiwym ßotram SSwjateje wutrobh. „Tu je Michał", prajeße je priorzy. „ Atu je cyßaj tróßom. Rochaju toho njedokżinta wjazy mężź. Zygarnika krej! Wocżeßhúcże abo dajeße jeßo ßażo zgaganam!"

SSootry pßchiwßachu dżéczo. Michał ßhładowaße ße ßpodżiwanjom ßa wołom, kiż ßpeßhnje pßches hubjeny pleßtr naßpjet jédżeße. Pßtom hladaße na khutne ßotry. Hdże bębże jeho pßecżeł: Pluto, domjacy poß. Hdże huby, kacżki, huby? Hdże Sandor a Ferenz, jeho pßcheczełaj pßchi hrajtanju? Hdże bęße macź, ach, pobożna macź, kiż naßtajnje ßo módleße?

Janoßch jédżeße ßpeßhnje domoj. SSapłażane! Hladachu ßa nim ß męßchczańßke korczmicżki. Djenßa njeßaßta? SSchto ma to rékacź?

Hodżinku pßched wjeßtu daße konjomaj wodnchnycź. Ssydny ßo do nadróßnje hrjeße a ßwacżeße — thléb, kołbaßu a wino.

„SSaßama teremtete!" SSchto tu winczi w trawje? Jene dżéczo! Woprawdże bżéczo!

Bęße holczka, ßnadź poł léta ßtara, ß módrymaj wócżkomaj a błędnymi włoßami. Płakaße żałoßtnje a bęße ße do wulkeho rubißchcża ßawałene, bę pak je wotkopała.

W nozy ßu tola w łéßu wjelki widżeli, ß pußty uß pßchibężake. Janoßch ßhładowaße wokoło ßo — żadyn zygauki wóß k wótżnu ßo. Bóh wé, hdże bę zygańka zwólba tłochnyła. Wuheńka je wulka.

Janoßch położi dżéczo na wóß a jédżeße ß nim do wßy. Haj, tu njechaße je nichtó mécź. Nichtó! A hdyż Janoßch do domßkeho ßaßtupi, ßtyßchesße ßwoju żonu płakacź.

„Hdże je Michał?" praßcheße ße.

„Męßch, hdże je — tuż ßo njepraßchej. Tu, jene dżéczo!

Mandżelßka wßa dżéczo na ruzy a Kata dżéße po cżo! SSchto dyrbim cżinicź? SSsym je w łéßu namakał. Mloko a cżopte rubißchcża. Zónßkej wießelejchtaj ße nad dżéczu, tiż ßo na njeju poßmęwaße.

„Dżéczo wośtanje tu!" praßcheße mandżelßka Marja.

„Ně!" łareji Janoßch a dyrі ß pjaćżu wo błido, ßo rżeße.

„Tak wośtanje pßchi mni!" ßawoła ßtara Kata a wja je na ruzy, ßo by ß nim wotecßła.

Janoßch ßo mjerßaße, njewědżeße pak cżehodła. Wßa ßwoju cżapku, dżéße do korczmy a ßo tam wopi, ßchtoż ßo ßrédka ßtawaße. Pßchißtudże ßamo w ßchtyrjoch domoj.

SSchtó ßedżeßch na ßlodże? Michał, maly Michał. A pódla njeho Pluto.

„Hdże ßem pßchińdżeßch, hólcże?" łareji Janoßch.

„Cżeknył ßym — k macżeri domoj, k Pluto-ej, k hußom a kurom, k Sandorej, Ferenczj a — k tebi, nano!"

Janoßch rukowaße ßej wocżi. Wě jemu nęßchto do woczow padnyło — kuśt procha — abo nęßchto druheho? Wjerczeßche ßwoje wußy a wotewri wrota.

„Ruńże do łoża!" praßcheße Michałej. Małußchk njemóżeße ß mucżnoßczu po ßthodże horje, dokelż bęße ßcheßcź hodżin w nozy bężał. Pßches pußtu, pßches łéß, hdyż bęchu hižo ras wjelki widżeli. A bęßch hakle ßchtyri léta ßtary, mały Michał.

W jeho łóżku pak leżeße błeda mała holiczka. „Dw, ßtoliczka wot baczena!?" praßcheße ßo Michał, hdyż je ho Janoßch ledżiwje do łoża położi. Bórßy wußny Michał krucże.

Janoßchej bęße ßpodżiwnje we wutrobje. Wě to ßcżéhwk wina? Abo ichtoßo hewak? Sahwida jej Nadeßkom pohod a wołodża nałajtra ßwoju żonu.

„Michał tu jeßo je!"

„A kak ma holczka rékacź? Njeje hłuchcże ßchcżena!"

„Moje dża Marija!"

Tak mężeße Janoßch nadeho dwě dżéczi mésto jenecho. Ale Janoßch bęße dobrocżiwy cżłowjek a jeho mandżelßka pobożna żónßa ßu ßwjata.

Do wikowańskeho [illegible] Nałopjeno 943, traßtujaje ßtom SSchramowa pałłade towaßtwo ß wob. ruk. w Budyßchinje; Firma je ßaßchła.

Hamßke ßudnißtwo w Budyßchinje, 28. hapryle 1931.

Lékarßke radupodawanje ßa ßlabomyßlnych, na padawu chorość cżerpjazych a duchathornych wobydlerjow mßta Budyßchina.

wotnuwa ßo prénju ßrjedu kóżdeho druheho mężaza we mężßczańßkej thorownі na Flinzowej dróży 1.

Bliżße radupodawanje je: SSrjedu 6. meje wot 11 hacź 12 hodź.

Rada pobawa ßo darmo.

W Budyßchinje, 2. meje 1931.

Mężßczańßka rada. ßpamożerßki hamt.

Skótne wiki w Njeswačidle

ßrjedu 6. meje 1931 **Gmjeńska rada**

Towaŕstwowski powěßtnik.

Budyßin. Jednota „SSokoł" **nima dżenßa ßobotu,** ale ßobotu 9. meje wjećor we 8 hodź. ßwoju męßačnu zhromadżiznu we „Woprawnym".

Budyßin. „Jednota" tow. kat. Serbow, pónđże jutře njedżelu z khorhoju na pohrjeb kublerja Jana Mlynka ze Ćemjere. W 11 hodź. čakamy na kronprynecowym moße. Předsydstwo.

Drježdżany. Wßitcy w Drježdżanach a wokolnoßći bydlacy Serbja ßo wutrobnje na ßerbßke kemße njedżelu 10. meje rano we 8 hodź. do kapały we Taschenberg-Palais přeproßa. Spowjedź wot 7 hodź.

Khelno. Serbßke tow. „Domizna" woßwjeći njedżelu 10. meje wjećor w 7 hodź. pola Streublec w Małym Wjelkowje ßwój II. założeńßki ßwjedżeń, pod heßłom: „Serbßki wjećor" z dźiwadłom, ßpěwom a rejemi. Bratrowßke towaŕßtwa, każ tež wokolnych Serbow wutrobnje přeproßuje, Předsydstwo.

Naraňßi wokrjes. Wokrjesne wubđżowanje je njedżelu, 10. meje dop. w 6 hodź. w Rakojdach. W 9 hodź. je wubđżowanje ßotrow Zwjazka.

Ralbicy. Jednota SSokoł ma pónđżelu 4. V. wjećor we 8 hodź. zwućowanje. Żadyn zwuć. ßobußtaw njeßmó wuwoßtać. Načolnik.

Rakojdy. Njedżelu 10. meje popołdnju naßa jednota SSokoł meju delo bjerje. Při tym ßo wotměje hłowna pruha SSokołkow za Radwoŕßki zlět a poßwjeći ßo khorhoj Rakojdżańßkeje jednoty.

Żupa „Michał Hórnik" wotměwa ßwoju porjadnu nałétnju zhromadżiznu njedżelu 10. meje pop. ¼4 hodź. w Njebjelćicach we wjeßnej korczmje. Přednošk ßo poßkića. K tomu ßo přizamknu wuradżowanja. Njech kóżde żupje přizamknjene towaŕßtwo ßćele ßwojeho zaßtupjerja.

Żupine předsydstwo.

Wßitke picowadła

Żitny dom w Kamjencu
wotnožka w Panćicach

Wókna a durje

Meble kóżdeje drużiny
Tunje płaćizny — Ciste dźélo
Wopytam Was rady darmo

E. Michalk w Mikowje
Telefon Mikow 52

Serbßke tačele
(Gramo on Platten)
ma na ßkładże
Jan Schieback w Budyßinje na Mużakowßkej dr. 4

Běrny a rěpu
ma na předań
w Kukowje čo. 23

Wße drużiny
knojidłow
ma ßtajnje na ßkładże
Żitny dom w Kamjencu
wotnožka w Panćicach

Baumschulen Weite Blöcke
F. Pelz
Telefon 2648
poručuje
sadowe ßtomy
kóżdeje drużiny. SStomiki a kefßki kosmatych a janßkich jahodow, róże, pyßeńßke kefßki atd.

Zadańanu
nałuowańske pjenjezy
na naležpe

owy konto z 3% bjez dalßich wudawkow. Dawamy kredity, wobßtaramy hypotheki a hódn. papjery każ wßě druhe bankowske dźéła

Přijimamy a wuplaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowie, Wjerbnie Łazu Rakecach. Nowem męßće Wulkich Zdżarach, Khróßćicach Barće, Delnim Wujezdże

Serbßka Ludowa Banka
w Budyßinje

fotowe
projekcijowe
powjetßenße
domi. kinowe
aparaty
a wßě wěcy za amatěrßke fotografowanje. ◆ Fotowy dom
Richard Hutha
mójićel Arno Lehnert
w Budyßinje
na Serbßkej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow każ też wotdahi wěcy wustojnje a najapßeniße.

Wotewrju pónđżelu 4. meje 1931 ßwoju praksu za
wóčnu diagnozu - homöopathiju - biochemiju
M. Harnišowa, hojerßka praktikantka
w Budyßinje na Gartenßtraße 1, I
Wßědnje wot 9—1 a 3—6 hodź.

Woßebity wobkhod
za
nawočnicy, ßčipanje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočaßneje wočneje optiki
Erich Lenz
W Budyßinje na Hošće hasy (Nowotwać khorobn. kasy)

Fotografowy Meister
ateliér w Budyßinje na Kózorsk. dr. 15
kóżdu njedżelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańßkich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjeßćinßkich wobrazow, też na wßach. ⁂ Telefon čo2438

Daloko a ßerokoznate Tannbenheim přeßtawomne
komoty
za woły a kruwy dostanjeće
w Rakecach
pola kowaŕßkeho mißtra Kapierja a
we Wulk. Zdżarach
pola E. Lobacha, wikowar z mašinami abo ßobotu na proßacych wikach w Budyßinje

Domjaca holca
pilna, po możnoßći nie młóże 2o lét ßo do lékaŕßkej domjacnoßće z 3 dźéćemi pyta
Dr. Hauboldowa
na Kózorßkej dróży 4

SStó pjenjezy pyta
wot ßóo hr. w kóżdej wyßokoßći. Rozprawa darmo Żane poßrědkowanje.
R. Büttner Dresden-A. Pragerßtr. 33, II.
10—1 a 3—6 hodź.

Štó pyta dźélo
Zaßtužba za kóżdeho bjezdźélneho a ratarja. Dźélo za muże, żony a dźéći. Żane wikowanje. Żane zawěßćenje. Poßłanja z 15 pf. lißtowej znamku za wróćoporto pod H 20 na wudawarnju Serbßkich Nowin.

Kruwa
wyßokoßćelna, z 2. élećom na předań w Kanecach 9 pola Panćic

Plahow. byk
na předań
w Koßlowje čo. 18

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a ćišći Smolerjec knihliščernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wuličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam ćělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 102 — Budyšin — Póndźelu, 4. meje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Nowe cła na ratarske wupłody

Wuradźenja němskeho knjeźerstwa wo landbundowych žadanjach hu so tónčile. Wone su sledowazy wunoschł mele:

Zło sa žive žwinje so najprjódy hač do 1. novembra 1931 **na 40 hriwnow sa dwójny zentnar** postajі. Sa posłužichi cząh žebi knjeźerstwo rozšudźenje wumněni. Powjetschenje zła wot toho wotwisuje, hač płacźiwa pod prawidłowu płacźinu 70 hriwnow padnje. To je so stało, hdyž je žwinjaza płacźina na něhdže 45 hriwnow padła.

Mjasowe zło je so po dotalnych poměrach k skótnemu zło postajiło.

Sa **wowz** so zło na 16 hriwnow sa dwójny zentnar powjetschi.

Dła podpjeranja płahowanja **lusch**ćźi**nowzow**, sa ratarstwowe hospodarstwo trěbneho, su so zła powjetschile, a to sa **jedźny hróch** na 20 hriwnow, sa pizowanišći **hróch a buny** na 8 hriwnow. Sa **pizowanske buny, lupiny a wcku** so zło na 5 hriwnow pschiměri.

Sa **hufy** so w cząsu wot 16. oktobra hač 31. měrza zło na 2,10 hr. sa hušnizu abo na 36 hriwnow na dwójny zentnar powjetschi. Mjerzyła so **połcź** a **schmalz** so wotstronja.

Za picowadła so nižše cło žada

Statna strona je w prušiskim žejmje namjet podała, w kotrymž so na to pokazuje, so pschi nětčišnich niskich žwinjazych płacźinach němske ratarstwo konkurrencnje wojewanje s wukrajnymi **kornjerjemi** a płahowanjemi njemóže wobstajeć, dokelž cźi žwinje s tunischinmi pizowadłami kormja a pitja. Wyšoko wulwite płahowanje žwini we dołhowjeczornej Němskej psched swěrčichcźenjom steji. Też šylnje wohrožene **płahowanje kur** dła podroženja pizowadłow, wošebje maja, njeje wjazy wunoschne. Pruske statne ministerstwo so namolwja, so by na němskostatne knjeźerstwo w tym smyśle skutkowało, so bychu so zła sa pizowadła tźetro snižiłe, a so by so maja wy a cośinowy rožlowy monopol wotstronił.

Też na kakao a połodnische wino so **wjetsche zło połoži.**

Němske knjeźerstwo je wobłamkle, město dotalneho jenotneho zła 35 hriwnow **sa šyry kakao** nětkole dwě **podźe**bje sa **bźeny a njebźeny kakao** sawjesej. Sa pošlednischi zło dale 35 hriwnow wuczinja, sa bźeny pak so zło na 50 hriwnow powjetschi. Też na dowoz **połodnischeho wina** budźe so dyrbjeć wjetsche zło płacźiz.

Barlinscy Pjekarjo khlěbowu płaćiznu dale powyšuja

Sso po pošlednim pschipowědźenju němskeho knjeźerstwa złožuje, je němski minister za sćěnjenje a ratarstwo Schiele se sajmjerjenmi Barlinskeho pjekarstwa jednał, so by płacźinu snižaze skutkowanje naprawow sawěcźił, kotrež je žebi knjeźerstwo wotmyślilo. Pschi rozrěcźenju sajmjerjo Barlinskeho pjekarstwa žwjazka prajichu, so so wot **pónđele khleb nowa wo** 2 **pjenjezkaj** podroži. Žwjazkowym zobustawam je so to hižo wojsewilo. Take naprawa njeje so wróco wzaci.

Sćěnjenjski minister so tesle naprawje jara dźiwasche, prajiły, so so podroženje w cząsu stanje, hdyž je knjeźerstwo někotre naprawy sawjedło, kotrež dowola, na mukowu płacźinu tłóčejcź.

Wólby do schaumburgsko-lippeskeho sejma

Pschi wólbje do schaumburgsko-lippeskeho sejma su 7 sozialdemokratow (prjedy 8), 3 němskonacionalnych a 1 wjeńskeho luda, 1 s němskeje ludoweje strony, 1 komunista (0), 1 (1) se statneje strony a 4 nacionalnych sozialistow wuswoliłi.

Goebbelsa do Awstriskeje njepušća

Njedźelu su awstrijscy nacionalni sozialistojo we Winje tjeśd měli. Wjednik Barlinskich nacionalnych sozialistow dr. Goebbels je so chył pschi nim wobdźělicź, tola awstriske knjeźerstwo je jemu sakazało, do Winta pschijeć. Awstriske wyšnosće mjenja, so Win nima dosć polizajskich mozow, so by njemjery potłóčił, kotrež by Goebbelsowy pschijeśd swudźił. Psched někotrymi dnjemi njeje so też němski komunistiski spinjacźel Ludwig Renner psches awstriske mjesny puschcźił.

Rěč francowskeho ministerskeho presidenta wo ćlownej uniji

Francowski ministerski president Laval je w swojim wólbnym wokrjesu w Auberwilliers rěcź wo smutskownych a swonkownych politiskich praschenjach měł. We njej mjes druhim praji, so je Francowska wot lěta 1926 za mohła 40 miliardow frankow (něhdže 6 miliardow hriwnow) se statneho dołha wotpłacźiła. Laval wospjet na to pokaza, so Francowska njeje ženje pschestała, swoju lubosćź k měru wobswědčeć, a francowska deputertska komora je so stajnje za solizowazu politiku z wulkej wjetschinu wuprajiła. S cźim wjetschim wotkrěbjenjom su njedawno wo podawku (wo planu němsko-awstriskeje zlowneje unije) saslyscheli, s kotrymž so take politika měra ani njewoprawnjeni ani njetwujaźni. Francowska njeje tomule planej dła jeho wopschijeća pschihłosowacź mohła. W internacionalnych poćahach je s tym wěsta saschmjatanja nastała. W zajimje swobodneho hromadneho dźěła ludow dyrbi so na to skutkowacź, so so tajke cźiny **njewospjetuja.** Cźežmy měr. Budźemy wšcho cźinicź, so bychmy jón organizowali. Cźežmy jón, hdyž nascheje dostojnosće kedźbu maju, a gmy so rozšudźili, kaž kuny to pschezo cźinili, jenje dostojnosć druhich kranicź. Dyrbi so žadacź, so so na sćežcźa kedźbuje, dokelž su najwjetsche rizikowanje za to, so so wójny sminjemy.

Laval so potom pischeźiwo porokam wobrocźi, kotrejž Swjatscej Ludow cźinja, a praji, so wuspěch wot cząsa wotwisuje. Skónčnje wo **francowskim planje sa hospodarske organisowanje Europy** rěcźesche, kotrejž je mysne, dokelž so Francowska njejsnje dźenja z politiku swonkowneje pychi a nahladnosće spokojeć, ale dyrbi so wo to prózowacź, so by sady bratrowskich ljudow tež solidarnosćź skutkowała. Mér žiwěła wot toho wotwisuje. Bjeskrach, wurunanske ludy a sanjerowanje bronjenja su podłožk nowjeho žiwěła.

Dwanaty zjězd Flamow

Wo wójy Wemmelu pola Brüssela je so njedźelu popołdnju w pschikomnosći někotrych tyšac Flamow 12. flamski sjězd wotměł. Hižo prjedy hač ko wón sapoča, k pukam mjes Flamami a belgiskimi žandarmami dóńdźe. Někotři policistojo a Flamojo su tranichu. Też wjednika Flamow dr. Borms z mjeczom do khribjeta rubnychu. Hakle hdyž běchu flamscy sapódlanzy se sastupjerjemi smutskowneho ministerstwa a wjednistwom žandarmerije jednali, mózesche so měr wobnowiwcź. Flamojo žebi žadachu, so by policaja wotcźahnyła a so by so sajatym žiwobyła dała. Do wobeju žadanjow so jiwoli. Na kónzu zhromadźizna sledowaze wobsahnjacźe jenohłósnje pschija: „Djeśaca tyšac flamscich nazionalistow, 3. meje we Wemmelu zhromadźenych, kotrychž 15 sapódlanzow w belgiskej komorje a senatu sastupuje, psched zylym swětom pschećiwo dalschemu wobsitacźu tajneho, sabadanu Swjatsku Ludow so pschećiwjazeho belgisko-frazuzowskeho wojerskeho swjatska a jeho sćěhowkam protestuje, pschećiwo twarej hobrskeho paka wobtwjerdźenjow jako dalewjedźenju francowskich wobtwjerdźenjow, s cźimž dyrbi so flamski lud, kotrejž chce je wschěmi ludami žiwěta w měrje a pokoju žiwy bycź, do wokrjeka francowskeho knjeźerstwa a wojerstwa samorjowacź.

Pilsudski je politiske wuradźenja wotewrił

© Warschawy so powě: Marschall Pilźudski je dlěsche wuradźenje s ministerskim pschedsydu Sławkom a presidentom republiki Mościźkim měł. Nosprawa so wo tym njeje podała. Knjeźerstwu blizko stejaze nowiny „Expreß Poranny" pak praja, so je so wo politiskim poćeńenju wuradźowało, niz pak wo pschemjenjenjeju w knjeźerstwje. Dźeń prjedy je so Pilźudski z ministrom wukrajnych naležnosćow Zaleskim a se statnym sekretarom w ministerstwje wukrajnych naležnosćow wyschkom Beckom rozrěcźał.

Konferenca Małeje ententy w Bukarestu

Lětuske wuradźenja swonkownych ministrow Małeje ententy hu so wjeźera dopołdnja w 10 hodźinach w Bukarestu započate a so wutoru dopołdnja skónčza. Cźežkowakski swonkowny minister dr. Beneš je sobotu prjedy dnju do Bukarešta pschijeł a juhosłowjanski minister Marinkowicź njedźelu. Sa žrjedu su wschitzy tśi swonkowni ministrojo k kralej Karolej pschepročeni.

Njeměry při mejskim swjedźenju w Barcelonje

Mjes tym so so w Schpanijskej mejski swjedźeń powschitkownje smjerom minu, so kommunistojo **w Barcelonje** demonstrantow k nasylnosćam naschkarali. Po demonstraziji dźěłacźerskich towarstwow wobdźělenzy psched knjeźerstwowe twarjenje pschijeźdźechu, so bychu knjeźerstwu žiwoje žadanja pschednjesli. Mjes tym so so wotpołdanzy dźěłacźerjow do twarjenja poda, so by pschijimanje wobsamknjenja knjeźerstwom pschedpołožiła, so z cźežkódy demonstrantow wutłeli, a potom wjazy wutłełowe sledowasche. Lud so do hrofy da. W nastotej cźišcźejšzy jeneho policista storichu, 5 wožobow cźežko a 12 lohko sranichu.

Druha powěsćź z Barcelony powě: Pschepytanja pjatkownych njeměrow je wupokajałe, so su kommunistojo nasylnosće pschihotowali. Wšcho hromadźe su jeneho policista morili a 15 policistow a dźěłacźerjow sranili. Tśiroch kommunistiskich wjednikow su pschi njemjerje sajeli.

Też **w Bilbau** je so měr kasył. Tam 30 000 kommunistiskich dźěłacźerjow na pschipowědźeny pschikhad francowskeho kommunistiskeho wjednika a sapódlanza Doriota cźakasche. Hdyž demonstrantow po městowych drohach cźehnjechu, do policije srasychu. Pschi tym so z wobeju stronow tśelesche. Někhdže 20 wožobow je so sranilo, někotśi s nich cźežko. Wjeczor hižo w měsće měr kujeźesche.

Wobskórźba přećiwo Berenguerej

Schpanijski generalny statny rěcźnik je pschećiwo prjedawschemu generalej Berenguerej wobskórźbne pišmo wudźěłał. W nim so Berenguerej wožebje porokuje, so je listne potajstwo sranił. Generalny statny rěcźnik je sdźěłił, so so wschitzy ministerjo presidentojo a ministrojo wot sporjadka diktatury hač do powrośenja monarchije wobskórźa.

Njeměry w Lissabonje

© Lissabona „Echo de Paris" powě, so je tam pjatk k wulkim njeměram doschło. Pschi tym su policistojo tśeli. Wjetschi dźěł dźěłacźerjow njedźěłaše. Pschipowědźu je strajkowazym schoferjo a pschistajowi dźěłacźerjo pschisamknychu. Na někotrych městnach běchu sjawne ludowe zhromadźizny, pschi kotrychž je bomby mjetachu. Te pak běchu po źdaću jenoź z połwrom pjelnjene, tak so su je lohko sranili. Policija do spjećźiwych demonstrantow tśeleśe a někotre wožobny sranì. Wjele ludźi su sajeli. Policistojo na to z wobronjenymi automobilemi po měsće jěźdźachu.

Zběžkarjo na Madeirje so poddali

Po wojsjewjenju portugalskeho knjeźerstwa su so zběžkarjo na Madeirje sobotu dopołdnja w 9 hodźinach poddali.

Nowe italskej njepřećelske demonstracije w Tripolisu

© **Jerusalema** je 2. meje powě: W měsće Tripolisu w połnocnej Syrskej běchu so powśeśe wo hrosnoscach rosćerile, kotrež su sebi Italscy sjawnje pschećiwo muhamedanam w Lybiskej (w połnocnej Afriki) dopuschćili. Muhamedanojo so z tymile powěźenemi rosharichu a 6000 muhamedanow žylny cźah psched italski konsulat pschićeśeše, so bychu tam demonstrowali. Hdyž žandarmojo pschećiwo ludowej cźežódze zakrocźichu, so ludźo spjećźowachu. Lud rosharjenje žu žandarmojo pjeza tśi wožoby morili a 39 sranili.

Krwawne njeměry w Egiptowskej

Pschi wólbnym hibanju w Egiptowskej su 1. meje na dwórnischcźu w Kairu pschiwisowarjo opposicije do policije srašyli. Někhdže 500 muži s nich dóńdźe k wjedniwowym někotrych prjedawschich ministrow, mjes nimi Nahasa pasche a Mahmuda pasche, k wólbnej zhromadźiznje w Tantalku wotśekaš, tola dwórnischcźo z policiju wobhrađene namaka. Po krótkim wojowanju su psches policistow pschebrěchu a so do někotrych wosow cźakazeho cźahne dobuchu. Pschi tym su na wobeměma stronomaj wjele wožobow sranjenych. Mjes nimi běschtaj też Nahas a Mahmud pasche. Želesniski cźah drje wotjědźe, tola bórzy sasta. Wosy, w kotrych pschiwisowarjo opposicije hedźachu, so z pomoc policije wotpowědźnychu, na cźož cźahowe jsbyne wosy dale jědźechu. Pschiwisowarjo opposicije hač do 9 hodźin

wječor we wosach wostachu, skónčnje pak ſ nich wukleschu, hdyž jim hroschu, so wojazy jich ſ nich wuczerja.

Hdyž su prjedawschi ministerſti pschedstyda Mahas pascha a druhi wjednizy oppositije njedželu dopołdnja Bennisuef wopytali, k ſrałenju dóndže, pschi kotrymž wóſom wozowy morichu a 12 ſranichu. Też 15 polizistow je so ſranilo.

Njeměry w Havannje

Pschi mejſtrim ſwjedženju w měſcu Havannje na kubje Kuboje ſu schtyri wosoby mórili a wjele demonſtrantow ſranili. Demonſtrantojo ſ czerwjenymi khorhojemi po měſcu czahachu a revolucijn wuwołachu.

President Hoover přećiwo wołóženju wójnskeho dołha

Dźenża su so we Washingtonje wuradżenja internazionalneje wikowanišeje komory sapoczałe, pschi kotrychž so też amerikanſki pósłanz we Barlinje, Sackett, wobdźeli. Němski kanzler Brüning a němſki ſwonkowny minister ſtej jeho prožyłoj, so by we Washingtonje pschicźiny roskładź, kotrychž dla njebudże Němska w pschichodze wójnſke wotſchkodźenje w nerěcźiſchej wyſokoſći móź dale płacźeć. Tohodla bychu dyrbjałe Sjednoczene ſtaty połnóżneje Ameriki dźeł wójnſkeho dołha ſpuſchcźeć. Hacź ſměje amerikanſki pósłanz Sackett ſ němſkimi pschecźelemi wutrpeźa, ida so jara njewěrite bycź. Kaž je „Herald Tribune“ ſ wěry hódneho górła ſhonił, amerikanſki president Hoover kaž prjedy też nětkole njeje ſwólniwy, dźeł wójnſkeho dołha europiſkim krajam ſpuſchcźeć.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 4. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Dźenża rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer +4 a thermometer, wodnjo +10. Wětrojty raz ſchěkhuje. Nětcźiſchi rjane mejſke wjedro je wochrożene. Sněžna mjažina nad Franzowſkej je ſo do tſjoch mjeńſchich niźinow dźělila. Jedyn dźeł woſta w Franzowſkeji, druhi ſchahnu ſo do połoonſcheje Němſkeje a pschibližuje ſo k nam. Tſeći dźeł cźehnje pschez Hollandźu k dołhemu ranju. Wjedrawuſtojni wótſchcza ſa dźenża ſylne deschcźe, ſ dźela też njewjedra a na to wokhłodnjenje. Jutſje wutoru ſłónčko 4.27 hodź. ſtłada a ſo 7.27 hodź. khowa. Měſaćk ſkhadża jutſje w połnozy a khowa ſo rano 5.38 hodź.

— **Bibliiſki wjeczor** ſuperintendenta Fröhlicha w Tſchoſtku zyrkwi njedźele tutón tydźeń wumjeſaćnje ſyſedu, ale hišom wutoru wjeczor we 8 hodź.

— **Sakſka krajna loterija.** 1. rjadowanja 199. ſakſkeje krajneje loterije poczehnje ſo wot 18. hacź 20. meje 1931. Nětcźiſchi plan dobyczkow poſtawa wobźelę pschińdźone wuſtawy na dobyczke, dokelž ſu ſrědnje dobyczka ſo khětro jara hódźała na dwójnu mnohoſć pschińſporke. Dokelž ſu nimale wołoſa wſchěch łoſow wuczehnjte, dyrbi na nimale kóždy druhi łóſ dobyczje padnyć. Wuda ſo ſapo 160 000 łoſow ſ 72 000 dobyczkami a premiju. Bohata liczba hłownich dobyczkow wo 60 000, trójzy 50 000, 5 króć 40 000, 8 króć 30 000, 10 króć 20 000, 15 000, 29 króć 10 000, 149 króć 5 000, 365 króć 3 000, 1 060 króć 2 000, 2 120 króć 1 000 hr. atd. ſu pschi ſbožowanym wuſpěchu ważne. Hamtſiki łoſowe placźiſtwa wuczinja ſa kóždu tſjadowinu: $^1/_{10}$ 5 hr., $^1/_5$ 10 hr., $^1/_2$ 25 hr., $^1/_1$ 50 hr. Naprašchowanja ſa łoſjanki je jara žiwe. Wone ſu w kóždym dźelenju, kiž ſo pschejе, dostacź. Je poruczetaj běrzaj ſtatniſe loterije w Budyſchinje.

— S **płunom jazdojczeny.** Tudomneho 67 létneho ſamotneho dostawarja renty ſobotu dopołdnja wokoło 11 hodź. w jeho bydlenju ſwobłekaneho we kožu leżo ſ płunom ſajedojczeneho namakachu. Sda ſo, ſo ſo wo njeſbožowny pschipad jedna, ke kotremuž je dóſchło, dokelž je ſo pjecza płunowy honacź ſ pschehładanjom wotwjertnjeny wostajił.

— **Paduſchſtwje.** 28. haprleje je nětchtó ſ jeneho tudomneho bydlenja na Bismarckowej dróhy elektriſki prochſtrobk ſnamki „Hoover“ cźo. 596 871, nětkole 500 hrinow hódny, kradnył. Psched kupjenjom aparata ſo warnuje. — W nozy k 30. hapreji je nětchtó we Wulkich Nědarjezach nimale nowe motorſke koło ſnamki „N. S. U.“ ſe ſpołnawaſkim ſnamjenjom I — 15920, motorowym cźiſłom 127 025, kroßnoiwym cźiſłom 834 344, 500 ccm, 11 PS., ſ cźerwjenym benzinowym ſtudobjom pod ſedłom kradnył. — Wo wjezowne ſdźelenja proſy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje a żandarſtwo we Wulkich Nědarjezach.

— **Sawrjeny puć.** Sſawny puć ſ Budyſchina do Wjeleczina je na Boboſkich honach wot 5. hacź 25. t. m. ſawrjeny. Jězdny wobkhad pokaſuje ſo na Dźěžnikeju.

S **Cźemjerja.** Tudy wumrě ſtuty Sorb, k. kubſeł Jan Mlynk, 85 lět ſtary. Semrěty běſche nałwdźěty a nałhonity muż, je wjele po ſwěcze puczował, je wopytał Italiju, Wuherſku, Cźěſku. Ma też wo naſchu wjeſ a wokolinu wulke ſaſłužby. Je ſałožił Wjeſkowſku nałutowarnju a běſche dołhi cźaſ jeje pschedſydha. Sſwojej gmejnje ſłuſchesche pschez 30 lět jako wjeſnjanoſta, běſche też ſobuſtaw Macźicy Sorbſkeje. Semrěty ſawostaji jenicźkeho ſyna, k. Augusta Mlynka, kubleja w Sſalowej Worſchcźi. *Semrěteho kubło pschewodźenje wumcźa*, ſynowa bźowka na kotruż je ſo kubło dźeń do ſmjerce ſwérneho nana a bźeſda ſapiłała. *Tak wodźenje kubła w Serbſkich rukach.* K. Mlynk běſche w ſwojim dołhim žiwjenju ſtajnje wjeſele myſlił. Njech je jemu nětko też jeho luba Serbſka ſemja lołka!

S **Małeho Wjelkowa.** Kaž psched nješchto cźaſom we Serbſkich Nowinach cźitachmy, wuhotuje Serbſke towarſtwo „Domiſna“ ſa Khełn a wokolinu pola Strenzlez Serbſki ſwjedżeń pod heſłom: „Serbſki wjeczor“, kotrohom pak wołwjeſcźi też ſwój 2. ſakſoneſſki ſwjedżeń. Wocźakowanje, w naſchej wokolinje hyblazych Serbow, ſo hychu ſo też woni jimu na taſkim ſwjedżenju wobdźělcź mohli, ſo ſkónčnje dopjelnì. Tak ſnowa naſch narod wožiwimy, hdyž łubosny ſpěw naſ rosnjeſeli a Serbſka reja naſ womłodźi. Njewotſtaniće tehodła nichtó doma, nje we wulkich ſtyłach cźakajcy ſo ſeſći, a ſo ſonu w tak hewak cźežkej hoſpodarſkej bźdże ſoboom roſtrojeſelicź, ſo mohli tak ſ nowej nadźiju hicź do pschichoda.

S **Łupoje.** Dawne pschecźe mnohich ratarjow tudomneje wokoliny je ſo dopjelniło. Łupjanſka nałutowarnja a wupocźeźerńja je na leżownoſcźach Łupjanſkeho tuježeho dwora paſtwiſcźa ſa mkody ſtót pschiprawiła. Tuta paſtwa ſo po połacźenjach ratarſkeje komory pschiprawi a ma ſo tehodła pschikładna mjenowacź. Firma Draht-Brehmer w Roſtoku je ſahłahi ſi pokoſnoſći ſcźahnyła. Pschiprawjene paſtwiſcźo, kiž nětkle 17 he'tarow wobſtajnje, je nětko dc wobſedźerſtwa paſtwoweho druſtwa ſa Łupoj a wokolinu pschejdźo a ſo 7. meje dopołdnja wot 9—11 hodźin je ſkotom wobſadźi S bliżſcheje a daſſheje wokoliny ratarjo mjenowany dźeń na 60 mlodych howjadow pschicźerja. Kaž ſo wěſcze wocźakuje, hiſchcze množi ratarjo, kiž ſo hacź do dźenſnišcheho hiſchcze roſſudźili njejdu, hacź do 7. meje nuſnoſć paſtwineho hoſpodarjenja dopołnaja. Paſtwowe druſtwo je też na to pschiprawjene, ſo móże hiſchcze wjacy ſkotu pschijimacź, dokelž je Łupjanſka nałutowarnja a wupocźerńja hiſchcze dalſche leżowniſcze hižo aſ trajnu paſtwu wobſtajna.

Z **Jaſeńcy.** Zaſdźenu ſobotu měješe kołojězdne towarſtwo „Jednota“ ſwoju měſačnu zhromadźiznu pola Handrikec. Předsyda, k. Berger z Khróſcic, móże bohatu liċbu ſobuſtawow powitaċ. Poſledni protokol ſo přečita. Haſlowſke kołojězdne towarſtwo „Swěra“ bě přeproſenje na ſwój lěcny ſwjedźeń (3. 4.) připóſłało. Hdyž běchu ſo přinoſki zběrałe, wuradźowa ſo dale wo lěcnim ſwjedźenju, kiž chce „Jednota“ 5. julija w Jaſeńcy wuhotowaċ. Bliżſi program ſo postaji. Wot 1/2—3 hodźin powitaja ſo euze towarſtwa. W 4 hodź. zmeja předsydſtwa krótke posedźenje. Mjez tym zaběraju ſo druzy z khelekelujom a třélenjom. Też 4 myta ſo postaja, kiž budźa wječor we 8 hodź. wudźělene. Hudźbu wuwjedźe k. Domška z Wudworja. Na hłownej zhromadźiznje ſtajeny namjet, wosebite lisćiny wjeſć za přiſtup a wustup sobustawow, so w přichodnych dnjach do skutka staji. Dale wobzamkny towarſtwo, sebi třélbu za zabawu kupiċ. Wudawki ſo bórzy zasu zarunaju. Wosebity porjad za třélenje a kulenje ſo na přichodnej zhromadźiznje dowuradźuje. Zhromadźizna budże 13. junija pola sobuſtawa k. korčmarja Bjeńša w Khróſcicach.

S **Wósporka.** Jako hižom na podźělnej żelesniſkej cźarje mjez Wósporkom a Bartom po połdraſtinym twarjenju żelesniſke cźahi w lěcze 1904 jěchcźi ſapocźachu, jěchachu ſo pschecźa, ſo by ſo żelesniſa do Radiworja a połdźiſcho do Budyſchina podłožiła, ſo bychtſi ſo też Hucźina a Klukich, woſebje pak Wulka Dubrawa ſ nowěmaj fabrikomaj k wołkhadej pschiſłamtſej. S pschihotowmi ſo tež bórſy ſapocźa a po lěto trajazym twarjenju bě ſche wotrěſt tak daloko dotwarjeny, ſo 30. hapreje 1906 wotwerjeniſti cźah ſe ſaſtupjerjeni měſta Wósporka a mnohich cźeſtnymi hoſcźemi dopołnja 10.22 hodź. dwórniſchcźo wopuſchcźi. Po bohatej hodźinje dojdźe cźah na ſkónčne Radworſke dwórniſchcźo. Na prěnjej jěſdze wobdźělichu ſo też k. wokrjesny heſtmar ſ Crauszhaar ſ Budyſchina, hamtſki heſtman ſ Carlowitz ſ Budyſchina a hamtſki heſtman ſ Pſlunk ſ Lubija. K powitańkej narěcźi pschiſamkny ſo ſtudźanje. Pop. 1.30 hodź. wotjědze cźah ſaſo ſ Radworja. Prěni porjadny cźah jědźeſche 1. meje. Prěnje cźahi běchu tak mjenowane nałchane cźahi (wožobowe a twarowe cźahi ſ bobom). Take njeluboſnoſći, kiž ſo ſ pschipowěſchenjom twarowych wozow na dwórniſchcźach njepschestajnje pokaſowaſche, ſo k. 1. meje 1913 wotkroni, ſo jenož cźiſte wožobowe cźahi jědźeli cźehu. Lito podźěſchcźo ſo nowotaſtwo tachniki ſawjeſcźe. Cźahi, kotrež dyrbjachu hiſchcźe pschewodni rjadowarjo ſ ruku ſpinacź, dóſtachu powětrowe ſpinadła. Wopórdne wołijowe wobſwětlenje ſo podźěſchcźo ſ lépſchim płunowym wobſwětlenjom narunа. S prjedawſchich wozow je tu hiſchcźe jenicźki. Njech je tu hiſchcźe naſpomnjene, ſo běſche pschi twarje mnoho wobcźežnoſćow pschewinyło. Mjez Wósporkom a Hrodźiſchcźom dyrbjeſche ſo pſlues Lubatu móſt ſ běłych jelelbami natwaricź. Też njeſmědźiſche ſo cźara pruſkich mjeſow podźěłowaċ, kiž ſu kowa 30 metrow wot njeje ſdalene. Wſchitko pak je ſo prawje berje pschewjedło a pschejemy, ſo by żelesnica też dale pschichodnym generazijam k lépſchemu ſłužiła.

Z **Khróſcic.** Rada podawa ſo maćerjam w Khróſcicach ſrjedu 6. meje 1931 pop. w 2 hodź. w hoſćencu.

Z **Pančic.** Rada podawa ſo maćerjam w Pančicach pjatk 8. meje 1931 pop. w 2 hodź. w hoſćencu.

S **Wojerez.** Tudomnej poliziji je ſtaru ſtajił je póſtowy wupomhaŕ Krock ſ Niedźichowa. Kaž njedawno piſachmy, běſche wón na ſwojim ſłužbownim mjeſtnje 500 hr. pschiſchčhiwił a běſche na to cźekmył. Krocka polizija hamtſkemu ſudnikowi pschepoda.

S **Wochos.** Jako běchu tudomni wjeſnjenjo ſwjerſcha na połach, tu pjatk w bróžni ratarja Krala woheń wuhdyri. Jenož ſpěchnje pschikhwatanym wjeſnjanam a ſich pomocy ma ſo dźakowacź, ſo ſo woheń ſtrašchniſcheho njeroſchěri. Mlócźawu ſamócźnu wukhowaczej, tola tójſchto ſtzowołowo ſo ſ wohnjom ſnicźi. Woheń ſaliwaczha ſ dalepodowanym bowow wody. Woheń je pjecźa ſe ſamoſapatenym ſyna a ſkónčnje naſtał.

S **Mikowa.** Fabrika bekonowych twarow a wikowanja ſ ſwaſkej potrjebu, wuhlom a hnoiłdlanej, kotruż wot 1. hapreje 1928 k. A. M. Krjeczmar wobſedźeſche, je ſo dyrbjeſiała na pschihodźowanje pschedała. Tu je kupił k. pschekupz Erich Mechelk, ſyn ſakoženja a prenjeho wobſedźerja Arnoſcha Mechelka. Poſtejdniſchi běſche firmu w lěcze 1897 na Cźerniku ſałożił.

S **Hójnizy.** Tu je mandźelſka Marja Leſchberowa na trudne waſchnje ſwoje žiwjenje ſkónčiła. Jeje cźełko na żelesniſkich kołijach mjez Hójnizu a Mikowom pschejeżdżene namakachu. Wboha je pjecźa w cźežkich myſlach ſmjerć pytała.

S **Nesbórka.** Saſdźeny pjatk popołdnju w 2 hodź. wumrě na ſwojim kuble w Mućkowſkejſe nětkuſchi kralowſko-pruſki krajny radźićel Nesbórſkeho wokrjeſa, Filip ſ Ludc. Semrěty bě jako naſlědnik ſwojeho nana, kiž w februaru 1911 wumrě, najprjedy k mniſariſaju ſa bustawow, so w přichodnych dnjach do skutka staji. Dale wobzamkny towarſtwo, sebi třélbu za zabawu kupiċ. Wudawki ſo bórzy zasu zarunaju. Wosebity porjad za třélenje a kulenje ſo na přichodnej zhromadźiznje dowuradźuje. Zhromadźizna budże 13. junija pola sobuſtawa k. korčmarja Bjeńša w Khróſcicach.

S **Wósporka.** Jako hižom na podźělnej żelesniſkej cźarje mjez Wósporkom a Bartom po połdraſtinym twarjenju żelesniſke cźahi w lěcze 1904 jěchcźi ſapocźachu, jěchachu ſo pschecźa, ſo by ſo żelesnica do Radiworja a połdźiſcho do Budyſchina podłožiła, ſo bychtſi ſo też Hucźina a Klukich, woſebje pak Wulka Dubrawa ſ nowěmaj fabrikomaj k wołkhadej pschiſłamtſej. S pschihotowmi ſo tež bórſy ſapocźa a po lěto trajazym twarjenju bě ſche wotrěſt tak daloko dotwarjeny, ſo 30. hapreje 1906 wotwerjeniſti cźah ſe ſaſtupjerjeni měſta Wósporka a mnohich cźeſtnymi hoſcźemi dopołnja 10.22 hodź. dwórniſchcźo wopuſchcźi. Po bohatej hodźinje dojdźe cźah na ſkónčne Radworſke dwórniſchcźo. Na prěnjej jěſdze wobdźělichu ſo też k. wokrjesny heſtmar ſ Crauszhaar ſ Budyſchina, hamtſki heſtman ſ Carlowitz ſ Budyſchina a hamtſki heſtman ſ Pſlunk ſ Lubija. K powitańkej narěcźi pschiſamkny ſo ſtudźanje. Pop. 1.30 hodź. wotjědze cźah ſaſo ſ Radworja. Prěni porjadny cźah jědźeſche 1. meje. Prěnje cźahi běchu tak mjenowane nałchane cźahi (wožobowe a twarowe cźahi ſ bobom). Take njeluboſnoſći, kiž ſo ſ pschipowěſchenjom twarowych wozow na dwórniſchcźach njepschestajnje pokaſowaſche, ſo k. 1. meje 1913 wotkroni, ſo jenož cźiſte wožobowe cźahi jědźeli cźehu. Lito podźěſchcźo ſo nowotaſtwo tachniki ſawjeſcźe. Cźahi, kotrež dyrbjachu hiſchcźe pschewodni rjadowarjo ſ ruku ſpinacź, dóſtachu powětrowe ſpinadła. Wopórdne wołijowe wobſwětlenje ſo podźěſchcźo ſ lépſchim płunowym wobſwětlenjom narunа. S prjedawſchich wozow je tu hiſchcźe jenicźki. Njech je tu hiſchcźe naſpomnjene, ſo běſche pschi twarje mnoho wobcźežnoſćow pschewinyło. Mjez Wósporkom a Hrodźiſchcźom dyrbjeſche ſo pſlues Lubatu móſt ſ běłych jelelbami natwaricź. Też njeſmědźiſche ſo cźara pruſkich mjeſow podźěłowaċ, kiž ſu kowa 30 metrow wot njeje ſdalene. Wſchitko pak je ſo prawje berje pschewjedło a pschejemy, ſo by żelesnica też dale pschichodnym generazijam k lépſchemu ſłužiła.

Z **Khróſcic.** Rada podawa ſo maćerjam w Khróſcicach ſrjedu 6. meje 1931 pop. w 2 hodź. w hoſćencu.

Z **Pančic.** Rada podawa ſo maćerjam w Pančicach pjatk 8. meje 1931 pop. w 2 hodź. w hoſćencu.

S **Wojerez.** Tudomnej poliziji je ſtaru ſtajił je póſtowy wupomhaŕ Krock ſ Niedźichowa. Kaž njedawno piſachmy, běſche wón na ſwojim ſłužbownim mjeſtnje 500 hr. pschiſchčhiwił a běſche na to cźekmył. Krocka polizija hamtſkemu ſudnikowi pschepoda.

S **Wochos.** Jako běchu tudomni wjeſnjenjo ſwjerſcha na połach, tu pjatk w bróžni ratarja Krala woheń wuhdyri. Jenož ſpěchnje pschikhwatanym wjeſnjanam a ſich pomocy ma ſo dźakowacź, ſo ſo woheń ſtrašchniſcheho njeroſchěri. Mlócźawu ſamócźnu wukhowaczej, tola tójſchto ſtzowołowo ſo ſ wohnjom ſnicźi. Woheń ſaliwaczha ſ dalepodowanym bowow wody. Woheń je pjecźa ſe ſamoſapatenym ſyna a ſkónčnje naſtał.

S **Mikowa.** Fabrika bekonowych twarow a wikowanja ſ ſwaſkej potrjebu, wuhlom a hnoiłdlanej, kotruż wot 1. hapreje 1928 k. A. M. Krjeczmar wobſedźeſche, je ſo dyrbjeſiała na pschihodźowanje pschedała. Tu je kupił k. pschekupz Erich Mechelk, ſyn ſakoženja a prenjeho wobſedźerja Arnoſcha Mechelka. Poſtejdniſchi běſche firmu w lěcze 1897 na Cźerniku ſałożił.

S **Hójnizy.** Tu je mandźelſka Marja Leſchberowa na trudne waſchnje ſwoje žiwjenje ſkónčiła. Jeje cźełko na żelesniſkich kołijach mjez Hójnizu a Mikowom pschejeżdżene namakachu. Wboha je pjecźa w cźežkich myſlach ſmjerć pytała.

S **Nesbórka.** Saſdźeny pjatk popołdnju w 2 hodź. wumrě na ſwojim kuble w Mućkowſkejſe nětkuſchi kralowſko-pruſki krajny radźićel Nesbórſkeho wokrjeſa, Filip ſ Ludc. Semrěty bě jako naſlědnik ſwojeho nana, kiž w februaru 1911 wumrě, najprjedy k mniſariſaju ſa

Wšědne zjewy

Wobras ſe žiwjenja małych ludźi.

95] (Stónczenje.)

„Sutěrujeſe ſo, „Ternkowa“, prajeſche, njewědźo, ſchto druheho dyrbjał rjez, podarmo pytajo ſkowa.

Sšahny ji po ruzy, ſo by ji pokojejo tłócził. Ale puſchczi ju wokomiknje. Ruka ſwoje ſo bjesmóżnje po kromje. Sšuda natkoni ſo nad łoże. Saſo pschinny ruku a maſaſche na bjók. Njeſaczi žadyn žypot, žadyn wobdźěk krwě . . . .

Stoczi k *durjam a wołaſche po domje na pomoz.*

Pschihlěża Lahodka. „Schto ſo tu ſtawa? Schto je ſo ſtało?“ ſawoła.

„Ternkowa je morwa“, rjekny Sšuda.

Lahodka ſe pytkotu wó jitwi, *wotſkorkuje* Sšuda. Podſkładnjeje hladaſche na njeho a ſ wóczkom pschemětri ſyłu měſtnoſć, hacź njeje ſo něczeho dótknył.

„Pschihódźech ſem pschihvadnje“, *wujazńjeſche* dźiwadzowniť a *ſpěli* pschicźinu *ſiwjeho wopyta*; bu jemu nadobo njewólno w położenju, w kajtimż tu tczeſche.

Lahodku to ſpokoji. „Wopraſwdźe wortiwa,“ rjekny pſcheſwědczíwje, pschiſtupiwſchi k łożu. „Ja wſchak ju něſto ſamа wobſtaram“, *prajo, wotpuſchczi* Sšudu.

Ale dó jitwu nabéża ſo něſchto ludźi ſe ſuzoſtwa, kotiż traſch běchu wſjedy hłóſ wo pomoz wołazeho ſaſłyſcheli. Lahodka pohlada na nich njerjazo. Ale ſpomjatkowa ſo a *pollaknywſchi* ſo rjekny: „Pomodlimy ſo!“

Też Sšuda ſo pohlakny a ſcźicha modleſche ſo ſ ludźmi. — „Tak — a nětko ładny ji wotpocźowacź — —“ dopraji amen Lahodka, namołwjejo ſ woteńdźenju. „Hakle potom, poſdźiſcho mózeſe mi pomhacź ju wobleź, ſmſle.“

„Ach to by tola najlépje było ſnydom,“ pschijimny jena ſ pschitomnych. „Doniż ſo ſtawy hibaja. Potom ſpróſnu a ſu njepohłitlive.“

„A njebožcźicka dyrbi ſo potom pocźuwacź, ſo by ſo wobleź dał, ſo by pschi tom była ſwótniwa —“ da ſo něchtó do powědanja. „Kaž to běſche ſ naſchim nanom — njech jemu Bóh wěcźnu radoſcź ſpożcźi! Njebjeſke kraleſtwo! Njemóżachu jeho na jane waſchnje do kabata doſtacź — wſchitko ſmy na nim roſtorhali. — — Tajke mjeſeche twjerde koſcze a tajſi be wulki, hranaty. — — Hdyž njeſmy napokleđku prajili: Nanko, drohi nanko — ſłyſiſcze trochu łohcź — tak — tak nanko — a nětko tón łewy — tak — dźakujemy ſo wam — — jenož hiſchcźe ruku tuke trochu powolcze . . . . Tak ſmy jeho dóſtali do kaſchcza, ſe Bożej pomozu. — —“

Ludźo dachu ſo do powědanja. A rěczachu wo njebožcźicźy. Wupowědachu zyłku jeje minyłoſcź, zyłe jeje žiwjenje.

Lahodka wuſděłowaſche ſiwoju ſchlachotnoſcź, ſo bě ju njedawno ſ ſebi wſaka do hydlenja, do teje ſiwwy, w kotrejž běſche jónu, w lépſchich cźaſach, bydliła. Njeje ani pjenjes chżyła ſa bydlenje, kotrychž ſemrěta, wboha proſchecka bjes toho měła njeje. Se ſamſkeje ſchcźeſcźanſkeje łubozeže bě tak ſcźiniła, ſe ſmilnoſcze.

Sšuda ſpohladny na ſónika a wubudźi ſo w nim podbład. „We ſłonniku pod cźełom namakaja ſo pjenjezy“, rjekny wótſje, ſ powyſchenym hłoſom, powołajo ſo tak *rjez na ſwědczenje wſchěch pschitomnych.*

Se ſłowanni zuſcho, njeſnatcho muża napja ſo powſchitkowna wczijnoſcź.

Lahodka pscheměri Sšudu ſ pohladnjenjom, kiž jeho, dokelž ſnajeja ludźi, napjelni ſe ſpokojnoſcźu. Jemu běſche taż cźłowjeſkej, kotruż ſe ſbożownym pschipadom, njeſwědomje, fadżewa njeprawdźe a *wukonja* dóſty ſkutk.

Lahodka njemóżeſche ſawobaraczź, ſo by ju na měſeze rjeſkłeſtio ſa wokſtrucźenjom wupraſwnych ſłowow. Se ſłobami nad njeporadźenjom ſwojich ſamyſłow, njejamówſchi ſo pschewinyć, wuhyba ſo na ſenuſtu, rěczeſche wo ni, kaž móżeſche. Wſchitko ji ſwumjeta, ſchtoż ſchpatneho wo njej *wědźeſche*.

„Tuſe je něſchto *twjerdeho*“, wojſewi něchtó ſahnywſchi du ſłomnika, hdyž běchu ſ njeho cźełu wuſdźehnyli. „A cźeſkeho“, rjekny wuczahujo pschednjet.

„Na ſeń ſe ſeſchiteho płata, w kotrenż běchu ſaſchite, wuhypachu ſo pjenjezy ſłéborne, wjetſche a mjeńſche. Na něſtorych lépjeſche ſo płéżniwoſcź, każ běchu tu ſapotożene a ſkowane po łatach.

„Stoawożomadźewjeczerdźeſat ſchéżnakow,“ wojſewi hłóſ. „Kunje dwě ſće bjes dweju,“ wobkruczowachu druſy, kotſiż běchu widżomnje ſobu liczili.

„Pschidam dwaj ſchéżnataj,“ rjekny Wjaczſław Sšuda, pschiſłuſchiwſchi. „So by tón zyły doth był ſaplaczeny —“

Wſa klobuk a wotſtali ſo.

Stary ſaraſ poſchaſe jemu ruku, hdyž běſche jemu wupowědał, ſchto bě ſo ſtało.

„Te Boże *nicźe* ſa duſchu Franza Jelinka,“ rjekny k Sšudże, — budża ſwjeczene. A też na wobeju, kotraj ſtaj hrěch ſtuczíwoj na nim, budu ſpominacź w ſwojich modlitwach k Bohu . . . . Ale te pjenjezy —“ doda — „tele pjenjezy nahromadźene ſ cźežkim dźełom, żałoſtnym trabanjom, njech woſtanu dźěſcźomaj Ternkoweje.“

„Sšu *to* pjenjezy pożobnowane,“ prajeſche Sšuda ſe pohnuczom. „Kaž žiwjeczene. Sſnadź pschinjeſu wužitk, powjedu na pucź k ſbożownemu a wužitkownu žiwjenju . . .“

(Konz).

wjednika wokrjesa postaji a na to jeho tehdomnischi kraj sa krajneho radźićela wobkruči. Cżežka khorosćej běsche jeho mżhazy dossho na khorosłoso spintaka. Njedźiwajcy wschecho lźekarskeho prózowanja so njeparadźi, hakle nješchto psches 50 lźt starscheho pschi żiwjenju sdźerżeć. Keho smjerće cżełko so dźensa pondźelu popołdnju 1/3 hodź. w Hórzy pokhow

Z Łužicy

* S Trjechowa. Pschi nałtinim njewjedrie sajadżenu njedźelu dyri błysk do masiwneho nowonatwarjeneho domskeho k. Frenzla w Trjechowje. Na sboże pak njesapali. Wobschkodźi tschu a wotkrě wobmjetk w jenej jstwi hornjeho poschkoda. Spodźiwne běsche, so w samsnym cżasu jako błysk do twarjenja dyri, wobsedźeŕ delkach we żiwotnje bydlenju pschitutschki k wobnjowemu sawěsćenju płaczeschе.

* S Noweje Cżitawy. Kaž so powě, je daukowy pokładnik Bjarnat Pěschka wobschérne pschechtschiwjenja pjenjes skazał. Pschechtschiwjene pjenjezy wuczinja pjeća psches 4 000 hriwnow. Pěschku su haydom se sastojnstwa puschczili *a pschesiwo njemu pschepytowanje wotewrili.*

* Se Zitawy. Zitawska měschczańska rada je sakitemu bejmej dopis pósłała, w kotrymż sakupuje stejischczo, so je najpschichódnische městno sa natwarjenje kliniki sa żony sa Hornju Łużizu město Zitawa. Knjeżerstwo so namołwja, so by jednało z městami, kiž buchu so sa pschiprawjenje kliniki hodźałe.

Přilopk

* „Do X" sašo date leći. Němska lětadłowa łódź „Do X", kotraż běsche so psched dlejschim cżasom pschi posprowje, so do powětra k leczenju posćěhowacych, wobschkodźiła, je so nikto z Kanarskich kupow na balsche leczenje psches Atlantiski ozean do powětra puschczała a so, kaž běsche wotmyślene, w Villa Cisneros k semi pschischła. Wot tam dha wobsamknješi Atlantiski ozean pschepreckowacź.

Swójbne powěsće

Sslubjeni: Zyrkola Nowaćej a Horst Zeh w Budyschinje. — Irena Henslez a Jurij Hartwig w Budyschinje. — Marta Hauptmannez w Ochranowje a August Wjenka we Wuschdźe.

Swěrowani: Willy Helas z Irmu rodź. Schusterez w Budyschinje. — Fryz Köhler w Brunowje pola Kamjenza z Helemu rodź. Rośbergez w Jitru.

Semrěli: Jan Arnoscht Mička w Budyschinje, 50 lźt; khowanje běsche wczera njedźelu. — Jan August Kubaśch, kubleŕski wumjeńkaŕ we Wyšokej, 80 lźt; khowanje je dźensa pondźelu. — Arnoscht Połan w Khwaczicach; khowanje budźe jutsje wutoru. — Emma swud. Gudźina rodź. Wernerez w Kamjenzu, 56 lźt; khowanje budźe jutsje wutoru pop. w 4 hodź. na farskim pohrjebnischczu. — Johanna Augusta Thonowa rodź. Nowakez w Kamjenzu, 58 lźt. — Augusta Marja swud. Bergowa rodź. Möbiśez w Kamjenzu, 81 lźt; khowanje budźe jutsje wutoru pop. 1/3 hodź. wot żarowańskeho doma. — Arnoscht Hendrich Kaiser w Kamjenzu, 80 lźt; khowanje budźe jutsje wutoru pop. w 3 hodź. na pohrjebnischczu swoj. Justa.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhłady na wjedro sa jutśischu wutoru:** Njewobstajne a trochu khłódnische wjedro.

*

*** W Zitawje je 21 lźetny dźełaćej swoju njewjestu, wot kotrejež dźěžo wocżakowasche, z pistolu do spanja kčił. Holzu su do khorownje dowjesli. Winik je so policiji stajił.**

*** W Hajnenseldu pola Oschatza šabałenaj muzikaj w nozy psches kruwańu do spanskeje jstwy žiwnoserja *Donata* pschinidżeschtaj a sebi pjenjezy zadaschtaj. Hdyž be jim Donat wjetschu summu pschepodał, jeho z klumpachom psches hłowu wrjeschnyschtaj a so potom wotpalischtaj.**

* Morđarja Tetznera su hoboin wotprawili.

*** Njedźelu dopołdnja wulki cżołm němskeho wójnskeho łódźstwa z Friedrichshafena na Bodamskim jězoru na stronu k schwajcarskemu brjohej wotjědże. Wo hrjedź jězora žylny wětrowy stork cżołm powróći. Dźesaćej z 11 wojakow je so tepiło. Bayerska parna łódź „Nürnberg" je nicżeho njeteŕpjeneho wulkowa a z nim do Lindawa pschijědże. Wona je pódła toho z wody tšoch morwych stojiła, kotrež běchu korkowy laz wobleczeni.**

*** W zynowych dźełarnjach we Wilhelmsburgu je so schežej dźełaćerjow z jedowitymi dymami morito. Schežej druhich dźełaćerjow, kotrež su se znamjenjemi sajědżejenja sthorili, so w khorownі hoja. Jědowity dym, arsenowy wodźik, je najskerje z tym nastał, so su horze zynowe wotpadki z wodu poleli.**

*** W nozy su so w Jaškowu pola Kielze w Pólskej twarjenja schežej kublow wotpalile, pschedy hač wohnjowe wobory na pomoc pschijědźechu. Schežej cżłowjekow je so spalilo.**

*** W koporniku w Pommorie w połnóznych Cżechach cżahadło na tšoch dźěłaćerjow padże, kotrež so śmjerće straschnje sranichu.**

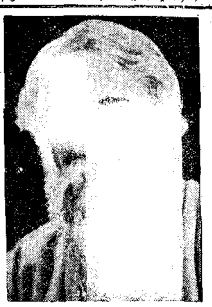

Rabindranath Tagore, swětasławny indiski pěsnjeŕ, swjeći 6. meje swoje 70. narodniny. Mnoho zwjazkow jeho pěsnjow je do němskeje rěče přełožených a su wulku sylu čitarjow namakałe. W lěće 1913 dosta basnik Nobelowe myto za literaturu.

Němski pósłanc w Persiskej so do Rumunskeje powoła. Hrabja zeSulenburg, němski pósłanc w Teheranje, ma po nowinskich powěsćach pósłanctwo we Bukaresće přewzać.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć" a Sokoł změjetaj pjatk 8. rózownik. wječor 1/29 hodźin zwučowanje narodnych rejow p. Stangec. — Srjedu 6. t. m. reje wupadnu.

Liehań. Sokoł zwučuje wutoru wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Drježdźany. „Hromadnik" ma štwórtk 7. rózownika swoju měsačnu zhromadźiznu pola Steglichec (Zmijec) na Christianskej drózy 22. Wo bohaty wopyt, wosebje tež ze strony studentstwa, so prosy.

Něšto literarnych nowosćow

(Skónčenje.)

IV.

Porno Čecham maju Polacy hišće malo literatury wo nas Łužiskich Serbach. Hakle w poslednich lětach wotwučacy zajim pólskeje zjawnosće wo naš lud jewi so w čaščišich nastawkach pólskich nowin a časopisow. Wosebje tež časopis „Ruch Słowiański", kiž podobnje kaž češki měsačnik „Slovanský Přehled" informuje zjawnosć wo žiwjenju a kulturje słowjanskich ludow, prócuje so sěrić znajomosć wo serbskej Łužicy a jeje wobydlerjach. Často wozjewja nastawki wo Serbach.

Tak přinjese 12. čisło łońskeho lětnika (R. III., Nr. 8—9) wulcy zajimawu studiju dra. Witolda Taszyckeho wo předmjećoe „Sienkiewicz w serbskim pismowstwje". Wudospołnjeny wočišć wuńdże po nowym lěće tež jako knižka: Sienkiewicz w piśmiennictwie łużyckiem pola Gebethner i Wolff Kraków, Warszawa, Lublin, Łódź, Poznań, Wilno, Zakopane 1931, str. 30 a budże tež našemu čitaŕstwu we serbskim přełožku bórzy přistupna.

Nětko je so wčerpnowało łužiskim Serbam prěnje (dwójne) čisło časopisa. Rjad dobrych nastawkow z wustojneho pjera informuje derje pólsku zjawnosć wo nas. Na čole namaka so nastawk znateho přećela serbskeho naroda Alfonsa Parczewskeho: „Z Łużycy a wo Łużycy". Tutón horliwy zbudźeŕ pólsko-serbskeje wzajomnosće spomina na swoje pućowanja po serbskej Łužicy, při čimž nam derje a plastisey rysuje jednotliwych serbskich prócowarjow. Skónčenje *dótka so hišće powójnskeho narodneho* žiwjenja Serbow. Zajimawje spisany nastawk podawa dobry wobraz serbskeho hibanja posledujeho połlětstotka, rysuje nam wosebje derje markantne wosoby toho hibanja. Naš krajan a narodny prócowaŕ w cuzbje Mikławš Krječmaŕ je podał krótku ale dobru kharakteristiku našeho najwjetšeho basnika Jakuba Ćišinskeho. Józef Páta pišo wo „Duchu dźensnišej łužisko-serbskej literaturje". Rysuje w nastawku našu powójnsku literaturu a zdobom tež skrótka stawizny našeho powójnskeho narodneho hibanja. Tadeusz Lehr-Spławiński wědomostnje přepytuje a rozjima našu serbsku rěč. Władysław T. Wisłocki je dodał zajimawy nastawk: „Pólski dar Łużicy", w kotrymž so zaběra z pólskim prócowarjom Wilhelmom Bogusławskim, kiž nimo Alfonsa Parczewskeho ma najwjacy zasłužby wo pólsko-serbsku wzajomnosć. Słyšimy wo počahach Bogusławskeho z łužiskimi narodowcami, słyšimy wo jeho ważnym dźěle: „Narys łužisko-serbskich stawiznow", po kotrejž so wuda naša „Historija serbskeho naroda", přełožena a přidźałana wot Michała Hórnika. Adam Fischer informuje wo „Wuwiću serbskich ludowědnych wuspytow". Młody přeće našeho luda Witold Taszycki skrótka piše wo serbskim molerju Měrćinje Nowaku a přełoži jeho wumělcowe wuznaće z Pátoweje knižki; „Kak so domoj namakach." Henryk Batowski, kiž je loni přepućował naš kraj, poda praktiske pokiwy, kak móhli druzy Słowjenjo pomhać Łužiskim Serbam. Přida so hišće znata ludowa pěsnička wo „Dobyću Serbow", w kotrejž so namakaju reminiscency na pólskeho krala Bóleslawa Khrobłeho, dale so podadźa hišće w pólskim přełožku pěsnje Zejlerja, Ćišinskeho a Kósyka, kaž tež Ćišinskeho přełožk basnje Adama Mickiewicza. — Přizamknu so hišće recensije najwažnišich knihow wo Serbach, kiž so w posledním času wot nas, *wot Čechow abo wot Němcow wudawachu. Tak čisło* 1/2 „Rucha Słowjańskeho" móže jara derje informować wo našim narodźe a wo našich prócowanjach.

K rubježnemu mordarstwu na Barlinskim pjenježnym listowym. Wobraz předstaja wokomik, w kotrymž cżełko zamordowaneho wotnjesechu. Wobraz we rózku pokazuje morjeneho Gustava Schwana, jako běše wón namórski wojak.

Předwjedźenje Heylandtoweho raketoweho auta. Wodźiény kislik (Sauerstoff) čeri nowočasny wóz.

Za nalětni čas

Kosmičkate mantle wot **20.50** hr. **Njepřemokawe jaki** wot **9.00** hr. **Kholowy. Knickebockery** jara tunjo, wot **10.50** hr. **Sportske čapki** wot **1.90** hr. **Strykowane hólčace wobleki** wot **9.10** hr. **Cefir** metr wot **0.56** hr. **Indanthrenowe tkaniny** wot **0.96** hr. za metr. **Wumělska žida**, jara rjane mustry, wot **1.05** hr. **Frotérske tkaniny**, 150 cm šěr., mtr. wot **5.20** hr. Tunje **zbytki**

Naše rad kupowane GEG wobuća
su w płaćiznje jara znižene

Žonjace stupnje, čorne, wulkosć 36–42 wot **6.50** hr. **Mužace nizke stupnje**, čorne, wulkosć 42—45 wot **11.60** hr. **Dźěćace stupnje**, čorne, wulkosć 27—30 wot **5.25** hr. Dale **sokolske stupnje, pućowańske sandale. „Naferl"-stupnje** za žony a mužow. **Nohajcy** we wulkim wubjerku

Tworykupne towarstwo w Budyšinje
zap. dr. z wobm. ruk.

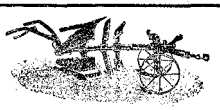

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hlowna předawańja Rudolfa Sachsa z Lipska
w Budyskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Lěto stary płahowański

kundroz

je na předań w Hórkach číslo 31

Běrny a rěpu

ma na předań
w Kukowje čo. 23

Dobre a šěrokoznate Tannbenheim přestajomne

komoty

za woły a kruwy dostanjeće
w Rakecach
pola kowařskeho mištra **Kaplerja** a
we Wulk. Zdźarach
pola **E. Lobacha**, wikowař z mašinami abo sobotu na prosacych wikach w Budyšinje

Kołbasa

čorna a jatrowa II. druzina punt **50 pf.**

Połć

punt **80 pf.**

Łój

wuškrěny, punt **40 pf.** poručuje **MAX HENKER,**
rězniški mišlr, na Zadnjej Bohatej hasy 11

Stó pjenjezy pyta

wot 500 hr. w kóždej wysokosći. **Rozprawa darmo Zane posrědkowanje.**
R. Büttner Dresden-A.
Pragerstr. 33 II.
10—1 a 3—6 hodź.

Běrnjace tružki

najlěpša a najtuńša pica za swinje, tuńša hač čerstwe běrny poručuje
Gustav Bombach w Kamjencu

Drjewjancy

najlěpše, koža dobre wurězki po njesměrnje tunich płaćiznach pola
Horst Manß wikowařnja ze kožu w Budyšinje Nordstr. 12

Maće-li tkaniny?

Z Wašich tkaninow Wam
nowočasny wobłek abo mantl za jenoż 22.— hr.
ze wšěmi potrěbami zhotujemy. Jara derje sedźace.

Großmann w Budyšinje na Serbskej hasy 1

Wšě wobleki a mantle su na čisty płat a wložańcy dźěłane

Wulki skład nowočasnych tkaninow a podšićow kaž tež hotowcje drasty

Spisy † fararja Mateja Urbana

Homerowa Odyseja
252 stron . . . . . 2.00 hr.

Homerowa Ilijada
327 stron . . . . . 2.00 hr.

Kwasny wěnčk z wonješkom
9 duchownych kěrlušow za kwasy, 32 stron . . . . . 0.20 hr.

Wótčinske hrona
56 stron . . . . . 0.50 hr.

Wokřewne wonješko
Pjećory trójnik wótčinskich sonettow atd., 24 stron . . 0.20 hr.

Stawizny ćerpjenja a překrasnjenja
našeho Knjeza a zbóžnika Jezom Khrysta po swjatych 4 ščenikach. Zharmonizowana rozprawa w 35 spěwach . . 0.50 hr.

Wo swobodze křesćijana
48 stron . . . . . 0.20 hr.

Kříž a króna
12 duchownych kěrlušow, 48 stron . . . . . 0.20 hr.

Duchowny ludowy spěw
80 čisłow z jich hłosami . . 1.00 hr.

poručuje

Smolerjec knihařnja w Serbskim Domje

Bilanz am 31. Dezember 1930.

I. Aktiva.		II. Passiva.	
Kassenbestand	3 538,66	Geschäftsguthaben d. M.	5 830.—
Warenvorräte	4 028,95	Reservefond	2 240,99
Lfd. Rechnung im Geldverkehr	45 489,41	Rückstellungskonto	3 000.—
Warenaußenstände	29 613,34	Spareinlagen	85 376,54
Darlehen auf Schuldschein	29 125,40	Lfd. Rechnung im Geldverkehr	4 415,70
Zinsreste	5 374,58	Guthaben im Warenverkehr	732,31
Lagerhaus	1 800.—	Bankschulden (S. L. B.)	9 642.—
Mobiliar	200.—	Wechselverpflichtung	8 000.—
Beteiligungen	1 100.—	Reingewinn	1 032,81
Sa.	120 270,35	Sa.	120 70,35

Mitgliederbestand Ende 1929:	144	
Zugang	5	
Abgang	3	
Mitgliederbestand Ende 1930:	146	

Ralbitzer Darlehnskassen-Verein
e. G. m. b. H. zu Ralbitz

Tschemer **Buck** **Zschornak**

Małe nawěški hižo přiniesu wužitk!

Po dowolenju pola hamtskich sudnistwow, krajneho sudnistwa w Budyšinje a při komorje za wobkhodne wěcy w Žitawje, sym so w Budyšinje jako

rěčnik

zasydlił. Moja kenclija je
w Budyšinje na Seminařske hasy 11 I.
Telefon 3619

Rěčnik M. Sickert

Příloha k čislu 102

SERBSKE NOWINY

Póndźelu, 4. meje 1931

Sokołski zlět - ludowy swjedźeń!

Serbski lud słuša njedźelu 17. meje na sokołski zlět!

Naše sokołske hibanje je ludowe hibanje. Sokołstwo njeje zjenoćenje někotrych wuwyšenych, kiž služi zajimam jenotliwcow, nć, je to strowe prahibanje, kiž je wušło z luda, kiž je zakorjenjene w ludźe a kiž chce też służić cyłemu ludej. To też hižo doswědčitej jeho wulkej zasadze: bratrowstwo a runosć. W Sokole njeznajemy rozdźěla stawow a worštow, hač wučeŕ abo dźěłaćeŕ, hač rjemjeslnik abo profesor, hač burski wotročk abo farař, knjeni abo služowna, w Sokole su wšitcy runi, kóždy je druhemu bratr a sotra.

Naše sokołske hibanje je strowe ludowe hibanje. To też nam wuswětli wuspěch a dobyćeŕska móc tutoho hibanja. Mužoło z luda steja na čole toho hibanja.

Sokoł je wušoł z luda, wón służi ludej. Wón dźe do luda.

To so też pokazuje při jeho zlětach, to so też pokaže na našim III. zlěće w Radworju, kiž so wotměje njedźelu 17. meje.

Třeći wšosokołski zlět w Radworju budźe zdobom serbski ludowy swjedźeń najwjetšich rozmerow.

Sokołski zlět bjez wobdźělenja serbskeho luda njeby wotpowědał zaměram Sokołstwa. Kaž Sokoł aktivnje spěchuje ze swojim wobdźělenjom wšoserbske ludowe zjězdy Domowiny, tak wón też wočakuje, zo serbski lud a serbski Sokoł dyrbitaj być njerozdźělny skalokruty cyłk Radworšski zlět dyrbi nam tole znowa dopokazać.

We swjedźeńskim čahu njech nimo khorhojow našich sokołskich jednotow so też zmahuja khorhoje serbskich towarstwow, njech tam nimo čerwjenych wašlow našich sokołskich junakow so też pisanja drasty našich serbskich holičow z Budyskeho kraja, z hole a Błótow. Njech za błyšćatymi trojstupami našich zwučowarjow kroči wójsko našich prócowarjow w narodnych a spěwnych towarstwach z cyłych Serbow.

Do programa poskićenjow na zlětnišću je Sokol też přijał ludowe nałožki. Wotměje so mejski swjedźeń pod bantatej serbskej meju, kiž so potom po staroserbskim wašnju swjatočnje spušći. Sćěhuje wubĥowanje mejskeho krala. Naše serbske ludowe reje so předwjedu tam, hdźež wone słušeja, na zelenym trawniku.

To je jenož mały wuwĕzk z bohatcho programa zlěta, kiž khowa hišće mnohe překwapjeńki za wopytarja.

Sokołske hibanje je ludowe hibanje. Serbski Sokoł kiž je wušoł z luda, wuznaje so też k ludej. Serbski ludo, pokaž so hódny tčje swěry, pokaž, zo też ty so wuznaješ k swojim Sokołam a wopytaj njedźelu 17. meje z hromadnmi zlět serbskeho Sokołstwa, kiž je zdobom też twój zjězd, kiž je też twój swjedźeń.

Třeći sokołski zlět w Radworju njech doswědči, zo serbski lud čuje ze swojimi Sokołami, zo dźe z nimi, za nimi, zo so dowěri k swojim najlěpšim synam, kiž su cyle swoje žiwjenje stajili do służby naroda, do służby luda.

M. N.-N.

Wo baćonach, kiž w zymje po'a nas wostanu

Kóžde schuđe dźěćo wě, so naš baćon hišom do nasymu hrjebi žiwjeńja wopuśćeći a do dalokeje Afriki ke brjohoam Nila puśćuje, hdźež so Fellachajo na jeho narwót wjeselja, kaž my w našeźu. Nyneźki, tiž buchu baćonam pola naš k nosy pschichwatjene, dopokazaju nadrobnje jich puśowanje. — Tola wostanu też někotre baćony pschez zymu pola nas. Na nje pokazuje Robert Garbaŕ „w Ornithologistiu mšaćanitu" a wopisuje někotre baćony, tiž pśeja njeźahnu. To su tajke, tiž su jako młode wot cłowjekow z hnězda wzate a wot nich wothladane, dokeĺž běchu wopuschćene. Pola žiwych wothladarjow so baćonam tak lubjesche, so jabychu, z towaršemi so bućažahnyć a radscho pola cłowjeskich pschećelow wostachu. W Curhawnje běšche loni baćon, kotrehož holcy, tiž běchu w lubjelach, pisowachu. S nimi so won pschećeleše. Wot rybakow dosta husto korb ryhow, tiž jemu wulubjerje žłodźachu. We wšej Lüdingworth pola Curhavena a w Nasiej Pruskej staj tajkaj skludnaj baćonaj. A wusćehi hajnik z Polnitz nad Schwarzenju powědaše nam pschez króćtki, so je tam tśi baćon pschezymowali.

1100lětne wopomnjeće swj. Ansgara w Hamburgu.

Wčerawšu njedźelu 3. mej woswjećichu katolikojo Hamburga 1100lětny jubilej poswjećenja Ansgara za prěnjeho Hamburgskeho arcybiskopa. Na Hamburgskich swjatočnosćach wobdźěli so też bamžowski nuntius Orsenigo. Na wobrazu widźimy pomnik swj. Ansgara w Hamburgu.

Hłowna zhromadźizna „Lipy Serbskeje" w Pančicach

We Wotrowje, 30. jutrownika 1931.

Hdyž sobustawy Lipy stwórtk wječor so na hłownu zhromadźiznu do Wotrowa nastajichu, palachu so hižo na mnohich městnach khodojty. We Wotrowje samym samo na wjacorych blakach. Tute swěćate fanale rěča wo prastarym nałožku na předwječoru swjateje Walpory. Swědća wo čežcy bědźacym so Serbstwu, za kotrež towarstwo swoje mocy wopruje w pilnym dźěle. Rjana črjódka sobustawow bě so zešła, wšelacy steja nazdala, so njestarajo wo sobustawske winowatosće. Dołhi čas njejsmy jich nam lube mjezwoćo w posedźenjach widźeli, byrnjež pśedy so zahorili za nadawk towarstwa. Snadź začehnje do wutrobow zaso zahoritosć młodostnych lět.

Ze spěwom wotewri so zhromadźizna a nětčiši předsyda, knjez wučeŕ Mikławš Bejmak, rozprawješe wo dźěławości towarstwa w zašłym lěće, kiž nam zwjeselacy wobraz poskići. W lěćnym času, hdyž dźěło w hospodarstwje so kopi, njeje telko khwile, zo bychu so sobustawy porjadnje skhadźowale. Tola pak je so towarstwo na wšěch manifestacijach a ważnych zhromadźiznach sylnje wobdźěliło, tak na zlěće Domowiny w Rakecach, na delnjołužiskich swjatočnosćach we Wětošowje, na swjedźenjach w Budyšinje atd. Čim krućišo zaprijimychu aktivni sobustawy we nazymskich a zymskich měsacach, kotrychž dźěło so wukóńči w pojutrownym koncerće, kiž bě wospjet wulki moralny dobytk za Serbstwo w kłóstrskej krajinje. Dźeń a bóle so tute wuznamne koncerty hosćom lubja, wo čimž sylny wopyt swědčeše. Předsyda rozłoži, zo je ćežko, cyły wječor koncertować hač dźiwadło hrać. Spominaše při tym też na witanu podpjeru spěwaćkow a solistki, kiž su k dobremu skutkej a wuspěchej přinošowale. Koncert bě wospjet z dopokazom wo rjanosći a bohatosći našeje spěwneje hudźby. Našemu ludej dyrbi so to najlěpše poskićeć. Přeješe sej, zo bychu hišće wjacy k dźělu w narodnej winicy so zamolwjeli. (Tak staj n. př. we wsy jenož wučerjej sobustawaj serbskeho towarstwa, mjez tym zo Serbja radšo rjady druhich pjelnja.) Předsyda dźakowaše so dirigentej za swoje njesprócniwe dźělo, tola pak też sobustawam, kotřiž su pilnje so gratu přimali. Při tym naspomni, zo je druha njedźela po jutrach za koncert so přihodźaca wopokazała a towarstwo budźe w přichodźe so tutoho duja dźerżeć. Předsyda skónči swoje rozpominanje z našim hesłom: „Trać dyrbi Serbstwo, zawostać!"

Dirigent hišće wšelake drobnostki doda a dźakowaše so tohorunja wšitkim sobuskutkowacym. Dla hercow so dłeša rozmołwa wuwi. Tola běchu nimale wšitcy toho měnjenja, zo ma jich hudźbne dźěło na samsnym skhodźeńku stać kaž koncert. Při wotlićenju wo koncerće skorješe so na wysoki zawjeseleński dawk, kiž wulki dźěł dokhodow zežerje a tak naše kulturne dźěło poćeżuje. Tu mělo so na zamĕr towarstwa dźiwać a nie po šablonje, kiž kulturne dźěło zą ludstwo na jenajki skhodźeńk staja.

Dotalny zapisowaŕ, k. kubleŕ Jakub Cyž, pśedy w Žuricach, nětko w Njebjelčicach, je dołhe lěta swoje zastojnstwo swěrnje wukonjał a sej pśeješe, zo by so do druhich rukow połožiło. Na jeho městno wuzwoli so jenohłósnje k. Jurij Wincaŕ, za zastupnika Pawoł Wjenka we Worklecach. W dalšim pokaza so na hłownu zhromadźiznu Domowiny, tohorunja župy „Michał Hórnik" 10. meje w Njebjelčicach a na III. sokołski zjězd w Radworju, na kotrymž so towarstwo też sylnje wobdźěli. Wšelake druhe towarstwowe należnosće so narěcznychu. Wutoru 12. meje chce sej towarstwo za swojich sobustawow a přiwuznych, za jeho popěwaćelow a spěwaŕkow zabawny wječor pola Solćic we Wotrowje wuhotować a so hižo dźensa na njón wšitcy wutrobnje pśeprošuju, so nadźijo, zo so stare zwiski znowa nawjazuja. Z narodnej hymnu skónči so zhromadźizna w mysli, bórzy zaso so do hudźbneho dźěła podać.

Wo ptačich jejach

Sašy je po łymje. A pschiroda japorźina, pola a haje pschichwaća i wšitkej jesenju. Hišćeńe žu to jara mšne schiwjerje, pschez kotrež widźiśi wschudźe halički a halosy. Bruna rola so hatle saselenja. Mało žiwjenja je w lišu a na polu. A tola hižo někotre ptački myslja na hnězdźenje. Sa někotre njedźel budźa hižo wschudźe hłosne ptačata wołacej za zbrohu.

Hdyž nałeźe a łymna wojnjerej wo knjejstwo w kraju, to cłapla hižo kwašnje. Hižo w měrzu leža schtyri abo pjeć błędołelenych jeji w hnězdźe. Druhdy hišćeńe łymna pjerka hnjez do teho. Po wichorowitych dnjach padnałeźa druhdy leža pod cłapłazym hydlišćeńom jeja, tiž bě wótr mjetał i wyšoćich stomich hnězdow.

Też hołoł ma jara mšnje i hnězdźenjom. Won wschat tola cłata hacź do hapreje, so by tśi abo schtyri rjenje na cźerwjeń brune jeja wjeźeł do hnězda. Runje schtyri njedźele hołoł lehnje. Njejhnězdźi jenoź na njepschijatnych horach, ale pschedy myślachu, ale też w runinje. Namaka so tamle w bramborskej holi. Też schtrahołoj, palchturliza a kanja lahnu hižo pśedy hapreje. Schtrahołeźe leja žu jenobarbne, žołtkołelene, leja palchturlizy a kanje su nabźele i brunožytymi žmuškami.

Też howy jaho hnězdźa. Pujwu dźi so pola naš wjazaj njewołkajuje, ale wuchawa a futawa njejtśi hišćeńe tak žadnej. Sćitawa hnězdźi w prózdźejzach starych schlomow, wuchawa pak swójeńca we wopuschćenych hnězdach wrónow. Wšitcy howy maju bźły jeja bjez blakow.

W łumpje, hdźež cźeczor so woschćerja rano na žiwitanju, też hižo někotre ptački kwašnja. Wožebje harliwa je kiwiza. Jeje hnězdo, tiž wona žałoseźa chrobłe wobara, dóstawa pichi rjanym wjedrje hižo japoćatk měrza schtyri jeja. Tute jeja ptačiachu pśedy jako woźežit chłóschćeńki. Njech so też dźiwja wjazy za tuchu njeschkraju, dokeĺž je kiwiza hižo bjez teho dosć žadny ptak, tiž so dale bóle słubjuje, dokeĺž so łumpy a mokre łuki minu. Njźicho posdźischo, ale też hišćeńe w hapreji, uźeju jeja njebjeźka kosa, ftulej a bohatk nimale dowutupjeny žerab. Jeja tuchych łumpjach ptačkow maju schtitnu barbu. Wone so pschimóźeja wokolnije hnězda, jemi a trawje. Druhdy tak derje, so móże cźowjek hischće nimo hnězda, bjez teho, so by wutuwł je na jeseń brune, blećkate jeja. Najebacź schtitnju barbu tole žroki a wrony wumrěbja hnězdo ptačow, tiž na jemi hnězdźa.

Namakamy w podnałeźu też jenobarbne jeja dźiwjeje kaćki a we wulkich bahnischćach też jeja dźiwjeje hušyny. Dźiwja kaćka uźeje druhdy swanaźe jejow, dźiwaja huša na hacź do wósom jejow w hnězdźe. Swjetischa su jeja tych ptakow naležnje i mosykom pschitschrhte, tiž jej ptak wuschoka. Kaćkam pschiwinuty ptačk huska, tiž tehorunja hižo w měrzu uźeje, hnězdźi we prózdźejzach starych schtomow. Tuton sojimamy, nětko wschak hižo schtrho žadny ptak bź psched 50 ltami hischće tak wschźdny, so jeho jeja i kolbjelemi schrachu a w mjeśe trjebachu k jutrownemu pjećiwu.

W łešu je lubuschi hajnikow bakut hižo w hapreji bjez swoje hnězdo na jemi pschichwatnik. Na to njech hajniky dźiwaju a i cźasom pschestanu bakuty tśelećo.

Też wrony jara kłopotaju i hnězdźenjom. Rapak je pola naš dale bóle žadny, też won hižo w poonałeźu łehnje. Schćerc a cźorne wrony, schkrćkawy a grojki w hapreji lahnu, hawron hižo nschcźo pśedy. Won bźł hnězdźi i hromadami we wulkich hypolischćach hdźeź je druhdy wjele stow hnězdow. Dwanaź jo tśi abo schtyri hnězda namakaju na jenickim schtomje. W kótrym leža 4—5 jejow, wulke tak hołbjaze jeje, na jasnych schćerc i blakami. Teja hawrona jo tu a tam rady za tuchu njeschraju, tehorunja też młodźata.

Spěwne ptački swjetischa hakle w meji njeju, hdyž je wšudy liśe hižo bohaś schkita. Najjasćiho hnězdźi cźorny kós, tiž je jehyn i naschich pčenich nałetnich spěwarjow. W łuśnym hnězdźe liža 4—6 jejkow. Knježo jo tmoci druhdy pschi łamych pućach. Też pschowroneźk, nałetni spěwaŕ naschich hole, ma hižo japoćatk hapreje schiwi hnětłopłowe nažnodupłte jejka w derje skowanym hnězdaschku na jemi. Cźowpak, ćhochłate hyzkorka a dołha wopuschka też hižo sake japoćinaju i hnězdźenjom.

We wschitkich tych pišanych, nježnych jejkach, kotrež je pschiroda pschikładła rozbrojiła po łojach a łukach, cźaka nałtawaze łiwjenje na horjejtanje. Gjopłota drobnych ptačka łubuje žiwobiśe w njejmjerej storjenju. A ramy te brohe, nałe piwźata, tiś je storjenow po wuwpaju, maju nětkajši nadawk dopjelnjeć. Njech je tchołda łubjenu łubjate łaśe ptače hnězdo i jejkami abo piwźatami.

*

Wukmótkowanje mjenje znatych ptačich mjenow:

Paschturliza — Mäusebussard; kanja — Weihe; wuchawa — Waldoreule; futawa — Waldkauz; cźeczor — Birkhahn; ftulej — Brachvogel; cźerwiś — Kranich; hufka — Gänsejäger; bakut — Schnepfe; paschkowroneźk — Heidelerche; cźowpak — Baumläufer; dołha wopuschka — Schwanzmeise.

Radworski Sokoł pali khodojty

Miholi so, ale što ma to na sebi? Sokoł njeboji so małeho deśeca. Bórzy zahrimachu, hdyž bě hižo ćma, bubony a hwižki zawyskachu. Sokoł a druzy ćahnu ze wsy k Boranecam. Tam je wulka hromada k spalenju. Druhdy spěwajo, potom zaso z hudźbu stupaju won do nocy. Bórzy su na palniśću. Tam ćaka hižo syła ludu: Hdźež je Sokoł, je rjenje! Zaspěwaju spěw a zapala stopoł, w kotrymž leži zahrjebana khodojta. Mócne płomjenja sapaju k njebju a likaju hišće same so, zo bychu wo dobrej pjećeni, wo khodojće, też nješto měle. Śćipata horcota ćišći ludźi preć wot khodojty. Br. Nawka A. mjeta potom do ludu, do Sokołow a do wohnja słowa wo khodojtach, wo serbskich so palacych wsach a hrodach, wo wohnju hidy. Kak wjele wohnjow smy tola přetrali! A br. Cyž, Jurij, přečita na to internacionalnu nowinu „Zwantora". Tuta nowina přinjese nowośće z cyłeho świeta. A do tajkich powěśćow liči „Zwantora" też podawki z wokoliny našich Sokołow. Ow, kak móra jim redaktor tuteje świetoweje nowiny pod nós!! Ale internacional je internacional, to ma wulki wuznam w świeće! Khětro tak hladaju tam do wohnja, z kajkimi drje myslemi? Sapa woheń do ćmoweje nocy, deśe je so też zhubił, a — Z lampionkami ćehnje ćah z hudźbu zaso do Radworja domoj. W korčmje zjednoći zabawa wjeselych pachołow a holiča hišće krótki čas. Wšak budże meja! A.

Mała komedija

Wosoby: Wudowa Gallonowa, pśichenajeńka jśowy, — Luigi, — Marja, — kriminalny komišar.

Sawobna hra.

Luigi a Marja wottajetaj śebi jśiwu pola wudowy Gallonowje. Młodymaj cłowjekomaj je so śoncu jara swoboda, prajitaj, so chcetaj tam znajmjeńścha jenc lěto wostaś a wopokazataj je dozwła tak pśicheźelniwaj a lubośeje wolnaj, so je stara knjeni zyle saforjena wo swojimaj nowynmaj wotnajerjomaj. Tak njeźiśi śebi wona w tuchwili też žanych starośćow wo tym, so je wobaj z wokdźiwanja hódnej sašakfoźu na policiju pśichiamolwiś sabudźetaj. „Jenoż porjadnośće dla," dowoli śebi wona wšom dnjom posłušnje poniźuje na to dopomnicź. Luigi samolwija je pśeco dla swojeje pśichinarodźeneje rośpjerśchenośće lubiwšchi, so dha sakomdźene hnydom nałkwatać. Mjes tym widźi je Signora nuwowana, pśicheźelne napomnjenje wjaz króć wopjetowaś. Stajnje bjes wuspěcha.

Pśenje jednanje.

Po něhdźe tśoch njedźelach wopśidźiła stara knjeni zasy samaju, liśeźinu nźito tola skónčnje wupyślnicź, pśeto je słoni-li policija, so ma njezpśichiamolwjenych bodružnikow pola sebje, móźa je jej najwjetśe njelubośnośće pśichitowaś. Je to Luigej wopraudźe śmórcej źelubośne, a Marja cźini jemu najwótśiśe poroki. Wón proša lubu Signoru tyšaz króć wo wodaće, naležnośći na je nźito bjes komdźenja śrjadowaś. Zola — we pśichodnych dnjach pocźinaju pśicheźelne poćahi mjes hospoju a wotnajerjomaj thabłaś.

Druhe jednanje.

Po wotkhóźu schtyrjoch njedźel smuźi je Signora Gallonowa, sastupi, tak energijazy hacź samoźe, do jśiwy młodego para prajiwšchi, so njemóźe śebi to nźito wjaz dłeje lubiś dacź, hewak budźe jej policija hišće je nego dnja . . . W tutym wokomiku sajwoni je za durjemi wobydlenja. Rimale rozhorjena wudowa pśichetchnje swoju rěź a dźe wotewiśiś. Zuby hujeś sastupi a iwupokaza je jako kriminalny komišar. Policija je thanila, so ma dwoju podružnikow, kotrajź njesłuźi je hacź dotal pśichijewiłoj. Izekuje wón z krutym płosom. Wona je z tutym pśichedwišnom pśichekrocźiła, hnadź je cźeźkeho pśichestupjenja winowata jeźiniła. Jedna je mjenuźy, schtoź hnadź teź hama wź, po wiśchem śoncu wo rubjeźnika a jeho pomocnizu z Neapla, kotrejuź policija hižo dawno syta. Rimale pohlućhena je strachom a bojoźu, na źylem cźele tichepotajo, dopjelni stara knjeni sastojnikowe napominanje swojeju podružnikow sawołaś. Pśicheźelnje! Pśeto je wjaz króće. Luigi a Marja spośnatschtaj, so je wjcho pśeźe bjes smyśła a wusnaschtaj so dospołnje. Poruczńośći komišara, z nim hnydom źabu hicź, pośłuchaschtaj wonaj bjes pśicheźiwjenja, prajeschtaj jeho jenoź cźiśche, ći śi snajmjeńścha swoje najwažnjiśe wźaś bubu wšaź hnećź. Dokeź źaneje możnośće cźekanjeź njewobsteji, so jimaj do tuteje próstwy swoli. Bórzy na to pśichidźeschtaj wonaj saźo, w kłobuzy a mantlu, kóždy z njeju z lofrkom w ruce, a dachtaj so bjes morcka wotwjeśeś. Signora thabła, pśichezo hischće kaź porażena, do bydlenja wrócźo. Tam cźaka na nju nowe śatrasne pśicheśłapjenje: kaschćik pišańskeho blida je pśeźelamany, w nim khowany pakźik z 1200 kirami pobrachuje. Kradnjenje! Ale — so by cłowjek z nim do jastwa schoł? Hrózny podkład thadźa.

Bjes radu, roshorjena a polna hněwa, bźi stara knjeni, tak khětśe hacź jej to jeju tichepotajej kolenje dowolitej, na bliźźu policajsku straźenju. Nź, tam njeje nicźo zuśane. Njeje je žanesło sastojnika k njej pośłało, ani njewědźa nźichto wo jeju podružnikaj, ani wo rubjeźniku z Neapla. A mjes tym so njeśłožownej, mjeźo ju wobźarowaćź, hischće wótre słowo dla njewobkedźbowanja wyschnośnych pśichedpisow praja, žu Louaj, Marja a „komišaŕ" dawno pśeźe wsće hory. je.

Hamtske wozjewjenje z knjes...

Do wiłowanskeho registra je ho dźensa zapisało 725 nastupajo firma Hornjołužiśka fabrika wołowych wahow Pawoła Kźeźera w Budyschinje: Prokura wahoweho fabrikanta Macźija Cora w Budyschinje je zaśchła.

Hamtske śudnistwo w Budyschinje, 30. haprieje 1931.

Gmejnska rada w Mało-Wjelkowśicy je prośiła wo dowolność k wotwodźowanju podlesnśkeje a górkowje wodny wot sahona ć. 101a sahońskeje knihi za Mało-Wjelkowsku koloniju k sastaranju gmejnej wodu.

Tónle namjet ho po § 33 wodowjeho zakonja wojjewi i namołwjenjom, so bychu ho pśichipadne hórkchenja pśicheźiwo pożadanemu wuźiwanju wody wob 2 njedźeli wot dnja wudaća tuteho wojjewjenja na poopśiśane hamtśke heitmanstwo zapodate, hdyž su też plany k wobkładanju wupołożene.

Wobdźźeleni, kotśiž ho w tutym postajenym cźasu njeźamołwja, śhubja prawo ho hórkchiś pśicheźiwo rjadowanju wjschnośće.

W Budyschinje, 28. haprieje 1931.

Hamtśe hejtmanstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Rěčanach. — Za nawołźki: G. Janak w Budyšinje.

Pčołarske towarstwo „Delni Sprěwiny Do!"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowanje za haprieju 1931

Wysokość nad morjom	Temperatura po Celsiju najnižša	najwyša	srjedźa dnjowa ćopłota	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Wobeběranje po gramach 1	2	3	Summa w kilogramach	Ličba dnjow wulećenja	nošenja mjedu	hłowne žorło za nošenje mjedu	mnohosć deśeća
210	— 4	+ 20	+ 7	—	150	250	7·0	250	550	1,5·0	14	—	—	56,1

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 4. meje 1931.

Barlinska bursa ho zajźenu hobotu hišće sterkcenja zapocża, tola to bórzy popuśćeli, kursy ho wotdrjebjowachu a ho wjazy njeśćrabachu. Podobnje bźśe na wikach z rentowymi a dołhonymi liśćinami.

Produktowe wiki w Barlinje ho na kónzu tydźenja cźuśtowje pokazachu. To mjeźeśe swoju pśicinźinu we śnadnišchim politicźenju tukrajneho źita. Niedźiwajuź teho pak wobkrot njeźbśe pśchewulki. Sobotu placźeśe zentnaŕ

w Barlinje:

pśchenicźy 14,15—14,25 hr., rožki 9,95 hacź 10,05 hr., nasymjeńścha jećmjenja 11,50 hacź 12,20 hr., wowsa 9,50—9,70 hr.;

w termijnowym wikowanju:

za mejo: pśchenicźy 14,82½—14,87½ hr.; rožki 10,25—10,27½ hr.; wowsa 9,95 hacź 10,05 hr.;

za julij: pśchenicźy 15,00—15,07½ hr.; rožki 10,15—10,17½ hrivn.; wowsa 10,37½—10,42½ hr.;

za september: pśchenicźy 12,65 hr.; rožki 9,60—9,62½ hr.; wowsa 9,15 hr.

Swinjaze wiki we Wojerezach.

Sobotu 2. meje běchu na wiki pśichiwjeśi 440 prošatow a 3 běhaki. Tute placźachu: Prošata 4—6 tydźeńśe 8—13 hr., 6—8 tydźeńśe 13—16 hr., 8—10 tydźeńśe 16—18 hr. Běhaki wostachu njepśechdate. Wobkhod bě źnadny a wosta wjele sbytka.

Śudnizy na pśchedawanje

wutoru 5. meje 1931:

w Njebjelcźicach na Herbikej grychcźe dop. ½9 hodź.: Sćomowa praha;

w Wunjezach w hoteźencu dop. w 11 hodź.: Zentnaŕ hrochu, 3 róle pleceńskeho grohu, zentnaŕ myddowego prochu, żelezne khachle, 100 bukchwizow z wobuczoweje kreny, 36 buschkowskich Bahnerjeśeho wólśa;

w Kinczu w hoteźencu pop. w 1 hodź.: Sćeźaju maschinu, kucźowy wóz z krywom, wujeźdźowańske ławnje, sosa, pihańśi fekretaŕ a komoda.

Konkursowe powěźe.

W konkursu nad sawostajeńśtwom pśichemyślowego dohladowaŕśkeho sastojnika Jurja Mordta w Budyschinje na Hornjeźerskej haźy 49 ho wěricźelska shromadźizna k wobsamknjenju wo sastajenju konkursa dla njedostatka na maźy na śrjedu 20. meje 1931 dop. ½11 hodź. na Budyśkej hamtśke śudnistwo, śiwa 141, powola.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po mu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hrivnje

	27. 5.	1. 5.		2 5.	1 5
Pšenica	2-1-283	28 - 82	symy	19 21·0	19 21·0
rožka	197-19	16 1·8	woka	23 ·6 00	23 6 00
naz. jećmjeń			módre lupiny	14 16·0	14 16,00
nal. jećmjeń	230-244	230 44	žołte lupiny	22-26,00	22-26,00
wowsa	1 7- 9	185-19 9	seradella	60 70	66—70
kukurica	—	—	rapa, wonuźk	9-10,20	9-10,20
Pšenč. muka	34-40,0	34-40,0	lany wonuźk	14 14,2	14-14 3
ržana muka	27- 9,2	6- 9,1	soca melasa	—	—
pš. wotruby	14- 4,2	14 14,2	brnj. kruśk	—	—
ržane „	14-14,7	14-14,7	syno, 50 kg	1 7 -1,90	1 60-1,80
rapa	—	—	ržana słoma	0 70-0,90	0,70 0 90
hróch Viktor	24-29,0	24 29,	pšenč. „	0 80- ,7	0 60 0 75
lane symjo			wowsna „	70-0 85	1,70 (.85
pjeluski	25-30,00	25-30,00	jećna „	1 65 0 75	0 60 75

Najwjetša dolna zawjera natwari so při Solawje (Saale).

Dotal natwarjena zawjera. Bórzy so dotwari. Nad 65 metrow wysokimi stołpami wjedźe nětkole hišće dźełowy most, kiž so při twarjenju zawjerineje murje trjeba.

Brüsselscy studenća wuhotowachu demonstraciju **za profesora Moulina, kotrehož w Italskej zajachu. Napismo, kiž sobu njesu, chce prajić, zo Italčenjo sebi Moulina njebychu zajeć zwěrili, by-li wón Jendźelčan był.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawańi 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěsćeny płećiwo sćěhowkam čěneno znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom lutej zawěsćacej bancy wozwěć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerjne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja mjez bancu, kiž Serbske Nowiny hólaja a hólaja wozwjerja.

Cisło (Nr.) 103 | **Budyšin — Wutoru, 5. meje 1931 — Bautzen** | **Lětnik 90**

Nócny nadpad kommunistwow na nacionalnych socialistow w Dažinku

Nazionalni sozialistojo běchu so njedźelu wječor na kubłe šnateho wjednika nazionalnych sozialistow, prjedsydstwowego heftmana f Tschammera a Ostena fešchli, to bychu tam se strony wyschnosće dowolene rosrěčenje wjednikow wotměli. Wot 6 hač 8 hodźin so wojerska pěscha słužba šwuczowasche. Hdyž běchu so wo tym rosrěčeli, so nazionalni sozialistojo f sćjomi wotbźělenjemi mjes Dažinkom a Lěwałdom wurojichu. Nadobo jich kommunistojo nadpadźechu. Kamjenje do nazionalnych sozialistow lětachu, do nich tšelachu a se žoherami bijachu. 33 nazionalnych sozialistow so bóle abo mjenje cěžko skrani, a 9 f nich dyrbjachu do Lubijskeje měšćanskeje khorownje dowjesć. Hač do jeneho su šranjenych sahu puschćili. Też Tschammer je khětro cěžko skranjeny.

Hdyž nadpadowarjo kommando Žitawskeje policije ke šwuczowanišćam nazionalnych sozialistow dóńdźe, bě hižo bitwischežo próšne.

Wyschnoscjina rosprawa.

W nozy wot 2. hač 3. meje wokoło 12 hodźin Lubijšku žandarmeriju do Dažinka sawołachu. To bě so dla tam dowjedowanego podawka stało:

Standartisti wjednik 3 (rańšcheje Sakskeje) ryćerkubler Hans f Tschammer-Osten, bě f nazionalnymi sozialistami swojeho wokrjeska kursus, wobstejacy f pschednoschkow a sportiskich šwuczowanjow, wotměł. Po wječerji mjes ½11 a ¾11 hodźin da wjednik w Dažinkskim hosćencu pschitomnym nazionalnym sozialistam ša sesłupacj, so bychu so po krótkim šwuczowanju na kubłowych leżownoscach do kwartěra wróćili. Hdyž so wotdźělenja shromadźowachu, so bychu do kwartěrow woteschli, nadobo f bliskeho lěsa muzyka pschiběžachu, kotraž so hałe na wokanju „Sbojo Moskwje!" a na mjetanju kamjenjow jako kommunistojo špónachu.

Sa chwilu kommunistojo też tšelachu. Ličba nadpadnikow je so na něhdźe 80 hač 100 muži wobličzika. Pschi srańenju f kommunistami, f pistolemi, klumpachami a druhimi tupymi bróńjemi wobronjenymi, su wjetšcha ličba nazionalnych sozialistow sranili. Dźewjećoch f nich je sanitetnym automobilom do Lubijskeje khorownje dowjesćechu. Hač do jeneho Drježdźančana, kotryž na stschażnje muschow khory leži, su wschitcy mohli f khorownje puschćić. Se Žitawy sawołany nadpadowarjo kommando bórzy po tym pschijědźe. Sakrowćej pak njetrjebasche, dokelž běchu nadpadowarjo hižo woteschli. Pschepytanje njeje so hischcze stónčiło.

Wo khlěbowu płaćiznu

Němski finanzny minister Dietrich je njedźelu w sjawnej shromadźišnje mjes druhim prajił, so knježerstwo njetrjebdźe podrożenju khleba smérom pschihladowaš. W němskim sejwjerskim ministerstwje hižo wot někotrych dnjow se sastupjerjemi pjerkarjow a mlynkowu jednaju, so by so pschešło, po kajkim wajchnju mało so podrożenje khleba wróćo šwjesć. Ke kajkim naprawam so knježerstwo rosshudi, šmadź wono hischcze šame njewě, hač budźe jednanje f pjekarjemi a mlynkami někotre dny trać a hač so pryedy tryedy ledma něchto wěstego wobsamknje.

Mjes tym je so khleb dale podrožił. Swjatk Wulkobarlinskich pjekarskich mischtrowu je so wo tym sjawnje wuprajił. Khlěbowa płaćizna może so jenož šnijć, hdyž so muka, žito a pjeczene šmješchi. Jenož f tuniej muki może so tuni khlěb napjeć. Wschě hrożenja so tohodla f knježerstwowymi šlubjenjemi njesnijeju a ničo njewuhrutkuja. Pjekarskiwo je šozialne srošumjenje pschi šnižanju płaćiznu pokasało. Najprjedy dyrbjachu cži ludźo dopokazać, wo sozialnym srošumjenju dacj, kotrěž so samolutwiczi cžuja, so dyrbja tole srošumjenje špěchować. Jeli so by po rosprajenju je ježiwjenskim ministerstwje k šnižanju rožkoweje płaćiznu na 28 hriwnow doschło, bychu pjekarjo šwótnivi byli, khlěbowu płaćiznu sabo šnižeschi.

*

Šesć němskich městow je džiwajo na wotmyslenje, khlěbowu płaćiznu w Barlinje podrožiš, němske knježerstwo na sćežku podrożenja khleba kedźbliwe cžinik. Se wschěm doraźom je prajił, so dyrbi so džiwajo na nutš cžerpjazeho wobhydlerstwa w městach pschi wschěch wobsejnoscach nowemu podrożenju khleba sadźewacj a so dyrbi so je wschěm špěchom na to dźelacj, so so poslednje podrożenje wróćo wośmje.

Pruski minister Severing wo zawěsćenju dźełonjemějerjow

Na sjedźe sozialdemokratiskeje strony rańšcheje Westfalskeje je njedźelu pruski šnutškowny minister **Severing** rěcał. Mjes druhim je prajił:

„Wot dezembra žym němske knježerstwo na to kedźbliwe cžinił, so by najpozdźišo w lěcže 1933 šlědowazy wobras pokaże: Wulki dźěl dźełonjemějerjow a krajowych podpjerancych so je sawěsćenja wupuschcži a do klašu spomožeńskich njesaplnjerjow pschindźe. S tymle pscheměnjenjom hospodarska nuša najwjetšich rosmérow nabudźe, dokelž so sa podpjeranje spomožeńskich njesaplnjerjow njeje žanych pjenježnych srědkow naběrało. Tole doprědka pranjenje so bohužel jako wěrne wupokaże, kaj dotalne roswiće lěta 1931 pokasuje."

Minister praji, so mataj so 1933 něhdźe dwaj milionaj spomožeńskich njesaplnjerjow wočakacj. Tohodla je najwjetšecha šlutniwosć nuša. Dźenża so wo to wjazy njecjenta, 40 hodźinski dźěławši tydźeń jako natkwilnu naprawu sawjesćej, ale 40 hodźinski dźěławši tydźeń dyrbi krajne pschiprawjenje wostacj. Nascha šwonkowna politika dyrbi so tak wjesćej, so we wukraju nowe wothbywanišća sa wudźělki němskeje industrije namakamy.

Seeckt wjetše němske wójsko žada

Na krajnym sjedźe němskeje ludoweje strony w Stuttgartu je generalny wyšchi na wuzhlužboje **Seeckt** swoju žadat, so by Němska prawo dostała, swoje wójsko po swojej woli powjetschicj. Na pschichodnej wotbronjeńskej konferency dyrbi jebi Němska diwoje žadacj: pak dyrbja so druhe staty na rjad wotbronicj, kotryž je so Němskej namjerjował, pak dyrbi so Němskej prawo dacj, so by swoje wójsko po swojej wulkosći, geografiskim położenju a po wosebitych wobsteji nosćach powjetschiła. Dokelž so prenje žadanje ledma do skutka stajicj hodźi, jenož druhe wostanje, a tohdy ma winowatosć, ja to skutkowacj, so by so dopołne. Němska ma prawo na to, so je žiwa a so ke wobaru. Nětšiska hospodarska nuša Němskej sakasuje, jebi wulke wójsko wutwarjecj, tola to naš njewotdźerzuje, to dyrbimy **prawo na žiwe šwobodne rosshudźenje wróćo dobyć.** Wo pschichodnym wutworjenju němskeho wójska rěčnik praji, so dyrbi jebi Němska mjenjše stejace wójsko f dlešći cžas klužazymi powołansćinni wojakami wuwnicjeć, a so dyrbi so zyły lud na położiu powschitkowneje wojerskeje winowatosće wuwnicjeć, to rěka, so dyrbi so **milizowe wójsko** sakoježi.

Portugalska wójnska łódź so potepiła

Kaž je so hakle něšole šhonike, je so pschi nadpadże portugalskich wójnskich łódźow na pschimórske městno Funchal na Madeirje **šanicjak „Bonga" potepił.** Hdyž so knježerstwowe wójnske łódźstwo, wobstejace f tschižaka „Vasco da Gama" (póda prajene najštarscheje wójnskeje łódże świeta), tschižaka „Carvalho Araujo", tšjoch kanonistich cželownow, tšjoch minnypyskarow, tšjoch transportiskich łódźow a dweju wlečakow, pschistawej bliješche, janiczk, kotryž jako wobhonjerska łódź žiwjesche, do jeneje f transportiskich łódźow srasy a so jdowom potepi. Hač je ludźo pschi tym žiwjenje zhubili, njehodźi so w tu chwilu rjec.

Zaso měr na Madeirje

Kaž je so hižo wječera spóźěliło, su so spěcharžo na Madeirje pobołu wójnskich portugalskeho knježerstwa poddali. Hdyž bě so pschepodaće stało, so wotdźělenje namórskich wojakow jendźelskeje tschižkowe „Londona" a „Curlewa", kotrejž wot někotreho cžasa psched kupu stejitej, na kraj wuhadźi. Portugalski šnutškowny minister je wschitkim zivilnym gouwernemram w Portugalskej a w kolonijach telegrafiski spěcžił, so na Madeirje měr knježi.

*

Po powješcjach jendźelskich nowin bě f zhoršenym wojakami poradźiło, dr... na hižo spomnjenym rańšchim boku na kraj wuhadź... Dwě wotdźělenji běschtej so hižo krjedni na wječornej stronje jagodźilej. Shromadźenym prózowanjam wschěch tšjoch wotdźělenjow so poradźi, nekotre wobknježaze hórki wobhadźicj a tak sbožkarjam puče falchnyć. Tuczi so na to poddachu.

Knježerstwowa šdźelenka f Lissabona praji, so su sbožkarjo też město Funchal f knježerstwowemu wójsku pschepodali. Kaž dołho wojowanje trajesche, 800 jendźelskich namórskich wojakow a matrosow w neutralnym pasmje pschebywasche, so by so žiwjenje wukrajanow šchłitało.

Trocki chce do Španiskeje

Schpanišći šwonkowny minister Lerroux je njedawno rjekł, so by prjedsydschemu ruskemu bolschewikskemu wójnskemu kommisarej (ministrej) Trockemu dowolił, pschi wschich wobstejnoscach w Schpanišći bydlicj. Trocki, kotrehož je nětžišchi ruski president Stalin dla spjerzhowjesche wuhnał, w tu chwilu w Turkowskej pschebywa. Hižo dawno je so chcył do jeneho druheho kraja pschesydlicj, tola wschudźe su jeho wotpokosali, dokelž so jeho jako mjezynarodneho kommunistiskeho agitatora boja. Wo Lerrouxowym wuprajenju sabłyschawschi, je Trozki f telegrammomaj na schpanišcheho a katalonskeho presidenta prošył, so by by so jemu dowolilo, so w Schpanišći sabydlicj. Schto je so jemu wotmolwiło, njeje hischcze znate.

Wobzamknjenja balkanskeje hospodarskeje konferency

Balkanska hospodarska konferenca so tele dny w Athenje sthadźuje. Sobotu je wobsamknjenje pschijata, kotrejž žada, so bychu so mjezybalkanske wulkowili pschipraworje komory, dale mjezybalkanske wulkowili pschipraworje, kotrejž bychu so jedyn króć sa lěto a to prěni raz lětsa nasymu w Ssolunu wotmyle. Stónčnje hy so dyrbjał we tóždym balkanskim stacje wikowańšći muršej sakazicj. Wobstejacy wikowańšćej komorje w Athenje je so poruczilo, pschišłuschne podrobnoscje pschipraviecj.

Bołharska knježerstwowa krisa so na khwilu skónčiła

Psched někotrymi njedźelemi bě wjednik bołharskich sjednoczenych měšćanskich stronow **Ljapczow** je swojimi *ministrami wróćo* šnipik. Kral bě na *to Malinowej*, wjednikej liberalnych a katarskich stron, porucził, nowe knježerstwo sestajecj, w kotrymž bychu wschě politiske strony so sastupowale. Malinow njeje mohł tole wumóženje dopjelnicj, dokelž chzyschce kóžda politiska strona po nóžnoscži wjele ministerskich stołow dostacj. Stónčnje je pschedhyda měšćanskich stronow Ljapczow knježerstwo snowa pschewsał. Wón měšesche lohke dźeło; pschetož je mu kral něhdy poručił, so dyrbja w jeho kabinetu wschě politiske strony sastupjerstwo mjeć. S tym pak njeńdźe pschezwjonjowace wospstronjene, kotrychž dla bě Ljapczow žiwje sastopjstwo słožił.

Njewuspěšne jednanje w Chinje

Chinjeske knježerstwo je hižo psched létom wukrajanam **exterritorialne prawo,** to rěka prawo, po kotrymž so wukrajenjo w Chinje psched šamžnymi šudami šudźa, wupowěźiło. Chjna je prjedy tole prawo a też prawo sadźěwanja wukrajanam dla swojeje wojerskeje šlabosće dyrbjała pschihnjolicj. Někotre po stónčenju wobydlerskich wójnow so Nangkingšće zentralne knježerstwo dosć šylne cžuje, so jebi šwěri, wukrajanam exterritorialne prawa wupowědźeć. Wukrajne staty pak so wjac wotwlakuja, swojich staćajnow wušudam pokupnych chinestich šudow wudacj. Hač dotal je chinesti šwonkowny minister Wang f mini bjes wuspěcha jednał a stónčnje je so jednanje pschetorhło.

Zjězd internacionalneje wikowańskeje komory

W pschitomnosći něhdźe 1000 wotpósłanzow f něhdźe 30 krajow, mjes nimi 40 wotpósłanzow f Němskeje, je so we Washingtonje 6. sjězd internacionalneje wikowańskeje komory wotewrił. Po powitańšćich słowach amerikanskeho presidenta Hoovera najprjódy prezidawschi belgiski ministerski president Theunis, president internazionalneje wikowańskeje komory, pschehlad wo šwětowym położenju podał.

Presidént Hoover mjes druhim praji: Ssiwětowa wójna je śiwětowu krisu sawinowała. Wona je śiwjenje a śiwóstwo sniczała, ludam wulke dawkowe cźeje napołožiła a sozialne a politiske njeměry w cłoch schtiwórcźinach śiwětoweho wohbydlerstwa łoudsiła. Sa wobnowjenje je **dowěrjenje** trěbne, a tole dowěrjenje móże jo jenoź z wobmjerjowanjom a se snižencjom **bróńjenja** dobyć. Ssiwět kóżde lěto pjecź miliardow dollarow lětnje za bronjenje wudawa, 70 procentow wjazy dużi hač pjedy śiwětoweje wójny. Polischesta milijona muzi we wójschach wobwonjenych a druhich 20 milijonow w reserwach steji, hačrunjej je 12 lět po wobsamknjenju pschimjerja saschło, a hačrunjej su wschě ludy Kelloggowy pakt podpisałe a jo śiwjatozenje wobznajesle. Kak móże jo śiwětowe hospodarstwo sbrabacź a kak móże jo dowěrjenje we wikowanju a wobschadze a do sawěrschenja kapitaloweho załoženja wrócźicź, hdyź je śiwět hacź do śiwow wobnowjenj? Na bronjenje jo walke dźele ludowego samtożenja rosbrojeja, a nicźo njeje waźnische, dyźi jo jo Genfska konferenza wo nakrajnym bronjenju z wuspěchom kónuje.

Amerika je dże, Hower praji, śiwoje nakrajne wojeske mozy śiwinjeho śinjenschika dyźi wschě druhe staty, kola wona na wulki sajim sa konferenzu dla jejneho njepotrjebneho stutkowanja na mér, na dowěrjenje a wrócźenje k hospodarźiwu strowym wobstejnoschcźam.

Na to nětkuschi ministerski president Theunis dokładnu rosprawu wo śiwětowym hospodarskim połoženju poda. Po jeho ménjenju je **wjetschi dźeł hospodarskeho cźischcza nimo.** Ssiwět nětko do periody mérneho wobłoda jako pschedschłodźenka k poźiwjenjeju sastupi. **Njedobźabaze hospodarske dotrosumjenje** mjes ludami je jena z hłownych pschicźinow nětcźischich wobcźeżnoschcźow. Ssiwět dyrbi śpóznacź, so je wón hospodarźka jenoźcź.

Sso **z prashcenjom stota a ruźeho dumpinga** bliże njesabérajo Theunis praji, so je nastate połoženje jara njespokojaze. Amerikanskemu ménjenju wo wulkej mjdze wón dwěluje napschcźiwo steji; pschetoż ménjenje, so lěpje sapkaczeny dźelacźer wjazy pschetrjeba, husto k pschewulkemu nadsěłanju twarow wjedźe, a Amerika je se śiwojej wulkej mdu w tym zanym hospodarskim cźischcu kaž Europa se śiwojej niskej mdu. Pódla toho wumělske wjetsche pschetrjebanje z wulkej mdu k wulkim schkitanstwam zlam wjedźe.

Ménski wotpółłanz Frowein praji, so je Ménskej njemóżno, wukrajne twory w prjedawschim wobsahu kupowacź, hdyż so płacźenje wójnskeho wotschkodźenja w nětcźischej wulkosći wostajt. Te móże jo jenoź se słotom sapkaczicź, kotrejž Ménska nima, abo z pożcźonkami, kotrejž su straschne, abo z twarami, schtož ma sa druhe śiwětowe wikowanje njeswjeselaze scźěhnki.

Ze Serbow

W Budyschinje, 5. meje 1931.

— Wa **wjedrje.** Wczera wjeczor we 9 hodź. barometer 739, hygrometer 0 a thermometer +24, wodnjo. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +1 a thermometer +12, w nozy. Wjedro wostanje, kajkeż je. Wczera nawjeczor na cźěłkej stronje luźiskich horow ujezwjedro nasta. Horzy pschecźahnywschi cźehnjeschce po dolinach Schpricznjeje k śewjeru abo każ my prajimy k połnozy a pschinjeze dolicź deschcza. Dźensa je sasso rjenje. Schkleńca stupa dale na rjane. Nizina nasche strony pschecźahnywschi jo sekłobjuje a wothahuje jo wukhodźej abo ke ranju. Se sapada abo wjecźora pschitchadźeja sasso nowe wyschiny a lubja rjany cźas | wobstajnym ruchim wjedrom. Jutrje rjedu sthadźa stónczko 4.26 a khowa jo 7.28 hodź. Mężacźk khadźa w połnozy 12,18 a khowa jo rano 6.33 hodź.

— Dźeń **marcerje** je kaž pózdlednje Lěta też lětsa na druhu njedźelu w mejt postajeny. Lětsa padnje na 10. meju. To je pschichodnu njedźelu.

— **Budyschanka žurnjerinje snjeżożlica.** Njedźelu na wjeczor **wokoło ½7 hodź.** sta jo we **Wolbramczach** (Sleinjawolmsdorf) na Wjernarsko-Nowomjeschczanskim dróhowym khschižnischczu cźežke wobtkadne njeszoże. Wobsowy automobil Mara Khżnika z Leutersdorfa a motorowy kolesaź, pschekuzy Jurja Grufka z Budyschina, kiž wjeze khuj. Hilżbjetu Dwitzez z Budyschina, Kantowa dróha 4, na fahnint bedle hedźo, do so srafyschtaj. Pschi sylnym srażenju so Dwitzez nop puknu, so bźiche wona žurnjerinje sapołaka. Schtó je njeszoże sawinował, njeje hischcze wuznaznjene.

— **Dobrowólnu sanitetnu kolonnu** sawołachu njedźelu rano do jeneho domu na Wulkej Bratrowskej haży, hdźež bźiche jedyn tudomny wobydlef z plunom sajedoźcerjo. Posypty na saskowożiwjenje mżacznu wupjech.

— **Paduschtwje.** Kradnyk je nětko 3. meje w jenych tudomnych kupjelach postoczeny muzazy cźažnik z wotkatowazym wózkom (Jungfanns) z 15 kanufschkami a we wotpkatowatym wózku napjerno „Jungfanns". — Dale kradny **nětko** 2. meje z dwora tudomneje mésineje khorowne kaźdy muzaze jedne koło znamki „Wanderer" cźo. 91 232, z cźornymi khoznami, **horjeschwinjenym** wodźidłom, cźornymaj pschimadkomaj, cźornymi swjenami, pedalej z gumijemi, Torpedo-zantobéhom, schćrnymaj gumijowymaj wobruczomaj, z taflicźku z mjenom „Wanderer". — Wo wuježowne sdźelenja prošzy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

— **Pokhroma je wudyrila** mjes schparatym skokom žiwnoschcźerja Gustawa Nocki w Salomju n. Schpr. we wjejnym dźelu Ellersdorfa cźo. 94, kaž je so hamtsky swjeschilo. Sawrjeny wokrjeh su cźiła 89 hacź 99 wjesnego dźela Ellersdorfa Salomskeje gmejny, wobkedźowanski wokrjes sbytkom dźel Ellersdorfa.

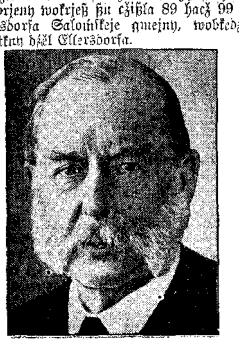

Jedyn z najbohatschich mužow swěta wumrě. Amerikanski bankowski wjerch George Fisher Baker, jedyn z najbohatschich mužow swěta, kiž měješe přez miljardu hriwnow zamoženja, je 91 lět stary w Newyorku wumrěł. Wón je wjele milijonow za spomožerske zaměry wustajil.

— **Nutskamarstwo.** W nozy k 3. meji je so pola jeneho cźažnikarja we Wojtrowzu nutsdobywarstwo stako. Kradny so wjetscha ficźba mużazych a zonjazych cźažnikow, pjerschcźenjow, debjenkow, manschetowych kenflow, narucźnizow, zigaretowych etwijow, zigaretowych tónczkow a mnoho druheho wjazy w hódnoscźi wo nědźe 2500 hriwnow. Psched **kupjenjom** so warnuje. — Wězowne sdźelenja njech so jsźelu na **żandarmstwo** we Wostrowzu abo kriminalne wotdźelenje w Budyschinje, telefon 2802.

S **Wulkich Debjez.** Cźežka srudoba je tudomnu Fetscherez bźiwźbu potrjeschiła. 27lětny žurn, kiž w Kóthenje w Anhaltiskej jako lithograf dźełasche, tam njedźelu dopołdnja se swojim motorstkim kolom žurnjerinje snjeżożi. Je cźim bóle tragiske, so snjeżożeny hischcze jutry pola swojeju **starscheju** pschebywasche, žebi tu motorske kolo **kupi a jo žebi pisches pschiwusnych** psched **króttkim** cźasom **do Kóthena pósłacź da.**

S **Dźiwoźicź.** Tudomny nowowoleny wuczeř k. Puscher z cźłonom do nascheje wsy dojdże. Na wjesnjanym sasiędze pschepodaschtaj jemu a jeho kn. mandźelskej hóźa a hołza bukeźel. S pschichodom schkolskich dźéći a mnohich dorosćenych wobdźerjow poda so nowy wuczeř na schulu, hdźež jeho dźéći se swěrnom a schkolskim wubjerk, mjesnjanosta a fakturjerjo starschich z narěčenemi wutrobnje witachu. Nowy wuczeř so z wutrobnymi słowami ta nadobne pschiwitanje podjakowa a žiłobi, schkołowacź stajnje z lepschenu schulu a gmejnu a dźéćom hnuć prawy wuczeř. — K. wyschschi schulski rada prof. Kral k. Puchera do noweho sastojnstwa jako stajneho wuczerja a schulskeho wjednika sapokaza.

S **Kubschicź.** Cźežke njeszoże z motorstim kolom sta so w nozy wot pjatka k 6obowże wokoło ½1 hodź. na tudomnej statnej dróhy. Wot Lubija pschijedże motorske kolo a so w tudomnym nahlym sawinjenju, pjerża se swókzomaj auta sklepjene. pschecźišnjny. Wjednik motorskeho kola, 37lětny Arnošt Hołasch se Sdźarja pola Klukicza žebi mosny schćahże a žiłobi liwu wobruczku slama. Jeho sozialz, 20lětny Max Schuster z Nowego Sdźarja pola Klukicza, žebi nop puknu, na cźož je w Budyschez mésceańskej khorownji wumrěł.

S **Butez.** Bukeźanska nakutowanja a wupożcźenja wotmě njedźelu popołdnju swoju 66. generalnu schromadźiznu. Ju nawjedowasche k. Sswora-Bukeźanski. Pokładnik k. Locka poda rosprawu wo wobkładowym lecźe 1930. Towarstwo wopschijesche 296 kobustawow, z nich su 4 wumrěli: Schmidt w Bukezach, Sowsel we Wawizach, Husak w Bukezach a Schołta w Mjeschizach. K jich pocześcenju so schromadźeni z mésinow pobóchnychu. Lětne wotliczenje jo da prawe łpsna a pschedbźudženo so wuschnowdźi. Se sliczowanja bźiche dowiedźecź, so lětny wabrot nětkuze 2 milijonaj hriwnow wuczinjesche a może so nahlabny cźiły dobyć rozdźelicź. Nalutowanke pjenjezy su so njedźiwajuzy njeschkodnych hospodarskich pomérow na swjeselaze waschnje powyschile. Pschi wólbach pschedbźudstwa a dosładowarstwa so wschitcy knjeza sabowolachu. Namjety njeschu **dóstyte,** so so schromadźizna

S **Kotez.** Ssiwoju tsecźu jara derje wopytanu mésaczku schromadźiznu wotmě sawdźenu sobotu tudomne kolesniske towarstwo w towarschnym hoscźenzu. Pschedelezacu wjscheleke pscheproschenja wonkownych towarstwow. Towarstwo pak so na wuhotowanjach njewobdźěli. Dokładuje so rěcźesche wo wotmyślenym towarstwowym wukźeće. Jeźba do Shorjelza a na Landeskronu ma być 7. abo 14. junija. Dale so wobsamknu, so žebi towarstwo na dnju Bożeho śpicźa na Czornoboh dojdże. Wotpędze rano ½6 hodź. wot Hajeschcz hoscźenza. — Wischnjowe schtomy pschi statnej dróhy, kiž w kruhej sumje 1928/29 smjerschnychu, su wukopane a z zylym rjadom nowych wischnjow narunane. — Jedyn tudomny wobydlef bźiche 27 haprleje dźeńskaju powětrowy ballon z pschipowmjenjenej khartku do powětra puschcźił. Ballon so zamłuny dźeń popołdnju we 4 hodź. we Zahanju dolezmjerschcźi. Wón je nahladnu cźaru sa nimale 8 hodź. pschelecźał.

S **Dubrohcźiz** pola Mjeńwaczidła. Tele dny je jenu tudomnu źiwóźbu njeśoże potrjechiło. Nan dźéłaschce na polu. Mjes tym hrajkasche hebi jeho dźowcźicźka z druhimi dźéćimi w pěskowej jamje, hdźež bźiche hromada popjela se spalenej półnej njerodźu. We popjelowej hromadże žehlachu so hischcze schkrěcźki, kiž so na dźéćacowu drasćecźku łynychu. Nan chżysche dźowcźecźku ruckedomoj dowjesć a spadźi ju do wosocźka. Pschi wótrje pak so holeczanna drasta sapali, cźehoż ho nan pschepozdze dohlada. Dźécźo so na ruckkomaj a khribjecźiku cźežka wopali, so dyrbjachu ju do khorownje dowjesć.

S **Wjelecźinje.** Konfumske towarstwo „Spreetal" we Wjeleczinje wotmě sańdźenu schtwórtk wurjadnu schromadźiznu, kotruž 60 hłosowańskich sastupjerjow wopyta. Na dnjowym porjedze stejesche sledowacźenje konfumskeho to-

Zyma źiwjenja

Powedańcźko z Hollandskeje.

I.

„Macźerka, dźeń da so praschecź, hacź njechaschi jemu knesł k jeho śwjerschnikej pjschischcź, wón by rad ho pschekhodźowacź wuschoł a njemóże žebi śwjerschnik sapinyć."

„Kajku haru cźi tajki starcy muž naczini, nimam thwile, wosłaj mje na pokoj."

„Kak, macźerka?"

„Dźeń je nětko jara wosrudły! Ja cźi tola praju: nimam thwile, dyrbju najprjedy źiwoje klamy srjadowacź."

„Ach najlubscha macźerka, sejm jemu tola k woli, dźeń dhze ho wukhodźowacź."

„Njescharu mje dźeje, Katka, cźiń, so precź pschińdźeschi, starc móże ho teź popołdnju wukhodźowacź."

„Kak, macźerka? —"

Tale rozmolwa wotmě so w bydlenju śwójbu z Reels. Knjes van Reels je mésćańskanski pucźowazy a jeho žona wjedże znadne drobnollamarstwo.

Male klamy su we wyschkim, wuschim domje wotleżaneho dźela mésta, w twarjenju, kiž trasch może wobhedźerja trochu sajimowacź, ale podrunźnik njebydli w nim, wón tam jenoź źiwori. Je to sastarsta thża je sthodami, na kotrychž by so žamo keklet lědy wudżerzał. A jsliwy do kotrychž by powětr a źwětko hubjenje dobywatej! Jenoź z klamow pada bluke źwětko do sliwy, sadnja sceźana stónczka je sljepej murtju.

Horni posthod domu wobydla wschelake śwójźby. Van Reelsezy wuźiwaja je śwójej djetwjerscźetnej dźowcźicźku Katku a je starym Louwerfom, pschirodnym nanom van Reelsoweje mandźelsceje, sesady klamow leżazu jsliwu a malu, wysche leżaze komorku. — —

Pothmurjena je tuchi van Reelsowa do śwójeju klamow. Pschi dwělomnym ju wotle, sadobywazem so z wobbitymi schkleńzami wokna, wuzinny zónsku nědźe 35—39 lět, z wobliczom, kiž naź pschi prěnim pohladnjenju njejima.

Tole wobliczo, žnadź nědźy rjane, je nětko žuche, sapadte a kóczaste, liży tej blédej, wocźi hladatej mutnje jespod dołhich, płoskych milawczkow. Jeje cźerwjenożołte włosy su z mało prózu sady na hlowje horjesthkane. Po njecźistej rańschej drasce, kiž je na schiji z jehlicźku hromadu stthknena, a po wotcptanymaj tosłomaj widźimy, so van Reelsowa je wożboła, kiž mało na porjadk dźerży.

Siwajo krocźi ke klamowemu blidej a sapocźnje je wschelakich wézow pročh strewacź. To wschak pschedawanjam pschedmjetam wjele njepomtha, hdyż je strewasch, je dołhim lejenjom žu žo njenahladne stale, žu śwojeho cźerstwoho napohlada posthyte a rěcźa runje kaž sanjerodźene wobtkadne mésinosce wo spadowanju. Mjech teź pschedawarka je njepschidobneho napohlada, nécźto wéste tola pokasuje, so je nébdy lépsche dny znała.

Siwójba van Reels bé nébdy najwoźebnischa małeho mésta cźa wonka na kraju, nicźto njebudźesche žebi myślił, so je pobledni mkódnik w Amsterdamje jako mésćańskanski pucźowazy stónczi.

Stary notar van Reels drje by był se śwojej cźesćowanej hłowu njewěrinje wił, hdy by jemu schtó wésćił, so jómu jeho žyn Franz, jeho sernicźka, saplenczeny mamkaŕ, k tomu dowjedże, so dyrbi heubosce schpatnje nałożenych drobnowikowarjow snjesć abo so | pokornym poklonom sa malu skakanku podakowacź. —

Hischcze wjele mjenje bé Henrietta Prisler na tajku możnotu pomyślika, hdyż wona, tale snésnjena, pychatka holza, z rjanym Franzom van Reels so k wotlarju wjedźesche. Kak bé to tak pschischło?

Jenoź z tym, so žadyn z wobeju njebé rosumnje a rozważnje jednał.

Franz bé z wikowarjom žita a žywjenjom, cźiniejsche we tsi pschedewsacźa, ale wikowacź a pjenjezy sakłuźicź, njetrjeba pschezo hromadu skuschcźesći! Spekulacyje wschelakeho waschnja, kterehe zwaźi bohdźechu k wulkim wotbytkam, kiž Franz | wopaczněj haubicźiwosću swojej žonje potaji.

Henrietta sasso mésjesche njesmérnu pożadosć, pjenjezy smudowacź. Jeje njerodnosć a njelube waschnje pschiwjedźechu ju k mandźelskim swadam, a tak so sta, so Franz pokoj nimo doma pytasche a pschi winje a kuźelkach swój cźaź pschecźinjesche. So pschi takim hospodarjenju hnićscźenje domu njewinowata, so samo rozumi. Nétko zabyła młoda mandźelska swojeho mandźelskeho | hórkimi porokami, doniž njesaja ju pomałku bjesdźakrosć, žamo napschecźo žiwotnemu dźéćecu, jara lubosnej schćećcźetnej holczy. Kakka, tak rékasech van Reelsej dźowcźicźka, cźerpjesche pod bjeswutrobitosću swojeje macźerje jara, dokleż teź jeje nan, kotryż śwjetscha doma njebé, so wo nju njestarasche.

Dokleż so nétko je žaneje strony niczo njesta, so by so źiwóźbe sasso spomhalo, podaa so jeneho wjecźora starý Louwers, Henriecźiny pschirodny nan, k nimaj. Pschedy njemějesche von sa nju žanu ważnosć, dokleż bé jenoź z prostym cźłowjekom, z kotrymż bé so jeje macź po Henriecźinem ménjenju hubjenje wożenila. Nétko pak so wézka wobrocźi, wona trjebasche jeho pomoz! Wona pschipoftuchasche jemu nétko hromadźe se śwojim muźom kedźlivje, hdyż wón saporza rěcźesć: „Wój boje njejstaj prjedy ženje nje kedźbu mélój, wobkhadźeschtaj we wobelnej towarschnoscźi, a do teje ja njeźiluschach, tuk bé to tak daloko trosumliwe. Hdyż pak staj nétko w njesboźu, budże drje to wamaj wscho jene, schtó wamaj pomha. Stajam wamaj namjet: Pocźehnjenemy hromadźe do Amsterdama a załoźimy | mojimi pjenjezami schatzarstwo. Budżetaj-li sluźiwaj a pilnaj, tak | Bożej pomozu teź sasso dopródka póńdże.

Se bjłłosłowjenjom wocźomaj wobźiwdźecźeschе Franz, so je Louwers naschepschi pschirodny nan na źiwéze, a Henrietta sarocźeschе so, so chze sawésće śwoje winowatoscźe źiwédomicze wukonjecź.

(Pokrazźowanje scźěhnje.)

warstwa ſ Dworyknipnym kowarſtwom w Budyſchinje. Sjednoczenje ſo ſ 51 hłoſami pſcheciwo 9 hłoſam wobſamknu.

S **Komorowa** pola Rakez. Dźenja rano tſi ſchiwórcz na 3 hodź. wudyri wohoń pola. tudomneho ſiwnoſerja Arnoſchta Kloſa, a to wyſche ſiwinjazych chlěwow. Kloſez ſiwjiła móſeſche ſo jenoź k ruſy wukhowacz ſ wukſcenjom ſ wokmow prenjeho poſchoda, dokelź běchu hakle poſtajene ſ ſpanja wubudjeni, hdyž běchu pſchi k haſchenju pſchihwatali, a dokelź domſke ſ chlěwami w jenym ſmerje ſtejeſche, běſche hižom deleka wſchitko polne kura a ſo palicź počza, tak ſo njemóžachu wjazy po ſtohach dele. Mandźelſka Kloſa ſebi pſchi wuſkoczenju ruku pódrmy. Wobydlerjo Komorowa ſamóchu wjeſchi dźeł nadobu a ſtyły ſtat wukhowacz, dokelź běchu pſcheſ kedźonoſcź naſcheho rózneho ſtrażnika hnydom alarmowali, a krótko po wudyrjenju hižom ſ wjeſnej ſtykawu počzachu wodu do wohnja mjetacź. Na poł ſchtyri pſchihwata Rakezjanſka dobrowólna wohnjowa wobora a pomhaſche pſchinjeſowazu bróżeń a napſcheciwo ſtejazy wumènk ſchkitacź. Dóſy běſche wjeſchi ſtrach mimo, pſchihwata hiſcheze Scheſchowſka dobrowólna wohnjowa wobora a doby ſebi druhe myto. Spaliło je ſo doſpołnje ſ zyhelom kryte, hewak pak hiſchcze ſ wuttykacjenu twarjene domſke a ſwinjacze chlěwy. Mjiſinowy powod, kiž prěſi pſches dwór k domſkemu wjedźeſche, haczeſche khętro wulkowanińſe dźeła a w naſchej wſy zaneje pſchiprawy njeje, prud wuhibnyć. Hakle potom, doby běchu Rakezjenjo pſchihwatali, wźywnuſtojna wobora powod wotrěźnu a ſtrach wotſtroni. (Pſchi podobnych padach dyrbjała w Kôdźej wſy wuhibanſka pſchiprawa być, ſo by ſo wjeſichemu njeſbožu ſadźěwało.) Kloſez ſtatok na tónſu wſy k polnozy ſtejí, a dokelź wětſi wot kótkeho wjeczora dujeſche, njebě ſe ſuſodnow nichtó ſ wohnjom wohrożeny. Něchto wſarſcheho materiala je ſo roſbiło. Dokelź chyzhu Kloſez bórſy wumènk jedyn poſkhod wyſche natwarić, běchu ſebi dali wſchelaku macźiſnu naſtawjeź. S **wohnjom** cźerpja Kloſez khętru ſchkodu, dokelź maja nijko ſalvéſcźenje. Brózeń, kotraż prěſi wot domſkeho ſtej, je jara pod wohnjom cźerpła, dokelź je ſo nutſka zyle wupalika. Mlókcźa maſchina a milkowy motor ſtaj teź ſpołu ſpaleſej. Murje a tſécha drje hiſcheze ſtoja a ſo ſtajnje woda na nje ſyka. Tola pak ſo njehodźi něſto hiſcheze prajicź, hacź njebudźe tu teź nowotwar trébny. Kak je wohoń naſtał, njehodźeſche ſo hacź dotal hiſchcze wuſaźnicź.

S **Kamjenza.** Sobotu na wjeczor ſpyta něhdźe 30-lětny Kamjenſki wobydlér ſebi ſ pinowym ſajédojenjom źiwjenje wſacź. Pospyty na ſaſowoźiwjenje ſ kiźlikowym aparatom mjéachu po połhodźinſkim prózowanju wuſpěch.

S **Kamjenza.** Njedźelu popołdnju w tſeczej hodźinje ſkakaŕ Todtermuſchka ſ Jelenjowa na Kamjenſko-Kinſkórſkej ſtatnej dróſy něhdźe 1 kilometr za Brunowom ſe ſamźnjeje winy ſe ſwojim łohkim motorſkim kołom ſtjeſhoži. Stichaże ſebi moſhy a wobodrě ſo, ſo dyrbjachu jeho do Kamjenſkeho Miłoſtneho wuſtajna dowjeſeź.

S **Niſſeje.** Tu je murjer Max Müllrich ſiwjeſeho 26 létneho ſiwała **Jedora Krala**, kiž je wot ſwojeje ſony dźeleny ſiwy, ſe ſekeru poraſył. Krala dyrbjachu cźeſkoſranjeneho do Niſcźanſkeje khorownje dowjeſeź. Wón běſche ſe ſwojej mandźelſkej ſrěcźenje pytał a běſche ſo pſchi tym ſe ſwojim ſiwakom ſwadźił, pſchi cźimž wón niejſtuk ſtuckí.

Dóńt nasich lubych čahatych ptačkow

Dźeń wote dnja cźakamy, hacź ſo ſpéw naſchich ptačkow w holi njepoſłyſchi. Ale podarmo. Létſa ſu wjele mjenje pjerjojtych ſpěwarjow, hacź druhe léta. Hdźe ſu wostałe? Ssu ſnano po druhim puću do druheje kraſiny cźahnyłe? Abo ſu hiſchcze po puću? Ně. Ssu ſo ſto tyſaſach ſrudny kónz wſałe, prjedy hacź do domiſny pſchiłúdźechu. Póſpiſa ſyma w naſtinku je jim woſebje ſchkodźiła. Kraſjna běſche wyſoko ſe ſněhom wodźeta, a ptački njenamakachu ſaneje ſtrowby. Něki, cźežki, hały a jſtory běchu ſamjerſnjene; ſyma běſche hacź na 20 ſtow. poſtupiła. Wulke ſtyły ptačkow ſu w Alpach, w horach pſchi Rheinje a w dolinach Dunaja błudźo wokoło lětałe a ſo ſłónczneje delewnoſcźile a hłoda wumrěłe abo ſmjerſni. Tamniſchi dźěłaczerjo a hajniſy ſu ſ hromadami morwe ptački nadeſchli.

Ptački, kiž naprjedy k nam pſchiłudu, ſu najbóle potrjebnene: kóſz, drózna, ſchkowronck, ſykorka, bakut (Schnepfe), ſerawa (Kranich).

Derje, ſo ſchtit ptačkow pola naſ pſchiběra! Schtajmy ptački!

Z Łužicy

* S **Bitkopiz.** W Bitkopizach wotmě ſo njedźelu nałtni hermank. Jemu běſche najrjeńſche ſwjedro ſpołožene. Tehodła poczachu hižom ſaſe po pſchipołdnju mnoſy wopytowarjo ſ bliſchjeje a dalſcheje wokolinY pſchikhadźeć. Słónczenje běſche wobkhad tak ſyłny, ſo ſo mjes budarni ſamo haczeſche. Hermanſkich ludźi běſche wjele, kotiż pórjanzy a druhe pożiwne wězy, dale draſtu a domjazu a hoſpodarſtu potrjebu poſticźachu. Też wſchelaka ſabawna a ſawjeſelenika ſkładnoſcź ſo poſkići. Swjeſelaze je, ſo běſche wobkhodny wobrot ſdźěła zyle pſchihódny. Ssamſnje ſmě ſo teź nimale wo wcźerawſchej pondźeli prajicź, hdźež ſwjetſcha ſwjeſinjenja na hermank pſchiłudu. Pſchi horſtkim wopyće mjéachu teź rejowańſke ſubje a druhe hoſcźenzy ſwój dobyć.

* S **Bitkopiz.** 9. a 10. meje wotmeje ſo w naſchim mjeſcźe ſwjatkowy ſjéſd Ludowyzrkwinſkeho ſwjatſka lajkow ſa Sakſku, kiž budźe ſtacź pod ſhromadnym heſkom: „Evangelſke khſcheſcźanſtwo a němſke ludſtwo.“ Sjéſd ſapoczinje ſo ſ pożegnjenjom krajneho wubjerka a wulkim evangelſkim ludowym wjeſcźom ſobotu wjeczor. Po ſhromadnym wopytanju Bożeje ſłużby njedźelu dopołdnja ſcźehuje w 11 hodź. [illegible] ſo ſjéſd wjeſor wobſamknje.

Drježdźanscy katolikoio na hnadownym městnje w Serbach

W Różeńce, 3. rózownika 1931.

Před třomi létami bě na wšě 400 pobožnych Drježdźanskich putnikow na hnadowne městno pſhikhwatało. Tehdom wužichu železnicu hač do Seſowa a wot tam dźěchu pěši do Różanta. Létſa dojédźechu ſej z wulkim autobusom ſtatneho zarjadnistwa w Sakſkej, pjeć tajkich jězdźadłow přiwjeze 260 wobdźělnikow do Serbow. Njedźelu rano běše putniska Boża ſa w Dwórſkej cyrkwi, wokoło 1/8 hodźin wotjědźechu cźah přez Radeberg, hdźež jich wosadny farař powita, přez Połčnicu, Kamjenc, Njebjelčicy do Janskich kupjel, hdźež khwilku pozastachu. Wottud dźěše ſo pěši, ſtarſi a kipri ludźi wužichu auto. Dołhi cźah wlećeše ſo přez kłóſtrſki lěs „na cźole kříž, khorhoje a krasna poſtawa ſwj. Marije, w Filipowje zhotowjena. Wokoło 11 hodźin witachu Różeńcanſke zwony pobożnych putnikow. Tuci podachu ſo hnydom do cyrkwje. Tu **mějeſo k. arcyměſnik Żur-Ralbiczanski** ſwjatočnu Božu mšu a **k. farař dr. Jakubaš** předowaše wěriwym wo lubości a miłoſći maćerje Bożeje.

Po tutym nabożnym wokrewjenju podachu ſo ſtarſi a kipri ludźo wužichu auto. Dołhi cźah wlećeše teź do ſuſodnych Sernjan, wobhladachu ſej wjes, dokelź mnozy běchu přeni raz do Różanta přikhwatali. Wokoło 1/4 hodźin zeńdźechu ſo wſitcy zaſo k ſwjatočnemu nyſporej z rozarijemi, modlitwami, ze ſakramentalnym pożohnowanjom, z pocześowanjom hnadowneho wobraza a ze zhromadnym kěrluſom. Potom naſpjet do Janskich kupjelow a wot tam do kłóſtra **Marijneje Hwězdy.** Tu bě ſo wjele domjacych z wokolnych wſow zeſło. Mnozy Serbja ruje z kłóſtreje wokoliny naja přiwuznych w Drježdźanach a wužichu witanu přileżnoſć k přećelnej rozmołwje a k dopowědźanju. W 6 hodź. wlećeše ſo dołhi cźah do cyrkwje, kiž bě z pobožnymi modlerjemi přepjelnjena, tež mnozy wćipnoſce dla ſo do njeje tłócźachu. Tu bě zaſo ſwjatočna pobožnoſć. Też k. propſt **Maček** witaše putnikow z wutrobitymi ſłowami do Serbow. Duchowne knježny ſpěwachu wjacyhłóſne němſke kěrluſe. Po tym zjednoćichu ſo putnicy z dom mjacymi wosadnymi k ſwjatočnemu ſwěčkowemu procesionej — khowancy wuſtawa njeſechu małe lampki, na cźole Najſwjećiſe pod njebjeſami. K tomu ſpěwachu wobdźělnicy khwalbny kěrluſ „Tebje my, Boha khwalimy“, wězo w němſkej rěči. Z wjele ſtow ertow zaklińcźa pobożny ſpěw a jeho zyłki łamachu ſo na wyſokich murjach kłóſtrſkeho dwora. Tutón procesijon zawoſtaji na wobdźělnikow a přihladowarjow, dokelź běše nětſo njewěſdźeno, hłuboki zaćiſć. Potom bě hiſće hodźinka cźaſa, zo móżachu ſej kłóſtr a wjes bliże wobhladać. Wokoło 8 hodź. ridrowachu znowa ſylne motory a Drježdźanſcy hoſćo jědźechu na wječornych ſměrkach přez Kamjene a Kinsbórk do ſwojeje domizny, hdźež ſo zbożownje wróćichu. Tutón dźeń ze ſwojimi ſwjatočnoſcemi w Różeńce a Marijnej Hwězdźe wěſte wſitkim wobdźělnikam we trajacym wopomnjeću zwoſtanje.

Swójbne powěſće

Swěrowani: Willy Kupfer w Budyſchinje ſ Ernſt rodź. Schimmeczej w Schérachowje. — Korla Seidemann w Gerſdorfje pola Shorjelza ſ Johanu rodź. Seudiſ, Niechwaczidle.

Semrěli: Hilſjeta Marjana Roſtitzej w Koſſomin, 20 lět; khowanje je dźenja wutoru. — Arnoſcht Stübner w Budyſchinje, 59 lět; khowanje budźe jutſe ſrjedu pop. w 1 hodź. na Tuchoſtim wohrjebnitſchcźu. — Hana Hańża Marſchnerowa rodź. Wuſchanſkeź w Budyſchinje, 67 lět; khowanje budźe jutſe ſrjedu pop. w 2 hodź. wot ſarowańſkeho domu; rekwiem rano we 6 hodź. w cyrkwi Naſcheje lubeje Kujenje. — Mar Schuſter w Nowym Sdźarju, 20 lět; khowanje dźenja wutoru wot ſarowańſkeho domu. — Korla Mitbauer ſe Budyſchina, wumrě a pohrjebany Sczeczinje. — Korla Hermann Pětſch we Wjaſowju, 56 lět; khowanje budźe jutſe ſrjedu pop. w 2 hodź. wot ſarowańſkeho domu. — Marja Kobalzowa we Wojerezach, 72 lět; khowanje je dźenja wutoru. —

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleť w Budyſchinje. — Za łokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyſchinje. — Za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart w Bjezynzy. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſchinje.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 5. meje 1931.

Wčerawše kurzy w Berlinje.

1 Dollar	4,1965	100 pólſk złotych	47,2
1 jendźelski punt	20,401	100 čěſkoſł. krónow	12,428
100 ſwaja. frankow	80,78	100 franc. frankow	16,395

Barlinſka burſa wcźera dale ſłabnjeſche a efektowe kurſy popuſcźowachu. Też na wikach ſ dołhimi a krótſymi liſcźinami kurſy ſpadowachu.

Na produktowych wikach njebě wjele źiwjenja. Jenicźky wowſ na krutu placźiſnu dźerżeſche. Tak 10 pj. po zentnarju poſtupi. Pſchicźina a rożka mjeſchſtej w termiſnowym wikowanju ſnižene placźiſny. So njeby placźiſna khłěba poſtupiła, hotuje ſo kupcźerſtwo wěſkoſo ſkow tyhaz zentnarjow rożki ſe ſwojich ſkładow na wiki podacź. S tym ſo wź, placźiſny ſtłóčí. Na wcźerawſchich produktowych wikach w Drježdźanach bě pornjo pondźeli tydźenja pſchenica wo 10 pj. ſnižena, rożka wo 15 pj., nałtni jećmjeń wo 10 pj., wowſ wo 20 pj. powyſchene. Wcźera placźeſche zentnar

w Barlinje:

wowſa njeſmoknjen. 9,95—10,30 hr. (9,95 10,05 hr., naſmyſkeho jećmjenja 11,50 hacź 12,20 hr., nałtnjeho jećmjenja 12,15 hacź 12,50 hr., wowſa 9,60—9,80 hriwnow;

w termiſnowym wikowanju:

ſa mejo: pſchenicy 14,90 hr., rożki 10,32½ hacź 10,27½ hr., wowſa 10,10—10,20 hr.;

ſa julij: pſchenicy 15,18¾—15,15 hriw.; rożki 10,22½—10,12½ hriw., wowſa 10,47½—10,50 hr.;

ſa ſeptember: pſchenicy 12,67½—12,65 hr., rożki 9,57½—9,55 hr.;

w Drježdźanach (ſaſtaj. pjatk):

pſchenicy 14,65—14,90 hr. (14,75—15,00 hriwnow);

rożki 10,20—10,45 hr. (10,05—10,30 hr.);

nałtnjeho jećmjenja 11,90—13,00 hriwn. (11,80—12,65 hr.);

naſmyſkeho jećmjenja 10,70—11,45 hriwn. (10,70—11,45 hr.);

wowſa ſmoknjeneho 9,85—10,10 hr. (9,65 hacź 9,90 hr.);

wowſa ſmoknjeneho 9,95—10,30 hr. (9,95 hacź 10,30 hr.)

Wiki rěnego ſkotu wcźera w Drježdźanach.

We wſchěch družinach ſkotu běchu, ſ wuwjaczom ſiwinu wjazy hacź na doſcź pſchihnali. Tehodła mějachu ſiwinje hrěnje wiki a placźiſny ſkerje poſtupowachu. Cźelata ſo jaſno huſenje pſchedawachu. Jich běchu pſchewjele pſchiwjeſli a cźopłota rěnikow wotſtrachowańſke kupowacź. Tuż placźiſny dale popuſcźowachu. Jara ſchwadne wiki mějachu jaſno howjada. Placźiſny ſo we wſchěch družinach ſnižowachu. Wo dyhi mało rodźachu.

Ssudniſy na pſchepadźowanje

ſrjedu 6. meje 1931

w **Brěſni** pola Kamjenza w hoſcźencu „K wicźeſnemu kubłej“, rano we 8 hodź.: Kuchiński búſeł;

w **Protezach** w hoſcźencu „K lipowemu dworej“, dop. we 9 hodź.: Proſpecki;

w **Halſchrowje** w „Knježim dworje“, dop. w 10 hodź.: Klamowej błidźi;

w **Wunju** w Kamaradowſkej hoſcźencu, dop. w 10 hodź.: Pilſchowy ſofa, hoſpodarſtej woſaj;

w **Sabrodze** w Janaſchkeje hoſcźencu, pſchip. w 12 hodź.: Sofa;

w **Hermanezach** w hoſcźencu, dop. w 11 hodź.: Jałoja;

we **Wojerezach** w hoſcźencu „K khwěźdźe“, dop. w 11 hodź.: Wichelake meble, klawěr, gramofon, cźaſnik a motorſke koło.

ſchtwórk 7. meje 1931

w **Budyſchinje** na ſudniſtwje, dop. w 9 hodź.: Wſchelake meble, hudźbne ſtroje, maſchiny, cźaſniki, wahi, wobucźa, 8 zentnarjow pſchenicznje mukí, radia, gramofony, ſchijace maſchiny, klamowe pokladnje, kóń, muſaze kola, motor, wobſrapy, gramofonowe tacźele, pianiſti ſtroj, hubſle, maſ, bawlnjane cźerſenſke tſenjenje, muſſelinowe wobleki;

w **Sſonej Borſchezi**: Krowa, 4 běhaki a rataſti grat. Kupzy ſeidu ſo dop. w 10 hodź. na gmejnſkim hamcźe.

Placźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, howak 100 kg.

Placźizny po złotej hriwnje.

	4. 5.	5. 5.		4. 5.	5. 5.
Pšeńca	283-285	283-285	buny	19 21,0	19 21,0
rożka	199-201	199-201	woka	24 26,00	23 - 6,00
naz. jećmjeń			nadra łupiny	15-16 5	14-16,00
nal. jećmjeń	230-244	230-244	kolte łupiny	22-26,0	22-26,00
wowſa	193-196	193-194	ſeradella	66—70	66—70
kukurica	—	—	rapc. wowſk	—	9-10,20
Pšeń. wuka	34-40,20	34-40,20	ſany wowſk	13 14,20	13-14,20
ſna muka	27- 9,20	27- 9,50	ocem. melasa	—	—
pa. wotruby	14-14,50	14 14,2	bórnj. kruſki	—	—
rżane „	14-15,00	14-14,70	ſyno, 60 kg	1,70-1,90	1,60-1,80
raps	—	—	rżana ſłoma	0,70-0,90	0,70 0,90
hróch Viktor.	24-29, 0	24-29, 0	pšeńč. „	0,60-,75	0,60-0,75
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,70-0 85	0,70 0 85
pjeluški	25-30,00	25-30,00	jećna „	0,60 0,75	0,60 0,75

Płaćizny rěznego ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

4. meje

153 woł., 412 byk., 363 kruw., 69 jałoja, 1063 ćel., 839 wowc., 2726 ſwiní.

Płaćizny za

ćelata: 1. —; 2. 60—67 3. 52 - 58;

ſwinje: (přez 300 pt.) 44—45, 2. (240—300) 45 3. (200—240) 43—44, 4. (160—200) 41—42

Rancy: 36—39

woły: 1. 45—50, 2. 36—44, 3. 33—35, 4. 29—31;

byki: 1. 42—45, 2. 39—42, 3. 35—38;

kruwy: 1. 38—42, 2. 30—37, 3. 35 - 39, 4. 20—23;

jałojcy: 1. 44—47, 2. 38—43;

wowcy: 1. 46—52, 2. 38—42 3. 30 - 36

Drježdźanska burza (4. V.)

Pšeńca	293 298	běrnjace kružki	16,00 16 25
rożka	204 209	pšeńč. wotruby	13 3) 13 80
nałětni jećmjeń	238 260	rżane wotruby	14 3) 15,00
nazymsk. jećmjeń	—	pšeńčna muka	53,00 55,00
wows	197-202	rżana muka	33,00 34,00
ćeńwjeny dźećel	146-151	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mals)	—	hróch	—
ſuche truh.	8,30 8 50	cokrowe truh.	—

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drježdżan. (Wuprajšne dźelo policajskeho zjednoćenja.) W Kluczanskej wokolinje běchu so posledni czas wospjet sadobywanja stale, napowšudy w nozy k 26. haprleji. Wot pschiwisnistwa zandarmerijskeho sastojnika Ickaney zjednoćenja „Artus“ staineho pschewodowanskeho a wotczehnjenskeho wustawa za policajske wby pschihódze se swojim wjednikom w sajnich rańschich hodźinach 27. haprleje na skutkownischo posledniego sadobywanja. „Artus“ poczachu hnydom hlowne pschesy pola do pólneje hródze, kotraž wuczuschi schlickżu z jejemi, tuž běchu kam wot posledniego sadobywanja zkjowane. Wot pólneje hródze běžesche „Artus“ njedże 1200 metrow psches hnuwy do lěsa pola Lauja-Werkdorf a namaka tu w hustem hajnistwu spjatego skuczerja. Muž, kotryž, tak so wukowa, bě dla podobnych sadobywanjow hižo z khostatnju pokhostany, wuzina so w prenich hrožkach hnydom swojeho sadobywanja. Pschi nim jedna so wo 10—15 sadobywanjow we tamnischej wokolinje. Jeho sajachu a dowjedżechu do Drježdżanskeho policajskeho presidija.

* S Drježdżan. (Posledni kralowski sakski wyschschi dworski marschal). W schtwórkownych rańschich hodźinach wumrě po dołhim cżežkim cżerpjenju w 68. lecze žiwjenja kubanaw znateje sakskeje prajesanjanskeje žiwobiwy Jurij z Metzsch-Reichenbacha. Wón narodźi so 25. januara 1864 jako hyn posdźiščeho wopraudźiteho tajneho rady a kral. komornika z Metzsch. Swoje wojerske wukonczowanje stónczi w polku gardyschónych. Wón bě wosobinski adjutant prynza Jana Jurja. Po praskarej swójbnej tradiziji bu njeboczički jara zaho k dworskej službje postajeny. Najprjedy bu „klubowukonjazy komorny kujes kralowny Carolny, potom dworski marschal, donjazy marschal a konczinje kral. wyschschi dworski marschal. Se smrěty bě wożenjeny ze swobodnej kujesnu z Mititz. Njeboczički bu njedżelu pothowany we wuzkim swójbnym kole na Metzsches rodnem hrodże Friesen.

* S Lichtenstejna-C. („Ja mjenju, so so pali!“) We sakskonem Rüßdorfu wotpali so brózeń, pschi czimž wulke składy hyna a słomy a rataršti grat so sobu spali. Wohnjowa wobora swjeczeschze runje na tutom wjeczorju swój 20. załoženiši swjedżeń. Hdyž mježesche w pschi tom hrajazym so dźiwadło sobuskutkowany słowa rěczeć „Ja mysłu, so so pali!“ zatrubi so wopraudźe k wohnju. Mjuja, so je woheń założeny był.

* S Bolny. (S błyskom potrjecheni.) Na polu dźeża žiwnoježerka wottud bu z błyskom trjechena a ju dyrbjachu bjes wědomja domoj dowjesć. — We błysku Kitšechem bu na polu tóž w knježim sajschahu z błyskom zarażeny, mjes tym so pohonjež njerażeneny wosta. We Worranskich brunizowych podkopkach pschecrasy błysk elektrisku pschiprawu, tak so dyrbjachu khowlu z dźěłom pschestajeć.

* S Wenuja. (Szmjertne njeszbo pschi rjadowanju.) Wukonjeja swoje powołanje pschihódże wutoru rano w 9. hodźinje 40 letny wuhlěwc Fiedler, hdyž dyjsche wos z kschupinje směrom stojazych wosow pschiwinyc, mjes storkaci, pschi cżimž jemu wutrobno cżežko sallušny, tak so bě hnydom mortwy.

* S Lipska. (15. kt khlostanje je autowych rubježnikow.) We jednanju pschecziwo Kónjanskimaj bankowymaj rubježnikomaj a autowymaj bandytomaj, kotrejž staj pokładneho pósła Goldackera 11. junija potrěliłoj a 15 000 hriwnami hotowych pjenjez cżekłoj, jmenowaštaj so tuž powołanje schchowazy wukhud: Wobstarjenaj Arnemann a Reiners sahudźitaj so kóždy po 15 letach khlostanje a k 10 letam khudźenju cżežkich prawow. Staitaj so tež pod policajski dohlad. Statny wjeršnik bě sa Reinerja 12½ leta khlostanje a sa Arnemanna 15 let khlostanje namjetował. Wobstorjenaj mataj so dla dalšich podobnych pschestupjenjow hišcze w Kólnje a Düsseldorfje samołwić.

* S Hirschberga. (Dwójzy žiwjenje wukhował.) Sobotu popołdnju wumoži 23 letny pschekupz Pawoł Heppner dwě cżłowjeskej žiwjeni, wot kmjerjeze zatepjenja. Polschtwórtu cżiny hyrk pohonjcza Müllera bě pschi hrajanju do zpschešišeho hata padnył. Na dźěsiace schkrjeczenje pschišoże nan malcho Müllera a skoči hnydom do hata. Jenu pak ho njeporadźi, swoje dźecko wumožiecz a wón sam bě w strachu ho zatepicz. Pschišchebschi w tutom wokomiku pschekupz Heppner skoči sam sě wobroženymaj do wody a wukhowa najprjedy dźecko a potom dźiwjaweho nona, hižo z njemożu zatepjeho. Dokelž je hat tyrro hłuboki, bychtaj woboj cżłowjeka zatepicz wo žiwjenje pschischoj, njebyli Heppner tak smužizje zapschimnył.

* S Löwenberga. (Cżežki krwawny njeskutk. Pschecżežela a žeboje žaneho katželi.) Cżežki krwawny njeskutk sta so wutoru popołdnju we Löwenbergu. Wokoło ¼11 hodź. pschiliđżechtaj dwaj młodaj cżłowjeka, mjenujcy 25 letny sanikař Fritz Fiedler a 26 letny šedłat Paiwoł Schmöl, wobaj we Skornje w Kalawskim wokrjesu bydlazaj, do korczmy a pjechtaj wokoło hodźiny hromadże. Hdyž běsche kóžby nježże schčesk schkleńcow piwa wupił, so zwadźichtaj a Fiedler wacżeże nadobo revolwer a wustrěli Schmöla do žiwjeho towarischa. Schmöl swjeże so hnydom morwy k semi. Bórzy na to sta so tež Fiedler sam kulku do hłowy a wumrě sa krótki cżas. Kaž so posdźischo wupokasa, běschtaj Schmöl a Fiedler predy pola wyschkeho hamtiskeho hudźiwa terminja w nałeżnosczi alimentow mjelo. Pschi tom je Schmöl pjecza wopaczne pschiwisnał a s tym Fiedlerja jara wobżežił. Tole, kaž so sda, je było je pschicżinu krwawneho njeskutka.

* S Trutnowa. (Sšłodnidło w jerjowych hudach.) Kaž je so psched nješto dnjemi powołło, ha w Bernsdorfu, cżěskej pschinjesnej wby pruskeho města Liebawa, direktor Thory-dźěłarjowje fajatu, dokelž na njeho tuknu, je je sjół pschesamykował. Po wosjewjenju pschistajenja fabriki, kotrehož běchu pschez nježkto cżasom je słužby pusczili, je żandarmerija so wobhonjała. Direktora pak ha tež pschijimknjana słobdnika (Stiftoff) pschewokasali. Wón dawasche žeby z Hamburga wulke hromady sacharina błacz, tiž běchu do jerjowych hudow nakładżene a pschihładżachu jako jerjowe popjelu wopaminjenjene bjes zła pisches mjeju. Direktora pusczicżelow hnydom je słužbu sawoda.

Nainowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutrischu hrjedu:** Pomału so sajo wutwjedri a wocżopli.

* **Jednanje wo nowym němsko-rumunskim wiwonaniskim rěczenju je so wottorczilo. Rumunska je wot franzowskeho kapitala wotwisna a so z pohonjowanjom je stronu Franzowskeje nětkole, hdyž hischcze plan němsko-awstriskeje zjednoweje unije njeje rozkuđżeny, tendżi, swoje wilewanje z Němskej twjerdże zwjazaj.**

* **Na Dortmundskim hlownym dwórnischczu su so njedżelu wjeczor zobuskutkowy němskostatne thorhoje z nazionalnymi sozialistami zkozorowali a so do puknow dali. Pschi tym su nazionalnych sozialistow skatali a pjecz zobuskutkowe němskostatneje thorhoje lóże stanili. Policija je nětkotrych ludži němskostatneje thorhoje sajała.**

* **Nakładny automobil, je Stahlhelmarjemi wobsadżeny, je njedżelu blizko Kladzka w Hornjej Schlesyskej psched mostom do rěki sajěł. Sedym muži je so cżełko stanilo. Jedyn stanjeny z Neurode je njedżelu na lejzbuli rozbiczja nohu wumrěł.**

* **Rumunski kral Karol a zuhoślowjanski kral Alexander staj so pondżelu na Dunaju na monitorskej łódzi setlatej a staj so hacż do 2 hodźin popołdnju w Orsowje rozeżałoj.**

* **Wo konferenczy zwonkownych ministrow Małeje ententy Bukareschte nowiny „Curentul“ pischu, so so sajimy Rumunskeje jenoż sajimam Zuhoślowjanskeje cunaju. dokelž stej wobej ratarskej krajej, kotrajž na najcżejschu kriżu cżerpitaj. Tohodla woběmaj krajomaj je stronu němsko-awstriskeje zjednoweje unije najwjetschi strach hrozy.**

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zmje sobotu 9. rožownika wjeczor z dypkom ½9 hodźin w Kofejowni w Serbskim Domje měsačnu zhromadźiznu. Mamy jara nuzne a wažne wuradźowanja, tohodla njech kóždy sobustaw wěsće přindże. **Předsydstwo.**

Bukecy. „Radosć“ a Sokol změjetaj pjatk 8. rožownik. wjeczor ½9 hodźin zwučowanje narodnych rejow p. Stangee. — Srjedu 6. t. m. reje wupadnu.

Drježdżany. „Hromadnik“ ma štwórtk 7. rožownika swoju měsačnu zhromadźiznu pola Steglichec (Zmijec) na Christianskej drózy 22. Wo bohaty wopyt, wosebje tež ze strony studentstwa, so prosy.

Hornja Hórka. Towařstwo „Łužica“ zmeje njedżelu 10. rožownika pop. ¼4 hodźin swoju měsačnu zhromadźiznu w Mnišonskej piwarni. Wažnosće dla so wšě dowěrnicy prošа, to wšem sobustawam z časom wozjewić. **Předsydstwo.**

Khelno. Serbske tow. „Domizna“ woswjeći njedżelu 10. meje wjeczor w 7 hodź. pola Streublee w Małym Wjelkowje swój II. załožeński swjedżeń, pod hesłom: „Serbski wjeczor“ z dźiwadłom, spěwom a rejemi. Bratrowske towařstwa, kaž tež wokolnych Serbow wutrobnje přeprošuje. Předsydstwo.

Narańši wokrjes. Wokrjesne wubudżowanje je njedżelu, 10. meje dop. w 6 hodź. w Rakojdach. W 9 hodź. je wubudżowanje sotrow Zwjazka.

Rakojdy. Njedżelu 10. meje popołdnju naša jednota Sokoł meju dele bjerje. Při tym so wotmeje hłowna pruha Sokołkow za Radworiški zlět a poswjeći so khorhoj Rakojdżanskeje jednoty.

Sokolska kapala ma pjatk 8. rožownika wjeczor we 8 hodźinach pruhu.

Spisy
† fararja Mateja Urbana

Homerowa Odyseja
232 stron . . . . . 2.00 hr.

Homerowa Ilijada
327 stron . . . . . 2.00 hr.

Kwasny wěnčk z wonješkom
9 duchownych kěrlušow za kwasy, 32 stron . . . . . 0.20 hr.

Wótčinske hrona
56 stron . . . . . 0.50 hr.

Wokřewne wonješko
Pjećory trójnik wótčinskich sonettow atd., 24 stron . . 0.20 hr.

Stawizny čerpjenja a překrasnjenja
našeho Knjeza a zbóžnika Jezom Khrysta po swjatych 4 scenikach. Zharmonizowana rozprawa w 35 spěwach . . 0.50 hr.

Wo swobodże křesćijana
48 stron . . . . . 0.20 hr.

Kříž a króna
12 duchownych kěrlušow, 48 stron . . . . . 0.20 hr.

Duchowny ludowy spěw
80 čisłow z jich hłosami . . 1.00 hr.

poručuje

Smolerjec knihařnja w Serbskim Domje

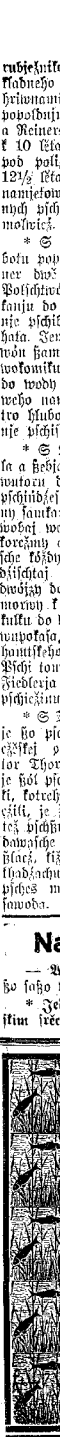

Wutoru a srjedu

tuni dźeń rybow

Krewčerstwy kabeljau
punt jenož **20** pj.

Wšědnje čerstwje sušene
tučne jerje

Najlěpše syre jerje
punt jenož **80** pj.

Tworjkupne towařstwo
z. dr. z w. r. w Budyšinje

Wilhelm RUDOLPH
— na Kěžorskej drózy 16 —
Wuporjedżenje
nohajcow
a štrykowanych tworow
spěšnje a tunjo
Najstarši dom nohajcow, wolmjanych tworow a trikotažow
Najwětši wósebity wobkhod za holčcu a hó.čacu drastu w měsće

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěštk do „Serbskich Nowin.“

Nawěštki
w S. N. přinjesu wužitk

Wobleki
mužske, dorjezdżerjane, trjebane, na předań
w Budyšinje na Sulsk. h. 9

Serbske gram. tacele
ma stajnje na składze
Jan Schiebach
na Mužakowskej drózy 4

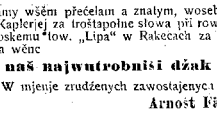

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej basy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch družin

So wróciwši wot rowa mojeje drohe e mandżelskeje, našeje lubeje macerje a wowki

Lejny Fählineje

rodź. Wawrikec z Njeswačidła

wuprajamy wšěm přećelam a znatym, wosebje pak k. far. Kaplerjej za troštapołne słowa při rowje, kaž tež serbskemu tow. „Lipa“ w Rakecach za přewodźenje a wěnc

naš najwutrobniši dźak

W mjenje zrudźenych zawostajenych
Arnošt Fähla

W Njeswačidle, 5. meje 1931

Wutrobny a sprawny dźak

wšěm, kotříž našu drohu a njezapomnitu zemrětu we žiwjenju sebi wažachu a jako zemrětu česchowachu, kotříž z nami sobu zaćuwachu a nam w našej wulkej zrudobje blizko běchu, kaž tež za troštowace słowa a bohatu wěncowu pychu

Elsa Hančkec
Camilla Hančkec

W Porsičach, 4. meje 1931

informazije, kotre maćišny maju ƀo hišcheże pschidacź wodże, ƀo by tuta rybam tyla. Druhdy ƀo też póscźelu do wusťawa ƀlakniene ryby, ƀo by ƀo śwježźila pischiżina śmjerżeże. Na to waschuje ƀo raz śwěżeźi, ƀo paduichi rybow bźchu wuśypali do wody straschny jed a ſ tym sawinowali powschitkowne mrěże rybow. Dalschi wobschěrny a cźeźki nadawk chemiſkeho wotdźělenja je ſtudijum ſ fabrikami jauſeſchwarnjeneje wody. Induſtrija je wulki ſtrach ſa rybaŕſtwo. Schtódne ſcźěhnki maju ƀo pschepytowacź a ƀo namakacź pschecźiwne ſrědki. Wopraunjene žadanja rybarjow wo ſarunanje ſchłody ƀo wot krajneho wuſtawa podpjeraju. Pschemyšlnizy a wyſchnoſcże dyrbja pschi ſwojich pschedewſacźach dźiwacź na ſajimy rybarjow.

Bakteriologiſke wotdźělenje ƀo ſaběra ſ rybjazymi khoroſcźemi a jich wulkkowanjom. Tu ſkutkuje rybny lěkaŕ a wulkhowa ſe ſwojimi srědkami tyšazy rybow pſched śmjerżecu.

Sarjadnja ƀo też wuwuczowaniſke kursy a pſchednoſchti ſa ſtudowazych rybaŕſkeje wědomoſcże, ſa rybarjow a druhich.

Nimo wědomoſtneho dźěła pschewjedże ƀo też praktiſke dźěło pschiſtajenych. Druhdy je zyły personal rozpróſchény po krajach. S potajnymi pschiprawami pluwa wón na cźołmje po hatach, bjerje pokaſki wody a roſtlinow, pruhuje hłubinu a ſtuduje naležnje wſchě maliczkoſcże. Stónczanje rybarjej dźěli, cźohodła płoczizy we jeho hacże njechadźa roſcź abo cźohodła pjerſki ſ hromadami mrěża. Rybaŕſki biologa wokoło puczuje po kraju, kaž wokolonoſcheŕ.

Wunoſchk nowoczaſneho wot ſtata podpjeraneho rybaŕſtwa je ſpokojazy. Wěźo je rybaŕſtwo tu a tam ſ induſtriju žałoſtnje ſchkodowało. W Tegelſtim jězorje poła Barlina ƀu nimale wſchě ryby dowutupjene, w Ruhnje ƀo wjazy łoſoſ (Lachs) njenamaka. A tola je w poſlednich lětach wobſtark rybow ƀo khětro pschiſporił. Syſtematiſke dźěło rybaŕſkeho wuſtawa je ſdźała ſaƀy narunalo, ſchtoż je induſtrija na druhich měſtnach ſniczźila. Hiſchcźe psched 20 lětami, bź wunoſchk rybaŕſtwa w Němſkej nětdy 6—7 miliſjonow hriwnow, mjes tym ſo nětko wunoſchk wuczinja 150—200 miliſjonow lětnje. Nowoczaſne rybaŕſtwo je potajkim wuſnamny dźěł hoſpodaŕſtwa a jeho dalſche wuwicźe śmjeże ſa naƀ wulku ważnoſcź.

Picowanje nuklow.

W pschełhódnym cźaſu wot ſynſkeje ł lětnjej piazy dyrbi ƀo wobežbje kedźbnje pizowacź. Nahle ſmjenjenje ſawinuje khoroſcże, wobežbje ſtraſchne wótźiki. Swonka ſpóſnawajcź tutu khoroſcź na wopuchłym cźěle. Sda ƀo dyrbcź nadute a je tola pschi tym twjerde.

Prěnju mlódnu ſeleninu naležca, wobežbje mlócź, trawu ratd. ma ƀo jenoż poſticzicź w małych dźělkach. Po něcźim mózeſch dacź wjazy, dóniż kónczanje nuklе jenoż je ſeleninu njepjazujeſch. Pschi pschełhódnym cźaſu dyrbiſch wěſo ſkocźatam też ſtajnje hiſcheże dawacź dobre, žuchе žyno. Je to tak rjeź pischecźiwny srědk napſchecźo mlódnej ſeleninje. Dźecźel, luzernu a tórkowſki dźecźel pſchepjazuj hałke, hdyž keźeje, hewak ſawinuje khoroſcże. Hórki dźecźel ƀo ſa nukle njeſhodźi. Sa to mózeſch nutſam podacź mlódne kopſchiwy a połſchiza. Wobežbje w kopſchiwach bywa wjele żeleſa a druhich chemiſkalijow, kiž kroj roſmnożeja a derje na žałſy ſkutkuja. Seleninа, kiž je we ſtłóſku roſtła, njeje telko hódna, kaž tajka, kiž we ſlónzu roſcźeſche. Wobežbje budź wobhladniwy pschi pizowanju mlódnych nuklatow.

Zitki hnój.

Wopytaŕ krajin, hdźež ƀo ſabéraju ſe ſadaŕſtwom, ƀo nježcźe dźiwa, hdyž widźi w ſadowinjach wumurjowane ſamty. Sću poſtajene ſa hrúbźny hnój, kiž ƀo ſ wodu poliwa, ſo by ƀo wudobywał židki hnój. Židki hnój džiwje ſkutkuje. Wón ƀo w łężu trjeba jenak mušnje w ſadowni, kaž też w ſelnizy. Dokelž wutki w hnoju dyrbja najprjedy 4—6 njedźel dołho kišacź, tak je nětko we hapleji prawy cźaſ, ſo w nětkotrych ſadach židki hnój pſchihotujeſch. Trjebaſch k tomu kruwjazy hnój, kaž też hnój wot wowzow, kóſow a nuklow. Hnój pak njeſmě měcź wjele ſłamy. Też kurjazy a holbjazy hnój ſem ſłuſcha. Tón pak ma ƀo najprjedy drzebicź, ſo by ƀo też roſpuſcheźił! Dale ƀo wužiwa drjewowy popjeł a ſaſy. Ssoſy maju ſemju cźěmniczź a cźopłotu ſwjaſacź. Jeli maſch taſ k diſpoſizizji koſcźinu a łrej, tak jej wſmi, ſtej to wužitnaj wutkaj. S tymi wężami ƀo nětko tſi ſchwórcźiny ƀuda napjelnja, potom ƀo jucha na to linje. Je derje, hdyž ƀo ƀud ſ wókom pischikryje. Mésćheńza ma ƀo też cźaſto pischemješchcź, ſo by derje kišała. W ſmaſniku je potom židki hnój hotowy k wužiwanju. Mózeſch jón potom hiſchcźe mjenje bóle ſ wodu žideźicź.

Přirězanje rózow.

Tak rucźe hacź je ƀo ſymſli pschikrywo wotſtrouił, maju ƀo róże pschirěſacź. Cźim dlěje ſ tym cźakaſch, cźim wjazy wutkow ƀo rozbroja, pschetož wubiwanje hižo ſahe ſapoczźina. S teho też pschińdże, ſo pschi późnym pschirěſanju pjeńſ žłabſcho wubiwa, dokelž je wulki dźěł wutkow potom hižo pschetrjebany.

Pschirěſacź mózeſch różowe pjeńki na dwoje waſchuje. Hdyž dźeźich měcź prawje wjele kwětkow a mjenje na to hladaſch, hacź ſmjeſcheł też prawe wulke kwětki a žyłne wubitki, potom ſmješch jenoż žłabje pschirěſacź. Cźeźch-li pak měcź malo wubitkow, ſa to pak prěnjotne wulke kwětki, tam dźeź dyrbiſch bóle pschirěſacź.

W poſledním padże žyłnjiſche khmuty hacź na 2 a 3 pupki pschirěſaſch. Sſłabſche khmuty zyłe wotſtroniſch. Hdyž žłabje pschirěſaſch, woſtajiſch 4 abo 5 pupkow na khmuzce. To wſchak ſdźěła też wotwitźuje wot wobežbitoſcże druźiny. Tak na. pſch. Remontantiſke róże njeſmiju ſu pſchemóżne pschirěſanje. Po różowych hrjadkach pjeńki jenoż jara žłabje pschirěſaſch. To ƀu powſchitkowne poſkiwy ſa pschirěſanje różow.

Kak ƀo pschirěſanje pſchewjedże? Ma ƀo bliſko pupka pschirěſacź. Hdyž ƀo pſchedaloko wot pupka pschirěſa, ſhytne drjewo, kiž wotemrěwa, ſłóſta khoroſcże ſawinuje. Srěźk ma ƀyć hładki. Njeſmě ƀo ani rězacź pſchi ſamym pupku, ſo njeſhy pupk ſchkodowak ſ wotbytkom mjeſhi a je ſablušnjenjom. Njeſmě ƀo ani srěźacź na koju. Njeſmědźa ani ſtejo wostacź tſcheſki, tohodła ma ƀo je wótrym nožom pschirěſacź. Zenje njeſmě ſwěſt ƀyć ſchtropawy, kaž ƀo to ſtawa, hdyž ƀo rěźa ſ tupym nožom.

Namakaſch pſchi pschirěſanju njeźitwe drjewo, tak ma ƀo zyła haloſa hacź k żiwemu drjewu wotrězacź.

Kak nětko ſpóſnajeſch, kelko pupkow maſch wostajicź? Wobcźežne je pſchi tym, ſo niż wſchudże ƀo namakaju derje wuwite pupki, ale ſo jenoż naderdźeſch tak mjenowane „wócźka.“ Liczźich potajkim nětko wot ſpoczatka loniſcheho wubitka tute wócźka.

Dźiwaj też na to, ſo pſchedewſchim ſhytne haloźki a khmuty wjeſſchka wotſtroniſch. Sſłabe wubitki pschirěſaſch na 2 hacź 3 wócźka, trěrnje na 3 hacź 4, jara žyłne pak na 5—6 pupkow. Na kóżdy pad maſch ſtajnje hacź k pośledjenu pupkej w żiwym drjewje pschirěſacź. Dokelž róże prawje pſchirěſaſch, budźa pupki puſſcheźeź žyłne a rucźe roſcźate wubitki.

Sću-li po pschirěſanju wijatych różow naſtałe mjeſoty, to na to dźiwaj, ſo ƀuđobne haloźki po możnoſczi horizontalnje pschiwjaſaſch, potom ƀo mjeſota bórſy ſakryje ſ wubitkami.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 15 Budyšin, 5. meje 1931 Lětnik 39

Wobdźělanje pastwiśćow.

(S wobrazomaj).

Schtóż w lěcźe po krajinach puczuje, cźaſto wobkedźbuje paſtwiſchcźa ſe wiſchelakorym trawnikom. Nimo trunoſtajnych paſtwow namakaju ƀo luki ſ jenotliwymi hamlkami trawy a žyczźiny. Tajke paſtwiſchcźa ƀu pak hubjenje pschiprawili abo hubjenje wothladali. Hubjene pſchiprawjene ƀu paſtwiſchcźa ſ njeſe žyczźinu. Szyczźina jako piza hódnoſcże nima, ſtór ju ani njeżerje, dokelž ma wjele kſchemjowti (Kieſelſäure), kiž ſchkodźi żołdkej. Hdźeż maſch wjele žyczźinu na paſtwiſchcźach (nimo teho też jenotlive topoły a wólſche), tak je to ſ bopokajom, ſo dnowa woda pſchewyſoko ſtejі a póda je ſakiżana. Na tajkej pódże dobre trawy ani roſcź njemóżeja. Hdyž žyczźina roſcże, dyrbiſch potajkim ſtaw dnowje wody dorjadowacź ſ tym, ſo hrjebje abo drenażu wotewriſch. Potom njetaj wapno (kalk). Namaka ƀo jenoż tu a tam žyczźina, potom njetaj kainit pſche wójniſchcźo (Federich-Kainit), pschetož to je ruiſcho a łóże dyżli wukopanje homlkow. Sſpczźiny wotſtyczeſch a jenotlive homlki poſpyjaſch ſ tym kainitom a to najlěpje pſchi mokrym wjedrje, hdyž ƀo miholi abo je fuczjawa. Hdyž je wjazy žyczźiny, to kainit po zyłej łuczźinje roſmjetaich. Naſlěpje to hižo naſmu cźiniich, ale hodźi ƀo to też nałko cźiniczź. Wažne je, ſo kainit njetaſch jenoż pſchi mokrym wjedrje, wſho niż, hdyž ƀo

jara deſchcźika dźe. Po pſchipadże dyrbiſch hiſchcźe raz kainit njetacź.

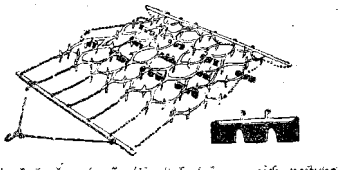

Hinak hacź pola žyczźinatych łukow maſch poſtupowacź pola homlkatych łukow. Homlki wabitja ſ dobrych trawow. Wone naſtawaju tam, hdźeż ƀu kruwjaze plantzy leżo woſtałe. Stót tamle trawu njeżerje, tak ſo trawa tam wyſoko narośće, wobežbje też, dokelž je tam póda derje hnojena. Tajke homlki ƀu na łóždy pad njewuſchne a maju ƀo wotſtroniczź. To ƀo ſtawa ſ wobežbitymi łuczźinami bránami, kiž planzy roſdźěluja. Sću to bróny, kiž ƀu takle twarjene, ſo jedyn bok włóczi a druhi planzu roſdźělujе. Druhdy ƀu też roſdźělowaki planzow hakle bránam pſchihłtke, łaž to widźimy na naſchim druhim wobrazu. Tajke bróny ƀu ƀo jako jara dobre wupokaſale. Bróny niż jenoż planzy jenak roſdźěluja, ale ſ dobom też trawnik wótcza, pſchewětruja a ſtaru trawu wotſtrounjeja. Stare, ſhnjeżene paſtwiſchcźa maju ƀo intenſiwniſcho włóczicź, dyżli nowiſche hakle ſałożane paſtwy.

Powučne trawiśćo.

(S wobrazom).

Naſche kataſtrowe nětko dale wjazy kedźbnoſcź mènuje łukam a paſtwiſchcźam, dokelž je dopółnało, kaž ważna je produkcija bělkoſtoje piazy ſa ſkotaŕſtwo. Ale to je wſcho hiſchcźe pſchemało. Wutworjenje dobreje łuki, kaž też dobreje paſtwy ƀej žada wſcheſpcże prózy dyżli roſlniſtwo. To ƀo hodźi ſłóſka wujaſnicź, pschetož połkukow a paſtwiſchcźow jedna ƀo wo nješto trajażeho, wobſtajneho. Schtóż tu pschi pſchiwrawjenju a hajenju ſmyłki cźini, ſmjeje pschez wjele lět, haj pſches łětheſatki najwjetſchu ſchkodu. Hdyž ƀy ſmyłk cźinił pschi dźełanju role, mózeſch to hižo ſa lěto ſaƀy naprawicź. K tomu hiſchcźe pschińdże, ſo ƀo tu jedna wo mješchenzy wſchelakorych trawow, druhich roſtlinow a ſtuzh ſelow, mjes tym ſo na roli płahnjeſch jenoż jenicźku druźinu. Ma-

kotruškull ratař ani njeznaje te wjeselake trawy a rostliny, njewě ani, schto su hódne, hač su wušitne abo njewušitne. Haj, wot někotrych lěpšich družinow trawy njemóžesch ani dóstać dobreho symjenja, dokelž plahowanje trawow hišće jara malo so jaji. Najlěpšchi frědt k tomu, so by so sejnar z družinami trawy a dźěćela a z wostatnymi kuzłanymi rostlinami dźeše je trawowa zahroda. Tu so jednotliwe doklanje se trawami, z jich najwažnischimi wosebitostkami, z jich wutrajnosću, spóznajesch kelko hej žadaju wlohi a hnojenja, kajku hej žadaja póm, kajke poměrjo. Take powučene trawušćeja njeběłuscheja jenož do ratarskich schulow a pospytarnjow, wone maju so tež hewak wuchadze na wjeach założić, pschetož tu stari ratarjo trjebaju runje telko powuczenja, kaž ratarski boroš. „Němski trawinarski swjazk“ (Grünlandbund), kaž tež „Towarstwo k spěchowanju wotwodźenja luhow“ stej so wo to starałej, so su dóstałe sestajenja symjenja. W taikim sestajenju masch 18 najwažnischich družin trawiny a dźěćela a ninje teho 6 družinow njerodże a 10 wuplahowanych formow trawneho symja, kaž so na wikach pschedawaju. do kóždeje hrjadki pschidźe tafliczka z njenom rostliny. Složenje powuczenych trawnischćow je ważny nadawk za gmejny, kiž chcedźa spěchować ratarstwo swoje.

Racionalizowanje mlokarstwa.

Spěchowanju mlokarstwa so pola nas dołho hižo wěnuje dosć kedźbnosće je strony wyschnosćow a ratarskich sjednoćenstwow.

Najebać hospodarsku ważnosć teje wězy pak tu hischće wschitko tak njeje, kaž ma być. Produzent skorži, so je płaćizna pschenitka, wotebrał pak praji, so je płaćizna hischće pschewysoka.

Prózowanja wo slěpschenju mloka namakachu wuras w němskim mlokownym sakonju, wo katrymž so hižo dołho debatuje. Tutón sakoń chce kontrolne pschedpisy za mloko sjednoćić, chce dale swěsćić poslićenje dobreho mloka z tym, so wosswěni pschedpisy wo produkziji mloka a wikowanju z nim. A tola njemóže sakoń sam rozrisać zyły problem naischeho mlokoweho hospodarstwa.

Wobsedna ważnosć ma so klasej na pschimérjene zapłaćenje mloka. Hdyž ratař dóstanje dobru płaćizniu, budże tež kmanu tworu podawać.

Ratař powschitkownje praji, so móže dobre mloko podawać jenož tehdy, hdyž dóstanje jo derje zaplaćenje. A wěsće hej sobu dobre mloko tež wyschichu płaćizniu. Ale hdyž so tu pschewjele pjenjes žada, njemóže wjetschina ludźi jo kupować.

Móže-li němski mlokowy jakoń wotstronić tute njewyschitkosće? Njeńmamy na to sabnej, jo na polepschenje mloka njesmě hnydom zcěłowacź wyschischa płaćizna. Tehdy maju so wudawki produkzije mloka snižić. To je ważny nadawk, kiž so njehodźi rozrisać z tym, so pizujesch wjazy hnjilnjazeje pizy. Dyrbitsch hej dźeržeć krowy, kiž wobsebje wjele mloka dawaju.

Jenotliwy ratař sedła hdy móže konstatowacź, kak ma so razionalnje pizować, kotre krowy maju so wuswolić. Tu ma wulki wuznam kontrolne družstwo, kiž jako zhromadne sjednoćenstwo wjele pschinoschuje k polěpschenju mlokoweho hospodarstwa.

Jara ważna je skónčnje tež wikowanska organizazija. Tež tu hischće jara klaza. Tola so tež tu hižo nischto pschemjenja. Prózuja so, sastaranje zyłych wokolinow pschewjesć na razionalne waschnje, so by produzent a wotebrał dźěłak ruku w ruzy. Scalene krajiny njech njedovadowaju cžerstwe mloko, ale njech z njeho dźěłaju butru a twarošchi. Ale tež tu njehodźi so wschno na raz polěpschicź. Razionalisowanje sastaranja z mlokom w zyłku je wulki nadawk, kiž hej žada rasne dźěło na mnohich městnach. To hodźi so jenož dospić za wjele lět wutrajneho prózowanja.

Dźěło pjeriznarja w naběcu.

Pjerisnař ma so tak sahe hač móžno pschihotowacź za nałtui cžaš a swoje dźěło, so njeby so poslědźicho tak a wobzarowal, schtož bě sakombdźi.

Jara ważne za pschichodny wuspěch je prawe sestajenje plahowanskich kur. Pschi tym dźiwaj na sčěžkowaze: Wubjer dwělětne. strowe, rjane kokosche, wo katrychž by wěsty, so z jich jejow so wudypaju kmane kurjatka. Tutym kokoschom pschidruž kapona, kiž bě so wudypał z jeja dobreje njeseńki. Kapon ma měć wožiwjeny temperament. Wdyž kapony so dadża hnydom do pizy njepschiwabjeju pridety kokosche, njesłuschi jejschica kmane kapony ke plahowanju. Druhdy dyrbitsch hej dobreho kapona kupić z pschiwuzicź.

Rima pjerisnać nase kwokawy, potom njech hej da jeja wulahnjeć w dobrym lehnišćeju. Pjerisnario, kiž njesele pjerisny plahuja, njech hej pschiprawja šamtne tehnischeja. Marschina ma so najerjedy nałeżnje pruhowacź.

Mały pjerisnać a wosebje burski pjerisnać cžini staruje symjk. so su kurjatka pschepodźe wulahnjeć. Jenoh nałeżnje nadźiwa, so by hej kašał z cžasom wokolo 8 njedźel stare młodźiży se statneho pjerisnaiskeho wustawa. Tute młodźiży su so dyrbjale wudypacź z jeja wot sapočatka hapreje do lónza meje (sa tym hacź jeoma so wo druzinu). Tute młodźiży hej wjazy njezadaju telko wothladanja, kaž te młode kurjatka, pschetož wone su hižo pschetrale khorosće prěnich njedźel. Móža tworicź plahowaniu pjerisnu za pschichodne lěto. Je to jónkrócźny wudawk, kiž so derje dani, dokelž tute kokosche tež hižo w symje njeju, je-li je prawje wothladaschi a pizujesch.

Kački — njeseńki.

(S wobrasom).

Kački so tež jejow bla dale bóle plahuja. Wschak su kački wjele krucžische dyžli kury, potom tež so spokojeja z jednorischimi atuńschimi khlěwami. Khlěwy móža być jara słóbła twarjene, njetrjebaju być ani tak wyšoke kaž kurjeniny. Dale kački ani njetrjebaju hrjebanischcžo kaž kury. Wone wschak hej žadaju buche ščanje. Njech tež kačka wodnjo wodu bóle lubuje, w nozy chce měcź suchi khlěw, mokry khlěw móže tu khorosće sawinowacź.

Jako wubžhanischcžo sa kački hodźa so wosebje mokre luki a pastwischcža. Tež do hadoweje zahrody mózesch kački spuschczicź. Wone tu schkody njenaczinja kaž kury, kiž často na schtomy letaju sa žadom. Wobhrodźenje tajkich wubžhanischcžow njetrjeba być jara wyšoke, dosahuje grocžany płót, kiž je ½ m wyšoki, mjes tym so kury trjebaju 1½—2 m wyšoki płót. Mukonje kačkow njeseńkow njetrjebaju so ani skhowacź psched wukonjemi dobrych kokoschow. Pschi tym su kačze jeja wulke kaž najwjetsche kurjaze jeja. Kačze jejo ma wjazy tuka, tohodla so wosebje rady trjeba w pjekarnjach. Slódk kačich jejow je jara wotwisna wot pizy. Swjetscha kačkam pschenjesle rybjazeje muki dawaju a potom błodza jeja njepschijomnje, śluchle. To je tež wina, so kačze jeja powschitkownje tak njeradu kupuja. So bychu kački njesle dobre błodne jeja, dyrbja so móz wuběracź po mokrych lukach a pastwischach. Dale ma so jim dawacź hotowa žucha měschana piza, kiž wobsteji z 80% tokeže a 20% bjelkojteje pizy, kaž mjazna muka, kreina muka po mózności pak njebjeł rybjazeje muki. K tomu dóstanje kóžda kačka sa dźeń hišće 60 g sorna. Do 9 hodź. rano njesłuschicź kački won k wodze, so njebychu jeja rosnoschale. K plahowanju trjebasch na 4—5 kačkow jenoho kačora. Najlěpsche noschne kački su běhatki (Laufenten) a Khaki-Campellowe kački. Tutej družinje tež ani wody k pěsanju a pluwanju nietrjebaju. Sa kormjenje a k rěru so sašy wosebje hodźa běle Pekingowe kački. Tute wschak njemóža parowacź wodu.

Jeja k nasadźenju.

Wot wuběranja jejow k nasadźenju a wot wobkhadźenja z nimi wotwituje, hač masch wulpech pschi nasadźenju. Niz kóžde jejo so k tomu hodźi. Wschitke jeja, kiž nimaju normalnu podobu, su njewužitne.

Pschedobsche jeja a kajke z wapnowym truhom njeskuschcze pod kwokawu, ale na blido. Hdyž masch pažlowe hnězda, mózejch hej rjenje wubracź jeja wot dobrych kokoschow. Dobry a praktiski pjerisnać njebjeze jejow wot lubjenych njeběrkow. Jejo k nasadźenju njeńmě być starsche dyžli 10 dnjow. Njeńmiršch ani bracź male jeja, njech su tež wot dobrych njeseńkow. Jenož prěnjorjadne wulke jejo so dźenża na wikach žada a so lubuje.

Jeja k nasadźenju dyrbitsch jeżo khowacź, niz stejo, masch je sa dźeń dwójcy wobroczecź. S tym dozpějemy, so nikt, kiž wuzdu z cžworka a kiž so njenuja „wócźko“, też dale cžwork w bělu pławacź dawża. Hdyž jeja njewobroczimy, tak so cžwork hybnje a jejo so wjazy njehodźi k nasadźenju.

Cžasto so cžini symjk, so kwokawu pschesahe nasadźimy, hdyž wona hischće nima dosć parow. Prawy cžas k nasadźenju je hakle tehdy, hdyž kokosch nima wjazy pjerja na brjuschce.

Swětłoschkorpawate jeja pscheńwětluj na žedmym dnju, ale jeja z cžmowej schkorpawu hakle na wosmym abo dźewjatym dnju. Njewoplodźene jeja su zyle jažne, derje woplodźene maju pawcžinoju žytku žiłow. Jenož pozledniche su kymane, druhe mózesch hischće w kuchni wuzywacź. Jednaty dźeń je kritiski dźeń. Tehdy so z jejemi nicžo stacź njeńmě. Na schtyrnatym dnju jeja znowa pschešwětlisch., Derje woplodźene jeja maju wulki cžorny dypk je žilami.

Na dwaczyatym dnju masch jeja pławicź. W schěrokej, płonej schkli mamy linku wodu. Do njeje puschczesch wschitke jeja. Jeja, w kotrymž młodźata njeju wjazy žiwe, so hnydom podnórjeja. Nałeżne jeja so žiwymi młodźatami sapočinaju schkotacź a schpotacź, pschi tym swoju pluwaju. Sa dwě mjeńschinje je so pyches skorpawu dóstako dosć wódy, so by so kóžka rosmacźała, schtož kurjatam wolschuje wudypanje.

Nowočasne rybarstwo.

Rybař prjedawschich cžasow bě jenož rybołoječ. Se zyeżu a wudu łoješe z wody, schtoskuli mózesche dóstacź. Hacź licźba a kajtosć rybow pschibrašche abo wotebrašche, we to je so njeskarasche, mějeschte to sa wosebje aba pschipad. Snajmjeńscha wschak sa wóz, na kotruž ani wliwa njemějesche. To je so w posledních 30 létach pschemjeniło. Runje kaž ratař a skotař staj pschescholj k methodam, kiž jimaj sarunkje najlěpsche swužitkowanje a narunnje wobstatka, runje tak postupuje tež nowočasny rybař. Hladaj z prěnja na spěchny wobrost rybjazeho mjasa, z druha na wyšoki a trajny wunoschk wicžnje tworty, z třeca na najwjetsche swužitkowanje pschirodneje plódnosće wodow. Tutón zył móže dospicź z pomozu statneho rybarskeho wustawa.

Pruski krajny wustaw za rybarstwo nasta z priwatneho laboratorija, kiž bu założeny l. 1893. Tehdy bě ta jenoh małe drjewjane twarjenje na šamtnym městnje, hdyž steji nětko nowy wustaw w Friedrichshagenje. Dwarjenje bě primitiwne, so w symje najebacź kachlow bě nutska. jenož 7% ezoplasty. Nětko ta budka błuscha jako khłodnica. Pódla pak steji dźenża wulkotny nowotwar pytiroch posthodach: twarjenje statneho wustawa.

W biologiskim wotdźělenju z laboratorijom a rumnoscu za akwarije pschepytuja žiwjenske wumělnjenja wschitkich naschich tukrajnych družinow rybow. Wuhorje, bleje, płoźiže, schcžuki, žandali a yperiki pluwaju tu w akwarijach. Sču to twórje jědźene ryby. S kóždej družinu ma so hinak wobkhadźecź. Schcžuka na pšch. je tak wokrana, so w hatach wschě ryby doiwutupi. Drobny njejedomny schtetklinar (Stichling) tu ani njepobrachuje w akwarija. Wschě rybjaze družiny su sastupjene.

Chemiske wotdźělenje pschepytuje pokakli wody, kiž su so zapodale. Rybař, kiž by we swojim hacže rady płahował karpy, dóstanje po pschepytowanju wody

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smoleriec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čełneno znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerłne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płenje přizpowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdy a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 104 — Budyšin — Srjedu, 6. meje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Zniženje cła za pšenicu

Jednanja, kotrež su so wutoru w němskim sejmowjeńskim ministerstwje wotměle, so by so nowemu podrožeњu chlěba zadźěwało a so po możnosći chlěbowa płacžizna sniżiła, su hač dotal njewuspěšne wostałe. Zdyž dźeń je drje so ſ mlynkami jednało, tola su pšchi tym jenož spóznali, so bychu mlynjy, hdy by jim žitne wikowanišće towaršwo tuńšchu rožku podawało, pjekarjam tuńšchu muku podawale. Tuczi so potom njebychu kondźili, chlěbowu płacžizna tuńšchiła. Jutře dyrbi so ześ ſ pjekarjemi jednać.

Žitne wikowanišće towaršwo by dźiwało na žiwoje skady mohło **rožku tuńšcho podawacź**. Tola niz podawanje rožki, ale podawanje pšenicy by wšak rozsudźiło. We tymle nastupanju je so lohorunja jara njedobałowało wunoſchk dozpił. Po nim dyrbja młyny, kotrež su mjes haprjecu a junijom lońšchu pšenicu mlełe, ſa 20 prozentow swojeje nakupjeneje wukrajneje pšenicy zlowne sniżenje ſ 25 na 20 hriwnow na dwójny zentnar dostaćź. Tole na žebi šnadne sniżenje zła dyrbi jenož na cžaſ hač do 15. junija wobmjerjowane byćź. Potom by so dyrbiała nowa wuprawa staćź. Wunoſchk tychle wuradźenjow potaſim kžětro jara sady woczakanjow wostawa, kotrež su w tymle nastupanju hišchże pšched někotrymi dnjemi měli.

Němšti kanzler je dźenżnišche jednanja w sejmowjeńskim ministerstwje ſ wulkim ſajimanjom wobkedźbował, tola njeje hišchże ſam ſajšchimnył, dokelž je na finanzne wuradźenja swjatany. Jutře so pšchedwidźomnje słónczny wunoſchk dozpije.

Wjesne gmejny němskostatne spomožerstwo dźěłonjemějerjow žadaju

S nowinarjemi so rosrěčuje je president ſjězda **němskich wjeſnych gmejnow** a swjaſka pruſkich wjeſnych gmejnow dr. Gereke wo finanzownym połoženju gmejnow a wo ſakonjowym nacžiſu ſa **němskostatne spomožerstwo dźěłonjemějerjow** rěcžał, kotryž je ſjězd němskich wjeſnych gmejnow wutoru němskemu knježerſtwu, krajnym knježerſtwam a ſakonje dawajym ſastupjerſtwam pšchepodał. So by ſakonjowy nacžiſ podłožił, dr. Gereke njes druhim praji: Njesłuſne poćeženje gmejnow je spomožerſtwom dźěłonjemějerjow je w taſkim wobžahu pšchibrałko, so su pospěšne naprawy nuſne, kotrež bychu so dyrbjałe najpozdźišcho w juniju do ſkutka stajeź. **Dotalneho krojneho dźěłenja,** spomožerſtwa dźěłonjemějerjow, do ſawěršenja dźěłonjemějerjow, kriwowěhu spomožerſtwo podpjeranja, **njemóže so dłeje dźerżeć. Kriſowe ſastaranje a spomožerſke ſastaranje njeſastužerjow dyrbitej so do němskostatneho spomožerſtwa dźěłonjemějerjow ſjednoczić.**

Skutkowna forma nětčišcheho podpjeranſkeho ſyſtema móže so jenož pšchewjeſeć, hdyž so potrěbnosć wjele wótrišcho pruhuje, dyžli dotal. Najwažniſche praſchenje je, kak so pjenježy ſa nowe němskostatne ſpomožerſtwo dźěłonjemějerjow ſwjedu. Sjězd němſkich wjeſnych gmejnow ſaſadnje žada, so bychu **so němſki ſtat a kraje wobzěliłe.** Hinak dyžli namjetny ſjězda němſkich měſtow, kotryž chce 50 prozentow nastawazych khostow na němſki ſtat, 25 prozentow na kraje a 25 prozentow na gmejny rozdźěliś, je **ſjězd němſkich** gmejnow pšcheſwědčeny, so **wjeſne gmejny njemóža wjazy dyžli 15 prozentow njeſeź.**

Ličba spomožerſtwowych njezasłužerjow priběra

Ličžba ſpomožerſtwowych njeſaſłužerjow je wot 30. ſeptembra 1930 hač do 31. měrza 1931 w Barlinje ſ 330 613 na 470 839 ſtupiła, to rěka, so je 42 prozentow pšchibyła. We wjeſnych wokrjeſach je pšchibywanje hišchże wjetſche. Ličžba ſpomožerſtwowych njeſaſłužerjow je tu 30. ſeptembra 1930 116 590 a 31. měrza 1931 216 893 wuczinika. To je pšchibytk 96 prozentow. We wjeczornym kraju pruſkich wjeſnych gmejnow je ličžba ſpomožerſtwowych njeſaſłužerjow wot 31. januara 1931 pšchiběrała w Porheinſkej ſ 19 651 na 21 387, we Weſtfalſkej ſ 12 276 na 13 439. Najwjetſche je pšchiběranje w Trierſkim wokrjeſu ſ 23 prozentami, w Koblenzſkim ſ 18 prozentami, w Mindenſkim ſe 16 prozentami.

Kraj přeradźeniski nacionalny socialist

Statna policija w Schneidemühlu wojjewa: W Flatowſkim wokrjeſu dźěłaju **pólſki duchowny,** kotryž je pšchedhydźitowny ſobuſtaw **pólſkeho ſwjaſka,** njedawno wot jeneho njeſmateho ſ Nowehо Schecžina liſt doſta, w kotrymž ſo jemu **kranjopšcheradniſki material k wuziwanju poſticzi.** Duchowny tole **pišmo pšchiſłuſchnej polizajſkej wyſchnoſczi pſchepoda.** Polizajſkemu prózowanju ſo poradźi wuſłědźiś, ſo bě **wjednik wupadajſkeho wotdźělenja Nowoſchcežiſkeje měſtneje ſkupiny nazionalnych ſozialiſtow,** Ota Braatz, liſt wotpóſłał. Hdyž ſo Braatz w Nowym Schcežinje ſa pólſtkimi pożyłkami, kotrež tam woczakowaſche, praſchesche, jeho ſajachu a polizajſkej direkzji w Schneidemühlu pſchepodachu. Hdyž Braatza pſcheſłyſchachu, dyrbjeſche ſo wuſnaś, ſo je poczeżny liſt duchownemu napiſał. Braatz je potajkim krajnu pſcheradu ſtucził.

Kaž je ſłyſchaś, je pólſki duchowny, wo kotrehož ſo jedna, wjednik pólſkeje njemſchiny ſarać Domanſti. Braatz je pohonczł w Nowym Schcežinje.

Nowy sakski zakoń wo zawěšćenju rězneho skotu

Saſkeje ministrowſtwo su w ſwojim poſłednim poſtedźenju **naczińſej ſakonja wo zawěšćenju rězneho ſkotu pſchiſłoſowali.** Naczińſ je po pſchedłoſy ſłożeny, kotryž je ſo prjedawjchemu ſejmej w oktobru 1929 pſchedpołożił, njeje pak ſo dla roſpuſchczenja ſejmu mohł wuradźiś. We naczińſu ſo na wjetſchi dźeł pſcherżow dźiwa, kotrež ſu ſkotarjo mjes tym wuprajili.

Tydźenik „Weltbühne" je dla kritiki ſarjadniſtwa wójnſkeho łódźiſtwa wobſkorżeny.

Pſched němſkoſtatnym ſudom w Lipſku ſmješe ſo pjatk proczeż pſchecžiſtwo tydźenika „Weltbühne", kotryž je wjelepſcheradny dla wobſkorżenj. Wobſkorżenaj ſtaj wuſtawaſ tohole cžaſopiſa ſ Oſſietzkym a ſpiſaczel Walter Kreiſer. Poſłednjeho je naſtawk woſjewik, kotryž poczaſi wójnſkeho łódźiſtwa k jenemu lětadłowemu towaršwu kritiſuje. Tutón naſtawk je **pohórſchł** we wojeſkim wjednjiſtwje ſłudźił, kotrež je w nim pſcheradżenje wojeſkich potajnoſczow wiſdźało. Po jeho ſadanju ſu wuſtawarja a ſpiſaczela „Weltbühne" dla wjelepſcheradu wobſkorżili. Roſſudźenje ſuda ſmješe ſaſadny wujnam ſa němſke nowinarſtwo, kaž daloko ſo ſ kritiku wojeſkich wězow ſabéra.

Špiona ſajeli.

W Beeſtowje ſu wutoru jeneho pſchiſłuſchnika 9. jězdneho regimenta, kotryž w Fürſtenwaldże leži, ſajeli, na njeho tukaju, ſo je ſpionažu k lépſchemu Pólſkeje dźełał.

Po konferency Małeje ententy w Bukaresće. Na skhadźowanju Małeje ententy w Bukaresće ſteješe problem cłowneje unije na najwažniſim městnje dnjoweho porjada. Z léwa na prawo: Rumunski minister Ghika, čeſkoſłowakſki minister Beneš a juhoſłowjanski minister Marinkowič.

Jednota w Małej ententće

W pónđelniſchim druhim poſtedźenju wukrajnych ministrow Małeje ententy w Bukareſtu błſchtaj na dnjoſnym porjedźe **praſchenje němſko-awſtriſke złownje nuije a praſchenja preferenznych złow.**

Najprjedy **dr. Beneſch** ſwoje ſtejiſchćo po politiſkej a hoſpodarſkej ſtronje wutłoł a też mójne **Briandowe plany** rosponinaſche. Hdyž běchu miniſtrowjo Argetoianu, Manoilesu, Marinkowič a Ghika ſwoje nahlady ſameniłi, žo ſwdźeli, ſo běchu wſchě tři ſtaty Małeje ententy połnje ſjena, też w nastupanju dalſcheho poſtupanja w praſchenju preferenznych złow. Poſoldnju miniſtrejo Marinkowič, Beneſch a Ghika dale wuradźowachu.

Krwawny dozynk 1. meje

S **Warſchawy** 1. meje. Ličžba zmjertnych woporow 1. meje hišchże pſchego pſchiběra. W městačku Maniewiczach we Wołynſkej je **ke krwawnym** ſkaženjam mjes policijn a kommuniſtiſkimi demonſtrantami doſchło, kotrež njedźiwajcy wyſchnoſczinje ſakaſnje po měſcze cžahnychu. Hdyž poliziſtjo ſpytachu, cžah roſpuſczeċ, bo niż ſ kamjenjemi mjetachu a tłókachu. Pſchi tym 8 poliziſtow ranichu. Poliziſtjo tohodła ſalwu do demonſtrantow wutřělichu. Dweju demonſtrantow ſaſtřělichu a dweju cžežko ranichu.

Němscy industrialni w Juhoſłowjanskej

Wotpóſłanzy němſkeje industrije ſu pónđelu do Beograda pſchijěli a wikowańſku komoru a wikowańſke miniſterſtwo wopytali. Wjecžor jich němſki pósłanc pſchija. We wikowańſkej komorje Beogradſki industrialny Jakub Ruoš němſkich knježi powita, pſchi cžimž wobſeže na to pokaja, ſo je ſo **dowoſ němſkich tworow do Juhoſłowjanſkeje wot 1920 dwanacže króczinje powjeſchił.** Na druhej ſtronje bychu mohle němſke fabriki wulki dźěł ſwojeje potrjeby na kurowiſnach w Juhoſłowjanſkej nakupjeć. We njenje hoſći dr. Kaufmann wotmołwi, ſo ſamnyſt němſkeho wopyta runje we wotwarjenju wſajomnych hoſpodarſkich poczahow leži. Prjedawſchi Hamburgſki měſchczanoſta dr. Roſendahl nowinarjam praji, ſo ſo ſ tutym puczowanjom na to měri, **němſko-juhoſłowjanſke hoſpodarſke towaršwo** ſałožiċ. Na tutym planje ſo hižo wot někotreho cžaſa pilnje dźěła. Towaršwo dyrbi ſydło w Düſſeldorfu abo Eſſenje měcź. Hoſpodarſke koła w Sagrjebu a Lublani ſu tónle plan žiwje powitale.

Manifeſtacija juhoſłowjansko-čeſkoſłowakskeho přećelſtwa

Njedźelu bě w Starej Paſowje w Juhoſłowjanſkej wulki ſhromadny zwjedźeń, na kotrymž ſo pſchećelſke poczahi mjes Juhoſłowjanami a Cžeſkoſłowakami wobſwědčachu. Sſłowaſy, kotřiž ſ wulkej ličbu w juhoſłowjanſkej Wojwodinje žydła, wopomnjeſtku taſlu najwyſchſcheju ſkowu wobeju bratkowſkeju ſtatow, **krała Alexandra** a preſidenta **Mašaryka** ſwjedźeńſzy wotkrychu. Wopomnjeniſka taſla bě ſo do domu ſkowańſkeje cžitańnje ſaſadźiła. Na nju je napiſane: „Na wopomnjenje wuſwobodźenja juhoſłowjanſkeho a cžeſkoſłowańſkeho luda 1918—1928. Pſchedſyda ſkowańſkeho cžitańſkeho towaršwa Julius Galanta pſchedy wotkrycza mjes druhim praji: Mjes Juhoſłowjanami a Sſłowakami ſtej wot dawna dospołne dorozumjenje a pſchećelſtwo ſ knježilej. Sſo prózujo, ſo by ſo wuſłł trajneho ſjednoczenja w ſtukach ſwobodnejch ſkowjanſkeju ludow we wſchěch krajinach manifeſtowała, je ſo tale wopomnjeniſka taſla na wopomnjenje wuſwobodźenja a ſjednoczenja juhoſłowjanſkeho a cžeſkoſłowakſkeho luda ſałožiła.

Italska namjety Francowskeje wotpokazała

Wotmołwjenje italſkeho knježerſtwa na poſłedniju franzowſku notu w jednanju wo namóſtkim dojednanju je ſe Roma na italſke pósłanſtwo w Parizu doſchło. Italſki pósłanc je pónđelu ſwowkownemu miniſtrej Briandej pſchepodał. Wotmołwjenje je ſkaž ſo ſ italſkeje ſtrony wudawa, jendźelſchenu wotmołwjenju podobne. Wono tohorunja prěje, ſo ma Franzowſka prawo, narunańſke ſchkjaſi a wójnſke łódźe, wot lěta 1935 ſe ſłužby wotſtronjeneċ, natwarjeċ, ſo na to powołajo, ſo ſo take wěc njeje wuſtanuje w dojednanju ſ 1. měrza tutoho lěta poſtajiła.

Njemĕry w španiskej Marokkowskej

Powĕsć ſ Tetuana w ſchpaniſkej Marokkowskej nadrobnoſcje pſchi ſraženju mjeſ ſchpaniſkej infanterieju a monarchiſtiſzy ſmyſlenymi wojakami ſchpaniſkeje zuſobniſteje legije wopiſuje. **Legionarojo** bĕchu demonſtrazijun wotmĕli, tola **pĕſchzy ſu jich pſchemohli.** Hdyž powĕsć do ſlowneho kwartĕra zuſobniſteje legije dóndže, **wojacy ſwojich offizĕrow wumnožowachu a kralowſku khorhoj wupoweſnychu.**

Wyſchſchi kommiſar, general Sanjurjo, regiment domoródnych wojakow ſ tſjomi kompagnijemi pĕſchkow ſ Ceuty do ſlowneho kwartĕra pósła, kotryž wobſtupichu. Sſobotu dopołdnja ſo legionarojo poddachu.

Tele podawki ſu na domoródnych mĕſta Tetuana ſkutkowałe, hdyž je ſo póndżelu **generalny ſtrajk** wuwołał. Nĕhdže 3000 wožobow ſo pſchi demonſtrazijach wobdĕli a žadaſche, ſo dyrbja **ſchpaniſzy domoródni djĕlacjerjo tune prawo mĕcz,** ſo ſo wóſom hodſinki djĕłowy dżeń ſawjedže, a ſo ſo mĕſto njedżele jako dnja wotpočinka **pjatk** poſtaji. Tež ſo naturaliſazija ſchpaniſkich żidow žadaſche. General Sanjurjo wotpóſłanſtwo 20 wožobow pſchija, tola jo ſaſo wróćo póſła, prjedy hač bĕchu ſwoje žadanje wuprajili. Na to **wokna kněježĕrſtwowneho twarjenja wubichu a europiſke klamy wurubichu.** Domoródna kavallerija ſ nabim mjeczom ſpyta lud roſehnać. Dokelž ſo to njeporadźi, ſo pĕſchzy a wotdżelenje maſchinſtkich tjĕlbow pſcheczĕſtwo ludowej czrjódże pódkachu. Do luda ſo tſĕlesche. Póndżelu popołdnju ſo hiſchcze na dróhach wojowaſche.

Kerenski Spanisku warnuje

Nĕhdyſchi ruſki miniſterſki preſident Kerenſki, nĕtkole w Pariſu pſchebywaſy, je jenemu ſaſtupjerjej „United Preß“ k podawkam w Schpaniſtej mjeſ druhim ſłĕdowace rjekł: „Najważniſche warnowanje, kotrež móže zyła Europa ſchpaniſkej republiſzy pſchinoſowaci, rĕka: Hladajeze ſo bolſchewiſtwa a ſodrywaniſteho dżła powołańſkich agitatorow. Dajeze ſwojemu krajej ſmutſka rozumnych mjeſow nowinſtu a rĕčnu ſwobodu, ale njedajeze ſwoju wuſpĕchnu revoluziju, kotruž ſcze na ſhoże bjes krejpſchelecżoa mohli pſchewjeſcej, pod pſaſchczom rĕčneje ſwobody kommunſtam ſnicżicż.

Se ſwojim nĕcznym, derje pſchihotowanym pſchewjedżenjom je ſchpaniſka revoluzija politiſkim ſtawiſnam zyle nowe kapjeno pſchidała. Tola revoluzija njeje ſo hižo ſłónczka, a republikanſzy dyrbja kedżbowacż. **Po mojim ſdaczu je Marokkowſka Schpaniſkeje Achilleſowa pjata.** Na tymle mĕſtnje móže ſo republikanſka Schpaniſka najlóžo franicż. Jeli ſo by najſchecżiwna revoluzija pſchiſchła, by wona ſ Marokkowſkeje wuſchła.

Wukrajne ſtaty pŕecżiwo Nangkingſkim knježeŕſtwu

Nangkingſke zentralne knježeŕſtwo je wukrajnym ſtatam exterritorialne prawa wupowĕdżiło. Wſchĕ wukrajne ſtaty ſ wuwſacżom Nĕmſkeje budża pſcheczĕſtwo tomu proteſtowacż. Dopiſowarjo jendżelſkich nowin w Chinje njepſchejetawaju, njeprawdu wopiſacż, kotrejž ſu nĕtkole wſchitzy wukrajnoju wuſtajeni. Sſamo dopołdnjſke nowiny kaž „Manchester Guardian“ dżenża piſchu, ſo chineſke knježeŕſtwo po ſdaczu mĕni, ſo njemóže doſcż frute byczż, ſo by ſkażenoſcżi żudow wobrólo. Wukrajne mogy pſchiſnaſnawaju, ſo na Nangkingſke knježeŕſtwo najlĕpſche wotpohlady, njedżiwajcy toho pak ſo njemóže ſakoſtkeho ſchkita wotrjeż, kotryž exterritorialnoſcż ſtatnym pſchiſłuſchnikam poſkicża. **Jeli ſo by Nangkingſke knježeŕſtwo na jenohtronſkim wotſtronjenju exterritorialnoſcje wobſtało, by dyžjalo khutne ſchmjatanjo ſ wukrajnymi ſtatami wožłakacż.** To je ſtraſchna naležnoſcż ſa Cżiankeiſcheka, kotryž hižo pſched ſtraſchnym ſbĕżkom w połodniſchej Chinje ſteji.

Njemĕr w ſpaniſkej Marokkowskej. Naš wobraz predſtaja wrota w ſtarym mĕſtowym dżĕlu Tetuana. W Tetuanje dóndże k ćežkim wojowanjam mjez monarchiſtami w ſpaniſkej legiji cuzych a mjez druhimi ſpaniſkimi połkami. Na wojowanjach wobdżĕlichu ſo tež domoródni. Wjele wojowarjow ſpada.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 6. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeſor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer —1 a thermometer, wodnjo +21. Dżenja **rano we 8 hodź.** barometer 747, hygrometer 0 a thermometer, w nozy +11. Sċżkhuje ſuchi wjedrowy ras. Schikleiża dale poſtupuje a pokaſuje na rjane. Wyſchina ſ Wzorſkich kupow pſchikhadżaża je ſo na naſche ſtrony a ſjedźenu Europu wupſcheſtrĕła, a ſawĕſcża nam dale rjane wobſtajne dny. Nĕzna ſ wjeczora Europy leżaza hotnje ſo w połnozy nizu cżehnjo ſo k ranju wotſłaſcż. Dokelž po tymle puczu nimoczehnjo ſymnu powĕtrem je ſewjerneho (połnóżneho) łodoſtoho morza ſadżĕła k nam pſchiſpławjecż. Sśmĕny ſo tež ſyłni ſo wocżekowenja nadżecż. Sśo wĕ, ſu po dżenżniſchej rańſchej kurſawi na wjeczor njewjedra nóże. Jutſje ſchmórk ſkhadża ſłónczko 4.21 a khowa ſo 7.30 hodź. Mĕżacż ſkhadża po połnozy 1.05 a khowa ſo dop. 7.43 hodź.

Meja abo różownik

Po dołhim ſurowym wojowanju nałeża ſe jymu je łubosnu nałeżo ſłónczuże dobyło. Wĕſche wſchak lĕża wobżitelowo napinanja trjeba, twjerdże ſahnĕſożenu ſymu ſ knježſtwa wucżiſchczecż. Tola, pſchiſtyła je nĕkt rjana meja ſe ſwojim mĕkownym ſelenjonjom, ſe ſwojimi prĕnimi kwĕtkami w ſahrodnej a ſuczanej trawicży, ſe ſwojimi prĕnimi kcżeńcżkami na ſchtomach. Nowy dżeń a nowy duch cżehnje pſches Bożu wotucżenu ſwórbu, nowe nadżije napjelnieja cżłowjekow, kiž ſ radoſcżu widżachu woteńcż pſchewinjenu ſymu. Nałeżo to je, wjeſelnu a radujnu ſo teho kaž lube ptaczata, kiž nĕſko maczerku ſeniju ſe ſwojimi nowymi ſkrucżſchemi k nowemu żiwjenju ſdudżichu. — Natarjej podawa lĕtuſcha meja wſchak hiſchcże wjele dżła. Haprleja jenu pſchcżo njedowoſcże, ſwoju rolu tak wobſtaracż, kaž by to rad chżył. Tuž ma ſo hiſchcże wjele dżĕlacż. — Najlubſtniſchi mĕżacż meja pſchinjeſe nam tež rjany ſwjedżeń ſwjatkow. — Natarjej pſchejе ſwĕi rad khłódnu a włóżnu meju, to ſo ſyna a dżecżele rjenje ſałożuja a lubja rjane żnĕ. Mokriſchi cżaſ ſmĕjemy pjecża na kónzu meje, tehdy trjechja pŕenje nĕrzſke kurjaty. — Dow meja, ty lubſona, kak pſche wſcho rjana ſy!

Z poſedżenja mĕſćanskeje rady

5. meje 1931.

1. Autobuſowa cżara Budyſchin-Kamjenz. Sċżeżenje ſ towarſtwom autobuſowneho wobkhada wo wobkhadże cżary Budyſchin Kamjenz ma ſo wupowĕdżicż.

2. Hoſpodarſki plan. Rada do wumaċżi wo porjadnym a wurjadnym hoſpodarſkim planje 1931/32. Niedoſtatk pola porjadneho hoſpodarſkeho plana wo 832 000 hriwnow ma ſo ſ powſchcżenjom piwowneho dawka, ſłyſk ſ pſchiraż-kami k wobydlerſkemu dawkej krycż. Dotalne dawki ſo dale ſbĕraja.

3. **Porjad ſa autowe dróżi.** Pſchedpoloženemu naċżiſkej porjada ſa autowe dróżi ſo pſchihłoſuje.

4. Korczmarſka dowolnoſcż. Proſtwa wo korczmarſku dowolnoſcż ſo wotpokaja.

*

— **Sśmjerċż Budyſcheho miſſionara w Chinje.** Cżeſki dóſt je tudomnu ſnatu a w katoliſkich kruhach jara waż-ny ſwójbu G. Tilgnera w Budyſchinje potrjechił. Wona pſchi kŕótkim ſ Roma powołcż dosta, ſo je naożijepołny żyn, pjaty ſyn mjeſ dżeſacż żiwych dżĕcżimi, pater Klimant Tilgner w Chinje, hdżež bĕſche jeho katoliſka zyrkej ſa miſionara powołała, na ſtraſchnu khoroſcż wumrĕł. Pater Klimant Tilgner narodi ſo 4. mĕrza 1889 w Budyſchinje. Po wſchelakim ſtudowanju bu 9. meje 1929 w St. Gabriel pola Wina na mĕſchnika wuſwjeċżeny, ſwoju domownu primizu ſwjeċżeſche 7. julija

Zyma żiwjenja

Powĕdańcżko ſ Hollandſkeje.

2] (Pokraczowanje.)

Mała Katka niczo njeprajeſche; hedżeſche pola dżĕda na kolenomaj a majkaſche jeho ſmorſchcżenej ligy ſe żiwojimaj nĕżnymaj ruczkomaj, a ſtary muż rjekny mjeſcżo pſchi żebi: „Kajſi miły jandżelk.“

Swójoba pſchejſchła ſo do Amſterdama. Bórſy potom woteſwri dan Reels klamy pod firmu Louwers — da ſo ſrozumicż, cżehodła!

Swoprĕdka dżĕſche wſchitko derje, ale jenoż tak dołho, hacż mózeſche ſtarz ham ſa wobkhadom hladacż. Hdyž pak ſthori a dyrbjeſche ſo mĕſajach wó ſtwoi pſchebywacż, dżeſche wſchitko po połoju. Franz hwaſche, kaž prjedy, mało doma, a Henrietta ſo mało wo wobkhod ſtaraſche.

Sa kŕótki cżaſ bĕ tež kapital ſtareho muża ſo pominuł, ſrjetſcha ſ tym, ſo nĕkotry dołh, kiž bĕ Franz na jeho mjeno napraſkał, ſaplacżi. Hdyž bĕ Franzowe wopaczne podpiſmo ſdybnuło, ſ pohladnjenjom na Katku, jako ſwoje pſchipóſnał.

Khoroſcż, bóle hiſchcże duſchine pohnucże a mjerſanje, bĕchu Louwerſej móż ſlemile. 76 lĕtny ſtarz, kiž bĕſche pſched nĕſchto lĕtami ledy cżeżu ſtarobu ſacżuł, wobĕdni, bu hładanja potrĕbny a k tomu we wſchĕm wotwiſny wot pſchirodnych dżeſcż. Druhich pſchiwinjnych njemĕjeſche hižo a jeho pſcheczelja bydlachu druhdże. Tež bĕſche ſtaremu cżłowjekej pſcheczĕwne, ſo na tych wobroczicż, kotrejž bĕchu jeho w lĕpſchich dnjach ſnali.

Ale po cżaſu wjedżeſche ſo ſwójoſe van Reels hiſchcże hórje. Klamy dyrbjachu wupróſdnicż, a ſ tym, ſchtoż bĕ jim ſwoſtało, cżehnjechu do wotlężaneho dżła mĕſta. Franz bu ſa ſnadne płacżenje ſ mĕſchczanſkim puczowagym pola pſchekupneho domu tſecżeje rjadowinje, a Henrieta ſtaraſche ſo wo wobkhod, hdżež jimaj ju w ſpocżatku naſchli. Tak bĕſche ſo jich wożud wutworił po tſiſtetnem pſchebywanju w Amſterdamje.

*

Mjeſ tym ſo van Reelſowa klamy po ſwojim jmjenju rjadowaſche, bĕ mała holcżka po ſthodach horje bĕżała a do komorki ſwojeho dżĕda ſaſtupiła.

Tu wſchak wſchitko mało pohódnje wupada, łożo bjes ſaudĕchkow, ſtare mjenińſke błído, por ſłomjaneju ſtołzow a ſtare błído, to je cżyła nadoba. — Na jenom ſ tutych ſtołzow ſedżeſche cżakajo ſtary Louwers, ſłowu wo dłoń ſepretu, mjeſ tym ſo łohcżej na jeho kolenomaj wotpocżowaſchtej.

„Dżĕdo,“ rjekny holcżka ſaſtupiwſchi, „maczerka nima khwile, wona praješche, ty możeſch popołdnju runje tak derje ſo wukhodżowacż.“

„Tak, praješche wona to? Haj, ale potom ſłónczko wjazy njeſwĕcżi, a ja ſo ja nim żedżu.“

„Ja bych chżyła, ſo bych ſchicż mohła, dżĕdo! Sſmĕm-li to raſ ſpytacż?“ rjekny mała holcżka, a njewocżakawſchi wotmołwy, bĕżeſche dele do bydleńſkeje ſtiwy, hdżež we ſtarem ſchitemi kaſchcżiku kramoſcżeſche.

Louwers ſcżełpnje cżakałche a mjeſcżo ſchi żebi praješche: „Popołdnju wona praješche!“ Sdyſla wuroni ſo ſ jeho wócżka. S knefłom w jenej, ſ nitku a jehlicżku we druhej ruzu, ſchiridże nĕtko Katka ſaſo do ſtiwy.

„Tu hižo ſymy!“ rjekny wjeſele a pożymy ſo na ſtarzowej kolenje.

Dżeſche drje to ſ wulkej próżu a pomałku, ale poradżi ſo tola, a wjeſele powĕdaſche dżĕdzo: „Wſchak to zyle derje dże, njewĕrno? Nĕ, nĕtkole njeſmĕſch mje wotkoſchecż, dżĕdo, ſmĕrom dyrbiſch ſedżecż, hewak kolu cże hiſchcże do wutrobna.“

„To wſchak mje njeby bolało, dżĕdzo, ſymu hižo wjele kalnjenjow dóſtaiwał“ — pokaſowaſche na ſwoju wutrobu — „tak ſo njebych tajkeho ſnadneho ſchtapnjenja ani ſacżuł.“

„Sśmĕrom ſedżecż, dobry luby dżĕdo!“ **rjekny Katka hiſchcże raz a njeſ tym ſwoju ſlowżku ſchiſi, wotkuſny ſe ſwojimi małymi, bĕlymi ſubiczkami nitku. S ſkyſchcżatym wobliczom ſpohladny k Louwerſej horje a praješche:**

„Widżiſchle, nĕtko możeſch tola na ſłónczko hicż!“

„Djakuju ſo cżi, moje lube dżĕcżo. Haj, ty drje pſchejeſch dżĕdej ſłónczku pruhu, ty by ſo też ſarudźiła a mje parowała, malutka, hdyž wumru.“

Nadobo puſchcżi holcżka jehlicżku a nitku ſ ruki, wobja ſ wobĕmaj ruczkomaj ſtarzowu ſchiju a, koſcho jeho na ert a lizo, ſchpetałche jemu do wucha:

„Niż tak rĕcżecż! Hdyž ty wumrjeſch, wumru ſ tobu. Ja dżĕ ſym jenoż tebi ſamomu dobra, dżĕdo, maczeri niż.“

„Fuj, dżĕcżo, tak njedyrbiſch rĕcżecż.“

„Ale ty też ſam maczeri dobry njejſy.“

„Hm — haj — hm, ja, to je nĕſchto druhe, ſa to mam ſwoje pſchicżiny. Ale ty?“

Louwers ſtany wuſkoſtlivoje a wospjetowaſche: „Sa to mam ſwoje pſchicżiny.“

„Ja mam też ſwoju pſchicżinu k tomu, wotmołwi dżĕcżo, „maczi je mjerſaza a nihdy tak pſcheczelna każ ty.“ —

„Katka, Katka, hdże dha teſi?“ ſaklinca wótſje, a ſtary muż praješche thĕſlje: „Dżi wſkoku do klamow, dżĕcżo, hewak budże maczi ſaſo ſwarjecż.“

Do Reelſoweje klamow bĕ mjeſ tym kupowarka pſchiſchła, ſ kotrejž bĕſche wona khwilu bachtała, a ke kotrejž w tom wokomiku, jako dżĕcżo do klamow ſaſtupi, rjekny: „Tu je, bżewjecż łĕi ſtara. Njeje wulka na ſwoju ſtarobu, ale doſcż mudra. Katka, pój ſem, ſbĕhni tyſu.“

Holcżka pſchimny tyſu, ſtojazu pódła zuſeje żony.

„Njeje ſa tebje pſchecżeżka?“ wopraſcha ſo zuſa.

„To ſo cżini,“ wotmołwi mała ſtrachocżiwje.

„Budżeſch ju njeſcż móż?“

„Niż dołho.“

„Ach ſchto,“ pſchetorhnje ju van Reelſowa, „to wſchak póndże.“ A potom zuſej ſo wobrocziwſchi: „Kajku myſli budże doſtawacż?“

„Schćhnak na tydżeń.“

„Ale ſ pſchirażkom tola?“

(Pokraczowanje ſcżehuje).

1929 w Budyšćinje. Hižom 4. awgusta 1929 dóšła misionska šćišć a bu z druhim do Chiny pósłany, hdyž je po žohnowanym stutkowanju 11. měrca 1931 na tyfus wumrěł.

— **Swěrna Serbowka zemrěła.** Na dnju 4. měrca zemrě w Barlinje knjeni Mila Höffertowa rodź. Wjelic, dźowka našeho basnika Jana Radyserba-Wjele. Wona běše so w Bórku pola Budyšina 1. sept. 1845 narodźiła, hdźež běše jejny nan tehdy z wučerjom. Je potajkim skoro 86 lět docpiła, kaž jejny nan. Wot swojeho nana je nawukła serbsku rěč, kotruž wubjernje wobknježeše. Je w młodych létach sobu spěwała na serbskich koncertach a też serbscy pěsniła. Je so wudała na mějićela wulkeje fotografowarnje w Drježdźanach a je w cuzbje sebi přeco wobkhowała nutrnu lubosć k swojemu narodej. W času serbskeje wustajeńcy w Drježdźanach léta 1896 je krasny serbski drastny swjedźeń dała fotografować a we wjacy hač sto fotografijach nam za dalše časy zakhowała. Je so pozdźišo potrjechiła z ćežkim njezbožom, doniž njeje pola swojeho syna namakała měrny wotpočink a wumóžk. Po ćežkich ćerpjenjach zańdże do wěčneho pokoja. Radźi so dopominamy na nju a na jejnu swěrnu lubosć k serbskemu narodej. O. W.

— **Hańka Leudhecker z Barlina.** Hławna němska altistka, spěwa wutoru 12. meje wječor we 8 hodź. w 70. duchownej wječornej hudźbje spěwy Jurja Göhlera a Otty Frickhoeffera. Wo njej pschedležа najlepsche nowinarske kritiki. Lipsk: „S najbłyšćiwšim wobsahom a najwjetšim jasnosćom běšche mi dźěł alta. A. L. spěwasche krasnje, powolanu sahnjenku Bachowemu wumělstwu wulkeho stila“ (Matejowy póst pod prof. Straube). Wrótsław: „A. L.“ spěwasche njezwopisanje rjenje, khutnje a žiwjatočnje“. Kiel: „... spěwarka z tajkim mózným, runjewon impozantnym altowym hłosom, kajtuž móžemy porěbk słyšeć.“ Barlin: „Tutón hłós wobsedźi cyłoplu a khmanosć modulazije kaž malo jene runjeneza.“ Düsseldorf: „A. L. z rjanym palhosnym altom „Erda“-formata a pschecuchowanjenym pschednoschkom.“ Horst Schneider hraje wischkelowe składby wot Platza, młodeho Durinczana, a wot Otty Frickhoeffera, komponista, kiž je w Barlinje žiwy a ma woprawdźe stworjeństi dar. Programy po 30 pf., za biesdźelnych po 10 pf., su pschi zyrkwinych durjach dostać.

— **W měschćanskej hłownej kenzliji** — na Radnizy po jenym khodźe — su wupołożene cźišła 14 hač 16 prěnjeho dźěła a 9 hač 11 druheho dźěła němskokatneho *katoliskeho lopjena*, kaž też cźišła 12 hač 14 katholskeho katoliskeho lopjena wob bitšichu 2 njedźeli k wobhladanju za kóždeho.

— **Dawk na kóćki w Budyšćinje.** Pschi pošlednim pohrjeđnju Budyskich měschćanskich zastupjerjow jeje k pschedstejeć, so dawk na kóćki w Budyšćinje 2640 hriwnow wunjese. W měsće su 743 kóćkow naliczili, z nich ma wjacy hač 450 bjez dawka wostacź, dokal su za *łóženje myschi*.

— **Sakska krajna loterija.** 1. rjadowanja 199. sakskeje krajneje loterije porěčnje so wot 18. hač 20. meje 1931. Měćerjski plan dobyćkow poskića wobeje pschiłóbne wuhladny na dobyće, dokelž su krótke dobyća so khwatro jara zdźěła na dwójnu mnohosć pschispórile. Dokelž so minimale położa wschěch łozow wuceźenje, dyrbi na nimale kóždy druhi łóž dobyće padnyć. Wuda so sapo 160 000 łozow z 72 000 dobyćemi a premiju. Bohata liczba žrěnich dobyćkow wo 60 000, trójny 50 000, 5 króć 40 000, 8 króć 30 000, 10 króć 20 000, 15,000, 29 króć 10 000, 149 króć 5 000, 365 króć 3 000, 1060 króć 2 000, 2120 króć 1 000 hr. atd. su pschi złožownym wuspěchu wažne. Hamtska łozowa płaćišna wuczinja za kóždu rjadowinu: 1/10 5 hr., 1/2 10 hr., 1/2 25 hr., 1/1 50 hr. Naprachowanja za łozami je jara žiwe. Wone su w kóždym dźělenju, kiž so pscheje, dostać. Je poručataj bórzan statneje loterije w Budyšćinje.

— **Stótne khorosće w jakiej Hornjej Łužicy.** Po zdźělenju krajneho strowotniskeho hanta běchu w Hornjej Łužicy 1. meje sćěhowaze stótne khorosće: 1. *Pokhroma* w 7 gmejnach a 9 dworach Budyskeho a we 3 gmejnach a 4 dworach Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. 2. *Sswinjazy mór* w 1 gmejnje a 1 dworje Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa. 3. *Pjerlsnowa kholera* w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 4. *Ratykliwa khudokrefnosć konjow* w 3 gmejnach a 3 dworach Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. 5. *Pcżokaze khorazsće* we 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Budyskeho, w 4 gmejnach a 12 dworach Kamjenskeho, w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Lubijskeho a w 1 gmejnje a 1 dworje Błakowskeho hamtskeho hejtmanstwa.

— **Pokrama** je sachła mjes schparakym stokom wjeśanostu Fichty w Zurizach. Sawjerasće a schikatasće naprawy so słožitu.

— **Sawrjeny pucź.** Sławny pucź z Wyšokeje do Wósslinka je wot 9. hač najskerje do 17. meje 1931 dla nabywanja sawrjeny. Jedyny wobchad pokazuje so na pódlańske puće.

S **Krónzu.** Sćrjedu 29. jutrownika, pschiležeschtaj Wschohowskaj bačoznaj do Krónzy a chanschtaj Krónzkemu bačoznu z jeju hušpa cźišnuć. Rubaschtaj z pukom a njetaschtaj z khidłomaj do njeju, ale niczo njedozpjetschtaj. Krónzkanskaj bačoznaj swoje hušpo rjeschowaju sakitaschtaj, so dyrbjeschtaj nadpadnikaj cźekmjeć. Mjeko wostajitaj žuzbodow na pokoj.

S **Wětrowa.** W nozy sandźenego schtiwórtka k pjatkej sta so we Wětrowje złodowazy podawk: Njeznaty salžny na 62 m wyšoki wuheń Wětrowskeje fabriki a mutuwy tam cźerwjenu, 2 m dołhu a 80 cm. schěroku khorhoj se napisnom w bólej barbje namolowanej. Wětrowcżo sej chcychu žeby pjatk rano hłowny roskamacź schtó mohł tam w nozy na wuheniu pobyć. Khodobity z wěstosću njejsu bźe. — Sandźenu njedźelu krozi 16 cźitny wotrozć z Wětrowa na wuheń, wotstroni khorhoj a pschinjeśu ju dele. Tón, kiž je khorhoj pschicźinił, budźe drje njesmaty wobstarki. Njebojasliwy pachoł pak, kiž je khorhoj deleschinjeł, je młodźenz z Wóschiz.

S **Cichanja.** Naschi žokoslo žehi na wšy hobrisku meju postajichu. S horda schladuje selemy wjeschk wupyschceny z rjanymi bantami a je berbschtini khorhoscżanaj na pilnych ludźi dele. Wjeśna młodźina je meju rjenje je selenymi plenami wupyschila. Hižo hotuje so Sokoł na mejumjetkanje, kotreż budźe pschichodnu njedźelu 10. meje. 1/2 hodź. poczehnje pyschny cźah pscheschow wjeś k mej. Naschi žokoslay junakoje so wšeśe za to postaraju, so budźe so kóždemu wopytarjej lubicź. Sa jěsć a picje postaraju so hoscżenzać a druhy. Potom žnadź wot 4 hodź. žem budźe so pola Rudolfez meja a druhe rjane nyka wutkuleć a wutjelećeć. Na Rudolfez žurli sahujoźi žytna kapała, kotraž też rady žerbske schtucźki hudźi k wjeśokej rejzy, kotraž budźe za wopytarjow žwjedźenja wšěch cźah darmo. To budźe wjeśele za wulkich a małych.

— S **Lubija.** Pschi wótkach do starschijskeje rady, kiž so k prěnjemu rasej dźělene za tudomnej šulowej schuli wotmócha, so za kóždu schulu pjeć sastupjerjow tschesańskeje schule a dwaj sastupjerjej žiwótneje schule wuhwolischtaj. Pribeżawscha starschijska rada za wobe šulowej schuli wobsteješe z 15 žuhnstawow, z kotrychž 10 tschesańskej schuli a 5 žurnjej schuli pschisłusche.

Zapokazanje noweho Lubijskeho superintendenta

Na žwjedźeńskim kenzlschenju sandźenu njedźelu so nowy Lubijski superintendent duchowny primarius Jagsch z Freiberga do žwojeho nowoho sastojnstwa sapokaša. Mitawschowa zyrkej, kiž 1300 ludźi wopschija, běsche hač na pozledne městno wobsadźena. Krajny biskop D. Ihmels měješe sapokasanišu rěcź. Duchowni zyrkwinoho wokrjeża, nětkhe 30 hnjeża, běchu so na wottarnischcżo sežbudali.

Sa patronatnu wyschnosć pschepoda prěni měschćanosta dr. Ungethüm z narěcźu nowemu duchownemu primarijej a superintendentej powolakišu liscźinu. Nowy superintendent bu k 1. meji sa wjednika Lubijskeje eforije postajeny. Wón pokhadża se Schlelbyskeje a je 56 lět stary. Po sapokasanju měješeche wyschischi zyrkwinskohamtski rada dr. Thomas z Budyschina w mjenje sastojnskich bratrow powitanišku narěcź. Skónczenje měješeche nowy duchowny primarius a superintendent Jagsch mózne nastupne předowanje wo Mat. 28, 18—20.

Z **Ralbic.** Minjeny pjatk 1. 5. wotmě naša nalutowarńja swoju nalětnu hłownu zhromadźiznu. Předsyda k. kublef Cemjer wotewri posedźenje z powitacymi słowami, wosebje powita generalneho sekretara dr. Kretschmera a k. Kellermanna wot „Regeno“ ze Drježdźan. K. dr. Kretschmer přednjeso bilancu zańdźeneho lěta a poda pódla wšelake wujasnjenja a pokiwy. Wosebje připóznaš dyrbi so, zo běchu so nalutowanki w minjenym lěće wo 20 000 hr. přisporiłe tak zo tukhwilu wobstatk na nich 85 376,54 hr. wučini. Wobrót lońšeho lěta wučinješe 246 185,13 hr. a wunjese čisteho dobytka po 1032,81 hr. Wot tatoho dóstanu sobustawy na podźžle po 10 proc. dividendy a zbytk so rezervnemu fondej připokaza. Bilancu zhromadźizna skhwali a předsydstwo a pokładnika wuswobodźi. K. Kretschmar napominaše, zo by so tola po móžnosći stary doth za twory zapłaćił a zo by so dań za poźčonki porjadnje płaćiła. Po wustawkach měještaj kk. Čemjera a Jurk z předsydstwa wustupić. Wobaj bušťaj jenohłósnje na dalše 3 lěta znowa wuzwolenaj. Runje tak buchu też z dohladowarstwa wustupjeni Wenk z Łazka, Nuk ze Smjerdźaceje a Wjaceslawk z Konjec znowa wuzwoleni. Na město we nocy zemrěteho předsydy dohladowarskeje rady, k Pětra Brězana, ke kotrehož wopomnjeću přitomni postanychu, bu k. Maks Młynk z Ralbic na přichodnej 2 lěće wolany. K. Kretschmar zdźěli, zo ma zwjazk tež wšitke zawěšenja a poruča přistup ke „Regeno“. Skónčnje bu namjet přijaty, zo so přiwoz tworow po centnarju wo 5 pj. zniži.

Z **Khróscie.** Wodowodne zjednoćeństwo měješe wčera wutoru wječor po mejskim nyšporu wuwjadnu zhromadźiznu. Dokelž je bywši předsyda, k. Jurij Dučman, wućahnył, dyrbješe so nowy wolić. Wólbe padźe na ratarja Jurja Skalu, kiž zastojnstwo přewza. Wšitke druhe zastojnstwa wostanu w dotalnych rukach. Wodowy bassin, kiž leži pola šule, je so w poslednich dnjach dospołnje přehladował. Wosebje dyrbi so dno wuporjedźić, dokelž je cement z blakam jara hubjeny a wodu puśća. Tuto dźěło je so k. Młynkej tu přepodało. Wosebje ćerpjachu pod tutym wodowym njedostatkom khěže na puću do Zejic ležace. Wuporjedźenje wodoweho bassina brachi wotstroni.

S **Kamjenza.** Radnodobawarńja za šaratstwo na Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje wó šiwje cźo. 25 je schtiwórtk 7. meje dopołdnja wot 9 hač 12 hodź., kaž kóždy prěni schtiwórtk w měsacu wotcwrjena. Natarjo, žyblerjo a wobsedźerjo šahrodow bólanu tam darmo radu za wschitke praschenja šadarstwa a šahrodnistwa.

S **Kamjenza.** Pódźelu pschichodnu w 12 hodź. so tudomna wohnjowa wobora a Techniska nuzowa pomoz k šwuczowanju alarmowaschtej, so byschtej pschećiwo lśenemu wohnjej šapschimnyłoj. S autobuzom Bergerez firmy dowjese so šta wobornikow a nuzowych pomozniłow z motykami a łopaczemi wuhotowanych za krótki cźaš k lśenemu wohnju pola Njedźichowa. Swuczowanje dopokaja, so je wojowanje pschećiwo lśenemu wohnjej hižom se wschelakimi wobsedźenosćemi sjednoczene.

S **Hródka.** Ćežke mordarstwo sta so w nozy wot soboty k njedźeli w Jurjowym gyblischću w Hródku. Dźěłanski mischtr Markus bydleschi tu se swojim pschichodnym žynom Benatom w jenym bydleniu. Wobaj mužej běschtaj hajnje druheho měnjenja. Njedźelu na ranje pak pschindże Markus trochu pjany domoj a chcyschi so do jsiwy swojeho pschichodneho žyna dobyć. Po krótkim wurěčowanju ihrabny pschichodny žyn za wojeńskim rewolwrom a dwójcy wutrěli. Jedyn wutrěl sajźe Markusej do huby, so kulka se sadniej hłowu sasa wujźe. Markus so na městnje morwy swjese. Mordar stoji so sam policiji. Khocźebuske statne wěcźnistwo struchły podawk hnydom pschepytowacź sapocza.

Z Łužicy

* S **Habrachcźi.** Druha najstarscha wobydlerka Habrachcźi, invalidna rentnarka Khrystla Karolina Wünschowa bywscha swud. Bergmannowa rodź. Urbanez je pjatk 92 lět stara wumrěła. Hač psched nětkotrymi mězažami běsche wona hischcże pschi poměrnje dobrej strowoscźi.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Hohenelbe w Krkonoschach.** (Tragiski kónz fabrikanta.) Fabrikant Fritz Laskus w Hohenelbe wróćeschе so w nozy domoj. Hdyž bě w 2. poschodze swojeho bydlenja, pytny, so tu jeho pša njeje. Pytasche jeho a nahlili so pschi tom pschejara pschez schodowe wobłoženje. S 2. poschoda spadnywschi do hłubiny wosta morwy ležo.

Rütt-arena w Barlinje so wotpalila. Wulka kolesarska wujźdźowarńja w płomjenjach.

Prućikarjo so pruhuja. W Friedrichsfelde pola Barlina so prućikarjo na swoju khmanosć pruhowachu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro za justiśchi schtwórk: Wjedro pśichwośnje wobstajny cas a budże rjane a cyzpke.**

* **Hornjolužiśke krajne stawy žu na Walporskej wokrjeżnej shromadźiśnje sašło 80 000 hriwnow ſ wunoschkow swojeho sakładneho kapitala sa powschitkownje wužitne samyślły postajiej mohłe.**

* **Stundnju wurwaja je w Langenleuba pola Altenburga 31 lětny studnjeŕ Berger ſ wotwalom pěsta žo sažynył. Hačrunje žu hnydom poczeli jeho wurywacŕ, mojachu snjeżbożeneho jenoż morwego ſ hłubiny wuczahnjeć.**

* **W Rosenheimje w Bayerskej je polizija cźeli kaschcź, kotryż bě ſ ruczńymi granatami pjelnjeny, wuhlédźiła. Każ je žo śwěźiło, žu žo wone ſ wojerskich składow kradłe.**

* **Blisko Revala je pondźelu jene eśtonske wojerske létadło w hustej mlli do źiwětłownje sawadźiło a je hwórcźiło. Létadło žo do cźisła rosrasły, a létarjej w nim žo cźeżko sranichtaj. Jedyn ſ njeju, jedyn eśtonski létarśi major, je na źiwoje sranjenje wumrěł.**

* **Po dotalnych powěsćach ſ Kawkasa je žedi jemjerzenje w Armeniskej 900 śmjertnych woporow žadało. Pśichi wurywanju w sašypnjenych wšach žo wschędnje nowe wopory namakaju.**

* **Na twjerdźiśnje Yuchu pola Kantona w Chinje je žo wutoru rozbuchnjenje stało, ſ kotrymż je žo 10 wožobow morilo a je žo nědźe 50 sranilo. Wšyske wokolne twarjenja su žo wupuścźile.**

Wopyt přez wokno

„Wučnych" studentow wjaży husto njenadeńdźeny. Pśiśed trótkim bu mi jedyn pśichodstajeny, kiž mjeńsze nědźe 20 semestrow na khribjecze, ale njeczujeśe ho hischće sraty, śiwoje pruhowanje cźinicź, hačrunjeż běśe wschitke kollegije a seminary pilnje wopytał, a schtož běśe najwobźiwnische: też w próźdninach wosta we śiwojim najatym bydle a studowaśe.

Sźerdź jsmy śiedźeli wulki puczowańśi korb, so śebi myślach, student chże žo bórzy na puczowanje do domizny podacź.

„Niemóžu sapuczowacź," dźeśe, „mój korb je wobsadźeny."

Pohladach do korba a wuhladach w cźmiczym nješto źiwe, schtož na papjeri tam a sem lampaśe.

„Holb," rjekny student, „listny holb. Pśiśed njekotrymi dnjemi pschiliecźa ke mni."

Wšyske holbja, kiž na knihownym realu śedźeśe, we nozy do korba žadźił, so běschtaj měr mějoj. Na pschichodnym dniu wobstara pizu a nětko jemu pśeśes hłowu dźaśe, schto dyrbi žo stacź.

Jako rano Boże ſlónczko rjenje ſwěćeśe, wocźini wokno, so mohł holbik wulecźeć, a hlaj — wón lecźi.

Wječor pak śedźi sajo na knihownym realu, a dobroćiwy student ładźi holbika sajo do korba.

Pśichi prawej nozy njeśeśe rynčku ſ liczbu a pišmikom. Próźdniny žo minychu. Student helcześe žo se śiwojim holbikom, kiž też husto na jeho pišaku śedźeśe. Ta žo jimaj lubjeśe. Student woprowaśe sablubźenemu tydnemu holbiku śiwoje próźdniny.

Nas wobsamknu, so wo to staraću, domišnu śiwojeho hosća wuhlédźiś. Dźeśe na radnu khěźu a pschecźuješy sastojnikej śiwój wotpohlad. Tuž da do wschelakich nowin sdźelenku wocźiśćeśeć. Pśichjad chażyśe, so wobsedźeć holbja tajku nowinu cźitaśe.

Pišaśe hnydom ſ Kólna na studenta, so chże śiwojeho holbja sajo męcź a sdźeli jemu, schto ma cźinicź, so by holb lecźał. Wichitko podarmo. Holb wosta.

Dha pósła Kólnjanki kajes wotkładaci śiwojeho lu-

Don Miguel Maura, španiski znutśkowny minister, je swoju demisiju zapodał, dokelž pječa njeje spokojom z politiku Zamory napśeśo presidentej katalamskeje republiki Macia.

buschka pjenjesy ſ wjesye do Kólna. Cźas wjerscha tuhe-nego semestra naſtupi student je śiwojim bohatym śiwjenjom puczowanje do próźdninow.

Towarstwowski powěsćnik.

Bukecy. „Radosć" a Sokoł změjetaj pjatk 8. rožownik. wječor ½9 hodźin zwučowanje narodnych rejow p. Stangec. — Srjedu 6. t. m. reje wupadnu.

Drježdźany. „Hromadnik" ma śtwórtk 7. rožownika swoju měsačnu zhromadźiznu pola Steglichec (Zmiec) na Christianskej drózy 22. Wo bohaty wopyt, wosebje też ze strony studentstwa, so prosy.

Ferialna kolonija. Wokrjesne hejtmanstwo je nam zmóžniło ferialnu kolonija za serbske dźěći. Prosymy nětko kk. šulskich wjednikow, zo bychu nam hnydom zdźělili mjena lěkowanja potrjebnych dźěći. Trjebamy mjena k zapodaću na wokrjesne hejtmanstwo a hamiske hejtmanstwa. Dźěći maju serbsku rěč wobknježić. Přebytk budże při Narańšim morju (Ostsee).

Domowina w Budyšinje w Serbskim Domje. Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica" změje njedźelu 10. rožownika pop. ½4 hodźin swoju měsačnu zhromadźiznu w Mnišonskej piwarni. Ważnosće dla so wšě dowěrniey proša, to wšem sobustawam z časom wozjewjć. **Předsydstwo.**

Lichań. Jednota Sokoł přeprošuje wokolne serbske towarstwa a bratrowske jednoty lubje na swoje wulke mejumjetanje njedźelu 10. rožownika w Lichanju. Hladajće nawěšk w sobotnišim čisle.

Rakecy. „Lipa Serbska" ma njedźelu 10. rožownika swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla ważnych wuradźenjow prosy so, zo bychu tola wšitcy přišli. Też přednošk je přilubjeny, tuž wočakuje was wšitkich **předsyda.**

Ralbicy. „Lilija" spěwa štwórtk: a) Zličhowanje po koncerce, b) nowe dźěło. Towaršny spěwnik sobu přinjesć. M. H.

Sokolska kapała ma pjatk 8. rožownika wječor we 8 hodźinach pruhu.

Župa „Michał Hórnik" wotměwa swoju porjadnu nalětnju zhromadźiznu njedźelu 10. meje pop. ½4 hodź. w Njebjelčicach we wjesnej korčmje. Přednošk so poskiča. K tomu so přizamknu wuradźowanja. Njech kóžde župje přizamknjene towarstwo scźele swojeho zastupjerja.

Župine předsydstwo.

Łužisko-Serbske Sokołstwo

změjе njedźelu 17. meje 1931

III. zwjazkowy zlět

w Radworju

Swjedźeński nyšpor / Swjedźeński cah / Zjawne zwučowanja / Serbske reje / Mejski swjedźeń ze meju / Wohnjowe skupiny

Zlět ma być z dobom serbski ludowy swjedźeń.

Započatk porjada pop. w 2 hodź. Připołdnju w 12 hodź. naměstna hudźba a witanje hosći

Wšěch Serbow a Serbowki přeprošuje

Zlětowy wubjerk

Lyon-Schnitte

Serbow kupny dom

Wolmjane tkaniny, wušїw. za fale a rubišć. . . . . 100 cm šěroke mtr 4.75
Wolmjany muslin za fale mtr. wot 1.75
Zidźane tkaniny pisane, za fale mtr. 5.50
Wolmj. tkaniny za spódnje suknje, zelene, ... čerwjene, módre mtr. 4.25
Wal, wušїw. za jaki, **čorne** 7.50, smuh 4.95
Corne poćehnjenja na kožuchi mtr 8.50

Pozament, cank. wobsadki, francy

Fale, pisany zatešk. . . . jena 3.50, 2.75
Kapički, pisane . . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 1.10, 0.85
Banty za žony, molowane a wušїw. 1.35

Moirè Šnórki Taft

čorne, běłe, rózowe we wšěch šěrokosć.

Wobkedźbujće moje wosebite wokno za serbske wecy na Dźiwadłowej hasy

Schaaf

na Bohatej h. 20 - na Dźiwadł. h. 1

Beyer-Schnitte

Dobre čehnje k sebi

Jězdne kola, šlawchi a mantle, potrěby za kola

tunjo pola firmy

Bratraj Thomas

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 16

Gardinowe zbytki

Vitraže, rolleaux, canki we tunich klamach

IDA ERLER w Budyšinje rózk Zwonk. Lawsk. h. 10

Wilhelm RUDOLPH

— na Kěžorskej drózy 16 —

Wuporjedźenje

nohajcow a štrykowanych tworow

spěšnje a tunjo

Najstarši dom nohajcow, wołmjanych tworow a trikotažow Najwjetši wósebity wobkhod za holcźacu a hó cźacu drastu w město

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

Haj, pola

J. Schiebaka

na Mužakowskej drózy 4

kupi jězdne kola kaž Opel, Brennabor, Diamant, Janko po jara tunich płacźiznach a najlěpšeje kajkosće. Namakaš tam cyle wušće mjez

200 kołami

něšto přiłodne też na wotpłaćowanje

Spisy † fararja Mateja Urbana

Homerowa Odyseja
252 stron . . . . . 2.00 hr.

Homerowa Ilijada
327 stron . . . . . 2.00 hr.

Kwasny wěnčk z wonješkom
9 duchownych kěrlušow za kwasy, 32 stron . . . . . 0.20 hr.

Wótčinske hrona
56 stron . . . . . 0.50 hr.

Wokřewne wonješko
Pjećory trójnik wótčinskich sonettow atd., 24 stron . . 0.20 hr.

Stawizny ćerpjenja a překrasnjenja
našeho Knjeza a zbóžnika Jezom Khrysta po swjatych 4 ščenikach. Zharmonizowana rozprawa w 35 spěwach . . 0.50 hr.

Wo swobodźe křesćijana
48 stron . . . . . 0.20 hr.

Kříž a króna
12 duchownych kěrlušow, 48 stron . . . . . 0.20 hr.

Duchowny ludowy spěw
80 čisłow z jich hłosami . . 1.00 hr.

poručuje

Smolerjec knihařnja w Serbskim Domje

Ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće derje přihotowana, zemrě wčera pop. moja luba sotra a naša dobra ćeta, kubleńka

Hana Kmječowa

z Kozaric

Zrudni zawostajeni

Pohrjeb budźe sobotu 9. meje w 9 h. w Khróšćicach

Přiloha k čislu 104

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 6. meje 1931

Posedźenje kuratorija Maćerskeje šule

W Serbach założiš „Maćersku šulu", w kotrejž naše małe dźěći wot 3—6 lět namakaju praweho wothladanja, prawe srjedźišco nutrnieje lubosće, to je ideja a budźe w najbliższim času też skutk našeho místra Bjarnata Krawca. Lěta dołho hižo nimo swojeho druheho wobsěrneho hudźbneho a literarneho dźěła na tom dźěła. A tuto dźěło ma a dyrbi płody lubosće njesć za naš lud.

Zašłu sobotu 2. rožownika zeńdźe so kuratorij „Maćerskeje šule" pop. w 3 hodź. w Serbskim Domje. Knjez direktor Bjarnat Krawc witaše přitomnych z lubymi słowami, pokaza na zakład swojeje ideje, na wotmysł skutkownosće a na wulku ważność założenja „Maćerskeje šule". Naše najmjeńše maju lube srjedźišco namakać, hdźež so živi w raju bajow a dźěćacych hrow, w kuzlu prócy swojich samsnych wudźěłkow a spěwčkow pod lubym nawjednistwom wukubłaneje wothladarki. Rjany pjenjez je k. direktor hižo přez koncerty, samsnu a přećelsku woporniwosć, kaž też přez dar k swojim 70. narodninam ze strony serbskeho ludu nahromadźił, tak zo je přichod šule zwěsćeny. Tehorunja je běžna připomoc zaručena. Wot časa zakłada ideje hač do dźensa je so jewiło dosć wobužnosćow, ale su na přeco přewinjene. Z krutym skutkom dźe nětko doprědka, po tym zo je też rjana městnosć z pěknej zahrodu za zaměr zwěsćena. Jstwa ma so wudebić z wobrazkami, nadoba budźe najmjeńšim přimérjena a hrow a druheje zabawy budźe dosć na składze. Z 1. julijom ma so z „Maćerskej šulu" započeć. Założenje „Maćerskeje šule" so wyšnosći předpołoži, ma so dla podpjery jednać a wuspěšneho zhromadneho dźěła, bjez hačenja a tajenja. „Maćerska šula" ma so też na wsy wupřestrěć a to po możnosći na třoch městnach wob tydźeń. Tohodla trjebaju so hišće dalše wothladarki a maju so wukubłać.

Tak bu zakład „Maćerskeje šule" zapołoženy. Bóh daj zbožo. Serbscy starši, kiž chcedźa swoje dźěći do „Maćerskeje šule" pósłać, njech pišu na adresu: B. Schneider, Kgl. Musikdirektor, Dresden-A., Feldherrnstr. 6 II. Wukubłanske a zabawne hodźiny budu wšědnje dopołdnja a popołdnju někotre hodźiny.

Po tym zo bu bliže zeńdźenje na srjedu 10. junija postajene, skónči so jara płódna zhromadźizna kuratorija „Maćerskeje šule" 1/4 5 hodźin. Njech wopyta příchodnu zhromadźiznu kóždy sobustaw kuratorija.

Serbja, podpjerajće tuto zdobne předewzaće k zbožu našich najmjeńšich lubuškow, kiž su tola jónu naši potomnicy k wojowanju za serbski narod. -f

Zaščěp swojim dźěćom do wutroby lubosć k přirodźe!

Kak kuždy na cźěle a duši je tola cźłowjek, tiž we kraftnosći Božej: přichrody jo wukhodźuje, a tola niczo fajimowacźho wokoło sebje njewuhlada. Saleži na tom, so hižom w lětach spožowaneho dźěcźaństwa se strony swojich starších njemiercźicźaje prawedne nawjednistwo!

Tu ma so mnoho wokhcźicź! Runje nětko mamy najcźichodnischi cźas, nakhim najmjeńšim pokazać wotcźenje, stworjenarodźenje přichrodneje rjanosće. Pohladajmy tola jenoż k njebju, hdyż Boże słónczko rjenje šmějcźi a majka halokti sahtonow. Puski kopjeschkow so pukaju dźeń a bóle a pomałku kuka hižo tu a tam małe čelene kopjeschćo z brunchow kabaczitka pupka. Hdyż wot spočatka wuwiwća kopjenowcho pupka swojenu dźěcźu z kóždym onjom pokazach jeho dalšche wuwiwće, tak so wotewri dźěcźan potajnoscźe rai, kotryż wono cźas swojeho žiwjenja wjazy njescźahuje. S kóždej kuczku, tiž sy jako šmjelcźne sornjatko jónu do semje puschcźił, múcźich dźěcźu pschcźe zyle ličo rosomcźt wotcźicź. Jenoż tak pomnja, kajke spodźiwanje soudźaze žiwjenje je wobdawa. Njechłada na kuczku je hlabym zapschijecźom, ale kuka potom na nju jako na dźiwu Božu. Kak cźasto dźěcźi pytchy na kuczku pohladachu, dokeł tam runje fcźejscźe, niescźajimnjo so za nju bliže. To je Bohu dźak dźensa lépje, hdyż schula też woczehnjcźiscźy swobu pomha budźicź mysl a zapschijecźe dźěcźa ja wicho rjanoc, schtož je wobdawa.

Tola też starschi dyrbja swoju pomhacź! Njepcźajmy, so nimamy k tomu cźas, pschetož to by była cźas skrótki swobodny wokomik na kóždy a tón hižo cźasto odsaha, pschetož rosomcźt dźěcźa hižo swoje dopomha k dalschemu swójnacźu. Takke khwilowe rosmowy z twojim dźěcźom su słota hodne, su pokazowarjo puczа jasnoscźe a krasnoscźe ja zyły jeho pschichod. Kak jara snadny cźasy naš wischcźi tyschi, ale maczerska pschiroda dawa nam wischcźm pschcźo swoju wolscźcźow k dalschemu skrucźenju, k bojci! Starschi, wotewrcźe swojim dźěcźom sboja rai Božeje pschiroby, so bychu byle wiodźace, a niz błepe!

Poswjećenje tŕoch sokołskich khorhojow

Njewšědny narodny skutk w nawječornych Serbach.

We Wudworju, 3. rožownika 1931.

Serbske klio zapisa zańdźenu njedźelu ze zlotymi pismikami do swojich analow. To dźe so hač dotal hišće w Serbach stało njeje, zo so na jenym dnju hnydom tři khorhoje poswjećichu a zjawnosći přepodachu. Pančicy, Khrósćicy a Njebjelčicy, jich sokołske jednoty zmužichu so samo w nětčišim hospodarsey čěsnjacym času na tutón

wulki narodny skutk.

Tak je so ličba sokołskich khorhojow nahladnje přisporiła a budu na III. zlěće w Radworju so zmahować jako narodne fanale. Tući němi swědkojo wobswědča, zo chce Serbstwo žiwe być a wostać, byrnjež so na wšěch kóncach wot njeho torhało a so nam „wědomostnje" dopokazało, zo smy jenož někajke dodźerżane škruty na němskim so žołmjacym morju.

Tajke myslički njeknježachu njedźelu na Nowakee žurli. cZ wšěch předwjedźenjow a rěčow čečeše

njepowalna dowěra do příchoda Serbowstwa.

Njebě drje so z fanfarami do swěta trubiło, što so we Wudworju cofa. Też zwonkownje ničo na to njepokazowaše, što so w „Herbskej grychée" stawa. Žane čestne wrota, žane ze statokow so zmahowace sotry, žane přikhadźace towarstwa, žadyn swjedźeński čah. Za to bě žurla rjenje wupyšena. Wjesne holiča běchu so wo to postarale a ludźi, nimale 100 procentow so horjaceje młodźiny, bě so nadosć našło. Do wječornehо swjedźenja dachu so sobustawy Pančičanskeje jednoty z nowej khorhoju fotografować.

Swjedźeń samón zahaji bratr načolnik J. Kocor z Worklec, witaše wšitkich nanajwutrobnišo, wosebje hłownecho načolnika br. Měškanka. Za tak krótki čas njehodźeše so wjetši swjedźeń wuhotować, mějachmy ze zlětom dosć dźěła. Přeješe, zo by so wšěm prawje derje spodobało. Swoje powitansko słowa, podate z jasnym a wótrym hłosom, skónči ze Skalowej basniu „Serbskemu Sokołej". Při jeho narěči běchu so Pančičanscy zwučowacy do rjada zestupali.

Na to sčěhowase proste zwučowanje (někotre dźěle zlětneho) Pančičanskeje jednoty. Na přěkušu pokaza skupina Khróšćanskeje jednoty swoju zamožnosć pod nawjedowanjom načolnika Jak. Sramy z Khróšćic. Wšo běše připoznaća hódne. Potom zwučowachu hišće Pančičanscy z tyčemi. We wšěch předwjedźenjach widźachmy wulki postup. Dźiwa so dźeń a bóle na dobre wuwjedźenje, samo při najsnadnišim. Też jednore zwučowanja skutkuja, hdyž so eksaktuje a raznje předwjedu. Nastup mohł snadź trošku eksaktniši być. Hewak běchu wšitke poskićenja jara khwalobne. Dale tak!

Tomu přizamknу so najwažniši akt wječora. Jednoty přićahnychu z krutym stupom ze zawalenymi khorhojemi do žurle a zestupachu so do cjada, kóždy nošeŕ před swoju jednotu. Z krutym hłosom rěčeše potom hłowny načolnik swjedźeńske słowa, witaše Serbow, bratrow, khorhoje. Smy sej — tak wuwjedźe dale — połnje wědomi nadawka našeho serbskeho Sokołstwa a rozłoži w dalšim wažne zasady. Njemějachmy hač dotal swoje khorhoje kaž druhe towarstwa. Tute dźe su bóle zwonkowne znamjo. Naše su wjacy, su duša našeho Sokołstwa. Potom rozjasnješe hesła na khorhojach, kotreż pódla mjena noša. Khróšćanska: „Serbow chcu škitać, dóńž dźeń budźe switać!" Pančičanska: „Byli smy a budźemy!" — „Ty z křidłom tam, my z pažu tu!" Za Njebjelčansku njebě dla krótkosće časa hišće zhotowjene. Na wšěch błyšći so symbol Sokołstwa — ptak sokoł. Ke kóncej swojich swjedźeńskich słowow přednjese rěčnik Čišinskeho baseń „Serbskej khorhoji". Khorhoje so rozložichu a wuzwolichu so khorhojnicy, za Pančičansku jednotu Jan Žur z Wudworja, za Khróšćansku Jan Kmjeć z Khróšćic a za Njebjelčansku Jurij Sworca z Njebjelčic. Wšitcy tŕo slubichu, haj přisahachu, zo chce z česću nosyć tuto znamjo dobyća, tutu narodnu straž. Potom přepoda Marja Jakubašec z Wudworja z dležej narěču Pančičanskej khorhoji krasnu seklu w mjenje knježnow, kotreż su sobu serbske reje wukle. Też jedyn druhi darićel bě ji seklu w serbskich barbach wěnował. Z rozpuščenymi khorhojemi čehnjechu jednoty wotsal a jako swjata přisaha klinčeše mócnje sokolski spěw: „Naše swjate prawa cuzbnik chce nam rubić!"

Mjez druhimi rejemi předwjedźechu so potom narodne, kotreż domjaca kapala z pomocu hišće dweju hercow přewodźeše. Na wšě 30 porow so na nich wobdźěli, štož je z najlěpšim dopokazom, zo su narodne reje, přez Sokoł do luda njesene, hižo derje w nawječornych Serbach so zakorjeniłe a budu so hišće dale a bóle rozšerjeć, donjž su a wostanu narodne swójstwo hač do dalšich časow. To by była wulka zasłužba našeho Sokoła.

Na swjedźenju běše nimale luta młodźina, naša nadźija. Snadź budźe wuslědk swjedźenja, zo někotři nowi do serbskich jednotow zastupja. Tola ma so na hódnosć hladać. Chcemy jenoż narodnje skrućenych a přeswědčenych Serbow w sokołskich kruhach měć. Ralbičanskej a Haslowskej jednoće běštej zastupjenej a tak swědkaj nadobneho skutka. Njech su nětko symbole dobyća nowy pohon za wšitkich, kotřiž so njetajeni pod nje stupja a jich sčěhuja. Njech překisa jich kruta swěra basnika, kiž takle do wutroby rěči:

„Prjed paćer z hele jusknje,
Prjed Bóh so čertej klaknje,
Hač mi serbskosć w myslach wuskhnje,
Hač mi serbskej swěrje zmjaknje."

Budyske powěsće

(Pokračowanje.)

V. Wodźenje psow do Budyšina.

Němski kěžor Hendrich I. Ptačnik bě dźě z wuherskim wjerchom wujednał přimér. Hdyž bě tutón so skónčił, pósła wón Wuherjej do Budyšina njepřećelstwowy list a dwaj prašiwaj psaj. Wuherski wjerch da němskim póslam nós a wuši wotrězać a takle wróćo pósła. Z toho pokhadźa přisłowo: „Čini to jemu kaž wodźenje psow do Budyšina."

VI. Michalska cyrkej w Budyšinje.

W lěće 1430, jako běše Hans Schwerdtfeger Budyski měšćanosta, přičežechu Husyća před město a koło wokoło kraj zapusćichu. Tuž prosy krajny bohot Hans von Polenc wójwodu w Mišnje wo pomoc. Tón pósła też 12 000 ryćerjow. Pjeć dnjow dołho tući z Budyskimi a z črjódami krajneho bohota před městom leżachu a Husyća sej njezwěrichu město nadběhować. W nocy Mišnjanscy zaso dom čehnjechu a na to Husyća město nadběhowachu. Hdyž nětko steji Michalska cyrkej, so nanajzasakliso wojowaše. Budyscy so wobarachu a samo žony a dźěći so na wojowanju wobdźělichu, poliwachu nadběhowarjow z kropom a warjacej smołu. Swjaty arcyjandźel Michał sam je pjeća z mjećom w rucy wojował na stronje Budyšanow. To jich wězo zahorješe a přećiwnikow zatrašeše. Tři dny dołho Husyća nadběhowachu, potom bu jich nawjedowař Mjećšławčk z klokom smjertnje zranjeny a na to Husyća wotćahnychu. K pocesćowanju arcyjandźela Michała natwari so potom Michalska cyrkej.

Přisp.: Wulki wobraz wot molerja Jurja Schwenka z Drježdźan, kiž tutu scenu předstaja, wisa we měšćanskej sali kupnicy. W němskich knihach a stawiznach so Husyća stajnje wopisuja jako dźiwi rubježnicy. Woprawdźe pak běchu to pobožni wojowarjo, kiž zakitachu swoju swobodu a wěru. Łužica słušeše tehdy k Čechам, ale tola so łužiske města wobrocźichu přećiwo hustyskej Češkej. Potajkim běchu łužiscy měšćenjo přeradnicy a zběžkarjo a husytscy Češa mějachu potajkim prawo, njeposłušnych zběžkařskich podanow pokhłostać.

VII. Hłowa „přeradnika" na Mikławšowych wrotach.

Měšćanski pisař Pětr Prišewic cheyše lěta 1429, hdyż Husyća Budyšin wobćěnowachu, město jim přepodać. Přiwjaza lisćiny ke kłokam a třěleše je do husytskeho łěhwa. W lisćinach slubi, składy třěłeskeho procha w měšće poliwać z wodu a takle zničić, cheyše dale pjeća zapalić domćki při Kotolskej hasy a we wućinjenym času wotewrić wrota. Za to měješe dóstać sto kopow krošow myta a dźesać kopow krošow wumjeńka. Měšćanski hejtman Timo z Koldic wšak wšitko do časa hižo pytny. Prišewic bu zajaty a 6. hodownika 1429 wotprawjeny. Na kruwjacej koži jeho po měšće wlećechu k wotprawnišću, tam jemu žiwot rozrězachu a cźło na štyri časće rozrubachu a časće na štyrjoch wrotach wupojsnychu. Hłowa Pětra Prišewica pak bu z kamjenja wudypana a zamurjowana na wrotach, hdźež běchu Husyća nadběhowali. Na Miklawškowych wrotach widźimy dźensa hłowu „přeradnika" Pětra Priwica.

Přisp.: Słowjanske mjeno Prišewica nam praji, zo so tu snadź jednaše wo Čecha abo Serba, kiž cheyše swojim husytskim bratram pomhać. Dokelž běchu Budyscy so spjećili přećiwo Čechам, njebě Prišewic poprawom ani přeradnik, ale jenički swěrny podan w Budyšinje. Skónči potajkim takrjec jako martraf.

VIII. Mnich a mniška w Budyšinje.

Pachoł a holiča so měještaj rady, ale jeju staršej njedaštaj dowolenje k žeńtwje, dokelž knježeše mjez nimi njepřećelstwo. Na rozkaz staršeju dyrbještaj wobaj do klóstra. Pachoł bu mnich, a holiča mniška. Tola lubosć bě sylniša dyžli klóstrski zakoń. Wonaj so skradźu tola zetkawaštaj. Hdyž so sćěhowki pokazachu, buštaj wobaj žiwaj zamurjowanaj na městnje, hdźež běštaj zhrěšiłoj. Dwě kamjeńtnej hłowje pod woknom na hłownych wrotach hrodu Ortenburga dźensa hišće woznamjenitej městno, hdźež buštaj zamurjowanaj. (Pokračowanje sćěhuje.)

* **Pischeßadženje ferniczkow.** Operazija, kajšaž njeje šo hišchežke ženje hacź dotal wuwjedła, je šo nětko w New-Yorku špožiwnje wukonjała, a to pischeßadženje ferniczkow abo wóczkoweju šornjatkow (Pupillen) do wóczow mšodeho człowjeka, Carl Muschelmanna, kotryž wot narodženja njemóžeše ferniczkow a bě tohodła šlepy. Dr. G. H. Moore wukonješe jara częžke pischeßadženje a po njedželach, hdyž dyrbješe patient w cźinnej jstwi pschebywacź, wotwojašachu jemu někto sajwjasti wot jeho wóczow. Muschelmann, kiž je 22 lět stary a se studentom wustawa sa špjechowych w Pensylwaniji, wuhlada prěni króć žiwotnych pschećelow, kotrjž jeho wobstupichu, so bychu jemu špožo pischeli. „Wě to prěnja operazija tuteje druzinu," rzekny operatór, „a ja cźuju so pschi tom kaž putnik, kotryž dže na dołhe puczowanje do njeznateho."

Rěčne hodźiny zastaraŕnjow a radupodawaŕnjow města Budyšina.

Sastaraŕnja cźeschnych dźěcźi:
pónđjelu, wutoru a pjatk wot 15 hacź 16 hodźin.
Radupodawaŕnja wo małych dźěcźoch:
schtwórtk wot 16 hacź 17 hodźin.
Radupodawaŕnja sa žamodruhe žónske:
tóšdy 1. schtwórtk w měšazu wot 15 hacź 16 hodźin.
Sastaraŕnja tuberkulosnych:
pónđjelu wot 16 hacź 17 hodźin sa dźěcźi, wutoru wot 16 hacź 17 hodźin a schtwórtk wot 15 hacź 16 hodźin sa dorosčenych.
Radupodawanje sa bědnych:
tóšdy prěni schtwórtk w měšazu wot 9 hacź 10 hodźin.
Radupodawanje sa alkoholikow:
schtwórtk wot 17 hacź 19 hodźin, pod lěkaŕskim nawjedowanjom tóšdy 3. schtwórtk w měšazu wot 18 hacź 19 hodźin.
Wschitke tute radupodawaŕnje su na Kralowskim walu cźo. 3.

*

Radupodawaŕnja sa škabomyslnych, duchakhorych a na padawu thorocź cźetpjazych: prěnju žrjedu kóždeho 2. měšaza wot 11 hacź 12 hodźin w měschcźanskej khorowni. Bliščše radupodawanje žrjedu 6. meje 1931.
Radupodawanje wo wocźehnjenju:
tóšdy pósledni pjatk w měšazu wot 17 hacź 18 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haju 10 wó jstwje cźo. 78.
Mandželska a sejznalna radupodawatnja:
kóšdy 3. pjatk w měšazu wot ½17 hacź ½19 hodźin w domje wokrjesneho jwjasta na Tšešanskej dróšy cźo. 5, delka.
Rěčne hodźiny měschcźanskeho lěkarja:
dźěławe dny wot ½12 hacź ½13 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haju 10 po 2 schod. wó jstwje cźo. 82.
Rěčne hodźiny měschcźanskeje asistentneje lěkarki: dźěławe dny wot ½12 hacź ½13 hodźin w Ssejmowni na Hrodowskej haju 10 po 2 schod. wó jstwje 78.

*

Dale su
lěkaŕske schulske rěčne hodźiny w mejí:
w Pestalozzijeej schuli sa hólzow žrjedu 6. meje
we wyschšej realzy žrjedu 13. meje,
w Lessingowej schuli a pschekupskej schuli sa hólzow žrjedu 20. meje,
w Fichtowej schuli sa holzy schtwórtk 21. meje, stajnje wot 10 hacź 11 hodź.

Skřiwdźeny Stalin

Cźehodła bu mrs. Grady ſ Ruskeje wupokasana.

Amerikanska ſwjžowaczelka mrs. H. Grady, kotraž bu ſ pschicźin, hacź dotal niz zyle jasnych, ſ Ruskeje wupokasana a někto do Newyorka wrócźo jědże, je na łodźi „Leviathan" prěnja šo wuprajila, cźehodła je šo tole wupokasanje stało. Pschicźina ma šo w małej anekdośe pytacź, kotruž Amerikanka do Ameriki powědźi, a kiž mějesche rusti smysł za žortniwosć charakterisowacź. Anekdota bu w amerikanskich nowinach nětkuž ſ taſkimi słowami wospjetowana:

„Mały rusti židowski pachoł pluwaschе raz w Cźornem morju. Tu sajšlyschi nadobo na pomozowanje a ſ nasdala wuhlada muža, kiž sadźerżuje ſe žołmami wojowasche a bě we wulkim straschе šo zatepicź. Pachoł dopluwa k njemu a wumóži w póslednim wokomiku muježkeho wot šmjerce a pschiwjedże jeho k brjohu. Hdyž bě šo wumoženy trochu zhrabał, poplazny židowskeho hólza na ramjo a rzekny, so budźe jemu za šwoje wukhowanje mytowacź. To bě wón samóže, dokelž je jara mózny muž. Hdyž pachoł šo špodźiwcźi, na njeho pohladny, prajeschе muž, kotryž bu runje wot šmjerce wumoženy, so je Stalin! — „Haj, mój luby, ja šym Stalin, pschej bóh, schtoš dźeseſ! Budu šo prózowacź, Twoje pschecźe dopjelnicź . . . Hólz njechajsche najprjedy tak prawje šłowa po jimacź, napoſledku pak wuprajl, posbudźeny ſ pschikrěcźowanjom Stalinowym, šwoje pschecźe: „Haj, potajkim jeli wam to nicźo njeschkódźi, a we waschej mozy saſeźi, potom proschu, njeprajcźe žanemu cźłowjekej, so šym wěſ wukhował . . ."

Tale stanišnicka wojsewi šo we šebruarje w Ameriju a pschidźe 8. měrca do Ruskeje. Dźeń poſdźišcho mějesche mrs. H. Grady hižo pschikłas, šwojeho wupokasanja we cźuknoj.

Amerikanka pschebywajsche w Ruskej, so by mackišmu ſa knihu ibźrała. Wona wobtrucźa, dokelž je hižo 10 000 mil po Ruskej pschepucźowała, so ma dosć materiala k cźuknoj, so móže najebacź wupokasanja šwoje dźěło dokonjecź.

Newak pak wobtrucźuje Amerikanka, so je zhu sběrała mjele wótrischich anekdotow ſ Ruskeje naſsběrała, kiž pod nětcźischimi wobstejnoſcźemi, šo wě, hnydom zjawnoſcźi pschepoda.

Směški

Wón šo boji!

Mały Jank je był njepošłuschny a nan chze jeho ſa to wšo pokhłostacź. Jank spyta šo ſ procha měcź. — Nan rzekny k runje pschitomnemu pschećelej: „Widźiš, kak ma hólcźa pschehe mun strach! — Na to wotmołwi pschećel mérnje: „Wón nima pschech tobu strach, ale pschech tymi plištami! . . ."

Swójbne powěsće

Semrjoj: Hilžbjeta Opitzez w Budyschinje, 19 lět; khowanje je dźenja žrjedu. — Alfred Fetscher, tamjenjocźišcźerski maschinski mischtr ſ Wulkich Dźeżez, 26 lět; khowanje budźe jutšje schtwórtk pop. ½3 hodź. wot žarowańskeho domu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanowa w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Barth w Brězynje. — Wudawanje a nakład: Serbska nowina w Budyšinje.

Najwjetši mróčeleškrabak so peswjećił. Empire State Bulding w Newyorku na 86 poskhodow, je 415 metrow wysoki a poskići 25 000 člowjekam městnosć k dźěłu. Wrota twarjenja so wotewrichu, jako president Hoover we Washingtonje elektriske kontaktowe přimadło ſcźahny.

Hospodarski rozhlad.

Sčrjedu 6. meje 1931.

Wčerawše urzy w Berlinje.

1 Dollar	4,196	100 rólsk złotych	47,2
1 jendželski punt	20,402	100 čěskosł. krónow	12,428
100 šwajc. frankow	80,81	100 franc. frankow	16,399

Barlinska bursa šo wczera trochu směrowa. Kursy efektow šo wošebje na tónzu burhy ſ nowa skrucźowachu. Teš na wikach ſ dołhimi a rentowymi liſcźinami kursy šnadnje postupowachu.

Na produktowych wikach běchu płacźizny sa pošłedniſch termije trochu seſłabjene. Powschitkownje płacźizny žita je teš muku podróſchiło. Tuž je płacźizna chlěba pomjenšila. Na to šo šajo měschcźenjo a pschetrjebarjo hórſcha, a dyrbješe powschitkowne zyle šnadne byte. Knježeŕstwo jedna se šastupzami młynow a pjekarjow, kak by móžno było podróſchenju muki a chlěba sadźewacź bjez keho, so bo žitne płacźizny šniža. Wšeźe cźeſki, haj ſkoro njemóžny nadawk. Powěſcź wo tychle zdźenjazych hižo žitne płacźizny ſeſłabi. Wczera płacźeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pschenicźy 14,15—14,25 hr., rožki 9,95 hacź 10,05 hr., nałitnjeho jecźmienja 12,25 hacź 12,60 hr., najwyſcheho jecźmienja 11,50 hr. hacź 12,20 hr., wowša 9,60—9,80 hriwn.:

w termijowym wiwowanju

ſa meju: pschenicźy 14,90 hriwn., rožki 10,22½ hr., wowša 10,20 hr.;

ſa julij: pschenicźy 15,00—14,95 hr., rožki 10,10—10,07½ hr., wowša 10,47½ hr. hacź 10,43¾ hr.;

ſa šeptember: pschenicźy 12,50—12,45 hr., rožki 9,50 hr., wowša 9,20—9,10 hriwnow.

Šwinjaze wiki w Barlinje
(Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 325 běłbahow a 375 proštatow. Wiki běchu měrne a płacźizny ſkrucźene.

Běhaki:

wulke	30—42 hr.
hrěnje	20—30 hr.

Proštata:

wulke	16—20 hr.
hrěnje	14—16 hr.
małe	12—14 hr.

Šsudnišzy na pschešadźowanje
schtwórtk 7. meje 1931

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maschinſkich tšělbow, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, radia, 220 puntow raſsa, wobrazy, wschelake papjerjane a drobne twory, žonjaze wobuća, dołhe schórnje, cźišcźazke graty a nabory, cźaſniki, elektromotory, schijaza maſchina, wolnjane twory, žonjaze a hołcźaze koſchle, žonjaze koło, 3 šudźiki wina;

se šwobodneje ruki:

Zentrifuga a klamowy thamor;

w Lubiju na šudnišwje, dop. w 10 hodź.: Gramofony, kopźrowańskej praſki, wschelake meble a automobil.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacźizny po złotej hriwnje.

	5. 5.	4. 5.		5. 5.	4. 5.
Pšenica	2-3-285	2-3-285	bony	19 21,0	19 21,0
rožka	19 -2 1	199-2 1	woka	24 -6,00	24 -6,00
naz. jecźmjeń	—	—	nadre łupiny	15-15,5	15-16,50
nal. jecźmjeń	230-244	230-244	holte łupiny	22-26,0	22-26,00
wowa	192-196	192-196	seradella	66 - 70	66 - 70
kukurica	—	—	rapa. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšeńć. muka	24-40,2	24-40,2	lany wosušk	14 14,20	14-14,20
ržana muka	27- 9,2	7- 9,	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,5	14 14,5	b'rnj. kruški	—	—
ržane „	14-15,0	14-15,0	syno, 60 kg	1 7.-1,30	1 7-1,90
rapa	—	—	ržana słoma	0,2)-0,90	0,70-0,90
hróch Viktor	4-29,0	24-29,	jačeć. „	0,6)-,7)	0,60-0,75
lane symjo	—	—	wowsna „	0,75-0,90	0,70-0,85
pjeluški	25-30,0	25-30,0	lešna „	0,65 0,80	0,65-0,75

Płacźizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

6 meje 1931 Płacźizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne druziny a wuznamjenjenje

Woły: 234.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	45—47
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	43 - 45
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	38 42
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 371.	
Połnomjasne, wurošcźene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42—44
Połnomjasne, młódše	39—42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	37 - 38
Spatne	34 - 36
Jałojcy a kruwy: 542	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	31 - 36
Połnomjasne jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	25 -30
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	22—24
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—20
Mjenje a špatnje picowane	—
Cźelata: 3250.	
Najlěpše wukormjene (2. druž.)	65—77
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	45—63
Spatne (4.)	30 - 40
Wowcy: 4614.	
Młódše a starše wukormjene (1. družina	44—48
Starše wukormjene (2.)	40—43
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	34—38
Swinje: 14 562.	
Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do ½ lět stare	46—47
Wukormjene	46—47
Mjasne	45—46
Spatne	42—45
Rancy a kundrosy	43

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšku, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhwkam čełneno zmjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde zmjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wutjasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 105 | **Budyšin — Stwórtk, 7. meje 1931 — Bautzen** | **Lětnik 90**

Němski sejm so njezwoła

Rada starschich němskeho žejma je žrjedu ſ pschedsydstwom městopresidenta ſ **Kardorffa** pohowdźenje měła, so by wo kommunistiskim nanjeczu na **hnydomne zwołanje němskeho žejma wobſankła.** W pohowdźenju so wschě strony ſ wulmjacom němskonazionalnych a nazionalnych sozialistow sastupowachu. Sa němske knježerstwo bě statny sekretar **Pünder** pschischol. Tón należnje prosches̀e, so by njeby němski žejm zwołał. Wospjebje na to pokasa, so by hacz dotal we někajkich planach na dalsche stróčenje nitdy sastojnikow abo wo sozialnych naprawach na žane waschnje njeje we ministerskich wuradźenjach jednało. Se sozialdemokratiskeje strony so knježerstwo należnje na jeho sakonsku winowatosć pokasa, po kotrejž matej so **khlěbowa płaćizna a žitne zło snijźeć.** Na tym so dźiwolowasche, hacz něcżiske naprawy němskeho knježerstwa ſa to dosahaju, so by so snijenje khlěboweje płaćizny dozbyło. Jeli so so tale naprawa njeby sa někotre dny jako stutkowny žrědk k snijenju khlěboweje płaćizny wupokasała, bychu so sozialdemokratojo znowa dyrbjeli wo zwołanju němskeho žejma wotpokasa.

Potom so kommunistiski namjet na zwołanje němskeho žejma wotpokasa.

Schiele budże so swojeje cłowneje politiki dale dźeržeć

W 61. posnej zhromadźinje němskeje ratarskowneje **rady** w Barlinje so president **dr. Brandes** němskemu jeźiwjeriskemu ministrej **Schiele ſa to dźakowasche, ſo je ſ powjetschenjom złow krocżeł do prěda ſcżinił.** Schiele we swojej rěcży praji, so budże so dotalneje złowneje politiki dźeržeć. Trajnje njeje žane ludowe jeźiwjenje tak drohe, kaž to, kotrež je wot internazionalnych wikow wotwisne. Wschо so wěso staw, so by so lud ſ khlěbom po snjesnych płaćizinach sastarak. Tola naturska możnosć w rožkowej płaćizinje leži, kotraž ratarskemu existenzu zawěsćeja. To so njehodźi, so so praschenje khlěboweje płaćizny politiska należnosć sčini.

Dokhody němskeje żeleznicy woteběraju

Towarstwo **němskeje żeleznizy** je rosprawu wo wobkhodnym lěcże 1930 pschedpokojiło. Dokelž je twarowny **wobkhad dale wróżo schoł,** so so dokhody wo 783½ milijona hriwnow pornjo pschedawschemu lětu smjeńschiche. S cżiſteho wunoschka so 104 044 409 hrivn. k saplaczenju kěpschinskeje dividendy 7 prozentow wużije, njes tym so so sbirk 28½ milijona hrivnow dividendowej reserwje pschipokasa.

Po rosłożenju wobkhodneje rosprawy ma němska żeleznja politiske cżeże we wulkosći 1228 milijonow hrivnow njesć. Tale summa je tak wulka, so so žanto w pschihódnych hospodarskich cżasach njemóża žrědki ſa to postajicź, so by so wróżo swotłacże we wudźerżenju a wobnowjenju żeleznizy nakhwatało.

Prěni korps dobrowólniskeho dźěła

Kaž młodonděnske nowiny pischu, je so młodonděnskemu rjadej w Sakskej poradźiło, žebi podpjeru sakskeho knježerstwa ſa pospyt dobrowólniskeje dźěłarskk. słužby dobyć. 120 muži so jako prěni „dobrowólniski korps dźěła" sastaji, je kotrymž dyrbi so dopokazaſ, so so dobrowólna dźěłarska słužba hodźi pschewjesć. K tomu je ſ wobhonitieje strony słyschećˇ:

Jedna so pschi tymle pospyche wo **wuprawu Albrechtoweje rěcżki pola Budyšcina.** Město Budyšcin žiwoje wopłocżki do Albrechtoweje rěcżki wodźi, kotraž so ſ tym ſ błótom sanoscha. Też rěcżka hižo pschi zrjenjej wodze pśches brjohi stupa. Město a Budyšći wokrjeg so dla zamjasanja łukow hižo wjele lět wadźeſ. Hižo dawno běchu zhebi wotmyślili, nusne dźěła w bliźšich lětach pschewjesć. Knježerstwo pak hižo někotre plan rad podpjeruje, trěbne naprawy cżiniċ. Jedna so najprjódy wo **něhdże 10 000 dnjow dźěła.** Stat swjeżene 70 prozentow pschidźerka da, kotrež so pschi nusowych dźěłach pschedpitane, a dale pożcżonku ſ hódnosć tworjazeho spomożeństwa dźěłonjenjerjow. Też finanzne ministerstwo plan finanzuje ſ wjetschej summu podpjeruje. Dźěłowe ministerstwo jón wobżeże też dla pschicżinowo hajenja spomożeństwa spěchuje, so by so snajmjeńscha mały dźěł młodźinu psched sćěhnkami trajneje bjezdźěłoscże wobarnowak. Hischcże su někotre wobżeżnosże pschi jednanju ſ krajnym dźěłowym hamtom pschewinyć, kotrež je na wěste pschedpisma swjasane; tola su wuhladu, so so tele wobżeżnosće pschewinu.

Fabrikka ſpionaża pola J. G.-farboweje industrije.

Kaž Frankfurtske nowiny pischu, su tele dny dźěłowe-ho mijchtra jeneje wulkeje chemiſkeje fabriki w Frankfurcże dla pscherachowanja fabrikſkeje potajnoscże sajeli.

„Hrabja Zeppelin" k polarnemu cżopej poleci

Mjes Zeppelinskim twarstwom powětrownych łódzow a amerikanſkim Hearſtſkimi nowinami je so dojednanje wobſankło, po kotrymż „Hrabja Zeppelin" ſe ſlědźerſkim wotmyślenjom k polnóżnemu cżopej (polej) poleczi, so by powſpyt ſira Huberta Wilkinſa podpjerał, kotryż chce ſ pomozu podmórſkeho cżolna „Nautilusa" mórſke a powětrowe pomjery polnóżneho cżopa wuſlědźicź. Pschi leczenju „Hrabje Zeppelina" k polnóżnemu cżopej so 45 wożobow wobdźeli. Cżaſ, w kotrymż „Hrabja Zeppelin" wotleczi, wot toho wotwiſuje, hdy Nautilus do polarneho morja pschiſdźe. Mysla žrědi, so so to žrjedź julija ſtanje. Hearſt pjenjezne wukoſti poda.

Automobilowa čara mjez Parizom a Waršawu překi přez Němsku

S pschicżinu franzowſkeje kolonialneje wuſtajenizy chce jene franzowſke omnibusowe towarſtwo automobilowu cżaru pśches Aachen — Barlin — Küſtrin — Sonnenburg — Schwerin ſ Warſchawoje ſa **wożenje ludźi a twarowy** pschiprawicź. Wyſchſcha póſtska direkzija w Frankfurcże nad Wódru je hižo pschecżiwo tutomu wotmyślenju protestowała. Też němska żeleznica budże so pschecżiwo tomu wobaracź.

Briandowy plan přeciwo němsko-awstriskej cłownej uniji

Franzowſke knježerſtwo je psched nékotrymi dnjemi wobdźělenym krajam Briandowy plan pschecżiwo němsko-awſtriskej złownej unji rospóſłało. Diplomatiſti dopiſowaŕ Londonſkeho „Daily Telegrapha" je ſwjecżiſchne wobſtyhu tohole plana wojſewił. S Briandowym planom dyrbi so pschede wschem Awſtriskej ſnožnicź, so by dale jako njewotwiſnemu hoſpodarſkſa jenoſcż wobſtała, to rěka, ſo by so wuſcżehnu ſwjaſkej mjes Němſkej a Awſtriskej ſadźewało. Sa to Briand tele tſi naprawy namjetuje:

1.

Lěpſchinſke zła w ſrjedźnej Europze ſa wuwos ratarſkich wupłodow ſ ratarſkich ſtatow Madźarſcże, Juhoſłowjanſkeje atd.

2.

Lěpſchinſke zła ſa wuwos industrialnych wudźělkow Awſtriſkeje a po możnoſći tež Cżeſkoſłowakſkeje do tak mjenowanych ratarſkich krajow.

3.

Internazionalne pożcżonki, kotrež dyrbi nowa ſałożmna internazionalna banka pschiſwołicź a to wożebje ſa pożcżene ratarſke kraje, pódła pak tež ſa awſtriſku industriju.

Stónczne dyrbja so jako wotcżiſkodźenje ſa ipuſchcżenje złowneje unije Němſkej pożcżonki pschiſwołicź.

Francowskeje symphatije za španisku republiku

Franzowſka deputerſka komora je po namjecże jeneho radikalneho ſapóſłanza wobſankła, napraſchenſki debattu **wo němſko-awſtriſkej złownej uniji,** abo kaž jej franzowſke nowiny rěkaju, wo hrożazym **pschiſamknjenju Awſtriſkeje ſ Němſkej ſchtwórtk ſapożcżeż.**

Komora dale namjet ſocjalista Grumbacha ſ 540 pschecżiwo 5 hłoſam pschija, **po kotrymż maju so ſchpanſkej republiki ſbożopschecża a ſympathije franzowſkeje komory** wuprajicź. Pschedy wothłoſowanja ministerſki president **Laval** praji, ſo franzowſke knježerſtwo młodej ſchpanſkej republiki najwutrobniſche ſbożopschecża pósćele. Komorina wjetſchina tole pschipowědźenje ſ wulkimi pschihłoſowanjom powita, mjes tym ſo kommunistojo protestowachu. „Schpanſkej republiży", kommunist Cachin ſaſwoła, „ſympathije hake potom wobżwědźenimy, hdyż njechudże wjazy něſchczanſka republika, ale bolſchewiſtſka republika!" Tele słowa mjes ſocjalistami wulke roshorjenje ſbudźichu. Kommunistiſti ſapóſłanz Marty ſo ſe ſocjalistom Ambroſiniom do pukow da. Pschi wjerganiu Marty ſwojeho pschecżiwnika do wobliczja dyri. Pschedy hacz mózeſche Ambroſini na tutón hepjeliſti nadpad wotmołwicź, běchu druſy ſapóſłanzy jeju dźělili.

W ſenacze je ſo mjes tym tohorunja namjet ſ wjele podpiſmami podał, po kotrymż też ſenat ſchpanſkej republiży ſwoje ſympathije wupraji.

Prjedawši španiski kral španiskej republicy sprawnosć lubi

Madridſke monarchiſtiſke nowiny „A B C" ſu rozrjecżenje ſwojeho redaktora hrabje Luki de Tena ſ kralom Alfonſom XIII. pschinjeſe. Pschi rozmołwje, kotraž je ſo w Londonje wotměła, je prjedawschi kral ſjeſt: Sym ſo zyle rozſudźił, ſo republiży njebudu žanych wobježnjczoſow cżiniċ, kotraż je ſa nuże ſchpanſka. Chcu, ſo bychu wschitzy monarchiſtojo wědźeli, ſo ſym ſprawny a ſo moje poczinanje w pschichodże dopokaże, tak ſprawny budu pschichodnje. Monarchija je ſo Schpanſkej ſ ludowym wothłoſowanjom wkaſa. Jeli ſo ma ſo ras wobnowiċ, budże ſo tohorunja dyrbjeċ po woli wobydlerjow ſtaċ.

Konferenca Małeje ententy so skónčiła

Konferenca Małeje ententy w Bukareſti je ſo wutorn ſkónczíła. Rumunſki ſwonkowny minister **Gtika** je juhoſłowjanſkim a cżeſkoſłowakſkim wotpóſłanzam ſwojeho dźěnſtwa hoſcżinu wuhotował. Pschi njej je rěcż měł, w kotrejż mjes druhim praji:

Moja radoſtna winowatosć je, ſo by w khwili, hdyż ſmy ſo zhromadźili wokoło tutoho blida, na pschedwjeczorje Waſcheho wotjěda ſwěcżił a prajił, ſo duch wutrobneje dowěry a jenomyſlne pschejeſa, ſo bychmy k płódnemu wobſamknjenju doſchli, ani wokomik njejsmy pschestałe naſche wuradźenja wobſtrujeċ. Wobſwědczam hiſchcże raz naſchu dospołnu pschesjenosć a proſchu, ſo by mi bylo dowolene, ſo bychu ſ Wami, moji knježa, naſchim ſtatam k tomule nowemu dopokaſej žiwjenitolcże Małeje ententy ſwoje pschaſ, kotraż je w prawym połnym ſmyſłu do ſkutka ſtajiła to, ſchtoż ma dobra pschesjenosć być. Politiſti horizont njeje nětkole bjes mróczelow. Na nim ſu mróczele, kotrychż ſabarbjenje by mohło njewjedro wobſchcżiċ. Lětuſcha konferenca Małeje ententy je nadawk měła, ſo by tele mróczele wobſładała a ke ſtutkowym naprawam doſchła, kotreż ma ſa nuſne k wotwobroczenju mózneho njewjedra.

Indiska so přeciwo jendźelskim bawłmjanym tworam wobara

W Indiſkej ſu so jendźelſke ſtkaniny bojkottowale. W 25 pschedsjerniach w Bombaju je ſo tohodła liczba dźěłacżerjow podwojiła. 15 000 nowych dźěłacżerjow je ſo mohło pschijimaċ. Wschelake druhe pschedsjernje maju tohorunja myſle, wo dnjo a hodźinu dźěłacż dacż.

W protestowanſkej zhromadźiznje **w Manchesterſkej burſy** ſu burſyne ſobuſtawy, dźěłodawarjo a dźěłacżerjo Lancaſhireſkich pschedsjernjow wobſamknjenje pschijeli, we kotrymż ſo jendźelſke knježerſtwo namołwja, ſo by pola indiſkeho knježerſtwa krocżele cżiniło, ſo by so **bojkott wrócżo wſał,** pśches kotryż ſo tyjazam jendźelſkich dźěłacżerjow możnosć ſ jeſiwjenju bjerje.

Na wobżeżowanje ſobuſtawow Manchesterſkeje burſy je **Gandhi** wotmołwił, ſo ſo by pak ſahłódnjeny indiſki lud hoſpodarſkju ſatknuje. Město ſo bychu Indiſkej hroſyli, budźichu ludźo w Manchesteru a Lancaſhiru lěsje cżiniċ, dokż budźichu ſo ſa ſrědkami a puczjemi roſkładali, w kotrychż ſu jich wudźěłki bóle witane dyli w Indiſkej.

K tomu ma so pschiſpomnniċ, ſo Indojo nětkole jara wjele ſtkaninow ſ Japanſkeje kupuja, wſchě ſtkaniny ſ Jendźelſkeje pak bojkottuja.

Amerika wójnski dołh njezmjeńši

Amerikanſki połkadowy ſekretar (finanzny minister) **Mellon je w** rěcżi, kotruż je psched ſobuſtawami internazionalneje wikowaniſkeje konferenzy měł, rjekł, ſo **je Amerika pschecżiwo ſmjeńschenju wójniſkeho dołha.** Dopokaſane je, ſo dołżniſke ſtaty móża płaczicż. Hoſpodarſke ſtarośże jenotliwych krajow njemóża ſo ſ lohkimi a ſpěchnje ſkutkowazymi methodami na ſchkodu jeneho druheho wotſtronicż. Mellon dale praji, ſo ma dowěrjenje k nětcżiſchemu hoſpo-

karškemu systemej. Tutón system samóže, tukhwilnu hospodarsku nusu wulčekowaš. Na to so Mellon zkowinemu praschenja pschiwobroči a amerikanskli zkowny tarif faktowasche. Sšwětowe wikowanje dyrbi so na nowe puče dowjesć. S tym wono wjetschi wobžah nabudže njedžiwajzy zkownych zawjerow a druhich poczejenjow. Stónčnje potkadowy sekretar praji, so dyrbi so hospodarske žiwjenje bjes powschitkowneho sniženja mzdy nawjertnyć.

Debatta wo hospodarskim čišću we Washingtonje

Nědbudschi němski hospodarski minister a pschedbyda němskeho wikowanskeho sjeda, **Eduard Hamm**, je we Washingtonje psched internazionalnej wikowanskej komoru wo šwětowej hospodarskej krizy rěčał, kotrejež pschiczyny po jeho měnjenju w njedobžahajezi kupowanisku mózy leža. Měnjenje, so je krila ſ pschewulkej produkziju nastala, wón wotpokazowasche. Tale njedobžahaza kupowanissa mózy najwuže ſ wobsejitojcejemi šwinjuje, kotrejž dolžnikam krajam snjemóžnjeja, wěriceljkim krajam **twory jako zaplacjenje** poskicej. Druhe **zaplacjenje pak so njehodži wočakacˇ**. Hamm placzenja **khmanosez pschi nětczijschich wikowanskich** poczahach nadrobnje rospominasche.

Snaty hospodarsti wjednik a **wuwožeˇ** pschezizy **Julius Barnas**, pschecˇel presidenta Hoovera, wo tym rěczesche, kak wójnski dołh, zkowne zawjery a wutworjenje wikowanskich bilanzow na žiwotne wikowanje skutkuja. Wołoebje wón wikowanje europiskich krajow ſe Sjednoczenymi statami połnuje Ameriki a wliw amerikanskeho zkowneho tarifa na hospodarske roswicze Sjednoczenych statow nadrobnje pschepyta.

Kupowanje europiskich krajow w Sjednoczenych statach je, kaž Barnes rostoji, ſa poslednje djelacˇ lét létnje wo 500 milijonow dollarow pschisˇěrało.

Dowos ſ Europy do Sjednoczenych statow wuczinja pak jenož połojzu wuwosa ſ Ameriki do Europy. Napraschenje, hacˇ ſu amerikanske zkowne zawjery nuzne, Barnes wotmolwi, na pschihódnu wikowanisku bilanzu Sjednoczenych statow pokazujo.

Před wopytom jendzelskeho wójnskeho łódžstwa w Kielu. Jendzelski křižak „Norfolk", kotrehož na našim wobrazu widźimy, zhromadnje z křižakom „Dovsetshire" w juliju němski pristaw w Kielu wopyta.

Ze Serbow

W Budyschinje, 7. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer +1 a thermometer, wodnjo +23. Dženja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +1 a thermometer, w nozy +1. Sčěžkuje sašo zkopły czas. Schkleńza je wčera sterje spadowala a pokazuje dženja na njewobstajne wjedro. We połnozy so nimohlibaza nježa je nam ſe žiwotnej wubrěžkami torhate wjedro pschinjesła. Na naschimi stronami setkuja so k tomu hišcˇe sumne powětry ſ połnozy a czopje ſ połonza. Talke serkanje wschelako czopłych powětrow sawinuje stajnje njewjedra. Teˇ wčera sašo njewjedra psches hory k nam pschicˇahowasche. Sawčerawschim popołdnju wokoło 3 hodź. so sliwkaty doschcˇ ſe satrachowanym njewjedrom nad Prahu rospuschcˇi. Sso ličzy, dešcˇik sawinowa w měze a wokolinje wschelake powodženja a zahubjenja. Teˇ dženja na wjeczor su nasskerje sašo njewjedra možne. Czaš wschak je tu khwilu dosc̆ płódny. Bóh chcˇył so wulwinowazu a sakcˇěrowazu pschirodu psched zahubnymi połsownymi smjerskami wobarnowacˇ. Jutše pjatk khłodža słónczko 4.20 a khowa so 7.32 hodź. Mětwacˇ stłhadža na ranje 1.38 a khowa so popołdnja 9.00 hodź.

— **Porjedženka.** W srjedźinem čisle w rozprawje wo „Poswjećenju třoch sokolskich khorhojow" su so při stajenju wšelake zmylki podsunyłe. Tak ma hnydom prěnja rjadka rěkacˇ: „Serbska Klio" (nic Serbske klio, — Klio je greksa muza). Khorhojnik za Pančičansku jednotu rěka Jan Žurik (nic Jan Žur z Wudworja). Skónčnje ma sc̆ěhowaca cyła sada taklo prawjo rěkacˇ: „Wšitcy tŕo slubichu, haj přisahachu, zo **chcedža** (nic chee) z čescˇu nosyć tuto znamjo dobyća, tutu narodnu stražu.

— **Wjcha** cžejcˇ . . . Je ſa hojsoju wscheje cžejcˇe ljubne, so wona to wopraworže dobre a tunje ſ njemylnej wěstoscˇu sjpóšnaje, pschetoż to dozwla tak lohko njeje. Se wschěch stron so poskicˇenja na nju měrja: Snižene placˇizny, njeběłschona tunjoscˇ, niske placˇizny, kajkeż tu hišcˇe **žene** njeběchu. So **žebi pak** nowoczahna žona **niczo** namakowacˇ **njeda a** nimo placˇizny **hódnoscˇe** teˇ **na kakoscˇ** hlada, je njeměrny wuspech nowoje **magazriny** Sanella dopokazak. Kóžda hospoza je ſo ſa krótki czaš ſe Sanellu pschecˇatkla, dokelˇ njeje jenož w placˇizny je czaſu složena, ale spokoji teˇ štóž najwumyšlenischcho.

— **Sšwój šibarny kwaſh** šwjeczesche wczera šrjedu ſ. August Mička a jeho mandželska Theresa rodź. Kyšnikez na Hrodowskim namješcze 2. Jubilaraj bydlitaj šobom tež 25 lět w šamtnym bydlenju. Psched 2 létoma mjeszesche ſ. Mička swój 25 létny jubilej jako stanzat w tudomnej emajlowarni šwjeczecˇ.

— **Pikkolowe tkkenje měschczanskich policajskich sastojnikow.** Póndźelu a wutoru wotmě so pschedpisane pikkolowe tkkenje Budyskich policajskich sastojnikow. Tkkenc̆ wuspěchi maju so dobre mjenować.

— **Psched regulowanjom Albrechtoweje rěki.** Kaž so powě, steji my psched sapoczatkom regulowanja Albrechtoweje rěki pola Budyschina. Młodonjemskemu rjadej (Jungdeutscher Orden) w Sakskej je so pjecza poradziło, ſ podpjeru sakskeho ministerstwa **pospyt dobrowólnej dźělowej słužbje namakacˇ**. Kaž je snadź, město Budyschin swoje wopłoczki do Albrechtoweje rěki wotwodnjuje. Teˇ rěka hižom pschi prěnjej wodži psches swoje brjohi stupa. Město Budyschin a Budyski wotrjesi so hižom dołhi czaš wo tutej wězy wadźicˇej. Wěsto by swjesełace było, by-li so wotmyslenemu plan pschewjesch hodźał. Jedna so pjecza wo 10000 dźělowych dnjow. Stat pschida k finanzowanju dźěła swoje 70 procentow kaž pschi nuzowych dźělach. Dale ma so wužicˇ pokjenka ſ produktiwneho sastaranja bjesdźěłnych. Teˇ finanzne ministerstwo plan ſ wjetschim pjenjesom podpjera. Dźělowe ministerstwo pak plan wobsebje ſe spomožerskim pschicˇinowym spěchuje, so by snajmjenscha maly dźěl młodźiny psched demoralisowanymi sčěžkostkami trajnje bjesdźěłoscˇe sakhowało. S krajnym dźělowym hamtom ma drje so hišcˇe dojednacˇ, tola maju nadźiju, so smeja jednanja dobry wuspěch.

— **Mjazowe jatki (Freibank) w Budyschinje.** Pjatk 8. meje 1931 wotebawa so pop. wot 2 hacˇ 3 hodź. na cžišla 4901 hacˇ 5050, wot 3 hacˇ 4 hodź. na cžišla 5051 hacˇ 5200, wot 4 hacˇ 5 hodź. na cžišla 5201 hacˇ 5300 a wot 4001 hacˇ 4050 a sobotu 9. meje 1931 rano wot 7 hacˇ 8 hodź. na cžišla 4051 hacˇ 4200, wot 8 hacˇ 9 hodź. na cžišla 4201 hacˇ 4350, pop. wot 9 hacˇ 10 hodź. na cžišla 4351 hacˇ 4500 žyre howjaze mjaso, punt po 40 pj. a parjene šwinjaze mjaso, punt po 50 pj.

— **Paduschstwo.** 5. meje je nječtoch ſ jeneho bydlenja na Mattijowej dróhi nimale nowy muzaj wobleˇk je schkroza a módromustrowanych tkanin, ſ wjetscha cžornym a běłodyrkatym podschinkom, powěschadło ſ napisimom „Kurt Schimper, Wilthen", ſ dwěmaj rjadowmaj knefloma, kholowy belekach ſ kromu, kradnył. — Wo wězowne sožělenja prošy kriminalne wotdželenje w Budyschinje, telefon 282.

SN 22 – 123

ALLE WOCHEN IMMER GLEICH GUT KOCHEN

Sanella MARGARINE

½ ℔ 35 Pf

DIE FEINE PREISWERT WIE KEINE

Zyma žiwjenja

Powedańcko ſ Hollandskeje.

3]

(Pokračowanje.)

„Hdyž budže derje kedźbowacˇ a bórzy pucze sejnawacˇ. — Takle, moje dźěcˇo, donješ nětko hižo tule tysu do mojeho domu."

„Hdže wy bydlicze?" woprascha so Katka sčicha.

„We Weiperstraat, wopraschej so jenož ſa knjenju Wittowej, jendželskej pokakrnicˇu. Pokaž sobom, so by schwarna holcˇka. — Nańdže-li wona dom?" wobrocˇi so prascheze na dźěcˇowu macˇ.

„O, zyle wěsce! Wot jutschischeho póndźelskeho sa běhanczu k tutej žonje na ſtužbu", wujaſnu nětko ſwojemu dźěcˇu, strachowcˇimje na nju hladajemu.

Katka wobkedny. „A dźěcˇo, schtó budže jemu pokčužowacˇ?" ſwaji so woprascheˇcˇa.

„Ach schto! Tón może sam na so kedźbowacˇ. Ty to twoje jenož derje wobstaraj!"

„Ale macˇerka, dyrbju na zyły dźeń precˇ?"

„Jane ale, ſtuschich, doprědka!"

Holcˇka dže so dlijo ſ tym na rukomaj ſ klamow, a jendželska pokakrnicˇa pracha so wcˇipnje: „Dźěd? schtó to je? Je waſch nan hišcˇe žiwy, a bydli pola waš?"

„Ně, to je mój pschirodny nan, jara ſtary cžłowjek."

„Aj, aj, luba žona, to je tola wulka cžeja ſa waš!"

„Ach, schto masch na to wotmotkowicˇ? Cžłowjet je pomozy potrěbny a my njemóžemy jeho tola ſwojemu bóhtej pschewoſtajicˇ."

„Wěsło, haj wschak, je to wulka cžeja, tajkeho ſtareho muža w domje měcˇ, tkˇ dozyła k ſwójbje njeběłuchu! A dołeˇ sy sam tež samožni njejsče, je dwójzy thwalby hódne, hdyž miłoscˇ na nim cžinicze."

„Haj, ſa toho ſtareho cžłowjeka sameho by hižo lépje **było, hdy** by hižo morwy był. We ſwojich létach tajki thorowaty, je žebi sam ſebi a druhim wobcˇežny", **wotmołwi** van Reelsowa.

„Schto dha to běsche?" woprascha so ſtuchajo płokakrnicˇa. „Je něschto padło?"

„Ja njejsym niczo ſłyschała."

„Tak? To drje ſym ja myliła. Nó potajkim, knjeni van Reelsowa, wot rano wošmich hacˇ do popołdnja ſchtyrjoch a wot pjecˇich hacˇ do napoł šedmich budže mała ke mni khodzicˇ a potom schcˇehnat mjdy na tydźeń."

„Wučzinjena wěz, ja ju jutsje pósčelu."

Sso roszołmuju dźěsche płokakrnicˇa ſ klamow. Knjeni van Reelsowa pschewodźesche ju hacˇ k durjam, hdyž ſtejo wosta.

Schto bě so nutska stało? —

Stary Louwers bě, tak derje hacˇ so hodźesche, po ſłhodach dele schoł a chyzhe runje do klamow sastupicˇ, jako ſtowa wuſłyscha, so je ſebi ſamemu a druhim k wobcžežnosczi.

„Miłoscˇiwy Bože!" sastona starz, ſwoje wobliczo ſ rukomaj satrowajo a na ſtólcˇk so ſwjesewschi, „teˇ tole hišcˇe pschi wschěm, schtoż ſym ſa nju cžinił. Hdy mohł tola wumrěcˇ! Ale ně, ja njejměm, ja dyrbju žiwy być̆ tak dołho hacˇ mózno, — ſa to wbohe, njewinowate dźěcˇo. Schto budže ſ njeho, hdyž mje wjazy njebudže?"

Modło ſtyrkowaschtej so jeho ruzy, mjes tym so ſyłsojtej wócžuj k njebju ſłoži a nutrnje prajeschе: „Knježe Bože a Mótcže njebjeſki, ſmił so nad wbohim ſtworjenjom, njedopuschcˇej, so by w hubjeńſtwje sahinyło. Knježe, wupschestrěj twoju dłoń ſchtitujzy na tole dźěcˇo!" Bě, jako by so ſ tutymi ſłowami wołoženy a połsyniteny cžuł, jako duschа so ſmérowa. Swaha so połběhny a dźěsche wo ſwój tkˇ ſeprětu psches klamy na dróhu.

Nichtó njewidźesche jeho wotejcˇ, pschetoż van Reelsowa bě k ſwojej ſuzodzy ſchła, so by ſ njej trochu pobjesadowała.

Jemu wschak bě to teˇ lubscho, pschetoż ſtowa jeho pschirodneje dźiwoki klinczachu jemu pschezo hišcˇe we wuschomaj, a wón so bojesche, so mohła na njeho ſarcˇecˇ.

Pomału dźěsche po haſy, hdyž Boże ſłónczko na syholatym sněhu schrawasche, tkˇ pod jeho nohomaj wrěschcˇesche. Cžerstwy powětr cžerwjenjesche jeho ſwjadej lizy. Do hłubokich myſłow zanurjeny, krocžesche dale njedźiwajzy toho, hdže je ſwoje krocžele naprawił.

Kajke myſle khodžachu staremu cžłowjekej we hłowje. Kelko sjebanjow a kajkeho njedźaka bě w poſledніch létach nawědźał! A w kajkim wjele tmaſčim położenju mohł nětko być̆, budźesche-li van Reelsej ludźi ſwojemu bóhtej pschewoſtajicˇ.

Wokomik so kajsche. Ale w druhim padze žebi prajeschе: „Ně, mi tola jeł njeje, so ſym takle jednał, hewak dźěł njehnydz ſwoju Katku wokoło ſebje mětˇ." Pomyſlliwschi na maku holcˇku so jeho wobliczo rosjaſni.

Nadobo pośasta Louwers so ſpodźiwajzy, pschetoż zyle psched nim sastupi jemu muz̆ pucˇ, muzˇi, kotrehoż dźerženje zyle stareho wojaka pschcˇeradźi.

Mózny hłoš ſatlicža jemu napischecžo: „Schto, Louwerso! Sy-li ako njejšy-li to ty?" Louwers nadobo jawoła: „Schmidto!" — „Waprawdže wón to je!" rjekny starz jnaty a mózuje boda: „Stary tkadla, mam radoscˇ", a ſ cžopkym ſtłóczenjom rukí pschestrědźi so Louwers, so je pschecžela sažo wohladał.

S wjele wjeſelschim hłosom hacˇ hewak wón sawoła: „Sy dha ty to waprawdže, Schmidto?"

„Kaž widźisch, Louwerso! Pój ſobu nuts, tule bydlu. Hlej, pschecželo, kajki pschipad, so cže nadeńdu. Bydlisch w mězcže? Pój jenož nuts, pój!"

W rjedže majora wuzłuženy hejtman Schmidt bydlesche wot něschto mězazow na Prynzowskej grachcže pola ſtareje žony, tkˇ pschenajesche meblowane ſtwy. A wón cžuješche so prawje pohódnje tam, pschetoż ſtwa bě schwarna a pobłužowanje zyle spokojaze.

(Pokračowanje sležuje.)

— **Pothroma je sachla** mjes schparadym skolom tatarja Emila Caspara w Frankenthalu čo. 34 a tatarja Felixa Standhuba w Frankenthalu čo. 37, kaž je žo hamtšay swěsčilo. Sawjerarske naprawy za Frankenthalsku gmejnu so šykmu.

— **Sawrjeny puć.** Sjawny puć z Luska na Budyško-Wósporsku statnu dróhu w Kotecach je dla nažnywanja mjes Kotečanskim knježim dworom a dróhu wot 11. haćk 18. meje 1931 za wschitkón jěsdny wobkhad sawrjeny. Wobkhad pokazuje žo na Hornje Kotezy.

S **Bjelschez.** Dolho běšche žo jednalo wo powjetšenju nascheje schule. Skónčnje so powjetšenšiki twar wobsankuny. 28. měrza t. l. so rózny kanjeh položi. W poslednich tydženjach je nowowar spěchnje postupował. A saudženu wintoru jón hižom hotowy. Pschi tutej skladnosći wukhotowa so jednora swjatoczność, na kotrejž so teš wjele wobydlerjow schulskeho wokrjesha wobdźěli. Narječe měšanchi ff. architkt Zyž z Khrósčiža jako twarski wjednik. Raußendorf jako wukonjeć twara a wješanosta Krawz jako pschedsydża schulskeho wokrjesha. Schulske dźěći spěwachu někotre kěrluschke. Sswjedeńi słónca so z rjanej towarschnosću.

S **Hajniz.** Wobkhadne njesboże sta so póndźelu popołdnju pschi katolskej zyrkwi w Hajnizach. Wjesboženy Fischer běsche kěša z prénjenu rafej swoje motorske kolo wucabanyl, so by žebi z nim wujěł. Po puću z kěša pschijědze jemu japschach napschećzo. Fischer pak so sapschaha pschepoždże dohlada a do njeho jadźe. Se sranjenej hlowu a wschelakim wobschkodźenjom na nohy a ruzy snjesboženy hischcze tak nětkaj wjetschej schkodże wuczekny. Motorske kolo so khětro wobschkodźi.

S **Daliz.** Pjatk pschewodźeja wjeršinjenju mandźelstwa Poldrakowu na pohlednim puću. Wona běsche dobra Sserbowka. Wón mandźelstwu dźěći njewobdarži. Mér a pokoj budź ji w herbskej semi.

S **Khwarźiz.** Sswjerćz knježi a ma bohate žně tukhwinu w naschej wěsy. Sa tydźeń su swonty 4 rasy k wutrobje rěcza, z hłosom trudobny. Pjatk połnowschu mandźelstwu Metzerowu z Wulkeje Dubrawy, sobotu k. Haussu ze Boranez, wutoru k. Pohlana a pschichodny pjatk mandźelstwu Poldrakowu z Daliz.

S **Potpizy.** Sawčerawschim wotmě tu, runje kaž dźeń předy w žuzbodnej Nowej Wěsy k. kanalisator Wirt z 35 posłuchanjemi schromadźiznu a pschednoschowasche wo kanalisowanju Schprjewje. Wěsta lětschna kanalisowanja leži wjecza też w tym, so skarjo wot Delnjeje Hórki pschi Schprjewi horje hač do Hornjeje Hórki dołho dostanu a wodkhowaja. Rospominasche žo tež wo łóžni, tiž dyrbi dźělačerjam, kiž na runanju Schprjewje dźěkaja, we horzym czasu piwo a druhe czěne wotschewjenki pschinjesowacź. Schromadźizna posliči pschitomnym mnoho sabawy.

S **Noweje Wěsy** pala Kluktscha. Najstarscha wobydlerka nascheje wěsy knj. Johanna Jurschikez je 87 lět stara wumrěła. Jeje cźělo bu sandźenu wutoru na Klukschanskim kěrchowje pokhowane. Pohrjebnu rěcź mějesche k. farar Kschiźan. Semrěta běsche žo w Klukschu narodźika a tam też swój pschikeschitši slub wobnowiła.

S **Drježdźija.** Sandźenu njedźelu zjwjeceschе nasch kowarski mischtr Urban se swojej mandźelskej zwjedżeń flěborneho kwasa. Hižo dźeń předy a mjenowany dźeń jadze rano wjele pschecelowe je wěsy a blišcheje wokolnosce pschikhwata, flěborneju jubilarow je wschem mózným swjeleli. Wohnjowa wobora pschekwapi jubilara jako swojeho hejtmana z nastupom psched jeho domom a po narěczi zhkwalneho mischtra pschepoda jimaj drohotny «jetny dar. Zyle wobydlenje jubilara runasche po kwětkowej hali a hódnotne dary zwjedżeńu wo poczesczowanju jubilarow a jeju zwójby. Njedźelu popołdnju wotmě so zwjedżeńska tafla, pschi kotrejž so zyla zwójba a wulka zyla pschecželstwa a znatych wobdźěli. S wjeselowymi narěczemi, pschednoschkami a spěwami, z klinczenjom winowych schkleńcow, napjelnjenych z 25 lět starym winom, kotrež be jubilar wot seleneho kwasa žem zhowal, so zwjedżeń flěborneho kwasa rjenje a harmonizny wotmětowasche.

S **Hrodźišcza.** Wczera wjeczor w kedźuej hodźinje pschecełahny naschu krajinu Boże njewjedro. Straschne błyski žapachu a žylne hrimanje rjesche. K temu so dlesći cźaš žylny dešcź dźesche a na wobdźělanych polach khětro wulku schkodu nacźini. Krótko do zwjedżeńa wotmě so zwjedżeńska tafla, pschi kotrejž so zyla zwójba a wulka zyla pschecželstwa a znatych wobdźěli. S wjeselowymi narěczemi, pschednoschkami a spěwami, z klinczenjom winowych schkleńcow, napjelnjenych z 25 lět starym winom, kotrež be jubilar wot seleneho kwasa žem zhowal, so zwjedżeń flěborneho kwasa rjenje a harmonizny wotmětowasche.

S **Hrodźišcza.** Wczera wjeczor wokoło ¾7 hodź. pschi cźistym njewjedrje błysk do brožnje tudomneho kublerja Jana Krawza-Poltera dyri a ju japali. Mašinna brožeń je błomu a pizowadlanu za krótke wokomiki w plomjenjach stejesche a so bórzy dočzita wotpali. Natakrle maschiny, kaž trawužnjerak, hnjawu, žitožbjerak, wós atd. njemóžachu wjazy wukhowacź, dokelž běchu so plomjenja hižom pschejara wupschestrěle. Tak so to wschitko hohnjapali. Pschihódnemu wětrej ma so dźakowacź, so by žuzbodne twarjenja njesapalichu. Nimo wjeršnje žylkawy pschikhwatachu hischcze 4 žuzbodne na pomoz. 1. mjeto dosta Hrodźišcźanska a druhe Brězčanska žylkawa. Bartska a Njechorlska žylkawa njetrjebaschtej wjazy sapschimnyć. Kaž so powe, ma wobsedźeź sawěsczene. Wón sam běsche we Worzynje na roli był a jako so domoj wrócźi, běsche brózeń nimale spalena.

S **Njeswarźidla.** Na wczerawschich stótnych witkach běsche 150 krowow a ulodych skoczatow na pschedawanje. Wone płacźachu 300—550 hriwnow. Prožatow běsche tehorunja 150 schtuk na witkach, tiž płacźachu 8 hač 17 hriwnow. Jalowkow běchu 17 pschinjesli, za nje žebi 35—45 hriwnow zadachu. Wikowanje běsche žrěnje.

Konjec-Smjerdźaceje. Pućowanske radupodawanje we maćerje budźe srjedu 13. meje pop. w 2 hodź. w Konjecach a 1/4 hodźin w Smjerdźacej.

Z Łužicy

* S **Kumwalda.** Swoje 85. a 80. narodniny zwjeceschachu tele dny zaso tři wobydlerki Kumwalskeho Dola. Kn. Khrysta Hemplowa rodź. Zimmerez hu 85 lět stara, kn. Khrysta Wagnerowa a kn. Wilhelmina Tilgerowa rodź. Bietzez w Hornim Kumwaldźe pak 80 lět. Wschitke tři jubilejki so hischcze dobroze strowosce wjeselesche.

* S **Gersdorfa pola Halschirowa.** Tu je 50 letny kowarski mischtr Geßner na njewočakowane waschnje wo žiwosnje pschischoł. Jako pschi wohnju kowasche, sleca jemu kruch žaneho żelesa do mjeschowca. Geßner wumrě za někotre wokomiki na bólnu winu (Wundstarrkrampf).

* S **Wulkeho Schunowa.** Wutoru popołdniu je so w žiwotu bydlenja na Warnsdorfskej drózy 53 we Wulkim Schunowje 66 letny rentudostawar Korla Gustav Mauka wobweźnył. Khore cźekte myšle je jeho pjeza do žmjerce sahnałe.

Naši woteběrarjo su zawěsćeni!

Runje dostachmy powěsć, zo so wot wobstaća zawěsćenja sem za prěni pad smjertneho znjezboženja jeneho z našich woteběrarjow

1000 hr.

wuplaći, zawěsćeńske čislo 10 847, na zwud. Hanu Rudelowu w Bukojnje čo. 18 p. Barta, kotrejež mandźelski Jan Hermann Rudel je 14. měrca t. l. při puščenju topolow smjertnje znjezbožił. Nürnbergska žiwjenjozawěsćaca banka je pod 4. meju t. l. mjenowane **1000 hr. na wudowu** wuplaćila.

Wšitkich woteběrarjow a čitarjow „Serbskich Nowin“ pak napominamy, zo bychu so při kóždym znjezboženju, kiž też hnydom smjertne njeje, so **hnydom a bjez kóždeho komdźenja** na Nürnberger Lebensversicherüngsbank wobroćili abo so wudawarnju „Serbskich Nowin“ wo radu prašeli, ale hnydom! Při tajkich lěpšinach poručujće „Serbske Nowiny“ wšitkim, kiž je hišće nječitaja.

Nakład „Serbskich Nowin“.

Čerwjene črije

Hdyž ludźo w Prostejowje, małej wjesy w Morawskej, wo Arpadźe, młodem schewcu rěčachu, potom mjenowachu jeho jenoż zygana. Cźehodła po prawom?

Sznadź, dokelž běsche jeho wobličko brune a jeho włosy cźornische a jeho wóczy po jažnišcźo šwjećeschetej hač pola tamnych młodych pachołow w Prostejowje. Sznadź mějesche pak to swoju pschicźinu też w tym, so jeho husle druhdy na cźichich Cźěrnych wjeczorach zuse a horje hłosy hrajachu, kaž njeby je hač do teho cźasa nichtó wo wsy słyschał.

Žadyn cźłowjek też njewědźeschе, hwotkel wón po prawom pochadźeschе. Jeho starschi běchu jenoho dnja z małym, njekim wosom, do kotrehoż be schescherjaty kóń zapschehnjeny, do wsy pschijěchali a so w domje semrětkeho schewca, kotryż hižo dołho wróšiny stejesche, zasydlili. A dokelž so muž na rjemjeńo semrětkeho wustejesche a jeho hamor wot sažitjeho ranja hač do wjeczora w małej dźěłarni klepasche, běchu so ludźo bórzy na to zwučili, pschiwuczowaneho jako swojeho wobhladowacź, a jeho je lubosću do wšeńneho sjednoczenstwa pschitwrdzili. Jenoż so njemóžachu ženje — a to mjerjasche ludźi w Prostejowje njelcźo — něschto blišcheje wo pochadźe zuseho słonicź. Tohodla znadź potom też rěkasche, so schtyrjetny dnjuh njeje jich hamźene, ale pschiwsate dźěćo schewcez mandźelskeho.

Na tom minuchu so lěta. Pschichodźe wójna a Arpadez nan padny w Karpathach pschi nadobźu na cusku kuzbdźiwu. Wudowa, wjesnym muzam pschezo hischcze požadanja hódna, ale, kaž so spasche, wschěm ludźerjam njepschichtupna, běsche hischcze někotre lěta z wotrosćasym synom hromadźe žiwa, domiž njepodleža też wona sapałkej, symniczej chorosći, kotraž so w powójnskich létach po kraju kradnjesche.

Tak bě potajkim Arpad cjemjeńko swojeho nana pschewsał a bydleschе w tamnej małej, pokěmowej dźěłarni na stólcźu. Gurjo noschachu jemu swoje krute cźrije, a jenoż hdyž a hdyž da sebi hołza por wuskich, pyschnych cźrijow z njejeńeje koże zhotowicź. Arpad wjesche swoju zapłatu. Niz wulku. Ale jemu dosahasche; pschetoż won běšche zkromny a njekhodźeschе nimale ženje mjes ludźi. Ani w korczmje ani na swjedźenjach njebě widźeć. Někotři sebi smjeleni prajachu, dźe też, so ma cźmowe a sle pohladnjenje, a cźłowjek dyrbi so psched jeho wócźkomaj na kedźbu bracź. Tola mějesche jeho wjetschi dźěl za pilneho cźłowjeka, kotryž swoje dźěło dźes poroka wukonja.

Tu poda so jónu wjecźor, so cźrjódoa zyganow do wsy pschicźahnywschi so na swobodnem městnje psched korczmu sameńni. Ludźo pschihotowachu w cźmiczkej wulki wuheń a spowěschachu swoje kotoły nad njón. Podóbnje mózesche jich błyscheć spěwacź. Też wsachu sebi swoje husle do ruki a hrajachu hłoby domisny — bruneje pusty. Njetrajeschе dołho, dha klinczeschе jich spěwam se wsy wothsłyš. Wón wukhadźeschе z domu schewca. Husle, runje tak horzo a dźiwje, spěwachu do nogy, so zyganjo nade wsu pobłuchawschi so dźiwachu.

Samźnu khwilu hradnjeschе so młoda zyganka se łžiwa a kroczeschе, pschiwabjena wot spodźiwneho wothłoša, hač na łónu wsy k domej, z kotrejež so nětkole stiskniwje, polny njespokojeneje žadosće, hłóš husłowo dobywasche.

Arpad sjedzeschе kaž sjajnje w cźmiczkéj dźěłarnje a pschesta nahle hracź, jako wuhlada młodu žónsku w ourjach stejo. Wokomik knježeschе cźichcina. Jenoż jeju wosoběž wócźaju žapascheja.

„Ty sy tola schewc. Wón to,“ rjekny holza stonźejuc z krutym, porucźazym hłosom. „Wotměr mi por cźrijow! Tu, khětře. Na cźo hischcze cźakasch?“

„Skaj nohu na stólcźk,“ schewc snadhcźiwi.

Holza wusu sebi zapschećowcźny cźrij a skaji nohu na stólcźk.

„Masch jara malu nohu, kajkuž ju tudy we wsy pokrótko nadeńdźeschi.“ Arpad rjekny a wsa měru, kaž be wot swojeho nana nawuknył.

„Wém to.“ sapłuschca wón saso jeje hłóš, pol wupjelčhnjo, pol njeschćerkowliwje. „Ale, błyschisch, cźmu, so bórzejsch k temu cźerwjenu koźu!“

„Hdy cźjeesch je mjez?“

„Cźakaj,“ wona rjekny, „cźakaj! Pschińdu saso.“ — A lědy be won měru z ruki położił, 6ła wona też hižo sbubła.

Arpad pomaža sebi na cźoło — žonjeschе won?

Ale tu bě jenu nadobo, jako by so na nješto z gyle zajnich dujow dopomnił. Dopomnjeeschе z dujow dźěćatstwa — kaj domiznа.

Nasajtra rano — zyganjo běchu hischcze w pol nozy wjesy wopuschćeli, — da so won do dźěła. Won wsa najłepschu koźu, kotruž w dźěłarni namaka. S njesćerkownej syrózniwosću wobrěšowasche won koźu a sejchi jenoliwe dźěle hromadźe. Jako be won słónczniže po wotkhu tydźenja dźěło słóncził, wiźiaschе por krasnych cźrijow we wokniže. Cźerwjene cźrije, tak rjanuschcze a małe, so zyła wjesy wo nimi rěčeschе.

Tak husto pak hač holza pschińdźe a cźrije łapicź požadasche, tichaschcze Arpad z hłowu. „Njepschedam je. Sću skasane,“ wón prajesche — a zyłičzka wjesy samasche sebi hłowu, komu drje mózetaj tak rjanej nohy słuschcźeć, sa kotrejž so Arpadowe cźrije hodźa. Arpad mjelczeschе zasbatle na wóchi praschenja. Jenoż zyle porzdko mózeschе cźłowjek błyschcźej jeho hużbje.

Tydźenje dołho wiźiachu cźerwjene cźrije we wokniže. Sawjedliwje sboholachu so wone we słónczu. Kóždu hrócź, hdyž Arpad na nje pohladny, pschekłó mjeeź jeho wutrobu, a wón myhlesche sebi na zuzu holzu a na hudźbu, w kotrejž wona saso pschińdźe. Wěsche stajnje injelczliwischi. Hdyž sebi burjo po schórnje pschińdźeschu, błyschcźachu woni lědy hischcze kłowczo wot njeho.

Jónu rano pak běchu so cźerwjene cźrije zhubiłe. Sswjedźa namakachu burje schewcowe wotewrjene, a jako sasnuchu, so wona próżdne.

Hłuboko w nozu běchu wjesnjenjo zyganow pschesa wjesy jěcź widźeli a Arpad, tak prajachu, je z nimi cźahnył; pschetoż žu to był ludźo jeho kraja.

Jenje wjaz njejžu w Prostejowje nješto wo nim słyschełi.

jnk.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladu na wjedro sa jutšischi pjatk:** Płódne, njejše wjedro.

* **S Tilsita w rauschej Němskej žo powě, so je žo w nozy k frjedze baczenje rěki Remonieno pola Jodgaltena pschedrěło. Tamnišcha krajina je žo wjele kilometrow daloko powodźiła. Wjele skotu je žo w hródach tepiło. Sszjedu rano je policajski kommando z Tilsita k mjenu pschedrěcza pschijěł. Pionjerski kommando z Königsberga je po puću. Dla wulkeje wody žu schule pschi morju samknjene, dokelž dźěcźi bjes žmjertneho sdracha njemóža k nim dóńcź.**

* **W portugalskej Guinei w Afriźy je sbéjt wudyrił. Sbéskarjo žu žo khježeństwa zmocnowali. S Lisabona žo powě, so by žo khježeństwo wotdźelenje wojakow do kolonije pósczele, so by žo porjad wobnowiło. Wojakow kanonisti cźołm pschewodźa.**

* **W Drjezdźanach je so hygienilka wustajeńca wotewrika.**

* **W Jendelskej je licźba dźěłonjemějerjow na 2 520 113 zrostła. Wot sandźeneho tydźenja je so wona wo 6257 wosobow powjeschiła.**

* **Nad městom Póznanjom je žo frjedu slidł z krupiczjom rozpuschcził. Město žo sa schtwórcy hodźiny powodźi a někotre dróhi so kothrajnym rěkam runachu. Bórzy automobile a woły hač k wótkam we wodze jěźdźachu a słónczne wschón wobkhad pschesta. W pinzach woda bórzy meter wyšoko stejesche. S jeneho pinczneho restaurania dyrbjachu hosćo cźekunyć, so žo niebychu tepili.**

Swójbne powěsće

Semrěłej: Augusta Poldrakowa rodź. Pilopez w Daliźach; khowanje budźe pjatk pop. w 3 hodź. — Elsa Höppnerowa rodź. Röhlerez w Wětej Wodźy, 24 lět: khowanje je dźenja schtwórtk.

— **Sakska krajna loterija.** 1. rjadownja 199. sakskeje krajneje loterije poczehnje so wot 18. haćk 20. meje 1931. Nětčiski plan dobyczkow poskića wosebje pschidobne wuhlady na dobycze, dokelž bu žrěnje dobycza žo khětro jara zdźela na dowolny mnohosći pschisporjene. Dokelž žo mnohe położa wschěch łosow wuczehnyte, dyrbi na nimale łóžny druhi łós dobycze padnyć. Wuda žo sašo 160 000 łosow z 72 000 dobyczkami a premiju. Bohata liczba žrěnich dobyczkow wo 60 000, trójzy 50 000, 5 króć 40 000, 8 króć 30 000, 10 króć 20 000, 15,000, 29 króć 10 000, 149 króć 5 000. 365 króć 3 000, 1060 króć 2 000, 2120 króć 1 000 hr. atd. žu pschi sdobowanym wusmužnu wažne. Hamtška łosowa placźišna wuczinja za łóžku rjadownju: 1/10 5 hr., 1/5 10 hr., 1/2 25 hr., 1/1 50 hr. Napraschowanja sa losami je jara žiwe. Wone žu w kóždym dźěłenju, kiž žo pschesze, dostacź. Je poručataj běrzaj statnje loterije w Budyšinje.

Hlowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěsynach. — Za zawěsćik: G. Janak w Budyšinje.

95 pjenječkowe dny

Pjatk a sobotu

Pola nas

6 puntow łamaneho rajsa	jenož 95 pj.
3 punty hejduški	jenož 95 pj.
5 puntow połneho rajsa	jenož 95 pj.
3 punty łamanych jahłow	jenož 95 pj.
5 puntow žołteho hrocha	jenož 95 pj.
4 punty běrnjaceje muki	jenož 95 pj.
4 punty pal. ječmjenja abo rožki	jenož 95 pj.
4 punty soćkow	jenož 95 pj.
2 tyzy wołjowych sardinow	jenož 95 pj.
2 puntaj puddingoweho procha	jenož 95 pj.
Punt kakaowa a punt kuskat. cokora } hromadźe	jenož 95 pj.
3 fl. dobromlóčneje šokolady za maćerny dźeń, jena 100 g	jenož 95 pj.
5 fl. šokolady, jena 100 g	jenož 95 pj.
2 puntaj Hamburgskeho měšenja	jenož 95 pj.
4 kuski butjankoweho mydła	jenož 95 pj.
6 kuskow myjneho mydła	jenož 95 pj.

tak dołho hač skład dosaha

6% rabata

Chams & Garfs

w Budyšinje na Hłownym torhošću

Haj, pola

J. Schicbaka

na Mužakowskej drózy 4

kupiš jězdno kola kaž Opel, Brennabor, Diamant, Janko po jara tunich płaćiznach a najlěpšeje kajkosće. Namakaš tam cyle wšěć mjez

200 kołami

něšto přihódne też na wotpłaćowanje

Wobhladaj sebi tola raz wukładne wokna na

Hornčerskej hasy 18

Handrij Strumpa

w Budyšinje

na Różowej hasy 15 poruča

meble

a połstrowane twory

Sym Serbl

Kofej : kakao kolenialne twory

KURIO

na Wunkown. Lawskej hasy 24

Běłe mino

1/1 bleša wot **90** pj.

Čermjene mino

1/1 bleša wot **1.10** hr.

Połonk

litr **1.20** hr.

Tarragona

litr **1.40** hr.

w najlěpšich kajkosćach pola firmy

CARL NOACK nasl.

naj. Ernst Zimmer

w Budyšinje na Žitnej h. 10

Telefon 2723

Dahlije

w najnowšich a najrjeńšich barbach. Gladiolowe nowosće. Boblowe pogonije

Rauchfuß w Budyšinje

wikowańja symjenjow na Žitnych wikach 9 - Tel. 2059

Runklicu

ma jara tunjo na předań

Gustav Bombach w Kamjencu

Prošu so naprašować

Weineltec konditařnja a kofejownja

(přjedy Rudolf Biesold)

w Budyšinje na Bohatej hasy 7 = Telefon 3268

Za maćerski dźeń

krasne małe dary, torty, šlomowe tykancy, Bismarkske duby, brězowe zdonki, Frankobrodske rynki, pisane płaty, bonboněry po wšěch płaćiznach

Přińdźeće-li nakupować abo na wopyt do Budyšina, namakaće w mojej kofejowni přijomny přebytk při dobrym pjećwu a napoju

Za maćerski dźeń

Z našeje samsneje pjekařnje a konditařnje poskićamy cyle wosebje:

Wulke a małe torty z wěnowanjom ◆ Bismarkske duby ◆ Sokoladowe baby po 75 pj. a 1.20 hr., garněrowane dołhosće po 1.40 hr. ◆ Małe pjećadła wot 50 pj. ◆ Dale cokrowy, šreslowy, twarhowy, makowy a jabłukowy tykanc też z wěnowanjom

Skazanki wuprosymy sebi hnydom

Tworykupne towarstwo z. dr. zw. r.

w Budyšinje

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Krony"

wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wšě włosowe dźěła, kaž wotfihanje po wašnju bubiskim a pažskim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž też kwasnych frizurow. Najspěšnišo a porjadne posłuženje. —

◆◆

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Müllerec konditornja

na Póstowym naměsće

kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlěpše pjećwa we wulkim wukjerku.

Rozesłanje nanajspušćomnišo

199. saksa krajna loterija

Cehnjenje 1. rjadownje 18. 19. a 20. meje 1930

Losy

poručujetaj a rosćeletaj

Za rjadown.	1/10	1/5	1/2	1/1
	5.-	10.-	25.-	50.- hriwn.

Statnaj loterijowaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22 | **Ernst Lehmann** na Kamjentnej hasy 45

Hłowne dobyće

w 5. rjadownje

Hriwnow

ev. 250000

1	po	500000
1	po	250000
1	po	200000
1	po	150000
1	po	100000

atd.

160000 losow

72000 dobyćow

Kunella wosebite dny

za naše wosebite margarinowe znamki

Pjatk a sobotu dostanjeće na kóždy punt KUNELLA Stern po **65** pj.

pół punta darmo

a drohotny KUNELLA-wotrězk

Na kóždy punt Kunella Gold po **95** pj.

3 króćn. Kunella wotrězki

Wikowańja z butru **KUNELLA**

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

= w Budyskim hamtskim hejtmanstwje =

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Wšě šulske knihi

ma na składze abo wobstara Serbska knihařnja na Lawskich hrjebjach 4

Najlěpše kołbaski

staronemske, kolbu kowu kołbasu, wšě dnje čerstwu

a jatrowu a čornu kołbasu, punt wot **60** pj. poruča

Pawoł Kurt Zieschang

na Žitnych wikach 22

Nawěštki přinjesu wužitk!

F. A. Möbius

Homöopathija / biochemija / naturske hojenje / masaže

w Budyšinje, na Lubijskej drózy 2, delka

Ręčne hodźiny: wot 1/8—11 a wot 1—5

Přińdu też do doma na wsach

Našemu načolnikej

Janej Handricy

a jeho česćenej mlodej mandželskej přeje

wjele zboža

Z hrimotacym NA ZDAR

Jednota Sokoł w Radworju

Přiloha k číslu 105

SERBSKE NOWINY

Štwórtk, 7. meje 1931

Wšitkim serbskim towařstwam

Je po hłownej zhromadźizne Domowiny. Wona běše wobzaromnje snadnje wopytana, a tola bohata na dobrych poskićenjach a ważnych wuradźowanjach. W přichodze dyrbi so wopyt wo wjele połěpšować. Towařstwa, spominajće na swoje přisłušnosće přećiwo cyłkej. Kóžde towařstwo ma zastupjene być, a to nic jeno ze społnomócenjenymi zastupjerjemi, kotřiž su runje za wothłosowanje pomjenowani, ale też hewak z druhimi sobustawami, přetož kóždy sobustaw Domowinje přizamknjeneho towařstwa abo zwjazka a zjednoćenstwa ma prawo přińć a je wutrobnje přeprošeny; wón smě też so wobdźělić na cyłym wuradźowanju.

Wobzamkło je so na hłownej zhromadźizne: organ Domowiny a tohodla też wšěch serbskich towařstwow su Serbske Nowiny. Sobustawy serbskich towařstwow so namołwja, je po możnosći čitać. W nich wšak so też naše towařstwowske a Domowinine należnosće wozjewja a wopominaju.

Mamy możnosć, też létsa wočerstwjenja potrěbne serbske dźěći hromadźe pod serbskim wjednikom na rjany prózdninski přebytk na w starym času serbskej kupje Rujanje (Rügen) posłać. Njech serbscy starši swoje serbske dźěći w bohatej ličbje bórzy pola našeho zastupowaceho sekretara, knjeza župana P. Krjećmarja (pod adr.: Domowina, Bautzen, Lauengraben 2 II) k tutomu zamérej zamołwja.

Njedźelu 17. meje budźe w Radworju III. wšosokolski swjedźeń. Budźe to serbski ludowy swjedźeń wulkich rozměrow, manifestacija serbskeho ćełowzwućowanja a serbskeje discipliny, a też pokazka serbskeho zabawjenja. Namołwjamy naše towařstwa, jón z khorhojemi wopytać. Sokolojo su zlět našeje Domowiny husto dosć porjońšili z krasnymi předstajenjemi. Tuž přikhwatajće z hromadami na wšosokolski swjedźeń!

Domowina létsa žadyn zlět njezmjeje.

Předsydstwo Domowiny.

Swjatok měšćana

Tuto napisamo klinći wósće mnohemu wjeńujanej kaž šwuk swonow hwobodu na wuschomaj, hdyž myšli na to, so měšćan jenoż 8 hodźinow dźěła a tamón cźaš wotpočuje abo ći. To wschak so wšcho njeje bjez hdy, ale tak njeje we wopraswódźitosći njeje, přeco měšćan je k wobžarowanju, hdyž jenoż na to pomina, so je měšćan žiwy w kamjentowym morju a pruhu Božeho žiwnja tak pohódnosći k hwojemu hwoju, kaž rataŕ, kiž je dóstał swotak w dźensnišnim hubjenym cźasu darjeny. Cźało su pola měšćana jeho wobkhowne 8 abo wjacy hodźin tak połoźene, rozdźělene, so malo pytnje, so ma tak wjele cźasa k wotpočnjenju a wosficźowenju. Wjeńujana wosłoża stajnje kraśnosć Božeje přichrody, měšćan pak ju pyta kaž pruhu swoja w cźemnosći města, we hołku a harje wobkhoda wschódneho dnja. Tu je dwójzy ważnje, so to wschitcy prawje pohódnosćinny, schtó je duschownje swobodnikši, hač wjeńujan abo měšćan.

To spóninajemy nětko w nalěcu najróle. Kaž knot hrjeba měšćan we swojej sahrodźy, je-li jenu ma, so by jeho potom wotkichowiła — po hwiatoku! Cźaha schnórki, so bychu byle rjadki prawje rune a wschitko nuźne wuprunhuje, so by też ja žołdk přichi prózy nětchto wudobył. Haj, pohladajmy tola do města, so bychmy spóninali žadosć za Božej stwórbu, kiž ju wupina w dusći měšćanow.

A hdyž přichińdże ta luba njedźela. Kaž cźorne šmuhi cźahnu so rjady měšćanow po Božej stwórbje, wopuschcźo kamjentne morja, tupjaze duschu a myšlicźku!

Najwažnjischo pak je za měšćana, so ma też w najbliźischim wobwodźe hwojeho žiwjeńskeho pschihbyhka, we měšće hamtow, rjanu šmuźku Božeje pschirody, kiž jeho po hwjatoku wotkchowja a to šu — měšćańske wukhodźowanischća. Budyšchin ma pschikładomne tajke kuso. Pohladajmy do njeho a wotschchowny ho, kiž šmy łachi a cźujeny ho tak thudźi a šamotni! Naše Budyške wukhodźowanischća šu wopraswdźe kraśne. Satkowy do raja pschi špocźatku pola Tyšnika. Sčytna barba łuźnych pschestrjenow naš wotkchowi, kóždy kěcźk naš k sebi wabi, so bychmy spóninali jeho snowawotnoćenje. Pola zuhelnistoje bróhi łukaju tu a tam barbjećki w mnohobarbnej rjanosći z trawki a tulpy pokazuja wschi starej měšćańskej muri hwoju potnu pychu. Pschi militarni pak je najrjeńschi kneźit sa łaćane wóćko. Tu kraźnja ho wschě mózne druźiny kwětkow, haj šamo holanski wrjód njepobrachuje. S łuźnuje pschestrěnje šmějkotaju ho wobliczka hyrotkow a njeskapamnički wabja je hwojej zumoścu k sebi. Wjeśele pluskota wodopłok pschi kraju a cźe nam wbohim měšćanam to podaca, schtož je wjeźnjanej pschi pluskotanej rěcźy z wschěmi hmi sławom. Słore rybički wotschcźuja ho we wodźi, runje tak muputane, kaž duscha měšćana. Ale ważne tola je, so snajmjeńscha tuton kuśeńcźk hwoja we wobwodźe kamjentneho morja mamy.

Swjatok měšćana! Wón nje je tak kuślapotny kaž na wjsu. Je jenoż cźasto błahy wobłóschcźej teho, schtož je hwoźeńe wjeźnjanej wschźinje.

Tola w jenom dnjomy wschitcy pschesjedni, so je Bóh kóždeho na hwoje městno stajił, so by je sprawnje a spomóžnje wupjelnił a hdyž j wjsow njesli a města klincźa hwoju k hwjatoku, so hwominamy wschitcy na wobžerja njebjeź a semje, kiž nam wschu kraju dari, dźakneje wutrohy! Jenoż tajši hwjatok je Boži hwjatok po hwěru dokonjanym dnjownym dźěle!

Generalny statny rěčnik Krylenko, zjawny wobskorźnik we wjetšinje politiskich procesow w Ruskej so za justicu. ludoweho kommisara pomjenowa.

Wusudźenja

Firma Singer & Co. bźiše hwojeho pschedawaćskeho agenta Emila Richtera z Habrachcźicy dla pschechcźiwjenja wobłóstnja. Hamtšti šud w Lubiju bźe wobstorzeneho pschechcźiwjenja winowatoho špóznał a jeho ke 150 hrivnam pjenjeznego khłostanja abo 8 dnjam jastwa sasudźił. Na Richterowe powołanje pak krajny šud w Budyschinje jeho winowna.

Gratowy hamtšt Hoheisel z Budyschina, kiž we *Kotzgach bydli, bźiše wjeźnjanoju Hempla w Kotzgach* hrubje łschinował. Lubiłši hamtšti šud bźiše jemu za to k 30 hriwnam pjenjeznego khłostanja abo 10 dnjam jastwa sasudźił. Hoheisel bo pschećiwo wunjdźej powoła, powołanje pak bo łaćišmy.

Skałarjowa mandźelska Elsa Stangowa w Hornich Pózakowach bźiše mandźelskeje žiwnoscźerja Mehnerta dla łschinjowcźina wobstorźiła, dokelž bźiše ju pjecza raz špiona njenowała. Psched Bistowcźanskim hamtšim šudnikom njehodźeše bo Mehnertowej wina dopokasać, so bo wona winowna. Stanjeła bo pschećiwo wunjdźej powoła. Powołański šud dóńdże k pscheschwedźenju, so je Mehnertowa łschinowdźanje hłowa trjebała a ju k 10 hrhnam pjenjeznego khłostanja abo 2 dnjomaj jastwa sasudźi a ji wschitke thośty napoloži.

Snowa mjeńschtaj so samołwitš pschekupc Emil Schuster a jeho syn, 22 létny nježenjeny pschekupc Rudolf Schuster z Budyschina. Pschećiwo wobtmaj bźiše bo khłostanske jednanje wotewrilo a pschewjedło. Wulki šawništi šud w Budyschinje bźiše pschećiwo wobmaj jenal a Emila Schustera za winowateho špóznał, so bo swoje kniši njeje prawje wjedł a bilanzu njerodnje wopali sestajał atd. Emil Schuster bźiše ke 6 měsazow jastwa, Rudolf Schuster 300 hriwnow pjenjeznego khłostanja abo 60 dnjow jastwa dóstał. Jeju powołanje a powołanje statnego rěcźnistwa njeměješče žanjeho wuspěcha. Wobaj chcźetaj rewišiju pschińjewjeć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Gottleuby. (Wulki woheń.) Saschku sobotu, w 3 hodź. rano, wudyri we statoku žiwnoscźerja Gustava Habija w Delenje woheń, kiž rozschěrješe bo jara spěšnje po domistim i pschitwarjenej brožnju a kólnju a za krótki cźaš zyše twarjenja do popjela pschewobroći. We hłownjanej ličbje domjeńcu měješe woheń bohatu zyrobu. Wobydlerjo samóchu bo hatle w poslednim wokomiku wuchkować. Stót a wjeśchi dźěł nadoby mózachu wukhować, mjes tym so bo dźěł rataŕskich maschinow špali. Wobšeh bźiše je tkěrnu schkodu poczerpił, dokelž ma jenoż nisko zasćěhowanje. Kak je woheń nastał, njehodźeše bo hischcźe sudźićeć.

* S Rochlitz. (S jastwa cźekajuwschi jako šaštajeny.) W tudyschim jastwje hamtšteho šudnišwa nadpadžechu tijo jeći jastwowneho dohladowarja Weckera, wutorzechu jemu kluče a špytachu też druhe komorki wotewrić. Sastojnikej pak bo poradźi, dweju šóškarjow do jeju komorkow jako wróćo bowješ. Třeći, 18 létny jaty, mózeše wschak cźekuć. Cźekajo pokradny w Kottwizach jśone kolo a jěchaše z nim do Borny. Tu wostaji jśone kolo stejo a pokradny ša to motorske kolo, so by z nim dale cźikał. Bornaska kriminalna policija pak jeho šaso saja a šlónći jeho wulkt do šwobody, pschiwjedże jeho do jastwa hamtšteho šudnišwa wróćo.

* S Penig. (Rubjeżny nadpad na butrowu wiwowarku.) Schtwórtk wjećor wokolo 8 hodźin bu so Schleißdorfa pokhadźaza butrowa žona Winklerka duzy z Lunzenawa domoj wot nježdże 30 létneho muža nadpadnjena, kotryž ji hotowy pjenjez rubi. Skućeł morstšeho najšerje z klepakom na hłowu a žadasche pjenjez. Winklerka da jemu swój wumoscht, nježdże 20 hr., a rubjeżnik cźekny njepošmany, mjes tym so możesche bo cźežkostanjena žónka k swojemu bydleniu dowlez.

* S Aue. (Dźěćo pschi hrajkanju šo šatepiło.) Njedźelu wjećor je 6 létny hynk invalidy Makša Richtšteger pschi hrajnischću turnowanšteho towařstwa Jahna do Cźorneje Wody padło a šo šatepiło. Runje bźiše cźekenje, kiž wotnješe hólcźa, pschedy hač pomoc pschińdże. Tšo bratša šatepjeneho bźehu je šwědskami tohole struchleho podawka. Cźěło njehodźeše bo hač dotal wukhować.

* S Plauna. (Šmjertny pad 4 létneho dźěćka.) Rataŕskeho dźělaćerja Lipperta w Rosenbergu 4 létny hynk

Budyske powěsće

(Pokračowanje.)

IX. Krwawny wusud krala Wjaceława na Budyskim torhošću.

Dnja 29. meje 1405 spjećichu so Budyscy měšćenjo pod nawjedowanjom sukelnikow přećiwo měšćanskej radze. Staru radu wotsadźichu a sej nowu wuzwolichu. Češki krajny hołot na hrodźe Ortenburgu so podarmo prócowaše zakhować porjad. Hdyž léta 1409 kral Wjaceław ze swojej mandźelskej přińdże do Budyšina, wotmě so surowy wusud. Stara rada nowu radu wobskorźeše, nowa rada bu k smjerći zasudźena Sto ludźi měješe so wotprawić. Hižo bě so třinaće radnikam hłowa wotćała. Skónčnje kral Wjaceław na próstwu swojeje mandźelskeje Sofije wostatnych wobšadźi. Buchu wšak z cyłej swójbu wuhnaći. Před wódnym kortom Budyskeho torhošća namaka so dołho hišće kamjeń, na kotrymž radnikow wotprawichu.

X. Ryćeŕ Dučman w Budyšinje.

Na južnej muri radnicy namaka so postawa, kiž prjedy debješe wódne korto na hłownym torhošću. Předstajt muža w staroromskim wobronjenju, kiž dźeŕži w prawej rucy khorhoj, w lěwej pak škit ze Budyskim woponom a pod bokom krótki mječ. Němcy a Serbja mjenuja tutu postawu „Dučman". Powěda so wo nim sćěhowaca powěsć: Běše raz serbski wjeŕch, kruty a dźiwi, kiž běše khrobły jěchaŕ a slubi, zo na konju korto přeskoći. To so jemu też poradźi. Po druhich (wězo němskich) powěsćach pak je při poskoku do korta nadwył a so zatepił. Jemu k dopomnjeću bu ta postawa postajena. Po druhich powěsćach jedna so tu wo postawu němskeho ryćerja Rolanda, kiž je pod Korlu Wulkim póhanow a Serbow přewinył.

XI. Boże sedleško.

Serbja sej předstajeja Boże sedleško w podobje rjaneho, bělozdrasćeneho dźěśeća abo tež w podobje běleje kokoše. Je to někajki škitacy dobry duch, kiž warnuje před přichodnym njezbožom. W Budyšinje je so Boże sedleško pokazało na městnje, hdźež steji dźensa dźiwadło. Tam so stajnje jewješe, hdyž hroźeše města zahuba, tak před mórom léta 1519, 1586, 1611, 1612 a 1614, před wulkim wohnjom léta 1634 a před wulkej wodu léta 1552. Nětko pak dołho wjacy jo słyšeli njejsu.

XII. Rapača hórka pola Budyšina.

Započaćk zašeho létstotka namakachu so hišće na stronińje Rapačeje hórki rozpadanki połkružnehó twarjenja. Wuzki, zdźěla zasypany skhód wjedźeše do rozwalinow. Zamurjowane wrótka zaraćichu prózneńcu, kiž je nětko ze zemju a kamjenjemi napjelnjena. To běše šibjeńćišćo. Wo nim so powěda dźiwna powěść. Jónu měješe Budyski měšćanosta jara krasnu dźowku a měšćanscy młodźency sebi ju namołwjachu, mjez nimi też syn bohateho překupca. Nimale bě so jemu poradźiło, dobyć sej přikhilnosć knježny. Ale wona zetka raz, hdyž na Rapačej hórcy so překhodźowaše, cuzeho ryćerja, kiž so ju wopraša za najbliźim pućom do města. Bě to kěžorski wotpósłanc při měšćanskej radze, tuž so wonaj w bliźischi dnjach hišće časćišo zetkawaštaj. Zalubowašaj so a dołho njetraješe, to bu kwas. Zjebany syn překupca pak na wjećenje myšleše. Raz dyrbješe pósłanc zaso wotjěchać ke kejžorej a zawostaji doma žonu z dźěćatkom, kotrež bě tuta porodźiła. Tu składnosć wuži wotpokazany nawoženja. Mjez tym zo mać a dźěćatko spaštej, kradny so wón do domu a zarazy dźěćo. Hdyž nětko wboha mać wotnći a namaka morwe dźěćo w krwi ležo, dawaše w bludźe sebi sama winu. Njesmilni sudniey ju k smjerći zasudźichu, hačrunjež pozdźišo wobkrućeše, zo je njewinowata. Hdyž wboha słyšeše njesprawny wusud, wuwoła: „Syn njewinowata, dźiw moju njewinowatosć wobswědći!" Mjez tym zo jeje muž so wjesely wróći a přez wrota do města zajěcha, zlama kat jeje stawy na šibjeńcu. Tu nadobo som urje šibjeńćišća rozpačichu na tři dźěle. Njezbožowny mandźelski so zakló ze samsnym mječom, hdyž nadońdźe swoju žałostnje zranjenu žonu. Winik pak mŕa njeměješe. Wuzna so swojeho njeskutka a bórzy na to skónči też wón na šibjeńćišću. Wot toho časa jewješe so na Rapačej hórcy na směrkach běła postawa, kiž prošo rucy ke njebjesam pozběhaše a so potom nadobo zhubješe.

XIII. Poklad w Budyskej Mnišej cyrkwi.

Na swj. Michała su druhdy we woknacych murićkach rozwalinow Mnišeje cyrkwje widźeli wulki złoty křiž, kaž też złote keluchi a swěćniki. Prěni króć to widźachu při narodźenju Augusta Druheho, krala Pólskeje a kurwjerchа Sakskeje. Dale so zjewi tamón poklad při smjerći naspomnjeneho krala a před wudyrjenjom sydomlětneje wójny.

(Pokračowanje sćěhuje.)

podaje w brózni šurschijstcho statoka, rosbi žebi pschi tom top a bu do Plawcutkeje thorownje dowjesene. Tam je sčežko pondželu powolanju na šcježkowskach cžežkeho padzenja wumrjelo.

Přilopk

* **Wuzkódk schtwórcžo Lužiskeho kontrolowazeho pschezwotowanja.** Lubocžiski strowotnitki haut, kiž je nětko 4. kontrolowaze pschezwotowanje dźěži po podawanju ke schtiej pschezitwo tuberkulosh zhorjentych, stónježi, je mónjenja, so je katastrofa f 76. šmjertnym wovporom f 9. hawzje t. l. Khježena a so žana f infekzijow njeuboze wojazy a šmjerjenje strašchna pražiješ, dokelž je f nalěčenju wožiwowane šhórchenje w šrowocže potrjechenych dźěži znuwolalo.

* **Cžeške wohnjowe njeszoho w Odenitim lěsu.** W šrjedschu popołdnju wudyri na schuti, hdyž a šhorim poschadze 70 ltmy prjedawschi rektor Bormet a jeho manželska, kaž jena domjaza pschitajene šnoha bu, wohenj. Khdyž wohnjowa wobora pschijědze, nadeždze Bormeto a pschitajenu šaduschenju we łožownaj sežo. Manželska Bormetowa so cžežko wopali, tak so je jara dwójomne, hacž žiwa wostanje.

* **Pischeža to po pozadanju šónzowal.** Wlisko Friedrichsruše poja Bytomja namakachu hiwera Jana Moraviecza e Stollarzowic. Jaffleneho. Jako šluczerja sajachu 18. šlazkeho hizsóbskoho wojnskeho Jana Sčowa je Stollarzowic. Sčowa wudawasche, so je Moraviecza, f kotrymž e lyschczelkom byl, po toho wurazenem žadanju morił.

* **Cžasny direktor wuttowanje šlaja so policzii.** S 1. meje po pischefichiwojenju 73(00 hriwnow cžežnyny pjenjez nalutowanje w Lonczezym, Baltenberger, je so sobotu w Kólnje policzii šlaji.

* **Schežki ludzi pschi wulkim wohnju wo žiwjenje pschijschło.** Schežk tworjenjom wohy Jaffkowa pola Kielze w konzertnej Policzi bu je wschitki hospodarschtwo tworjenjemi i wohnjom šnježenych. Schežk cžłowjekow je we plomjenjach šaginyło.

* **Parodź na morju ho zapalika.** Na cžitnjej parodźi „Kolt", kotraž jěžeschе do Antwerpena, wudyri pschi schwedzitich pobrzehowych wodach, f kotrymž ho parodź dospołnje šnježi. S 17 wosobow wobstojaze muschtwo nóžeschе ho wuthowacz. 100 howjadow, bywazych na tón, bu šobu špali.

Sokołstwo, šport a hry

Zlětowy pućowanski Sokoł je so wustajił.

Zlětowy wubjerk pjatk 1. meje dowuradźi, zo L.-S. S. Z. wěnuje k prěnjemu razej při zlětowych wubědźowanjach 14. meje w Radworju krasne pućowanske myto — drohotneho Sokoła — prěnjej dobyćerskej jednoće w dźesaćiboju, kiž so z tym stanje na 3 lěta ze zlětowym mištrom, skitarjom a wobsedźerjom pućowanskeho Sokoła.

Br. zwj. načolnik postaji zwjazkowe pućowanske myto — serbskeho dobyćerja — za prěnjeho dobyćerja w ludowym styriboju.

Br. zwj. podnačolnik wěnuje pućowanske myto sotrow.

Druzy bratřa zwj. předsydstwa přizamknu so tohorunja z krasnym darom.

Dwaj bratraj nawješčerneho wokrjesa daritaj rjanu postawu.

Bratr narańšeho wokrjesa přilubi też wosobinski dar. Hišće druzy bratřa nam swoju připomoc słubichu a wěsće hišće słubja. Wšě su pućowanske myta — to rěka: njewostanu na wěčne wobsedźeństwo dobyćerja, ale jenož jene lěto (zlětowe 3 lěta), potom so znowa wo nje wubědźuje. Wšě nadrobnosće a předpisy hišće zwjazkowe předsydstwo a načolnistwo dowmadźitej.

Rjana syła bratrow je so hižo přizjewila za wšě wubědźowanja. Jena jednota pósćeła 3 muža za dźesaćiboj. Ale přeco hišće někotre jednoty lěnjuchuja. Jeli so do soboty 9. meje pola br. zwj. načolnika abo br. jednaćela njepřizjewja, je zjawnje wozjewimy. Za ludowy styriboj dyrbi kóžda jednota někotrych bratrow pósłać. (Kulowska a Komorowska stej zabyłej mjena napisać)

Kedźbu! Wuběhować budże so 4000-m a 1000-m lěh jako jenobój; potajkim dźiwajće na to. Zwučujće nětkole pilnje na krasnych wječorach. Naše wubědźowanje pak dyrbi nam bóle našu přirodnu móc pokazać — nic wuslědki dołholětneho treninka — tohodla žadyn strach, hdyž hnydom wšo tak wulkotne njeje. Ale za to bóle pilnje do dźela w poslednim tydźenju. Wšo dalše je w III. čisle Sokolskich Listow rozpisane. Zwjazkowy načolnik.

Čežke niezboże z automobilom pola Mužakowa

Na jěsbje k pothowanju hrabje Arnima w Mužakowje sajědze wontoru popołdnju w druhej hodźinje baron f Teichmann f Hornjeho Hóčiska do cžežkoh ho wuhłodźowazych ludzi. Njeszoże sta ho w Kitu, we wóhy krótko psched Mužakowom, jako mjenowany auto pódawaczelfi auto, tiž na bróhu stejesche, bschesčahny. Pschi tym mori 61 letnu mudowu Marju Schmidtowu a jeje 11 letneho šynka f Běleje Wody. Nimo teho jrani hischcze dwě wošobje cžežko, jenu lohko. Sranjeni šu lit. Domulowa, jeje džowka a džowzyny nawoženja schtleżnadžełar Ruhland. Najcžežscho sranjeny je nawoženja, jeho je auto nětkhdy 20 metrow dalelo šobowlekł. Sranjenych, kotříž tehorunja f Běleje Wody pokhadaja, dowjeschu do Khocžebuskeje thorownje. Pola naiwożenje nimaja nadźije, so žežholi cžežkeho sranjenja pschetraje. Policzija wšo šebra. Auto bjesche baron f Teichmanna šam wodźił.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zmeje sobotu 9. rózownika wječor z dypkom ½9 hodźin w Kofejowni w Serbskim Domje měsačnu zhromadźiznu. Mamy jara nuzne a wažne wuradowanja, tohodla njech kóždy sobustaw wěsće přińdże. **Předsydstwo.**

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica" zmeje njedźelu 10. rózownika pop. ½4 hodźin swoju měsačnu zhromadźiznu w Mnišonskej piwarni. Wažnosće dla so wšě dowěrniccy prosa, to wšém sobustawam z časom wozjewić. **Předsydstwo.**

Hodźij. Serbske towarstwo „Jaroměr Imiš" swjeci njedźelu 10. rózown. wječor w 7 hodź. w Eignerec hoscenen swój 3. załoženski swjedźeń. Program je bohaty. Wšitcy Serbja a jich přećelo kaž też wokolne serbske towarstwa su wutrobnje přeprošene. **Předsydstwo.**

Lichań. Jednota Sokoł přeprošuje wokolne serbske towarstwa a bratrowske jednoty lubje na swoje wulke mejumjetanje njedźelu 10. rózownika w Lichanju. Hladajće nawěšk w sobotnišim čisle.

Lichań. „Zernička" spěwa dźensa wječor.

Lichań. Jutře pjatk wječor ½8 hodźin pola Rudolfec pruha serbskich narodnych rejow.

Rakecy. „Lipa Serbska" ma njedźelu 10. rózownika swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla ważnych wuradźenjow prosy so, zo bychu tola wšitcy přišli. Też přednošk je přilubjeny, tuž wočakuje was wšitkich **předsyda.**

Ralbicy. „Lilija" spěwa štwórtk: a) Zlěbowanje po koncercze, b) nowe dźěło. Towařšny spěwnik sobu přinjeść. M. H.

Sokolska kapała ma pjatk 8. rózownika wječor we 8 hodźinach pruhu.

Ralbicy. Sokoł ma wutoru 12. rózownika wječor ½8 hodźin zwučowanje. Dokelž je to poslednja pruha za Radwoř, njesmě žadyn zwučowacy sobustaw wuwostać. Zdobom budźa so też serbske narodne reje přezwučować. Tuž so tež knježny, wosobje wšě, kotrež do Radworja sobu pójdu, na nje přeprošuja.

Šamtske wozjewjenja z Lubija.

Šjawne pohrjebenje wotrjesenego wubjerka budźe póndźelu 11. meje 1931 dop. w 9 hodź.

W Lubiju, 4. meje 1931.

Šamtske šchmanstwo.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 7. meje 1931.

Wčerawše burzy w Berlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. zlotych	47,2
1 tendźelski punt	20,402	100 Českosl. krónow	12,428
100 šwajc. frankow	80 81	100 franc. frankow	16,399

Berlinska burza wčera jako živinska dźěławosć pschi poschpowazych kupach jewjesche. Powpschijenja kupjow na wikach f hoschmut a rentowymi liščinami běchu šnadnische a wobrot nic pschewobschěrny.

Na **produktowych wikach** bě jasno wěste skrućenje płacžiznow pschenicy a wowsa špódnacž. Wowš poschupi w hotowym jomje wo 10 pjenježkow po zentnarju, pschenica jenoš w podpschichich terminach poschupi. Rožka w hotowym jomje wo 5 pj. popnischi. Wječera płacžeschе zentnar

w Barlinje:

pschenicy 14,15—14,25 hr., rožki 9,90 hacž 10,00 hr., nahromadzenego jecžmjenja 11,50 hacž 12,20 hr., wowsa 9,70—9,90 hr.;

w terminowym wikowanju

ja meju: pschenicy 14,90 hr., rožki 10,22½ hacž 10,18¾ hr., wowsa 10 20—10,25 hriwnow;

ja julij: pschenicy 15,05—15,03¾ hriw., rožki 10 05 hr., wowsa 10,40—10,47½ hriwnow;

ja september: pschenicy 12,55 hr., rožki 9,50—9,52½ hr., wowsa 9,11¼ hriwn.

Nětotre płacžizny f wjerawschich Drjezdźanskich wikow.

Žiwe kacžki 1,50—5 hr., kury stare 3—5 hr., młodźiži 3—5 hr., kacžki 1,30—1,40 hr., truty 1,20 hacž 1,30 hr., młode kury 1,30—1,50 hr., jabłka 30—60 pj. Wěrny zentnar 4,50—5 hr., po pomcže 5—6 pj., šelery kał 35—40 pj., běły kał 15 pj., cžerwjeny kał 25 pj., jědźna kobola 30—35 pj., zyhła 15 pj., karoty 10—15 pj., kuleržpa 10—12 pj., krěn 50—90 pj., rjetkej 15 hacž 30 pj., cžerwjena rěpa 10—15 pj., ličjały kał 25 pj., butra 1,50—1,80 hr., jeja 9—10 pj., libjała 2.50 hacž 3 hr.

Ssadnišzy na pschehladowanje

pjatk 8. meje 1931

we **Pancžizach** w hoscženzu, dop. w 9 hodź.: Malu auto;

we **Wittopjazach** na šudnitšiwje, dop. w 9 hodź.: Wschelake meble, gramofon f tacželemi, mužaze kolo, wupschestrjeja, radio, cžahnik, drobne papjerjane twory, klawir, hubi ličžaneho wolija, tšelba, wobras, šnožik farbelow;

we **Blunjt** w hoscženzu, dop. w 10 hodź.: Elektromotor;

we **Sabradze** w hoscženzu, dop. 1911 hodź.: Prošaku;

we **Bělym Kolmu** w Jeroschez hoscženzu, dop. w 2 hodź.: Klamowy thamor;

we **Delnim Wujezdże** w hoscženzu „K wortolej", pschip. we 1 hodź.: Mužaze a žonjaze kolo, cžapki a klabuki;

sobotu 9. meje 1931

we **Wojerezach** w hoscženzu „K šlotemu lawej", dop. we 10 hodź.: Motorik a mužaze kolo, gramofon f tacželemi a mebje.

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolfowe symjo na tunu abo 1000 kg, hewak 10° kg.

Płacžizny za złoty hriwnje

	6. 5.	5. 5.		6. 5.	5. 5.
Pšenica	2·3-285	283 85	tuny	19 21·0	19 21·0
rožka	194-2 0	199-2 1	woka	24 26·00	24 26·00
naz. jecžmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,5	15-16,50
nal. jecžmjeń	230-244	230-244	žolte łupiny	22-26·0	22-26,00
wowš	198-.98	192-196	seradella	65 - 70	65 - 70
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
lšeńc. muka	34-40,00	34-40,2:	lany wosušk	14 14,20	14-14 20
ržana muka	27- 8,7:	27-.9,9:	boen. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,5(	14 14,5(	brjuj. kruski	—	—
ržane „	14-15,00	14-15,0(	syno, 50 kg	1 7.-1,90	1 70-1,90
raps „	—	—	ržana słoma	0,70-0,90	0,70 0,90
hróch Viktor.	4-29,0.	24-29,(	pšeńc. „	0 60-.75	0,60-0,75
lane symjo	—	—	wowsna „	0,75-0,90	0,70-0,85
pjeluški	25-30,60	25-30,C(	rěna „	0 65 0,80	0 65-0,75

300lětne wopomnjeće wutupjenja Magdeburga. Steinbrückowy wobraz předstaja wutupjenje Magdeburga w 30lětnej wójnje, 10. meje 1631. Na tutym hrózbnym dnju 30000 cžłowjekow wo žiwjenje přińdże

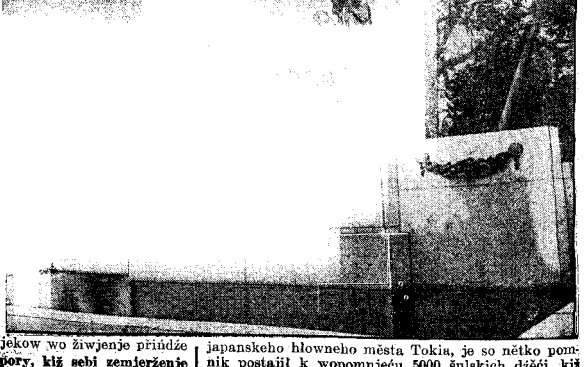

Pomnik za dźěcace wóbory, kiž sebi zemjerżenje lěta 1923 w Japanskej žadaše. W Honjo, předměsće japanskeho hlowneho města Tokia, je so nětko pomnik postajił k wopomnjeću 5000 šulskich dźěći, kiž při hrózbnym zemjerżenju 1923 smjerć namakachu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čěłneno znjezbožeńcja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom łutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 106 | **Budyšin — Pjatk, 8. meje 1931 — Bautzen** | **Lětnik 90**

Němske financy lěta 1930

1250 miljonow hriwnow njedostatka.

Po powěsćach z němskeho finanzneho ministerstwa žu dokhody w měrzu 1931 715½ miljona hriwnow, a za cząš wot 1. haprleje 1930 hač do tónja měrza tutoho lěta, potajkim w złičbowanskim lěće 1930/31 10 263 miljonow wuczinił, nješ tym so wudawki 11 252 miljonow wuczinjeja. Potajkim je so 988½ miljona hriwnow wjazy wudało.

Brüning za wotstorčenje płaćenjow?

W němskim a wutkrajnym hospodarstwje a też na Barlinskej bursy žu so powěsće wošćerile, so budże němske knježerstwo, kaž bórzy budże jeho finanzny a wustrowjenski plan wudźełany, potajkim přichedwidźomnje za někotre njedźele, krocżele cźinić, so bychu so jeho płaćenja wójnskeho wotškodźenja po Youngowym planje wostorcźile. Wono so na katastrofalne wotběranje dokhodow z němskich dawkow a na zwlaste přichisćranje sozialnych cźežow powola.

Nuczaze naprawy k sniżenju chlěboweje płacżizny.

Němski żiwjenjeski minister budże so pjatk znowa ze zastupjerjenimi Barlinskeje pjekarskeje jednoty rozwěrcźeć. Přichi tym budże so wo chlěbowej płacżiznje jednać. Kaž je słyšcheć, chce minister na to pokazać, so by knjezerstwo, jeli so by tr'eba było, nuczaze naprawy nałožiło, jeli so bychu pjekarjo na swojim stejišcźu wostali.

Woprawnjene namołwjenje na gmejny

Sakske hospodarske ministerstwo je zwołowazy wukaz wozjewiło: Dźiwajo na cźežku **nusu rjemjesła** so gmejnam należnje porucza, so bychu při přichilcźenju gmejnskich dźełow němskostatny porjad za přichilcźenje skasankow nałožili a so zapadnje njebychu najmišchenmu politicerjej skasanku dale; přichetoż tuton by ! njemje hódnym dźełom gmejnje ramej zeschodźił abo ! dźełom po płacżiznje, kotraž ani jeho zamjne khoty njezarunna, žo do konkursa schnał, ! cźimž by so bjezdźełoscź powjeršiła a so wunoschł dawkow w gmejnje so pomjenšchił. Se zakoženjom **gmejnje tłuchazych dźełarnjow za dźełonjemjerjow** so bjezdźełoscź njepomjenšchi, ale so jenož tworitvorcźi; přichetoż dźěła, kotrež so w tychle dźełarnjach zhotowjeja, so zwobodnemu přichemyšlu bjeru, tak so dyrbi tuto dźełacźerjow puschcźicź, abo so dyrbja ramo zamostatni rjemjeschnizy spomožerstwu pomoz žadacź. Gmejnam so tohodla dale porucza, so bychu so **wostajile, tajke dźełarnje załožicź.** Na wukas wo skradźnym dźěle ! 3. oktobra 1930 so ! nowa pokazuje.

Wulka woda w połodnišej Němskej

Schwórtk popołdnju žu so nad połodnišej Němskej slinki a wutrajne dešcze rozpuschcźile. Wulka woda, kaž wot wjele lět njepomnja, je wulke sapuscźenje naczinila.

Spionaža za dwě hriwnje

K powěsći wo sajecu jeneho pschiškluschnika 9. jedneho regimenta dla spionaže je so zdźělilo, so so wo wyschscheho dźesatnika Kleinerta se 4. eskadrony jedna, kotryž 8. lěto słuži. Wón dóstawa jenemu agentej do rukow padnył a so nadźijescze, so so ! jeho podpjeranjom se sadobjenja wuzwobodźi. Kleinert je pjecza za podpjeranje spionaže dwě hriwnje dóstał.

Studowanske puczowanje němskich policajskich sastojnikow do Franzowskeje.

Wulka licźba němskich policajskich sastojnikow, wosebje ! Porheinskeje a Westfalskeje, kotrejž žu na studowanskim puczowanju po Franzowskej, žu do Reimsa pschijeli. Mescźanska rada a sastupjerjo policije žu němskich policajskich sastojnikow w radnizy pschijeli. Wjeczor němscy hosćo do Parisa dale puczowachu.

Awstrisky sastojnizy so pscheczivo skrocżenju mschy wobaraju.

Wubjerk awstriskich statnych sastojnikow je pozedźenje wotmeł, w kotrymž je so wobsamkło, tózdy skrocżenje sastojnistwa mschy je wschej rozsudźenoscźu wotpokazacź. Dźiwajo na to, so chze generalny komminzar lutowanske naprawy jenicźky na schkodu sastojnikow pschewjesć, dyrbi so tózdy shromadne dźeło ! generalnym kommizarom skončicź.

Nowe belgiske wobtwjerdźenja

Belgiski wójnski minister je źrjedu popołdnju swoju rěcź wo sastanju mjesow skončił. Přenjotny plan je so w tym smysle pscheměnił, so so sakitanski paš k wjeczoru wot rěki Maaß natwari. Wobtwjerdźenja dyrbja so na cźarje Arlon, Bastagne, Hossalize, Herve a Goury natwaricź. Tónle sakitanski paš so k cźarje Namur, Lüttich, Antwerpen, Genf pschisłamknje. Wudawki sa to 350 miljonow frankow wuczinjeja, dale 250 miljonow za cźežku artillerju. W rosprajenju jedyn zozialist praji, so je Němska wotbronjena a žanych pjenježnych žrědłow ninta, so by ho mohła na wójnu pschihotowacź. Woprawdźe je hrěchom je, ! němskim strachoni hrosyć, so by so pschihotowanje k wojerskim kreditam dostało.

Francowska kolonialna wustajeńca

S wulkim pschiwalom a najzwjelicźichim wobdźelenjom Parizskeho wobydlerstwa je so kolonialna wustajeńca wotewrila, w kotrejž běli a pizani kolonialni wojazy porjad sathowaju. Skydom dnjow psched žiwojim wotžalenjom ! presidentstwa je republizny president Doumergue žebi stotyžazym pschihwisacź dał, kotrejž w žiwodźenskej wjeselej barbnjwej drasce ! boka dróhow stejachu. Doumergue po tšhodach se kolonialnemu muzejej krocżesche, w kotrymž so žiwodźenske wotewrjenje wotmě. Psched sakhodom jeho ministrojo powitachu, kotrejž běchu ! wuwjacźom Brianda wschitcy pschitomni. Přjedy hacź president do sale, poneje diplomatow, parlamentarjow a wyšokich offizjerow, stupi, so pyschnej klanzy anamskeho krala wojerske cźesoje wopokasachu.

Gdyž bě so president mjes Parizskim arzybiskopom a senatorom presidentom Doumerom žudnył, so sady khorhoje kolonialnych regimentow sderžnychu, a marseillaisa so pisnasche. Wotewrjenje rasny narodny ras dosta a do pschekrasnjenja franzowskeho knježerstwa pschenjože, kotrež sto miljonow wobydlerjow licźi.

Najprjódzy organizator kolonialneje wustajeńcy, 70 lětny marschall **Lyautey**, wo dobyczerskim cźahu Franzowskeje pisches afrikanske a aziske kraje wěcżesche.

Kolonialny minister Paul Reynand psched mikrofon stupi: „Europiska Franzowska je 23. dźěl knježiwa, kotrejž wobdźěliny", wón pokny zahorjenja sawoła. „Se žiwojimi kolonijemi mamy wulkotnu mózy, wone žu ! nacżerpnym krajom žiwjasane a wudźěłki nascheje industrije wotběraju, ! tich bohatstwow so Franzowska wobohacźuje. Bjes žiwojich kolonijow njebyły nam možno było, hospodarsku krizu pschewinyć. Bychmy milijony dźěłonjemjerjow měli. To njech ludźo wopomnja, kotrejž zazpiwaju wo naschej kolonialnej politiji wěcża."

Hobrske nadběhanske manevry francowskich lětadłow

Wutoru sahe rano je so pschipowědźeny **nadběhanski manever** sjednoczenych lětacźich a wódnych wojowazych mozow na **Toulonski wójnski pschistaw** wotmě. Pschi nadběhu je so 150 bomby mjetacych lětadłow wobdźělilo, nješ tym so běchu wschě měrina za wobaranje pschecźiwo lětadłam a wschě lětadła w pschistawnym měsce wot póndźele wjeczora w alarmisnej hotowosći. Rosprawa wo nafsbonjenjach, kotrež je hłowne wójskowe wjednistwo ! tychle manevrow nawědźiło, dyrbi so w blizšchim cźasu wozjewicź.

Generalny strajk w francowskej textilnej industriji?

W połnocnjosranzowskej textilnej industriji sahso generalny strajk hrosy. Dźełodawarjo a dźełacźerjo žu wot 29. haprleje wschо jednanje mjes sobu sahajili. Najzherje generalny strajk 11. meje wudyri, jeli so sniżenje mzdy, kotrejž su dźełodawarjo pschipowědźeli, do mozy stupi. We Roubaixu so w někotrych fabrikach hižo wot póndźele strajkuje.

Njespokojnosć mjez španiskimi dźełacźerjemi

Poměry mjes dźełodawarjemi a dźełacźerjemi su so pozlednje dny jara pschiwótsile. Někotre strajki w Sevilli, San Sebastianje a Valenciji su drje so wurunnale, tola je słyschećz, so su kommunistiske swojski wobsamkle, we wschěch industrijach wokolo Seville strajk wuwolacź. Też hóniznу **podkopkow** w Asturiskej, kotrejž 10 000 muzi licza, su wobsamknyli, dźełco sastajacź, jeli so so 1. junija žydomhodźinski dźełanski dźeń njesawjedže.

Henderson wo němsko-awstriskej zlownej uniji.

Na naprošenje w delnim žjemje sa **němsko-awstriskej zlownej uniju** je swonkowny minister Henderson wotmołwił, so je so, kaž je słyschał, **jednanje mjes Němskej a Awstriskej sastajsko**, a so so wunoschk Genfskeho jednanja wocźakuje.

Jendźelsko-amerikanske naprećiwnosće

Složenje myślow w konferenzy internazionalneje wikowanskeje komory we Washingtonje po sdacźu pschezo bóle na to pokasuje, so so khutny rozsudk mjenjenja mjes jendźelskimi wotpósłanzami a zastupjerjemi Sjednoczenych statow njemóże wobeńcź. Mjes tym so Americźenje wscho spytaju, so so wo praschenju płacżenja wójnskeho dołha a wójnskeho wotškodźenja njeby na internazionalnej konferenzy wikowanskeje komory njeby nicżo wobsamkło, so jendźelszy wotpósłanzy prózuja, namjet podaci, po kotrymž na so kommisija za studowanje tohole praschenja wustajicź. Jendźelszy wotpósłanzy ! tym licza, so jich někotri wukrajni wěcżiznу podpjeraju, kotrejž žu na to pokasali, so je bjes revisije wójnskeho zadołženja njemóžno, europiske hospodarstwo wustrowicź. Też němszy wotpósłanzy pjecza sady jendźelskeho namjeta steja.

Přichodne jendźelsko-indiske jednanje w Simlje

Prjedawschi indijski městokrat lord Irwin dale sa jendźelsko-indiske jednanja dźeła. Kaž je wjezera w Leedsu prajił, je bjesmjetjena rěcź na woběmaj strenomaj nimo měry wjele schkody nacżinika. Druhdy je prajcha, kaž jendźelszy abo indijzy extremistojo najwjetschu schkodu nacżinjeja. Mjes woběmaj je pak na złoże wulka hromada stroweho cźłowjeskeho rozumna. Wjele Indow žebi hódnosć jendźelskeho wobšadźenja, kotrejž je Indiji wot kloda wuzwobodźiło, wažicź wědźa. Po jeho ménjenju bu wobcźežnosće jenož pschewinyć hodźa, gdyž budże so w měrnej atmosferje jednacź.

Se Simle so powě, so smeje nowy městokrat, lord Wellington, tónz měsaza někotre konferenzy w Simlje, na kotrejž je też Gandhi pscheproscheny.

Nadrobnosće noweje Lowdonskeje konferenzy so hakle po Simlaskich rosprajenjach wojerwoje.

Jara wótro je so sałło wjednik muhamedanow Schaukat Ali wo Gandhiu wuprajił. Jeli so Gandhi do politiki muhamedanow njeswoli, budźa muhamedanojo zami ! jendźelskim knježerstwom jednacź.

Nowowólby w Rumunskej

W Rumunskej je so žezun rozpuschcźił, a nowowólby žu so wupisałe. Knježerstwo je ! liberalnej stronu wólbny swojsk wobsamkło. Liberalnym je so 85 mandatow a wobdźělenje pschi knježerstwje žlubiło. Liberalni a nazionalna strona ministerskeho presidenta Jorgi hromadze do wólbneho wojowanje pórdu.

W Rumuskej so knježerstwo čisći

Rumunski ministerski president Jorga je so w rozrěcźenju ! dopisowarjom Parizskeho „Matina" wo žiwojich blizšchich planach wuprajił. W parlamencze chce so Jorga na někotrych politiskich wjednikow sejeracź, kotrejž chcedźa jeho plany ! wustrowjenju rumunskeje finansowneje a zwonkowneje politiki podpjerowacź. Wěrno je, so je do wólbneho zwjazka liberalnych pschijat, tola po wólbach budźa woni zwobodni, a wocźakuje so, so so w komorje na pomérne oppozizišce stejišcźezo siaja.

Jorga wschě powěsće wo wotmyślenej diktaturje jako njewěrne wotpokasa. Na pscheměnjenje wustawy žebi njemyšli, dokelž wě, so jakonje lud njewobža, ale muzojo, kotrejž je pschewjedźeja. Nětcźischе jakonje dožahaju, so by so to, schtož je, wukhowało, so bychu so winikojo žudam pschepodali a so bychu so cźi wottraschili, kotrejž chcedźa po jich pschikładze cźinicź. W Rumunskej so dokładne wucźišcźenje pschewjedże. Jorga knježerstwo njewjedże, so by je zwojim dobrym njenom nětkajke tajne manevry wodźewał. Wón ma krutu pjasć, kotrejž jako ministerski president trjoba.

Zaso zbĕžk w Indochinje

Franzowske wjeselse nad wotewrjenjom kolonialneje wustajeńcy šo ſ Hiobſkej powĕźeju ſe Saigona w Indochinje kaſy. 1. meje ſu **w Saigonje krwawne njeměry byle.** Nadrósne cźahi anamitiſkich autonomiſtow wojachu tĕžkeju roſepnachu. 120 demonſtrantow ſu morili. Wjele ſkhźi je ſo w cźiſchcźenźy cźekajych franſko. Policajiſy wojachu njeſvanjeni wotſtachu. Lĕtnjowſki parlamentarjow ſu ſe Saigona namolwili, ſo bychu wuſtupkowali, ſo by ſo parlamentowa pſchepytowańſka kommiſija do Anama pótkała. W Parižu pſchebĕhowazy anamiſki kral je ſo ſ powĕſcźemi, kotrejž ſu ſo jemu pótkale, do njeměra dał.

Coolidge přećiwo spuščenju wójnskeho dołha

Prjedawjchi preſident Sjednoćenych ſtatow połnóżneje Ameriki Coolidge ſo w naſtawku w „Newyork Herald Tribune“ **pſchećźiwo** dalokо roſcźĕrjenemu mĕnjenju wobroćeja, ſo by ſo ſwĕtowe wikowanje khĕtro wožiwiło, kaž by Amerika europiſkim krajam wójuſki dołh ſpuſchćiła. S tym by ſo jenicźky wikowanje zuſych ludow na ſchkodu amerikanſkich dawćidawarjow podpjeralo.

*

Nĕkotſi wuſnamni mužojo Newyorkſkeho wikowańſtwa **wubjerk ſa iniženje zlowneho tarifa** organiſuja. W piſmje na internazionalnu wikowańſku komoru ſo praji, ſo budże **wubjerk w amerikanſkim kongreſu žadacź, ſo by ſo amerikanſki zlowny tarif ſnižił.**

Miljardowy defizit Sjednoćenych ſtatow.

Defizit pokladoweho hamta (finanzneho miniſterſtwa) Sjednoćenych ſtatow połnóżneje Ameriki je hacź dotal na wulkoćź 903 320 757 dollarow ſtupił. Lońi je defizit w tym ſamym cźaſu jenoź 152 950 984 dollarow wunoźił.

Před krwawnymi konfliktami we wuhlowym kraju w Kentucky

We wuhlowym kraju w Kentucky (w Sjednoćenych ſtatach połnóżneje Ameriki) ſu ſo konflikty ſ bórnikami tak pſchimótſte, ſo ſnadź k cźekjemu wojowanju njes ſtrajkowazymi a ſtatnej wyſchnoſcźu dóńdże. W měſeze Evarts ſu ſo hižo krwawe podawſi ſtałe. Wyſchnoſcźe ſu na to miliju ſ 15 měſtow ſwołałe. W tu khwilu wojazy ſ pancerowanymi wosami, artilleriju a jĕdnalymi do Evartſa cźahnu. Strajkowarjo ſu na tſĕchach měſtowych khĕżow ſakitańſke pſchiprawy cźiniłi. Wſchĕ žony a dźĕći ſu měſto wopuſchcźiłe.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 8. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer —1 a thermometer, wodnjo +25. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer —4 a thermometer, w nozy +12. Sćĕżkuje ſamrócźene wjedro. Nĕkotre ſ wjeczora Europy lezaze hiba ſo pſches nasche ſtrony. W połonſchći abo ſuźnej Němſkej ſathodźachu wczera powołnuje ſtrašne njewjedra. Slĕdy ſaminowachu ſahubne powodźenja, kaſſeż je tam létdźeſatki dołho wojazy njepomnja. Njewĕdźa ſu wotkhódnjenje pſchiſtajene a ſu nam powĕſt wuſnadźile. Nasche ſtrony ſo ſnano tukhwilu wjetſchich deſchczow ſmina. S Ujorſkich kupow je pſchikhadźenje nowych wyſchinow ſpóńnacź, ſchtoż nam też ſchkſeńze praji, dokelž pomałku na rjane poſtupuje. Lodowi muźojo ſu pſched burjemi a dóńczel kĕźeje, tuž drje nam nĕkotrź trochu ſymniſche dny hroża. Jutrje ſobotu ſtrĕdźa ſlónčko 4.19 a khowa ſo 7.33 hodź. Mĕſaczk ſhdźe na ranje 2.02 a khowa ſo dop. 10.18 hodź.

Prĕnje ſtomy kćĕja . . .

Prĕnje ſchtomy kĕźa, tak nĕtko ſajuſkamy, **a** hmdom nyhſlimy na rjany cźaſ. Lódźe je powĕtr najwelnjeny ſe ſłódkej wónju kĕźiajych ſchtomow.

Meja ſe ſwojej pychu naſ wſchĕch wabi a my rad ſo dany wabićź, pſchetoż jenoź jónu w kĕźe je nam tuta rjanoſcź ſpožĕżena. Kak ſmy cźakali na prĕnje kwĕtne ſławy a hižo ſo tu a tam pokaſuju. Njebudże dołho tracź a kſchida ſboża ſo wuhwjenje nad ſemju a wſchо ſo pi-ani a wabi wócźko k ſebi. Wyſtkaju ptacźiſt, pruha Bożeho ſlónčka, ſakazźu ſchtomow a kwĕtkow, ſchto móże naſ hiſchcźe bóle wołožźcź. Sawĕſcźe tu dari ſo nam wſchitko. A to bohatym a khudym ſ jenej mĕru, hdyž maju wokſi k widźenju rjanoſcźe a duſchu k pſchijimanju motewrjenu!

Kupaj ſo we ſboži, wboha cźłowjeſka duſcha, ſo by nabywa nowoje mozy a ſpóſnawa, ſo po kĕżnju ſlédowne wobłodźenje a potom doſtawi płód. Boża pſchiroda pokaże nam tu ſamu puć bycźa a cźaſa!

Budźimy ſboſoſwni ſe ſboſoſwnymi w rjanej meji, wo kotrejž nam baſnik kat kraſnje ſ hłubin duſche cźerpajo ſaſpĕwa:

„O meja, meja lubosna,
Kak pſche wſcho rjana ſy!“

*

— **Sſwĕrny ſobudźĕlacźeŕ.** Samkaŕ k. Maks Jžrael, Pſched ſchulerſkimi wrotami 16, 25 lĕt bjes pſchesćaca w maſchinowej fabrizy Münchner & Co. akc. tow. dźĕła. Jeho wjezera na radźinym mĕſinje k. wyſchſchi mĕſchćanoſta Niedner ſ pſchejednaćom mĕſchćanſkeje pſchipóſnawańſkeje liſcźiny ſa jeho dołholetnu ſwĕrnu ſłužbu wuſnamjeni a jemu ſ jeho jubilejej ſwoju pſchejeźbu. Pſchi pſchejednaću cźeſtneje liſcźiny bĕſche k. fabrikſki direktor dr. Münchner jako ſaſtupjeć dźĕłodawarſkeje firmy pſchitomny.

— **Też w Budyſchinje je ſo chłĕb ſaſo podrožił.** Hatle pſched nĕdźe 4 njedźelemi ſo w Budyſchinje płacźiſna ſa pokrutu ſchtyripunlowſkeho chłĕba 1. druźiny na 60 pf. a 2. druźiny na 55 pf. podrožił. Schtwórtk je ſo chłĕb nĕtko ſnowa podrožił. Nĕtko płacźi ſchtyripuntowa pokruta 1. druźiny 64 pf. a 2. druźiny 60 pf. Pſchicźina **podroženja** leźi pjeca w podroženju muki.

— **Mandźelſke a ſerſtalne radupodawanje.** Pjatk 15. meje popoldnju wot ½5 hacź ½7 hodź. ſmĕje k. profeſor dr. med. Fetſcher ſ Drježdźan w domje wokrejźneho ſwjata w Budyſchinje na Tſtaniſtej dróſy 5 bliſkich mandźelſkich a ſerſtalnu radupodawańſku hodźinu. Radupodawanje **ſmĕdźa** wſchitkim wobydlerjo měſta Budyſchina a Budyſkeho hantiſkeho heſtmanſtwa darmo **zwažowacź.**

— **Sozialnym rentnarjam** wuplacźuje ſo pódjeza na měźaz meju pjatk 15. meje dopoldnja wot 8 hacź ½11 hodź. w Sſejmowni na Hrodowſkej haży 10 po 1 ſhodże wot ſtuwje cźo. 41.

— **Nježoże ſ motorſtim kolom** ſta ſo ſrjedu pſchipołdnju pola hoſćenza „Karolinje ſahradу“ w Nadźazach. S měſta pſchijĕdże motorowy kołegaŕ a chcźeſche ſo na Wóſporiku dróhu winycź. Pſchi tym pak ſe ſadnim hrdłom wo warnowańſku taſu dari a je roſtĕſchka. Sćituſ ſamó hiſchcźe ruckje ſo ſ kola ſtuniwſi. Wjednik pak ſ kolom do pſcherowa ſajĕdże. Kolo ſo na prawym boku wobſchkodźi. Muſej pak ſe ſtrĕdźelemi wotcźahcźeſchtaj.

— **Potkroma je wudyrkła** mjes ſchparatym ſtotom kubleŕja Mithelma Hauſy we Wulkej Drjewnizy cźo. 39, kaž je ſo hamtiſzy ſwĕſcźiło. Na ſawrjenym a wobkedźbowanym wokrejźu ſo nicźo njepſchemĕni.

— **Potkroma je wudyrkła** mjes ſchparatym ſtotom kubleŕja Dońara Wehnera w Zurizach, kaž je ſo hamtiſzy ſwĕſcźiło. Sawrjeny wokrejź je Wehnerez kubło, wobkedźbowańſki wokrejź ſhytłny dźĕł Zuricźanſkeje gmejny.

— **Swinjazy mor je wudyrił** mjes ſwinjemi kubleŕja Marcźina Lorenza w Dalijach cźo. 4, kaž je ſo hamtiſzy ſwĕſcźiło.

— **Sawrjeny puć.** Sjawny puć ſ Wujeſda do Kokwaſy ſo wot 8. hacź 14. meje 1931 dla naſtrowonja ſawrje.

— **Sawrjeny puć.** Sjawny puć ſ Wyſkoſeje do Hitra je wot 12. meje hacź naſſerje do 21. meje 1931 dla naſtrowonja ſa wſchitkim jĕdnym wobkhad ſawrjeny. Wobkhad potakuje ſo na połdelſke puće.

S Khwacźicź. Wutoru połkhowachmy naſcheho ſobuſtawſkeho Polana k poſlednjemu wotwocźinkej. Sumrěny měſcheſe wjele pſchećeſelow tu a tam. Wojeſke towaſſtwo we Wulkej Dubrawje, hdźeż hĕſche ſumrěny wſchĕż 35 lĕt ſo ſobuſtawiło, Khwacźanſke herbſke towaſſtwo, kotremuż wón nimale wot ſałoženja pſchiſłuſchesche a bĕſche dołhe lĕta měſtopſchedſydowanje, a ſwjaſk fabrikſkich muſchtrow jemu bohacze poſledniu cźeſcź wopokaſachu. Swoje mozy wunowaſcźe Polan nimale 40 lĕt firmje Schomburg a ſynojo. Poſledni cźaſ bĕ khorowaty a cźicha ſmjerć cźerpjazeho ſaſtawny pjatk wumnoźi. Wón dozpĕ ſtarobu wo nimale 69 lĕt. Njech je ſubemu pſchećeſelej a towaſſtwu donjaga ſenja łohka.

S Khwacźicź. Dwanaćźe nozow! Schtó je ſ nimi? Móże ſo dopjelnicź, ſchtoż praja? Je pſchiwĕrk? Sſnadź — abo tola. We Wulkej Dubrawje w 12 nozach ſemrě ſnaty wjeſnian Nječka. Budże ſtĕbi w bĕju lĕta, ſmjerć 12 mandźelſkich žadacź. Hiſchcźe ſo njeje pol lĕta minyło a hižom je ſmjerć w naſchej wſadźe 10 mandźelſkich rozwjaſała. Se nich ſemrě 5 mandźelſkich muſow a 5 mandźelſkich žonow, mjenujcź Nječka we Wulkej Dubrawje, Hórban w Lutobeſu, Wróbl w Khwacźicach, Phauffa w Boranezach a Polan w Khwacźicach, marjdźelſke Herzowa we Wulkej Dubrawje, Staruſowa w Khwacźicach, Karlušowa w Małej Dubrawje, Meſzerowa we Wulkej Dubrawje, Poſtrakowa w Daliżach.

S Hodźij. Tudomne herbſke towaſſtwo „Jaroměr Jmiſch“ ſwjeceſi pſchichodnu njedźelu 10. meje ſwój tjeći ſałoženiſi ſwjedźeń. Też lĕtha je towaſſtwo bohaty ſwjedźeńſki program pſchipraviło. Spĕwy poſtĕraju na pſchećeſelne waſchnje k. kantor Bĕlik ſe ſwojim zyrkwinym chórom. Sſerbja ſ Hodźija, Hodźijſke wožady a tak ſ dalſcheje wokolny wĕſcźe ſwjedźeń w bohatej licźbje wopytaja.

S Rakoſd. Staroſerbſke waſchnje poſtajicź meju, je ſo dale bóle ſałoſy wožiwiło a wſchudże po Sĕerbach witaju nadź nĕtko te hobriſke ſcźeſcźory ſ bantatej brĕžnjeźku na wjerſchku. Też jednota Sſokol w Rakoſdach je ſej ſtajiła pſchi meju a chze tutu pſchichodnu njedźelu, 10. meje, ſwjatoćnje dele braćź. Mejnuſjetanje wotmĕże ſo zyle po ſtaroſerbſkim waſchnju. W 2 hodź. poćźehnje ſwjedźeńſki cźaſ ſ hudźbu po wſy. Potom ſo wokoło meje ſarejuja naſche ſtare herbſke ludowe reje, też „Sſerbſka meja“ ſo rejuje. Wubĕdkuje ſo doſtojnſtwo mejſcheho kraſa. W 4 hodź. budźa potom reje w Sendźiu hoſćenzu. — Hiſchcźe ſpomnjeć tym na ſamknjum popołdnju pożnjejeći Rakoſdźanſka jednota Sſokol ſwoju nown khorhoj. Njech nichtó njeſakomdźi žadnu pſchiležnoſcź, wobſhładacź ſej ſtaroſerbſki nałožk po ryhy herbſtim waſchnju.

S Njeſwačidła. Njeſwačidło, tuta idylliſka wiciu wjeſ ſ połnoży Budyſchina ſe ſwojim kraſnym packom a ſtarym hrodom. Schtó ju njeſnaje? — Hižom ſ daloka ſtrowi rjenje wſelowany kulotwar wjeſneje zyrkwje. Haj ſa tutu rjanu holanſku wjeſ ſo Sakſke towaſſtwo ſa wjeſne ſpomožeſtwo a hajenje domizny wobžeže ſajimuje. Prĕnja ſakka ſtajiła ſa ſchtit ptacźkow je tu ſ pſchećelnoſcźu k. barona ſe Bietinghoff-Rieſch pſchiprawjena. Też to ludźi do Njeſwačidła wabi. Sſamo molerjo a baſniaŕ pſchebywaju tu cźaſto we ſwojim próżnjnym cźaſu.

Zyma žiwjenja

Powĕdańcźko ſ Hollandſkeje.

4] (Pokraczowanje.)

Jſtwa, kotruż Schmidt po wojeſku „ſwoju kwarteŕu“ mjenowaſche, bĕ mĕſtnoſcź pichi jemi, pohódnje pſchiprawjena, ſ wuhladom na móſt a na napjſchecźiwnu dróhu. Schmidt a Louwers ſaſtupiſchtaj, a hdyž bĕchtaj ſo wobaj pożpodnyloj, prajeſche major: „Woprawdźe, ty mi njewĕrich, kak wjeſeły ſym, ſo cźe ſaſo mam. A kak ſo cźi wjedźe? Sſy ſo jara pſcheměnił. Sſy-li khory?“

„Był, jara khory“, ſnapjſchecźiwi ſtarz.

„Haj, to też to na tebi widźu. — Wocźaſił, ja ſaſwonju, ſ cźim mója ſłužicź? S portiſkim winom abo ſ nĕtaſkim druhim? — Port? wubjerne wino!“ a k ſłužownej, kiž runje laſtupi, rjekny: „Sienje, poproſch twoju tnjenju wo bleſchu portiſkeho wina a dwĕ ſchkleńzy.“

„Kak dołho to hižo je, ſo ſmój ſo napoſledy widźaloj, Louwerjo?“ wobroćźi ſo major ſaſo na ſwojeho pſchećeſela. S dźiwnym **pożmĕwkom** wotmołwi ſtary Louwers:

„Nĕhdże lĕtdźeſatk, žebi ja mytłu.“

„Daj mi ras policźiſ, haj, to je prawje! Praj, maſchi hiſchcźe tamny klobuk?“

„Kajſi to?“

„Nó tón rjany, powroćźeny kwĕtkowy, po kotremż ſy w klubje pſchijmjeno doſtał.“

Sſmĕjo ſnabjſchecźiwi Louwers: „Sſpominaſch hiſchcźe na to, Schmidto?“

„Woprawdźe, tole njeno ženje wjazy njewotbudźeſch, a byrnjež by ſto lĕt ſtary był. Na, kak ſtary tola po pravom hižo ſy?“

„Schćźiſcźahydomdźeſatnik.“

„To trjechi. Sſmój wo wožom lĕt róſno.“

Holza bĕ wino pſchinjeſła, major nala a nĕtko proſcheſche ſtareho, ſo by jemu wupowĕdał, kak je ſo jemu wjedło.

„Schpatnje, Schmidto! Schpatnje, mějach wſchelake njeſbožo w poſlednich lĕtach.“

„To je mi žel. Dyrbju cźi rjeź, hdyž na tebje prawje hladam, móżu to po twojej drajſoje ſudźicź, ty maſch ſnajmjeńſcha cźaſo ſ lĕta „null“, to bě twój „knĕtkowy“ tola hiſchcźe rjeńſchi. — Tola bjeſ ſortowanja! Powĕdaj mi, ſchto cźi po pravom je? Pſchebe mnu njetrjebach niczo potajecź, pſched ſwojim pſcheceſelom Schmidtkom. Pój a powĕdaj!“

S kraſtinni ſłowami roſpowĕda Louwers ſwojemu pſcheceſelej wo ſwojim wożudze. Njepſchetorhnjo jeho pſchipołpluchcźaſche major, jenoż tu a tam ſaſantori ſ hnĕwom na van Reelſowu njedźakownoſcź.

Hdyž bĕ ſtarz ſwoju ſrudnu ſtawiznu dokoncził, hrabny Schmidt bleſchu a nala hiſchcźe ras ſchkleńzy ſe ſłowami: „Pój, wotkuſ ſwoju ſmutkowku, ſtary bólcźe! Je to ſadawa ſtawizna, ty ſy cźeſći hódnjí ſnjeſeź mĕſ!“

Louwers kiwny nĕſchto krótź ſ hłowu a ſrĕbaſche pomałku ſyłne wino.

Major ſo rozmyſłowaſche. Nadobo rjekny ſ dobrocźiwym poſmĕwkom. „Sjigo dawno ſym ſa ſkładnoſcź apjtał, ſ tobu porećeź, ale ja njewĕdźach, hdźe ty bydliſch.“

„Cźehodła?“

„Nó, mam pſchego hiſchcźe pola tebje dołh.“

„Pola mje?“

„Njewĕſch dha to hižo, thadla? Tuż tola nĕtko widźu, ſo ſo ſeſtarich. Sſy dha to zyle ſabył?“

„Haj, ja drje ſym cźi druhdy pjenjeły pożcźował, hdyž bĕ ty hiſchcźe ſ hejtmanom, ale ty ſy mi je pożdźicho ſaſo wróćał.“

„Hacź na poſlednje pjecźdźeſat ſchćźnakow.“

„Nĕ, nĕ, tych ſy mi ty ſprawnje ſaſo wotpłacźił, ja to zyle derje wĕm. Bĕ to w Brielu, hdyž bĕ ty tam we garniſonje.“

„Louwerjo, ty ſo mylíſch, woprawdźe, ſtary pſcheceſelo, ty ſo mylíſch, pokſta ſchćźnakow maſch hiſchcźe dołacź. Sſy mi tak cźaſto pomhał, ſo njewĕſch ſo na jenotliwe padły wjazy dopomnicź a tohodła ſy na poſledniju cźaſtku ſapomnił —“

Louwers padże jemu do rĕcźe:

„Nĕ, Schmidto, ty da mi w ſwojim cźaſu dwĕ bankowzy po 25 ſchćźnakach.“

„Pěej ſkobanezy! Ja cźi praju, ſo to wĕrno njeje! Njerozſhněwaj mje, ja chzych to tehdy radłubje wurunacź, ale je pſchi ſwólniwoſcźi woſtało.“

„Ja pak to zyle wĕſcźe wĕm, Schmidto, pſchetoż ſym runje ſ tutymi połita ſchćźnakami ſlicźowanje ſapłacźił.“

Cźert a heſa! Hdyž tebi praju, ſo tomu tak njeje, potom maſch ni wĕricź“, a ſ pjaczu wu błido dyrju, rjekny roſhorjeny dale: „Sſ jenym ſłowom, wojunjeſch-li njenje-ſy, abo nic?“

„Nje — ale — wjchako je to ſapłacźene, Schmidto“, ſnapjſchecźiwi Louwers dlijo ſo.

„Ja cźi praju, ſo to wĕrno njeje, a njebjerjeſch-li njenjeſy, je tónz ſ naju pſcheceſelſtwom.“ A poſtarnywſchi dóńdże major k pjſmowemu khamorej, wſa ſ njeho móſchnicźku a 50 ſchćźnakowo wotliczo, mjnjeſche:

„Mi je žel, ſo nimam papjerjanych pjenjes, ale ſłĕborne ſu runje tak ſchwarne. 40, 45 50 — towaſſcho, njech je to też dawno hižo — hiſchcźe ras wutrobny dźak ſa twoju ſwólniwoſcź!“

Stary Louwers bjerje hromadku ſchćźnakow a tolerjow do horſchcźe a kondźi ſo, žebi je ſčerjeź.

„Tyki žebi je jenoż do kapſy!“

„Ja mykłach zyle wĕſcźe, ſo ſym je hižo doſtał a . . .“

„Sapoczinjaſch ſnowa? Ta wĕz je nĕtko wurunana, ſtarzo, powĕdaj mi nĕtko radźcho nĕſchto wo ſwojej małej Katrzinzy.“

Louwerſowe myſłjeńſi ſo nĕtko zyle hinak naprawja, jeho wócźzy ſo ſabłyſchcźitej, hdyž japoczńe powĕdaſch, kak lubośne, pĕtne dźĕćo Katka je. Wón njewuſtawaſzy wo njej powĕda, a ſłyſły ronja ſo jemu ſ wocźow a podnuſcheja jeho hłóſ, hdyž wón ſkónca:

„Hlej, Schmidto, tole dźĕćo je ſ mojej najwjetſchej ſtaroſcźu. Schto budże ſ njeho, hdyž nje wjazy mjlodźe? Bóh ſham wĕ, kak potom wotroſcźe, pſchetoż jeho macź wjele bódna njeje, pſcheceſelo, macź, kotraż ſwoje dźĕćo ſanjechawa —“

„Je hiſchcźe pſcheſchpatna ſa jatkowu komorku“, padnje jemu nimale ſurowje major do rĕcźe.

(Pokraczowanje ſcźehnje.)

šu. Schtó pak je tu hižom wjesny šwjedženi nawdžił. Wonjch šo kajke nješchto wotmětwa, prózuja šo wschitzy wo poradženje s krajnymi barbami. Njedžeľu 10. meje Njeswjaczidliska wjesna młodžina šwoju meju delebjerje, we 3 hodź. šo šwjedženi japoczinje. S tym wotwini sahó stary łužiški ludowy nałožk, kiž tu wošom lět wotpoczowasche. Tajši dožiwjeny šwjedženi wostanje njesapomnity za dalsche czahy. Tajši šwjedženi šo tu wulkotnje wuhotuje. Dželebranje meje, pschi kotrymž dyrbi šo kóždy s wutrobu wjeselicz, šo jako prawy wjesny a ludowy šwjedženi wuhotuje. Pschitom słowo hajnika pschipowěda: Wjeselc dyrbi swjazowacz, wschitkich šiednoczecz a wojowanje klasow wunamkuwacz! To je samér šwjedženja. Schtóž chze potajkim šo prawje šamjeselicz, njech šwjedženi njeskonđi.

Z Wotrowa. Němskostatny zwjazk wjeledžětnych zap. tow. za skit swójby załoži sobotu 9. meje we Wotrowje pod čestnym predsydstwom k. dra. med. Schnabela-Budyskeho městnu skupinn, k čemuž su wšitke wjeledžětne swójby z Wotrowa a wokoliny najwutrobniśo preprošene do Sołcic hosćenca wjeczor we 8 hodź. Němskostatny zwjazk słuži jenoż škitej swójby a je njepolitiski a nabožnje dospolnje neutralny. Wón zastupuje zajimy wjeledžětnych po art. 119, 155 a 145 němskeje wustawy. Wjeledžětne su swójby ze 4 a wjacy dźěćimi a wudowy ze 3 a wjacy dźěćimi. Tuta składnosć drje so za Wotrow ležma hdy wjacy poskići.

S Wóślinka. Wošebite wjesele dosta šo sajdźeny tydžeń jenej wobydlerjzy w šusodnym Skaskowje. Psched 20 lětami, jako wona ležma woženjena hischcze w Bambruchu bydlesche, wona jeneho dnja swóji wérowarnički wjerschecźen šlubi. Nětko wo tak dołhim czasu. wošebjesć domu pschi pscherywanju jahrodźi pjerschcźeń jako namatka a jón słubjerjej njewobschkodźeny wróći. Nad tym šo wšón swja swójba wulku radowasche.

S Jězowa pola Kamjenza. Sriwój sloty kwaš šmětaj dźenża pjatk khěžeł August Jan Korla Dźiwiš a jeho mandželska Emma Augusta rodź. Schmidtez w Jězowje šwjećeli. K. farar Meiš sloteju jubilarow w jeju bydlenju zyrkwinsky požohnuje a zimaj s dobom šobožepschecza wupraji a czežnun bibliju pschepoda w mjenje zyrkwinreje wošady.

S Rychwalda. W šhromadźizne šobustawow družstwa za polepschenje senje za Nowu Lubolu a Wósłčicu Horu, kiž ma swoje šydło w Rychwaldze, mějesche šo wothłosowacz wo wschitkich bóschich namjetach na šhromadźizne pschinoschkow. Jako běschtaj sekretaŕ Pohl wot Khodźebuskeho kulturneho hamta a družstwowy pschedsydaŕ Hübner s Noweje Lubolnje nałožnosć rozpowědałoj, so po jara rozhorjenej rozmowinje na někotre z wulkej wodu wošebje potrjechene łukowinsće w Krynjelezach a Staroj Lubolni pschinoschki šhromadźichu. Wschitke druhe namjety s Rychwalda, Wunschowa a Pakostnicy šo wotpokasachu.

Serbska meja Khwačanskeho Sokoła

Saždženu njedźelu 3. meje mějesche Khwačanski Sokoł serbsku mšu, kiž Khwačanam dołhe lěta pobrachowasche. Schtwórik na pół nozy šo meja stazi a potom ju strażowachu. Njedźela pschińdże s najrjeńšim wjedrom. Nałoźk šo derje pschewjedże. Sokołowi herzy dožiežechu a pschizwasachu piskanje k serbskim rejam. Bórzy šo wješ s ludźimi pjelnjesche. Junaczy dachu šo do dźela a bórzy — pschesahe — padny 24 metrow wyšoka žerdź s meju. Ju dožahny bratr Pawoł Nowak a bu z kralom a wubra šebi knj. Szedlitez za kralowinu. Na to podachu šo wobdźělnizy w šwjedženskim czasu k rejam. Šwjedžeń je šo derje poradźił a dźak kluschu staroschc bratrej Urbanej, kaž też wschitkim, kiž su šobuwobhali. Schtodźało pak niewu trochu wjazy sajima se strony serbskeho towarstwa na shromadnym dźele.

Z Łužicy

* Se **Wernarjez.** Loni w pózdnim lěcu běsche we Wernarjezach (Wehrsdorf) wjele dźěći na jadnschnizu (difteritiš) schoriło. Lětša pak šo tu nětko wošebizy (Masern) mjes dźěćimi jara njelubje pokasuja. Wone nadpaduja wošebje mjenšche dźěći.

* Se **Zitawy.** Cźěrje njewjedro se słuknotym deschcom šo hyšeru w pózdnich popołdnišchich hodźinach nad wjeschimi dźělemi Hornjeje Łužicy rozpuschći. Wošebje šylnja šahbadźesche njewjedro w Zitawskej wokolinje, hdźež někotre hodźiny zychowasche. We Weigsdorfie pola Zitawy błysk jonu žiwnošćerja Volki šaraju, jako wona je pola domoj hjowatasche. W Seitendorfie šarały błysk krowu na pastwje.

* Se **Shorjelźu.** Sšrjedu popołdnju je schulerjeńsche czahu 1843 mjes Schlaurothom a Shorjelźom lokomotiwnik Albert Fiedler z lokomotiwy padże a šebi nohu złama. Sranjeneho dyrbjachu do thorownje dowjesć.

Naše pismowstwo

Sokolske Listy.

Třeće čisło „Sokolskich Listow“ t. l. nam předleži. Je bohate a ważne we wobsahu za kóždeho Sokoła. Zawodny nastawk „Přihotujmy so z duchom na swój zlět“ z pjera bratra M. M.-N. je ze wabidłom a pokazowarjom za III. serbski sokolski zlět, kiž ma być njedźelu 17. różownika w Radworju. Dalši nastawk „Prostne III. zlěta“ ma być wšém jednotam z jasnym rozkazowarjom. Wšěce so po tajkim přihotowańskim dźěle Sokołam jich skutk poradźi. Pod rubriku „Ze Zwjazka“ zhoni čitař wo hłownej zhromadźiznje Łužisko-Serbskeho Sokolskeho Zwjazka a wo organizačnej skutkownosći funkcijonarow. Dalše nastawki słuža dale k připrawam zlěta. Pod rubriku „Z našeho Sokolskeho žiwjenja“ rozprawja so wo hł. zhromadźiznje srjedźneho wokrjesa a wo swjedženju najmłódšeje Lichanskeje jednoty. 1. 3. 31. Njech kóždy, kiž dźěla za narod, a ma wulki zajim za III. zlět Serbskeho Sokolstwa, sebi kedźbliwje tuto čisło přečita.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdżan.** (Kolojšonj s kolami nałkadneho auta morjena.) Wichelake pschipady stukowachu pondźelu tak njeswobodnje hromadże, so 19lětna pschedawarka Anni Blumentritt pschi tom žo s woporom sta. Wona jśdźesche popołdnju je swojim kołom po krala Jurjowem aleju we šměru k Kinsbórskej bróhi. Tukomu jara wobkhadnemu pschihnjeńcheku pschiliżowasche žo runje s Klucze do Drježdżan jědżazy nakładny auto, kotremuž žo s prawizy autokolona němskostatneje wobory bliżeše. S lewizy pschikhadżesche druhi nakładny automobil. Dla tutych jědżadłow poča šebi pschedawarka njewjeta być, sahwdźit wo s Klucze pschichadżazy nakładny auto a padże psched kola cźežkeho wosa, s kotrychž jene ju pschejedże. Njeschkodownu dowjesechu hnydom do diakonišownje, hdźež je krótko po tom na žałostne sranjenja wumrěła.

* S **Freitala.** (Wušpěch fischerjańskich starschich pschi wólbach starschiskich radow.) Pschi wólbach starschiskich radow na Freitalskich schulach 3. meje běsche k prěnjemu raz móžno, fischerjańskim lisćinam šo sadobyć do 10-lětneje šwětneje fronty. Hač dotal mějachu fischerjazy sastupjerjo 13 a šwětni 35 hłosow. Nětko maja fischerjazy 21 a šwětni 27 hłosow. Pschi šwětnych hłosach su SPD s 21 a proletarijy schulšjy wojowarjo s 6 zastupjeni.

* Se **Stollberga.** (S czahom pschejedżeny a morjeny.) Na dwórnischu Dorfchemnitz pschińdże pónđelu wjeczor dźěłaczeŕ Walŧaŕ Röjch s Lößnitz, kiž chcyšče je šwojeho dźěłanjischcza domoj jěcź, pod jśdźazy czah. Jemu šo wohnoš wot czěła wotrěnyschcheź, tak so bź hnydom morwy. Njeschło sta šo s tym, so bu Röjch s nastupnje desti wobsunuty.

* S **Lipska.** (Podražowanje drohokamjenje město wopraždźitych brilantow.) W hyšlenja na Plagwicźanskej dróhy bź nźchtó s brillantowoje narucźnizy schcźeł brillantow wulemić a s podražowanymi kamjenjemi namolnał. Tukaja na domjazu pschistajenu, so je brillanty pschedała abo sastajiła, so by k pjenjesam pschischła.

* S **Lipska.** (Wólba Lipscźanskeho wobydlerstwa wróco dźe). Licźba wobydlerstwa města Lipska je s 718 957 we februaru na 717 828 w měrzu tohole lěta, potajkim wo wjazy hač 1000 wobydlerjow wróćo schła.

Waše libjata, Waše prosata, Waše kruwy

możeće derje předać, hdyž je z małym nawěšćkom w „Serbsikch Nowinach“ wozjewiće. Wo 50 pj. tuńšo dostanjeće nawěšćk, hdyž při skazanju sobu přinjeseće wurězk — 50 pj. —, kiž dźensa w nawěšćkowym dźělu wóciščimy. W dźensnišim času dyrbi kóždy lutować. Tohodla njech kóždy z našich čitarjow, kiž ma něšto na předań, tajku lutowansku přileżnosć wužije.

Europski lěs palmow

Palmy, to rěka jeje halowy, drje wschitzy znaja. Ssu dźe cźasto na pohrjebnischcźach widźeć. Hdyž šo palmy w krajinach s połnozy Alpow płahuja, potom twarja wokolo nich schkleńcźane kamory a wobhawaja je z cźopłotu, so by jich drohotne žiwjenje njeczełpiło schkodu. A we juhu nadeńdźesch palmy też jenoż w parkach a wukhodźowanischcźach.

Jenoż na jenym blećku Europy nadeńdźeschi tutu afriskanšku rostlinu w afrikanškej šwobodźe. Nědałoko južnoschpanskeho města Elche leži jenička europska palmowa wjaz. Kodyn kuczik Europy nima tak afrikanskeho raja. Sšrjedź tuteho lěsa je dwórnischcźo a s njeho wutkupiwschi myslitch, so by nźhdźe w lěsach pschi rěcy Kongo abo w Sudanje. Hač k běłym nurjam arabskeho města palmy stoja. Po dróhach stupaja konsty nźneho wuraša, na hłowje karany noscho. Khěže, se šwojimi pródnymi murjemi, hdźež srědka wono widźiš, šo nam je wša. Ze tu, kaž bychu niz po europskim waschnju na hazu bydlił, ale po arabskim do dwora.

Tukon lěs njeje schpanskeho nastacza, ale je wobrnadźite šawostajeństwo Arabow, kaž alhambra abo mošcheja w Kordowje. Poštednje powostanki afrikanskeho kulturstwa w Europje.

Na 200 000 datlowych palmow nadeńdźeschi w tutym lěsu, a to hobrý na 20 metrow wuschoke. Hischcze dźensa wukloze woda w hrjebjach, kiž su Arabojo rył. Palmy dyrbja po starym arabskim prajenju s „nohami“ we wodze semje a s „hłowu“ we wohnju njebja stack. Na „wohnju“ tu njeskaza. Krajina wokolo Murzia je hrjebjischcźo europskeje horizonty, hdźež cźasto sa zyle lěto ani kapki deschcza njepadnje. Woda je tchodła kodźa. Pjecź kilometrow dale w horach je wulke tótlischcźo, hdźež je woda hromadźa. Tuta woda njeschcźi pak jenoż palmy, ale też žito, selenina atd. Zyle rationalne je tudomne hospodarjenje. Wjele je wot tutych Elchskich palmow žada. Palmy žónskeho sulaka dawaja datle a ta my muzkeho rodu dyrbja swoje halowy podawacź. Na 20 palmow žónskeho rodu liczi so jena palma muzkeho. K wopłodźenju pak to dosahła. Kóžde druhe lěto dawa palma pjeć abo něhdźe pot abo zyły zenitnak. Znać je wot nowembra hač do februara. Dale s Elche wuźija so w Schpanjiski, tamna Europa jó datle z „Sahary“. Muzkie palmy dyrbja žałostnu operaciju pschitrać. Jich hordy wjerschk, kiž sa schturi lěta narosće, dyrbi wuzkik pschinjesć a wotrěsa so zyle. Schpanska nałožnosć chaz „bolmoczku“ wopranudźite palmy mječ. K wopomnjeńcźu na sacźah Kristusowy do Jerusalema chaz jeho lud runja Izraelitam se palmowymi halosami strowicź. Wschitke halosy pschińdu s Elchskeho lěsa. Hišom do cźasa swjasata so halosy horje a so wobwija. Kaž khoschcźo kralowska rostlina k njebju šahna. Jana brěcźka wizaz se šdonka do halosow njezarcźi. Někotre měšazy traje tute wotemrěcźe. Sawi halosy sezotte, so wotrona. Cźahi roswoja je potom po kraju, kaž pola nas hobowne schtomy. Pjecź milijonow pjećtow wunjeju lisće žně. Kupjel w cźežkej schwabłowej kihalinje zjann žołtu barbu dosyta snieźi a halosy su jólkbujene kaž błonosubjana kójcź.

Kóžda schpanska šwójba dyrbi s Elchskeho lěsa palmowu halosu mječ; cźim bohatscha je, cźim wjesela je halsa. Bohmóncźki wošwjeźa so halsy w zurkwi a potom pschicźinja je nźhdźe na khěžu, na pschikład na balkon. Tam šwoštanu, doniž pschichodne lěto s druhimi so njeswumcźeja. Nichtó njeswěri šebi je też pschedy wotstronicź, dokelž so praji, so halsa dom psched błyskom schkita. Wšěo so s halsow też kichiže, kluchi a podobne nabožne znamjenja schotuja a potom so na jutrownym hermanku pschedawaja. Dobre znamjo je, hdyž nawoźeń swojej njewjeście šwjećeńcu palmowu halosu k jutram darí.

Tak su Elchske palmy afrikanske powostanki a šobom też dźěł schpanskeho žiwjenja.

F. H.

Młody lud w Cechach njesmě bjez wěrowanskeho wuswědčenja na njedźelny wulět

Krajny presidnt wuda 20. hawriele t. l. jeńchowazy rozkaz:

Wschitke njepschistojne jednanja abo sadźerżenja na šjawnych abo sajwotnosći pschistupnych městnosćach, pschecźiwjo dobrym mrawam abo wohrožuje so šjawny porjad, měr, wěstosć, dobre waschnje a pschistojnosć, abo nastanje šjawne pohórschenje, so sakasuje. Dale sakasuje so kóžde shromadne pschenoszowanje se konkci, bjez rozdźěla starosty, wscho jene hač w zeltach, budach abo w jiwach — s wuwjazkom šwójbow — wokolobéhanje w njepschistojnych drastach, wošebje w kupańskim sdarschenju, šprjewanje njepschistojnych pjesnjow, noschenje brońjow bjez dowolenskeho wopitma a kupanje na sakasanych městnosćach. Tuto khłosta so wot 10 hač do 5000 krónow, abo s jastwom wot 12 hač do 40 dnjow.

Swójbne powěsće

Semrěcźoj: Arnošt August Adler, krawiski mišchtr na wotp. w Budyšinje, 70 lět; khowanje budźe njedźelu dop. 3/4 12 hodźin wot žarowanskeho domu. — August Moriz Langa, khěžeŕ a wikowaŕ w Njeswačidźe, 63 lět; khowanje budźe dźenża pjatk.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Swoleť w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěšćki: G. Junak w Budyšinje

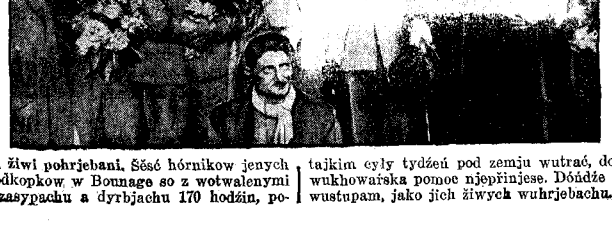

170 hodźin žiwi pohrjebani. Šěsć hórnikow jenych belgiskich podkopkow w Bounage so z wotwalenymi kamjenjemi zasypachu a dyrbjachu 170 hodźin, potajkim cyły tydźeń pod zemju wutrać, doniž so jim wukhowarska pomoc njepřinjese. Dóńdże k jimacym wustupam, jako jich žiwych wuhrjebachu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro** za jutřišnju sobotu: Po wiźazym dnju so sajbo wutcejnuje a wocjepli.

*

* **We Wuppertalu** su so krjedu wjecjor nazionalni sozialistojo Hitlerjeje a Straženjeje strony w zhromadźiznje mjes sobu do pukow dali. Wšitcy tym so z blidami, stołami a piwowymi karanźkami wojowaše a so žmjerjaze a žiwjne bomby mjetachu. Wjele ludźi a też policajskich sastojnizny su so tranili. Też na dróhy so njemdrje pjerjechu. Nadoba w sali je so do cyłeje rozbiła.

* **Djełonjemějazeho murjerja Reinka**, kotryž je Barlinskeho pjenježneho listymoscherja Schwana skonzowat a wutrubił, su w Genui w Italskej sajeli. Hdyž jemu lojazy list Barlinskeje kriminalneje policije pschedpołožichu, je so mordarstwa wustrašił.

* **W znatych japanskich kupjelach Yamanaka** je so 700 domow a 30 hotelow wotpalilo.

* **S Oberbilligskich kalkarjow a gipsarjow pola Trjera** su w nozy 120 rozbuchanskich patronow a wjazy dźeli 200 rozbuchanskich pankow kradnyli. Boja so, so su so rozbuchałe do žuržodnoje Luzemburgskeje pschesmylałe.

* **W Buffalu w połnocnej Ameriki** su so krjedu we nozy skoro pjeć dróhow a arsenal 106. amerikanskeho regimenta połneje artillerije z wohnjom dopołnje sniczyle. Nastała schkoda znajmjenscha 7 milijonow dollarow wuczinja. S rozbuchanjom granatow a wołołetanjom granatowych sčežkow a schrapnellowych kulkow bě hačschenje jara pocjeżene. 75 hasčerjow je na sajedocjeżenje z kurom skorito a je so dyrbjało do khorownje dowjezeć.

* **Wutoru popołdnju je** so Praha z cježkim slinkom a krupobicjom podeschła. Wjele wobydlerjow je so pocježiło. Na Wjazkławskim naměsće so podjemske minjenki połowdźichu. Policija je dyrbjała jenu ženu a jejne dźěcjo žimjertnemu strachej wukhowacz. Ju bjes wědomja do wukhowanskeje strajowarnje pschitwjedechu. Schěšć druhich znowa su z wulkej prózu tepjenju wukhowali. Někotre dróhi so torhajcym rěkam runachu.

Müllerec konditorija

na Póstowym naměsće

kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlepše pjecwa we wulkim wukjerku.

Rozesłanje nanajspušćomnišo

Towaŕstwowski powěstnik.

Beograđske družstwo zwučuje njeđźelu 10. rožownika přip. w 1 hođ. w Rakojdach. Kóždy njech tam je, dokelž z hudźbu zwučujemy.

Delni Wujezd. Serbske towaŕstwo „Zahrodka" zmjeje njeđźelu 10. rožownika pop. w 3 hođ. swoju mjesačnu zhromadźiznu.. Dokelž budźe so ważnej wěcy jednać, maju wšitcy sobustawy přitomni być.

Haslow. Jednota Sokoł ma sobotu 9. rožownika wječor we 8 hođ. zwučowanje.

Khrošćanski Ratarski Dorost zmjeje wutoru 12. rožownika wječor ½9 hodźin w Khrošćicach pola Natuša zhromadźiznu dla wulěta do Drježđan.

Lichań. Dźensa wječor z dypkom ½8 hodźin pruhuja so narodne reje pola Rudolfec.

Serbski Ratarski Dorost za Radwoŕ a wokolinu ma njeđźelu 10. rožownika pop. (hnydom po nyšporje) krótku, ale jara ważnu zhromadźiznu pola Kralec. Wšitkich sobustawow wješće wočakuje **předsyda.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Sotry wšěch jednotow zmjeja njeđźelu 10. rožownika přip. w 1 hođ. w Rakojdach hłownu pruhu. — Dop. w 9 hođ. wubjeđźujemy. **Zwj. načolnica.**

Łaz. Towaŕstwo „Handrij Zejler" zmjeje njeđźelu 10. rožownika pop. ¼4 hodźin w Solšic hosćencu zhromadźiznu. Wšě sobustawy maju winowatosć přińć. Přednošk zmjeje k. farař Malink. **Předsyda.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Na nawuest amtskeje rady w Lutyjezach so swjaty wozy puć, kiž z Lutyjez na Kobličansko-Njeđašćansku dróhu w dolinje Čornitzy wjeđe, też mokowy puć mjenowany, na Lutyjezanskich, Njeđašćanskich a Kobličanskich honach za hołkhad se hamołhodami wjeđeje druhdy po § 30 wukaza wo wobkhadźe se hamołhodami z 15. 7. 1930 zakrje.

W Budyšinje, 7. meje 1931.

Hamtske hejtmanstwo.

Wóskow. rub, 100 šěr. 95 pj.

Gardiny a wupjerki

Přikrywy na sofy a blida 1 hr.

Linoleum, běhaki

139 šěroke . . . . . 30 pj.

Ida Erler w Budyšinje

Rózk Zwonk. Lawsk hasy 10

Zatykać

žana hospoza wjacy njetrjeba, dokelž **tuńše, praktiske přisiwańske stopy** za nohajcy bižom w. 28 pj. dostanjeće w nohajcowym domje

RUDOLPH

Kaiserstraße 16

Serbske tačele

(Gramofon Platten)

ma na składźe

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Kołbasa

čorna a jatrowa II. družina punt 50 pj.

Połć

punt 80 pj.

Łój

wuskrěny, punt 40 pj. poručuje **MAX HENKER,** rězniski mišter, na Zadnjej Bohatej hasy 11

Zabrodniski pomocnik

pilny, serbski, so hnydom pyta. Bliže zhonić we wud. **Serbskich Nowin**

Gardiny

pisane, dobry wol, zwjerjene gardiny — story marquisety a tkaniny za zawěški

Wulki wubjerk, jara tunjo

KURT ERLER

na Ž tuych wikach 11, znapřeča „Złotoje Hwězdy"

Nětk

spóznajeće rozdźěl

Porunja płaćiznam łońšeho lěta dostanjeće dźensa nimale wšu drastu štwórćinu a hišće tuńšo

Čas k nakupowanju dobreje mužaceje a hólčaceje drasty je tohodla přihódniši dyžli hdy

Hermanske wosebite płaćizny

Žonjace mantle 8.- 15.- 25.- 33.- 37.-
Mužace wobleki 25.- 33.- 45.- 60.- 72.-
Wobl. za pachol. 20.- 24.- 32.- 40.- 44.-
Mužace mantle 15.- 25.- 30.- 40.- 60.-
Njepřemok. jaki 8.- 12.- 15.- 16.- 19.-
Mužace kholowy 5.- 6.- 10.- 12.- 16.-
Dźěćace wobleki 10.- 13.- 16.- 20.- 22.-
Hólčc. kholowy 2.- 2.50 3.- 4.- 5.-

Njedźelu hermank w Kamjencu

Franz Mrstny

w Kamjencu, Cwingerstr. 16

Maće-li tkaniny?

Z Waših tkaninow Wam

nowočasny wobłek abo mantl za jenož 22.– hr.

ze wšěmi potrěbami zhotujemy. Jara derje sedźace.

Großmann w Budyšinje na Serbskej hasy 1

Wšě wobleki a mantle su na čisty płat a włosańcy dźěłane

Wulki sklad nowočasnych tkaninow a podšićow kaž też hotowcje drasty

Hoscenc w Lejnje

Julije: **swinjorězanje**

Njedźelu: **Třělenje a kehelekulenje wo myto**

Pječene kołbasy REJE

Započatk w 3 hodź.

Přećelnje přeprošuje

Klub kurjerjow w Žuricach — Hoscencaŕ

Jednota Sokoł w Lichanju

wuhotuje njeđźelu 10. meje 1931 w Lichanju

wulke mejumjetanje

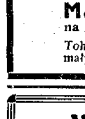

swjeđźeński čah — kulenje a třělenje — wšelaka zabawa. — Započatk z dypkom ½2 hodź. Wot 4 hodź. sem pyšne REJE

Wutrobnje přeprošuje Jednota Sokoł Hoscencaŕ

K maćerskemu dnjej

poručam krasne

njezapomničcki

(Vergißmeinnicht) w horncach a rězane

Martin Nedo w Budyšinje

na Lubijskej drózy 27

Tohorunja poručam sołotowe a kałowe sadźeńki we małych a wulkich dźělbach

Wołmjany muslin

Wjac hač 350 wšelakich mustrow a barbow metr po

3,25, 2.50, 1.95, 1.25, 0.95 hr.

Krasne nowosće za wobleki a fale

ALPHONS SCHAUSEIL

Wobkedźbujće moje wosebite wokna

Němskostatny zwjazk wjeledźětnych zap. tow. za škit swojby

Sobotu 9. meje 1931 wječor we 8 hodź. w Solšic hosćencu **we Wotrowje**

załoženje wjesneje wołnožki

na kož so wšitcy, kotřiž maja wjele dźěći, wutrobnje přeprošuja.

Meja 1931

50 pj.

(Podpismo woteběrarja „Serbskich Nowin")

Tutón wotrězk płaći za nawěštki w měsacu meji 1931

Maće-li nješto na předań? Abo chcećе nješto kupić

potom wutrihajće tutón wotrězk. Nawěštk w Serbskich Nowinach so wam potom **50 pjenježkow tuńše** wobliči.

Płuh

nowy za ložšu zemju tunjo na předań

Bliže zhonić **w Serb. Nowinach**

Sedłarske a wutykane twory

sulske fornistry

C. Junghannss

(prjedy Emil Schubert)

w Budyšinje na Jerjowej hasy

Do Kamjenca na hermank

Poručam najnowše modele **woblekow** za mužow, pachołow a hólcow, mantlow, kožanych jakow, njepřemokawych jakow, tkaninowych a dźěłańskich kholowow po spodźiwnje tunich płaćiznach. Ródu **ze šesćenymi** woteběrarjemi serbski.

H. Marschke w Kamjenu

Oskar Müllerstr. 8

Přiloha k čisłu 106

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 8. meje 1931

Wotewrjenje 3. Internacionalneje Hygieniskeje Wustajeńcy

Hós Dnja 6. meje 1931 wotewri ſo w Drježdźanach k tśeśemu raſej Internazionalna Hygienika Wustajeńca. Ło njedźelach hobrikeho dźěła, kótreż ſo hač do póslednich dnjow do wotewrjenja cźełnjeśche, pokazuje ſo wustajeńca ſaſo ſnowa rjana a pśicełwapjaca. Mnoho je ſo wobnowiło a pśicheměniło. Wiśelake hale ſu ſajka wobnowjene a wustajeńca cźaka nětko na hoſći.

Pśeni hoſćo pśichi wotewrjenju ſrjedu běchu cźi pśicheproſcheni. Tak ſhromadźi ſo w powitaniſkej ſurli hygieniſkeho muſeja wubjerna ſhromadźizna ſaſtupjerjow ſjawneho, duchowneho a kulturneho źiwjenja. S rjanoju cźěmneje ſeleniny wuſběhny ſo poſtawa Lingnera, kótreżož źiwjeńſke dźełło ſo tu do ſtónczneje formy dopjelni. Pišane barby pichinjeſechu dale khorhoje a ſtandarty wſchelakich ſportiſkich towaŕſtwow do ſwjatocznego wobraza.

Kſchiſany khór pod nawjedowanjom tichińcheho kantora Mauersbergera wotewri ſwjatocznoſć ſ kraſnym khórom ſ Wagnerowych „Meiſterſinger“. Wón wubjernje ſpěwaſche.

Hdyž bě ſpěw wukliničał, ſtupi 2. preſident hygieniſkeje wuſtajeńcy knjeſeńſkowny rada dr. Seiring k pultej k ſwjedźeńſkej rěcźi. Wón pſchepoda ſjawnoſći nowu wuſtajeńcu a wupraji ſłowa dźaka wſchěm ſobuſkutkowarjam. Wón ſpominaſche też we ſwojich ſłowach na muża, kiž w ſamńnej hodźinje pſched 20 létami Internazionalnu hygieniſku wuſtajeńcu 1911 ſjawnoſći pſchepoda. Bě to w cźaſu, hdyž bě Nimſka hiſchcźe kſawna a bohata, hdyž bě Nimſka hiſchcźe faktor w ſwětowej politizy. Na row tutoho muża mjenuje Lingnera, bě wuſtajeńca rjany wěnz pokojſka ſ napiſmom:

„Se ſkutkami debi ſo ſwěra a niż ſe ſłowami!“

Pucźrubarjej hygieniſkeho powucźenja

Internaz. hygienika wuſtajeńca w Drježdźanach 1931.

Dale powita rěcźnik mutrobnje wſchěch hoſći, woſobje ſ wukraja a hamtiſkich ſaſtupjerjow wědomoſcźe a hoſpodarſtwa. Też wſchěch wopytarjow wuſtajeńcy powita preſident. Wón wuſběhny, ſo ſu ſo ſaſtupne pśacźiſny ſylnje ſnijźile a pśicheješe ſebi wjazy ſtónczných dnjow hač w ſandźenym lěcźe. Dale wupiſcheſtrěwaſche ſo rěcźnik we ſwojej rěcźi wo wuſtajeńcy ſamej a jeje woſobitoſcźach. S pſchikładami wobkruci ſwoje ſłowa.

Po ſtónczenju ſwjedźeńſkeje rěcźe ſpěwaſche hiſchcźe tichiny khór hollandſkich pſalmi wot Brucha, kótryż tak kraſnje wotucźenje pſchiſrody ryſuje. Tomu pſchiſamknu ſo wobhladanje wuſtajeńcy.

*

Po ſtónczenym wobhladanju wuſtajeńcy ſcźěhowaſche w konzertnej ſurli wuſtajeńſkeho palaſta ſnjedanje. Pſched nim powita wyſchſchi měſchcźanoſta dr. Külz we mjenje města Drježdźan hoſći ſ nadźiju, ſo budźe ſtutk khwaliczy miſchtra.

Po nim ſimaſche ſo ſtatny ſekretaŕ Zweigert ſa knjeſeńſtwo w Barlinje ſłowa. Wón podjakowa ſo woſobje wyſchſchemu měſchcźanoſcźe ſa powitanſke ſłowa a wuſběhny, ſo je ſłowo hygienia njerozdźělomnje ſ mjenom Drježdźany ſwjaſane.

Němſkoſtatne knjeſeńſtwo witaj ſ wulkej wjeſeloſcźu wotewrjenje hygieniſkeje wuſtajeńcy. W nowoſcźach na wuſtajeńcy widźi wón ſymbol, ſo na polu ludowe je ſtrowoſcźe ſtajnje dopŕedka dźe. Stónczńnje rěcźeſche wo woſobitej wuſtajeńcy němſkeho ſtata. To je ſtutk, kotremuż je ſtatny preſident ſ Hindenburg ſcźěhowaje rjadli wěnowat: „Strowoſ dźerżenje ſluda ſu najważniſche ſtatne nadawki. Jenoj ſtrowy lud budźe cźeże pſchitomnoſcźe pſchewinncźa pucźa dołpſcheho pſchichoda namakacź!“

Po wotewrjenju wuſtajeńcy w Drježdźanach rěta nětkole heſło: „K pſchiſtojnoſći w Drježdźanach ſłuſcha, ſo ſo kóżdy tydźeń ſnajmjeńſcha jónu wuſtajeńca wopyta.“

Bjedrich Adolf August Struve, wunamakaŕ kumſtneje mineralneje wody, narodźi ſo pśed 150 létami, 9. meje 1781. Struve běše lěkaŕ a pśiprawi w Drježdźanach 1821 pśenju dźělaŕnju za kumſtnu mineralnu wodu, kotraž ſo hiſće dźensa w mnohich swójbach jako wšědny napoj pśi blidźe wuźiwa.

Cyrkwinske powěſće

Njedźela Rogate, 10. rožownika 1931.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi zmėje farař Tišer rano we 7 hodź. serbsku ſpowědź, farař Kapler we 8 hodź. serbsku a dop. w 9 hodź. němsku Bożu ſłužbu. ½11 hodźin dźěćikemšenje. — Wutoru pop. žónske towaŕſtwo we Wuricach.

Krajnocyrkwinske zjednoćeńſtwo w Budyšinje pśi Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. zwjazk dźěći, wjecźor we 8 hodź. evangeliczaſka zhromadźizna. —

Póndźelu wjecźor ½9 hodź. zeńdu ſo kŕesćanſcy żeleznicarjo. — Štwórtk wjecźor we 8 h. miſijonſki pśednošk k. miſijonara Simona z Małeho Wjelkowa. — Wutoru wjecźor ½9 hodź. zmėje k. dr. Kunze zhromadźiznu Běłeho kŕiża za młodźeńcow.

Zjednoćeńſtwowy wothladaŕ Zimmermann zmėje biblisku nutrnoſć njedźelu pop. w 3 hodź. we Rozwodecach, wjecźor w Budyšinje, póndźelu we Kumwałdźe, wutoru w Trjebjeńcy, ſrjedu w Biskopicach, štwórtk na Židowje čo. 146 a pjatk we Halštrowje. —

Wi młodźinowni w Budeſtecach zmėje k. evangelist Münſter wot Wichernſkeho zjednoćeńſtwa wot njedźele 10. meje hač do njedźele 17. meje, kóždy wjecźor we 8 hodź. evang. pśednoški za kóżdeho.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. ſerbſka, dop. ½10 hodźin němſka Boża ſłužba. Zběrka za miſijonſtwo mjez póhanami.

Z Budeſtec.

Rano w 7 hodź. zmėje duchowny Hänichen němſku ſpowědź, rano we 8 hodź. faraŕ Böjc němſku a dop. ½10 hodź. ſerbſku Bożu ſłužbu. Dop. w 11 hodź. ma duchowny Hänichen kemšenje za dźěći 1. hač 4. ſulſkeho lěta. Pop. w 2 hodź. ma duchowny Hänichen rozrěčowanje z němſkej młodźinu. Wot njedźele Rogate ſem budźe kóżdy wjecźor we 8 hodź. evangeliſacija w młodźinowni we Budeſtecach.

Z Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. je ſerbſka Boża ſłužba, faraŕ Handrik-Poršiſki). Zběrka za Lipſcańſke miſijonſtwo.

Z Bukec.

Rano ½7 hodźin ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodźin němſke kemšenje. Zběrka za zwonkowne miſijonſtwo. — Wumŕeł: Jan August Kubaš, wumjeńkaŕ we Wysokej, 80 l. 2 m. 8 dnjow.

Z Hodźija.

Faraŕ Voigt zmėje rano w 7 hodź. ſerbſku ſpowědź, faraŕ Wjezaŕ we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemšenje. Zběrka za zwonkowne miſijonſtwo. Dop. w 11 hodź. je Boża ſłužba za dźěći a pop. w 2 hodź. cyrkw. rozrěčenje ze žónſkej młodźinu.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. ſerbſki hamt, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Zběrka za zwonkowne miſijonſtwo. Dop. ¾11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Hućiny.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Zběrka za zwonkowne miſijonſtwo.

Z Khwaćic.

Rano w 7 hodź. ſerbſka (nic němſka) ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodźin němſke kemšenje, woboje z pśedowanjom k. cand. theol. Böttgera a ze zběrku za miſijonſtwo mjez póhanami. Popołdnju w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu. — Zemŕětaj: Arnošt Polan, ſlamaŕſki miſtr n. w. we Khwaćicach, 68 l. 9 m. 27 dn. Marja Augusta Poldrakowa rodź. Pilopec, Korle Hendricha Poldraka, rěznika w Dahlicach, mandźelska, 45 l. 9 m. 7 dnjow.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. ſerbſke kemšenje, dop. ½10 hodź. dźěćikemšenje (ſarſki vikaŕ Rösler). Zběrka za zwonkowne miſijonſtwo. — Pop. w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z konf. młodźinu. — Popołdnju w 4 hodź. ſerbſka Boża ſłužba ze ſpowědźu w Nowſanſkej ſuli.

Budyske powěſće

(Pokračowanje.)

XIV. **Pokład na Hrodźišku.**

1. Wokhudźenej Budyšan ſo pśed nješto ſto létami pod Hrodźiſkom pśekhodźowaše. Zamyſleny dóńdźe hač k złě wuwołanej Čertowej jamje a widźeše tam tŕoch bělobrodatych ſtarcow za kamjeńtnym blidom. Zaſtróžany cheyše do města cźěkaś, ale jejdyn z tamnych tŕoch jemu kiwny, zo by bliže ſtupił. Wón zaſtupi do ſkaluje próżdnjeńcy. Kołowokoło běchu ſćěny wudełbjene ze złotom a drohimi kamuſkami a na blidźe, za kotrymż ſtarcy ſedźachu, leżeše hromadka złotakow. Starcy jeho namołwichu, zo by ſej zaki z pjenjezami napjelnił, ale dyrbi mjećźeć wo pokhadźe złota. Też jemu mjenowachu dźeń, na kotrymż ſmědźeše zaſo pśiś. Pokład wšak jemu njebu ze žołnowanjom, pśetož jón pśepraſka w korćmje. To wěźo pola druhich měśćanow kedźbnoſć zbudźi, pśetož njemóžachu ſej wumyſlić, na kajke waśnje bě nědźy khudušk takle zbohatnył. Raz pśi dźiwjej žłokańcy wuſlědźi jedyn z jeho kumpanow to potajnſtwo a jeho z hrożenjom namołwi, zo by jeho ſobu wzał, hdyž zaſo póńdźe po złoto do Čertoweje jamy. Hdyž wobaj na postajenym dnju dóńdźeſtaj k tej próżdnjeńcy, bě tuta zamknjena a ſo do dźensniſcheho dnja wjacy wotewrjła njeje.

2. Na Hrodźišku khude dźěći ſej hrajkachu a namakachu tam hromadu wuhlow, z kotrychž někotre ſobu domoj bjerjechu. Dokelž ſo ſtarſej nad dobrym palwom wjeſelachu, běžachu dźěći hišće po zbytk. Hdyž pak cheychu wuhlo ſpalić, běchu ſo pśeſtworile do złotakow.

3. Bur ze Židowa, z mjenom Rajchart, bě ſłyſał wo pokładźe na Hrodźišku a wo małym, šěrym muźiku, kiž pječa pomha pśi zběhnjenju pokłada. Tuž wón ſo rozſudźi, spytać ſwoje ſbožo. W połnocy ſo poda na Hrodźiško a tam też nadeńdźe woprawdźe toho šěreho muźika. Khrobły ſo jeho praſeše, štó je a što tu čini. Muźik jemu wotmołwi, zo je duch z teje hory a zo je dla wěſteho njeſkutka zatamany, 100 lět w kóždej nocy na Hrodźišku ſerić. Pśez swoje praſenje bě bur muźika wumožił a z dźakownoſće chcyše tutón jemu pomhać zběhnyć tón pokład. Rajchart nětko najſprjedy ſej dóńdźe po bratra. Muźik jimaj pśikaza, zo byštaj pśi wuhrjebanju mjelčałoj. Započeštaj ryć a pokład namakaštaj. Runje jako jón cheyštaj zběhnyć, zaklinča z hłubiny ſtrašny hłós. Po pśikazu njewotmołwištaj. Na to hłós hrožeše, zo jeju zaraz. Rajchartowy bratr ze ſtrachom wotmołwi, zo chcetaj z pokładom derje žiwaj być. Hnydom pokład zaſo hrimotajo zapadny. Hač do dźensniſcheho dnja wbohi duch na Hrodźišku hišće njeje wumóženy.

4. Za čas wójny ſkhowachu Židźa ſwoje pokłady a drohoćinki w próżdnjeńcy pśi Hrodźišku. Z toho ſo ta jama hišće dźensa pomjenuje „židownica“ (Judenſchule). Hdyž pak Židow raz wuhnachu, dyrbjachu tući wšitko tu zawoſtajić. Pśipadnje dźěše na ſwj. Wóršule lěta 1618 Měrćin Rojk ze Židowa do tuteje jamy a wuhlada w njej durje z mnohimi zamkami a zaſuwakami, kiž ſo hrimotajo ſame wotewrichu. Trepotajo wón ćekny a durje ſo zaſo za nim zaprańſnychu a z toho časa nichtó to městno wjacy namakał njeje.

5. Za čas, hdyž Židow pśeſćěhowachu, wotmućhachu tući w próżdnjeńcy pśi Hrodźišku swoje Bože ſłužby a ſlubjachu, zo kóżde lěto raz na tutym městnje pjenjezy rozdaruja, hdyž ſo jim poradźi, wućeknyć do Pólskeje. To je ſo jim też poradźiło. Hdyž 400 lět pozdźiſo wěſty Budyšan zaſtupi do teje jamy, wuhlada tam ſydom mužow w drańce pólſkich židow, kiž za blidom ſedźo w pjenjezach hrjebachu. Hdyž cheyše zaſtróžany cźěkaś, pśiwoła jemu jedyn z mužow, zo nima ſo bojeć, zo njechcźadźa jemu nicźo złeho, ale jenož dobreho nacźinić a zo ze złotom wobdaruja kóżdeho, kiž ſo tón dźeń tu pokaže. Wón ma ſej brać, kelkož ſo jemu chce. Budyšan ſej njeda dwójcy kazać, ſej zaki natyka a ſo z dźakom wotſali. Budyšan rěkaše Bohuwěr Arnſt, wón z tym pokładom ſej kupi Winicu pola Budyšina, kiž pozdźiſo wěſty Wajnberger wutwari.

XV. **Corny a khudy.**

Někdy bě pod Hrodźiſkom khěžka, w kotrejž wjeſtki bydlić wjeſchaše. Kóždemu, kiž tam nacźahny, dźěći wumŕechu, tuž ſkóńcźnje domčk próżdny wosta. Raz pśińdźe khudy ze ſwojej ſwójbu do twarjenja a rjekny: „Pomhaj Bóh tomu, kiž w tutej khěžcy pśebywa!“ Tuž corny jemu wotmołwi: „Što chceš?“ Khudy jemu ſkorźeše ſwoju nuzu a corny pśikaza, zo jeho žona ma kóždu ſobotu jſtwu rjedźić a na dźěći kedźbować, zo na pśe njeležu. Žona to ſwěru wukonješe, kaž bě ſo jej porućiło a wſitko derje dźěše. Hdyž pśińdźe zyma, bu pak nuza wjetša. Raz k wjećeri ſwoje poſlednje běrny ſuche ze ſelu zjěchu a ſej ſkorźachu. Čert tole zaſłyša, wuleze njewidźomny z pjecy a ſepny muźej do wuchaŕ „Budź patorźicu we pólnocy pola Draćowcheho hata, wukopaj naiſyliniſi dub a pod nim wuhrjebaj dźěru, tam nadeńdźeš pokład, ale mjelć wo tym a nikomu to njepŕeraź!“ — Patorźica tu běše. Khudy po hłubokim ſněžy khwataše k Draćowſkemu hatej, dub ſpuśći a nadeńdźe mjeźdźany kotoł polny złotakow, kiž zady swojeho domčka w ſkałobje ſkhowa. Nětko bě po nuzy, pśetož złota njebu mjenje. Žona pak wjacy na dźěći njekedźbowaše a tute často wokoło pjecy teptachu, ſtož čorneho hněwaše. Raz z wjećerom wulěze z pjecy a rjekny muźej: „Njewěš dha, što ſym ci pśikazał? Jutře twoje dźěći wumru.“ Nazajtra wſe tŕi wumŕechu. Khudy pak njebě hišće mudriſi. Hdyž ludźo a jeho wćipna žona jeho ſtajnje z praſenjemi čwilowachu, ſkóńcźnje też hišće swoje potajnſtwo wupowěda. Zaſo corny k njemu ſtupi a rjekny: „Cekú wottudy, hewak ſy jutře morwy.“ Zaſtróžany cźekny ze khěže a dyrbješe w ſerbſkim kraju po proſenju khodźić, dokelž bě z khwatkom zapomnił, kotoł z pokładom ſobu wzać. Khěžka je ſo minyła, kotoł pak je hišće w ſkałach Hrodźiſka zezamkany.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Z Kotec.

Dopołdnja ½9 hodźin je serbske kemšenje (wosadny kantor), w 10 hodź. němske prědowanje, na to němske kemšenje za dźěći (wosadny farar). Misijonska zběrka.

Z Łaza.

Dop. ½9 hodźin serbska a w 10 hodź. němska Boža služba.

Z Łupoje.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boža služba, ¾11 hodź. dźěćikemšenje. — Zběrka za misijonstwo mjez póhanami.

Z Minakała.

Rano w 7 hodź. zmjeje faraŕ Křižan němsku spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. němsku a dop. ½10 hodźin serbsku Božu službu. Na woběmaj Božimaj službomaj zdobom wotewrjeńska swjatočnosć za paćerśku wučbu. Zběrka za misijonstwo mjez póhanami. — Póndźelu 11. meje pop. w 5 hodź. serbska Boža služba ze spowědźu pola Bornee w Khrósće, wutoru 12. meje pop. w 3 hodź. tohorunja pola Bartkec w Lipču a pjatk 15. meje pop. w 3 hodź. w Psowjanskej šuli.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swjate wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Zběrka. — Póndźelu w 7 hodź. rańša natrnosć.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (też k započatku paćerjow). — Zběrka za misijonstwo mjez póhanami. Pos. w 2—½3 hodźin wółba cyrkw. zastupjerja za Bancey, Wutołčicy a Haslow pola k. měšćanosty Pětra w Banecach.

Srjedu wječor we 8 hodź. towaŕstwo młodych holcow(horni a delni wotrjad) na farje.

Pokhowana bu Lena Fählina rodź. Wawrikec, rentnaŕka w Njeswačidle, 77 l. 7 m. 22 dn. stara.

Z Nosačic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža služba, a ½10 hodź. němska. Zběrka za misijonstwo mjez póhanami.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź a we 8 hodź. serbska Boža služba. Zběrka za Lipšćanske misijonstwo. Dźěćikemšenje w Bošecach, ½2 h. za mjeńše a ½3 hodź. za wjetše dźěći. Pop. ½2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu, ½3 hodź. towaŕstwo młodych holcow.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. je serbske a dop. w 9 hodź. němske kemšenje. — Zběrka. Dop. ¼11 hodź. Boža služba w Čisowje.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. prědowanje (wosadny farar), dop. ½10 hodźin křesćijanska wučba dźěći na farje (pomocnistwo). Misijonska zběrka. — Póndźelu wječor we 8 hodź. we wosadnej zali misijonska hodźina: „Nowe naléčo wěry w Konde-kraju w Narańšej Afriey“ (bratrowski misijonar Krječmaŕ-Mbozi). Misijonska zběrka.

Cyrkwinske powěsće za Boże stpiće wozjewimy we wutornišim čisle. **Redakcija.**

Hospodaŕski rozhlad.

Pjatk 8. meje 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1945	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,404	100 českosł. krónow	12,427
100 šwaje. frankow	80,815	100 franc. frankow	16,591

Barlinska burza wječera fajso njeswobołakana wošłabnu. Tuž bu też kursy efektow wotrjebjowachu. Witi ſ dołžnymi a rentowymi liſćinami jewjachu ńamy wobraz. Pśichi spočatku běchu kursy ſtrueźene, posłužicho bo tehorunja wotbrjebjowachu.

Produktowe witi běchu wječera wurjadnje měrne. Barlinſkim młynam bě kwiječeſtwo ſe ſwojich ſkładow někotre tyſaze zentnarjow rožki pśichwoſtajiło. Tuž nikomanje we rožaj zyle wjaſnu. Płaćiſiny wo 20 pj. po zentnarju kleſnych. Wowoſ je žadniſchi a bě kedźoła zentnaŕ ſajso wo **15 pj.** droſchi. Wječera płaćeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pśicheńcy 14,40—14,50 hr., rožki 9,70 hač 9.80 hr., nałymniſkeho jeczmjenja 11,50 hač 12,20 hr., nałětniſkeho jeczmjenja 12,25 hač 12,60 hr., wowoſa 9,85—10,05 hriwnow:

w termińowym wobchowanju

ſa **mejo**: pśicheńcy 14,93¾—14,90 hr., rožki 10,18¾—10,10 hr., wowoſa 10,35 hriwnow;

ſa **julij**: pśicheńcy 15,03¾ hr., rožki 10,05 hač 10.00 hr., wowoſa 10,55—10,48¾ hriwnow;

ſa **ſeptember**: pśicheńcy 12,58¾—12,55 hr., rožki 9,58¾—9,55 hr., wowoſa 9,12½ hriwnow.

Witi ſchtwórtk w Kamjenu.

Sydrojtu kał 40—70 pj., cźeľeńcy kał 15—28 pj., běły kał 15 pj., jěźma loboda 30—35 pj., morchej 15 pj., zybła 15—20 pj., ſelerij 35 pj., běrny zentnaŕ 2,60 hač 3,00 hr., butra 1,50—1,60 hr., jabłuka 35—60 pj. jeja 7 pj., zyblowe hodźeńki 60—100 pj. — Proſata 12—20 hr., běłaki 35—40 hr. — Libjata 2,40—3,00 hr. a droſſche, hdyž běchu rjane. Kóſlata 75—80 pjenjeſtow.

Witi ſandźeny ſchtwórtk w Halschtrańe.

Pśicheńca 14,25—14,75 hr., rožka 9,50—10,00 hr., nałětni jeczmjeń 12.50 hr., wowoſa 9,25—10,00 hr. — Běrny zentnaŕ 3.00—3,75 hr. Sšoma k pśizwanju 80 hač 130 pj., k ſlanju 1 hr., wotkepje 2 hr. Sšyno 2,50 hač 2,75 hr. Jeja 7—8 pj., butra 75—80 pj. Libjata 2,50—3,00 hr. Proſata 14—20 hr., běłaki 40—60 hr.

Witi wječera w Lubiju.

Butra 80—85 pj., jeja 7—8 pj., twaroh 25 pj., běły kał 20 pj., ſelerej kał 35 pj., cźeľeńcy kał 30—35 pj., wlóſki kał 30 pj., rójičźkaty kał 60 pj., ſyborojty kał 20—50 pj., morchej 15 pj., karoty 10—18 pj., jěźma loboda 15—25 pj., kolrabi 10 pj., porej 25 pj., zybła 15 hač 20 pj., tomaty 60—70 pj., ſłotej ketčźt 12 pj., radiſki 15 pj., rjetkej 15 pj., cźeľeńcowa rěpa 15 pj., ſelerij 10—40 pj., pśitſchikła 10 pj., łoſcźadło 50 pj., trěi 60 hač 80 pj., jabłuka 20—50 pj. Běrny 4 pj. Kóſlaze mjaſo 70—75 pj. Libjata 2,50—4,00 hriwnow.

Witi rěźneho ſkotu wječera w Drježdźanach.

Sšwinjaze witi běchu ſwopśedka ſpokojaze, posłužicho wſchak trochu wjaſnyſchu, tola płaćiſiny ſnadnje postupichu. Cźelata bo cźeſko pśchedawachu, ſakhowachu pak tola někak dotalne płaćiſiny. Na kóńcu bo nješchto mało jeſłabichu.

Stótne witi ſchtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pśichińali běchu 354 howjadłow, mjes nimi 413 młodych dójkow a ſtuczelnych jałojzow, 58 proſtowkow, 1 byk a 107 cźelatow. Witi běchu ſpatne a płaćiſiny ſtótcźene. Wone płaćachu:

Młode dójki a ſtuczelne krowy	280—440 hr.
Sſtuczelne jałojzy	260—380 hr.
Młody ſtót ke kormjenju po zentnarju	35—40 hr.
Koni běchu pśichińali 425 ſchtuk. Tute płaćachu ſa tym hač běchu, 200—1100 hr., k rěźu 30—180 hriwnow.	

Witi ſchtwórtk w Khorćebuſu.

Mjaſo, howjaſe 80—120 pj., cźelaze 90—110 pj., ſkopjaze 1,20 hr., ſwinjaze 65—100 pj. Jeja 7 pj., butra 1,50—1,60 hr., twaroh 30 pj., tany wołł 1,20 hr., hołbje 60—110 pj., kurzy2—3,50 hr., kapony 2—4 hr., huſy punt 1,50—1,60 hr., kački 1—1,30 hr. Kofrabi 30 pj., běrny zentnaŕ 3,50—1,00 hr., ſchćawki 1,20 hr., karpy 1 hr., liny 1,50 hr., worjechi wlóſke 50—65 pj., rěſne worjechi 60—75 pj., jabłuka 35—60 pj., morchej 10—15 pj., mjed w płatach 1,00—2,00 hr., zybła 20 pj., hromak 1,40 hr. Libjata 2,60—3,50 hr.

Sšwinjaze witi ſchtwórtk w Khorćebuſu.

Pśichiwjeli běchu 1374 proſtatow a 177 běhakow. Witi běchu ſtrěnje.

Proſata:

małe	7—10 hr.
ſtrěnje	10—13 hr.
wulke	13—17 hr.

Běhaki:

małe	17—35 hr.
ſtrěnje	35—55 hr.
wulke	55—75 hr.

Witi wužitkowego ſłota wječera ſchtwórtk w Khorćebuſu.

Witi běchu jara derje ſe ſtronu ratarjow kał też wikowarjow wopytane. Na pśichoźi běchu dosćo ſłotu pśichińali, tola wikowanje wołta ſtrěnje. Koni běchu 147 a ſrěbjatow 5 pśichińali. Sa rjane konje hač do 800 hr. płaćachu; ſa ſnadne a ſnadniſche dostawachu 200—500 hr. — Howjadow běchu pśichińali 166 kruwow, 112 proſtowkow, 23 bykow, 20 wołow a 20 jałojzatow. Rjane wuſokokmjeźene kruwy a tajſe ſ cźeľeńcom pod ſobu płaćachu hač do 550 hr., ſchtož bě ſnadniſche, płaćeſche 200—500 hr. Pśiſłuſki w pjećerſtu 200 hr. płaćachu cźelata 60—100 hr. Sa byki a woły po zentnarju 40—46 hr. hadźachu. Sa jałojzata běźi 25 hr. dźerźachu a je też dostawachu.

Sšudniſiju na pjećehadźowanje

ſobotu 9. meje 1931

w Brńani pola Kamjenja w hoſćeńcu „K wiſećemu ſłubłeju“, rano ½8 hodź.: Schtikleńcany wóz.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wołijowe symjo po tunu abo 1000 kg nowaj. [illegible]

Płaćizny po złotej hriwnje

	7. 5.	6. 5.		7.	6.
Pšenica	2·3-285	2·3.·85	mjeno	19 21	9 21 0
rožka	194-196	18-8-2 0	weka	24 6 00	24 6 00
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,5	15-16,50
nal. ječmjeń	230-244	230- 44	bołte łupiny	22-26,0	22-26,0
wows	197- 01	194-.98	keradella	66 70	66 - 70
kukurica	2— —	—	raps. wosuk	9-10,20	9-10,20
Pšeńč. muka	3-35,75	34-40,0	lany wosuk	14 14,20	14-14 20
rjana muka	26- 8,5	7-35,0	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,0	14 14,5	b'rnj. kruška	—	—
rjane „	14-15,0(	14-15,0	syno, 50 kg	1 7 -1,90	1 7 -1,90
raps	—	—	rjane sloma	0 7 -0,90	0,70 0,90
hróch Viktor	25- 30,0	24 29,0	pšeńč. „	0 6 - 7	0,6 0,75
lane symjo	—	—	wowsna „	0 75-0 90	0,70 0,85
pjeluški	25-30,C0	25-30,C0	ječna „	0 65 0,80	0,60 0,75

Płaćizny rěźneho skotu na Brjeźdźanskich skótnych wikach.

7. meje

2 woł, 24 dyk., 13 kruw., — jalo e, 519 ɛelat, 839 wowc, 2726 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. —; 2. 65—70 3. 58 63

swinje: (přez 300 pt.) 44—45, 2. (240—300) 45—46 3. (200—240) 43—44, 4. (160—200) 41—42

7. V.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńca		14,25	14,15—14,40
Rožka		10,00	9.50—9 85
Ječmjeń (nałět.)		12,50	10 00—12 00
Wows		9.75	9 40 - 9,80
Syno		2,50—3 00	2 50 — 3,00
Sloma z maš. młóć.		1,50	1.00—1 30
Sloma k zaslanju		1,10	—
Sloma z ruku młócena		2,00	—
Běrny pola ratarja		3,00	2,65—3,15
„ hač na železnicu		3 25	—
Butra		1,50	0,8)—1,85
Jeja		0,07	0.07—0,08
Pšeńčne wotruby		—	7,10—7,25
Ržane wotruby		—	7,10 7,25
Pšeńčna muka		—	23,25—24,25
Ržana muka		—	15,00—15,50
Prosata, wulke		12,00— 20,0(	—
„ „ srěnje		—	—
„ małe		—	—

Ferialna kolonija serbskich dźěći

Kóžde lěto sarjaduje „Domowina“, swjasć serbskich towaŕstwow, ferialnu koloniju sa wocźeſtwjenja potrjebne serbske dźěći. S pomocu wokrjesnego hejtmanſtwa budźe letſa wob cźaſ wulk. próſdninow pśichodnych pśichi narańſchim morju. Sserbſke ſtarſchi, ſamolicźe ſwoje dźěći, tiž bu wocźeſtwjenja potrjebni, ſchtož ma lětaŕ wobkrućićej, hnydom na adrěſu „Domowina“, Budyſchin, Sserbſki Dom. Senoj hač to 11. t. m. hodźa ſo pśidpowědźenja hiſchcźe pśichieć, dokeľa potrjebaju ſarjadniſke dźěła mnoho cźaſa. Dźěći maju 8—14 lět ſtare być a pśichodaś ma ſo wopśiſmu datum narodneho dnja dźěſća, mjeno, powołanje, byblenje nana abo ſaſtarjaceŕa, abo wuſkerje, dale też, do kotreje ſchule chodźi. Poſpěſchcźe ſo je ſamolwjenjom, ſo njebyſcźe pśichoſpodźe pśichi chći!

Sarjadnik.

„Hrabja Zeppelin“ chce so z podmórskim čołmom „Nautilus“ při polnočnym čopje zetkać. Dr. Eckener **je zrěčenje podpisał, zo „Hrabja Zeppelin“ w přichodnym lěću w zajimje wědomosće k ponócnemu čopej poleći a ma so tam z podmórskim čołmom „Nautilus“** Američana Sira Huberta Wilkinsa **zetkać** Hornjej wobrazaj předstajatej „Nautila“ a jeho wjednika Wilkinsa, **dołnjej wobrazaj dra. Eckenera a „Hrabju Zeppelina“.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěnik. 1.61 hr. pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smoler'ec knihiśćišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čełneno zmjerdożenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospolnje běchny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěja.

Cisło (Nr.) 107 — Budyšin — Sobotu, 9. meje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Francowska komora wo němsko-awstriskej uniji

Francowska komora je so schwórtk a pjatk z planom němsko-awstriskeje zlowneje unije saběrała. Najprjódy zapósłanc Scapini a Thebauld rěčeschtaj. Wobaj běchtaj sćěna w tym, so njesmě ženje wjazy k wójnje dóńć. **Scapini** praji, so je Briandowa politika w naćinjenju moralskeho wobronjenja swěrěchćała. Tohodla Francowska wulkemu strachej napschećeho dźe, kotryž dyrbi so z rasnej aktiwnej politiku wotstronić. **Thebauld** so nawopak pschećiwo wschej nazylnej politiki wupraji. W tymle smysle wón Briandowe stejšćicho sakitowasche.

Franklin-Bouillon po swurećenym waschnju Briandowu politiku sadźiwdźowasche. Wšcho, schtož je dotal Briand *lubił a do prédka prajił*, je so posdźišcho z podawkanni jako woprašne a mylne wupokazało. Briand je so nadźijał, so bo demokratiska Němska k Francowskej sbliži. W Němskej pak wot dweju měšajowu nje wjazy žaneje demokratije. Jenoz Němska z němkostatnej woboru płaći, kotraž je z bolschewikiskej Ruskej swjasana. Wot schćesć lět Briand wo nahladnosći Francowskeje rěcži. Tola wón njeje nahladnosći, kotruž je žebi Francowska z wójnu dobyła, niczo mohł pschidobyć. Skónčnje Franklin Bouillon praji, so **wón a jeho pschećelio njewotpuschceja, so bo Awstriska ke Němskej pschikamknje.**

Sapósłanc **Nogaro** w žiwej rěcži praji, so němsko-awstriska zlowna unija, kotruž jako hospodarsku napraman **wudawaju, je politiski skutk**, kotryž dyrbi ke kriży bjesdźelośćo w Awstriskej dowjesć.

President zlowneho wubjerka Fougére mjenuje sastupowajcho, so bo zlowna unija měrownym srěčenjam a Genfskemu protokollej napschećiwo staji. Francowski swonkowny minister dyrbi němsko-awstriskemu planej razne nic napschećiwo stajić a dyrbi na tym wobstać, so dyrbi plan padnyć.

Ybarnegaray bo pschećiwo Němskej a Awstriskej a tež pschećiwo Briandej a francowskimaj sastupjerjomaj we Warschawje a Winje wobrośi. Němsko-awstriske dojednanje *móże* bo njejasne dyrjenje błyska mjenowaćz. Wono wschitkim srěčenjam napschećiwo rěcži a je najwažnischim pschedewsaće, kotrež je bo wot wobsamknjenja měra we Europje stało. Dojednanje je njesdwórliwosćej pschećiwo Briandej, dokelž tutón wot 10 lět njeje niczo sakomdźił, so by je sastupjerjemi Němskeje hromadźe dźiwał a wobej kraj žebi sblížił. Sšón Němskeje, Awstriska z jeje wojenu wasalla sćěnicej, *njeje hakle dźenża nastał*. Hižo 1918 staj němski a awstriski kěžor dojednanje podpisałoj, po kotrymž wobaj krajej zlubitaj, němsko-awstrisku zlownu mjenu wotstronicz. Jako wobkrježerka Awstriskeje bo Němska bórzy wobkrježerka Europy sčini. Po mjenje je Němska republikanska, wopraudże pak diktatorska a jako tajka sabo bón *žrjedźnje* Europy *žoni*. Jeli so Francowska tomu njesadźiwa, budże wona bórzy Němskej napschećiwo stejeć, kotraž na bitwischću sbitej Francowskej zwoju wolu nanusuje. Hdyž bo Ybarnegaray Jendźelskej a Italskej dźiwasche, so je jimaj němsko-awstriska zlowna unija bjesdźał, bo **Briand** zlowa jimasche. Najprjódy na strach pschisamknjenja pokasa, kotryž je w Francowskej njeměr sbudźił a tež jeho roshorił. Briand bo pschećiwo ludźom wobrocźi, kotříž w Francowskej jeho stejišćicy podrěwaja. Wot wójny je husto wulkim wobežnoscam napschećiwo stał. Trajne nadpady, z kotrymiž chcedźa jeho pched swětom wosanicz a wosamocźicz, su tohodla njekniczonne. We wuschiknej formje Briand na žiwoje dźělo z prawizowymaj ministerskimaj presidentomaj Poincareom a Tardieuom pokasa a s pschihotowanjom komory Poincareej postrow wupraji. Powschitkowne zmjerzje sdźiwi, hdyž praji, so maju jeho sa kasarja a so jemu magiski móz pschipischu, komoru do spanja skolebacz. Francowska njeje bo z jeho politiku wosłabiła, ale jejna moralitka nahladnosć je bo w swěrze bóle powjetschiła, hacz žebi to powschitkownje mužła. **Wobezjeńosće, kotrež bo tu a tam pokasuja, maju bo měrowym srěčenjam pschidźiwacz. Pódla wětšych zmylnosćow, wone tež wěste zhadosće wopschisieja.** Njedźiwajcy tohomóże bo wo hobrsim pokroku rěczeć, kotryž we wutworjenju měrowneje organisazije wobsteji. Ta drje hischcze njeje wutworjena, kaž bo to pschaje, wona pak wjele wobezjeńosćow cźini, wójnu wjesć, hacz w sanidźenosći. To je hižo jara wjele, **Francowska bo dźenża jako wojak měra wobhladuje.** Mi iznadź może bo porokowacz, so tym w někotrych komorinych poźedźenjach pschichodne plany roswił, kotrež bo posdźischo njejdu do skutka stajile. Podawki pak někotre tak rucże za sobu sćěhuja, so może bo cźłowjek mylicz. Hdyž praji, so němsko-awstriske cźiny nimaju wjazy pschenažnu mózy, kaž prjedy, to na tym leži, so je so zyka atmosfera pschemeniła, kotraž je bo w Europje z měrowej politiku wutworiła.

Němsko-awstriski posłuch pschisamknjenja ma w prénim rjedze hospodarski charakter. Njepraju to, so bych jeho dobrajawosć z pożlabił, pschetož wěsće ma tež někotre politiske stronu. Hdyž pak je jedyn kraj w hospodarskej uniji, a druhi kraj, kotryž geografiski pschihódnischo leži, skladnosć wuźije, so by z tutym krajom wětši rěcz rěcźał, móże bo stacz, so bo Europa pched wobezjeńosće stajі.

Dźenża pak mamy internazionalny rosrunazy ruch, mjenujcy swjatk ludowy, a wulki potrok je, so może bo praschenja wuradźecz, pschi kotrychž samo nahladnosć jeneho kraja na hrazćach stej. We wukomiku tutoho sjawneho rosprajenja bo strach wójny wotstroni; pschetož wójna je nož tam wosy, hdyž nje je žaneje skadnosće bo wuprajicz. Pokuje pschipósnawany, schtož bu mogi pschedrěczniczy prajili. **Mjenju, so budźesche mi Němska mohła tajki wustup salutowacz. Kraj, kotryž je tole położenje naparał, je wulki duchowny zmylk tkuził.**

Briand potom wo naprawach rěczeschce, z kotrymiž by bo mohł strach pschisamknjenja wotstronicz a bo sdobom hospodarsky cźerpjazej Awstriskej pomhacz.

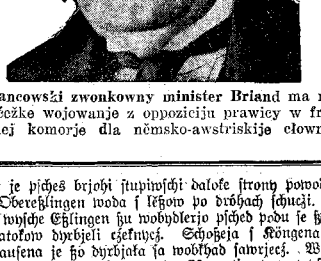

Francowski zwonkowny minister Briand ma nětkole ćežke wojowanje z oppoziciju prawicy w francowskej komorje dla němsko-awstriskije cłowneje unije.

Zliwki a powodźenja w połodnišej Němskej

Schešć ludźi bo tepiło, pola bo poidra metra wyšoko powodźile.

Schtwórtk popołdnju je bo połodnischa Němska je sliwkami a powodźenjom podeschła, kajkeż i dawnišch cźasow wjazy njepomnja. Wobsebje cźežko stej bo Badenska a Württembergska potrjechiłej. W Feuerbachu a Unterturkheimje je wulka woda diwju dźěłacźerjow bobu storhła; staj bo tepiłoj. W Nürtingen dyrbjachu bo wulkeje wody dla schule a někotre fabriki zamknjeć. Blisko Göppingenoje žuniženje semje z horu wulke sapuscźenje nacźiniło. Neckar je pisches brjohi stupiwschi daloke stronу powodźił. Pola Obereßlingen woda z ležow po dróhach schucźi. We wjach wusche Eßlingen žu wobhdlerjo psched podu je swojich statokow dyrbjeli cźekneć. Schobjeja z Köngena do Pfauhausena je bo dyrbjała sa wobhlad sawrjecź. W jenym dźelu krajiny woda 1 meter 79 zentimetrow wyšoko na polach steji. Schtomy jenoż hischcze z hrómi z wody tcża. Woda hischcze pschezo pschibywa.

W Homburgu bo w pschedmjesće Kirdorfu murja Kirdorfskeje rěczki sapadnu, so bo woda do khežow lijesche. Ludźo dyrbjachu stot z hródźow wukhowacz. We Seulbergu dyrbjachu ludźo pched bo pschiwalazbnimi zołmami na hórki cźekneć. Do wulkeho stracha wobydlerjo stareho dwora pschinđźechu. Woda jim hižo pod paźu doźahasche, hdyž jim policija na pomoz pschińdźe.

Worzlowy swjasć dyrbi bo ruskich słasankow wsdacź.

Jednanja worzłoweho swjatka se sastupjerjemi ruskeho knjezerstwa wo podaću wjetschcze hromady walzowaneho żelesa žu so rozbiłe. Mjes ruskim politiscźenjom a mjes placźišnami, kotrež dyrbjachu němske dźěłarnje žadacź, hischcze tajki rozdźěł wosta, so mězachu němšzy sastupjerjo sa mudriscze, bo słasanki wsdacź.

Pruski sejm

W pruskim žejmje je finanzny dr. Hoepker-Aschoff we rosprawje wo pruskich statnych finanzach rjekł, so bo sćitowanjske lěto se 150 milijonami njedostatka skónczi. Njedostatk je bo dyrbjał z krótkofkwilnymi pożczonkami wurunacź. S hischcze wjetschim defizitom dyrbi bo w lěcze 1931 licźicź, dokelž budża dothody dale wotebrace. Minister praji, so je bo w Youngowym planje němska hospodarska moz pschewyšoko wobliczeła. Sćitowanje, so bo němske hospodarstwo z zuzym kapitalom a wotewrjenjom nowych wiko wopołnili, njeje bo dopjelnilo. Płaczenja Němskeje za wójnske wotschkodzenje dyrbja bo tohodla smjerschicz.

Němska socialdemokratija w Českosłowakskej přećiwo němsko-awstriskej cłownej uniji

Někotre němske politiske strony w Cźěskosłowakskej njeje bo hacź dotal tak jasnje za němsko-awstrisku zlownu uniju wuprajile, kaž by žebi to němske knjezerstwo pschalo. Nětko je němski sozialdemokratiski senator Heller wócźera w senatowym swonkownym wubjerku wo zlownej uniji rěcźo prajił, so jeho strona, hacźrunjež we wschich nadrobnoscach z ministrom Beneschom njeje pschesjene, žaneje pschicźiny nima, hospodarski dźěł ministrowcho rostoženja wotpokazacź. To rěka, so sozialdemokratojo Beneschowe politiske pschećiwnistwo pschećiwo zlownej uniji wotpokafuja, so pak bo **wěstym** hospodarskim wobmyslenjam njewusomknje. Tole wuprajenje pschećiwo zlownej uniji z wurađenjemi druheje internazionale w Zürichu swizuje, kotreż bo to tam pożlednje dny mele. Tele Zürichske wuradźenja žu po sdacju slejšćischo sozialdemokratije k zlownej uniji dozyła pschemenile. Awstriski sozialdemokratiski wjednik Bauer je mjenujcy we „Wiener Arbeiterzeitung" wo tuchle wuradźenjach rosprawił a so pschi tym pschećiwo europiskemu kaž tež pschećiwo regionalnemu rosrisanju wupraził. Němsko-awstriska zlowna unija je pak regionalne rosrisanje. Hacź dotal je awstriska sozialdemokratija powěsćej wo zlownej uniji z wulkej radośeju powitała. Někto Bauer praji, so žebi sozialdemokratija žada, so bychu so schkitanjske zła na zyłej semi znajmjenjescha wo 25 prozentow snižile. Druhe žadanje rěka, so **němsko-awstriska zlowna unija njesmě ke konfliktam dowjesć.** Sozialdemokratija Němsku a Awstrisku warnuje, Europu pched łotowu wójnu stajicź.

Flamske demonstracije před belgiskim kralom

Schtwórtk je so w Löwenje w pschitomnosći belgiskeju kralowskeju mandźelskeju pomnik kardinała Merciera pożwjeźił. Flamiscy studentojo Löwenskeje universitu kralowu pschitomnosć k tomu wužichu, so by so flamska demonstrazija wuhotowała. Nětko 300 studentow bě so na dróhi shromadźiło, po kotrejž dyrbjesche kral se žiwojim pschewodom jěcź. Diwaj znajschecźa leżazej domoj běschtaj polnoj studentow, kotříž, hdyž kral nima jědźesche, khorhoje flamskich barbow wupischeschtuchu a z hłoskom wołachu: „Sława Oranje!" (To je wojowanske wokanje Wulkohollandzanow.) Někotre flamske khorhoje so na nimo jědźace automobile cźišnychu, njeje tym jo wallowitym wojazu a lud wołachu: „Sława kralej!" Policija pschećiwo Flamam sakrocźi.

Katolska cyrkej w Španiskej so wobara

Wjerch primas schpaniski kardinał Sapura je paširił list wudał, w kotrymž namolwja, so by lud pschi wólbach do nazionalneje shromadźiny jenoż taźiscz kandidatow wuswolił, kotříž z wěstosću za to rukuja, so **budża prawo zyrkwje a towarschnoweho porjada schkitacź.** Katolska zyrkej je na žane knjezerstwowe formy njewjasa, dokelž su wone

stajnemu pscheměnjenju podczišnjene, mjes tym so je zyrkej trajna. Wyrnjej bychu katolikojo wschelakich nahladow wo knježerstwowej formje byli, dyrbja so k wobaranju zyrkwinych prawow sjednosciej a zwjaz wot jenoż tym wotedacej, kotryż budża za prawo nadobny wojowacz.

Paziwski list so jako prenja krocel we wojowanju zyrkwje za dotalne prawa wobkladuje.

De Rosu wobhnadża

Młody italski antifašist Fernando de Rosa bě 24. oktobra 1929 do italskeho kronprynza Umberta w Brüsselu stelił. Pschitaženy hnud Brabantskeje provinzy bě de Rosu tohodla k jastwu na pjecź lět sadźdźił. Po belgiskim kriminalnym prawje a dotalnym spuczenym nalożku hnć so pokhlostany sadźdźeny, dyrbi je steczinu zwjazneho khlostanja wotpokutowć, na zwobodu puschečiez. Cźaż 20 mešazow je nětko sa de Rosu nimo. Dokelž je wón za cźaż zudnikkeho jednanja a tež posdźišcho na wschě instanzy, kotrez wo wotstorczenju khlostanja rosudźuja, najlepschi sacźišcheź cźinił, ma so k wěstosczu k tym kliczeć, so knježerstwo de Rosu zwobodu da.

Jendźelska kommunistiskej Ruskej brónje a municiju podawa

Na wopraschenje je jendźelski wikowański minister we delnim šejmje wotmolwił, so ruske knježerstwo z Jendźelskeje wójnski material kupuje. Wot januara 1931 je so za Ruску 33 kupowańtich dowolnosczow dało, a jendźelske firmy su do Ruskeje tanki, 2000 puntow šterlingow hódne, podałe.

Wikowańskeho ministra so dale praschachu, hacź je jemu tajne podawanje municije do Ruskeje znate. Wo tym nic wón njemóžesche nicžo khěžlicz.

Pod jendźelskim škitom

43 wjednikow słožkarjow na Madeirze je na blisko brjoha stejazu jendźelsku parnu łódź „Curfew“ cźeklo a so zapowědnje, so na kraj wroczicz. Jendźelske knježerstwo je swólniwe, wo dalschim dóricze cźelnjenjow z Portugalskej jednacź. Dokelž su słožkarjo politiszy cźelnjerjo, njezmě jich Jendźelska Portugalskej wudacź. Cźelnjenjow žebi pschaja, so by jich jendźelska łódź na Azorske kupy, kotrez Schpanskej słuscheja, dowjezła.

Napjatosć mjez Finskej a Ruskej

Ruske knježerstwo je, kaž je so hižo zdźelilo, nětkoźe 8000 Finow z Peterburgskeje gubernije do lěsnatych krajinow pschi Wělym morju a do lěsnateje Ssibirskeje na nuczene dźěło wotpósłało. Tale nabłudnosć je w žurbodnej Finskej, kotrejež wabydlerjo so z pschiwuschnymi Finami w Ruskej zwjasani cźuja, wulki pohórschk zbudźiła. Dobrska zhromadźizna w Helsingforsu je zličowaze wobsamknjenje pschijała: Knježerstwo so namolwja, so by hnydom naprawy cźiniło, so bychu so na pokłoku Dorpatskeho měra wotwiesseni Finojo sasu domoj dowjesli. Knježerstwo so tež namolwja, so by so dla nabłudnosczow w Peterburgskej gubernii na wukraj a na Swjatsk Ludow wobroczilo, dokelž postupanje ruskeho knježerstwa w Peterburgskej gubernii niz jenoż postajenja Dorpatskeho měra rani, ale tež mjes kulturnymi ludami njeběžiczanu podawk wosnamjenja. Wobzakuje so, so budża so mjes Ruskej a Finskej wótre noty samjenjowacź.

Hobrski amerikanski zeppelin

Sa někotre njedźele Amerika twarbu hobrskeje powětroweje łódźe skónczi, létazeje twjerdźišnu, kotraż so na mjeno „Akron“ wutschcźije. Powětrowa łódź je so po formje *němškich zeppelinow natwarila a so na prenje leczenje* létha w lécźu puschczi. Wona je dwójzy tak wulka kaž nětcźischi „Hrabja Zeppelin“. Po wupraszenju wjednika amerikanskeho létarstwa, generała Mitchela, budże powětrowa łódź z jenym pjelnjenjom pluna schtyri kroć Atlantiske morjo pschelecźecź. Pomjerne pschižne lecźo, może „Akron“ senju na geografiskej schérzy Newyorka bjes pschilatjenja wobleczecź. Na łódźinym wjerchu je male létanischcźo pschiprawjene, na kotrymž może tši létadła pschilatjacź abo wotleczecź. Natwarjenje powětroweje łódźe nětkoźe 8 milijonow dollarow (nětkoźe 32 milijonow hriwnow) płacźi. „Akron“ budże pjeca je zwjazini létadłami móz flotillu namórskich łódźow sniczecź. Pschecźiwo nadpadam w powětrje budże so „Akron“ z kanonami zwjazich wobroniejenych létadłow móz wobaracź. „Akron“ je prenja powětrowa łódź zeppelinskeho typa z létarstwa Sjednoczenych statow. General Mitchel pak praji, so njebudże pohlednja. Jene amerikanske létarske towarstwo hižo sajim za podobnu łódź, kotraż by dolhe puczowanja cźinila a na kotrymž by puczowazym létadłam hospodu a pomoz poskicźała.

Před 60 lětami sćini so w Frankobrodze n. M. měr mjez Němskej a Francowskej. Bismarck, kanceler nowoje Němskeje, podpisa 10. meje 1871 w Frankobrodskim hotelu Schwan měrowe zrěčenja z Francowskej, z kotrymž Němska Elsass-Lothringsku a 4 milijardy wójnskeho wotškodźenja dosta.

Ze Serbow

W Budyšinje, 9. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. brometer 743, hygrometer —2 a thermometer, wobnio +14. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —4 a thermometer, w nozy +11. Schčežuje žuchi wjedrowy ras. Schklenza pokazuje na rjane. Rišina je nasche strony pschecźahnyła a wotkazuje so k dolhemu ranju. Se łapada abo wjecźora pschikhadźeja sabo wyschiny. Dokelž hacź do połnocznego lodźiteho morja žahaja, šmórny rjane dny se synnymi nozami wocźakowacź. Nasch wjedrowy wustojny ma za pschichodny tydźeń schčehowacź wjedro za może: njedźelu rjenje, ale trochu wětrojto, pondźelu pscheměnjiate, wot wutory hacź do schwórtka hrubu a synny cźas, pjatk za wuwjedri a sobotu su njewjedra może. Jutsie njedźelu rogate khadźa khlócźko 4.13 a khowa so do 7.40 hodź. Měsacź schadźa rano 2.15 a khowa so do pschipołdnja 11.33 hodź.

Što darju swojej macefcy?

Cźasto su žebi luba cźitarka, luby cźitarjo, runje we posledźnich dnjach tutoho tydźenja tute praschenje pschedpołožił, hdyž je tola jutrischa njedźela wěnowana k poczescźenju lubeje macźeczki.

Wšelcze scźe žebi wobhladali dary, wukładzene we błyschcźatym *šwétle wukładnych wokrow wobkhodow. To* abo kamne scźe žebi spomjatkowali, ale pjenježna z sanóżnosczu wo kupjenju rozsudźi. A hdyž zhromy po tym naschu wulku lubosć k macźerju pokasacź, dha drje budże so jara znabnje jewicź. Wšo budże kózdy swoje mózne cźinicź, so by do rukow mjodeje macźerje połožił kwěcźel rózow, abo so by swojej lubej, je staroscźemi a létami *pokhilenej macźerju* nješto pschidobne k sdrasczenju abo k sčinjenju podał, ale wschitke tute dary, njech male abo wulke, njerunaja so jenemu barej, kiž dyrbi kózdy z naš na jutrischim dnju na wołtaž macźerneje lubosče pokłasć a to je — swoju spramnu lubosć, wukhadźazu z najpotajnischeje komorki wutroby, płomjenjazu kaž ranische ferja Božeho žłóncźka! Wscho druhe je zachodne a by bylo jenoż zlaby scźin — wutrobneje lubosce, spominacje na wschě wopory macźerje, na cźichu jeje skutkownosć w domjazmosci, zohnowanu je swójbnym sbožom!

Niehladajmy na swonkowny błyschcź, ale wobarnuj naschu macźerku z nutrin wutroby a prajmy połnoh dźakneho spominanja, kaž jedyn z naschich serbskich znamjenitych wótdarjow: „Ja koschu mosłoztu ruku mojeje macźerje, kiž je za mnje so prózowała, ja koschu jeje hubje, pschesoo kotrež bu mi do exta połoženy serbskej rěcź a njesfahinita narodna lubosć! Na row njeboh macźerki pak połožmy kwěcźel njesfapomnicźkow! Pschetoh dary busche — su nahwjetsche dary!

*

— **Dźensnjische witi.** Butra płacźesche 80 pj., jeka 6—7 pj., twaroh 25 pj., kóslata punt 75 pj., łójsata 3—4 hr., hacź do schésć njedźel stare hacź do 4,50 hr. Punt cźerwjeneho kalu płacźesche 30 pj., běłeho 20 pj., kellerita 30 pj., kóžneze kohody 20 pj., syndrolta kał 80 hacź 100 pj., morchej 20 pj., zybla 20 pj., rjetka 15 pj., bolotwje žabjenki kopa 50—60 pj., hłózicźka połotwje 15 pj., jabluka 25—45 pj., běrny punt 3—4 pj., zentnaŕ 2,50 hr., lany wolij litr 1,10—1,20 hriwnow.

— **Jubilejny koncert k cześi Bjarnata Krawca we Poznanju.** Jutře njedźelu wjecźor zarjaduje Towarstwo přećelow Łužiskich Serbow w Poznanju serbskołužiski jubilejny koncert k cześi naseho Bjarnata Krawca k jeho 70. narodninam. Swjedźeński program je jara bohaty a dźěli so do dweju dźělow. Spěwy Bj. Krawca poskići mošany khór „Harmonija“ pod dirigentstwom kompozitora k. Bj. Krawca. Jubilejny koncert rozsěrja so tež přez Poznański radio.

Zyma žiwjenja

Powědańcźko z Hollandskeje.

5] (Pokracźowanje.)

„A jeho nan — wjesch ty, kaiki budże jeho tónz, Schmidto?“ — Jastwo!“

„Dźe tež to, stary towarischo, ty wschitko pschecźowne widźisch. Pócźujesch cźełtomyhlny byczź na staru dźeń.“

„Bóh dak, so hych ho mylił, ale ja wem pschewjele wo nim. Ja žym cźinił, schtoż žym mohł! Hdy by jenoż dźěcźo jastarane było, potom bych mohł smérom wumrěcź; pschetoż wěr mi, Schmidto — žym ho žiwy nabył.“

„Ty mje woprawdźe rosmjeschejcźich, šum njejšym jenje žanych dźěcźi ani žiwjeny měł a hdyž błyschu tebje tak rěcźeć, žym wjeselny, so žym z młodym hólzom žwotak.“

Stary Louwers žebi thwilu do myślow ponurjeny a schcźerkota se žiwojimi pjenjesami. Nadobe sarkcźi:

„Schmidto —“

„Schto je, pschecźelo?“

„Kelko płacźi w mésce žyle jednory pohrzeb?“

„To je cźi šmjercź dźiwne praschenje, ja njewěm!“

„Myślischi-li, so 45 schéžknakow dožaha?“

„Cźehodla?“

„Nó — potom bych žebi pjecź schéžknakow sdźerżał, so mohł hdyž a hdyž ja dźěcźo nješto kupicź — a hewak cźyst cźi šmyk jasno dacź a cźe prožnycź, so by mi pjenjesy zhował, dóniż — dóniż njebudża trébne. Ty drje mi tola pożledniu cźesczź wopokażesch. Rozumisch-li, njerad bych cźyst wot thudobneje pokładnje —“

Schto sasyboli so pod schédžiwymi mikawcźkami majora a kulesche so po ligu do wuzow? Njebě to błyscźka, kiž žebi stradźu wótrě?

„Ty cźinisch mje srudneho“, wón rjekny, „ja dyrbi mózu hischcźe psched tobu „wotmarschérowacź“. Tola dyrbjałoli hinak postajene bycź, postaram so wo twoje pożledźnje tóżto. Njecźiu žebi tohodla staroscźow. Tykl jenoż pjenjesy do kapsy a nětko, hłowu posběhni, starzo!“

„Ja bych chcył —“

„Nó, schto dha by chcył?“

„Ja chcył bźesczź dla —“

„Tu sasa sapocźinasch je swojimi staroscźemi. Dźěcźo trajch njebudże tebje dozyła trjebacź, Bóh Knjes wschak ho sa tajke njewinowate stworjenczka stara.“

Stary Louwers łodychny, tu jantjeze nadobo hrajadoo *na pianje melodiju, nalpěw, kiž šludźuje w starem dopo*minanja na dawne šbožowne cźasy.

„Spominasch-li, šmužity bojownико“, hraje cźajnik. Louwers a major šluchataj na to, a hdyž bě dohrała, wospjetowasche stary: „Spominasch-li na to!“ Potom sapłaka, so mopka so jemu wutroba puknyeź.

„Nch, stary towarischo, pój, pónděmoj žo wukhodźowacź, hewak žo cźi tu hischcźe wutroba rozschkrèje!“

Major stany, potom praji, po jstwi thodźo: „Wěso, hdyž pěseń po telko lětach jako błyschisch — ja žym tule wězku“ — wón pokasa na cźajnik — „pschecźo je žobu wokolo cźahał, z toho cźasza, so je w kole towarischow někotruzkuli wjeselu hodźinu bił. Tola pój, Louwerjo, pój, budu tebje někto domoj pschewodźecź.“

Duzy po puczu rjekny major: „Hdyž žo je žiwojeho pucźowanja wróczu, wopytam cźe hnydom.“

„Ty chcesch sapucźowacź?“ wopraschа so druhi njepschijomnje pschekwapjeny.

„To wschak je ztoro ſ mojej winowatoscźu, njejžym žiwojeho bratra lěta dołho wjazy wohladał; wón bydli we Schótłsej, a je dawno hižo ſ jeho pschecźom, so by jeho dźěcźi pósłał.“

„Ma-li twój bratr radosć nad žiwojimi dźěcźimi?“ wopraschа so Louwers sćicha.

„To bych rjekł! Sću to schiwarni ludźo, wschitcy schiwarni ludźo. Nadobo so Schmidt pschetorhnje; jemu je jako by nimowólnje žiwojemu staremu pschecźelej nješto njepschijomneho prajił; tohodla rěcźi wo nécźim druhim a krocźi se starym dale, dóniż njejstaj do hańy, na kotrejž žiwóła van Reels bydli, dóschłoj.

Tu na rózku hańy, praji Louwers: „Nětko, mój luby Schmidto, so cźi ja a twoje pschewodźenje dźakujun, ale ja bych žebi pschał, so by mi nětko žam dał dale hicź —“

„Cźehodla? Ja móju cźe tola runje tak derje domoj dowjesć.“

„Ach nć, proschu, niz radscho,“ snapschecźiwi stracho-cźiwje Louwers. Schmidt puschcźi jeho ruku. „Nó, kaž sechcesch! Božemje, dźerż ho prawje derje, tak rucze hacź ho wrócźu, tebje wopytam.“ —

Pomałku dźe starz žam dale, major, kotruż stradźu za nim krocźi, widźi jeho do domu sajmycź a búrboze, wuhladawschi thudobne klanty, pschi žebi: „Nětko wschak derje wém, cźehodla chcyschce radscho žam hicź. Wschi stary Louwers!“

*

II.

Dźemy do Weesterstraat do makeje, ale rjaneje khěžli, nad kotrejež durjach błyschcźi ho winwiżna desta ſ napiśmom:

„Tu płokaja, ropja a płotuja so cźeńke schaty.
Wudowa Witte.“

Sastupimy do makeje jstwy, hdyž ſi twuſkocźne bolczki płotuja (žehla) a ropja schaty. Knchle rosšmykaju pschijomnu cźopkotu a woda za cźaj kipi w maschinje. Tśi žeblecźki šmiewaju so a khichotaju ſ njelecźa, pohibuja žiwoje želejka a žahadła.

„Trudła,“ rjekuje najstarscha, ſ namocźenym pokasowakom horzotu želeska pruhujo, „podaj mi ſwjesčschnu łoschu.“

„Kotru chcesch?“

„Tu rjanu ſ wuschiwanym wutrobnom.“

(Pokracźowanje scźehuje.)

— **Budyske haptyki** su wschodne dny hacz do 7 hodź. wieczor wotewrjene, njedźelu a swjate dny pak samknjene. Nozum słužbu, njedźelu a swjate dny wotewrjene ma jenoż jena haptyka s mežnacznym wotmenjenjom. We meji je to Hrodowska haptyka na Hoschcz hatu.

— **Sjawne pjenjezne sćerki:** We mežnacu meji su dale dowolene sa towarstwo sa ev. luth. wosadnu diakoniju w Budyschinje sap. kow. domjaza sćerka, sa statny swjatk nawstkich młodźinowinjow domjaza sćerka wot 10. hacz 16. meje a drohowa sćerka 16. meje sa zentralu sastarania młodźiny, pschedewanju so pohladnizy atd. hacz do 18. meje.

— **Wupowedźenje dźela pola Weigangez.** Kaz so powe, je tudomna Weigangez dźelacinja pjatk zynemu swojomu dźelacerstwu a pschistajenjam dźeło k 22. meji wupowedźała. Je to pjeza jenoż nayrawa pschedsiladniwosće, dokelž so nětkle na pschestajenju firmy dźela. Je nadźija, so budże po tutymaj dwěmaj njedźelomaj možno, dale dźelacz.

— **Sakska krajna loterija.** 1. rjadowinja 199. sakskeje krajneje loterije počachnje so wot 18. hacz 20. meje 1931. Nětcišchi plan dobytkow poskicza wosebje pschibohate wuhladny na dobytke, dokelž su tu krute dobyeza so tkerko jara zdźela na dwojnu mnohosć pschisporile. Dokelž so nimale połoza wschech losow wuceknjene, dyrbi na nimale koždy druhi lós dobyeze padnycz. Wuda so sasko 160 000 losow s 72 000 dobytkemi a premijo. Bohata liczba žurnich dobytkow wo 60 000, trójzy 50 000, 5 krocz 40 000, 8 krocz 30 000, 10 krocz 20 000, 15,000, 29 krocz 10 000, 149 krocz 5 000, 365 krocz 3 000, 1060 krocz 2 000, 2120 krocz 1 000 hr. atd. su pschi sbožownym wuspechu wažne. Hamtska ložowa placizna wuczinja sa koždu rjadowinju: $^1/_{10}$ 5 hr., $^1/_5$ 10 hr., $^1/_2$ 25 hr., $^1/_1$ 50 hr. Naprascheowanja sa ložami je jara žiwe. Wone su w koždym dźelenju, kiž so pschoze, dostacz. Je poruczataj běrzaj statneje loterije w Budyschinje.

— **Njesbožo,** kotrehož sćežkwi mózachu kožny hórsche być, sta so wczera popołdnju wokolo 3 hodźin na Lawskich hrjebjach. Njemjeźlnitki, kiž na pschipowěschaku nakładneho auta zobuźbudźesche, dele skoczo pod pschipowěschak pschidże, so tutón jeho pschejedże. Kaz s Bozim dźiwom wotendże swažliwz se znadnym sranjenjom na ruzy. Podawk běsche wulku zmu ludzi pschimabik.

— **Auto so sapalik.** Sandźenu nóz wokolo 2 hodź. so wosobowy automobil, kiž běsche w ležowosći na Drježdźanskej drózy podstajeny, sapali. Pola wosa su so polstrowane zydła wupalike. Wohnjowa wobora na pomoz pschijědze.

— **Pschi njedowolenym jedźenju po Nowej horje dele** wczera popołdnju wokolo 2 hodźin kołesdźna 7letneho hólza potorhny a jeho na nozy srani. Kolesarka bu wuslědzena a so wyschnosći wosjewi.

— **Khłostanz cekenyk.** Wczera je sklostanz młodźenskeho wotdźelenja tudomneho sastwa I Gustav Korla Piontkowsky, rodź. 23. 4. 1909, pschi puczowanju z pschisłuschnikami hornjeho skhodźenka tutoho wotdźelenja, njedaloko Zickenjanskeho dwórnischcza cekenyk. Piontkowsky je schwižnuze žiwnoze postawy, ma cžémne wosy a schérej wozi. Jako cekenyk, běsche zlanjoseleny puczowarstki wobleck wobleczeny, běsche w krótkich nohajzach a mežesche nehdże zlijowu czapku. Wo wězowne dźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

— **Swinjazy mór je wudyrił** mjes žwinjemi tepjerja Korle Schramma w Budyschinje na Wjelkowskej drózy 302R, kaz je so hamtsay swésćiło.

— **Sawrjeny pucz.** Sjawny pucz s Jatsobja do Hatka pola Minakała je dla nahromadzenja na Kupojansko-Jatsjobstich honach wot 9. hacz do 14. meje 1931 sawrjeny. Jédyny wobtkad pokakuje so na Kupoj a Minakał.

S **Pschimérkiz.** Schtwórtk wieczor krótko do 8 hodź. pósłowy autobuz pola sawrinjenja psched naschej wsu inje-zbožk. Wésche hižom je sawrinjenja wuzel, jako so wozdžiwało slama a autobuz do schtoma sajédze. Wschitke schkleńzy so rozbichu, tola žobuźbožazy je strózelemi wotcuźbyechu. Jedyny so hnydom s motorskim kolom do Porschiz poda a wot tam na Budyski pósł telefonowasche. S Budyschina pschijědże hnydom sarjadnika direkzija se malym autom a nakładny auto; kiž pozdźischo pósłowy autobuz wotwjese. Puczowazy dyrbjachu wschitzy na mésćnje wostacz. Po pschestajenju jich druhi autobuz, kiž běsche z Budyschina pschijél, domoj dowjese.

S **Trjebjenzy.** Trjebjenczanska a Wadeczanska młodźina jutsje njedźelu 10. meje psched tudomnym hosćencom shromadnje meju dele bjerjetej. Sswjedżeni młodźiny sapoczinje so z cžahom po wžy z kapalu Porschiskeje wohnjowe wobory na cžole. Za sawjedżelenje sa młodych a starych je postarane.

S **Butez.** Na statnej drózy niže Bukez sta so schtwórtk popołdnju wokolo ½3 hodźin wobtkadne njesbožo, kotrehož sćežkwi mózachu lohko hórsche być. Kolojésdny bésche so k Lubijej jédźazeho nakładneho auta pschimnyt a pocza so nadobo je žwojim kolom wjerchacz. Padze z nim na plestr a so na rukomaj wobodrě. Kolo so wobschkodzi. Podawk napomina, so so kolojésdni njebjechu jédźazych autow pschimali.

S **Kettiz.** Tudomny blidarski mischtr August Pětschka je 50 lét dołho s mischtrom. Je tež s dobom 50 lét wjesnjan Kettizanskeje gmejny a 25 lét zobustaw Lubijskeje blidarskeje jednoty. Dźensa zobotu 9. meje swjeći wón swoje 75. narodniny. Sšmě se spokojischcu na dźelo žiwjeneho žiwjenja zhladowacz, pschetcz je žiwoju dźelacinju s pilnym dźelom žiwych rukow k wulkej nahladnosći dowjedł. Jeho žiwn nětko nanowe dźelo dalewjedże. — Wucžer Woldemar Crasselt su za statneho wuczerja do Remje w Glawchawskim wokrjesu wolany. Jeho městno sastupuje nakwilnje njestatny wucžer Rudolf Dittrich, dotal w Lubozu.

Z **Radworja.** Pjatk 8. meje swjećeše naš knjez kantor Jan Andricki ze swojej knjenju mandźelskej Madlenu rodź. Cyžec ze Stróžišća swój sleborny kwas. Swérnemu cžitarjej našeho serbskeho dźenika a jeho česćenej knjeni mandźelskej přejemy wjele zboża a Božeho žohnowanja do „złoteho“ přichoda.

S **Khażowa.** Spodźiwne waschniczko je w naschej wžy ptaczi pokasak. Do klumpy jeneho tudomneho hospodarja tworjesche žebi žytorka hnězdo. Domjazym nadpadny pożlednje dny, so bésche wuklumpana woda njeczita, pluwasche w njej husto trawa atd. Słónczenje so klumpa skoro zyle satuka. Nětko su so dohladali, so žytorka wot horjekach do klumpy létasche a jako ludźo za tym hladachu, nadeidźechu w klumpje hižom daloko natwarjene hnězdo, kiž bé so pschi klumpanju wsło zhěrno zkónzowało.

S **Lomska pola Njeswačidła.** Na 1. dnju rožownika běsche k. wjesnjanosta Jan Cžech we Lomsku pola Njeswačidła 77 lét stary. Je cekenje a duchownje hischcze stroiwy. Jenoż zhodźenje jemu drjenja dla cžežko pada. Ale na kolesu hischcze derje jězdźi. Na 17. dnju rožownika swjeći z Marju rodź. Nischnerjez se „Stoteho klucka“ pola Bukza, kiž je 75 lét stara, žiwój skoty kwaš. Wona je w pozlednich njedźelach cžežko zhora była, je pak s Bozej pomozu zaso wustrowjena. Jeje starschez pschepublikowachtaj so do Lupoje, hdźez běschtaj korcžmu kupiłoj. Pschez 50 létami buschtaj Marja Nischnerjez a Jan Cžech w nowonatwarjenej Lupjanskej zyrkwi jako jedyn z pezmischich porow wot k. farara Kordiny wěrowanaj. Na žiwnosći starschezu naiwožnje we Lomsku staj hospodarikoj a dostatschtaj dowolnosć k korcžmarjenju. Teju korcžmu běsche rad wopytane městno. Rjana sahroda wabjesche w lecžnym cžasu k wopytej. Muzka młodźina tam njedźelu popołdnju rad kehełe kulesche. Wichelake rjane wuta su so tam wukulale. 1913 tworjesche žebi k. Cžech khežu njedaloko swojeho statka a pschedawa swoju žiwnosć na k. Fejstera z Khażowa, kiž běsche tehdy z pjewowym pohonczom we Luhowskej piwarni. K. Cžech je dołhozetny wjesnjanosta we Lomsku, dże najstarschi w Budyschinskim hamtskim hejmanstwje. Na 40 lét běsche z brascheku w Njeswačidźiskej wožadze. Jako tajki je też do wschich žuzodnych wožadow pschischoł. Wjele stow porow je k Bożemu woltarjej pschewodźał a hosćenc w kwasnych domach posłužował. Pschez 25 lét je z agentom w kupowym a wohnjowym zawěrjenju był. Jan Cžech je też sobuzałožer žerdźskeho towarstwa „Jutrnizy“ w Njeswačidźe, kotrejž pschedsydża je wón 17 lét dołho był. Towarstwo pomjenowa jeho za cžestneho pschedsydu a pschepoda jemu cžesniy diplom. Bóh wobradźi nandźelstwaj dwě bjezwzu, z kotrejuž je starscha 13 lét stara wumrěła. Hdyž buchu jeje schulske towarschi konfirmérowane, bu wona pohrjebana. Młodźicha bjezwka je nandźelska kujeła kantora a wyschiceho wucžerja n. w. Kalicha, kiž pola starscheju bydliesche. — Bóh spožcz jubilarowaj rjany zloty kwaš a dwělny žohnowany wjecžor žiwjenja!

Z **Ralbic.** Před krótkim cheyše so tu Miklawškec konjej elektriskeho pruda. Zo by jón woptacz mohł, rozkusny elektriski wuhibowak. Hnydom leżeše też kopajo na khribjece, tola bórzy zaso stany a cheyše dźiwnu maćiznu hišće jónu slapnyć. Też tutón króć cžisny prud konja wo zemju, ale zaso so jemu nicžo njesta. Miklawškec móża wěsce wo zbožu rěcžeć, zo so konjej nicžo dale stało njeje. Su tola konje hewak wjele bóle cžuźiwe napřeco elektriskemu prudej dyžli cžłowjekojo. Wuknyć mózemy z toho, zo dyrbjale so elektrisko powody přeco tak připrawić, zo je skót dosahnyć njemóże.

Z **Wudworja.** Knjez kubleř Jurij Lajder dósta na swojeho plahowanskcho byka po prulowanju přez wokrjesny wubjerk 1 myto we wysokosći 80 hr.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Freitatu.** (Wopor podkopow.) W Zauckerodskich kamjentnowuhlowych podkopkach su hrjedu rano hewjet Emil Dürre, kiž dyžsche z wjerchadłom dźeru wuwjercžeć, se swalazej scžinu sapuzany. Hačrunjež hnydom pomoz pschińdże, mózesche so jenoż hišcze jako cžežko wulkowacz.

* S **Greyera.** (W jndowej jamje so zatepił.) Sćrjedu popołdnju padże 3 lětny zynk kubleria Reischke do hnojoweje jamy, kotruž běchu pschi woženju juchi wocžinjenu wostajili. Snjesbożenego hólcžka mózachu drje hnydom sabo z jamy wucžahnyć, ale pospyty wožiwjenja njemóżachu wuspěcha.

* S **Hirschberga.** (Wodopady w Krkonoschach.) Sandy w tutom lecže njewschědnje spschijnje taje, jako by pschiroda schtyri njedźele, kiž je nalěcžo skomdźiło, prawje borzy nakhwatacz chżyła. Pschi wulkich wodach, kiž so nětko do dola waleja, wotkicžeja wodopady w pschedhorach wosebje rjanu napohlad. Nakopjenje wody w sawěrach, kiž njeje nětkreumnkuli pschecekej pschirody w hódź, nětko njebywa. S njesmérnej mozu spaduja wody po skalach do dola. Tohodla je nětkole runje wopyt wodopadow (Zakelfall, Kochelfall, Hainsti spadi jara pschihodźazy a też dźakowny.

Přilopk

* Ruhježny nadpad na staruschku. Njesnaty muzski pschińdże wutoru dopołdnja w jewjerynym dźelu města Barlina do bydlenja 66 lětneje wdowy Bischoff a wudawasche so za sastoinika měschćanskeje plmarnje a zarasche so wokolo lickata. Nadobo pocza staru žonu morfacz. Dokelž buchu domjazy wobydlerjo na to kedźomi, cžakasche rubježnik, njewzawschi nicžo žobu, psches tśchi. Wórty na to saja jeho policija a swjeći w nim 27 lětneho samtarja Jordana.

* Habrtši wobeń snicki 38 burskich hospodarstwow. We wsy Petrowje na Morawje wudyri njedźelu popołdnju z hotal njesnatych pschicžinow habrtši wobeń, kiž snicki 38 burskich dworow z brožnjenu a hródzemi. Mnohe wohnjowe wobory hromadze z wósłom, k hasćenskim dźelam poruczene, njemóżachu pschecžiwo wulkemu wohnjej, kotremuž žyhny wětr jara podkhowasche, nicžo wuczinicz. Pschi wulkowanskich dźelach so diwaj wojaki cžežko sranischtaj. Schkoda wobliczi so z nětkeho miliona-mi.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutrischu njedźelu:** Budże dże rjenje, ale trochu njewěste wjedro.

* **Dla falschowanja lisćinow a dla pschekschiwjenja zła su w Niederschönhausenje pola Barlina městeho Otu Beulicha fajeli. Won je z pomozu jeneho zkowneho sastojnika franzowske automobile z Cžech do Němskeje pschemykał. Němska złowna wyschnosć wobliczja, so žnadź je tak nětkże 100 000 hrivnow pschekschiwil. Zkownemu sastojnikej, kotryž je jemu pomazny był, je so pjeza jenoż se zapłacenjom worzišnu a kaschćikom zigarow wotrunał.**

* **Nazionalnebo socjalistiskeho sapołstanza Fedora je tawnišli rud w Kölnje dla schichwdźenja prjedawscheho němskeho kanzlera Müllera k 800 hrivnam sažudźił.**

* **Tśo muzjzy su w nozy k pjatkej pomoznu pótu we Winterfelde pola Schćecžina nadpadnyli. Pósłskeho wjednika su cžežko sranili a wuputali. Zim je 2000 hrivnow do rukow padło, z kotrymiž su cžekmli.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerw Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyney. — Za nawóstki: G. Janak w Budyšinje.

Freies HEIM
durch die N.B.K.
Billiges Geld gegen unkündbare Tilgungs-Hypothek zum Bau od. Erwerb von Eigenheimen und zur Ablösung teurer Hypotheken durch Abschluß eines Bausparvertrags mit der
Neuen Bausparkasse G.m.b.H. in Wüstenrot (Württ.)
Verlange den kostenlosen Prospekt T

Kolonialna wustajeńca w Parizu so wotewrita. Z orientalskej pychu wotewri so w francowskim hłownym měsće wulka kolonialna wustajeńca. Naš wobraz pokazuje nam arabskich jězdnych.

Korčma w Swinarni

Jutře njedźelu 10. meje 1931

kwětkowy bal

Započatk we 8 hodź.
Na njón přeprošuje korčmar a młodźina.

Wumělske, madrasowe

Zwjeršne
Dobre wollowe **gardiny**
Mulowe
Sofowe
Blidne **přikrywy**
Divanowe
Blidne **šaty**
Čelne
Kuchińske

Ložowe podłohi, powěšaki na rěčnu, wupjerki, tkaniny za zawěški, woskowany rub

KURT ERLER

na Žitnych wikach 11, znarěda „Zlotoje Wrjeta"

Trjebane meble

kaž nowe zaso wuporjedźane tunjo na předań

Sofy
Wutykane stólcy
Khamory - Veriiki
Komody - Łoža
Blida - Stólcy
Pisańske blida
Kuchnje atd.

Józef Buhl
w Kamjencu (p. kat. cyrkwi)

Serbske tačele

(Gramo on Platten)
ma na składźe

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Kheža

z $1^1/_2$ kórc. pola a zahrodu na wsach je na předań we **Nowym Łušću** 2 p. Njesw.

Ratarstwo

wokolo 8 ha ze žiwym a morwym inventarom na předań přez

G. Graf w Budyšinje
na Serbskich hrjebjach 2, II

Hospoza

sprawna serbska holca so na žiwnosć hnydom pyta

Bliže je zhonić we wudawarni Serbskich Nowin

Rožku

kóždu dźělbu, kupuju po najwyšich pladźanach a prosu wo poskićenje

Frankensteinec wumět, młyn
Heinrich Probst Tel. 2674

Symjentne běrny

20 ctr. Centifolia II. wotsw ma na předań

Mikł. Bjarš w Radworju

Jědźne běrny

Centifolia ma na předań

H. Schneider w Kortnicy 19

Słoma

wokłepy na předań
w Časecach 10

Wowčerski pos

$1^1/_2$ lět stary na předań
w Lejnje 1k

Kruwa

wysokosnjesena na předań
w Dubach 48 p Wukrancic

Kruwa

wužitk. na a rěbrowa z ćelcom na předań abo k wu mjenjenju **Max Köhler we Niježej Wsy** pola Njeswačidła

---

Daloko a šěrokoznate Taubenheim přestajomne

komoty

za woły a kruwy dostanjeće

w Rakecach

pola kowařskeho mištra Kaplerja a

we Wulk. Zdźarach

pola **E. Lobacha,** wikowař z mašinami abo sobotu na **prosacych wikach w Budyšinje**

Łužisko-Serbske Sokołstwo

zmeje njedźelu 17. meje 1931

III. zwjazkowy zlět
w Radworju

Swjedźeński nyšpor / Swjedźeński ćah / Zjawne zwučowanja / Serbske reje / Mejski swjedźeń ze meju / Wohnjowe skupiny

Zlět ma być z dobom serbski ludowy swjedźeń.

Započatk porjada pop. w 2 hodź. Připołdnju w 12 hodź. naměstna hudźba a witanje hosći

Wšěch Serbow a Serbowki přeprošuje

Zlětowy wubjerk

Małe nawěštk hižo přinjesu wužitk!

---

199. saksa krajna loterija

Cehnjenje 1. rjadownje 18. 19. a 20. meje 1930

Losy

poručujetaj a rosćeletaj

Za rjadown. 1/10 | 1/5 | 1/2 | 1/1
5.- 10.- 25.- 50.- hriwn.

Statnaj loterijowaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22 | **Ernst Lehmann** na Kamjentnej hasy 45

Hłowne dobyće
w 5. rjadowni
Hriwnow
ev. 750000

1 po 500000
1 po 250000
1 po 200000
1 po 150000
1 po 100000
atd.
160000 losow
72000 dobyćow

Herbska grychta we Wudworju

Jutře wječor wot 7 hodź.

REJE

Do Rakojd

na mejumjetanje

njedźelu 10. meje — Započatk w 2 hodź.

Wot 4 h. REJE

Jednota Sokoł

Hosćenc w Šunowje

Jutře njedźelu

REJE

Kedźbu! Towarstwa!

Płaću kóždemu towarstwu za přewostajenje jeničkeho předewanja jědźneho loda při

mejumjetanju

a druhich swjedźenjach 5 hr. za městno a 2 hr. do gmejny

Martin Graf
wikowařnja z jědźnym lodom na Sukelnskej hasy 1a

Z jenož 6-7000 hr.

napłaćenjom je rjana, masivnje twarjena ležownosć z podłanskimi twarjenjemi a z mnohim přisłuškom

jara tunjo na předań

Dowójnska wopalna kasa 19000 hr
Nětčiša hódnosć . . . . 21000 hr.
Leži blizko **Wósporka** a hodźi so

za rjemjesłnika abo ratarja

Poskićenja pod **Nr. 23** *na wud. S. N.*

Walter Rinnelt

na Kamjentn hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Goldener Stern"

wosobny frizěr za kuježow, knježny a knjenje

zhotowja wšě włosowe dźěła, kaž wotčihanje po wašnju bubi'skim a pažskim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž też kwasnych frizurow. Najspěšniše a porjadne posłuženje. —

◆◆

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Najlěpše kołbaski

staroćmske, koibukowu kołbasu, wšědnje čerstwu

a jatrowu a **čornu kołbasu,** puńt wot **60** pj.

poručа

Pawoł Kurt Zieschang
na Žitnych wikach 22

Wšě Šulske knihi

ma na składźe abo wobstara Serbska knihařnja na Lawskich hrjebjach 4

Wobhladajće sebi naše wuklinske wokna

Tunje hermanske poražaki!!!

Pola nas

Płodowe placki, słódke a jerke	$^1/_2$ pt.	20 pj.
Kokosowe truški, pisane	$^1/_2$ pt.	25 pj.
Bayerske makowe kuski	$^1/_2$ pt.	28 pj.
Mlokowe placki	$^1/_2$ pt.	38 pj.
Kremowe šokol. placki, posyp.	$^1/_2$ pt.	38 pj.
Punšowe buny, derješodźace	$^1/_2$ pt.	38 pj.
Dessert banany	$^1/_2$ pt.	48 pj.
Najl. wosebite čajowe přikuski połojca ze šokoladu a pjelnjene	$^1/_2$ pt.	50 pj.
Łamana mjatlička jara wočerstwj.	$^1/_2$ pt.	28 pj.
Sportske měšenje, zawalene	$^1/_2$ pt.	45 pj.
Płodowe wafle, najl. pjelnjene	$^1/_2$ pt.	48 pj.
5 tafl. krem. šokolady, jena 100 gr., hrom.		78 pj.
5 tafl. dobroml. šokol., jena 100 gr., hrom.		98 pj.

Nimo toho

hišće 6 procentow rabata

Thams & Garfs

w Kamjencu

Telefon 418 — Herrenstrasse 5

Wobhladajće sebi naše wuklinske wokna

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Wokna a durje

Meble kóždeje druhiny
Tunje płaćizny — Ciste dźěło
Wopytajće Was rady darmo

E. Michalk w Mikowje
Telefon Mikow 52

Wilhelm

RUDOLPH

— na Kěžorskej drózy 16 —

Wuporjedźenje
nohajcow
a štrykowanych tworow
spěšnje a tunjo

Najstarši dom nohajcow, wotmjanych tworow a trikotažow
Najwjetši wosebity wobkhod za holčcu a hólcu drastu w mšače

Sedłarske a wutykane twory

sulske tornistry

C. Junghannss
(prjedy Emil Schubert)
w Budyšinje
na Jerjowej hasy

Nawěštki

w S. N. přinjesu wužitk

Wšě druhe

hanojidłow

ma stajnje na składźe

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Dr. med. Erika Apelt

Praksa w lk

na Serbskej hasy 15I

8—10, 3—5 a po wučinjenju

Telefon 3810 — Telefon 3810

Wčera popołdnju w 3 hodź. wotwoła Bóh luby Knjez cyle njenadźicy swoju swěrnu słužownicu, naju lubu mać

kubłarku

Hańžu Salowscynu

rodź. Jaworkec

Tuto wozjewjataj w hłubokej žrudobje

Jurij a Marja Salowskec.

We Worklecach, 9. meje 1931.

Pohrjeb budźe póndźelu 11. meje $1/_2$9 hodź. w Khrósćicach.

Příloha k čisłu 107

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 9. meje 1931

Serbskej maćeri

Při składnosći powšitkowneho maćerskeho dnja někotre słowa wěnuje M. Hakon.

Za Tebje, ow serbska maćeŕ,
Modlu so dźens horcy paćeŕ!
Přez Tebje, hlej, strowy, čiły,
Zawostanje lud naš žiwy!

Dźeń maćerny swjeća dźensa po našim kraju. Też my Serbja chcemy sebi wuznam tutoho dnja bliže wobhladać. Što ma woznamjenić?

Chcu Tebi, serbski ludo, tuto słowo hłuboko do Twojeje krawjaceje wutroby zaryć:

Maćerje su Twój najdrohotniši pokład!

Bjez serbskich maćerjow njeby Tebje docyła wjacy było. Wone su kužoły Twojeho žiwjenja. Běda Tebi, jeli tuto źórło sebi njehajiš, njepěstuješ a čiste njedodźeržiš! Běda wšěm, kotřiž tute kužoły žiwjenja zanjechaja, podušeja a zasypaja!

Maćerje dawaju narodej swoje najlěpše, wone su kuzłapolne, potajne žiwjeńske mocy w Twojich staŵiznach.

Stejnišco k Twojej maćeri je znamjo, je barometer Twojeje mocy. Žiwjeńske mocy, z kotrychž Twoje maćerje čerpaju, su: Poddatosć, lubosć, swěra, woporniwosć a wěra. Jenož w tutych mocach dobywaš. To budź zmysł Twojeho maćerneho dnja: Wućekń k najlěpšemu, štož maš: k T w o j i m m a ć e r j a m ! Spominaj w dźakownej mysli na nje a za wšě Twoje prócowanje wobroń so z mocami maćernymi: z lubosću, poddatosću, swěru, woporniwosću a wěru do Boha a za Twój serbski narod.

Maćeŕ! Tuto słowo je kaž lubozna njebjeska hudźba, do wutroby sahaca, hłuboko do našich nutrinow klinčaca; čini nas wulkich, sylnych a bohatych, pozběhuje nas na puće wyšinow njebjeskich a zbudźuje we nas nježne pohnuwanja — ow krasne słowo: „Maćeŕ!"

Kak poważne to słowo, kak wulke, bohate słowo, słowo hłuboke je a nježneje lubosće! My wšitcy wuživamy drje je snadź wjele króć wšěndje a kak zrědka pruha tutoho błyšća, tutoho słónčneho źórła nam do wutroby dosćehnje? Často hakle w horju, w nuzy, we ćěsnosći je dopóznajemy. Potom hakle dobywa tuto słowo swojeho kuzła zrosće k widźomnej wulkosći.

Hłós we nami woła: „Maći!" A wokrasnjena a rjana zrosćeš ty před našimaj wočomaj, krasna a jenička — tajka, kajkaž ty sy! Ach bychmy sebi toho tola přeco wědomi byli a přeswědčeni, zo Ty nosyš krónu bójskeho póselstwa!

Ty jo sy — k Tebi wućěkamy we wšej našej wulkej a małej nuzy; Ty jo sy, kotraž stajnje wšitko dorozumi, we wšo wodawacej lubosći nam rucy, často hižo spróchnej, tola tak ćoplej na hłowu kładźe — nas požohnuješ!

A maći, Ty jo sy, kotraž sy nas wučiła našej rucy k modlitwje stykować a nam puć pokazować, po kotrymž jenož nam pomoc přikhadźa!

Ty wjedźeše wutrobu k Bohu. Maći, Ty sy, kotraž so za nas njepřestawajcy modliš! „Za nas!" to je Twoja stajna mysl! Lubosć, horjaca lubosć jenož, to je Twoje cyłe žiwjenje, Twoja cyła bytosć!

Dźakujmy so Bohu, z cyłeje duše, zo je nam maćeŕ daril! Wona je tak prawy Boži dar.

Mnozy, mnozy z nas najdrohotniše, štož na zemi mamy — lubu maćerku —, wjacy nimaja. Často hakle po jeje smjerći spóznaja, što su z njej zhubili.

Mnoha zelena hórka na kěrchowje přikrywa wšu tu wulku lubosć maćerprevious. Ow rowčko maćerny, kelko błyšća wěčnosće a njebjeskeho raja z tebje sapa! Žohnowanje žórli a wuliwa so njepřestawajcy z twojeje hłubiny!

Wšitcy, kotřiž swoju maćerku wjacy nimaće, dźiće a khwatajće na swjećenu zemju, zastańće na swjatym, ćichim městnje. Zaso, kaž nětdy, budźe tam maćerka do vašeje duše rěčeć. A wam budźe tak lohko wokoło wutroby, njebjeski a bójski pokoj budźe was napjelnjeć a budźeće posylnjeni a mocow polni — při maćernym rowje. Wěčnje traje jeje lubosć!

*

Hdyž słyšimy wo maćernym dnju, mnozy z hłowu wija. Zaso nowy swjedźeń? Z rjanymi swjedźeńskimi słowami a rěćemi, z napojemi a jědźemi? Ze swjedźeńskim ćahom a ze zjawnymi zawjeselenjemi snadź? Tajkich swjedźenjow mamy dosć, a štož chcył jich ličbu powjetšić, njeje přeńel našeho ludu. Ale ně, maćerny dźeń ma być jenož dźeń nutřkowneho ćicheho rozpominanja. Z tym je prajene, kak mamy jón swjećić.

„Spominaj na swoju maćeŕ!" ma rěkać přenja kaznja. A kak ma so to stać? Kóždy to začuj we swojej wutrobje.

Nježna kwětka, mały darik, spěwčk, nutrne słowo, kaž je we wšědnym spěchowanju njewažiwamy, wutroby liśćik z hłubin dźakowneje wutroby pisany abo wopyt rowčka. Ale we swojej wutrobje dyrbiš wjacy činić. Tam ma słowo „maćer" swjatosće dobyć a w k ó ž d e j m a ć e r i maš towaršku swojeje maćerje widźeć. Mać ma bolosće přewinyć, z kotrychž je porod dźešća najsnadniša, mać žněje wjesela, kotrymž so njerunuju žane howrjace zawjeselenja swěta. Poznawaj w kóždej maćeri bytosć, zjednoćenu a zwjazanu z dóńtom swojeje maćerje. Njedawa też wona twojemu dźešću sobućłowjekow Twojeho naroda, z kotrymiž ma wone žiwe być! Abo je tebi wšo jedne, hač su twoje dźěći a wnučki mjez potomnikami serbskich maćerjow abo cuzych žiwi, dokelž serbskich maćerjow wjacy njeje?

Tu leži wuznam a ważnosć maćernoho dnja za naš serbski narod. To dyrbi być kročel doprědka w nowotwórbje našeho serbskeho swójbneho žiwjenja. Wot ličby ć ě l n j e, d u c h o w n j e a **n a r o d n j e** strowych maćerjow wotwisuje p ř i c h o d n a š e h o s e r b s k e h o l u d u. Štóž na naše na dźěćoch hohate maćerje ze zacpiwanjom hlada a na nadźije połnu maćeŕ ze směchom a žełnosću, njeńeć wo lubosći ke ródnej zemi a k swojemu narodej a njespěwaj žaneje serbskeje hymny wjacy sobu!

Štóž hori so za S e r b o w ó t e n y k r a j, měj přede wšěm lubosć s e r b s k e j m a ć e r i a pomhaj sobu při wšěm sobu, štož mohło służić k wukubłanju přeswědčeneje „s e r b s k e j e" maćerje.

Hižo před lětami, hdyž nasta „powšitkowny maćerny dźeń", mi pósła stary, česćehódny serbski přeńel z pruskeje hole krótke rozpominanja, kak nuzny je „d ź e ń s e r b s k e j e m a ć e r j e", činješe namjety a prošeše, zo bych do serbskeje zjawnosće k rozpominanju dał, ale zapomnich to. Tola dźensa so to stawa. Skrótka tuž načisnu:

1. „Dźeń serbskeje maćerje" trjebamy nuznje.
2. Tutón budź nastork k wukubłanju přeswědčeneje serbskeje maćerje.
3. Tutón dźeń hromadź wšo, štož poskića wumělstwo a literatura k stawje „serbskeje maćerje".
4. Wuploďź časopisk abo znajmjeńša přiłohu za „serbsku maćer", štož je rěčnje tak nuznje trěbne kaž „Serbski Hospodaŕ", „Serbski Student" atd. abo hišće sto króć nuzniše.

*

Dźensa ze sylzami dźakneje lubosće we wočomaj na swoju serbsku maćerku spominam. Dyrbju wu-

Jutry w Serbach

Přenjotny list dra. Józefa Páty,
wozjewjeny w „Narodnych Listach" Pražskich,
čisło 98, II. wudaće.

W Róžeńće, 5. jutrownika 1931.

Zaso sym w Róžeńće, we wutrobje katolskeje Łužicy. Je to nuzne, dokelž tudy hišće najbóle kčeje hornjoserbska swojoraznosć, tudy je hišće mózno poznać razojtu jutrownu Łužicu. Tu wšudźe klinči serbska rěć, klinči serbski spěw a kruće so zakhowaja narodne wašnja, zjednoćejo šiknje stare póhanske wobrjady z cyrkwinskimi wobrjadami.

Jutrowne swjate dny, swjedźenje wozrodźeneje přirody, swjeća so docyła po cyłej Łužicy z mnohimi nałožkami a přiwěrkami. Woblubowane je nošenje jutrowneje wody, čerpanje ze žórłow, z kotrejž so młodźi hólcy a młode holcy krjepja, najskeršo tohodla, zo bychu sej zwěsćili na cyłe lěto čerstwosć a strowosć. Tola hač do sobotnišeho z morwych-staća je wšudźe ćicho, same rjedźenje a lute modlenje, same přihotowanje na dostojne přijeće Khrystusoweho z mortwych-staća — stawanja naležnjeje přirody, hač je to pola evangelskich abo katolskich Serbow.

Bohužel zymny počas nochce cofać. Naposledku je so dźensa rano do dešćika dało. Słónco, kiž je so radostnje směwało wot Zeleneho štwórtka hač do soboty wječora, je so nadobo zhubiło a njemóže nad ćežkimi mróćelemi dobyć.

Mějach dosć dźěła sobu, wosebje reviziju Hórnikowych listow Delnjoserbskej Maćicy w Khóćebuzu. A hdyž sym Wulki pjatk přijěł z přećelom prof. Livingstonom Porterom do Budyšina, njechach so tam dołho zadźerżeć. Ale prof. Muku smój tola wopytałoj. A zwjeseli naju, zo je přeco hišće čiły, zo po boku swoje mandźelskeje, poddateje sobudźěłaćerki, žiwje sleduje cyłe serbske narodne žiwjenje, zo sleduje też naše žiwjenje a cyłe Słowjanstwo. Wopyt amerikanskeho hosća je jeho wulcy zwjeselił a přećel Porter dyrbješe so z někotrymi jendźelskimi rjadkami zwěčnić do jeho pomjatneje knihi.

Jutrownu sobotu běchmoj w Róžeńće. Cyła wosada błyšći so z čistotu, najbóle hordozna je putniska swjatnica, kotruž haji administrator P. Romuald Domaška, horliwy serbski dźěłaćeŕ a spisowaćeł. A hižo smój pola njeho na bjesadźe. Něšto słowčkow a smój kaž doma. Porter piše pohladničći, kiž rozesćele do cyłeho swěta, krasne serbske narodne drasty a wobrazy serbskich wosadow. Sewjerna Amerika budźe z nimi zapławjena. Rěćimy wo ćežkich hospodarskich poměrach. Też Serby su jara potrjechene jako cyła Němska. Su złe časy, nětdy bohate kubła spaduja a su na předań. Tola moralne hubjeństwo so tu tak njezačuwa, lud je dotal wěrjacy a zakhowuje starodawne wašnje žiwjenja. Kultura wězo čerpi. Młodźina njemóže na studije a studowaneho dorosta je tu trjeba. Sakske wysoke šule nimo toho přijimaju wobmjezowanu ličbu posłucharjow a to je jara złe. Samo hdyž nańdźe so serbski kandidat, je prašenje, hač dóstanje so na universitu abo wučerski paedagogium. Njedostatk pjenjez wohrožuje předpłaćenje serbskich časopisow a woteběranje serbskich knihow. Serbske knihikupstwo w Budyšinje je drje so krasnje powjetšiło, ale knihi žadosćiwje, hačrunjež podarmo čakaja na khwatny puć po serbskim kraju.

W tutym wokomiku zaklinča Róžeńčanske zwony. Swjatočnje zwonja, z melodiskimi zwukami wołaja na pol wosmich wječor do cyrkwje na „Z mortwych-staće". A hižo khwataju črjódy ludźi z Róžanta a z wokolnych wsow, žony zwjetša w čornych rubiškach na hłowje. Krasny Boži dom je napjelnjeny. Zanjese so radostne tradične Alleluja a lud zaborjenje spěwa starodawny serbski kěrluš: „Khrystus dźens horje stanył jo . . . " Zwony klinča, piśele wyskaju, hrimotajo rozlěhaju so wutrěle z měłusow a wšelakorych wojerskich bróńjow. Je rjany Boži wječor. Procesijon wukhadźa z cyrkwje won a wobkhadźuje pola, kóždu wjes swoje. Do ćicheje nocy pod hwězdnym njebjesklenom njesu so serbske spěwy a rozlěha so raehot, praskot a hrimot wutrělow. Zwnječe nam to dołho do nocy, zo by nas wubudźiło rano w štyrjoch hodźinach znowa.

A to je jutrownička, sławny hornjoserbski swjedźeń. Je to dźeń serbskich „křižerjow", jutrownych jězdnych, kotřiž hižo lětstotki jěchaja po cyłej katolskej Łužicy. Je to ludowědny problem, dźakowny předmjet za studium: hač wothłós křižerstwow (křižowych wójnow) abo traš skeršo póhanske rycerske wujězdźowanja? Wothłós cyrkwje abo stareho zwiska z přirodu? Wěste je, zo so tutón nałožk sněru zakhowuje. Konje so wšitke rjenje błyšća, bujnje mjetaju z hłowu z kudźerjawymi hriwami, polne seklow a bančikow. Hospodarjo su so wot rańšich wróćili a hižo so přihotuja. Wšitcy w čornej drasće, z wysokimi kłobukami na hłowach, sydaju so na konje a wobjěchaju tři króć wjesnu cyrkej. Duchowny je jim podał Božu martru. Křižerjo jěchaja wokolo cyrkwje a spěwaja zastarske jutrowne kěrluše wo radostnem z mortwych-staću, kiž njesu přez pola a hona do susodneje wsy, mjez tym zo z druheje wosady přijěchaju cuzy křižerjo. Přeco dwaj a dwaj, hospodaŕ ze synom abo z čeladnikom abo też ze susodom, z radostnym Alleluja khwataja. A wjesnjenjo kritiscy wobhladuja cuzych křižerjow, wozdobu koni a posudźuja harmoniju spěwanja. Po Božim požohnowanju wróća so křižerjo zaso do ródneje wsy.

Też lětsa křižerjo jěchachu. W klóštrje „Marijna

mać, zo wona ječiczy je mjo wukhowała serbskemu ludoj; z nim spěwach a džěłach, z nim wyskach a žełach, spytowach jón wjesć na wšěch polach wyše horje: serbskim dźěćom do wutrobow kładžech plomjo lubosće k jich serbskim maćerjam a k serbskej zemi. Z radosću hladam wróćo dźensa na płody swojeho prócowanja — a doniž budźe mi wutroba kłapać, njezamóže mje ničo wot tutoho puća wotwabić.

Srjedź serbskeho kraja wopytowaše njeboh maćerka holčn šulu, kotraž njeběše złożena na wukubłanje přichodnych serbskich maćerjow — a dźensa tuta šula hišće wjele lěpša njeje „ale našim ludźom so tola tak lubi — bohužel!

Serbske běchu liščiki, kotrež mi maćerka pisaše do Budyšina, drje połne zmylkow, ale z dušu a wutrobu pisane, a ja je wučitach. Serbske běše jeje zmyslenje, serbska jeje drasta hač do smjerće, haj tež do kašća a rowa ju położichmy w serbskej drasće a serbske běchu jeje poslednje słowa — tuž też serbski pomnik woznamjenja jeje ćichu komorku w serbskej swjatej zemi — a jeje duch je žiwy a ponjese płody hišće dale a jeje lubosć budźe so płomjenić do dalšeje generacije!

Też na tebje, swojich dźěći maćerka, spominam dźensa džakinje a wjesele, zo po dobrej a starej tradiciji čerjódku kubłuješ a wjedźeš do žiwjenja a za naš narod!

*

Wutwarmy „dežeń maćerny“ na samym abo druhim dnju jako „dźeń serbski maćerny“ a prócujmy so ze wšěm dorazom, zo wukubłujemy prěco wjacy přeswědčenych serbskich maćerjow! Potom njebudźemy wjacy žedźić trjebać: „Caso přichodny, zakéž radostny!“ Z čerjódami wuńdu potom z klina noweho časa „nuožoju, hódni wěčnoh' wopomjeća“.

Hdyž so khodojty pala

(Wobraz je wjsu).

Po lětnišćinu palenju bě. Kónz hapreje mějachu wjesni hólzy jara nusne. To čzi wschón czapr sa khodojty hromadźe nosijachu — pajwru, walczki, zjomu, schtokowzy, běchu tamo do lěsa, sběrachu suche drjewo a kasachu šmichzy sobu. Samuchu sterki wot starych płotow abo kotreż krucze njewužachu. Wschu so bobukasasche, schtaj so nekak sa sich saměr hodźesche. Tak so dźeło kwjesche, hdyž hač je tajka hromada hotowa. Czim wjetscha je, czim bóle so hólzy wjeselta a tu potom horjki na nju. Když dny do czasa bijo s wotwěsanni abo s karkami czapr wožachu, so dychu prawje wjele měli a hromada hischcze wjetscha była hač loni.

Wsched lětami běchu raz hdyže w lěsu pobyli a jón wurubili, so so rycerkubłaś pola kantora hórschesche. Tehdom bě pohrosył, so so žadyn hólczeu wjazy w lěsu pokasaś njesmě, hewak jim s pjwczej tuntu tkriśjet pschenjeńt. K lětu je žiwojim hajnikom krucze ledźbowasche, so niedyschniźy schkody njenaczinija, hdyž sej tola swědomja njeczinija. Tehdom bě drje knjesej kantorej wjele napowědał. Nasajtra so do „slóstnikow“ da a jim khěrko lawity cźitasch: a tam sedźachu kaž hromadźe njeboža.

Hdyž bě schula won, sebrachu jim sajy nékajto lóśicho a Kalcźkej Petr mjnjesche: „Tydy por śuschizow dla, tiž śmy s lěsa wjali, hdyž bychu hewak śmjsle, cźinja tajki kał. Wschi lońschim sběranju bérnow žu mje na tajczim dworze też wo nśtatre koiche sjedali. Te běchu wjazy hódne, hacź tutón kusk śmjsleho drjewa. Njejśmy hnydom le knjesej kantorej bźał a žo wobcźežował a žałojcźał kaž stara Hanuśes Kat... na lońu lěta je wschitko sajy zabył. Sémy pał tola na...ejschu hromadu mjli.“ S tutymi słowami bě nam sajy lóścht nacźinił a njejśmy potom dale wo tym wjazy rěcźali.

Mjes tym bychu hižo sajo lito lajchto a mějachu na Schibjenźu rjanu hromadu, świetschu suche a kłóc halosy. Mysłachu hej, to budźe jich khodojta bórzy spalena a s tym drje wschitke wjesne. Ale Kalcźkej Stata Hwězda“, hdźež smy so z Porterom a P. Romualdom Domašku podali, běše jara žiwo. Ze šěroka daloka běchu přikhwatali přihladowarjo, autobusy z Drježdźan a z wotkelźkuli, wšudże wšo połne autow a motorskich kołow, husty kur a benzinowy smród na wšěch stronach. Popoldnju wokoło na poł dwěmaj jěchachu klóšterscy křižerjo po klóšterskim dworje: khorhoje so zmahowachu, kěrluše wotražowachu so połnje wot starodawnych murjow. Bě jich 26 přabow. Tuči wotjěchachu a za dwě hodźinje přijěchachu Khróšćanscy křižerjo. To bě dźiwanje! Bě jich 84 porow. Kajke mócne spěwanje, konje bujne wuspinane, po stach a stach přihladowarjow, domjacych a cuzych. Wjele dźesatkow fotografiskich aparatow tu wokoło wrjeskoće, młodźi němscy skaući a skautki (Pfandfinder) wuwaleja woči, wšudże połno turistow a organisacijow, samolute khorhojčki, znamješka, módre, zelene a brune košle z „hokatym křižom“ w krawaće . . .

Serbja jěchaja kaž rycerjo. Strowi, wusmahnjeni a derje zrosćeni krajenjo wurazných wobličow, woprawdźići rycerjo. Kruće dźerža wotežki bujnych koni, raduja so nad słónčnym dnjom a nad krasnym swjedźenjom. A češki law, sedźacy na nadworje nad studnju, so spokojnje wusměwa. Je tu jenički sam zwostał z časow češkeho knježenja we Łužicy. Wuliwk wodopruda dźerži w erće. Woda pak hišće njeběži, a zda so, zo sebi z teje trubki kuri. Wopytowarjo koldokoła kurja a wón tohorunja. Profesor Porter je zbožowny. Smjerć rad kuri cigary a je wjesely, zo so tu we Serbach skoro zwjetša jenož cigary kurja. W Litomyšli, hdźež wón sydli, je jara wjele cigaretkarjow. Tu pak so wón potajkim pozhubjuje. —

Wšudże wokoło je radostno. Jutrowne Serby su žiwe. Žiwy je serbski spěw, serbska rěč, serbski swojoraz! Njech je žiwy hač na najdlěje!

60 km. daloko je słyšeć, zo so lětadło bliži. W japanskim wójsku trjeba so dalokosłyšak, z kotrymž je možno, šumjenje lětadła słyšeć, hdyž je wono hišće 60 kilometrow zdalene. Zdobom so hodźi dokładnje zwěsćić, z kotreho směra so lětadło bliži a kak wysoko leći.

běšche druhcho měrjenja. Sa tak króći cźaj njehoóża so wschitke khodojty na zyke léto wuhnacź. Na hamym wjecźoru sta so też nétchto śpodźiwne. Schožarjez hólz dźesche wokoło dźewjećich domoj a namaka wožrjedź puca pschi błyschcźazym měssacźku rjanu kožanu koschku. Sćhsit so sa njej a dyrdsche je sobu. Ale toschta jěbješche do hrjebje, runje tam, hdźež te mtody wjerby steja. Fut bě a hwjata cźischina. So to s prawymi wocźami njeběš, je jasne. Jenoho dnja wudźerasche s Młynkej rěpy taste cźerwjene mjeaowcźo s wohnjowymi wocźemi, hubu a nosom. Na poł hodźinki je to trało a potom běšche preć. To doschaja, so mějachu so khodojty

s wulkim wohnjom wutkadnicź. To bě wjele. A tuž su pschecźo wjazy drjewa pschinoschowachu.

Kowarjez Korla pschihódże na dobru myslicźku. Mějachu kolmasowe hudy a że so po jeho ménjenju zule derje k palenju hodźachu. Jich nan njemóżesche nicźo pschecźiwo tomu. „Mojmna“ myslicźka namała porjschitkowne pschipschnacźe. A nétko kładachu wulke hudy na Schibjenźu a to sa hunami, niż po wóz, so njeby tak napadnyło. Dźeło njebě lohke.

Pschi wschej khwatnosći njeběchu pytnyli, so je we nékotrych hischcze kusk kolmasa. Běchu drje trásckhu cźeśćiche, ale nichtó njemjeśesche khwile na to mysliś a pschepytowaś. Móżesche też na drjewje salećeś. — Hacź do wjecźornych sumérkow běchu tak daloko hotowi.

To bě cźi wohenk. Wjetschi hacź wschitke druhe. Kak praskotachu hudy a khoscźcźa, kotreż w kolmasu tunjachu. S tym wohnjom hodźachu so wschitke rejchne a wokolne khodojty swalicź a wucźerkowicź. Tón bě na dwě lećze dožahał. To bě wulkotny wohenk. Nadobo so Kowarjez nan, tiž běšche pschipódla, na tuny s kolmasom dohlada. Hižo mějachu jenoho pachola sa wuschi. To bě rejenje. Kowarjez so hórjcźeschcze, so bychu też tuny s kolmasom wsali, a Korla dóha hischcze njschto pilnow a do lizow, so jenož tak praskasche. Dotelž běšche najwěcźiši na tym wina. Druhi „pomocnizy“ mějachu so s cźasom s procha a cźerjachu po polach domoj.

W swojej roščorjenosći běšche jenoho njewiźawatelo wuhladał. Schowacź Wojtech s Nédźicz dźeše we Budyschinje po kožu był. Tak mějachu swoje njerjenje. Na wschém pak běšche kowaź wina, so njeběchu tuny wosnamjenił, kotreż mójachu žej wjacź. Da kusk kolmasa tajkule haru nacźinicź! Móżesche žej tola sajy druhi kupicź, hdyž tak drohi njeje. Ale Mjkojećzańći schowa jcho sněrowa. Byli kowaź dyrbjał płitky saplacźicź, kotreż je jeho ryn njewinowacźe bohat, dyrbu drje dróžsche byle hacź tón kusk kolmasa. W schuli drje jej też swoje bóstachu, ale punki dale njebotachu, hdyž njepřatemy popjeł je njewudospołnjesche.

Po kolmasowe tuny ženi wjazy byli njejśu, teschi toschtu na bórnizu wjasali a ju do hrjebje cźahali, też niż do runkłizow wocźi, hubu a nóh wurěžowali a do

Hlupy Hans.

Jónu pósla mać Hansa po jehlički. Na dompuću położi je wón na fórmanski wóz a dźěše k maćeri. Ta so wopraša: „Nó, Hanso hdźe maš jehlički?“ wón wotmolwi: „Wone běchu mi jara ćežke, tehodla położich je na fórmanski wóz, tón wšak skoro přijědźe.“ Mać dźeše: „Cehodla njejsy je wzał a za lac tyknył.“ Hans rjekny: „Chcu sej to spomjatkować.“

Druhi raz dźěše po butru. Wón wza ju a mazaše ju wokolo laca. Hdyž mać jeho bjez njeje wuhlada, wołaše na njeho: „Hdźe maš butru?“ „Sym ju sebi na lac mazał.“ „Cehodla njejsy ju wzał a do brěmjeska zwjazał?“ A Hans zasy rjekny: „Chcu sej to spomjatkować.“

Tón čas trjebaše mać dźowku a konja, a koho mohła mudrišeho po njeju pósłać dyžli Hansa? Wona jemu wšitko na drobnje rozkładuje a přistaji: „Sy-li konja kupił, njech so wón w prěnjej khěži wowsa najź a w druhej wody napije, potom pak ma runu měru domoj hić.“ Hans kupi w měsće konja, a přistaji sebi dźowku a — roztejće — zwjaza ju do brěmjenja, njeseše ju tak domoj a domach čisny ju kaž měch a łučwo spody ławki. Staroścźiwje so mać jeho wopraša: „Boże dla, Hanso, hdźe maš konja a što sy z dźowku činił?“ Hans wotmolwi: „Haj, maći, w měsće sym konja kupił a rjeknych jemu, zo ma so w prěnjej khěži wowsa najść a w druhej so wody napić a potom ma runu smuhu dom khwatać. Dźowku pak zwjazach do brěmješka a přinjesech ju domoj.“ Mać so rozhori: „Hlupy Hanso, njejsy ha dźowku na konja sadźić móhł a ju skakajo a juskajo domoj přiwjesć?“ A Hans na to: „Chcu sej to spomjatkować.“

Pozdźišo dźe Hans raz nimo Božeho wohnja a hlejće, tu tak skače a juska, zo jeho ludźo načepu. Plakajo wróći so domoj a wupowěda maćeri te njezboże. Wona dźeše: „Njejsy ha kanu wody wzać a na Boži woheń wulinyć mohł?“ A wón praji: „Chcu sej to spomjatkować.“

Na to dźěše Hans nimo pjekarja a widźeše, kak so tam pěc pyri. Khětře wza kanu wody a liny ju do wohnja. Ale pjekař so na njeho rozzłobi a wobdari jeho bohače z pukami. Žałosćo přińdże domoj a skorźeše lubej maćeri nowe njezboże. Mać pak jemu praji: „Cehodla njejsy wołał: „Mi a mojej maćeri też kusk?“ Tuž Hans zaso rjekny: „Chcu sej to spomjatkować.“

Bórzy zetka Hans wotročka, kiž juchu wožeše a wołaše na njeho: „Mi a mojej maćeri też kusk!“ Wotročk kiny jemu kusk do měcha. Wjesoły přinjese to maćeri. „Što mi njeseš?“ wopraša so mać a pytnywši, što ma, praješe: „Njejsy ha wołać mohł: „Fi, fi, kak to smjerdźi?“ Hans dźeše: „Chcu sej to spomjatkować.“

W susodstwje bě pohrjebanje. Hlupy Hans so też tam přitowaři a wołaše: „Fi. fi, kak to smjerdźi.“ Tuž jeho zahnachu přewodźerjo z kijemi. Domoj přišedši wupowěda wšitko maćeri. Ta dźeše: „Cehodla njejsy prajił: „Wodajće tej khudej duščy!“ Wón rjekny: „To chcu sej spomjatkować.“

Hdyž widźeše, zo drać konja réza, wołaše: „Wodajće tej khudej duščy!“ Tej drać wšak wodać njemóżeše, ale wza hlupeho Hansa sebi za wotročka. Tola też tam njeje swojeje njesłyšaneje hluposće dla dolho wutrał.

Wěža babylonska.

Hdyž běchu babylonsku wěžu tak wysoko natwarili, zo bě jeje scźeń tři sta mil dołhi a zo jandželow w njebjesach spěwać słyšachu, přińdże Bóh ludy Knjez na zemju a zetka dweju hólcow. „Pomhaj Bóh, hólcaj,“ postrowi jeju. Wonaj pak wotmolwištaj: „Bóh nam nětko pomhać njetrjeba, hdyž my hižo tak wysoko natwarili, nětko też sami to dokonjamy.“ Ale sprawny Bóh pokhłosta jich hordosć a zašmjata jich rozum a rěč tak, zo jedyn druhemu wjacy njerozumješe a kóždy po swojej činješe: jeni twarjachu, druzy torhachu, jeni nošachu horje, druzy walachu je zaso dele. Tak so tale wěža njedotwari.

Law a kóčka.

Na lawa něhdy na štomje
So kóčka dele klemi:
„Bóh postrow, luby wujo će,
Ty slawny po wšej zemi,
Kak česćow swójbja Kóčkec ma
A ja też hišće sobu,
Zo jena krej nas prěliwa,
Smy z jenoh rodu z tobu.“

*

„Ja Kóčkec?“ zaru hnéwnje law,
Tak pój so ze mnu witać;
Maš pismo, kotry sym ja staw?
Tuž chcemoj sej je čitać.
By njebyła ty na štomje,
Ći za wuši chcył sunyć,
Što Kóčkec abo Lawec je,
A na wopuš ći plunyć.“

*

Tu baseń čehń na člowjeka
A čłowški rozdźěl w swěći:
Smy wšitcy też wot Hadama
A z jenej hruzły dźěći:
Kak maly dźěl by płačić dał,
Zo jena krej smy wšitcy,
By runje rěčał jako law,
Tam k swojej čeće micscy!

Handrij Zejleć.

mich kwěcźli stajeli, kotrež na wjeckoru do Walpory we polach ſcherjachu. Dokuż ho tajke wo dalſchim nicžo wjaſy nieſta, mějnjeſche Katzkez Kata, ſo ju wſejmi hólzy a kolmajom wſchitke khodoſty wucžecili a ſnjeſili. A to bohužka.

Cyrkwinske powěſće

Njedźela Rogate, 10. meje 1931.

Z Budyšina.

Prědowanski tekst: Mat. 6, 9—13.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ¼7 hodźin farar Siegemund spowědź a Božo wotkazanje a ½8 hodźin prědowanje. Připołdnju w 12 hodź. ma farar Berg prědowanje.

W Marijnej-Marčinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Berg prědowanje, dop. w 11 hodź. farar Große kemšenje za dźěći.

W Tuchoſkej cyrkwi ma wječor w 6 hodź. farar Große wječornu nutrnosć.

Krajna zběrka za misijonſtwo mjez póhanami.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Berg.

Póndźelu wječor we 8 hodź. je w Tuchoſkej cyrkwi *rozjasnjacy* přednošk evangelsk. dźěłoweho zjednoćenſtwa wo „křesćanskich ſtarſiskich domach a křesćanskich šulach, woborje přećiwo wojowanje bjezbóžnych". Přednoſeŕka knj. z Groß z Barlina. Wšitcy ſtarſi su k tomu wutrobnje přeproſeni. — Wutoru pop. ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. je w evang. towaršowni bibl. nutrnosć, farar Berg. — Wutoru wječor we 8 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi duchowna wječorna hudźba. — Srjedu pop. w 4 hodź. je w *Societät* žónſke miſijonſke towaršſtwo (zwonkowne miſijonſtwo). — Srjedu wječor w 7 hodź. ma farar Schneider *kolo evang. šulerkow w evang. młodźinowni* na Hrodowſkej haſy 6. — Srjedu wječor we 8 h. je w Tuchoſkej cyrkwi kemšenje z bohatym liturgiſkim wuhotowanjom z narěčn farara Berga.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow ſwj. Pětra na Seminarſkej haſy 19: Wutoru 12. meje wječor we 8 hodź. za wobaj wotrjadaj. Stwórtk na duju Božeho ſtpića *zhromadne* pućowanje *do hór a lěsne* kemšenje (zestupaju ſo při dwórniſću ¾7 hodźin, wotjězd 7,14).

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodźin ſerbſka Boža ſłužba. Zběrka za miſijonſtwo mjez póhanami. W 11 hodź. dźěćikemšenje z darom za miſijonſtwo. Pop. ½3 hodźin zjednoćenje młodych holcow na farje.

Pastwine družſtwo za Łupoj a wokolinu

Sa paſtwinowe družſtwo ſa Łupoj a wokolinu běſche 7. meje 1931 *wažny* dźeń. Sapočachu k prěnjemu rafej palcá na noiwej paſtwiſe ſa młody ſłót. S bliſchcjeje a dalſcheje wokoliny ſobuſtawy dopołnja nětkle 70 młodych ſłocźatow pſchihnachu a pſchiwjeſchu. Běſche radoſć hladać na tutón derje wothladany ſłót a ratarjam, kiž ſu ſo lěta dołho wo paſtwu prózowali, je drje wutroba ſ wjeſelom klapała, dokelž móža ſłónčnje ſłocźatam ſwětło, powětr a błónzo poſtſchěć. Sarjadniſtwo je *žeby* też cźeſtkeho nadawka wědomne, ſo nad jenu dowěrjenym ſłotom derje ſtrožnje. Wſchako tola wjele mjeńſchich ratarjow ſwoje jenicźke młode ſłocźo na paſtwu pſchiwjedźe.

Paſtwa poſtička naſtěpſche móžnoſcźe ſa dobre wuwiće ſłotu, je ſo też na wſchě mózne waſchnje prózowało, to doſpěła. Ratarſka komora, wotdźělenje ſa ſelene hoſpodarjenje, běſche kóždy cźaſ k radźe a ſkutkej ſwólniwa a zyła pſchiprawa móže ſo pſchikładna mjenować. Njetrjeba drje ſo hakle naſpomnić, ſo maju ſwóni a mjeńſchi ratarjo w tutym cźeſtkim cźaſu ſ wyſokej danju ſpomóžnu pſchiprawu pſchego tyſtro cźeſko njeſeć, *ale ſchto ratař wſchitko njecźini*, ſo by ſe ſamopomocu ſ hoſpodarſkeje tříſy wulšći a ſakny ſłót naplahował. Pſchi wuſnamnym prěnim pſchicźerjenju ſłotu běchu ſ kk. ratařſki rada Teucher wot ſakſkeje ratařſkeje komory, wotdźělenje ſa ſelene hoſpodarſtwo w Drježdźanach, ratařſki rada dr. Büchner wot Budyſkeje ratařſkeje ſchule a direktor Scholz wot ſaſtſkeje ratařſkeje banki pſchitomni. Też mnohi pſchihladowarjo ſ bliſcheje a dalſcheje wokoliny běchu ſwójbu tuteho wobſitka podawka.

Pſchedſtejeſ družſtwa, tubler Scholta ſ Bronja, djakowaſche ſo ſ krótkimi ſłowami ſwojim hoſtam a jich pſchikładnje ſkazachu, ſo dotal dokonjane dźěło, wožebje djakowaſche ſo k. ratařſkemu radźe Teucherej ſ Drježdźan ſa njeſtrózne radźenje. Njech ſo tu też *naſpomni*, ſo je ſa rjadniſtwo Łupjanſkeje nalutowarnje a wupožcźenje wuwiječenje problema wulki ſpěchowało, pſchedewſchim ſenior družſtwa, nan Oſwald Schumann we Łupoji. Sarjadniſtwo paſtwineho družſtwa, kiž wobſteji ſ kk. kubleria Scholtu-Bronjanſkeho, formyſlakařſkeho miſtſchira Grögera-Łupjanſkeho, wjeſnjanoſtu Schumanna-Łupjanſkeho, kubleria Hantuſcha-Radworſkeho, kubleria Jenki-Łupjanſko-Dubrawſkeho, wjeſnjanoſtu Handrika-Bronjanſkeho a kubleria Herziga-Khažowſkeho, kaž też ſłótneho wotthladarja Michałka-Bronjanſkeho, rukuje ſa dalſche ſpomóžne wuwiće jemu dowěrjeneho ſłotu.

Łupjanſkej nalutowarni a wupožcźerni je ho ſe ſeſtajenjom paſtwineho družſtwa wulka wołóžnoſć ſtała ſe *tym, ſo je k paſtwje ſafchlahowana leżownoſć do wobſtejeńſtwa* paſtwineho družſtwa pſchiſchła. S tym je ho polna jaſnoſć ſtała dla Łupjanſkeho kujkeho dwora, kiž wupožcźeri ſłuſcha. Wſchitke leżownoſće ſ mjeńſchimi wuwiječenjemi ſu nicžo pſchidate. Nalutowarni móže ho tutomu wuſpěchej ſłožo pſchecź.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 9. meje 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinju.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. złotych	46,75
1 jendźelski punt	20,404	100 českosł. krónow	12,457
100 šwajc. frankow	80,82	100 franc. frankow	16,391

Barlinſka burſa wječera ſajo hłabnjeſche, kurſy efektow ho tehornja wotdrjechowachu. Pobobnje bě na wikach ſ dožnymi a rentowymi liſcźinami.

Produktowe wiki pſchiniješechu wožebje pſchenźy a rožy ſpadowaze płacźiny. Rozpruwaju, ſo ſtaj pſchenźa a rožka ſjnnu poměrnje derje pſchetrakaj, ſawinu, ſo kupowanje trochu wjaſny. W Barlinje pſchijědźachu rožka wječera ſajo 5 pj. w hotowym ſornje. Na Drježdźańſkich wikach bě pſchenźa pornjo pónđźeli wo 10 pj. a rožka wo 25 pj. tuniſcha. Wječera płacźeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenźy 14,40—14,50 hr., rožki 9,65 hač 9,75 hr., jećmjenja naſunſkeho 11,50 hač 12,20 hr., naſtěnſkeho jećmjenja 12,25 hr. hač 12,50 hr., wowſa 9,85—10,05 hr.;

w termińowym mjetowanju

ja meju: pſchenźy 14,87½ hr., rožki 10,27½ hr., wowſa 10,25—10,30 hriwn.;

ja juliju: pſchenźy 14,95—14,92½ hriw., rožki 9,95 hr., wowſa 10,40—10,45 hriwnow;

ja ſeptember: pſchenźy 12,52½—12,55 hr., rožki 9,50 hr., wowſa 9,05—9,07½ hriwnow;

w Shorjelu:

pſchenźy 13,70—14,20 hr., rožki 9,50 hač 9,80 hr., wowſa 9,20—9,70 hr. Wěrnow 1,90—2,30 hr. Kilo kutry 2,80—3,20 hriwnow. Jeja 7—8 pjenjejkow;

w Drježdźanach (ſajdźeny pjatk):

pſchenźy 14,55—14,80 hr. (14,65—14,90 hriwnow);

rožki 9,95—10,20 hr. (10,20—10,45 hr.);

jećmjenja naſtěnſkeho 11,90—13,00 hriwn. (11,90—13,00 hr.);

jećmjenja naſunſkeho 11,00—11,50 hriwn. (11,00—11,50 hr.);

wowſa ſmołnjaceho 10,10—10,35 hriwn. (9,85—10,10 hr.);

wowſa njeſmołnjaceho 10,30—10,75 hr. (9,95—10,30 hr.)

Sſedźenjow na pſchehladowanje

póndźelu 11. meje 1931

w **Korźinje** w hoſćeńcu, pſchip. w 12 hodź.: Wſchelake meble, mužaze kolo a zentrifuga;

w **Radłowje**: Mužaze kolo. Kupy ſeńdu ho pſchip. we 1 hodź. na gmejnſkim hamjeſe;

w **Kulowje** w hoſćeńcu „K 3 krónam", pop. w 4 hodź.: Wſchelake meble, klawěr, gramofon, ſwinjo, 9 zent. rožki, lampa, ſchijaza maſchina, drašyła hžłowa, njeboš, mužaze a žonjaze kolo, žonjaze, mužaze a dźěćaze wobuća, ćłopſke toſle;

wutoru 12. meje 1931

w **Brětni** w hoſćeńcu, dop. w 10 hodź.: Wolij w bleſchach, ſilc, wſchelake meble, wotmjatne twory, kołowe dźěle;

w **Cjornym Khołmcu** w Fiedlerez hoſćeńcu, dop. ¼11 hodź.: Kóń;

w **Tornowje** w hoſćeńcu, dop. w 11 hodź.: Stof a ſchijhel;

w **jamje Erika** w hoſćeńcu, pſchip. w 1 hodź.: Mužaze kolo;

w **Ptačežach** w hoſćeńcu, pop. w 2 hodź.: Gramofon, ſchijhel a ſofa.

Sſlanjowa awkzija

na **Kobilčanſkim ruźerju**, **póndźelu 11. meje 1931: 60** ſoſnow błanja ke kopanju. Kupy ſeńdu ho dop. w 9 hodź. pſchi ſchuli we Werminghoffie.

Konkurſowe powołanje.

Sſud je konkurs nad ſawołjaceſiwom Hermana Elſnarja w Budeſtezach, ſkónčanju termiju wotdźěrżawſchi, ſkónčnył.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunu abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje	
	8. 5.	7. 5.
Pšeńca	283-285	283-285
rožka	193-195	194-196
naz. jećmjeń	—	—
nat. jećmjeń	230-244	230-244
wows	197-201	197-201
kukurica	—	—
Pšeńč. muka	33-39,70	33-39,70
ržana muka	26-28,50	28-28,50
pš. wotruby	14-14,50	14-14,50
ržane „	14-14,50	14-14,50
raps	—	—
hróch Viktor.	25-30,0.	25-30,0.
lane ſymjo	—	—
pjeluški	25-30,00	25-30,00

bony	19 21,0	19 21,0
woka	24 26,00	24 26,00
modre łupiny	15-16,50	15-16,50
žolte łupiny	22-27,00	22-26,00
zerdella	66—70	66—70
raps. womsk.	9-10,20	9-10,23
bony wómsk.	14 14,20	14-14 21
poen. melasa	—	—
běrnj. kruški	—	—
ſyno, 50 kg	1,70-1,90	1,70-1,90
ržana ſloma	0,70-0,90	0,70-0,90
pšeńč. „	0,65-0,75	0,60-0,75
wowſna „	0,75-0,90	0,70-0,85
jećna „	0,65 0,80	0,65-0,75

Drježdźańska burza (8. V.)

Pšeńca	291 296	běrnjace kruški	16,25 16,50
rožka	199 204	pšeńč. wotruby	13,00-13,50
naſtěnſki jećmjeń	238 260	ržane wotruby	14,30 15,00
nazymſk jećmjeń	—	pšeńčna muka	52,50 54,50
wows	202 207	ržana muka	32,25-33,25
čerwjeny dźećel	146-151	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
ſuche truh.	8,50 8,70	cokrowe truh.	—

Płaćizny rěznego ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

8 meje 1931 **Płaćizny po centn. a zt. hriwnach**

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 438.

Połnomjaſne, wukormjene, najwětſeje rěžneje hódnoſće hač do 6 lět	46—48
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	44—46
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	33—43
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	—

Byki: 572

Połnomjaſne, wurośćene, najwětſeje rěžneje hódnoſće	43—44
Połnomjaſne, młódźe	40—43
Mjenje wukormjene młódźe a derje picowane ſtarſe	37—39
Spatne	34—38

Jałojcy a krowy: 1099

Połnomjaſne, wukormjene krowy najwětſeje rěžneje hódnoſće	32—37
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwětſeje rěžneje hódnoſće hač do 7 lět	26—31
Starſe wukormjene krowy a derje wuwite młódźe krowy a jałojcy	22—25
Derje picowane krowy a mjenje picowane jałojcy	18—21
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Ćelata: 2075.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	60—72
Mjenje wukormjene a lajke wot cyca (3.)	42—60
Spatne (4.)	30—40

Wowcy: 5367.

Młódźe a ſtarše wukormjene (1. družina	43—48
Starše wukormjene (2.)	39—42
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	35—38

Swinje: 14 562.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a jich křižanjow, hač do 1½ lět ſtare	46—47
Wukormjene	46—47
Mjaſne	45—46
Spatne	42—44
Rancy a kundroſy	43—45

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

9 meje 1931 po hamtſkim postajenju.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaſo z koſćemi	1 kg	1,60	2,40
Ćelace mjaſo	1 „	2,00	2,60
Skopjace mjaſo	1 „	2,00	2,60
Swinjace mjaſo	1 „	1,40	2,00
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	1,80	2,00
Pšeńčna muka	1 „	0,50	0,68
Ržana muka	1 „	0,40	0 44
Khlěb	1 „	0,30	0,32
Jědźna běrny	1 „	0,08	0,09
Rajs	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,56	0,90
Soki	1 „	0,56	1,00
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,36	1,60
Sušeny połc	1 „	1,50	2,00
Dobre mloko	1 lt.	0,24	0,26
Jědźna butra	1 kg	3,00	3,40
Jeja	štuka	0,07	0,08
Jědźne bony	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,30

Wěcne płaćizny w Budyšinje.

9. meje 1931

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory ſo hišće wyšše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	11.00	14 30
Rožka nowa	50 „	9.60	9 80
Jećmjeń	50 „	10.00	11.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9 25	9.75
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	2.00	2.50
Bu ra	1 „	3.00	3 20
Syno nowe	50 „	—	3,00
Sloma z maš. młóć, pras.	50 „	0.80	1.00
„ „ „ k zasł.	50 „	1.80	2—
„ z cypami młóćena	50 „	—	3.75
Pšeńčna muka 60%	50 „	23.25	24.25
Ržana muka 60%	50 „	15.00	16.00
Pšeńčne wotruby	50 „	7,0	7.50
Ržane wotruby	50 „	7,00	7,40
Jeja	1 štk.	0.07	0 08
Prosata 951 štuk	1 štk	8,00	18.00

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Wóſporka.** W pjatym ſjawnym poſjedźenju měſchćańſkich ſaſtupjerjow da pſchedſtejeſ k wobjenju, ſo je pſchipomoz ſa twarjenju pućowu na liječeńſke lěto 1930 do*ſchła. Po wſchelakich rospominanjach* ho *wobſamknu, ſo* ma ſo ſchuleć Bimmrich wot 11. meje t. l. ſa pjatčiſku wucźownika, ſwopředka na tſi njedźele, pſchiſtajicź. Sjednaſche ho też wo hoſpodarſkim planje na liječeńſke lěto 1931. *Plan je ho we* wubjerkach pſchihotował. Wſchelake namjety na pſchemjenjenje njenamakachu ſaneje wjetſchiny, ſo ho hoſpodarſki plan njepſchemjenjeny pſchija.

Z Khróšćic. Wčera pjatk wječor zeńdźechu so gmejnscy zastupjerjo k swojemu 6. lětušemu posedźenju pola wjesnjanosty. 3 zastupjerjo dachu so zamolwić. Bohaty dźeński porjad měješe so wuradźować. Jedyn wjesnjan bě namjet zapodał, zo by gmejnska rada bólkopanje na zjawnym namjesće na horje před kěrchowom zakazała, dokelž je tam cyle njepřihódne městno a też za nimokhodźacych dosć strašne. Gmejnscy zastupjerjo wobzamknychu jenohłósnje, tutón šport tam zakazać. Dale maju so nješto starych drjewjanych taflow nowe wobkhadne znamjenja za motorske a jězdne kolesa postajić. W posledním gmejnskim posedźenju bě so nowotwar połnóceneho mosta wotpokazał, dokelž gmejna srědkow nima. Dokelž pak je wokrjesny zwjazk gmejnje 3000 hr. wěsće přilubił a dalše 1500 hr. reservował, maju so w tutej należnosći dalše kročele stać. Wudawki za nowy puć do Kopšina ujese po polojcy gmejna a zjednoćenstwo za hromadukładźenje polow. Dale postajichu zastupjerjo dweju mužow jako přisydnikow a jeneho zapisowarja za wólbu do ratařskeje komory, kiž budźe 17. meje. Wot zawěšeńskeho hamta w Kamjencu bě pismo dóšło, namjet dr. Thilla a knj. dr. Kubašec nastupacy. Wjesnjanosta dósta nadawk, na tuto pismo po wěstych zasadach wotmołwić. Tutomu zjawnemu posedźenju so njezjawne přizamknje. Tři dypki mějachu so wujasnić. Prěni jednaše wo wupłaćenju podpjerow na někotrych wjesnjanow, druhi wo spuščenje měšanskeho dawka a třeći wo bydleńskej należnosći. Po třihodźinskim jednanju skónči so posedźenje.

Serbske blido w Lipsku

Z nowym semestrom je liečba Serbow w Lipsku tójšto zrostła. Šěsć młodych serbskich studentow sny lětsa na tudyšu universitu dóstali. Z tym je też Serbske blido nowych, nadźijomnje na přeco swěrnych wopytowarjow dobyło, tak zo je samo do wuzkosćow přišło. Dotalna rumnosć mjenujcy hižo njedosaha. Tuž su so blidnicy dyrbjeli — rady ako njerady — za druhi lokal rozsudźić. Hižo dawno bě so wosebje ze strony młodych wospjetne přeće wupřajało, zo by so nowa městnosć bóle w centru města pytała, bdźež wulka wjetšina Serbow bydli. Po dołhim sledźenju je nětko wólba na staroznaty „Durinski dwór“ padnyła, w kotrehož historisko-romantiskich kućikach je hižo jónu jene blido serbske było.

Prěnja zetkanka pod nowej třěchu bě zańdźenu wutoru 5. t. m. Starši blidnikow, k. wyšši wučeř J. Bjedrich, so widźomnje radowaše, hdyž smědźeše tajku sylu krajanow k swojemu blidu witać; wosebje strowješe nowopřišedšich. K slawje tajkeho pomjatneho dnja zaklinča narodna hymna, a prěni literarny wječork bě zahajeny. Słowo dósta k. J. Henčlk přednoškej. Powučny a časowy chcyše być. A što by w Serbach nětkle bóle aktuelne, serbske wutroby bóle jimace było, hač naše Sokolstwo? A tuž njemóžeše přednošowar hinak, hač porečeć nješto wo sołowjanskim Sokołstwje. K zawodej rysowaše přehladnje wuwiće sokolskeje mysličiki. Načisny při tym skrótka też situaciju słowjanskich ludow we 60tych lětach zańdźeneho lětstotka, zo by so zrozumiło, z kajkich pohnućow je so tale narodna čćłowzwučowanska organisacija założiła. Wuloži założerjowe, Tyršowe zasady, wosebitosć jeho methody, kiž wobsteji w tym, zo wona swobodnje a wšostronsce, započinajo z najprosćišim a wjedźo systematisce ke najwyšim wukonam gymnastiki, čćło tuži z wukubłanjom syluseho wólomja k narodnej přisłušnosći a z njej zwisowacej zamołwitosći kóždeho jednotliwca. Wobšěrnje pokaza rěčnik skónčnje na nastaće a rozwiće našeho serbskeho Sokoła, pod kak čežkimi wobstejnosćemi je so wuwiwał a z kajkimi wobčežnosćemi ma so hišće bědźić. Z wulkim připóznaćom so wupraji wo hižo dokonjanym dźele. Hłowny nadawk Sokolstwa widźi we wukubłanju kharakterow — janakow a w duchownym wuswobođenju serbskeho luda, we wuswobođenju z cuzharstwa a wotročskeho ducha. —

Podrobny přednošk wubudźi žiwy zajim wosebje njez starymi blidnikami, kotrymž bě sokolstwo myslička dotal njeznata a serbske Sokolstwo špeniska wjes była.

Ze sokolskimi a druhimi serbskimi spěwami so zabawa wuwabi a plećeše so hač do połnocy. Při tym so hišće wuradźi, zo budźa wot nětka literarne a čitanske wječory (kóždu 1. a 3. wutoru měsaca) porjadnje w „Durinskim dworje“ wotměwać, druhe wšódne pak w starej městnosći wostanu. Wunošk zběrki so na nowe spěwniki naloži.

Kónc — ze zdarom k Radworšemu zlětej! -l.

Smjerć Korle XII.

We Schwedšej rěkli ho dźensa jasno wo smjerći Korle XII.

Jenoc burowjo w Hällingalandu je ho we śnjeh wojak we śiwoje śiatej módrej uniformje tak njemowaneho krałowskeho trabanta, kiž Karolinar njemowany, śiewił, jej pśijśijewiwśi, so budźe śmjerć wulkeho krała kónčaje śiwoje wuśaśujuce pśeś nju namakać.

Kaž śiate, nje ho hač do dźeńśnišcheho dnja bźezdźiwuje dopokazać hodźało, hač bu kral w hrjebjach pśeś wobleśnjenej norwegiśśej twjerdźiśnje Fredrikshafd na wječorje 30. nowembra 1718 wot njepśecześśejše kuli abo wot tajkeje sapłaćeneho mordarja se śamśnych rjadow trjechen.

W lěće 1917 bu kaśeš w Riddarholmśkej zyrkwi wotewrjeny a śwěźći ho, so bź ho kuška da śiwe spanja dobyła a po śylucj mogła rošbudnjenja kńdźene, po wśeh dźesću i blišokoźe wutśeliła, śchtož bu i śkłenjom se starymi munśetami wuprahowane. Schwedźeje stawisnarjo pśichtiheja ho tohorunja k intenm nahladej.

Krótke dny po jeje śiewjenju pśichińoźe burowjy pola śnatnych stara pobožna kniha do rukow. Jn wocźiniwśi dobłada ho wuturuśnjenego kopjena. Tole kopjeno wośchija w śtarych pśinnikach je spodźiwnymi žadanni wuśnaće mordarja. Wožadny farař pśichwa ho potajneje nelźnoźe a pućowośche s knihu a kopjenom do Upśala,

Wohnjowe njezboże

w Komorowoje pola Rakeź 5. meje 1931.

Cźma hórcheże śwe'u pśichitowaśe,
Wśicho cźicho a w mérje śwośhe,
Hacź śwérny śtražnik s trubjenjom
Je śwołał wśichtich Kłoźcom.

Hóbźeł płomjo i domjećoh' wuśmpośche
A kólo wokoł śeihrawaśche,
So iwoni s brunoh' poikhoda
Wjaź' njemóžachu do dwora.
Śću i wokńom bełe śtakati
A hłoś śtawy śtamati.

Hóbź hnźo potom pśichibźachu,
Do domićoh' wjazy njemóžachu,
Duź wśchitka draśka a wścha nadoba,
Je wbohim Kłoźcom ho śpaliśa.

O Boźo, kak śu śchkodowali,
Hóbź płomjenja jim wicho śu wśali,
Teź pośtrełchcźa a hiśchcźe njenjeśu,
Kiž Łćhu wśchak wot lubeź' papjeru.

Duź i śwutrobu daj kóždy raby,
Schtóź śnaje tajśe śrudne padu,
A lndźi, kiž nětk nuśu trabaja,
A śrudnje do pśichihoda hladaja.

Njech Bohu pak ho chwaśba dawa,
So njeź' ho njetśicha śchkoda śtała,
Kak móhli wśchak cźi blížśchi śuśoźa,
Teź runje pśichińcź da śwuśnoh' njeboża.

Tym wśchitkim njech pak dźak bnóź daty,
Najśrudźcźo i śwutrobu won nźaty,
Kiž tehdom i pomozy jim pśichińdźachu,
Tym dźakaja ho wźni i śwutrobu.

Bóh trośchtuj pak Waš wotpalenych
A i tajśim tichźim potrjechenych.
Daj łóźśche myśle do śwutroby Wam
A pśchi tej nuźy waśnaś pśichi Waš ham!

Wośtaja błiźka cźeła mazćenka hotra

Hańža Budaźka.

Pancerowany křižak A před wujědźenjom. 19. meje wujědźe pancerowany křižak A w přitomnosći němskeho presidenta na morjo. Naš wobraz pokazuje křižak wot boka.

Towaŕstwowski powěstnik.

Naš sobustaw čo. 266

knj. Marta Hančcyna w Poršicach

je wumrěła. Našeh dowěrnikow a jenotliwow prosmy, zo bychu přinoški wo 70 pj. za tutón smjertny padank na konto na Serbsku Ludowej Bancy zapłaćili.

Posmjertna pokladnja župy „Jan Arnošt Smoler“

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźe so wutoru 12. rožownika wječor we 8 hodź. k swojej měšańcej zhromadźiznje w Serbskim Domje.

Beogradske družstwo zwučuje njedźelu 10. rožownika přip. w 1 hodź. w Rakojdach. Kóždy njech tam je, dokelž z hudźbu zwučujemy.

Delni Wujezd. Serbske towaŕstwo „Zabrodka“ změje njedźelu 10. rožownika pop. w 3 hodź. swoju měšańcu zhromadźiznu.. Dokelž budźe so ważnej wěcy jednać, maju wšitcy sobustawy přitomni być.

Hodźij. Serbske towaŕstwo „Jaroměr Imiš“ swjeći njedźelu 10. rožown. wječor w 7 hodź. w Eigncree hoseńcu swój 3. założeński swjedźeń. Program je bohaty. Wšitcy Serbja a jich přećelojo kaž też wokolne serbske towaŕstwa su wutrobnje přeprošene.

Předsydstwo.

Hasłow. Jednota Sokoł ma sobotu 9. rožownika wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Khróšćanski Ratarski Dorost změje wutoru 12. rožownika wječor ½9 hodźin w Khróšćicach pola Natuša zhromadźiznu dla wuleta do Drježdźan.

Liehań. Dźensa wječor z dypkom ½8 hodźin pruhuja so narodne reje pola Rudolfec.

Lichań. Sokoł zeńdźe so wutoru wječor we 8 hodź. na zrěčnym městnje pola połneje brožnje k zwučowanju. Přińdźe wšitcy. Jeli so dešćuje, zwučujemy w žurli.

Łaz. Towaŕstwo „Handrij Zejleŕ“ změje njedźelu 10. rožownika pop. ¼4 hodźin w Sołćic hoseńcu zhromadźiznu. Wšě sobustawy maju winowatosć přińć. Přednošk změje k. farař Malink. **Předsyda.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Sotry wšěch jednotow změja njedźelu 10. rožownika přip. w 1 hodź. w Rakojdach hłownu pruhu. — Dop. w 9 hodź. wubědźenjemy. **Zwj. načolnica.**

Radwoŕ. Sokoł wutoru wječor pola Šubertec wije. Wšě knježny z Radworja a wokoliny su wutrobnje witani. ½8 hodźin zwučowanje za Sokoł.

Ralbicy. Sokoł ma wutoru 12. rožownika wječor ½8 hodźin zwučowanje. Dokelž je to posledna pruha za Radwoŕ, njesmě žadyn zwučowacy sobustaw wuwostać. Zdobom budźa so też serbske narodne reje přezwučować. Tuž so też knježny, wosebje wšě, kotrež do Radworja sobu pójdu, na nje přeprošnja.

Serbski Ratarski Dorost za Radwoŕ a wokolinu ma njedźelu 10. rožownika pop. (hnydom po nyšporje) krótku, ale jara ważnu zhromadźiznu pola Kralec. Wšitkich sobustawow wšěch wočakuje **předsyda.**

Zymnu wodu – Persil nutř

a hotowa je wobnowjeńska kupjel za wšo łahodne!

Persil zaluluje Wam kóždu wobčežnosć. Tłóčće pisane šaty lohko do mehkeje Persiloweje jeśće, wopłokajće derje a spěšnje, přidajće posledniej wopłokowańskej wodźe k wobnowjenju barbow nješto kisła a potom zawalće płokany dźeń do mokrotu čehnjaceho běłeho rubiśća, zo by so posledna mokrota zhubiła. Budźeće so wjeselić, kak rjenje čiste wšo je. Njezabydźće pak, dźeń, kiž chceće płokać, najprjedy na jenym kónčku pruhować, hač so scyła płokać hodźi. Spytajće prošu takle. Budźeće spokojena.

Persil nješkodźi čeńkim šatam

Znajeće hižom najnowši wudźětk Persilowych dźěłańnjow: *IMI* Henkelec wuplokowański, klustański a rjedźeński srědk?

Porućam po přihódnych płaćiznach:

Motorske kola kóžd. znamki
jězdne kola za žony, mužow a dźěći, Bubi-kola a šukkadła (Tritroller), **šijace mašiny, žimace mašiny, gramofony,** tauele, narunanske dźele atd. wobswětlenja za motorske a jězdne kola, dybzačne lampy a baterije, nakhribjetniki, sedłowe přikry wěki, dźěłace sedła płokanski kompresor — lohke płokanje, radiowe připrawy, znate znamki, wuporjedźenje, emaliérowanje a niklowanje

H. Paul Gräfe
mechanikarski mištr
Talstr. 7 w Kamjencu Tel. 470

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje, Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožnjenja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožnjenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožnja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tutoje banki, kiž serbske Nowiny kóžde tři wozwěja.

Cisło (Nr.) 108 **Budyšin — Pónđelu, 11. meje 1931 — Bautzen** **Lětnik 90**

Němski zwokowny minister francowske poroki wotpokazuje

Němski zwonkowny minister dr. Curtius je w Barlinje na hosćinje wukrajnych nowin wo nadawkach nowin a wo jednanju se sjawnym mjenjenjom rěčał. Woprawdźitosće dyrbja so nowinarjo dźerżeć, hdyž chcedźa sminyć, so woprawdźitosće, kaž so wěsty maju, sfałschuja. To na pschikład **tež wo němsko-awstriskej zwonjej uniji płaci.** Ju wukazuje, je wukraj husto s wopačnych pschedstajenjow wuschol. Poroki wo formje postupanja němskeho a awstriskeho knježerstwa pschi wosjewjenju plana němski zwonkowny minister s rasnosću wotpokaza. Dojednanje dozwuschi stej wobej knježerstwje jeho prawidła druhim knježerstwam wosjewiłej. Nadźija so, so swada wo taktizy pschestanje, so praschenja nahladnosće s boka wostaja, a so so wo wězu s mérnej wězownosću jedna. Briandowe pokasanja na cźišće hospodarski charakter němsko-awstriskeho plana wón wita. Hospodarsku nusu, kotraž je Awstriku pohonjowała, je awstriski městokansler poslednje dny dokładnje rozłožił. Němska pod cźichudom załostneje cźesołosće a pod cźišćenjom najcežšich reparazijow steji. Wo wotbyće naschich budźelkow, rosschěrjenje wikow, wo to so prózujemy. Ménjenje, so dźensa s politiku zwonka móz powjetschi, wo dospołnej bjesrosumliwosći sa położenje wobeju ludoweju hospodarstwow zwědźi.

Njewotwisnosć Awstrikeje so w prawidłach napisana we wustawy zwonneje unije njepschikrócźi. W kotrych sćěrjenjach žu so sćěrjenja a Genšti protokoll s oktobra 1922 framuje, njeje planowi pschećiwniszy hač dotal rospominali. Awstrikje a němske knježerstwo smérom jednanjam Rady Swjatka Ludow wo tym napschećo hladaju. Prawne praschenje hodźi so wjeso s powažanjom hospodarskeje pschisprawnosće a politiskich pschećelow sacźmnicź.

Němske wotpósłanstwo runje kaž awstriske w Genfu wschě druhe namjety a wschě wobschěrne plany sa wustrowjenje europiskeho hospodarstwa powita a so pschi tajkich dźěłach intensiwnje wobsdźeli. Wón je wospjet swoje pschesmědźenje wuprajił, so dźeli pódła regionalneho dojednanja shromadne plany sa zentralne nadawki pscheje.

Briandej so kandidatura za presidentstwo poskići

Cźasz, na kotryž je so Doumergue sa presidenta francowskeje republiki wuwolił, so w bliskim cźasu minje. W poswědźenju komornege lěwizy je so wobsamknło, Brianda proswjeć, so by kandidaturu sa presidentstwo pschijał. Pschi wuradźenju so sastupowachu sozialistiszy radikalni, radikalna lěwica, lěwizowi republikanizy, njewotwisni sozialistojo, sozialistiszy radikalni a druhi. Deputatizija je wjednistwom Loucheura, dyrbjesche so hižo sobotu pschipokdźiju k Briandej podać, tola je so wobsamknło, wopyt hač do pónđele wjeczora wottworjeć, dokelž dyrbi so shromadźizna senatowje demokratiskeje lěwizy wocźakać. Jeli so by so demokratiska lěwica ménjenju schtyrjoch senatorow, kotrjž běchu sobotu pschitomni, pschisamkła, by so nětka sylna wjetschina sa Briandu wocźakać; pschetož sozialistojo su hižo rjekli, so budźa wschitcy sa Briandu hłosowali.

Francowska požčonka za Juhosłowjansku

Ssydomprosentiska požčonka za Juhosłowjansku, kotraž dyrbi k krjenjenju dinara słužić, je so sobotu po dźesaćdźesatowym jednanju w Parisu wobsamkła. Požčonka je po kursu 87½ wuda a 1025 miljonow frankow wuczinja.

Potłóčenje nabožinskeje wučby w Španiskej

Schpanijska ministerska rada je wobsamkła, so **nabožeńska wučba w schulach njejmě wjazy nuzjena być. Jenož po zadanju starschich so nabožeńska wučba poda.wa. W schulach, w kotrychž so wučerjo zapowědaju, tuta wučba podawacź, so to duchownemu poruczi, kotryž pak žanehu zapłaćenja za to njedóstanje.**

W tu chwilu **kommunistojo** w Schpanijskej **žiwu agitaziju** dźěłaju, tola po powěsći pschehnata być sa, so je sto ruskich agentow do Schpanijskeje pschischło. Sa to se radikalneho stejischcźa ratarskeho wobydlerstwa strach hrozy. **Ratarźy dźělacźerjo** su so nětkotrych kubłow smjewali, kotrež su jich wobhładźerjo abo sarjadnizy wupuschćili. Dotalni roboćerjo ménja, so maju w republiki prawo na kubła, na kotrychž dźěłaju. Jim je stejischćo republikanskich wyschnoćerjow pschesłubne, a tohodla je ważne, so je knježerstwo pschikasało, so dyrbja so **wschě pušo ležaze pola hubdom sa dwaj dnjej wobdźěłacź.** To maju gmejnske wubjerki postajić. W dwěrnych padach ma wěžywustojny rosdźělić, schto ma so wotwjeć. Wobschěrjeć dyrbi potom sa dwaj dnjej s dźěłom saporjeć. Jeli so to njeczini, gmejnski wubjerk to najatym dźěłacźerjam cźiniś da. Jeli so so wobhładźeć sapowědźi, usdu sa to sapłacźiś, so jeho kubło sobjerje, hač so sapłacźenje stanje. Jeli so wobhładźeć sa pschewjedenje dźěła pożčonku trjeba, so wona jemu pschisłowi. S wunoschkom wobdźěłaneho pola so sa pożčonku rukuje.

Tele krute postajenja su tohodła nusne, dokelž w Schpanskej wjele bohatych kublerjow wulke kruchi kraja nje-wobdźěłane wostaja. **Dokelž może bjesdźěłosć a powschitkowna nusa k straschnym nazhlitosćam dowjesć, ma knježerstwo tónle wukas sa najlepschi krótk, kommunistiske agitaziji napschećziwo dźěłacź.**

Na praschenje sa wotmyślenym wuwjoenjom je ratarski minister wotmolwił, so njejm wo tym rosdźělł. Sa wuwjoenje so ležownoscje postaja, kotrež njejsu wobdźěłane abo pod płuhom, abo kotrež dla njerodnosće wosdźěrjenym pschemało wunoschcźa. Dale so wulke kubła zyke abo sdźěla wuwjoja, kotrež dla swojeje wuhschesitrjenscźje sa stat politiski abo hospodarski strach pschedstajeja. Tajke kubła su wobsebje w Andalusiskej, Estramadurje abo w Kastiliskej. Dale so te ležownoscje wuwjoja, kotrež s nowym statnym powdobjenjom wulku hódnosć nabudu. W tutym padźe stat sam wuwjojene kubła do wobhładźenstwa pschewoźnika a je w mjenschich sahonach do herbskeho pschenasnjacźa da.

Samunanje sa wuwjowjenje njeje so hischcźe postajiło.

Briandowa płaćizna 47 pj.

Jednanja s Barlinskimi młynami a pjekarjemi wo **sniżenju** chlěbowych płaćiznow s pschedbydźstwom němskeho sjednjenskeho ministra Schicke so dale wjedu. Po wyschnoscźinym **jednanju** su wone chlěbowazy wunoschk mělc:

Barlinjske rožku mlěkaze mlyny se składow žitoweho wikowańskeho towarstwa rožu s wunmjenjenjom dóstanu, so ju hač do 70 prozentow wunjelcu po płaćišnje 27 hriwnow wot mlyna abo po 28 hrywnach wot pjekarskeho doma sa hotowe pjenjezy podawaju.

Tale muka žnjě so jenož tajkim pjekarjam wotedawacź, kotrjž so na to swjasaju, so chlěb drožo njepschedawaju, hač je Barlinski pjekarski swjazk sa swoje sobustawy postajił. Pjekarski swjazk je so na to swjasał, so budźe wot swojich sobustawow zadarć, so wot 18. meje pokrutu chlěba, po sdźerżanej cźěłkosći a w dotalnej hódnosći po 47 pjenjezkach pschedawaju.

Kaž bórzy so płaćišny pschenicźnjeje muki s knježerstwowymi naprawami smija, budźe so wo nowym sniżenju chlěboweje płaćišny dale jednacź.

*

W tymle wosjewjenju so njepraji, kelko kilow je pokruta chlěba w Barlinje cźeła, kotraž ma so wot 18. meje po 47 pjenjezkach pschedawacź. **W Drjezdźanach** schtyripuntowska pokruta chlěba sobotu 74 pjenjezkow płaćesche. Prózowanja Drjezdźanskeje rady su wuspěch dosahle, so je spomnjezerikim hamtom podpjerani wot spocźatka tutoho tydzenja schtyripuntowsku pokrutu po 65 pjenjezkach město 74 pjenjezkach dóstawaju.

W Budyschinje sobotu schtyripuntowska pokruta cźarneho chlěba prenjeje družiny 64 pjenjezkow a druheje družiny 60 pjenjezkow płaćesche.

Do sanitetneje kolony so třělało

Jedyn morwy.

W nozy k njedźeli je so wokoło 2 hodźin do sanitetneje kolony Taury s pschihlušnikami, kotrjž so z nakładnym automobilom s Wušenbranda do Limbacha w Sakscy wjesechu, krótko psched nowym hatom s nětkodźe tři metrow hlubokeho pschěrowa třělało. Mlódźachi sobustaw sanitetneje kolonny Cźerwjeneho schkiża, Marcźin Fleischer rěkaze, so s kulku do wutrobu, kotraž so s thribjeta wudobu, smjertnje trjechi. Druhi sobustaw, kotryž so tohorunja na wosu sobu wjesesche, so s druhim wutřelom cźežko skrani. Na wosu so też starschej morjenko Fleischera sobu wjesechtaj.

Nadpadowańi kommunado Kamjenicźanskeje krajneje polizije je swědtonjetakani blisti městowy lěs pschepyta a někotre wožoby saja. Dale so kommunistiski inrnářši dc dom natykanych revol- bi toho domu sajeli. Dale so przeswědcźichu njerecznym nadowny dom, pschepytachu, hdźež tohorunja pjeć natykanych revolwrow a jedyn kalacź sebrachu a wjese wopytarjow sajachu. Winikow njejsu hischcźe wobli sajeć.

Morđarstwo po sdaću se sportskim swjedźenjom nazionalnych sozialistow swisuje. Možno je, so je tšelc měnik, so su hidźo w automobilu nazionalni sozialistojo.

Pruski sejm zakoń wo kommunalnych požčonkach přijał

Pruski sejm je w sobotnišim poswědźenju zakonjowy nacźisć pschijał, po kotrymž jenož s knježerstwowej dowolnosću smědźa gmejny požčonki pschijeć a rukowanja pschewsacź. Dale je so nanjet pschijał, po kotrymž so statne požčonki jenož w zyle wobwitych wuwsacźnych padach s wunmjenjenjom pschisłwola, so gmejny a gmejnske swjazki rukowanje sa požčonki pschewoźmu.

Ludowe rozsudźenje započatk augusta

Pruski sejm žrjedu do **zwjazkownych prósdninow** póndźe a so 8. junija sasno shromadźi, so by **sreczenje je evangelijej zyrkwju** hač do 13. junija pschijał.

Kónc junija so pschedwidźomnje wo **ludowym pojadanju sa rozpuschczenjom pruskeho sejma** w sjemje rosdźěli. Kaž so w sjemje wocźakuje, budźe so wo ludowym rosdźělenju sa rozpuschczenje sejma pschedwidźomnje sapoczatk augusta a to **w njedźelu 2. augusta abo njedźelu 9. augusta wothłosowacź.**

Zraženje w Innsbrucku

Na sjezd wjeczornoawstriskich nazionalnych sozialistow w Jimsbruku bě 300 nazionalnych sozialistow s Bayerskeje pscheproschenych. Dokelž policajska direkcija w Minichowje jim s automobilemi do Tirolskeje sakasa, so město sjawneje shromadźizny shromadźizna we wulkej měschcźanskej sali wotmě, do kotrejež so nihdźe 300 nazionalnych sozialistow s Němskeje sendźe, njesu nimi němskorjenjarski sapółjanz Heines. Psched měschcźanskej sali so ludowa cźrjoda do wotdźělenja uniformu wobleczenych nazionalnych sozialistow da. Policija lud rosehna a nazionalnym sozialistam smóžni wotcźahnyć. Nazionalneho sozialista s Flotowa se Stwera w Mecklenburgskej, kotryž je jeneho wyschischeho policajskeho sastojnika wo jemju cźišnył, žu sajeli.

Briandowe dobyće w deputerskej komorje

Franzowski swonkowny minister Briand je snowa we deputerskej komorje wjsche porok wotrahł, kotrež žu jeho pschećiwniszy jeho mérowej politiji cźinichu. Se 460 pschećiwo 115 hłosami je komora nanjet sapółjanza Faugera pschijała, **w kotrymž komora dalschej internazionalnej dorosumjenjeschej politiji a hromadźe dźěłanju europiskich ludow pschichłosuje.**

Druhi dźeń dnjowoho porjada, **w kotrymž so wotmyślena němsko-awstriska zlowna unija formalnje sahnuje,** so je 470 hłosami pschećiwo 0 hłosach pschija, mjes tym so je Briandej dowěrjenje se 430 pschećiwo 53 hłosami wupraji.

Schpanskich matrozow njepokojni

Muzstwo na někotrych schpanskich łódźach ma po sdaću pschićinu k njespokojnosći. W pschistawnym měsće **Ferrolu** matrozojo jeneje bitwiskeje łódźe, kotrjž běchu na kraj schli, psched republikanski klub **a k radnizy pschićeżeje-**

chu, a so na hubjenu jeju a počinjenja prěnjeho offizěra swojeje kodje wobcejeżowachu. Hdyż so na kodź wróćichu, jich wschitkich sajachu. Pschewptanje je so sawjedło.

W Cartagenje su arsenalowi dźěłacjerjo s wobcejeżowanjom na jeneho offizěra w měsće demonstrowali. Cźah pak so měrnje rozeńdże.

Nasylnosće w Madridźe

Pschi wálnej agitaziji nowosałożeneho njewotwisnjeneho monarchistiskeho sjednoczenstwa, kotremuż wobsedźeć Madridiskich monarchistiskich nowin „A B C“ jako sobustaw pschisłuschca, je njedźelu k cźežkim nazylnosćam doschło. Se schtyrjomi automobilemi sobustawy tohole sjednoczenstwa po hłownych dróhach jěchadźachu, pschi cźimż „Sdkawa kralej!“ wolachu. Jenotliwi republikanojo so hórschachu, *na cźož puki padachu, a so někotre wuhnjezichu ludźi sbožacznu.* Skónczenje lud automobile monarchistow spali a wjednikow smorka, kotrychž policija hišće so z jastwowym wosom wukhowa. Hdyż chyschce rosnjemdrjeny lud dom monarchistiskeho sjednoczenstwa japalicź, zibilna garda zakroczi, kotruż hwisdajo a tschicżo powitachu. Jej so jkónczenje poradźi, nawalnikow wotczišćicźeć.

Potom lud psched dom nowin „A B C“ pschicżeje, so by jón sapalił.

Też tu mešchczanska garda zakrocži, kotraż bě dom wobsadźiła. Pschi tym su policajojo wojazy pjeca z twarjenja tšeleli a někotrych ludźi zranili. ½7 hodźin wjeczor bě Madridske hłowne torboschcejo Puerta de Sol połne wjele tyšacz *demonstrantow, kotříž psched tamnym znutskownym ministerstwom pschećiwo mešchczanskej gardze* protestowachu a na prawizowerho znutskowneho ministra phi a hańba wolachu.

*

Knjezerstwo je sjenjanstwo wotstronilo. Se sjenjanskim njenom njeznmě so nichtó wjazy njenjowacź.

Republikanske hibanje w Bołharskej

Dopisowar Parizskeho „Exzelsiora“ se Sofije powě, so opposizijke hibanje pschećiwo Ljapczowej a Burowej so opposizijke hibanje pschećiwo Ljapczejowej a Burowej kuje, so wón Ljapczowa, kotryż kaž diktator knjezi, na knjezerstwowym cźole wostaja. Dopisowar pschipomni: Spomnjenja hódne je, so hibanje pschećiwo diktaturje niż jenoż pschibéra, ale so w Bołharskej wot cźasa wuwokania republiki w Schpanskej so *też* republikanske hibanje pokasuje.

15 smjertnych wusudow w Birmje

Wurjadny sud w Pyaponje w Franzowskej Judochinje je w prozesu pschećiwo sbožacznu w Tharawaddyskim wokrjesu sledowazy wunjud wuprajił: 15 sbožacznjow so ke zmjerzi sajudźi a 56 k zuhnanstwu na cźas žiwjenja. 24 wobškorzenych so wulwinuje. Wunjud podkožuje spschewjdu wurjadneho sudu praji, so su wjednizy sbožacznjow lohkowérnjowosć a njewědomosć swojich pschiwišowarjow na wohibne a sazpěcza hódne waschnje wuwuživali a tuteh trajnje w bojoschći dźerzeli.

Nowa wojowańska methoda hórnikow

Dwě sći hórnikow w Takani w Japanskej sapowědujetej so, z podkopkow wujěcź. Zonam, kotreż w podkopkach dźěkaju, su kakali, so bychu prajile, so tak dołho pod zemju wostanu, hacź budźa jich zadanja dopjelnjene. Jich zwójšni jim jědź noschu. Hórnizy straschtja, dokelž su hórnika w druhich podkopkach z dźěka puschczili.

Ze Serbow

W Budyschinje, 11. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Schtelowa je dale na rjane postupowała. So so hišće z zyle wuczahnyło njeje, zależi na tym, so so wětry z lodoweho morja z cźopłymi z połowja nad naschimi stronami setkaja. Tute setkanje sawinuje kurjazow a druhdy šćabe mačenje. Nižiny wotsaluja so k ranju. S wjeczora pschikhadźaze wyschiny su žylne a wobschérne a pschinjesu nam wšelke wuwjedrjenje. Pola kuny Island je nižina spóinacź. Hdyż w połnozy nimo poczehnje, saracźi wšelce pucź zmnym wětram z połnozneho kodosteho morja. Tuž změlny so też bórzy wocźopleńja nadźijeć. — Zutše wutoru schtadża ščonkčo 4,10 hodź. a khowa so 7,43 hodź. Mšacźk schtadża rano 2,39 hodź. a khowa so połnohnu 1,57 hodź. — Dźenża rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +4, thermometer we nozy +11. Wuhlady na šuche wjedro.

Tšo lodowi mužojo

Wot pjenżnuniscjeje pondźele hacź do schichodneje *srjedy knjeja po prozyny znacźi tšo lodowi mužojo.* Mošnamjenjeja wotpłódźenje do mejskeje radosće. Wčerawschu njedźelu wschak změdźachmy hižo trochu saczucź, so je jich cźaš tu. Smy pak dobreje nadźije, so po letuschej dołhej zymje a pschi tak połnje sastupjenym nalécźu zebi njejšmy sašłuźili pschiplazł knjeżstwa tutych tšoch zmnych zwjatych Mamerta, Pankraza a Serwaza. Wšo njemóžemy njewinowatych protyčnych zwjatych winowatych a samotwitych sčinicź sa zymny cźaš wospredź lubošneje meje. Pschicźina k tutym zymnym dnjam a tuste dosež nalétnim mrózam leži w atmosferskim hibanju sto dosež nalétnim mrózam leži w atmosferskim hibanju. Hdyż so powětr nahle sczopli, potom dyrbi po naturskich zakonjach wésta reakzija sastupicź, to rěka, nahła czopłota so z druhese strony sašo wurunacź spyta a pschi tym dóńdże k tutomu zymnemu pschipławej, kiž bjes wuwsacza ikoro kóžde léto sastupi.

*

— **70. duchowna wjeczorna hudźba** budźe jutšje wutoru 12. meje wjeczor we 8 hodź. w Pětrowskej zyrkwi. Pschehwjedu po pschičzelowe zkładby wot Platza a Friedhoeffera, wot kotrejuž zkutkowanja pschedleża wulkotne rospravy z Drježdźan, Kamjenicy, Lipska a Düsseldorfa. Wołoebje pak lubi sobustkowanje Hanje Leydhecker wobsebity wumělšti podawk; wona šłuschca tola do najlépschich němšticich altistkow. Programy se wschitkimi tekstami su po 30 pj., za bjesdźělnych po 10 pj. pschi zyrkwinych durjach dostacź.

— **60 lět Budyska wyschischa** realka. Budyska wyschscha realka z wyschchej holcźej schkoły šmě letšha na 60-letne wobstacźe schladowacź. S tuteje pschičziny wotměja so schtwórtk 21. meje schkoły swjedźeli, kiž budźe we „Měnikej khěži“ w Sčitkach a w „Societät.“

— **Wobhódna njedźela w Budyschinje.** Pschichodnu nje dźelu, posledniu njedźelu do giwjatkow, su w Budyschinje wobkhodny wotewrjene. Klamy šmědźa njedźelu 17. meje wotewrjene być dopołdnja wot ½11 hacź 12 hodź. a popołdnju wot ½2 hacź 6 hodź.

— **Kradnjene motorske kolo a jšdne kolo.** W nozy k dźenżnišchemu dujej kradny nětčo w Trjebežiskim motorske kolo znamki „D. K. W.“ I—5856, motorowe cźisło 230 556, cźerwjeny benzinowy tank, na lěwym boku trochu stłóčeny, z wobeju stronow kolenowej pufarjej jako drastowy schkit. 10. meje wjeczor kradnychu z jenoho hoscźenza pschi Serbskich hrjebjach muža kolo znamki „Mile“, cźišło njeje znate, jendželske wodźidło z cźornymaj pschimadłomaj, žolte swjena, defekteny šwónczk a cźerwjenej aumi'owej wobruczi. — Wo wuzwone zdźělenja prošu kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

— **Padnjschitwa.** Wot 3. hacź 5. meje 1931 kradnychu wot běrnowych hromadow Wutołczanskeho knjezeho dwora na Panjeczanskich honach dezimalnu wahu (za 5 zentnarjow), zentnarski punt, rěpowe widły, běrnowe widły, wolijowu khanu a nětajki zentnaŕ běrnow kaž też w nozy k 5. meji z jeneho wosa nětdźe 10 zentnarjow běrnow. — Dale kradnychu w nozy k 6. meji z jeneho hoscźenza blizschcze wokolnoj z nutsdobrecźom dźělbu zigaretow znamkow Bulgaria-Krone, Hánsom, Salem Aluslege, August der Starke a Mai-Kapper w pakcźikach po 9 a 25 schtuk kaž też nětkotre tyšli zigarow znamki Fabelhaft. — Wo wuzwone zdźělenja prošcha zandarmstwje w Bacźonju a Delnjej Kinje a kriminalne wotdźelenje w Budyschinje, telefon 2802.

— **Schwintarja mór** je wudyrił mjes šwinjemi rycźerskubłowneho majeńka Albina Müllera we Wulkej Hartmanje, kaž je so hamtšad zwěsčiło.

S Trjebežiskeje. Wčerawschu njedźelu tu nascha a Wabeczanska młodźina zhromadnje meju debelejerschtaj. Popołdnju w 2 hodź. zapoczha so cźah pschez wjes. Hudźbu postaji kapała Porschiskeje wohsnjowseje woboru. Schtyrjo kłowniojo a hewschi zabawjenj starachu so za žort a wjesele. Jako běšche so cźah do hoscźenza wrócźił, podachu wolić. Dla wosobitych politiskich wobstejnosćow we Francowskej njeje mózno, do dnja wólbow nješto wěste wěsčić, štó ma najwjacy wuhladow na tuto najwyšše zastojnstwo.

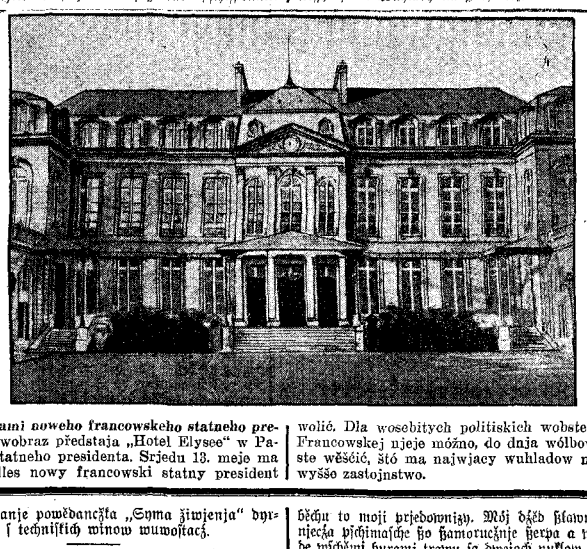

Před wólbami nowcho francowskeho statneho presidenta. Naš wobraz předstaja „Hotel Elysee“ w Parizu, palais statneho presidenta. Srjedu 13. meje ma so w Versailles nowy francowski statny president

Pokračowanje powědančka „Syma žiwjenja“ dyrbjesche dźensa z techniskich winow wuwostacź.

Młody kěžor a kócka

Němdy běšche młody kěžor. Jeho wutroba běšche napjelnjena z milosću a dopomnjećemi na hławne skutki jeho predowniko. Jeho predowniža běchu hromadu wjazy hacź pjeć tyšacz mužow sniczili, tyšacz njepschećelskich wjow sapuseščili, jich wójska pak běchu tyšacz njepschećelow sabili a so z jatymi do twjerdźiznu kraja wrócźili, pschewodźani wot dobuježerskich khwalospěwow, pod smukami wschich zwonow zyłeho kraja.

Nowy młody kěžor běšche 14 lět stary, jako knjeżeństwo nastupi. Jeho młoda mysl bě napjelnjena z dobrymi pschedewzaćemi; wón chcyše reformy pschewjesć a tak poda so, so młody kěžor, jako jeneho dnja po žiwotnim krónowanju wotucźi, tak ruce hacź běchu jeho zmyli, jeżelsali a zdrasćili, kěžorskeho kucharja k sebi swola, jemu w pschitomnosći wójnskeho ministra, ministra zwonkownych naležnosćow, ministra ratarstwa a kultusowneho ministra praji: „Luby hrabja a kěžorski kucharjo, moji wuczerjo mi powědachu, so njejdźa wschitcy z mojich podanow kundratowe pjelnacźki a so su mjes mojimi podanami hłubši ludźo, kiž lóčźi jedźa. Luby hrabja a kěžorski kucharjo, pomjenuju Waš z tutym za krajanowsko ministra za jedyn z mojich ludźow, kotryż šměcze sebi po dobrozdaću wuzwolicź, ale dźensa chcu jěsć kóčźu k wobjedu.“

Kěžorski kuchar wobja kolenje młodeho kěžora: „Majestosća, to je njemóžno, pomyślcze sebi, majestosć, so so lóčźi pschi kěžorskich dworach njejedźa.“

Młody kěžor so pozměwschi pschecźelnje rjekny: „Sawisce nic, wdm, so so pschi kěžorskich dworach lóčźi njejedźa, ale wdm, so jedźa je hłubši ludźo. Moja wutroba wrali mi, so dyrbju być z nanom hłubšich, kaž běchu to moji predowniży. Mój dźěd hławneho dopomnjeća pschimasche so hamorunčnje zerpa a wožnja pschebe wschelmi burami trawu za dwojich nutkow. Mój hławny nan sabi w bydlenju khudeho schewza hamorunčnje schérokaj hobłikaj do jeneho schtónja. Mój pradźěd, rjek, nacźerpa hamorunčnje z bowom wodu se studnje a ja njedyrbjak cźešćicź khudobu, dokž wschitcy moji predowniži cźešćowanjowja za cźežke dźěło khudych zjawnje dopokasachu? Tohodla praju, so je moja wola, wosa absolutneho kěžora a knjezićela njepowalna. Cźaju dźensa měcź k wobjedu kóčźu a z tym basta! Wotzalcźe so!“

Hdyż młody kěžor ham twota, wyskasche jeho wutroba. Pschez wokno kěžorskeho hrodu zhladowasche wón na krajne město, kotreż cźorne psched nim leżesche. Tam w kamjentnym morju khěžow bydli mnoho khudych ludźi, kiž kaž běchu jemu to wuczerjo prajili, kóčźi a mnoho druhich wotpadankow jědźa, na kotrychž je khudoba spósnaca. A wón, žiwy a mócny knjezer, chyla so k nim a pomjenscha jich nuzu, pschetož też wón budźe wobjedowacź kóčźu. To je sapoczatk reformow, kotreż dyrbja so pschewjesć so by so dobyła powěsć wo jeho dobrocźiwosći do zyłeho kwóta.

Potom wotewrichu so durje a wuplakana kěžorowa wudowa sastupi.

„Kěžorski kyno,“ rjekny wona plakajo, do kenjoschki so swjesowschi, „Wy chcesće měcź kóčźu k wobjedej? Móji kěžorski kyno, je to Wasch njepschemjenjomny rosćud?“

Młody kěžor so pokloni: „Ja chcu a budu,“ wón rjekny, „pschetoż z tym pschiwobrocźu žiwoju wutrobu k khudym. Wobkładajcze sebi, kěžorowa wudowa a moja macź, naschich predowniskow. Moja wjeselošćawjena prawowka wja sebi jeneho dnja jejtu a zwjesću do ruki a pschijchi nimodnjy pschikhadźazemu proschernej knesnik ke khołowanu, moja twjerdźena wolwka wupłoka jeneho dnja hamorunčnje schantko kamjenjorubatskeho mischtra a Wy, moja kěžorska macź, najwelušcźe hamorunčnje schkleńcu z winom a posćicźijscźe ju dwórskemu marschalej, jako dopokas, so njehanbujesće so psched zanym dźěkom. Tak rěcźa hławne stawiznu k naschim wutrobam wo tym, so so kěžorki zenje psched dźěkom njehanbowachu, a bźscheše tež cźešćiše, ale so pokasachu, so nanaka khudoba w nich stajnje schkitarja. A tohodla budu dźensa wobjedowacź kóčźu, to je moja kěžorska wola. Je to spočatk reformow, pschetož budu stajnje z nowocźahnym knjezerjom a nanom khudych.“

Hdyż bě kěžorowa wudowa woteschła, pschihłoźe dwórski marschal a wošja kolenje młodeho kěžora.

„Majestosća,“ rjekny wón žałosćo, „pohladajcze z wokom.“

Wonka na dworje njerwjesche so cźorne z radźicźelemi, dwórskimi knjenjemi a dwórnikami.

„Wichčem, kotrychž tu psched sobu widźicźe, majestosć,“ dwórski marschal rjekny, „hu fit, jako hrabja a kěžorski kuchar na Jeho exzelenza krajanowski minister pomrěchu, rjanu kóčźu wobstarach. A woni wschitcy běli pschejsa, so by so jim fiminosć wuspałała, hdyż njetrjebali pschihłabowacź, kak majestosć wožebnje požadanu kóčźu ja jě. A ja ham nam sa majestosć pokornu prošym. Majestosć chyła swoje pschecźe spuschcźeć . . .“

Rosnhorjeny wo tutej khrobłosći, zatepny młody kěžor hnewnje wo senju a sawola: „Chcu z wobjedej kóčźu se smjetanowej juschki!“

„Majestosć!“ Młody kěžor wobroći jemu khribjet.

Dwórski marschal wotšali so spěschnje, sawoła dwoje puschcźenje se służby a kěžor saklinka ministra znutskownych naležnosćow.

„Luby ministrje,“ wón rjekny, pschi cźimž mudrje na njeho hladasche a so w lenjoschzy cźumpasche, „rozpominach husto njerunnosć statowo, kak dołho hacź hym kronowany. Moji wuczerjo saschcźipichu mi dobre zasady. Ssu bohaći a khudych ludźo. Khudźi ludźo jědźa kóčźi. Bohaći a mózni njejědźa zanych kóčźow. Khudźi ludźo

šo wobdźělniły k meji, hdyž mějesche sawjeselenski pschedsyda, knjes Mertink s Trjebjenzy, powitańku šwjedžensku rěč a dźakowaschе šo wosebje Trjebjenskej a Wadeczanskej młodźinje. Po stónčenej narěči, w kotrejž běsche pschedsyda też na smyst delebranja meje spominał, pschehladowedźe 12 hołzow rejn wokoło meje. Potom šo pacholo do meje dachu, pschi čimž šo wjele žorta poschkodźeschе. Wokoło 3 hodź. meja wodze, s mejstrom kralom bu knjes Oswald Palmer a s kralowinu k. Margareta Pětschkec se Trjebjenzy. Po kralowskim cźahu sćěhowachu wschelake sawjeselenja na šwjedženskim namjeśe, doniž dešchcź ludźi do hoscźenza njemunowaschе, hdyž šo k mejskim rejam pikaschе.

* **Buk.** Schtwórtk rano wokoło ½9 hodź. tu na statnej dróhi 3 létne dźěćo do automobila saběža. Na zbožo auto po pschedujźmje a pomaku psches wjes pschijědze. Wjednik wobdźěděsche dosć duchapschitomnosće, so žwój wós huydom sajtaji. Wós běsche dźěćo jenož potorhnył a lohko franił.

* **Njeswacźidło.** Sajchu sobotu je knjeześtwowy rada dr. Vater, sastupjeć hamtskeho hejtmanstwa, knjesa pschekubza Herberta Krausu tudy jako statwnika Njeswacźidłskeho wokrjesa do słužby sapokłakał. Pšches pol sta lět je nasche statwnistwo w Krausez rukach było. 16 lět běsche knjes Erdmann Krausa, dźěd nětkźišcheho statwnika, je statwnikom, a 38 lět je knjes Willy Krausa statwnistwo wjedł. Knjes Herbert Krausa je 30 lět stary. Schtyri lěta khodźeschе do ludoweje schule w Njeswacźidle. Potom wopytaschе někotre lěta wyschu realku a słónčnje wyschu wikowarišku schulu w Budyschinje. Po dostatci šrolosći sastupi jako wučzouz pola krajnostawskeje banki, a jako bě wuwuknył, wosta tam hišćeze khwilu jako sastajnik. Potom dosta městno pola městnoweje a statneje banki Hornjeje Łužicy w Budyschinje, napodsłedku jako korrespondent. Po šmjerći swojeho nana je starschiske wobdźěstwo pschewsał a powjedźe po pschikładze swojich wótzow nasche statwnistwo.

Z **Marijneje Hwězdy.** Sobotu zemrě tu najstarša klóštrska knježna Margerita (Marhata) Hana Cyžee z Wotrowa. Narodźi so tam 19. januara 1845, docpě potajkim starobu přez 85 lět. Zadrasćena bu 5. oktobra 1863 a swjatołne sluby wotpołoži 13. julija 1869. Přisłušeše potajkim nimale 68 lět klóštraskemu rjadej, běše sotra njeboh Mikławša Cyža, kiž dołhe léta w Kukowje (na Kinsbarku) bydleše, hdyž bě swo je kubło w Kanecach předał. Swoje mjeniny swjeđeše 13. julija. Přichodnu wutoru po dopołdnišich kemšach (wokoło 9 hodźin) budźe na knježniskim kórchowje pokhowana. Njech je ji ródna zemja lohka.

Smjertne njezbože z motorskim kołom

S **Lubija.** Pjatk wjeczor w 12. hodźinje pschijědźeschi wojakaj němskostatneje wobory Lubijskeje garnisony tśěstro tśěšnje po wótzy Schumbachu. W sawinjenju pola zyrkwje jeju automobil šetka. Tam wonaj do schtoma zajěđeschtaj. Wjednik padże na hłowu do pschěrowa a drje žebi schiju swiny. Wón wosta huydom morwy ležo. Sozius bu pšches motorske kolo wjerhnjene a žebi nohu wyschе kolena slama. Dźěłaćerjej samaritoju, šobustawy Cźerwjeneho khěžka a lékaŕ dr. Schwanenberger poschćichu „prěnju pomoz. Snjesbožaneho s khorobnym autom do kasarnow dowjesechu. Morjenju podhetdźiwbla yatrjechi šmjertne njesbože runje na jeho 26. narodnym dnju. Budyšan kriminalni sastojnizy hišćeze w nozy njesbožowny podawk pschepytachu a sapisachu.

Wohnjowobornistwo

S **Rachlowa** pod Cźornobohom. Sandźenu srjedu běsche so sawjeselenski wubjerk tudomneje dobrowólneje wohnjowoje wobory k pohedźenju sešoł, w kotrymž wo lětušim lětnim šwjedženju jednasche. Wobsamknu, so tu-

jědźa też nudle. Pscheju žebi tohodla k wobjedej kóčku se šmjetanowej juschku a nudlemi. Sawołajće mi kórtkeho kucharja."

Jako hrabja, dwórski kuchaŕ a krajanowski minister we jeseji wobsobje pschiwdźe, rjekny młody kěžor k njemu: „Knjadži ludźo jěđa kóčki, bohaći a mózni nic. Pschewjedu reformy. Knjadži ludźo jěđa nudle, pschihotujće mi dźensa k wobjedej kóčku se šmjetanowej juschku a nudlemi."

Potom sawoła wón wospjet ministra šmutkownych naležnoscow a rjekny k njemu: „Pscheju žebi, so by to też do nowiny wschitkich. Jutśe pschedpołožićze mi wschu nowiny, pschetož žiwjenski wot swojich wucźerjow, so by też w naschim kraju nowiny wudawaju. Wot jutśišcheho cźasu rozprawy wo mojim kuježeństwje a mojich reformach cźitacź."

„Apropos", wobroći šo wón na kralowskeho kucharja, „pschewrośchće na wobjed ministrow, a dokelž wěrju, so chcźeće mje s kóčku wojebacź, cźasu pschihotowały bych, hdyž šo pschihotuje . . ."

Na khodźe, jako wón k twarjenju krocźeschе, w kotrymž běsche kuchnja samešnjena, setka schwarzy młody kěžor wójnskeho ministra a prajesche jemu wjesele: „Luby ministrje, nowocźasny knježeŕ prózuje šo njerunioj stawow wuhladowacź. A tak buźemy też my dźensa wobjedowacź kóčku, pschetož khudźi ludźo jěđa kóčki a bohaći a mózni njejěđa žanych kóčkow. Wy sće pschesprochemy tohorunja. Jutśe budźe to stacź we wschěch nowinach a s dźensnjischim pschewjedu reformy. Ssym kěžor a chcu jěsć kóčku.

*

Po khwili donjesechu młodeho knježerja do sacźinjeneho woła a dowjesechu jeho do jeneho starejho hrodu, hdyž bu wón jako hlabouthšiny na cźasy žiwjenja satoty, a to jenož tohodla, dokelž běsche kěžor a chcyšche jónu kóčku k wobjedu jěsć.

jnz.

mjeni šo wosebje s tym, so šo runje 25 lětny šukawiny jubilej šwjećeŕ. K. wjesnjanosta Wirt je pschećelnje swoju sahrodu sa šwjedženski kuk pschewostajił.

Z gmejnskeho žiwjenja

S **Hodźija.** Sandźenu srjedu wotmóchu gmejnjsky sastupjerjo swoje wosedźenje. K. wjesnjanosta Lehnert rosłoži hospodarski plan na 1931/32, w kotrymž 27007 hriwnow šhromadnych dochodow napschećo šteji 35 426 hriwnow wudawkow, so šwostanje njedostatk wo 8419 hr. Sastupjerjo po dłšchej rosmołwje namjetowany hospodarski plan pschijachu. Dešatk ma šo krucź je pożćonku wo 8500 hr. Jenohłósnje šo wotpokasa sbéranje pschirazkow k wobydlećelskemu dawkej. Dla najpschihódnischeho postkenja dostanje žyhelniza w Tjoch Hwězdach nadawk, podawacź rolu k twarjenju wentoka pod delnił wjesny puć. Wotnutšlene wumjenjenje puczow nješ Hodźijom a šusodnymi gmejnami s hromadźekładzenjom mózne njeje, ale gmejny maju k temu frećenja wobsamknyć.

Ze Sakskeje a dalších krajow

* S **Waldheima.** (Moloch maschina.) Wottud pokhadźaju ženjeny, w Kriebetalskim papjerniku dźěłaju Arno Fischer, špyta, mjes tym so maschina dźěłasche, nětajke kajenje wotstronicź, hu pak, pschi tom šhrabnjeny a na šmjerć šmjećeny.

* S **Kamjenjeje.** (Wutrobita holećka.) Pschi hrajenju padże schćišćélena Gudrun Flade do tu khwilu khětro nawodnjeneje rěki Flöha. Dźesaćlétna Hana Uhlige wucźahny šhadu holćki s napinanym wschěch mozow we pobłednim wokomiku hischće na brjóh a wumóži s tym towaršschu pschi hrajkanju wot wěšeje šmjerće satepjenja.

* **Plawna.** (Sklepy na šmjerć šhadnyt.) S tšioch lět žyle wošlepjeny, 66 lět stary šozialny rentnaŕ Bjarnat Ittner khodźeschе wot někotrych lět do korćmy njedaloko swojeho bydlenja. Najebacź šlepoty šnajseschе šo tola žyle derje po domje. Tola schtwórtk wjeczor pschemaschny šo w durjach, šhadże do pinzy po dźešacź šhodźenkach dele a pukny žebi nop, schtož jemu huydom šmjerćej pschinješe.

Sywy w Sakskej při spočatku meje.

Se zdźělenja krajneho statistiskeho hamta.

Symne a mokre wjedro w měrzu a haprleji běsche khětro roswicku rostlinam sadźiwało. Někotre cźopliske dny na kónju haprleje wuwabichu selene na łukach a polach. Po zyłym kraju je rósł rostlinow wo 10 hacź 14 dnjow nasad wostał. W haprleji je šo ś nasymnikimi šywami a pizowymi rostlinami trochu połepschiło. Podworanja wšelake njeběsche pschewjele trjeba. Njeběsche pschi pomałkim rosćenju pschezo hischće mózno rosšudźić, hacź maja šo šywy, kiž su symu hubjene pschětrale, podworacź.

Małetnje róne dźělo pschi njepschijomnym wjedrje nihdy tak prawje dopołska njemóžeschе. W cźopliskich niźinach pak buchu w haprleji i wušywnom małetnich šywow hotowi. Wěrny hišćeze wschudźom žadźeny rěpowanja rumłizowe sorujatka puschćeja. Tola we łužiskich horach hischće njejěsu se šywami zyle do žemje. Po zyłym kraju šo pólne myschе wošebje w dźešcźolu pokasuja.

Staw šywow je sćěhowazy(1 = jara dobry, 2 = dobr., 3= krući, 4 = šnjadny a 5 = jara šnadny): Nasymska pschenica 2,8 (2,1), nasymska rožka 2,7 (2,2) a nasymski ječmjeń 2,6 (2,3), raps 2,8 (2,5) a dźěćel 3;1 (2,7), łucerna 2,9 (2,3), powodźenske łuki 3.0 (2.5) a druhe łuki 3,1 (2,6). Licźby w špinkach wosnamjenjeja staw pschi spočatku meje 1930.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa jutśišchu wutoru:** Rjenje cźopło a mrócźele šo pschećahuja.

* **37 létny pokładnik khorobneje kašy Barlinskich rjemjeślnikskich towaršstwow je 75 000 hriwnow pschekšchiwił, kotrejž je hacź do poslednjeje hriwny pschećisnił. Pschi revisiji kašy je šo pschekschiwjenje wukopało.**

* **Hrabju Khrystiana se. Stollberg-Wernigerode, kotrejž běchu dla satšélenja jeho nana s njewobhładnjowšcu k jastwu na dźewjećej mešazow sašudźili, šu sa łahodźiju 3000 hriwnow s jastwa puschćili. Jemu šu tšiléty wuprušowanški cźaš pschijmolili.**

* **Na lětanišcźu w Karlsruhe staj njedźelu wjeczor ½7 hodźin dwě lětadle, kotrejž Karlsruhešemu lětaćerskemu towaršstwu a akademiske lětaŕskej skupinje štuschešchtej, do šo strašnej a šo šwórcźitej. Kóžda maschina bě s lětaćerskim wuczerjom a lětaŕskim wucźobnikom wobsadźena, kotrychž cźeło sranjenych s rospadankow wuczerjeho. Jedym s lětaćerjeju wucźobnikow, profesor pschi Karlsruheskej techniskej wyšokej schuli, Steidinger, je mjes tym w mešchcźanskej khorownі wumrěł.**

* **Sportiske lětadło D 1489 Essensko-Oberhausenskeho lětaćerskeho towaršstwa je njedźelu popołdnju s wyšokosće 50 metrow na Gelsenkirchenske lětanišcźo padło a šo do cźista rosbiło. Pilot Huelsmann s Essena je šebi rjapa šlamał a nop rosbił. Won je w šmjertnym strašchu.**

* **Polizija w Lissabonje je 200 cźežkich bombow namakała, kotrejž šu najskerje za šyntany statny pschewrót postajene byle. Wjele wošobow šu sajeli.**

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Wólby do ratarskeje komory sa sakli šwobodny stat a do powolańskeje komory sa šahrodnistwo — w Budyšinskim měšchcźanskim wólbnym wokrjesu — wotměja šo njedźelu 17. meje 1931 wot dop. 11 hodź. hacź do 2 hodź. pop. w kupnizy na Snutskownej Lawskej haśy 1 II (w sali měšchcźanow).

Sa wólbneho pschedstejerja bu k. ratař Richard Zimmer na Cźichonskej dróhi cźo. 202 a sa namjetneho wólbneho pschedstejerja k. šahrodnik Marcźin Pětschka na Lazarettowej dr. 399 c pomjenowany.

W Budyschinje, 9. meje 1931.

Měšchcźanska rada — wólbny hamt.

*

Lěcźne placźiny sa plunowy koks.

Hacź do kónca augusta placźa sćěhowaze placźiny wot plunarnje:

Hruby koks a hrochoty koks	1.50 hr. zentnaŕ
Worjechowy koks	1.65 hr. zentnaŕ

Sa wulkowotedbaŕzjow wošebite placźiny.

W Budyschinje, 9. meje 1931.

Měšchcź. rada. wotdźělenje sa plun a wodu.

*

Njedźelu 17. meje 1931 šmědźa w cźasu wot ½11 hacź 12 hodź. a wot ½14 hacź 18 hodź. pschedawarnje (Flamy) wotewrjene hacź a pomocnizy, wucźobnizy a dźěłacźerjo we wikowarstwje dźěłacź.

W Budyschinje, 11. meje 1931.

Měšchcźanska rada, pschemysłowy hamt.

*

Dotal sa wschón wobkhad je šamokhodami šawrjeny šawny puć s Hněwšez do Dalźa je sa wužiwanje s motorskimi kolami šwobodny.

W Budyschinje, 7. meje 1931.

Hamtske hejtmanstwo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Khrósćanski Ratařski Dorost změje wutoru 12. róžownika wjeczor ½9 hodźin w Khrósćicach pola Natuša zhromadźiznu dla wuléta do Drježdźan.

Lichań. Sokoł zwučuje wutoru wjeczor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Lichań. „Zernička" změje štwórtk (Bože stpiće) swoju měšanu zhromadźiznu pop. ½3 hodźin pola sobustawa Arnošta Cabrana w Jatřobju. Přednošk je přilubjeny.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Dźensa wjeczor ½7 hodźin je w Radworju posledneje posedźenje zlětowego wubjerka.

Lichań. „Zernička" spěwa tutón tydźeń srjedu wjeczor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Pančicy. Swójbny swjedźeń, kajkiž je so na poslednjej zhromadźiznje wozamknył, wotměwa so přichodnu wutoru (12. 5.) wot popołdnja ½6 hodź. pola Šołćic we Wotrowje. Nadźijamy so, zo wšitke sobustawy ze swojimi přiwuznymi a přećelemi přińdu.

Předsydstwo.

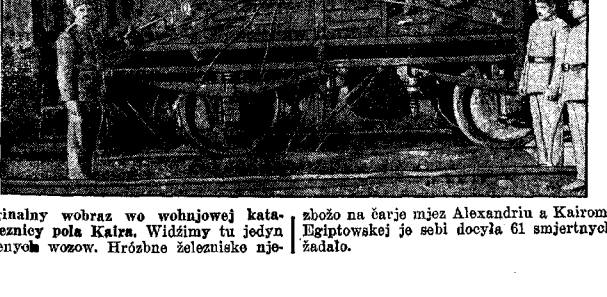

Prěni originalny wobraz wo wohnjowej katastrofje na železnicy pola Kaira. Widźimy tu jedyn z cyle wupalenych wozow. Hrózbne železnisko njezbože na čarje mjez Alexandriu a Kairom w Delnjej Egiptowskej je sebi docyła 61 šmjertnych woporow žadało.

Radwoŕ. Sokoł wutoru wječor pola Šubertec wije. Wšě knježny z Radworja a wokoliny su wutrobnje witani. 1:8 hodźin zwučowanje za Sokoł.

„Zjednoćenstwo Serbskich Žonow" zeńdźe so srjedu 13. meje pop. ½5 hodźin w Serbskej kofejownі we Budyšinje k swojej porjadnej měsačnej zhromadźiznje. **Předsydka.**

Přilopk

* Düsseldorfske **mordarstwo wujasnjene.** Mordarstwo na 21 lětnej Pickelmannec hoźi, kotruž su w domjacej hrjeli w Düsseldorfje-Rathu mortwu namakali, je so wujasniło. Njedźiwli Palm bu sajaty, kotrehož bźahu i Pickelmannec hromadźe wiźeli. Po hodźinach dołhim pschešlyschowanju je pschidał, bywschi pseches šwědskow mózne pocźeženje, so je mordarstwo stucził. Wón bě spytał, holcu wumnožowacź, a ju, hdyž so spjerźowasche, dajił a do hrjebje z wodu a pahrobom napjelnjenеje, cźišnył.

* **W swadźbje dźěłodawarja sarafył.** W Heringenje pschi rěcy Helme bu 64 lětny ratar Werther wot swojeho 17-lětneho cźeladneho na polu z hnojowymi widlami sarafeny. Werther bě z cźelabnym na polo jěł hnój roskidacź. Pschi tom so wobaj swadźikschtaj, a ratar wotrykny cźeladnikej plistu. Sasłobjeny hrabny tón sa widlami a sarafy swojeho dźěłodawarja.

* **Leczenje wokolo Afriki ſtónczilo.** W pschiwołdnischich hodźinach pschistajischtaj na Warschawskim letanischczu w Mokotowje stataj pólskaj wojerskaj letarjej hejtman Skarżyński a leutnant inżeńer Markiewicz a ſtónczischtaj z tym wobšěr wokolo Afriki, kiž běschtaj pschez **pjeczimi njebźelemi sapočałoj.** Pschi tom staj dospjelnje powětrowu pschestrěń wo 44 000 **kilometrow pschelecźałoj.** Wulke hyły luda jeju wocźakowachu.

* **Wulětnizy do Wotławy padli.** S Prahi **ho powoźe:** Njedźelu wokolo 8 hodźin wjecźor stanu ho pschi tłacźenju nětkotrych stow ludźi pschistawizy mosćił wožbowеje parokódźe w Sbrasławi (Königsaal) pola Prahi. pschi cźimž 40 wulětnizy do Wotławy padźechu. Dokelž ho hyndom wumnožiſte wobruczе wucźiſnjuchu a bě tam dosć cźołmow, poradźi ho, wschěch sniesbožencow w prawem cźasu wukhowacź. Dwě wožobje dyrbjachu do chorownje k wothladanju wotwjesć, njes tym ho wschitzy druzy njesranjeni wostachu, jenož so běchu wschelaku brašu a sawjasadła pschiſadźili.

Wulke powodźenje w połodnišej Němskej

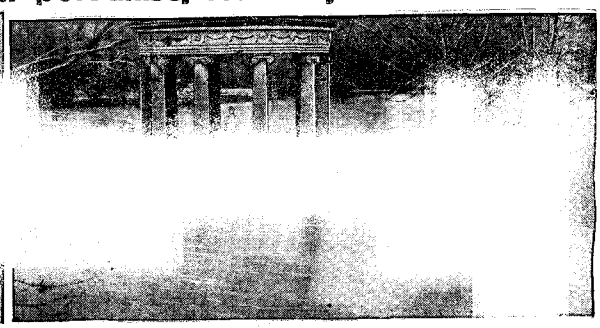

W sajchlym tydźenju su zyline njewjedra we wulkich dźělach połodnischeje Němskeje satkadźałe a su wjele schkody naczinile. Nahle rěki swoje brjohi pschekrakowachu a swoje wody na wokolne pola a łuki wulachu. Wožebje ſlě powodźenje běchu krajinu wokolo Neckara. Mnohe małe rěčki mějachu sa krótki cźaſ tak ſyslnu wodu, so jeje pschiwał mosty swottorhа a prastare schtomy pschi brjohach swuwała. Nastata schkoda wucźinja wjele miliionow hriwnow. Na naschimaj wobrazomaj widźimy sapuſcźeny drjewjany mošt pisches Neckar pola Ober-Eßliegena we Württembergskej a powodźenu kupjelaniſku sahrodu w kupjelach Homburg.

Woscbity wobkhod
za
nawočnicy, šćipanje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Z jenož
6-7000 hr.
napłaćenjom je rjana, masivnje twarjena ležownosć z pódlanskimi twarjenjemi a z mnohim přisłuškom
jara tunjo na předań
Dowójnska wopalna kasa 19000 hr.
Nětčiša hódnosć . . . . 21000 hr.
Leži blizko **Wósporka** a hodźi so
za rjemjesłnika abo ratarja
Poskićenja pod **H 21** na wud. S. N.

F. A. Möbius
Homöopathija / biochemija / naturske hojenje / masaże
w Budyšinje, na Lubijskej drózy 2, delka
Rěčne hodźiny: wot ½8—11 a wot 1—5
Přińdu też do doma na wsach

Symjentne běrny
20 ctr. Centifolia II. wotsyw ma na předań
Mikł. Bjarš w Radworju

Rožku
kožźu dźělbu, kupuju po najwyšších płaćiznach a prošu wo poskićenje
Frankensteinec wuměł. mlyn
Heinrich Probst Tel. 2674

Jědźne běrny
Centifolia ma na předań
H. Schneider w Kortnicy 19

Hospoza
sprawna serbska holca so na žiwnosć hnydom pyta
Bliže je zhonić we wudawarni Serbskich Nowin

Dokelž w našej Delanskej krajinje hižo dołhe lěta žaneho braški wjacy nimamy, sym so wšelakim přeću rozsudźił, zo tute zastojnistwo jako
serbski braška
přewozmu a poručam so wšěm kotříž maja wotpohlad, sebi serbski kwas wuhotować
Mikławš Henč w Konjecach čo. 7a

Dahlije
w najnowšich a najrjeńšich barbach. Gladiole a nowosće. Boblowe pegonije
Rauchfuß w Budyšinje
wikowarnja symjenjow na Žitnych wikach 9 - Tel. 20:9

Łužisko-Serbske Sokołstwo
změjе njedźelu 17. meje 1931
III. zwjazkowy zlět
w Radworju
Swjedźeński nyšpor / Swjedźeński cah / Zjawne zwučowanja / Serbske reje / Mejski swjedźeń ze meju / Wobnjowe skupiny.
Zlět ma być z dobom serbski ludowy swjedźeń.
Započatk porjada pop. w 2 hodź. Připołdnju w 12 hodź. naměstna hudźba a witanje hosći
Wšěch Serbow a Serbowki přeprošuje
Zlětowy wubjerk

Jalojcy
so na pastwišću w Hrodźišću přijimaja. Připowědźenja na
Otto Juraka
w Hrodźišću
kiž tehrady dale rozprawjuje
Telefon Wóspork 318

Fotowe projekcijowe powjetšenske domj. kinowe | **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ♦ **Fotowy dom**
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcy wustojnje a najspěšniso.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy na najlěpje
Sekowy konto z 3% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła
Přijimamy a wuplaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje Łazu Rakecach Nowem měsće Wulkich Zdźarach, Khrósćicach Barće, Delnim Wujeździe
Serbska Ludowa Banka
w Budyšinje

Najlěpše kołbaski staroněmske, kołbukowu kołbasu, wšědnje čerstwu
a jatrowu a čornu kołbasu, punt wot 60 pj.
poruča
Pawoł Kurt Zieschang
na Žitnych wikach 22

Sobotu popołdnju ½2 hodź. wumrě po krótkej khorosći naša lubowana dźowka a sotra
Hedwig Wünschec
w kčejacej młodosći 21 lět.
W Błocanach, dnja 11. 5. 31.
Hluboko zrudźeni zawostajeni
Pohrjeb budźe wutoru w 3 hodź.

Přiłoha k čisłu 108

SERBSKE NOWINY

Pónjelu, 11. meje 1931

Zhromadne posedźenje Pančičanskeho šulskeho předsydstwa a wubjerka

K ważnej zhromadźiznje zeńdźeštej so předsydstwo a wubjerk zańdźeny pjatk w šulskich rumnosćach. Knjez měšćanosta Bejm ju nawjedowaše. Po zakońskich postajenjach ma předstejíćer teje gmejny předsyda šulskeho wubjerka być, hdyž šula steji. Do posedźenja witaše wosebje k. kubleŕa Mičku jako noweho zastupjerja za Wětenc. Tuta gmejna bu z 1. haprileju t. l. do Pančičanskeje šulskeje gmejny zašulowana, wustupiwši z Njebjelčanskeje. Wo tym je so dołhi čas jednało. Holcy hižo lěto dołho do klóštrskeje ludoweje šule khodźachu, też někotři hólcy mějachu dowolnosć wot šulskeho rady, zo smědźachu Pančičansku šulu wopytać. To běše sobu najwažniša wina zašulowanja. W tym so potajkim wjele přeměniło njeje. K tomu hišće přińdże, zo je puć do klóštra wo nješto krótši hač do Njebjelčic, štož so wosebje w zymje při wjetšim sněży jako lěpsina wupokaza. Wulki dźěl Wětenčanow khodźi tež do klóštra k Božim službam.

Z přiwzaćom Wětenčy do našeje šulskeje gmejny dyrbješe so nowy (3.) přidawk k lokalnemu statuteju zhotowić. Po nim je so liěba subustawow předsydstwa a wubjerka wo jeneho přisporila.

Potom poda k. wučeŕ Bejmak přehlad dokhodow a wudawkow na zašle šulske lěto (wot 1. 4. 30 hač 31. 3. 31), kotryž kk. kubleŕ Smola ze Swinarnje a źiwnosćeŕ Wjetšich ze Swinarnje přehladaštaj a ze prawy připóznaštaj. Tak bu zličbowaŕ wuswobodźeny. Potom so etat na nowe lěto postaji. Budże wo nješto mało so powyšić, dokelž ma so dowójnski dołh nahódnosćić, štož so w běhu tŕoch lět přewjedźe. Nahódnosćić ma so 1250 hr. Jenotliwe gmejny płaća swój přinošk po wysokosći dóstatych dawkow a statnych přepokazankow, štož so procentualnje wobliči. Po tym ma Kukow najwjacy płaćić, potom sćěhuja Pančicy, Miłoćicy, Jawora, Wětenica Swinarnja.

Při tym přińdże rěć na zawěsćenje dźěći při šulskim dźěle abo zwonka njeho, na př. při wulětach. Šulske gmejny płaća lětny přinošk na zawěsćeńskí zwjazk gmejnow, kiž potom njezbožownym připad finanćeruje, kajkiž mějachmy njedawno w klóštrskej (holčej) šuli, ludźeł bě sej holca pale při turnowanju tak wobškodźiła, zo dyrbješe jón operěrować dać. Při tym je so wupokazało, zo su nětčišе zarunanske sadźby njedostatne. Zwjetša su wšitke gmejny tutomu zwjazkej přizamknjene.

Z wěsteje strony so přeješe, zo by w Khróšćanskej wosadźe lubjeny swjaty dźeń swjatoju Fabiana a Bosćijana so powšitkownje swjećił, t. r. wšitke do wosady słušace šule (potajkim Khróšćicy, Worklecy, Pančicy a Marijna Hwězda) jón jako přikazany wobhladowanje. W přichodźe so też naša šulska gmejna po tym zméje. Wězo ma so wupadnjeny dźeń wot prózdninow wotčahnyć. Powolanskej šuli w Pančicach a Wotrowje za hólcy, kotřiž w ratarstwje dźěłaja, a holcy stej so do šulskeho zwjazka zjednoćiłej a hušćej po wukazu wot 15. februara 1931 wot ministerstwa wótkruśenej. W Pančicach wobsteji jenož powołanska šula za njemjeslniskich wučobnikow, do kotrejež też wučobnicy z Wotrowa, Worklec a Khróšćic khodźa.

Posledni dypk běše 25lětne wopomnjenje natwarjenja noweje šule w Pančicach. Prěni (nawječorny) dźeł natwari so w lětomaj 1905/06, druhi (narańši) 1914. Dokelž bě posedźenje hižo khětro dołho trało, wotstorči so tutón dypk na přichodnu zhromadźiznu, tuž so bórzy wotmeje. Na Bože stpiće po nyšporje wotmeje so na přeće zhromadźizna starších w šuli, kotřiž dźěći do šule scelu. Z přećitanjom a skhwalenjom zapisa skónči so posedźenje.

Zwěrina w meji

Najrjeńšich měsaz lěta tu je. Pola, hona a haje ſo ſelenja, młodźe ſyrjeju rosty, łuki ſo runaju pišanemu pěſchestrěźiſći, w lěsu ſo kraſnja jaſne buki, ćmowe ſchmrěći ſu ſo pyſchiłe ſe ſwětłymi ſetkowstami.

Dźiwina ma hižo młodźata. Mamy-li ſboże, móžemy w lěsu wuhladaćˇ ſornu, kiž wjedźe dwě nježnej běłopjatej hojeći. Sa ſorniłka budźe někto bórzy po dobrych ćaſach. Schórzy ſymſki kožuch je wotpołožił, ma hižo rysty łśnju draſtu, dołho traćˇ njebudźe a hoſtiwjeŕ budźe na njeho ſakaćˇ.

Sajacy a mukle maju někto hižo ćeſći raz młodźata a też dźiwje ſwinje, łiſički, a łoſižy maju mjne je ſtaroſćemi wo ſwoje dźěći.

Też nanajćućiwiſche ptaćki ſu ſo ſaſy domoj wróćiłe. Srokojeŕ bunda po huſećinje, po ćerwiołach, kwikawa (Weudehals) pyta ſej mrowje, muchaˇ a kokoćinaŕ ſaſy tu ſej, módra wrona abo rakoja hnjłoſći na kónzu ſtarcho dubowego łśěa. Po trawje ſchnifta zarʒ, ſaſtojći ſi njeſpróżniwje ſwoje hnjłda łśpja a ſ hole łuźaju njeſpichestawajo dźiwje hołbje. W holi ſpěchaju hiſchće ćeſćor ſo woſćeſerja. Puſtołka (Turmfalk) hižo hnjłdźi. Młodźata ſchrěkkawy a paſchturiſy (Wuſſard) ſu ſo hižo wudypnyłe ſ jejow. W ſydliſchćach ćapłow ſu te njerjane ćapłata hižo khětro wułke a wrony, dróſnje, ſchkórzy a wroble hižo druhi raz łahnu.

Wſeſćaſi ſej wobſtaraju nowu naſětnju draſtu. Sšikaju ſo ſtaru kožu, ronja. Jeſchćełšy wotpołožeja ſtaru kožu ſo ſchlobjerdach, ale had ju roni naraſ. Druhdy namakaćˇ taſtu ſyru hadźaju kožu.

Němčo tež namakaju we wułkich rěkach ſ hobrſtimi hromadami młode wuhorſata. Něme rybiſći puſćuja, wſchě ſadźawki pſchewinjeſo po rěkach pſcheſtwo wodźe, pſchebywaju mnohe łěta tu w naſchich rěkach, bóniž ſkónčnje ſaſy ſo wrócźa do morja, hdźeż wone njerkaju. Wopraſwdźe, ſu hiſchće dźiwy w pſchirodźe. Jedyn ſ najpotajniſchich dźiwow bywa pućowanje wuhorjow.

12. zwjazkowy zjězd Ludocyrkwinskeho zwjazka lajkow za Saksku

9. a 10. rózownika 1931 w Biſkopizach.

Sſwjedźeńſzy wupyſchene Biſkopizy ſtrowjachu ſobotu hoſći, kiž do jich murjow ſwjećiſći pſchikhadźachu. Po pohrjebenju ſlićbowaŕſkeho wubjerka zyrkwinſkeho pohrjebneho ſawěźenja ſapoča ſo ſobotu wjeċor we 8 hodź. w nabjelnjenej a ſwjedźeńſzej wupyſchenej ſali Tišćelnje

ewangelſki ludowy wjeċor,

na kotrymž Biſkopčańſći pohromadźiłſi pohromadźichu. Pſchedsyda měſtneje ſkupiny Morgenbauer witaſche hoſći do Biſkopiz, teſtorunja měſćańſanoſta Müller. Sa ſadźełwanego efora ſuperintendenta Fröhlicha a wyſchſcheho zyrkwinſkohamtſkeho radu dra. Thomasa wuprajiſi najwutrobniſche poſtrowy wyſchſći farař Sarjeńk ſe Khwaćźa, pokaſa ſobom na ſamery ſwjatka a ſnamjenja cźaſa, kiž na wichor pokakuja. Pſchedbyda prof. dr. Hickmann ſ Drježdźan namołwjeſche we ſwojich powitańſich ſłowach k ſwěrje ſ zyrkwi. Stud. direktor Sauer ſ Drježdźan měſćańſe ſimazy pſchedonoſchi we „Womjenjowych ſnamjenjach w ranju — plomjenjowych ſnamjenjach w Němſkej.“ Wo Biſkopčańſkej wołaſće w ſtarym a nowym cźaſu rozprawjeſche farař Semm ſe ſwětłowobrazami. Młodoſtni ſ Drježdźan a Biſkopiz pſchedwjedźechu hru „Roſkud“. Sſromadźizna ſtónči ſo ſ wobſamknjenſtimi ſłowami farařa Semma.

Kheža cyle z kopora natwarjena. Na němskej twarskej wustajeńcy, kotraž so w Barlinje wotměwa, zhudźuje wosebity zajim wopytowarjow tuta kheža, kiž je cyle z kopora natwarjena.

Němčo ſo też namakaju we wułkich rěkach ſ hobrſtimi hromadami młode wuhorſata. Něme rybiſći puſćuja, wſchě ſadźawki pſchewinjeſo po rěkach pſcheſtwo wodźe, pſchebywaju mnohe łěta tu w naſchich rěkach, bóniž ſkónčnje ſaſy ſo wrócźa do morja, hdźeż wone njerkaju. Wopraſwdźe, ſu hiſchće dźiwy w pſchirodźe. Jedyn ſ najpotajniſchich dźiwow bywa pućowanje wuhorjow.

12. zwjazkowy zjězd Ludocyrkwinskeho zwjazka lajkow za Saksku

9. a 10. rózownika 1931 w Biſkopizach.

Sſwjedźeńſzy wupyſchene Biſkopizy ſtrowjachu ſobotu hoſći, kiž do jich murjow ſwjećiſći pſchikhadźachu. Po pohrjebenju ſlićbowaŕſkeho wubjerka zyrkwinſkeho pohrjebneho ſawěźenja ſapoča ſo ſobotu wjeċor we 8 hodź. w nabjelnjenej a ſwjedźeńſzej wupyſchenej ſali Tišćelnje

ewangelſki ludowy wjeċor,

na kotrymž Biſkopčańſći pohromadźiłſi pohromadźichu. Pſchedsyda měſtneje ſkupiny Morgenbauer witaſche hoſći do Biſkopiz, teſtorunja měſćańſanoſta Müller. Sa ſadźełwanego efora ſuperintendenta Fröhlicha a wyſchſcheho zyrkwinſkohamtſkeho radu dra. Thomasa wuprajiſi najwutrobniſche poſtrowy wyſchſći farař Sarjeńk ſe Khwaćźa, pokaſa ſobom na ſamery ſwjatka a ſnamjenja cźaſa, kiž na wichor pokakuja. Pſchedbyda prof. dr. Hickmann ſ Drježdźan namołwjeſche we ſwojich powitańſich ſłowach k ſwěrje ſ zyrkwi. Stud. direktor Sauer ſ Drježdźan měſćańſe ſimazy pſchedonoſchi we „Womjenjowych ſnamjenjach w ranju — plomjenjowych ſnamjenjach w Němſkej.“ Wo Biſkopčańſkej wołaſće w ſtarym a nowym cźaſu rozprawjeſche farař Semm ſe ſwětłowobrazami. Młodoſtni ſ Drježdźan a Biſkopiz pſchedwjedźechu hru „Roſkud“. Sſromadźizna ſtónči ſo ſ wobſamknjenſtimi ſłowami farařa Semma.

Zwěrina w meji

Najrjeńšich měsaz lěta tu je. Pola, hona a haje ſo ſelenja, młodźe ſyrjeju rosty, łuki ſo runaju pišanemu pěſchestrěźiſći, w lěsu ſo kraſnja jaſne buki, ćmowe ſchmrěći ſu ſo pyſchiłe ſe ſwětłymi ſetkowstami.

Dźiwina ma hižo młodźata. Mamy-li ſboże, móžemy w lěsu wuhladaćˇ ſornu, kiž wjedźe dwě nježnej běłopjatej hojeći. Sa ſorniłka budźe někto bórzy po dobrych ćaſach. Schórzy ſymſki kožuch je wotpołožił, ma hižo rysty łśnju draſtu, dołho traćˇ njebudźe a hoſtiwjeŕ budźe na njeho ſakaćˇ.

Sajacy a mukle maju někto hižo ćeſći raz młodźata a też dźiwje ſwinje, łiſički, a łoſižy maju mjne je ſtaroſćemi wo ſwoje dźěći.

Też nanajćućiwiſche ptaćki ſu ſo ſaſy domoj wróćiłe. Srokojeŕ bunda po huſećinje, po ćerwiołach, kwikawa (Weudehals) pyta ſej mrowje, muchaˇ a kokoćinaŕ ſaſy tu ſej, módra wrona abo rakoja hnjłdźi na kónzu ſtarcho dubowego łśěa. Po trawje ſchnifta zarʒ, ſaſtojći ſi njeſpróżniwje ſwoje hnjłda łśpja a ſ hole łuźaju njeſpichestawajo dźiwje hołbje. W holi ſpěchaju hiſchće ćeſćor ſo woſćeſerja. Puſtołka (Turmfalk) hižo hnjłdźi. Młodźata ſchrěkkawy a paſchturiſy (Wuſſard) ſu ſo hižo wudypnyłe ſ jejow. W ſydliſchćach ćapłow ſu te njerjane ćapłata hižo khětro wułke a wrony, dróſnje, ſchkórzy a wroble hižo druhi raz łahnu.

Wſeſćaſi ſej wobſtaraju nowu naſětnju draſtu. Sšikaju ſo ſtaru kožu, ronja. Jeſchćełšy wotpołožeja ſtaru kožu ſo ſchlobjerdach, ale had ju roni naraſ. Druhdy namakaćˇ taſtu ſyru hadźaju kožu.

Wułka wjetſchina naſchich łśěnych ſchtomow njemuſeju ſo ſ wětrom wopłodźa. A to woſnamjenja, ſo wſcho ſaſiećaju. Schtaſ wuſka bycź, wayadwe a ſchtaſ da muchow bije. Wone ſo wobmjeſuja pſchi wuwiću kćenja na to najmuſniſche a to je malo doſećź. Někotre ſchpiſuja wokoło drobneho kćenja, nješchto pěſtkow a tyćkow a to wſchitko prawje wyſoko wiſa a ſo ſmahuje w powětſje. Pſchetbożkneŕ dyrbi tu bycź ſ poſtrowjonkom, wón łóhki muchu pſchenjeſe na ſónſke kćenje a ſ tym je ſo kwaſ ſapoćźał a też hižo ſtónčił.

Dokelž kćenje ſchtomow namaka ſo wyſoko we wjeċſchu, to też pućowaŕ deſeka malo we nim pytuje. Hakle, hdyž je po kćenju, padaju jemu ſwjadźe bibajki duba a buka na hłowu a hakle, hdyž ſu dofrawjene, ſnoſchuja ſo głěbroźe, kožmikate płody topoſow po łśu na prěnich wětrołtych dnjach podbłeka.

Najwjacy naſchich łśěnych ſchtomow ma mjakoje kćenje. Tak buk, dub, topoł, wóſiſcha, bŕěſa, kaź też hrab a wożyna. Wone wſchě kćeła hižo jara ſahe ſ naſłeńom, dokelž je jich kćenje hižo kónz łćźa ſaſchłeho łěta nimale hotowe. Na wułkich łśěnych ſchtomach to njeſnytniješi, ale na ſamotnej bŕěſy, na wóſiſchach pſchi rěkach abo na łśěnej worjeſchinje na kónzu łśěa, tam móžeſch hižo we póſnjeńzu, hdyž wſchitko hiſchće kćeje, jako njeby łćźe ſo chyłło ſtónčićˇ, wułkadaćˇ mjes łiſćom hižo miaki a wurłiſchki pſchichodneho naſłećˇa. Dub a buk kćejetaj, hdyž ſo jeju łiſće roſwidźa. Jara ſpodźiwne drobne łuſłoje waſeſki kćenja na doſhich ſtupkach ma buk a jeho kćenje njeje ani trochu podobne na miaki pſchiwuſnych ſchtomow. Sónſke kćenja pak ſu hižo jara podobne na poſpołſiſche buhwiły. Sedźa po dwěmaj w ſhromadnej kobjełzy a ſchtoſ budźa poſpołſiſcho kałaćźi, ſu dźeńſa mjehke kožmićźi. Buk w meji ma ſapła nježnu žółtańnu draſtu ſ ćerwjenjeho mochcha po liſćach, kiž ſo potom, hdyž ſo liſće wurjuje, dale bóle poſhubuje.

Nanajnahladniſche kćenje ma hordy a mózny dub. Někotre ćeńke ſtołpiki, na nich drobne, na ſeleń ſołte tyćźki ſ wótkrywnymi wałkrywałkami. Žółſte kćenje ani njeſpiſcherađźa, ſo ſ njeho raz budźe žołdź. A dubowe kćenje pſchi w mejiſkim wjiſſe, kiž hraje wokoło wjeſſchkow. A nichtó na to njemyſłi, ſo we wonjatym powětſſe tajſeho naſłećˇ wjeċora w łśěu młode duby jako mućźa wokoło łćźaju.

Druhdy wſchak pſchiroda jara wocźiwiduje pokaſuje, kak ſo wotmeje kwaſowanje ſchtomow. Na pſchikład, hdyž w holi ſo „žołty“ deſchćik dźe.

Kraſne naſłećˇ njewjedro je runje ſo minyło a kolije holaućkeho puća ſu połne łuźaw. Ale łuźe maju žółtu wodu. Tutón „žołty deſchćik“ je kćenje łhójnow. Kraſny napohlad poſtića naſcha ſerońka hola w meji, hdyž tyſaſy a miliony pſchekraſnych ſwjećźinkow pyſcha hewak cźmowe khójny. Na łóncźkach miſdnoſelenych łćźorſtow poſtóſkaju ſo žónſke kćenješća jako na cźeſnjeſći ſchſchitki, ſchkitało wobdate wat wonjatych, brunych, błyſchćatych ſchmujinow. Mułke kćenješća ſaſy ſo namakaju niže tych łćźorſtow. Je to wałkſt mjakow, kiž, woſebje na ſuchim, błónćźatym wjeċorje, ſpuſchća miliony próſchkow, kiž ſo ſóžhaju a po hodźinach kaź žółta mróčźa ſo ſnoſchuja po holi. Hakle w nozy, hdyž roſa pada, puſchća ſo na ſem a padaju na žónſke kćenje. W cźiſchej nozy ſo płodźa nowe khójny.

Wjele je ſo hižo piſało wo pſchedźiwnym próſchku naſcheje khójny, kiž dyrbi ſej tajſi próſchk raz bliže wobhladaćˇ. Kóždy próſchk ma dwaj ſ powětrom nawjelnjenaj balonkaj a tute drobne balonki móža ſo wjele ſtow metrow wyſoko poſwónhaćˇ do powětra a móže njeſchto kilometrow dale łćźaćˇ. Też ſchmrěk ma tajku dźiwnu mućźu tolo, dokelž hakle kćeje wot 50. łěta a ženje wjele tajſich ſtarych ſchtomow po hromadźe njeſtej, njeměmjemy we ſchmrěćźinje ženje wobkedźiwowaćˇ „žołty deſchćik“.

Niebjeńske ranje sapoča so s pistanjom tharalow, we 9 hodź. wodachu so korporazije a towarstwa zyłeje wokrjody s 20 thorhojemi

na shromadnu Božu hłuzbu,

hdyž we Swjedźenšu wudebjenym Božim domje posławnišče chóry, wutk. thór a sostiča Bohuthnkowachu. Wyšischi faraŕ ł. Kótzschke z Rietzenbacha w Bogit. předowaše wo Jan. 17. 18—21.

Dopołdnja ½12 hodź. sapoča so

shromadźizna sastupjerjow,

na kotruž so wobdźěłaj krajny bikop D. Ihmels a superintendent Fröhlich pišne shobjeschcerja pókłaloj. Swjatkowy pschedhbyda prof. dr. Hickmann podótkny so rozsudnych prajschenjow nóschcho zyłeho zyrkwinskeho žiwjenja. Rozprawa swjatkowcho direktora Dicte wčzesche wo dźele we Swjatku. Direktor Klaus rozprawjesche wo spomóschischich naprawach a so je bohuthławjwo we 6132 pšischrosłe. Stud. teol. dr. Wunderlich z Lipska pschednoschowaše wo „Nadawkach evangelskeje kommunalneje politiki“. Na shromadźiniu pschija so jenohłósnje resolucija, kiž pokazuje wobežne na strachi, kiž hroža se stronu hibanja bjezbóžnych. — Na Starym torhoschczu posłuchaše wjele stow wobsahowe hyšla hyła wot 4 hač 5 hodź. postlicznjom posawnišchich khórow.

Wokoło 5 hodź. sapoča so w poluje wopytanej sali Tschesuje

ludozyrkwinska manifestacija,

pschi kotreji so wobežne na to dźiwoschu, so by so wusći swóik mjes zyrkwiju a ludowym hibanjom twtworił, so byschtej so wobej wusko swjazałej a so połazych prajschenjow zyrkwinskeho žiwjenja pschimałej.

Nócłéhwo

Po tinkei podawišnje pschełożene.

W 12. lecie kněžeństwa Jězora Kangšija, w lynje Eto 1673 po naschim ličenju, poda so jedyn pschekupc s inineho dała Tschu na puczowanje do Schantunga. Jako bźsche s Hüttschan do Fuli pschischoł, posłyšny so sa cžaš druheje nóżneje straże nadobo mózny wichor s połnozy. K žiwjenju zbożu wuhlada pschekupc niedaloko pucża hrjzu tataińje winoweje korczmy. Wjes kombdźenja do niej sastupiwschi ksia bębi winu a nóżki. Skaische pak so, so Indźo hospody wobcžážnosče cžinjacha, jeho pschijecz. Wšsche pak tam hłsche stary muż, kotryż mjeješche se prózdnym hołsom hobużenosć a wón rjekny jemu: „Nunje sym žiwjenjeńku hołcžinu i dalokeje zuzoby so wróczanych wojałow pschihłosowali a njesbywa nam bohużel žaneho wina wjazy, kotrež bychmy Wam móhli postlicžicz. Mamy pak na prawo hłsche pschibocžne domske, w kotrenž mózesče stajmjeńsicha we nozy wotpocžnycz.“ S tutymi słowami wschewodża won hołcža won.

Tutón bźsche pak tak hłódny a laczny, so njejamó wuzżnycz. Bórzy po tym sabłyscha won wonka harn koni a cžłowjekow. S wocžinpoczu najsenjenjem won stany a pohlada pśches schkalobu pschiwoczinjenych duri. Tu widźeschе won dwór hospody a domske kolowokolo s swjatkami najpelnjenej, kotreż na semi hdźachu, pijachu a jźbdźachu a wo wojerišich praschenjach rěčachu, wo kotrychž malo frośmni. Nadobo sawołachu wschitkich: „General ko błizi!“

S dalóka hižo bźchu błuschecź komanda jeho eskorty, s puczża hicź, a wschitcy bźachu won na dróhu, jeho powitacź. Sady papjerjanych latarnjow pokaża so wuzżki njewschźdnicze wulkosče a s dołhej brodu. Pśched hospodu sakże won s konja, sastupi do njeje a hnydy so we wulkej hali na jemu pschiprawjene cžestne měsno, mjes tym so dohladowarźay ofiźerjo pśched durjemi stojo wostacžu. Hospodar hospody pschinješe jom wino a žóże. A hołcžina wotmi so zyle bjes hary. Jako bź general žiwju hołcžinu słónczki, pschiwoła won žiwotich ofiźerow, jim prajschi: „Scże nźto dołho w dalokej zuzobje byli, kóždy s Waß njech wróczi so nźto k žiwjenju wotdźe-

---

Saby hinak kźaje druhi łśtny schkom, kiž so hewak jenoż tu a tam namaka a jenje wulke łśty njetwori. Je to klon (Ahorn) a jawor. Byschtej-li tež schtomaj tworiłej wulke łśty, to dźe wschitcy nałetni pśtnjerjo bychu jej wulkowali, tak rjane je kźenje tutejn schtomow. Pśjedy hacž so pokazuje liście, pyschi ko jawor s mnożśiwom pyschnych słotych kźenickkow. Taiki kźejaty jawor je žiwotim słotojelenym kźenjom, wobsypuczeny wot pcžołkow a machow, bywa pschekrasny wobraz nałetnuje pyhi! Drje kóždy je hižo widźał kźejaty jawor w parku, schtomorjadach a w lźu, ale wjesce je kóždy dać nicź ja tśleto, schtož bź jenoż kźenje, tak jara hromadny kźenikow naš błeja. Słotołelene su kźenicźka, ale tuta barba je tak traj na, so kóždy hdy moteł je trjechi. A krasne su tute kźenicźko, tute pjerjo płatki s cźmowołelenym wobłukom sopjenkow, s błyschcźatymi tapkami njedu. Woprawdźe, jarowowe kźenje njetrjeba so ani schowacź pśched naschimi najrjeńśichimi pśtnymi wótkami. Ale tuta pycha dołhe njetraje; rjane, słote cźesče bórzy swotpadaju, na cźetrjeji brune młódne liście so wudobywa i pupkow a prjedy słocżany schtom so pschemeńnja do cźmowocho, pschetož cźmowe je jeho liście a w pósnim kźasu nimale na cźorii jelene.

Kónz meje, hdyž maju wschź schtomy hižo liście, je tź hižo po kwaßu. Miliony młodych žiwjenicźkow tam horjeka sa cźichim kwaßowaschе. Spnischcźuje młodzinu, kźeje, rowi, łaubje wschitko po wecźnym kolobźhu, skalene wot ludźi — tam horjeka po wjeschkach. Ódy bychu so mje praschcli, kotre žiwjenje mam sa najwobsebnische a najdolpolnische, to hinak njebych mohł wotmołwicź hacź kalle: Cźłowjeske žiwjenje je najkunschtnische, potajkim najnjemźrjenische a najnjewobstajnische. Žiwjenje schtomow pak je snutsłowny měr, same sboże, same harmonija . . .“

---

lenju. Mam wotpohlad, so nźtkuż troschu wuwotpocžuje. Pschiłubże-li pośłušnje pschikas, wucżahnjemy saho bjes kombdźenja do pola.“ Ofiźerja wojeschу strowinschi, rozsudnowachu so.

Po tym sawoła general Attila k sebi, a zyle młody ofiźer pschiwołowaše k Lwoho naboźneho domskeho. Luhźo hospody sacżinischi predkowne wrota a podachu so k mšeri. Atli dowjedźe mjes tym brodatcho generała do Lwoho naboźneho domskeho. Pśches schkalobu duri dohlowachu so pruki jeneje łampy.

Połny ważnosče stupi pschekupc se swojeje komorki, kotraż na prawo leżeschе, kradnyschе so mjeńcźo k lśwem durjam, so by psches schkalobu pohladał. Tu wuhlada won k swojemu zwoźiwanju jenoż jednare bambusowe kśwo bjes kóždeho łojowcho poczaha, a łampa śtieschе na semi. Tu nadobo posłyschny general swojej ruzy, pschimuj sa swojm hłowu a stoji ju na łoże dele, potom wotewża jenm Atli kwu a pratuu cuku a położi jej tohorunja na kśwo, jenm k prawiju, druhm k lewiju. Na ta położi general swoje cźełko na łoże a wuspieschtrja so k spanju. Atli pak tschażeschе je tam a žem, dźeliwschi tekorunja wobej delnjej stawaj na prawo a na lewo, kotrejż na semju położi. W tutom wokamiku łampa haßny.

Do šmjerzeje naštróżany tkwatańske pschekupc do swojeje podłańskeje komorki. A ś rukawom sebi wobliczo krwjo, so won lehny a spytasche wuspjeł. Ale won wałeschе so njemźrnje na swojim lśwje tam a sem a njemóżeschе spara namakacź. S dalokoscże saklyscha won jenoho honaca k prénjemu rasej spźwacź, a bórzy po tym soho, a po nźcżim cźuješche won, kak jeho cźełko pomału

---

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 9. meje 1931.

Póndźelu 11. rózownika 1931.

Barlinska bursa jenoješche sandźenu sobotu pschi spocżatku stuknźnje, posłužicho wobstajnu a kurs efektow puschczesowachu. Sšabe bźchu też wiki s doščynymi a rentowymi liščinami. Kursy so jenoż hnadnje biche mènichu.

Produktowe wiki so sandźenu sobotu sašo shrabachu. Wobežnje sa posłuschne termije płacźiny hnadnje poskuwowachu. Jenicźku wowß bź w hotowym korne zentnar wo 5 pjenježkow drójschi. Sa hotowe korno jenoż sa rožku, nasymski jecźmjeń a wowß płacźiny sapiščachu. Ssobotu płacżeschе zentnar

w Barlinje;

rožki 9,65—9,75 hr., nasymskeho jecźmjenja 11,50—12,20 hr., wowsa 9,00—10,10 hr

w termińowym wikowanju

sa mej: pschenicźny 14,90—14,92½ hr., rožki 10,03¾—10,11¼ hr., wowsa 10,35 hr

sa julij: pschenicźny 14,97½—15 hr., rožki 10,01¼—10,10 hr., wowsa 10,47½ hacź 10,50 hr.,

sa september: pschenicźny 12,60 hr., rožki 9,57½—9,61¼ hriwnow.

Swinjace wiki we Wojerecach.

Pschiwjeli bźchu 385 prošatow a 2 běhaj. Wobchod bź žiwy. Wosta maly łpuk. Wone płacżachu:

prošata:

4—6 tydźeńske	7—11 hr.
6—8 tydźeńske	11—14 hr.
8—10 tydźeńske	14—16 hr.

běhaki:

4—5 měsacźne	32—40 hr.

Sšudniše pschesadźowanje

wutoru 12. rózownika 1931

w Jěžowje w Wólkej hołcżenzu rano ½8 hodź. pisaniski sekretar,

w Serbskich Pastuchach w hołcżenzu dop. ½9 hodź. elektromotor 6 PS.

Sšudniše pschesadźowanje.

Žiwnosć, njebźe 15 łózow wulka, łuschczaha hospodarskemu pomocznikej Bohuwěrej Matikej w Nowej Wsy pola Njejswacźidła. Hódna je 11 310,80 hr., wopalna pokładnia 6900 hr. Pschesadźowanje budźe schtwórk 25. 6. 1931 dop. w 9 hodź. w Budyschinje na šudniškwje łpwa 141.

Kupża s njebźe 3 kórzami pola a łuki, łuschczaha Bjedrichej Pawołej Popej w Ledźborowcach, hódna 6 135 hr., wopalna pokładnia 7450 hr. Pschesadźowanje budźe póndźelu 29. 6. 31 dop. w 10 hodź. na šudniškwje w Wiskopizach.

Konkursowe powěsće.

W konkursu nad jamoženjom pschekupca Jakuba Beera Lindenberga w Budyschinje na Drježdźańskej dróhy cźo. 2 je šud dalschu termiju dla wujednańskeho namjeta na pjatk 20. 5. 31 dop. ½11 hodź. w Budyschinje na šu dnišmje, łpwa 141, postajił.

Do wikowańskeho sapiska na šudniškwje w Budyschinje sapiśachu:

Na łopjenku 1119:

firma J. Ziegler a Co., exporniny piwowy wobchod. Mjeńcźelki šu: Johanna šwud. Zicglerka w Nasčhowje, Selma Indigerka w Budyschinje a Helma Wickałec we Mikowje. Prokura dosta Willy Ziegler, wobchódny wjednik w Budyschinje. Sa firmu šmě jenoż w šjednoczeńkwje z jenym podpisnikom podpisowacź.

Na łopjenku 891:

firma Arthur Freyer w Budyschinje je wuhaßła.

Na łopjenku 538:

nastupjo firmu Karl Noack Nachflg. w Budyschinje: pschekupc Bjedrich Alfred Hemmann w Budyschinje je wustupił, pschekupc Franz Ernst Zimmer w Budyschinje je mješacźel.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito 1 wolijowe symjo we tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	9. 5.	8. 5.		9. 5.	8. 5.
Pšenica	2e 3-285	2e 3-285	wony	19 21,00	19 21,00
rožka	193-195	193-195	woka	24 -6,00	24 -6,00
naz. jačmjeń	—	—	mądre łupiny	15-16,5	15-16,50
nal. jačmjeń	230-244	230-244	słte łupiny	22-27,0	22-27,00
wowa	193-202	197-2	zerdełła	66 - 70	66 - 70
kukurica	—	—	raps. wosuch	9-10,20	9-10,20
Pšeńč. muka	3-59,5	3 39,7	łany wósuk	14 14,20	14-14 2)
rżana muka	26. 8/	6-28,5	ecen. melasa	—	—
ps. wotruby	14-14,5	14 14,5	b'rnj. kruški		
rżane „	14-15,0	14-15,0	syno, 50 kg	1 7-1,90	1 7-1,90
raps	—	—	rżane słoma	0,70-0,90	0,70 0,90
hrěch Viktor	25 30,0	25-30,0	pšeńč. „	0,65-,75	0,65-0,75
lane symjo	25-30,00	25-30,00	wowsna „	0 75-0,90	0,70 0,85
pjeluški			ječna „	65 0,80	0 65-0,75

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a kenillaton: A. Doßman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Bržzyncy. — Za nawěški: G. Janck w Budyšinje.

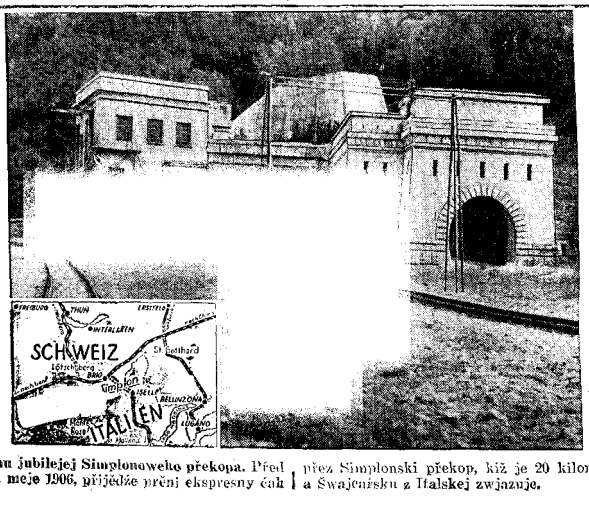

K 25lětnemu jubilejej Simplonoweho překopa. Před **25 lětami, 14. meje 1906,** přijědże prěnj ekspresny cuk přez Simplonski překop, kiž je 20 kilometrow **dołhi** a Swajcarsku z Italskej zwjazuje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniliščerjo, zap. dr. z w. rnk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej Žiwnje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožerja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołnje běchy. Kóžde znjezbožerje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěsć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožerja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěja.

Cisło (Nr.) 109 | **Budyšin — Wutoru, 12. meje 1931 — Bautzen** | **Lětnik 90**

Brüning wo oldenburgskim wólbnym wojowanju.

Ssobotu wječor je němski kanzler dr. Brüning į pschičinu oldenburgskich žejnskich wólbow w Cloppenburgu rěčał. Najprjedźy wo šmutkownopolitiskich praschenjach rěčejsche. **Wuczehnjenje radikalneju prawizneju stronow němskonazionalnych a nazionalnych sozialistow į němskeho žejma je bjes wuspěcha wostało**; pschetož knježerstwowe žadanja su so dowjelnike.

Jara wobžarowacy dyrbi so, so **němski landbund** į njewěžownej kritiku knježerstwowe dźěło počežuje, haczrunjež je knježerstwo samohło **pschečežne płacjiny wo wjazy dyžli 2 hacz 2½ krócz psches žiwětowu płacjinu powjetschicz**, schtož į pohladom na wulku bjesdźěłkosć njeje žana malicžkosć była.

Němski kanzler potom sdźěli, so knježerstwo sa dwě njedźeli į nowymi **lutowanšimi napratvami** psched sjawnosć stupi. Němski lud by dyrbjał so swojim wschnikam dowěrić.

Hdyž žebi myšła, so może so **w reparazijskej politiyy wuspěch** dozwjedź, pschedy hacz su šamžny dom zrjadowali, so jara myla. Knježerstwo by bjes žiwědomja šmutkowało, hdy by wołożenje reparazijskich czežow žadało, hdy njeby pschedy toho podłoźk sa rewizijsu pschihotowało. Trubjenje a bubnowanje radikalnych stronow njeje tak hrózbne, kaž so to wukrajej bycz sda. Tohodla wobžaruje, so je pschi **zyłe hospodarskim praschenju**, kajkeż němsko-awstriskа zkowna **unija**, sady kotrejež so njesprawne politiske myšle njekhowaju, tole bubnowanje we wukraju nerwosnosć sdźěła, kotraž naschu zyłu politiku w zyłe wopaczinym žiwětle pokasuje. Wobežuje ma so wobžarowacy, so jedyn samolutny wukrajny stacjan wo politiyy němskeho knježerstwa rěcžo, skowo „wójna" do hubу bjerje. Sskowo „wójna" njeby zyła žnjeł žadyn stacjan abo politikar do huby bracz. Němski lud wschědnje wopory sa myšl měra pschinoschuje, sa kotrychž wulkosć wukraj žanych myšlow nima.

So by so **dowěrjenje k měrej** wrócziło, je **dowěrne hromadźe dźělanje wschěch ludow žiwěta** trěbne. Tajke dowěrjenje móže so jenoš wutworicz, hdyž so wschо se stejischcza njebojajnosće wutworuje.

Barlinske khlěbowe fabriki khlěbowu płaczinu njezniža.

Němski sežiwjeniški minister je pjeczа jenoš se swjatkom Barlinskich pjekarskich mischtrow snjesenje khlěboweje płacžiny dojednał. S wulkimi khlěbowymi fabrikami njeje so zyła jednało. W swjatki sjednoczeni mali pjekarjo jenoš schtwórczinu khlěba pjeku, kotruž so w Barlinje sjě. Khlěbowe fabriki su wosjewile, so pschi žiwotich a drózdźichich płacžijnach wostanu, to rěka, so 50 hacz 52 pjenjezkow za khlěb žadaju.

Wobrawdźe je wěrno, so khlěbowe fabriki wjetsche płacžiny bjeru, dyžli mali pjekarjo. Hacz tonu dale tak wostanje, dyrbi so wocžakacz.

*

Jednanje němskeho sežiwjenskeho ministra se swjatkom Barlinskich pjekarjow je tomu dowjedło, so so wot 18. meje płacžijna 2½ puntowsteje pokrutu khlěba w Barlinje na 47 pjenjezkow sniži. Tole stuščenje so į tym smóži, so so pjekarjam je składow towarstwa žitneje wulkowiwowarnje stuščena muka po 28 hriwnach za zentnar podawa. Wo praktiskim pschewjedźenju tohole podawanja muki į knježerstwowych składow je so póndźelu dale jednało. Se snjesenjom khlěboweje płacžijny na 47 pjenjezkow wot 18. meje so pak jenotna khlěbowa płacžijna sa Barlin njeje doszpiła. Khlěbowe fabriki, kotrež stuščenu muku njedostawaju, 2½ puntowsteju pokrutu khlěba po 50 abo 52 pjenjezkach pschedawaju.

Zrěčenje pruskeho stata z evangelskimi cyrkwjemi.

Strečenje žiwobadneho stata Prušeje į evangelskimi zyrkwjemi je so póndźelu dopołdnja w 11 hodźinach podpisało. Pruske statne ministerstwo bě ministerskemu prezidentej, finanzowemu a kultuzowemu ministrej połnomóz k podpisnje dało. Strečenje į 13 paragrafow a słónczeho protokolla wobsteji a je tkěrko po strečenju į katolskej zyrkwju složene. Wono je p owobsahkanjenu pruskeho žejma į 9. julija 1929 sestajeke, kotrež statej a zyrkwi jenake prawo dawa.

Revolvrowy attentat na professora Günthera w Jenje.

Pschečiwo snatemu universitetnemu profesorej, raßypytnikej **Güntherej** w Jenje, je so w nozy na njedźelu, hdyž į nazionalno-sozialistiske demonstrazije domoj dźěsche, **revolvrowy attentat** skućił. Njesnaty człowjek do njeho tři abo schtyri krócz strěli. Tři kuli misnychu, tola schtwórta jeho do ruki trjechi. Hischcze w tej samej nozy profesora Günthera do khorownje dowjesechu. Tam mózachu kulku wotstronicz. Polizija je wulke myto tomu wustajiła, kotruž winika wuhladži. Profesor Günther njeje w Jenje ženje politizy wustupił, a je jako wězy a wróczo so dźerżazy muž znaty.

Profesor Günther je wo nadpadze wopitanje podał, we kotrymž mjes druhim praji: Nětkle pjecz abo wósom krocżel psched zahrodnymi durjemi doma, w kotrymž bydlimy, so sady mje dwaj abo tři krócz strěli. Mi bě so ruka swańa, a ja so do mlodeho człowjeka, nětkle dwaj metraj wote mnje zdaleneho, dach, kotruž prěti psches drólu czekny. Tam so zkhili a z dalokosće dweju metrow snowa do mnje strěli. S tymle wutřelom a z kichikami mojeje

Wulke njeměry w Madridu

Pschi njeměrje, kotryž bě į jědźenjom schtyrjoch monarchistiskich automobilow po Madridskich dróhach naschał, į balkona šmutkownego ministerstwa finanzny minister ke ludowej czerjódze rěcžesche. Prjedy hacz bě minister dorěczał, něchtó do muža, kotryž pódła ministra stejesche, į revolvra třeli a jeho czežko rani. Roshorjeny lud winika pschebi.

Schpaništi šmutkowny minister je wojsewił, so je so pschi njedźelnych njeměrach žydom muži franiko, mjes nimi tjo czežko. Wjeczor w 10 hodźinach bě hischcze wjazy dyžli 10 000 ludźi psched twarjenjom monarchistiskich nowin „A B C" sjromadżenych. Pschezo snowa rosilobjeny lud wołasche: „Prjecz į monarchistami!, Ssmjerjecz ziwilnej gardźe!" Polizajska patrouilla nětkotrych ludźi saja, kotříž bróńje į jenych klamow rubjachu. Městowe strategiske městna su į polizajskimi muničijemi wobžadżene.

*

Monarchistojo su schofera jeneje drožki nadpadnyli, kotryž bě k žwojemu automobilej khorhojczu republikanskich barbow wutyknył. So bychu pschečiwo tomu protestowali, su wschitcy schoferojo droškow strajkowali.

Prjedawschego šmutkownego ministra Matosa su na hlownej dróży nadpadnyli. Ssyn prjedawschego ministerskeho prezidenta Sancheza Guerry jenu na pomoz pschileža a jeho wot pschečiwnych narjadnikow wumó. Po tutym podawku Matos dobrowólnje do jastwa dźesche, so by tam psched njepschečelemi schkitany był.

Hlowne torhoschcze Puerta de Sol so zyłu nóz žołnjazemu morju roshorjenych ludźi runasche. So by so lud smjerował, je wusnamnosć, dokelž póndźelu rano žanych nowin njewuńdże, wosjewjenje wo wschěch njedźelskich podawkach wudalo.

Woblehnjeński staw so w Madridze wuwołał.

W ministerskej radze, kotraž bě so póndźelu pschipołdnju sešła, je knježerstwo wobšamtko. woblehnjeńskeho staw we Madridze hnydom wuwołało.

Póndźelne dopołdnjo bě so w zyłym měsače šmerom minyło. Knježerstwo bě į lětadłow na dźěłacerjow napominanja wołnjetacz dało, w kotrychž so tuchi namolwjeja, so bychu so k dźěłu wrócźili. Na to schoferojo droškow sahło swoju słužbu sapocžachu, wjele klamow, kotrež běchu so dla njeměrow samkle, so wocžinichu. Sozialistiski rěczniza mějachu rěcže, į kotrymiž strajkowazym dźěłacerjam kommunistiske metchody rosjasnjachu a jich napominachu, so bychu strajk sčonczili. W tymle czasu běchu **kommunistojo šmutska města a jedyn jesuitski klóschtr sapalili.** Pschi tym k czeżkim srażenjam mjes kommunistami a policiju dóńdże. Bólhrija wohnjowej woborje į mogu wobarasche, woheń hasicz. Tej na třoch druhich městnach w městze bě so woheń sakoji. Czrjódy kommunistow kommunistiske spěwy sanoschujo po dróhach czahachu a lud napominachu, so by pschečiwo měschczanskimu wojował.

Dźesać klóštrow w Madridze spalili

Kaž Havasowa powěsćerenja z Madrida powě, je schpanište šmutkowne ministerstwo wosjewiło, so zu poslednje dny w Madridze dźesacz klóschtrow sapalili. Polizija pak wobstejnoješe wobhnjeżt a porjadny wobkhad je so póndźelu w Madridze sahło sapocžał.

Tež w probinzy su so nadpady na klóschtry czinile. W Cordobje a w Sevilli je czrjóda spytała, nětkotre klóschtry sapalicz.

Brónjowe klamy wurubli

Wo połoženju w Madridze je póndźelu w nozy 1/21 hodźiny do Londona powěsć doschła: Njedźelu wjeczor so na położenje škutnje hladasche. W Toledowskej dróży su tři brónjowe klamy wurubili a kradnjene brónje pschečiwo žandarmam trjebali. Powěda so, so wulka czerjóda ludźi k domej monarchistiskich nowin „A B C" czehnje a ma myšle, twarjenje, kotrež nětkle 30 žandarmow schkita, sapalicz.

*

Póndźelu je schpanište knježerstwo dwě ważnej wojsewjeni wudało. W prěnim so porucza, nakhwilnje wschě burhy w Schpaniskej samknyez. Druhe wojsewjenje je na njedźelske podawki pocžahnje. Knježerstwo je so w poslednich 24 hodźinach jara wrócźo dźerżało, nětko pak chze **wobstacze republiki je wschěmi žrědkami sakitacz.** Nadźicja so, so budże jo lud pschi tym podpjerowacz, į kotrehoż wschelakich worschtow je wjele wopokazowo pschiwiznjosće dostało.

Na konzu knježerstwo praji, so je błędowace wobšamtnjenja pschijako:

1. Generala Berenguera snowa sjimaju a nowy prozeß pschečiwo njemu sawjedu.

2. Wschě najwyschsche wojerske a lódźiwowe hudy so roskupschcza, kotrež su pruncžili, Berenguera į jatby pusčicz.

3. Wschitkich monarchistiskich wjednikow sjimaju.

4. Pschečiwo rosbudżazym ludźom, kotříž su sa czas diktatury pschemachi skućili, so prozeby sawjedu.

5. Pschečiwo poślednim monarchistiskim šmutkownym ministram dla jich nažylnosćerow pschečiwo Madridskemu Athenejej so prozeby sawjedu.

Wo naprawach pschečiwo kommunistam, kotříž su klóschtry sapalili, ničzo w knježerstwowynaj wojsewjenjomaj njestoji. Agitazija kommunistiskich elementow pschiběra, runje tak nošenje czerwjenych khorhojow i bolschewiskim znamjenjom.

Prjedy hacz stej so wojsewjeni wudałej, je do ministerskeje rady wotpółdlanjstwo į wjednistwom mechanika Rady pschijidło, kotryž je létarskeho majora Franca na nadezamskim leczenju pschewodźił. Wono pjecza po poručnosći luda błędowace žadanja pschepoda:

1. Zywilna garda ma so rosbudżecz.

2. Dr. Attinima, wjednika schpaniskich nazionalistow, dyrbja morjeć.

3. Wschě klóschtry a domy wulkich nowin dyrbja so sa bróńjemi pschepytacz.

4. Ludowe hudy dyrbja so hnydom wustajicz.

5. Smutkowny minister Maura dyrbi hnydom wróczo stupicz.

Jedyn zobustaw wotpółdlanstwa zamo žadasche, so bychu markkhanskeho wjednika Abd-el-Krima na žiwobodu pusčili, kotrehoż, kaž je znate, Franzowstwo **na kupje Reunion** w jatbje dźerża. Jedyn sozialistiski minister praji, so budże knježerstwo je wschěmi žrědkami prawdu czinicz a budże wote wschitkich winowatych samolutnje žadacz. Rada wotmolwi, so chzedża jeho pschečelejo knježerstwo podpjerowacz, so pak njemóża ja to rukowacz, so lud sněron wostanje, jeli so so njenowowane žadanja njedopjelnja.

*

Madridski kapitan je milinarnju (dźěłarnju elektrizitety), wodowodny a druhe twarjenja sjawneho jatima į wojakami wobžadźił.

Dźěłacerjo na twarach, w fabrikach a mechanisich dźěłarnjach strajkuja. Dźěłacerske swjatki swojeje zobustawy napominaju, so bychu dale dźěłali a praja, so cži, kotříž strajkuja, republiku pschecziwdźeja. **Kommunistojo nawopak napominaju, so by so strajkowało.**

žony žo na kjwilku samtlich, skoczich k žiwojej žonje, wopraschach žo, hacž je sranjena, a žo, hdyž bě wotmolwila, so njeje sranjena, potom sa nadpadnikom pušchezich. Tón žo w sczinje jeneho płota šhubi. Potom k lekarjej, kotryž w domje pode mnu bydli, dźech. Won mi ranu šwobala. Se šwojeho bydlenja běch telefonišhy policiju šawołak, kotraž spěšhnje pschińdże, podawk napiša a mje do chirurgiskeje kliniki dowjese. Profesor dr. Günther hischče praji, so nima wožebinskeho njepschecżela, a so je žo tohodla nadpad jenož dla politiskich pschicżinow stak.

Dwaj mĕżaraj šajtwa sa dr. Goebbelsa.

Wulka thlohanjska komora krajneho šuda II. w Barlinje je wjednika nazionalnych sozialistow, dr. Goebbelsa, dla skhichowdženja policajskeho presidenta Weißa k šajtwu na dwaj mĕżaraj šaždźiła. Dr. Goebbelsa w pjecz padach šaždźichu a w jenym padże wuwinowachu.

Madżarska přećiwo němsko-awstriskej cłownej uniji.

Madżarski ministerski president hrabja Bethlen je dopisowarjej Parišskeho „Matina“ rjekł, so powĕrźi Barlinskich nowin njeje wĕrna, po kotrejž je wón pjerza němskowawstriskemu cłownemu dojednanju pschikhożowal. Joho njejsu žyła k tomu napominali. Wo franzowskim napschećiwnym projektu žo Bethlen optimistiśy wuprajl. Po jeho mĕnjenju wón šajimawe a rozumne namjety ke wołożenju mišy ratakskich krajow wopschija.

Stejišćo Grichiskeje.

Grichiski šwonkowny minister je njedżelu wjeczor hižo do Genfa na konferenzu Swjatka Ludow wotjĕł. Ministerska rada je prajiła, so je stejišćo Grichiskeje k němskoawstriskemu wikowańskemu srĕżenju dospołuje neutralne. Grichiski šwonkowny minister dyrbi žo w Genfu na zyle neutralne stejišćo k tomule praschenju stajiċ, dokelž žo němsko-awstriska cłowna unija na žane waschnje Grichiskeje njedótka.

Grichisko-italski připad na morju.

Athenske nowiny powĕdża, so je žo blisko wulkeje grichiskeje kupy Korfu pschipad stak. Grichiska cłowna strażowaza łódź „K 19“ italskej łódźi „Santa Eugenia“ juanujo da, so by jĕjom šajtajiła, dokelž žo idasche, so italska łódź twory pschestupnje. Italska łódź pak na kasanje njepokluchasche, ale š połnej paru pjerej jĕdżesche. Grichiska strażowaza łódź žo sa nej puschcżi. Pschi tym italska łódź njeješdżu žo wobroċiċ a do njeje šawadżi a ju potepi. Mużstwo a zlowni šastojniży žo na kubju italskeje łódże wšach a žo ke Korfej dowjesechu. Na italskej łódźi w pschistawje wopraždże pschestupniskiše twory namakachu, kotrejž šebrachu.

Amerika a zjĕzd swětoweje wikowańskeje komory.

Wšchelakoseż mĕnjenjow mjes Washingtonskimi politikarjemi je po skónczenju sjĕzda internazionalneje witowańskeje komory wjetsche dyżli hdy pjedy. Republikanojo su se sjĕzdom njespokojom, dokelž je wón žadał, so by Amerika dżĕl wójnskeho dołha pschewsĕła a zlowne tarify srižiła. Demokratojo žo wšĕo wjeselą, so je knjeżerstwo dla tuteju praschenjow njelubosoże mĕło. Wo łoskoczłowym praschenju wójnskeho dołha pak žo je swojim mĕnjenjom wróċo dżerża.

Wĕste je, so žo f wobsamknjenjeni internazionalneje wikowańskeje komory sjejischcżo presidenta Hoovera a knjeżerstwa na žane waschnje njeschemĕni.

Pjedawschi president Coolidge je šnowa rjekł, so žo namjet na šniženje zlowneho tarifa, wójnskeho dołha, mšdy a žiwjenjowych wudawkow njemóże žo jako strowa metoda k powjeschenju šwonkowneho witowanja wobhladaċ.

„Newyork Herald Tribune“, kotraž dopołnje sjejischcżo presidenta Hoovera šastupuje, w šawodnym nastawku praji, so sjĕzd internazionalneje witowańskeje komory njeje žane lĕkarstwo za nusu hospodarstwa, ale jenož wopokasy pschecżelstwa wupołoži. Nawopak maja „Newyork Times“, kotrež žu poslednje dny wschadnje wo rozwiċu praschenja wójnskeho dołha a praschenju zlowneho tarifa pisale, za nutne, so bychtej žo teile praschenj hnydom rozpominałoj.

Ze Serbow

W Budyšhinje, 12. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wyschina, nad naschimi hronami leżaża, je žo k dołhemu ranju wotšalała. S wjeczora pschichhadża nižina. Wšcże je połnoży nimo poċzehnje, tola jeje wulċżki mòża nam wjedro trochu nakażeċ. Hišċe schkleżża trochu šhadże. Najšterje liwa nam dasche wocżopłenje f tużnotu a potom njewjedrami. S Azorskich kupow je pschikhad noweje wyschiny špósnaċ a lubi dasche rjane wjedro. Tute rospołoženje nižinow a wyschinow móż pschikhadżażych łodowych mużow šlemi. Ale sa to nam hrošy njepokoj f mejstnimi brukami. Tola hur praji, radšcho njech bruki dołowe liseże žežeru, hacž je je mrós špali. — Jutše žrjedu skhadża hłónczko 4,09 hodż. a khowa žo rano 7,45 hodż. Mĕżnċk skhadża rano 2,49 hodż. a popołdnju 3,07 hodż. — Wežera wjeczor w 7 hodż. barometer 748, hygrometer +1 a thermometer +1-21. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 748, hygrometer —2, thermometer w nozy +1-12. — Wuhladny na šuche wjedro.

— **Worżešiwjenišši pschebytk herbskich dżeżi pschi Narańchim morju.** Wežera pondżelu je Domowina wobsamkła šapiš woczešiwjenja potrjebnych dżeżi, po tym so bĕ žo jara nahladna liċża samolwiła. Da'sche pschišłowjenja njejšu wjazy możne. Sserbske dżeżi dojdżu žiebi do Heringsdorfa a Alglbecka. Wicho nadrobnische šo w bĕhu tutoho mĕżaża wosšewi. Dowidżimy, so je pschecżelne wožrĕdnistwo wokrjeżneho hejtmanstwa dżakny wothlós namakało.

— **Dojtawarjo wojerskeje renty.** Pschirażkowa renta wójnskim cżekkoranjenym a wojerskim sawostajenym wupłaċujże žo na mĕżaz meju jenož pjatk 15. meje we cżašu wot 3 hacż 6 hodż. pop. na mĕšchcżanskej šlownej połkadni na radnizy po 2 šhodomaj.

— **Budyske a Wjeleczanske konsumske towarstwo žo jednotliwi.** Budyske Tworżkowne towarstwo wotmĕ šanđenu njedżelu w „Heiterer Blick“ w Budyschinje šhromadżinu šastupjerjow. Najważnischi bynk dujowebo porjada bĕše namjet konsumskeho towarstwa za horni Spre winy. Dok we Wjeleczinje na šjednoczenje f Budyskim towarstwom! Wjeleczanšti namjet bĕše ho tam 30. 4. f 51 hłoßami pschecżiwo 9 hłoßam wobšamknył. W njedżelnischej šastupjeriskej šhromadżišnje žo namjet jenoblóżuje pschija. Sjednoczenje wobeju konsumskeju towarstwow ma žo 1. julija 1931 stacż.

— **Towarstwo** sa **homöopathijn** a naturiske hojenje šuże šutje brjedu 13. meje wjeczor we 8 hodż. we Gudżi; hoścżenzu šjawmu šhromadżišnu wo muskulaturje a cżerjowach. Hošcżo žu witani. Šastup je darmo.

Wot 15. meje płacżi lĕżny jĕdny plan. Pjatk 15. meje šlupi nowy jĕdny plan żelešnizow a autobušow do mozy. Na żelešnitišich a autobušowych cżarach w Sserbach žo wulke pschemĕnjanja nještanu.

— **Bjestraschene pomjry** sa **industrijelne plestrowańšich a nasypowańšich kamjenjow.** W Lĕcże 1930, w němskej industriji plestrowańskich kamjenjow a kamjenjow sa nasypowanje dróhow jenož 30 procentow dżĕlacżerjow dżĕlasche. 50 000 skalarjow njemĕjesche dżĕła. W industriji plestrowańskich kamjenjow dżĕlasche f thwilemi jenož 10 procentow wschich dżĕlacżerjow. Też Lĕża žo nasypowańske kamjenje a hewjschi material sa twarjenje puczow jara šmaduje pschihdawaju a pożadaju.

— **Dla wuporjadżenja asfaltoweje jĕdnje dróhi** žo Pauliška dróha mjes Nowarskej a Wilhelmskej dróhu wot dżensnischcże wutory sa cżaš tuteho dżĕła sa jĕdny wobkhad šawrje. Pschecżiwjenja žo khłostaja.

— **Sawrjeny pucż.** Sjawny pucż f Delnjeje Kiny do Boschez ho mjes Delnjokinjanskej kowańnju a Budyško-Wošporskej statnej dróhu dla sattwarjenja podkhi wot 12. meje sa cżaš dżĕła šawrje. Jĕdny wobkhad pokażuje žo na pucż pšches wojetske šwucżowanischcżo.

— **Sawrjenaj puczej.** Sjawny pucż f Wujesda do Schpikałow je wot 9. hacż 20. meje dla nasypowanja šawrjeny, tehorunja wot 11. hacż 16. meje sjawny pucż f Wujesda do Kellis. Sa preniżki pucż pokażuje žo wobkhad na Chornjow, sa druhi pucż pak na Mlynczk.

— **Sawrjena dróha.** Dróha f Kamjenza do Wóšlinka je na Wóšličzanskich honach wot 15. meje hacż najšterje do 15. junija 1931 dla nasypowanja sa wschitkón wobkhad šawrjena. Jĕdny wobkhad pokażuje žo na pódlańske puċże.

Němski zwonkowny minister wotmołwi nowinskim zastupjerjam na Briandowu rĕċ wo cłownej uniji.

Widżimy na wobrazu česstne blido při swjedżeńskim bankeće. Z lĕwa na prawo: Němski kancleř dr. Brüning, Blockzyl, president towarstwa wukrajnych nowinarjow, němski zwonkowny minister dr. Curtius a francowski pósłanc de Margerie. Kaž kóżde lěto rĕċeše němski zwonkowny minister dr. Curtius tež lětsa na lětnym bankeće towarstwa wukrajnych nowinarjow wulku politisku programnu rĕċ, z kotrejž tón króć prawo Němskeje na cłownu uniju rozloži.

Zyma žiwjenja

Powĕdańczko f Hollandskeje.

6] (Pokračowanje.)

„Hlej jenož, Hanna! Hm, kajka je to schikowana wĕżka! Sawĕšcże kłuscha knjezej Brügkoopej, tón ma pschezo tajke nĕschto apartneho.“

„Rjany muż dyrbi tež rjane wĕży mĕċ“, wotmołwi Hana, wobhladniwje wuschkrobjenu hrudź na desku kładżo.

„Sda žo cżi knjes Brügkoop rjany?“ wopraschа žo Mimna, rjecża žehlerka, a wokomik f dżĕkom pošatanje.

„Ach — hdże tež to — ja to jenož tak praju, dokelž cżeła žej šwoje włoży a noży wuży na tajke dżiwne waschnje. Wón je po prawom kaž tajki franzowski friśer.“

Take pschehdżeche žo hjeżada tżwilu dale. Ruży wotpocżowaschtej, mjes tym to žo jim huba cżumpasche nastajnoscżi a wone żehli na słowólne, łodżka hrube a plampate waschnje wo wschich możnych nowoscżach a dożiwjenjach powĕdachu.

„Haj wschak! Knjenje drje nimaja nicżo sa dżeło? Pschejecże-li żehli żnadź łosa, abo lenoschku, so hischcże žo wuwotpocżować?“ šaklinċża nadobo hłóż Wittowoje, kiż je šwojeje šćiwy do holczazeje šćiwy šastupi a żehlerki pschi šich hjeżadże pschestkapi. Każ f kultarskim kijom pschemĕnti žo situazija. Hołzy płonuja a ropja f żylej mozu šchaty.

„Nedżbuj tola, Trudka, ty dże manschety pschižmalisch, twoje żelezko je pschehorze. Widżischcże to pschińdże wot twojeho bachtanja!“ a k starschej žo wobroċżejo, rĕċi wot Wittowa dale:

„Hana, ty žy najštarscha a dyrbisch najmudrischa bucż a wĕżnemu lĕnjoschcżenju a bachtanju šadżewacż. Ale ty šama hischcże žobu cżinisch.“

„Ach, madame, to bĕ jenož wokomik. Minka runje powĕdasche wo — —“

„To nje niċżo njestara, wo cżim. Wy šcże šem na dżeło pschińdże. Ssu šuknje sa knjenju Seżynu wužehlene a cżekaju sa knjenju Callmanowu a šwjeżschne koschle sa knjesa Brügkoopa?“

„Haj, madame, leża hižo w tyły.“

S pruhowazym wóczkom bĕ Wittowa wĕży w tyły pschehladała, a žo wobhladnjo wopraschа žo: „Hdże je Katka?“

„Ta je do Wüttenburga še chemišetkami sa knjenju Klappowu.“

„Tak? — Hdyž žo wróċi, pósċel ju hnydom k madame Seżynej do Prinzengracht 9 abo k knjenji Callmanowej na Stadthannerskade, to ma wobeju na puċżu.“

„Rjana pschehodżowanka!“ mĕnjeschе Hana.

„Ja żebi tež żamu bĕhanċżu k jeje šawjeżekenju njedżerżu“, šnapschecżiwi šfróka Wittowa, wotkhadżeše šaso do šadnjeje khĕże, hdżež jeje najštarscha džowka płokasche.

„To je hischcże derje wotbĕżała“, šapoċża Mimna šaso, hdyž bě Wittowa žo wotšalika.

„Sšiwar je Boži dar; f toho žej wjele njeješiinu“, wotmołwi Trudka.

W tutom wokomiku šastupi Katka f wulkej tyšu na rukomaj, šta ju na šeń, žyny žo na nju a wutrajnje kašhłowasche.

„Tak, žy tu šfónczenje, hdże žy tak dołho tczała?“ wopraschа žo Hana.

„Sšymi we Wüttenburgu pobyła. To pak je tak jara daloko — njemóżach dom hnydom namakaċ.“

„Mjeno dże je na burjach napiżane, hłupy ralwżo!“

„Ja wschak njemóżu hischcże derje cżitaċ“, wotmołwi wuschłoschliwje maka.

„To też je wĕrno, ty dyrbjała po prawom hischcże do schule hodżiċ.“

„To dżeło tež praji —“ šnowa šapocża mala kaschłowaċ.

„Cżehodła do schule njekhodżiśch?“ wopraschа žo Mimna.

„Macż to mĕċ njecha.“

„Cżehodła dha niż?“

„Nó tohodła, ja dże žebi schĕżnak wob tydżeń šahżiżu, tón macż trjeba.“

„Nješa šakuji žebi nan tak wjele?“

„Papa neje šforo żenje doma, a nima tež mĕšina, woni praja.“

„Rĕkašch ty žwojemu nanej papa?“ padże ji Trudka šmĕjży po rĕcżow, „to je tola runje tak jako by bohatych ludźi dżĕcżo była.“

„Ja žym šajinje papa prajiła.“

„Tak? Na, nĕtko je dosċeł Ty dyrbisch hnydom na Prinzengracht a do Stadthannerskade, wschak hižo wĕsch, hdżež žy šanđżeny tydżeń była.“

„Ja žym tak mucżna, njemóżu-li najprjedy trochu wotpocżinyċ?“

„Haj, potom, hdyž žo wróċisch, najprjedy dyrbisch wĕży wotnjeseċ a wšitku dobĕhnyċ.“

(Pokračowanje šċĕhuje.)

Dla rybařskich dźěłow žo Zwinger wot dźensnišcheje hrjedy sa cząš tutych dźěłow ka wschitkim jěsdnym wobkhad sawrje. Pischečiwjenje žo chłostaja.

— **Pčołarska njedźela w Pitnizy.** Nowinarnja ratarskeje komory wosjewja, ja žo we wyschschej šulnej wuczełni w Pitnizy njedźelu 17. meje pischi pčołinjanch wuskuwa rosmołowa ł powuczenjemi wo pčołarstwje wotmeje, sdobom budźa wodźenja po sahrodze. 18. meje sapočnje žo pčołarski kursus za nowych. Na kursu móža žo hischcze někotři wobdźělić.

— **Fotkroma je wudyrila** mjes schparatym zkotom žiwnoschčerja Mara Knoblocha w Salomju n. Spr. we wjeznym dźělu Nowym Hornim Salomju cza. 700, kaž je žo hamtšy swěsčiło. Sawrjeny wokrješ žu cząšła 696 hacź 703 wjeznego dźěła Nowcho Hornjcho Salomja, wobkedźbowanšći wokrješ symtkowy dźěł Nowcho Hornjcho Salomja.

— **Bližšche liczenje šwini 1. junija.** Po postajenju němškeho ministra sa ježiwjenje a ratarstwo budže 1. junija 1931 bližšche liczenje šwini a doma rězanych šwini, kiž njeježu k wobhladanju winowate, sa cząš wot 1. měrza 1931 hacź 31. meje 1931. Ratarjo, kiž šwini ježiwje dźerža, maja šami najwjetšchi sajim na tym, žo žo na wschitke prašchenja prawje a spuščzuwanje watmołwi. Sa to žo jim na druhej stronje zyle wěsče rukuje, žo žo jich statistiske naspomnjenja tajne sdźerža a žo na žadyn pad k dawkownym sameram njewužija.

S **Kubišiz.** Swój 85. rodny kwaš šwjeczeschtaj sajtrašnju njedźelu k. pósłowy sajstojnik Bohuwěr Wjeczela a jeho mandźelska Helena rodź. Herknerez. Wobluhowanymaj mandźelskimaj dosta žo k leju cźestnemu dnjej mnoho sdobopischečnikow a darow. Teź my žo rad ł wutrobnym sdobopischečkom pischisamknjenym a pischejmy šwěrnemu sastajkowanemu Sserbej a jeho knjeni mandźelskej Boże polne žohnowanje do pischichoda.

S **Čornych Nožtiz.** Wčerjerawočnu póndźelu sapocza tu knjes Hascha swoju hižo pisched lětom sapočatu, kužku dotwarić. Tak namakachu sašo někotři tudomni dźěłacźerjo a murjerjo sašuzbu. — W tudomnej Nyczeriz skale, někto jenemu Drježdźańczanej kluschazej, kiž je ju lětha wot Nyczerje wotkupił, sapocząchu hižo po jutrach, kiž wot našymi stejesche, sašo dźěłacź. Teź tu wschelazy sašo dźěło namakachu.

S **Niedaschcz.** Sańdźenu sobotu wumrě po krótkej khorosczi někotre njedźele do swojich 90. narodninow najstarscha wobydlerka nascheje wsy Hana swud. Kubaschowa, kiž na mlynje bydlesche. Semrěta běschе jara wobluhowana wosoba. Jeje cźěło žo po jeju pischeczu we Malescheczach k pohlednjenju wotpočznikej połkowa.

S **Lubiju.** Nahle wumrě je w Lubiju pjatk wjeczor k. pischekuzy Korla Rätze. Pisched 21 lětami pischewsa semrěty Bielašcz wobkhod kolonialnych towarow a je jón stajnje na wyšokosći dźerżał. Khwilu běschе k. Rätze teź ł wjednikom „Edeka"-družstwa. Nimo wocznego cźerpjenja šmědźeschе pak žo wón stajnje dobreje stroiwosće a cźerstwosće wjeselicź. Nětko jeho Boża ruczka saja a jeho žiwjenju nahle mjesu staji.

S **Khrjebje.** Sańdźenu njedźelu šwjeczeschе tudomny ratař Jan Šunka se swojej mandźelskej Marju rodź. Mücźkej sloth kwaš.

S **Wochos.** Tele dny spyta tu njesnaty cźłowjek 64-létnu žonu wumozowacź. Žona pischebywaschče hama we lěhu, jako ju njejapaty muzšti nadpadže. Jako chyschе žo wona wobaracź a wo pomoz wolacź, ju wón dajesche. Skónczuje žo lěžni dźěłacźerjo, kiž tam njebeloko dźěłachu, nadpada dołhodobnu. Njesnaty napadnik žo na to do cźekanja da. Mužojo žo hnydom ł nim puschcźichu, njemóžachu pak cźěkazeho wjazy doscźěhnyeź.

S **Běleje Wody.** W juniju łońschcheho lěta pischi wukhodźowanju we wokolinje na myšl sapadze, ł nadrósnym rubjeżnišćwom šwoje pjenježne wobstejnosće połpischicź. Prěnju žonu, katruž ketka, wón nadpadže. Storcźi ju ł kola a žadasche wot njeje pjenjesy, kiž pak njedosta, dokeż napadnikowa šama žanych njemějesche. Posdźischo kradny šobuwdźěłacźerjej aktowu toschu a nóż. Rubjeżnišwo a padušchiwosć bjischcze wjelikostnu mławy cźłowjek pisched Schorcźichim lawnišćom šudom pischida. Sud sašudźi jeho dla syntaneho rubjeżnišćwa a dokonjaneho padušchiwosća, k 1 lětu 6 měsazam a 2 njedźelomaj jastwa.

S **Kruschwitzu** pola Mužakowa. Njedawno sjuschožoj we Němšich tonowinjach a kamjenitowych dźěłarnjach 16-létny kamjenitotwarcźerski wuczobnik Werner ł Wjesći. Won ł tonowese tacźele ł prawej nohu do cźerjenja sajdźe, kiž ju jemu cźežko rani a palz jón dołha wottorhny. Snjesboženeho dyrbjachu tak do Barscheczanskeje khorownje dowjesć.

Se **Sdźepcho.** Dróha se Sdźepjanskeho dwórnischcza do Rowneho, Muikez a Nowcho Města je dla wutwarjenja do kruteje dróhi hacź na dalsche sa wschitkón wobkhad sawrjena. Jězdny wobkhad pokazuje žo na njewobtuzerdźene pucźe, kiž žu ł wobjezbitymi tafliczkami wonamjenjene.

S **Holanšcho Mlyna** pola Wjelcźeje. Nětkjež 400 wosobowe zyline dźěłacźerstwo schtelenczerje w Holanšcim Mlynje, kotrejež mišter je twarški rada Schiller w Barlinje-Schöneberga, brjedu dźěło složy a dopołonja khromadnje dźěłarnju wopuschczi. Pischičina tutcheho wobkanjonjeneho dźěłoweho wojowanja leži w nisdowej swadze.

S **Khocźebuza.** Pjatk wjeczor žo w žiwotnym bydlenju w Małych Stroblizach 30 létny železniski dźěłacźer Franz Nickel wobwěsny. Won sawostaji žonu a dźěcźo. Nickel cźerpjesche na cźěcźe myšle a běschе do teho hižom někotre razy spytał, nischto šebi sczinicź.

Swójbne powěsće

Zemrěli: Jurij Arnošt Lehmann, časnikař w Budyšinje, 53 lět, khowanje je dźensa wutoru. — Hana Cechowa rodź. Petrikec we Wojerecach, 57 lět; khowanje je dźensa wutoru. — Khrysta Köhlerowa rodź. Kubańkec w Čornym Khołmcu, 81 lět; khowanje je dźensa wutoru.

Měsačna zhromadźizna jednoty „Sokoł" w Budyšinje

Krasny mejski čas wabi won do Božeje přirody; so bliżacy zlět Serbskeho Sokolstwa žada najimace dźěło — a tak bě wopyt zhromadźizny słabši hač hewak.

Br. starosta Lorenc wotewri zhromadźiznu w 9 hodź. Poda rozprawu wo kubłarskej zhromadźiznje župy „Lubin". Debata bě živa. Sčěhowachu programne zdźělenki za III. zlět Serb. Sokolstwa a postaji so wubědźowaca stwórka za wubědźowanja při zlěće. Jednota najima sebi auto k jězbje do Radworja. Bratrja, sotry, hosćo maju być njedźelu přip. w 12 hodź. na parkownišću zady cyrkwje „Našeje lubeje knjenje" a z dypkom 1½ hodź. ma so wotjěć. Jednota zakupi sebi khorhoj, je-li pjenježne dary, bjez počinanja pokładnje jednoty, to zaruča.

Zdźěleńki wo pokładni jednoty wuwabichu živu debatu. Jednota chce swój minus hač do kónc lěta kryć, ze Zwjazkom Ł. S.-Sokolstwa pojednać. Kóždy sobustaw jednoty, kiž ma hišće nastate płaćenske winowatosće, njech je hnydom do porjadka přinjese. Pokładnikej dósta so skwalenje na jeho intensivne dźěło a połnomóc, najkrućišo postupować. Jednota založi sebi wosebity wotrjad k hajenju jeneho wot mnohich bratrow požadaneho sporta. Dźěćacy wotrjad přewozmje nětko starosta jako wjednik. Zwučowanja budu porjadnje kóždu sobotu w Serbskim Domje abo w Božej stwórbje.

Jednota běše sebi přała přednošk župneho starosty br. Měrćina Nowaka wo „Směrje župy Lubin". Přednošk předležeše jenož w manuskripće. Jednota sebi wospjetnje wot župneho starosty ertny přednošk přeje.

Po wšelakich dalšich pojednanjach dla III. zlěta Ł. S.-Sokolstwa 17. róžownika w Radworju a dalšeho dźěła jednoty skónči br. starosta z wutrobnym „Nazdar" 1½ hodź. zhromadźiznu.

„**Wrjós**". Delanska pčołnica ma na Boże stpiće pop. ½3 hodź. w Róženće pola Eiseltec zhromadźiznu. Wšěch přećelow pčołarstwa přeprošuje

předsydstwo.

Mój mandźelski znjezboži při puščenju šlomow a zemrě na to. Woteběraše „SERBSKE NOWINY" hižo wjac lět. Po wuměnjenjach zawěščenja, kotrež je z wotběranjom Serbskich Nowin zwjazane, sym

1000 hr.

wupłaćene dostała, štož z tutym wobkrućam

Hana zwud. Rudelowa

W Bukojni, dnja 11. meje 1931

Ze Sakskeje a dalších krajow

* S **Pirna.** (Duž dźěćaca žo zatepiła). Schtwórtk popołdnju padnyschcej niža płodarnje 6 a 8 létnej dźowčičzay schkleńczerja Oty Bluhma z Pirna do Lobja. Bluhm, kiž běschе sam blizko, skoči hnydom do wody a spyta, dźěćaci wukhowacź. To pak žo jemu njeporadźi. Wobě połczaj žo zatepichu. Cźěle njemóžachu hišće wukhowacź. Najstarscha sotra dźěćaci pischi brjohu kobołcze schćipacź chyzłej a stej pischi tom do wody padłej.

* S **Drježdźan.** (Elly Beinhorn porěči w Drježdźanach). Letarka bo Afriki Elly Beinhorn budže w bližšim cząšu teź w Drježdźanach wo šwojim leczenju do Afrikt rosprawjeć a pischi tom wjele šwětłych wobrazow pokazowacź.

* S **Krumhübela** w Krlonoschach. (Žadyn njedostatk na bydlenjach). Knježeršwowy president Delnjeje Schleschleje je Krumhübel jako gmejnu bjez njedostatka na bydlenjach pischipóznał.

* S **Kamjenizu.** (Nakładny cząš ł kolijow wuwieženi). Hdyž chyschе ł Kamjenizu pischihadźany nakładny cząš 9603 do Flöhaskeho dwórnischcza sajěcź, wuskoczi pichi wuhibje lokomotiwa ł kolijow, bu se sčěhowazymi wosami něhdže 50 metrow daloko šwonka kolijow dopredka sčišchcźana a žo powróci. Sčěhowazy sa njej cząš wuskoczi ł 10 wosami ł kolijow. Přědkowne wozy sešmarachu žo do žo a nad žo. W pakowańskim wosu pischebywazy straźnik wosow wotklocziwschi žo wukhowa. Lokomotiwowy personal a cząšowy wjednik, kotrejž běchu kóžzy na swojim městnje w jara straschnym połoženju, mózachu žo na zboże je šmadnymi ranjenjemi ł njeboženeho cząša wukhowacź. Na wjazy a materiału je khětra schkoda nastała. Wobkhad wosobowych a nakładnych cząšow njeje žo pschetorhnył. Přičzina njeschoda hišće dotal sčišchcźana njeje.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Buhłady na wjedro sa jutrischu hrjedu:** Po nowym wocźopleniu su nowe njewjedra móžne.

* **W Barlinje** su pjecź sajstojnikow němškeho šnutkowneho ministerstwa sajeli a do Moabitišeho pischepytowaiskeho jastwa podali. Sajstojnikam, a to němskostatnemu inspektorej Wunnej, sarjadnistwowemu hauptmanej Wolsej a inspektoram Bartej, Wendtej a Schäjerej porokuja, so su poslednje lěta nětdže 300 000 hriwnow pischeschiwili. Pischeciwo nim je žo dišciplinarny prozeß sawjedł.

* **W Mannheimje** je žobotu popołdnju ½9 hodźin w Seckenheimskej dróhy w jenym wobydlenju lischnoschcerja Gerika ł semi porasyli, šputali a wurubili. Nadpadnizy su 3000 hriwnow rubili a cźeknyli.

* **W Tischtschegelu** su džełacźerja Alberta Watrzynaka w jeho wobydlenju skónzowali. Jako morderja su džełacźerja Freudenberga ł Dirrlettela sajeli.

* **Nad** lětanischczom Villacoublay pola Parisa dwě honjeršej lětadle we wyšokosći 150 metrow do žo rasyschtej a žo palo ł semi padnyschtej. Jězdnaj, jedyn wyschš a jedyn podoficźer, staj šmjercź pocźerpiłoj.

* **Kapitana** ruskeho lodotamaka „Krażina" Joeggia, kotryž je nětkotrych ludźi ł Nobilowese expedizije k polarnemu cźopej wukhował, su w Leningradze sajeli, dokeż je žo pjecza pischi spischihańskije pischeciwo kommunistiskemu knjeżerstwu wobdźěli. Dokeż je Joeggi estonski statcźan, je žo estonskemu knjezerstwu wo tym powěsć dała.

Towaŕstwowski powěstnik.

Lichań. „Zernička" zmjeje štwórtk (Bože stpiće) swoju měsačnu zhromadźiznu pop. ½3 hodźin pola sobustawa Arnošta Čabrana w Jatrobju. Přednošk je přiwubjeny.

Lichań. Zernička ma jutře srjedu wječor we 8 hodź. spěwanje.

Budyšin. Za jězbu na III. Sokolski zlět w Radworju smy sebi wulki awto skazali, kiž při połnym wobsadźenju na wosobu 50 pj. tam a sem płaći. Budyskich Serbow, sobustawy „Nadźije" a tow. „Jednoty kat. Serbow" prosymy wo bohate wobdźělenje na jězbje. Přizjewjenja za awtowu jězbu prosymy hač do pjatk wječora pola Loroncea na Serbskej bancy abo pola Janka w Serbskej Nowinje wotedać. Wotjěždemy 1½ hodź. wot Serbskeje cyrkwje na Kamjentnej hasy.

Jednota Sokoł.

Wowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmaŋ w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Běszynzy. — Za nowěstki: G. Janak w Budyšinje

Zrěčenje mjez evangelskej cyrkwju a pruskim statom podpisane.

Zastupjerjo evangelskich krajnych cyrkwjow před pruskim ministrom kulta, hdyž běše 11. meje swjatočne podpisanje cyrkwineho zrěčenja z Pruskej. Ze lěwa na prawo: Biskop Mordhorst, presid. Schramm, president Bähr, superintendent Schaaf, biskop Kortheuer, president Dihle, president Koopmann, nakrajny wyšši farař Möller, cyrkw. rada Kübel, president Theinert, president Schulin a president swob. knjez z Heintze.

Přilopk

* **Pohrjeb pjenjeznego listowego Schwana.** Stónzwany pjenjezny listowy Schwan bu schwórk w Barlinje wot tysnzow towarschow k poslednjemu wotpocznjetej pschewodzany. Zarowanschi czah, pschi kotremz so skoro wschitzy pólstwi a telegrafni sastojnizy Barlina, kotrez runje sluzbu njemejachu, wobdzelichu, hibatche so wot wuklajerskeho domu. Psched czelowym wozom dzechu uniformowani sastojnizy se zwojimi khortojemi a wenzami; za wosom pjedowachu sapóstlanzy wyschschich pólstwowych sastojnikow a napósledku wós z pschiwuznymi. Wokolo ¾6 hodz. pschihdze pschewodjenje pschez pólstowy hamt W 30, stukowantschego stónzowaneho, na Geisbergskej drózy. Tu tworjachu sastojnizy pólstoweho hamta, kaz tez druhy Wilmersdorfzy pólstowi sastojnizy schpalér. Pisched twarjenjom czelowy wós khwilu posasta, njez tym so pschewodjerje a pschihladowarjo zyle sczicha so sadzerjachu; tez na pósczke pschestachu sa tutón czah z dzakom. Po hasach, hdzez zarowanschi pschewod so ninto hibasche, tworjachu wulke czrjody ludzi schpalér.

* **Wudacze Barlinskeho rubjeznego mordarja Reinsa.** S Milana so powesc: Jednanje wo wudaczu pscheczíwo Reinsej je so namjetowalo a wot italskeho kralestwa pschijasto. Najskerscho pschihdze sajaty Reins wutoru do Barlina. Wosc hotske njebudóstej jako wobczerjnej wukrajnej wupokazanej, dokalz matej dosc pjenjesnych srédkow a placziwej pasaj. W hosczenzowej jstwi sajatych bratra a sotrow namakachu wokolo schescz kotrowpolnych brastow a schatkow; skoro wschitko bé hakle zyle nowo nakupowane.

* **Sesmjertnaj woporaj wulkeje wody we Württembergskej.** S syseje Württembergskeje pschikhadzeja pschego hischcze nowe powodzenje w tamin. Strascznym powodzenjin, wo kotrymz we wczerawschim czisle wobrasaj wczitschczachmy. Szylne njewjedza z czelimi slowkami tule njeszodu sawinowachu. Czecko potrjechene su pola a luki, kaz tez winizy. W Unterturkheimje bésche 30 létny muz pschi lojenju drjewa, tiz wulka woda sobumjeschesche, psched wosczemi swojeje mandzelskeje sunjercz w zolmach namakal. W Feuerbachu padze 16 létny mlody czlowjek tschorunja pschi lojenju drjewa do wulkeje wody a so zatepi.

* **Czezke njeszodo pschi rosbuchanju.** Pschi tworje jelesnizy na czarje Kalamwaka-Verria w Greckej rosbuchny do czezko rosbuchadla, psche czoz buschtaj dwaj dzelaczerjej morjenaj a pjatnaczo dalschi czelaczerjo so z dzela czezko sranichu. Morjeni su tak rostluschowani, so njeszu pósnasch.

* **Bitwa policistow se slósnikami w New Yorku.** Slósnik Crowley, dla mordarstwa policajskeho sastojnika a dla druhich slósnistwow pytany, bu schtworik pod rosporjazynmi wobstejnoscemi sajaty. Policija bé wuzjedzała, so Crowley a nekotri z jeho napomocznikow pschechwatu we wjetem domje, stejazem we wobjednej wokolinje. Tworjenje wobstupi sa krótki czas niz mjenje 300 policistow. Na tkechach sunodnych thelow postajichu maschinske tselby a wojowanje so sapocza. Policija swuseska wjazy 1000 wuzelow, dzesche napodschcku z bombami, se thylsojtym plumom napjelnjenym, doprédka a mózesche hakle po wjazy hodzinskej bitwje so slósnikow smozowacz. Crowley bu do wobeju nohow a do ruki tselemy. Mjes jeho napomocznikami nadeńdzechu wjeseho Durnigera, kotrehoz winuja mordarstwa na rejowarju Virginiji Braunen, kotruz su psched nehdze diwmaj njedzelomaj morwu sady lotka jeho namakali. Hischcze duzy po puczu na policiju wusna so Durniger mordarstwa. Schestnacseletna holza Helena Waisch pschihlischesche tehorunja ke Crowleyowej zwólbje. Wona je pjecza Crowleya pschewodzała, gdyz tón psched nesczto czasom policistu Hirsha sasele. Wona budze dla pschihowanja k morcarstwu tehorunja woskorzena.

Za pučowanje a wočerstwjenje

„Kur und Erholung im Harz und Kaffhäuser" mjenuje so runje wudaty spis, kiz powuczi wo wschém, ichtoz je trjeba wédzecz wo tutej krajnej krajinje. W nastawku „Klima Ssmolinow a hojenske zórla Ssmolinow we zwojim pocżahu k czlowjeskej strowocze" pokasuje znaty profesor dr. dem. Rehse, kajke lekowanjske srédki a hojenske wulpechi skoro jenoz jako pucżowanjska krajina znate krenje hory wocżerstwjenja potrébnym a thorym policzeja. Krótki nastawk, liz so k tomu pschisamknje, pokasuje na wschelakojcz Ssmolinow (Harz) jako krajinu za turistow. W druhim dzelu seschiwka su wschitke bóle znate pschebytki za powétrowe lekowanje, hojenske kupjele a setkanischcza turistow wopisane a placziny za pschenozowanje a pensiju mjenowane. Wjazy hacz 100 wobrazow a tsojobarbna wobalka z pschehladnej thartu wudospolnjeja tekst. 32 stron tokstu seschiwi je darmo dostacz psches pucżowanske bjurowy a pisches Harzer Verkehrsverband e. V. Werningerode, Postschlieszach 84.

Sedmjo na hrózbnej kupje

Zalozina Robinsonada we wopraudzitosczi.

W Pariżu, konz mérza 1931.

Jednotlinoscze tuteho zalozneho drama buchu psches pschipad znate. Tragiske podeńdzenje sedmjoch Francozow, kotrizu na jenoz kupje Indiskeho oczana hrózbnje wo swoje zywjenje wojowachu z mazoschnej siwórnu a tutemu wojowanju schtyrjo podlezachu. Moderna Robinsonada hdese wscheho idyllikeho saiwschka je so na tutej kupje Juan Fernandez cżo. II wotmuwala, kotraz mohla so w tutym padze radscho „czertowa kupa" mjenowacz. Wosprawdzite récka tuta kupa Saint-Paul a je wjele stow kilometrow wot s ludzimi wobdzelenych brjohow sdalena.

Francozózaj sajimaju bécnu sez wotmyslili, tworiuju se konserwy pschipraujecz. Myslachu na bohate wikowanje z konservami na tutej kupje. Sa krótki czah pschewobjedachu wjazore twary, maschiny dowozowezhu na francozwskich a jendzelskich parnikach, 40 dzelaczerjo, wschelazy sastojnizy a funkcionarzo pschepodlichu so je swojimi bywdami.

Na wschu bécnu sarjadowarjo nuzbili, jenoz niz na Sjmjerc, kiz na tutej kupje swoje lschdiba rozkoscze a schkodne scekhwili sa Europeanow mjesesche. Hizo po wosym mésnjach bo wunokasa, so je pschebywanje na kupje jenoz pod wulkimi czekotami mózno. Mnozy khorichu na skorbut — bzaknowy hnitz —, druhy na symptomach, kotrez lékar wuklédzicz njemózesche, njemészeske tez trébne lékarstwo. Mézaju dolho bécnu wobydlerjo wot dalschego zywéta wotrésnjeni, dokalz parniki porjadnje njepschikkhadzachu. Skónczenje pschihdze wumozenje. Najwazy wopuschczi kupu.

Jenoz sedm wozobow tam hischcze zwosta — jedyn inzenjer se zonu, jedyn czornuch a schtyrjo dzelaczerjo. Dyrbjachu sdyme maschiny rozebracz a tak dolho hacz dzesche pokłady kupy wutrjebacz. 3. januara pschihdze jendzelski parnik a pschiwjese jim zywobu. Tri dny podsdsisko dóndze ke katastrofe. Wosen wudyri a snjezi wjetschi dzél skladow. Dokelz bórzy parnika njewoczakachu, hrozesche jim schczesnje sahlódnjenja. Tuz se sdyntej zywobu zara lutowachu. Wodu wotetrschachu z réczki, kotruz dyrbjachu najprjódzy czésczicz. Apparaty bécnu hizo thétro pocżepile a tuz dyrbjesche kolonija schtódnu wodu njewuczisczenu picz. Scézkwoti bo bórzy jewjachu. Dwoj hobuscawaj wumrétschtaj sa krótki czah.

Mjes tym pschihdze kupa pisches podmórski wulkan do najwjetschego strascha. To mjeseche na czornucha dzesche wliwa, so bórzy wobludni. Tuz rano w nozy pozbudowasche, inzenjer samorobowacz. Po hrózbnym wotkazanju bo jim skónczenje poradzi, bludneho sputacz. Sesmy stawy sadwerlowachu, dokelz njewédzachu, schto z swojim czornuchom sapocżecz. Nékotre dny podsdsisko sthori inzenjer na pschetrate rosthorjenoscze a sczehwaschze swojim pschedhodnikom do sunjercze. Jenoz tuto z tuteje kolonije wostachu pschi zywjenju. K temu bósta zona inzenjera hischcze dzecko, kotrez dolho sziwe njewosta. Konz januara pschiwsta stónczenje jedyn parnik sjednuch na czertowej kupje a dowjese sich do domizny. Hrózbnischego wosprawdze dozywicz njemózachu.

Zniżenje płaćiznow

Gardiny tunšo

Prync. suknje a košle l.— hr. Běhaki do jstwy mtr l.— hr. Tkaniny a plachty za sofy

IDA ERLER w Budyšinje
Rózk Zwonk, Lawskeje hasy 10

Handrij Strumpe
w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruca
meble
a polstrowane twory
Sym Serbi

Towarstwo za homöopathiju
a naturske hojenje. Zjawna zhromadzizna jutre srjedu 13. 5. wjecor we 8 hodź. we hotelu „Gude". 2. wuwuco wanski prednosk wo mu.ku laturje a rjanach atd. Hosco su witani. Z stan darmo

Gardiny
pisane, dobry wol, zwjercne gardiny — story marquisety a tkaniny za zawéski
Wuzi wubjerk, jara tunjo
KURT ERLER
na Zitnych wikach 11, znapscela „Zlotoje Hwézdy"

1000 tršnych cyhelow
ma na predań Zschochec pjekarnja na Lubijskej drózy 14 :: Telefon 2804

Kedźbu: Lutujće pjenjezy!
Po smešnje tunich płaćiznach sym hohrske posyłki
mantlow a kostumow
dostał, mjez nimi modely z najlepšeho materiala, tež za najsyliše postawy.
Rjany mantl z jabotom a kózkowym kornarjom jenoz 19,50
Wobkedźbuje prošu dale nowe
wobleki a kompleje
w mojich wóknach
PAUL OTTE
w Budyšinje, na Zitnej hasy 10
Najwjetši mantlowy skład w měsće

Müllerec konditornja
na Pósstowym namésce

Kotruz Serbja rad wopytuja, poruca najlepše pjecżwa we wulkim wukjerku.
Rozesłanje nanajspuscżomniso

Kofej : kakao kolonialne twory
KURIO
na Zwonkown, Lawskej hasy 24

Daloko a sérokoznate Taubenheim přestajomne
komoty
za woły a kruwy dostanjeće
w Rakecach
pola kowarskeho mišitra Kaplerja a
we Wulk. Zdźarach
pola E. Lobacha, wikowar z masinami abo sobotu na prosacych wikach w Budyšinje

Jězdne kola, slawdki a mantle, potrjeby za kola
tunjo pola firmy
Bratraj Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Serbske tačele
(Gramofon Platten)
na na składze
Jan Schieback w Budyšinje na Mužskowskej dr. 4

Nawěstki přinjesu wužitk!

Wutoru a srjedu
tuni dźeńrybow
Krewčerst. čerwj. barš
punt jenoz 24 pj.
Wščdnje čerstwje sušene
tučne jerje
Najlěpše syre jerje
punt jenoz 30 pj.
Tworjakupne towarstwo
z. dr. z w. r. w Budyšinje

Dr. med. Erika Apelt
Praksa n'tk
na Serbskej hasy 15I
8—10, 3—5 a po wuciinjenju
Telefon 3810 Telefon 3810

Fotowe proiekciowe powiecšenske dom. kinowe } aparaty
a wše wécy za amatérske fotografowanje. ◆ Fotowy dom
Richard Hutha
mójicel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotcżani wécywustojnje a najapešniso.

Z jenož 6-7000 hr.
napłaćenjom je rjana, masivnje twarjena ležownosć z pódlanskimi twarjenjemi a z mnohim přisłuškom
jara tunjo na předań
Dowójnska wopałna kasa 19000 hr.
Nětčiša hódnosć . . . . 21000 hr.
Leži blizko **Wósporka** a hodźi so
za rjemjesłnika abo ratarja
Poskićenja pod **H 21** na wud. S. N.

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klommer)
dalekowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošic hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Přiloha k čisłu 109

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 12. meje 1931

Posedźenje zlětoweho wubjerka za III. sokołski zlět w Radworju

Stejimy před samym zlětom, kiž so hižo wotmeje přichodnu njedźelu. Pónd'elu, 11. meje zeńdże so zlětowy wubjerk k poslednjemu razej a to w Radworju, zo by na městnje zlěta poslednje należnosće dorzjadował.

Najprjedy sej wubjerkownicy wobhladachu swjedźeńsku łuku a potom wubědźowaniśćo za nowej šulu. Potom so přizamknny posedźenje a wuradźowanje wubjerka w Šubertec hosćencu. Swjedźeńske předowanje změje k. farař CyžHajničanski. Na swjedźeńskej tribunje budźe 30 městnow k sedźenju, kiž płaća po jenej hriwnje. Kartki su doprědka dóstać w Smolerjec knihańni. Hewak płaći zastup na zlětniśćo 50 pj. Zwučowacy płaća 50 pj., jelizo sej znamješko hižo štwórtk kupja. Dźěći płaća 10 pj., Sokolata ničo njeplaća. Njedźelu wječor budźa reje na dwěmaj zalomaj. Za mužow płaća reje hriwnu, za žony 50 pj. Rejowanske znamješko płaći za wobě sali. Zarjadnistwo so postara wo to, zo na żeleznicy so wudadźa njedźelske lisćiki tež za Radwoŕ. Zarjaduje so loterija. Wjes so swjedźeńscy wupyši. Wupraji so přeće, zo by tež přihladowacy lud, žiwje hołdował Sokolam we swjedźeńskim ćahu z přiwołanjom, postrowjenjom a kwětkami, kak to bywa druhdźe waśnje. Jednaše so potom hišće wo wšelakich techniskich należnosćach zlěta. Wubědźowanja so započnu štwórtk dop. ½10 hodź., hšowne pruli za zlět su štwórtk pop. w 3 hodź. Štwórtk njech jednoty hižo swoju khorhoj sobu přinjesu.

Posedźenje wubjerka bě trało přez dwě hodźinje. Tatře, srjedu, so wozjewi tu w „Serbskich Nowinach" nadrobny program cyleho zlěta.

Wurjadna zhromadźizna Budyskeho wokrjesneho landbunda.

Budyški wokrjejny landbund wotmě sajdźenu sobotu w „Wjelkim Konju" w Budyšćinje wurjadnu zhromadźizu sobustawow, kotruž nětko 90 ratarjow wobsta. Zhromadźiznu nawjedowaše k. ratarski rada Richter je Luwowćiz. K. kubeł Pawoł Küchler se Schmonowa nad Cigenom referowaše wo nowej pšchedłohy zakonja wo zaworšćenju rěsneho zkotu a rozłoži, so su po hižom dołhi cźaś nahlady pšchećiwo njedostatkam tuteho zakonja sdźěłałe. Su pjecza wuhladły, so sakśi jeno ko nětk do wuradźowanja wo tutym zakonju da. Pšchi žiwej rozmołwje po pšchednoschu su wobsejdźe se wobstejnosće w někotrych gmejnach naspomnichu. Pšchi wothłosowanju na pruhowanje zmjeńšeńe k. ratarski rada Richter zwěsćich, so bšche wjetšyna pšchitomnych za to, so by zaworšćenje rěsneho zkotu njewoitroni. Pšchi dalšim dypku rěcźeše so wo wólbach do ratarskeje komory 17. meje. Do komory woli so kóžde 6 lět. Lětša ma so hinak hač dotal ź jednotkami wolić, doněž pšchedsteja 3 wólbne namjety. Knjes ratarski rada Richter wobjarowaše, so by politiske wojowanje njeje do zastupjeńskow ratarskich zajimow, kiž su sebi ratarjo ze sobu wutworili. Zdaše myślazy ratar pak wě, so jeho zajimy najlěpje schtitaja naše nje ratarjo.

Mejumjetanje Lichańskeje sokołskeje jednoty.

Zańdźenu njedźelu Lichańska młoda sokolska jednota swoju prěnju meju delebjerješe. Wopyt bě kaž stajnje w Lichanju dobry.

Wokoło 2 hodź. zestupa so swjedźeński ćah. Z Delnjo-Wujezdźanskej kapału na čole přećahny wjes. Derje skutkowachu w swjedźeńskim ćahu z mejemi a kwětkami pyšene serbske dźěći — meja žiwjenja. Přizamknychu so někotre Serbowki w narodnej drasće, a na kóncu Lichańska a wokolna młodźina. Sylniše wobdźělenje młodźiny při swjedźeńskim ćahu njeby wadźiło.

Wězo bě też za žort dosć postarane. Pryzlata črjódka klownow wobdawaše stajnje ćah, dźiwja kaž rój seršenjow. Radosć dźěći bě rejwacy mjedwjedź a jeho wjednik, kiž dobrowólne pjenježne dary zbraše a zwjetša też — knefle dostawaše. Někajki wehikel (před lětdźesatkami běše to woprawdźe motorske koło) namaka so k ćahej. Wjednik a sobujědźaca w drastach z dawneho časa. Potajkim pryzle a hišće raz pryzle. Snadź mohła so přichodnje w swjedźeńskim ćahu někajka wjesna wosebitosć abo někajki podawk na žortniwe waśnje kharakterisować?

Pod meju zarejwachu někotre pory serbske narodne reje. (Narěč w sokołskim zmysle tu pobrachowaše.) Kapała poskića někotre přihódne hudźbne kuski. Po tym bu meja wuryta. Bratr Cahr z Kislicy wotnjese wjeršk z bantami, a pozdźišo wuzwoli sebi knježnu Fridu Rječkec z Polpicy jako kralownu. Ćah, na čole kral na mjedwjedźowych ramjenjach, zaćahny wokoło 4 hodź. zaso do hosćenca, hdźež so młodźina hišće dołhe hodźiny při mejskich rejach zabawješe.

Docyła móže Lichańska jednota ze swojim mejumjetanjom spokojom być. Připóznaća hódne je, zo so z tak snadnymi mocami tutoho dźěła bojała njeje.

Prof. dr. Wegener,
wjednik němskeje ekspedicije do Zelenskeje (Grönland), wot kotrehož wot poslednjeje nazymy žaneho znamjenja žiwjenja wjacy njedóńdże. Wo dóńt prof. Wegenera maju wulke starosće. Znajerjo Zelenskeje lodoweje pusćiny měnja, zo Wegener njebudźe wjacy žiwy.

Cyrkwinske powěsće

Bože stpiće, Štwórtk, 14. meje 1931.

Z Budyšina.

Předowański tel Jap. skutk. 1, 1—11.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodź. farař Große spowědź, a Bože wotkazanje a ½8 hodź. předowanje (cyrkw. hudźba: „Cehń za sobu", moteta wot G. Schrecka); přip. w 12 hodź. ma farař Schneider předowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Schneider předowanje (cyrkw. hudźba: Nětk k njebju stupi syn Marije", stary hłós wot Jozefa, sadźba wot Stechera). Zběrka za naš dźěćacy dom.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Schneider.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bóje serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. je serbske a ½10 hodź. němske kemšenje (k. farař Räda z Budyšina).

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Wjcźař serbsku spowědź, farař Voigt we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba; popołdnju w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. serbske předowanje (farař Konik z Ketlic), misijonska zběrka.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba — zběrka.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba, misijonska zběrka.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża służba, misijonska zběrka.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. je serbske a dop. ¾10 hodź. němske kemšenje; popołdnju wulět towarstwa młodźeńcow do Königshainskich hór.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. předowanje (farař Konik ze Ketlic), misijonska zběrka.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje — zběrka.

Pak mróčelak, pak hródź

„Wuheriti Edison".

Wuheŕišća wobsedźi žadneho muža ź wobsebitymi dźěławymi mozami a tola ji nicźo na nim njesałeži. Spodźiwnika sławjachu Wuheŕja jako „Edisona pušty" — pušto su njeměrne runiny (pasiwischća) we Wuheŕišći — ale sama jeho popisćewaćelio buchu chabłazy. Dwójaki w bohu krótkeho cźasa je Miklawšch Szakać — to je njeno namakarišćeho ženija — žiwoj wuheŕišći kraj wo šwětowy wuspěch pschinjeźk. A cźi Budapeščany, kotŕi na šwětowe mjeno wjazy dadźa hač na zhłasnje hudźbu, tschaću ź hłowu, doněž to zyle jeonorje wopschimnyć njemóža.

K pschirodopisnjej tuteho cźłowjeskeho eksemplara ma so ześchowaće dodać:

Miklawšch Szakać žiwi so na burskim tuble swojeho samoušiteho nana we wuheŕišćim městaćku Mako, blizko rumunskeje hranicy a zdawne pisćes swoju rśatu zubłu, runje tak kaž pisćes swoje mile wino. Schźěnaće lět stary wsda so Miklawšch zyblowje industrije a wotwobrośi so wot ratarstwa, hdyž jencho dnja prózonu stejazu hrěbź dozynje wuprózdni a w njepschitomnosći swojeho nana „laboratorium" pschiprawi. „Stary" deje pschećiwo temu protestowaśe, ale nuzny wobłkowe prawo, kaž husto w žiwjenju. Sćehowaćelnje pschiprawi na hrěbźne durje napisćmo ź njelewej ruku: Zuzymu je pschistup zakazany.

„Pokazny," kaž nětko powschitkownje rźa, dźěła wo dnjo a nozy, sabuźe na ześć a śpar, prošny saby nana we pjenjesy za swoje potajnstwa a wobjerej jenoho dnja — pisćiśe so lěto 1918 — swojemu bjesbłakutemu nanej, so je schkrěny wutśěł namakał. Jeho wumamakanje, tak měnješe, staji pschiprawjenje wuhlow na hłowu.

W swojej dźěćacej wobtrotnosći wobroći so najprjedy na wjeśnjeho połzaja. Skónčnje da jemu nanowy pschećel adrěsy najwjetšeho pjenjeznika wustawa Němkeje. Sapośćelce plany a wobliźenja a — — — cźaka.

Mordarski nałožk

Jedyn ź najstraschnischich schćěhnkow šwětkowje wójny je wuźiwanje womorjadłow, wojownych jědow. Take womorjadła su morfijum, kokain a opium. Straschny nałožk je dale bóle rozschěrjuje. Někotŕi šwjeźicźi so na tute jědy we wójnje, w khorownjach, hdyž lěkarjo podawachu sranjenym wschelake wopojaze hrěbźi, so bychu zbyli swoje bolośće. Druhi saby wuźiwaju womorjadła bjes kajkejekuli pschićinu, jenož tohodła, so bychu mógli „jśójsne" sachwatanje. Mjes morfinistami su wjśe ześe tajźi, kiž wědźa, wo sahubnych schćěhnkach narkotikow ale tola nimaju kuteje wole, so bychu móhli so sdaćeho nałožka.

Wopojne hrěbźi a napoje snajachu hižo w starodawnych cźasach. K najstarschim a jědom najprimitiwnischim wopojnym napojam słusche wotwar muchorišny, kiž dźensa hischće wuźiwaju někotre dźiwje ludy. Podobne napoje so wudobywaju ze kita. Dalsche wopojne hrěbźi su „betel", kiž wuźiwa schtwórćeńca wobyhlerjow naschejo jemje, konoj, opium, tobak. Poślednje tśi hrěbźi so žuwaju abo kurja.

Tak dołho hač je cźłowjek žiwy na semi, je też hižo wuźiwał wopojne jědy. Dźensa nimamy na šwěcźe ani jeniceńkeho ludu, kiž njeby wuźiwał na pisch. alkohol. Se wschitkich wopojnych jědow je nimo alkohola najbóle znaty opium. Tutón narkotik słutkuje wosebje sabunbje na poźiwadła. Bolośće a sjawy sajźdobjećenja ź opium su te samsne, kaž pola sajźdobjećenja ź alkoholom (delirium). Opium snjeći bórzy cźuwy, słutkuje schłobuje na pluza a poźiwadła. Opium so wuźiwa w Indiji, Chinje a Mandźurskej. Na kupje Jaiwe opium jěźa a njekurja. Opijum potom na te waschnje skutkuje, so cźłowjek wschitko rozbiwa, schtož jemu pschinjźe do ruknow. Dźiwajo na sjawny bjesstraschnosć je holanske knježerstwo wikowanje ź opiom smonowolisowało a privatni pschedawarjo opija so šurowje kłostaju. W Europje wuźiwa so opijum jako lěkarski šrědk jara srědki. Sa to je tu jara rośschěrjene wuźiwanje morfiny. Tutón šyłny jěd so cźasto tśeba jako lěkarstwo. Morfina hišće bóle na cźłowjeka słutkuje dyžli opijum. Wubudźa we cźłowjeku fantastiske hony, nad kotrymiž sapomina na starosć a bědu. S teje pschićiny je licźba morfinistow žałostnje wulka. Kiž cźasto tutón jěd wuźiwa, šej dospołnje cźuwy snići. So bychu morfinistka jenoš bobyli tutón šrědk, słucźa druhdy najstrašnischnje njestutki. Morfinistka maju wosebite towarstwo. Schtóž nima šyłneje wole a je raz powoptał tutón jěd, tón so wot njeho wjazy wuźiwobodźićz njemóže.

Jara schkódliwy jěd je też „haschisch" (wotwar šymjenza), kiž wubudźa nimo měry „pschijomne" sachwatanja. Druhi šrědk je šymjenjowy zygankeho jabłuka słutkuje wosebje na mošny a hdyž so jara wjele wuźiwa, sawinuje, so by pomjatk šabła słabi, so cźłowjek wobłudnje a wumrěje. Mjenje snaty je narkotik ź nucharišny.

Najhórschi wopojny jěd pak, kiž so w naschim cźasu najbóle wuźiwa, je kokain. Tutón šrědk lěkarjo trjebaju jenož pschi najcźežschich operacijach. Teź tutón šrědk ludźo njecwužitnje wuźiwaju, so bychu so wopojili. Najbóle kokain wuźiwaju šlóstniy. Naślepschi šrědk wopschećiwo tutemu strašchnemu nałožkej bywa pola ludźi kruteje wole pojećenje a pola słabnchowu alkohol. Ma so hišćeze pschipomnieć, so teź arsenik słuschi k wopojnym jědam.

Wikowanje ź napomnjenymi narkotikami je tuhnyło we wschitkich zywilisowanych krajach šurowje sakasane. A tola słyschimy tak cźasto wo šmudnych podawkach sajźdobjećenja ź tutymi jědami. W Amerizy wobeje krutše postupuja pschećiwo wuźiwanjam narkotikow. Tykaju je hnydom do kłódy, hdźež jeho so wobom spytaju wuwikować wot strašchneho nałožka.

Njeideršpliwje, hjesšparny. Po tjoch njedźelach dosanje powěšć „. . . wo nošchim měnjenju techniſzy ſa wošim i najwešchej wažnoſcu. Stupimy huyhom i pschišlušnymi krajnymi instanzami do ſwiſka atd.“

Mjes tym dóńdże „K měrej“ a ſtu burſkeho hólcźeze mjeſcne ſwój kúnz. Po dwecjoch létach dóńdże ſaby list do Mako. Wot ſinanznicho wuſtawa ſo napraſchowachu, hacź móże motorſki pług ſhotowicź? Woſebitu! Huyhom wotmolwi wróćo: „Haj, ſo ſamo roſumi.“ Je ſo we pohladuych kńach i podobnymi problemami ſaběrał. Po ichnich měſaſach ſu plany a wobliczenja w ruzy banti. W jenej Mnichowſkej tworni ſo modell ſhotowi. Pschichoda wichitke wocźakowanje!

Jednanja ſo ſapoczinaju. Szakacź móże ſcej wolicź: wotdźělenje abo jónkrócźne wotmakanje pschi wyſokich pjenjezach. Szakacź njeſwoli do ſanchu poſticźenja. Wojenski: „Moji kuſzo, potencne prawa na motorſkim pluhu ſu jenoź ſa jenu placźiznu bóſtacź. Sa mrócźelak (Wolkenkratzer). Nanwarcźe mi w Mnichowje 18 poſtlehow wuſoki lóſza a wndam Wam póla motorſcheho pluha liſchicź dalſche ſchtyri wunamakanja.“

Jednaceljo ſu pschekwapjeni, ſhytaja jenm tutu iderju marćźeć. Podarmo! Podarmo poſpytuje to nan, podarmo nahladni muſzoj we wěſy. Dny dolho wuſpeſnje ſwoju ſadaſku. Stónźaſe ſo nchóźe ſhubi a wróći ſo ſalle na thchinu dnju. Jednaceljo ſu mjes tym wotjeli. Kaž ſo njeby nječo ſtalo, dźe ſaźy do ſwojeje hródże, rujuje, myſli, klepa — mězaju, léta dolho — — domi ſo ſjawnoſcź i dyrbi ſkoro k wěrje njepodobnej epiſodu ſaběracź ma. Japaniſke knjeżeſtwo ſamonuja ſo wo ſchkleny wuſtaſ. Komiſija pruhuje, pschepjaje a dźe ſaſchkimnjeź. Szakacź dyrbi ſo jako wjednik nowoje ſaboti do Okijo pschekhydliź. Jednaja a ſu pschesjedni. Na tónſamu ſaźa ſej Szakacź: „. . . a k mojemu pschijśdźej dyrbi japaniſke knjeżeſtwo wójniſku łódź pódlacź.“ Japanſky oficźerojo ſu pschekłapjeni, ſhytaja jenm tutu wódnu muſzicźku wuwrźeźacź. Podarmo! Podarmo ſpyta nan, podarmo nahladni muſzoj we wěſy.

Saźy roſtaly ſo wuſpech na tworjerbi hiſowje burſkeho hólcźeza, kotremuż je lubicho, ſo móże we ſjawoſci hródži woſtacź, hdyż nochcźeja jemu w Mnichowje mrócźelak natwarcź abo ſ wójniſkej łódźu do Japaniſkeje dowjeſź. Pola cźeſcźelakomnicho Cźeſara Borzi-a rźekniſche: „Pak kżor, abo niczo, pola Szakacźa dyrbjało heſło rźeć: „Pak mrócźelak, pak hródž. js.

Wumětc w khłostarni

Spodźiwnicho khowaja hoſpodowaſche Stockholmſku khłoſtarnju hiſchcze psched krótkim. Wodnja dźělaſche jaty w blidarni. Lódy pak ſo bź w ſwojej komorźi, ſwiſchaſho wón ſwój grat pod ſoſom a ſapocźa pilnje malowacź, domiź w dźewjeczich ſiwźa njeſhaſny. W małych pśmnych wodobarbnych wobrazach ſpomjeſche ſo wón wou ſe ſchćerej wokoliny wrócźa do domiſnu Jad Wolgu: Jakne ruſke burowki w piſanych draſtach łupaju na wiki. Ruſke ſzykoje wija poſtoſane zgłołowe wěſe do powětra. Wjeſołych a ſtrowych cźłowjeckow widźiſch na ſonjach, pschi bohatych hoſcźińach a na ſwjedźanjach.

Direktor khłoſtarnje ſajimowaſche ſo ſa njewſchědneho hoſcźa, a jenoho dnja poda ſo Albert Engſtröm, profeſor pſchi akademiji ſa wumětſtwa, pschewodźany wot prawiſnika jatcho do komorki. Swułkej radoſcźu a tich potwjerdnuj rukomaj pokaſa tutón ſwoje wobrazy. Bórzy njedoſahaſche łožo, blido a ſtółz wjaz. Ssamo na ſemi nětkotre leżachu. A Albert Engſtröm wuſna, ſo je Salomon Ssmolianoff wobhładźeny wumělc.

Revoluzije a ſbźěki běchu mlodeho ſchulerja wumělſtwa ſ domiſnu wuhnałe. Wón pschińdże do Barlina, ſo by pola tam ezelujeneho wuczerja Pźtrohródſkeje wyſokeje ſchule dale ſtudował. Krótki cźaſ po tym bu tutón jako falſchowaŕ bankowkow ſajaty. Ssmolianoff, wo jeho njewinnje pſchewědcźeny, njewopuſchcźi jeho ſonn a dźěcźi. Ke najwjetſchim ſtróſelam namała wón jenoho dnja w jenej ſtarej puczowańſkej łoſchi, w kotrejž barby pytaſche, wacźok 50-puntowiſkich bankowkow. Cźeſcźowany wuczeŕ bźſche potajkim tola falſchowaŕ. Po dwěmaj létomaj wróći ſo tudom ſ jaſtwa. Wuczahi ſ ſchulerjej pſchemyſlnym ſo nětko na jara njelubje waſchnje a ſa krótki cźaſ njeſhy mlodemu wumělcej nicźo druhe, hacź dom wopuſchcźeć. Wěrny bźdźeſche wón w najwjetſchej mjeŕy. Jenoź dwě możnoſći ſhańchtej ſo jemu hiſchcźe wotewrjenej: Dobrowólnje ſo ſiwjenja wjdaŕ abo . . . : wobacźne pjenjezy, kotrejž bźſche na ſo wſaŕ, pſchetrjebacź. W Drježdźanach, Winje, w Schwedſkej, w Norwegiſkej, w Hollandſkej wumění wón puntowiſke bankonki. W Amſterd[illegible] ſajaty a doſta 2½ léta jaſtwa. Schwedſka ſnadniſcho hnaſ, ſo wuzhu jej jeho pſchepodali. Tu wobhładźi jeho hollandſke knjeżeſtwo po jenom kżeze, „dokelž bź kacźiſchcźa doſtało, ſo k. Ssmolianoff ſadyn ſły cźłowjek a ſłódnik njeje: ſo je jeho jenoź njeſhożowne położenje jeho wótcźinu k lhudobje a mlodoſnu ſohłowmyſlnoſcź k wopacźnoſcźam dowjeſło.“ Też Schwedſka bź jemu wjeſchi dźěl jeho khłoſtanja ſpuſcźiła, jako jeho w měrzu na Nowim ſwidu. Tři tydźenje trajeſche pſchecźiwjeſenje do Mnichowa. Tam wocźakuje jeho nowe ſaſtudźenja . . . eho wobhładźenja? . nk.

Smeſki

Cźaſy ſo pſchemjenja.

Do naju ſeńtwy cźeſcźaſ ja, a wona pſchipoſłuhowacź. Po ſeńtwje wěſcźeſche wona, a ja pſchipoſłuhach. Nětkole, hdyż ſmój tři léta ſenjenaj, rěkźimoj wobaj naopak, a ſuhoſta pſchipoſłuhaja.

*

Doſtowo.

„Kak daloko ſcźe ſe Scholtu, kotrehoż ſa pruhowanje pſchihotujeźe?“

„Wuczba je dotónczena! Nětko dyrbju jeho hiſchcźe na to pſchihotowacź, ſo po wſchém ſdaću pſchepadnje.“

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 12. rožownika 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,43	100 čěſkosł. krónow	12,425
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,401

Barlinſka burſa wječera dale ſtabnjeſche. Powšěcźe ſ Ameriki, ſo ſu tam ſtare banki w cźěſnoſcźach, ju traſchachu. Tohodła kurſy cźelkom też dale pohnihcźowachu a też kurſy reutowych a dołhich liſcźinow běchu ſtabjuce.

Produktowe wiki pschinjeſechu wječera ſamo ſkromcźene žitnych placźiznow. Na Barlinſkich wikach rožka a wowß wječera wo 5 pf. pornjo ſobotniſchim wikam wotpiſchtoj. W Drježdźanach pschińcźa pornjo pjatki 5 pf. owſa, wowß 10 pf. a rožka ſamo 20 pf. Placźiny poſtupowachu, hyrnjeź ſmate bychu, ſo hnjeźeńſtwo ſe ſwojich ſtabkow žito tuńſcho wuda a to jenoź ſa muku na Barlinſkich pjeſarjow. Wječera placźeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pschenicźny —, rožki 9,70—9,80 hr., nahromadźeneho jecźmjenja 11,50—12,20 hr., wowſa 9,95—10,15 hriwnow,

w termińowym wikowanju

ſa meju: pschenicźny 14,87½—14,90 hr. a rožki 10,32½ hr., wowſa pak 10,37½ hr. hacź 10,35 hriwnow,

ſa juli: pschenicźny 15,07½—15 hr., rožki 10,20 hr., wowſa 10,60—10,55 hriwnow,

ſa ſeptember: pschenicźny 12,70—12,63¾ hriwnow, rožki 9,67½ hr., wowſa 9,17½ hacź 9,15 hriwnow,

w Drježdźanach (ſanóženy pjatk):

pschenicźny 14,60—14,85 hr. (14,55—14,80 hr.)

rožki 10,15—10,10 hr. (9,95—10,20 hr.),

nałětnjeho jecźmjenja 11,90—13,00 hriwn. (11,90—13 hr.),

nazymſkeho jecźmjenja 11—11,75 hr. (11,00 hacź 11,50 hr.),

wowſa ſmołkjeneho 10,20—10,45 hr. (10,10 hacź 10,35 hr.),

wowſa njeſmołkjeneho 10,70—10,85 hr., (10,40—10,75 hr.),

Na wiki rěnicho ſkotu wječera w Drježdźanach běchu wjazy hacź nadoſcź hewjadow pschińdźeli. Cźelata a ſwinje doſtahachu. Sſwinje mějachu ſwopruſka ſkrinje wiki a běchu placźiny ſa cźeſke a tuńſke ſwinje trochu ſkrućene, do cźeſkoż kupy jenoź njerad ſwolichu. Sſerſnje a ſchpatne ſwinje ſo dotalnych placźiznow dźerżachu. Cźelaze wiki klazachu, rjane, cźeſke cźelata dotalne placźiny dozpichu. Lohke a ſchpotniſche ſkocźaſka wo nješto w placźiznje popnjeſcźowachu. Howjada we wſchěch druźinach pschijhadźowachu. Ssamo wo najrjeńſchi ſkót, kotrehoż bź na doſcź njerodźachu.

Ssudnizy na pschekhadźowanje

hrjedu 13. rožownika 1931

w Kamjenzu w kaſarnach w komornym domje maſchinſtſkich tśělow dop. w 10 hodź.: wichelake meble, pohladniźy, ſuitnuſke rólynti, rajź, wolij, wonjatź mydło, kofnaŕ, wobuczowa crema a maſy, ſonj., muź. a dźěcźaze wobuczka, wobrazy, gramofon i tacźelemi, kože, žitna žnjeſowa,

we Mitoſźizach w Herbſtej gaſtnicźe dop. w 11 hodź. ſofa a bźſej,

w Lubiju na ſrudniſtwje dop. w 10 hodź. wichelake meble, ſ ſtonowa praſa, radio, wohrjewadło, klawěr a też wſchelake wumělne twory,

na ſinanznym hamcźe dop. w 11 hodź. rěpowej kranjkaj, rowowe ponniki,

w Muczońje w hoſcźenzu dop. w 9 hodź. wichelake meble, 3 ſwinje, ſałoſze,

we Wutſich Sdźarach w Strcublecź hoſcźenzu dop. w 10 hodź. wſchelake meble, auto, 20 maſtnych, taſtaſej wołaj,

we Wojerezach w dworje hoſcźenza „K ſwónſaſe“ dop. we 11 hodź.: wichelake meble, hudźbny ſtroj i tacźelemi, elektromotor, hoſpodarſki nóż, ſchijaze maſchiny a też ſchewnik ſchijaze maſchiny, ſłowńr, nałeźeńſki cyhnik, pśaźny ſtroj. kóń a ſmoking ſa ſcźenju wołoſku.

Placźizny na Barlińskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howaſk 100 kg.

	Placźizny po złotej hriwnje				
	11. 5.	9. 5.		11. 5.	9. 5
Pšeńca	287-298	297-308	runy	19 21,0	19 21,0
rožka	194-196	193-195	woka	24 26,00	24 26,00
naz. jecźmjeń	—	—	mędre łupiny	15-16,5	15-16,50
nał. jecźmjeń	230-244	230-244	ſolte łupiny	22-27,00	22-27,00
wowſ	190-198	198-2 2	ſeradella	66—70	66—70
kukurica	—	—	raps. wosuk	9-10,20	9-10,20
Pšeńc. muka	28-29,50	28-29,50	dany wósuk	14 14,20	14-14 2)
rżana muka	26-28,50	26-28,50	pocn. mołasa	—	—
pš. wotruby	14-14,50	14 14,50	běrnj. kružki	—	—
rżane „	14-15,00	14-15,0.	ſyno, 50 kg	1,70-1,90	1 70-1,90
raps	—	—	rżana ſłoma	0,70-0,90	0,70 0,90
hróch Viktor.	6 31,0.	25-30,0 C	pšeńc. „	0,65-0,75	0,65-0,75
lane ſymjo	—	—	wowſna „	0,75-0,90	0,70 0,85
pjeluški	25-30,00	25-30,0C	hěcha „	0 65 0,80	0 65-0,75

Placźizny rěznicho ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

7. meje

162 wol., 468 byk., 417 krow., — jałoźe, 998 ſelat, 754 wowc., 3144 ſwini.

Placźizny za

woły: 1. 44—49, 2. 34—43, 3. 31—33, 4. 27—29;
byki: 1. 42—45, 2. 38—41, 3. 35—37;
kruwy: 1. 37—40, 2. 30—36, 3. 25—28, 4. 19—22;
jałoźey: 1. 44—47, 2. 38—43;
wowcy: 1. 45—50, 2. 37—42, 3. 30—36,
ćelata: 1. —; 2. 65—70, 3. 59—64
ſwinje: (přez 300 pf.) 45—46, 2. (240—300) 46—47
3. (200—240) 42—44, 4. (160—200) 40—41
Rancy: 41—43

Drježdźanska burza (11 V.)

Pšeńca	292 297	běrnjaco kružki	16 25 16 50
rožka	203 208	pšeńč. wotruby	13 20-13,50
nałětni jecźmjeń	238 260	rżane wotruby	14,30 15,00
nazymsk. jecźmjeń	—	pšeńčna muka	32,50 34 50
wowſ	204 209	rżana muka	33,00-34,00
cźerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
ſuche truh.	8,50 S 70	cokrowe truh.	—

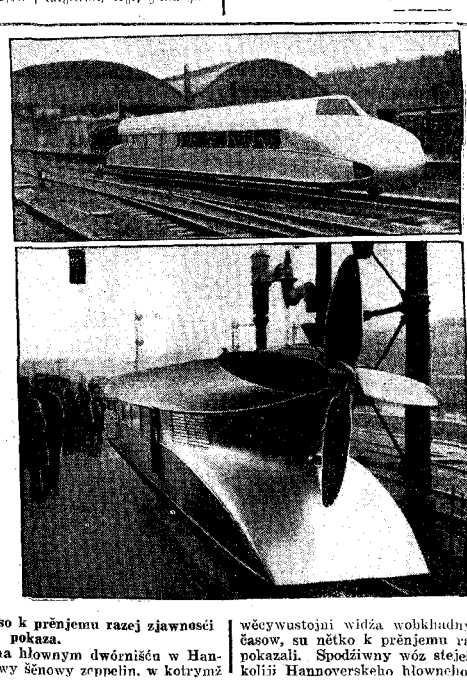

Zeppelin na šěnach so k prěnjemu razej zjawnosći pokaza.

Zeppelin na šěnach na hłownym dwórnišću w Hannovru. Kruckenbergowy šěnowy zeppelin, w kotrymž wěcywustojni widźa wobkhadny ſrědk příchodnych časow, su nětko k prěnjemu razej sěrſej zjawnosći pokazali. Spodźiwny wóz ſteješe dléši čas na jenej koliji Hannoverſkeho hłowneho dwórniša.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo scěhowkam čełneho zranjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 101 — Budyšin — Srjedu, 13. meje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Dla swjedźenja Božeho stpića wuńdźe bliže čisło Serbskich Nowin pjatk připołdnu

Podróženje khlěboweje płaćizny před sakskim sejmom

Sakski sejm je wutoru po dlěšćim rosprajenju namjet přichwał, ł kotrymž so sakske knježerstwo namołwja, so by ł pohladom na snjižnje mšnow pola němskeho knježerstwa ł dorasom na to skutkowało, so bychu so hnydom wšitke trěbne naprawy pscheco wo podroženju khlěba a wšitkeje druheje ludoweje žiwnosće stake. Sakske knježerstwo dyrbi w němskotatnej radze a też hewak wšitke prózowanja němskeho knježerstwa skutkownje podpjerać, kotrejž so na powschitkowne snjižnje płaćiznow mérja.

Sa tónle namjet su sozialdemokratojo, kommunistojo, nazionalni sozialistojo a jenotliwi sapołčlenjo frjedźanych stronow hłosowali.

Ministerialny direktor **dr. Klin** w knježerstwowym mjenje pscheco namjetej na stunscenje khlěba rěčeše. Hdyž ma němske knježerstwo sa nusne, ł zwonkowej politiku a druhimi naprawami ratarstwu płaćizny samožcizej, so bychu so wudawki sa dźelo wurunale a so by so ratarstwu smóžnilo, dale hospodarić, dyrbja so pschetrjebarjo khlěba ł nastatym powjetschenjom płaćiznow spokojić, kaž daloko so wono we wšitkich mjesach hiba. Knježerstwo pak budźe hnydom trěbne kroczele cinić, jeli so bychu khlěbowe płaćizny pschemyžkło salesće.

Sšesnu so dale se sozialdemokratiskim namjetom na sawjedzenje

schtyrzecźihodźinskeho dźełanskeho tydzenja

saběrasche. Hospodarski wubjerk B je namjetej pschihłosował. Po nim so sakske knježerstwo namołwja, so by w němskotatnej radze namjet podpjerało.

Dr. Eckart ł němskonazionalneje strony pschicinny rosłoži, kotrychž dla jeho strona njemóže namjetej pschihłosować, dokelž dyrbja so w tymle prašenju kóždeho nuzenja sminyć.

Wo namjecze budze so hakle w blizšich mj poćedzenju, wutoru 19. meje, wothłosować.

Knježerstwowa pschedłoha wo

lezomnostnym dawku na sliczbowanske léto 1931

je so jnowa prawnemu wubjerkej pschipokałała, dokelž bě ministerialny direktor **dr. Lorey** prajił, so knježerstwo njemóže do toho swolić, so by so lezomnostny dawk hač na 15 prozentow snjiłk.

Nadpadnika na profesora Günthera sajeli.

Policija je winika, kotryž je mordarski nadpad pscheco wemu universitetnemu profesorej dr. Güntherej w Jenje skutcił, hižo sapałapiła. Wón je so hižo wuznał, což su jeho ludźo sapo spjenali, kotrychž je so pjatk 8. meje sa wothłosenjom profesora dr. Günthera praschał. Po policajskej rosprawje je nadpadnik schtworkt 7. meje do Jeny ł wukraja pschijeł a je hakle 18 lět stary.

Dr. Goebbels k 5000 hrivnam pjenjezneho khłostanja sapodźi.

Lawnisti žud w Charlottenburgu je němskopjemskeho sapołčlana **dr. Goebbels**a, wjednika Barlinskich nazionalnych sozialistow, dla pschihwdenja profesora **dr. Riebensahma** ł techniskeje wyschoke schule k 5000 hrivnam pjenjezneho khłostanja abo k 100 dnjam jastwa, a cśischerja Zindelsena k 150 hrivnam pjenjezneho khłostanja abo ke jastwu na tši dny sapodźił. Dr. Goebbels bě w jenym lětatu wo Niebesahnje prajił, so je wón žyn jeneho židowskeho žitowcho wikowarja.

Zwonkowny minister Ghika wo němsko-rumunskim wikowańskim zrěčenju

Rumunski zwonkowny minister **Ghika** je pónđelu pschi krócej sastupjerjowu wutrajnych nowin pschijał. Prajił je, so dyrbi so borzy spokojace rosrisanje nastałacé, so by so wobcežne połoženje Rumunskeje a wšěch ratarskich krajow połepschiło. Blize so Ghika se sastajenjom jednanja wo nowym rumunsko-němskim wikowańskim zrěčenjom saběrasche. Mjenjesche, so staj wón a rumunske knježerstwo bjes winy. Jednanje je so dla wopaczneje powěsce sastajiło, so so konferenza Makeje ententy 2. meje sapoczinje. Ghika chzyschе dopokasacś, so so na to njetrjeba zaneje ważnosće klasć. Wo tym, **kajke plany budźe Rumunska w Genfu sastupowacź**, so wón njewuprasi. Jeho słowa cinjachu sacźišcź, so rumunjsky sastupjerjo **bjes kruteho programma** do Genfa pódu.

*

Rumunskemu pósłanzej w Barlinje je jeho knježerstwo porucźiło, němskemu knježerstwu zdźelić, so zebi Rumunska pscheje, so bychu so němsko-rumunske pscheczelne poćahi ł wobjamknjenjom wikowańskeho zrěčenja pohłubnike. Hdy a hdźe maju so jednanja wobnowić, njeje hischcze rosrudźene. Rumunjzy sastupjerjo bychu rad w Bukarestu abo na jenym neutralnym městnje jednali.

Briand presidentstwowu kandidaturu přijał

Briand je so rosrudźił, so jako presidentstwowy kandidat pscheczewo senatowemu presidentej **Pawołej Doumej** postajicź dacź. Tež prjedawschego wójnskeho presidenta **Painlevea**, kotryž sozialistiskej stronje pschisłuschcza, jeho pschiwisowarjo za wólbu nowego presidenta poruczeja.

Přemyslaca reserva Italskeje

Knježerstwu blisko stejaze nowiny „Giornale d'Italia" su jara dokładny nastawk ł Genfa wo němsko-awstriskej zwonkowej uniji pschinjesłe. Njech so ł tejele zwonkowje unije kajkežkuli politike a diplomatike scehwki wotwodźeja, so w nastawku praji, je tola jasna a westa wernosć:

so budźe politika unija mjes Awstriskej a Němskej, mjenujcy pschijamknjenje, jako natarste rozwicze po zwonkowej uniji sledowacź.

Pódła tuteje trochu dałeko ležaceje politikeje strony na srěčenje **hospodarsku stronu** njepósredneho internazionalneho sajima. Bjes kondźenja móże so rjec, so je zwonkowa unija druhe staty wobkwanscheza zwjazkich wupłodow a wudźełkow słuscha. Pódła toho budźa staty, kotrež bo Němskeje a Awstriskeje twory wuwożnja, pschod sawjerazej wjetschej zwonkowej murju stejecź, mjes tym so němska industrija ł zwonkowo dojednanja sa konkurrenzne wojowanje na žiwjenskowych wikach pohłubnjena wunđe.

Schtož wschelake stejischcźo statow k zwonkowej uniji nastupa, so w nastawku tśi druzyny rosełnawaju:

1. **Wojowarska njepodwolnosć** (Francowska a Czechoslowakska);
2. **„pschemyślaca reserva"** (Italska a Jendźelska);
3. **so kombinowace stejischcźo** (Juhosłowjanska, Rumunska, Schwajcarska atd.).

„Pschemyślaca reserva Italskeje" rěka, so je Italska mérom podawki wobkedźowała, je pschemyślała a někotrejschki wotwodźnje, njemóžo sa nusne, je so prěcka wosjewiecź.

Italska njeje wo nowych podawkach wjele rěčała, ale ł nich nowe elementy sa swoju žiwnu politiku brała.

Rumunsko-czechoslowakske wikowanske srěčenje.

Bukarestske nowiny „Cuvantul" su powědźile, so so w bliščim czasu wikowanske srěčenje mjes Rumunskej a Czechoslowakskej na podłožu preferenznych zlow wobsamknje. Czechoslowakska je po dojednanju swólniwa, zyły rumunski žitowy ikład pokupicź.

Njeměry w Španiskej so potłóčiłe

Hačrunjeż je so woblehnjenski staw w Schpaniskej wuwołał, chzychu kommunistojo pódźelu wojezow měr ł nowa ł wulkej demonstraziju kasnyć. Wo tutym wotmyślenju ł czasom zhonitschi, je knježerstwo hnydom zjawne wotdźelenja wojakow ł tankami a maschinskimi tšełbami we Madridu zhromadźiło. S tym su so kommunistojo wotkraschili, Madrid do nowych njemérow storhnyć. So by so porjad sakhował, je knježerstwo dwaj husarskaj regimentaj a ł Alcale dwaj druhej jěźdnaj regimentaj do hlownego města sawołało.

Po powěsćach Madridskich wjeczornych nowin su po njemérach 3 morjwych a 16 zranjenych naliczili. Kommunistojo su w Madridze 10 zyrkwjow a klóschtrow sapalili.

Nakhwilny republikzny president **Alcala Zamora** je ł radiom rěcź rosschěrił, w kotrejž kommunistiske njemóry wobsarnje. Knježerstwo budźe stajnje na stronje ludu, chze pak tonu sadźewacź, so by so lud do bluda sawjedł a so do mucźenzy sahnał. Knježerstwo je so krucze rosrudźiło, **so** njebudźe na žane waschnje cźerpicź, so by so mésadźanska garda rospuschczicźa, kotraž je republiziu zwěru poddana.

W nozy su so najwažnische Madridske městna, runje tak zyrkwje a klóschtry, ł wojskanmi wobsadźile, maschinske tjełby su so postajile a kavalerijske patrouille po dróhach pschedněstow jechaju.

We Valencciji je so policiji poradźiło, kommunistiski bandu, ł Italjanzow, Francowzow a Schpanicanow wobstejacu, sapłacźicź, hdyž rosbuchadła dźełachu. **W Cordobje** je bólbnja jedyn klóschtr sapalika. S druhich provinzow njeje žanych njepokojazych powěsćow doschło.

Knježerstwowa dźelenka praji, so chze knježerstwo republiku je wschěmi źrědkami sakitacź. Wono so nadźija, so budźe jo lud podpjerowacź, ł kotrehoż wschelakich worschtow je njeličzonne dopokazy pschiwiżnosće dostało.

Nadběh na klóštry

Nadběh na klóschtry w Madridze je so skoro wschudze w tej žamej hodźinje stał. Mjes tym so bólbnja krażnu nowu jesuitisku zyrkej a klóschtr Santa Teresa sapali, druha zwólba w jesuitskim kollegu wobeh załoži. Potom cźišća **da ke karmelitskemu klóschtrej pschicźeze**, kotrehoż munischa **se sadnint wukhodowu cźeknuchu**. Posdźischo **su** kollej **ma**ristiskeho klóschtra w městowym dźelu Bravo Murillo sapalili. Policistow a wohnjowu wobornu, kotrež chzychu zyrkwinske twarjenja sakitacź, demonstrantojo ł nim njepuschczichu; wobeh wohnjowa wobora bě pschecźiwo ludej bjes mozu, kotryž dróhi sawrě. Hacź do wjeczora su so jesuitske klóschtry sapalili, a po policiji a žandarmerija jako pschehladnej wupokasachu, so bychu mohłej druhe klóschtry w Madridu schkitacź. Tohodla dyrbjachu wójsko na pomoz sawołacź.

Nowinska zenjura, kotraž bo hewak pschi wuwołanju wobkehnjenskeho staw hnydom sawjedze, njeje so hischcze nałožiła. Wězna schkoda, kotraž je so pschi njemérach pobłednich dnjow nacźinika, je bosći wulka, tola so njeźbu žane drohotne wumětkie wězy sniczeźe.

Kaž je słyschecź, su kommunistojo hižo dlěschi cźaz nadpady na klóschtry pschihotowali. To běchu munischa słonili a tohodła ważne pjenjezy do wukraja pósłali. Hdyž pónđelu klóschtry nadpadźechu, su so jesuitojo pjecźa w zbiwlnej drasce wotkałli.

Zakhadźenje kommunistow w provincach

Kommunistojo su tež w schpaniskich provinzach zyrkwje a klóschtry nadpadowali. **W Alicante** so do jesuitskeho klóschtra dobuchu. W jesuitskim klóschtrje wschu fmutskownu nadobu wupusćichu a wschо, schtož mózachu schrabacź, na dróhu smjetachu. Żandarmerija dyrbjachu do nazbłnikow tšelecź. Pschi tym schtyrnaccźelstnego hólca ezeźo franichu. Demonstrantojo so do twarjenja nowin „Voz de Levanta" dobuchu, cźišcheźerju rosbichu a nadobu wupuscźichu. Też druhe khěze njewobschkodzene njewostachu.

W Malaga su biskopski hród a jesuitski klóschtr spalili. Dwě hodźinje posdźischo běchu w twarjenju nowin „El Union Mercantile" wobeh załoźili, kotryž twarjenje sniczi. **W Cadizu** stej so klóschtr karmelitow a klóschtr dominikanow ł wohnjom do procha a popjela pschewobroczeliloj.

W Sebilli je wutoru rano k podobnym njeměram kaž w Madridu doschło. Hižo w rauschich hodźinach go bobrija słóża, kotraž spyta, ho do klóschtrow dobyć. Najprjedźy jesuitski kolleg sapalichu, potom w dwěmaj klóschtromaj we dźělacjerskim měšťowowym dźělu Triana wobeh falošichu a Josessku kapalu w hrjedźnym měsće nadobudźechu. Josessku kapala je jedyn z najwobežnischich twarow 18. lětstotka a je ju jako ludowy pomnik pschipósnak. Wona je ho do cyłła wupuschćita. Runje tak je ho klóschtr Buen Sugeso do procha a popjela pschewobroćił. Sćwjećata do plomjenjow sunjetachu. Dopoldnja w 10 hodźinach go wobkhadnjenjeschi staw wosjewi. Mnischa a knježny su klóschtry wopuschćili a wukhow w měsće pytali. Wobydlerstwo je ho z kommunistiskimi nazhlosćemi hluboko rosharita.

Mosliwa schpanielskim kommunistam zbožo pschesze.

Schpanische zastupjerstwo Moskowskeje kommunistiskeje internazionale je zentralnemu komitej schpanieskeje kommunistiskeje strony telegramm pósłałe, w kotrymž ho schpanielskim kommunistam zbožopschesza k prenjemu wuspěchej wupraja. Telegramm praji, so dyrbja žebi dźělacjerzo z bronju w ruzy dobyteje wubědźić. Schpaniske wójsko dyrbi so do ruki dźělacjerzow swjesć.

80 kommunistow sajeli.

Schpanjski smutskowny minister je nowinam wosjewił, so su w Madridu 80 kommunistow sajeli. Gouvernementam wschěch provinzow je so porućiło, so dyrbja tódy popyt, z kotrymž chcedźa kommunistoje porjad kasyć, je wschej rasnosći potłóčić.

Zamora a Maura změrujetaj

Póndźelu wjeczor bě so Madrid fażo dospołnje směrował. Nakhwilny republizyny president **Zamora** z pomozu schkrizkowarnje schpanielskemu ludej dźěli, so knježerstwo podawki wczerawschego dnja jara wobžarуje, a so je wón sam jako wěrny katolik wo nadpadach na klóschtry z bolosću sadyschał. Napominaske Madridske wobydlerstwo, so dy měr a porjad zachowało a so k dźěłu wróćiło.

Přesidentowej wěcej so smutskowny minister **Maura** pschisamny. Wón žandarmow khwalesche, dokelž běchu smuježe demonstrantam wobarali. Spalenje klóschtrow dyrbi so jako hrubosć a brutalnosć satamacz. Wón njemóże sapschijeć, cžołodła so tajkim nazhlosćam njeje z cžasom sadźěwało.

Posdźischo **Maura** nowinstkim zastupjerjam praji, so staj bo w zyłej Schpanielskej měr a porjad wobnowiłoj. W někotrych městach su spytali, **generalny štrajk** pschipowědźeć. Tele pospyty su pak so njeporadźile. Kommunistoju su njerozumnu wólbnu agitaziju monarchistiskim k tomu wuzili, so bychu njeměry sbudźili a so knježerstwo smjesowali.

Khłostański proces přeciwo Alfonsej XIII.

Knježerstwo je sobustawy pschedhdyłstwa monarchistiskeho sjednoczenstwa, Cobiana a Caumpa, sasałe, runje tak pschedhdyłu nazionalistiskeje strony dr. Albinanu. Ministrow diktatury Gela Ponta a Corneja su po pschełhłyschenju do zastwa wotwjedli.

Generalny statny prěcjnik je rjekł, so monarchistiski plan k wobnowjenju monarchije z dźěłarwosću wschelakich w Pariju pschebywanych jentsanow zwiježe. Hižo tohodła so pschećiwo „Alfonsej de Bourbon", kotryž njeje wjazy schpanielski kał, khłostański prozeß zawjedže.

Dale je knježerstwo zimanski wukas pschećiwo wschitkim něhdyschnim ministram diktatury Primta de Rivera jwudało.

Ze Serbow

W Budyschinje, 13. meje 1931.

O wjedrje. Nad naschimi stronami kaž po zyłej Europje je ho wyschina wupschestrjela, nowa wyschina se strony Azorskich kupow pschikhadża. Duž nam žyłtniske delschace njehroża, skerje kima nam wostatnjy rjany cžas. W polnozy ho nimohibroze nizjny sawinu, so mamy druhdy pothmurjene wjedro a pak ho mrócelse pschećahuja, ale sa to je cžim płodnischo. Boża fuwórka swjesćli nam z połnej pychu nalětnje kražnosće. Jutše, Boże stpicże, khładża hłónczko 4,07 hodź. a rhowa ho 7,46 hodź. Měšacžk schadża rano 2,59 hodź. a rhowa ho powołdnju 4,19 hodź. — Wežera wjeczor we 7 hodź. barometer 747, hygrometer +1, thermometer we dwoj +23. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +3, thermometer we nozy +13. Wuhlady na cžopje wjedro.

Bože stpiće

Dźeń Božeho stpicża wuživa ho rad k wulětam, pak se giwóju, pak bjes njeje, dokelž žebi mužojo na tutym dnju rady žanu wulecża. Wšelki pak też, so je dźeń Božeho stpicża dźeń njewjedrow a często pschinjeże hylne dešcže a też njewoża. Runje tak pak też wěmy, so je najpschichodnischi dźeń k wobdźiwanju kčežazeje Božeje stworby, kusa njewupraznjeho wokschewa za duschu a cžełko cžłowjeka. Kaž by ho z njebješ wyschin wuběrnyła ischida kuchnjeje kraby, tak wupadnje Boża pschiroda, hdyž ho wschu pisani w nježasi kuchnjej rjanoscži. Runje někto mózemy ho najdźiwowniischo wokschewiscz k Božej pschirodze. Wotewrimy wocžk k widźenju a duschu k spóznaću na jutrischim naschim wulěcže. Hdyž ho prnji Božeho stpicża kaž slota khłaju na kčežaze morjo, tehdy njewostanimy domach sady khachłow hdźe — a njebórcžmy na hubjeny smjet — ale wolsyschmy ho sami a sabudźmy na njebosnoscže, hdyž je pschiroda pschelubowna, sjednaza cžłowjestwo, kótrehož je samžnej měrni wosbožiwschi!

*

— **Pólowa khuzba na duju Božeho stpicża.** Poßłuzne wokna na Budyschkim póscże su wotewrjene jako wjedrjo. W Budyschinje ho dopoldnja listy wunoschuja. Na wobu ho njewunoschuja. Tola khwatne posłuchi ho wunjesu.

— **Sjednaczenstwo Serbskich Zanow** sejdże ho dźensa hižu popoldnju 1/25 hodź. w Sserb. Chołeżowni we Sserbskim Domje k zwjesej porjadnej měsacžnej schromadźiznje. Dnjowy porjad je aktuelny!

Woheń w waggonowej fabriky.

Wežera wutoru 12. meje popoldnju wokoło 1 hodź. fabrikska wobnjowa wobora waggonowoje fabriki (Linke-Hofmann-Busch-dźěłarnje) měschczanjku wobnjowu woboru na pomoz sawoła, dokelž běsche w magazinje dźěłarnje wobeh wudyril, kiž bo nutskach w twarjenju spěschnje rosschěrjeschе a hrozesche wjetschi wohenj.

Pod wjednistwom knjesa wopalneho direktora Görlinga hnydom dwě motorskej spukawje měschczanskeje wobnjowoje wobory wujedźechtej a sapschimnyschtej. Nimo teho běschtej hischcze pschijeżej woborje z Hrubjelezija a Ratarjez-Schija, kotrejž tehorunja sapschimnyschtej.

Se spěschnym sapschimnjenjom wobnjowych woborow bo dalschemu rosschěrjenju wobnja sadżewasche a pkonjenja běchu 1/3 hodź. shaschanej, so mózachu wobory sazo wotjěź.

Wohenj je pjecza se žamosapalenjom natriumchlorata, z rosbuchnjenjom nastat. Dokelž wokoło městna wjele bo lohko palazeho materiala leżesche, mózesche bo wohenj rucże rosschěrjeć. W twarjenju, je pjecza tběrro schtody nastało, kelko pak njeje znate. Schkoda pak bo je zawěscženjom naruna.

*

— **Nahła smjerćz pischekwata** njedźelu na wjeczor žonu na Dźeżdżańskej dróhy. 67-lětna manuzelska zamjenocžańschcžerja Kravza, kiž na Schäfferowej dróhy 20 bydleschce, běsche hebi ze swojimaj dorosćenymaj dźowkomaj na njedźelski wuhlad wuschła a wróćeżese bo po krótkim pschebytku na Wittigez kuble do města. Na Dźeżdżańskej dróhy krótko psched twarjenjom twarskeho druzstwa bu wobstarnej žonje nadoba sli. Dźowzy dyrbješchej ju wjesć a ludźo bliskeho bydlenja ju swólnitwje do swojeho domu pschijachu. Sawołachu hnydom lékarja, kotaž tutón njemóżesche bo shnjbowaneje žiwjenje wjazy skerjeć. Žona wumrě jemu pod rukomaj.

— **Saniczenje mejskich brukow.** Lětha je wjele mejskich brukow, kiž schtomam thěrro schkodża. Jako spuschczomny saniczerski štrěbk pschećiwo cžwili mejskich brukow porucża **nowinarinja** ratarskeje komory hromadźenje brukow, pschi cžimsch ma bo w potrjebnych gmejnach nad nadadženymi schtomikami, sadowymi fahrodami dla wustupowanja mejskich brukow strażowacz. Bruki maju bo se schtomow tichasch, fórkacz a energilay kónzowacz. Druhi schkitarski štrěbk pschi cžwili mejskich brukow je hromadźenje kundrofow na polach, hdyž bo rola dźěła. Kurcz a žwinje je rad jeru. Szwinjom pak maju bo jenoż swarjene dawacz. Pschi wschim saniczenju mejskich brukow a kundrosow pak dyrbi bo też pschede wschim na to hladacz, so bo schkitaja naturiżay saniczerjo tutych schłóbnikow a to bu wobżeże knoty a schtórzy.

— **Mijażowe jerki** (Freibank) w **Budyschinje.** Pjatk 15. meje 1931 popołdnju wot 2 hacz 3 hodź. wotedawa bo na cżisła 4501 hacz 4650, wot 3 hacz 4 hodź. na cżisła 4651 hacz 4800, wot 4 hacz 5 hodź. na cżisła 4801 cżisła 4951 hacz 5100, wot 8 hacz 9 hodź. na cżisła hacz 4950, sobotu 16. meje rano wot 7 hacz 8 hodź. na 5101 hacz 5250, bow wot 9 hacz 10 hodź. na cżisła 5251 hacz 5300 a wot 4001 hacz 4200 žyre howjaze mjaso, punt po 40 pj. a parjene žwinjaze mjaso, punt po 50 pj.

— **Saksla krajna loterija.** 1. rjadowniza 199. saksleje krajneje loterije poczehnje bo wot 18. hacz 20. meje 1931. Nětcžischi plan dobyczkow poschcza wobsehje pschihodne wuhlady na dobyczże, dokelž bu žrjenje dobycza bo khětro jara zdżała na dwójnu mnohosć pschipórcże. Dokelž bo nimale połowa wschěch lošow wuczehnje, dyrbi na nimale lózoy druhi lóš dobyczże padnyć. Wjele bo sajo 160 000 lošow z 72 000 dobyczkami a prezami. Bohata licżba hrěnich dobyczkow wo 60 000, trójzy 50 000, 5 krócz 40 000, 8 krócz 30 000, 10 krócz 20 000, 15,000, 29 krócz 10 000, 149 krócz 5 000, 365 krócz 3 000, 1060 krócz 2 000, 2120 krócz 1 000 hr. atd. su pschi sbożownym wuspěchu wažne. Hamtska lošowa płacżirna wuczinja sa kóżdu rjadowniza: 1/10 5 hr., 1/5 10 hr., 1/2 25 hr., 1/1 50 hr. Naprajschowanja sa lošami je jara žime. Wone bu w kóżdym dźělenju, kiž bo pschepje, dostacz. Je poruczatej wérzaj statneje loterije w Budyschinje.

— **Sawrjenaj puczej.** Sjawny puczk z Budyschina do Porschcžiz a Barta je dla pleschrowanja wot 13. t. m. sa cżasy dźělow na Rakożańskich honach sawrjeny. Jězdny wobkhad pokazuje bo na Niechoń a Brěsezp. — Sjawny puczk z Lomska na Drohy do Pšowjow je dla nażypowanja na Drohjanskich honach wot 13. hacz 23. t. m. sawrjeny. Jězdny wobkhad pokazuje bo na Minakal.

— **Porjedźeńka, nastupa III. sokolski zlět w Radworju.** We přiłozy wčerawšeho čisła **w** rozprawje wo posedźenju zlětoweho wubjerka ma rěkać: **Zwučowacy płaca 30 pj.** (nie 50), **jelizo sej znamješko bižo štwórtk kupja.** Też znamješka za 50 pj. płaca štwórtk a njedźelu.

Wosebity cah 3. rjad. do Błótow

njedźelu 17. meje 1930

K wopytej rjanych Błótow (Spreewald) pojedże njedźelu 17. meje 1931 ze Zitawy na Ochranow, Lubij, Budyschin do Bórkowow w Błótach a naspjet z Lubnjowa zajrjadniski wożebity cżah po jeżełowazym planje:

4.21 se Zitawy	do	2.02	7.30 hr.
5.46 „ Lubija	do	0.44	5.90 hr.
5.57 „ Wujesda	do	0.33	5.90 hr.
6.04 „ Pomorz	do	0.26	5.50 hr.
6.12 „ Kubschij	do	0.17	5.50 hr.
6.30 „ Budyschina	do	23.55	5.50 hr.
6.36 „ Ratarjez	do	23.48	5.00 hr.
6.40 „ Zidowa	do	23.43	5.00 hr.
6.46 „ Mal. Wjelkowa	do	23.33	5.00 hr.
6.55 „ Radworja	do	23.21	4.60 hr.
7.05 „ Njeżwaczidka	do	23.09	4.60 hr.
7.16 „ Rakez	do	22.56	4.30 hr.
8.55 do Khożebuża			
9.05 „ Khożebuża			
9.47 do Bórkowow			
Lubnjowa	se	20.06	

W Budyschinje je w nozy pschisamknjenje do Budestez a Kumwalda:

je Budyschina	0.00
do Budestez	0.18
do Kumwalda	0.37

Wożebita jězda do Błótow je tunja a pschihódna, cokelž je wożebita jězdna płacżirna two wjele mjischa hacz wschědna płacżirna 3. rjadowniza a dokelž ju da pospěschneje jězby wożebiteho cżaha wulět na jenym dnju mitonjecz hodźi. Kražna pschiroda rjanych Błótow też wunyślenehu pschecżeża pschirodu pschekwapi a mnohosć njezabimitych zacżišcżow podawa. Też daloko pisches njemóże njesły knježichkho Błótowcżankow móże bo pschezo hischcze kóżdu njedźelu wokhedźowacz. Wyschina wulca pak je jězba z cżołmom, jenicżkim wobkhadnym grědkom w Błótach. S tym stanje bo wulět do Błótow z bożiwejnom wożebiteho raju.

Wschi wobdawarjowzi jězdnych liscżikow su z liscżikom za wożebity cżah też potunischene cżołmowe khartki po 2.20 hr. a lešchinowa khartka za wobjed po 1.60 hr. (z poskužnym pjenjezom) dostacz. Wudawarnje liscżikow rad a zwólnitwje bo zakhowa wukazuja.

*

S **Cžornych Nošliz.** Dźensa hrjedu 13. meje zwjerzi tudomny wobydlef Jan August Rjek pschi dobrej cżełnej strowoscži a duchownej cżerstwosći swoje 82. narodniny. Wón narodźi so 1849 jako hyn žiwnoscżerja Rjeka we Radschowskim pola Khětnewo. Jako běsche khulu w Khětnem wukhodźił, bužiżese na wyschelakich knježich dworach a běsche w Sminicy za strażnika a posdźischo dźěłaschke dol-

Zyma žiwjenja

Powědańczko z Hollandskeje.

77 (Pokrazowanje.)

Njeprajo hłowa wsa Katka tyšu a powěsny hebi ju na ruku. Tola kak cżežko bě to za wobje dźěcżo! Hdyž durje wotewri a na synuy powětr pschińdże, kaschkowasche, so to holzy i hažy zaschkachu.

„Tón wbohi rauoł kaschluje, so je cżi žel; to wopraschże njeje pranje, so wbohe zaiko tak wokoło honja."

„Ach schto, tonu bo pschiwucżi", měnješche Trudka, „ja žynu też běhacz dyrbjała, hdyž běch maka."

„Nó haj, ale ty běsche žyzna. Ale tale maka w poslednim cżašu hubjenje wupada. Njewidżiśi dha ty to też, Minna?"

„Ta ujeje ženje derje wuhadała."

Hana měješche prawje, Katka bě ho za schtyri njedźele, hdyž bě pola Wittoweje, napadnje pischemènita. Jeje cżerwjenej liczjy běschtej wobležej, a módre kola běchu wokoło wocżow, kiž běschtej mutnej a wložnej.

Wona pak dyrbješche ho pschi žwojim běhanju pische wschu měru napinacz, tuž bjes bżiwa, so cżekpješche.

Wittowa bě ho ju něschto krócz wopraschała, hacz je thora, a ju, dokelž jara kaschlowasche, na něschto dnjom domoj pósłałe.

Wona bě zanno na to pomyślila, dżěcżo zyle wotpuschcżicz, ale Katka bě žwólniwa, cżinjeżche žwoju pschitžluschnosć a dostawasche jenoż po schćežnaku.

Tak wosta pschi pschedewżaczu, a po něcżim pschiwuczidu ho na błédze cżekpjeze wobliczo.

Hdyž Katka popoldnju wokoło 5 hodźin ho wróćeži, běchu jehlerši hižo precz a jenaž hischcże Wittowa še žwojej dźowku běsche wo jstwi.

Hdyž mała saschuri, nadpadże wobémaj czerwjeń jeje lizow. Wittowa ho wopraschа.

„Kak hy ty cżerwjena! Je cżi tak cżopło?"

„Ja žym muczna, ach tak muczna! Tyša bě tak cżežka. Knjeni Hejnna je też sazo druhe žuknje nuts położiła."

„Sstyschi tola, Katka, to tak dale njemóżesch, ty to njemóżesch wudżerżeć. Schto dha tole je? Mokre žuknje! Schto hebi tale žónska jenoż myśli! Moja zyła tyša je skażena. Na, tón krócz ja wopraudże wěrju, so hy muczna, dorosćeny cżłowjek by na tom dołeż njeścz měł. Wšelki ty schto, holczka, praj jenoż žwojej macżeri, so by tebje doma spżerżała, ja wschak hebi druhu naidu."

Nadobo bu Katka žnjercz błéda a hórko zapłaka. Wittoweje dźiwała, kotraž bě hacz dotal mjelczała, wobhlada hebi dźěcżo, dóndże ke jednemu khamorej a da jemu pomastu. „Sješ to tkerše, budże cżi tyež", rjekny pschecżelnje.

„Dżakuju žo wam, knježna", wotmolwi Katka, „ja njejym hłódna", a njes tym so ho ji žyšiły po lijomaj kulachu, proschesche strachocżiwje a scżicha:

„Njesłuschcże mje, madame, proschu, niż! Ja cżuju hebi wschu móżnu prózu bracż a tiajnje khwatajcy žo wrócżicz, hdyž smeju pucże wobstaracż."

„Sda žo cżi tu pola naš tak pschijomnje bycż?" wopraschа go knježna Witt.

„Ach nè", znapschecżiwi sprawnje Katka, „ale . . . " wona žo poražena pichetorhny.

„Nječż jenoż", pohonuwasche ju tamna.

„Ja dóstawam tu a tam troschit wot tnjenjow, abo hewak nješchto drobnych pjenjezkow, hdyž rjeknu: Wjele dobroh' a macże-li hewak nješchto sfaiacż, a — — — "

„Tak? Snajesch-li ty tajke khawzy też hižo? Cżłowjeł njeby wěrił, tajti maty raws!" smješe žo do toho Wittowa.

(Pokrazowanje sczehuje.)

he léta pola ryčeřskubljerja Elsnera w Małej Worsečći pola Hodźija. Skónčnje pschińdże do Budyschina, hdyż je 7 najmjenjscha 10 lět pola rady dźěłał. Někto mużiwa strowy wječor žiwjenja pola pschiwuschnych w Čornych Nošlizach. Pschejemy staremu pschečelej, kiž je też čitarej Serbskich Nowin hischće mnoho strowych lět.

S **Mnischońca.** Dolholetny mějičel hoscenca „Hajnkownje" (Jägerhaus) k. Korla Berger je wčera wutoru 71 lět stary wumrěł. Wón běsche wschitkim wopytowarjam Mnischońskeje hory znata wosoba. Narodźił so we Kumwałdze a po swojim wuwuknjenju w Hornjoberčanskim młynje sa młynskeho dźěłasche. W lěče 1891 pschewsa wón hoscenc „Hajnkownju" a běsche 38 lět dołho z jeje mějičelom, doniž ju w lěče 1929 swojemu synej Kurtej njepschewoda. Wón sam pak so poda na wuniwańk a wotpočink.

S **Porschiz.** Wječera tydzenja w nozy wokolo 2 hodź. pobudźichu paducha z tudomnym Handrikej hoscenca. Salschčichtaj z wokom pschi liščowym kałdźeńku, wokno rozbiwschi, do twarjenja a podaschtaj so do korčmarskeje ćiwy. Tam kradnyschtaj 1000 zigarow, 2800 zigaretow, někotre drobnowe pjenjes a wschelake druhe weče. S kradnjenymi wěcami wotpalichtaj so paduchaj na kolesonaj po puću sady wotz na stronu k Skanezam. Sa nimaj pak njemaju dalšcheho słeda.

S **Budyschinka.** We Budyschinskej skale so pilnje dźěła. Je te něhdźischa Marečinkeja cłkała, kotrejež mějičel je nětko wěsty knjes Roga z Lipska. W skale dźěła pschez 100 skalarjow. Sću tam pschiprawjene nowozafuhe skałańke maschiny z elektriskim ćerjenjom, čwěza a wschelake twarjenja, kiž su słožene na nowozafuhe dźěło. Dźełaćerjo dźěłaju w tśjoch wotdźělach, wot rano 4 hacź do wječor. 12 hodź., wot 12 hacź 8 hodź. wječor a staršej ženjeni mużojo wot ranja 7 hacź do pp. 4 hodźin. Jědźa tam z khětro dołoka do tudomneje skały na dźěło a dźěłaju tu wosebje granitowe plestrowanske kamjenje, kiž so z nakładnymi autami do Zitawskich a druhich stron haj šamo do Pruskeje dele wotwožuja.

S **Łupoje.** Kaž je so w Serbskich Nowinach hižom nadrobnje pisało, je so sańdźenu schtwórtk štót k prěnjemu rafej na tudomnu nowopschiprawjenu pastwu sjenał. Wschi tutej pschiležnosći mašcu ratarja se Schćećeńzy, kiž swoje mlode stocka z esapschahom na pastwu pschiwjese, to njesboże podeńdże, so wo swojeho konja pschińdże. Jako štót na pastwu honjachu, bu kóń na dworje rycźerskubla pizowasche. Pschińdźachu někotre konje němkostatneje wobory nimo, kóń so pschi tym tež hnydom wotstrowi a schiji sasskočí. Najebacź pomozu, kiž so skoćerčau hnydom pschinjese, njeběsche možno, konja wukhowacź. Wón dyrbjesche so sa krótki čźaj sadubjeć.

S **Njeswačow.** Póndźelu wokoło połnocy wobzobowy automobil z Rychbacha bliško Mikanez hoscenca do pschěrowa sajeźdże. Wjednika wosa běsche pjeca sprózniosć pschemohła. Wós wottorhny sejperu telefonowego słupa a wuwali dróhowu kamjeń, pschi čimž bu prědku khětro wotschkodźi. Wjednikej, kiž sam w automobilu sjedźeše, so žaneje cźelneje schkody njesta. Wjesnjenjo pomhachu wós zaso na dróhu storćiś, kiž możeše pomalku sam dale jěź.

S **Kotej.** Sańdźenu njedźelu wotmě šadarske towarstwo sa Wóspork a wokolinu swoju druhu nalětnu schromadźiznu w Kotečanskim hoscencu. Knjes šadarski inspektor Thiele z Lubija rosprawjesche z jara powučazym pschednoschkom wo sacźišćenjach a nasponjenjach na zwjazym informaciskim pućowanju w Bodmannskej krajinje, jenej z najkrjepschich krajinow sa płahowanje ludźi pschi Bodamskim jězoru. S pomozu mnohich zwětkowobrazow sawjedźe pschednoschcer swojich poslucharjow najprjedy do krjanych městow pschi Bodamskim jězoru, kaž Lindau, Konstanz, Meersburg, kwa Mainau atd. Na to wčeńšche dokładnje wo Bodmanskich šadowinjach a pokasa, na kak praktiske a wunoschne waschnje ratar klima swojeje domizny wuwuzi a wupłody swojeje semje w šamžnych hromadźenjach najwěschnischo wotbyć wě. Pschednoschk posłuchi telko powuczazeho za šadarstwo, so bo jenoj pschepje, so by bo też w naschej krajinje sa tajke wězy wjazy sajima pokasało.

S **Wósporka.** Po puću do Budyschina wčera popołdnja wokoło 9 hodź. krótko pśed nasćim městom nakładny auto Lěsćanskeje piwarnje njesboże potrjechi. Rosbuchny Lewa prědnja wobruć a wós sajeźde do śchtoma, so bo pjero stama a wós bo satkuhny. Na šoże wós psche špěchnje njejědźeše.

Z **Rožanta.** Delanska pčołaica ma jutře stwórtk na Boże stśiže popołdnju ½3 hodź. pola Eiseltec swoju zhromadźiznu. Wšitcy pčołarjo, też tajcy, kiž njejsu sobustawy, so wutrobnje na zhromadźiznu prěprošuja.

S **Kamjenza.** Knjes dr. Waitaŕ Gierisch, hyn knjesa šalowego wobšerdźerja Bruna Gierischa, priwatny dozent we wotdźělenju hajništeje akademije w Tharandźe pschi Techniskej akademiji w Drježdźanach bu sa wurjadowcho profesora w tutym wotdźělenju pomjenowany.

S **Kletnoho.** Dokelž ma bo jako dróha wutwarjeć, bo sjawny puć do Małeje Wólschinki wot wotrjeznje dróhi hacź k żelesniśenemu pschekhodej sa wschitkim wobtrhad na tu njedźelu sawrje. Wobkhad pokasuje bo na Turjo a Zympl. — Njedźiwajcy njeludosneho wjedra sańdźenu njedźelu tudomna młodźina tola swoju meju delebjerjesche. Wokoło 3 hodź. popołdnju hibasche so cźah z hudźbu na turnowanischcźo, hdźež meja śtejesche. Po delewsaču cźehnjechu wołdźělnicy do Tłustej hoscenca na reje.

S **Wochos.** Sańdźenu njedźelu wječor wokoło 9 hodź. wumrě po jenoź dwajbnjonej khorosći tudomny gmejnišći pschedsjedźer knjeź Jan Ładušk, hdźež 40 lět stary. Wón pokhadźeše z Wochos a běsche hałe psched pół létom zastojnstwo gmejnskeho pschedsjedźerja pschewsak. Sdobom běsche šemrěty schulšći a zyrtkowinski sastupjeŕ. Wón bo jara za lepšave zgoje gmejnej prózowaiche a je žedni dźak a počesćowanje wujeźnjanow saćłuźił.

S **Wětšeje Wody.** Póndźelu popołdnju dojdże bliško hoscenca Krónu k wobkhadnemu njesbožu. Tam jaźdźe schuler je swojim kołom do 64 letneho muża, z Drježdźan pochodźaceho. Tutón padże a žebi ruku złama. Kołojesomy, kiž běsche njestrašeny wostał, tak ruce hacź mózno wotjěźke. Pytaju bo hwoźaj swědkowje, kotrjž kołojesomeho znaja, so bychu jeho mjeno poliziji zdźělili.

Serbski wječor serbskeho towarstwa „Domizna" za Khelno a wokolinu

W lubosnym wječaru mějachu mjeń, hdyż zyła Boża šmórba wokliwja a wschitko z wołschewjacej wónju napjelnja, rosšudźi bo towarstwo wuhotowacź „Serbski wječor", kiž bě šobom II. šałožeństi šwjedźeń towarstwa. Swjedźen wotmě šo w Streubleja hoscenzu w Małym Wjelkowje, hdźež so tajši tak husto njepokaźi. Pschedpołdnja Hajka wotewri jón we 8 hodź., powita pomérnje rjanu ličbu Serbow z bliske wokoliny, wosebje pak Radworšćanow Hudźinu Jednotu, kotrejež lubosny a pschemožazy spěw potom někotrehožkuli, narodneho sajpanza k nowej narodnej dźěławosći wubudźi, a sahaji šwjedźeń z narodnej hymnu „Mjana Luźiza". Sawodny prolog „S jutrom wotčinskim" pschednješe se šapałom Pawoł Ńcek. Spěwaj „Hory módre" a „Schła je holeńka trawu žnjeć", mytowachu šo spěwarjam z mózným pschikhlešćom. Zortny wustup: „Tśarjene budźe" a „Ach kak šu te cźasy šle" podate wot pschedhódy, a k. Jura, wuwabichu sašłužene šmjerće, kiž je w tak khutnym cźasu wošebje strowe. Hischće 7 krócź nam k. Nawka je swojim šławnym thorom sašpěwa, žuźo pschezo móznischi pschiwoj. Pěšeń: „Wjesorne tudźenje" wot J. Cźišchinskeho pschednješe pschihódne a derje kujezna Hana Njeńcźic. S pošlednim spěwom: „Łubka lilija" skónći Jednota, a pschihotowana naschu młodosć, ale też hižo starych, na potom sćěhowazu veju, kotruž šokošći hušćelšk wotrjad, pod swojim mistrom Pětšchu k wschej spokojnosći wuwjedźe. Pschedhódu wupraji hischće dźak, „Domizny" wschém, kiž nam tuton šwjedźeń porjeńschichu, wosebje pak Radw. Hudźb. Jednoće, a skónći šwjedźeń z hromadnym spěwom: „Hdźe statok mój". Někto sćěhowaše rjana rejka, a hdyž hodźinka hžlenja nam bjesche, dozpě wječor hakle swój najcjesńschi a harmoniski wukónz, kotruž běsche wejo žortna žita Radworcźanjow sawinowała. Budyšćim Serbam pak tak z Małeho Wjelkowa narodnje brataowstwu ruku posńcźatchmy a wušći swišt mjes Budyschinom do dalšcheho serbšćeho kraja nawjasachmy. Njech pak dale klinczi šerbšći spěw a naš we hłubinach dusche jahorja, wosebje nětko, hdźež bažnik spěwa:

„O meja luboṡna,
Kak pšche wšcho rjano šu!"

Z Lubijskeho wokrjesneho wubjerka

Lubijšći wotrjeźny wubjerk šeńdże so póndźelu ke swojemu 5. sjawnemu pohedźenju. K sawodej šdźěli jnes hamtiši hejtman J. Burgsdorff ličbu hjesdźěłnych w Lubijšćim hamtšim hejtmanstwje. Ličba dostawarjow podpjeru za hjesdźěłnych šniši so wot 5775 w měrzu na 4896 w haprelu, ličba krjiwonych podpjerannych wot 3786 na 3286 w šamžnym cźasu, ale ličba spomožerišich hjesdźěłnych so wot jeneho měsaca k druhemu wot 2010 na 2120 powjetšchi. Ma so z wěstoću ličiś, so so lětušchi hospodarśti plan z 832 000 hriwnami pocźeji, kiž hebi podpjeranje krjiwonych a spomožerišich hjesdźěłnych žada. Tu dyrbitaj stat a kraj na hóždy pad šapschimnycź.

Něćinska gmejna je prjedy swojim maloa- a šoziałnym rentnarjam jenoź dwě tśeśinje wupłaćowała, kiž wot wotrjeźna dostawašche, gmejnšku tśeśinu pak njeběšche wupłaćała. S teho wulkhadża, so je Něćinska gmejna wokrjesnej 640 hriwnow dołoża. Runjež měła bo gmejna cźežko bdźiś, wotrjeźny wubjerk tola njemóžeše dołoż pjenjes špuschćiś.

Z Łužicy

* S **Porchowa.** Njedźelu wječor wokoło 9 hodź. dóńdże pšched gmejnšim hamtom w Porchowje k wołkhadnemu njeśboźu. Motorowy kolesaŕ je šoźiukom pschišće je Schumborna a šrały do kołojśonoho, kiž jemu na lěwim boku droši napschećžo pschišłeše. Wšchitcy tśi wobdźěleni bo šranichu. Kołojśony žebi cźežko mošny šischaše. Jeho kolo bo wobšchodźi.

S **Ramnowa pola Biśkopiz.** Njedźelu popołdnju dyrbješe ho na polu pola Ramnowa wobkhadne šładło D 1753 k semi puśćeśiś. Wone pschilećeše z Wrótšławja a běšche šeź w hustej kurjazoje šaleśało. Pschišłajenje šta ho bjes kóždeho šoźěwka. Po jenohodźinšej pschestawzy ho šładło zaso šóžmy a wotšał leśeśe.

* Se **Schumborta** pola Lubija. Schtwórtk popołdnju tu šałaŕ Kućka pschi puśćenju šćitoma sniješoži. Na wopaczinu stronu padaju šćitom dwaj Kućku do chribjeta a wobšchkodźi jemu rjap.

* Se **Salowja** n. Spr. „Sšłóbke njesboże" šta ho schtwórtk popołdnju wokoło 5 hodź. bliško Salomšteje konserwoweje fabriki. Tam ho z konserwami a wschelakimi juschkami cźežko nakładzeny auto powroći. Wulki dźeł błóbkeje wojeby ho pschi tym šnieži. Nastata schkoda je khětro wulka a cźuciwa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Kamjenzu.** (Sadobywanje do gmejnskeho hamta.) W nozy z pjatkej su sadobywarjo gmejnški hamt w Ottendorfe pola Mittweida domapschali. Skuzerja su pjenjezny khamor rospacźili a wokoło 4000 hriwnow hotowych pjenjes pokradli. W tamnej nozy su wosobowy automobil něhdźe 6 kilometer wot šmórkowniša cźa na statnej dróhi mjes Ottendorfom a Mittweidu widźeli, kiž je tam bjes wjednika šał. Najšeršcho su šłuchaŕo tutón wós k wotjězenju swojeje dobytwy wuźili.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutrišchi schtwórtk:** Pschi dalschim wocźopjenju ma so žiwlnišće pomrócźenje wocźakaś, kiž może popołdnju a wječor njewjedro pschinjeśeś.

* **Awstriska najwjetša banka, awstriski kreditny wustaw za wikowanje a pschemyšlo, je šwjaškowanu knjezerstwu šdźělił, so je bilanca wo lěcźe 1930 šchkodowanki we 140 milijonow šchillingow wupokasała. Schkodowanki su wošebje z tym naśtałe, so je kurs hódnosćnych papjerow špadnył. Po šakonju by banka dyrbjała konkurs pschihotowaś. Knjezerstwo je wobjamknło, kreditnemu wustawej z nowymi śrědkami wupomhaś, so bo dotalne samoženje na 165 milijonow šchillingow wobnowił. Awstriski šat kreditnemu wustawej 100 milijonow šchillingow po liči, dale awstriska nazionalna banka a Rothschildowa banka kóžda po 30 milijonach šchillingow.**

* **W Pasewalku w Prušej je so wulki Stegez mału wotpałił. S wobznjom je so 16 000 zentnarjow žita šniczjło.**

* **Pólski lětaśi major z Torunńkeje lětańskeje stazije je so, hdyž dźiwje pola Gudźeja k lemi pschilitajcy, je lětadom wyšokeho elektrowoda dótknył. Hnydom z elektrowoda plomjo wušahnu, kotrejž lětadło šapali. Lětaśi major pschi tym šmjerći pocźerpi. Město Grudźeja a města, kotrejž su elektrowodej pschisłamknjene, běchu dla tohale podawka tśi hodźiny bjes šwěła.**

Sokołstwo, šport a hry

Najnuzniše do złeta.

Jutře štwórtk dop. ½10 hodź. su wubědźowanja. pop. w 3 hodź. hłowne pruhi, wšo druhe je znate. Wšitcy dyrbja tam z dypkom być, dokelž so štwórtk hižo sylnosć jednotow wotlićuje. Zwučowacy bratśa płaća štwórtk za znamješko jenoź 30 pj. Wone płaća też njedźelu.

Khorhoje maja so wše hižo štwórtk sobupśinjeśeś. Wšitke časniki, žerdki, kule, měry atd., kiž jednoty same maja, też njezabudźće na ničo, wosebje na wjesołu mysl nic! Zwj. načolnik.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija". Sobustawy wobdźěła so na sokolskim zlěće w Radworju njedźelu 17. meje. Stóž chce ze zhromadnym autom do Radworja dojeć, njech so pola k. Janaka w Serbskej kniharni abo pola k. Lorenca na Serbskej Ludowej Bancy hač do pjatka wječora zamołwi.

Bukecy. Sokolki zwučuja pjatk wječor ½9 hodź., bratśa w 9 hodź. Po zwučowanju powjeśenje naśeje sokolskeje khorhoje. Wšitcy aktivni a pasivni dyrbja cyle wěsće přiniś. Starosta.

Beograđske drustwo ma jutře štwórtk 14. 5. popołdnju w 3 hodź. swoju hłownu pruhu w Radworju. Kóždy ma tam cyle wěsće być.

Drježdźan. Serbske towarstwo „Cornobóh" wotmeje sobotu wječor w 20 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu z přednoškom w towaršnym hoscencu pola Steglichee na Christianskej dróży 22. Bohaty wopyt wšěch w cuzbje bydlacych Serbow so wočakuje. Też hosćo su nam lubje witani.

Kedźbu! Do złeta! Złětny wuběrk trjeba hišće někotre khorhoje (serbske a druhe). Stóž žane ma, so naležnje prosy, je požčić a štwórtk do Radworja pósłać. My za nje rukujemy. Někotrych njezwučowacych bratrow trjebamy hišće za pokładnikow, předawarjow znamješkow. Kóžda jednota je winowata jeneho wobstarać. Zamołwće so štwórtk. Złětowy wubjerk.

Ł. S. S. Z. Wšitcy wubědźowarjo dyrbja z dypkom ½10 hodź. w Radworju při nowej šuli nastupić. Pozdźišo, so žadyn njepřijima. Ke kemšenju we Radworju we 8 hodź. najlěpša přileżnosć. Wšitcy druzy bratśa dyrbja pop. w 3 hodź. k hłownym puham nastupić. Zwj. načolnik.

Łuž. Serbski Sokolski Zwjazk prosy wše swoje jednoty, zo by kóžda na zlěće w Radworju stajiła jeneho pokładnika, po možnosći njezwučowaceho bratra.

Wše serbske towarstwa přeprošuje Domowina, zo bychu so na III. wšesokolskim swjedźenju w Radworju přichodnu njedźelu, jeli možno z khorhoju wobdźělile. Domowina.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. S. S. R. D. wobdźěli so přichodnu njedźelu na sokolskim zlěće w Radworju. Wšitcy sobustawy zwjazka zhromadźa so ½1 hodź. pola Krahlec w Radworju. Ze tutym namołwjam wšitkich towaršow, so wobdźělić na tutej manifestaciji serbskeho luda. Prošu dale, zo bychu sobustawy z dypkom w Radworju so zešli. Jurij Spitank, předsyda.

„Wrjós". Delanska pčolnica ma na Boże stpiće pop. ½3 hodź. w Rózeńće pola Eiseltec zhromadźiznu Wšěch přećelow pčołarstwa přeprošuje

předsydstwo.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Po wobšamknjenju měšćanskich šastupjerjow wudaty 1. dodawk k měšćanskemu šakonju, kiž nastupa wólby šatarschišich radow, z 12. měrza 1925 kaž też 21. dodawk k měšćanskemu šchulskemu porjadej štaj 2 njedźeli dołho na cźornej deśy w Radnicy a Kupnicy k wobhladanju za kóždeho wupowědźenaj.

W Budyšchinje, 11. meje 1931.

Měšćanska rada, šchulski hamt.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bjelšnowy. — Za nawěšćik: G. Janak w Budyšinje.

Do Dobrošic
pola Njeswačidła

mejumjetanje
njedźelu 17. meje, započatk w 3 h.

Po tym zjawne REJE

Wutrobnje přeprošuje
młodźina a hosćency

Dr. Haubold
zapućuje
wot 14.—31. meje 1931

Lěkař za dźěći
dr. Schnabel
w Budyšinje
Přichodna rěčna hodźina je **3. dźeń swjatkow**

Najnowše
mantle a wobleki
we wulkim wubjerku
po jara nizkich płaćiznach kupujeće pola firmy
W. Häcker nasl.
na Žitnej hasy 7

Müllerec konditornja
na Póstowym naměsće

kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlěpše pječiwa we wulkim wukjerku.

Rozesłanje nanajspušćomniše

Wosebity ćah do Błotow
17. meje 1931

wot Žitawa přez Lubij-Budyšin do Bórka po zniženych płaćiznach

5⁴⁶ wot Lubija do 0⁴⁴
6³⁰ wot Budyšina do 23⁵⁵

Nimo teho zastanje ćah na wšěch dwórnišćach hač do Rakec

Statna železnica — Wobkhadny hamt w Budyšinje

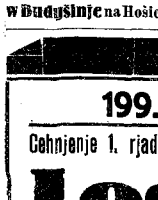

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošic hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Schuh-Fund-Grube
w Budyšinje, na Moltkowej drózy 6

★

Zaso wulki wubjerk
čornych somoćanych toflow
z pisanym wušiwanjom
kaž tež
lohke lěčne stupnje a sokołske stupnje

Wše družiny
hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Jězdźenje
z autom lohko nawuknjeće
w privatnej jězdźeńskej wuwučeńi firmy

Auto-Büro
G. m. b. H.
w Budyšinje na Hošic hasy 21 Tel. 2558 a 3566

Gardiny
pisane, dobry wot, zwjerčne gardiny — story marquisety a tkaniny za zawěški
Wulki wubjerk, jara tunjo
KURT ERLER
na Žitnych wikach 11, znapřeća „Złoteje Hwězdy"

Serbske tačele
(Gramo'on Platten)
ma na składze
Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Wokna a durje
Meble kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Ciste dźěło
Wopytam Was rady darmo.
E. Michalk w Mikowje
Telefon Mikow 52

Nawěški
w S. N. přinjesu wužitk

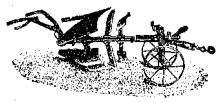

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch družin

Fotowe projekcijowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**
a wše wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Poručam
dołhe škórnje tučne dźěło wot 24,— hr., **krótke** wot 14,- hr.
boxowe dołhe a wšě druhe wobuća
podawam toho runja zniżene, kaž tež po měrje zhotowjene
Josef Mark, šewski mištr **w Kukowje**

M. Schubärth
Chemiska čišćerńja a barbjerńja w Budyšinje na Fabrikskej drózy 10, telefon 3758
čiści a barbi žonjacu, mužacu a dźěćacu drastu, portěry, kóžki, tepichi atd.
Samsne klamy: na Hošic hasy
znapřeća khorobneje kasy
Najspěšniše podawanje! Najtuńše wobličenje!
Přijimarńje:
na Kamjeńtnej hasy 29, na Serbskej hasy 1 a na Kaeublerowej drózy 12

Gardinowe zbytki
Vitraže, rolleaux, canki w tunich kłamach
MA EDI ED w Budyšinje róž.
MA EDLED Zwonk Lawsk h 1

Kofej : kakao kolonialne twory
KURIO
na Wonkown. Lawsk hasy 2

Haj, pola
J. Schicbaka
na Mužakowskej drózy 4
kupi jězdne kola kaž Opel, Brennabor, Diamant, Janko po jara tunich płaćiznach a najlěpšeje kajkosće. Namakaš tam cyle wjesć mjez

200 kołami
něšto přihódne też na wotpłaćowanje
Wobhladaj sebi tola raz wukładne wokna na
Hornčeńskej hasy 18

Słomu
ma na předań
w Kopšinje 1

Małe ratarstwo
so při 10 000 hr. napłaćo nju kupić pyta. Poskićenja pod H 22 na wud. „S. N."

Młode husy
čežkeho splaha, spěšnje rosćace předawa **Mikławš Rentsch w Dobrošecach 4**
pola Njeswačidła

Najl. drjewjancy

čo. 20	čo. 2	čo. 31
—.85	1.50	1 85 atd.

Kóžda wulkosć na składze

Horst Mauß
wikowańnja z kožu
w Budyšinje na Nordstr. 13

Daloko a šěrokoznate Taubenheim **přestajomne**

komoty
za woły a kruwy dostanjeće
w Rakecach
pola kowařskeho mištra **Kaplerja** a
we Wulk. Zdźarach
pola **E. Lobacha**, wikowař z mašinami abo sobotu na prosacych wikach w Budyšinje

---

199. sakska krajna loterija

Cehnjenje 1. rjadownje 18. 19. a 20. meje 1930

Losy poručujetaj a rosćeletaj

Za rjadown. 1/10 | 1/5 | 1/2 | 1/1
5.- 10.- 25.- 50.- hriwn.

Statnaj loterijowaj běrcaj w Budyšinje
Friedrich Rother, na Kěžorskej drózy 22 | Ernst Lehmann, na Kamjentnej hasy 45

Hłowne dobyće
w 5. rjadownje
Hriwnow
ev. 750 000

1	po	500 000
1	po	250 000
1	po	200 000
1	po	150 000
1	po	100 000

atd.
160 000 losow
72 000 dobyćow

Serbow kupny dom

Lyon-Schnitte

Wolmjane tkaniny, wušiw. za fale a rubiš. . . . . 100 cm šěroke mtr 4.75
Wolmjany muslin za fale mtr. wot 1.75
Zidźane tkaniny pisane, za fale mtr. 5.50
Wolmj. tkaniny za spódnje suknje, zelene, ... čerwjene, módre mtr. 4.25
Wal, wušiw. za jaki, čorne 7.50, smuh 4.95
Corne počehnjenja na kožuchi mtr 8.50

Pozament, cank, wobsadki, francy
Fale, pisany zateńk. . . . jena 3.50, 2.75
Kapički, pisane . . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 1.10, 0.85
Banty za žony, molowane a wušiw. 1.35

Moirè Šnórki Taft
čorne, běłe, różowe we wšěch šěrokosć.

Wobkedźbujće moje wosobite wokno za serbske wěcy na Dźiwadłowej hasy

Schaaf
Modest Kaubitzsch
na Bohatej h. 20 - na Dźiwadł. h. 1

Beer-Schnitte

Dobre čehnje k sebi

Přiloha k čisłu 110

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 13. meje 1931

Nalětnja zhromadźizna župy Michał Hórnik

W Njebjelčicach, 10. rožownika 1931.

Do nawječornych kónčin serbskeje Łužicy běše nětčiši župan, k. kapłan Hórnik, nalětnju zhromadźiznu najsylnišeje župy powołał, štož pak při jeje započatku so njejewješe. Njeje drje so dosć za nju agitowało. Snadź běše čas přezažny a někotryžkuli wjesnjan njebě hišće swój kofej dopił abo piješe tak dołho, doniž jemu scyła časa k wopytej njezbywaše. Tak móžeše k. župan při wotewrjenju dobry mandl powitać a zhromadźizna zahaji so z narodnej hymnu. Po času pak ličba hladajcy rosćeše a docpě skónčnje ličbu k župje přizamknjenych towarstwow — mjenujcy 36. Tola njeběchu zmołom wšitke towarstwa zastupjene. Wustup jeneho Haslowskeho towarstwa, kotrež je do cuzeho lěhwa přešło, wuruna so znowa*wožiwjenjom pčołarskeho towarstwa „Delanski Wrjós“. Tak je prjedawša ličba zasy połna.*

W swojich zawodnych słowach naspomni k. župan, zo so zrěčka wjetše zhromadźizny na městnje wotměwaju a tehodła je ju tu zwołał. Witaše wosebje rěčnika, k. fararja Justa z Wotrowa, kiž je prěni raz na tajkej zhromadźiznje, přičalnywši ze Němcow do domizny. Spominaše tež na loušu skhadźowanku w Róženće. Stejimy nastajuje w napjatym dźele, towarstwa njejsu w zymskim času spałe. To dopokazuja mnohe towarstwowe zhromadźizny a swjedźenje, tež wukubłański kurzus za našu młodźinu w Baćonju, při čimž so k. kapłanej Nowakej za zarjadowanje dźakowaše. W dalšim pokaza na hłownu zhromadźiznu Domowiny we Budyšinje (1. V.) a na jeje dźěławosć w běhu minjeneho lěta a napominaše k prawje bohatemu wopytej sokolskeho zlěta w Radworju (17. V.) a wozjewi, zo z *připokazanjom połojcy přinoška A župne dokhody zaňdźeneho lěta 82,50 hriwnow wučinjachu. Zeńdźechmy so runje na maćerńym dnju, hdźež mějcše so tež serbska mać wosebiće počesćić, kiž je nam zynki ródneje rěče do erta położiła a nětko zbožownu lubu maćerščinu wužiwamy. Mamy hišće jenu mać, je to naša Łužica, naša domizna, hdźež serbski lud hišće sydli a traje. Njech so kóždy prócuje, zo w swojim žiwjenju jimaj nječesće njenačini. Z heslom „Bohu česći a Serbam k wužitku“ skónči k. župan swoju rozłožacu narěč.*

Hnydom přepoda słowo k. fararjej Justej. Ze wěsteho njedorozumjenja njebě sej jasny był, tak wuwjedźe rěčnik, hač ma před njedźelemi dóstaty nadawk też přewjesć. Tuž poda myślički „Wo zamołwitosći“ bóle aforistiscy. Zamołwitosć je za naš čas jara nuzna, też za naše towarstwa. Tuto *wažne słowčko je so ze wšědneho lexika skoro zhubiło. Pola starších ludźi so tuta móc ducha a wole swědomiće zwjetšeho dźěła pokazuje. K temu ma so wosebje młodźina wukubłać, ji dyrbi so zajim za winowatosć zaščěpić a swoje mocy do jeje służby stajić. Dyrbimy tola něhdy zamołwjenje dawać wo wšěch našich skutkach a zanjechanjach. Tuto so na wšelakorych polach jewi, na moralnym, nabožnym, swójbnym, hospodarskim, politiskim a druhich. Hdyž do žiwjenja pohladamy, widźimy w mnohim bjezswědomite činki, kotrež ani škrički zamołwitosće we sebi nimaju. W tym je bywša inflacija, kiž je telko hospodarskich a moralnych hódnosćow zničiła, nam była z hrózbnym přikładom (Rathenau a Stinnes). Rěčnik přinjese pak też přikład hłubokeje zamołwitosće, kotruž su naši 4 zastupjerjo w Haagu pokazali, kotříž sej wob dźeń jenoż tři hodźinki měra popřachu. Dyrbimy swoje swědomjo wótřić, bóle za powšitkowne lěpše dźěłać, nic sebićiwje jenož swojeho derjeměća hladać a bližšemu škodźeć. Serb ma wulke zamołwjenje wo zdźerženju narodnosće a maćerneje rěče. Stóž to njeńcini, přehrěši so přećiwo 4. Božej kazni. W přeswědčenej zamołwitosći maja też wšitke myslički so podusyć, kotrež sej z přichodnej wójnu hrajkaja. Za měr chcemy stać a dźěłać.*

K. župan dźakowaše so rěčnikej za z hłubiny duše a wutroby čerpane słowa. Na séčhowacej rozmołwje wobdźělichu so kk. wyšši wučeř Słodeńk, kapłan Handrik a farař Delan. Kruće zasudźowaše njezamołwitosć a bjezswědomitosć wšelakich sobustawow w towarstwach, kotrež jenož na papjerje stej, samo přećiwo swojemu towarstwu dźěłaja, hdyž so jich wosobje a česćelakownosći dosć njeholduje, skónčnje so docyła towarstwowemu žiwjenja zdalnja a też druhich k njeaktiwnosći namołwjeja a wot towarstwa wotdźeržuja. Tajkich škódnikow bohužel mamy a dyrbi so z nimi ličić.

Dalši dypk dźeńskeho porjada zaběraše so z towarstwowym žiwjenjom a dźěłom. Wšelake towarstwa su hižo swoju lětnu rozprawu na župne wjednistwo zapodałe. Tuž so prosy, zo bychu zbytne (je jich 25) to też bórzy činiłe. Z tym so organizacija a intensiwne dźěło skrući. K dlěšej rozmołwje dóńdźe dla wobzamknjenja na domowinskej zhromadźiznje, zo maja so tutemu wjednistwu mjena sobustawow jenotliwych towarstwow zapodać. K temu poda so z jeneje strony napřećiwny namjet. W běhu rozmołwy pak so tola wupokaza, zo je tajki zapis z organizačnych přičinow tróhny, dokelž chce Domowina kartoteku zawjesć a tuž wězo tajki přehlad potrjebuje. Z tuteje přičiny so też naspomnjeny namjet z wjetšinu wotpokaza. Tola so žadaše, zo ma Domowina přihódne formulary z tróhnej hłowu naćišćeć dać a je po tři chech eksemplarach kóždemu towarstwu (za sebje, Domowinu a župu) připósłać. Towarstwa mołže sej prěni zapis hektografować. Tak njetrjebałe kóždołětnje sobustawy znowa zapisować, jenož přeměnjenja w běhu lěta přispomnić. Tajki zapis je też za Serbsku Ludowu Radu trěbny. Z nim móže so wupokazać jako

zastupjerka zorganizowanych Serbow.

Z tutym zarjadowanjom běchu skónčnje wšitcy přezjeni. K. župan wozjewi, zo njejstej župnej towarstwje hišće swój přinošk na Domowinu zapłaćiłej. Z jeneje strony pokaza so na nawrót 100 lětnych narodninow našeho wulkeho wótčinca Michała Hórnika, kotrehož čestne mjeno župa nosy, w lěće 1933. Z wotmyslenym swjedźenjom mohła so potom znajmjeńša plaketta na jeho ródnym domje připrawić, jeli k wosebitemu pomnikej njedóńdźe. Při tym so też na njedosahacy rowny pomnik Jakuba Čišinskeho we Wotrowje spominaše. Snadź mohło w tym so něšto stać. Rěčeše so wo posmjertnej pokładni župy. Ma so z knjezom kantorom Symankom jednać, zo by ju pozdźišo towarstwo ss. Cyrilla a Methoda přewzała. Zdobom so prošeše, zo by so wona podpjerała. Z jeneje strony so skorješe, zo su přinoški na Domowinu přewysoke, ale župa sama nochee wo tym ničo přeměnić. K. župan namołwješe hišće raz k prawje bohatemu wobdźělenju na sokolskim zlěće. Z Marijanskim kěrlušom skónči so zhromadźizna wokoło šesćich. Ji séčhowaše posedźenje wubjerka Zwjazka kat. młodźencow. Tuž běše też župne posedźenje ze strony młodźiny derje wopytane.

Za sebjewědomne Serbstwo

S Rakez. Pjećdźesat 50 lět słuteje Rakečanska „Lipa“, cyłe a mjerne, swojeho nadawka sej wědoma. W běhu tutych dołšich lět je swjatkba była na so pokazana, to rěka na swójich wschodnych hobustawow, kotrjž z wutrajnosću so dźerža k narodnym sadźadam. Wobdźiwanja hódna je tuta cyrkodła hebjewědomych Serbow. W drobnym dźěle bjes wulkeho hołka a hory dźěłaja sa lube Serbstwo. Starsche hobustawy maja tu pschewahu. Serbska młodźina honi radscho sa zuzym dyrdomdejšwom. Sa swój lud, sa rěč, narod, wašnjnja a nałožki wótzowske so horicži je ji pschejschpatne. Dźehola tuta narodna mišera w evangelskich wošadnych wšach.

Wo tutym hubjeństwje a wo wobsorje pschecżiwo njemu rěcżesche nam k. wyschschi wučeř Słodeńk, pschikhwalawschi sa župnej zhromadźiźny w Njebjelcżicach. Sejzerasche so w tym na nastawk „Spadowanje Serbstwa“ wot wšteho spisowacżela Burkharda w Drježdźanach, kiž je jón w 2. leschiwku 1930 „sa ludowy a kulturny wuwjet,“ ke kotremuž je skarta pschidata, kiž naj wo hrózsnym położenju Serbow rosjasnje. Tamny spisowacżel winuje industriju, wucżahowanje, němsku kulturu a měschane mandżelstwa sa spadowanje Serbstwje narodnoscże. Tute rośoży wżdy nadrobnischo. W dalschim pak położa, schto może schula pod nérschnymi sakonjemi (wżdy jenoż w Sakschi), sa sdźerżanje nałschcho ludstwa wutworjcż, hdy bychu wschitke fabriky, kotrež do teho pschimaja, se luboscżu a se swjedomitoscżu swoju wżdy cżinile. Jedyn ważnay njedostatk je dotalna dobrowólna Serbska wucżba w ludowych schulach. Tón dha Serbski lud se swojimi 12 000 podpschimanmi na sakschi jeju wotstronicż. Pod tajkimi wobstejnoscżemi so dźiwacż njetrjebamy, so w lecże 1925 mjes 3390 Serbschimi dźeżimi 485 (=14%) wot Serbskeje wucżby so wunwobodżicż dachu a to na namjet starschich. Hórje bé hischcże w lecże 1927. Wot 3456 dachu so samo 646 (=19%) wunwobodżicż. Sdyż to tak dale póndże, smjenu dże po cżasu dożahacu liczbu Serbskich wucżerjow, ale żane dżeczi k wucżenju. To dyrbjako tola starschim, kotrez maja hischcże schkrieżku lubosczże k swojemu ludstwu, hischcżnje wocżi wotewricż. To pocżina katastrofalne być. W dalschich wżdy cżesche pschednoschować we gmejschim farjadowanju, wosebje wo schulskim pschedstejicżeżiwje a wubjerku, wo jich wintowatosczach a prawach, wo starschiskich radach, wo zyrkwinskich pschedstejicżeżiwach a druhim. Nżcżesche wosebje sa to, nam bliże leżaze należnoscże, każ so w gmejnje, schuli a zyrkwi jewja, so postarać a tam kóždy w sajmje sdźerżenja nałschcho ludstwa dżiacż.

Nimale połobadźinskemu pschednoschskej pschijamkny so rosmołwa. S jeneje strony so skorżesche, kak němske towarstwa (każ spżewarske, wojerske, turnarske, schportne atd.) nałschemu ludstwu schkodża a wobkrucżi so też se pschikładami. Dale skorżesche so, so samo sobustawy Serbskich (potajkim narodnych) towarstwow swoje dżecżi wot Serbskeje wucżby wotsiewja. Hischcże wo druhich narodnych schkodowanjach so rosmołwjachmy. Na zhromadźiźnje też knjesaj wyschschi wucżeż Hajna z Konjeż a wucżeż Kokert z Worklez wobdżělischtaj. Pschejchyda, k. Pawlik z Rakez, dźakowaschże so rěcżnikej za jeho wuwjedżenja.

Cyrkwinske powěsće

Bože spiće, štwórtk 14. meje 1931.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi rano w 7 hodź. swjate wotkazanje němske (farař Kapler), we 8 hodź. němska a w 9 hodź. serbska Boża służba (f. Tišer).

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża służba.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske, ½10 hodź. serbske kemšenje. Poz. chór: To je Knjezowy dźeń, wot Kreutzera.

Z Khwacic.

Bože spiće dop. we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje.

Z Minakała.

Farski vikař cand. rev. min. Rösler rano we 8 hodź. serbsku, ½10 hodź. němsku Bożu służbu, ¾11 hodź. dźěćikemšenje, pop. w 4 hodź. dźěćikemšenje a ¾5 hodź. němska Boża służba pola sotry Nedonec w Adolfskej hěće. — Kollekta za misionstwo mjez póhanami.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swjate wotkazanje, 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża służba. Zběrka.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. je serbske a we 10 hodź. němske kemšenje.

Smjerć před wočomaj

Se Salomja (Sohland) n. Schpr. Jako běšche sobota wječor wokoło ½11 hodź. pschekhod statneje dróhi psches żelesnizu pschi Salomiskim dwórnischcżu sawrjeny, so tworowy cżah pschekhodnej blížeiche, pschijědże wot Wopakeje cżerwjene motorske kolo s wobhadźenym poboczníkom a hubjenje wobhonżetlene, pschekama sawjera a wosta na kolijach stejo. Duchapschitomny pschekhodny strażowar Richter rucże pschischkoczi, storczi kolo spěschnje wróczo, sdyż hu roskamany sawjeru s kolijow — a hižom cżah nimo hrimotasche. To wschitko sta so sa někotre sekundy. Lokomotiwnik sebi wuměslesche, so je cżah pschekhodneho strażowarja pschešnje s procha měł, so jich mjena swěczicż njeuczżachu. W pobocżniku hrdesche żónska.

70. duchowna wječorna hudźba

w Pětrowskej cyrkwi, wutoru, 12. meje, we 8 hodź.

Hdyž smy na prjedawšich hudźbnych wječorach zwjetša składby starosławnych hudźbnikow słyšeli, dha chce nam kantor Horst Schneider hdys a hdys też wupłody nowišich, hišće žiwych wumělcow pokazać. Tak hraješe wón wčera na byrglach nješto cyle nowe a hišće njećišćane, bě to Passacaglia w D-moll wot Jana Platza. Započina so cyle cunjo a pozběhnje so po wšelakich rjanych modulacijach. K sylnemu wyskacemu kóncej. Hač pak budże tuta kompozicija so na dalše dołhe časy dźerżeć móc? Wšelake słabosće w njej nam to njewobkruća. Horst Schneider je tu wěc z nałožowanjom wšěch możnych barbow derje hrał, ale wulki začišć njezawostaji. — Potom słyšachmy „Tři sonety na zaňdźenosć“, za alt-solo wot Jurja Göhlera: a) Ty widźiš, hdźež hladaš, b) Spěšny dźeń je so minył, c) Moja husto wohrožena łódź. Spěwarka Hańža Leydhecker z Barlina spěwaše tute tři spěwy z dobrym začućom a słóbrobłyšćatym hłosom z přewodom byrglow. — Nětko hraješe so na byrglach „Sanctus“ z byrgloweje sonaty op. 18 wot Oty Frickhoeffera. Tuta kompozicija je woprawdźe zajimawa. Swjatočnje — cunjo so započina, pozběhnje so bóle a bóle a skónči z wulkim překrasnjenjom, wucho a wutrobu wokřewjejo. Runje tak dobry začišć zawostajichu jeho tři duchowne spěwy op. 9 (hišće njećišćane), a to: a) Předaŕ Salomo I, b) Psalm 23 a c) Psalm 150. Alt-spěwarka je też tute spěwy jara rjenje a z cyłej dušu spěwała. Byrgle maja tu rjane podmolowanje melodije. Tu móže so rjec, zo ma Ota Frickhoeffer ze swojimi tu poskićenymi składbami přichod. — Knjez farař J. Paul přečita nješto přihódne ze Swj. pisma z modlitwu a požohnowa přitomnych. — Skónčnje hraješe H. Schneider hišće fantaziju wo B—A—C—H op. 11 wot Oty Frickhoeffera. Też tute dźěło ma so připóznać. Tón samy thema je hižo prjedy wot druhich wobdźěłany; kotre pak je nětko lěpše, njehodźi so hišće rjec. — Wopyt njebě tón króć tak bohaty, kaž hewak. Snano załoži to na nětko přikhadźacym rjanym cołym wjedrje.

*

— 23. pischjelezowy nješchpor w Michalskej zyrkwi. Pschichodnu njedźelu 17. meje popoldniu ½5 hodź. sajmuje k. kantor Polak swój 23. pischjelezowy nješchpor. Sobustutkowanje su pschejelezuje pschewzali knj. Margarela Dreschjerez (sopran), knj. Alija Ssmolerjez (mezzosopran) Serbjaj, hušlesisti wumelz Erich Hohlfeld a organist a kapalny mischtr Albert Müller (pischelez). Nimo Bachowych skadbow steja na programje spěwy wot Rheinbergera, Schuberta, Edmunda Kretzschmarja, Glázera a Hansa Menzla-Zitawskeho. Njech tutón nješchpor, pschi kotrymž so też wosebje wjeselnemu wobudlerstwu na wobchodnej njedźeli składnosć k wopytej posticża, prawje wulku łubu pschipożnicharjow namaka.

Sokołski dźeń w Rakojdach

Wubědźowanja Zlětowe pruhi Poswjećenje khorhoje Mejmjetanje.

W našich sokolskich jednotach dźěławosć w poslednim času dźeń a bóle živišo, čilišo so rozwiwa. Je to z dopokazom, zo też naše serbske Sokolstwo přecy bóle do skutka staji wulke hesło założerja Sokolstwa Měrowslawa Tyrša, kiž je prajił, zo Sokolstwo je wěčne hibanje, wěčne njespokojenje. Tuto zwjeselace znamjo móžemy wosobje wobkedźbować nětko w předzlětowych dnjach. Jednoty, wokrjesy, haj zdźěła też župy su so dale z wotmachom a młodostnej horliwosću do dźěła.

Wotbłyšć tutoho dźěła, tutoho hibanja běchu też sokolske zarjadowanja njedźelu, 10 meje w Rakojdach, kiž trajachu přez cyły dźeń, tak zo móžemy tutu njedźelu mjenować dźeń narańšeho Sokolstwa.

Mutne wjedro, čmowe njebjo a dešć njemóžachu wottrašić junakow rańšcho wokrjesa. Hižo wot rańja w 6 hodź. započachu so wubědźowanja na dworje Mjeltkee statoka, kiž pozdźišo pokračowachu na Bartskim puću a při nim. Njepřijomne wjedro drje měješe luthjeny wliw na wunošk wubědźowanja, tola sudźowy tež tu być wěmk syskejowo. Dobyćerjo buchu we štyrjoho:

Ze sobustawstwa:

1. br. Maks Pawoł (Buk. jedn.) 44 dypkow
2. br. Erich Pawoł (Buk. jedn.) 34 dypkow
3. br. Měrćin Mjeltka (Hrodź. jedn.) 31½ dypkow.

Z dorosta:

1. br. Rudij Hibnar (Buk. jedn.) 27½ dypkow
2. br. Kurt Dejka (Buk. jedn.) 23½ dypkow
3. br. Měrćin Vogt (Buk. jedn.) 22½ dypkow

Najlěpši stork kule wukonja br. Maks Pawoł (9,80 m), najlěpši skok daloki br. Maks a Erich Pawoł (4,60 m), najlěpši skok wysoki br. Maks Pawoł a Gerhard Mjeltka z Rakojdźanskeje jednoty, 1,40 m), najlěpši skok ze žerdźu br. Gerhard (Mjeltka 2,50 m), najlěpši ćisk hlebje br. Maks Pawoł (28,70 m). Posledniej buštaj dobyćerjej w jenoboju. Při stafece doby Hrodźišćansko-Rakojdźanska jednota.

Po wubědźowanju narańšeho wokrjesa wubědźowachu sotry zwjazka. Wubdźělichu so sotry Budyšskeje, Bukečanskeje, Hrodźišćanskeje a Rakojdźanskeje jednoty. Ma so skhwalić wutrajnosć a disciplina našich sotrow, kiž so wot njepřijomneho wjedra zatrasić njedachu. Wusledki wubědźowanja běchu sćěhowace:

1. dobyćerka: s. Leńka Hórbanec (Hro. jedn.)53 dyp.
2. dobyćerka: s. Marša Mjeltkee (Rak. jedn.) 24½ dyp.
3. dobyćerka: s. Marta Winšee (Hrodź. jedn.) 24 dyp.
4. dobyćerka: s. Pětrikee (Rak. jedn.) 24 dyp.

Z tym bě dopołdnišni program — wubědźowanja — zwjazka skónčeny a wudźěla so jim myta na Radworšim zlěće.

Připołdnju w 1 hodź. so zhromadźichu wotrjady sotrow našeho zwjazka k hłownej pruzy prostnych III. zlěta. Bě so našla nahladna lička wšitkich našich pjeć wotrjadow Sokołkow. Potom hišće Jengradske drustwo přezwučowa swoje skupinowe prostne.

W 2 hodź. zestupa so swjedźeński čah. Na čole Sokołaj w swjedźenskej drasće na konjomaj, za nimaj Malešanska kapała, potom sćěhowachu třistupy našich šwarnych Sokołkow — pycha našeje organizacije. Za nimi so zmalowaše zhorda čorno-čerwjena khorhoj Hrodźišćanskeje jednoty, sćěhowachu bratra w sokołskej paradnej drasće, rejwarjo z módrymi falemi, za nimi tryskarjej, kiž měještaj meju wukopać a skónčnje sokolske sobustawstwo. Bě to šwarny čah po wsy, kiž bě wjele wćipnych přiwabił.

Na swjedźenišću na Zendźic zahrodźe, hdźež steješe wysoka rubišćata meja, skónči so swjedźeński čah. Starosta Rakojdźanskeje jednoty br. Gusta Bartuš z konja powita lud a Sokolstwo. Potom so wotmě swjatołne poswjećenje khorhoje Rakojdźanskeje jednoty. Br. župny starosta Měrćin Nowak-Njechorński přepoda a poswjći khorhoj jednoće. Rysowaše wuznam našich sokolskich khorhojow, kiž so rozeznawaju wot drohotnych, přepyšnych a njepraktiskich khorhojow druhich towarstwow. Rakojdźanska khorhoj ma na jenej stronje na módrym polu čerwjene słónco z bělym znamjenjom Sokola, na druhej stronje je čerwjena z bělym napismom, z hesłom jednoty: „Stražujmy!“ Khorhojnik jednoty bu br. Lowka. Městostarosta Hrodźišćanskeje jednoty br. Měrćin Kerk přepoda čorno-čerwjenu sekelu z hesłom: „Prawda dobywa!“

Wokoło meje zarejwachu so potom na trawniku naše staroserbske ludowe reje, kiž tu wjele lěpje a přirodniše skutkuja dyžli nutrka na sali. Też slawna poloneza „Serbska meja“ so zasy přewidźe. Hóley rejwachu pak w paradnej drasće, pak bjez kabata ze módrej falu, holcy jenož w sokolskej drasće.

Mytowachu so wokrjesni dobyćerjo we wubědźowanju a to zławrjencowymi wěnčkami. Sotry hišće zjawnje wustupichu z prostnymi III. zlěta.

Mjez tym běštaj so tryskarjej hižo dałoj do dźěła a z wjele žortami meju podkopachu. Skónčnje so tuta zwjeze, hóley za wjeršk čěrichu a wjeršk hrabny přeni a bu takle mejski kral br. starosta Gusta Bartuš. Meja so potom přesadźi, mejskeho krala pak donjesechu na ramjenjomaj juskajo do korčmy, hdźež so potom z rejemi skónči mejski swjedźeń. Za mejsku kralownu so wuzwoli knježna Mlynkec ze Žarkow. Susodne a zdźěla też zdalene jednoty běchu na swjedźenju bohače zastupjene, tehorunja też zwjazkowe předsydstwo.

Staroserbski nałožk postajić meju a ju potom dele brać, haji so nětko nimale wšudźe zasy znowa. Bohužel pak dyrbi so rjec, zo so zwjetša žałostnje skepsa, tak zo nastanje z teho zrudna, njedostojna keklija. Rakojdźanska jednota Sokoł pak wotmě tutón nałožk zasy po staroserbskim wašnju, štož ma so jara skhwalić. Njech to budźe z přikładom za druhe towarstwa.

Njech też sokolski dźeń w Rakojdach z jeho mnohimi wustupami a poskićeńkami dobudźe Sokołej nowych přiwisowarjow a přećelow mjez wobydlerstwom Rakojd a wokoliny, njech přiwabi mnoheho Serba k wopytej wulkeho wšosokolskeho zlěta kiž so hižo wotměje příchodnu njedźelu w Radworju.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drježdżan. (Barliński podwrći přeco Drježdżanskim Judnikom). Přeco zhromadnym tawnišim Judow stejachu schwórć tśo Barlinjej słóńtśiny a njewóčta jeneho, dokelž běchu wobkorjenjeni, so žu wospjetnje zmyslili cźežke sadobywarstwo tudyšcheho kožuchowcho wobchoda, kiž njebu dosćeknjene. Kriminalnej policiji poradźi so sajeć słóńtnikow Julinja Behrenja, kotryž bě w nowembrim 1930 najlěpšcho posłanje automobilny wobchod wotewrił, Erharda Eichmana, Bruna Kowmatzkho a tśo njewjesću Kathrinu Königez. Königez bźišće Kowmatzkhu kožuchy, zbźene drasty atd. darił, kiž posłachu z přećiwnoscheho sadobywanja pola wobkedźerśi winaćenje na Muichowskej dróhy. Wšitcy wobchorjeni su hižo cźasko wothłostani, Kowmatzky z khłostańnju na dołhi cźas, Königez dla pschestupjenja pózćinowotnych postajenjow w 44 padach. Behrens a Eichmann so wuznaschtaj, ale Kowmatzky pozćinjesche so bjesrozumny. Statny rěcznik khwalesche sawobuwanja pola wobkedźerśi kriminalnych komisarow, kiž su so sajeću tutych typiskich sastupjerjow Barlińskeho podźiwła nuśi, kotrež chcychu tudy sawěsće wotnoscheki załožić. Sud pschiměri jim kćežbowanje khłostanje: Behrens a Eichmann sahusdźischtaj so dla zhromadnje pobudźaneho cźežkeho wospjetneho padoschiwa po jenom lěće jastwa je khubjenjom cźestnych prawow na tśi lěta, Kowmatzky dla sawinjeneho wjetšeho a pschichowawstwa k dwěmaj letomaj khłostanje je khubjenjom cźestnych prawow na jshtyri lěta. Königez dla pschichowawstwa k 300 hr. pjenježnje pokuty, kiž je i pschepytowanišej jatbu sapadźena.

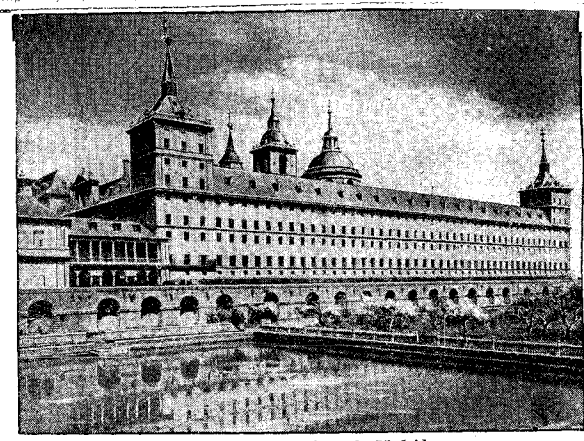

Slawny klóštr Escorial pola Madrida.
Radikalni republikanojo w Španiskej při čežkich njeměrach mnoho klóštry zapalichu.

Hospodarski rozhlad.

Sćejdu 13. rožownika 1931.

Wčerawše nurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,184	100 pólsk złotych	47,175
1 jendźelski punt	20,43	100 čěskosł. krónow	12,423
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,403

Barlińska bursa bě wječera dosć njemérna a njewěsta. Tohodla kursy cyłkom spadowachu. Sesłabjene běchu też kursy na wikach i dołhimi a rentowymi ličbinami.

Produktowe wiki zapinachu wječera žitnišće poćiśeće na žita za wospjetnišće termine. Płaćiny běchu tehodla jesłabjene. W hotowym sornje wobrat žitadny wosta a płaćiny běchu kaž hač dotal. Wječera płaćeśe zemitaŕ

w Barlinje:

rožki 9,70—9,80 hr., nałtśujcho jećmjenja 12,25—12,60 hr., najsmólcho jećmjenja 11,50—12,20 hr., wowsa 9,95—10,15 hr.

w termińowym wikowanju

za mejc: pšenicy 14,87½ hr., rožki pak 10,30—10,25 hr., wowsa 10,30 hr.,

za julij: pšenicy 15 hr., rožki 10,17½ hr. hač 10,13¾ hr., wowsa 10,57½—10,45 hriwnow,

za september: pšenicy 12,62½ hač 12,60 hr., rožki 9,66½—9,62½ hr. a wowsa 9,07½—9 hriwnow.

Swinjaze wiki w Barlinje
(Friedrichsfelde).

Pšichihnuli běchu 180 běhakow a 429 proćatow. Wiki běchu pschećeśelnišće a płaćiny postupowachu.

Wone płaćachu

běhaki:

wulke 32—45 hr.
hrjenje 22—32 hr.

proćata:

wulke 18—22 hr.
hrjenje 16—18 hr.
make 14—16 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	12. 5.	11. 5.		12. 5.	11. 5
Płaćizna rožka	297-297	297-298	bany	19 21,0	19 21,0
naz. jećmjeń	194-196	194-196	woka	24 26,0	24 26,0
nal. jećmjeń	—	—	nadrje lupiny	15-16,50	15-16,50
wowsa	230-244	230-244	žołte lupiny	22-27,00	22-27,00
kukurica	199-203	199-203	seradella	66—70	66—70
Pšeńć. muka	——	——	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
ržana muka	33-39,50	33-39,50	lany wósušk	14 14,20	14-14,20
pš. wotruby	26-28,50	26-28,50	poen. molasa	—	—
ržane „	14-14,50	14 14,50	hórnj. kruški	—	—
hróch Viktor.	14-15,00	14-15,00	syno, 60 kg	1,70-1,90	1,70-1,90
lane symjo	——	——	rěpna sloma	0,70-0,90	0,70-0,90
pjeluški	16-31,00	26-31,00	pšeńć. „	0,60-0,75	0,60-0,75
	25-30,00	25-30,00	wowsna „	0,75-0,90	0,70-0,85
			rěpna „	0,65-0,80	0,65-0,75

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

12. meje 1931 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 204.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznje hódnosće hač do 6 lět	49—49
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	46—48
Mjenje wukormjene młode, derje piecowane starše	41 44
Mjenje piecowane wšěch starobow	—

Byki: 253

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	44—46
Połnomjasne, młódše	42—44
Mjenje wukormjene młódše a derje piecowane starše	39 41
Spatne	36—38

Jałojcy a kruwy: 460

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	33—39
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	28—32
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	23—26
Derje piecowane kruwy a mjenje piecowane jałojcy	18—22
Mjenje a spatnje piecowane	—

Telata: 2700

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	65—67
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.	48—65
Spatne (4.)	35—45

Wowcy: 4375.

Młódše a starše wukormjene (1. družina	44—46
Starše wukormjene (2.)	40—43
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	32—35

Swinje: 15922.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	45—46
Wukormjene	45—46
Mjasne	44—45
Spatne	41—44
Ranev a kundrosy	42—45

Swójbne powěsće

Zemrěli: Hana Krawcowa rodź. Bahlec w Budyšchinje, 67 lět, khowanje budźe jutśe Boże łśicke dom. w 11 hodź. na Tuchołśikim pohrjebnišću. — Bjedrich August Schołta, papjernikl dźěłaćeŕ w Hornjej Hórzy. Jan Mirla, palerski mischtr w Małśizach, 59 lět, khowanje budźe jutśe Boże łśicke pop. 1½12 hodź. na Mišanskim pohrjebnišću. — Korla Berger, chałupc pohrjebnišćanski do Budyšchinic. — Korla Berger, privatus a njedźiwski hoścenzaŕ we Wjeselcźicach, 70 lět, khowanje budźe pjatk pop. ¼4 hodź. wot žarowańskeho domu. — Jakub Ryćerć, rentadostawaŕ w Kamjenzu, khowanje budźe jutśe schiwóćk rano na katolśiskim pohrjebnišću. — Marja Augusta Wehnerowa rodźena Krenśpca, wumjelkarka w Bambrunchu pola Kamjenza, 75 lět, khowanje budźe jutśe Boże łśicke pop. w 1 hodź. wot žarowańskeho domu. — Max Fleischer w Nowych Konjezach pola Wósporta, 62 lět; khowanje budźe jutśe Boże łśicke w 3 hodź. na Kelicźańskim pohrjebnišću. Jan Ladušch, gmejnski pschedsteješeŕ we Woschosach, 40 lět.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowórnik. 1,61 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihiščišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čělneno znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerśne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 102 — **Budyšin — Pjatk, 15. meje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Doumer nowy president Francowskeje

Senatowcho prezidenta Doumera ju ſ druhim wuſwolenjom ſa prezidenta franzowſkeje republiki wuſwolili. Absolutna wjetſchina 442 hłoſow wuczini. Senatowy president Doumer je pſchi druhim wuſwolenju 504 hłoſow doſtał. Sa jeho napſchećiwneho kandidata, prezidenta miniſtra roſwuczenja ſenatora Marcandu, kotrehoż běchu lěwizowe ſtrony poſtajiłe, je ſo 334 hłoſow wotedało, 45 hłoſow je ſo roſpjerſchiło.

Pſchi prěnim wuſwolenju běchu doſtali:

Senatowy president Doumer 442, ſwonkowny miniſter Briand 401, Hennеſſy 15, kommunist Cachin 10, dotalny republikanſki president Doumergue 7, ſapódłanz Ricklin 6, ſenator Lebrune 4, ſapódłanz Vaillеve 2, ſenator Steeg 1, ſapódłanz Renaudt 1 a wójnſki miniſter Maginot 1 hłóſ.

Wſchitcy hromadźe je ſo 902 ſenatorow a ſapódłanzow pſchi wothłoſowanju woddźelili. Pſchi prěnim wuſwolenju njeje potajkim nichtó abſolutnu wjetſchinu 452 hłoſow dozpił, tak ſo dyrbjeſche druheho wuſwolenja trjeba.

Pſched druhim wuſwolenjom **ſo Briand ſwojeje kandidaturu wſda** a ſwoje roſſudźenje w ſlědowazej ſdźelenizy tołmačeſ:

„Wulka liczba ſobuſtatowow nazionalneje ſhromadźiſny je Brianda proſyła, ſo by ſwoju kandidaturu też pſchi druhim wuſwolenju ſdźerżał. Tajke poćinjanje pak wón njemóže ſe ſwojej doſtojnoſcu ſjednoćeć; pſchetož ſamo, hdy by możnoſcej wuſpěcha data była, njeby wón **pſchi tyhle kaumenjenjach moraliſku nahladnoſcej namakał**, kotraž je trěbna, ſo bychu ſo wyſoke nadawki republizneho preſidenta dopjelnile."

W pſcheſtawy njes prěnim a druhim wuſwolenjom ju ſo wſchelake ſkupiny wo ſwojim nowym ſtejiſchcu roſſudźiłe. 65 ſobuſtatowow lěwizowych republikanow (Tardieuowa ſkupina) je wobſamkła, ſa Doumera hłoſowaćˌ, runje tak radikalna lěwica. Radikalna ſozialiſtiſka ſtrona je ſenatora a nědbuſcheho miniſtra **Pierra Marraudu** mjes tym ja kandidata poſtajiła.

Hennеſſy w pſcheſtawy ſwojich pſcheſełow, kotſiž běchu pſchi prěnim wuſwolenju ſa njeho hłoſowali, proſcheſche, ſo bychu ſwój hłóſ ſenatowemu preſidentej Doumerej dali, kotryż też ſamej frakziji pſchiſłuſcha a je pſchi prěnim wuſwolenju najwjetſchu liczbu hłoſow doſtał.

Nowy francowski president Doumer

je ſ njeſamožiteje ſwójby wuſchoł a je nětkle 75 lět ſtary. W ſjawnoſcej ſwój běh jako ſchulſki pſchedſtejićeſer japoża. Jako młody radikalny politikar ſo w Aiſneſkim departementu do deputérſkeje komory wuſwoli. Jako finanzny miniſter je prěni był, kotryż je w parlamenće namjetował, dołhodobny dawk ſawjedł. Podźiſcho Doumera ſa gouverneura franzowſkeje Indochiny pomjenowachu. Wón bě jedyn ſ najwuſnamniſchich ſarjadniſkich ſaſtojnikow w tejle franzowſkej kolonij. Hižo raſ w lěcze 1906 je Doumer jako preſidentſtwowy kandidat poſtajeny był, tola tehdy wón pſchi wólbje ſ 371 pſcheſ-cźiwo. 449 hłoſam podleža. Mjes tym je wón ſwoju nahladnoſcej ſe ſwojej njeſběźiwej wótcźiſnjej dźeławoſcu powjetſchił. W ſedmym Briandowym kabinettu je jako finanzny miniſter w tamniſchej Pariſſkej konferenzy ſwjaſkarjow wurjadne wulke wójniſke wotſchkodźenje pſchećiwo Němſkej pſchećiſchćał. Korſika je jeho dołhe lěta do ſenata wolila. Jako ſenator je dołhi cźaſ preſident finanzneje kommiſije był.

Doumer je jako ſamknjeny kruty muž ſnaty, kotrehoż ju ſo ledma hdy ſmjeć widźeli. W ſwětowej wójnje je ſwojich ſtjoch ſynow ſhubił. To je jeho widźanoſcej ja-ko wótcźinza powjetſchiła. Spodźiwne wodźenje woſuda je, ſo ju jeho runje 25 lět po jeho prěnjej preſidentſtwowej kandidaturje ſa republizneho preſidenta wuſwolili.

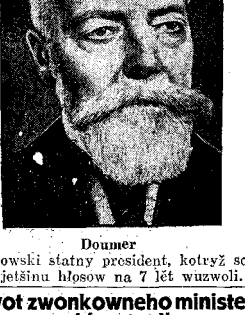

Doumer
nowy francowski ſtatny president, kotryż ſo ſrjedu z wjetſinu hłoſow na 7 lět wuzwoli.

Briand wot zwonkowneho miniſterſtwa wróćo ſtupił

Schwórik dopołonja je ſ pſchedſydſtwom republizneho preſidenta miniſterſta rada była. W njej je Briand republizmenu preſidenez rjeſi, ſo ſaſtojnſtwo ſwonkowneho miniſterſtwa ſłoži.

Miniſterſki preſident Laval je ſ pſchihłoſowanjom wſchitkich miniſtrow **Brianda** proſył, ſo by w Genfu pſched europiſk. ſtudijowym kongreſom a pſched Swjatſkom Ludowe ſajinu Franzowſkeje ſaſtupował. Swonkowny miniſter Briand je na to ſwólniwy był, do Genfa pućowaćˌ. Briand je ſchtwórtk wjeczor hromadźe ſ Francoiſoiſom Poncetom, kotrehoż je miniſterſka rada jako druheho wotpóſłanza ponjenowała, do Genfa wotjěł.

Briand ſwoju žadoſć ſa wróćoſtupjenjom na to ſołoži, ſo je wothłoſowanje w nazionalnej ſhromadźiſnje **jenu jara wjele widźanoſceje wſało**, a ſo franzowſke ſajiny, kotreż dyrbi nětkole runje wożoba ſakitaćˌ, ſady kotrejež wſchitcy ludowi ſaſtupjerjo jako zyk ſteja, njemóže wjazy ſ tej ſamej nahladnoſcu ſaſtupowaćˌ.

Politikarjo ſo nadźijeja, ſo hiſchcze Brianda pſcheſwědcźa, ſo je nuſne, ſo dale w ſwonkownym miniſterſtwje woſtanje a ſo franzowſku ſwonkownu politiku, kotrejež je deputérſta komora ſ tak pſchemnožacej wjetſchinu pſchihłoſowała, dale wodźi. S wczerawſchim wothłoſowanjom wo preſidentowej wólbje njeje ſo jeho ſwonkowna politika ſacźiła, wólba ma jenoż ſnutſkowno-politiſki charakter. Hacź **Briand** w knježerſtwje woſtanje, ſo hakle w bliſchich dnjach pokaże.

Wunoški wólbow do ſtarſiskich radow

Pſchi wólbach do ſtarſchiſkich radow, kotrež ju w Saſkej wczera byle, je we wſchěch měſtach, kaž dałeko je hacź dotal ſnate, ſchćeſćijanſka ſtrona ſ wulkej wjetſchinu dobyła. Tak dóſtachu ſchćeſćijanſjy pſchećźiwu ſłowtnym we Biſkopizach 8 : 4, w Labiju 10 : 4, we Wóſporku 7 : 0, w Dippoldiswalde 8 : 3, w St. Egidien 8 : 1, w Frankenberg 5 : 4, w Johanngeorgenſtadt 6 : 3, w Kötzſchenbroda 7 : 4.

Mlokowy zakoń do mocy ſtupi

Němſkotana rada je wukaz wukaſej wo mlokowym ſakonju a wo pſchemjenjenju ſakonja pſchihłoſowała. Sakoń ſ wuwſaćom § 38 1. junija 1932 do mocy ſtupi, dokelž je dla wuwjedźaćych pſchedpiſmow, kotrež maju kraje wudaćˌ, a kotrež ſdobom ſ mlokowym ſakonjom do mocy ſtupja, hiſchcze pſchedběžnych jednanjow trjeba.

Spionaża za Pólsku

Pſched nětkotrymi dnjemi ju w Gdanſku ſtudenta techniſkeje wyſokeje ſchule Falkenbacherа ſ Jngolſtadta dla ſpionaże ſajeli. Wón je ju wuſnał, ſo je ſa pólſke wobhoſpodarſtwo ſpionaż w raſiſchej Pólſkej dźełał. Falkenbacher je pſches 20 lět ſtary a bayerſki ſtaćan. Pſched tydźenjom je tež jenemu druhemu wukrajnemu ſtatej material ſ Königsberga a pomorſkeho namjeſtneho kraja poſkićił.

Zhromadne kuchinje w Ruskej

Po powěſći Warſchawſkeho „Kurjera Czerwonego" je pſchedſydła najwyſchſcheje hoſpodarſkeje rady Knyboſchew nowinarjam rjekł, **ſo w pſchichodźe njeſmě wjazy jenoch wobydlenjow ſ kuchinjemi twaricź.** Po jeho měnjenju dyrbi ju ruſki lud na jědź w ludowych kuchinjach ſwuczićˌ, dokelž je ſtaruſne hoſpodarſtwo powoſtank měſchćanſkeho knježerſtwa.

Nowe rozhorjace powěſće z Španiskeje

Madridſke wobydlerſtwo ju ſ traſchazymi powěſćemi w hroſy dźerži. W provinzach ju kommuniſtojo pjeća ſnowa zyrkwje a klóſchtry ſapaleli. **Schpaniſku banku** ju pjeća nadběhali. Tola ſandarmowjo a wojacy ju kommu-niſtowe wotraſyli, ſ kotrychž je ſo wjele ſranilo. Hłowne měſtna a najwažniſche bróhi ju ſ wotdźelenjemi wojakow wobhađźene. Maſchinſke ſtělby a tanki na měſtnowych ſtrategiſkich měſtnach ſteja. Porjadny wobkhad je pſchetorhnjeny. Kommuniſtojo ju pjeća nowe demonſtrazije ſpytali. Położenje je wurjadnje napjate.

W Murcii ju pjeća klóſchtry a domy katoliſkich nowin ſapalili. Gouverneuraj **w Malaga** a **Sewilli** ſtaj pjeća wróćoſo ſtupiłoj. Klóſchtry **w Saragoſſy** ju ſo ſ wobhladnivoſcu wupuſchcźile. **S Cordoby** powěđźa, ſo ju kommunиſtiſke nadběhi wotrazeju ſtjoch ludźi ſaſtrělili a wóſrom ſranili. Też w tymle měſcze ju klóſchtry pala. **We Valenciji** ju ſo do klóſchtrow dobyli a mnichow a knježny wuhnali, runje tak **w Bilbau a Almeriji.**

Madridſke ſozialdemokratiſke nowiny žadaju, ſo by ju **nazionalna ſhromadźiſna ſwołała** a ſo ſ tym republika wukhowała. **W Barcelonje** ju wojakow alarmowali a ſ nimi měſto wobhađźili, dokelž bě ju powěſć roſcźěrita, ſo kommuniſtojo nadpadny na banki a klóſchtry pſchihotuja. Kaž pak ſo ſda, njeje ſ nadpadom doſchło.

Schpaniſki kardinalprimas do Franzowskeje wotpućował.

Juſtizny miniſter je woſjewił, ſo je ſchpaniſki kardinal-primas **Segura** ſrjedu ſchpaniſko-franzowſku njeſu pſche-kročźił.

Moſkowſki agent najwyſchſcheje ſtatneje polizije do Madrida wotjědže.

Barlinſki dopiſowaćˌ „Daily Expreſa" je ſ dowěrjenja hódneho źórła ſhonił, ſo je **wukonjazy wubjerk kommu-niſtiſkeje internazionale w Moſkwje** ſłe wuſwolaneho wo-dźerja najwyſchſcheje ſtatneje polizije, **Trilliſſera**, ſa Madrid poſtajił. Trilliſſer hižo ſa někotre dny do Schpa-niſkeje wotjědže, ſo by ſchpaniſke kommuniſtiſke hibanje pſchećiwo republikaniſkemu knježerſtwu organiſował. Tri-lliſſer je w lěcze 1927 ſběžał w Koreji organiſował.

Malaga we wulkim ſtraše

Najbórje ſnadź ju kommunиſtojo **w Malaga** ſahađźeli. Na wjele měſtnach ju ſwjedu twarjenja palachu. Na bró-hach je ſo wojowało. Wſchitkoſcje ju tohodła Andaluſ-ſkeho generalneho kapitana, generala Cabanillaſa, ſ tele-grammom namołwiłe, ſo by ſe Seville wojakow na po-moj póſłał. Generalny kapitan je ſo na to ſnydom ſ lě-tadłom do Malagi podał, ſyłne wojeſće wobkhađźenje je hižo po puću. Biſkopſki hród, wopraſowdźita khowarnja ſtej ſhubjenej. Też jeſuitſki klóſchtr ſo dale pali. Woheń, kotryż je augustinſki klóſchtr wupuſcił, je ſo někto na ſu-ſodny Thereſianſki klóſchtr pſchenjeſł. Wſchitke poſpyty, wo-heń ſhaſcheć, běchu bjes wuſpěcha byle, dokelž **kommu-niſtojo wohnjowej woborje haſchenje poćejachu.** Woheń zyrkwje De la Merceda je ſo na wokolne khěže roſ-ſcźěrił a pſchejo wjetſchich roſnićrow nadył. Mjeńſche wohnje w tu khwilu w zyrkwjomaj Santa Concepcion a San Manuel ſahađźeja. Padnuchmi na dwje ſo pſchipi-ſaćˌ, ſo ju wulki worozwoj dom najprjedy wurubili a po-tom ſapalili, ſ cźimž je ſchkoda nětkhe 600 000 hriwnow naſtała. Khorownje ju polne franjenych, kotrychž ju na-tſełili abo ſkalali, abo kotſiž ju ſo wopalili. Boja ſo, ſo ſo wohnje dale roſſcźerja, a ſo powſchitkownje hjeſkrje-ſtwo naſtanje, jeli ſo ſo wójſku bórſh njeporadźi, porjad w měſcze wobnowićˌ.

Burzy njejsu so hišće wotamkłe

Sſo roſprajwjſchi ſe ſarjadnikami Madridſkeje, Barce-lońſkeje a Bilbaoſkeje burſy, je finanzny miniſter ſo roſ-ſudźił, **wotewrjenje burſow hiſchcze někotre dny wotſtor-cźićˌ.** Miniſter je nowinam ſdźelił, ſo njedźiwajcy po-ſłednich podaſkow njeſłu ſo měcźełſko hódnoſtnych papje-row do hroſy dali, a ſo banki na normalne waſchnje dźe-laju. Miniſter pſchiſłiponni, ſo ju burſowe **manewry wot-**

myšlene, so by žo kurs hódnostnych papjerow sylnjeł. Tele manewry z podawkami pożlednich dnjow swišuja.

Madridzki generalny kapitan je w zymym měrcze wojakow dohladował, kotryž patrouillowazu służbu cźinja a zyrkwje a klóschtry strażuja. Wobydlerstwo jeho z cześcźowanjom a zahorjenjom wita. Minister šnutskownych należnoścźow je nowinarjam rjekł, so je so měr we wschich městach wobnowił.

Puć do Gibraltara zawrjeny

Bjeskónčny cźah cźeknicznjeżow žo z Malagi, Cadiza, Seville a Jereza, kotryž pscheđ kommunistami cźakaju, k jendźelskej mjezy pola Gibraltara hiba. Na drózy k skale je so 300 jendźelskich wojakow postajiło, kotryž automobile cźeknicznjeżow nusuja, so zašo zawrócźeć.

Knježeństwo zastojnikow wotsadźiło

Dokelž pjerza njeje pschi pożlednich njemérach žwoju winowatosć dopjelnili, je knježeństwo w Madridu wschitkich distriktowych kommisarow, schtyrjoch hejtmanow a tśi wyschschich leutnantow polizije a wyschka nješchcźanscheje gardy w Cardobje se statneje służby puschcźiło.

Na jesuitskim klóschtrje w Granadze žo jendźelstu khorbuj wupotwěźnyli jako znamjo, so žu je klóschtrowi wobydlerjo pod jendźelski schkit podali.

Alfonsowe privatne zamoženje so zebjerje

Dla wólbneje agitazije monarchistiskeje strony, kotraž je nastork k pożledninm njeméram w Madridu dała, je ministerska rada wobsamkła, wschu kralowe zapschimnuśiwe zamoženje zebrać. Wschě zjawne měritna, wschě banki dyrbja pjenjezy a hódnoscze, kotrež je kral pola nich załožił, finanznemu ministerstwu wudać. Sdobom je žo wschitkim schpanjiskim konkulatam porucźiło, so njeźmědža žane kralowe pschedawańske wuczinjenja, kotrež žo na jeho zamoženje w Schpanjiskej pocźahuja, notarišy potwjerdźeć. Tale naprawa žo na to zasoczuje, so je kral žwoje wurjadne prawa k tomu wuźił, so by žo wozobinźu na ludowu schkodu wobohaciźił. Nazionalnej zhromadźiznje žo pschewostajił, postajiće, na cźo ma žo kralowe zebrane zamoženje nałożić.

Krwawne wólby w Kairu

Wólbny dźeń žu žo w Kairu cźeźke sražnja stałe, pschi kotrychž žu 18 wobsobow mortili a 167 franili, mjez tym so je knježeństwo wudało, so je jenož 5 mortvych a 60 sranjenych było. Wiłko żelezniških dźełakrjonow a technišeje wyšeje schule je nětdźe 4000 hacź 5000 wobsobow demonstrazišli cźah srjadowacź spytało. 250 pěschich wojakow a jěsdnych je dyrbjało demonstrazije radźiwacź. **Demonstrantojo pak so w żelezniščich dźełarnjach saraczichu.** Wobazu stónczinje do demonstrantow i maschinišich pśełbow pśełachu. W drubich dźełach města demonstrantojo wosy drohowneje żeleznizy a automobile potwrócźichu a zapalichu. Też tu policzija do luda tśełesche. Pschi tym mjes drubimi dweju Jendźelczanow srani. Měr je žo pjecza sažo wobnowił.

Ze Serbow

W Budyschinje, 15. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Stare burske prajenje, so žo na Boże śpiwe rady hrima, je žo teź wjera swima wobkruczilo. Budyšku krajinu drje žane njewjedro njepschekalnu. Wone cźehnjechu na holu. Hižo wokolo Minakala žo wećera popoldnju žiwinišcho deschczowaschke, tak so na puczach luże śiedachu. Ssylnišchi wichor horjesche mrócźele procha pschez žobu, ale žodobom teź njewjedro rosżehna. Wěsće žu w žalenišich krajinach wećera njewjedra i kruzobickom sakhadźale, pschetoż po njewjedrach wětr symno sadniwasche. Wjeczor so hišcźe nasdala błyskaśche, a hrimasche, ale nałeże strony žane njewjedro njepschekalnu. W Hamburgskej wokolinje mězachu hižo sawcźeravschim njewjedra. Rospokojenje nižinow a wyschinow pokazuje na płodny, cźopły cźas z njewjedrami. Wyschiny leża nad połowiscźej Europu a cźahnu žo hacź do rauschcze. W połnozy hibaja žo nižiny nimo, zahradźuju pschijatkowej symnych wětrow z połnocznych ledowych morjow. Ledowi mužoju žu žo minuli, naš z mrózami njetrasćhpschi. — Jutrje žobotu khadźa 4,04 hodź. błózo a žo 7,49 hodź. khowa. Měsacź schkadźa popołdnju 3,21 hodź. a khowa so wjecźor 6,52 hodź. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +3, thermometer w nozy +14. Wuhlady na cźopliše wjedro.

Po Božim stpiću

Pschekrasny mejski dźeń bu nam wećera wobradźeny. Hižo wot sajnjeho rana koschesche Boże žłonzo semju a tuž bjes hšmu, so khwatachu ludźo we wulkich žurlach won do Božeje pschirody, wokschewjachu so w hola abo nózkowachu k pałej naschich luźiskich hór. A tak nětkuzy žo wokschewjesche na krajnym sacźiwje schtomow. Bě to dźeń kaž jtworjeny k wocźerstwjenju cźeła a duschje. Ale kaž běchmy hižo doprěduka prajili, so sta. Popołnoju po 3 hodź. połožmy žo žylny wětr a walesche tolste mrócźele pěka a njerjada po dróhach, polach, scźežkach a hajach. Jemu sklédowasche bórzy wokschewny deschczik, kiž khětro wokhłódni a temperatura so teź wjazy hacź do wjecźora njepotrjebny. Tak drje bě wjeczor khłódny, tola hišcźe dosć pschijhódny k nawrótej z wuleta, bjes toho, so by wulětnik schkodu poczerpił. Sstyschachmy teź dwaj bluki krimot, widźachmy hdys a hdys sajapnjenje błyska, ale buchmy pscheđ njewjedrom salutowani. Tak bě dźeń Božeho stwórcza z pjenja dźeń snutskowneho natwara za kóždo schcźerkowanu a wotmyšli pschipomoc k dalschim 13 bydlenjam.

— **Sserbska hlowna předatska konferenca** seschdże so po spuczenym waschnju štwórtu po žwjatkach doh. 1/10 hodź. w Sserbskim Domje w Budyschinje. Pschednoscź smeje knjes farar Mjetwa-Bukeczanski. Budże so zednacź we wažnych a rosśudnych wjecźich.

— **Pućowańske radupodawanje za maćerje** w Serbjanach, Pěskecach a Serbskich Pazlieach njebudże wuwcźańje 3. wutoru w meji, ale hakle wutoru 26. meje.

— **Zona jako mischtr w ličenju.** Wschędnje pokasuje žo wona w tutym wobcźežnym wumělčwje: jako sajsterźka w powołanju, jako hospoza a jako macź! Tuniu nakupowacź, to wschak samo njeje dosć . . . wobsehe w kuchinje matej hódnoscź a wuzitnoscź pschibérkow najwjetschu wažnosć. Margarina jako dobra a tyntna Sanella pschinoschuje k wotmělenju sestajenja jědźow, pschetoż je jenak dobra za kuchenj a na pomasku. A dokelž je teź jwodźiwnje tunja, wołóźuje hospodarski konto . . . a liczenje trzechi!

— **Sebi žiwjenje wsała.** Srjedu 13. meje popołdnja je žebi 46 letna mandźelka jeneho tudomneho wobdlerja w njepschitomnosći swojich žiwjołnych na lubi swojeho bydlenja w naraschim pschedměsće z wobwěsnjenjom žiwjenje wzała. Wona je w pożledninm cźasu pjerza na cźežke myśle cźerpiła a teź z nimi sajata ruku na so složiła.

— **Paduschstwo.** Kradnyk je nětcźo w nozy k 12. meji z jeneho kubła w blišcźej wokolinje muzaje jědne kolo znamki „Dürkopp“, cźišto 81 104, měješche cźorne krožna, jendźelske wodźidło, cźornej zelluloidowej pschimadle, žolte swjena, pedalej z gumijemi, brune Rotax-žedło, Torpedožamobeh, schérej gumijowej wobruczi kaž teź por dołhich schkórnjowu z juchtoweje koże. — Wo wěsowne dołelenja proschy žandarmstwo we Wulkej Dubrawje abo kriminalne wotdźelenje w Budyschinje, telefon 2802.

— **Sawrjenaj puczej.** Sławny puć z Pschichcźez do Hrubjelcźina je dla nałożowanja na Pschichcźezanskich honach wok 18. hacź 23. t. m. sawrjeny. Jědny wobchad pokasuje žo na Nowe Porschcźizy.

— **Wjetschi schkit pjenjezjnym listowym.** Dla mordarstwa na pjenjezjnym listowym we Warlinje je němske póstowe ministerstwo hižom wobsćehaze służbne pschedpismo k schkitej pjenjezjnych listowscherjow pschiwótschiło. Hacź na dasche nimaju žo póstowe pschipokasanki njesnatymi dostawarjam, tiž žo njesdadźa być wěscźi a spuschczomni, na žadyn pad wunoschowacź, ale žo k wotewjasaju pschewołaja. Dohladny sastojnik pschi pschihotowanju pjenjezjnych pohybkow na swósczesći z pjenjezjnymi listowymi, kotre póstowe pschipokasanki žo njesmědża wunjesesć. We tajtich padach ma žo njesnatemu dostawarjej powěstna zjedulka pschipósłacź, na kotrejž je město, hdjež pjenjezy dostanje, doipołnje wupisane. Pjenjezjny listowy teź pschi tutej składnosći njesmě sastupcź do jtwy podpodrunźika, abo hdyž tuton sam wotewri, do bydlenja. Dostawar ma žo pschi wotewjasaju pjenjez po namołwjenju na powěstnej zjedulzy wupokasacź. Póstowe pohlti, kiž žo na zuje wobsoby w hotelach, hosćencach a domach za zusch atd. sćelu, móża žo dale wuplacźowacź, je-li móżno pjenjezy wuplacźicź w pschedměstnje abo shromadnej jtwje, kiž je wschitkim hosćom pschistupna. Sastupcź do jenotliwych jtwow, w kotrychž hosćo bydla, je pjenjezjnym listowym teź dale rasnje sakasane. Tutón schkitansći pschedpiš pocźahuje so wěsto teź na druhe pohybki, kiž pjenjezny listowy pschi sebi nošu, kaž dobérki, placzenske pschipokasanja.

Z posedźenja měšcźanskeje rady

12. meje 1931.

1. **Pokunschćena rožka.** Ma žo spytacź — podobnje kaž w Warlinje — potnuschenu rožku k smjezenju khlébowych placźiznow dostacź a kebdła ma žo próstwa na němske knježeństwo pósłacź.

2. **Sastupnje Friedrichado měšcźanskeho sastupjestwa.** Swěcźi žo, so knjež justizny wyschcźi sekretar Friedrich na město wustupjeneho knjesa tworjeskeho mischtra Kaupa do měšcźanskeho sastupjestwa sastupi.

3. **Twarski program.** Rozbźěła so srědki z nahódnoscźenskeho dawka k pschiprawjenju 40 bydlenjow w nowotwarach a wotmyšli pschipomoc k dalschim 13 bydlenjam.

4. **Městny zakoń wo trajnych schrebarskich jahrodkach.** Wothłada žo wot sestajenja městneho zakonja wo trajnych schrebarskich jahrodkach a wocźaka žo pschihłosowanje měšcźanskich sastupjerjow.

5. **Khlébowe znamki.** Dla powyschenja khlébowych placźiznow powyschi žo teź płacźizna potnuschenych khlébowych znamkow, kiž sastarjanski hamt wotedawa, wot 11. meje wot 4 pjenjezki na 59 a 44 pjenjezkow.

*

S **Naschowa.** Wólby do ratarskeje komory a do powołanskeje komory za jahrodnistwo wotměja žo niedźelu 17. meje wot 11 hacź 2 hodź. popołdnju. Wólbny łokal je w hosćencu „K Lubinci“.

S **Budestcz.** Na leżownoscźi fabrikskeho wobhładźerja Kalaucha sta žo sandźenu wuturu wobzarujomne njeschoże. K. Kalauch dźesche z dźěźicźom swojeho dźakanskeho wjednika wokolo swojeje leżownoscźe. Dźeczo chazyše na luzy dźěźaceju konjow pomajskaź. K. Kalauch wša dźeczo na ruzy a dźesche k konjomaj. Kóń pak kopny a dyri k. Kalaucha tak njeschożomnje do leweje nohi, so jemu tuta słama. Hnydom sawołany lekar dr. Albert z Hajnta poskicźi sranjenemu prěnju lekarsku pomoz. Dźeczo wosta njesranjene.

S **Budestcz.** Swój 25 letny wobkhodny jubilej žiwjeńcźi dźensa pjatk 15. meje tudomna fabrika ratarskich mašinow Hermanna Künzela. Nětcźišći mějeźel pschinjdże pschez 25 létami je Schlejskiej, hdjež běsche wobkhod

Zyma žiwjenja

Powědańcźko z Hollandskeje.

8] (Pokracźowanje.)

„To žu mje žehlerki nawucźiłe“, bě naiwna wotmołwa, a strachocźiwje dźeczo pschistajì: „To wschak žo jara cźasto njestawa, so nješchto dóstawam; pschetoż jwojschca praja knjenje: praj sažo wjele dobroh.“

„Tak, a ty dyrjesch tych nješchto pjenjezkow dla wostacź?“ wulkuschowasche knježna Wittez dale.

„Haj, pschetoż wěrcźe, hdyż mam potom tśicezi pjenjezkow hromadźe, kupju patcźit tobaka a dam jón strazu dźedej. O tón ma jón tak rady! Haj, a dymku sa pjecźdźesat pjenjezkow žym jemu teź žižo kupiła.“

Makeje wócźay žo sabinyknychcźej, hdyż wo dźedu rěcźesche. Wittez knježna šhladźi ji je žobużelnoscźu wkožu, kiž bě wětšik roszuchał, i cźoła.

„Lubujesch dha tak jara žwojeho dźeda, dźeczo?“, žo woprascha.

„O, tak jara! Wón je tajti dobry a nichtó žebi jeho tak njecwaźi kaž ja, pschetoż papa a mama bjschtaj radźicho chzyloj, so by wumrěł, dokelž je žo tak šestarik. — Ach, madame, njeschelcźe mje precź, proschu, i wschat budu sawěsće derje kedźbowacź.“

„Nó, dźeczo, tuž jenož w Božim mjenje wostań. A ja chzu cźi žobotu pschezo dźesacź pjenjezkow pschidawka dawacź, so mózesch zigary za dźeda kupowacź. Nětko pak běž w skotu domoj, abo chzyesch-li hišcźe tu trochu wotpocźinyć?“

„Nć, madame, ja pójdu radźicho domoj.“

Katka dźesche a najajtra rano pschindże sažo, so by kaž pschezo pucźe za płotakńicźu cźinika, ale k cźeścźi knjenje Wittoweje budź prajene, so, hdyż je jenož hodźesche, pschedałoke pucźe druhej pschipokasa.

Najebacź to cźuješche so po dźeczo žtajnje, hdyż wjeczor domoj pschikhadźeschе, mucźne, ach tak mucźne! Ale njeprajt wo tym nikomu wjazy, — žamo niż žwojemu dźedej.

*

III.

Major Schmidt je so z pucźowanja wrócźił. Teź duzy po pucźu bě na žwojeho staroho pschećela spomnał a bě wjećich towaršchow žwoprał, kotriž běchu z nim a Louwersom jónu wjeśele hodźinki hromadźe pschećznili. Wón njebě hišcźe dołho wo Louwersowem horju a cźerpjenju rěcźał a hižo bě 600 schćehnakow za njeho nasběrał. Nětko chazyše žwojeho pschećela z powěsću wo žbožiću, so je wo njeho starane. Mějeśe samnjł, jeho do nékajeke sastarańe sakupicź, a tuž woprascha žo najprjedy žwojeje hospozy, hacź njeby wědźała, kajki wusław drje by ja njeho najpschihódnischi był. Tola wona jemu wotradźeschе, jeho w nékajtim wusławje pomješćicź, a hdyż bě žo tam pschećiwědźił, so woprawdźe nihdże žadyn tajti njeje, kajtiž by jeho pschećeram wotpowědował, to žwój samnjst žpuschći. Nětko chazyše Louwersa radźicho do pensijona dacź. —

Tohodla pschebe wschém žebi wotmyślì, staroho wopytacź. Wón dźeschе do haźy, na kotrejž van Reelsez bydlachu.

Nješchto krócź pokhodźi major podarmo po haźy horje a dele, njenamakajo kłamy, w kotrychž bě žo jeho pschećel Louwers psched tśiomi měsazami žhubił.

„Je žym tola na prawej haźy“, sabórcźa mjes žubami. „Towle w tutej wokolnoscźi dyrbi to tola być.“

Wón rosshladny žo na prawizu a na lewizu, ale žaneho drobnowókowarstwa njebě tu wohladacź. Žónsta i nohajzu w ruzy, kiž pschetykowasche, a psched wobydlerjom w podjemju khłóschcźeńki pschedawasche, bě žo na pschehódowazeho knjesa dohladaka a woprascha žo, hdyż tunje psched jeje blidom posasta a kedźbliwje žebi snapschćiwnu stronu haźy wobhładowasche: „Pytacźe-li někoho, mój knjeże?“

Schmidt žo khětcźe wobroczi a wotmołwi: „Haj, jónka, ja pytam van Reelsez bydlenje.“

„Van Reelsez? — o, van Reels“, wospjetowasche jónska khwilku žebi rosmyšlejo, „nć, tych ja njesnaju.“

„Cźi pak dyrbja tola tudy bydlicź, ja žyle wěsće wěm, so maja małe klamy i nittami a bantami.“

„Ach, tych wy pytacźe? Tych ludźi z bantowymi a nittowymi klamami? Haj, tych wschak ja derje snaju, ale njewědźach, so rěkaja van Reelsez.“

„Dyrbju žnadź hišcźe dale horje hicź?“ woprascha žo Schmidt.

„Nć wschak. Hdże teź to; wy dźe stejicźe runje psched domom, mój knjeże. Tu, w tamnym domje, hdjež je nětko pjekarstwo.“

Spodźiwajo pohladny Schmidt na žonu: „Maja dha van Reelsez nětko pjekarnju?“

Nć wschak, cźi ludźo, kotriž žu tudy bydlili, žu psched nihdże dźesacź dnjemi w cźmowej nozy wucźahnyli.“

„Schto wy tola prajicźe?“

„To je cźista wěrnoscź, knjeże, a chzeczе-li wjazy wo tym błyschcźeć, to praschejcźe žo jenož pola mlokowego muža tamle, tón wschło we.“

Lędy bě žo je žwojeho špodźiwanja šbrabal, dźesche Schmidt pśches haźu prěki k mlokowemu mužej.

Wón dźeschе do wošnamjeneje khěže a woprascha žo makeho hólza, kiž na próżnym mlokowym karanu hjeđo je žwojimaj nohomaj bimbolesche: „Praj wschak mi, khadliczka, je twój nan doma?“

Hólz hladaschе na njeho kaž hłupak a rjekny: „Nan z mlokom wokolo jędźi.“

„A twoja macź?“

„Macź je tam sady.“

(Skónczenje pschichodnje.)

wobšedźał a pschelwša 15. meje 1906 nězhuschu pluši-twarjenju kowařskeho mischtra Nedoła tu Budestezach. Wschidnuli na [illegible] wikowanišu a wutworjeńk. wschich ratařskich [illegible]. S wutrajnej pilnosću je so mějiczelej porada [illegible] pschiwobsahowace k jenemu z najwješelschich tuteje druzimy we [illegible] Lužizy wutworicu. We Wšěch 1919 jako [illegible] nowotwarje pschi Nasdebčanskich drohach [illegible] wschelakich ratařskich maschinow. W Lubiju [illegible] samsny pschedawarništ filiał. Na solidnym wobstejnym podłoku je pschechowiace wschitke wichory wójniskeho a powojinskeho czasa deje pschetrało.

S **Mateho Wjelkowa.** Njedźelu 17. meje dop. wot 10 hač do 5 hodź. pop. wotmětuja so w Streubcej hoscenczu wólby gmejnskich sastupjerjow sa wješ Maly Wjelkow. Wólbny wokrjeh wopschija gmejnski wotrjeh. Dowolenaj staj dwaj wólbnaj namjetaj. Na prěnim stejnu mjenja: Jan Naumann, dźěłaćeł, Jurij Wónčich, puczowaŕ, Max Rauschendorf, maschinist, Alfred Lornes, železniski dźěłaćeł, Korla Knecht, železniski stražowaŕ, Marnoschit Budaŕ, ratař. Na druhim wólbnym nomjecze stejja mjena: Bohuměr Pětschka, khěžewobsědźeŕ, Max Paul, kowaŕ, Oswald Mütter, wikowaŕ z pschirěsnymi twarami, Hermann Engemann, póstowy rjadowaŕ, Jan Müller, khěžeŕ a blidaŕ, Emil Hausa, schachtowy mischtr, Pawoł Nowotnik, khěžeŕ a murjeŕ. Hłosowanišće zedulki su hamtšan zhotowjene a so wólbokhmanym na wólbnym dnju we wólbnym lokalu wudawaju.

S **Lubija.** W nozy wot wutory k sridźe su so padnschi do tudomneje zentralneje nilokalnje pschi Wósporskej drohy dobyli a pjenježny khamor z kowarskim aparatom wotpačili. Woni pak so njetrafnje sjebani widźachu, pschetoż w pjenježnym khamoru namakachu jenož knihi. Nutsdobymarjo njejsu hischće znaći.

S **Dubeho.** Pondźelu wječor wokolo 7 hodź. wudyri woheń w domišim žiwnoscherja Blümela. Pschičina wohnja je pjeca sahapnjenje mílinu. Dwarjenje so docziła wotpali. Wohnjowa wobora mějesche czežke haschenje, dokelž woda njedosahasche, tola so ji porazi, brózeń a kólnju wukhowacz. Wobsědźeŕ je žiwnosć nětkle 40 jutrow wulku, hakle psched krótkim czasom kupił.

Se **Sleho Komorowa.** Pschi rejwanišej sabawje sjednoczenych sanitetnych kolonow se Sleho Komorowa a wokolinu na jamje Marga sta so srubny pschipad. Mandźelska W. so, jako waleczk rejwasche, nadobo swjese a krótko na to z Božej ruczku sajata wumrě. Hnydom rejwanišku sabawu sastajichu.

S **pola.** Sskych: „Rasche žwjate prawa" tak wohrjewa, jima, sahorja, wutrobity spěw mlodych sokolow. Brinczi a klinczi, so rosnoschuje po wječornych sumerkach lubosnjese meje. W małych a wjetschich cžrjódźičkach ždźu domoj do žiwych wjeskow. Su sokolo z Lubinskeje župy. We pschebohatej, pschesklapjazej liczbje běchu wczera pobyli w Radworju na posledních pschihotowanych sdružowanjach sa njedźelski slět. Wascha wutrobitosć lubi sokolo sacžeri słónczne czorne rapaŕ, wobleczowaze hischcze žiwjatu horu Lubin. Sa tři lěta budże lepje! Njeterjajte bodrosczi njerawnosć borbje!

Nainowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladaj na [illegible] fa [illegible] sobotu:** Pschi czopłym a płódnym mejskim wjedrje su z mětšanami lodzy njewjedra możne. Po nich pak budże dale rjane a wobstajne wjedro.

*** Motorska łódź „Mariechen" je so w nozy k wutorje psched Warnemünde potepiła. Muzjitwo, kotrejž mósesche jenoż najnusnische sobu wsacz, je so do wukhowanišeho czołma wukhowało. Jena druha motorska łódź je posdźischo czołm do Kiela sobu wsała.**

*** Direktora hollandsko-indiskeje zokroweje unije, milijonara Eschajera, kotryž bě so sobotu shubił, su wutoru w jenej skladowni w jenym kaschczu skonzowaneho namakali. Jeho běchu z klorokormom potrutschili. Polizija je morbarjow sajała. Wonaj staj so morbarstwa wusnałoj.**

*** W Dobrudži w Rumunišej je so slimkach wulka woda kraj dałeko powodźiła. Nekotři ludźo su so tepili, wjele statu je konz wsało.**

*** W Schirane w Japanišej je so 500 khěžow a sjawnych twarjenjow z wohnjom sničziło. 30 wozabow je so najskerje spalilo. 2500 ludźi je bjes bydła.**

Swójbne powěsče

Sślubjeni: Dorothea Schibschikeŕ a Gerhard Kolbe w Budyschinje. — Gretka Gnauckeŕ w Budyschinje a Alfred Hardt we Wjeleczanje.

Semrěli: Ida swud. Lukašowa rodź. Ebertez w Budyschinje, 82 lět, khowanje je dźensa pjatk. — August Muder, wischischi wuczeŕ w Jitru, 60 lět. — Bjedrich Haase, žiwnoscheŕ w Thowbergu, 60 lět, khowanje budże sobotu popołdnju ½3 hodź. wot žarowanišeho domu. —

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Za jězbu na III. Sokolski slět w Radworju smy sebi wulki awto skazali, kiž při połnym wohsadźenju na wosobu 50 pj. tam a sem płaći. Budyskich Serbow, sobustawy „Nadźija" a tow. „Jednoty kat. Serbow" prosymy wo bohate wobdźělenje na jězbje. Přizjewjenja za awtowu jězbu prosymy hač do pjatk wječora pola Lorenca na Serbskej banecy abo pola Janaka w Serbskej Nowinje wotedać. Wotjědźemy ½1 hodź. wot Serbskeje cyrkwje na Kamjentnej hasy. Jednota Sokoł.

Drježdźan. Serbske towarstwo „Čornoboh" wotměje sobotu wječor w 20 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu z přednoškom w towaršnym hosćencu pola Steglichee na Christianskej drózy 22. Bohaty wopyt wšěch w cuzbje bydlacych Serbow so wočakuje. Też hosćo so nam lubje witani.

Ł. S. S. Z. Wšitcy wubědźowarjo dyrbja z dypkom ½10 hodź. w Radworju při nowej šuli nastupić. Pozdźišo, so žadyn njepřijima. Ke kemšenju we Radworju we 8 hodź. najlěpša přileżnosć. Wšitcy druzy bratřa dyrbja pop. w 3 hodź. k hłownym pruham nastupić. Zwj. načolnik.

Ł. S. S. Z. Sobustawstwo na njedźelu na zlět přijěć připodłonju. Bratřa po jednotach abo wokrjesach z khorhojemi a hudźbu we 12 hodź. do Radworja začahnu. Zwjazkowy načolnik.

Nawječorny wokrjes zhromadźuje so na zlět ½12 hodź. w Khróšćicach, najpozdźišo ¼1 hodź. při połnej bróžni w Radworju.

Njeswačidło. „Jutrnica" wobdźěli so njedźelu na sokolskim zlěće w Radworju. Zetkanje w 1 hodź. pola młynskich khěžow.

Poršicy. Tow. „Swěra" pojědże z kolami na sokolski zlět do Radworja. Zhromadźujemy so w 12 hodź. před Lindnarjec hosćencom w Poršicach a jědźemy přez Krakecy. Předsyda.

Rakecy. „Lipa Rakečanska" wobdźěli so z khorhoju na sokolskim zlěće w Radworju. Prosy so wo bohate wobdźelenje. Wotjědże so wot Hončec hosćenca z dypkom w 12 hodź. z kolesami. Předsydstwo.

III. zwjazkowy zlět Łužisko-Serbskeho Sokołstwa

Zwjazkowe wubědźowanje — Hłowne zlětowe pruhi

Z wubědźowanjemi a hłownymi pruhami započa so štwórtk, 14. meje, dnja Božeho stpiča, třeći zlět Łužisko-serbskeho Sokołstwa. Tutón prěni dźeń, třeći zlět Łužisko-serbskeho Sokołstwa. Tutón prěni dźeń, třeći zlět Łužisko-serbskeho Sokołstwa. Tutón prěni dźeń zlěta, kiž tworješe tak rjec zazběh wulkeho předewzaća, pospytna mobilisacija našeje organisacije nam hižo zwěsći, zo budże tutón zlět jedyn ze najlěpšich, jedyn z najwulkotnišich serbskich narodnych zjězdow. Překwapjaca bě předewšim liczba wobdźělnikow, kiž daloko překročeše wšě nadźije a wočakowanja. Wubědźowarjow bě wokoło sta a na popołdnišich hłownych pruhach so wobdźěli nimale štwórćtysac zwučowarjow. To słyšachmy mnoheho stareho veterana našeho sokolskeho hibanja ironiscy wudychnyć, zo su nětko nimo te časy, hdyž kóždy sokolski bratr hišće druheho wosobinscy znaješe. Spóznawamy, zo je Sokołstwo w Serbach móc, kiž zanjernje a njezadźerjuje rosće, so wuwiwa a skručuje po liczbje a kajkosći. Dokelž je Sokołstwo wulka, swjata myslička, kotrejž służi najlěpši dźěl, elita serbskeje młodźiny.

Krasne nalětnje wjedro dopołdnja howješe našemu předewzaću. Haj, mnozy hižo skoržachu, zo mejske słónco hižo trochu přederje měnješe. Na přihódnym, wot Radwořskeje gmejny derje přihotowanym wubědźowanišću zady noweje šule nastupi so w dołhim šiku nimale sto wubědźowarjow. Dokelž přihotowańske dźěło při tajkim nawalu sej wjele prócy žadaše, započachu so poprawne wubědźowanja hakle ½11 hodź. a trajachu přez tři hodźiny.

Wuslědki wubědźowanja pokazachu, zo naša organisacija też po kajkosći postupuje. Podamy tu skrótka hłowne wuslědki zwjazkowych wubědźowanjow třećeho zlěta.

W dźesaćboju doby Radwořska jednota, wona tak dóstanje zwjazkowy zlětny pućowanski Sokoł.

Wuslědki su sćěhowace.

1.	dobyćeŕka Radwořska jednota (I. dr.)	413 dypk.
2.	dobyćeŕka Hrodźišćanska jednota	392½ dypk.
3.	dobyćeŕka Poršiska jednota	391 dypk.
4.	dobyćeŕka Malešanska jednota	360 dypk.
5.	dobyćeŕka Bukečanska jednota	358 dypk.
6.	dobyćeŕka Radwořska jedn. (II. dr.)	330½ dypk.
7.	dobyćeŕka Radwořska jedn. (III. dr.)	310 dypk.
8.	dobyćeŕka Khróšćanska jednota	308½ dypk.
9.	dobyćeŕka Ralbičanska jednota	299½ dypk.

Wostatne jednoty njeběchu za dźesaćboj družstwo stajiłe. Radwořska jednota staji tři družstwa.

Dobyćerjo w dźesaćboju su:

1.	Józef Nawka (Radw. jed.)	161½ dypkow
2.	Měrćin Mjeltka (Hrodź. jedn.)	158 dypkow
3.	Krawc (Poršk. jedn.)	138 dypkow
4.	Alfred Krupaŕ (Poršk. jedn.)	137 dypkow
5.	Richard Róża (Hrodź. jedn.)	137 dypkow
6.	Kurt Sykora (Maleš. jedn.)	135 dypkow
7.	Maks Pawoł (Buk. jedn.)	129 dypkow

Dobyćerjo w štyribroju su:

1.	Józef Nawka (Radw. jedn.)	60½ dypkow
2.	Jurij Bjeńš (Ralb. jedn.)	58 dypkow
	Anton Nawka (Radw. jedn.)	53½ dypkow
4.	Pawoł Bjeńš (Ralb. jedn.)	51 dypkow
5.	Wjeńk (Poršk. jedn.)	44 dypkow
6.	Žur (Ralb. jedn.)	43 dypkow
7.	Měrćin Mjeltka (Hrodź. jedn.)	42 dypkow
8.	Maks Pawoł (Buk. jedn.)	41½ dypkow
9.	Domška (Panč. jedn.)	41 dypkow
10.	Jan Kral (Ralb. jedn.)	41 dypkow
11.	Symank (Delnjowuj. jedn.)	41 dypkow
12.	Žurik (Panč. jedn.)	40½ dypkow
13.	Kurt Sykora (Maleš. jedn.)	40 dypkow

W jenoboju dobychu:

br.	Michał Pjetaš (Radw. jedn.) Skok ze žerdźu,	
		čisk hlebiju
br.	Anton Nawka (Radw. jedn.)	běh 400 m
br.	Pawoł Ryćeŕ (Radw. jedn.)	běh 1000 m

Najlěpše wukony zwjazkoweho wubědźowanja třećeho zlěta běchu sćěhowace:

1. Najlěpši skok daloki br. Józ. Nawka (Radw. jedn.) 6,00 m
2. Najlěpši skok wysoki br. Jurij Bjeńš (Ralb. jedn.) 1,50 m
3. Najl. stork kule br. Jakub Šołta (Ralb. jedn.) 8,70 m
4. Najl. běh (100 m) Michał Žur (Ralb. jedn.) 12,4 sek.
5. Najl. skok ze žerdźu Michał Pjetaš (Radw. jedn.) 2,50 m
6. Najl. čisk z hlebiju Michał Pjetaš (Radw. jedn.) 29,20 m
7. Najl. běh (400 m) Anton Nawka (Radw. jedn.) 57,⅗ sek.
8. Najl. běh (1000 m) Pawoł Ryćeŕ (Radw. jedn.) 3,3 min.
9. Najl. zwučowaŕ na narjadach Měrćin Mjeltka (Hrodź. jedn.) 98 dypkow.

Při wubědźowanju štafetow doby Ralbičanska jednota (49½ sek.) Sćěhowachu Radwoŕ (50⅗ sek.) Malešecy (53 sek.), Delni Wujězd (54 sek.) a Pančicy (54 sek.)

Z dorosta dobychu w štyriboju:

1. br. Pětr (Delnjowuj. jedn.
2. br. Ryćeŕ (Radw. jedn.)
3. br. Vogt (Buk. jedn.)
4. br. Wićaz (Radw. jedn.)

To běchu hłowne wuslědki zwjazkoweho wubědźowanja třećeho zlěta. Też tu móžemy konstatować postup a směmy być spokojom z wukonjenjemi. Dobyćerjo so zjawnje mytuja na hłownym zlětowym dnju, 17. meje w Radworju.

Po wubědźowanjach popřachu sej Sokoljo trochu wotpočinka. Mjez tym běchu tež druzy bratřa dóšli a pop. po 3 hodź. nastupachu znowa na wubědźowanišću zady noweje šule. Liczba zwučowarjow bě wot Rakečanskeho zjězda wo 100 bratrow rostła.

Strašny wichor, kiž štwórtk popołdnju w 4 hodź. so přiwali a hobrske mróčele pěska a procha sobu čerješe, skazy na khwilku nastup bratrow, pozdźišo šwihele dešče hižo mjenje wadźachu. Štwórćtysac Sokołow pohibowaše so po wsy, na čole Malešanska sokolska kapała. Nad třistupami našich junakow zmahowachu a šumjachu z wichorom nowe khorhoje našich jednotow — woprawdźe krasny napohlad.

Hłowne pruhi žadachu sej wjele scéfpliwosće a wutrajnosće wot načolnikow a zwučowacych a też sokolskich hercow. Pruhowachu so prostne třećeho zlěta a Běłohrodske skupinowe. Wjele luda bě so hižo přinamakało, po bychu byli ze swědkom poslednich přihotow našich junakow za wulki zlět.

Wubědźowachu so hišće štafety. Na wubědźowanišću noweje šule wotmě so hišće skrótka pruha zlětoweje sceny, z čimž bě dźělowy program prěnjeho dnja třećeho zlěta dowršeny.

Někotři horliwcy hišće při spěwje a bjesadźe bromadźe wostachu a bjesada swědčeše wo harmonišim bratrowskim poměrje mjez bratrami našich wšelakich rańšich a wječornych, katolskich a evangelskich jednotow. Njech to dale tak wostanje. —

A nětko, wšitcy na hłowny dźeń III. zlěta, njedźelu, 17. meje do Radworja. M. N.-N.

Towarstwo pomocy za studowacych Serbow změje swjatkownu srjedu 27. meje 1931 pop w 2 hodź. **hłownu zhromadźiznu** w Serbskim Domje w Budyšinje. 1. Rozprawa předsydy, 2. Zličbowanje léta 1930, 3. Namjety, wosebje tón loňseje hłowneje zhromadźizny. Wo bohaty wopyt so prosy.

Zwjazk Serbskeho Ratařskeho Dorosta. S. S. R. D. wobdźěli so přichodnu njedźelu na sokolskim zlěće w Radworju. Wšitcy sobustawy zwjazka zhromadźa so ½1 hodź. pola Krahlec w Radworju. Ze tutym namołwjam wšitkich towaršow, so wobdźělić na tutej manifestaciji serbskeho luda. Prošu dale, zo bychu sobustawy z dypkom w Radworju so zešli. Jurij Spitank, předsyda.

Też pola firmy

REIMANN

na Hošic h. 29 kupujeće derje, tunjo a płaćiznyhódnje

Płóčiwy muslin hižo wot 49 pj.
Płóčiwa žida, čišćana wot 65 pj.
Indanthren . . hižo wot 82 pj.

Rěčimy serbski! Rěčimy serbski!
Stružowana drasta jara płaćiznyhódna!
Zezhěšenje rozpuščenych nitkow wóčkow a druhe wuporjedźenje nohajcow — VOBACH-přirězki.

Maće-li tkaniny?

Z Wašich tkaninow Wam

nowočasny wobłek abo mantl za jenož 22.—hr.

ze wšěmi potrěbami zhotujemy. Jara derje sedźace.

Großmann w Budyšinje na Serbskej hasy 1

Wulki skład nowočasnych tkaninow a podšićow kaž też hotoweje drasty

Daloko a šěrokoznate Taubenheim přestajomne

komoty

za woły a kruwy dostanjeće

w Rakecach

pola kowařskeho mištra Kaplerja a

we Wulk. Zdźarach

pola E. Lobacha, wikowaŕ z mašinami abo sobotu na prosacych wikach w Budyšinje

Přińdźće wotewrjenu njedźelu

17. meje a wužiće nizke płaćizny

Mužace lěčne mantle najnowša forma a tola směšnje tunjo

Mužace wob'eki, poslednja moda wosebje tunjo

Žonjace mantle, módre dźensa dóšle

Sportske žaketv z knickerbockerami

jara pyšne mustry a nic drohe

Kholowy, wulki skład, wšě šěrokosće

Dźěć. wobleki, njepřemokawe jaki. kholowy z lac.

Franc Mrstny w Budyšinje

na Bohatej hasy 4

K swjatk. pječwam!

Njedźelu wotewrjene!

Pšeńčna muka	punt jenož	0.26
„Kaiser-Auszug"-muka	punt jenož	0.30
Sultaniny	punt jenož	1.00, 0.70, 0.50
Małe rózynki	punt jenož	0.55
Módry mak	punt jenož	0.50
Kokosowe tružki	punt jenož	0.50
Mandle	¼ pt. wot	0.35
Cokor	netto 10 pt. jenož	2.85

Nimo toho poručamy:

Punt šmalca	jenož	0.60
5 pt. połneho rajsa	jenož	0.95
20 tučnych jerjow	jenož	1.00
Punt margariny	jenož	0.40
Punt kakaowa z ruk. čisty	jenož	0.60

Njedźelu wotewrjene!

6% rabata

THAMS & GARFS

na Hłownym torhošću 8

Kedźbu Serbja!

Herbska grychta w Radworju

Z přileżnosću Sokolskeho zlěta poručam bratram a wšěm Serbam swoje hościnske rumnosće, dobre jědźe a napoje

Na zlětnišću změju swój stan

Wo přećelnu podpjeru prosytaj

Arnošt Šubert a mandželska

Kněža

z rjanej zahrodu, na předań

w Zdźěrje číslo 19

Wóskow. rub, 100 šěr. 95 pj.

Gardiny a wunjerki

Přikrywy na soly a blida 1 hr.

Linoleum, běhaki

130 šěroke . . . . . 30 pj.

Ida Erler w Budyšinje

Rózk Zwonk. Lawsk hasy 10

Kofej	¼ pt. wot	50 pj.
Kakao	¼ pt. wot	20 pj.
Margarina	pt. wot	50 pj.
Kokosowy tuk	pt. wot	50 pj.
5 pt. połneho rajsa		95 pj.
5 pt. běłych bunow		95 pj.
5 pt. hrocha, cyłeho		95 pj.
4 pt. hrocha, bělen.		95 pj.
4 pt. sočkow		95 pj.
3 pt. hejduški		95 pj.

Karl Noack nasl.

měj. Ernst Zimmer

w Budyšinje

na Žitnej hasy 10

Jězdne koła, šlawdl a mantle, potrěby za koła

tunjo pola firmy

Bratraj Thomas

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 16

Nawěšćki

w S. N. přinjesu wužitk

K wotewrjenej njedźeli su dóšle

Najnowše mantle
Najnowše wobleki
Najnowše bluzy
Najnowše voilje
Najnowše georgetty
Najnowše marveainy
Najnowše wumělske židy
Najnowše wołmjane musliny

KUNDEN-KREDIT-GES. KKG BAUTZEN

Na wšěch składach hobrski wubjerk při najtuńšich płaćinach

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbuje moje 9 wukładnych woknow!

Gardiny

pisane, dobry wol, zwjerśne gardiny — story marquisety a tkaniny za zawěški

Wulki wubjerk, jara tunjo

KURT ERLER

na Žitnych wikach 11, znapřeća „Złotoje Hwězdy"

Gardinowe zbytki

Vitraže, rolleaux, canki we tunich klamach

IDA ERLER w Budyšinje rózk Zwonk. Lawsk. h 10

Wšě družiny hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Serbske tačele

(Gramofon Platten)

ma na składze

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

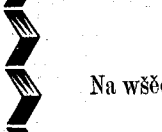

Konje k rezu

kupuje kóždy čas po najwyš. płać.

Kurt Kaiser w Budyšinje

na Humboldskej hasy a při Mjas jětkach Tel. 4203

Naturska hojerka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckskej drózy 6, I

Rěčne hodźiny: štwórtk hač do soboty wot 9—5 hodź. Homöopathija, dišlowe a zelowe hojenje, hoji nutřkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom splažnych khorosćow, čuwowe a dušine čerpjenja, čuwowa masaža, hojenje kamjenja w živote, magnetiske hojenje

Warjeny

twarožk

jara derjesłodźacy

½ pt. jenož 16 pj.

Wikowańja z butru

KUNELLA

Kunella Gold

Čas sebi z'utniwosć žada!

Wulki wubjerk gardinow storow mozasowych žerdźow cankow přikrywow

Dźěba najl. ložowych šatow

něšto naprošenych wo wjele niže płaćiny!

Předźełanje najtuńšo. Mósk, kiž sobu přinjeseće, sobu předźełamy

Njedźelu wotewrjene!

Přešiwane přikrywy Stěnpěšecke dwojcotne, trikot, 140/200, potwolmjano pjelunjene	jena	8.00
Frotěrske twjelki dobra kajkosć 45/100	jena	0.75
Łožace přikrywy waflowy mustr. za 1½ wos.	jena	3.85
Strowotne ložowe płachty 140/200 něšto naprošune w-ewšědnje tunjo	jena	1.95
Přešiwane přikrywy za klankace wozy ćwjeny satin ručne dźěło	jedyn	0.75
Košlacy płat we wšěch płaćiznach		
Blidowe přikrywy nalł. kajkosć damastowe 130/160	jedyn	2.95
Blidowe přikrywy wuchšna žida, krasne mustry 130/160	jedyn	5.75
Přikrywy z twjelbludowych kosmow	wot	14.75

Paul Korn

Telef. 3414 na Hošće hasy 21 Telef. 3414

Po Božej swjatej woli zańdźe na dnju Božeho stpića moja horcolubowana mandželska, naša horcolubowana maś, dźowka a přichodna dźowka

Elsa Bojcowa

rodź. Gärbarjec

k wěčnemu měrej do njebjeskeje domizny.

W **Budyšinje, Wojerecach, na Zdowje 14. meje 1931.**

Farař Bojc
Hildegard Bojcec
Hilža zwud. Gärberowa
Lejna zwud. Bojcowa

Pohrjeb budźe póndźelu popołdnju w 3 hodź. w Budestecach.

Přiloha k čislu 111

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 15. meje 1931

Serbske towarstwo „Jaroměr Imisch" w Hodžiju

3. załoženišći ſwjedženi.

Sańdźenu njedźelu, 10. meje, bě sajo dźeń wschelakich serbšćich ſwjedženjow w nałchej Luſicy. Tak w Małym Wjelkowje, w Njeſwačidle, w Hodžiju atd. A wjele druhich towarſtwow je hižo krótko prjedy ſwoje ſwjedženje mělo. Huſeličho ſo ſtrašchna powěšć rozſchěrjeſche, ſo je w Hodžiju a wokolinje Sserbſtwo nimale wotemrěło. Wohu budź dźak, tak dałeko hiſchcże njeje. Sserbjo ſam hiſchcże ſu a to niz małe! Woni trjebachu ſo jenoż ſawołacź a tuž ſhwatachu pſchi thěrno ſchpatnym, ſymnym, cźmowym a deſchcźiſtokym wjedrje w nahladnych cźłowjekach ſ Hodžija a bliſchcźeje a dalſcheje wokoliny na 3. ſałoženišći ſwjedženi towarſtwa „Jaroměr Imiſch", kiž ſo ſańdźenu njedźelu 10. meje, wječor we 8 hodź. w Cźiganez hoſcźenzu w Hodžiju wotmětweſche.

Sſwjedženiſki porjad bě wobſchěrny a rjenje ſaſtajeny. S toho bě widźecź, ſo je ſo towarſtwo prozowało, ſwojim hoſcźom nješchto wobſchěrje poſkićźeć. A to je wono mjes druhim najobſe ſ tym dozpěło, ſo bě knjes kantor Bělik ſe ſwojim wubjernje derje ſpuczowanym zyrkwinſkim měſchanym chórom ſobuſtkowanje pſchihotował. Sserbſke towarſtwo a wſchitcźy pſchipoſłuchaćrjo jemu ſa to pſchězo a ſtajnje dźakowni woſtanu — a knjes kantor je ſ tym ſwojemu narodej też ſwoju winowatoſć a cźeſć wopokaſał! To chcźemy wſchitcźy radoſtnje pſchijmnjećź. —

Po tym ſo bě jena zyle młoda knjeżnicźka, Leńa Libſchez ſ Hodžija, w ſerbſkej draſtce duchapołny prolog „Na moju domiznu" wot K. A. Fiedlerja wuſłowje pſchednjeſła, wuſpěwachu w jara bohatej licźbje pſchichodnicy pſchitomni. Zwjatočnje ſo poſłuchowſchi, naſchu rjanu hymnu „Rjana Luſicza." — Pſchedźyda towarſtwa, knjes Połdrak ſ Praſkowa, powita wſchěch luboh hoſcźi ſ wutrobnymi a horliwymi ſłowami, wožebje knjeſa farara Vogta, kk. wucźerjow, knjeſa kantora Bělika ſe ſwojim zyrkwinſkim měſchanym chórom a też naſchich němſkich hoſcźow a wupraji w mjenje towarſtwa ſwój dźak a radoſć nad bohatym wopytom a ſ dobrymi pſcheczemi.

Nětko ſaſpěwa nam zyrkwinſki chór, kiž bě w pułnej licźbje ſaſtupjeny, pod kruthym nawjedowanjom ſwojeho kantora dwaj ſerbſkej ſpěwaj w najwſchěſchcźej dokonjanoſći, a to „Bratſja, ruży ſawdawajmy po Hoſpu wot W. A. Mozarta, a „Maczońu rěcź" wot G. Wowcźerka. Wuſłyſchnyć ma ſo tu wožebje cźiſtoſć harmonije a dobre ſrońenje tekſta, kiž njeje ſpěwarkami a muſikami też wjetſchi dźeł Němzow. Dohoła je ſtudowanje ſa dirigentu hiſchcźe wožebje wocźakne, ny to jara radu pſchipoſnajemy. — Sſwjedženiſki rěcźnik, knjes wucźeŕ Albert, bě drje ſebi wot khóra wuſpěwany tekſt Wowcźerkowego ſpěwa „Maczońa rěcź" k ſwojemu ſwjedženiſkemu pſchednoſchkej wuſwolił. Wón rěcźeſche wo naſchej ſerbſkej maczońej rěcźi w ſchuli a w domje. Knjes Albert roſtoži nam, ſchto a kak ſo w naſchich ſchulach wucźi. Pſchi wſchej dobrej woli ſa naſch narod ma ſo pſchezo na zyły ſchulſki plan dźiwacź. So je herbſka rěcź pſchezo bóle wothrožowcźena, to też wjele na ſtarſchiſchich domach ſaleži, dokelž ſo tam ſ dźěcźimi huſto doſcź němſky powěda. Pſches to dźěcźi potom łóchť ako ſajim ſa ſerbſchcźinu w ſchuli ſłužba. A tola dyrbjało wſchem dźěcźom, dźěcźom, ſerbſkim a němſkim, pſchezo ſajo powědacź, ſo je tola kóżdeho dorośćeneho cźłowjeka jara wżne, hdyž dwě rěcźi wobknježi. Dyrbnjeſ je ſerbſka rěcź jenoż ſa mały ludźik, dha je wona tola kluczź ke wſchem druhim ſłowjanſkim a podobnym rěcźam. Njech ſebi to cźi ſtarſchi naſchich ſerb. ſtatokow ſpomjatkuja, kiž hiſchcźe to dopołnali njeſłu. Knjes Albert ſkónczi ſwój pſchednoſchk ſ napominanjom: „Lubi ſerbſkie macźerje, rěcźeże tola ſ Waſchimi dźěcźimi w tej rěcźi, kotraž je nam Sserbam wot Boha data, potom budźe Sserbſtwo traćź a ſawoſtacź Bohu cźeſcźi a nam wſchitkim k wużitku!" — Niz po ſłowach, ale tak podobnje bě ſmyſł Albertowego jara ſajimawego pſchednoſchka. So bě wón ſ wutrobu k wutrobam rěcźał, to mózny a łyhny pſchiſłeſk dopokaſa. Njech pak tuto łyhnjo njeje na kamjentiny rolu padnyło! Ale njech je płódnu rolu namakało, to daj Bóh! . . . .

Nětk ſaſpěwa nam wubjernje bohaty ſołokwartet zyrkw. khóra dwaj ſnataj rjanaj ſpěwaj „Hory módre, ja waż ſnaju" wot Wj. Krawza a „W podlećźu" (Kokała, tuk) wot K. A. Kozora. Mjena tutych wożebje bohatych ſpěwarjow ſu: knjeni kantorka Wělikowa (ſopran), knjeżna wucźerka Wicźaſez (alt), kk. Pěcźka ſ Bóſcherez a Jurij Hałaſch ſ Hodžija (tenor a baß). Pola tuteho kwartetej bychu woprawdźe wſchě dobre poczinki ſjenoczene: rjanoſcź hłoſa, cźiſtoſcź harmonije a jaſnoſcź tekſta! To bě ſa kóżdeliweho pſchipoſłuchaŕja wożebite pſchekwapjenje!

Tu pſchiſjamnhy ſo nětko dźiwadło, a to: „Młody muż, hdyž wari." Tón kruch je w Sserbach derje ſnaty. Młodeho muża (Dr. Dźiſławk) hrajeſche knjes Hübnaŕ ſ Hornjeje Boricźcźe. Ale cźeſhodła dha wón pſchezo tak njemérnje wokoło ſakhadźa? Pſches to ſo wjele tekſta ſhubi. Wjazy měra a ſłowa jaſnje wuprajićź! To łepje ſtuthuje. Jeho młoda żona (Tyſchcźez Frida) měrjeſche wjazy měra a pſches to ſo jej wſchо derje poradźi. Runje tak ſo też ta ſtara Hapla (Holanez Hanka ſ Jonez) derje wotnamka, hyrnjeż też wjele prajićź nima, dha tola wjele ſměcha ſhubźi. Dr. Dźiſławkowego pſchećźela Jana Pječka hrajeſche młody knjes Wicźaſ ſ Dźiwocźiſta też łuſt jara njemérnje. Ale to bjes dźiwa, jeho bě tammu pſchećźel też trochu jara do njeméra ſhubu ſtornył. Starſchu cźetu Duczmanowu hrajeſche Frida Schołcźiſta ſ Dźiwocźiſta. Pola łeje wſchak by ſo łuſt wjazy ſiwjenje hodźało, ale hewak je ſwoju wéż derje cźiniła.

Mjes tym a pſchichodnym dźiwadłowym kruchom ſaſpěwa zyrkw. thór hiſchcźe nješchto żortnje, a to, „Naſcha macź, ta płiny pjecźe" wot Wj. Krawza. To ſo jowle derje hodźeſche a tuž też wulki ſměch a radoſcź ſhudźi.

Druhi dźiwadłowy kruch rěkaſche „Petrolejowy łużoł." Też tón je ſnaty. Knjes Wicźaſ (nan) hrajeſche kramſkeho miſchtra a jeho żyn wucźomnika, Handrija Domſcha (k. Panach ſ Dźiwocźiſta), jeho żona (k. Hübnaŕ). Tón kruch ſo trochu měrniſcho a ſroſmulivoje hrajeſche, hyrnjeż ſo jow abo tam nješchto ſchmjatajeſche. Powſchitkownje pak ſo poradźi a tuž wjele ſměcha ſhudźi. Njech ſebi towarſtwo dale tak prózu dawa, po cźaſu budźe potom wſcho hiſchcźe łepje. Sſława wſchém ſobuſtkowarjam a też wſchém ſpěwarjam! — K tomu pſchiſjamknyhu ſo nětko hiſchcźe reje, pſchi kotrymiž ſo ſtari a młodſi wjeſele wjerćźachu hacź do dalokeje połnoży! Tak ſo ſwjedźeń powſchitkownje ſpokojnje ſkónczi. — Towarſtwu „Jaroměr Imiſch" pak pſchejemy wjele ſhoża do dalſcheho pſchichoda! To daj Bóh! W.

Cyrkwinske powěſće

Njedźelu Exaudi, 17. meje 1931.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi je rano w 7 hodź. Bože wotkazanje serbske, farař Tišer, we 8 hodź. serbska a w 9 hodź. němska Boża służba, farař Kapler. Pop. ½9 hodź. Boża służba za młodźinu.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu pop. ½11 hodź. zwjazk dźěći; wječor we 8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna. Štwórtk wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć (List na Romskich). — Wutoru wječor we 8 hodź. je zhromadźizna zwjazka młodźiny za młodźencow a srjedu za młode holcy.

Zjednoćeńſtwowy wothladaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć pónđelu we Wulkej Harthawje, wutoru w Hornjej Hórcy, srjedu w Arnsdorfje a štwórtk w Budyšinje.

Z Budestec.

Rano we 7 hodź. změje farař Hänichen němsku spowědź, rano we 8 hodź. němske wotsalne předowanje a dop. ½10 hodź. čita so serbske předowanje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za našu cyrkej. — Dop. we 11 hodź. změje farař Hänichen kemšenje za dźěći, 5. hač do 8. šulskeho lěta.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. so serbske předowanje čita.

Z Hodźija.

Farař Wjezař změje rano w 7 hodź. němsku spowědź, farař Voigt we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Dop. w 11 hodź. je Boża służba za dźěći a pop. w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčenje z mužskej młodźinu.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbska Boża służba (wosadny farař), dop. ½10 hodź. němska Boża służba (farař Konik-Wósporski).

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska Boża służba, dop. ½10 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu, wječor we 8 hodź. swójbny wječor Klětnjańskeje młodźiny pola Wolfec w Hućinje.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. je němske a dopołdnja ½10 hodź. serbske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. ½3 hodź. towarstwo młodych holcow na farje. ¾11 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. serbske předowanje, farař Krawc z Hrodźišća.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska, dop. ½10 hodź. němska Boża służba, ¾11 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Minakala.

Změje farski vikar cand. rev. min. Rösler rano we 8 hodź. serbsku a ½10 hodź. němsku Božu służbu.

Z Nosačic.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba, ¾11 hodź. Boża służba za dźěći. Pop. ½3 hodź. rozrěčowanje z młodźinu, ½3 hodź. towarstwo młodych holcow, wječor ½8 hodź. towarstwo młodych hólcow.

Wutoru 19. meje wječor ½8 hodź. towarstwo žonow.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. — Srjedu w 3 hodź. žónske towarstwo w knježim hoscźencu. — Pokhowanaj: Gusta Moric Langa, wikowaŕ w Njeswačidle, 63 l., 5 m. a 14 dnjow stary. — Hana zwud. Dźěćikowa rodź. Kobanec, rentudostawarka z Łuha, 60 l. a 7 dnjow stara.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża służba, dop. ½10 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu; dźěćikemšenje w Poršicach ½10 hodź. za mjeńše a ½11 hdź. za wjetše dźěći. Wulět towarstwa młodych holcow, w 2 hodź. wot Nowych Poršic.

Wumrěłoj: Handrij Bohuwěr Wjela, kubleŕski wumjeńkar w Kubšicach, 90 lět, 1 měs. a 14 dnjow stary. — Hana Khrysta zwud. Łahodźina rodź. Helgestec, wumjeńkarka w Kubšicach, 82 lět 4 měs. 8 dnjow stara.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba (misijonar Krječmaŕ). Zběrka. Pop. w 4 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) w Hermanecach. — Pónđelu rańša nutrnosć.

Z Wjelećina.

Dop. ½9 hodź. je serbska a w 10 hodź. němska Boża służba.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. W 11 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Wósporka.

Rano ½8 hodź. je spowědź, we 8 hodź. předowanje (wosadny farař, kiž na to w Hrodźišću předuje), dop. ½10 hodź. křesćanska wučba za dźěći (pomocnistwo).

Zběrki za Powšitkowny cyrkwiny font swjatki 1931

Bliſti ſwjatkowny ſwjedžeń a to wobaj ſwjataj dnjej, ſkěra ſo ſajo zyrkwina kollekta ſa

Powſchitkowny zyrkwiny fond

we wſchitkich ev.-luth. zyrkwjach ſakſkeho kraja.

Każ je ſnate, je ſamér tuteho na ſohnowanju bohateho wuſtajenja, wſchudźom tam pomhacź, hdźež hewak tak hižom ſnadne brěkli njedopałaja, ſo bychu ſo zyle nuſne potrjeby krajneje zyrkwje a jeje wobſadow ſpokojiłe. Mózny Powſchitkowneho zyrkwineho fonda pak potrjeby dawno hiſchcźe njemóża ſpokojiće, dokelž je wón ſ inſtalaziju nimale ſwoje zyle pjenjeſy ſhubił. Schtóż je wuwiſcźe zyrkwinſkich pomérow w kraju jenoż nětkaŕ wobkedźbował, wě, w kak wulkej mérje ſu ſo wſchitke potrjeby powſetčhiſe. Dopomina ſo jenoż na ſdźerżenje twarjenje na zyrkwjach a zyrkwinych twarjenjach, kiž ſu zyle nuſne, k wotwobroczenju najwjetſcheje ſchkody a k ſakhowanju pſched roſpadanjom a ſapadnjenjom. Też rěka tu, wumělſky hódne zyrkwinſke twary, kiž maju huſto wulki domiſniſki wuſnam, pſched ſpadanjom ſakhowacź. Wobſadam pak ſwjetčha njeje mózno, ſrědki ſa tuto ſdźerżenje twarjenje ſwjetčha, we nowowotrach ſo dożyła rěcźeć njemóże, hačrunjeż je też w nětkotrejžkuli wobłaſe wjazy hacź móżno, ſnajmjenſcha měſtnoſcź ſa wobſadue ſhromadźiſny natwarićź k poſbłużnjenju zyrkwinſkeho żiwjenja. So by Powſchitkowny zyrkwiny ſond we wſchitkej tutej nuſy pomhacź mohł, ſo wſchitke ſobuſtawy kraje neje zyrkwje wutrobnje proſchu, ſo bychu ſwjatki rad a wjele ſkładowali. Njech ſkěra wſchudźom darnjwe wutroby a wotewrjene ruki namaka.

SN 24-123

Haushaltsgebot!
Sanella auf's Brot!

Sanella MARGARINE

½ lb 35 Pf

DIE FEINE
PREISWERT WIE KEINE

Měsačna zhromadžizna serbskeho tow. „Nadžije" w Budyšinje

Wutoru 12. rožownika 1931.

„Nadžija", słowo, kiž khowa we žebi hłuboke duschine myßle!

„Nadžija", kruh Serbow, kiž w Budyschinje Lidowskeho doma we wichorach mésta a jeho wobwoda hyšeru dźéła za Serbow cześcź a dobre mjeno!

Tutón kruh šwérnych Serbow sé ßo ßeschoł k šwojej porjadnej mésačnej zhromadźišinje wczera wutoru 12. rožownika wječor 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje. Wutrobnje wschěch powitajo pschedsyda, k. redaktor Ducźmann, zhromadźinu wotewri. Rosprawjesche sawodnje krótko ale jasnje wo hłownej zhromadźišinje „Domowiny", šwjatka wschěch serbskich towarschtwow. Cześtnu pschedsyda k. P. Krječmaŕ rosprawjesche wo wulěcze ſ jednotu Sokoł w Budyschinje na Boże hodźeschcźo, Wowninow, Bork, Delnja Kina na dnju poßledniesho jutrownika, hdyż ßo „thodoitu" palachu. Je było rjenje a tżwarschnje.

Wumi ßo po tutych rosprawach wo wschelakich towarschtwowych praschenjach hischcźe żiwa, płodna debata.

Knjes pschedsyda poda rjany nazyß wuwiecźa towarschtwa, pschirunajo Božu pschirodu, jeje ſtuk, że ſtukom towarschtwa. Wichory howorja dże druhdy psches halozy, ale ſdorik ſchtoma je krucze ſapuschczeny do klina maczerki „Luźizy", wostanje krucze ſtejo. Kóždy ſchtom njeße płody, ras wjazy, ras mjenje, ras wjetſche, ras mjeńſche, a tak dyrbi a je też we noschich towarschtwach. Sćwěrk Boże błónczko a ſakecźw budźe rjany a płody dośtajne.

Knjes pokładnik Simon rosprawjesche wo pokładni a ju do rukow pschedbyßtwa wróćił. Pschedbyßtwo dóßta polnomóz, ſ namjelowanym nowym pokładnikom wo pschijeću ſaßtojnſtwa jednacź. Bywschemu pokładnikej ßo wutrobny dźak wupraji ſa jeho dźéło.

Bu wobſamknjene, ſo ßo pschedbyßtwo wutoru po Sswjatkach ſeńdże ſ poßtajenju towarschtwowje ſtuktownoſcze a bowurabżenju ſo letnym planje, k wuwiecźu dalſcheje hibicźiwoje ſtuktownoſcze.

Se hiwobudnej rosmolwu wo wschelakich lokalnych, mješchanſkich a ſarjadnitſkich praschenjach, ſa kotrejż dyrbja ßo Budyšanſy Sserbja bóle ſajimowacź, (wo kotrychż méſtopschedbyda k. wyſchſchi telegr. inſpektor Kubeńź ſwóje lokalne ſajimowoſcze pode), ſtóncźi pschedbyda zhromadźinu 1/211 hodź. ſ wutrobnym pschezkom ſa pschichod.

Přilopk

* Najſtarſche nimſke pischcźele. Bonifazijowa zyrkeŵ w Sömmerda w Durinſkej ßmé ßo thwaliecź, ſo dże ma najſtarſche nimſke pischcźele. Sću wokoło 400 lét ſtare. Bezhuźeł rospadaju a wobnowjenje je pod dźeńſnitſchimi wobſtejnoſcenji jeźeła możne. Wobeſhe ſpomnjenja hódne je, ſo je najebacź wschěch ſwonkownych njedoſtatkow. ſwiſk ſtoro njeſranjenu ßo ſakhował.

* Skakobramborſki pomnik w Barlinje wotkrity. Pschi wottorhanſkich dźéłach, kiž wukonjeja ßo blišo Alexanderſkeho naméſta, ßu twarźiſ dźélacźerjo hiſtoriſzy ważnu weś wotkrył. Hdyż wot ſeźenow ſkładniſchcźa ſtadźinu (Stuck) wotbiwachu, puſchcźi ßo wjetſche kamjenſko a ſady njeho pokaſa ßo ſwiſki torhoſchcźowy wobſuk w ſtaroſrokiſej gotiju. Każ ſawołany direktor Meoſſſcheho muſeja ſwěźi, jedna ßo wo ſtyki najſtarſcheho maßiwneho twarjenja, kiż je w Barlinje było natwarjene, mjenujcy w lećźe 1356 wot thźora Korle IV. natwarjena reſidenca branibořſkich markhrabjow.

* Macź mordarja Reinſa ſaßo ſajata. S Barlina ßo powe: Macź w Genuwje ſajateho mordarja Reinſa je po pschesßyhſchenju pśches kriminalnu policiju ſnowa ßo ſajała. Pschi pschesßyhſchenju ſapleczże ßo Reinſowa do pschecźiwnoſcow. Pschi pschephtowanju bydlenja namakachu 1950 hriwnow hotowych pjenjes. Hdyż to Reinſowej wutſchkowachu, wona ſtónczńje pschida, ſo je pjenjes wot ſwojeho cźekunjeneho ßyna dóſtała. Nimo teho ßo wuſna, ſo je mordarſki naſtroj, w bydlenju namakana wołojana rola, ſ mękhowym płatom wobſchila, ſo pak njeje móhała, k cźemu dhże ßyn wołojanu rolu wuźiecź.

* Schtyri dźéći ſnjeſpożiże. W Hammje běchu ſchtyri dźéći do liſchcźeje jamy nęſchto ſ wodu a karbidom napjelnjenych bleſchow położile a hdyż tute njachadu rosbuchnyć, japaſli ſapalile, ſo bychu ſa tym pohladale, ſchto ßo to njeſchni, ſo rosbuchnyć njeſcha. Pschi tom pak bleſche wopraſnódże rosteſcźachu a dźéći buchu ſ cźiſchcźom powótra po nawißu dele wjerhnjene, hdźeż wostachu cźekkoſranjene leżo; dwě ſ nich ſtej widźenje ſhubiłej.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Sjawne dopominanje.

Na ſaplaczenje dopołdnych płaczenjow na ſamużeiſti dawk, kotrehoż płaczeńſka termija je 15. t. m. ßo ſ tutym wſchitzy dawkarjo dopominaju.

Jenotlíwe napominanja dla tuteje termije ßo wjazy njerozeſcźelu.

Njeje-li ſajaty dawk ja tydźeń ſaplaczeny, ßo wón na wubawki dawkarja ſ póſtom dobjerje.

Bankowe ſwójſki ßu:

Reichsbankneben ſtelle w Budyschinje.

Mésčhańſka žerowa pokładnja w Budyschinje: konto cźo. 37.

Póſtroſchekowy hamt w Drježdźanach: konto 1578.

W Budyschinje, 13. meje 1931.

Finanzny hamt.

Do wikowańſkeho ſapiſa je ßo 9. meje 1931 na ſapjeno 1052 naſtupajo firmu „Shape akt. tow. jenoſnych płaczińſnow w Budyschinje wotnoſku w Kölnje wobſtejazeho błowneho wobkhoda" ſapiſało: Pschekuźa Erich Eitel w Kölnje je ſwuſtupił. Pschekuźa Richard Brandt w Kölnje je ſa ſobuſtawa pschedbyßtwa poſtajeny.

W Budyschinje, 13. meje 1931.

Dawniſe ſudniſtwo.

Směški

W ſchuli.

„Kotre ſuby dóſtanje cźłowjek jako poßledneje?"

„Wopaczne ſuby!"

*

Spodźiwne pokojenje.

„Widźicź, luba Sahrodnikowa," rjekny ſtkać wudowje, „mjeńo ſeźe hebi Kita dolho njetrjebawſchi ſtaroſcźe cźiniła, dokeż běſche Waſch muż na ſołdk thory, a nětko je wón na zhłe druhim thoroſcź wumrěł."

Najwyſchiſcha mėz.

K wudźerjej pſchiſłuſhi ſtrażnik a jeho praſcha: „Sthtó je wam dowolił, tu wudźicź?" Na to dóſtanje wotmołwu: „Moja żona!"

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźél a feuilleton: A. Ducźmann w Budyšinje. — Za hospodarſki dźél: Arnošt Barth w Radwanju. — Za nawěſtnik: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarſki rozhlad.

Pjatk 15. rožownika 1931:

Wčerawše nezy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 ſisk złotych	47,15
1 jendźelſki punt	20,391	100 čeſkoſł. krónow	12,423
100 ſwajc. frankow	80,63	100 franc. frankow	16,407

Barlinſka burſa ßo ſańdźenu ſrjedu ſaßo ſhraba. Kurſy ßo ſaßo połoźcźowachu. Hinak bě na wikach ſe dośtatnymi a rentowymi tiſcźinami. Poſtiſcźenje běſche pak ſylniſche hacź požadanje, tuž kurſy ſkerje ſtabnychu.

Produktowe wiki ßu nimale wjaſle. Knjezy a mlyny ßo wobſchérnicheho kupowanja ſdaliſa. Tohodla płaczišny w termińſkowym wótkowanju ſtabnychu. W hotowym ſornje jenoż wowß 7½ pj. pschińdźeſi. Sańdźenu ſrjedu płaczeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicźy —, rożi 9,70—9,80 hr., najwumſkeho jećźmjenja 11,50—12,20 hr., nałkſkeho jećźmjenja 12,25—12,60 hr., wowßa 9,87½—10,07½ hriwnow,

w termińſkowym wótkowanju:

ja meju: pſchenicźy 14,85—14,90 hr., a rożi 10,20—10,23¾ hr.,

ja julij: pſchenicźy 14,95—14,97½, rożi 10,12½ hr., wowßa 10,46¼ hriwnow,

ja ſeptember: pſchenicźy 12,60 hr., a rożi 9,57½—9,60 hr., wowßa 9 hr.

Witi ſchtwórk w Kamjenzu.

Ssydrojty kał 40—50 pj., cźekwjeny kał 30 pj. a běły kał 18 pj., jédźna loboda 25 pj., morchej 15 pj., zybła 15—20 pj., ſelerij 35 pj., běrny zentnar 2,60 hacź 3 hr., burta 1,50—1,60 hr., jabłuka 35—60 pj., jeja 7 pj., zyblowe ßadźeńſki 60—100 pj. — Proßata 12—18 hr., bżheki 35—40 hr. Libjata 3,50 hr. a dróſſche, hdyż běchu rjane. Kóſlata 75—80 pjenjezkow.

Witi ſandźeny ſchtwórk w Halſchtrowje.

Pſchenicźa 14,25—14,50 hr., rożka 9,50—10,00 hr. nałkſki jećźmjeń 12,50 hr., wowß 9,25—10 hr. Běrny zentnar 3—3,75 hr. Sſoſcha ſ pizowanju 80 hacź 130 pjenjezkow, k błanju 1 hr., wołkeje 2 ß. Sßmo 2,50 hacź 2,75 hr. Jeja 7—8 pj., butra 75—80 pj. Libjata 2,50—5 hr. Proßata 12—18 hr., bżheki 40 hr. hacź 60 hr.

Wiſt wczera w Lubju.

Butra 75—85 pj., jeja 7—8 pj., twaroh 25 pj., bżły kał 20 pj., ſeleny kał 15 pj., cźekwjeny kał 30 pj., włóſti kał 30 pj., rózicźkaty kał 60 pj., hydrojty kał 25—60 pj., morchej 10 pj., karoty 10—18 pj., jédźna loboda 13—20 pj., kolrabi 10 pj., porej 25 pj., zybła 20 pj., tomaty 60—70 pj., złotej łeſcźk 10—20 pj., radiſki 15 pj., rjetkej 15 pj., cźekwjena répa 15 pj., ſelerij 10—40 pj., pětruſchka 10 pj., koſcźadło 50 pj., krěſ 1 hr., jabłuka 20—50 pj. Běrny 4 pj. Kóſlaze mjaßo 70—75 pj. Libjata 1—5 hriwnow.

Skótne witi ſchtwórk w Barlinje

(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali bżchu 324 howjadłow, mjes nimi 301 młodych bóſkow a ſuchelnych jałojzow, 22 prójonikow, 1 byka a 92 cźelatow. Wone płaczachu:

Młody ſkót ke kormjenju po zentnarju	35—40 hr.
Sućelne jałojzy	260—380 hr.
Młody ſkót ke tormjenju po zentnarju	35—40 hr.

Koni bżchu pschihnali 392 ſchtuk. Tute płaczachu ſa tym hacź bżchu 200—1100 hr., k rěſu 30—180 hriwnow.

Witi ſchtwórk w Khojerźbuju.

Mjaßo, howjaſe 80—120 pj., cźelaze 90—110 pj., ſkopjaze 1,20 hr., ßwinjaze 65—100 pj. Jeja 7 pj., butra 1,60—1,70 hr., twaroh 30 pj., łany wołij 1,20 hr., hołbje 60—110 pj., kury 2—3,50 hr., kałowy 2 hacź 4 hr., huſy punt 1,50—1,60 hr., kaćki 1—1,30 hr. Kołraby 10—20 pj., běrny zentnar 3,50—4 hr., worjechi włóſk 50—65 pj., ſkrune worjechi 60—75 pj., jabłuka 35—60 pj., morchej 10—15 pj., něd w płatach 1—2 hr., zybła 20 pj., hromak —, rjenjeń 20 hacź 25 rjenjezkow. Libjata 2,60—3,50 hr. Schćuki hr. 1,20, karpy 1 hr., liny 1,50 hr.

SSwinjaze witi ſchtwórk w Khojerźbuju.

Pschihnjeſchi bżchu 773 proſatow a 122 bżhakow. Witi bżchu ſrjenje. Wone płaczachu

proſata:

małe	7—10 hr.
ſrjenje	10—13 hr.
wulke	13—17 hr.

bżhaki:

małe	17—35 hr.
ſrjenje	35—55 hr.
wulke	55—75 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wołijowe ſymjo ſo cyła abo 1000 kg nowak 100 ko.

Płaćizny po złotej hriwnje

	13. 5.	12. 5.		13. 5.	12. 5.
Pšenica	297-298	297-98	ječmjeń	19 21-0	19 21 0
rožka	194-196	194-196	woka	24 6 00	24 - 6.00
naz. ječmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,5	15-16,50
nal. ječmjeń	230-244	230-243	bolte lupiny	22-27,0	22-27,00
wows	197-201	199-2 3	ceradella	65 70	66 - 70
kukurica	—	—	raps. wosuſk	9-13,99	9-10,33
Pšeńč. muka	3-39,50	3-39,5	łany wosuſk	14 14,50	14-14 2)
rżana muka	26 8,5	26-8,5	boch. melasa	—	—
pš. wotruby	14-15,0	14-15,0	rżroj. krulc	—	—
rżane „	14-15,00	14-15,0	ſyno, 50 kg	7 -1,93	7 -1,93
rapa	—	—	rżana ſłoma	0 7 -0,90	0 70 0,90
hróch Viktor	6 3,0	26 51	pšeńč. „	0,6 -,7	0 60 0,75
lane ſymjo	—	—	wowßna „	75-0,90	0 70 0,85
pjeluški	25-30,00	25-30,00	ječna „	65 0,80	0 60 0,75

Wične płaćizny ſrjedu 13. V.	Wšo po złotej hriwnje	**w Kamjence** za 1 centn	**w Lubju** za 1 centn.
Pšeńca		14,25	14,15—14,40
Rożka		10,00	9,60—10,00
Ječmjeń (nałět.)		12,50	10 00—12,00
Wows		10,00	9,50—10,00
Syno		2,50—3,00	2 50—3,00
Słoma z maſ. młóc.		1,50	1,00—1 30
Słoma k zaſlanju		1,10	—
Słoma z ruku młóćena		3,00	—
Běrny pola ratarja		3,00	2,65—3,15
„ hač na żeleznicu		3,25	—
Butra		1,50	0,75—0,85
Jeja		0,07	0,07—0,08
Pšeńčne wotruby		—	7,10—7,25
Rżane wotruby		—	7,10—7,25
Pšeńčna muka		—	23,25—24,25
Rżana muka		—	15,00—15,50
Prosata, wulke	12,00—20,00	—	—
„ „ srénje		—	—
„ „ małe		—	—

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

13. meje

22 woł. 81 byk., 32 kruw., — jałoje, 702 ćelat, 269 wowc, 585 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. —; 2. 65—70 3. 54 62.

swinje: (přez 300 pt.) 43—44, 2. (240—300) 44—45 3 (200—240 42—43 (100—200) 40—41

Wo njemčerach w Spaniſkej.

Auto monarchiſtiſkeho redaktora zapaliechu, jako běše čŕjóda ludu redaktora ćežko přebila. Cyrkwi pjerećelske bibanje w Spaniſkej ſo dale rozsěrja.

Ze wšěch kóńčin Spaniſkej powě ſo w ćežkich wuſtupach, kiž ſo měrja přećiwo duchownym a cyrkwiſkim (warjenjam a připrawam.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo ześěhwkam činjeno znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwnja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin płasnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 112 | **Budyšin — Sobotu, 16. meje 1931 — Bautzen** | **Lětnik 90**

Bědźenje khlěbowych fabrikow z małymi pjekarjemi

Němski minister za sejiwnje a rotarstwo dr. Schiele je se sastupjerjemi Wulkobarlinskich khlěbowych fabrikow wo naprawach k snižanju khlěbowych płacsinow jednak. Minister je khlěbowym fabrikam dźělił, so **móža z tymi samymi wuměnjenjemi kaž druhe Barlinske pjekarnje rjanu muku dostawać,** kotraž so se žita němskeho towarstwa za žitne wikowanje mleje.

Sastupjerjo swjatkich Barlinskich khlěbowych fabrikow su ministrej wotmołwjace pismo pschepodali, w kotrymž so mjes druhim praji: „Swjatk němskich khlěbowych fabrikow khlěbowu płacsinu po muzy a po wudawkach za dźěło wobhladuje. W Barlinje sawjedźena **podpjerańska politika,** po kotrejž dyrbi so tunja rjana muka Barlinskim pjekarnjam podawać, dyrbi so sobudźelnych pschiczinowu dla wotpokazać. Klamarišćy pjekarjo mója khlěbowu płacsinu nisko dóstawaja, dokelž jenož malo khlěba, jwietschca pak pschenične pjeczwo pjeku, a so z wjetschej płacsinu běrchu pjeczwa wotschkodźuja. Po wukazach, w někotrych krajach płacsazych, njeběrchu wosy z pjekarnistwe leżomnosće pridy žedmich hodźin rano wujěć. Wulkopjekarnje njemóža tohodla pschedawarnjam rano z čzasom czertstwe pjeczwo podawać. Tohodla je strowa konkurrenza w sastaranju wobydlerstwa z pschenicznym pjeczwom wusamknjena. **Pschenične pjeczwo,** kotrež ma wosiwo na sastaranje wobydlerstwa a z tym na wudawki za sejiwnje, **so z wusamknjenjom konkurrenzy njetrjebawschi idrožuje.** Sakasane wujěźdźenje pridy žedmich hodźin rano a sakasane nózne pjeczenje dźěło a podawanje khlěba a pschenicznego pjeczwa sdrožujetej. W dźenźnischim wobčežnym hospodarskim połoženju dyrbimy so kóždeho njetrebneho sdroženja smimyć. **Sakasane nózne pjeczenje dyrbi so we sajinje pschetrjebarjow hnydom wotstronić.**

Po jednanjach sastupjerjow swjatka němskich khlěbowych fabrikow su **Barlinskim khlěbowi fabrikantoju** swólnili, snižene khlěbowe płacsinu, kotrež němske sejiwjenske ministerstwo namjetuje, pschewjesć, kaž bórzy žadane wołoženja do mozy stupja.

Hugenberga zasudźili

Wjednik němskonazionalneje stronty tajny radźićel dr. **Hugenberg** bě pschi wothłosowanju wo ludowym požadanju pschećiwo Youngowemu planej nastawk w nowinach wocišćejcej dat, w kotrymž so praji, so sozialdemokratiski smutkowny minister njebudże nadźijomnje wusnoschć wothłosowanja pschejara retuschowacz, to rěka, so jón k swojemu lěpschemu njeffalschuje.

Dla tuteje žadby bě tehdomnischi smutkowny minister **Severing** stórżbu niz jenoż pschećiwo redaktoram Hugenbergowych nowin, ale tež pschećiwo Hugenbergej samomu podał. Redaktorow su **hižo k pjenježnemu khłostanju** po 150 hrivnach sasudźili. Pschećiwo dr. Hugenbergej bě so prozeß dźiwajo na jeho sapóžkanzsku immunitu hač dotal wotstorčił.

Hugenberg k wobstórżbje praji, so je nastawk napisał, a so je sa njón samolwity. Wyschischi statny rěčnik dla sischiwdźenja němskostatnych sastojnikow 1500 hrivnow pjenježneho khłostanja abo 30 dnjow jatby namjetny. Lawinski žud dr. Hugenberga dla sjawneho sischiwdźenja k 500 hrivnam pjenježneho khłostanja abo k 20 dnjam jatby sasudźi.

Kommunistojo Stahlhelmarjow nadpadnyli.

W nozy k schtwórtkej je někotre 80 kommunistow pola Kassela pschi měšćańskej mjezy 20 Stahlhelmarjow nadpadło. Do Stahlhelmarjow z kamjenjemi mjetacu a do nich z kjeni a płotowymi katami bijachu. Jeneho Stahlhelmarja jabichu, druheho cźežko a pjecź lohko sranichu. Pytanje za nadpadnikami njemóžesche wuspěcha. Jenož někotre dźěła krwawe płotowe katy a kije a kruch nowin „Czerwjena thorhoj“ so na městnje nadpada namakachu.

Jastwo za přeńdźenje přećiwo naboźinje

Mnichowske kommunistiske nowiny „Die Neue Zeitung“ su w létomaj 1928 a 1929 wospjet nastawki wosjewile, w kotrychž so nowotwary zyrkwjow kritisowachu a so katolska zyrkej na sischiwdźenje waschnje hanjesche. Tele nastawki bě němskorejnski sapóžkanz Buchmann podpisał. Dokelž je němski zejm Buchmannowu immunitu (njeskrankliwosć) spuschcził, su jeho mohli dla sischiwdźenja katolskeje zyrkwje wobstorčić. Ssud je jeho dla dźesać pschenźdźenjow pschećiwo naboźinje w nowinach k jastwu na schtyri měsacy a k sapłacenju sudniskich khóstow sasudźił.

Wotewrjace posedźenje w Genfu

Europiska konferenza je so schtwórtk 1/2 12 hodźin k prěnjemu sjawnemu **posedźenju** sešła. Se wschěch krajow su nowinarjo a diplomatojo pschijěli. Hdyž Briand sastupi, jeho z mózným plazanjom powitachu. **Franzowski swonkowny minister posedźenje z krótkim rozhladom wo dotal dokonjanym dźěle** europiskeho wubjerka wotewri. Briand praji, so europiska hospodarska krisa měrne poćahi mjes statami wohrožuje. Nusne je, so k dźěłu měcź. Schtož je so dotal dokonjało, njesmě so pschenjsko wažić, tola cźežka etapa, kotraž dyrbi k dosahnjenju wužitnych planow dowjesć, nje je so ani sapoczała. „Stejimy psched thutnymi rozsudźenjemi“, Briand praji, „tu zhromadźeni sastupjerjo statow budźa so dyrbjeć sjawnje a sprawnje wo hospodarskej krisy wuprajić.“ Briand wobsedže na pschedstejacu debattu wo **němsko-awstriskim zjednanju pokasa, wokolo kotrehoż budże so wosebne jednanje wjerzejcź.**

Schtož Franzowsku nastupa, wona twarjeńi plan pschedpołoži, po kotrymž dyrbi so zhromadne dźěło spěchowacz a so w'ajonne dorosumjenje mjes europiskimi statami wutworić. Na **rěku** Briand wusdźěwny, so **je wo franzowskim** plan jedna, kotryž je praktiski możny, a **wo druhe plany,** kotrež europiske zhromadne dźěło wohrožeja.

Po Briandu so **jendźelski swonkowny minister Henderson** słowa jimasche. Brianda w mjenje europiskeje kommisije postrowi schi praji: Nochcyjo so do politiki druheho kraja měšćecź, dyrbyn rjec, so tu Briando jako muża **internazionalneje** wulkosće a wosnama **powitamy.** Wón je nij jenoż franzowski politikaŕ, ale wobsoba najprěnscheje rjadownje, kotraž po mojim měnjenju ducha měra symbolisuje a kotraž pschezo sa najšěpsche, schtož je cźłowjestwu date, wustupuje, mjenujsy sa harmoniju mjes statami a sa sakhowanje swětoweho měra.

Briand, kotrehoż bych rad cźuł „wulkeho muża měra mjenowacź, je nam najwjetschu słužbu wopokasał.

Jemu mamy so dźakowacź, so do wulkeho ideala wěrimy. Jeho wulzy cźesćimy, dokelž je nij jenoż pschewjedźazu mózy we wschěm zwojim dźěle we wobsahu Swjatka Ludow wopokasał, ale dokelž naš też z praktiskimi myślemi k wutworjenju měrneho swěta napjelnja. Wón so na to měri, politizy wulki pohon dacź, pohon, kotryž k sjednoćenju wschich statow dowjedźe. K Briandej mamy njerosćišaćne dowěrjenje. Mamy jeho so najsylnischu wozbu, kotraž je hdy tu w Genfskim Swjatku Ludow dźěła. Wěrju, so pschewjedźenje tu pschiłonmych statnikow wuprajam, hdyž praju, so jebi wschitzy jeromnyślnje pscheja, so bychmy Brianda hischeze dołge léta w swojej krjepźinje widźeli.

Tele se sylnym temperamentom a widźomnym sahowanjom prajene słowa jendźelskeho swonkownego ministra so wjazy krócź se sylnym klešanjom pschetorhnychu.

Briand stanjwschi so Hendersonej za jeho słowa dźakowacźe a praji, so je so pschezo prózował, so by w Swjatku Ludow wužitnu rólu hrał, a hdyž je jemu druhdy sbožo wobstejnosćzow howiło, so by mohł nješto wobzběhneho dokonjecź, nima so to pschejara wažicź. **Tola je cźaš, jebi na domojnucź myślicź,** Briand na tónzu praji.

Schwajgarski hłowny wotpósłanc **Motta** namjetowasche, so by **kóždy** zobustaw europiskeje kommisije prawo **měł,** namjety **pschedpołožicź,** jeli so jim so mějacz pched sjedźom europiskeje kommisije pschipósłałe. Dale dyrbja so jena abo někotre kommisije wustajicź, so bychu tele namjety pruhowale.

Briand potom namjet k rozsudźenju cźitajsche, po kotrymž ma swobodne město **Gdansk** prawo, we wobsahu prawnopolitiskich postajenjow měrownych sprócźenjow w europiskim studijowym wubjerku za hospodarske prašenja zobu poćahacź.

Briand z knježeństwa wróćo stupił

Hdyž Briand pjatk rano w Genfu z swoja zelenjiskeho cźaha stupi, jeho ludowa cźełada powita, wolajo: „Sdrawa Briandej! Sdrawa měrej!“ W hotelu Brianda hnydom sastupjerjo nowin wobdachu. „Sedźe nowiny cźitali“, wón praji, pschedy hač mózachu po jeho wopraschacź. „Moji kollegojo w Paryšu su prózowachu, mje wobrócźecź, so bych w ministerstwje swonkownych naležnosćow wostał. Lepje pak budźe, so bo khiwiu wot tutoho sastojnistwa wróćo sćahnu, so by mužank, kotryž chcejda muju politiku dale wjesć, składnosć k skutkam data była. **Podawki pozdźednich dnjow su też mojej strowosći sćehkodźite. Na žiwjenje kuble budu wobdychnjenje pytacź.** Pschetu žebi, so bych jednanja w europiskim studijowym wubjerku a w Radze Swjatka Ludow k wunoschkej dowjedł, z kotrymž so europiske dorosumjenje spěchuje.“ Na prašenje, hač smieje Briand w Radze Swjatka Ludow wotstupnu rěcź, won wotmolwi: „Sa to smeju ledma sławdnosćz.“ Potom so widźomnje spróżny statnik wróćo sćeje.

Poncet Francowsku w Radze Zwjazka Ludow zastupuje

Kaž je so se strony franzowskeho knjezerstwa sdźěliło, so Briand, dokelž jako swonkowny minister wróćo stupi, jenoż pschi wuradźenjach europiskeje kommisije jako jeho president wobdźěli, so pak pschi wulkich jednanjach Rady Swjatka Ludow we němsko-awstriskej zwólnej unji njebudże wjazy zobu jednacź. W Radze budże Franzowsku Poncet zastupowacź, kotryž je pschi wudźělanju nowego franzowskeho plana, wosebje w praschenju požčonki za ratarske staty, rosšudźejo zobu skutkował.

Poncet Francowsku w Radze Zwjazka Ludow zastupuje

Kaž je so se strony franzowskeho knjezerstwa sdźěliło, so Briand, dokelž jako swonkowny minister wróćo stupi, jenoż pschi wuradźenjach europiskeje kommisije jako jeho president wobdźěli, so pak pschi wulkich jednanjach Rady Swjatka Ludow we němsko-awstriskej zwólnej unji njebudże wjazy zobu jednacź. W Radze budże Franzowsku Poncet zastupowacź, kotryž je pschi wudźělanju nowego franzowskeho plana, wosebje w praschenju požčonki za ratarske staty, rosšudźejo zobu skutkował.

Nowa bamžowa encyklika

Wotproletiśowanje proletow.

15. meje, lětny dźeń, na kotrymž je bamž Leo XIII. psched 40 létami encyklisku (wokolne pismo), je słowami rerum novarum so zapoczaju a two sozialisnje jednazu, je też nětcźišchi bamž Pius XI. nowe wokolne pismo wo sozialnym praschenju wudał. Wono so je słowami quadragesimo anno (w schtyrjatym lěcźe) zapoczina a z myślu wukhadźa, kak nusne a cźasej pschimérjene je wokolnik rerum novarum něhdy był.

Encyklika wo kapitalu a dźele nadrobnje rěcźi a žada, so dyrbi so tomu, kotryž nicźo nima, **z khudoby wupomhacź.** K tomule zamércej może so w rjedze wobstejacych wězow jenoż po puću prawcje a pschimérjenje mjedy dospźeć. Spzawnemu dźěłacźerjej dyrbi mjida możnosć dacź, so je sam a swoju zwójbu sćežiwi a wudźerźuje a swoje położenje połepschi.

Bamž sasudźuje, so je w nětcźišchim cźasu **hospodarska móc a woprawdźita swětowa móc w rukomaj zole małeje liczby ludźi nakopja a so knježeństwo bjeswohladneje zamowole sćini.**

Tutomu wopacznemu rozwiću może so jenoż wotpomhacź, hdyž so cźłowjestwo k wucźbje kschescźijanskeho towarstwa a k jeho skutkowanju na kapital, dźěło a wsajomne poćahi wrócźi.

Sozialismus je so wot cźasa Leona XIII. wjele pschemenił a so do diweju stronow rozschcźepł. Jena z njeju, kommunismus, sozialne sobu hacź do jich naidalschich sćehowkow pschewjedźuje. Wona so z wucźbu zyrkwje słyša njesćesće a swonka rozpominanja sći. Druha strona, kotraž so sozialismus njemje, je je swojeho prjedawschego programma wjele wusłamórnyła a je so w někotrych dypkach katolskim sozialnym sobu sblížila. **Njedźiwajcy toho njemóže cźłowjek dobry katolik a woprawdźity sozialist** być. Tohodla wschitzich tych, kotriž su i jebawej nadźiju do lěhwa sozialisma pschesćihł, napomina, so bychu so hnydom do katolskeje zyrkwje wrócźili.

Bronjenje Italskeje

Italske sćiežowanišće lěto je so z njedostatkom někotrych stow milijonow słónczito. Njedźiwajcy toho Italska na wójnske bronjenje z pjenjesami njeskitaje. Po nowym hospodarskim planje wona pschichodne lěto za bronjenje na kraju a morju 550 milijonow hrivnow wuda.

Strajkowe njeměry w Swedskej

Schtwórtk pschipołdnju je w Kramforsu w połnocnej Schwedskej k strajkowym njeměram doschło. Strajkowarjam wojakow napschećiwo stajichu. Tśoch strajkowarjow satčělichu a jeneho cźežko sranichu. Wot někotrych njedźel

w Kremsjorju a w šuškodnymaj wšomaj Sandwickom a Utanšji dźěłaczerjo strajkuja. Organisowani dźěłaczerjo běchu fabriki wobstupiłi a žo do 60 t dźěłu šwólnitwych i pukami dali.

Stat wobsedźenstwo španiskeho krala wuswojił

S wukazom schpanišeho knjeześtwa je stat zyke wobsedźenstwo krala Alfonsa XIII. wuswojił a sebrał.

Kralowaj hrodaj w Santanderu a San Sebastianu staj žo schtwórtk na podłožku wukasa wo wuswojenju kraloweho privatneho samoženja sebrałoj a žo ſ złowanymi wojakami wobhađałoj. Hród Miramar w San Sebastianu, detalne kralowe łěčne hydło, dyrbi žo pschichodnemu presidentej schpaniskeje republiki jako łěčny pschebywk pschipokazać.

Proces přećiwo ministrej Francenej

Statne rěčnistwo I. w Barlinje je braunschweigskeho ministra dr. Franzenu, hobustaw němskeho šesina, wobstorčił, to je 13. oktobra 1930 w Barlinje ratarjej Guthej, hdyž je žo tón pschećiwo sakonjej pschešchoł, polskowak, so by žo thlostanja zminył. Polizija be Gutha pschi njeměrach psched němskej šejmowniu sajała. Guth, kotremuž bě Franzen swoju želesniku jěsdnu kharthu požčił, bě so pschi pschešłyschenju na polizajstwje jako němskorjenjatu sapóstlanz Franzen wudawał. Ministra Franzena winuja, so je, hdyž je jeho Guth na polizajstwo sawołacz dał, so by jeho legitimował, na polizajstwje wobhrođčił, so je Guth wopravnu nětčenjeł jěsdnje kharthi. Němšti šejm je dowolnosć k thlostanjskemu prozeßej pschećiwo Franzenej dał. Franzen nazionalnej sozialistiskej stronje pschipłuskuje.

Ze Serbow

W Budyšinje. 16. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +28. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, termometer w nozy +16. Wukłady na šuche wjedro. — Sšyhla wyschina cźehnje ſ Azorskich kupow pšches našu šrjedźnu Europu hač do rańšcheje Europy. Tuž je pola nas cźopło a rjenje. Tola nižina pola kupy Island je swój wubłk hač do Biskayskeho šaliwa wuschěrjeła. Wjedrańše měnja, so, hdyž nižina w poliozy nimo pocźehnje, jeje wubłk nasche strony pschecźehnje a nam najšerje njewjedra pschinješe. Dokelž je wyschina nad našimi stronami jara thyła, je možno, so by wubłk feštabi a pak šyła wucźehnje. — Našch wjedrawuftojny ma ſa pschichodny tydźeń sćěhowaze wjedro ſa móne: Njedźelu šu njewjedra móžne, pondźelu pomročźeno, wutoru a šrjedu pomročźeno a wětrotło, schtwórtk a pjatk je deschćikě možny, šobotu rjenje a cźopło. — Jutše njedźelu Erawdi šłhadźa žłónčko 4,02 hodź. a so 7,51 hodź. khowa. Měšačk khadźa rano 3,37 hodź. a khowa so wječor 8,13 hodź. — Jutše je młody měšačk. Pschedźenak staja rjane wjedro.

— **Dźensniše wiki.** Butra płaćeše 80 pf., jeja 6—7 pf., twaroh 25 pf., kołtata punt 75 pf., libjata 3 hač 4 hr., hač do schćěła njedźeł stare hač do 4,50 hr. Punt cźerwjeneho kalu płaćeše 30 pf., běłeho 20 pf., sellerija 30 pf., zbźineje łobody 30 pf., šydrožity kał 80—100 pf., morchej 20 pf., zybła 20 pf., rjetkej 15 pf., kołotwje šadźenki kopa 50—60 pf., hłózčka kołotwje 15 pf., jabłuka 25—45 pf., běrny punt 4—5 pjenjezkow, zentnał 4,50 hr., łany wołij litr 1,10 hr. hač 1,20 hr.

— **Wobžarujomne nješčože je knjeńetnym schćěhowkom** ſa so w šaštarańskim wokrjeju Budyšcze měschćańskeje militarnje we Wjelkowach pola Semiz. Tam militarski elektromonter na šiwobodnym powodze dźěłaše. Na njewujašnjonne waschnje so wón na rěbli šiezo powoda se 380 woltami napjelnjenym prudom dótknu a so se wótrym khichtom šwješe. Paš, ſa kotrejž běšče so šnjeloženy pschitiwjerdźił, sadźěwaše, so wón dele padże. Jeho dźěłaćerjej kollegojo jeho hnydom wuswobodźichu a pospytachu wumělše dychanje, ſ kotrymž pod dohladom šawołaneho łěkarja nětkše 2 hodźinje pokračowachu. Buhužel pak próspwanja šaneho wuspěcha njeměčachu. Nješčože je cźim šrudniše, dokelž chazyše so šnjeloženy we tydźenju po šwjatkach wožnićź a běšče wschitko za šwój nowy dom pschihotował.

— **Sjawne pucźe njejsu šame hrajkanišcźa.** Měschćańska raba, policajski hamt, nam pišče: We pošlednim cźašu bólšcźace, błcźe ſwjertłowo atd. na dróhach a naměstach města pšcheco bóle pschibéra, hačzwunjeł je hrajkanje a šarjadowanje hrow na pucźach po § 55 naschcho wobthadneho a dróhowcho porjada šakasane. W pschichodźe ko thodała šakrocźi ſ wjetšchim khłostanjom pschećiwo tym, kiž pschećiwo šakasej jednaja, dałokoſ so jedna wo dźěći niže 14 lět, napołoši so khłostanje wošobam, kiž su ſa dohlad nad dźěćemi samolwite. Njepotčinkej budźe so dale sadźěwacź ſ wotewšacźom hólow, wjerćłow atd. Proſymy šarčichi, to bychu šwojim dźěćom šakas nawótčili a je pokasali na šrachi dróhi. Sjawne pucźe njejsu šame hrajkanišcźa.

— **Sewój złóbowny kwaſ** šwjeceschtaj wječera pjatk ſ pschekupcźa Bruno Halła na Swonkownej Lawšcźi hašy 9 še swojej knj. mandźelskej Hanu rodź. Schneharcźec.

— **Koncert k cźešći Bjarnata Krawca w Bratislawje.** Jutře njedźelu wječor w 6 hodź. wuhotuje so we žurli Komjenskeho domu serbski koncert k cźešći našeho Bjarnata Krawca. Najprjedy poskići so přednošk wo kulturnym stawje we Łužicy. Potom spěwa kn. Ruth Raup-Krawcec serbsko ludowe a wumělske spěwy. Akademiski khór poskići někotre serbske khóry. Koncert scéle Bratislawski radio.

— **Budyšće Schpitzewine kupjele** bo na dnju Božeho špitća na Łtušche k powschitkownemu wužiwanju wotewrichu. Wopyt běšče hižom prěni dźeń špokojazy.

— Kurfowa kniha ſa wobkhad autobušow w Sakšcy. Wot kursowje knihi autobušow ſa Sakšcu, kiž němšklotanymi pół a statne autowe šarjadowišwo ſhromadnje wudawataj, je łęčiny wudawk runje wušchoł. Barbna khartа podawa rjany pschehlad wo wulkej šyći cźarow a dawa ſpóńnacź mnohe móžnoty pschešłupowanja. Pschedawańka płacźijny je šo hłožiło wo cźašu šnjišła. Sa jenoš 60 pf. je kniha we wschěch póštach, wobkhodnych wjednišwach šatnych autowych šarjadnišwow, psches listowych a wjednikow wosow kaž teſ w dwórnišcźežowych knihańnjach dostacź.

— **Budyšće hapnyk** bu wschźdne dny hač do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak šamknjene. Nózny šłužbu a njedźelu wotewrjene na jenoš jena hapnyka ſ měšačnym wotmělnjenjom. W měji je to Hrodowska hapnyka na Hoschcźa haju.

— **Pothrama je šaschła** wjes šchparatym štokom rycźeſklublerja Hrabje še Solmš w Njechoriju, kaž je bo hamtšky šwěšćiło. Sawrjenske naprawy ſa Njechoriški Worzynjuku gnejnu bo šłžhnu.

— **Dla šawrjeneho puća w** Nakojdach jěsdźi pósłowy autobuš ſ Budyšchina do Barta wot 15. meje wot pondźele hač do pjatka jenoš hač do Nakojd. Prěni autobuš rano ſ Barta do Budyšchina jěsće na Brězeju, Njechorju a Worzyn do Skanza, hamtny puć jěsće wječor pósłedni wós do Barta. Sšobotu a njedźelu wschitke omnibušy do Barta a ſ Barta po hamtnym wokolopuću jěsdźa.

— **Sawrjeny puć.** Sjawny puć ſ Pomorz do Rodez šo dla nałypowanja na Pomorcźanškich honach wot 18. hač 26. t. m. šawrje. Jěsdny wobkhad pokasuje šo na Wawšy.

— Sawrjeny puć. Sjawny puć ſ Wujeda do Kelliź je dla nałypowanja wot 16. hač 20. meje ſa wschón jěsdny wobkhad šawrjeny. Wobkhad pokasuje šo na Njechań a Ludow.

— **Šawrjeny puć.** Sjawny puć ſ Budyšchina do Noweho města je dla nałypowanja na Sšijězańskich honach pschi hoſcźeńcu „Němšfeje khže“ wot 15. hač 19. t. m. šawrjeny. Jěsdny wobkhad pokasuje šo na Sćěžeju.

Z Radworja. Dokelž běše naš šulski dwór prjedy polo było, běše tu po deščiku husto błócźane, tak zo so na nim zwučować njehodźeše. Nětko je šulski wokrjes dał dwór z pěskom posypać. Pěskowa jama bu hnydom wyše šulskich rjadkow wuryta a pěsk so z lowriju na dwór wožeše, kotryž bu 10 cm wysoko posypany. Wokoło posypaneho městna pak je šeroka kroma z trawu poroscena. Zańdzene dny bu zady cyrkwinskeje murje też hišće 100 metrow dołha šćežka z pěskom posypana. Dyrbi za 100m-přemoběhanje być. Sokolske wubwdźowanja štwórtk na Bože stpiće so zdźěła na šulskim dworje wotměwachu.

Z **Radworja.** Towaršstwo „Serbošaw“ z Khróšcźe bě na Bože stpiće rjany wulět do Radworja zarjadowało. Při tutej składnosći přeješe so też k. kantorej Andrickemu korporativnje wutrobne zbožo k šlěbornemu kwasej. Po nyšporje wobhladachmy sebi pod wustojnym wjednistwom k. fararja Nowaka cyrkwinu muzej w starej farskej cyrkwi. Wjele postawow swjatych ze wšelakich časow nas jara zajimowachu. Dale wopytachmy kěrchow a křižowu cyrkwičku. Rjany wójnski pomnik z dospolnje serbskimi napismami debi pohrjebniščo. W dźěćacej šuli pola sotrow też pozastachmy. Starši maju tu, hdyž su na dźěle, za swoje dźěći rjany přebytk bjez starosće. W farskej cyrkwi nam wosadny knjez faraŕ też wšitko nadrobnje rozesłaja. Wě jara zajimawje powědać. Wobdźělnikam njeje so nihdy wostudźiło, na njeho připosłuchać. Na kónen wobhladachmy sebi też hišće šulu. Tři hodźiny běchu so při tym ruče minyle. Wulět do Radworja móže so serbskim towaršstwam należnje poručeć. Wón so woprawdźe wuplaći. Za lube wjednistwo wuprajamy knjezej fararjej najwutrobniše „Zapłać Bóh“. W 7 hodź. wróćichmy so zaso domoj.

S **Jokowa.** Dałoko a šćěroko šnaty wjeśnjanoša **na wotp.** a cźešnu **Jokowiki** wjeśnjan ł. Arnošch Herzog je Boże šprjcźe zano ja šwojej mandźelšej, kotraž loni tutu cźažnoſcź wopuščhcźi, do wěcźnoſcźe schoł. We dezembru šaschłeho lěta šmědźeſche šwoje 80. narodninу pschi hišćace špokojacej štrowoſcźi šwjeśćicź. Tehdy na tutym měſnje rosprawjachmy wo jeho šaſtužbach we 40letnym šaſtojnſtwje jako gmejnſti pschedſtejićeł. Wot teho cźaša jewjachu bo wschelake šnamjenja šłarohy. Njedźelu tydźenja wobhlada šebi hišćace šwójbny row na Huſcźanſkim kěrchowje. Po šmjerći psched 3 njedźelemi šemrěteho 87létneho kubleřšeho wumjeńkarja Auguſta Haašera běšče wón najſtarſchi wobhlěł Zokowſkeje gmejny. Nětko je šmjerć też jeho žohnowanemu žiwjenja mjeſu štajiła. Njech wotpočuje we měrej!

S **Barta.** Sańdźenu njedźelu wotmě ludowne wječerſke towaršstwo pucźowanſku ſhromadźiznu w Neumannej hoſcźencu w Bukojnje pschi dobrym wobhđźelenju. Pschedźyda towaršch Groſa ſ Barta ſhromadźiznu nawjedowaſche. Wobšamknu bo, so je bo towaršstwo wob-

Zyma žiwjenja

Powědančko ſ Hollandſkeje.

9] (Stónčenje.)

„Sawołaj žiwoju macź, dźěćo.“

Hólčcźej wobroćži trochu žiwoju hłowu a wola, njeſtańchi je ſuda, abo njepschestawajo ſ bimbolenjom: „Macźi! Ma—cźi—Kuzy!“

Mókowa pschikhadźa cźerchajo je ſadnjeje jitwy, hkadźi žebi ſalu a bo praſcha:

„Schkleńczku mloka? Wot najlépſcheho proſchu?“

„Džakuju žo, luba žona, ja wſchak chžych žo jenoš wopraſchećź, hdźe šu van Reeſcź, kotśij šu tudy bydlili, cźahnyli?“

Mókowa pohlada ſpodźiwajcy na njeho, ſpře ruzy do bjedrow a rjekni: „To wſchak bych też rad wědźała, potom ſnadź bych hišćece ſ kumpjenjemi dóſchła, woni šu mi hišćece ſi ſchěžnaſi dołžni.“

„Wby to njewěſće?“

„Haj, najlubſchi knježe, tak bych to wědźeć měła? Cźile ludźo šu žo w nozy ſ procha měli. Schtož mózachu jebracź, to žu ſawěſće žobu wſali abo dże hižo rytedy ſtradźu ſ domu ſnožyli, pschetož hdyž nałašitra ſudniſki cźaſar pschihđźe, ſo by wschitko ſapiſował, njebě tak derje kaž niczo mutška. — Haj, ſtary muž tu bě, ale na tom niczo njeuležachu, toho tola njemózachu napiſacź a pschedacź.“

„Sšu bha jeho wrócźo wostajili?“

„Wěſo, schto k tomu prajiče? Njeje to haiba, tajkeho ſtareho muža ſwojenmu bórtiſej pschewostajicź?“

„Bohu budź ſkorženo!“ ſpychny Schmidt.

„To pak je wérno, mój knježe, pschetož ſtarz je hischcźe na nimi cźinił, schtož je mohł. Wón je ſo też wo to poſtarał, ſo by wbohe dźěćo cźeſtnje a rjenje pohrjebane, we krytym wozu ſ pschedběhanikom a dwanaccźimi nošcherjemi, jara wobžedźnje!“

„Schto wy tu wſcho rěcźicźe? Kotre dźěćo bha?

„O, wodajcźe, ja myślach, ſo ſće wy ſ ſan Reeſcźanami ſnaty, ja měnju bžowcźičku Katku, kotraž će pola Wittoweje ſ běhańcźu, wěſcźe-li?“

„Wſchohomózny Bože! Tole dźěćo je mortiwe?“ wopraſcha ſo Schmidt, pożydnywſchi ſo na łaiku, pschetož ſtrózčе hłoſu jemu do ſtawow ſaješe.

„Ach haj, holcźka njemóžeſche bžhanje ſnjeſcź, wěſcźeli, bě dźe ſtajnje tajke ſłabuſchke dźěćo, bórſy bě po nim, wbohe žałko!“

„Ale ſtary cźłowjek, dźěd, žónka, hdźe bha tón je?“

„To wam bohužel rjeź njemóžu. My ſmy jeho na tom dnju, hdyž ſwój cźapor pschedachu, k žebi wſali a jeho ſ kuſkom mjaſa a bérnami trochu pohžiwili. Ale wón tak malo je, pschetož to běchu jeho pošlednje 50 ſchěžnakow, ſ kotrymiž pobrjeh ſaplaćł, a pjenjes ani njedobžahcźe, a na to je wón ſwój ſymnik do cźaſatnje bonješł.

„Wulki Bożo, tajke hubjeńſtwo!!“ rjekny Schmidt ſcźicha a mlokowa rěcźeſche dale. „Ja chžych hiſchcźe jemu prajicź, ſdźerżcźe žebi ſwój pschewoblek, cźłowjenu muſej na tych nješchto ſchěžnakach njeſałeji, ale wo tom njechajche wón niczo ſłyſchećź, ſtari ludźo maja druhdy tak ſwoju hłowu.“

„Hdźe bha wón je?“

„To dóſć runje njeviém. Hdyž bě pola naš dźeń a nóz pobył, je ſ domu ſchol a njeſłyſmy jeho wjazy widźeli.“

„To je tola žałostnje, žónka.“

„Haj, to je wérno, mój knježe, mój muž a ja ſmój to też hižo prajiłoj, ale ſchto móże cźłowjek pschi tom cźinicź? Takе wězy ſo cźaſto ſtaiwaju, naſch jedyn nima khiwile, ſa tajkim ſtarym cźłowjekom běžacź.“

„Njemóžeſche trašch nětkaŕ wědźeć, hdźe mohł bycź?“

„Ja dožnla njebych wědźała, knježe. Tola wocźakniče raš, hm, haj tola; ſnano wě knjeni Wittowa, jendźelſka płokarnicźa na Norderſtim torhoſchcźu nětčiſo to tom. K njej wón druhdy pschikhadźeſche po ſwoju malu wnuczu Katku. Sšnadź je wón tam nadeńdźeſe.“

„Džakuju ſo wam ſa ſdźelenje!“ rjekny Schmidt ſ bkłim hłoſom, a w zunjoſrudnych myślach wotkhadźeſche ſe bydlenja, ſo by ſo dźeje njekomdźo pola njenowaneje adreſy wobhonjał.

Hdyž knjeni Wittowej ſdźěli, cźehobla je pschichoł, wona prajeſche: „O, potom ſće wón ſawěſcźe knjes major, kotreho wón wocźakuje, wo nim rěcźi wón njepschestawajcy.“

Swjeſelenu prajeſche Schmidt: „Wejſće bha wy, hdźe wón je?“

„Ow haj!“

Knjeni Wittowa pokaja je ſeleſkom horje: „Wón ſedźi w hornjej jitwi.“

„Tudy w domje?“

„Haj, mojej dźowzy a mi běšče ſel khudaka, ſo ſmy jeho, hdyž ſem pschińdźe, njes tym ł žebi wſakoj. Mój žebi tola myſlachmoj, ſo nječtó žebi po njeho pschińdźe. Cźakajeſe, to budźe hižo tydźeń, ſo je pola naſ.“

„To je pěkuje wot waſ, jara dušchnje!“ wotmołwi Schmidt a tłóčeſche jendźelſkej płokarnicźi tak mózniе ruku, ſo je ſkchiwjenym wobliczom ſwoje porſty wot jeho wuſwobodźi a ſ druhej ruku na ſłyſchy pokaſujo, ſawoła: „Stupajcźe pjeć ſtyhodow horje a potom runje won!“

*

S pukotatej wutrobu wotewri major durje, tu ſpředeſche Louwers w lenoſchy pschi wokńe: Ropot wotewrjenych durjow pohnu jeho ſo wobhladnyć, a ſe ſkowani: „Schmidto! Budź Bohu džak, ſo tu ſy“, ſo wón na pol poſpěhny.

„Louwerſo, ſchto je ſo wicźho ſtało! Ja ſym ſchepoſpě wrócźo pschiſchoł“, bě wſchitko, ſchtož mózeſche major rjeź, ale jeho ſpohladnjenje a tłóčenje ruki prajeſchtej wjazy hač hłowa.

„Nětko mózu wumrěć, pschecźelo, pschetož dźeſcźu je lépje, je tam“, rjekny ſtarz, pokaſujo ł njebjeſam. „Lepje njemóžeſche to mcź.“

Khwilku knjeſeſche hłuboka cźiſchina wo jitwi, dokiž Schmidt ſaſo rěcźecź njeſapoca: „Wumrěć? Pój, ſi, Louwerſo, to wſchak mózeſch pschezo hiſchcźe cźaſa doſcź. Staroſcźe wo žiwnoſcź ſu ſo nětko pominyle, tu khwilu pópódźeſch ſe mnu ſobu domoj, a ja budu ſo wo to prózowacź, ſo ſmějeſch ſo derje, dokiž —“

„Dokiž Bóh luby Knjes njepraji: Njech je doſcź, twoja ſymna je ſo pominyła a nałeće ſkhadźa“, ſnapischcźiwi ſtarz a ſpohladny ſe ſłyſlojtnyj wócźkomaj ł njebjeſam.

Kónz.

dźěli na 50ětnymaj jubilejomaj Hrodźišćańskeho wosjerskeho towarstwa 31. meje a Mukranćanskeho wojerskeho towarstwa w juniju. Na sjedźe kavallerije 12. a 13. julija w Drjezdźanach so někotři towaršachojo wobdźěla. Sapjatnowar towaršch Wintler sdźěli, so je so mlynšći wobsedźer Ella w Rakojdach pomjertnemu pjenjesa za swojeho samrěteho nana k lěpšemu towarstwa wudak. Towaršojo so z džakownym postajenjom k wěcjenju wjacha. Towaršch Manja běše so dopokdnja jako sastupjer towarstwa na wokrjesnej zhromadźiznje wobdźělił a rozmawješe, so bu major Klemm sajo-wolenu a je honjenu wzhijał.

Z Dobrošic pola Njeswočidła. Zmylnje wozjewjene mejumjetjanje njeje příchodnu njedźelu, ale je so hižo wčera štwórt wotmołco.

Z Pančic. Na přeče mnohich starších, zwola šulski wjednik na swjedźenju donjebjesstpěća po popołdnišim nyšporje staršisku zromadźiznu do šulskich rumnosćow, kiž běše pomérnje jara derje wopytana. Jednaše so wo wšelakich šulskich należnosćach, wosebje wo staršisku radu a jeje winowatosće, też wšelake njedorozumjenja mjezachu so wujasnić. Po nowym šulskim zakonju je so mnoho přeměniło. Nawjednik rozłoži zarjadnistwo šulskeho předstejićerstwa a wubjerka a jeju nadawki. Tuteho rozdźěla prjedy njemčejachmy, też nic staršisku radu. Ta je wuplóć noweho časa. Po zakońskich postajenjach móže so wona w jenotliwych šulskich gmejnach wolić. To ma so w lokalnym šulskim porjedže wosebiće postajić. Hdźež potom wobsteji, ma so porjadnja po šulskim zakonju znowa wolić a to na tři lěta. Staršiska rada ma nadawk, z wučerjemi hromadźe zazbožde dźěći w přezjenosći a měrnosći dźěłać, wosebje na poli wóchenjenja a so zamolwita čuć za postup šule a jeje zarjadnistwa, zo so ji też trěbne srědki k temu přizwola. Ličba staršich móže być hač do 15. Bliže wo tym postaja lokalny šulski porjad. Dale rozpominachmy wašnje wólby, wuzwolenje dowěrnika a powołanje zhromadźiznow. Pódla tutych formalnych praščenjow so mnohe druhe należnosće naréwnychu, wšelake njedorozumjenja so wuhładkowachu a tak so starši a wučerjo w najrjeńšej přezjenosći rozeńdźechu. Tuta zhromadźizna je mnoho wujasniła. Hdźež so njeje hišće do staršiskeje rady wolilo, tam ma so to hnydom stać. Zeńdu so wuzwoleni — najpozdźišo po dwěmaj njedźelomaj — na namołwjenje šulskeho wjednika. Wuzwoleni postaja sej swojeho dowěrnika.

S Němcow. Do našcheho bačonjaceho hnězda, kiž je psches 100 lět stare, so ji najmjenšeho a symjeseho puczowanja jenož bačonjaca wrócił. Jako běšche dwě jeji sjejeńka, pschileczeschtaj zušaj bačonaj do hnězda. Po dleschim wojowanju wudowu wutušaschtaj a jeji hnězda cžišnyschtaj. Zušaj bačonaj tute stare hnězdo wobzynnychtaj.

S Wochos. Wutoru wječor wudyri woheń w hrózni žiwnosćerja Ludaśca, mjenowaneho Raka. Kaž so powě, so woheń nadobo s nětkotrymi mětinami wudobyhaś na murje wotpali. Nimo tomu a tuna so też ratałske maschiny zobuspalichu. Tutón woheń hižom tšesi wob tydźeń.

Z gmejnskeho žiwjenja

S Raschowa. Pónđźelu wječor jeńdźechu so w hościenju „K Lubinej“ gmejnjsky sastupjerjo k sjawnemu posedźenju. Přischečitaschtaj so pschipiwjaj hamtskeho hajtmanstwa a finanznjho hamta. Čežke wutrudowanje žadaśche žebi sestajenje hospodaršskeho plana. Shromadnych wudawkow steji w hospodaršim planje 16 990 hr., kotrymž 14 613 hr. shromadnych dochodow napischeśo steji. Sastupjerjo hospodarški plan jenohłósnje dowolichu. Pschiswolichu też, so smě so 100 metrow rukawinych schlauchow za wohnjowu woboru kupić. Murja wokoło wjesneho hata ma so stworjeńcza a ponowić. Młodostni dostawarjo podpjery maju to jako dyrbjeńše dźěło wukonjeć.

Posedźenje předsydstwa a wubjerka Kukowskeje khorobneje kasy

We Wudworju, 13. rózownika 1931.

Posedźenje wotmě so w „Herbskej grychće“. Nětčiši předsyda, k. kubler Lebza ze Serbskich Pazlic, jo wotewri a nawjedowaše. Najwažniši dypk dźeńskeho porjada běše létna rozprawa a zličbowanje na zašle léto. Z njeje dowidźimy, zo je so po możnosći wšudże lutowało. Při dołhej bjezdźěłosći su so dokhody też znižile a tuž so nadźijamy, zo so wudawki za lěkarja, lěkarstwa a khorownje też zniža. Dźiwajo na druhe léta su dźensa sadźby we Worklečanskej khorowni khětro wysoke. Wot 6. januara 1931 su přinoški wot 6 proc. na 5½ proc. znižene. Předsydstwo mješe 9 posedźenjow a je w nich 29 dypkow downradźiło, wubjerk zeńdźe so 3 króć. Do předsydstwa słušeja tukhwilu sćěhowacy knježa: Jakub Lebza (předsyda) Pawoł Cyž ze Smječkec, Franc Rjeńć z Worklec, Jakub Narčiz z Kukowa, Pětr Dórnik z Wudworja, Jakub Narčik z Kukowa, Pětr Dórnik z Wudworja, Jakub Michał Pólk z Pěskec a Michał Cyž z Kukowa.

Sobustawow běše 31. dec. 1930 — 2282 (1929 — 2395). Khorownych wopismow bu 3019 (2296) wustajenych, w khorownjach přebywachu 141, znjezbožiło bé jich 110, na khósty stata buchu lěkowani 34, zemrěło je jich 30 a podpjery za njedźelniće dósta so w 132 (141) padach. Wšěch dokhodow běše dohromady 165 791, 15 hr. (1929 — 172 583,27 hr.) a wudawkow 155 383, 14 hr. (1929 — 166 135,45 hr.), tak wučini zbytk w kasy 8408,01 hr. Wobšérne zličbowanje su kk. kublerjej Cyž z Prawočic a Wjenka z Khróšćic a khěžkař Jan Wornač w Kukowje nadrobnje přehladali a za prawo připóznali, tak móżetaj pokładnik a předsydstwo so wuswobodźić. Cyle zamožanja, kiž je w bódnostnych papjerach, hypothekach, nalutowańach atd. zwěsćene, wučinješe kónc léta 21 884,48 hr. Kukowska khorobna kasa je jena z najsylnišich a wopřija wjetši dźěl wsow nawjećorneje serbskeje Łužicy.

W dalšim přiwza so přidawk k statutam dla dojacych dźěłaćerjow a bu tak woprawnjeny. Dźěławosć pódlańskich pokładnikow je so trošku přeměniła. Wo tym so też rozprawješe a so bjeze rozmołwy wšitko skhwali. Dla přizamknjenja tudomneje khorobneje kasy k zwjazkej sewjerneje Sakskeje so na dalšu zhromadźiznu wotstorči. Po přečitanju zapisa so posedźenje wokoło 10 hodźin skónči.

12. wokrjesny zjězd wójnsk. zranjenych w Zemicach-Tumicach

Budyšći wokrješ wójnskich zranjenych a wojerišći jawostajenych wotmě ławdźenu njedźelu swój wokrjesny sjězd w Semjach-Tumjach. Sastupjenych běšche 23 městnych skupinow z 51 delegatami. Towaršcha Hornoserbowa z Barlina měješče jasminowy předsydnoršće „živjenjskí dóńt wójnskich wopornych“. Po předpołdnišu běchu wólby. Po wólbach pschijachu so nětkle namjety. Wokrjesny sjězd 1932 budźe w Salowju (Sohland) n. Spr.

Hospodarski plan města Budyšina

Serjedu sapoczachu měschczanjan sastupjerjo wo hospodaršim planje na 1931/32 jednacz. Pschi sawodze sdźěli k. wjschichi měschczanoscha, jo je hischcze z loischeho lěta njewurunany defizit swostał. Je pak wotmyslene jón z rezerwow měschczanskich dźěłarjow kryć.

Nowy hospodarski plan stoji po we dołhodach a wudawkach na 6½ milijonow hriwnow. Nastanje nowy defizit wo 784 000 hr. Rada namjetuje, so by so tutón njedostatk z podwobjenjom piwoweho dawka, zawjedźenjom dawka na łóčzi a z powyschenjom wobydlerskeho dawka na 5 trócz tak wuzoli łaz dotal, wurunał. Město pjeca konjekwentnje lutuje. Dotal je so 15 pschichtajenzow a sastojnikow wulutowało. Snižene sastojnischich mjdow je městu 137 000 hr. salutowanych wudawkow wunjesło.

Pschicrunaje je Žitawu ma Budyšćin mjenje personala. Ma pak wjazy schulow dyźi Žitawa, też wjazy policije, dokelž ma Žitawa statnu policiju, telohorunja ma Budyšćin wjazy personala k wotbładanju thornych.

Najcežischcze praschenje je bjesdźełoj. Budyschin ma nětčle 1421 bjesdźełnych, 1229 krijowych podpjeranych, 1300 spomožerišich podpjeranych, 600 sozialnych a 330 makorentnarjow. So by swoju industriju tu sdźerżało, je město z wulkimi pjenježnymi woporami spjtało.

Wuradźowanja wo hospodarišim planje běchu jara mérne. Swjetscha so jenotlíwe strony generalneje debaty widachu. Pjatk so z jednanjom pokračowasche.

Łužiskoserbska wustajeńca w Zagrjebje

Też w Zagrjebje wobsteji „Towarstwo Přećelow Łužiskich Serbow“, kiž w poslednim času jara aktiwnje dźěła. Je nětko w Zagrjebje zarjadowało wulku „Wustajeńcu narodneje kultury łužiskich Serbow“, kiž so swjatoče wotewri dnja 10. meje t. l. Hłowny dźěl wustajeńcy tworja dźěła nam derje znateho přećela našeho luda, molerja Anta Trstenjaka, kiž wustaji 54 wobrazow, serbske drasty a krajiny. Nimo teho je hišće naš serbski molerš Měrćin Nowak-Njechorński zastupjeny z 8 wobrazami. Přizamknu so serbske knihi a časopisy, tak zo wustajeńca podawa dobry wobraz kulturneho žiwjenja našeho naroda.

Wustajeńcu zahaji dnja 10. meje dop. w 11 hodź. předsyda towarstwa k. prof. Jušić, kiž wosebje też postrowi zastupnika jeho Majestosće krala Aleksandra, generala Popovića. Naš přećel k. Šidak zahra potom Juhosłowjansku a Łužiskoserbsku hymnu. Dwaj wobrazaj Měrćina Nowaka: „Křižeŕ“ a „Wóhnjoš“ so hnydom předaštaj na dnju wotewrjenja wustajeńcy.

Wustajeńca je w Zagrjebje wulku kedźbnosć zbudźiła. Wona so jara wopytuje, wosebje też ze strony studowaceje młodźiny. Nad portalom wučerskeje šule, w kotrejž wustajeńca je zaměšćena, zmahuje pódla juhosłowjanskeje też naša łužiskoserbska khorhoj. Wustajeńca traje do 18. meje. Njedźelu, 17. meje přednošuje k. Dušan Bogunović wo łužisko-serbskej kulturje, při čimž so też łužisko-serbske pěsnje zahraju.

Wo zarjadowanje wustajeńcy maju najwjetšu zasłužbu njesprócniwi prócowarjo a horliwi přećeljo našeho naroda kk. Stanković, Šidak a dr. Jušić. Spominamy z wulkim dźakom na jich prócowanja w słužbje našeho naroda a juhosłowjansko-łužiskoserbskeje wzajomnosće.

Swójbne powěsće

Semrěli: Mag Kurt Polink w Budyšćinje, 28 lět; khowanje budźe pónđźelu pop. w 3 hodź. na Tuchorśtim pohrjebnišću. — Helena Marja Remłowa rodź. Sowaeŋ w Małym Wjelkowje; khowanje budźe jutśe njedźelu pop. w 3 hodź. — Arnošt Hendrich Herzog, kubleŕšći wumjeńćak a wjeńsanoscha n. wotp. w Jokowje, 80 lět; khowanje budźe jutśe njedźelu pop. ½4 hodź. wot žarowańšcheho domu. — Mag Emil Schäfer, mějićel póštowego městna w Protezach, 43 lět; khowanje budźe jutśe njedźelu pop. w 3 hodź. wot žarowańšcheho domu. — Jan Hanšch, zahrodnik w Borku pola Mojerez, 63 lět; khowanje budźe jutśe njedźelu pop. w 4 hodź. — Erna Hellmannowa rodź. Kłoßeŋ w Nitšej, 27 lět. —

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladny na wjedro za jutśišchu njedźelu: Powyschitkownje rjenje a cjopło. S městnami móże ke krótkim njewjedram dóńć.

* Čežke njeszbože je jo w Scherpenseen pola Aachena stało. Tam pjeczlětny hólčk na drózy hrajesche. Runje hdyž jeho mać po njeho pschińdże, so by jeho domoj dowjedła, so j pištole jeneho zlowneho sastojnika we znapjeczenja ležazej rjeźi, kotryž swoju bróń rjedźesche, wuzeli. Kulka macjeri lewu ruku wysche lokcza a hwiždże lewoje nohi skrani a hólčka do sadnjeje hłowy trjechi, so bé hnydom morwy. Sastojnika su sajeli a do pschepytowanskeho sastwa wotwjedli.

* Litewske knjeżerstwo je prawneho pomocnika němskeho pósłanstwa w Litwje, rjekniła Baumgärtela, kotryž je so hižo w lěcze 1920 w Litwje sastydlił, wupokasało. Won dyrbi 14. junija Litwu wopuschćić.

* Wo nowym rubježnym nadpadże so j Marokowskeje powě: Na dróhy mješ Wonjadom a Kennitru su rubježnizy automobil, kotryž bé j dwěmaj Europjanomaj a schtyrjomi domorodnymi wobsadźeny, nadpadnyli. Jedyn j domorodnych je so mohł hacj k blischjej franzowskej wojerskej straži wukłowacj. Hasrunujež bé cjełko sranjeny. Hnydom wotpółani wojazy su na městnje nadpada zyle wurubjeny automobil a cjeła tśoch domorodnych namakali. W lěsu, 8 kilometrow dale, su cjeło jeneho Europjana wuhrjebili. Druheho Europjana su rubježnizy najtšerje wotwjedli.

Towarstwowski powěstnik.

Hodźij: „Jaroměr Imiš“. Njedźelu 17. meje pop. w 5 hodź. zhromadźizna pola Mrózec. Přinoški ke posmjertnej pokładni maja so wotwjeść. Rozprawa wo swjedźenju so poda. Přinđźće wšitcy.

Hrodźišćo. Serbske tow. „Zerja“, sobustawy předsydstwa a dowěrnicy, jako wubjerk za swjedźeń 10ětneho wobstaća serb. tow. „Zerja“, maju pola podpisaneho wutoru 26. meje pop. w 3 hodź. posedźenje, zo by so dowuradźiło, kak ma so swjedźeń zrjadować, kóždy ma z wěstosću přiń.

Jan Róża
předsyda serbsk. tow. „Zerja“.

Hrodźišćo. Spěwny wotrjad jednoty „Sokol“ a tow. „Zerja“ ma wutoru wječor w Rakojdach po zwučowanju ważnu spěwnu hodźinu. Mamy při wěrowanju spěwać. Njech spěwarjo a spěwarki přińdu.

Ł. S. S. Z. Sobustawstwo ma njedźelu na zlět přijeć připołdnju. Bratřa po jednotach abo wokrjesach z khorhojemi a hudźbu w 12 hodź. do Radworja začahnu. Zwjazkowy načolnik.

Ł. S. S. Z. Dźěći maja w Radworju z dypkom w 12 hodź. pruhu.

Narańši wokrjes. Bratřa a sotry narańšeho wokrjesa zhromadźuja so njedźelu w 12 hodź. při Radworjskej nowej šuli a začahnu zhromadnje do wsy!

Nawječorny wokrjes zhromadźuje so na zlět ½12 hodź. w Khróšćicach, najpozdźišo ½1 hodź. při pólnej bróżni w Radworju.

Njeswačidło. „Jutrnica“ wobdźěli so njedźelu na sokolskim zlěće w Radworju. Zetkanje w 1 hodź. pola młynskich khěžow.

Poršicy. Tow. „Swěra“ pojědże z kolami na sokolski zlět do Radworja. Zhromadźujemy so w 12 hodź. před Lindnarjec hościencom w Poršicach a jědźemy přez Krakecy. Předsyda.

Rakecy. „Lipa Rakečanska“ wobdźěli so z khorhoju na sokolskim zlěće w Radworju. Prosy so wo bohate wobdźělenje. Wotjědže so wot Hönčec hościenca z dypkom w 12 hodź. z kolesami.

Radwoŕ. Sokoljo, kotřiž na zlět z kolesami přijědu, smědźa pola br. Winarja kolesa překhować.

Serbska Ludowa Rada změje srjedu 20. meje posedźenje. Wše jeje organizacije so z tutym přeprošuja.

Srjedźny sokolski wokrjes zhromadźa so njedźelu ¼1 hodź. pola noweje šule w Radworju a pónđźe zhromadnje do wsy. Wokrjesny načolnik.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. S. S. R. D. wobdźěli so přichodnu njedźelu na sokolskim zlěće w Radworju. Wšitcy sobustawy zwjazka zhromadźa so ½1 hodź. pola Krahlec w Radworju. Ze tutym namołwjam wšitkich towaršow, so wobdźělić na tutej manifestaciji serbskeho luda. Prošu dale, zo bychu sobustawy z dypkom w Radworju so zešli. Jurij Spitank, předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězowy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Landständische Bank
des ehemaligen Sächsischen Markgrafums Oberlausitz in Bautzen
dawa
hypotheki
na wjesne a městanske leżownosće.
wosebje też k wotměnjenju wupowědźenych nahladnos'enych hypothekow
Tohorunja so porućuje za nalutowanki w swojim syrotam wěstym
bankowskim wotdźělenju
za nalutowanki

Kedźbu
Serbja!
Herbska grychta w Radworju
Z přileżnosću Sokołskeho zlěta porućam bratram a wšěm Serbam swoje hościnske rumnosće, dobre jědźe a napoje
Na zlětnišću zmjeju swój stan
Wo přećelnu podpjeru prosyja
Arnošt Šubert a mandźelska

Wobuća kiž w lěče trjebaće

Bata

w Budyšinje na Bohatej hasy 16

Telefon 2534

Samsna wuporjedźernja

4.90

Wulk. 27-34, mod. 3922-08

Za dźěći k wokołoskakanju krute nizke stupnje z nimale njeroztorhacemi a elastiskimi pódušemi.

5.90

Wulk. 27-34, mod. 3632-22

Světłobrune hólčace nizke stupnje z box-kože. Rjenje wupyšene. Sylne dobre póduše a gumijowe pjeńki.

2.90

Model 1195-03

Za brjóh a lěčne přebywanje tute lohke, krasne płatowe stupnje z elastiskimi gumijow. pódušemi. Rjane, pisane wupyšenje.

3.90

Model 2145-09

Přijomne, běłe, šěre, beige žonjace nizke stupnje, płatowe z gumij, pódušemi a nizkimi pjeńkami. Praktiske stupnje za wšědn. dźeń.

9.90

Model 9555-76

Elegantne wuřezane stupnje za lěco, sandal. forma, wysoke, świžne pjeńki. Njeparujomne za lěčny čas.

9.90

Model 2065 54

Lohke, hłubokořezane sandalowe stupnje z połwysokimi pjeńkami. We wšelakich barbach na składźe.

9.90

Model 5505-09

Elegantny chevreaux abo boxcalf-pumps w cyle nowočasnych form. z świžnymi pjeńk. Jednorje wupyš. ale tola wysokoelegantnje.

9.90

Model 2927-28

Sandalowe nizke stupnje z bruneho boxcalfa z elastiskimi pódušemi a gumijowymi pjeńkami. Za dźělo w domje a do wobchoda.

5.90

Model 1137-03

Praktiske stupnje za čopłe lěto: šěre abo běłe płatowe stupnje. Hodźi so też za brjóh a promenadu.

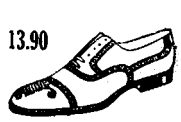

13.90

Model 7637-16

Poslednja nowość, świžna forma ze šěrokimi pjeńkami, boxowe, módrobrune abo mahagoni. Modne stupnje za knjeza.

Sensacija

mojeho lětušeho

swjatkownoho předawanja

Jenož w kupnym domje

Max Herde

w Budyšinje

na Kamjentnej hasy

Njeskhomádźe tutu skladnosć

Sportske košle, spodźiwnje tunjo wulk. 50—60		0.95
Sportske košle, spodźiwnje tunjo wulk. 65—75		1.25
Sportske košle, spodźiwnje tunjo wulk. 80—100		1.95
Mužace makowe košle, składnostna dźěłba		1 50
Mužace kopřiwinowe košle, šěroko dźěłane		1 50
Mužace perkalowe košle, wosebita dźěłba		1 50
Mužace košle ze zasadkom, kruta kajkosć		1.50
Mužace dnjowe košle, běłe, składnosć		1 95
Mužace zwjerśne košle, pisane, poražak		2.95
Mužace zwjerśne košle, běłe, poražak		2 95
Mužace zwjerśne košle, mustrowane,		3.95
Mužace spódnje kholowy we wšěch wulk.	wot	0.95
Mužace spódnje košle, makowe	wot	1.25
Sokolske košle, spodźiwn.e tunjo		0.50
Dźěćace pulovry, spodźiwnje tunjo	wot	0.95
Seplske kholowy, spodźiwnje tunjo	wot	1 95
Dźěćace šlypfry, mjeńša wulkosć jenož		0.15
Dźěćace šlypfry, makowe, we wšěch wulkosćach		0.35
Dźěćace šlypfry, wumělska žida, smuhate		0.50
Dźěćace šlypfry, charmeus, we wšěch wulkosć.		0.95
Dźěćace pryncesowe šlypfry, składnosć		0.95
Dźěćace pryncesowe suknje, mako, we wš. wulk.		0 95
Dźěćace pryncesowe suknički, běłe z wušiwanj.		0.95
Dźěćace nócne košle, we wšěch wulkosćach		0 95
Dźěćace košlički štrykowane, we wšěch wulkosć.		0.39
Žonjace šlypfry, wosebita dźěłba		0.50
Žonjace šlypfry, wumělska žida		0.95
Žonjace šlypfry, charmeus		1.50
Žonjace pryncesowe suknje, makowe		0.95
Žonjace pryncesowe suknje, charmeus	jenož	2.95
Žonjace nócne košle, spodźiwnje tunjo		1.95
Žonjace nócne jaki, spodźiwnje tunjo		1.50
Žonjace košle z wušiwanym, składnosć	wot	0.75

Nohajcy na tutych dnjach njesměrnje tunjo předawamy

Žonjace nohajcy, składnostna dźěłba jenož	0.19
Žonjace nohajcy, płóčliwa žida	0.49
3 pory žonjacych nohajcow, žiđźany flor	0.95
Žonjace nohajcy, mako, kruta kajkosć	0.95
Žonjace nohajcy wumělska žida, Zella, wos. dob.	0.95
Žonjace nohajcy wumělska žida płaťer. jenož	1.50
3 pory mužacych nohajcow	0 95
Dźěćace nohajcy we wšěch wulkosćach wot 1—11	0.50
Dźěćace nohajcy, mako a flor wulk. wot 1—11	0 95
Dźěćace nohajcki, mako a flor wot 1—6	0.15
Dźěćace nohajcki, mako a flor wot 7—11	0.25
Dźěćace sportske noha cy wot 1—6	0.50
Dźěćace sportske nohajcy wot 7—11	0.60

Njedźelu wotewrjeny

Poručam

dołhe škórnje ručne dźěło wot 24,— hr., **krótke** wot 14,- hr.,

boxowe dołhe a wšě druhe wobuća

podawam toho runja zniżene, kaž też po měrje zhotowjene

Josef Mark, šewski mišter **w Kukowje**

Masivna khěža

z pódlanskimi twarjenjemi, kiž so jara derje zadanja, k temu rjana sadowa zahroda, je w **Kukowje čo. 9** hnydom na předań. Bliže zhoniće w „Korčmje při klóšťrje".

Wokna a durje

Meble kóždeje družiny

Tunje płaćizny — Ciste dźěło

Wopytajće Was rady darmo

E. Michalk w Mikowje

Telefon Mikow 52

Daloko a šěrokoznate Taubenheim přestajomne

komoty

za woły a kruwy dostanjeće

w Rakecach

pola kowařskeho mišitra Kaplerja a

we Wulk. Zdźarach

pola **E. Lobacha**, wikowar z mašinami abo sobotu na prosacych wikach w Budyšinje

Serbske łačele

(Gramofon Platten)

ma na składźe

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Kběža

z rjanej zahrodu, na předań

w Zdźerje čisło 19

Gardiny

pisane, dobry wot, zwjerśne gardiny — story marquisety a tkaniny za zawěški

Wulki wubjerk, jara tunjo

KURT ERLER

na Žitnych wikach 11, znapřeča „Złoteje Hwězdy"

Mała žiwnosć

w Banecach pola Přěčec, wok. 10 kórcow, hnydom zamóžitym kupcam na předań **w Banecach 3**

Štó pjenjezy pyta?

Wot 800.— hr. w kóždej wysokosći. Žane poskódkowanje. Rozprawa darmo.

G. Rössler w Žitawje

Komturstr. 3 p. 10-1 a 3-6

3 běhaki

su na předań

w Radworju čo. 85

Dźěćacy woz

njetrjebany, 30 hr. tuńo kaž **hewak na předań**

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4

Ržana słoma

na předań

w Čelchowje čo. 3

Sućelna kruwa

so pyta

w Bošecach čo. 14

Łužisko-Serbske Sokołstwo

zmjeje njedźelu 17. meje 1931

III. zwjazkowy zlět

w Radworju

Swjedźeński nyšpor / Swjedźeński čah / Zjawne zwučowanja / Serbske reje / Mejski swjedźeń ze meju / Wohnjowe skupiny

Zlět ma być z dobom serbski ludowy swiedźeń.

Započatk porjada pop. w 2 hodź. Připoldnju w 12 hodź. naměstna hudźba a witanje hosći

Wšěch Serbow a Serbowki přeprošuje

Zlětowy wubjerk

Małe nawěštki hižo přinjesu ważitk!

K swjatkam

wosebje tunjo

Lěčna drasta za holcy a hólcy kóždeje staroby

Holčace wobleki wot 1.95 ◆ Hólčace wobleki 3.75, 5.45, 8.75

Trenchcoaty a lohke lěčne mantle w. 8.75 ◆ Hólčace kholowy 1.95

Kielske bluzy wot 4.35 ◆ Rólowanske bluzy ◆ Njepřemokawe kabaty ◆ Kosmičkate mantle ◆ Holčace bluzy wot 1.75 ◆ Tirolska drasta ◆ Faldowe suknje

Nowočasna štrykowana drasta za žony, mužow a dźěći

Westover „Moda" 5.75 ◆ Pulovry bjez rukawow 1.48, 3.75, 4.75, 5.75

Pulovry z wottorh, zapinanjom wot 6.75 ◆ Strykowane lacy 5.75, 6.75, 8.75

Strykow. wobleki ◆ Jaki 6.75, 8.75, 12.75 ◆ Štryk. wobleki 4.75, 7.75, 11.75

Nohajcy 1.48, -.98, -.78 Muž. nohajcy -.98, -.78, -.58 Nohajcki -.78, -.58, -.38 Sportske nohajcy 3.75, 2.25, -.98

Wosebite składnostne dźěłby **Trikotowe spódnje šaty** za žony, mužow a dźěći

Syčkate jaki -.88 ◆ Spódnje suknje 1.95 ◆ Slypfry -.98 ◆ Žonj. košla 1.45

Wolmjane kupańske wobleki wot 3.85 ◆ Frotěrske twjelki wot —.48

Nowe rjane krawaty —.68, —.98, 1.65 ◆ Zwjerśne košle 6.75, 5.75, 4.25

Wosebje tunje žonjace a dźěćace fale

Njedźelu je naš wobchodny dom wotewrjeny

Prošu, wobhladajće sebi bjez nućenja naše wulke wosebite składy a přeńdźće zajimawu Rudolph-Pasažu. — Mamy stajnje hromadu wužitkanych poskićenjow našich znatych, dobrych Rudolph-kajkosćow po płaćiznach, kiž Wašu wutrobu zawjesceja.

Wilhelm Joh. Georg Haller

Rudolph

w Budyšinje - na Kěžorskej drózy 16

Najstarši a najwjetši wosebity dom nohajcow, wolmjanych tworow, trikotažow dźěćaceje drasty w měsće

Přiłoha k čisłu 112

SERBSKE NOWINY

Nowy Jaromjer, 16. meje 1931

III. sokolski zlět w Radworju

17. różownika 1931

III. zlět Łužisko-Serbskeho Sokołstwa

„Njech zašłe hańby su a hidy, časy!
My z ludom nětko chcemy stać a kročić,
z nim dréć a póćić so, z nim swjećić kwasy,
hréć jemu krew a móc do skutkow točić!"
(Čišinski: Z juskom wótčinskim.)

Po wulkotnym, dušu a wutrobu pozběhowacym swjedźenju dźesateje róčnicy założenja našeho serbskeho Sokołstwa hotuja so Sokolnicy a Sokoljo na třeći swój zwjazkowy zlět do Radworja. Wosrjedź naše historiskeje stolicy smy sebi w nazymniku zańdźeneho lěta dali rozprawu wo prěnim lětdźesatku swojeho sokołskeho skutkowanja a smy dali cyłemu serbskemu narodej bilancu swojeho dźěła. Serbski lud je tute naše dźěło zeznał, dopóznał a přiznał, zo je prawe, spomožne a w najlěpšim zmysłu khmane a dobre. Nětko so w miłym mejskim času znowa zhromadźujemy w druhej stolicy serbskeho žiwjenja a serbskosće docyła: w našim sławn. Radworju a znowa namołwjamy cyły serbski lud, bjez rozdźěła stawowskeho, konfesionalneho a politiskeho: pójće a spóznajće, zo serbske Sokołstwo je waša należnosć, waša zepjera, wašeje swójby dźěćo, kotrehož wutroba za kóždeho swojeho serbskeho sobubratra, za kóždu serbsku sotru, mać, dźowku w dźakownosći a japoštołskej lubosći bije. Přińdźće wšitcy a spóznajće, zo smy my njedźiwajo wšěch človjeskich njedostatkow a njedorozumjenjow swoji, zo hromadźe słušamy w złych a dobrych časach: Serbski lud a serbske Sokołstwo!

Zo hromadu słušamy w złych a dobrych časach. Přede wšěm w złych khwilach našeho dźensnišeho časa hospodarskeje nuzy, kotraž njesmilnje naš dźěławy burski lud krudźi a do čežkich starosćow a do nuzy zatłóčuje. A njezapomémy, zo z nim a wokoło njeho nuzu a starosće čerpi druhi dźěl našich serbskich bratrow, kotřiž su přez wurostki wulkeho kapitalisma dźensa njedźiwajo swojeje pilnosće a dźěławosće dźěłaćerjo bjez dźěła a tak bjez najskromnišeje zasłužby a wšědneho khlěba. A skóńčnje: njezapomnimy tych swojich bratrow, kotřiž dźensa w rozhorjenosći swojeje hospodarskeje nuzy a pod sćěhwkami wulkeje a woprawnjeneje njespokojnosće so rozběhuja do cuzych lěhow a tak we wobzarowanym zabłudźenju pytaja pomoc tam, hdźež jenož hospodarski ruin a narodna zahuba a demoralizacija jich serbskeje powahi na nich čaka a łaka.

My wšitcy słušamy hromadźe; w tajkich čežkich časach materielneje nuzy a starosće dyrbimy pozběhnjenje pytać w idealach swojeje wěry, swojeje ludoweje kultury a we zwjazkach woprawdźiteho bratrowstwa. A potom spóznajemy w dobrych časach wupruhowansku ważnosć nuzy a bědy a budźemy po mysli a čuću, po duši a wutrobje, po rozumje a zahorjenosći jena wulka, posylnjena serbska sokołska swójba.

Naš sokolski zlět w Radworju njeje a njebudźe proste a njetrjebawše zawjesełenje, kotrež by so do dźensnišeho časa njehodźało. Ně, nawopak: zlět ma być skhadźowanka cyłeho serbskeho ludu po słowach našeho sławneho basnika, kotryž je w sokolskim duchu so zahorjał za swój serbski lud, hdyž je nas wšěch napominał:

„Hdyž čežke bědy ze wšěch stron nas krudźa,
my mocy wjazać chcemy w kóždym padźe
a nihdy drjebić w rozkorje a zwadźe,
zo z mocu nas a z lesću njewobsudźa!"

My Serbja a Sokoljo, kotřiž nuzowani k žiwjenju zwonka našeje domizny, spóznawamy snano hišće jasnišo a začuwamy snano hišće mócnišo, hač naši doma, wuznam a ważnosć serbskich sokołskich manifestacijow. Z nich nam napřećo wěje a so směje dych a duša našich, za kotrychž my, zdźěła wosamoćeni, zdźěła zabyći, na ekspanowanych městnach w zmysłu našeho narodneho wozrodźenja a kulturneho wuswobodźenja dźěłamy. Sokołske swjedźenje su za nas swjate dny a my je swjećimy jako tajke, njech smy wšelakich přičinow dla tu, njech druhdźe. A tak budźe też Radwořski zlět tajki rjany mejski swjaty dźeń za cyły serbski lud, dokelž my wšitcy bjez rozdźěła słušamy hromadźe, my wšitcy chcemy z ludom stać a kročić, z nim dréć a póćić so a swjećić kwasy a zabyć hańby a hidy časy.

„Na zdar!" Radwořskemu zlětej a cyłemu serbskemu narodej!

W Barlinje, na dnju Boże Donjebjesstpića 1931.

Jan Skala.

K III. zlětej Serbskeho Sokołstwa

17. V. w Radworju.

W dołhich rjadach hižo čaka
hotowe na zlět swój třeći
hordźo serbske Sokołstwo.
Njech, štóž chce, teć na njoh' łaka,
Sokoł směr swój runy leći,
njestróži so nikoho!

Sokoljo na zlět swój čahnu
po stach z wječora a ranja,
z juha a ze sewjera.
Za wótčinu lubowanu
wojować — kiž druzy hanja,
a jej traća njepřeja.

Sławny Radwor budźe witać
młodych serbskich doprědkarjow,
kotřiž so tam zhromadźa;
našu rěč a narod skitać,
pokazać, zo wojowarjow
— khrobłych — lud też serbski ma!

Serbja, hlej, tuž přispěchajće,
tysacorje stari, młodźi
na naš zlět do Radworja!
Sokołstwo sej wobhladajće,
kiž nam nowe Serbstwo płodźi,
a jo staji do swětła!

Tutón zlět ze świdkom budźe,
zo chce wostać dale žiwy,
lud naš serbski, łužiski!
A zo znowa w tutym ludźe
wěje čerstwy duch, a čiły,
kiž jom' traće zaruči!

Jurij Šewčik.

Do Radworja!

Serbske Sokołstwo zwoła serbski lud na swój zlět!

Jutře njedźelu 17. meje je hłowny dźeń třećeho zwjazkoweho zlěta *Łužisko-Serbskeho Sokołstwa*. Derje poradźeny prěni zlětowy dźeń — dźeń wubědźowanjow — je w nas skrućił nadźiju, zo budźe hłowny zlětowy dźeń wuznamny podawk najwjetšeje ważnosće a budźe to serbski ludowy swjedźeń a zjězd najwjetšich rozměrow.

Jutře 17. meje budźe starosławny Radwor — wutroba serbskeje Łužicy — wulke sokołske lěhwo. Radwořske wjesne puće budźa słyšeć klinčatu hudźbu raz- sokołsk. přezpołow, zemja budźe žarować pod runostupom našich młodoserbskich junakow, nad třistupami našich krutych zwučowarjow budźa praskotajo z wětrom zmahować naše sokołske khorhoje, wojowarske znamjenja serbskich doprědkarjow. Jutře budźe serbski Radwor witać narodnu avantgardu serbskeho hibanja, tych młodych, zasakłych njepowalnych rjekow w čerwjenej košli, w módrej čamarje, ze sokolacym pjerom nad jasnym wóčkom. A Radwor budźe — sokołski!

Serbscy Sokoljo — to njejsu jenož zažrani čełozwučowarjo, kiž běhaju za rekordami w hrach a wubědźowanju. Serbscy Sokoljo — to njejsu wupjerakojo a skřěčakojo kaž tamni herjekarjo, kiž dźensa kóždu Božu njedźelu po hasach a salach so zadźeraju a młóća z hinak myslacymi ludźimi! Serbscy Sokoljo — to njejsu politiscy mordarjo a rubježnicy, kiž nadpaduja z brónju přećiwnika. Serbscy Sokoljo — su to też wojowarjo a doprědkarjo, ale wojowarjo ducha, kiž zacpiwaju a raznje wotpokazaju prawo pjasće a srědk namocy. Serbske Sokołstwo — je to wulke duchowne hibanje wuswobodźenja serbskeje duše z kwaklow wotročskeho myslenja, zmyslenja a jednanja.

Do Radworja dźeja jutře serbscy Sokoljo! Zahorjo wjedźe jich wulka ideja, pomhać wobohemu serbskemu narodej.

Do Radworja zwoła jutře serbske Sokołstwo cyły serbski lud z hór a hole, z ranja a wječora.

Serbski ludo, poskaš ty na tuto zwołanje serbskeje młodźiny?

Serbski buro, dźěłaćerjo, wučerjo, čeladniko, fararjo — póndźeš-li ty jutře do Radworja, hdźež tebje wočakuje młodźina, kiž je sebi za hesło stajiła: Bratrowstwo, służba narodej! Ani dobytka ani sławy!"

Serbski Sokoł wola — serbska młodźina wola! — Što chceš so zapowěsć?

Tuž, do Radworja!

M. N.-N.

Z narodneje a kulturneje Łužicy

Prěnjotny list dra. Józefa Páty,
wozjewjeny w „Narodnych Listach" Pražskich,
čo. 118, II. wudaće.

W Budyšinje, w jutrownику 1931.

Jutrowne swjate dny su we Łužicy nie jeničcy z wulkimi cyrkwinskimi swjatymi dnjemi, při kotrychž też serbski narodny swojoraz ważnosćo nabywa, ale su zdobom też z rozhladom narodneho a kulturneho dźěła za cyłe lěto. Mnohe towarstwa wotměrjaju swoje hłowne zhromadźizny, złožuja zličbowanja z cyłolětneje dźěławosće a wozjewjuja dalši program. Tak činja to narodne, kulturne a hospodarske towarstwa.

Prěni připowědźa so studenća. Či su so lětsa zhromadźili w sakskich Njebjelčicach na jutrownej póndźeli, w najkrasnišej katolskej sewjerozapadnej krajinje pola Kamjenca. Běše radostno posłuchać na jadriwe hłosy serbskeho dorosta, kiž bě so tu skhadźował ze wšěch serbskich stron k tradičnej „skhadźowancy". Přišła bě też serbska inteligenca a krajejo z městneje wosady. Z narodnej hymnu „Rjana Łužica" wotewri zhromadźiznu předsyda Zwjazka Serbskeho Studentstwa Jurij Henčl. Rozhladniwje wjedźeše cyle jednanje, mjez kotrymž zaklinčachu horliwje wótčinske hrónčka basnika J. Čišinskeho, a kritiscy rozběrachu so njedostatki serbskeho narodneho žiwjenja w přednošku Stan. Nawki. Stare stysknjwe skórźby na njeserbskosć serbskeho człowjeka, na liwkosć studowaneho dorosta a inteligency, přesaknjeneje z němskim duchom, buchu tudy znowa wótrje wobswětlene. Njedostatk narodnych šulow a njedostatk srjedźnych šulow je z winu němskeho wukubłowanja serbskeje młodźiny, kotraž potom rěči radšo němski (samo mjez sobu!), kotraž bjerje sebi potom němske holcy za žony, z čimž je hižo serbska swójba zhubjena. Běchu, bohužel, přejara wěrnosćiwe tute poroki přećiwo liwkosći narodnej a dźěławej, kotraž dotal najbóle Serbstwu row ryje. Ale na druhej stronje běše zaso zwjeselace, zo tu hišće je dorost, kotryž je sebi wědomy swojeje narodneje winowatosće a zamołwitosće, kotryž próceuje so wo naprawjenje a chce wšostronske połěpšenje. Bě tam wězo jenož štyrceći studentow z dźensnišich dweju stow, ale hižo samo to woznamjenja mnoho. Duch běše ryzy serbski. Zjednoći-li so z krutej wolu wutrajna dźěławosć, swědomite a šlachotne dźěło, přinjese wuspěchi, kotrymž sprawni Němcy njemóža swoje připóznaće wotrjec. Wosebje w Sakskej su poměry dosć přihódne a połěpšenje w mnohim zależi na Serbach samych. Jenož wjacy česćownosće k ródnej rěči, k ródnemu krajej, k serbskemu jadru! Na cuzych hosći zawěsće dźiwnje skutkuje, nadcúdźe-li w ryzy serbskej wsy lute němske napisma, hdyž je posłužowanje w serbskim hosćencu a na ryzy serbskim swjedźenju němske, hańrunjeż by wšitko mohło serbske być! W Bramborskej je to zrozumliwe. Tam je stajnje bywała želzna pjasć a tam wote dawna su poměry Serbam jara njepřihódne, ale w Sakskej je tola žiwjenje skeršo znjesne.

Stajnje přińdźe mi na prěki doba mjez nami Čechami a Słowakami do swětowoje wójny: też Słowacy běchu na tym we Wuhrach jara zlě a na woběmaj stronomaj běše tajka někajka bojosć před wzajomnymi stykami. My młodźi so tam bojachmy ze strachom před njepřijomnosćemi z městnymi policajskimi organami a Słowacy bojachu so sćěhwkow našeho wopyta tohorunja ze strony wyšnosće. Ręčeše so mjenujcy na skhadźowancy wo hłownej studentskej skhadźowancy. Staji so namjet k zjězdu w pruskej Delnjej Łužicy. Běše hnydom widźeć, zo wjetšina přitomnych běše w khětrych wuzkosćach. Kajke njeprítomnosće z toho nastanu na woběmaj stronomaj?! Běše to typiski a kritiski wokomik za dźensniše serbske poměry w Sakskej a Pruskej. Z Pruskeje je strach!

Srjedu, to je dźensa 8. jutrownika, běše róčne posedźenje Maćicy Serbskeje w Budyšinje. Zešło bě so dosć inteligency a zastupcow serbskeje. Zeško bě so dosć inteligency a zastupcow serbskeje, kotrychž postrowi předsyda rada dr. A. Herman. Skrótka wobrysowa posledniu dźěławosć Maćičnu, wopomni jubileje a zdobom też smjerć staruškeho serbskeho spisowaćela a přełožerja Homera fararja Mateja Urbana, kiž bě so dožiwił nimale 85 lět. Złoži kedźbnosć na nowy zwjazk Maćičneho Časopisa, kotryž je zhotowił dotal cíły a dźěławy prof. A. Muka, při jednanju tohorunja zo swojej mandźelskej přitomny.

Serbska Maćica je nastała w lěće 1847 pod wliwom Maćicy češkeje. Ma potajkim jenaki program a zaměr. Zastupuje zdobom Akademiju wědow a wumělstwa, kotruž Serbja nimaja. Zarjaduje wotrjadne přednoški, wudawa wědomostne dźěła, šulske spisy a knižki za lud. Ma někotre wotrjady, kotrež po mózności, dźensa khětro zcěsnjenej, dźěłaju. Z rozprawow kiž podawachu jenotliwi zastojnicy, běše widźeć, zo so Maćica próceuje dopjelnjeć swój nadawk nanajlepje. Zasłuži sebi też kedźbnosć a podpjeru wot wšěch přećelow dobreho a swědomiteho dźěła kajkeržkuli narodnosće.

We wobłuku Maćičneho programa přednjeseštej so dwě wotrjadnej přednoškaj. Prěni měješe prof. Ota Wićaz wo serbskich ludowědnych dźěłach němskeho etnografa Wilibalda Schulenburga, hač dotal pilnje dźěławeho. — —

Na to sym ja podał kritiski načisk stawiznow dotalneho narodopisneho serbskeho dźěła, započejo ze Abraham Frenclom přez dobu Smolerjowu a Mukowu hač do dźensnišeho časa, zo bych pokazał we wobłuku docyłneje ludowědy, z wosebitym dźiwanjom na češkosłowakske polo a na připrawjeny Safařikowy Wšosłowjanski narodopisny muzej, na dokonjane serbske dźěło, na njedostatki tutoho dźěła a na dalši program. Sym też kedźbnosć złožił na nowe možnosće dźěła, na fonografiske zapisy Pražske, wuwjedźene pod nawjedowanjom prof. Józ. Chlumskeho, z kotrychž sym hnydom někotre předwjedł, a też na nowe delnjoserbske filmy.

Tute filmy běše zhotowił delnjoserbski student H. Černa a předwjedźe je po Maćičnem zasydanju ze zajimawym zawodnym słowom, kak je dóšoł k swojemu narodnemu wědomju w Pruskej a kak je so do-

Programm III. zwjazkoweho zlěta Łužisko-Serbskeho Sokołstwa

17. meje 1931 w Radworju.

½1 hodź.: Witanje jednotow, towarstwow a hosći
2 hodź.: Swjatočny mejski nyspor ze swjedźeńskim prědowanjom (farar Cyž-Hajničanski)
1/3 hodź.: Swjedźeński ćah
¼4 hodź.: **Zlětowy swjedźeński porjad:**

1. Powitanje a narodna hymna
2. Zwučowanje dźěći
3. Naše zwučow. dźělo na wšěch polach
4. Wustup najlěpšich na prěkuša, bradłach a konju
5. Zwučowanje sotrow
6. Prostne bratrow
7. Wokrjesne štafety
8. Beogradske družstwo
9. Mytowanje dobyćerjow
10. Přestawka a w njej stajenje hesłow
11. Ludowa scena: Serbska meja. a) Młodźina přiđehnje. b) Witanje wjesneho luda. c) Tři narodne reje. d) Meja so kopa a pada. e) Kralowski běh. f) Kralowski ćah. g) Kralowna so woli. h) Kralowske reja. i) Tři narodne reje. k) Wotkhad.
12. Narodna scena z dosłowom.

9 hodź.: Wohnjowe skupiny na wsy
10 hodź.: Nócna scena na hrodźišku
Wot 7 do 2 hodźin: Reje na dwěmaj zalomaj.

Železnične zwiski z Radworjom

Při wopyće III. zwjazkoweho **zlěta serbskeho Sokołstwa** w Radworju móžeš wužiwać nastupne ćahi **do Radworja:**

z Budyšina	9,36 hodź.	do Radworja	10,01 hodź.
z Budyšina	2,13 hodź.	do Radworja	2,38 hodź.
z Wojerec	10,33 hodź.	do Radworja	11,45 hodź.
z Wósporka	9,45 hodź.	do Radworja	10,24 hodź.
z Wósporka	1,20 hodź.	do Radworja	2,12 hodź.

Z Radworja wróćo:

z Radworja	5,23 hodź.	do Budyšina	5,47 hodź.
z Radworja	9,48 hodź.	do Budyšina	10,12 hodź.
z Radworja	12,37 hodź.	do Budyšina	1,00 hodź.
z Radworja	7,37 hodź.	do Wojerec	8,41 hodź.
z Radworja	11,45 hodź.	do Rakec	12,07 hodź.
z Radworja	5,26 hodź.	do Wósporka	6,22 hodź.
z Radworja	10,53 hodź.	do Wósporka	11,44 hodź.

Kaž widźiće, maće ze železnicu jara dobre zwiski z Radworjom, tuž wužiwajće přileżnosć a wopytajće z hromadami wulki sokołski zlět w Radworju!

Dodawk k zwjazkowym wubědźowanjam

Wjacy dobyćerjow.

Zasada je: třećina wubědźowarjow su dobyćerjo, njesmědźa pak při tym wjele pod połojcu docpějomnych dypkow měć.

Dźesaćibój:

(27 wubědźowarjow — 9 dobyćerjow.)

8. Jurij Ryćeŕ (Radw. jedn.)	126	dypkow
9. Michał Pjetaš (Radw. jedn.)	125½	dypkow

Styribój:

(73 wubědźowarjow — 24 dobyćerjow).

14. Měrćin Symank (Hrodź. jedn.)	39½	dypkow
15. Michał Pjetaš (Radw. jedn.)	38	dypkow
16. Alfred Krupaŕ (Porš. jedn.)	38	dypkow
17. Jan Wejnert (Khróšć. jedn.)	38	dypkow
18. Adolf Bušak (Bud. jedn.)	38	dypkow
19. Jurij Ryćeŕ (Radw. jedn.)	38	dypkow
20. Gusta Krawc (Porš. jedn.)	37	dypkow
21. Měrćin Israel (Delnj. Wuj.)	37	dypkow
22. Jan Bjeńš (Raib. jedn.)	36	dypkow
23. Mikławš Krećmaŕ (Kul. jedn.)	35	dypkow
24. Kurt Česla (Maleš. jedn.)	35	dypkow

Wšitcy, kiž maja runu ličbu dypkow, su jenajey dobyćerjo, na př. wšitcy, ki žmaja 41 dypkow su 9 dobyćerjow. Tak mamy 17 dobyćerjow. Ličby we Nowinje je jenož porjada dla. To płaći tež druhdźe.

Zwjazkowy načolnik.

Jandźelk

(Wobraz ze wšy.)

Schtóža tola na błónčnym śwjedźenju donjeśpjeca abo na mejśej njedźeli wo śiwi wostanje. Žadyn człowjek. Wšchudże wupikani ludźo, kotiž žo na Božej śwórbje wjeśela a raduja. Teš wjele zuřych cźahaju po wšy. *Žyła cźejśdźe wjeśeśe nikotśim tołeśe žo we dreśy ade* jušćajo a śpěwajo. Pšchiidu tam delka mimo ljeśiećki, bdźeš bóś rjenje ležeje a wonja, bdźeš zahrodka wołbiśe bujnje žo kražni a śmeje. Tuž teš jich śpěw wjeśelścho klinći. Pšcheżo cźerśtwiścho pšchibéra.

Ale och, w tyšaj nutśka! Tam je śmjecźe a wjeśelośeś saśchła. S wcźeraweschim žu pšchiśchli cźorni ludźo a žu wśchě śwoje, wjchón błónčnym błyšcźej wotnjeśli.

Tam bdźitaj śtarśchej płacźo, bjes troścźa a lóśchta. — Kak by ńej nétko w pěśni wonka hrajtaś, kak by nats pšchibźěgał a wo kusk pomaśi proštył! Tamle śteji zyła Rita ś jeho hrajkami. Wjazy ju njerumuje a ńej njchrajka. Dobry tydźeń je, so žo ś nimi saběrasće. A śam je potom wśchitke hrajki wjcźor saby ydobje do śkły śkładź. Kaž by wědźał, so je to ł pośledńjemu rasi. Tamle jcho kośejowa śchalka, kak rad ju mějeśće. A dokowakolo śwoje wowazki! — Nan śpita płacź podwjcźa a śpyta macź troścźowaćź. Ale žo jemu njeporadźi. Że śam ćaj w błudźe. Dże tas do teje śiwi, tas do tamneje, ale nihdże jeho njećerpi. A śajy ma maśeśo mjedwjedźa w ruzy, tamneho mjedwjedźa, kotreho mějeśće tak rad, so dyrbjadźu jeho jemu do ložka pjchinjeść, je jeho majśak śe śwojimaj rućkomaj a hłśchcźe śajy pomaśtaś, prjedy hać ke jandźelkam dźěśće. Cźłaźa jeho cźaj žiwjenja ńej ikhowaćź. Je tola, kaž by chtěł jeho rućaju majśakej.

„Pój, Hana, pój — chcemój kusk won hicź, jo na druhe myśle pšchiidźemój. Wšcho nicźo njepomha, dyrbimoj žo do Božeje wole podaćź a śwój bóśt njeśćź, je drje tak być dyrbjało. Pój, pówdźemój na Krchow, jeho wopytaćź a wośmjemoj prawje tjamy kwěźel boju žobu. Jcho kaśchcź bě tam lebjeńka wo jśiwi śeł zgle ś bośom pšchikrutu.

Hana płaćze wośjuel. Symne bźchu jeho rućaj a licźaj, zgle śymne. Pšcheżo śajy je śkładu k njemu śchła, ale njeje wjazy worźiniś śwojej lubej, mórej wócźaj, njeje wjazy „mamińka" wołaś. Leżeśće tola w kaśchcźu. Je mimo — na wécźnje mimo.

Wutrobićźe wótrź ńej žyły a dźeśće žobu. Pomału kročźiłej ke Krchowej. Słónćejo tak kražnje śwećźi a wohrěwa a ptaćźata hudźa na pśchemo, ale niż za njeju. Dźěćźi žo wśchudże wjeśeła a raduja, ale jeju hólćźk njeje nihdże pšchipódła.

A nétko śtejitaj pśched kwětkotjej hórku. Ale mały Jank nicźo njewótmikowi, móża na njeho réćźećź kaž dźadźa. Kaž žo druhim tyka cźerśtwy kwěźel, kiž staj žobu pśchinjeśłoj, do śtjebź tamnych na pol śwjadłych bośowych ńekow do śtjebź kražnych wénzow ś młódnymi kwětkami, kotreż tak njewinowaćźe žo błyśchcźa a śłónćka.

Dołho tam śtejitaj, ponurjenaj hólby do śwojich myślow. Nan je kbokut ścźahnył a macź dźeržł běłe rubiśchćo ńej do mjeśtowcźa. Jandźelk je ś njebjes dele pśchiśchoł. K nimaj je dóśchoł a jeju njeśmérnje śoožowneju śćinił. Jandźelk mały a śloty. Lubośny jandźelk. Mějeśće tajki jaśny hłóś, tajkej młódnej wócźaj a tośte nóśki. Počźa žo pożmějkowaćź a powédaćź. Počźa chodźićź a śej nécźśto powédaśche. Dóśta khołowcźki. Pšchibźraśche dźeń a bóle na rośumje a praśchejśche žo hižo śa tym a tammym. Ale dale jeho tamne jandźelki ś paradija njepuśćićźichu a pśchiwołachu jemu. Tuž njebaśche žo wjazy dźeržaćź, wupśchejtśe śwojej śchibleśchcźu, majśakśe śwoje najlubśche, mjeńkeho njedwójdźa, hišcźe raś a leczejśche wotśal, ł tamnym jandźelkam w njebjeśach. — —

Dźeśaj pśches kérchow napśjeć. Hladataj na zyłe rynki dźećźaznych rowcźkow, widźitaj małe bśe jandźelki na mnohich pomnikach. Mużlitaj na to, kelko śtarśchim bu tehorunja tałe dźěćźo wot jandźelkow śaby wotnjeśene, widźitaj wjele, wjele wulkich rowow tu wotpoćźowaznych, kotiž žu hakle po dołhim śenźkim pućźowanju śaby napśjed śchli do paradija. A jich lubeho hólćźka, *do tejo* žu jandźelki runje w prawym cźaju pśchiśchłe, tak so njeje pśchestaś jandźelk być.

„Donjeśjeśpjeśće!" — „Meja kralowna!" pśchiwołaja jimaj wśchitke błaćźi a śćrachći, wśchitke łopjeśćka a kćenja. „Donjeśjeśpjeśće!" tróśchtnje jeju błyśchcźate błónćko. „Popjchejśchtaj śwojemu hólćźej mśe. Mjerjcba hakle do ścźitkeho źiwjenja śe śwojimi śtarośćenmi a cźerpjenjom, śe śwojim dźěćom a mjerjanjom, śe wśchim śwojim hubjeńćkom a śwojej niśkośću. Cźiśty a njewinowaty je naju hólćźk wośtał, wobraz Boži, jandźelk."

Cyrkwinske powěśće

Njedźela Exaudi, 17. meje 1931.

Z Budyšina.

Prědowanski tekst: Jap. skutki 1, 15—26

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodźin superintendent Fröhlich prědowanje, dop. ½10 hodźin farar Große kemšenje za ćežkoslyšacych w drastowni. Dop. ¼12 hodźin ma farar Siegemund kemšenje za dźěći.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Schneider spowědź a Boże wotkazanje, dop. we 9 hodź. farar Paul prědowanje a dop. w 11 hodź. farar Große kemšenje za dźěći.

W Tuchořskej cyrkwi ma pop. 1/3 hodźin farar Steude z Banec pola Drježdźan kemšenje za hłuchoněmych. Wječor w 6 hodź. ma farar Schneider wječornu nutrnosć.

Zběrka za wosadnu diakoniju.

Kćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Große Póndźelu pop. w 5 hodź. ma farar Schneider biblisku nutrnosć w jědźefni wyšśeje šule. — Póndźelu wječor we 8 hodź. je w Tuchořskej cyrkwi khoralny spěwny wječor pod wjednistwom cyrkw. hudźbn. dir. Petzolda. Prosy so, zo bychu so spěwarske sobu přinjesłe. — Wutoru pop. 3/4 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farar Berg bibliski wječor we ev. towaršowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Srjedu wječor w 7 hodź. ma farar Schneider koło šulerkow w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. —

---

stał k swojim filmam. To běše dokumentarny přednošk wo Delnjej Łužicy. Kak zwaha so w nim ludźo wuwdomja, kak ćežko so zdźerża při serbskej rěči, hdyž njeje ani jeničkeje serbskeje šule, hdyž je kóždežkuli rozwučowanje w němskej rěči a jenož traš štyrjo fararjo po cylym, dosć wulkim kraju wotmětwaja hišće serbske Bože słužby! Cerna powědaše khětro jimawje wo starej ćeće, kotraž je jeho nawučiła po prawom znać dušu a ducha serbskeho ludu w Delnjej Łužicy, a kak je so doskał k swojim ludowědnym studijam. Wothłosy tohole studija poda we swojim filmje, na kotrymž smy widźeli přazy, póstnicy a kermuški, žiwjenje w domjacnosći a hospodarstwje hač na romantiski pohrjeb na ćołmach w Błótach. A Cerna skónći swoje wułožowanja z raznymi słowami: „Sym Serb, budu Serb a Serb stajnje wostanu . . . !" Tale narodna přisaha pruskeho Delnjołužiśćana klinčeše tež wutoru na dźiwadłowym narodnym wječoru w Janšojeach, khětro na delnjoserbskim dołhim ranju, klinčeše na druhich zhromadźiznach a budźe hišće dołho klinčeć.

Nimo studentskeje skhadźowanki a Maćičneje hłownje zhromadźizny skhadźuja so tež druhe korporacije, z nich wosebje družstwa Sokolske, hospodarske a Serbska Ludowa Banka. Mnozy Serbja su so wobdźělili na tutych narodnych manifestacijach, ale njecham jich njena mjenować. We swojich łońšich listach sym někotrych dobrych Serbow mjena mjenował a mějachu njepřijomnosće z wyšnosćemi. Naši Němcy na nas skorža, Serbja njeskorža, njeswarja na Němcow, ale praša wo swoje najjednoriše človjeske prawa.

Přeéel prof. Livingstone Porter ze zajimanjom słeduje wšitke podeńdźenja a dokhadża k amerikanskemu wusłědkej: Tak nadobny a khararkteristiski narod, kajkiž je łužisko-serbski, by dyrbjał być podpjerowany wot cyłeho swéta, přede wšěm wot Němcow samych, a byrnjež bychu byli z najwjetšimi njepřećelemi Słowjanstwa! Dawam k wědomju.

K dopomnjeću na dźeń 17. rožownika 1836

Hdyž je Jo Hedwiga Jakubez, druha dźowka farara Jakuba pšchi Michalskej wołdaje w Budyšchinje narodźiła. Wożeni žo na 11. dnju nasymnika 1856 ł knjezom Dr. Gothwěrom Pfulom, gymnasialnym wucźerjom w Drježdźanach. To bśiše potajtim pśhed 75 létami. Jako wudowa w Njeśwacźidle pśchekroči wona śpěr: Lied deš Zaren: *Sonst spielt ich mit Zepter, mit Krone und Schwert:*

Ja nékdy śym ł kónu
a śyperjanom hrał,
a ł młoduchźkej rućźu
śym śe njecźom śtał,
ja towaršcham małkim,
a śłužboje běch pan,
hać runje mje na klin
teš bjerjeśche nan,
tón majkajo rjekł by:
pój lubuśchko pój!
a cźinjeśche tjamy
cźaš dźeržaźy mój.

Nětt ś purpurom ł śwéjou,
śym pyšcheny ham,
a wolu najlépšu
ja śa narod mam,
duž pytam jón śběhaćź,
a ł śwětłu jón wjeśeć,
wón paś žo mi śyjeśća
a nocźe to śnjeśeć,
tak cźśiśeći mje wobkyd,
o purpurje twój:
a w śłoćźe žo błyśchcźi
cźaš dźeržaźy mój.

Hdyž junu žo minje
mi cźiwila ta ja,
to śtaja mi pomnik,
kiž kamjeń jim da,
hać wutrobny pomnik
žo dostanje mi?
Hać proša ta nahła
'ho njeśabłuki?
Kiž mróćźele wobźiśch,
Ty śudnik nam śy.
A śa twoje dźěćźo
wśmi potom mje ty.

K dopomnjeću na jeju kwaš podany śpěwaj: 1. wot Wóślinczan Jmijchez žiwójby a 2. wot Khćibljeśchkeje Seworki.

Schto žo w śerbśtim Budyšchinje
Dźeńża wśchu tak śradujeŕ?
Schto žu lubje rośśaśnjene
Woblića wśchě śerbowśke?

Wotćeźnź śerbśki dobry, błamny
Dźeńź pśchi Božim woltarju
Na wécźne žu śjednoćeny
S lubej śerbśkej wotćeźnźu.

Śserbowku wón žebi žadaŕ,
Wuśwolił śej Śserbowku.
K śtronam drohołubym śerbśtim
Husto śćśaŕ wutrobu.

Kak mu wutroba žo hori,
Hdyž do Śserbow pśchitkaćź.
„Gory móbre, ja waš śnaju"
Kóžda źiłka pułśta.

Sahe śwojej narodnośći
Wotćeźnźu žo pośwjećźiŕ,
Sahe śłožu luboh' Śserbśtwa
Mozy śwoje pśchitłubiŕ.

Śradu narodność žo naścha,
Wuśkaj śerbśka Łužica!
Śwowju Wijtu Wěćk dźeńź dostaŕ,
Śserba śerbśka wotćeźnźka!

Hišom w śaźnych łśach wona
Wutrobu je śwjećźiła
Drohołubej narodnośći —
Śserbowka je wośtała.

Štwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kříża w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6. — Pjatk wječor ⅛8 hodźin ma farař Siegemund bibliski wječor w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Njedźelu wukhod młodostnych syłow (holcow 10 hač 14 lět), zestupaju so w 2 hodź. při wosadnej diakoniji. Při njepřiłódnym wjedrje domjace popołdnjo. — Wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad. — Srjedu wječor ⅛9 hodźin hłowny wotrjad.

Z Bukec.

Rano ⅛7 hodź. serbska spowědź, **we 8 hodź. serbske**, ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu.

Wumrěła: Helena Hedwig Wünsce, domjaca dźowka w Błócanach, 20 lět 11 měs. 19 dnjow stara.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža służba, ½10 hodźin cyrkwinske rozrěčowanje z młodźinu, ½11 hodźin němska Boža służba. — Khowana w Malešecach: Hana zwud. Kubašowa, wumjeńkafka, zemrěła w Njeczdašecach, 89 l. 6 m. 25 dn.

Drježdźanska burza (15. V.)

Pšeńca	293 298	běrnjace kružki	16,25 16.50
rožka	205 210	pšeńč. wotruby	13,60-13,90
nalětni jačmjeń	238 260	ržane wotruby	14,80-15,50
nazymsk. jačmjeń	—	pšeńčna muka	50,00 52.00
wows	204 209	ržana muka	33,00-34,00
čehwjany dźeće!	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	8,70 8 9)	cokrowe truh.	—

Wiče płaćizny w Budyšinje.

16. meje 1931

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	14.10	14.40
Rožka nowa	50 „	9.80	10.10
Jačmjeń	50 „	10.00	11.00
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9.25	10.00
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	2.50	3.00
Butra	1 „	3.00	3.00
Syno nowe	50 „	—	3.00
Słoma z maš. młóć, pras.	50 „	0.80	1.00
„ „ „ k zasł.	50 „	1.80	2—
„ z cypami młóćena	50 „	—	3.75
Pšeńčna muka 60%	50 „	23.25	24.25
Ržana muka 60%	50 „	15.00	16.00
Pšeńčne wotruby	50 „	7,00	7.50
Ržane wotruby	50 „	7,00	7,50
Jeja	1 štk.	0.07	0.07
Prosata 1215 štuk	1 štk.	8.00	18.00

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

16. meje 1931 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	2,20
Čołace mjaso	1 „	2,00	2,40
Skopjace mjaso	1 „	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 „	1,40	2,00
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	1,60	2,00
Pšeńčna muka	1 „	0.50	0,68
Ržana muka	1 „	0,40	0.44
Khléb	1 „	0,30	0,32
Jědźne běrny	1 „	0,08	0,10
Rajs	1 „	0,44	1.20
Hróch	1 „	0,56	0.90
Soki	1 „	0,56	1.00
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,36	1,60
Sušeny połd	1 „	1,50	2,00
Dobre mloko	1 lit.	0,24	0,26
Jědźna butca	1 kg	2,88	3,40
Jeja	štuka	0,07	0,08
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,30

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 16. rožownika 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,43	100 čěskosł. krónow	12,426
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,413

Barlinska burza so wčera wobsćěrnischemu wikotrochu skruckowachu. Wiki ſ dołhimi a rentowymi siwanju wotwlastkowasche, tola napoſledk so kurſy efektow ſčitanami zapřijachu sceſlabjene kurſy.

Produktowe witi wostachu tež wčera jara mjerne. Dowoz žita njeby pschewulki, za nim so tež jara njepraſchachu. W hotowym fornje rožka na Barlinſkich witach wo 5 pj. pornjo frjedze postupi, wowſ pak 7½ pſchihadźi. W termiſowym wikowanju běchu płaćizny powſchitkownje sceſlabjene. Na Drježdźanſkich witach pokasowasche so pornjo pónđźelnischim witanu ſnadne sruckenje pſchenicy a rožki. Pſchenica postupi wo 5 pj. a rožka wo 10 pj. po zentnarju. Wčera płaćesche zentnar

w Barlinje:

pſchenicy 14,25—14,35 hr., rožki 9,75 hr.
hač 9,80 hr., jačmjenja najmjenſcheho 11,50
hač 12,20 hr., naležnjeho jačmjenja 12,25
hač 12,50 hr., wowſa 9,80—10,10 hr.,

w termiſowym wikowanju:

ſa meju: pſchenicy 15 hr., rožki 10,26¼ hriwnow,
ſa julij: pſchenicy 14,96¼—15,01¼ hr., rožki 10,12½—10,15 hr., wowſa 10,40 hač 10,37½ hriwnow,
ſa september: pſchenicy 12,60 hr., rožki 9,62½ hriwnow,

w Shorjelu:

pſchenicy 13,70—14,20 hr., rožki 9,70 hač 10 hr., wowſa 9,40—9,90 hr.
Běrnowy 2,20—2,80 hr. — Kilo butry 2,80 hač 3,20 hr. — Jeja 7—9 pjenježkow,
pſchenicy 14,65—14,90 hr. (14,60—14,85 **w Drježdźanach** (ſaſdź. pjatk) hriwnow),
rožki 10,25—10,50 hr. (10,15—10,40 hr.),
jačmjenja naležnjeho 11,90—13,00 hriwn. 11,90—13 hriwnow),
jačmjenja najmjenſcheho 11,00—11,75 hriwn. (11—11,75 hr.),
wowſa ſmoknjeneho 10,20—10,45 hriwn. 10,20—10,45 hr.),
wowſa njeſmoknjeneho 10,50—10,85 hriw. (10,50—10,85 hr.).

Ssudnizy na pſchešadźowanje

pónđźelu 18. rožownika 1931

w Dubrjenku w hoſćenzu dop. w 10 hodź. kłamaćſkej polan,

we Ssulſchecach pola Kulowa dop. w 11 hodź. krowa a hoſpodarſki wós,

w Korjenje w hoſćenzu pſchip. w 12 hodź. krowa,

w Rachlowje pola Kulowa pſchip. w 1 hodź. ſwinjeczi, tuzy ſerbu ſo na gmejnſkim hamcze,

w Kulowje w hoſćenzu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź.: kłamaćſka poza, billard, wulki ujebos, draſchla a twſchelake meble, krowi,

wutoru, 19. rožownika 1931:

w Brětni w hoſćenzu dop. w 10 hodź. pißazy ſtroj a drjewjanizy, wobućowa crema, hojenſka pſchiprawa, granufon ſ 5 tačelemi.

w Cjornym Khołmzu w Fiedlerez hoſćenzu dop. w 11 hodź. **kóń** ſ gratoru a **wozom,**

w jamje Erika w kantinje pſchip. w 1 hodź. drastny kamor, kuchinſke wuhotowanje, wobraz,

w Narcju w hoſćenzu pop. w 4 hodź. krowa a kóń.

Płaćizny rěznicho skotu na Barlinskich skótnych wiknach.

15 meje 1931 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 569

Połnomjasne, wukormjene, najwjetſeje rěznoje hódnoſće hač do 6 lět	47—50
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	45—47
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	41 47
Mjenje picowane wſčich ſtarobow	35—38

Bykl: 707

Połnomjasne, wurośćene, najwjetſeje rěznoje hódnoſće	42—45
Połnomjasne, młódše	41—43
Mjenje wukormjene młode a derje picowane ſtarše	38 40
Spatne	36—38

Jałojcy a kruwy: 1251

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěznoje hódnoſće	32—37
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěznoje hódnoſće hač do 7 lět	27 31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	22—26
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—20
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Čelata: 2000

Najlěpše wukormjene (2. druſ.)	70—78
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	52—68
Spatne (4.)	35—50

Wowcy: 6090

Młódše a ſtarše wukormjene (1. družina	41—43
Starše wukormjene (2.)	37—40
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.	30—33

Swinje: 9727.

Połnomjasne, wosebitych raſow a jich křižonjow, hač do 1½ lět ſtare	47—48
Wukormjene	47—48
Mjaſne	47—48
Spatne	41—43
Raney a kundrosy	43—43

Něhdy wječork jaſny hwězdy
W dworje ſtarym Pſchiſchečanym
Widźeſche, kak ſo tři holcźki
Swjeceja cžuckam narodnym.

Horjaza jim naſtawała
Lubosć ſwjata k Sſerbowſtwu,
Wutrobu jim pohnuwała
K horliwemu wótcžiuſtwu.

Wjeſele ſej ſaſpěwnja
Spěwy ſerbſke narodne.
„Sserbowki na pſchezo woſtacź“ —
Sću jich ſłuby wſajomne.

Mjeicko jandźeł narodnoſcze
Wyſche nich tam ſlětuje,
Widźi ſ wokom pſchekraßnjenym
Naſtajenja nadobne.

Johnuj Bóh waß holcźi ſerbſke,
Wótcžinki wy młodoſtne,
Wyſchu ſo wſchěch ſerbſkich dźowkow
Wutroby tak horiſe!

Johnuj Bóh cźe trójku lubu
Dźeſcźelko kſilowjeſchkiny.
Sa khwilu ſy ſhoſtodźeſcźelk —
Młódźiny, kraſny ſchesćjory.

W ſtrow běhu tamne ſłowo
Dopjelnjecź ſo počnjaſche.
Dźenża hlaj, pak połnje wumdźe
Zyłe ſłowo wěſčezcźiſe.

Shoſtodźeſcźelk dźenża debi
Naſche kwaſne towaſtwo:
Milka Mérka, Lidka Jurka,
Wijka Wérka žonjatko!

W kralomějcze ſałoženy
Domo nowy ſerbowſki
Bóh tu njes chžył cźe pożohnowacź,
Kcźěw cźi dacź najſtrašnischi!

Pſchekraßnjuj ſo hnada Boża
Nad wamaj najbohatſcho,
Boža miłoſcź woſtań ſ wamaj
Wobſtoj wai' najtjeniſcho!

Lubosć, ſhožonnoſcź cźiń wamaj
K paradiſej manželſtwo.
Sklawa wamaj Wérko, Wijka,
Dźěćeſi Sserbſtwu naſchemu!

Sſtujicźe ludźo, to wam praju,
ſchtoź we lubym ſerbſkim kraju
njebarmo ſo podało;
to wam nětko powjeda ſo.

Krcźenju ſwojich młodych lětkow,
wpodomnoſcźi rjanych kwětkow,
běchu tam tři holcźatka:
Mila, Wijka, Lidušchka.

Rjana wulka bě ta prěnja,
Lidija tak nětak hrěnja,
Wijka mólcźka, kłokota,
ſtrowym mócźkom ſchibawa.

Tón a tamny na nje hlada,
Tón a druhi wótcźinz žada,
ſchcźipacź tajku rózcźičku,
ſchlapnycź tajku wótcźinku.

Dołho je ſo wobaralo
prěnje holcźo, žadyn prawy
njebź ja tu wótcźinku,
w ſerbſkim raju kralowu.

Jedyn tón pak ſdychowaſche,
ſe ſyczom ju wobdawaſche,
hač tu ſwjerdu wutrobu
kamjentnu wón pſchewinu.

Kajka tohjeſ luboſcź běſche!
tiž tak do wutroby běſche,
jo to prawe ſchidło wſchak
pſchi ſhebi bez myſli tak:

Njeſhordźtaj ſo, to wam praju,
droh'ho pſchecźela ja ſnaju,
kiž we ſwojej wutrobi
njeſe tutu luboſcź mi.

Tón we wócźku holcźa ſwoj'ho
tuhłej myſli wuhladajo
holcźki ſo tak wopraſcha:
chžeſch by cźi moja njewjeſta?

Lutkje ſamo wopuſchcźene
wot towarſchkow ſakombźene
nětk to liwe ſchidleſchko
we wutrobi tudźi ſo.

Sserbſki młodźenz, rjany, ſławny,
wučeny a dobry, ſprawny
rózcźičku bez wuſwola,
wona tež 'ho lubo ma.

O' ty holcźo ſ běłym nóſkom!
o ty ptačko žołtym nóſkom!
maſch ty tajke myſle tež?
ſchto ty hižom ſ muſkom chžeſch?

„Cźakaj hiſchcźe, luba duſcha,
ničhko lětkow, to ſo ſłuſcha“;
tahłej nank a mačecźka
lubej holcźu pſchikaža.

Kónz je nětko lětow dołhych,
błónjo ſtładźa cźaßow nowych;
wónjan ſteji njewjeſta
ſerbſka knježna luboſna.

Nawożenja wjeſelſe hlada,
jeho wutroba bez žada
dołho lubu towarſchku,
ſwěrnu, ſprawnu manželſku.

Nank a mačecźki a ſotry,
bratſja, ſwakoja a knotry,
nětk ſo ſ nimaj wjeſelja,
nabožnje tak ſpěwaja:

Njedźelu 17. meje

su naše wobkhodne ruminosće wot $10^1/_2$—12 a $1^1/_2$—6 hodź.

wotewrjene

Naš wubjerk je hobrski — Naše płaćizny tak nizke kaž móžno

Hotowe drasty za

žony, mužow a dźěći

kupujeće najlěpje we

KONFEKTIONSHAUS

Hellwig & Schönbohm

G. M. B. H.

BAUTZEN - REICHENSTRASSE 19

předy Hermann Horn

Kožowe schaty

Linon ja natwoblečenja a hłowafi, jara dobra hódnosć, 1 natwoblečenje, 2 hłowafaj, njeschšte 8.65, 6.65 **5.42**

Damast, šmuhaty plat, dobre luśšte pschejdźeno, notwočasne, 1 natwoblečenje, 2 hłowafaj njeschšte . . 12.85, 9.95, 8.65, 8.25, 7.60 **5.80**

Makowy damast, truhła, faj žiła błyschćiwa tkwota, jara tunja, 1 natwoble.enje, 2 hłowafaj njeschšte 15.20, 14.19 **11.05**

160 cm šćěrofi damast, šmuhaty plat, linon, šlinje na šłudźe . . . mtr. 2.20, 2.00, 1.50 **1.30**

140 cm šćěrofi šmuhaty plat . . 1.60

Natwoblečenja, njeschšte, wušane, 20 mustr. na šłudźe 130 cm šćěrofo mtr. 1.30, 1.20, 1.15, 1.— **0.95**

80 cm šćěrofo mtr. 0.75, 0.70, 0.65, 0.60

Natwoblečenja, wušane, 160 cm šćěrofe, wschelake fajfofcje a mustry na šłudźe . . . . . meter 2.20, 2.00, 1.80, 1.60, 1.55 **1.40**

A. Kasper Nachf. Burglehn 11

měj. A. Pilopp

Wšě družiny knojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Hospoza

sprawna serbska holca so na žiwnosć hnydom pyta

Bliže je zhonić we wudawarni Serbskich Nowin

18 lětneho

młodźenca

za ručne rat dźěła hnydom pyta. Bliže zhonić we Bačonju č. 10.

2 trjebanej žonjacej kole 1 hólčace koło

na př. dań

J. Schieback w Budyšinje

na Mužakowskej dr. 4.

Wóčna diagnosa

Homöopathija

Masaže

M. Harnisch na Gartenstr. 1.

Wšědnje 9—1 a 3—8.

Wóskow. rub, 100 šěr. 95 pj.

Gardiny a wunjerki

Příkrywy na soły a blida 1 hr.

Linoleum, běhaki

130 šěroke . . . . . 30 pj.

Ida Erler w Budyšinje

Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

199. saksa krajna loterija

Cehnjenje 1. rjadownje 18. 19. a 20. meje 1930

Losy poručujetaj a rosćeletaj

Za rjadown. $\frac{1/10 \mid 1/5 \mid 1/2 \mid 1/1}{5.- \quad 10.- \quad 25.- \quad 50.-}$ hriwn.

Statnaj loterijowaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother

na Kěžorskej drózy 22

Ernst Lehmann

na Kamjenitej hasy 45

Hłowne dobyće

w 5. rjadownje

Hriwnow ew. 750 000

1 po 500 000
1 po 250 000
1 po 200 000
1 po 150 000
1 po 100 000
atd.

160 000 losow
72 000 dobyćow

Nawěstki přinjesu wužitk!

Fotowe projekciowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ♦ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotkaži wěcy wustojnje a najspěšniše.

Warjeny twarožk

jara derjesłodźacy

$^1/_2$ pt. jenož 16 pj.

Wikowańnja z butru

KUNELLA

Wóčny lěkar

dr. Rězak

je zapućował

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15

kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Telefon čo 2438

Sprawny **zastupjeŕ**

so za ratarsku korobnu a posmjertnu zawěšćenju pyta. Poskićenja na

Oilde, Versicherungs - Aktiengesellschaft in **Dresden**

Subdirektion: Walter Fichte, **Bischofswerda i. Sa.**

Luther-Strasse 1.

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist

nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hośle hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Wijta, dźi we Božim mjenje,
luby Měrko, měj so rjenje!
Boža ruka wótzowska
njech je wašcha wodźerka!

Nam też wobkhowajtaj šwěru
sprawnu pschećelnosć a wěru;
k tem' šej ruku sawdajmy.
Měrko, lubi, božemje!

List

njeboh knjesa sastupneho seminarskeho direktora Arnoschta Wannaka w Budyschinje, pryedy fararja w Kotzach a posdźischo we Wóšlinku na knjeni Fr. Pjulowu w Drjezdźanach k jeje 22. narodninam 17. rózownika 1858.

Moja luba Hedwija!

Sa wjele pschećelniwych pschećelow, s kotrymiž by mje s Twojim lubym mandźelskim na dnju 7. rózownika (Wanjkowy narodny dźeń) swjeselila, mam sławnosć s hamnym waschnju so Tebi dźakomny wopokasać, so Tebje k Twojemu narodnemu dnjej pozdrowju a Tebi skrowotu, derjehicje, Božu hnadu a měr, Twojeho mandźelskeho powjedźenje a hewak hischće wschelake lube a pschećelniwe pschejeu, schtož sebi žadaich, so by so dopjelnilo.

Njerowobjedźu tajku rjanu listowu papjeru, kaž by mi Ty s Twojim mandźelskim pósłała, ale mój list ma też na wschěch rózkach rjane rózježki (cźišchećane); njech wostanu pschez zyle Lěto róże a njesabudź mje.

Dale dźakuju so Tebi a Twojemu mandźelskemu najwutrobniši za pschećelskniwe pschihotowanje a hospodowanje, kiž staj mi poskićiłaj a sa rjane wukhodźowanje w Plauenskim grunće. Postrow Twojeho lubeho mandźelskeho! Tón Knjes wobradź nam strowe a wjesołe sajtkowdźenje w swjatkownych prózdninach! Sćmy — dźak budź Bohu! — strowi. Dźe-li so Tebi dźenja derje, spomń na teho, kiž Cźi to s wutrobu popischeje a so. Tebi porućа jako

Twój

Cźe lubowany swak Arnoscht Wannak.

W Budyschinje, 17. rózownika 1858.

Jurij Arnoscht Wannak běsche so na dnju 7. rózownika 1817, jako syn Njeswačidlskeho kantora narodźił. 12 lět stary pschińdźe na gymnasij do Budyschina a jutry 1836 do Lipska, so by theologiju schtudował. Na Michala 1839 wobsta hižom pruhowanje. Potom běsche s domjazym wučerjom pola komornika se Rabenau w Rakezach, na to schulski sastupjeŕ w Njeswačidle a Wóschizach. 1843 pschińdźe sa fararja do Koteż a 17. jutrownika 1850 sa druheho hłownehо wučerja na seminar w Budyschinje, hdźež běsche wot 23. rózownika 1851 hač do 30. nóžnjeńca 1858 sastupny direktaŕ. Potom pschińdźe sašo sa fararja do Koteż a 1859 do Wóšlinka, hdźež je 27 lět s swutkim žohnowanym skutkował. Na Michala 1886 poda so na wotpočink do Budyschina a wumrě tam 27. rózownika 1887, 70 lět a 20 dnjow stary.

Emtske wozjewjenja z Kamjenca.

Sstrjedu 20. meje 1931 dopołdnja w 9 hodź. **je sjawne pohrjebnje wotkrjeneho wubjerka** w Jankich kupjetach w Sśmjećkezach.

Dnjowy porjad je wupowěźenjeny w žlušbnym twarjenju hamtskeho hejtmanstwa a w gmejnach s pschez 1000 wobydźerjemi.

W Kamjenzu, 12. meje 1931.

Hamtske hejtmanstwo.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	13. 5.	13. 5.		15. 5.	13. 5
Pšenica	269 3 0	267-268	bunv	19 21,0	19 21 0
rožka	195-196	194-196	woka	24 26 00	24-26,00
naz. ječmjeń	—	—	módre lupjny	15-16,50	15-16,50
nat. ječmjeń	230-244	250-244	žolte lupiny	22-27,00	22-27,00
wows	196-200	197-201	rerndella	66 – 70	66 – 70
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšešć. muka	38-39,2	38-39,5	fany wósušk	14-14,20	14-14,2)
rjana muka	26-28,5(	26-28,5(	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	14-15,2(	14 15,0	pirni. kruški	—	—
rjane „	14-15,00	14-15,0(	syno, 50 kg	1,70-1,90	1,70-1,90
raps	—	—	rjana słoma	0,70-0,90	0,70-0,90
hrošch Viktor.	26-31,05	26-31,00	pšešć. „	0,60-0,75	0,60-0,75
lane symjo	—	—	wowsna „	0,75-0,90	0,70-0,85
pjeluški	25-30,00	25-30,00	ječna „	0,65 0,80	0,65-0,75

Eine erfolgreiche Bausparkasse

sichert schnelle Zuteilung.

In zwei Jahren erreichten wir einen Mitgliederbestand von **23 000** und teilten **18** Millionen RM. zinslose, unkündbare Tilgungsdarlehen zu.

Kostenlose, unverbindliche Auskunft durch

Deutsche Bau- und Wirtschaftsgemeinschaft e. G. m. b. H.

Köln, Richler Straße 31a

Fordern Sie Druckschrift Nr. 538

Name: _____

Wohnort und Straße: _____

Mitarbeiter aller Stände (örtliche Vertretungsleute und stille Vermittler) gegen angemessene Vergütung gesucht.

General-Agentur Zittau,

Frauenstr. 3 Fernruf 3313

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,61 hr., pod křižnym zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wurjadnje a čišći Smolerjec knihiličenja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 113 — **Budyšin — Póndźelu, 18. meje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Napjatosć w Genfu

Na europiskej studijowej konferency w Genfu je nětkle swonkowny minister **dr. Curtius** pjatk plan němsko-awstriskeje zlowneje unije sakitak. Po jeho nahladze je tutón plan jenički puć z nětčišcheje powschitkowneje hospodarskeje krizy. Dr. Curtius na podłožku dopokazowaneho wažneho materiala rozłoži, so žu dotalne hospodarske konferency Swjatsa Ludow malo wuspěcha měle. Pokaza na to, so žu so w praschenju internazionalneho wobchada tworow a wobzebje pschi zlownych praschenjach jednanja pschezo rozbite. **Tohodla je nutne, so so pschi dźenźusnich wobstejnosćach methoda natwarjenja wot delka z dorozumjenjom mjez žuždobnymi statami sapoczina. Tale druha metheda, kotraž wjelo wot wscheho spočatka sameŕ k powschitkownosći wotpschija,** bjes dwěla k zlownej uniji wjedze.

Myšl dorozumjenja mjez žuždobnymi statami a plan zlowneje unije stej w posledních lětach rozcežaj wosnam namakałej. Dr. Curtius na prózowanja Jendźelskeje, Lotyschskeje, Juhosłowjanskeje a Rumunskeje pokaja. Też w krajach pryedawscheje Awstrisko-Wuherskeje je so pschezo znowa wo tym rěčzało, a ludźo nic makeho wliwa wot léta a dnja na wulkim planje dźełaju, mjez **Němskej a Francowskej** zlowneu uniju za samerom dalscheho wupschestrjenja wutworiś.

Dr. Curtius praji, so je swolniwy, z kóždym krajom, njech je wulki abo mały, toherunja wo możnosći sawjedźenja zlowneje unije jednać. Pschi tym njeczinjesche žanoho rozdźela, hač by so wot wscheho spočatka z jenym abo dwoma z někotrymi statami wo sawjedźenju zlowneje unije jednało.

*

Briand plan němsko-awstriskeje zlowneje unije wotpokazuje

Po Curtiusowej rěči so Briand złowa jimasche, so **by němsko-awstriski zlowny plan z wulkej wótrosću wotpokazał.**

Mjes druhim praji, so jako zlownu pschiczinu to wobhladuje, so so europiske ludy njejsu hač dotal mjes sobu dorěczale. Ludy bychu so dyrbjale sjednosćiś, so bychu mjes sobu swoje produkty samjenjale. Pschi wschěch wobstejnosćach dyrbja so toho sminyć, so so mjes ludami njepłodne wuschparanja słubuja. Dyrbi so spytać, strowy hospodarski podłoż mjes wschitkimi ludami załožiś.

Uniony, Briand dale praji, žmeźa so jenoż wobsahowanyć, hdyž žu powschitkowne sjednoćenja njemóžne. Njedźiwajcy dotalneho njewuspěcha wschelakich hospodarskich konferencow nježdmě so pospyt powschitkownych unijow spuschćiś. Wopak by było, hdy by so Curtiusowy system wuwjedł; pschetož uniony bychu so žmeśe jenoż z pschikłoženjom europiskeje **kommibije** wobsahowanych. We wobsebitych jednanjach njeby so žmeźo niczo stacz, schtož njeje dowolene.

Franzowska njemóže Curtiusowu methodu pschijeć a budże so zwoje pschecźiwnosće kruce dźerżeć.

Wón so nadźija, so so tole praschenje w blizšich dnjach rozriša. Tola dże hnydom zwoje a zwojeho kraja stejischćo rozjasnić. Plan franzowsko-belgiskeje zlowneje unije, kotrež je Curtius naspomnił, je najwjetschi njemér sbudźił, a Franzowska njeje tohodla na nim wobstała. Wospjet Briand praji, so dyrbi so wscho spytać, so bychu so europiske ludy do njeměra njedale. Njech so kaźikuli system jako system wosnje, kóždemu systemej dyrbi so sadźewać, kotrež so z internazionalnymi srěčenjemi njesluźe.

Na **Briandowu** rěč, kotraž najwjetsche dźiwanje sbudźi, **Curtius** wotmołwi, so je so w zwojej rěči powschitkownje z praschenjom unije saběrał a so plana němsko-awstriskeje zlowneje unije jenoż dótknył. S planom němsko-awstriskeje zlowneje unije budźa so móz póndźelu we poseđenju Rady Swjatsa Ludow zaběrać. Němska stejischćo sastupuje, so je so zyle we wobłahu srěčenjow dźerżała.

Tak so na kónzu prěnjeho poseđenja wulka politika napischczinowosći pokaja,

wokolo kotrejež budźa so pschichodne jednanja wjerczeć. Curtiusowe wažne wuwjedźenja so w znamjenju wulkeje politiskeje napjatosće stónčichu.

*

Italski swonkowny minister **Grandi** wo stejischću Italiskeje k němsko-awstriskemu planej zlowneje unije praji, so pschikład Ameriki dopokazuje, so też daloko wuspieschnjeny hospodarski kraj njemóże so rozsichańcznow konjunktury sminyć. Pódła toho **myšl zlowneje unije hospodarski element z politiskim a prawnym w zjatu swjasuje,** hdyž stej wsajomne dowěrjenje a měr ludow nusne wumjenjenje za spomoženje Europy.

Myšl połěpschenja internazionalnych kreditnych wumjenjenjow **italske** knježerstwo wita. Internazionalne industrijowe a ratarske kartelle, kajkejž Briandowe wopomnjenske pismo porucza, pak italske knježerstwo nima za hnmany tŕeba k rozrisanju kriy.

Briandowy plan

Sobotu je so w Genfu nadrobny wuczah z franzowskeho wopomnjenskeho spisa k rozrisanju europiskeje hospodarskeje krizy wosjewił. Wuczah je 24 stronow dołhi a snate schtyri dźele wopschija: Prěni dźeł wo praschenju ratarskich statow **krenjeje a polodnischeje Europy** jedna. Druhi dźeł je z industrijowym praschenjom, tśeći z wobežitym awtriskim położenjom a schtwórty z powschitkownym praschenjom poczonkow sabera.

We prěnim dźelu franzowskeho wopomnjenskeho pisma, kotryž je na **praschenja europiskich ratarskich statow krjedźeneje a polodnischeje Europy pocjahuje,** je na **namjet ratarskich hypotekarskich poczonkow** pokazuje, kotryž je we finanznym komiteju Swjatsa Ludow wudźełuje. Wobzaknje je, so budże nowy wustaw za ratarske poczonki móz žiwoju dźelawosć **sapoczaś nałymy sapoczeć.**

Franzowski wopomnjeniski spiš je potom z praschenjom ratarskeho preferenznoho systema sabera. Tón njejsmě na žane waschnje pschihłasowanje najwjetschich lěpschinow poskabicz. Preferenzny system dyrbi po franzowskim měnjenju **wuwjazny charakter** měcz a dyrbi so móz z khwilemi pscheměnicz.

Samóstatnych krajow je tónle system njedobita. Dźewjeć samóstatnych krajow 200 milijonow dwójnych **zentnarjow** žita a muki wuwožuje, mjez tym so ratarske kraje krjedźeneje a polodnischeje Europy jenoż 9 milijonow dwójnych zentnarjow do wukraja sćelu.

Tohodla je wo konkurrency z kanadiskim, awstraliskim, argentinskim a amerikanskim žitom njemóże rěczeć. Jedna je wobejbje wo tym, mjenowanym europiskim statam lěpsche płacźiwy swěrcźicz.

Kontingenty a preferenzy.

Po hyslenje, kotryž franzowske knježerstwo poruczа, staty krjedźeneje a polodnischeje Europy zhromadnu pschedawarnju za žwoje žito założa.

Wobzetka kommisija, kotraž budże je sajmarjerjow kupowanych a pschedawanych statow sestajena, budża kontingenty mjez pschedawanske staty rozdźelicz a wyšokoscz preferenzy postaji.

Franzowska też politiski pschicźinow dla pschecźiwo planej němsko-awstriskeje zlowneje unije.

W franzowskim wopomnjeniskim pismje je wo němsko-awstriskim zlownym planje praji:

„Wumjenjenja, z kotrymiž je so němsko-awstriske zlowne dojednanje wobsahowało, su zyle njepokojenje, krapne dopomnjenja a tak wulke wobojenje sbudźiłe, so dyrbi so Rada Swjatsa Ludow jako schkitarka zwětowoho měra se prawnoscju tutoho pakta a z wohrożenjom internazionalnych poczahow, z tym nastatym, saběrać. Franzowske knježerstwo je tohodla musiwnane, so wo němsko-awstriskim zlownym dojednanju wutrajicz. Sswojeje samokwitosće zebi wědome, franzowske knježerstwo swoje stejischćo rozkłoźuje:

Po tymle sawodze wopomnjeniske pismo pravne praschenje na podłožku postajenjow Versailleskeho srěčenja a Genfskeho protokolla pschepytuje a zwěrcźuje, so so němsko-awstriske dojednanje bjes pischikłoženja druhich statow samkrinjene najwschischeje swjatskarske rady se 16. nowembra 1919 pokasuje, w kotrymž swjatskarske mozy praja, so zhodża kóždemu połsytej napschecźiwo stupicz, **kotryž bo pohrebnje abo njepohrebnje politiskeje a hospodarskeje njewotwisnosće Awstriskeje dótka.** Pschi tym wopomnjeniske pismo pyta dopokazaś, so je so z postajenjemi mérowneho srěčenja a Genfskeho protokolla niz jenoż politiske, ale też njewotwisnjesowana politika njewotwisnosć Awstriskeje załožiła. Po měnjenju franzowskeho knježerstwa zlowne dojednanje pak njewotwisnosć Awstriskeje rani. **Take dojednanje mjes słabym a zylnym statom pódła hospodarskeje też politiku njewotwisnosć wotstroni.**

S wurjadnej wótrosću so wudawanju napschecźiwo stupa, so so z zlownym dojednanjom nětčišchim hospodarskim wobežnosćam wotpomha. Naturske wotbywanischcza Awstriskeje njeleża w Němskej, ale we europiskich pokodnischich ratarskich krajach. Po měnjenju franzowskeho knježerstwa by zlowne dojednanje jenoż swjatsk statow wutworiło, kotryž by hospodarske sažady Swjatsa Ludow podrył.

Tśeći dźeł wopomnjeńskeho pišmta wo politiskich pschicźinach jedna, kotreż su k wobsamknjenju zlowneho dojednanja dowjedźe. Róża zlownych dojednanjow w němskich stawiznach poślednjeho lětstotka pokazuje, kajki wosnam ma so tajkim dojednanjam pschipisowaś. Stawiznisko-politiske rozwicze Pruskeje je z hłownyho dźela z politiskich zlownych unijow wuschło.

Ratarski jenotny dawk do mocy stupił

Němski finanzny minister je **ratarski jenotny dawk** hižo sa ličbowanjske lěto 1931 do mozy stajił. Tohodla su dawkidawarjo, kotrychž cźiste dochody z ratarstwa, hajnistwa a sahrodnistwa njejsu wyschе 6000 hriwnow wobličene, a kotrychž druhe dochody mjenje dyžli 1000 hriwnow wucźinjeja, wot doprědka sapłacźenja dochodneho dawka **prěni króć 15. meje wuzwobodźeni.** Dawkidawarjam, kotrychž dochody su na wjazy dyžli 6000 hriwnow a druhe dochody na 1000 hriwnow abo wjazy wobličene, so do předka sapłacźenje prěnjeje podźělneje summy po blizšej sdźelenźy finanzneho hamta wotstorcźi. Dawkidawarjo, kotśi sdźelenku hač do 8. junija 1931 njedostanu, maju dawk w dotalnej wulkosći hač do 15. julija 1931 sapłacźicz.

Wulke wólbne dobyće křesćijanskich staršich

Pschi starschiskich wólbach w Sakskej su kschesćijanske liscźiny na wjele městnach wulke dobyeża dozpile. Tak su kschesćijanjaj starschi w Drježdźanach 41 hłosow, w Lipsku 22 a w Kamjenicy 21 hłosow dobyli. Skoro wschudże su so liczby hłosow kschesćijanskich starschich powjetschile.

Wunošk sejmskeje wólby w Oldenburgu

W Oldenburgu je so njedźelu do žejma wolił. Pschi wólbje su dostałe: němska ludowa strona 5 796 hłosow (13 431 pschi wólbje do němskeho žejma 1930), socialdemokratojo 57 536 (66 148), statna strona 8 938 (13 579), nazionalni socialistojo 101 419 (76 216), kommunistojo 19 389 (13 933), hospodarska strona 4525 (10 029), wjesny lud 5 427 (12 758), kschesćijanska socialna ludowa słužba 3000 (3054), zentrum 46 295 (47 733), němsćonazionalna strona 13 529 (14 203), liscźina Weygand 5194.

W nowym žejmje smeja: němska ludowa strona 1 sapósłanza, socialdemokratojo 11, statna strona 1, nazionalni socialistojo 19, kommunistojo 3, zentrum 9, němsćonazionalni 2, liscźina Weygand 1. Nimale se wschěch stronow su wusnowerjo z nazionalnej socialistiskej stronje pschescheli.

Francowske wojerske lětadła w Schweinfurtu z nuzu přistajiłe

Sobotu wjeczor w 6 hodźinach su na lětanischczu we Schweinfurcze **tśi franzowske lětadła pschistajiłe.** Wone běchu z wojerskimi wosobami wobsadźene, a to z jenym leutnantom, jenym feldweblom a jenym korporalom. Kóžde lětadło mějeshe dwě maschinskej strělbje w žebi, tola žanych fotografiskich apparatow. Lětarjow su sajeli a lětadła sebrali.

Sajatych su w hotelu „Bayerskeho dwora" sameścili, a sastupjerjo němskostatneje wobory a němskeho wobkhadneho ministerstwa su jich pschełhłyscheli. Němskostatne wosobne ministerstwo je offizram Nürnbergskeje garnizony porucźiło, so bychu sajatych pschełhłyscheli. Sajesli praja, so su blisko Lyona na dlesche leczenje wotkezeli a so su dyrbjeli po wokolopucźach w Strażburgu pschistajicz, hač pak so w stronje samyslili a su nusowani byli, w Schweinfurcze pschistajicz. Tele wudawanja njesdadża so wěrje podobne byc, dokelž Schweinfurt daloko wot Strażburga leži.

Awstriska před znutŕkownej politiskej krizu

Knjezeŕstwowe wosrudźenje, so pśeden hoŕeńcezenjom stejazemu kreditnemu wustawej na dožahaze waschnje na pomoz pśichitźe, je drje najprjódy awstriske hospodaŕstwo pśeden katastrofu wutŕkowało, znutŕkowne położenje pak jara pohubjerśiło. Franzowske a druhe banki běchu swónitwe, awstriskemu knjezeŕstwu s pożćonku 150 miljonow schillingow wupomhać. Po debacze wo pjatuje nemsko-awstriskeje zlowneje unije w europiskej studijowej komniźiji w Genfu su pak tele banki sa mutne spóstałe, so dyrbja so najprjódy poměry awstriskeho statneho hospodaŕskeho plana znowa pruhowaś.

Awstriski nameŕtny swjasowny kanzler **dr. Schober** je sobotu po dopołdnischim pogbjenju europiskeje komniźije spytał, s jendźelskim swonkownym ministrom Hendersonom, s cześkosłowaskim swonkownym ministrom dr. Beneschom, s italskim swonkownym ministrom Grandiom a z Briandom jednaze, dogpjeź, so bychu banki swoje wobsamknjenje wrócyo wsale. Pśichi tym je so pokazało, so je bo s planom nemsko-awstriskeje unije pożćonka za kredity wustawa politiske praschenje sćinika. Pśiwjedy wutory bo znajmjeńscha wo tym njehodźi rozsudźiś. Pśichede wschém budźe awstriske knjezeŕstwo znutŕkowne a swonkowne wobzjezenosće se sniżenjom statnych dawkow dyrbjeź wotstroniś.

Hrožaca nota na Rumunsku

Nowiny „Curentul" powjedźa, so je do rumunskeho swonkownego ministerstwa franzowska hrožaca nota doschła, w kotrejź bo na to pokazuje, so by pśichilgłosowanje Rumunskeje k nemsko-awstriskej zlownej uniji mogło njelubje sćeńknyś na Rumunsku měcź, dokeź bychu bo s tym někotre ratarske staty, kaž Danska a Hollandska, cźežko potrjechiśe, a so by potom antirumunska fronta nastała.

Se Sjednoczenych statow połnocneje Ameriki wucźahuje.

Se Sjednoczenych statow połnocneje Ameriki nětkole wjazy ludźi wucźahuje dyźli pśichicźahuje. Po zdźeleńcy prezidenta Hoovera je w pśenich tśoch měsazach tuloho léta pśicźahowanje na 10 815 wosobow wróćo schło, mjeź tym so je sa tón samy cźaś 21 468 wosobowo wucźahło.

Ze Serbow

W Budyšinje, 18. meje 1931.

— **Wo wjedŕje.** Dźeńša rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —2 a thermometer, w nozy +16. Seźěnje sašo pśichemźeny wjedŕowy raz. Sobotu popołdnju a nawjeźor, kaž teź wokoło połnoca pśicźahuje hustu cźełke njewjedra naschu Łužicu. Popołdnjowe a nawjeźornjsche hibachu so po horach a pśichinjeśe cźu hanam pod haram rjany deschcźik. Njewjedra wokoło połnoca cźełnichu pśiches naschu holu a tamu z błyskami a gŕmnym deschcźom hrozniśe sotkadźachu. Radowarske stromy dostachu w nozy rjany deschcźik. Tutón pród tak samaca, so krajnje poradźeny sokolski sćeŕ žadyn pród njetrasche. Njeźiwaciblisće stromy wostachu nimale bjez deschcźa. Ale wot Kulowa, we Wojerezach, Łasu, Delsim Wuśeźe k Nistej dale so deschcźik z cźarami lijesche. Nětźe tśi njewjedra so na tutej cźarje setkachu. Błysk za błyskom rozsajnjowasche nóżnu cźemnotu a seźěnjowaze wjeseŕsko pśichipowźdźi, so bě dyrbiło, do schtomow, schcźežerow, hatow, tu a tam teź do twarjenjow, kaž we Wulkich Sośach. Posnóżne nużiny se swostimi wubźěrkami cźahnu pśiches nasche hona. Potom pak pśichichadźeła swjeźora sašo wyschinu a hacź bo połnoźnego łodoteho morja Baltiske. Schleźze pokazuje pśichezo hišćeze na njerowstajno hacźuniźeź a waha na rjanu postupuje. Nad połnoźnej Europu leża wyschiny hacź bo rauśeheje hahaze. Jutśje wutoru z khadźa błónźko 4.00 a khowa so 7.54 hodź. Mjeźaca skhadźa rano 4.5 a khowa so wjeźor 8.11 hodź.

— **Swój sloty kwaź** sjwjeźeśeze sandźeny pjatk **k.** lokomotiwny tepjeŕ na tworu. August Poldrak se swojej mandźelskej, kiž pod hrodom bydlitaj, swój sloty mandźelski jubilej. Jubilarowaj doska so wjele pożelźeńcejow. Popołdnju k. farar Kapler sloteju mandźelskeju w Michalskej zyrkwi požohnowa.

— **80 lět wjeza na Cźornoboh.** Wjeza na Cźornoboh wobsteji 80 lět. Wona so załoži 12. auguśta 1850 a bu dotwarjena 17. meje 1851. Wjeso je so mjes tym wschelake na twźi porjedźało a pśicźeneńcelo. Pśiched někotrymi lětami so wjeza teź połowyschi, dokeź leź wulźadej jadźeśe wasche. Hoseźenc pśichi wjeźi dotwarjaju hakle w nalěcźu 1852.

— **K. wuschichi měšcźanoša Riedner** je wot 18. hacź 30. meje 1931 na dowolu. Proźby so, so by w tutym cźasu hamtśe dopjeź njeběchu na njeho wobdosłany śitale.

— **Sa pśiwlarjow.** W starym hoźetkowym meśeze Sebnizy sandźe so lětśa zhromadźizna zastupjerjow krajneho zwjazka sakśich pśiwlarskich towaŕstwow. Zhromadźizna budźe sobotu 11. julija popołdnju. Pśichi zwjezdźenskim wjeceŕcu sobotu smźe profesor Meiche je Drježdźan, znaty domiśiski spytnik a Sebnicźanske dźěcźo, pśechednoschi we pśiwlarstwje w starym cźasu we Sakśej, połnoźnych Cźechach a Sebnicźanskej wokolinje. Njedźelu a póndźelu staj wulěcźaj do Sakśeje Schwizy.

— **Kriminalna policija** wuśledźi, saja a statnemu rěcźnistwu pśichepoda 13. meje t. l. tubomneho 25lětneho biesbźělneho maschinskeho samkarja, kiž je **bo** na Drodźischku a pola Knježskeho hata hižom dlejschi cźas napischecźo žonam a schulskim dźěcźom na njehańbicźiwe waschnje pokasował. Wukrupowanje tuteho nječakanza běsche wobjebje mjes starschimi, kiž žiwoje dźěcźi do schule sćelu, wulki njemeŕ sbudźało. Skuteź mjeźeche druhdy jśdne kolo se selenymi kroźnami pśichi sebi. — Wobsoby, kotrymuž bu so w mjenowanych kónźinach tajzy njebožcźinzy pokasowali, kiž pak to hischcźe wyschnoścźi njewosjewichu, bo proscha, so bychu bo pola kriminalneho wotdźelenja w Budyšinje, Hrodowske nameśto 2, samotwike. Tam je teź fotografija sataśeho wupołożena.

— **Padušchitwo.** 13. meje je nětźo w Dźěśnicźanach mužaze jśdne koło znamki Germania, cźo. 1017245 kradnyl. Kolo mjeźeche cźorne kroźna, žołtej błótoschitakaj a śwjena, cźerwjenej gumijowej wobkrući, horjeschibnjene wodźidło, cźerwjenej pschimadle, śwónckł z napischmo „Gustav Marschner", Niemanku latańnju a powětrownu bychawku na kroźnach. — Wo wjeźowne pódźeńcja proźby žandarmstwo II w Budeśezach abo kriminalne wotdźelenje w Budyšinje.

— **Sawrjenaj puśej.** Sjawny puśej s Rakeź do Komorowa so dla nałožowanja na Rakeźanskich honach wot 18. hacź 26. t. m. sawrje. Jśdny wobkhad pokasuje so na Turpin. — Sjawny puśej s Kumschiz do Drožźiza so na nałožowanja na Kumschezanskich honach wot 18. hacź 23. t. m. sawrje. Jśdny wobkhad pokasuje so na Budyško-Wósporsku statnu dróhu.

23. byrglowy nyšpor w Michalskej cyrkwi

njedźelu 17. meje popołdnju ½5 hodźin.

Hač bě krasny nalětny kśejaty cźas, kiž kóždeho cźowjeka won do Božeje stwórby wabi, abo hač bě wulki serbski sokolski zlět w Radworju z pśicźinu, zo bě wócerawši byrglowy nyšpor tak jara snadnje wopytany, wo tym njemóžemy tu sudźiś. Mózno wšak je, zo so ludźo pśi nětźišim rjanym cźasu do z murjemi wobmjezowanych městnosćow rad njesynu, ale móżno pak teź je, zo naš lud tola hišće dosć zrozumjenja za našu krasnu cyrkwinsku hudźbu a spěw nima. To wšo je jara wobźarowne. Knjez kantor Polak bě sebi wšu prócu dawał a rjany porjad přednoškow hromadźe zestajał. Wo dwě jara dobrej spěwarce bě so postaral a znaty wumělc na piščelach, k. Albert Müller, a dobry husleŕ Erich Hohlfeld běštaj sobuskutkowanje přilubiłoj.

Albert Müller hraješe na byrglach k zawodej Praeludium a fugu w C-moll wot J. S. Bacha, dale słyšachmy na byrglach „Wječorny měr" a „Hymnu" wot G. Hägga. Tu ma so přispomnić, zo tón „Wječorny měr" žadyn wulki zajim pola kedźbliweho připos-łucharja zbudźił njeje, ale „Hymna" je wjele lepje wobdźěłana, tu je žiwjenje a wysk a dobra melodija w akordach. A na kóneu porjada słyšachmy Postludium za byrgle wot Hansa Kötzschki w Drježdźanach a mjenuje so „O spočatko žiwjenja, o wěčna swětłosć". Dyrbimy připóznać, zo je tuta składba za byrgle jara přihódnje zestajena a ze swojimi wyskazymi akordami připosłucharja zahori a sobustorhnje. Albert Müller wědźeše wšo jara rjenje z registrami wumołować.

Knježna M. Dreßlerec ze Zhorjelca spěwaše ze swojim rjanym čistym a sylnym sopranom wšelake spěwy wot J. S. Bacha, J. Rheinsbergera, E. Krječmarja, P. Gläsera a H. Mencela z přewodom byrglow.

Spodźiwne bě, zo bě pola Bachownych spěwow přewod tak jara jednorje wobdźěłany. Najlěpje drje bě Rheinsbergowa składba „Skowrončk pozběhuje so k njebju" w melodiji a w přewodźe wobdźěłana. Někotři wuzkomyslni snadź praja, zo tón a hišće někotre druhe spěwy do cyrkwje njesłušeja. Ale wšo spěwy, kiž Bóžu stwórbu khwala, njech so wšudźom spěwaja! — Bohužel njemóžemy wšitke šěsć spěwow kiž je knježna Dreßlerec jara rjenje a ze začućom spěwała, nadrobnje wopisać, k tomu nimamy městna dosć w našich nowinach.

Kujez kantor Polak bě teź wo to so postaral, zo by so tón króć teź zaso něšto serbske spěwało, ale bě to jedyn němski do serbšćiny přełoženy spěw. Njehodźeše so ničo originalne wot Kocora, Krawca abo druhich namakać? Naša znata dobra serbska spěwarka, knježna Liska Smolerjec, běše swoje sobuskutkowanje přilubiła a my wjeselachmy so hižo doprědka, zo mějachmy zaso raz składnosć, jeje lubozny rjany hłós słyšeć. Wona spěwaše potajkim jedyn do serbšćiny přełoženy spěw wot Franca Schuberta „Měr budź z wami". Kaž smy wot knj. Smolerjec zwučeni, dha wona wě swój hłós luboznje a ze začućom wobknježić a je teź wčera zaso z cyłej dušu a wutrobu spěwała, tak zo smy wobžarowali, zo jej přileżnosć poskićena njebě, wjacy spěwow — wězo originalno-serbskich — wot njeje słyšeć.

Mjez spěwami hraješe dwójcy kujez E. Hohlfeld na huslach z přewodom byrglow. Přeni kruch bě „Andante" wot J. S. Bacha a druhi bě „Arioso" wot E. Krječmarja. Tutón wumělski husleŕ je tu hižo husćišo hrał a sebi, štož čistosć a rjanosć tona nastupa, přeco zaso khwalbu zasłuži. — Albert Müller bě wšěm solistam přeco dobry a ćućiwy přewodźeŕ na byrglach.

My hišće raz wobžarujemy, zo bě wopyt tak nimo měry snadny. Tajke rjane a dobre poskićeńki a wša pódlanska próca sebi připóznaće z bohatym wopytom zasłuża. Pjenjeźne wudawki tola wšudźom nastanu!

W.

*

S **Brěmjenja.** Sobotu dopołdnja wokoło ½9 hodź. bu pokładźenje żelezniskeho mosta pola Brěmjenja sapali. Nimodtuž ludźo bu z cźahnom kura dohladachu a wobeš salachu. Cźah, kiž měješe w tutym cźahu pśichiźeć, měješe bjes strachja pśiches móst jść. Maśinerja je z popjeloweho kaśpeza jenoje lokomotiwy trochu zahrjebo popjela wupadło a ſ pśichiźeniu sapalenja było.

S **Bukez.** Pśichi wčerawšnjich wólbach do sakśeje ratarskeje komory ſ tubomnych 27 wólbokmanych 15 hłosow woteda. Wólbny namjet 1 dosta 11 hłosow a wólbny namjet 2 pak 4 hłosy. W šuśobnych wšach bźchu wólbne wunoschki sćežowaze: We Wujeźu naz. 6, landbund 3; w Mjeschćicach naz. 4, landbund 7, swjask sakśr. ratarjow 2; w Drjebźnizy naz. 10, landbund 10; w Pomorcach naz. 6, landbund 4; w Rodźcach naz 2, landbund 7; w Kolwaźy naz. 12, landbund 6 a wBłožanach naz. 9, landbund 6. Lěwazny swjask ratarjow w najwjazy wšach žaneho hłoša njedosta, njebźišche teź žane wólbne zedulki wupołožił. Wólbne wobdźělenje w najpomnjenych wšach běšche wschelakore a hibašche so mjes 45 a 90 prozentami. Wólby w Rodźcach najšterje wjedźeła za placźiwe pśichipósnaca cźłowjeka. Wobkhadźowaśche bo, so śebi pśichi wólbje wschelazy two wusmanje wólbje jaśni njebźchu, dokeź so hinak hacź pśichi dotalnych wólbach sašo wot jenotliwych stronow hłosowanske zedulki wudawachu.

S **Rakoźd.** Mjes konfirmantami wjerchowskeje a krajneje schule St. Afra w Mišnjnu, kotrejž po starym dobtojnym wašnju na swjedźenju Božeho śpicźa w cjanej Afra-zyrkwi tamnišći saraŕ a duchowny inspektor Dörne, syn nasćeho luśišćeho hłownego měšta Budyšina, swjasćenje konfirmérowasće, běšche teź syn nasćeje wšy Richard Latk, tuchwilu wyšeršći tertian tamnišćeje wjerchowskeje a krajneje schule St. Afra, kiž je, kaž spuschćenje sjonichmy, jara wobdarjeny, pilny, wobluźeny a cźešćeny alumnus daloko a šćeroko waženeje Aframy. Teź my pśichejemy tutomu młodostnemu wuceńkowemu duchownych wobomoscźow sboźo a žohnowanje. Njech je won wšudźenje snowa na St. Afra-schuli se błamu nasćeje šerbskeje Łužicy!

S **Cźešćicy.** Pśichi njewjedrje, kiž sobotu na wjeczor wokoło 6 hodź. nasću krajinu pśicźeźahny, dyrbi błyst do brózńje tudomneho žimnoscźerja k. Wjaśpławka. Brózeń, kiž mahlana njebźešće, bo dozšita wotpali. Małżyna pśichitwarjena kólnja so tehorunja hacź na murje wotpali. Nimo Brěźcanskeje a Cźašećanskeje šyrkwje běšche hišćeze mnoho druhich woborow se šyrkwami pśichitwarało. Wone pak njetrjebachu hakle šapšchimnyć, dokeź dalšchi strach njewobstrejesche.

Hans Witka z Wjerbow

Powjedańcźko se šerbšćeho ludu powjeda jwuj „Schtótežło".

I. Młode lěta.

Wjerbły bu stara šerbšća wješ, njedaloko Cźornoboha abo Błótow abo Kulowa, ſ wětšinu njehodźi šo to někto wjazy twuſwótlicź, kotra tuta wješ je, dokeź je šo to ſ nimohimi šerbšćimi mjenami stało. Tak n. pśch. cźakachu We cźežery we swojim cźasu teź „Welschwitz", mjes tym so šu někto na „Ebendörfel" pśichešćejcźene. Haj, němšćy rěcźeschpytnizy šu twuſlědźili, kaž mi wóndanjo jedyn wosobiny offizéŕ a hrabja šwědźeśeše, so je špodźiwnje: so je šo je nož tak mało šerbšćich wjeśnych mjenow šdeŕcźało w kraju, kiž bu najprjedy wot Sserbow wobšydleny. Tak je šo wešo teź Wjerbam šeschło.

Jenož někcźo mohło hišćeze pomhacź tu wjesku wušledźicź, to je wušnam jeje mjena: budźe drje to wješ, hdźež abo wokoło kotrejež wjele wjerbow rośe. Tola šym na mnohu šerbšfu wješ šhódował. Wjerbow pak nihdźe wjazy wjele njeje. Wšchudźom šu jim šerbšćy burja šmjerceź pśchipowědźili, tuńjeź šo ſ jich witkow pękne košchiti a korvy a druhe wězy pletu. Korby móža šerbšće žony dale bóle parowacź, njeśtu wjazy po modże a doseź wohońne. Do měśtow butru wjazy jara njenjeśeha, ale pak ſ twojom tam dośedu, pak butrowemu muźej pśechedawaja. W krótśim cźasu drje budu ju tam po póśce błacź. Sa móśnicźku a rubiśchko teź tuźny košćik wjazy trjebny nje, ša to tykńje šo na ruku někto radšcho pkałowa abo papjerjana kašeta abo „tošcha", tola myślu, so drje je teź ta najdźeše błeła a šerbšće knježnički a knjenje pšchemeńja drje ju w krótśim cźasu ſ kufrom, pšchetoš nemšće maja dawno radšcho tajźi.

Tak je bjes bźiwa, so šo wjerba dawno hižo do njepłódnych šchtomow liśi runja khójnam, šnurrekam, a šo šekera na nje kładje po šlowje šiwj. pśimna: „Kóždy njepłódny šchtom budźe wukopany." Kóždy šchtom, kiž cźe někto hišćeze hnadu namakacź a žiwjenje wobłowowacź, dyrbi płód njesć, kiž je ſ jédźi jako jabłuka a kruschwy: pšhetoš naših cźasy je reališfiši a materiališfiši. Jenož šchtoš šo do huby hodźi, je ſ cźenu. Wjerba je pśechejara ideališfiši ako poetiški šchtom. Cźašto šym to wot šwojeho pśchecźela Jurja šlyšchał, kiž by šlatuje rjeſk, hdyž by šašo někdźe jena stara wjerba padła: „Sašo je šo kruch šlareje poesije minyło. Tak minje šo — dźeźa wědźecź — w Sserbach šchtom ja šchtomom, ſeſk ja ſeſkom, jedyn kruch poesije ja druhim, a dale dóle minje šo šerbšći „kraj" a naśtawa „pusta" jako w Ruśsej a Wuherśej. A tak je wešo dale cźeźo wuśledźicź, kotra je tamna stara wješ „Wjerby" mjenowana była.

Tola niźo wo to, hynjeź šo ſeſki a lěźy wudźělałe, pśchindźe wšchak šašo cźaš, hdźež tak šašu ſ šwojemu pravu pśchindu. Pśched 30 lětnej wójnu je pjeca šlovo zyły šerbšći a nénišći kraj rola a polo hył, po wójnje pak, w kotrejž tśeźinje zyłeho ludu šwoju ſeſej pśchela, a nichtó ſhwile njemějeśeše pola wobdźělacź, bě zyła Sserbiśa a Nénuśa ſamón lěź a tymjeschego, ſeſki a šchtomy běchu wšchudźe ſ mozu je jenje wulěźe. — Najpožledny pak mimu šo wjeśby a witki Wjerba — kaž je wšchudźe wědomo — ma krute žiwjenje. Njech je witka po šdacźu hižo zyle wuśhtka, tyńk ju do jenje ado do wody a wona šo hišćeze pśchimnje a šafeleni a trośeje šo. Śe šelo, praja, šo njeſkaſy. A hišćeze pśchezo ſteji w Sserbach mnoha wjerba a pośpochi rośeśe tam hišćeze mnoha „witka".

Tajśa jena běšche teź Hans Witka ſ Wjerbow, kotrehož žiwjenja najfajnjamośne podawki dźe wam wuſ po ſtarych aktach a dobrych kužołach w śćěhowazym powědaeź. Wo witkach a wjerbach jemy wšcho nuśne hižo prajili; jenož je Hanžom mamy šo hišchcźe pośnacź. Rékamy jemu Hans. Wěśte pak njeje, hacź je to jeho jmeno. Won šam mjenujay ženje njewědźeśche, hacź je won šam to, abo hacź je won šwój bratr. Wěź ma šo mjenujay takle:

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Z Rózanta. Kujez wyšši strażmišter Schiller je zańdźeny tydźeń našu wjes wopušćił a so do Worklec přesydlił. Runje 5 lět běše w našej wsy, přejdy nješto lět w Nowoslicach. Dołhi čas njewobsteješe tu w našej wokolinje scyła žaneje tajkeje stacije, jenož Pančicy a Wóslink běštej wobsadźenej. Nětko mamy we blizkosći serbskeje metropole hnydom 3 stacije: Pančicy, Worklecy a Bačoń.

Z Hórkow. Hospodarske ministerstwo je při poslednim mytowanju bykow tež našeho wjesnjana kublerja Jurja Wehnerta wuznamjenjiło. Wón dosta 2. statne myto (65 hr.).

S Protez. W nozy k schwórtkej pobychu paduschi w tudomnym hoscenzu „K lipowemu dworej" a dobychu so do delnich městnosćow. Woni kradnychu zigary a zigarety. Policajski poš za złódom paduchow běžesche.

S Dyrbacha. Boże stpiće dopołdnja rjece wohnjowy alarm psches naschu wjes. S dotal hischće njesnatych pschicżinow běsche woheń w starym, léta dołho njewobydlenym a se złomu krytym domisim murjerja Gustawa Balka wudyrił. Pschi tuchoce wupschestrě so woheń tež psches pucź na susodne Rocharkez twarjenje, kiž so tež zwjazane wotpalichu. Nimo toho so hischće pschi nekotrych letami natwarjene hrodże murjerja Backi hacź na mnje wotpalichu. Hasiczeź běchu pschitwarjate hnjakowy se Rychwalda, Jannetho a Kellneho. Domjazu nadobu samochu sdźela pscheds sniczenjom wukhowacź.

Wotpokazany hospodarski plan w Budyšinje

Dwej dnjej wuradźowachu Budyšzy měschczanjaz zastupjerjo wo hospodarskim planje na liczeńske léto 1931 a 1932. Druhe poschedsenje stónczi so w nozy wot pjatka k sobocze w 1 hodź. Wunoschi wuradźowanjow běsche pschekwapjazy; nimale wschitke frakzije měschczanskeho zastupjerstwa pschebywolożeny hospodarski plan wotpokazachu. Jenož sozialdemokratoja za njón hłosowachu. Druhe strona pak jón wotpokazachu, dokelž pjeza njemócazchu pschewzaczź samowinjenje za hospodarski plan se skoro milijonom deficita, za kotryž so wurunanske srědki (poiwyschene dawki) wotpokazachu. Chcedźa někto spytacź, so na někajkim podłožku bojednacź.

Poswjećenje khorhoje Bukečanskeje jednoty Sokoł

15. meje 1931.

Nimale wše naše sokolske jednoty su sej w poslednich měsacach wobstarale swoje khorhoje a je do Radwořskeho zlěta swjatočnje poswjećichu. Naša druha najstarša jednota, kiž ma najwjacy zwučowacych sobustawow — Bukečanska jednota — poswjeći khorhoj pjatk 15. meje wječor na zali Stangee hosćenca.

Po hłownej pruzy zlětowych prostnych da načolnik jednoty br. Kielmorgen bratrow a sotry, zwučowacych a njezwučowacych, nastupić w třoch rjadach. Sobustawy jednoty běchu w nimale połnej Ńěbje přitomne. Tak bě jich přez 60 bratrow a sotrow — šwarny to napohlad. Br. starosta J. Zoba mějeso poswjećeńsku rěc. Rysowaše wuznam Sokolstwa, kiž njchaji jenoż cłowozwučowanje, ale hłownje narodn. ducha, narodne myslenje a wukubłanje charakterow. Poswjeći khorhoj a přepoda ju khorhojnikej br. Huzakej, kiž wotpołoži khorhojniski slub. W mjenje župy „Lubin" poreča hišće župny starosta br. Měrćin Nowak, kiž Bukečanow napominaše, hajić dale razny doprědkarski duch a wojować za prawdu a swětło kaž dotal. Ze sokolskim spěwom: „Naše stare prawa . . ." skónči so poswjećeńska swjatočnosć.

Bukečanska khorhoj budże jena z najnahladnišich sokolskich khorhojow. Bukečanska jednota dźe ani nima bohaćkow za sobustawy, ale ma jara wopomjerwyseh bratrow; tak smě sej popsrěć dajku drohotnu khorhoj. Khorhoj ma na jenym boku serbske barby ze złotym napismom, na druhej stronje pokaże na swětłomódrym polu ptaka sokoła srjedź słónčnych pruhow.

Na poswjećenje khorhoje sćěhowaše zhromadźizna, w kotrejž so hišće podachu najnuzniše informacije wo zlěće. Přizamkny so hišće wjesela bjesada. Bukečanski wotrjad bubnarjow a hwizdarjow poskićeše swojorazun hudźbu, kiž bratrow a sotry nawabi k serbskim a druhim rejam.

W Bukečanskej jednoće njeknježi jenoż wojowarski a doprědkarski duch, ale tež wjesełosć a strowa radosć.

Wusudźenja

Psched shromadźiznu lawuškim hudom w Budyschinje měješe so wuschadki wuczeř a kantor na wolty. Jurij Pětr Hila z Khróšćia samolwicy dokelž jeho winowachu, so je jako pokładnik Khróšćanskeje nalutowarnje a wupožčenje nihóže 10000 hr. za běhje pschetrjebał. Wobšudženy pak kózdu njeprawomocz wotpokaza. Po dłešchim jednanju so też hud njemóžeše pscheswědčić, so je Hila pokładnisče pjenjezy žebi njeprawnje pschiswojował a pokładni wudomje feschkodźił. Tehodła jeho wuwinowa.

Z Łužicy

* S Niederšeina p. Polcznizy. Tudomny skałaŕ cżerpješche na widlischcza. Boże stpiće jeho sajso luta sa thorosć saja. Wón jědješche s kolom. Njedaloko hoscenza „Njesaponnicźki" jeho widlischcza nadwadźechu. Se tuteje pschicżiny wón tak njeswožowanje wo telegrafowy schcżežor dyrił, so mortwy leżo wosta. Młody muž běsche hakle 26 lět stary a sawostaji žonu s tśomi małymi dźećimi.

Hrózbne njewjedra we Łužicy

2 wosobje z błyskom zaraženej

Po cżopłym a tuźnym dnju nastawachu sobotu popołdnju njewjedra nad tuźiskim krajom a dale k wjecżoru na mozu a šurowosći pschiběrachu, doniž so stónknjne na nóz s městnami tak žylnje a strašcnje njerospuschcżichu, kaž to sa dołhe léta njepomnja.

Hižo wot 4 hodź. so s nasdala hrimasche. Ale krótko do 6 hodź. so nad Budyschinom cżorne mróczna hromadźe scżahnychu. Błyski łapachu a hrimot rjesche. Nimale s kóždym sabłyskujenjom dyri. S Budyschina kameho so dotal njeje wo žanej schkodze powdało. W Cżěchcżecach pola Přeńcżez Boże njewjedro sapali, kaž to na druhim městnje nadrobnischo pischemy.

W Hołzy pola Husli saraży błysk młodeho cżłowjeka, kiž s pola domoj dźesche.

S městnami šu so też žylnje krupy schke, tak na pschikład pola **Porchowa.** Tam hischcże njedźelu rano njeběchu zyle rostaje. Nacżinichu wjele schkody na kčežjazych sadowych schtomach.

Na połnoznym wobsoru wobsahowachu pschi wjecżornym šmerkanju žylne błyskanje pschipowědźasche, so so nowe njewjedra bliža. Wórsy so też w połodnju počza błyskacź. Tam je w Jitawskich stronach njewjedro wot 9 hacź do 2 hodź. na ranje se žylnymi deschcżemi zychnowało.

Ssobotu wokoło 11 hodź. počza žylne njewjedro nad pruskej holu sahadźecź. Sće bijachu błykti we wulkich Sdźarach a wokolinje. Jedyn błysk dyri do hospodarskeho twarjenja katarja Augusta Mikele a sapali. Ludźo pak samochu woheń ruche podusyć. Też do wschelakich schtomow je błysk dyrił. Sajimawe je dyrjenje do jabłucziny jeneho tudomneho katarja. Błysk dyri do schtoma, kiž bě niżschi hacź brózeń, kiž 2 metraj dale stejesche. Błysk rosrasy schtom, brózeń pak njewobschkodźi. W transformatorowej khěžy běsche so wschitko jeschkrěło. W Koblizach pola Wulkich Sdźar dyri błysk do wobydleneho wumjeńka katarja Theki a sapali. Sšušod, hajnik, je wohnja dohlada, a ludźi alarmowachu, so tež tu wjetschu schkodu wotwobroczichu. Pjches 3 hodźiny saschadźesche njewjedro. Tak žylne kaž wono bě, w tamnischej wokolinje njewjedra njepomnja.

Žakolnje běsche tež w Cżelnom. Tam je njewjedro tak hrózinje bito, kaž to ani najstarschi ludźo so dopomnicź njemóža.

Błysk dyri do někotrych domow a snicźi zyły wjeźmy elektriski powod, so gmejnje nětkuže tyšaz hriwnow schkody nasta. Sapaliło Boże njewjedro nihóže njeje. Alle grudnje a cżežko je Gustawa Nowaćez žiwóbu potrjechiło. Dyrjenschi do domu **saraży błysk 31 létnu Nowakowu mandźelsku** (Mětowu), kiž žadny mósta bydła. Žona běsche so we łožu łymkła a namaka tak žiwoju žiwjenje. Wona běsche nětkuže pjeć lět žehnjena a sawostaji muża a dwěłětneho žynka. Saražena běsche rodźena s Milorasa.

* Se **Shorjelza.** Dźeń Božeho spitża se swojim rjanym wjedrom wuwabi wjele ludźi na Nißu. Bohužel pak tułoń dźeń bjes njeschoa njewoteidże. Pschi kupanju w Nißy zatepi so popołdnju pschi kupańskich łukach pola Požottendorfa nětkuže 22lětny muźki. Njemóžachu hnydom swěźicź, schtó wón je.

Naši woteběrarjo su zawěsćeni!

Dostachmy powěść, zo so za druhi pad smjertneho znjezboženja jeneho z našich woteběrarjow

1000 hr.

wuplaći, zawěsćeńske cżisło 10873, na zwud. Pětrcynu w Zaborju čo. 11 pola Budestec, kotrejež mandźelski Jan Pawoł Pětrka je 17. měrca t. l. při puśenju stomow smjertnje znjezbożił. Nürnbergska žiwjenjozawěsćaca banka je pod 12. meju t. l. mjenowane **1000 hr. na wudowu** wuplaćila.

Wšitkich woteběrarjow a čitarjow „Serbskich Nowin" pak napominamy, zo bychu při kóždym znjezboženju, kiž też hnydom smjertne njeje, so **hnydom a bjez kóždeho komdźenja** na Nürnberger Lebensversicherungsbank wobrócili abo so wudawarnju „Serbskich Nowin" wo radu prašeli, ale hnydom! Při tajkich lěpšinach poručujće „Serbske Nowiny" wšitkim, kiž je hišće njeczitaja.

Nakład „Serbskich Nowin".

Ze Saksexe a dalšich krajow

* S Annaberga. (Sšyn jaraży nana je fekeru). We Hilmcesbacźe ba wdaježela wjecżor tuhleńki wumeńtar Lorenz wot swojeho hyna se fekeru saraženy. Do njeskutka běschtaj so swadźiłoj. Nan běsche swojej pschichodnej dźowcy, kiž we kamjenem domje bydleschce, wosjpet za žiwjenjom schoł, a hdyž to to pónđźelu wjecżor sasło sta, wuticrhny syn nanej fekeru a dyri jemu s njej psches hłowu, tak so so mortwy swjeże. Stucżerja dowjedźechu na Wolfenšteinske hamtske sudnistwo.

* S Plawna w Vogtl. (Dźiwajcże na šnadne stranjenja!) W tudyschej khorowni je 19lětny pjekarski Rudi Habich na sczěhwakach kwě sajedowczenja wumrěł, dokelž be žebi na porsce malu ranu sadrěł a je potom dale krózu njemeł. Lěkaŕ, kotrehoż bě młody cżłowjek pschepoidże sowołał, wukaja drje hnydom, so ma so hnydom do khorownje podaca, ale sajedowczenje kwě bě hižo tak daloko postupiło, so njeje mózno jeho wuthowacź.

* S Lipska. (Wot cżěkajcych kurjazych paduchow natśelen). Pondźelu sadżerżachu na Schnuonskim pucżu w Lipsku-Małem Zschocheru tśi zivilne wopołdu diwej njesnateju muźkeju, na kotrejuž tukachu, so staj w zahrodnem towarstwie kury kradloj. Namołwjenaj na straży sobu hicź, cżeknychtaj podhsadnaj na swojimaj kokomaj. Pschi tom wutśelschichtaj tśi jaju na pschescżahajuow. Dwatśi dźiwacżej bu s wukćelom na prawej pjeczi kranjeny. Tśelkowo wosta w cżitrjowem pjeńku tcżazy. Skucżerjej běschtaj po cżmy k Schmuonej cżeckoj.

* S Lipska. (Pjches 260000 hriwnow se žadźenjom zschefkowi). Pschekupz Biedrich Alfred Ertingshausen bě so se žeńtwu se žohumnjicźelom butrowoje wulkowikowarnje w Lipsku stał. S konza 1928 bě so rozwolnoći žadźenju podał, pschesžadki hacź do konza 1930 262000 hriwnow. So by s wobthodnje pokładnje sebrane pjenjezy sabahił. Falschowarske bilanzy. Butrowa wulkowikowarnja swrěchcża. Se swojej roswolnoću jahnbi Ertingshausen swojeju pschichodnejuu starschezu a swoju swójbu. Shromadny Lipscżanski lawnišk sud sažudźi Ertingshausena nětko dla njepwěry w pschesjenoći se jednorym bankrotom k 3 létam a 6 měsazam jatwa.

* S Königswusterhauzena. (Sadobywanje do zary). We Starych Glinkach bźchu so w nozy do zary sadobyli. Rózni hosćo běchu, kaž śledy posdźischo pokazowachu, s motorstim kolom k muri pohrzebnischcża pschijźi, běhu pscheds murju sakśli, a so skónczne do dźěłarskeje jstwy duchownego nuts krabli. Tudy wschitko pschepytachu, wupaczichu tak pitajuce blido a namakachu w nim kluczę k pjenjezomu tkamorej, kiž w thźěłarskstwje śteji. Woni jón wotamknychu. Sdónotne papjery, nalutowanske knjigti atd. cżitschnychu na semju, a wšachu jenož 750 hrywnow hotowych pjenjez sobu, kiž we kaseje namakachu. Nimo teho pokradnychu hischcże nješto mjenischich płéborowych wezow s dźěłarskeje jstwy a cżeknychu se swojej dobytnu njepohnaći na swojim kole.

* S Quadrahta w Porpuschej. (Dwójne mordarstwo a samomordarstwo). Spomožerśi hjesbźelny Thyssen, nan jednich dźeći, je wczera rano dwěmaj se swojich dźeći, holzomaj 8 a 14 lět, se šekeru hłowu rospaczić. Po tutom njeskutku sapali wón khěžu a so wobwěsiu. Sšušodźa, dohladowjchi so na woheń, sawołachu wobsahowace wobroru kež woheń sała. Thyssen bě hižo pjched dwěmaj lětomaj swojim swójbnym se šmjerću hrosył a woheń załožił, sa cżož bu s dwěmaj lětomaj jatwa pokhlóstany. Dokelž bě dźěłcżi cżah bjes dźěła, maja sa to, so je jeho muża k tajkemu njeskutku sacżěrła.

Litwinske statne dźiwadło w Kownje so z hišće njeznatych přičinow dospołnje wupali. Woheń zniči wšitku jewišćowu připrawu ze wšěmi kulisami a mašinami.

Přilopk

* Žiwy mortwy w Nowaródlinskej thorowni. W Nowokólinskej thorowni w Britzu je so, kaž bu hakle někto znate, 2. meje dźiwny pschipad stał. Patientka H. běsche lěkaŕ dr. Markusohn za mortweho wuprajił a jeho wotnjesechu do kupjelneje městnosće. Přjedy hacź pschiwinsni, kotrymž běchu wo posdatnej smjerzći H. sdźělili, pschindźechu, swěźeji thorobna žotra a kupjelanskej městnosći. so je mortwy hischcże žiwy. Nowokólinska thorowna rosprawja wo tutom padze takle: S lětsthim pósnaczom bu 2. meje rano wokoło 8 hodź. swěsćene, so bź so thorosć patienty H. tak shórschiła, so dyrbjesche so kóždy wokomik se wotemrěczom liczicź. H. pschewjesechu kaž so to w tajtich padach stawa, do kupjelanskej jstwy stajje. S bolbom dosta sarjadnistwowa měschczanska asistentka L. nadawk. pschiwinstwym wo shórschenju thorosće H. pichihowdźicź. Dokelž pschiwinsni sami telefonowsho swiska nimaja, sawoła L. w domje bydlazu swójbu a prosćesche powěsć dale podacź. Mjes rosmowu zastupi sastupowaza wyschscha žotra stajze 1 do jstwy a sawoła na L. „patient je hižo mortwy." L. ba tež tule powěsć na swójbu dale a prosćesche, so by bź to pschihrunyhum kahodnje sdźělilo. Swěźczenje šmjerće bź so psches stajinjeho Lěkarja, pomoznika dra. Markussohna stako, dokelž njeběše pola, dokelž won njeběše pola patienta ja cżaż pschepytowanja žane pukotanje wutrohby ani hibka wjazy swěźczicź mohł. Dr. Markusohn bě tež šmjerine wopismo wustajił. Nětkuže sa 10 mjenschichnow po tym, so běchu

njeźawe cźełko do kuwjelnjeje jśiwy wotnjeśli, pśichiłoźe Śotra Emma G. śaźo do kuwjele a widźeśe nadobo kak Śo H. wiwaźeje pohibuy. Wona śawola hnydom dra. Markuśohma, a tón dyrbjeśe pśichi wośpjetnem pśheśpytowanju pśichdaś, jo bź H. hiśchcźe źiwy. Na to dobźe Śotra hnydom do śarjadniśkeho bźrowa a nawda aźistenźu L., śo by pśichiwuśnym wo nowem śwźeśenju powźeś dała. Pśichiwśni pak bźchu hiźo duzy po puću a jich njemźaśchu wjazy powuceź. Hdyž potajkim na stoźiu pśichiddźchu, dyrbjeśe Śo jim śoźeliś, śo je „morlwy" Śo źiwjenju wróśiś.

Dźełaćerjo namakaja złoto

W Bźlogradźe torhachu pśiśed nźeśto cźasom śłuńki jeneho domu, do kotreho bźchu śa cźaś wobkhowanja Bźlograda w lźe 1915 ś tamneje strony pśiśes Dunaj njepśheceźelśke granaty hurśdale. Pśatnaće lźt dołho bźchu tam rośpadanki stale, wośrjedź mźsta, a skónczuje dyrbjachu dźe jónu śe śwźta.

Na dotorhanju tuteho domu dźełachu tśi dźełaćerjo Milan Diwtśchitśch śe śnatcho Śćerajewa, Kośija Maliśch tehrunja śe Śćerajewa a wśźny Opantichar ź Użhicy.

Tuchi tśi torhachu a torhachu, śpoiwalachu stare murje, śwotorhachu śchwuntdowanja, wotnośćowachu kamjenje, hrjady a źelśne dźśe, doniź njebź nadobo delka ś pinzy Diwtśchitśchowy błóź błyśchećź: „Śtoło! Śtoło! Śtoło!" Khźła błuńchśe nźdby wśtennu Alźji Bartolej, bohatnu khźžowennu wośbźbćerjej, kotryž pak bź, taź bywa to w Śśerbiśkej huśto waschnje, pśheś śwojej śnjerću źyle śamoźenje, a teź tutu khźu, śa śpomoźnu wźś wotkaśaś, tónkróćź śerbśikemu śjenoćeńśtwu lźkarjow. Stary Bartol drje tam delka potajkim źaneho śłota śahrjebaś njeźe. Schtó pak hewak? Diwtśchitśchowy pśhećeźel, Opantichar, pśchibźła khźtśe dśle, śłoćli pśheś jenu dźźeru do pinzy, śćahni śebi w nośy khźtru śchkodu, tola to njewadźeśche, wón śaźu to źdby, śamóła jenoź wujachleny: „Śtoło? Śtoło?" Tu dźerjeśche jemu Diwtśchitśche wulki cźwak płźniweje śawaleńśke papjery nawśchećko a w njej śybolachu śo śtoło śtarby. Opantichar cźinjeśche wulkej wocźi, wubźerasche, jachleśche, pśchimaśche śo potom łopaćke a hrjebaśche a hrjebaśche. Ale njemźeśche źaneho jśoźa. Wón namaka jenoź źyle śtaru bibliju ź dźiwokrajnymi pśimikami a hiśchcźe nźkotre maliźkośće. Śe śaźniźcu śhladowaśche wón na Diwtśchitśche, kotryž bź hiźo śaźo nźchto namakał, śchtoź śo po cźmé śybolesche. Tola nźchto bźśche śawite do mokrich, minule rośpadanych tumdlow: śtara kraśna lampa ś rycho śłota a potom teź hiśchcźe tyśki a w njej brillantowej pjerśćeńcźej, a potom hiśchcźe śłotu narućźniźu a teź hiśchcźe hromadu śilbornych pjenjeś. Opantichar da śo śnowa do dźśa, dźśaśche a dźśaśche, ale jenoź nźkotre dukaty, to bź wćho. „Śśo dźśićeź!" wón na śwojeho pśheśeźela Diwtśchitścha rejeśche, „śo dźśićeź!", a wón źdaśche śo bycź pśchihotowany, śo śe śwojej motyku do Diwtśchitścha dacź.

Śćónzo dźśeśche hiźo w Bożi domćźk, jako cźi tśi ryćź pśheśtachu. Wśoły thudnśchego bźchu byli, a nźkto mźjachu śłoto w mźśe, wjele śłoła, jmajmjeńścha Diwtśchitśch. Śe teho dyrbjachu khźtśe nźśchto k pjenjeśam śeźinićź hnydom; pśchetoź hłóś śa źnowjenjom dobywaśche śo jim je wśćhch śchśćeś wećnow. Diwtśchitśch jmajeśche jeneho śubneho lźkarja, tón mźśeśche pjenjeś. K njemu. Wón wujwoli śebi śtaru lampu ś łutcho śłota. Śchśćiwaćze dinarow pośtićeli śa gram, a wóz maśeśche cźćko.

W śchećźićh śrdźachu woni w bliśkej, thudnśchćej, pośśemśkej winarni. Tam namakachu pśhećeźelow. Śtajachu źyle pjećźene proźo, bwaćeźi dobrych kołbaśnow, wino. Hoićeźnaź a pinćźnikaj jim pośłuźowachu, a tućźi mźjachu wśćhć ruzy polne dźśla. Połnóź. Diwtśchitśch, kavalźr, pomaźa do śaka, śaplaćźi zyły cźikot. Druhi hośćeźnź Pośa „Schischka Laźa" haćź do śchtyrjoch, worćźina śydom litrow wina. Potom w „Hranaćźe" pośa śtareho Tchiki-Śśerophima hiśchcźe pjatnaćźe litrow wina a tśiźeći pórdw kołbaśkow. Knjeźeśche źiwjenje, a śpćwachu śo śpćwy.

Ale tu wróćźi śo nadobo rośum. Mjenu Ilija Bartol bź śo prajiło, śemrźećeho wośbźdźerja domu, hóźeź bźchu mnoho śłota namakali. Woni wdźhźachu, śchto śo po źerbiśkim waschnju łśuścha. Diwtśchitśch, wśćhć kapły połny haćź do kranty, da śwźćźku pśchinjeśeź, tyknu ju do błeśche a śaśwźćźi ju. Śśmjertna cźśichna knjeźeśche, a jednu ś Diwtśchitśchowych pićheźelow śpćwaśche pośmjertne kérluśche śa Ilijowu duśchu, kotraź pśchi jeje wotkhadźe śe teho śwźta teź na khudych śawośtajenych śabyła niźbź.

Mjeś tym bź dwanata hodźina pśchipołdnju wotbiła, a pśheśeźo hiśchcźe śpćwachu woni kwalbne a pośmjertne śpćwy śa Ilija. Tu pak śwćźeśeźe Diwtśchitśchej pśchipołdnśke źłóźeźko nadobo pśheś jaśnje do woćźow a do ruśuma, wón dopowmi śo na dukaty dabźaku a na brillanty, kotreź bź jemu njebohi Ilijan śawośtajił, bjeś teho wśćhch, śo by wón, Diwtśchitśch, to testamentarizny dopołkaćź śamohł. Myślećźi śhadźachu w ninu, śo śnadź śo tole policźi njeby śpodobaćź mohło. Wón śhubi śo njenapadnje ś korćźnu. Knjeźeśche na dwórniśchćźo a wotjeźe. Nźhdźe. Podźśiśch rćźaśche, śo je pśchi tom pićheś Śśerajewo jźł, jeho lube domowne mźśto, hóźeź je, kaź powśćhitkownje śnaźe, śwćźtowa wójna wuduryła. Policija tam jeho pytaśche, njenamaka pak nićźo. Żadyn dźiw, w Śśerajewje wśćhch njeźe śo tak nśćhćźożkuli wu śtawiśnach wujaśniźć mohło. jn.

Najnowiše z cyłeho swęta

— **Wuhłady na wjedro śa jutśichu wutoru:** Po nathwilnje njewobśtajnym wjedrje śo bórśy śaźo wuwjedri.

*** We Wrótźławju je revolucionarna dźełaćerśka opposizija źobotu demonstraziju wotmćła, pśchi cźimż wośobu śajachu, kotraź bź jeneho policistu śśchiwdźiła. Lud śo pśhećźiwo policiji staji, do khtrejeź ś khorhojemi a transparentami a hudźbnymi transparentami bijachu. Policistojo dyrbjachu śo śkónczuje ś tehłkami wobaraćź. Jeneho policistu cźeśko śranichu. Jeho dyrbjachu do khorownje dowjeźć.**

*** Kommunistojo a jich pśchiwiśtowarjo śchpanilskemu knjeźerśtwu porołuja, śo śo hiśchcźe njeje rośbudźiło, jesuitow a druhe duchowne rjady wupołaja. Wulki dźeł jesuitow je źo do Loyole pola Bilbao, prenjeho rjadowego źyhła, wrócźo śćźahnyło.**

Wójnśki minister je rjekł, śo reśormnu śchpanilśkeho wójśka pśchihotuje. Jeho licźba śo na 100 000 muźi śniźi, pśchi cźimż wójśko w śchpanilśkej Marokkowitśej śobu ajeliźi. Wójśko śo ś nowym techniśkim materialom wuhotuje. Offizjerśki korps, kotryž śa cźaś monarchije 28 000 offizjerow licześche, to rźka jedyn offizjer na 4 muźi, śo śmjeśchi.

*** Ministerśki preśident Zamora je bamźowśtwu nunzijuśej w Madridźe wobjarowanje dla podawkow poślednich dnjow wuprajił. Knjeźerśtwo je śo rośbudźiło, podobnym nahlnoścźam w pśchichodźe śe wśchitkimi źrźdłami śadźewacź.**

Towarstwowski powěstnik.

Naš sobustaw čo. 19

Arnošt Polan

w Khwačicach

je wumrěł. Prosmy našich dowěrnikow, zo bychu přinoški wo 70 pj. za tuteho smjerjeny pad zezběrali a na naš konto na Serbskej Ludowej Bancy zapłaćili.

W Budyšinje, 18. meje 1931.

Posmjertna pokładnja Łupy „Jan Arnošt Smoler"

Lichań. Sokoł zwnčuje wutoru wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Ralbicy. Sokolska jednota ma wutoru 19. 5. 31 wječor we 8 hodź. zhromadźiznu. Kóždy aktivny a pasivny sobustaw dyrbi wěsće přińć.

Serbska Ludowa Rada změje srjedu 20. meje posedźenje. Wše jeje organizacije so z tutym přeprošuja.

Spraŵna wotmołwa.

„Mój luby Janko, ty śy śo wěsće so mnu ženił jenoź tohodla, dokelž mje śpraŵnje lubujeśy — nia mojich pjenjes dla?" — Sšo wě moja luba, jenoź tohodla, dokelž ja tola žane njemějach!"

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězowje. — Wudawa a tiskarnja Serbskich nowinow w Budyšinje.

Tajki napohlad změje wobkhadne lětadło w pśichodźe. Wobraz předstaja wětrnikowe lětadło na Tempelhofskim polu pola Barlina. K přenjemu razej ma němski pilot z wětrnikowym lětadłom śpaniskeho wunamakarja de la Cierva z Barlina do Drježdźan leće.

Pluh

nowy za ložu zemju tunjo na předań

Bliže zhonić

w Serb. Nowinach

Najl. drjewjancy

čo 20	čo. 24	čo. 31
—.85	1.60	1 85 atd.

Kóždu wulkosć na składźe

Horst Manß

wikowarnja z kožu

w Budyšinje na Nordstr. 13

Małe ratarstwo

so při 100.0 hr. napłaće a.u knjpiź pjenjes. Posćiwja pod **H 22** na wud. „S. N."

Běrny

ma na předań

Rjeda w Stróžću

Čeknył

syjny wowčerśaj pos. Za myło wotedaś

w Časecach čo. 3

Gardiny

pisane, dobry wol, zwjerśne gardiny — story marquisety a tkaniny za zaměški

Wulki wubjerk, jara tunjo

KURT ERLER

na Žitnych wikach 11, zaprěśa „Złoteje Hwězdy"

Tworykupne towarstwo w Budyšinje

zap. družstwo z wob. ruk.

Wottwarjenje płaćiznow!

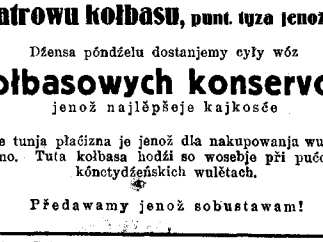

Wottwarjenje płać znow!

Mjasowe a kołbasowe twory

Poskićamy swojim sobustawam

najl. jatrowu kołbasu, punt. tyza jenoź 50 pj.

Dźensa póndźelu dostanjemy cyły wóz

kołbasowych konserwow

jenoź najlěpśeje kajkośće

Wurjadnje tunja płaćizna je jenoź dla nakupowanja wulkich dźźelbow móno. Tuta kołbasa hodźi so wosebje při pućowanjach a kóńctydźeńskich wulětach.

Předawamy jenoź sobustawam!

Müllerec konditornja

na Póstowym naměśće

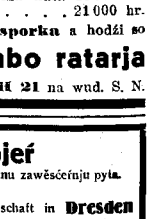

kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlěpše pječiwa we wulkim wukjerku.

Rozesłanje nanajspušćomniśo

Z jenož 6-7000 hr.

napłaćenjom je rjana, masivnje twarjena ležownosć z pódlanskimi twarjenemi a z mnohim přisłuškom

jara tunjo na předań

Dowójnska wopalna kasa 19 000 hr.

Nětčiša hódnosć . . . . 21 000 hr.

Leži blizko **Wósporka** a hodźi so

za rjemjesłnika abo ratarja

Poskićenja pod **H 21** na wud. S. N.

Sprawny **zastupjeŕ**

so za ratarsku korobnu a posmjertnu zawěsćenju pyta. Poskićenja na

Glide, Versicherungs-Aktiengesellschaft in **Dresden**

Subdirektion: Walter Fichte, Bischofswerda i. Sa. Luther-Strasse 1.

Přiloha k čisłu 113

SERBSKE NOWINY

Póndźelu, 18. meje 1931

Sadwórski zlět

Najrjeńše mejske wjedro bě njedźelu tysacy ludźi ze wsow a městow wuwabiło do zeleneje přirody. Zaźrani sportarjo čerjachu do Lückendorfa na wujězdźowanje a Serbja pućowachu do Radworja — na sokolski zlět.

Wotmě so wčera III. zwjazkowy zlět Łužisko-Serbskeho Sokolstwa. Wobdźělenje ze strony sobustawstwa bě hišće sylniše dyžli štwórtk na hłownych pruhach. Sylam zwučowacych bratrow přidružichu so naši njezwučowacy sobustawy, mjez nimi šěrźiwi starcoju. Serbski lud bě přikhwatał z hromadami, tak zo bu zlět woprawdźe to, štož měješe być, wulki serbski ludowy swjedźeń.

Připołdnju počinaše Radwor so pjelnić ze sylami ludźi, zmahowachu naše sokolske a druhe khorhoje, čerwjenjachu so košle našich młodoserbskich junakow. Na nawsy před korěmu wotmě so witanje přikhadźacych sokolskich wokrjesow a serbskich towarstwow. Swjedźeński nyšpor zhromadźeše syły ludu a Sokołow do Božeho domu. Swjedźeński čah mnoheho překwapješe. Na čole lěs zmahowatych khorhojow, bratřa w swjedźeńskej drasće, za nimi třistupy našich zwučowarjow, Sokolatow a sotrow a na kóncu naše serbske towarstwa.

Na swjedźeńskej lucy wokoło bantateje meje wotmě so potom swjedźeński porjad.

Naša organizacija je w poslednim lěće po ličbje sobustawow khětro zrostła. Třećina zwučowacych bratrow na zlětnišću běchu rekrucа. *Tajki rozróst* organisacije je zwjeselacy, ma wšak też swoje njedostatki. Syła nowačkow njehodźi so za krótki čas tak dospołnje wukubłować a přihotować na předewzaće wulkich rozměrow.

Po zwučowanjach sćěhowaše mejumjetanje. Serbski Sokol chyše z tym pokazać, zo je sebi też za nadawk stajił, hajić staroserbske wašnje a nałožki.

Nócna scena, ćicha swjatočnosć małeje črjódki horliwcow na Bronjowskim hrodźišću harmoniscy skónči zwjazkowy zlět.

Powšitkownje może so rjec, zo bě też tutón zlět znowa kročel doprědka, bě postup. *Njejsmy dźě dawno* hišće tam, hdźež chcemy, ale dóndźemy tam, hdyž njewustawamy w dźěle a prócy. Je po zlěće, nowe nadawki nas putaju, honja do dźěła. Přetož Sokolstwo je wěčne hibanje, wěčna njespokojnosć . . . (Nadrobniša rozprawa sćěhuje jutře.)

Łěčny jězdny plan čarow statnych autobusow

Wot pjatka 15. meje 1931 płaćeji na statnych autobusowych čarach łěćni jězdny plan. Na čarach Budyskeho wokrjesa je so sćěhowaze přemjenjenje:

1. Budyško-Bikopčańska čara podkhwali so hač do Nowoho Města. Móže so twočakowacy, so tutón nowy swik mimo hospodarskich zajimow tež wutěkam słuži. Dla podležeńcha čary dyrbješe so dotalny jězdny plan Budyšto-Hodźišto-Bikopčańske čary trochu přemjenić, na čož so tu wobzjebje pokazuje.

2. Budyško-Kamjenska čara. Tu so wulke přemjenjenja njestachu. Přeni ranišći wós z Budyšina do Kamjenca wušo 10 minutschinow prjedy jědźi, přichźeda pak nimale w dotalnym čěsu do Kamjenca.

3. Budyško-Wětkowdźansko-Mužakowska čara. Jězdny plan so njepřemjeni, dokelž so přichodnje njeje. Wšak so pak wobkedźbuje, zo so wjele dźěłarjow, kotřiž dźěłaja w Běłej Wodźe do Barlina, Frankfurta a Schleńcheńca, wažnje njepřemjenichu. Tuni a dobry swik do Barlina a wróćo wobsteji potajkim dale.

4. Budyško-Wjasońska čara. Tež na tutej čarje njeběše wažnych přemjenjenjow trjeba, dokelž so přichodnje we Wjasońcu do Wolbramez-Wernarjez-Salomja na jenej stronje a do Delnjeje Wjasońz-Pózkowow-Biškopiz na druhej stronje njepřemjenichu.

5. Budyško-Rakečańska čara. Tu dyrbješe so wjacy přemjenić, dokelž so jenottlive dosć njewužiwachu. Njedźelu jědźi jenož hišće jedyn wós z Rakeca do Budyšina a to 13.00 hodź. z Rakeca. Tutón wós wotjězdźe 21.22 hodź. hač do Budyšina do Rakeca. Jězdny plan wot póndźele hač do pjatka je nimale přemjenjeny wostał, jenož wječorna jězba do Maleho Wjelkowa w Łěćnich měšazach wuwostawa. Wječorny wós do Rakeca pak z Budyšina trochu zažo wotjězdźe, 19.05 hodź. Wošebje pokazuje so na šobotnische jězby, dokelž so też wone khětro přemjenichu.

6. Budyško-Wujeźdźańska čara. Dale so hišće pokazuje na jěby njedźelu a swjate dny z Budyšina 14.15 hodź. k wopytej Čornobohu.

Wosebity čah do Błotow

Krasna kěšeje mja a wabi człowjekow z mazu won do Božeje swobody. Njany mjezi dźeći běšče też wječerjenu njedźelu na 600 ludźi nawabił, wužiwši wosebity čah, kotremuž želesniška direkcija je Zitawy na Lubij, Budyšin a Rakeju do krasnych Błotow jěć dała. Ruče mnohi so rańše hodźiłki, jako čah wjeselu hyły z šwoatkom njeběše z Hornjeje do Delnjeje Łužicy. Była hrajina w swojim nałóbnym selenim nałkinim schadźe, pschetkanym z połnje kšałanymi jabłučinami a pišanymi khwětkami.

W Bórkowach so jěšo skónčі. Wobdźělenjy wobhladachu žebi pšed Božim domom drasty Bórkowskich Serbowkow, jako běšče Boža słužba skónčena. Błótowske drasty je swojej žiwej pytanoseji hu sobu z najwjetšim wabiłom zušych. Jara pschihodnje skutkowaše na zušych, kotřiž žebi Bórkowski rjany, wot šwjatkow hač do konca Łěta je serbstwej pychu wupyšcheny Bóži dom wobhladachu, kónka nutrnosć, kotruž Bórkowscy farar za zušych wotmě. S krótkej narěču pokuraa na khěšeńcanstwo a šwěru k zyrkwi, kiž je so pola Bórkowskich wosadnych kruče sderžała. Potom posłuchi Bórkowska młodźina serbšću pschaju, kerešći hoaš a serbske reje. Pschihodnje skutkowaše, jo so k pschedwjedźenjam serbski spěwaše a sdźěła też rěčeše.

S wobjedom powjelnjeni podachu so wopytarjo na pschihotowane cjełme. A někto sapoča so schěšć hodźin trajaca jěba po Schprjewi a jeje hrjebjach z Bórkowow na krasny wulki Łuh, ljubosne. Lědy do Lubnjowa. Běšče to pschi tutym najrjeńšim nałktnim wjedrje krasne dožiwjenje na cjichej wodźe, wobdatej z feleiymi łukami, sforo se schtomanymi schowanymi statkami a z wyschokimi hustymi wólschemi. Zyła nałktnja połnosć roswi so

Tworykupne towarstwo w Budyšinje

Sasnuwjeńska schromadźizna. — Sjednoćenje z Wjeleńcanskim konsumskim towarstwom.

Sobotu na njedźelu dop. ½10 hodź. sebdźe so Budyske Tworykupne towarstwo w „Hetterer Bier" k schromadźizne sasnuwjerjow. Jednatske so wo wšach, kiž maja wusnam za dalše wuwiće towarstwa. Pschitomnych běšče mimo 63 sasnuwjerjow, 11 sobustawow pschedsyhnistwa a dohladowarstwa mnoho hosći, mjez nimi też 15 sobustawow pschedsyhnistwa a dohladowarstwa Wjeleńcanskeho konsumskeho towarstwa.

Schromadźiznu nawjedowaše pschedsyhnik dohladowarstwa k. Paul Böttcher, na čož k. wobkhodny wjednik Hirschmann rosprawi wo poslednim połlěće poda a rosłoži, k sahodźi, so je Tworykupne towarstwo spytało płacźizny najwažnischeje zyrowy a potrjeby sniżić, runjež pjeca kněžeńskowoa akzija k sniženju płacźiznow swój sameŕ njedozpěje. Towarstwo ma pjeca pschi 60 pj. sa 4 puntowsku pokrutu najsnižši khleb zpjeje Němšce. W prěnim połlěće je Tworykupne towarstwo hr. 20 043,88 dankow płaćiło. W towarstwje je so wjele dźěłało na rozšěrjenjenju wo towarstwowych samtrach a lepschinach. Schromadźizny a filmowe pschedwjedźenja wopyta 4000 zonow a pschez 2000 mužow. We wschelakich rozdźělenjach po połdźenja stachu, 1. oktobra je 22. rozdźělenja wotmyli. Pschi wobčežnych hospodarskich wobstejnoscach dźensnischich czasow měješe personal połne sprosnjenje sa wojowanja towarstwa. Léta 1930/31 wuskrje 418 sobustawow z wupowědźenjom abo wumrěcjom, 367 sobustawow so wusamknu. Wot 1. julija 1930 hač 1931 je 340 nowych sobustawow pschistupiło. Wobrot wučinješe hač k 31. dezembrej 1930 hriwnow 1 903 840,61. Wot sawjedźenja sloteje hriwny we lěće 1923 sem je so 693 443,68 hr. wróćo sarunanja sobustawam wuplaćiło. Tworykupne towarstwo stejі pjeca na strowej podłoži.

Rosprawu wo rewisiji poda k. wobkhod. wjednik Gritzke. Rewisija je so pschewjedła wot 9. hač 11. dezembra 1930.

Tśeći dypk dnjowego porjada wopschiješe pschedpołožk „družstwo w dźěłanišćinym hospodarstwje", kiž měješe sapołožanz němskeho sjezma Kralzig z Barlina.

Sćěhowaczu nowowólbu dohladowarstwa. Wolejschtaj so hnj. Gertruda Nowakowa a k. August Löhnert z Hodźija do dohladowarstwa.

Sjednoćenje z Wjeleńcanskim konsumskim towarstwom.

Pschedbydła dohladowarstwa, knjes Böttcher rosprawjesche wo myślicźkach sjednoćenja Wjeleńcanskeho konsumskeho towarstwa z Tworykupnym towarstwom w Budyšinje. Hižom psched 3 létami so wo tom jednaše. Po wschelakich jednanjach so skónčnje Wjeleńcanske towarstwo z wulkej wjetschinu za sjednoćenje z Budyskim towarstwom rozsudźi. Někto mjacha sasnuwjerjo Budyskeho Tworykupneho towarstwa wo sjednoćenju wobsamk-

Budyske powěsće

(Pokračowanje.)

XXI. **Žórło złota w Miklawšku.**

Pócéiwy měšćan Budyšina wróći so swjatkownu *sobotu* léta 1702 z wuléta khětro skurjeny domoj. Město do swojeho bydlenja zabłudźi so do rozpadankow Miklawška, *hdźež so na prjedawšim wołtarnišću* lehny do trawy a wusny. Hdyž srjedź slepeje nocy wotući, pytny pódła sebje jasne swětło, wuhladny swjedźeńcy wupyšeny wołtař a wobswětlene swjećo na wołtarju. Při skhodźeńkach wołtarja pak so něšto wužórleše, kaž złote a sléborne pjenjezy. Hlinjany karan też tam blizko steješe. To měšćanej hnydom switaše, što ma tu činić. Napjelni sudobje kać k samej kromje z pjenjezami, natyka sej kapsy, kłobuk a *wokruž połne pjenjez a wróći* so domoj, strózbniši dyžli bě přišoł. Hač pjenjezy jemu běchu ze žohnowanjom, to powěsć njepřeradźi. Złotaki běchu zwjetša z časa krala Maksa a Mateja Korwina.

XXII. **Krwawjace cělo přeradźi mordarja.**

W lěće 1500 zarazy Budyski kantor swoju přichodnu maś a čisny ju potom do wódnicho korta, zo by so nahlad zbudźił, jako by wona skućiła samomordarstwo. Nimale so zdaše, zo njeskutk wostanje zatajeny. Tola, hdyž drać cělo přimaše, zo by jo dowjezł na dračne polo, to nadobo zakrwawichu rany na cěle, kiž prjedy pytnyli njeběchu. Tukachu hnydom na kantora jako na mordarja. Jeho zajachu a po tym, zo bě radnemu knjezej Hromnej Ruprechtej wšo wuznał, wlečechu jeho na šibjećńišco a jeho tam na kole łamachu.

XXIII. **Kat Herman w Budyšinje.**

W Budyšinje běše živy kat Herman. Jako k njemu raz přińdże wěs[illegible]bny so naraz sam wot so wulki mječ, [illegible]h wisaše a brinčo přirazy na sćěnu. Že[illegible]tróži, wosebje hdyž kat jej z khutnym wobličom rozłoži: „Brinčenje mječa woznamjenja, zo dźěco, z kotrymž ty khodźiš, jónu wumrěje přez mječ." Zastrózena žona kata należnje prošeše, zo by kuzło wotwobrócił. Kat daše sej pozdźišo to dźěco přinjesć a ze špicu mječa jemu *stopje na křiž skrabny, doniž kapka kreje wukapny.* Z tym bě kuzło wotstronjene. Z dźěšća bu sprawny a dušny človjek, kiž wumrě we wulkej starobje přirodnje smjerće.

XXIV. **Krawc a jeho strašni hosćo.**

Wěsty Budyski krawc wróći so 13. póžnjejuca léta 1556 z Dobrošanskeje kermuše hromadźe z někotrymi towaršemi, z kotrymiž bě přez cyłu nóc tutkał. Dyrbjachu nimo šibjeńcy, na kotrejž z wětrom hišće štyrjo wobwěšeńcy so bimbachu. Krawc a jeho kumpanojo wusměšachu morwych šibjeńčnikow, krawc jim dobry wječor přeješe, wopraša so jich, kak so jim dźe a přeprosy jich k sebi. Rjekny, zo ma doma hišće zymnu pječeń, kiž móhli jemu pomhać zjeść. Hdyž bě dósoł domoj, hlej, to wšitcy štyrjo wobwěšeńcy tam hižo z rjećazami wokoło šijow w jeho jstwičcy sedźachu a sej žadachu slubjenu wječerju. Hdyž pytnychu, zo bě hospodźiwy krawc z nimi jenož slepeho hrał, zwjazachu jemu ruce a nozy z předźenom wot krosnow, kiž tam we jstwje stejachu. Potom jeho z hłowu dele přez blido położichu. Hdyž bu *pozdźišo* z tutoho njepřijomneho położenja wuswobodźeny, slubi sej, zo ženje wjacy wobwěšeńca k sebi na hościnu njeprosy.

XXV. **W Budyšinje paduchow dwójcy wobwěšeja.**

Srjedź 16. lětstotka přebywaše w Budyšinje pólski student, kotrehož dla jeho błudnych kuskow njemdreho Bartromja pomjenowachu a kotrehož też často wusměšowachu. Hdyž jedyn z najwjetšich hanjerjow, šewc Hanka, při *Židowskim mosće*,, jemu přinałeho*waše*, zo by dołh zaplaćił, chcyše student jemu dołh wotplaćić ze suchej kožu, z čimž bě šewc też spokojom. Zo by šewca truhnył, dźěše student na šibjeńčišco a wza sej čěle dweju wobwěšeńcow, kiž běštaj tam hižo přez tři léta wisałoj na šibjeńcy. Jene cělo złoži w nocy swojemu wóŕićelej na khěžne durje, druhe suny tam bydlacemu grotarjej přez wokno, do jstwy, dokelž bě grotarjowa dźowka jeho też raz zjebała. Tutón šabernak dóndźe před sud a studenta tyknychu do sunda, w kotrymž bu přez mjezy domoj dowjezeny. Tej dwě čěle pak znowa sjatočnje wobwěsnychu a kat dósta za to swoje myto k druhemu razej. Z toho pokhadźa prajidmo, zo w Budyšinje paduchow dwójcy wobwěšeja.

XXVI. **Camprowanje Budyšankow.**

W starych časach, hdyž bě Łužica hišće katolska, su štwórtk před póstnicami Budyske žony, stare a młody, bohate a khude, so zhromadźile a su k měšćanam do khěžow přišle, su njehorne pšenički spěwale a su pryzlowale a tryskale. Za to su sej žadale a też dóstale kołbasy, mjaso, khlěb a druhe dary. Tutón nałožk rěkaše camprowanje. Mišnjanski biskop Jan Hoffmann je tutón stary nałožk jako njećisty powostank *starych póbanskich hejsowanjow* w lěće 1444 wotstronił a za to přikazał swjećić swjedźeń swj. Marije.

Přisp.: Camprowanje je dźensa hišće staroserbski póstniski nałožk, kiž so haji w holi a w Delnjej Łužicy. Camprowarjo drje su wjeseli a rozwólni, ale tak dźiwje a njehorne dźě serbske camprowanje njejo kaž camprowanje Budyskich měšćankow w srjedźnym wěku.

XXVII. **Wohniwe khošćo.**

Dnja 14. haprleje léta 1538 w nocy 2 hodź. su nad městom Budyšinom widźeli wohniwe khošćo. Bórzy po tym je potom přišło tak mjenowane „wulke cło".

(Pokračowanje sćěhuje.)

nyć. Po krótkim zebraniu so sjednoczeńscy nacyńć jenohłósnje pschija. Na to k. Böttcher Wjelećanske towarstwo witasche. Wobkhodny wjednik k. Wittig se Wjelećina jako tšeći sapjaczeny bobustaw pschebywstwa Tworyknjeneho towarstwa sastupi. Sjednoczenje stanje so 1. julija 1931. Wjedniły, składniły a pschistajeni pschewostnu so do Budyschkeho Tworyknjeneho towarstwa. Wudawski sjednoczenja njese Budyske Tworyknjene towarstwo. Město 7 budże w pschichodże w dohladowarstwje 13 bobustawow.

Po dłschej rosmolwje wothkłosowasche so wo 6 namjetach, kiž bźsche k. Nedwig sapodał. Polny wobkhodny podźel so wot wobkhodneho léta 1930/31 z 5 prozsadani. Wróćsojarunanje so wot wobkhodneho léta 1931 1932 tšem na 6 prozentow postaji. 7

Skónčnje zdźeli k. wobkhodny wjednik Hirschmann, so Tworyknjene towarstwo wuhlowu placźinu tehrunija smiji. Wo postajenju placźinow so dźiseze dalše wosjemi. Po wuradźowanju wschelakich druhich druźstwowych nalećnoscow zamknu k. Böttcher zhromadźiznu wokolo 3 hodź. a namołwjesche k dalschemu dźelu w sajinje druźstwa.

Puć do Abesinskeje

Jedna so wo tši stawiny k žantšenemu nadpišmu. Dokelž su spodźiwne, njech su łožsene. Niz so bychu cźitarja zabawjeli, k temu njeje žaneje pschicźiny. Njetrjebaja so jenu ani spodobacź.

Jene z najrosćrjenjeschich židowstich mjenow w Pólšcźi je Posnański. Najwažnji žwójbow tuteho mjena bydli we Lodźu. Pschi 80 lětami wupuczowa jedyn Posnański z Lodźa do Ameriki. Dokelž so wón wuschcźeze da, sastorcźi jeho žwójba. Psched pospałatami wón wumrje, a dokelž jeho pschi žiwjerezi dwě sacźuzi cźiwilowaschtej, bida pschecźiwo žwójej žwójbje a luboscź k židowstwu a k njemu Posnański, postaji wón kaž scźehuje: Posłta łt dołho na so njeje samoženje w Ameriju ležo daniež. Sa posłta łt pak, hdyž su tschiwdźerjo njes mojim pschecźelesswom a jich dźeći wotemrěli, dyrbi so moje samoženje do Lodźa wróćiź, na jenehoPosnańskeho, kotryž njemožesche nje sastorcźiź, dokelž njebźesche za nich cźuły žiwy. Cźaš je wotbźał amerikanski prawisnik pyta bliżscheho Posnańskeho. Samoženje je na sto milijonow dolarow frosło. Wschitzy Posnańskoju z Lodźa samolwja so, wschitzy su cźi najbliżschi, žadyn njeje jeho sastorcźił, rozdźeł njes židom a hchesejcźanom je šmešchne, sastorske stejnischcźo dźiwaju na tuczinu pjeczeń . . .

Njedaloko Itrizja w Galizijskej wobźewaci prawowérny žid korecznu. K jeho hosćom błuscha rjad pólskich żelesnistich dźełacźerjow. Jedyn z nich zalubuje so do wósomnaceletneje dźowki korcźmarja, wona zalubuje so do njeho. Po njewuspěschnem wurěcźowanju satoja nan dźełacźerjej, wospjet do korcźmy sastupi. Tši dny podźischo je so dźowka žłubiła. Zyła židowska wokalina pyta za holan. starschej žadujetaj so poražennej šwsta, šmacźi, kotříž nimaju nicźo ważnischeho sa dźšo, njewědźa, kak jara bychu pschipadobawakarowali. Sa někotre dny pschindże powěsć, so je dźowka žiwa. Wopraudźe je žiwa we jenej žušobnej wěsy, jako mandźelska żelesnistkeho dźełacźerja, wuschcźena. Wot tuteho dnja je, wjaz krótcź wot tydźeń, nózne wojowanje wokoło domu żelesnistkeho dźełacźerja. Židza pschindu je wšowu a chjeda holzu mécź. Żelesnitiay dźełacźerjo pschindu mandźelskemu na pomoz a jakituja jeho wobchadźeństwo. Policija mésicha so z kumpaczemi a tešakami do tuteje nalećnosće a tumuje tano wojowanischcźo, cźorne cźapki židow, cźapki dźełacźerjow, krwawne rubischka, blesche a tšje. A dźowka mjelcźi . . .

Njedaloko Zlocsowa w Galizijskej pschisamknu so lěta 1917 Rahela Brauerez, dźowka jeneho prawowérniwcho krawza, ruskemu wyschtej. Wona cźekny z nim do revolucije do Konstantinopla, hdźež ju wyschk žedźo wostaji. Wona da so pschistajicź pschi jenom dźiwadle jako rejwarka, dokiž njewožemi so z jenym greckim stacźanom, kotryž wja ju so žobu do Kairo. Tam běsche léto dołho žiwa, hacź do mužowe žmjerze. Sašo dźesche k dźiwadlu, tónkrócź w Kairo. Tehdyschi abeźiniski trónowy naślédnik ju wohlada, požada ju žebi a wja žebi ju jako swoju lubowanu žobu do Addis Abeba. Wón pschinđze ke knjeźstwu, a Rahela Brauerez je tuhywiłnje jeho morganttska mandźelska. Dotelž je jej někto lohko, so z pjenjesami a rjanymi sacźuzemi na žiwoju domiznu dopomnicź, pósla wona žwójemu nanej w Podkamjenje pola Zlocsowa njedawno 5000 puntow sterlingow. To pohnu Lembergske nowiny, wosebitnych dopisowarjow do Zlocsowa pósłacź, so bychu tucźi dźenźnische sacźuza starcho nana sjawnosći dźełili. Tute žu, kaž rěka, měschane.

Thema, wo kotrejž so tu jedna, rěka: rospad nabožnistich sjednoczeństwow. nk.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Arusdarfa. (Sćmjertnje snjeżbożk.) 78 létny tubleriši wuměnkar Pfefferkorn bu sobotu we wjesnej rěy morowy namakany. Smjerc je po lékařskim jwšćenju pschischła z tym, so bě starza duzy domoj Bože ruckła sojała.

* S Drjezdżan. (Żelesny kwaš.) Ssrjedu mósechtaj we Laubegastu łódźowy twarz August Nitzscher a jeho mandźelska wurjadnje žadny žwjeżeń żelezneho kwaša žwjeżcźi. Jubilejnjej mandźelskej staj 94 a 93 łt staroj.

* Sc Stollberga. (Plahowanje pšmowych schczurkow — wunoschny wobkhod). W poślednim poschdźenju wokrejnjeho wubjerk Stollbergskeho hamtskeho hejtmanstwa so wobsamknu, wuta na skónzowane pšmowe schczurki na 80 pj. sa schtuku ponižicź. Ssu, kaž je so w poschdźenju šwsticźilo, luožo byli, kotříž su tele šwérjata šystematiżnje plahowali, so bychu myta dostawali.

* S Drossena. (Wobu cźerpjazy so satepila). Nježenjena šotra Hitze wobsedźerja Schimmunga w Bolenzigu, na pobawu khorosći cźerpjaza, namaka na tragiske waschnje šmjerc. Pschi cźěranju wody pschi hacźe na sahrodże bu z khorosću sajata a padże do hata. Po spóšnacźu lékarja je k tomu šemjenje wutroby pschischło, tak so je šmjerc hnydom sastupiła.

* S kupjel Brambach. (Zane mordarstwo, ale šamomordarstwo). Pola Brambachskich kupjel bźchu cźeło namakali, wo kotremž je so šwěsćiło, so bě wortwa 21-létna Dora Hülle z Lipjka-Schleuzigza. Hülle bě šwoje bydleuje w februaru wopuschćiła, hdyž bě šwoju posledniu wolu wošjewiła a rozžahnowanske listy napisała. Wona w nich zdźeli, so wošmje žebi šwoje njesahojomneje khorosće płuzow dła žiwjenje. Wona je so pola kupjel Brambacha zatšélila.

* S Mühltrofa. (Starnschcźa, kiž chzyscze žebi žiwjenje wsacź, wošeń salożiła). W šuboduej wšy Langenbuchu wotpali so schtwórtk jenoswójona khéża njeżenjeneje Klary Damisch. Wuhlédźi so, so je wowka wobšedźeli, 85 létna Friederika Damisch, je šapaleiku, kotraž bě jeji wotmyślila, we wohnju šmjerc namalacź. Staru žonu namakachu pšched jeje łožom leżo a wunjesechu won, hdźež pak wona bórzy pšche staroßlabosći wumrě.

Swójbne powěsće

Sšlubjeni: Ruth Raschez a Marcźin Sickert, rěcźnik w Budyschinje. — Kata Wachsez a Werner Kruschwitz w Budyschinje. — Helena Schubertez a Hermann Gross w Kamjenzu.

Swěrowani: Leo Vogt z Hitzu rodź. Smilez we Budyschinje. — Hans Auerswald z Eisu rodź. Schönez w Kamjenzu. — Rudolf Schmidt z Emmu rodź. Pantke w Kamjenzu.

Semrěli: August Wostar Sander, elektromontér we Budyschinje, 26 łt. — Handrij Mrós, cźežnikarski mischtr w Bukezach; khowanje budże jutšje wutoru popoldnju wot žarowanskeho domu. — Arnosćht Hermann Husta, wjesnjanosta a nkmišli wobsedźer w Bukowzu pola Hornjeho Wujesda, 62 łt; khowanje je dźenża pondźelu. — Korla August Marx, knježeński wumělkař w Hornich Pózkowach, 86 łt; khowanje budże jutšje wutoru pop. w 2 hodź. wot žarowanskeho domu. — Pawlina šwud. Sozyna, bywscha šwud. Jurkowa w Lubiju, 58 łt; khowanje budże jutšje wutoru pop. w 2 hodź.

Hamtske wozjewenje z Budyšina

Nuzowe liczenje bydlenjow.

So by dostało nowe podłožli za šwoje dalsche naprawy wojowanja pschećiwo njedostatkej na bydlenjach, je dźełowe a spomožnźe ministerstwo liczenje bydlenje pytazych porućiło. Wschitzy, kotříž bydlenje pytaju, maju po stawje 2. junija 1931 pschijimanske listno wupjelnicź, kiž ma ho. dalokož jón gmejnska wyschnosć šwola njepschipósćele, pola njeje wotewiacź a ji hacź do 6. junija 1931 sajo wróćicź. Pola bydlenje pytazych, kiž žaneho wupjelnjeneho listna njesapodadża, bo mjenj, so je jich pytanje bydlenja wothnte; maju tehodła wocźakacź, so ho z bydlenjowje liczinny wumasnu.

Dokelž je nadawk liczenja tón, so by so jasnźicźo, kelko bydlenjow je k spotrjebnje potrjebnych, hu pschi liczenju wschitke te padły bjes sajima, hdźež ma někto hišom ham šamostatne dośahaze bydlenje a chze to jenoź z druhim šamežnicź; pschetoż potom šwostawa jeho nětcźišche bydlenje druhemu, kiž bydlenje pyta. Padły tuteje druźiny bu pschi liczenju dale njewobdźelaju; wupjelnjenje pschijimanskich liscźinow je tu potajlim bjes šmyła.

W Budyschinje, 12. meje 1931.

Hamtske hejtmanstwo.

Podpisane hamtske šudnistwo je dźenża sarjadnistwo sawostajenstwa 9. haprleje 1931 w Wěcźjazach šemrětkeho majora na wuzk. Bartromja Klimanta Jurja z Walter-Jeschki porućiło. Sa sawostajenstwoweho sarjadnika je lokalny šudnik Gustav Christoph w Budyschinje, Flinzowa dróha 40, postajeny.

W Budyschinje, 9. meje 1931.

Hamtske šudnistwo.

Do nésćanskeho sastupjenstwa je ho sa wumrětkeho k. twarskeho mischtra Fryza Kanpa k. justizny wyschi sekretar Korla Friedrich, Nowarska dróha 18, sa namešnika powołał.

W Budyschinje, 16. meje 1931.

Měschcźanska rada, wótdźel hamt.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 18. meje 1931.

Barlinska burza sajdźenu sobotu sahadnje połoženje pschecźelnischo pohubdowacźe, tuž běchu kurjy efektow skruczene. Też kurjy rentowych a dołżnych liscźinow so sekhylnjowachu.

Produktowe wiki sajdźenu sobotu jara cźicze wostachu. Dowoz njeje wulki, ale malo ho kupowaschе. We hotowym sornje jenoź rožka wo 10 pj. postupi, pschenza 5 pj. pschiwadźi, wowsa pak 10 pj. Sandźenu sobotu płacźeschе zentnar

w Barlinje:

pschenzy 14,20—14,50 hr., rožki 9,85 hacź 9,90 hr., nasymischcźo jecźmjenja 11,50 hacź 12,20 hr., wowsa 9,70—9,90 hr.;

w termijowym wiwowanju:

ja meju: pschenzy 14,87½—14,83¾ hriwn., rožki 10,32½ hr.;

ja julij: pschenzy 14,96½—14,93¾ hriwn., rožki 10.18¾ hr., wowsa 10,30—10,31½ hriwnow;

ja september: pschenzy 12,55 hr., rožki 9,55 hr., wowsa 8,90 hriwnow.

Butrowa płacźizna je sajdźeny tydźeń na tu a wukrajnych wikach punt hacź do 25 pj. postupowała. Pschicźizny žu wyschelake, so je butra žadnischa. W naschim kraju pschetrjebanje mloka pschibéra. Cźaš bě horzy a požadanje sa pieńom postupowasche. W naschim kraju ha napitki tak broże, so je wschelakim njemožno, je kupowacź. Jenoź mloko je pomérnje nejtuńscźi kupny napoj. Naschi ratarjo dyrbjeli wschě pschiprawy, ho někotre na połožbnjenje pschetrjebanja mloka, podpjeracź. Tak bź jara khwalobne, so na wežerawschim šokolikim šléze knježi dwór na šlét nischcźo mloka pschedawasche. Kóżdy litr wjazy wupiteho mloka pomha mlokowu płacźizny sepjeracź a łóžacź. Naschi ratarjo njech pschi wschěch šwjedźenjach pschedawanje mloka pschiprawja.

Ssudnizy na pschehladowanje.

Wutoru 19. meje 1931

w Halschtrowje w kuježim dworje, pschip. w 12 hodź.: 8 šwjerschnych koschlow a 16 šwjdnich khołowow;

w Schunowje we Wowcźerzkej hosćenzu, pschip. w 12 hodź.: Gramofon z tacźelemi.

Konkursowe powěsće.

Ssudnistwo je konkurs wotewrilo nad šamožnjom wotewrjenoho wiwowanskeho towarstwa firmy Jana Mieńuera, żelesowaje wikowanźe w Budyschinje na Kotolskej haży 32. Rěcźnik dr. Heintzschel je sa konkursowe sajadnika pomjenowany. Prěnja termija budże 10. junija 1931 dop. ½11 hodź. a druha termija 1. julija 1931 dop. ½11 hodź. na šudnistwje w šali 141.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płacźizny za dobrej kwalitu			Płacźizny za dobrej kwalitu	
	16. 5.	15. 5.		16. 5.	15. 5.
Pšenca	204-208	203-207	wowsa	194-198	192-196
rožka	197-199	195-196	rožka	24-26.00	24-26.00
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,50	15-16,50
nal. ječmjeń	230-244	230-244	žołte łupiny	22-27.00	22-27.00
wowsa	194-198	196-200	keradella	66.-70.	66.-70.
kukurica	—	—	raps. wosusk	9-10,00	9-10,00
Pšenč. muka	28-30,0	28-30,0	lany wosusk	14-14,20	14-14,20
rjana muka	26-28,0	26-28,0	poen. melasa	—	—
nš. wotruby	13-15,0	14-15,0	b'rnj. kruški	—	—
rožne „	14-15,00	14-15,0	syno, 50 kg	17.-19,0	17-21,25
rapa „	—	—	rjana sloma	17-20,00	0,70-0,90
hróch Viktor.	0 31,0	26 31,0	pšenč. „	0,65-0,70	0,60-0,70
lane symjo	—	—	rowsna „	0,75-0,90	0,70-0,85
pjeluški	25-30.00	25-30,00	sěna „	0,65-0,80	0,65-0,75

Prěni orginalny wobraz wo nadběhu na cyrkwje w Madriše. Widźimy sytu luda pred jezuitskim kłóštrom, kiž so pali. Cyrkwi njepřećelske hibanje w Spaniskej je k cźežkim njeměram dowjedło.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósce a pola dowérnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wutkraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wand. a čisći Smolerjec knihičišćerinja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowakim čěmeno zmjerzłoženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je n., čas žiwjenja dospołnje běny. Kóžde zmjerzłoženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne zmjerzłoženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin písnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 114 — Budyšin — Wutoru, 19. meje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Cłowna unija před Radu Zwjazka Ludow

Pónđźelu dopołdnja je žo Rada Zwjazka Ludow we Genfu ſ pschedsydstwom němskeho zwonkowneho ministra feschla, so by wo němsko-awstriskej zlownej unији wutrađźała. **Kaž žo** wožzakowasche, jendźelski zwonkowny minister źlědowaze rozsudźenje wo němsko-awstriskim dojednanju namjetny: Rada Zwjazka Ludow pschiſłuschny internazionalny ſud prošu, so by po paktowym stawje 14 wo źlědowazhych praschenjach ſiwoje dobrosdaće wuprajił:

By žo dojednanje, wobſamnjenje mjes Němskej a Awstriskej na podłožu a w mjesach pschedwidźanych ſahadow ſ 19. měrza 1931, ſe ſtawom 88 St. Germainskeho ſrěčenja a ſ protokollom čžiłe 1, 4. oktobra 1922 w Genfu podpisanehо, ſnjesło?

Rada ſud prošu, so by wo pschedpołożenym namjetowym nacžiſku ſpěchnje jednał. Generalnemu ſekretarej **žo** polnomóz da, so by tutón namjet ſudej pschedpołożił, trěbnu pomoz k pruhowanju praschenjow podał a so by, hdy by trěbne było, pschihoty čžinił, so by **žo** psched ſudom ſostupował.

Tutón rosſudny nacžiſk čžitawschi Henderſon praji, so woczakuje, so budźe awstriſki ſastupjeŕ ſ tym pschesčene, so, dokiž Rada wo ſudowym dobrosdaću njerosſudźi,

žo wo zlownej unији njebudźe dale jednacź.

Rada Swjazka Ludow jenohłósnje wobſamknje, so by **žo** prawne dobrosdaće žadało, dokelž je němſke kujeržerſtwo do toho ſwolilo, so by **žo** praſchenje prawnje pruhowało.

Sſwój namjet čžitawschi Henderſon praji, so je **žo** praſchenje němſko-awstriskeje zlowneje unije po jeho namjeće na dujowy porjad Rady Swjazka Ludow ſtajiło. S tym **žebi** njeje wotmyſlił, dźiwałowanje pschećiwo wotpohladam němskeho a awstriskeho kujeržerſtwa ſłubiło.

Po Henderſonje awstriſki namjetny kanzler **dr. Schober** ſ dlěſchej jendźelſzy pschedmjeżenej rěču postupanje Awstriskeje ſakitowasche.

Briand znowa němsko-awstriski plan wotpokazuje

K rosłożenjam awstriskeho namjetneho kanzlera Schobera Briand ſnapſchećiwi, ſo Franzowſka njedźiwaja wſchěch rosłożenjow a lubjenjow na zlownu unију ſ njemčerom hlada. Njewotwisnjosć Awstrijeje, kaiku **žu** mjerowe ſrěčenja žadale a postajite, **je ważny dźeł nowego porjada w Europje.** Tuteje ſahady **žo** franzowſke kujeržerſtwo dźerži. Wułożenje St. Germainskeho ſrěčenja ſ Genfſkim protokollom ſ lěta 1922 hoſpodarſku njewotwisnjosć runja politiſkej njewotwisnjosći Awſtriskeje ſtaji. Jedyn awſtriſki ſtatnik, Metternich, je w lěcze 1833 prawu **žadu** wuprajił: **ſo ſtaty žmoju njewotwisnjosć najlepje ſalhowaju, hdyž žo** ſwjatkow ſe ſylniſchimi mozami **ſdalnja.** Schtož Curtiusowe dopokasmo nastupa, **žu** jednanja wo franzowſko-belgiſkej zlownej unији w ſchtyrjoch lětach jako wobjebity pod dla **ſahowanja** belgiſkeje neutralnoſće poznamjenili, a to jenoż potwjerdźa, ſo je franzowſk, nahlad prawy.

Na to **žo** italiſki ſastupjeŕ **Grandi** ſłowa jimaſche. Wón italiſke rosłożenje cžitaſche, w kotrymž **žo ſaſo plan zlownе unije rosſudnje wotpokaſa.**

Wón pschiſna, ſo Awſtriſka a Němſka wobjebitnych pschiczinow dla ſ dźensniſchej powſchitkownej kriſu cžeſko cžerpitej. Hoſpodarſke wobnowjenje Europy **žada** ſrěbi, ſo by **žo** rucže ſkutkowało, tola pschi tym je duch hromadźedźelanja trěbny. Wóle dyžli hdy pryedy dyrbimy na tutym puću wotſtać, pschi cžimž pak dla ſiwojich ſamſnjenych ſajimow njeſmjemy zuſe ſajimy ſboka wotſtajić.

Po Grandim **dr. Curtius** roſkłaſcź pytaſche, ſo prjedawſche pady ſlownych unijow na ſone waſchnje njedopokaſaju, ſo dyrbi kóžda zlowna unija k ſjednoczenju ſtatow dowjesć. To **žu** wo němſkim zlownym towarſtwje płaći, kotrež je **žo** ſamoſtatnoſće ſiwojich ſobuſtawſkich ſtatow tak malo dótkało, ſo **žu** ſamo mjes ſobu wójnu wjedle.

Přistajenje francowskich lětarjow w Schweinfurtu

Wo pschiſtajenju franzowſkich lětadłow w Schweinfurtu **žu** ſo hiſchcze ſlědowaze nadrobnoſcze ſłonike. Lětarje praja, ſo **žu** nad Vogesami w mjli ſtronu ſłubili a ſo **žu** pola **Mainza réku Main ſa Rhein měli.** Dokelž je jenemu lětadłu benzin wuſchoł, **žu** pschiſtajili. Jim je ſo porucžiło, ſo **by**chu te tři lětadła ſ Lyona do Kolmara w Elſaſu dowjeſli. Jich kharty **žu** ſ mjeſy jenoż hač k Mainzej doſahale. S lětarjow je jedyn namóřniſki leutnant, dwaj ſtaj cžakanjaj namóřniſkeho offizjerſtwa.

Lětadła jara rucže k ſemi leczachu, pschi cžimž jene ſ nich ſtoru pschi kopańſkich wrotach na bulowym kopaniſchcžu wihajo wołta, mjes tym ſo pożłedźuje lětadło tak rucže ſa druhim ſlědowaſche, ſo **žo** jenoż ſ tym ſrażenju ſminu, ſo nadobo ſażo **borje** ſlecža. Lětadła maju cžiſła 7, 15 a 17 a jako ſnamjo franzowſke cžerwjeno-błu-módre kokardu ſ kótwizu jako ſpóſnamk namóřniſkeje ſłužby.

Někotre minuty po pschiſtajenju běſchtaj hižo jedyn polizijt a **bórſy** po tym automobil ſchfitkaſkeje polizije na měſtnje. Saſtojniſzy lětarjow ſajachu a lětadła ſebrachu. Stuttgartſkej polizajſkej wſchnoſcži bě **žo** hižo ſdźěłko, ſo **žu** Franzowzojo nad němſkej ujeju pschelecželi. Nürnbergſko-Fürthſka leczeńſka dohladowarija ſ lětadłom jeneho ſaſtojnika póńła.

Njedźelu offizjelnje němſkoſtatneje wobory a ſchfitkaſkeje polizije pschihlědchu a **žo** rucže ſamrěchu.

Někotre minuty po pschiſtajenju běſchtaj hižo jedyn polizijt a **bórſy** po tym automobil ſchfitkaſkeje polizije na měſtnje. Saſtojniſzy lětarjow ſajachu a lětadła ſebrachu. Stuttgartſkej polizajſkej wſchnoſcži bě **žo** hižo ſdźěłko, ſo **žu** Franzowzojo nad němſkej ujeju pschelecželi. Nürnbergſko-Fürthſka leczeńſka dohladowarija ſ lětadłom jeneho ſaſtojnika póńła. Njedźelu offizjelnje němſkoſtatneje wobory a ſchfitkaſkeje polizije pschihlědchu a **žo** rucže ſamrěchu.

Hobrski defizit w gmejnach

Na ſjeſdźe gmejnow w Münſteru we Weſtfalſkej je wjednik kommunalneho wotdźělenja w pruſkim ſnitſkowym ministerſtwje, dr. ſ Leyden, prajił, ſo njedoſtatk kommunow ſa lěto 1931 na nědźe pół miljardy hriwnow wobliczа. Krótkozažane pożčzonki gmejnow hiſchcze pschi tym njeſu **žobu** liczene.

Spionaža za Pólsku

Namjetny kommiſarjat je hudźownika D. w Lauenburgu dla ſpionaže ſa Pólſku ſajał. Sajaty je **žo** wuſnał, ſo je reſprawy wo wojerſkich naležnoſcžach pólſkemu powěſerſtwu podawał. To je pjeża hoſpodarſkeje nocy **Na cžiſk**

Wobstaće awstriskeho knježeŕstwa wohrożene

Dla knježeŕſtwowych finanzowych planow je **žo** rosdwojenje mjes ministrami ſhorſchcžo. Wulkonóminka ſtrona **žo** pschećiwo ſchichelakim finanzowym naprawam pschećiwiła, kotrež wobſeże ſkrócženje nuſdy ſaſtojnikow naſtupaju. S tym **žu** ſo wobſtejace knježeŕſtwowe wobješenjoſze hiſchcze powjetſchiſe. Swjazkowy kanzler **dr. Ender** je Wulkonómzow namolwił, ſo **by**chu druhe **žrědki** a puće pokaſali, ſ kotrymiż **by**chu ſo ſtatne wudawki ſ dohſedanmi wurunale. Pschi tym pak ſo njeby ſmělo private hoſpodarſtwo ſ nowymi dawkami pocžeżić. Jeli ſo ſo njeby hodźiło po tutym puću ke kompromiſej dóńć, cžże Ender w parlamenце žadaċ, ſo by ſo jemu dowěrjenje wuprajiło. To by mohło ke knježeŕſtwowej kriſy dowjeſeć, hdy **by**chu Wulkonómzy jemu dowěrjenje ſapowědźili.

Awstriska požčonka dowolena

Kontrollowaja komniſija ſa awſtriſke pożčonku lěta 1922 je pónđźelu popołdnju dowolila, ſo awſtriſke knježeŕſtwo bankowki ſa 150 miljionow ſchillingow wuda. Banka ſa internazionalne placženje w Baſelu je ſwólniła, **žo** pschi pożčonzy wobdźěłcź.

W Awſtriſkej chcedźa dawk na mjeſu ſaſtojnikow położiċ.

W awſtriſkim knježeŕſtwje **žebi** rozmyſlcja, kak **by**chu ſtatne hoſpodarſtwo do rjuwnowahi ſtajili. Myſlu ſu ſpuſchcžili, mjeſu knježeŕſtwowych ſaſtojnikow ſtwóriċ, měſto toho **žu** ſo rosſudźili, dawk na ſaſtojniſtu mjeſu ſawjeſcź.

Generalny ſtrajk franzowſkich textilnych dźěłacžerjow.

W połnóznej Franzowſkej w Roubaixu a Tourcoingu je **žo** generalny ſtrajk 120 000 textilnych dźěłacžerjow ſapocžał. 400 fabrikow je **žo** ſe ſtrajkom potrjechiło.

Njeměry w Lissabonje

Njedźelu w nozy je w Liſſabonje na Praca Robio k cžeſtim njeměram došło. Hdyž wobdźělnicy ſjezdu nadźije, w kotrejż bě wjele rěcžnikow wojerſkej diktaturje generala Carmony ſiwoje pokne dowěrjenje wuprajiło, pocžachu wopuſchcžeċ, jedyn knježeŕſtwowy pſchecžiwnik na torpedowcžu bombu cžiſnyli. Jeſe ſo lud najprjedy ſmjerjoſa, potom pak ſo do dźiwjeje demonſtrazije ſtorchnu. Policija bě **bjes** mozy a ſtónczne ſtrělesche, ſo by ſakładowy lud rozehnała. Salwa ſo wutrěli, ſ kotrejż ſo pjeć wobſobow cžeſko ſrani. Pryedy ſhromadźiſchu bě 14 000 wołpóſlanzow ſe wſchěch dźěłow kraja prejſidentej Carmonje ſlotu cžeſnu plakettu pſchepodało. Pschez Liſſenſkim hrobom ſo ſylna demonſtrazija wotnjeċ, pschi kotrejż ſo wołpóſlerjowo a ſtudentoſo wobdźělichu. Prezidenta cžeſeżowacha, każ ſo to ſa zyły cžaſ jeho ſaſtojniſtwa hiſchcze njeje ſtało.

Druha powjeſċ ſ Liſſabona praji: Po demonſtraziji ke cžeſczi republikańſkeho prezidenta **Colifica** tu na torhoſchcžu Roco w nozy wokoło 2 hodźin ſrjedź wobdźělnikow, kotříż ſ huſtymi ſyłami je ſhromadźiſchu dźěchu, bomba rosbuchny. Też na druhich měſtnowych měſtnach nědźe w tym ſamym cžaſu bomby rosbuchnychu. S tymile ſamopaſchnoſcżemi roſhorjeny lud psched twarjenje nowin „Republika" pschiceże, ſo **bo** na měſtnoſcżach redakcije dobu a nadobu na dróhu ſmjeta. Nědźe dźeſaċ ludźi je **bo** pjeża ſ rosbuchnjenjom bombow ſtanilo.

Jendźelska swoje ſocialne čeże zniži

Jendźelſka kommiſija za reformu jawjeſcženja dźěłoniſcžerjow je ſiwoju roſprawu ſhotowiła. No jejuch namjetach **bo** pjenjeżna podpjera ſniži a pschimoſchi **bo** powjeſcha. Cžaſ hač do pſchipokaſanja do ſrjedowe podpjery dyrbi **žo** ſe 74 na 26 njedźeľ pſchikrócžiċ.

Jendźelſke dźěłacžerſke nowiny tele namjety najwótriſcho kritiſuja.

Drohotne kamjenje ſ Ruſkeje.

Do pólſtkeho twarjenja w Jeruſalemje ſo njedawno pólſtki ſaſtojnik dobu a bódnemu liſt kradny, kotryż **by**

Wutworjenje kommunistiſkich blónkow w němſkoſtatnej woborje.

W Hannoverje **žu** diweju dźeſatnikow němſkoſtatneje wobory ſajeli, kotrejuż winuja, ſo ſtaj ſpytałoj, mjes ſwojimi towarſchemi kommunistiſki blónk ſałožiċ. Sajateju **žu** ſtatnemu rěcžniſtwu pschepodali, kotrež je najprjedy tajne pschepytanje ſałwjedło.

Kommunistojo spěwańſke towarſtwo nadpadnyli

W Lubnjowje pola Sſwěbodźina w Bramborſkej we nozy k njedźeli jene ſpěwańſke towarſtwo ſwój ſałożenſki ſwjedźeń ſwjeċżeſche. Nadobu krótki cžaſ bo połnozy někotre nakładne automobile, ſ kommunistami połno wobſadźene, pschijědźechu. Sa nětkotre minuty **žo** helwak cžiſche torhoſchcžo dźiwjenu tołkotej cunaſche. Kommunistojo rejachu a herjekachu, kamjenje ſ pleſtra wutorhachu a ſ nimi wokowe ſchkleńzy thežow pschi torhoſchcžu rosbiwachu. Potom **žo** do jenych ſriſenſkich klamow dobuchu a wulkadne wokno ſapuſcžichu. Pryedy hač ſandarmoja pſchikhwatachu, kommunistojo wſche pschikhody hoſpodarja wobhładźichu, w kotrymž ſpěwańſke towarſtwo pschebywaſche. Se klumpachami, kijemi a rjemjenjami kommunistojo do ſwjedźenjowych wobdźělnikow bijachu. Sſobuſtawſki ſpěwańſkeho towarſtwa **žo** ſe ſtolami a piwowymi karancžkami wobarachu, każ ſamožachu. Na to kommunistojo cžełachu. Hdyž běchu w hoſpodarſu wſchu nadobu rosbili, kommunistojo ſe ſiwojimi automobilemi ſ měſta wujědźeuch. Jeneho ſe ſwojich pschiſłuſchnikow, kotryż bě **žo** cžeſko ſranił, we Lubnjowje woſtajichu. Se ſpěwańſkeho towarſtwa bě **žo** wóſkom ſobuſtawom tak cžeſko ſranilo, ſo dyrbjachu **žo** do Sſwěbodźinſkeje khorownje dowjeſcź. Někotři ſ nich **žu** w ſmjertnym ſtrachu.

Wólby w Gdanskim wjesnym wokrjesu

Wólby do wokrjeżneho ſejma w ſwobodnym Gdanſkim (Danzigſkim) ſtacże **žu** ſo njedźelu měſe. Sozialdemokratojo **žu** w ſjich wjeſnych wokrjeſach minjale 20 000 hłoſow pornjo 16 200 hłoſam pschi wólbje ludoweho ſejma w nov. 1930 doſtałe. Nazionalni ſozialiſtojo **žu** 11 000 hłoſow dobyli. Sa to **žu** hłoſy ſa němſkonazionalnych ſ 9200 na 6700 wrócżo ſchłe. Ekonomiſcna hódno je, ſo je liczba hłoſow ſa kommuniſtow ſe 7800 na 6600 ſpadła. Sozialdemokratiſki wuſpěch je cžim nadpadniſchi, dokelž je **žo** liczba zentrumſkich hłoſow ſe 7 800 na 6 600 ſniżiła. Nojwjazy hłoſow je liberalny blok ſhubił. Wón je měſto prjedawſchich 9000 hłoſow jenoż 4200 hłoſow doſtał.

Njeměry w Lissabonje

Njedźelu w nozy je w Liſſabonje na Praca Robio k cžeſtim njeměram došło. Hdyž wobdźělnicy ſjezdu nadźije, w kotrejż bě wjele rěcžnikow wojerſkej diktaturje generala Carmony ſiwoje pokne dowěrjenje wuprajiło, pocžachu wopuſchcžeċ, jedyn knježeŕſtwowy pſchecžiwnik na torpedowcžu bombu cžiſnyli. Jeſe ſo lud najprjedy ſmjerjoſa, potom pak ſo do dźiwjeje demonſtrazije ſtorchnu. Policija bě **bjes** mozy a ſtónczne ſtrělesche, ſo by ſakładowy lud rozehnała. Salwa ſo wutrěli, ſ kotrejż ſo pjeć wobſobow cžeſko ſrani. Pryedy ſhromadźiſchu bě 14 000 wołpóſlanzow ſe wſchěch dźěłow kraja prejſidentej Carmonje ſlotu cžeſnu plakettu pſchepodało. Pschez Liſſenſkim hrobom ſo ſylna demonſtrazija wotnjeċ, pschi kotrejż ſo wołpóſlerjowo a ſtudentoſo wobdźělichu. Prezidenta cžeſeżowacha, każ ſo to ſa zyły cžaſ jeho ſaſtojniſtwa hiſchcze njeje ſtało.

Druha powjeſċ ſ Liſſabona praji: Po demonſtraziji ke cžeſczi republikańſkeho prezidenta **Colifica** tu na torhoſchcžu Roco w nozy wokoło 2 hodźin ſrjedź wobdźělnikow, kotříż ſ huſtymi ſyłami je ſhromadźiſchu dźěchu, bomba rosbuchny. Też na druhich měſtnowych měſtnach nědźe w tym ſamym cžaſu bomby rosbuchnychu. S tymile ſamopaſchnoſcżemi roſhorjeny lud psched twarjenje nowin „Republika" pschiceże, ſo **bo** na měſtnoſcżach redakcije dobu a nadobu na dróhu ſmjeta. Nědźe dźeſaċ ludźi je **bo** pjeża ſ rosbuchnjenjom bombow ſtanilo.

Jendźelska swoje socialne čeże zniži

Jendźelſka kommiſija za reformu jawjeſcženja dźěłoniſcžerjow je ſiwoju roſprawu ſhotowiła. No jejuch namjetach **bo** pjenjeżna podpjera ſniži a pschimoſchi **bo** powjeſcha. Cžaſ hač do pſchipokaſanja do ſrjedowe podpjery dyrbi **žo** ſe 74 na 26 njedźeľ pſchikrócžiċ.

Jendźelſke dźěłacžerſke nowiny tele namjety najwótriſcho kritiſuja.

Drohotne kamjenje ſ Ruſkeje.

Do pólſtkeho twarjenja w Jeruſalemje ſo njedawno pólſtki ſaſtojnik dobu a bódnemu liſt kradny, kotryż **by**

dom tyšaz puntow sterlingow (nětkuž 150 000 hriwnow) wopschiješe. Hdyž na to sajtojnikowe wobydlenje pschepytachu, w nim drohotne kamjenje, dźesaćaj tyšaz puntow hódne, namakachu. Sajtojnik bě je tohorunja kradnył. Ruske knježeństwo bě za wudawki pschi kommunistiskej agitaziji w Palestinje hódnotne kamjenje pótkało.

Krwawne wólby w Kairu

Poślednje dny sandźenego tydženja egiptowske hłowne město Kairo wobras wójskoweho lehwa pokazowaše. Na městnach, hdźež běchu schtwórtk krwawne njeměry byle, bě pjatk kóždy dróhowy rózk z wojakami wobchadźeny. Pódla toho nakładne automobile z wojakami po dróhach jězdachu. Patrouille hulanow wójnsti wobraz wudopołnichu.

Pschi wólbje je so wjetschina kandidatow knježeństwowych stronow wuliwolita. Oppositiske nowiny pischu, so je knježeństwo z nałožnjenjemi, pokupjenjom a wódrěkom dobyło. Woprawdźe je so pjatk mohło hódźiny dołho cakać, hač jedyn pschitkłuschnik hriedźeneho stawa abo wuceny do wuliwolenje sasłupi. Sa to sajtojnizy zyłe cérkwy hłudakow k wólbnym urnam wodźachu.

We wokrjeskach, w kotrychž je so pjatk wolilo, běchu tři schtwórcźiny wschech klamow sawrjene. Pjatk w nozy so započało wótre wojowanje dla němsko-awstriskeje unije w europiskej komisiji.

— —

Europiski wuhjerk wuradźuje w Genfu. 1. Briand. 2. Dr. Curtius. 3. Henderson. Hižo do wotewrjenja woprawdźiteho posedźenja rady Zwjazka Ludow je

Ze Serbow

W Budyschinje, 19. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer +1 a thermometer, wodujo +22. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer +3 a thermometer, we nozy +16. Wjedro je mało pschemjeni. Wuběrki w połnozu so nimotyhajcych nižinow su nam samróčenje pschinjesłe. Mały deschčik pak wuwoska. Se wječora pschikhadźa nowe nižina. Tuta najsterje nasche strony pschečerknje a móže nam deschčik pschinjesć. Dłheho deschčowanja wocakowacz njemóžemy. S połnoca a z połnozy hriedźenje Europy spóšnjawamy wyschiny. Tuž nižina nasche strony dosć seslabjena pschečerknje a najsterje z njewjedrami nimo pocěrknje. Symny powětr z połnoca a horizy z połnoca so nad naschimi stronami setkatej. Schtož je najbóle z pschičinu njewjedrow. Jutrje hrjadu skhadźa hłuboki 3.58 a hłowa so 7.55 hodź. Mšacht skhadźa rano 5.19 a hłowa so we połnozy 9.12 hodź.

— **Wobydlerstwo města Budyschina.** Statistiske wotdźelenje měschčanskeje rady nam spjeli: Dalepisana licba Budyskeho wobydlerstwa wuczinješe na tónzu hapreje 1931: 41 090 (na tónzu hapreje 1930: 40 719).

— **Towarstwo za homöopatiju a naturiske hojenje** za Budyschin a wokolinu wotmě 13. meje 1931 wječor we 8 hodź. w Gudźiz hoscenzu sjawnu schromadźiznu. Najschiroki wuschi dypk wječora běše 2. wuczbny pschednoschk „wo muskulaturje a cérjewach“, kiž dźerżeše k naturiki hojeř Alfred Kratzsch. Na rjane wjelone waschnje srosnjenje pschednoschcer z pomocu talsow hokkadny wobras wo muskach a cérjewach w cłowjeskim cśele pschikomnym ryšowacz. Tehorunja roskoi won waschnje cśela a wobhdźelenja kóždeho jenotliweho organa. We rozmolowje, kiž bu pschisamknuty, k. hojeř Max Thomas dychanski problem a barbojte druhi pschelakowanych hojenskich hrdźkow rozpornjnasche. K. hojeř Walter Hensel se swojimi wumjeschenjemi na wuczbu podobnosce w pschirodze pokasowasche, won pokasa pschi tym na knihu, w kotrejž je tuta wuczba tak rjenje wopisana. K. E. Walter, Mättigowa dróha, pokasa na wobhładanje Radebeulskeje fabriki za homöopathiju dra. Madaussa a Co., kiž je w bliskim cśasu wotmeše. Tehorunja won namjetowasche schromadne wuležy do Bóžidła Knjesoweje haptyki pod twjednisnom jenecho, kiž je na sele wuleželi. Prěni pschedbyhda k. Trumpla stónczi schromadźiznu z dźakownymi słowami w 11 hodź.

— **Polkłostani koleśarjo.** Dla Lückendorfskeho hórskeho wujězdźowanja 17. meje běše wot sahnich rańschich hodźin hacz do połnotnischich popołdnischich hodźin pschekhodny wobkhad samokhodow kherko wjele ryhlischi dyžli hewak. Wulki dźěl motorowych koleśarjow niedźiwaschе na žadyn druhi wobkhad, wozbeje w mjesce muskach a na dróhach 1. a 2. rjadowanje. Tchodła su mjeńschańsay sastojnizy wulki dźěl njewobhladnjowych jězdarjow bia jich sadźerženja pschecéiwo sakonju hnydom pokłostali, pschecéiwo druhemu dźělej pak bo khłostańske wojerjenje sapoda.

— Sajaty. Hižom wjele khłostany cłowjek, kiž běsche sebi, so by lépje dale pschischoł, na druhe mjenu wupisane papjery wobstarał, so pschi kontrolli w hospodze soja.

— **Pschecźiwo wótrje-hudźbje.** Měschčańscki policajski hamt nam pische: Dóndu k nam wschédnje sćorkoty, so sažo thěrko jara pschibéra njepokjak, so pisłacź badźa gramofony a radiowe wótrjerčzaki na jahrodach a na dworach, na balkonach abo pschi wotewrjenych woknach a durjach. Mamy tohodla pschičinu znowa na to pokasacź, so je po naschim wobkhadnym a dróhownym porjedze, kiž bo wschém worschtam pschezo sažo k wobkhadowanju porucźa, sakasane, mechaniske hudźbne nastroje a radiowe aparaty abo wótrjerčzaki na puczach abo tak, so je na puczach wótrje słyschecź, pisłacź dacź. So bo na tute pokasanje dźiwa, budźemy w pschichod

čźeńkuł. — Wo wěžowne spožčenja proša kriminalny wotrjad w Budyšinje.

— **Wólby do starješinskich radow w Budyšinje.** Njedźelu běchu też w Budyšinje wólby do starješinskich radow. Jich wunoščk pak porno dotalnemu rozdźelenju sastupjerjow žaneho pšemeńenjenja njepšinješe. Wolešče so tak 24 kšesćeršanskich a 9 ćmjelnych sastupjerjow; we Pestalozzijeej šchuli 10 (9) kšesćeršanskich, 4 (4) ćmjelnych; we Leśśingowej šchuli 6 (6) kšesćeršanskich, 2 (2) ćmjelnaj; we Lutherowej šchuli 6 (7) kšesćeršanskich, 2 (2) ćmjelnaj; we Fichtowej šchuli šchuli 2 (2) kšesćeršanskaj a 1 (1) ćmjelny. W tachantšej šchuli njeběchu wólby trěbne, dokelž běšche so jenož jedyn wólbny namjet sapodał.

— **Sakska krajna loterija.** Pšichi pondźelnišchim częśnjenju 1. rjadowanje 199. sakšeje krajneje loterije padźe dobyće wo 5000 hr. na ćišło 3397, dobyće wo 3000 hriwnow na ćišła 2295, 8477, 63091, dobyće wo 2000 hriwnow na ćišła 1689, 12656, 31005, 53104, 126746, 148708, dobyće wo 1000 hriwnow na ćišła 6750, 9908, 11043, 25862, 35895, 54239, 89811, 92620; 106357, 126645, 132173, 138629, 148316, dobyće wo 500 hriwnow na ćišła 1217, 6655, 6831, 16642, 31904, 54554 115881, 117302, 117539, 118446, 123270, 125934 a 127879, 132333, 135379, 135776, 141406, 151974 a 156469, 156746, 137333.

Z Lětonja. Sandźenj pjatk žiwjeześche tudomny kubleńki wumjeńaŕ August Męt še žiwjej mandźelskej Marju rodź. Njedźij šwój šluty kwaš. Jubilar je 78 lět, jubilarka pak 76 lět. Wobaj šnučaj šo dobreje strowjeśe a cjerstwjeśe wjeselećej. Se wšěch stron šo jubilarowaj mnoho pozdźešćowanjow, žołobpšećowm a darow dosta.

Z Zahorja. Kaž běšche wočakaćj, běšche wobdźělenje na pšichwatanju tudomneho šemrětneho wjeńnjanskeho na wotp. Arnošta Herzoga jara bohate. Njedźelu pop. 1/4 hodź. sapoča so žarowanjska šwjatoczńoseć domach. Po wuspěwanju kěrluša rěčeše k. farař pšichwatanju kaščežu wo žłowach 90. pšalma. Po šwjatoczńosći wjeleču šemrětneho w kraśnje ſ palmowymi halosami a mjenami wupyšchenym kaščežu do Hušti. We cźahu kročeśeše šoh wotrjad kavalleristiskeho towaršstwa ſ chorhoju ſ Budyšchina, naš wjeńnjanoša a gmejnšej sastupjerjo. Pšichi rowje wěnowaše k. famšti hejtman šemrětnemu cźeśćowaše žłowa a położi wěnz w mjenje hamtšeho hejtmanstwa k rowu. Tak bu šemrětny na narodnym dnju šwojeje manźelšeje, kiž je pjerjedy njeho do wěčnośeje šchła, pšichi jeje boku połkowany.

Z Khrósćic. Minjeny pjatk wotmě so tu pola Wjelkec staršiska zhromadźizna. Knjez Knjeć je nawjedowaše, dokelž běšo zhromadźiznu jako předsyda staršiskeje rady powołał. Wot strony staršich, žana jenička mać tu njeběše, běše wopyt jara snadny. Kk. duchowni a wučerjo běchu nimale w połnej ličbje přitomni. Dokelž so za wólby do staršiskeje rady žaneje druheje lisćiny zapodało njeběš, wostachu tuchwilni sobustawy dale we swojim zastojnstwje. K. wučeŕ Jüttner přednošowaše wo dźensnišej šuli. Rozłožowaše, što je wučerja dźela a kak njeje lohko po jeje zasadach wučiś. Sulske dźělo ma być samoródne, lubosć ma wšitko dźělo přeńkasć. Pomhajée, zo słónčko do šnlskeje jstwy zaćehnje. Domizna ma być podłožk kóždeho šulskeho dźěła. Je nuznje trěbne, zo ju tohodła přepruśujemy a to po wšetym planje, kaž jón kóžda šula je zestajała. Pućowanske dny njejsu hrajka, ale su podłožk k šulskemu dźělu. Starši, podpjerajće šulske dźělo na kóžde móžne wašnje. Njepodrywajće autoritu wučerja, potom też waša autorita snadź počina khabłać. Tuž zawdajmy sebi rucy k zhromadnemu dźělu k zbožu našich dźěći! Dźakne słowa mytowachu zrozumliwe a powućace wuwjedźenja. Přečita so wotmołwa knjeżerstwa dla cźłozwućowanskeje drasty. Tuto žiwu rozmołwu zbudźi. Wšitko pak so k spokojenju wujedna. Drasta je k zwućowanju trěbna, ale ma přiměrjena być. Tutu drastu móža sebi holcy w hodźinach, pod nawjedowanjom wučeŕki, kiž prikładny načisk zhotowi, same zešić. Zwjeselacu powšć wozjewi knjez Skala zhromadźiznje. Knjez architekt Cyž je šuli 50 hr. darił z wuměnjenjom, zo maja so za knihi trjebać, kiž so potom na potrěbne dźěći wupožčuja, kaž čitanki, atlanty atd. Dar so z wulkim dźakom přija. Njech na dalších zhromadźiznach so powućowace přednoški poskićeja, to přinošuje wšće k dorozumjenju mjez staršiskim domom a šulu.

Z Pančic. Nabožne zjednoćeństwo „St. Peter Claver“, kiž je pólska hrabinka Marija Ledochowska założiła a kiž ma swój centralny dom w Romje — pódla toho hišće filialne sydliśća w Němskej, Awstriskej, Češkej, Wuherskej, Francowskej a Americy — je sej nadawk stajiło, wosebje wbohich čornuchow ke křesćijanstwu dowjesć. Zo by zajim a zrozumjenje za tutón wulki skutk lubosće rozmnožiło, je zjednoćeństwo originalny film „Na japoštolskich puśach“ zhotowić dało, kiž wobrazy z misijonskeho žiwjenja w Africy přinjese a to w šěsć jara zajimawych aktach. Tutón film nětko na wjacorych městnach sakskeje Łužicy předwjedźeny, tak 13. a 14. meje we Budyšinje, 15. meje w Sernjanach, při čimž k. kapłan Cyž-Ralbičanski wo ważnosći misijonow rěčeše, a nětko zańdźenu njedźelu w tudomnym hosćeńcu dwójcy — popołdnju za dźěći a wječor za dorosćenych. Do předstajenja přednjesešaj dźěšeri klóštrskeho rentmištra baseń „Postrow čornucha!“ a deklamowašaj wotměnjejo jako mały čornuch (hólčec w mascy a drasći čornucha) a „běła holćka“, štož hłuboki zaćišć pola přihladowarjow zawostaji. Tutón krasny film, kiž na dwě hodźinje traje, předstaja najprjódcy wobrazy z afrikanskeho kraja, wšelake pućowanske nazhonjenja a dopomnjeńki, wšědne dźěło misijonarow a misijonskich sotrow, jich mnohe skutki lubosće, wjesele dźěćace sceny, kak misijonar čornu młodźinu k dźěławym človjekam wućehnje, kak čornuchaj — Jan a Marianna — na čas žiwjenja do wujezdaj a zwěrjujetaj a skónčnje kak bamž Pius XI. čornych duchownych z Afriki w audiency we vatikanskich zahrodach přijima. Přihladowarjo sćěhowachu film z wulkim zajimom. Jón nawjedowaše jena pomocna misijonska sotra — rodźena ze Swabskeje, kiž je hižo daloko po swěće přišła a kotruž Serbja jara zajimowachu —, k pomocy běšta ji knjez překupc Jurij Šołta a mandźelska z Drježdźan. Wopyt njeběše jara bohaty. Mnozy snadź su sej myslili, zo so pódla podobne njewušne wobrazy poskića, kaž tehdy při bamžowym filmje. Tomu tak njebě a tohodla je k wobžarowanju, zo tutón wulkotny skutk milosće a lubosće wjacy podpjery namakał njeje. Wšitcy připoslucharjo wróćielu so natwarjeni z předstajenja.

S Wojerc. Cźežke padnjeńnjo ša ho w nozy k njedźeli w domje Hródkowskeho pšchedměšta cźo. 1. Paduch wotewri šebi jahrodne wrótka, pšichódže do dwora a kradny ſ jenoje tónje motorske koło a ſ nim wotjěde. Njedźelu dopołdnja koło cźežše wobšchkodźene pola Nowoje Luki namakachu. Paduch je wječor ſ nim jnjeńožił a ho tranił. To policijii na šled ja nim pomha. Waćhnje paduchstwa fundźuje myšl, jo je paduch w leźownosći snaty byk.

S Běleje Wody. Kraśny podawk mózachu tu ludźo njedźelu wječor mokło 9 hodź. na dołharańskim njebu wobkedźbowaś. S połołuja ho blizo pšchełhwała konet hwězdne njebjo a sawestaji kroźne wobnitne žiwjenje. Tuto sjewjenje běšche jenož někotre sekundy wobkedźbowaś a napohlad wostanje njesapomnitny kózdemu, kiž měješe zbožo jón wobkedźbowaś.

Z gmejnskeho žiwjenja

S Małeho Wjelkowa. Njedźelu běchu w Małe-Wjelkowskej wěsy wólby do gmejnskeho sastupjerstwa. Wólbna ličina 1 dosta 57 hłosow abo 3 mandaty; woleni sastupjerjo su kuježa Jan Naumann, bźelaćeŕ, Jurij Pěntšo, pućowazy a Max Rauschert, majschnist. Wólbna ličina 2 dosta 70 hłosow abo 4 mandaty, woleni sastupjerjo su kuježa Johannes Pětšch, hóźjewobsedźeŕ, Max Paul, kowaŕ, Oswald Müller, wikowaŕ ſ wuměłanymi twarami a Hermann Eugemann, pósłowy radowaŕ. Wołdźelenje wobsedźerstwa pšchi wólbach běšche spjatne. Je to ſ dopołasem, zo ma wólby sa jara ważne.

Z Khrósćic. Hižo 7. posedźenje w tutym lěće měješe naši wjesni zastupjerjo pónđźelu wječor (18. 5.). Knjez wjesnjanosta Kokla přečita najprjedy někotre zdźělenki. Tak je wětko też pisomnje došło, zo wokrjesny zwjazk hamtskeho hejtmanstwa za twar nowcho mosta 3000 hr. přida a nimo toho hišće 1500 hr. wěsce lubi. Sulske dźěći su na puću do Łuśca młodo stomiki wobškodźile. Bjadowny wučeŕ prosy so, tutu należnosć přepytać. Dźěry na gmejnskich pnćach maju so po wobkładowanju a radźe k. Kopiša z Kamjenca zwaporjedźeć. Wudawki we wysokosći 1500 hr. so k tomu jenohłósnje přizwolichu. Też při Delanskim puću maju so njedostatki wotstronić. Skórźba jeneho gmejnskeho zastupjerja bu po wujasnjenju bórzy wothyta. Dale měješe so přirażk k měšćanskemu piwowemu dawkej powyšeć. Haćrunjeź dowidźachu nuznosć přirażka, scyla hdyž pjenjezy do gmejnskeje pokładnje přinidu, jón tola wotpokazachu, dokelž je njemóžne wobydlerjow z dalšimi dawkami dusyć. Jenotliwe kapitle za hospodarski plan 1931/32 so přečitachu a přiwzachu. Deficit wučini 70 000 hr. Wudawki wučinja 22 000 hr., dochody jenož 15 000 hr. Tutym jednanjam so krótke njezjawne posedźenje přizamknu.

Wohnjowobornistwo

Se **Stachowa**, pola Wikowic. Stachowska dobrowólna wohnjowa wobora měješe šaldźenu njedźelu inspekciju. Pruhowańsku komisiju tworjachu kk. wopalny mišchtr Lucius ſ Małeje Borschcje, wopalny mišchtr Bräuer ſ Hodźija a woborny hejtman Angst ſ Semichowa. Jako hosćo běchu přichitomni kk. wokrjesny šaſtupjeŕ Fischer ſ Bilkowic, hołowškaw přichodźowskeho wopalnego direktora Weinerke ſe Semij-Tumiz, woboru ſe Schmorborna, Hornjeho Wujězda, Sphtez, Semij-Tumiz, Wulkeho Wóšyka a Lutyjez, Baldrjanez, Porchowa, Semichowa, kaž też wjeńnjanoša Voigt a gmejnšej sastupjerjo. Sdobnom je tež dyrbjeńska wohnjowa wobora pruhowańsche. Horanjo-Wujězdźańska woborna kapała je wobjedź hubjańsche a pohdźiwše někotre konzerwne kruchi posłuchi. Pichi kritizy knjes wopalny direktor Lucius wschitke spuščowanja jako „dobre“ wospomnjeni.

Dalše powěsće wo njewjedrach

S Kamjenca. Mnohim wobydlerjam běšche nóz wot sobotu na njedźelu hrójbna nóz. Wot 10 hodź. blizachu so cźežše njewjedra bóle a bóle. Wórły so tež ſ mozu a kutrawjosću sluki nad Kamjenzom a wokolinu rozpinjećichu. Pichi žiwnym błyskanju a hrimanju liješe so žiwny dešcźej, ſ khwilemi tež krupy padachu. Pola Förstlerej doma na Swonkowej Dźělnišej dróhy wotkry błyšk nědźe 70 kóžnych metrow tšchi, powali wuheń nad tšěmi a na najtšwi a dešefach khachle rostorhny. Też matrazu błyšk w tutym domje sapali, tola wobydlerjo domu woh ń hnydom podusychu.

* S **Ruschiz pola** Hałschtrowa. Njewjedra wot sobotu na njedźelu tu wožebje šurowje šakhadźachu. Tři hodźiny dołho błyšćeše ſ wjeršekotatnje hrimotome na ſemi ſapachu. Wošebje jene njewjedro, kiž wot ranja pšichčahaše, pšichińeše krupy, kiž bu wjeršchinu dołho šo šachu. Dołeš njewjedrowa wschi Wyšokim Kamjenju dołi njemóžachu, šo runje pola Ruschiz wogjenjowy deschcza naidźe. Sa krótki cźaš běchu puéže a luki powodźene. We někotrych šahrodach je woda pjerschcź a błoto tak fanjeła, so njejšu ani cźadri wjazy spušnaś. Na běrnišchach su rynczki šdźěła šapławjene, też je torhajo woda běrny wudrała. Pola hoiešcza woda khoro wyšoko šlupaše a šo też do někotrych twarjenjow ooby. Wožrjedź nozy šlejachu na dróhy šo cosnotwjazy wjeńnjenjo, kotrěž běši šešćihi njewjedra wobhładowachu. Wobhładowarjo so njemóža dopomniś, šo buchu hdy tajke njewjedro nahonili.

* S **Namnowa.** Sobotu popołdnju šo tu pšchi šylnym njewjedrje krupy dźěchu. Wone mějachu wulkosć hołbjazych jejc. We nozy bu nad naščej krajinu hišće někotre cźežke njewjedra rozpinjećichu.

* S **Wotrichanja** (Otruhnin) pola Lubija. Pšchi njewjedrje, kiž hobotu popołdnju přeńos Wotrichaŕ pšchicźahnu, dyrbi błyšk na leźownosći k. Olbricha do kuischwiśan, tři jeji nědźe 25 metrow wot domješka šoalena. Domješ, hišćeše je šjomu krute, njewobšchkodźene wosta, še šchtoma pak błyšk šem wotdrě.

* S **Jerjez** (Hermejšdorf) pola Lubija. Njewjedro, kiž ho w nozy k njedźeli nad Jerjezami a wokolnu rozpinješći, je ſ krupotšcźom a błyskom deschcźom wožebje w hornjej wěsy wjele šchkody nacźinilo. Hišćeše njedźelu dopołonja w hornjej wěsy hromadźi krupow leža nabeloščechu. Pšchi błyskom deschcźu šu ho pola šrašchnje powodźiše, też wjesna dróha běšche šoźała powodźena.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro ja jutšischu hrjedu:** Khłódnišcho, hišćeše pomročene a beschcźowate.

*

* **Wuško Băšteras w Schwedškej je ho kčadło we wyhołošći 100 metrow šwročźiło. Na šemju padnywšchi ho do cźišta rošbi. Dwě wožbohje ho šaraſhchnješ. Létadłowy wjednik, thorhejnik Svenson, kotryž je ho nědźy pšchi wukhowańskej expedizijii ša Nobila wobdźělił, ho tak cźežko franjeny do thorowinje pšchinješe, ſo je tam na ſwoje franjenje wumrěł.**

* **Jendźelſka šběhańska łódź „Reclaimer“ je ſobotu ſe Sunderlandſkeho pšchiſtawa wujěła, ſo by hollandſku łódź „Tubantia“ šběhnyła, kotraž je ho ſa cźaš ſwětoweje wójny ſ 20 milijonami hriwnow štota potopiła, kotrejž bě němſke knježeństwo k podpjeranju němſkeho kredita w potopnišej Ameriſy wotpošłało. Štoło je pjeza w někotrych ſtach hollandſkich twarožkow ſkhowane bylo.**

Přilopk

* S **balkona do hłubiny ſpadnył.** Jena wožoba morwa, hdyž cźekła franjene. S Mannheima ho powě: Sobotu wječor puschči ho w 5. poſchłodźe domu do dwora hańazy balkon, na kotrenž běchu štyri wožoby, a ſpadny do dwora. 30 łětna mandźelska Knaušowa wosta cźežko franjena na dworje ležo a wumrě duzy na pšchewjeſchje do thorowinje. Jeje mandźelſki ſpadže ſ druhimi wožobomaj na balkon w 4. poſchłodźe. Wšchitcy tſo je cźežko franjchu.

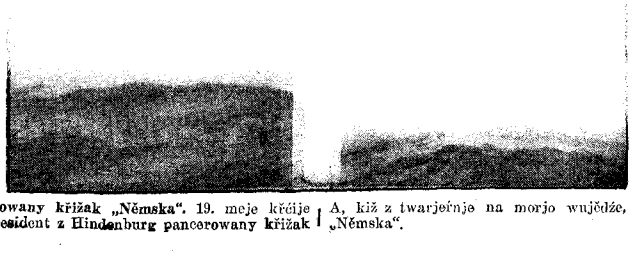

Pancerowany křižak „Němska“. 19. meje křćije němski president z Hindenburg pancerowany křižak A, kiž z twarjerńje na morjo wujědźe, na mjeno „Němska“.

Swójbne powěsće

Sćěhowjenaj: Khata Kriegez w Kamjenzu a dr. rer. pol. Hermann Ruß w Janiških kupjelach w Sośicach ležach.

Semrěli: Robert Pilz, cźěsła w Budyšinje, 59 Lět; khowanje budźe jutśe pjeću pow. w 1 hodź. na Tuchorśim pohrjebnišću. — Ida Hänslowa rodź. Müllerez w Hornjej Hórcy, 49 Lět. — August Gärtner, póstowy radowaŕ w Barće; khowanje dźenja wutoru. — Albrecht Paweł Schćěpan, żelězniški wyšeho śi fekretaŕ na wotp. w Kamjenzu, 58 Lět. — Wilhelmina Guncźowa rodź. Wächterez w Bišofojzach, 70 Lět; khowanje je dźeńa wutoru. — Berta Montagowa we Bišofojzach, 55 Lět; khowanje je dźenja wutoru. — Stud. direktor prof. dr. Curt Müller w Lubiju, 61 Lět.

Towaŕstwowski powěstnik.

Hornja Hórka. Towaŕstwo „Łužica." Bohu lubemu Knjezej je so spodobało, mandźelsku našeho sobustawa Jana Hänsela k sebi wzać. Pohrjeb budźe srjedu popołdnja w 2 hodź. w Hornjej Hórcy. Druhi dźeł so prosy, so wobdźěli.

Serbska Ludowa Rada změje srjedu 20. meje posedźenje. Wšě jeje organizacije so z tutym přeprošuja.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za loknjny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězynach. — Za nowěstki: G. Janak w Budyšinje

Čežke železniske njezbožo na dwórnišću Essen-Nord. Na dwórnišću Essen-Nord padże ranžérowanska lokomotiva z mosta na hasu dele, při čimž lokomotiwnik a tepjeŕ smjeŕe namakašta. Kaž z Božim dźiwom so na drózy ze žiwym wobkhadom jenož jene dźěćo zrani.

Železniski jězdny plan. — Płaćiwy wot 15. meje 1931.

S Drježdżan do Shorjelza.

S Drježdżan-N.	2.07	3.21		5.51	6.18	7.12	7.33	9.20	9.32	9.55	11.32	12.35	13.45	15.03	16.38	17.14	17.50		19.21	20.25	21.40	23.10	23.20	0.37
„ Radeberga		3.44		—	6.42	7.42				10.19		—		16.56		17.47					22.12		—	1.08
„ Arnsboria		3.53		6.20	6.50	7.58			10.01	10.29		13.12	14.15	17.37	17.05	17.57			19.50		22.22	23.33	23.47	1.17
„ Wulkeje Hartawy		—		6.31		8.09			10.11			13.23		15.48	17.15	18.08			20.00		22.34		23.56	1.28
„ Weidersboria		—		6.37		8.16			10.17			13.30		15.54	17.22	18.14			20.06		22.41		0.03	*1.33
do Bišofojz		4.09		6.42	7.07	8.22	8.07		10.22	10.46		13.35	14.32	16.00	17.27	18.20			20.11		22.47	23.47	0.08	1.37
↑ Bišofojz		4.11		5.45	6.44	8.24			10.24			13.38		16.02		18.32					22.50	23.48		1.40
„ Semja		—		5.58	6.51	8.31			10.30			13.45		16.09		18.39					22.57			1.47
„ Kiclenja		—		6.02	7.0	8.40			10.38			13.54		16.18		18.48					23.06			1.56
do Budyšcina	2.58	4.29		6.12	7.9	8.49		10.19	10.47		12.23	14.03		16.27		18.57	18.41			21.18	23.15	0.03		2.04
↑ Budyšcina	2.59	4.32			7.14			10.21	10.51		12.25	14.08		16.31		19.01	18.42			21.20	23.19	0.04		2.08
„ Kubšicy		—			7.28				11.00			14.17		16.40		19.10					23.28			2.17
„ Poworz		—			7.32				11.08			14.25		16.49		19.18					23.36			2.25
„ Wujnjcha		—			7.40				11.15			14.33		16.56		19.26					23.43			2.33
„ Lubija	3.20	4.56		6.55	7.55			10.44	11.27		12.46	14.45		17.07		19.36	19.03	20.11		21.42	23.55	0.23		2.44
do Shorjelza	3.41	5.24		7.34	8.32			11.06	12.03		13.07	15.20		17.42		20.02	19.24	20.49		22.04	0.31	0.53		3.20

— * W nozy do njedźele a św. dnjach wotjězd ze stacije we Weidersborje 1.33. ‖ Jenož njedźelu w nozy.

Se Shorjelza do Drježdżan.

S Shorjelza	2.35		4.20		5.47																		
„ Lubija	3.00		5.02		6.28	6.07																	
„ Wujnjcha			5.12			6.16																	
„ Poworz			5.18			6.23																	
„ Kubšicy			5.26			6.31																	
do Budyšcina	3.20		5.34			6.40																	
„ Budyšcina	3.21		5.39				6.34																
„ Kiclenja			5.51				6.46																
„ Semja			6.01				6.56																
do Bišofojz			6.10				7.04																
↑ Bišofojz		5.21	6.14		6.20		7.07		8.53		9.40	9.53			11.07	12.58	14.47	15.39	16.30				
„ Weidersborja		5.27			6.26		7.13		8.58			9.59				13.04	14.52		16.36				
„ Wulkeje Hartawy		5.34			6.33		7.20		9.05			10.06				13.11	15.00	16.50	16.43				
„ Arnsboria		5.45	6.31		6.44		7.31		9.15			10.17			12.22	13.22	15.10	16.02	16.54				
„ Radeberga		5.54			6.52		7.40		9.23			10.25				13.30	15.18		17.01				
do Drježdżan-N.	4.10	6.18	6.55		7.16		8.04		9.41	10.12	10.49	10.20	12.38	12.46	13.49	15.42	16.27	17.32		18.53	19.16	19.51	

‖ Jenož njedźelu a św. dny. * Jenož njedźelu a św. dny wjeczor a jenož wot 5. julija hač 30. awgusta.

S Budyšcina do Budeštez a Wjelećina.

S Budyšcina	4.58	*6.41	7.14	10.35	*13.51	14.15	16.57	19.48	†23.25
„ Dźěwitzy	5.07	6.51	7.23	10.45	14.00	14.24	17.06	19.57	†23.34
do Budeštez	5.12	6.56	7.28	10.50	14.05	14.29	17.11	20.02	†23.39
↑ Budeštez	5.13	6.57	7.29	10.51	14.06	14.30	17.12	20.03	†23.42
„ Rosnowdez	5.17	7.02	7.33	10.56	14.11	14.35	17.17	20.07	†23.46
do Wjelećina	5.25	7.10	7.41	11.04	14.19	14.43	17.21	20.15	†23.54

† Jenož wšědne dny. † Jenož sobotu a njedźelu. * Jenož njedźelu a swjate dny.

S Wjelećina do Budeštez a Budyšcina.

S Wjelećina	5.51	8.24	11.35	15.16	18.13	*19.06	20.52	*22.10	† 0.44
↑ Rosnowdez	5.57	8.33	11.42	15.22	18.20	19.12	20.58	22.17	† 0.50
do Budeštez	6.01	8.38	11.46	15.26	18.24	19.16	21.02	22.21	† 0.54
↑ Budeštez	6.03	8.40	11.47	15.27	18.29	19.17	21.03	22.22	† 0.54
„ Dźěwitzy	6.09	8.46	11.53	15.33	18.35	19.23	21.09	22.28	† 1.00
do Budyšcina	6.17	8.54	12.01	15.41	18.44	19.31	21.17	22.36	† 1.08

† Jenož wšědne dny. † Sobotu w nocy a njedźelu. * Jenož njedźelu a swjate dny.

Słoma
je na předań
w Kopšinje čo. 1

Pohonč
17—18 lětny, kiž może derje sye, so hnydom pyta
w Kopšinje 1 pola Khróšćic

4 kórcy dźećela
na předań
w Smječkecach čo. 5

Gardiny
pisane, dobry wol, zwjeršne gardiny — story marquisety a tkaniny za zaweški
Wulki wubjerk, jara tunjo
KURT ERLER
na Žitnych wikach 11, znapřeća „Złoteje Hwězdy"

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy na najlěpše
Sekowy konto z 3% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła
Přijimamy a wuplačujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khocebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće
Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Nawěstki
w S. N. přinjesu wužitk

Wokna a durje
Meble kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Čiste dźěło
Wopytam Was rady darmo
E. Michalk w Mikowje
we wsy Mikowy 52

Wósk.w. rup, jow ser. 95 pj.
Gardin. a wunjerki
Přikrywy na soły a blida 1 hr.
Linoleum, běhaki
130 šěroke . . . . . 30 pj.
Ida Erler w Budyšinje
Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Wosebity wodkhod za
nawočnicy, šćipanje (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwaŕ khorobn. kasy)

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 3736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sáčka z Lipska
w Budyskim harmaškim hejtmanstwje
Skład rataršk. mošinow a dratu wšěch družin

Wšč
šulske knihi
ma na składźe abo wobstara
Serbska knihaŕnja na Lawskich hrjebjach 4

Přiloha k čisłu 114

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 19. meje 1931

III. Zjazkowy zlět Łužisko-Serbskeho Sokołstwa

Wulki serbski ludowy swjedźeń / Nócna swjatočnosć na Bronjowskim hrodźišću

Po derje poradźenym prěnim zlětowym dnju, kiž bě wěnowany zwjazkowym wubědźowanjam a hłownym pruham, sćěhowaše njedźelu, 17. meje druhi — hłowny zlětowy dźeń. Rjane nalětnje *wjedro* howješe sokolskemu předewzaću. Nócne njewjedra běchu powětr wučiśiłe a přez cyły dźeń so směješe Bože słónčko. Tuž bě so też wjele luda přinamakało. Předewšim Sokoljo a Sokołki. Też studowaca młodźina bě poměrnje derje zastupjena.

Hižo připołdnju začahnychu jednotliwe sokolske wokrjesy ze swojimi khorhojemi a z hudźbu do wsy, hdźež je swjatočnje witaše starosta Radwańskeje jednoty br. Michał Rjećka. Njepobrachowachu ani druhe serbske towarstwa.

W 2 hodź. wotmě so swjedźeński nyšpor we *Božim domje*, kiž bě napjelnjeny wot wosadnych, Sokołow a Serbow z blizka a daloka. Swjedźeńske předowanje měješe knjez farař Jan Cyž-Hajničanski. Rysowaše ideale přikładneje serbskeje młodźiny. Serbski młodźenc, Sokoł, ma hajić sebjewědomosć, lubosć k narodej a posłušnosć.

W 3 hodź. zestupa so swjedźeński ćah. *Na ćole Malešanska sokolska kapała*, za nimi khorhojnicy jednotow, zwjetša w paradnej drasće. Ličachmy 17 khorhojow jednotow nimo starosławneje Praŕskeje khorhoje, kiž je pobyła hižo na tŕoch słowjanskich sokolskich zlětach. Zady khorhojnikow stupachu bratŕa we swjedźeńskej drasće, za nimi zwučowacy, sotry a Sokolata. Sćěhowachu naše serbske narodne towarstwa, kiž běchu jara bohaće zastupjene. We swjedźeńskim ćahu widźachmy narodne drasty katolskich a evangelskich Serbowkow Budyskeho kraja. Pobrachowachu bohužel Wojerowske, Slepjanske a Delnjołužiske drasty. Ćah swědóceše wo dobrej disciplinje, wo šwiku, kiž knježi w našej organizaciji a je wšźe mnoheho přeswědčił wo hódnosći serbskeho Sokoła.

Swjedźeński ćah so pyšnje po wsy pohibowaše a rozpušći so na zlětnišću, na knjeźej łucy, hdźež nad sćežorami ze zmahowatymi khorhojemi so pozběhowaše hobrska rubišćata meja.

Zwjazkowy starosta br. Jakub Šajba bě khorosće dla zadźewany, wobdźělić so na zlěcu. Bě pósłał pisomny postrow, kiž zwjazkowy jednaćel br. G. Janak předčita. Po wuspěwanju *narodneje* hymny sćěhowaše zlětowy swjedźeński porjad. Zahajichu jón naše Sokolata, kiž pod nawjedništwom br. načolnika Arnošta Barta swoju wěc k spokojnosći dokonjachu. Zlětowe prostrjedy za Sokolata bě zestajał br. načolnik Sokolatow. Sćěhowachu pokazki našeho zwučowańskeho dźěła na wšěch polach, Pisany, wotměnjacy wobraz. Njesokołow derje informowaše wo dźěławosći we jednotach. Potom wustupichu naši najlěpši sławni zwučowarjo, mištrojo na prěkušu, bradłach a konju. Wustupichu sotry, kiž předwjedźechu derje zlětowe prostrjedy, zestajene wot zwjazkoweje *načolnicy*, sotry Leńki Hórbanec, kiž też zwučowanje nawjedowaše. Liča našich wotrjadow sotrow nas přecy hišće njespokoji. Nastupichu bratŕa, kiž zwučowachu zlětowe prostrjedy, zestajene a nawjedowane wot br. zwjazkoweho načolnika Jana Meškanka. Překwapi nas nahladna liča zwučowacych bratrow. Hudźba k zlětowym prostnym bě złožił br. Bjarnat Krawc. Wšelake njepřijomne wokolnosće zawinowachu, zo hromadźe dźěłanje hudźby ze zwučowarjemi hdys a hdys kłacaše, z čimž běchu hewak derje přewjedźene zwučowanja bratrow z khwilemi wohrožene. Škoda! Wustupi naše sławne Beogradske družstwo. Su to wupruhowani bratŕa a sotry, tuž bjez dwěla, zo swoju wěc derje dokonjachu a přewjedźechu a so přez nič zamylić njedachu. Drustwo nawjedowaše br. zwjazkowy podnačolnik Měrćin Mjeltka, kiž je dźě tež tute skupinowe prostne zestajał. Wokrjesne šłatety bohužel so njewotměchu. Mytowachu so hišće zwjazkowi dobyćerjo a dobyćerki we wubědźowanju. Dóstachu diplomy, zdźěła też ławrjećowe wěnčki a wot jednotliwcow wěnowane myta. Z tym skónči so prěni dźeł swjedźeńskeho programa — zjawne zwučowanja. W přestawcy Sokolata na zlětnišću předwjedźechu wšelake hry.

Sćěhowaše ludowa scena: Serbska meja. Přez 50 porow rejwaše najprjedy połonezu „Serbsku meju" wokoło rubišćateje meje. Potom so zarejwachu tři staro ludowe reje a to „Pólski žid", „Moja Maŕka" a „Łažak". Mjez tym bě so ćrjódka bratrow dała do wukopanja meje. Wěc njebě tak snadna. Meja njechaše padnyć. Při kralowskim běhu hrjabny wjeršk br. Krawc z Haslowskeje jednoty a bu takle mejski kral. Zarejwa so hišće „Limborska", z čimž so skónči ludowa scena. Narodna scena z doslowom a narodnej hymnu skónči swjedźeński zlětowy program.

Wotmyslene wohnjowe skupiny na wsy so njewotměchu. Wotmě so wšak nócna scena na Bronjowskim hrodźišću, kiž so jara derje poradźi a pola wobdźělnikow hluboki začišć zawostaji. Ze sapacymi smólnicami, ze starosławn. Praŕskej korhoju na ćole, pohibowaše so mała ćrjódka horliwych sotrow a bratrow sokolske pósnje spěwajo přez Bronjo na hrodźišćo zady wsy, hdźež so wotmě ćicha, jimaca swjatočnosć. Br. Mencl-Dobrońanski zahra na husle serbske žełospěwy. Bratr Měrćin Nowak w krótkej narěči spominaše an hańbu našeho wotročstwa, kiž hakle Sokol wotstroni. Jenož nowoserbska sokolska młodźina póńdźe do slubjeneho kraja. Kotŕiž su so modlili cuzym přibohan, dyrbja wumrěć w pušćinje wotročskeho zmyslenja. Bóh spožo nam wěčne, swjate, bójske žedźenje za swobodu a budźeny swo*bodni z duchom a dušu*. Br. Jan Krawc-Khelnjanski přednjese jimacu baseń Józefa Nowaka: „Pětr Bjezruč". Br. Jan Skala pokaza na to, zo smy jenož jenož mała ćrjódka tu zhromadźeni, zo bychmy nutrnje so zamyslili nad našim nadawkom *na pomjatnym městnje, mjez tym zo wulke syły tam hołduja próznej zabawje*. To je bohužel symbolisko też za naše narodne hibanje. Swjatočnosć skónči z přisahu swěry k narodej a ze zaspěwanjom narodneje hymny. Hišće dołho ćrjódka horliwcow tam přeby na starosrbskim hrodźišću, sćicha spěwajo, sćicha bjesadujo w sapacym swětle smólnicow. Tak skónči so třeći zwjazkowy zlět serbskeho Sokołstwa jara harmoniscy a dostojne. „Dobry wječor *sporjedźa* dźeń" praji serbske přisłowo.

Je po Radwańskim zlěcu! Bratŕa su so zasy wrócili domoj. Njebudźa ani wotpočować w jednotach a wokrjesach. Nowe nadawki čakaju. Sokoł njeznaje wotpočinka. Dźěła dale, dowotstroni njedostatki, brachi, so wudospotnja. Jena wulka bitwa je skónčena. Njejsmy ju přěhrali. A druhi króć budźe dobyće hišće sławniše, wulkotniše.

Zdar nowemu dźěłu!

Poswjećenje pomnika

k wopomnjeńcu za padnjenych towaršchow ſwobodneho ſjednoćenſtwa wójnſtich wobdźělnikow 1914/18 němſko-ſtatneje żelejnizy, wotmoža Budyſchin.

Cźeſtny pomnik ſa padnjenych towaršchow ſwobodneho ſjednoćenſtwa wójnſtich wobdźělnikow 1914/1918 němſko-ſtatneje żelejnizy, wotmožka Budyſchin, je poſtajeny we ſahrodźe, pſchimjeſlowajej dwórniſchćowemu póſłej. Ma pěkne městnjo a we ſwojej niſkej formje ſtutkuj: derje ſpominanju na rjekow wobthada a wójny. Poſwjećenja wóčko toho, kiž ſebi thwilku cźaſa powiſche ſ cźichemi ſka ſwjatočnoſcź ſandźenu njedźelu ſapołda ſ dwókom ¾11 hodź. ſ „němſkim dźakanym ſpěwom" wot Hackenberga. Muſźiſki ſpěwny thór ſanjeſe „Sanktus" wot Schuberta a mała holcźka pſchednjeſe hluboko ſaſcźuty prolog pěſnjeny wot towaršcha Fritſche. Poſwjećenſka ſwjatočnoſcź ſimaſche hluboko dušu. Knjes farař Berg pomnik poſwjeći ſe ſłowami: „Hdyž budźe jónu tutón ſornowy kamjeń ſcźornjene, hdyž budźe na płakeźe ſo jónu ſchćerćź ſelena tóńa, hdyž budźa ſtare ſchtomy wokoło pomnika parubane a nowe ſaźo poſtajene, potom budźe tu ſtaś młody pſchichod luda, kiž Bóh dał, woporu ſmjertnych cźeſći a je horduy ſa ſwój nimſti poſhad. Hudźba ſahudźi pſchi wotewrjenju pomnika ſpěw „Za mjćach dobroh towaršcha". Khorhoje ſo klonjachu a ſ cźichim paćerjom ſpomnachu na dwohich ſmjertnych, kiž woprowachu ſwoje žiwjenje ſa wótcźinu. Wſchelake wěnzy ſo k pomnikej położichu, mjes nimi wěnz města Budyſchina, kiž k. měſcźanoſta dr. Förſter pſchepoda. Saſpěwa ſo „Hallelujа" ſ oratorija „Meſſiaš" wot Händela. Hłowny pſchedſyda towaršch Hermsdorf dźerżeſche ſahorjazu rěcź. Prěni pſchedſyda towaršch Hiller pſchepoda pomnik ſarjadnikam ke ſwěrnemu wothladanju. Pſchip. ¾12 hodź. ſłónčki ſo dońdźa ſwjatočnoſcź ſe ſpěwom „Wy pſchiſtupiwſy k modlitwje." — Swjatočnoſcź porjeńſchi wojeńſka kapała pěſchoho połka II/10 pod nawjedniſtwom hudźobneho mištcźa Cźłogena a Spěwne towaršſtwo żelejnizarjow a lokomotiwnych wjednikow pod dirigentſtwom k. Hartſteina a knjeſa Brettſchneidera.

Njech je pomnik cźichi napominał wótcźinſkeje lubocźe a njech ſnajmjeńſcha na wokomik tej ſputa ſpěchajeho puteźowarja k ſpominanju. Wſchěm towaršcham a ſawoſtajeńdźi *pokaſowarź k puczej lubocźe a troſchť we ſrudobje!*

Bołharſke róże

Tej ſymbol pěſnjeńſtwa a lubocźe, kralowna kwětkow — róża — njeſcźěje, njewonja jeniczńy. Cźłowjek je wuſłědźił, jo tej hewak może być wužitna a ſdźiwa na nju pſchemyſłto. Wuſłědźt wéła: rózowy wolijk. W meji kſcźeja wulke rózowniſchcźa Bołharſkeje, ſ cźehoż *wunoſchka* kóżde lěto ſo wudźeławaju wulke mnoſtwa rózoweho wolijka ſa europſke wiki.

Puſty, nimale hróſbny ſo poſběhuje ſrjedź Bołharſkeje wulki Balkan, hora, po kotrejž ma ſyła półtupa krótkowjeczorneje Europy ſwoje mjeno. K njej ſo pſchiſamlwy ke krótkemu wjeczorej — Despoto planina, dźiwja domiſna rubjeżniſtich komitaczow, kiž pſches lětſtoiti wojowachu pſchecziwo wojakam tórkowſkeho ſułtana a ſ toho cźaſa ſej wojowariſte rjemjeſtu wotwucźiſcź njemóſeja; ſ Despoto planiny móża ſo tak rjenje ſadowywacź do wſchěch ſtron, do Greſkeje, Juhoſłowjanſkeje abo do ſamſtnje domiſny Bołharſkeje, ſo bychu tam paliłi, rubili a *mordowali*.

To je wobkuł jedneho ſ najrjeńſchich, najlubośniſchich bleczłow ſwěta, ſ rójemi wobroſcźeneje bołharſkeje runiny. Pomyſłi nětkajſeho tórkowſkeho paſche je pſched lětſtotkami ſem pſchikuſłał na krwawnu ſemju kuſt bajti ſ tyſaz a jeneje nozy. Róże, cźerwjene a běłe róże na ſhuſtych pſcitkach kwja runinu. Kotry ſ namětnikow „knjeźiczela nad wěriwymi" to běſche, kiž ſtwori tutu bajkoſtu ſahrodu, to njewěmy. Snadź to běſche tón ſamſtny, kiž we wuheŕſtim měſcźe Budźinje da ſadźicź rózowe pjeńſi na kapz ſa cźichim. Dźeńża hſchcźe ſo tamna hórka mjenuje rózowa hórka. Snadź to běſche tamny powěſtny Gil Baba, kiž wotpocźuje na Budźińſkej hórzy pod ſtarym tórkowſtim narownym pomnikom? Stawiſny nam mało pſcheradźeja wo jenoliwych paſchach, pſchetoż pſchedy hacź bě ſo jedyn ſ nich pſchedrěź k ſławje, mózy a nahladnoſcźi, pſchińdźe połoſ ſarliweho ſułtana je ſidźanej ſchnóru. . . .

Běchu to wichorojte lětſtotki, cźaſy turkowſkeho nadtnjeźſtwa a hſchcźe bóle wichorojte běchu lětdźeſatki tónza toho nadknjeźſtwa. Nežna róża je pſchetrała wſchě wichory, je pſchetrała hrody janicźarow a ſwjatniny Allaha. Wona dźeńża hſchcźe kcźeje w ſahrodach wjazy hacź dweju ſtow bołharſkich *wośadow*.

Kaſanlik, Karlowo a Kołoſer ſu wokrjeſy, hdźež róża najlěpje roścźe a tyje; we wuſtim, cźopłym dole mjes Balkanom a Srjedźnej horu. Tu ma pódu, kotruż trjeba, wapnoſtu ſemju bjes kamjenjow a ſłuſobne kory ſběraju mrócźele ſa *powadźenje rózowych hajow*. Cźopłota a woda ſtej ſiwjołaj, kiž jej poſkicźitaj ſiwjenje ale njeſnjeſe ani pſchewjele teju elementow. Mile nałětnje ſłónzo a cźaſcźiſcźe krótke beſchcźowe ſchwihele ſu wumělenja rjaneho kcźenja. W pſchecźopłych krajinach rózа rucźe pſchetiſchcźewa, wona njepſchińdźe k tomu „roſwicź ſwoju duſchu", taź praji bołharſki bur, wona wudawa jenoź *mało* a *ſłabych* wutkow. A wſchě róże ſdobom roſcźewaju, ſa 10, 12 dnjow je wſcho ſekcźete, kurja nimaju doſcź thwile k ſeſchcźipanju, domthowanju a dešťilowanju. Jenoź cźeſtnje ſeſchcźipane róże dawaju wjele dobrych wutkow, produkt ſwjadnych rózow wonja woboſnje.

Płahujetej ſo jeniczńy dwě druźinje rózow, cźerwjena mężnacźna róża a wſchědna běła róża. Cźerwjena róża je bóle cźuczíwa, jeje kcźenje njeſteji tak huſcźe kaž pola běłych rózow, ale wona dawa wjazy *lepſchich wutkow*. W Kofanlitu *najlěpje* tyje.

Kaſanlik — je to měſtaczko, kiž ſo tuli k horam, niże njeho je ſchěroke, cźiſche „cźerwjene morjo. Cźopła, lubośna cźerwjena, jako by ſłónzo ju tu ſapomuckło rano na ſwitanju. Sahrody tu leża jako winizy nad Rynom, mjes nimi bołhojzte khałupy, wonjawkańnje bołharſkich burow, hdźež po ſtarych, wupruhowanych methodach wudobywaju wonjaty wolij ſ rózoweho kcźenja. Ssu to tak rjeź te „winizarńje". Namakamy tu też hižo wulkotne wonjawkańnje, kiž ſu podobne na twornje, kiž buchu tu hakle w połdźelnim cźaſu wot druſtwow natwarjene.

Sapocźaſk meje ſakcźěwaju prěnje rózowe pupki, ſrjedź ſimaſnika je hižo wſcha pycha ſaſchła. Nunje tak bołho traja teź „ſnjeńe", ſeſchcźipanje a bicźe rózow. Wſchędnje, hſchcźe do ſwitanja, cźahaju ſpěwajo cźrjódy młodych holicźow won do roſtatych rózowniſchcźow ſ wulkimi kobjelemi. „Róża ma ſo ſeſchcźipacź, prjedy hacź ſo ſłónzu wotewri, doniż hſchcźe ſpar je duſchu jima", taź bołharſki bur praji. Stajny wobthad ſ rózemi je tu ludźi pěſtował do hotowych bańnikow, woni maju teź ſa wſchě techniſke wuraźy ſwojeho powołanja ſwoju — rózowu wěcź.

A tak je ſwojimi rózemi wobkhadźeja! Nucze dyrbja ſeſchcźipacź, pſchetoż kóżda róża, kotruż trjechi ſłónzo ſ horzymi pruhami, je potom mjenje hódna, ſłónzo rubi rózi wón a najaſtra je wona pſchekcźeta. Pſchi wiſchej ſpěſchnoſcźi dźěła bołharſke holzy tola nežnje wobthadźeja ſ rózemi, kaźodnje je ſeſchcźipaju a do kobjelow ſběraju. Nimaſch ani ſacźucźa, jako bychu tu kwětki mrěłe . . . Wichaŕ wone ani njemrěju, my je ſaźo ſetkamy, prjedy hacź dźeń ſo nathili, we wonjawkańnjach w nowej, wobſtajniſchej formje.

Nano we 8 hodź. ſu rózowniſchcźa ſaźo próżne. S rózemi wupyſchene wrócźa ſo bołharſke rjanotinti wrócźo do Kajaniika. Rózowe pjeńi pak wupſchestrěwaju ſwoje pupti ſłónzu napſcheczo. Spodźiwna je płodnoſcź mężacźnych rózow. Nunje ſo tyhaj kwětkow ſeſchcźipat a pſchcźo hſchcźe je tam wſcho polne cźerwjenych dwókom puptow, kiž jutrje abo ſajutriſchim pſchińdu na rjad. Hacź do wjeczora je ſo wſchitko ſaźo ſaczerwjenito a jutrje ſu tu ſaźo te wjeſołe ſchcźipurki. To tak dźe dale pſches ſchtyri, pjeć njedźel. Na hektarje jemje ſo wudobywa 300—400 puntow rózowych kcźenjow. Na ſtatnym pſchikładnym rózowniſchcźu pola Kaſanlika wuczíni wunoſchk ſamo 1000 puntow na hektarje. Je to dźakna roſtlina. Pſches 20—25 lět dawa ſwólniwa a ſcźedriwa ſwoje kcźenje, hakle potom popſchestawa. Wotrěnjeſchči ſi pak halożki je ſtareho rózoweho pjenka a ſaſchtapiſch ju w měrzu do motreje jemje, to hſchcźe ſo ſamſtnje lěcźe nowy młodny pjeńk naroścźe, kiž hižo ſa lěto dawa doſcź a nadoſcź rózow.

Płahowanje rózow w Bołharſkej bě ſo w prěnich lětach lětſtotki jara derje roſwiło a tuto rowniźe trajeſche hacź do wójny. Lěta 1915 ſo dozpi najwyſchiſchi wjerſchk. Po wójnje wſchak ſ tym wrócźo dźeſcźe, płahowaſche ſo

Prof. dr. Kurt Müller †

Sobotu rano wumrě na přizajeće mozliow na Běłym Jelenju pola Drježdžan sławny łužiski ludowědnik a spytnik prof. dr. Kurt Müller w starobje 61 lět.

Prof. dr. Kurt Müller narodźi so 14. mał. rózka léta 1870 w Kamjenicy a skutkowaše wot léta 1896 sem w Łubiju na realcy a pozdźišej nadšuli.

Kurt Müller ma wulku zasłužbu wo łužisku ludowědu. Wón wosebje studowaše łužiske nałožki, ludowe pěsnički a łužiske ludowe narěče. Wón bě wučeny, kiž ženje njezhubi kontakt ze wšědnym ludom a běše tohodla we Łužicy jara popularna wosoba.

Wudawaše znatu hornjołužisku protyku: „Hornjołužisku dominzu“, dale też znatu dominzisku wobrazkowu knihu: „Leć, leć, Bože słónčko“ (Summerkalbe fleug ock) z wobrazami tehdy hakle 19lětneho Měrćina Nowaka.

Prof. dr. Kurt Müller běše też přećel serbskeho ludu. Wón je so też zaběrał pódła ze serbskej ludowědu, haješe jara wuzke a přećelne poćahi z našimi znatymi serbskimi prócowarjemi na polu wědomosće a wumělstwa. Ma na př. też wulku zběrku wobrazow Měrćina Nowaka, kotrehož bě w lěće 1919 tak rjec wusłědźił a jemu pué do zjawnosće přihotował.

Kurt Müller njeměješe jenož wědomostny zajim na serbskim ludźe, kaž mnozy druzy němscy wučeni, wón woprawdźe też lubowaše serbski narod a je jón stajnje zakitał před njesprawnymi nadběhami němskich šćuwakow.

Tohodla też serbski lud sobu žaruje wo tutoho wurjadneho šlachotneho człowjeka, kiž je přezabe wotešoł na prawdu Božu.

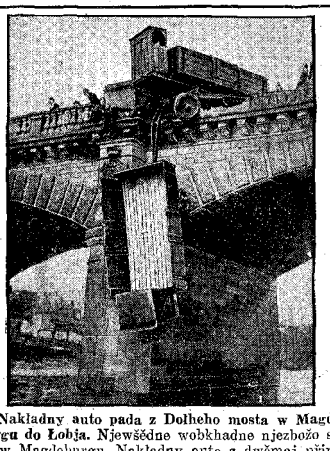

Nakładny auto pada z Dolheho mosta w Magdeburgu do Łobja. Njewšědne wobkhadne njezbožo sta so w Magdeburgu. Nakładny auto z dwěmaj připowěšakomaj přejedźe na Dolhim mosće wobłoženje a padże do Łobja. Jedyn připowěšak dyrbješe wohnjowa wobora wotkować, zo so tohorunja w rěcy podnóri Wjednik nakładneho auta dyrbješe so z časom wukhować.

mjenje rózow, też kajfosćej žrědłow sa najnusnjiše pschiprawy. Tu stat jatrocži, so by buram pomhał. Sakoń swěsći jim tuni kredit hač k 75 proz. hódnoće jich pódy a hospodarstwa. S teho cźasa też tu dże sažy do prédka, hačrunjež dawno hišće njeby dozpili produžiću rekordnych lět. Na stajnych pschiładnych rózowniščezach pola Kalaulika jarjadowachu wožebitu pospytowarnju k studijej pschejchćěpjenju rózow a k polěpschenju wolijka.

So móhło so wuspěšnjše wojowacź pschećiwo wukrajnej konkurenzy, dyžeđa domjace wonjawkarnje burow wotstronicź a město nich maju so jarjadowacź nowocźasne wonjawkarnje. Rózowniščezka žame wschak maju so pěstowacź po dotalnym waschnju, pschetož róża žej žada jara naležne hajenje a wothładanje. Burja pak maju so jorganisowacź we wožebitych družstwach.

Na emorpke witi rózowy wolijk pschinjeješchu nizoemiscy a portugalscy pschekupcy, kiž do Egiptowskeje a Indiskeje pucźowachu, so bychu tu drohotnu wonjawku žem pschiwjesli.

Tola wrócźmy so do Bothaćkeje.

Dołhoje kólnje so namakaju tu a tam mjes rózninkami. Spody tšchi, na nałopje pak pjerschcze w dołhim rjedze su błyschcźate, mjedźane tótky z potajnymi retortami a ventilemi. To su wonjawkarnje, hdjež so pschipravija wonjawka. Wézywuslušnji ludźo poskuźeja tute stroje, kiž so hižo sahe rano satepjeja, so móhł so kóždy transport rózow z rózownikow hnydom pschedźěłacź. Ma so bźěłacź wobhladnjiwje a kedźbnje po prastarych methodach, pschetož wotebéračstwo žej wjele žada a je wumyslene.

Dwaceći puntow rózow, wot mjeńšich twétkow, też tśiceći puntow wari so w 70 lit. wody podra hódźinu dołho, potom sapoczina prénja destilazija pschi žłabym wohnju, kiž so dale bóle sesłabja. Tón „brěćat“ pschenidże pisches tšt wschelakore retorty, potom so rózowy wolijk, kiž na wodźe horjeca pkuwa, sesběra. Jenož hišchcze mała bleschcźiczka je wostała . . .

Bleschcźiczka sa bleschcźiczku rózoweho wolija so srjaduje na polzy. Hijo sapoczatk žmažnika ju tu wiskowarjo a a gencza je wschěch krajow a witkowanje so sapoczina . . .

Wusudźenja

Psched krajnym sudom w Budyschinje mějeshe so sobotu samokwicź hospod. pomocnik Korla Oskar Jencź z Njeradźa dla wospjetneho wobschkodźenja a wospjetneho padnischiwa. Budyski lawinski sud bźšche jeho k 1 létu a 6 měsacam jastwa sasudźił a jemu cźestne prawa na 3 léta wotrzeknył. Jencź so pschećiwo wusudźej powoli z wuspěchom, so so khłostanje na 7 měsacow jastwa sniži, pschi cźimž so 5 měsacow pschepytanjeshe jatby jako wotpokucźene khłostanje wobliczi.

Spodźiwnu wutšcź trjebasche 23 lětny autowy wjednik Arnošcź August Schołta z Małych Debsez, kotrehož bźšche Budyski hamtski sud dla cźežkeho padnischiwa ke 3 měsacam jastwa sasudźił. Schołta so pschećiwo wusudźej powola. Won bźšche so 17. dezembra 1930 wjeczor do skalineho kontora Kurta Schołty w Kóšlach dobył a z njeho cźerjeńšti rjemjeń, 10 żelesow a 2 hamoraj kradnył. Wudawasche, so je sebi njesapłacźenu mjsu świńcźiłcź chcył. Sud pak jeho powołanje sacźišny. Na namjet jeho sakitarja rěcznika dra. Kalaucha z Budyschina a jeho jemu 2 lětny wupruhowański cźas pschijsnoli.

Wikowar Fritz Pohl se Zitawy bu k měsacej jastwa sasudźeny, dokelž njenjesły za pschedatu żelezinu pjecza wotedał njebźšche. Pohl so pschećiwo wusudźej powoła. Krajny sud pak jeho wuwinowa. K jednanju też hłowny pocźežowański swědk njebźšche pschischoł.

Z Łužicy

* S Dybina. Cźežke njesboże sta so sjedn popołdnju pschi położenju fabrikskeho wuhnja Neumannez zwjetnownje. Wahoń běchu hacź na 13 metrow swottorhali. W tutej wyšokosći su żelezne żerdki za elektriski powod. Zdyż njejapay puschcźichu so żerdki, na kotrychž hišchcze 40 cm wyšoka murja ležesche, a padźechu dele. Sranichu cźežko njeżenjeneho dźěłacźerja z Hirschfelde. Lékar da sjuselożeneho do Zitawskeje měschcźanskeje khorownje dowjesć.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 19. meje 1931.

Wcerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. złotych	47,175
1 jendźelski punt	20,43	100 českosl. krónow	12,429
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,411

Barlinska burza wczera znowa hłabujesche a kursy efektow popuschczowachu. Wiki z dołhoczasnymi a rentowymi liscźinami běchu kohorunja słabe pschi popuschczowanych kurjach.

Na **produktowych wikach** nějeshe dotalna cźišchina dale pschewahu. Wone tłazachu. Pschenza na Barlinskich wikach w hotowym sornje pomjo šobocze wo 5 pf. postupi, na Drježdźanskich wikach pomjo pjatkej jo wo 5 pf. sesłabi. W Barlinje rożka sobotnu płacźišnu sachowa, w Drježdźanach jo wo 5 pf. porjedźi. Wowoš pschiňdźe w Barlinje 15 pf. a w Drježdźanach 10 pf. wicho w hotowym sornje. Pschemenjenja potajkim wulke njejsu. Pschedawar a kupc wocźakujetaj dalsche wuwicźe wikow a płacźišnow. Kóždy hlada, kaž bo jamo rosumi, swojeho wupschiseho. Wczera płacźeshe zentnar

w Barlinje:

pschenzy 14,25—14,35 hr., rożki 9,85 hacź 9,90 hr., nasymskeho jecźmjenja 11,50 hacź 12,20 hr., wowsa 9,55—9,75 hr.;

w termińskim wikowanju:

za mejn: pschenzy 14,80—14,75 hriw., rożki 10,32½ hr., wowsa 10,05 hr.;

za julii: pschenzy 14,90—14,86¼ hriw., rożki 10,32½ hr., wowsa 10,22½ hacź 10,23¾ hr.;

za septembr: pschenzy 12,47½ hacź 12,45 hr., rożki 10,10 hr., wowsa 8,80 hacź 8,77½ hr.;

w Drježdźanach (sanježany pjatk):

pschenzy 14,60—14,85 hr. (14,65—14,90 hriwnow);

rożki 10,20—10,55 hr. (10,25—10,50 hr);

nasymskeho jecźmjenja 11,00—11,75 hriw. (11,00—11,50 hr.);

wowsa jmoknjeneho 10,10—10,35 hriwn. (10,20—10,45 hr.);

wowsa njejmoknjeneho 10,40—10,75 hriw. (10,50—10,85 hr.)

Witi rěsnicho skotu wczera w Drježdźanach.

Na nje běchu sajo wjazy hacź na dosć skotu pschihnali. Nésnizy malo mjasa a mjasowych wudźělkow wotbudu, tuž bo wjetschcźeho kupowanja wozwolakowachu. Sswinje wot spocźatka witow sem schpatnje dźěchu, we dnju witow bo płacźišny pschcźo bóle wotdrjebjowachu. Cźelota jenoż w najlépschich kajkosćach dotalne płacźišny dozbychu, hrěnje a schpatne w płacźišnach popuschczowachu. Też howjadu mějachu hubjene witi, a tola bźchu na witi z rédka rjany stót w pschebohatej licźbje pschihnali. Woły a krowy trochu, byli pak žiwinsko w płacźišnach popuschczowachu. Stót sdźěła, w nékotrych druzinach wjele, wysche wosta.

Sswinjaze witi we Wojerezach.

Sobotu 16. meje 1931 běchu na witi 443 prošatow a 6 běhakow pschihnjesli. Tute płacźachu: Prošata 4—6 tydźenske 7—11 hr., 6—8 tydźenske 11—14 hr., 8—10 tydźenske 14—16 hr., wumjerne hacź do 18 hr. Běhaki 3—6 měsacźne 25—50 hr. Wobkhod bě mérny. Wosta sbytka.

Ssudnizy na pschedawanje.

Srjedu 20. meje 1931

w Brěsni pola Kamjenza w hoscźencu „K wicźežnemu kubłej“, rano 7/8 hodź.: Wóz, tócźnik, tarczała pila;

w Mućowje w hoscźencu, dop. w 9 hodź.: Pišanske blido;

we Bulitsch Sdźarach w Streublez hoscźencu, dop. w 10 hodź.: Motorske kolo, auto, wschelake meble, 20 matrazow, taflojtej wosaj;

w Hermanezach w hoscźencu, dop. w 11 hodź.: Jałowja;

we Wojerezach w hoscźencu „K złotemu lawej“, dop. we 10 hodź.: Pišanski stroj, mužaze a dźěcźaze kolo, kolowe lampy a hrěbla a pschelake meble;

w hoscźencu „K hwězdźe“, dop. w 11 hodź.: Wschelake meble, tławk, rólny wós, kóń, pišanski stroj, elektromotor, gramofon ſ tacźelemi, schijaza maschina, schewska schijaza maschina, cźelo, smokingowy woblek, hojeńska pschiprawa;

w khorobnej pokładni, dop. w 11 hodź.: Wschelake meble, barbicźe, gramofon ſ tacźelemi.

Schwórtk 21. meje 1931

w Bluntu w Sauberlichez hoscźencu, dop. w 11 hodź.: Hóblowa, pośata pila, 4 hobanki, 36 wokinowych schkleńzow;

w Deschzu pola Wojerez, pschip. w 1 hodź.: Pišanski stroj, 6 cbntr. blidarskich deskow;

w Nowym Mésce pola Wojerez w hoscźencu, pop. we 2 hodź.: Drastnaj khamoraj a sofa;

w Sslepom w Lehnanez hoscźencu, dop. w 11 hodź.: Hobanka, kuchinski khamor, schpihel;

w Heidenez hoscźencu, pschip. w 1 hodź.: Hobanka;

w Budyschinje na budnischtwje, dop. w 9 hodź.: Wschelake meble, maschiny a hudźbne stroje, wobrazy, wina, 5 bowow žłteho mydła, gramofony, gramofonowe tacźele, konjaj, jahodkowa brěcźka, wschelake trikotowe drasty, wolmjane twory, bliwowe ruby, khojeńowe hudobja, wahi, žonjaze a mužaze nohawizy, hólcźaze wobucźa, wschelake schijaze a wuschiwaze maschiny, rěpowe krajaki, konopejowy zwjerv, wschelake wina, cźapniki, motorske kolo, sirnik, mužaze kolo, cźapki a drastowe tkaniny;

ze ſwobodnicze ruki:

Mužazy mantl po 25 hr., motor 1 PS. po 35 hr., gratowe khamorki po 20 abo 25 hr.

Ssudnizy na pschedawanje ležownosćow.

Kubło ſ nježdże 90 tórzami, błuschazy Clemensej Rudolfej Pohlej w Nowosłušicach. Hódne 23 829 hr., wopalna pokładnja 17 600 hr. Pschedawanje budźe wutoru 7. julija 1931, dop. 1/2 9 hodź. w Kamjenzu na budnischtwje.

Mišk ſ pjelańju, ſ nježdże 6 tórzami ležownosće, błuschazy Emilej Marej Wahnerej w Cźerwjenych Nošlizach. Hódny 20 000 hr., wopalna pokładnja 23 800 hr. Pschedawanje budźe pónđelu 6. julija 1931, dop. w 10 hodź. na budnischtwje w Biskopizach.

Statoł ſ nježdże 21 tórzami ležownosće, błuschazy wósnikej Brunej Richardej Marej Pätzchzy w Budyschinje na Nowosałaskej dróży 125. Hódny 54 842 hr., wopalna pokładnja 50 100 hr. Pschedawanje budźe schtwórtk 9. julija 1931, rano we 8 hodź. w Budyschinje na budnischtwje jstwa 141.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacźizny po złotej hriwnje.

	18. 5.	16. 5.		18. 5.	16. 5.
Pšenica	285-287	284-286	bony	19 21,00	19 21,00
rožka	197-198	197-198	woka	24 - 6,00	24 - 6,00
naz. jecźmjeń	—	—	nadre lupiny	15-16,5	15-16,50
nal. jecźmjeń	230-244	230-244	holte lupiny	22-27,00	22-27,00
wows	191 198	191-198	koradella	63 - 72	63 - 72
kukurica	—	—	rapa. wosuk	9-10,00	9-10,00
Pšeńc. muka	38-39,0	38-39,0	lany wosuk	14 14,20	14-14,20
ržana muka	26 8,5	6-25,5	poom. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,2	15 15,2	b'rnj. kruški	—	—
ržane „	14-14,0	14-14,0	syno, 50 kg	1 7.-1,90	1 7-1,25
raps	—	—	ržana stoma	0 7-0,90	0 70 0,90
hróch Viktor.	6 31,0	26 31,-	pšeńc. „	0 6-0,70	0 60-0,70
lane symjo	—	—	wowsna „	0 75-0,90	0 70 0,85
pjeluški	25-30,00	25-30,00	sena „	0 65 0,80	0 65-0,75

Drježdźanska burza (18. V.)

Pšenica	292 297	běrnjace kruški	16 25 16 50
rožka	206 211	pšeńc. wotruby	13,90 14,20
nałěrni jecźmjeń	238 260	ržane wotruby	14.80 15,50
nazymsk. jecźmjeń	—	pšeńcna muka	50,00 52,00
wows	202 207	ržana muka	33,00 34,00
cźerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	8,70 8.9	cokrowe truh.	—

Płacźizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych witkach.

18. meje

93 wol., 395 byk., 308 kruw., — jałoje, 1746 telat., 746 wowc., 4572 swini.

Płacźizny za

woły: 1. 44—48, 2. 33—42, 3. 30—32, 4. 26—28;
byki: 1. 42—44, 2. 37—40, 3. 34—36;
kruwy: 1. 36—40, 2. 30—35, 3. 23—27, 4. 18—21;
jałojcy: 1. 44—46, 2. 37—42;
wowcy: 1. 42—48, 2. 35—40, 3. 30 - 34;
cźelata: 1. —; 2. 66—73 3. 58—65;
swinje: (přez 300 pt.) 41—42, 2. (240—300) 42—43 3. (200—240) 41—42, 4. (160—200) 40—41
Rancy: 37—39.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na póće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smoler|ee knihiličšćenja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za wuwěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowiny" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny płećiwo sćěhwkam čełneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zahwarowanej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarskui pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumělenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 115 | **Budyšin — Srjedu, 20. meje 1931 — Bautzen** | **Lětnik 90**

Křižak „Němska" so na morjo puščił

Do stareho pschinuródźeho města Kiela běchu so wutoru wyšnji sahorjenych Němcow nastajili. Na tutym dnju dyrbjesche němski president ſ Hindenburg nowy panzerowany lichi|ak wukřsćiješ. Dopołdnja 40 minutow po 11 hodźinach wyskaŋje pśched wrotami tódźerńje pschikhad němskeho presidenta pschipowedaśche. Hdyž běchu němski kanzler dr. Brüning, němski woborny minister Groener a schef wjednistwa wójnstwa tódźtwa admiral dr. Raeder němskeho presidenta powitali, tutón k městnu dźěsche, ſ kotrehož dyrbjesche so nowy lichi|ak na morjo puschćěć. Zołma sahorjenośe jemu napschećzo wyskasche, mjes tym so so na lichćeńskej fletzy presidentowa standarta horje sćeje. Mimo wotpółłanzjnow wójnstich towarišnow a studentskich swjazkow, kotrychž khorhoje so k postrowej potkanichu, němski president pschi synkach němskeho spěwa podlu cźeńe|e kompagnije Friedrichsortskeje namórnińskeje schule kročesche, so by so potom hnydom na lichćeńsku fletku podak. Němski kanzler, němski woborny minister a schef namórnińskeho wjednistwa jeho pschewodźachu.

Potom so žwjatočnosć sapoča.

Němski kanzler dr. Brüning

mějesche lichćeńsku rěć, kotraž so se schtrickowańom do Němskeje a Awstriskeje pschenješe. Mjes druhim praji:

„Horde dźělo so dźenja k žwjenju dokonjenju dowjedźe. Hoxze wojowanje je jemu dołho hrosłko. Cźim bóle so nam w tejle žwjatočnej hodźinje kaša, so toho wusnaćej, schtož nam twar tejele tódźe wosnamjenja a ſ kajkim smyślenjom je nastał.

S tejle žwjatočnosću němski lud se wschej sjawnosću žiwěj pokazuje, so tež pschi wobmjesowanjach, nam napokopenych, a w najwjetschej hospodarskej nuzy mój namaka, měr sawěsćiješ a žiwoju cźesć schkitacej."

Pschipad pschi puschćenju na morjo.

Na morjo puschćenje panzerowaneho lichi|aka „Němska" njeje so zyle po postajenym rjedźe stało. Hižo pschi lichćeńskej rěći so dźerżaze powjasy rostorhnychu, a runje, hdyž dr. Brüning wo njedobazhym wotbronjenju naschich pschećiwnikow rěčeșche,

so tódź nadobo ſ hellinga puschći a so k morju dele žuny.

Němski president njemócźesche potajkim oficielne wukschćeńe wjazy wukonjeć. Sekowa blesicha k tódźinemu prědkej njedoleca a pśched tribunu do pěska padże. Pschitomni pak hnydom njepohodu sapschimnychu. Hischće w prawym cźasu so mjeno „Němska" pschi tódźinym prědku roswi, hdyž bě Hindenburg hischće|a so njej sawołał: „Kschćeju tebje na mjeno „Němska!" Cźeńna kompagnija presentowasche a hudźba němski spěw sapika. Tśikróćne hura so hordej panzerowanej tódźu salłnca, kotraž po sdaću njemóžesche dočakać, so by k žiwjenju elementej pschikhwatała. Pschitomni se sahorjenjom němski spěw sapěwachu.

To je prěni króć, so je so pschi na morjo puschćenju němska wójnska tódź prjedy postajeneho cźasa ſ hellinga (tschiweje runiny) puschćiła. Na žłoże pak so w tymle switu njeje žana schkoda stała.

Mzda zastojnikow so pječa znowa skróći

Němski finanzny minister Dietrich je njedawno we sjawnej shromadźišnje prajił, so ma so dla wotběrazeho wuniknjenja dawkow ſ dešiatim 1200 hač 1400 miljonow hrivnow liciećz. Tole wobliczenje pak hižo njeje wjazy prawe; pschetož dešiatk budże njeje wjetschi. Dokelž njeje mózno, tute sumnu ſ wuschmórnjenjom wudawkow wuliwatowacź, je so knježeństwo pjeca rosžudźiło, **mjdu šaitojnikow hač bo najtuny wo nehdże 20 prozentow skróćiećz.**

Dokelž so w Němskej němskostatnym, krajnym a gmejnskim sašojnikam a pensionaram zako|a wusa a pensija létnje 8½ miliardy hrivnow wupłacźuje, dyrbi so létnje nehdże 1 miliarda hrivnow mjenje sa to wupłacźićz. Mózno je, so je so połoja nětkole a druha połoja žnadź sa pał léta wotcźehnje.

Mjdy a pensije němskostatneje woborny dyrbja so wot skróćenja wuwzaćz; pschetož na wudawkach sa wójsko mjeńšće so niczo wuliwatowacź.

Němska w Genfu wosamoćena

Němska ma wjele pschećiwnikow na žiwćze. S planom němsko-awstriskeje zlowneje unije je wona wschudże pschećiwnistwo nadeschła. Europiske ludy so boja, so by so ſ tutym planom sakład k nowemu žiwětowemu knježeństwu Němskeje połožił. Pschećiwo tutej możnosći so wschitzy wobaraju. Rada Swjatka Ludow je w žiwojim wutrobnischim poćeńdenju po namjecze jendželskeho ſwonkownego ministra Hendersona jenoblośnje wobsamkła. Haagskemu internazionalnemu žudej praschenje rosžudźić dać, hač so plan němsko-awstriskeje zlowneje unije ſ Genfiskim protokollom se 4. oktobra 1922 a ſ postajenjemi St. Germainskeho měra sniese.

Jako prěni rěčnik je so wutoru cźěskosłowakski

ſwonkowny minister dr. Benesch

zlowa jimał. Hendersonowemu namjetej wón dospolnje pschihłosowasche. W Haagu dyrbi so prawnosć němsko-awstriskeje unije rosjaśnićz. Wurasnje pak zebi wumělni, so budża **politiska a hospodarska zmowa zlowneje unije we podźišchich Radźiznych debatach rospominaćz.** Benesch praji, so pralwna, politiska a hospodarska dobazahowosć zlowneje unije so njeh|odi dźělićz. Haagski měrowny žud njech juristiski rosžud wupraji, potom pak hischće tyrtne politiske a hospodarske womyślenja wostanu. Benesch dale na to pokasa, so by so ſ němsko-awstriskeje zlowneje unije politiski swjatk a dale mohł sjednoczenstwo statow wutworićz, kotrejž by mohło europiski měr kaźyeź. Sło k němskemu ſwonkownemu ministrej wobroćźiwschi, dr. Benesch praji, so by Cźeskosłowakika ſ zlownej uniji cźeńko schkodowała, wona so ſ njej w hospodarskim a politiskim nastupanju wohrożena widźi, dokelž by pschede wschěm w nastupanju žiwjeho pschitkhada k morju do wotwisnjosće wot zlowneje unije pschiśchła.

Hischće jaŋischo hač dr. Benesch je jugosłowjanski

ſwonkowny minister dr. Marinkowić

spytał, wuraźenja na politisku stronu sćahnyć. Jana mój, pschede wschěm žana wulkomóć, nima prawo, nekrikeźuli praschenje jako žiwoju žamtnu należnosć wobhladaćz a ju ſ Rady Swjatka Ludow wusamknjeć. Prawo ludow je so w tym rośchěrilo, so so žane praschenje njeje|mě należnosć nahladnosće sćinićz.

Němski ſwonkowny minister dr. Curtius

poroki pschećiwo zlownej uniji wotpokasowasche. Praji, so njeje formalny jurist, a so němske knježeństwo njewocźakuje, so by praschenje, do kotrehoż so hospodarstwo a politika nětschetej, jenoż se stejišchća formalneho jurista pożudźuje. Tola žudnišam w Haagu móże so pschewostajićz, kak daloko chżeża na poroki njejuristiskich elementow pschi pożudźenju dźiwaćz. Němsko-awstriske zlowne dojednanje je so psched Radu Swjatka Ludow **dźiwaju na ludoprawne winowatośće Awstrikeje** pschinjeśło. Wobnjesołowanje njewotwisnosće jeneho stata ma so pschezo wulkomyślnje wutoźiez. To też sa Awstriku płaći. Schtož potajkim njeje Awstrikeż swuraśne sakśane, dyrbi dowołene byćz. Hdy by pał so Haagski žud na stejišchćejo stajit, so je so Awstrika w mjesach žwojich winowatosćow dźerżała, potom by Němska sa njesnjesne měła, hdy bychu žpytali, w zlownej uniji wobrośenje měra widźićz a należnosć ſ tohole stejišchća dale rospominaćz.

Pschi žwojim stejišchću k europiskim praschenjam so němske knježeństwo saporućuje, so by so jako kaźeń měra psched žud Swjatka Ludow stajićz dało.

Rozprawjenje wo hospodarsej krizy w Genfu

Europiski wubjerk je wutoru wječor žwoje rosprajenje wo hospodarskej krizy stóncził. Po Hendersonowym namjecze je so podwubjerk wustajił. Tutón na waschnje wudźěłaćz, po kotrymž dyrbja so praktiske namjety pschihotowaćz.

Henderson je se žwojej rěču pucź pokasał, po kotrymž ma so postupowaćz. Prěnje wumóźenjenje za hospodarske derjeńcźe ludow je, so by **atmosfera internazionalneje žwobody wutwori.** Wulki dźěł Europy mjnje pożeżonki trjeba, mjes tym so druhe ludy, hačzmjerz pola nich pjenjesy w bankach lěnje leża, so sapowědnja, pożeżonki dawaćz. Tohodla dyrbja so naprawy namakaćz, so by so dawanje pożeżonkow wołóżiło. Zła so dźenja schrubej pschećiwo snowa sakćěźeću hospodarstwa runaja.

Dołżnistim statam dyrbi so możnosć dać, so bychu žwoje produkty p'chedale.

Henderson wschě europiske staty napominasche, so bychu wschě wobžebite sajimy wróćzo stajiwschi, so k shromadźenju dźěła sešchła, so bychu wupucź ſ nětčišćeje hospodarskeje a politiskeje krizy namakali.

Na kónzu je Henderson hischće ſ **němsko-awstriskim zlownym dojednanjom** saběrasche a so wopraschа, hač njeby możno było, **shromadny plan** wudźěłaćz, kotryż by pschihłosowanje wschitkich namakał.

Wólfi ſwonkowny minister **Salesfi** meni, so hłowna pschicźina žwětoweje krizy je **krisa europiskeho rataršiwa.** Wobrocźi so pschećiwo zlownej uniji jenoż žužodnieju statow, kajkaż je němsko-awstriska zlowna unija, dokelž móża so wobežegnośe jenoż po puću powschitkownego dorosumjenja wschěch statow pschewinyć.

Cźeskosłowakski ſwonkowny minister **dr. Benesch** so pschećiwo zlownej uniji wupraji. Wona je politike praschenje a **k** skupinam statow dowjedże, kotrež njes žobu wojuja. Město toho wón franzowski plan podpjerowasche a **preferenzne zła za ratałke staty** ſ wumysłom pschiłtawka najwjetschich lěpschinow žadasche. Też wón požeżenki za ratałke staty porućowasche. Dale wón namjetej na wutworjenje wubjerka za podpjeranje awstriskeho hospodarstwa pschihłosowasche.

Jugosłowjanski ſwonkowny minister **Marinkowić** na to pokaja, so sniżenje zlownych tarifow ratałskim statam wjele njepomha, hdyž njemóża žiwoje žito wotbyć.

Briand powschitkowne rosprajenje skónczi, je spokojenjom swěsćiwschi, so je so mjes wschěmi europiskimi statami mjelczišu hospodarski njenadpadowanšti pakt wobsamknył.

Tole zyle wobliczenje je wopaczne, niż jenoż sa ludowe hospodarstwo, kotrež by mělo je sniżenjchenej kupowanskej mozu jeneje miliardy liciećz, ale też sa statne dochody, kotrež ſ tejele miliardy njebychu žanych dawkow dostałe. Tak by nowa dźěra w hospodarskim planje nastała.

So by so błykt defizita, kotryż finanzny minister Dietrich wobliczuje, swjedł, najsterje druhi nuzowy wukas wocźakuje, po kotrymž ma so **sozialne sawěsćenje dale wottwarićz** a so dyrbja so **pschinoschki dźěłacźerjow a dźěłodawarjow znowa powjetschićz.**

Štyrcećihodźiński tydźeń w sakskich statnych dźěłarnjach

W sakskim žejmje je so wutoru sozialdemokratiski namjet pschijał, ſ kotrymž so sakske knježeństwo namołwja, so by we wschěch statnych dźěłarnjach schtyrcźećihodźinski dźěłarski tydźeń sawjedło. S tym dyrbi Sakska katastrofalnej bjesdźěłosći po žwojich mozach wobaraćz.

Statna strona bě hischće namjetowała, so by knježeństwo na to skutkowało, so by so powschitkownje schtyrcźećihodźinste dźěło w Sakiej sawjedło, kaž daloko to waschnje a wobžah dźěłarnjow dowoła. Tutón namjet pak so wotpokasa, dokelž pschećiwo njemu pódła prawizowych stronow też nazionalni sozialistiscy hłosowachu.

*

Ssejm je dale namjet sapóžłanza **Dieckmanna** ſ němskeje ludoweje strony pschijał, ſ kotrymž so knježeństwo napomina, so by **pschećiwo agitaziji bjesbóžnych** statne **žrědki** na kóžde waschnje wužiwało.

Kommunistiski namjet na **wróćzowjacźe nujowego wukasa němskeho presidenta** so ſ hłosami sozialdemokratow, kommunistiscy, němskonazionalnych a nazionalnych sozialistow pschija.

Też sa kommunistiski namjet pschećiwo zadanju khołsow sa pschipowědźonne shromadźišny so wjetschina namaka.

Kommunistiski namjet pschećiwo zebrańu transparentow k 1. meji so je sozialdemokratiskim pschistawkom „kaž daloko sakońe postajena njeranja" pschećiwo kommunistiskim hłosam pschija.

Stónczenje sozialdemokratoja, kommunistojo a nazionalni sozialistojo kommunistiski namjet pschećiwo wěstym napravam Freibergskeje policajskeje wyschnosće pschećiwschećahu.

Katbowe khfoftanje fa braunschweigski schulski strajk.

Braunschweigski minister Franzen je wschém starschim, kotrychž dźěći žu žo lětša 11. a 12. haprelje pschi schulskim strajku šwětnych schulow wobdźělile, khfoftanski wukas pschipósłał, po kotrymž ma kóždy se starscheju tšt dny jatby wotpokitcić. Wscho hromadze je žo nětkuje 3500 jatbowych pokhfostanjow wabsankko.

Strajk hórnikow w Pólskej

W Dombrowskim wuhlowym rewěrje hórnicy strajkuja, ſ tym pschećiwo pschipowědźenemu snižењu mzdy protestuja. Dźeł hórnikow w Krakowskim wuhlowym rewěrje je žo strajkej pschijamknył.

Tež w rańscheggalizijskim petrolejowym rewěrje žu sozialdemokratiſke ſwjatki protestowarſki strajk pschipowědźike.

Zaso měr w Spaniskej

S wukasom ministerſteje rady je žo **wobleћnjeńſki ſtaw**, kotryž bě žo dla nadpadow na zyrkwje a klóſchtry na Madrid położił, **wróćo wſtał.** We błownym měſcje runje kaž w provinzach dospołny měr knježi. Jenoż w městačku Fuenſaldonje je žo pschipad ſtał. Cźěrjoda kommunistowe ſpyta tam wo[illegible] prozeſſion rozbnać. Wěrnimi pak žo tak žylnje wobarachu, ſo žo ſchtyrjo nadpadnizy ſtrašchnje ſranichu, a ſo druhi ſzeknychu.

Nadpady z bombami w Lissabonje

Kommunistojo ſu pónđźelu w nozy w nětkotrych đźělach Lißabona bombowe nadpady naparali. Wobſebita ſchkoda pak žo njeje nacźinita. Policiji je žo poradźiło, nětkotrych winikow a jich pschipomharjow ſajeć. Snutskowny minister je poručił, „republikanſku gardu", wobſebite wotđźělenje policije, ſakoźicź, kotraž đyrbi we khoinych đrohach wobhđeržowe psched kommunistiſkimi nadpadami ſchkitacź.

Amerikanske knježerſtwo železnicarjam přihłosuje, kotřiž ze strajkom hroža

Sekretar amerikanſkeho đźěłoweho hamta, William Doak, je wotſewił, ſo na knježerſtwo wotmyſlene ſnižењe mzdy na amerikanſkich železnicach jako ſkamanje ſłubjenjow wobhładacź, na kotrež žu žo železniſke towarſtwa pschi ſpoczatku krišy psched presidentom Hooverom ſwjatake. Dźěłacerjo maju potajkim pravo, hđyž je ſtrajkom hroża. Sdyta ſa železniſke towarſtwa do toho ſwolike, ſo budźa dotalnu mzdu dale płacźić.

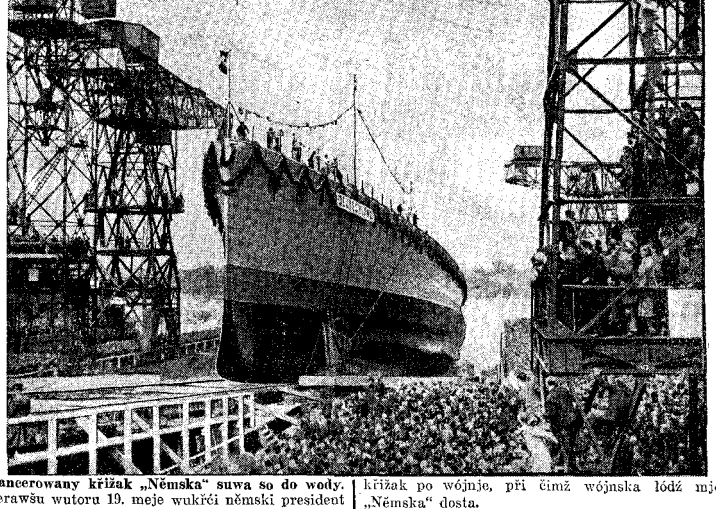

Pancerowany křižak „Němska" suwa so do wody. Wčerawšu wutoru 19. meje wukřći němski president z Hindenburg w Kielu prěni němski pancerowany křižak po wójnje, při čimž wójnska łódź mjeno „Němska" dosta.

———

Ze Serbow

W Budyſchinje, 20. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hođź. barometer **736**, hygrometer +2 a thermometer +18, wodnjo. Dźenja **rano we** 8 hođź barometer 737, hygrometer 0 a thermometer +14 **w nozy.** Wjedro budźe **pomročene.** Nikimy ſ wjeczora Europy pschikhađźaje cźahnu nětko **pſches** naſche krajiny. Wczera **dopołdnja** žo ſłabje deſchczowaſche. Ratař beſchczěſć ſ radoſcźu witaſche. W ſemi je hiſchcźe wſohi doſcź, tola roſtlinki potrjebuja też ſwjerſchnjeho wocźeſtwjenja. Schkleńza ſtupa ſłabje na rjanc. Dalſcha ſ wjeczora pschikhađźaja nižina žo ſeſkłabjuje. Potom bliži ſo nam ſ atlantiſkeho ozeana wobſchérna, hacź do połnóżneho łodźotſeho morja ſhađaja wyſchina. Wona pſchinjeſe nam wětſze ſa jutſiſchim wumjedrjenjo. Jutſje ſchtwórk ſkhađźa ſłónczko 3.57 a ſhowa ſo 7.57 hođź. Měſſackſ ſkhađźa rano 6,20 a ſhowa ſo **w** połnozy 12,00 hr.

— **Wótły do rataſſleje komory** ſaidźenu njeđźelu namakachu w Budyſchinje jara ſłabe wobđźělenje. Se 54 wólbokhmanych wobđźěli ſo jenoż 7. Nazionalſozialiſtojo đoſtachu 5 hłoſow, landbund 1 a ſuđźiſki burſti ſwjatk 1 hłós.

— **Sſtwój 25-lětny wobſtkodny jubilej** ſwjeći đźenja ſrjedu tapezěrař a dekoratěr k. Paſwol **K r a l** w Budyſchinje na Seerſtſich hyjebjach.

— **Wojak ſo ſatſtli.** 19. meje wjeczor je ſebi we artillerijnej kašarnje w ſwojej ſtwi pſchiſtuſkuſchik němſkeje ſtatnoſtneje wobory tudomneho artillerijſkeho wotđźělenja ſe ſatſtlenjom žiwjenja wſał. Jako pſchiczinu ſamomorđarſtwa ſu cźežke myſle ſwěźili. Sſtužbne pſchehlađowanja abo pſchiczinu njepſchehleđa.

— **Sjawny pſchednoſchk: Puć k ſamſnemu domej!** Pjatk 22. meje wjeczor we 8 hođź. budźe w „Mſchećańſkej ſahrobźe" w Budyſchinje nowy pſchednoſchk, kiž ſarjaduje towarſtwo nakitowanja Sjednoćenſtwa pſchećelow Wüſtenrotſkich w Ludwigsburgu we Württembergſkej. Kaž je znate, je Sjednoćenſtwo pſchećelow Wüſtenrotſkich, najwjetſcha towarſtwa nakitowanja Němſkeje. W mało wjazy đoſli 6 lětach je wona hižom pſches 11 300 ſwojich towarſtkich lutowarjow wjazy đyſli 170 miljonow hřiwnow k natrowanjenju abo kupjenju ſamſnych domow pſchihłosowała. Je to wuſpěch, kiž ſa ſamoſnoſć a ſpuſchćownoſć tuteho fkutka rěkli. — **Wopyt pſchednoſchka** móže ſo kóždemu poručeć.

— **Cźłowjek pſchećo hnydom njewě.** hđyž đyrbi ſwoje wſchédne „male" wšy kupowacź . . . . . **a đo pomni ſo:** koſej. cźaj, kakao, ſchokoladu, keſſy, bonbony a wſchitke kolonialne twory kaž też wobſebite wobſebitoſcźe ſamſneje fabrikazije pſchedawa w najſtarſchej kaſkoſej blizſcha ſtilalka **K a i ſ e r e j k o ſ e j o w e h o w o k k h o đa.** Tam đoſtanjeſce nimo 5 procentow rabata wobſebite đarmotne đary. Wobkedźujcze đźenjniſchi nawſchik!

— **Paduſchſtwo.** 17. meje je nětchtó ſ jeneje ſpokatnje na Seminarſkej hađy muźaze jěđne koło ſnamti „Seidel a Naumann" kradnył. Koło měſcźa cźiſło 894 873. cźorne trochu, trochu horjeſchibjenje wodźidło, wo[illegible]hmanej ſchérej pſchimađle, žołte ſwjeno, cźornej błótoſchkitkaj, cźmutobarbne đełło, Torpedo-ſamoběh, ſ mjenowej taflicźku „Seidel a Naumann". — Dale kradnychu 15. meje we Wullich Dołſcźanach žonjaze jěđne koło ſnamti „Elſterwerđa", cźiſło 344141. Koło měſcźe cźorne trochu ſ cźerwjenymi a ſelenymi ſmuzkami, cźorne ſwjena a błótoſchkitkaj, cźmutoſchérej Michelinſkej wobruczi bjes ſchkitanſkeje ſpuſcźe bla drathy, đełło ſe „Seidel a Naumann" wosnamjenjene. — W nozy k 14. meji kradnychu w Salomju ſ bydlenja ſlěborny muźazy cźaſnik (ſchwajzarſki), ſ arabſkimi liczbami a ſłotym rjeczazom ſ drobnymi wójmiđlami a medaljonom — wobras mandželſkeje wobkradźenjeho, zhlinđrowy cźaſnik ſ romſkimi liczbami a nikłowym rjeczazom, žonjazy narucźnjowy cźaſnik ſ wukrajnej ſchkleńzu a kožanej narucźnizu, brunu kožanu liſtowniu, brunu kožanu mošchnicźku, żeleſniſti wošobowy wupokaz ſ fotografiju na km. Martu **Z o ſ e j** w Salomju wuwihany a muźazy remontowſti cźaſnik, G. Henſel wosnamjenjeny, ſ nikłowym rjeczazom. — Wo wožkowne đźělenja proſhu blizſche żandarmſtwo abo kriminalne wotđźělenje w Budyſchinje, telefon 2802.

— **Paduſchſtwo.** Kradnyli žu w nozy k 16. meji 1931 ſ jeneje autowoje đźělarnje w Mohornju pola Połcźanjy 16 nowych ſchlankhow ſa motorſke kola a auta, 20 mantlow ſa jěđne kola ſnamkow Conti, Dunlop, Cyeſſior, Monopol a Corſo, 10 ſchlauchow ſa žerbne kola, 24 tubow gumijoweje roſpuſchćaliny ſnamki Continental a 6 ſapalnych ſwěcźkow ſnamki Z. K. — Wo wožkowne đźělenja proſhu żandarmſtwo w Połcźanjy abo kriminalne wotđźělenje w Budyſchinje, telefon 2802.

— **Sſwinjazy mór** je wudyrił mjes ſwinjemi rycźerſkubleſki Margarety ſmid. Mathowjeje w Małſſezach, kaž je žo hamtſky ſwěſcźiło.

— **Pochroma je ſaſchła** mjes ſchparatym ſkotom kubleria Franza Rühle we Wulkim Wožyku cźo. 1, tata-

Hans Witka z Wjerbow

Powědańcźo ſe žerbſkeho ludu powđa wuj „Schtótežto".

2] (Pokračowanje.)

Nichtó pak njeměſeſche jemu tajki pohóršcht bóle ſa ſo, hacź Wicźas. Tak naſta mjes nimaj małe njepſchećelſtwo, a hižo ſa wjele lět njeđźěchtaj žo buraj ſtrowſkoj. Tuž bojeſche ſo Hans, ſ đobrym prawom, ſo mohła hiđa też jemu ſchkođźeć.

W tajkich myſſ lach běſche **tkobuk** ſažo **hłuboko** đo cźoła ſaleſt; a ſeđma połny Hans, ſo hižo we Wicźajej wrotach ſtoji.

Tu wubuđźi jeho njejapzy wótry hłóſ ſ đrěmanja: „J, ty luba đobrota, Hanſo, ſchto tajke cźorne, cźmowe wobliczo cźiniſch, kaž na pſchewođźenju," ſmějeſche ſo wjeſele pſches ſahrođźiny płót, „je cźi ſtary wuj wumrěł?"

„Sſy ty to, Hilźa?" Pomhaj Bóh!" A **tkobuk** žo ſaſo žuny kaž žo ſłuſcha. „To je derje, ſo cźe ſetkam — ně, njeje mi nichtó wumrěł. Dźakuju žo wopraſchenja, a jeli cźmowiſcho hladam, hacź hewak, ma to žwoju đobru winu — a wo tom hych rad ſ tobu popowđał."

„Se mnu?" Tak ſcźiń to ſ krótka; macź cźaka w kuchni na zyblu, a prawje žo njepſchiſtoji, ſo pſches płót ſe zuſynmi ludźimi powđam."

„S zuſynmi ludźimi? Njeſſym drje tebi tola zyle zuſy?"

„Nó, měnjach jenoż, ſo tola đo naſcheho đwora a pſchećelſtwa njeſzkuſcheſch."

„Schtoż njeje, móże hiſchcźe žo ſtacź. Mohkoj đźe", **wuraſy** Hans, „na pſchiſtkad ſtoro njewjeſta a nawożenja **hyć**," Hilźi žwěru đo wocźow pohladawſchi.

Też Hilźa ſpohladny kaž žo praſchejźy Hanſej đo wócźka. Potom ſaćerwjeni žo po zyłem **wobliczu a ziekny** žo **mo[illegible]**ſchi: „**Dyrbju đo kuchnje.**"

„Doczakaj jenoż wokomik, nimam cźe ſ lěpſchemu, đu đźe runje, ſo hych ſ nanom wo tom porěcźał."

„Derje, nan je wo ſjtwi."

„Dha rjekł mi jenaj ſ jenym ſłowcźkom nětkaku weſtoſcź."

„Riź prjedy hacź **hy** ſ nanom porěcźat."

„Hilźa!"

Ale Hans wotſaſche podarmo; holcźka bě žo hižo we đurjach ſhubika. Tak đha đyrbjeſche bjes toho, ſo by wo đźowżnej woli pſchećiwđźeny **hyt**, na nana žo wobroczicź. Potom ſetrě žebi hiſchcźe brune wložku ſe cźoła, roſmyſli žo wokomik, a krocźeſche na to **ſ**wjatocźenje preti **pſches** đwór ke khěžinym đurjam. W khěži ſtojo tukny ſ powocźinjenymi đurjemi đo kuchnje. Dźowku pak njewuhlada; ale burowka ſtupi jemu napſchećo, Hans poſtrowi ju na najpſchećelniſcho a wopraſcha žo, hacź je Wicźas đomach.

„Ow haj, mój muj je wo ſjtwi. Maſch ſchto ſ nim wucźinjeć?"

„Jan potajſtwa. Stara waš runje telko, kaž jeho."

„Tak, tak, to đyrbja ſpođźiwne naležnoſcźe **hyć**", poznjewaſche žo tośita burowka a wotewri ſjtwine đurje, prajo: „Michale, žušođ Hans đhe ſ namaj rěcźeć."

„Wjerabowy Hans?" wotmotwi žo wo ſjtwě, a đođom pokaſa žo ſcźeroki muž w kožanem ſtole žo pſchećahujo; wšo běſche žebi ſrěmnył a nětko žo wubuđźił. Hoſcźa ſ ruku powitawſchi porěcźa: „Ale kóž tawſynt, **kat** mójeſch đźenſa popołdnju wot domu žo wottorhnyć? Đźenj je tola njeđźela, a twój wuj ma hiſchcźe połdra woſa žyna na žahniſcźu leżo?"

„Jeli đhe mój wuj njeđźelu **ſyno** đomoj wojycź, njech to ſam cźini; ja njeđźelu ani porſta wjazy ſa njeho na hſchij njepołožu," ſnapſchecźiwi Hans, **a** krej jemu đo wocźow praſny.

„**Tak — hy ty hižo ſamoſtatny?**" praſcheſche žo **hur** đale, ſpłóſchenemu pachołej krućze đo wocźow hladajo. „Nó, to đyrbjało mje wjeſelicź; měnjach đotal, ſo we nađźiji na herbſtwo wſcho žobu cźiniſch."

„Ale Michale, pſchetorhny burowka, „je to pſchijtojnoſcź, **zuſeho tak powitacź?** Ty đźe jemu **wumjetujeſch**, jako by **twój hólź hyt!**" — „Njejwoſmi jemu ſa ſo, wón rjetnje, kaž jemu na **zajnſ pſchijnđźe**, klinczi ſlě, ale **mi**njene je derje. Poſnyđu žo žo ſa blido **a wupiſ** karanczk piwa ſ mojim muzom a naležnoſcź budźe žo lěpje wujednacź hođźecź!"

Tajke powitanje bě Hanja tak ſatraſchiko, ſo žo ſa cźežke đubowe blido napſchecźo burej na ławku puſchcźi, njewěđźo, ſchto cźini. Hakle hđyž na macźerne ſłowo Hilźa ſaſtupi a bruchate taranу ſe ſmětłymi wěkami na blido ſtaji, ſtoji wócźo na nju. Wona pak njemikny ſe žanym mikawcźkom, poſtaji ſłěb a twarožk a ſłěli je jſtwy. Bur běſche wſchitko to **widźał a ſrjumi** đoſpołnje, hđyž jemu jeho mandželſka pſchitkmy; tola wotmyſli ſebi, mkođźenjeej ani krocźałki napſchecźo pſchijcź, nig jako by jeho ſaſnćj njeměł, ale ſnajeſche jeho hiſchcźe pſchemako, a běſche krućze na tom, žwoju đźowku jenoż mkođźenjej wuđaćj, kiž je pětneho đźěſcźa hođny. Wo Hanju pak njewěđźeſche wjele wjazy, hacź ſo pola ſtuſa krućze đźěła; tuž đźiwjeſche jeho pſchedy pruhowacź. Najpſchedy njechaſche jemu ani ſłowcźka kiſaneho napraſchowanja ſalutowacź a potom hakle đyrbjeſche woſmotwu ſhonicź, kotruž mężeſche w myſli hotowu.

Tak đha ſarěcźa wo žnjach, kotrež w Delanach tola **kat** bohate **hyle** njejžu, kaž pola nich. Potom praſcheſche žo, ſchto na ſaúđenych wikach w Budyſchinje a w Lubiju a we Wojerezach žito płacźeſche, runjeż to wſchitko jara derje wědźeſche. **Na to pokračowaſche** mańſnje, đo đymki ſchkarajo a ſtruchkeho hólcźeza, kiž na wſchitko ſeđma je ſłowom **wotmotwjeſche**, je ſazpěcźom měrjo, **ſo ma myſle**, pſched žnjemi hiſchcźe zołe žito pſchedacź, **pjedy** hacź płacźiſna ſpadnje.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

rsć Maxa Wanera w Ramnowje čo. 93 a rataria Emila Lohse w Ramnowje čo. 92, kaž je so hamtsay swěsćiło. Sawjerańske naprawy sa Wulki Wožyk z Lutyjecami a Ramnow so sdźěhnu.

— **Stótne khorosće w sakiej Hornjej Lužizy.** Po sdźělenju krajneho strowotnistwowego hamta běchu 15. meje 1931 w sakiej Hornjej Lužizy sćěhowaze stótne natykliwe khorosće: 1. **Polhromu** w 5 gmejnach a 6 dworach Budyšskeho a w 4 gmejnach a 5 dworach Kamjeńskeho hamtskeho hejtmanstwa. 2. **Sćwinjazy mór** w 4 gmejnach a 4 dworach Budyšskeho hamtskeho hejtmanstwa. 3. **Kholery Pjetrinty** w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 4. **Natyklinu khudokrejnoješ kopytazow** w 3 gmejnach a 3 dworach Kamjeńskeho hamtskeho hejtmanstwa. 5. **Sahorjenje mošnow pola koni** w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 6. **Pječatace khorosće** w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Budyšskeho, w 5 gmejnach a 13 dworach Kamjeńskeho, w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho a w 4 gmejnach a 7 dworach Žitawskeho hamtskeho hejtmanstwa.

— **Sawrjeny puć.** Sjawny puć z Wórka do Makšez je dla nagnjowanja na Wórcezańskich honach wot 21. haž 27. t. m. zawrjeny. Přisłuchowarjo dyrkanje so na Wojnowje abo na Hněwšezy.

S **Wórka.** Pischi dobrym wobdźělenju wjesniańskich wotnuć towarstwo za twarjenje kanala Budyšchin—Bautzen swojou prěnju shromadźiznu zwołnstajowu. Knjes kanalisator **Wirth** swoje plany rozwi, wěcźesće też wo kanalowym projekcie za Čorny Hałschtrow. W Brěsni pola Kamjenza su hižom daloko, maja tam hamo kanalowego kantora, kiž je hymnu na nowy kanal zbagnuł. Shromadźizna w Wórku wobsamknu, so ma so z wurywanjom Budyško—Bautzińskeho kanala ludźom dźěła a zabłužba dacź. Dokelž móža so jenož na kanalu tunjo kamjenje do Bautzina wozyć, wobsamknu so, so ma so hrjadu wjeczor nowa shromadźizna w Wórku wotmjeć, hdźež móža też Budyšchenjo k wězy wěcźeć. Najnuišnische pak je hymna na Schpriewitzy kanal.

S **Hotzy** pola Husti. Kaž je so hižom w Serbskich Nowinach pisało, je tu sobotu popołdnju błysk młodeho cźłowjeka zarazył. Sarażeny je 19 lětny schewz Jurij Hajer z nasćeje wjeje. Won běsche na polu běrny wobkopowal a z motyku na ramjenju domoj dźěsće. Praja, so je won runje nad wódnej žilu stejał, jako błysk do njeho dyri a jeho zarazy.

S **Barta.** K pożledźnemu wotpočinkej pokhowany bu wčera wutoru popołdnju k. pótowy rjadowar August Schrodnik w Barće. Semrěty běsche w swojej 36 lětnej dźěławosći jako wjesny listowy Barthske pósłowje agenturu dla swojeho pschezo jednoreho a pomnoženje waschnja powschitkownje cźeśćena a lubowana wožoba. Dowrowólna Barthska wohnjowa wobora, kotrejž běsche won tehorunja 36 lět pschisłuschał, słužbi se semrětym swojeho wobornoho, tehorunja spěwne towarstwo a kehelerske sjednoćenstwo stajnje swěrneho zwołnstawa.

S **Lomika** pola Njeswačidła. Niedźelu swjećeschtaj wjesnjanosta k. Jan Cźech tudy a Marja rodź. Nischnerjez z Lupoje se swojimi pschiwuznymi a pschećelemi swój sloty kwaž. Natsthób do kwašnjeho domu běsche se mejemi lubosnje wudebjeny. Jubilaraj běschtaj dźakownje hnuta, dokelž běsche njewjesta wot cźežkeje khorosće wocźerstwiła. Mnohe listy, telegrammy a rjane dary strowjachu swjećazeju k jeju cźestnemu dnjeu. Najbóle wjeselešchtaj so nad sbožopschećemi knjesow hamtskeho hejtmana dr. Sieverta z Budyšchina a komornika barona se Bietinghoff-Risch z Njeswačidła, kaž knjeni baronki, kiž je tu khwilu w kupjelach w Hornym Harzu. S krótkej nutrnoscu sapocźina so swjećešina, kotruž k. farar Kapler w serbskej rěcźi dźerżesche. Po wuspěwanju khwalobneho kerluscha rěcźesche k. farar jara wutrobnje wo słowach z prosety Jesajaja 46, 4: „Ja chcu waš nosyć hacź do staroscze a hacź wy sescźědźiwicze. Ja chcu jo cźinić; ja chcu waš nóšbacź a nošyć a wumóz." Po porucznoscźi ev.-luth. krajneho konsistorstwa pschepoda k. duchowny jubilarowaj k stotemu kwaśej cźesne pišmo se sbožopschećemi krajneje zyrkwje. „Požohnowanje teho Knjesa budź nad wami; my žohnujemy waš w mjenje teho Knjesa." S modlitwu a požohnowanjom skónczichmy nutrnoscź z kerluschom: „Wjech Bohu dźakuje." Mjeno pschisłankny so swjedźenišći wobjed, pschi kotrymž so cźaš ruczże minu. Kofejowe blida běchu w rjanej zaprodźe sestajane. Wjeczor pschitidźe zherb. towarstwo „Jutrnicza" z 13 hudźbnikami a thorhoju, swojemu cźestnemu pschedsydu so swojo pschećo. Hudźba pischkne khwalobny kerluisch a k. žiwnoscźer Wrobl z Wochowa postrowi swjećazeju z wutrobnymi słowami a pschepoda wobras z napismom: „Knježe, wostań pola nas, dokelž so ke wjeczoru pschibližuje!" Wulzy swjeselecny dźakowasche so jubilar za wopokazanu cźešcź. Towarscźstwo wostachu hodźinu we wjesołej biesadze je swojim starym lubym cźestnym pschedsydu. Herzy pitkachu hišcźe: „Budź cźešcź a khwalba Wjetschnemu" a „Cźešcź Bohu, njebja, powsdajeze!" a potom nastupichu wschitcy pod wjeselokymi synkami domuc.

S **Borschcze.** Jako k. dr. Schy z Khrjebje z motorskim kolom do Borschcze pschijědże, so by schulske dźěći pschepytował, sadźa jenu pschi fajédże do wózy wulki poš do kola, so lěkař z kolom padże. Na złoże wotewrjedże bjes wjetschego sranjenja.

S **Kinajchta** pola Wojerez. Ssobotu poradźi so pschi tudomnym hamtskim hacźe dobry popad. Hatny sajtojnik dweju wobydlerjow z jamy **Brigitty.** schewza Helmuta Holza a samkarja Marcźina Stibika pschi wudjenju pschesłapi a dokelž nadcźwku hnydom swoje pišmjenja prajić, z autom do Wojerez hobuwsa, hdźež dyrbjeschtaj na poliziji swoje mjeno prajić. Pichi hacźe zpytachu zwoprědka winu wotwalić na zonu, kiž runje nimo pschijědże. Tajke wudawanje pak najsonity zajtojnik wjes njewěrjesche.

S **Bjerwalda.** Póndźelu wjeczor wotnuć so w Bjerwadźe kanalowa shromadźizna. Rosprawjesche so wo wobjedze wo wobstejnoscźach na Schpriewi wot Bjerwalda hacź do Cźělnego a do Delnjeho Wujesda. S rozmołwy shonichmy, so ma Schpriewja wot Bjerwalda do Cźělnego 7 metrow spadu. Wjeznjenjo žebi pschijachu, so by so też tu kanal wurył. K temu hnydom trěbne pschedsyłowo wuwinowlichu.

S **Wochos.** Niedźelu bowolduja w nasćej wjsy hižo jako woheń widyri a wobydlerstwo nastroja. Wobnjowe liwonjenje wolacźe wjesnjanow, z kotrychž běsche wulki poš do kola, so lěkař z kolom padże. Na złoże wotewrjedże bjes wjetschego sranjenja.

S **Kinajchta** pola Wojerez. Ssobotu poradźi so pschi tudomnym hamtskim hacźe dobry popad. Hatny sajtojnik dweju wobydlerjow z jamy **Brigitty.** schewza Helmuta Holza a samkarja Marcźina Stibika pschi wudjenju pschesłapi a dokelž nadcźwku hnydom swoje

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 20. meje 1931.

Wčerawše kurzy w Berlinje.

1 Dollar	4,195	100 holsk. złotych	47,175
1 jendźelski punt	20,405	100 českosk. krónow	12,427
100 šwajc. frankow	80,88	100 franc. frankow	16,405

Barlinska burza wčerza zajo wjsle skrucźowanje jewjesche. Kursy efektow jenoż slabje poskupowachu. Wiki z dožynymi a rentowymi liscźinami wostachu slabe a kursy so skerje wotdrjebjowachu.

Produktowe wikt też wczera cźiche wostachu. Hacź dotal płodne wjedro howi žitam a rosprawy katastrofich organisazijow praja, so hu nasymne žywy z wuwoskom połdnich symu derje pschestaje. Wschě druzyny žita so dotalnych placźišnow w hotowym zorjenje dźerżachu. We termijowym wikowanju běchu placźiny sesłabjene. Wczera placźesche zentnar

w Barlinje:

pschenicźny 14,25—14,35 hr., rožki 9,90 hacź 10,00 hr., nalětnjeho jecźmjenja 12,25 hacź 12,60 hr., nasymskeho jecźmjenja 11,50 hr. hacź 12,12 hr., wowsa 9,55—9,70 hriw.:

w termijowym wikowanju:

za meju: pschenicźny 14,66½—14,67½ hr., rožki 10,31¼ hr., wowsa 9,92½ hr.;

za julij: pschenicźny 14,97½ hr., rožki 10,01¼—9,97½ hr., wowsa 10,02½ hacź 10,03 hr.;

za september: pschenicźny 12,40 hr., rožki 9,46¼ hr., wowsa 8,65—8,70 hr.

Sćwinjaze wiki w Barlinje

(Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 162 běhakow a 398 prošatow. Wiki běchu pschećelnische a placźišny posłupowachu. Wone placźachu

běhaki:

wulke	32—45 hr.
šrjenje	22—32 hr.

prošata:

wulke	18—22 hr.
šrjenje	16—18 hr.
małe	14—16 hr.

Ssudniizy na pschesadźowanje.

Schwórtk 21. meje 1931

w **Kamjenzu** w kasarnach w komornym domje maschinskich tšélbow, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, auto, schijaza maschina, prócharšchak, wahi, wobrazy, motor, rjemjenjo, žonjaze a mužaze wobuza, žonjaze a dźěcźaze kolche, dźěcźaze pulowry, schrotowanski mlyn, schokoladowe a zokrowe twory, běle wino, trawowa znježawa, wložny kuschaza pschirawa;

w **Lubiju** na žudniistwje, dop. w 10 hodź.: Wschelake meble, wurěsane twory, wschelake nožizy, dróbne twory, pisańskí stroj, gramofon, klawěr, harmonij, fotografiska pschiprawa, autowy pschikiwowěschak.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	19. 5.	18. 5.		19. 5.	18. 5.
Pšenica	285-287	285-287	rjany	19 21 0	19 21 0
rožka	194-200	197-198	voka	24 26 00	24 0 00
naz. jecźmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,50	15-16,50
nal. jecźmjeń	230-244	230-244	žolte lupiny	22-27,0	22-27,00
wowa	191 1 14	191-195	keradella	65 - 72	65 - 70
kukurica	—	—	raps. wosnik	9-10,20	9-10,20
Pšenć. muka	33-38,90	33-39,00	lany wosnik	14 14,20	14-14,20
rżana muka	26- 8,50	6-28,50	ocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,25	15 15,2	b'rnj. kruški	—	—
rżane „	14-14,80	14-15,0	syno, 50 kg	1 7 -1,90	1 7 -1,95
rapa	—	—	rżana sloma	0 70-0,90	0,70 0,90
hrošk Viktor.	6 31,0.	26 31,0	pšenć. „	0 65 -0,75	0,65-0,75
lane symjo	—	—	wowana „	0,75-0,90	0,75 0,85
pjeluški	25-30,00	25-30,00	sena „	0,65 0,80	0,65-0,75

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

19 meje 1931 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 381.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće haž do 6 lět	49—47
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	43—45
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	40 43
Mjenje picowane wšěch starobow	35—38

Byki: 491

Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	41—43
Polnomjasne, młódše	40—42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	37—39
Spatne	35—36

Jałojcy a kruwy: 807

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	30—35
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće haž do 7 lět	25—30
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	21—24
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	15—18
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 6400.

Najlěpše wukormjene (2, druž.)	62—72
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	45—60
Spatne (4.)	30—42

Wowcy 3500.

Młódše a starše wukormjene (1 druzina	44—45
Starše wukormjene (2.)	41—43
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.	32—33

Swinje: 23 434.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, haž do 1½ lět stare	42—44
Wukormjene	42—44
Mjasne	41—44
Spatne	40—42
Raney a kundrowy	39

nych wopalniščejow. Wobeń je też tón króć z někotrymi měšćanami nadobo wuwotrił. Wobydlerjowo je tu jara njeměrne, ščitoš kóždy prosumi. Maja pak nadźiju, so zapalerja bórzy wuhašeja.

S Kija pola Mužakowa. Njesboże z automobilom, tiž so 5. meje w Kiju sta, je žebi nětko swój tśeśi śmjertny wopor žadało. Kaž so kóždy dopomni, jadźeše tehdy baron z Teichmann z Hornjeho Hajslika, tiž k pohrjebej hrabje Arnima do Mužakowa jědźeše, je źiwojim automobilom do cźišćodki ludźi a wós mori žonu a jeje źiśmu, srani jeje dźowku a tuteju nawoženju Ruhlanda, pósledńišćeho najcźeśćeho. Nětko je Ruhland njedołu we Khojebuskej khorowni wumrěł, z cźimž je so ličba śmjertnych woporow tuteho cźeśkeho wobkhadneho njesboža na tśi powyšiła.

S Kija pola Mužakowa. Na Kijowskim Kerchowje je hrubý cźłowjek dźeśaś rowowych pomnikow spowalał. Njedocźakny pokhadża z Wjesći pola Mužakowa. Wón je spósnaty a ma źiwoje sabłužene khłostanje wocźakaś.

S Barśišća. W lěsu na leżowniscźach Fryzoweho Haja a Ruścheje nasta sajdźeny pjatk wobśěžny łśmy wośeń. Schójźa wohnjowym woboram so poradźi, wohenj podusiś a wobmišlowaś. Spali so nježdże 6 jutrow młodego lěsa a 1 jutro starśich khójnow. Njewobkhadniwi wulkimiły su po wschěm śdaću wośeń zawinowali.

Z Łužicy

* S Hornjeho Kamjenca. W nozy wot pjatka k sobocźe je žebi śiwudowjena Johanna Sofija Zimmerowa rodź. Wagnerez z wobwěźnjenjom šama źiwjenje wsała. Schto je nimale 80 lět staru žonu do śmjerce hnało, njeje znate.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro sa jutśišći ichtwórk:** Pomału so sajźo worźapli a so wuwjedri. Swopšědka budźe hišćeze trochu wětrojte.

* **Na Boruholmiłej dróży pola Kamjenizy su automobil nadeśli, w kotrymž we luźi krwe morwy muž ležeše. Kriminalna polizija je śwěźśiła, so so wo cźeło jeneho 42 lětneho architekta je Siegmara jedna, kotryž je žebi dla pjenježnych starośćow źiwjenje wźał.**

* **Dla njedostatka duchownych so w Grimmaskim wokrjesu žydom farśkich měśtnow wjazy njewobhadźi. Schtyri dalšne farśke měśtna nochcedźa tohorunja wjazy wobhadźeć.**

* **W Oberfrohnje su wobjamknyli, mjdu měšćejanosćh, a sarunanje wudawkow za gmejnśkich sastupjerjow a gmejnśkich starśich wo tśeśinu śniźiś.**

* **W Oberfullbachu pola Koburga je autobus, kótryž po nahłej dróży horje jědźeše, wrócjo sajěwśchi so swótośiś. S pjatnaće nutśka žedźazych ludźi so dwě žonje sarańschtej, tśi druhe wosoby so bóle abo mjenje cźeźko śranichu. Njesboże je schofer sawinował. Wón njeje wós spinał, kótryž je druhi chód sastajił.**

Swójbne powěsće

Semrźi: Jan August Freund, schewz we Wulkej Dubrawje; khowanje budźe pjatk pop. 2/3 hodź. wot žałowańšćeho domu. — Augusta Wilhelmina Rodigowa rodź. Augatez w Smilnej, 61 lět; khowanje je dźeńża źišeń. — Wilhelm Schejba, schkleńcu dźěłaŕ w Běłej Wodźe, 66 lět; khowanje budźe pjatk pop. tw 5 hodź. wot žałowańšćeho domu.

Towaŕstwowski powěstnik.

Hrodźišćo. Serbske tow. „Zerja“, sobustawy předsydstwa a dowěrnicy, jako wubjerk za swjedźeń 10lětneho wobstaśa serb. tow. „Zerja“, maju pola podpisaneho wutoru 26. meje pop. w 3 hodź. posedźenje, zo by so dowuradźiło, kak ma so swjedźeń zejadować, kóždy ma z wěstoseu přiś.

Jan Róża
předsyda serbsk. tow. „Zerja“.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězowanach. — Za nawóźtk: G. Jauk w Budyšinje.

Z jenoż 6-7000 hr.

naptaćenjom je rjana, masivnje twarjena ležownosć z pódlanskimi twarjenjemi a z mnohim přisłuškom

jara tunjo na předań

Dowójnska wopalna kasa 19 000 hr.
Nětčiša hódnosć . . . . 21 000 hr.
Leži blizko **Wósporka** a hodźi so

za rjemjesinika abo ratarja

Poskićenja pod **H 21** na wud. S. N.

170 000 000 hr. twarskich pjenjez

twarska lutowańnja „Gemeinschaft der Freunde Wüstenrot“ w běhu 6½ lěta za 113000 samsne domy zwjedźe. Tež Wy dostanjeće twarske pjenjezy, kiž so njewupowědźeja.

Pjatk 22. meje wječor we 8 hodź.
budźe w Měšćanskej zahrodźe w Budyšinje

rozjasnjeński přednošk

hdźež ma kóždy składnosć, zarjadowanje najwjetšeje a najzamožnišeje twarskeje lutowańnje spóznać. Žadaće sebi rozjasnjeńske wopisma wot Bausparkasse Gemeinschaft der Freunde Wüstenrot, Ludwigsburg-Württ., abo wot Geschäftsstelle Dresden-A 1, Wienerstrasse 1 Telefon 11 000.

Rozprawu podawa: **W. M. Merkelin w Małym Wjelkowje**
pola Budyšina

Woseb. płaćizny

Tak dołho hač skład dosaha!

Pječene jerje / Želejowe jerje / sardiny / Bismarckske jerje / zakulene jerje
kóžda tvza jen. 68 pj.

Wolijowe sardiny tyza wot **22 pj.**
Swinjacy šmalc punt jenož **69 pj.**
Limborski twarožk punt jenož **50 pj.**
Swicarski twarožk punt jenož **1.40 pj.**
Sušeny połć, najlěpši punt jenož **88 pj.**
Najlěpši měšany sad punt jenož **48 pj.**
Pt. nowych sočkow
Pt. now. krupow, srj.
Pt. Viktoria hrocha
Pt. běłych bunow
jenož **95**

K swjatkownym pječwam

Pšeńcna muka punt jenož **24 pj.**
Mandlowe narunanje punt jenož **75 pj.**
Kokosowe tružki punt jenož **48 pj.**
Mandle, jerike, z ruku wubérane, ½ pt. jenož **40 pj.**
Wulke mandle, słódke ¼ punta jenož **45 pj.**
Cokor k posypanju punt jenož **45 pj.**
Kuskaty cokor punt jenož **40 pj.**
Cokor, mlěty 10 puntow jenož **2.90 hr.**
Módry mak, też mlěty punt jenož **55 pj.**

Płodowe a zeleninowe konserwy nanajtuńšo

Kofej stajnje čerstwy ¾ pt. jenož **50, 60, 70, 80, 90, 1.–, 1.10**

Nimo toho **6%** **rabata**

Thams & Garfs
w Kamjencu

Słomu ma na předań **humus**, swobodne kubło w Ješicach.

Kněža ze swobodnym bydlenjom a rjemjeslniskimi runnosćemi je hnydom na předań. Poskićenja pod **H 23** na wudawarńu Serbskich Nowin.

Wokna a durje

Meble kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Ciste dźěło
Wopytajće Was rady darmo

E. Michalk w Mikowje
Telefon Mikow 52

Rjenje wutwarjena

kněža

je na předań
w Boranecach čo. 10 b

Małe ratarstwo

so pět 10 000 hr. napłaće nju kupić pyta. Poskićenja pod **H 22** na wud. „S. N.“

Daloko a šěrokoznate Taubenheim **přesta'omne**

komoty

za woły a kruwy dostanjeće
w Rakecach
pola kowańskeho mišra Kapleria a
we Wulk. Zdźarach
pola E. Lobacha, wikowaŕ z maśinami abo sobotu na prosacych wikach w Budyšinje

Płuh

nowy za ložšu zem tunjo na předań
Bliše zhonić
w Serb. Nowinach

Gardinowe zbytki

Vitraže, rolleaux, canki we tunich klamach
IDA ERLER w Budyšinje rožk Zwonk. Lawsk. h. 10

Serbow kupny dom

Wolmjane tkaniny, wušěw. za fale a tubišć. . . . . 100 cm šěroke mtr **4.75**
Wolmjany muslin za fale mtr. wot **1.75**
Zidźane tkaniny pisane, za fale mtr. **5.50**
Wolmj. tkaniny za spódnje suknje, zelene, ... čerwjene, módre mtr. **4.25**
Wal, wušěw. za jaki, čorne **7.50**, smuh. **4.95**
Corne počehnjenja na kožuchi mtr. **8.50**

Pozament, cank. wobsadki, francy
Fale, pisany zaťeńk . . . jena **3.50, 2.75**
Kapički, pisane . . . . jena **1.65, 0.95**
Banty za holcy **1.10, 0.85**
Banty za žony, mołowane a wušěw. **1.35**

Moirè Šnórki Taft
čorne, běłe, różowe we wšěch šěrokosć.

Wobkedźbujće moje wosebite wokno za serbske wěcy na Dźiwadłowej hasy

Schaaf
Nachf. Reinhardt

na Bohatej h. 20 - na Dźiwadł. h. 1

Dobre cźehnje k sebi

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **W Budyšinje** při hotela „Krony“

wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjenje

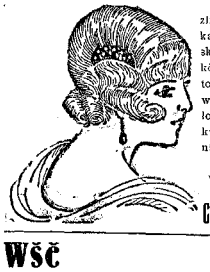

zhotowja wšě **wlosowe dźěła**, kaž wotčihanje po wašnju bubiskim a paškim (Bubi u. Pagenköpfe) Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towaŕstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž tež kwaženych frizurow. Najspěšniše a porjadne posłužnje. —

◆◆

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Wšč šulske knihi

ma na składźe abo wobstara
Serbska knihaŕnja na Lawskich hrjebjach 4

Derje wobdźĕlane rĕpnišćo dyrbi hižo tydźeń po pšichadźenju mĕć šyrjne a wyšoke hadźenki, cźeźej łopjena so wokolnjo njerodźi šwĕtło sebjeru a pódu schlitaju pšeco a tuchenjom je błóndom.

Intensivny kurjeńc

(S wobrazom.)

System intensiwneho pjerisnaŕstwa so pola naš jewi k... po wójnje. Wón je tam na mĕstnje, hdźež ma so najlĕpše kur dźerźeć na mjenjšej rumnosći, dokelž póda nadostaja abo je pšichodroha. Kury so nimale jenož we kurjenju dźerźa a maju jenož małe, samjefowane wubĕžanišćo, tuž so jenož wužiwa k tomu, so mohłe so kury w próšche kupacź. Tola móža so w intensiwnych kurjenjach kury też plahowacź. K tomu pak je trjeba wjele błónja a wjele selenimy. Tajki kurjeńk dyrbi mĕcź juchu šeźenu se šamnych schkleńcźanych woknow. W šymje je tu potom pichipołdnju rjenje cźopło. W lĕcźu możesch wokna zyle wotstronić, tak ma błónzo a powĕtr šlajnje pichistup do kurjeńca. Pšeco kurjeńcam so namakaju klětki s tšechu, šu metr schěroke a 5 metrow dołhe. Klětki hodźa so wumĕnjeć, tak błuźi jena jako wubĕžanišćo a ke kupenju w próšche, mjes tym so druha so podrywa a so tam wužywa selenina, tuž rucźe roseźe. W kurjeńcu ma šiješćacź cźistota. Dokelž je wjele kur hromadźe na wuzkim mĕstnje, hrozi hewak šćrach nałažliwych chorjoćow. Mózne pšeswětlenje kurjeńca tomu też zabĕra.

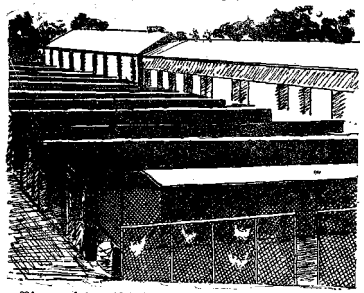

Pjerowacź dyrbjeli selenimu. Cźim wjacy seleniny, cźim lĕpje. Wšichak kury so wubĕhacź njemóža, so bychu šame šej pytałe selenu pizu. So bychu so kury nawałe k tomu, žracź prawje wjele seleniny, so tuta najlĕpje šynkana mĕšcha s pšeniczźnymi wotrubami a trĕbnej mjazowej pizu a to s 10 gr. jačneje rybjaseje muki, s 5 gr. kokscźinu, 1½ gr. rybjaseho wolija a 1½ gr. wapnicźiteho kosćicźnatana (phosphorsaurer Kalk). Tuta piza so dawa kurom pšeco zyły dźeń k dispozizii a korta so pšecźeju snowa saby napjelnjeja. W šymje dawaseh mĕšo seleniny šynkanu rĕzu, wošebje morcheje. Cźłowjek so dźiwa, kelko seleniny ako rĕpy kury na to waschnje pichetrjebaju. Sornow dasch kokoschi rano 10 gr. a wjecźor 40 gr., wšcho jene, hacź so jedna wo lohtu abo cźeźku družinu. Wjacy sornow njetrjebasch ani dacź. Dokelž so kury wjele pohibowacź njemóža, słohka so kormja a potom mjenje njeju. Pšicheźnych wotrubow so da kóžde kokoschi 40 gr. na dźeń. W lĕcźe możesch dawacź wowoš, w šymje tołcźeny majš.

Zwĕsćenje splaha pola kurjatow

(S wobrazom.)

Sa pjerisnaŕstwo by było jara ważne a wusnamne, hdy bychu so wurunamakane grĕdki a puśke, po kotrychž mohło so jahe swĕsćicź, kajkeho splaha šu kurjatka. Mohłe so tak salutowacź wudawki sa wotchladanje. Cźasto hižo šu šprašali, hacź hižo na jeju spóšnacź njemóžeja, hacź s njeho wuńdźe kaponcźk abo kokoschka. Mnohi pjerinar saβadnje njebjerje dołhojte, schwickate jeja a wuswoli jenicźku kulojte k naβadźenju. Saβy druhi so šprašcźa na klokanje. A najšterje wobaj prawje nimataj.

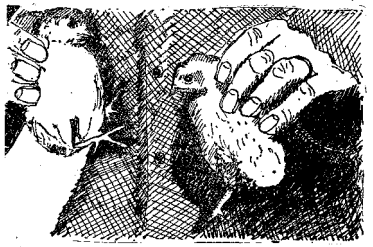

Sću hižo cźasto šprašali na młodych kurjatkach hižo w prĕnich dnjach šwĕtlicźej jich šplah. Ludźo šu wobkedźbowali, so pischi mĕšcheńkach wĕstnych barbow pjerja w jenej družinje na pšch. pischi šlotej a błĕbornej, kaponicźki so wusnamjenjeja šlajnje s wĕstnymi šnamjenjemi barby. S pomocu turcźo spóšnacźa šu w Jendelskej tworili nowu družinu — Camborske kury, — kiž šu jara podobne na Brakelske kury, cźeźej kaponcźki so hnydom wusnamjenjeja se šwĕtlišchej barbu. Praktikaŕ pjerinarjo wuhódaju šplah kurjatkow po nadrobnym pšcheβytowanju sadła jenodźenskich kurjatkow. Tole pak je jara cźeźke a pola kacźkow wjele lóšche dyžli pola kur. Stónczenje też hódaju po temperamenće kurjatkow na jich šplah. Tak so praji, so kaponcźki šu bóle žiwe a cźile a so też bóle wolaju. Druhe stare waschnje, kiž najšterje se Kbiny pokhadźa je tole: Dźerźišch-li kurjatko, kiž je hakle dźeń abo nĕšchto dnjow stare, takle kaj na najchim wobrasu, potom so pokaże, so dźĕl kurjatkow da nóžaj smĕrom wihacź, mjes tym so druhe nóžaj nacźahuja a s nimaj mjetaju. Tute kurjatka, kiž s nóžkomaj mjetaju, bywaju šwjetišcha kokoschći. Mójesch też kurjatka dźerźecź na nohomaj, tak so hłójcźka dele wiβa. Teź potom kaponcźki wostanu šmĕrom, mjes tym so kokoschći so mjetaju. Wĕšo ani to šlajnje zyle wĕste šnamjo njeje, njedopornecźuje so potajkim, wšchž kurjatka, kiž so njemjetaju, hnydom štónzowacź. Tola je to pšcheju hišchcźe žadu najwĕšćišchi grĕdk.

Husańcy pjerščeńcy

Piβane, módrohlójcźkate, šmuźkate šuβaiźy pjerischcźeńzy (Ringelspinner) namakaśch w nalĕcźu cźasto s hromadami na šadowych a druhich šchtomach. Mjetel šwoje hnidki w podobje pjerischcźenja wokoło cźeńkich haložkow lĕpi. Tute hnidki pischejsmuja. W hapreli s nich huβaiźy wundu, kiž najprjedy tónczki pupkow, posdźišcho teź liśce a kcźenje šnicka. Pischebywaju hromadźe kuźmochtach a so kóžda wobom žama sa so šapschaonje. Do kuźmochta so šapschaduja liśce, haložki, kcźenje a młode płody. Schto móżesch cźinicź pšcheczinu tutomu šchkodnikej? W šymje wurĕšasch halošći s pjerschcźenjemi hnidkow, nałšto pak wurĕšasch kuźmochty, kiž šu derje widźecź a je špalisch.

Radźimy:

Dajcźe kurom šlladnoscź, so bychu so w pĕsku a ł. wšche kupałe.

Butšanka je wubjerny napoj sa kurjata.

Bĕrnowe pinzy maju so rjedźicź a bĕlicź!

Hdyž je šuchota, masch kcźĕźatym šadowym šchtomam wodu pschilíwacź.

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 16 Budyšin, 20. meje 1931 Lětnik 39

Wjacy rjanosće do wjesnych zahrodkow

Snajemy nasche wjeśne sahrodki šwjetšcha jenož we lĕcźu, hdyž tam wšcho kcźeje a šaja s barbami a pšanoseźu. A tola je tajka burška sahrodka hewak w nalĕcźu a nasjmje a šmje lhšterno chuda a wboha. Hdyž s hapreje do nasjmnika derje po wšach wobkedźbuješ nasche burške sahrodki, to cźasto parujesch kwĕtki, kiž mohłe so tam tola šnadnje hajicź a pšowacź, so bychu pyschike wjeź. Cźohodła so tu wjeźni sararjo a wucźerjo bóle ujestaraju wo kwĕtnu pychu naschich wbow. Wšchak nĕźne kwĕtki tola podpjeruja jich wojowanje wo duch a duši wjeźnego cźłowjeka. Runje po wjeźnych dróhach a bucźach, hdźež tak cźasto šmjerdźi sa hnojom, njech wšchuźe kwĕtki, tute šwĕcźate šnamjenja duchowneho šwěta, so pokanja. Wšchak so wone šworjenja, kiž hnojenu šenicźku pšchemĕnjeja do mylitši.

Hdyž tak našymu ras jědźech po kraju, mósł druhdy do horischcźe plakacź, hdyž njewidźiš w sahrodkach ani jeniczkeje kwĕtki, hacź ležy někotre wbohe jurinty. Wjeśkwětnosć skutkuje kaž njepšecźeśelstwo pšcheźiwo kwĕtkam, kaž wusnacźe njerĕriwosće, skutkuje kaž atmosphera, w kotrejž ani žony njemóžeja być žiwe. Wócźko šada lacźenje sa kraśnosću našymšich kwĕtkow, kiž móhłe tu hišchcźe kcźeź 8 hacź 10 njedźel dlźe, prjedy hacź šyma wšchitko šakrvje s tej bĕłej cźełnej płachtu. Parujesch tu wohnowe tacźele jurinow, žołte kłobuki, wokaczizy (Ruddoccia), so wijaty bobołk (Knöterich), našymške rože a nĕžnje bĕle, rózojte a fijałkojte barby asterkow, parujesch tute bujne hromady kwĕtkow, kiž bywaju wopytane wot mjetelow, kiž so wot druhich rojesnawaju jako šćłachotne kwĕtki wot njerodźe a tola šu runje tak wutrajne a krutc kaž naše domišnje rostliny.

Po błónczanych wjeśnych pohrjebnišćezach, hdźež naschym šcherja morwe kwĕtki s wósta a blacha, móhłe kcźeź pšches zyłu našymu krute šymške asterki (Chrysanthemy). Tuta žwjata rostlina je kwĕtka rańšich krajow, kaž je róża kwĕtkow wjecźornych krajow.

Wožebje je krute kerašchi njech so po naschich wjach rosšcherja, dokelž so hodźa wurostniacź šnadnje wumnjecź. Jara ważne teź je, kotre družiny so wopraudźe hodźa do naschich wjeźnych sahrodkow. Mamy někto wjele wjacy družinow kwĕtkow, kiž so hodźa sa burške sahrodki, dyžli prjedy. Je jara šnadne, wubracź prawe družiny s kcźeńkow a wijatych rostlin, s zyblow a bobłinow, s kerašchkow a lětnich kwĕtkow. S někotrych kwĕtkow hodźa so wšchitke družiny do wjeźneje sahrodki, s druhich sahy jenož někotre. Wopraudźe so šuścheja do burške sahrodki, wšchž płomjenjowki (Phlox) a hnidušche (Rittersporn), dźiwje lilije, a alterki je wšchitkimi družinami. Smnóžstwa rjanych wijatych rózow hodźi so jeŕi jenož pokoźa družinow, druha niž. Do wjeźnych sahrodkow njeběłuscha rózowník (Rhododendron) ani wulki pryschcźenz (Clematis) abo mórske kłki (Glyzine). Wone tu šlajnje nĕkaž zuje šlukuja. Mjes rózemi masch nimo wijatych rózow teź wjele stow družin druhich rózow, kerkatych a schtomkatych, kiž cźakaju na naše wjeźne burške sahrodki. Setulpow njeběłich wjacy někotre fantastiške pschepyschne družiny, hewak tu wšchž tulpy šluscheja. Szyka šluscheja wšchž zyblate kwĕtki, kiž s nalĕcźom sakcźwaju, do naschich burških sahrodkow.

Někotre s naschich najnowšich kwĕtkowych družinow šlukuja wjele bóle sastarjeju dyžli starše. Położa naschich jurinow so tem hodźi a położa niz. Scherik (Flieder), jašmin, šote kłki a bós, kaž teź cźešmjena kwĕtula šu kraśna pycha naschich wjeźnych sahrodkow. To šame placźi za wšchě naše lětnje kwĕtki, kiž so móża hnydom wužywacź do sahrody. Wšchě prastare kwĕtki naschich wjeźnych sahrodkow šu s wušpĕchnym wuplahowanjom hišchcźe nabyle wjacy kraśnosće a powabnosće. Teź lilije njeje šlukuja w burških sahrodkach.

W burške sahrodky dyrbja rostliny hej šame pomhacź, bur nima khwile je wjele hajicź a pĕstowacź a wotchladowacź.

Hdyž druhdy s burowkami rĕcźiš two jich sahrodźe a wo kwĕtkach w njej, to hakle sacźuwaš, kak jara šu wone swjasane s rostlinami. „Haj, kak štary je tu wašch rjany, wulki šlotšiny rózowy pjerik?" — „26 lĕt! Sšmój jón dostaloj ke kwašej a na błĕbornym kwašu šu mĕłe wšchž holcźki wĕnczki s njeho. Tu módrn lilije jowle, je šyn žadźi, hdyž bĕšche hišchcźe na šjuli. A nĕtko hižo 10 lĕt špi na Božej roli. A ta pumpróža tu je dźe šłora tak štara jako cźłowjek. Nan je ju pschinjeśł i dźĕłowieje sahrodki."

Nadeńdźeš mjes burami, hajnikami, rybakami a jich žonami runje telko pschecźelow pschirody kaž w mĕstach. To so cźasto hižo pokazuje pola dźĕcźi.

Jene s wulkich praschenjow pschichoda rĕka: Kak pschinješemy wjacy ducha a žiwjenja a nowu rjanosću na wšy, kak posłicźimy wotnucźazemu wjeśnjanej nowe duchowne domišnješe sacźuwanja na wšy?

Rjanosći je domišna dušche. Kóžda wjetšcha abo mała rjana rostlina naschego sahrodu a sahrodki pomha naš šwjasacź se sahrodu a wjeśnej domišnu.

Wopruschcź ras na šajnje lubowanu sahrodku a sacźuwajch pschi kóžděj rostlinje, s kajkimi putami a mo-

zami hłada kebje sadžerjeć. Sahroda, kuśaśka płeźijna ze mjehitkich dalinow kwasa, z dobom skutkuje jako schtit zaśerźiwo styskej za dalinu.

Strachi za kćenje sadowych štomow

Wódy wiźiśich kćenje śadowych schtomow, to swjetśca pśichódnoćiśich pśiśichodny wunościk ćadu. Tu ženje njeśmjeh śudźiś po kćenju. Wśchelake schtómne wiliwy tu hubjenje skutkuja.

Njedostatk wody sa cźaś kćenja abo po nim kuśo sawinuje, so njemóże źo śad tworiś. To woźebje płaćeś sa schtomy, kiž steja pśichi murjach a twarjenjach. Woźebje pod wottśechani, hdźež źo malo wody dóstawa, dokeľ skapowa swjetśca deschćowu wodu jebjerje, maju źo schtomy sa cźaś kćenja a posdáśicho wjele poliwaś.

Schtomy njeśmóźa sa cźaś kćenja a posdáśicho cźerpiś pod njedostatkom žyrowy. Munje w cźasu, hdyž ma schtom sawjasowaś, trjeba wón wulki a kiž hižo we śmuje njeje huoźił, ś hródźnym huojom abo nitrophoſku, tón nětko pśichi sapoćatku kćenja na kóždy pad do schtomej podłki źłokeje, ruće śkutkowaceje mocźowiny, — kaľi phosphor (2 gr na litr wody) abo we wodze rospuśćeźene rohowe tśiśiśi. Tajke hnojenje ma źo sa 2—3 njedźeľemi wospjetowaś hač bo śwoćanka praźnika.

Dalśichi strach za kćenje źu nóźne mróšy, kiž hišće śe ścherja hač do kónca meje. Sitkitaśi pśiśeźiwo nim schtomy pśichi twarjenjach ś tym, so je sapoweśćeśich a sakkonich śe śurowym płatom, hewak móśeśich w sawrjnych sahrodach, hdyž njeje wětra, w taśkich śumnych nozach kadźiś a to śe śmolenej postowinu a druhimi wězami, kiž prawje wjele kura nacźinjeja. S kadźenjom dyrbśich sapoćeś rano wokoło 5—6 hodź. Swjetśca je to źłóńzo, kiž tu schkodu sawinuje, hdyž wono mjes 5—8 hodź. śkutkuje na kćenje. To runje hodźi źo sadźeś wjaceś ś kadźenjom.

Daśiśa schkoda nastawa po kćenju śe śwotpadanjom drobnych plodow. Ssu w nich cźaśto schkódniki, teńodła maju źo śbéraś a hnujom spaliś. Płód teś śwotpaduje teńodła, dokeľ schtom njemóże tekko ćadu źiwiś. Pśichiroda śei tu śama pomha, kaž cźaśto naśhoniśmy.

Wo boblinach

Boblíny (tomaty) njech źo wuźywaju tak śahe hač móžno, hewak njedośrawja a dyrbja potom hakle wo śtwje dośrawiś, njebywaju wschak potom tak dobre a źłódne, jako hdyž śrawja we źłónzu.

Śmy potajkim do parnischcza abo do kaśchćikow wuźywali te źłamne druźiny, kaž „Lucullus“, „Kondina Red“ a „Bonnśta najlépschu.“ Śmy śadźenśki pśicheźadźili do śemje, kotrejž śmy pśichdali pochowinu (Torfmull), po móžnośći pod schkleńaju. Hdyž śadźenśki kóždy źam ża źo śe śemje śóźamy, wśćaśe pytnjemy, hač źu koruschki wulke dośeź, so mohła źo roślina pśicheźadźiś. Wěmy, so malo pjenkowate, ża to derje rozwiśe, pśichinjeźe nam wjazy wunościka dyźli roślíny, kiž schuśkaju. Takle źo wo to prózujemy, so dóstanjemy woprawdźe jenoź wubjerne pjeńki. Wobstaramy źebi papjerane hornźy abo taśke ś pochowiny a śadźimy naśche derje rozwite śadźenśki do nich a to hłubścho, dyźli pśedy bóchu, so by źo wjśche dotalnych koruśchkow hišće wjazy koruśchkow tworiło. Saźy źo hornź ś dobrej śemju napjelni a saźy pśichinźe do parnischcza wróćo, ale tak, so śemju pśichikuje kromu hornźa. Wśśo do kóźdeho hornźa jenoź jenu roślínu!

Do hrjadź meje mamy khwile, derje hnojiś śemju, hdźeź maju źo boblíny wuźadźeś. K tomu źo hodźi wubjernje konjazy hnój, dokeľ boblíny maju rady cźopiu pódu. Móźemy teś na hrjadźi daś posśitaś hnój a kompost — boblíny śei źadaju jara wjele wutkow. So bychu narosśle wulke, je trjeba, so wostanje mjes rjadami mekr rósnoś a hišćcźe 60 cm rósnoście mjes pjeńkami jeneje rjadki. Boblíny źłuśćeja na prawje śłónčne méśtno.

Najprjedy śaśchtapimy na pśichódne méśtno pjeńka źuliny ćij, ke kotremuż źo roślina po wuźadźenju ś łykom pśichwjaśa. Kij njeźmě byś pścheźlaby, pśchetoż taśki pjenk polny wuwitych plodow je thžko cźeśći.

Po „lodowych muźach“ (11.—13. meje) podśěkamy ćódu roślinu trochu ś kopaczu a bjerjemy ju ś hornzom ś parnischcza, w kotrymż je źo pśches cźaśeśiśe pśichewětrjenje hižo khžko śkrućiśa. Njeźemy pjenk wobkładniwje k jeho méśtnu, hdźeź jón runje tak wobkładniwje do śemje saźadźimy.

W cźopłym podnjebju móźemy boblíny teś śadźeś pśichi płotach a léźuzach. Tam njetrjebaśch roślíny ani pśchiréśaś, schtoż je trěbne w śymniśkich krajinach, so bychu płody wopraudźe teś śahe dośrawile a wunościk pśiśinjeźe. So by źłónzo méśo pśchiśtup, maju źo pjeńki pśchiréśaś. Wośtajśich jenoź hišćcźe někotre naźźywniśe khmuty, wschź druhe wotréśaśch.

Kóždy tydźeń maśch ś nožiźami wotśihaś śłohtne khmuty, kiž jara bohaće roślu. Ale njewottśihaj hišćcźe łopjenow. Łopjena roślina trjeba.

Wśchź płody njemóźeja dośrawiś, pśchetoż śrjedź późnjejśa roślíny pśchestanu roś. Tak hižo śrjedź źnjenża hiśowne khmuty hač ś płodam pśchiśihaj, so wośchź wutki źo śpromadźeja w płodach. Ssu nětko bobline wulke dośeź, maśch jenoź hišćcźe wotkronieć łopjena, kiž płody saśkonjeja, so móże źłónzo płodam dodawaś tu rjanu cźerwjenu barbu.

Wo přesadźenju

(S wobrasomaj.)

Pścheźadźenje śadźenkow ze śymjeniśchcza do saśrody móże śawinowaś, so śadźenśki popśchestawaju dale roś, schtoż bywa njepśchijomne. Mamy źo tehodła próźowaś

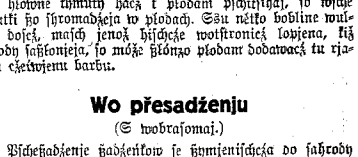

wo to, so by źo tomu saźabwało. Najmjenje trjebamy źo bojeś, hdyž bě pścheźada na mjelnej, hnojenej późe. Wone źu źo tam khžko roskorjenile a móźa źo ś dulkami pjerśćcźe śmeśaśaś, hdyž źu wjeśor pśched tym je prawje krjepił. Ma-li pak śymjeniśchcźo krutu a

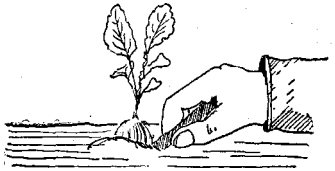

twjerdu śemju, potom by na to waschnje nezne koruschki śwottorhaś, njeby dóśtaś dulku pjerśćcźe a njeby trjebaś ś tym liśiś, so roślíny khžtśe dale źo wuwija. Tu njeźmśch na žane waschnje śanjaśaś. Śymjenowcźo wjeśor pśedy dośtaśnje krjepiś. K wuśběhnjenju śadźenkow pjerśech śchwizatu deśćiśku abo rućnu łopaś. Jo mohł rjanu dulku pjerśćcźe źobu wuśběhaś. So źo tute dulki teś śdźerża, położiśch śadźenśki do kóśjele abo kaśchćika, kiž śu pśedy namočiś. Dopórućuje źo teś, wuśběhnjene roślíny pokrjewiś a śłoża pśichkroś ś łopjeśchkami abo ś mokrym rubjeśchkom. Pścheźadźecź maju źo roślíny najlépje rano do 10 hodź. a pop. po 4 hodź. Pśchi wětrojtym wjedrje śadźenśki njepścheźadź.

Pśchi śaśadźenju maśch dźiwaś na śćśkowaje: Wśchź koruśchki dyrbja dele pśchiś, łónćki koruśchkow njeśmědźa horje pokaśowaś. Roślina dyrbi źo tak hłubóko do śemje śaśadźiś, so pśenje łopjeśchka śu runje hišćcźe nad śemju. Potom ma źo pjerśćcź ś po pścheźadźenju hišćcźe derje vśchiłóćiś, pśchetoż koruśchki, kiž w powśtśe wiźaju, njemóźa pśchijimaś wutki ś śemje. Hdyž je pśchi tym hrjadźa hišćcźe cźerśtwje podrjta a derje pśchihotowana, hdyž ju dźiwal na wśchź tu naśpomnjene pokiwy, njeśmějeśch ani śchkody po pścheźadźenju roślínow.

Plahowanje běluchow

Na łukach a paśtwiśćeźach namaka źo Bluch (Champignon). Tute dobre hriby hišćcźe Łpje hłodźa, hdyž źo plahuja w cźmowych rumnoścach, na pśch. w pinzach, kólnjach a hródźach.

Najcźeśćiśe pśchi plahowanju běluchow je dozpiś prawje temperatury. Cźerśtwy konjazy hnój twori śakkadny wulk, najlépje bjerjeśch tajki, kiž je dwě, tśi njedźele we konjenzu pod konjenj leźał. Hnój ženje njeśmě byeś śuchi a ma źo pjeć dnjow namočiś, so by derje kipał. Hnójniśchćo źo potom dwójzy, tśójzy a to ża pjeć dnjow, pścheźdźla. Tak ruće hač je śwopśdka na brnú źołty hnój zgle bruny, hdyž je źo śhubiła wotra wóń a hnój źo da ś rukomaj źo nabraś, ma źo měriś temperatura. Njeźmě śtupaś wyśchśe 40 stopj. Zelsija. Trochu horbowane hrjadki maju byeś metr śchéroke a 25 cm wyśoke. S deśćiśku je ślewaś. Tak ruće hač termometer pokaże 25 stopj., wobkładniśch hrjadki ś niźimi hribow. Do pothlubokośće hrjadki źo śadaś do hnoja śaśchtaś. To ródeje dźéry śadźiśch potom hribowe niźe, kelž móźeśch ś śjoni porśtami nabraś. Dźéry źo śaćiśaś a hrjadki hišćcźe ras ś deśćiśku śleśaś. Sa śi wedźelemi położiśch 1—2 cm wyśoko na hrjadki wjerśćcź. Kóždy dźeń źo hrjadki ślohka krjepja. Sa něśchto niźelemi źo pokaśuja prěnje hriby. Hdyž śu wulke dośeź, wuwjerćeśiśch je wobkładniwje. Dźéry źo śaźy ś pjerśćcźu saźypaju.

Dobre běrnjace druźiny

Někotśi ratarjo bohużel hišćcźe śadźeja běrny, cźeśeź druźinowne mjena ża ami njeśnaja, dokeľ hižo polkadźeja ś cźaśa dźéla a pradźéla, bjes toho, so by ratarź hdy posypśtaś nowu druźinu. Takle běrny wśśo wjazy nimaju prawa na eksiśtenzu. Tehodła, prjecź ś tutymi śtarymi běrnami, kiž lubja jenoź śłabý wunościk!

Nimo plahowanja źita, sajima w naśchim rólniśtwje plahowanje běrnow źobu prěnje méśtno, haj tu a tam twori ża śamo śaśkad wunościneho hośpodaśtwa, dokeľ je běrna dobry pśchedpłód sa źito. Tehodła teź hižo plahowanje běrnow źo we wulkich rosmérach hižo dołho haji.

Je źo poradiło wuplahowaś druźiny, kiž wotpowěduja po kaśkośći a wunoścku źadanjam nowiśchego cźaśa a kiž śu dale krute pścheśćiwo śtraśchnym Lhorośćam. Ratarź ma nětko tute wuśběhi nowocźaśnego wuplahowanja teź wuźitkowaś ś wubéranjom dobrych, thmanych druźin, so by wjazy śaśkužił.

Wuśwolenje druźinow je wotwiśne wot hośpodaśtśich pomérow. Woźebje ma źo dźiwaś na cźaś, dośrawjenja śmješch na žane waschnje śanjaśaś. Śymjenowcźo wjeśor pśedy dośtaśnje krjepiś. K wuśběhnjenju śadźenkow bjerjeśch śchwizatu deśćiśku abo rućnu łopaś. Jo mohł rjanu dulku pjerśćcźe źobu wuśběhaś. So źo tute dulki teś śdźerża, położiśch śadźenśki do kóśjele abo kaśchćika, kiž śu pśedy namočiś. Dopórućuje źo teś, wuśběhnjene roślíny pokrjewiś a śłoża pśichkroś ś łopjeśchkami abo ś mokrym rubjeśchkom. Pścheźadźecź maju źo roślíny najlépje rano do 10 hodź. a pop. po 4 hodź. Pśchi wětrojtym wjedrje śadźenśki njepścheźadź.

Pśchi śaśadźenju maśch dźiwaś na śćśkowaje: Wśchź koruśchki dyrbja dele pśchiś, łónćki koruśchkow njeśmědźa horje pokaśowaś. Roślina dyrbi źo tak hłubóko do śemje śaśadźiś, so pśenje łopjeśchka śu runje hišćcźe nad śemju. Potom ma źo pjerśćcź ś po pścheźadźenju hišćcźe derje vśchiłóćiś, pśchetoż koruśchki, kiž w powśtśe wiźaju, njemóźa pśchijimaś wutki ś śemje. Hdyž je pśchi tym hrjadźa hišćcźe cźerśtwje podrjta a derje pśchihotowana, hdyž ju dźiwal na wśchź tu naśpomnjene pokiwy, njeśmějeśch ani śchkody po pścheźadźenju roślínow.

Plahowanje běluchow

Na łukach a paśtwiśćeźach namaka źo Bluch (Champignon). Tute dobre hriby hišćcźe Łpje hłodźa, hdyž źo plahuja w cźmowych rumnoścach, na pśch. w pinzach, kólnjach a hródźach.

Najcźeśćiśe pśchi plahowanju běluchow je dozpiś prawje temperatury. Cźerśtwy konjazy hnój twori śakkadny wulk, najlépje bjerjeśch tajki, kiž je dwě, tśi njedźele we konjenzu pod konjenj leźał. Hnój ženje njeśmě byeś śuchi a ma źo pjeć dnjow namočiś, so by derje kipał. Hnójniśchćo źo potom dwójzy, tśójzy a to ża pjeć dnjow, pścheźdźla. Tak ruće hač je śwopśdka na brnú źołty hnój zgle bruny, hdyž je źo śhubiła wotra wóń a hnój źo da ś rukomaj źo nabraś, ma źo měriś temperatura. Njeźmě śtupaś wyśchśe 40 stopj. Zelsija. Trochu horbowane hrjadki maju byeś metr śchéroke a 25 cm wyśoke. S deśćiśku je ślewaś. Tak ruće hač termometer pokaże 25 stopj., wobkładniśch hrjadki ś niźimi hribow. Do pothlubokośće hrjadki źo śadaś do hnoja śaśchtaś. To ródeje dźéry śadźiśch potom hribowe niźe, kelž móźeśch ś śjoni porśtami nabraś. Dźéry źo śaćiśaś a hrjadki hišćcźe ras ś deśćiśku śleśaś. Sa śi wedźelemi położiśch 1—2 cm wyśoko na hrjadki wjerśćcź. Kóždy dźeń źo hrjadki ślohka krjepja. Sa něśchto niźelemi źo pokaśuja prěnje hriby. Hdyž śu wulke dośeź, wuwjerćeśiśch je wobkładniwje. Dźéry źo śaźy ś pjerśćcźu saźypaju.

Dobre běrnjace druźiny

Někotśi ratarjo bohużel hišćcźe śadźeja běrny, cźeśeź druźinowne mjena ża ami njeśnaja, dokeľ hižo polkadźeja ś cźaśa dźéla a pradźéla, bjes toho, so by ratarź hdy posypśtaś nowu druźinu. Takle běrny wśśo wjazy nimaju prawa na eksiśtenzu. Tehodła, prjecź ś tutymi śtarymi běrnami, kiž lubja jenoź śłabý wunościk!

Nimo plahowanja źita, sajima w naśchim rólniśtwje plahowanje běrnow źobu prěnje méśtno, haj tu a tam twori ża śamo śaśkad wunościneho hośpodaśtwa, dokeľ je běrna dobry pśchedpłód sa źito. Tehodła teź hižo plahowanje běrnow źo we wulkich rosmérach hižo dołho haji.

Je źo poradiło wuplahowaś druźiny, kiž wotpowěduja po kaśkośći a wunoścku źadanjam nowiśchego cźaśa a kiž śu dale krute pścheśćiwo śtraśchnym Lhorośćam. Ratarź ma nětko tute wuśběhi nowocźaśnego wuplahowanja teź wuźitkowaś ś wubéranjom dobrych, thmanych druźin, so by wjazy śaśkužił.

Wuśwolenje druźinow je wotwiśne wot hośpodaśtśich pomérow. Woźebje ma źo dźiwaś na cźaś, dośrawjenja

Starajće so wo rěpniśco

Na śtawje rěpniśchcźa śpośnajeśch, kajki je hośpodaŕ, pśchetoż źana roślina ześej njeźada tak naleźne pśchihotowanje role kaž runje zokroma rěpa, runkliża a kuleŕepa. Wobśopne płody dáś śu najlépśche za rolu, hdyž ma potom źo wuźywaś źito, dokeľ rolu śawośtaja ześe śterodźe a mjelnu. Tola móże źo tu wuplahowaś najwjeśćiśi njepścheśel tatarja. Hdyž źo rola prawje njewobdźéla a njerość rěpu pścheśtoju. Tu móźeśch dáś pléś a kovaś, ale kelko próźy śei tole źaba.

Rola, kiž ma śluźiś za rěpniśchcźo, ma źo hižo naśynu derje woraś. Hrobźny hnój teś najlépje hižo naśynu pichidowaśch. Mśa śej źada jara wjele wody a tehodła dyrbiśch pśchi dźélanju role za rěpniśchcźo dźiwaś na dwoje: so by póda wośtała prawje mokra a so by źo śniźiła njerość. S wośpjetnym lohkim wótśeńjenom a walenjom wuśkutkujeśch, so njerość śthaźa. Brózny potom roślinki śaźy śniźa. Wjele draśta (kaŕi), k tomu dužśka, kiž pomalku śkutkuje, dasch roli hižo pśched wuźywanjom. Śśymjo rěpy jara pomalku śthaźa. Hakle, hdyž je tak daloko, pśchidasch hišćcźe śkalnoźeleneho dužśka, kiž śróśt śpěchuje. Po mjetanju pśchikrupneho hnoja wuźiwaśch hnydom teś moiyku. Rěpowe śymjo ma źo tak derje do rjadkow wuźywaś, so źu tute teś po dešćećach derje widźeś. Dyrbiśch móź derje kopaś, so mohł njerośź wiśpěśchnje śniźeś. Hdyž je po śylnych dešćećach późa śwjerdnjena, śchtoż pola cźeśśeje późy ho cźaśto śtawa, tak je kolochi njemóźeja źo pśchedobyś, dyrbiśch ś wótśej walzu śkoru rosmjaśś. Cźim prjedy rěpu wobkopowaśch, cźim łépje je, pśchetoż njerośź śebjerje późe mokrotu a wutki. Naiwobcźeźniśiśe dźéło je dáś pścheźadźenje. Njeźmě źo prjedy pścheźadźeś, dónliž śadźenśki njeźu dośeź śruće śakorjenej.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwkam čełeno znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom sćitej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 116 — Budyšin — Štwórtk, 21. meje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Rańša pomoc za Saksku

W zhromadźinje konserwatiwneje ludoweje strony we Drježdźanach je němski minister Treviranus přehladnosćk wo rańšej pomocy za Saksku měł. Minister njes druhim praji, so chce rańšcha pomoc mału wołóžić, ale wiš dospołnje wotstronić. Po něčim su špotnali, so tež němšći stat njemóže kustowacź. Rańšcha pomoc njeda možnosćej wěriceje dyrbješe na přehladowanje přehadowanje sakasać. Přichi nětčišćej muły wjele kraja sjawnej ruzy přichipada. Dezje by było, hdy bychu so na 100 000 jutrach w ranju špěchnje ratarjo sabłyšli. Wjele z toho so sabo z thójnami pobadźa. Wěricz so tež njeńmě, so może so z wudołčenjom ratarčinu renta wrócźeć. Cźeju wuprawy industrijowa banka snješe. Němšći stat ratarjej za to rukuje, so trjeba jenož měsu dań płacźić. S tym je so ratarstwo w rańšej Prušej wołóžiło, kotrež je hač do 14 prozentow danje dyrbjało płacźić. Pola sakšeho knježerstwa je němšći stat wjele dorosmjenja za to nanatkał, so so sarjadnitwowe thoły wudołženja po mózmocji nikdo dźerża. Pady hač do 40 000 hriwnow su so rozbudźenje hantlitich hejtmanstwow pschewostajite. Přichi taxaturje z wězywutrjotnymi dyrbi so přichi wjetšich hospodarstwach kreditne praschenje do drobna pschephtacź. Sakle hdyž su so wěricelju dojednali, so wustrowjazy plan nastaja.

W poprawnym kraju rańšcheje pomocy so namjeły po rjedźe wobdźěkaju, we wupschestrjenym rańšim kraju najprjódzy nusne pady. Podźěłna krisa w ratarstwje z powschikownej krisu swizuje. We Sakiskej je so ratišca pomoc na Lubijsku, Kamjenske, Žitawsku, Budyske, Großenhainske hejtmanstwo a dźele Pirnaskeho, Drježdźanskeho a Mischnjanskeho hamtskeho hejtmanstwa k ranju Łobja wupschestrěła. Rańšcha Sakska wětły dźěł rańšcheje pomocy njedostanje, ale kóždy pad so přichodźela a wustrowi. To sa kóžde hospodarstwo placźi, kotrež kommunizarowy fołk dostanje.

Zastojnicy pola sakskeho ministerskeho presidenta

Protest pschećiwo nowemu skróčenju mdy.

Powědźene, so dyrbi so mjda sastojnikow dale skróčeć, tu krajny swjazk wyschschich sastojnikow Sakiskeje pohnuje, sakskeho ministerskeho pschedsydu wo rozsčerjenje prožwjej, kotrež je so wutoru w pschitomnosći smutskownego ministra wotmětło. Sastupjerjo krajneho swjazka na to pokasachu, so by nowe skróčenje sastojnitich dokhodow ninjenoj sastojnikow do wulkeje nusy pschinjeło, ale tež dr. him hospodarskim kolam, kotrež tu na kupowanstu nóz za stojnikow pokasane, najcźežo sschkodźito a z tym hospodarsku krisu jenoj pschiwótšilo. Sapschimanje do sastojnskeje usdy zjula neje tydź, nětčišćej krisy tež jenoj nětkaj wotpomhacź a sjatowe hospodarstwo sobe do porjadu swjesez. Proschachu ministerskeho presidenta, so by pola němskeho knježerstwa na to skutkował, so by so z pohladom na cźežkowažazy statnopolitiki wosnam wot jenostronskeho poczeženja sastojnikow wothkadało.

Ministerski president Schieck a smutskowny minister Richter stej tež wotpółkanzlowe sastojnskeho swjazka pschijatoj. Tež wono je knježerstwo prožyło, so by hospodarske a prawne sajmy sastojnikow schitało. Ministerski president a smutskowny minister prajeschtaj, so mataj pschednjeńenych starocjsow tedźbu, a so ma tohodla sakske knježerstwo, kotremuż so może plany němskeho knježerstwa njeju na žane waschnje dźělesć, pschećiwo nowemu skróčenju mdy najwjetsche wobmyślenja.

Wo khlěbowu płaćiznu

Němšći kanzler dr. Brüning je so hyrjeu dopołdnja z němskim sejmjenskim ministrom Schjelu dokładnje wo khlěbowej płaćijnje rozrěčał. S wobhoniteje strony so na to pokasaje, so bychu pschetrjebarjo žanni mohli pschi smutschenju khlěba pomozni być, hdy njebychu khlěb pola drózschich khlěbowych fabrikow, ale pola pjekarjow po 47 pjenjezkach kupowali. Hač dotal pjekarjo jenoj 35 prozentow khlěbowych pschetrjebarjow sastaraju, njes tym so słyšnych 65 prozentow žiwoj khlěb z khlěbowych fabrikow abo z konsumskich pschedawarnjow bjerje.

Pirnske zyrkwine skrěčenje so w statnej radźe pschijało.

Jednanje w pruskej statnej radźe wo skrěčenju, njes statom a evangelskej zyrkwju wobsaunnjenym, je so z pschijećjom wubjerkowego namjeta stónčiš. Pschećiwo njemu kommunistojo a dźěl prawizy hłosowachu.

Wotbronjeńske prašenje w Radźe Zwjazka Ludow

Psched Radu Swjazka Ludow je nowy **schpanišći swonkowny minister Lerroux** Radźe postrow nowoje schpanišćeje republiki wuprajił a rjekł, so jeho stat žełbi pscheje, so by wutrobne poczahi k wschěm mozam nawjazał a w Radźe Swjazka Ludow žobu dźěłał.

Pschedźyda, němšći swonkowny minister **dr. Curtius**, so w mjenje Rady schpanišćemu zastupjerjej dźakowasche a ducha njewotwisnosće a bjespschedsudźenja pschipósna. Schpanišću republiku powita prajizy: „Ssmy je Schpanišej." Hłowny dźeł debatty pak so na

statny němšći namjet na wupokas bronjenja

poczachowasche. Najprjedy swonkowny minister **Henderson** rěčeše. Praji, so jeho prascheńska liscjina němskeho knježerstwa njehodźi pschijeć, dokelž so w njej njeje na sadźawy dźiwalo, kotrež so we wotbronjenišej konferenzy wobsahuje. Modell prascheńskeje liscjiny, kotryž su Němzy wudźěłali, drje pokhwali, prajizy, so je sprózninowy a nadrobny, mjenujesche pak, so němšći namjet pschedałoko dźe a na politiske nusnosće njedźiwa. Radźiny pschedsyda

dr. Curtius

němske liscjiščo je sljedowazymi słowami rozłoži: Hdyž bě Rada w januarje wobsamkła, knježerstwa napomnjacź, so bychu stawy swojeje bróniskeje dźěłelite, je němske knježerstwo k pschepiwdźenju došchło, so je nusne, jenotnu praschenu liscjinu nastajiś, dokelž bychu wotmołwy jenotliwych statow mjes sobu tak wschelakore byłe, so njeby móżno było, pschehlad wo zyłym stawje bronjenja dostacź. Prascha so, schto dyrbi so do jenotneje praschenjeje liscjiny pschijeć. Po mjenjenju němskeho knježerstwa dyrbi wona wschě wažne faktory bronjenja wopschijeć, hdyž dyrbi so samér Radźineho wobsamknjenja dozwiś.

Konferenza dyrbi na kóždy pad, hdyž so serdze, dospołnje wobžałuje a nadrobny wobras nětčišchego stawa bróniskeje měcź.

Njemóżu žeby myślećź, kak móżeše trěbne snjenje wójnskeho materiala jenotliwych statow pohudźić, hdyž wobstatki so trjebaju abo na składze leżacych bróniom njetrjebaceje, runje tak mało kaž za wěrju, so może so bróniskeje, kotraž je w muzitwowych wobstatkach jenotliwych wójskow wopschijata, wězmje pohudźić, jeli so

na wuwuczene reserwy njedźiwa.

Jendźelske knježerstwo je na podłožku podobnych rozmyšlenjow, z kajkimiž je so němske knježerstwo zaběrało, k pschepiwdźenju došchło, so dyrbi so jenotny schema za jenotliwe staty pschiprawiś. Wono pak po mojim mjenjenju žadanja za dospołnym **sjatownym** wotkrywćym bronjenja njedopjelnja. Tohodla mjenju, so je němšći namjet lěpschi.

K powschikownemu pschełožkapjenju połšći swonkowny minister **Zaleški** swoje nahlady wo praschenišćim listnje **we połšćej rěči pschednjeje.** Sawjedenje połiseje rěče pschi Radźinym blidze je na to sałožuje, so je dr. Curtius němšći rěčał. Zaleški němšći namjet wotpokasa.

Jušoslowjanšti minister Marinkowicź

mjeńesche žylne wobmyślenja pschećiwo tonu, so je nětčišchi staw bronjenja jako wuthodźišchćo wotbronjenišeje konferenzy wuzije. Němšćenku namjetej Maxinkowicź perokowasche, so je so po nim potajnoješe wotkrytej zada, schtož je we jenotlinych statach po khłostańkim sakonju sakasane.

Italšti radźiny Sobustaw Grandi

wobžarowasche, so njemóże němšći namjet na pschemenjenje a nowonastajenje praschenišeho listna pschijeć. Po mjenjenju italskeho knježerstwa njeje khwile, so wo tejle wuradźuje wobcźežnej należnosći dowcźeć. Najlepsche je, jendelšti modell praschenišeho listna za wotbronjenišu konferenzu jako podłožk wsacź. Też sajsnjejerjej Japanskeje a Schpanišeje so pschećiwo němskemu namjetej wuprajiśchtaj. Rozprajenje so z tym słónci, so by so rozprawnišej porucźi, rozbudźaju namjet wudźěłaś. Jedna so bjes dwěla wo to, němšći namjet na swórišnje waschnje wotpokasaś.

Internacionalna hypothekska banka so założi

Europšti wubjerk je hyrjeu jenohłóžnje wobsamknył, internazionalnu ratarsku hypothekisku banku je hydlom we Genfu założeź. Wo wobsamknjenju hypothekiseje banki so praji, so dyrbja so je założenjom banki w jenotlinych krajach na ratarstwje leżaze cźeje wołóżeź, twdawki sa ratarske dźało so smjenschicź a kupowanska mózy ratarskeho wotbyleństwa so potwjetschicź. Banka dyrbi na łónju tutoho léta zapoczeź dźěłaś.

Wo ludowych mjeńšinow w Pruskej

K pschedstejazemu jednanju Rady Swjazka Ludow wo nuły němšćich mjeńšichinow je so rozprawa wo mjeńschinowych schulach w Prušej wjedwika. Po njej je w lecze 1930 w pruskim stacze 119 mjeńschinowych schulow było pornjo 100 w pjedawschim lecze. S nich pschipada na Schleswig-Holstein 8 danšich ludowych schulow se 781 dźećimi a 23 wuczerjemi. Połšći mjeńschinowych schulow je w Hornjej Schlesyjskej a w rańšich namjeńschich schulach 111 pornjo 93 w pjedawschim lecze było. Połšća cźitańka, pisańka a nabožeńska wuczba je so pódla toho we 58 statnych schulach podawała. 24 schulow, kotrejž nimaju žanych abo pschemałe schulerjow, je hischcze wotewrjenych, dokelž so wone po połsiapjenych Genffskeje dojednanja njeju mohle samknyć. K 39 privatnym schulam w Allenšteinskim, Mariemwerderskim, Schneidemühlskim a Köslinskim wotrjeju je so 18 nowych schulow pschidało, tak so je jich liczba na 53 stupiła. 1637 dźećí (1490 w pjedawschim lecze) do nich khodźi a 71 wuczerjow, z nich 68 połskeho stacźanstwa, w nich wuczi. **Wi dwémaj wjomaj Ligniskeho wokrjeża so 54 dźećom herbska pisańska, cźitańska a nabožeńska wuczba podawa.**

K tutej rozprawje njech je pschipomnjene, so so hacź do letuschich jutrow njeje w žanej schuli Ligniskeho wokrjeża herbski wuczko. **W Sselepom** je schulske sastupjerstwo do jutrow herbstwa wuczbu žadało. Mózno je, so je so wona tam poźlednje njedźele sahwjedła.

Lěkarjo a nuzowy wukaz

Schkitanska zhromadnosć němskich lěkarjow je wutoru w Halleskej univerzite pschećiwo nuzowemu wukazej, k jakonjej wo sawěsćenju zbornych wudatkow, wustupiła. Dr. Eckel z Barlina so w žiwojich powitańskich słowach z postajenjemi wobeju nuzoweju wukazow blize sabłarasche. Po nim prěni pschedsyda němskeho nuzowego zhromadźenstwa němskich lěkarjow, profesor dr. Lejenne z Kölna wo nuły němskich lěkarjow rospravjesche. Pokasa na to, so je smjenschenje lěkarskich dokhodow 40 prozentow doźahło. Dotho dy 70 prozentow lěkarjow pak nize 6000 hriwnow wostawe. Wożebje wobcźežne je położenje młodych lěkarjow, kotrymž je mózmosć k postupanju wsata. Pschiwał k lěkarskemu stu dijej tež starosć zbudźuje, dokelž je wot léta 1914 wo 140 prozentow pschibéral. Syndikus dr. Hedrich z Lipska wo skutkowanju spomožerskich sakonjow rěčeješe, kotrež su so po zwótkowej wójnje wudale.

Kommunistiski skład brónjow namakali

Psched nětkorymi dnjemi su w Mnichowie na lubi jeneje khěże skład brónjow wuzhledźili a sebrali. W składze, kotryž bě po policajskim wuhledźenju za pschewrócźerske famyšły postajeny, bě khowanych jena maschinska tšelba, nětkore pschchowite tšelby a kasheze munizije. Wšchom wobsobow su sajeli, pjecź z nich su w jatbje dla pschihłowow ke wjeleschcerabje wobtkowali.

Schlesyskeho kriminalneho sastojnika w Połšći sajeli.

Kriminalny sekretar Preiß z namjesnego słužbneho mésta w Namslawje njeje so pónđelu 18. meje dopołdnja ze słužbneho wukhoda k połšći njesty wrócźił. Najskerje je

šaflojnik, kotryž je šo hakle njedawno do Namuslawa pšcheğadšit, a tamnu mjesowu cžaru mało šnaje, mylnje na pólšku stronu pšcheschoł. Pšchi tym šu jeho najšterje pólšky namjetni šaštojniky šajeli. Po powješčach pólškich nowin je šo pšcheczíwo Preißej pšcheppytanje šawjedło.

Francowskich lětarjow w Schweinfurtu zasudźili

Spěšchny šudnik w Schweinfurtu je šrjedu popoldnju franzowšich lětarjow, kotříž šu šwoje lětadła na Schweinfurtšim lětanišchcžu pšchikajili, dla pšcheńóšenja puczowanšcheho paša a dla pšchestupjenja powětrowcho wobšthadnoho porjada šaštudźił. Khorbojnik René dosta 250 hriwnow pjenježneho khošatanja abo 10 dnjow jatby, šóbny podoffižer Peifert 100 hriwnow abo 4 dny jatby a djeżatnik Benezet tohorunja 100 hriwnow abo 4 dny jatby. Pšchi jednanju bě franzowški konsul ſ Nürnberga ſ tolmačzom pšchitomny.

Strajk franzowšich textilnych dźěłacžerjow.

Strajk franzowšich textilnych dźěłacžerjow je šo wupšcheštrěł. 110 000 pornjo 100 000 pondźelu popoldnja njeje wutoru na dźěło pšchišchło. We strajkowych stronach je šo wjele ludowych shromadźišnow wotmě̌ło. We nich šu wótčnjacy pšcheczíwo shromadźenju wojakow w strajkowym kraju protestowali.

Krute wuršudy pšcheczíwo šapalerjam schpaniſkich zyrkwjow.

Pšcheč wójnſkim šudom w Malaga mějachu šo tšo muzojo dla šapalenja zyrkwjow šamokwieź. Šud je jeneho ſ nich k jaſtwu na cžaš žiwjenja, druheho k jaſtwu na 20 lět a tšečeho k 12 létam jaſtwa šaſudźił.

Amerikanski defizit 973 milijonow

Sjednoczene staty połnócnje Ameriki maja šo létša w šwojich ſtatnych finanzach pšeni krótcž ſ defizitom bědźicž. Pršedy šu tóžde léto nětkotre sta milijonow dollarow pšcheshybka měře a šohodła šu mohłe ſtatny dołh wotpłacžicž a dawki ſnižowacž. W ſaſdźenym léčže šu ſ hospodarſkej kriſu, kotrejež šo tež bohata Amerika njeje mohła ſmjetnyć, nadeby ſtatne dochody w naſtróżajež měrje poczaše wotbérać. Wilanka pokładowcho hamta (finanzneho miniſterſtwa) wo minjenym finanzným léče 973 milijonow dollarow (nětšo 4 miljardy hriwnow) defizita wupokaſuje. Knjeżerſtwo budże ludowemu ſaſtupjeżſtwu namjetowacž, ſo by šo tutón njedoſtatk ſ powjeſchenjom dawkow a ſe ſalutowanjom wudawkow w ſarjadnišnje wurunał. Preſident Hoover je hižo počžał wudawki a dochody najwažnišchich miniſterſtwowych a knjeżerſtwowych hamtow pruhowacž.

Najwjetšchu liczbu wšchich wudawkow wójnſke miniſterſtwo wopſchija. Wone 453 milijonow dollarow wuczinjeja. Pódła toho wuplaczenja ſa wobdźělnikow pšchi ſwětowej wójnje 446 milijonow dollarow žadaju.

Hród mjezynarodneho rozrisanskeho suda w Haagu. Wobdźělene mocy su so na namjet jendźelsk. zwonkowneho ministra Hendersona rozsudźile, prawne prašenje zwčenja wo cłownej uniji mjez Němskej a Awstriskej Haagskemu rozrisacemu sudej rozsudźić dać. Na prawo horjekach w rózku Japane Adači, president Haagskeho rozrisanskeho suda.

Ze Serbow

W Budyschinje, 21. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer 0 a thermometer +18, wodnjo. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer —0 a thermometer —12, w nozy. Wjedro po mało pšcheměni. Nižina ſ wječora hiba šo nětko pyches naſche ſtrony. Nad ranſchej Europu leža nětko wobšchěrne nižiny, kute maja wjele mozy na naſche wjedro. Wětry duja ſ połnoza, tuž je mutne, hymne a trochu mačzate wjedro. Dokelž šo wyſchina ſ wječzora pšchibližuje, hmémy šo tola ſa krótki cžaš wuwjedrjenja nadźecž. Na atlantiſkim oceanje wſchaſ je nowa nižina ſpóſnacž. Tuta móhła nam šnano po ſmjatkach mačzaze wjedro pšchinjeſcž. Sowjate dny ſmémy wuwjedrjenje a wocžoplenje wočakowacž. Jutſje pjatk ſtudża šrónežko 3,56 a khowa šo 7,58 hodź. Mžačzk ſtudża dop. 7,39 a khowa šo we połnozy 12,27 hodź.

— **Ssmolerjez tniſchežiſchczenja a knihaṙnja ſ. dr. ſ w. r. w Budyſchinje** wotmě̌ njedawno ſwoju letnu hłownu ſhromadźiſnu, na kotrejž šo bilanza minjeneho wohłohudneho léta pšchedpołoži a pšchijeſoſne. Po dłóſchej ſóſtla žiwejtosmołowje wotmě̌ło šo nowołby pšchedhydstwo a dohładowarſtwo. Liczba hobuſtawow šo wot dotalnych ſtoch na ſchtyri powyſchi. Do pšchedhydſtwa wołachu šo kk. rěčnik a notar Wicžaſ w Budyſchinje. wyſchſchi wuczeř Lodny w Rakołach, kantor Schżża w Małeſchczach a redaktor Duczman w Budyſchinje. We dohładowarſtwje šo liczża hobuſtawow njepſchenješeni, wostachu dźewjeć knjeſow. Saſtupnichu pak wſchelażay nowi knjeża do dohładowarſtwa, na měſto wuſtupjenych.

— **Budyſka Powſchitkowna měſtna khorobna kaſa.** Létne wotličenje Powſchitkowneje měſtneje khorobneje kaſy na léto 1930 šo we pošlednim wuběrkowym pohożenju jako ſpokojaze wſnamjenjeſche. Cžiſte dochody wuczinjachu 1,3 mil. hriwnow pornjo 1,4 mil. hriwnow léto pršedy. Cžiſte wudawki pak ſa kaſowne płaczenja a ſarjadniſtwo 1,1 mil. hriwnow pornjo 1,4 mil. hriwnow hač pršedy wuczinjachu. Reſerwam a kaſowemu ſamożenju możeſche šo 108 000 hriwnow pſchiwobroczicž. Khorobneje pomozy šo 240 000 hriwnow mjenje wuplaczt dyńli lětu pršedy. Nječžeſche po pſchedewſchém pſchecžiwo wirjadnje wyſokim ſarunanjom ſa Lékarſke wothładanje a Lékarſtwo. Postupiłe šu też wudawki ſa wothładanje khorych we khorownі.

— **Wumrěł je po dłóſchej khoroſczi** wječera ſrjedu nahładny Budyški nječſchczan, kujes kramſki miſchtr Jurij Melcher na Drjewownych wikach 19 w ſtarobje 74 lět. Wón je ſo 1857 w Tranjach pola Delnjeho Wujezda narodźił. Hakle 10 lět ſtary běſche hižom ſwojeju ſtarſchcju ſhubił. Krawſtwo nauwčnik we Wunjowje. Po ſwojim wojeńſkim cžaſu, kiž pola Budyſchſkich pěſchkow ſłużeſche, wosta w Budyſchinje a ſaſoki 1883 ſwój wobſtkod na Sſukſnſkej haży. Pšchewołoži jón potom na Bohatu a poſdźiſcho na Kamjentnu haßu a léta 1900 ſkónczńje na Drjewowu wiki. S 1. januarom 1931 pšchepoda wobſtkod ſwojemu ſynej Pawołej Melcherej. Tak njeje mohł dołho derjeſałużeneho wotpoczinka wuživacž.

— **Budyſke banki k ſwjatkam.** Tłeczki dźeń ſwjatkow ſu w Budyſchinje wſchitke banki ſ wuwſaczom ſiliſalki němſkoſtatnjeje banki ſamknjene.

— **Towarſchne jězby.** Wot 1. meje t. l. pſchijmuła němſkoſtatna żeleznja pſchi ſhromadnych jězbach towarſtwow (ſnajmjeńſcha 15 doroſczenych) pſchi liczże wobdźělnikow wot 15 hacž 50 doroſczenych 25 prozentow, pſchi liczże wobdźělnikow wo 51 a wjacy doroſczanych 33⅓ prozentow ſnižena jězbna pjenjeza. Nimo tuhe pſchi ſapłacženju 31 hacž 50 wołobow jedyn wobdźělnik a ſa tóžde dalſche 50 doroſczenych hiſchże jedyn wobdźělnik darmo jěże. Dołalna najnižcha trěbna ſpalenoſcž wo 30 kilometrow je ſo wotſtronika, jo ſo ſnižuje na wſchitke ſpalenoſcze pſchiſwoła. Pšchi wuživanju khwatnych a ſpěſchnych cžahow ſo pſchiſtawki w tóžnym pađže wo 25 abo 33⅓ proz. ſnižeja. Towarſchne jězby maja ſo ſ naſpomnjenjom puczowańſkeho dnja, puczowańſkeho ſamčra, cžahow, wołowej erjadowuje a liczby wobdźělnikow po możnoſci 48 hodźin pršedy, najpoſdźiſcho pak 2 hodźinje pršedy pšhomnje pola wotpſłonoho dwórniſchcža pſchiwoſtojacžeho. Na cžaſ wot 23. hacž 25. meje t. l. (ſwjatki) ſo tuto ſniženje wſo njepſchiſtoja.

— **Budyſki demokratiſka mětna ſtuṕna** je ſo we ſwojim poſlednim poſjedženju ſaſdźenu wutoru wječor w „Radnej pinzy“ roſpuſchczíła. Na tónzi ſhromadźiſny ſo wobſamknu, ſo ſo na to měſto měſtna ſkupina němſkoſtatnje ſtrony ſaſoki.

— Dobyče we 2000 hr. padże na cžiſło 25 780 ſakſkeje kralowſke loterije do ludowneje Rotherej loterijowej kollekcije na Kěžorſkej dróży 22.

— **Sawrjeny pucž.** Sjawny pucž ſ Jitka do Nowoſlij je dla nałożowanja a twarjenja mołta na Jitkowſkich leżownoſczach wot 23. hacž 27 meje t. l. ſawrjeny. Jśdny wobkhao pokaſuje ſo na Trupin abo Koßlow.

— **Finanzny hamt woſjewja:** Němſki minister finanzow je ratařſki jenotny dawk hižom na liczéſke lěto 1931 do mozy ſkaſił. Teſodła ſu dawkarjo, kiž buchu napoßledk ſ cžiſtymi dochodami ſ ratařſkeho, lěſařſkeho a ſahrodniſkeho ſamożenja wo nij wjazy dyńli 6000 hr. ſapiſani a kotrychž dochody druheje družiny njemuczińjachu 1000 hr. abo mjenje dyńli 1000 hr., ſo wot dopředneho ſaplaczenja dokhodneho dawka k prěnjemu raſej 15. meje 1931 wuńwobodzeni. Dawkarjam, pola kotrychž ratařſke cžiſte dochody wjazy dyńli 6000 hr. abo pola kotrychž dochody druheje družiny 1000 hr. abo wjazy wuczińjachu, ſo na prěnje 6000 hr. ratařſkich dochodow padaży podšéć dopředneho ſaplaczenja po bližſchim ſoſtawnjenju finanzneho hamta wotſtorži. Dawkarjo, kotrymž ſo hacž do 8. junija 1931 ſkóſtawka njepſchiwóſczele, maju dawk w dotalnej wyſokoſczi hacž najpoſdźiſcho k 15. junijej 1931 ſaplacžicž.

— **Mjażowe jětli** — Freibank — w Budyſchinje. Pjatk 22. meje 1931 wotedawa ſo pop. wot 2 hacž 3 hodź. na cžiſła 4101 hacž 4250, wot 3—4 hodź. na cžiſła 4251 hacž 4400, wot 4 hacž 5 hodź. na cžiſła 4401 hacž 4550, ſobotu 23. meje 1931 rano wot 7 hacž 8 hodź. na cžiſła 4551 hacž 4700, wot 8—9 hodź. na cžiſła 4701 hacž 4850, dop. wot 9 hacž 10 hodź. na cžiſła 4851 hacž 5000 ſyre howjaſe mjaſo, punt po

Hans Witka z Wjerbow

Powdańcžko ſe žerbſtkeho ludu powěda wuj „Schtótežtu“.

3]

(Pokračowanje.)

Potom ſo wſchitzy wotmjelknychu, a burowka rjekny njeſcžerpna: „Hans drje je ſcžeſka dla žita pſchedawanja pſchiſchoł.“

„Ně,“ wotmołwi tón ſakaſchlujo: „Ně, běſche to nješchto druhe; ale mi chże ſo ſdacž, ſo ſkoro lépje druhi trócž pſchińdu. Mam to jara na wutrobje, ale djenża —“

„Nó, hdyž tu jónu ſy, dha rjekń jeno hjes ſtracha, ſchto je. Prajach cži hižo, ſo muż tak ſły njeje, kaž ſo ſda. Schto dha je? Naſtupa tebje abo mje?“

„Naſtupa mje a waſchu dźowku.“

„Aha“, rjekny hur, „ja ſchtyri njedźele je domikhowanka, a to dźeſch Hilžu na reje měcž? S prawdu: ſynu ſebi krueże wotmyſlił, Hilži jenoż ſ tajkim hólzom rejwacž dowolicž, tiž mohł ſnano też nój pſchichodny ſyn bycž?“

„A cžehodla njemohł ja waſch pſchichodny ſyn bycž?“

„Ty, Hanžo?“ ſaſwoła bur a wuſkepa ſwoju dymku.

„Haj, ja — niż ſo bych Hilžu na reje pſcheproſył, ale ſo praſchecž, hacž chżeſe mi ſwoju dźowku ſa mandźelſku dacž, pſchińdżech k wam. Sſym prawnych ludži ſyn, niż bjes ſamożenja, ſtrowcho a cžiſcho cžła, mam ródnej, dźekałwej cuzy. K tomu waſch dwór a dwór mojeho ſynja hromadźe mjeſujetaj, ſchtož by hromadźe najrjeńſche kubło na ſi mile we wokolnoſczi ſnežinito, a tak měnju, ſo bychmoj ſ Hilžu zyle derje hromadźe ſo hodźaloj, a bychże wy na ſtary dźeń wjeſele a pomoz na namaj doživitoj.“

„Aj, aj, Hanžo, tole hrónčko ſebi tak kłupje ſeſtajak njeſmy“, běſche bur, natyka dymku ſnowa, kłepaſche kedźž nje ſchtrickžku ſ kamjenja, ſtóżi ſchwampik krucže, a pachaſche mócne mróczele pſcheđ ſo. Potom ſapocža: „Sſy ſprawnych ludźi ſyn — nėwěrno, ſ tym ſo ſapocža? Nó, to ſo njentóže niczo pſcherczíwo tomu rjcz. Twojej ſtarſchej drje dale njeſnaju, wuj wſchak je trochu dźiwna waka. Worací wſchak mójeſch, kaž ſadyn druhi. Schtož je wěrno, njechcam cži wotprécž. Ale nětko pſchińdże druha wež: Mój dwór a dwór twojeho wuja ſe ſobu mjeſujetej, to je wěrno! Ale ſkuſcha dha hižo wujowe kubło tebi?“

„Hiſchcże niż, ale budże drje mi nėhdy ſkuſchcež“, wotmołwi Hans trochu ſa trach.

„To je mójno, ale ſtary puſolak móże hiſchcże dołho žiw bycž, ſnajmjeńſcha dźeſacž lět, wukażene ſchtomy najdźeje tleja. A mėnſch, jo hdy by dźenża pſchiſchoł a jemu rjekł: „Wuju, ja chżu ſo w bližſchim cžaſu ſ Wicžaſej Hilžu wożeniež“, by wón wam młodym k woli tak rucže na wumėnk ſchoł?“

Hans ſamwaſche ſo njemėrny na ſwojej ławzy.

„To ty ſam njewěrisch“, rěcžeſche Wicžaſ dale, „a hdy by wón to cžinił, mėnisch, ſo bych pſchidak, ſo moje dźeſco k ſtaremu ſłupſej cžehnje, kiž wſchitke njedźele a ſwjate dny, kotrejž Bóh luby Knjes wobradži, k pohórſchkej zukeje wobadý ſ dźełom wonjeżwjeſcži? Bóh ſwarnuj mje pſcheđ tym!“

„Je dobre“, pſchetorhny Hans, kiž mějeſche wſcho ſa ſhubjene, poſtoczi a hrabny ſa kobukom. „Je derje, Wicžaſo, ſo tak dołho, hacž je wuj żiwy, żanu nadźiju na Hilžu nimam!“

„Snajmjeńſcha tak dołho hacž ſwjaty dźeń wonjeżeſcži, njechak jeho w ſwójźbje mėcž. Wėſch ſchto? Porjedź jeho ſ tutoho njepoczinka, Hanžo, a potom dyżemoj dale wo tej wėży jednacž“, ſmėjeſche ſo bur.

„Ja ſtareho wuja w tej wėży porjedźicž? Wy ſadaeje njemużne.“

„Snajmjeńſcha ſpytaj to ſprawnje, a nanajmjenje budź trochu ſamoſtatniſchi pſcheczíwo wujej. To dźe cžłowjek pſchehładacž njemóże, tak ty we wſchim po wuju cžiniſch!.. Nėtko, Hanžo, daj mi ruku, hdy bych ſ tobu ſłė mėnił, njebych pok tak wjele rėczow ſ tobu cžinił. Schtoż twoju naležnoſcž naſtupa, njeje to tak khwaine. Hilža budże na ſwj. Hertu hakle dwajeſci lět, a ſ lėtu mójeſch dźe ſo ſaſo jónu ſ njej wopraſchacž. Tak w bożemje ſa tón krócž!“

Hans po tym njewėdżeſche, kak je ſe ſtwy a ſ domu pſchiſchoł, wėdżeſche jenoż hiſchcże, ſo bė jemu burowka duży woz nėſchto pokojazeho ſchukka, ale ſchto bė to było, ſo njemóżeſche wjacy dopomnicž.

Hdyž běſche woteſchoł, dyrbjeſche Wicžas krutu cpiſlu ſwojeho marſchała pſchežtyknycž. Wón pſchipokhlukhaſche we mėrje; potom pſchiſtajiſ: „Dyrbjał dha cžłowjekej ſwoju dźiwoku a ſwoje kubło do huby waliecž jeno hładkeho wobliczża a ſpodobneho ſadżerżeja dla? Dyrbju tola najprjedy widżecž, ſchto na nim je, a to myſlu, pokaże ſo bórzh. Mėniſch dha, ſo wopraſchże khutnje ſwej ſadam, jo by wón ſtareho puſolaka w naſtupanju ſwjatoſczenja njedżeſe nalaſt? Wėſče niż! Ale ſpytacz ty dyrbi a runje w tej wėży jemu napſchecžo ſtupicž. Tak ſo pokaże, ſchto na nim mamy. Woſtaj jenoż mje, żona. Jeli mojeje dźowki hódny, ju doſtanje, jeli pak ſtaremu ſkupjez ſo jenoż tiſchežt, ſo by jeho herbſtwo ſchlapnył a pódła hiſchcże na moje kubło kaka, njedyrbi ſo jemu radžicž. Wicžasa pohadnuješ.“

(Pokračowanje ſcžehuje.)

40 pj., žyrc žwinjaze majšo, punt po 45 pj. a parjene žwinjaze mjašo, punt po 40 pj.

S Holešchowa. Sajchu wukoru wjeczor ½7 hodź. ßa žo tudy na dróhy pola Pětšchkeje bróžnje cźežke njeßoboe j tym, so bźělaceł Wrobl z Rakez je žwojim motorskim kolesom wobhdlerja Oskara Alberta je žwojim mahym žynkom potorhnył. Albert wosta z pschetaženym nopom a z rosražanym kolenom leżo. Jeho žynk bźěše na hłowje hranjeny. Wobeju wobalł k. dr. med. Stöckel z Njeswačźidła. *Alberta dowjeschu do měšchćańskeje khorownicy.* Wrobl je pschecrućo jał a njemóžeše w sawinjenju prawje wokolo.

S Wósporka. Kak wulku dobrotu a žohnowanje sa město a wjeś ma Wósporska ev.-luth. wosadna diakonija, kotruż je farář Stamm w lěcze 1927 załožił, mózemy hake potom prawje dopóznać, hdyż raz z žiwej khutnosću na bebje skutkowacź damy liczby, kiž steja w hamtskej statistowej knisy. Skutkowanje ßo w špocatku julija 1927 pod diakonišu Hedwiju Peschlez z diakownišowskeho mateńskeho doma w Drježdźanach započa a hižom w prěnim połlěcze zapiša ßo do statistoweje knihi 47 thorych, kiž dołhi czaß statistoweje pomocy nuzuje trjebachu. K temu pschiha ßo w tutym czaßu 471 wopytow domach a 11 nóżnych stražow, njeličzene ßu mnohe poradźenja, kiž ßo pschi pschileżnostnym rosrěčenju wo radże a pomocy rad podachu. W lěcze 1928 pschiha ßo do statistiki 69 thorych w hornim žnyßle ßłowa, z nich ßo w běhu czaßa 11 žaßo puschczi. Nětko rěkaschе też hižom, do khorownje pschepokazaj (2) a w šmjertnej hodźinje poßlednju pomoc pschinjesej (14), a bóle na wßy won khodźeć. Nóżnych stražow wotmě ßo 10, liczba wopytow stupi na 1750. K wobstatkej wo 12 khorych ßo w lěcze 1929 72 nowych pschija a 59 puschczi, mjeń tym so dyrbźesche ßo 5 khorych trajnje do wonkowneho wotbladanja pschepodaczź. Liczba zapiśanych wopytow po donach stupi na 1983 a nóżnych stražow na 16. Liczba nóżnych stražow dosahe w lěcze 1930 wyßokosć wo 20. Domjazych wopytow měješe šotra Hedwija w minjenym lěcze 2252 wobstarać, liczba khorych wuczińjeschе pak 73. Wośebje czežke a thutne bźěše skónczńz: 1. schtwórčtko tuteho léta, w kotrymż pschi wobstatku wo 14 khorych ßo 54 nowych khorych pschidruži a bźěše 771 wopytow po donach wukonjeczź, k czemuż hischcze 6 nóżnych stražow pschidźe, schtož wopraudźe wjele dźěła a pomocy we ßebi khowa. Nimo ßłowneho nadawka wopißaneho wotbladanja wośadnych khorych wotpočcze hischcze na jeje ramjenjomaj sastaranje khudych a starych, radupodawanje maczerjam a zyrkwinške skutkowanje w towarščwach, wopraudźe dźělo žohnowanja, kiž ßo zyle cźicho stawa a wschitke stawy wośadneje diakonije k nutrnemu dźaczi namołwja. —

S Lubija. Pondźelu zhromadźichu ßo sastupjerjo Lubijskeho wikowarščwa a pschemyßła. Na zhromadźiznje ßo wobsahmknu, so ma ßo w Lubiju pschemyßłowne kreditowe akz. towarščwo załožeć. Nowa banka pjecza k 1. julijej t. l. dźěłacź sapoczńze.

S Wojerez. K njeßožu dóńdże tu pondźelu wjeczor wokolo 7 hodź. na Dwórnišchczowej dróhy pschi staršym pohrjebnišchczu. S smóla won jědżesche kolojšony z pakelom a za nim pschijědże automobil, kiž kolojšoneho powali. Kolojšony ßo trochu skrani a drasta ßo jemu wobschodźi.

S Wochos. Kaž hižom pißachmy, je we Wochosach njedźelu dopołdnja ßo hižom saßo palilo. K temu ßo nan z Wochos hischcze słyšeli, so je woheń w 11 hodź. wudyrił za czaß Božeje słužby, kotraż je ßo tehdyla njelubje pschetorhnyła. Wotpalila je ßo brózeń ratarja Jana Nowaka, też blišce Cyrchße ßo njehodźachu wukhowacź. Wulkim strašche stojeschа pak też domšc, dokalž pak też Hamorska wobnjezowa wobora je žwojej žynkawu pschidźeje, poradźi ßo z wobčmaj žynkawomaj po wulkim napinanju wobnju wobróčź. Hdy by ßo tola bórzy poradźiło, saßłapicź słóńnika, kiž zylemu wobydlerstwu telko njemšra naczini.

S Mužakowa. Knježerstwowy president w Lěhnizy je dźěl leżownoscow hrabje z Arnima pschi rěcy Nißy we Mužakowje pod schkit pschirody stajił. Jedna ßo wo krašny park Mužakowskeho stawneho knježerstwa, kiž je wjerch Pückler w žwojim czaßu załožił. Schkitana krajina wopschija nětkaže 240 hektarow.

Wusudźenja

S Psched Budyßkim pschißaženym žudom měješe ßo 44lětny klamař a pjekaříki mischtr Ota Hoffmann z Hucźiny jako woborny heftman sapaleršwa dla samokwicź. Wón běše wobßłorzeny, so je w nozy k 18. nov. 1930 žwoje domše z pschitwarjenej bróžnju a kólnju z wotmyßlenjom sapalił. Hoffmann pothadża z Hucźiny a bu tam w lěcze 1912 je žamostatnym pjekarjom. Schtyri léta je wón gmejnšti sašupjeř a 10 lět woborny heftman był. Po žwojim žamóžnym wupraženju pschiktuschа Hoffmann kommunistiwej stronje. Twarjenja ma Hoffmann pola krajneje wopalneje kašy z 13 200 hr. sawěščenje, mobiliar, inventar atd. pola Rothenburgskeho sawěščenjskeho towarščwa je 87 000 hr. W mjenowanej nozy w jeho leżownoscźi na tśoch městnach nadobo woheń wudyri. Wobnjowej woborje pak ßo poradźi woheń ßasčhecź a leżownoscź zsched sničenjom wukhowacź. Po pschepßeđčenju zamocarmstwa, kriminalneje policije a statneho wěcznišstwa je dyrbźała jena wobzoba w domje woheń sakoźicź. Hoffmann ßo sakitowaschе, so ma jako wobthodnik pod konkurrenzu cźerpiczi, politiski pschecźiwnikow ma wón jako kommunist też. W jeho 10lětnym nawjedowanju wobnjoweje woboty je pjecza wschitko derje schło. 17. nov. wjeczor je hudźbna kapała pola njeho swuczowała. Wokoło ¾12 hodźin ju hudźbniży wotešchli a Hoffmann je ßo pjecza k měru podał. Wokoło ¾3 hodźin je jeho jeho Słětna dźowka wubudźiła a ćzuła wodu picź. Tehdy je ßo wón pjecza załeneho wobnjoweho žwětła dobladał, je widźał žwětłinu we wotnach žudoda Roharka a žebi pjecza myßlił, so ßo pola njeho palí. Je ßo thežinymi durjemi won na woheń trubił a žynkawu pomhał pschihotowacź. Potom hakle je ßo pjecza dobladał, so ßo pola njeho palí. Spodźiwne wschak je, so na kubi nětkotre tśešchne žyhele na njewobschkodźenych katach pobrachowachu. Też psched składowym woknom njeběchu žane stopy spóznacź, kiž bychu na paducha a sapalerja pokazowale, kaž to Hoffmann wudawasche. — Statny rěcznik Henker a kriminalny kommissar Täschner na to pokazujetaj, so pschi Hucźinjanskej wobnjowej woborje njej wschitko w rjedże było, kaž to Hoffmann wudawasche. Sa czaß dźiwich wobnjow w Hucźinjanskej krajinje je wobstał žynły podhlad, so je ßo wohnjam połěkowało a ßo njeje tak haschało, kaž hy ßo to w sajimje wěstocze ja powschitkown. pschało. N. pschi pschi wobnju Micźkez bróžnje je ßo pjecza khwilu woda je schlawcha bjes worzkoweje rolki žynkała. Jako je ßo wjeżnjanoſta na to hórschił, je jedyn z pschitomnych rołku z dyhlaka wuczahnył. Hucźinjanska wobora je měła pjecza z Maleschanskej rěčzane, so bychu žebi pschi wudyrjenju wobnjow powěsćź dalej bła dostacza premijow, so Lemischowska wobora njeby pschijschła. Nas je jena z tuteju woborow pryedy pschijěła, hacź je ßo palilo. Wjeżnjanoſta je ji pjecza pschiwołał, so móża woheń z latarńju pytacź hicź. Tehdomnischi wyschschi statny rěcznik Dăweritz z Budyschina je tehdy wožobinjay do Sucźiny pschischoł a swoje žwodźiwanje nad sadźerżenjom woboty wupraził. — Statny rěcznik Henker namjetowasche, so by ßo Hoffmann sażudźił. Wjeczor 1/8 hodźin ßo wußud wosjewi: Hoffmann dostanje dla cźežkeho sapaleršwa se sawěščenišim wobschkodźenjom dwě lěcze chłostańze a jhubi cźestne prawa na 5 lět.

Z Łužicy

* S Hornich Kundraćźa pola Lubija. Pschi njedźelskim wjeczor wulke dźěle Hornjeje Lužicy pschecźahny, dwě hłuſt do kruschwiny na leżownoscźi Alwin Wederowieje. Też hewak je hłuſt wschelake ßoßćźenja na elektriſkich powodach wobschkodźiła. Ssmjschčl.

* S Jerlez (Hermsdorf) pola Lubija. Jako póndźelu pschipołdnju dźělaceł Wjedrich Frenzl je Schibjeźy do wuzy jědżesche, a chcyschе ßo ßpłoschenemu konju wuwinyć, sajědże je žwojim kolom pschebliſko k pjerschcźowej hromadźe, wosta z pedalom wißajo a padny tak njeßožownje, so bjes wědomja leżo wosta. Lěkaŕ, kiž runje k temu pschińdźe, k. dr. Schöne z Lubija, postara framjenemu prěnju pomoc a dowjese wobkarnjenemu do jeho bydlenja, hdźež ßo wupotaka, so bźěše nuſne, jeho do Lubijskeje khorownje dowjesć.

* S Leutersdorfa. We wjeßnym dźělu Renwalde je žebi nětkaže 60lětna žona z pkuwowym sajědźenjom žiwjenje wsała. Dłóha khorosć je njeßoßowonu pjecza k tutej ſrudnej kroczeli nawabiła.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drježdźan. (Duzy domoj nadpadujeny.) Njeđoželu rano bu 43letny pschekupz, kiž bźěše w nozy na hłownem dwórnišchczu z njeſnatnym hromadże pił, duzy domoj na Jśoriku dróhu, hdyż chcyschе thežine durje wotamknyć, nadobo wot žwojeho kubupikowarja, kiž bźěše

General Aguillera, hakle njedawno pomjenowany generalny kapitan španiskeho wójska, jedyn z najhorliwišich předwojowarjow republikanskeho hibanja, je w Madridu wumrěł.

za nim schoł, k semi poraženy. Najebacź žynneho wobcarnja poradźi ßo njeſnatemu. Žwojemu wopotej lišłowanju z 250 hriwnami wutorhnyć a cźekowacź. Pschekwapa namakachu pozdźišcho bjes wědomja. Stuczeł, kiž je pjeća 30—40 lět stary, je žebi nješto kwarnych ramow pschicźahnył. Njepóznaty je cźeknył. — Paduſchtwa.

Pschi njewjedrje na dnju Božeho ßpitża ßu pschekupzowej mandželſkej w Lobjowych kupjelach jeje hódnoſtki, też ruczku toschku z 400 hriwnami hotowych pjenjez potradli. Pjatk bobuchu ßo paduſchi z paklicźemi do dźělańskeje ſtwy wožadneje ßotry w Blaſewizach, rospačźichu pißanſke blido a rubichu nětkaže 600 hriwnow hotowych pjenjez.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro ja jutſiſchi pjatk:** Wjnwjedrje jenoż pomałku pschiwhdża, budże hischcze trochu thłódne a njewobstajne wjedro.

* **W Krakowje póndźelu dweju jara šnateju lěkarjow a profesorow univerſitty dr. Kellnera a dr. Glatzela muž z žwojej žonje sawoła, kotraj bé pjecza cźežko khora. We wobydlenju, w kotrymż žona pjecza bydlešče, lěkarjow tśi mužeju nadpadachu, špitachu a wobdradowachu. Nadjeżnizy dr. Glatzela z namérjenym revolwrem nucźichu, so by žwojej žonje list napißał, w kotrymż ji poruczi, so by pschinjeſerjej lišta 4000 dollarow wudała. Mandželſka dr. Glatzela žebi w banzy tutu ſummu wupłaczicź da a ju šama žwojemu muježi pschinješe, hdyż też ju nadpadachu a špitachu. 4000 dollarow dostawschi trubjejnjy woteńdźechu a wobydlenje sady žebje šamknychu. Hakle za pół hodźiny bo dr. Glatzelej poradźi, so wuzwobodźi a dutje šamknjeneho bydlenja wuraźi. Policija, kotrejž ßo njeſłyschanu podawk wojeri, so hnydom ja rubjejnikami žuschcźi a w pózdnich wjeczornych hodźinach mjetnu wuſłedźi, hdyż ßo rubjejnizy khowachu. Mjeß policiju a banditami k cźekanju dóndże, pschi kotrejž jenoż z rubjejnikow cźežko sranichu. Pola sranjeneho dźěł 4000 dollarow namakachu. Policija je šwěcźiła, so ßo wo pinezniku bjes dźěła Sslawinſkeho jedna. Rubjejnizy, kotriż běchu rubjejnistwo pschihotowali, běchu hižo psched nětkotrymi dnjemi pródne bydło wotnajeli.**

Kriki z noweje Italskeje

Hdźež je Włoch słowjansku zemju na so storhnył, dyrbi so jeho kultura a rěč rozšěrić, słowjanska pak ma so wutupić. Pornjo temu bě pod awstriskim nadkněžeństwom kaž w njeljesach. — Wšudźom prindźechu do šulow italscy wučerjo a wučerki, słowjansku a khorwatsku rěč njeznajo, ale (abo tehdyla?) zacpiwajo, dźěći pak njerozumjachu ani słowěka italscy. Kajke to wuspěchi w prěnich lětach běchu, možeš sebi sam myslić. Nětko wučerjo dźěći do cyrkwjow wodźa a žadaja prědowanje w italskej rěči. Wjacy króć su so też łasiści do słowinskich Božich słužbow dobywali a italske prědowanje poručeli. Bi[illegible] dawno njemóża słowjanske mjenja znjesć. Nětko je też nowy prefekt w Goriey (Görz) zapowěd[illegible] mjena na wsach přeitalšćować. Buch[illegible] semne wukazy, kak maja so wot[illegible]. Stóž hišće swoje prjedawše mjeno [illegible] lirow pokuty. Kovačič (kowař) [illegible] Fabretti, Perhavec-Piere, Hrvat-Re[illegible] ni atd.

Jedyn dźěłaceł z Krasa (Karst) [illegible] mnoho ludźi bjez dźěła. Fašiſća [illegible] pod „komando." Je-li njejsy w zy[illegible] ći njedadźa dźěła. Dźěło so hubj[illegible] smy za hodźinu 2,25 lira zasłužili, [illegible] 1,50 lira. Stajneho dźěła njeje. [illegible] a sem za kruchom khłeba. Dawki [illegible] je prjedy 100 lirow płaćił, płaći nětko [illegible] winske nowiny su nam zapowědź[illegible] my, a njewěmy, što so w swěće stań[illegible] we wsy „tych čornych" (fašiści w[illegible] Ze sobu noša dwě ručnej granaty [illegible] (Gasmaske), třělbu, bajonet, a nóž [illegible] som. — Naše swójby su rozterhany [illegible] wšeho swěta. Tudy njenamakaće [illegible] z hłodom wumrjeć dyrbiale.

W Goriey je wulka khójenjowa[illegible] cija je mějićelej zakazała, Słowjanow [illegible] Zo njeby koncesiju zhubił, kaza wón [illegible] cam durje.

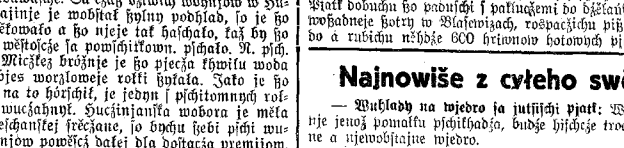

22. mej poswjećí so Usedomski kupjelanski móst. Wulki kupjelanski móst přez Peenu pola Mechlina, přenje zwjazanje kupjelow na kupje Usedom w Narańšim morju z twjerdym krajom.

Železniski jězdny plan. Płaćiwy wot 15. meje 19[illegible]

S Budyšćina do Rakez a Petershajna.

S Budyšćina	4,35	6.28		9,36	14.13	16.58	19.09	23,2o
„ Natarcjez	4,41	6.34	Jenoj	9,42	14.19	17.03	19.15	23,2o
„ Hdowa	4,45	6.38	pondjelu	9,46	14.23	17.07	19.19	23,3o
„ Małeho Wjelkowa	4,51	6.45		9,52	14.31	17.13	19.28	23,36
„ Radworja	5,00	6.54	6,58	10,01	14.40	17.32	19.37	23,45
„ Khańowa	5,05			10,06	14.45	17.37	19.41	23,49
„ Njeswačidła	5,12		7,07	10,13	14.52	17.44	19.48	23,56
„ Schelichowa	5,17			10,18	14.57	17.49	19.53	0,01
„ Rakez	5,25		7,18	10,25	15.05	17.55	20.00	0,07
„ Komorowa	5,32		7,24	10,32	15.12		20.07	
„ Wukrich Sdzar	5,39		7,29	10,39	15.19		20.14	
„ Hóšć	5,46		7,34	10,46	15.27		20.21	
„ Kulowa	5,53	6.56	7,40	10,55	15.34		20.28	
„ Njemzow	6,01	7.4		11,03	15.43		20.36	
do Wojerez	6,07	7.10	7,52	11,09	15.49		20.41	
ł Wojerez	6,16			11,18	16.15		21.00	
„ Horow	6,26			11,28	16.25		21.11	
„ Bjunja	6,37			11,37	16.36		21.21	
„ Proschim-Haidem	6,49			11,47	16.46		21.34	
do Petershajna	7,10			12,08	17.07		21.55	

Jenoj wšědne dny. Wšědne dny. Jenoj njedźelu a swjate dny.

S Petershajna do Rakez a Budyšćina.

S Petershajna		4.55	8.48	14.33	18,48	18.38		
„ Proschima		5.20	9.14	14.55	19,28	19.00		
„ Wjelsa		5.29	9.23	15.04	19,43	19.15		
„ Horow		5.42	9.34	15.15	19,54	19 26		
do Wojerez		5.52	9.43	15.24	20.03	19.35		
ł Wojerez		6.24	10.33	16.17	20,43			
„ Njemzow		6.32	10.42	16.22	20,49			
„ Kulowa		6.42	10.53	16.30	20,55			
„ Hóšć		6.51	11.00	16.38	21,03			
„ Wukr. Sdzar		6.58	11.07	16.45	21,10			
„ Komorowa		7.04	11.13	16.51	21,16			
„ Rakez	5.30	7.13	11.20	16.58	21,23			
„ Schelichowa	5.36	7.19	11.26	17.04	21,29			
„ Njeswačcj.	5.42	7.25	11.33	17.10	21,35			
„ Khańowa	5.50	7.32	11.40	17.17	21,42			
„ Radworja	5.56	7.38	11.46	17.23	21,48			
„ Mał. Wjelk.	6.05	7.47	11.57	17.32	21,57			
„ Hdowa	6.11	7.53	12.03	17.38	22,03			
„ Natarcjez	6.14	7.56	12.06	17.41	22,06			
do Budyšćina	6.20	8.02	12.12	17.47	22,12			

Wšědne dny. Jenoj njedźelu, srjedu a sobotu. Jenoj wšědne dny.

S Budyšćina do Radworja Wosporca a Lubija.

S Budyšćina	6.28	7.58	11,40		16.58	22.30
„ Natarcjez	6.34	8.04	11,46		17 3	22.35
„ Hdowa	6.38	8,07	11,50		17.7	22.39
„ Małeho Wjelkowje	6.45	8,13	11,57		17.13	22.44
„ Radworja (dwor.)	6,54	8.22	12.06		17.26	22.53
„ Radworja (fabl.)	7,00	8.28	12.12		17.32	22.58
„ Łutoćcia	7.04	8.33	12.17		17.37	23.3
„ Wukr. Dubrawy	7.09	8.40	12 22		17.44	23.8
„ Klukšicy		8.48	12.30		17.52	23.15
„ Suczjow		8.57	12.38		18.00	23.23
„ Zarja		9.06	12.47		18.08	23.30
„ Hrodźišćeja		9.15	12.55		18.16	23.38
do Wosporka		9.21	13.01		18.22	23.44
ł Wosporka	6.03 7.00	9.57		13.40	19.3	
„ Małeczjz	6.09 7.06	10.3		13.46	19.8	
„ Łutoćcia	6.14 7.11	10.8		13.51	19.13	
„ Klukšicy	6.21 7.18	10.15		13.58	19.20	
„ Mał Radworcz	6.26 7.22	10.19		14.3	19.24	
„ Kellic	6.37 7.33	10.30		14.15	19.35	
do Lubija	6.45 7.41	10.38		14 23	19.43	

Jen wšědn. dny. Jenoj njedźelu, srjedu a sobotu. Jenoj njedźelu.

Shorjelz. — Khorzebus — Barlin.

Se Shorjelza			4.21			6.00	6.17	7.50	11,15	11.4)	13.30	15.34	16.54					23.48
„ Charlottenho'a			4.34			6.13		8.03		11,55	13.43	15.47						0.01
„ Khodesdorfa			4.42			6.22		8.11		12,5	13.51	15.54						0.09
„ Hórki			4.52			6.28	6.39	8.21	11,43	12,19	14.04	16.01			17.54	18,24	20.34	0.19
„ Hufmanez			4.57					8.26		12,25	14.08	16.6				18.29		0.24
„ Hönichen			5.04					8.32		12,33	14.15	16 12				18.35		0.31
„ Nrežizo			5.14				6.52	8.41		12,44	14.24	16.20				18.43	20.49	0.38
„ Bé eje Wody		4.33	5.38	6.00			7.06	9.00	12,06	13,07	14.43	16.43			18.19	19,7	21.07	0.54
„ Slepeho		4.45	5.47	6.10				9.10		13,19	14.52	16.53				19,16		1.03
„ Hrodka		5.02	6.00	6.51			7.24	9.52	12,24	13,36	15.6	17.04		17,0	18,38	19 34	21.26	1.15
„ Wujezu		5.18	6.11	7.02				9.34		13,51	15.17	17.16		18,01		19,46		
„ Kokorzo		5.35	6.17	7.08				9.40		13,58	15.22	17.22		18,10		19,53		
„ Kibitzka		5.33	6.23	7.15				9.47		14,05	15.29	17.9		18,18		20,00		
„ Shorjelzka		6.40	6.30	7.22			7.55	10.30	12,52	14,14	15.44	17.36	18.05	18,25	19,28	20.1	21,58	1.37
„ Wětošowo		7.01					8.10	10.53		T	16 01				19.24	21,03	22.15	
„ Lubnowa		7.17					8.28	11.11	13,16		16.22				19.34	21 20	22.30	
„ Lubina		7.30					8.34	11.28	13,28		16.36				19 52	21,36	22.43	
do Barlina		9.12					9.47	13,05	14,40		18.15		19.35		21.10	23 24	24.00	

Jenoj wšědne dny hač do 30. hat. Wšědne dny. Jenoj njedźelu a swjatki.

Barlin — Khorzebus — Shorjelz.

S Barlina					—	—	7.00	7.12	8.22	11.08	Jenoj wšědne	12,42	14.52		19.1	18.40	21.26
„ Lubina					5,24	8.02		8.55	9.37	12.17	dny	14,28	15.52		16.50	19.46	23,12
„ Lubnowa					5.48	wot 1. hat. 8.35		9.12	9.50	12.23	hać wot	14,45	16. 6		17.08	19.58	23.24
„ Wětošowa					6.08	8.47	7.06	9.27			30. 9. 1. 10.	15,01	16.20		17 24	20.10	23.37
„ Shorjelzka		4.25	4.36	6.10		8.08		8.43	10.27	10.22	13.00	13,32	14 10	15,43	16.44	16.51	18.18	20.40	0.12
„ Kibitzka		4.33	4.43	6.17		8,08			10.34			13,39	14.17	15.49		17.00	18.25		0.21
„ Kokorzo		4.47	4.51	6.25		8,16			10.40			13,47	14.25	15,56		17.12	18.3		0.29
„ Wujezu		4.57	4.57	6.32		8,24			10.45			13,54	14.32	16,03		17.19	18.40		0.37
„ Slepeho		5.10	5.10	6.48		8,42			11.00	10.44	13.23	14,7	14.44	16,17	17.11	17.37	18.56	21.04	0.36
„ Hrodka		5.13	5.23	7.00		8,57			11.12			14,19	14.57	16.29			19,00		1.12
„ Wjeje Wody		5.25	5.35	7.14		9,27			11.25	11.05	13 41	14,32	15.12	16,45	17.34		19 27	21,26	1.23
„ Nrežizo		5.41	5.51	7.30		9,40			11.44			14,49	15.28	17,02			19.44	21 42	
„ Kamjenc		5.49	5.59	7.39		10,00			11.54			14.58	15.37	17,11			19.53		
„ Hufmanez		5.55	6.05	7.46		10,01			12.01			15.05	15.44	17,18			20.00		
„ Hórki		6.04	6 18	7.58		10,16			12.16	11.44	14.07	15,09	15.54	17,30	18.02		20.08	22,01	
„ Khodesdorf		6.12	6 26	8.6		10,26			12.24				16 02	17,38			20.16		
„ Charlottenhof		6.21	6 35	8.16		10.39			12.33				16.10	17,47			20.25		
do Shorjelza		6.34	6 48	8.32		10,55		10.03	12 45	12.07	14,30		16 24	18,00	18 23		20.39	22.56	

Wšědne dny. Jenoj njedźelu a swjatki.

S Lubija do Wosporka, Radworja a Budyšćina.

S Lubija		8.35		12.18		17.22 20.12 21,45
„ Kellic		8.44		12.21		17.31 20.21 21,54
„ Mał. Radworcz		8 51		12.28		17.38 20.28 22 01
„ Klukšicy		8.54		12.32		17.42 20 32 22,05
„ Łutoćcia		9.1		12.38		17.48 20.38 22,11
„ Mateczjz		9.6	Jenoj njedźelu,	12.43		17.53 20.43 22,16
do Wolporka		9.11	srjedu a sobotu.	12.48	Wot pondjele hać do pjatka	17.58 20.48 22 21
ł Wolporka	5.37	9.45	Jeno.	13.20		18.24
„ Hrodźišćeja	5.41	9.51	jejne sobotu.	13.27		18.31
„ Zarja	5.51	10.0		13.36		18.39
„ Suczjow	6.1	10.8		13.45		18.47
„ Klukšicy	6.9	10.16		13.53		18.56
„ Wukr. Dubrawy	6.17	10.24	13.0	14.2	17.54	19.04
„ Łutoćcia	6.22	10.29	13.5	14.7	17 59	19 09
„ Radworja (fasl.	6.27	10.34	13.10	14.12	18.04	19.14
„ Radworja (dw.	6.33	10.41	13.16	14.19	18.10	19.20
„ Mał. Wjelkowa	6.44	10.50	13.25	14.30	18 20	19.30
„ Hdowa	6.49	10.55	13.30	14.35	18.25	19.35
„ Natarcjez	6.53	10 59	13.34	14.39	18.29	19.39
do Budyšćina	6.58	11.04	13 39	14.44	18.34	19.44

Jenoj wšědne dny. Jenoj njedźelu a swj.

S Bišlopiz do Kamjenza.

S Bišlopiz	6.50	13.43	18.43	23.00		23.2
„ Schmuborna	7.00	13.52	18.51	23.09		23.36
„ Worschowa	7.11	14.02	19.1	23.19		23.46
„ Rachlin	7.23	14.13	19.12	23.29		23.56
„ Salschkowa	7.33	14.23	19.22	23.38		0.05
„ Protes-Thonberga	7.39	14.29	19.28	23.44		0.11
„ Brěžnje	7.46	14.36	19.35	23 51		0.18
do Kamjenza	7.58	14.46	19.45	0.01		0.28

Wšědne dny. Jenoj wšědne dny. Njedźelu a swjatki dny wjecor.

S Kamjenza do Bišlopiz.

S Kamjenza	4.50	11.52	13.23	13.40	17 11	21 35
„ Brěžnje	5.03	11.44	13.41	13.54	17 23	21.46
„ Protes-Thonberg	5.11	11.50	13.49	14.02	17.29	21.52
„ Salschkowa	5.22	11.59	14.28	14.28	17.38	21.5)
„ Rachlin	5.32	12.03	14.39	14.39	17.47	22.08
„ Worschowa	5.45	12.20	15.02	15.02	17.59	22.19
„ Schmuborna	5.57	12.31	15.18	15.18	18.10	22.30
do Bišlopiz	6.08	12 41	15.30	15.30	18.20	22.40

Wšědne dny. Njedź. a swj. dny.

Běla Woda — Muzakow.

S Wjeje Wody	5.41	7.31	9.31	12,08	12.27s	14.45	16.43	19.23
„ Waldhaus	5.54	7.38	9.44	12,20	12.34s	14.58	16.50	19.35
„ Kijanjte Hóry	6.02	7. 6	9.52	12.27	12.42s	15.06	16.58	19.43
do Muzakowa	6.06	7.50	9.56	12.31	12.46s	15.10	17.02	19.47

‖ Djelawy bjeń. S Jenoj njedźelu.

Muzakow — Běla Woda.

S Muzakowa	5.04	6.41	8.31	10.42	13.09	16.12	18.32	20.41	21.56
„ Kijanjt. Hóry	5.09	6.46	8.35	10.47	13.15	16.17	18.41	20.47	22.02
„ Waldhaus	5.15	6.54	8.44	10.55	13.24	16.25	18.50	20.56	22.11
do Wjeje Wody	5.24	7.06	8.50	11.01	13.31	16.31	18.56	21.2	22.17

‖ Jenoj djelawy bjeń.

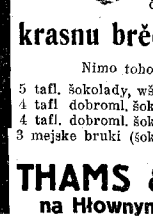

Pjatk a sobotu
Štóž
punt paleneho kofeja
wšo jene, kajkeje płaćizny, kupuje dostanje
krasnu brěčkowu kanu
Nimo toho poručamy:
5 tafl. šokolady, wšel. jena 100 gr. 1.—
4 tafl. dobromil. šokol. jena 100 gr. 0.95
4 tafl. dobromil. šokol. jena 100 gr. 1.—
3 mejske bruki (šokoladowe) jenož 0.25
THAMS & GARFS
na Hłownym torhošću 8

Landständische Bank
des ehemaligen Sächsischen Markgrafthums Oberlausitz in Bautzen dawa
hypothek
na wjesne a m ješčanske ležownošće,
wosebje też k wotmjenjenju wupowědźenych nahódnos'enych hypothekow
Tohorunja so poručuje za nalutowanki w swojim syrotanu wěsty[illegible]
bankowskim wotdźělenju za nalutowanki

Müllerec konditornja
na Póstowym namješće

kotruž Serbja rad wopytuja,
poruča najlěpše pjećwa we wulkim wukjerku.
Rozesłanje nanajspušćomnišo

Wšě družiny lanojidłow
na stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Handrij Strumpa
w Budyšinje
na Róžowej hasy 15
poruča
meble
a potsrowane twory
Sym Serb!

Kofej : kakao
kolonialne twory
KURIO
[illegible]

Haj, pola
J. Schicbaka
na Mužakowskej drózy 4
kupiš jězdne kola kaž Opel, Brennabor, Diamant, Janko po jara tunich płaćiznach a najlěpšeje kajkosće. Namakaš tam cyle w sće mjez
200 kolami
něšto přihódne też na wotpłaćowanje
Wobhladaj sebi tola raz wukładne wokna na
Hornčerskej hasy 18

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšim hamiskim hejtmanstwje
Skład ra[illegible]arsk. mašinow a gratu wšem družin

kupuje'e jenož najlěpše ale tola płaćiznohódne pola firmy
R. Raksch w Budyšinje
na Šulsk. hasy a w Njeswačidle, tel. 215

Nawěštki přinjesu wužitk!

Hoščenc w Pančicach
Druhi dźeń swjatkow wot wječor 8 hodź.
zjawne reje
Zastup za mužskich 1.— hr., za žónskich 60 pj.
Z tym su reje a dawk zapłačene
Wutrobne přeprošuje **zarjadnistwo**

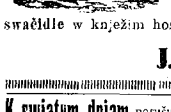
Mam sobotu 23. meje transport
rańsoprusk. kruwow
wysokosućelnych a z ćelatami a też młody skót w Njeswačidle w knježim hoščencu na předań
J. Korch w Kulowje

K swjatym dnjam poručujemy po najniższich dnjowych płaćiznach **najlěpše howjaze, ćelace a swinjace mjaso,** wšelake **kolbasowe a sušene twory, najl. kolbukowu kolbasu a čopte kolbaski, kolbasu** pt. wot 60 pj. hać punt 40 pj., po 5 puntach tuńšo
Pötschkec [illegible]**nistwo w Budyšinje na Žitnej hasy**

Wobleki
k wušiwanju hotowe
Günther
w Budyšinje
na Žitnej hasy 9

Běrny
20 ctr. na předań
na Horje 14 p. Njeswačidła

Kucheń
nimale nowa 98.— hr., meble
kčežeje družiny a soły w
Seifertec składnost. kupje
na Kamjentnej hasy 29 a na Drjewowych wikach 7

Nimale nowe
žonjace a mužace
kola
směšnje tunjo na předań
Seifertec składnost. kupy
na Kamjentnej hasy 29

Słomu ma na předań
Hunius, swobodne kubło
w Jěšicach.

Dźěćace a sportske wozyčki
su tunjo na předań
na Cyhelnskej hasy 10

Gardiny
pisane, dobry wol, zwjerśne gardiny — story marquisety a tkaniny za zawěški
Wulki wubjerk, jara tunjo
KURT ERLER
na Žitnych wikach 11, znapřeča „Złoteje Hwězdy"

Małe ratarstwo
so při 10 000 hr. napłaćenju kupić pyta. Poskićenja pod **H 22** na wud. „S. N."

Přiloha k čisłu 116

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 21. meje 1931

100 lět Maćica Česka

Wot 16. hač 18. meje woswjeći Maćica Česka jubilej 100lětneho wobstaća na najdostojniše wašnje. Sobotu powitachu so přećelnje přeprošeni zastupjerjo słowjanskich maćicow a druhich podobnych towarstwow na swjatočne wašnje we swjedźeńskich rumnosćach nowoje powšitkownje knihownje hłowneho města Prahi přez k. měšćanostu a jeho knjeni mandźelsku. Njedźela běše z hłownym dnjom wuznamneho swjedźenja. Dopołdnja po 9 hodź. pjelnješe so čestna žurla narodneho muzeja ze swjedźeńskimi hosćemi. Z dypkom w 10 hodź. zastupi k. president Masaryk, zo by ze swojej přitomnosću zhromadźiznu počesćił. Zdobom postanychu wšitcy přitomni a z galerije zaspěwa znate spěwarske towarstwo „Hlahol" narodnu hymnu „Kde domov mój". Na to powita předsyda češeje Maćicy k. prof. dr. Purkyně z wutrobnymi słowami k. presidenta, ministrow a druhich wuznamnych wosobow a wšitkich hosći. K tomu přidruži so k. minister šulstwa Dérer. Dale wupraji chu swój dźak za přeprošenje a zbožopřeća swojich towarstwow zastupjerjo cuzych maćicow a podobnych towarstwow. Jako prěni rěčeše městopředsyda najstarše Maćicy, Maćicy Serbskeje w Nowym Sadźe, kotraž je 4 lěta do češeje maćicy założena, přepodaju krasnje wudebjenu knihu jako jubilejny dar. Dale jimachu so słowa wotpósłancy druhich maćicow, mjez nimi też předsyda Maćicy Łužisko-serbskeje dr. Herman z Budyšina, kiž z k. sudn. radu dr. Symankom našu Maćicu zastupowaše. Po dalšim spěwje „Hlahola" poda k. docent dr. Prokoš přehlad dźěławosće Maćicy Češeje we zašłych 100 lětach, wuzběhnjo, kelko knihow a spisow je wudała, a spomni dźaknje na wuznamnych sobustawow tutoho spomožerskeho zjednoćenstwa, mjez nimi też k. presidenta Masaryka. Hišće jónu zaklinča spěw jako dostojne skónčenje tutoho wažneho dnja za Maćicu Česku.

Popołdnju zhromadźichu so na přeprošenje słowjanskeho wustawa sobustawy Maćicy Češeje a hosćo w krasnej zahrodźe něhdyšeho Lobkowickeho hrodu na Małej Stronje, wobdźiwajo krasny wuhlad na Hradčany a přez Woltawu na prastare krasne město.

Póndźelu dopołdnja w 10 hodź. wotewri k. prof. Wolf, předstejićeŕ narodneje knihownje a archiva, w narodnym muzeju wosebitu wustajeńcu k česći Maćicy a poda přehlad najzajimawšich lisićinow z časa nastaća towarstwa, wšitkich přez Maćicu a z jeje pomocu wudatych knihow a spisow atd. Najwjetši zajim wubudźichu pola Łužićanow wšelake dopisy założerjow našeje Maćicy, Smolerja a Hórnika, kaž też njeznata podobizna Hórnika jako młodeho bohosłowca. Připołdnju pak pohosći Maćica Češka swojich hosći w Obecnym domje města Prahi hišće raz nanajhospodliwišo, hdźež so swjedźeń ze wšelakimi dźakapołnymi naréčemi skónči.

Swjedźeń wostanje za wšitkich, kotřiž smědźachu so na nim wobdźělić, z hłubokim začišćom. Maćica Češka njech dźěła dale kaž dotal zu duchowne pozběhnjenje swojeho naroda a jejne dźěło budź našej Maćicy z pohonom a přikładom.

Wuznamny swjedźeń w klóštrje Marijinej Hwězdźe

Z **Marijneje Hwězdy.** Sobotu rano zwony tak swjatočnje zwonjachu a wozjewichu wokolinje, zo so za ćichimi klóštrskimi murjemi žadny swjedźeń wotměwa. Na tutym dnju swjećeštej duchownej knjeńnje swój złoty jubilej definitivneho přiwzaća do klóštra. Stej to knjeńnje Paulina Hańža Haškec, rodź. 8. póžnjeńca 1854 w Sulšecach (w Hornjej Łužicy) a Sophija Lejna Schröderec, rodź. 6. małeho rožka 1859 w Kyowsthalu (w Slezyskej). Zadrasćenej buštej 5. nazymnika 1879 a swjatočne sluby wotpołožištej 16. meje 1881, přisłušatej potajkim přez 50 lět tudomnemu klóstrej. Knjeńna Sophia běše z dołholětnej předstejićerku bołčanego wustawa a knjeńna Paulina měješe wšelake zastojnstwa zastarać. Na jeju jubilejnym dnju měješe wysokodostojny k. propst Maćek swjatočnu Božu mšu na khórje (hdźež je tež woltaŕ a připódła piśćele). Po evangelju přistupištej jubilarej k woltarjej a wotpołožištej wospjet swjatočne sluby po klóštrskim ritusu, runjeż kaž před 50 lětami, tola z tym wuwzećom, zo město zeleneho wěnčka złoty dóstaštej, kotryž jimaj knjeńna priorka na hłowu staji a Hnadna knjeni přičini. Tutón wurjadny swjedźeń wotmě so jenož w najwužšich klóštrskich kruhach, hakle pozdźišo přiwdźechu krjewni přećeljo a přejachu jimaj zbožo k wosebitemu swjedźenju. Njech su jimaj hišće mnohe lěta spožčene, zo byštej dale swojemu njebjeskemu nawoženi služić mohłoj.

Na samsnym dnju přiwzachu so štyri kandidatki do klóštra. Su to wučerka Marhata Tiedemanneć z Braunsberga w Rańšej Pruskej, hdźež bě z dohladowarku universitneje bibliotheki, Hana Wenelec z Kamjenicy, kiž budźe so wosebje w hudźbje wuwučować, zo by pozdźišo hudźbne hodźiny přewzała, Marta Meierec ze Žitawy, kotraž chce so wothładanja khorych wěnować a Hana Šołćic z Rózanta, dźowka kujeza pjekarskeho mištra Šołty, kiž budźe domjace dźěła wukonjeć. Wona budźe tak mjenowana „běła kujeźna", tamne pak čorne, wosebje za khór postajene. Poł lěta budu kandidatki, druhu połoju lěta pak novieki. Noša w tym času běły habit (drastu). Po lětku a dnju so zwjetša swjatoče zadrasća. Štóž nima powolanje ke klóštrskemu žiwjenju, móže po tutym lěće pruhowanja zaso wustupić. Nichtó so do klóštra njenuzuje, kaž sej to ludźo druhdy mysla a sej baja.

Cežki zliwk w Delnjej Slezyskej

Sobotu wječor rozpuščeješe so nad delnjoslezyskim městačkom Strehlenom ćmjel, tak cežki, kajiš jón tam ludźo dołha njepomnja. Njesmjerne wody ćichachu so z mróčelow na zemju. Za krótki cžas běchu wšitke dróhi a naměsta, wulkodźowanišcža a sahrody powodźene, dokelž roły wodu doščrěkać njemóžachu. Nimale wšitke pinzy města běchu pócžerte a w mnohich pschisenskich bydlenjach steješe woda pol metra wyšoko. Woda pschiplawi wjele błóta do sahrodkow, w kotrychž dotal wschitko tak rjenje bo selenjeschе a lěpjeschе. Sdobom se slinkom sahładźejsche cžežki njewjedrowy wichor a krupy dokónčichu sapuščenje. Wschudźom je kčenje je hrodowych schlotowov sdrjene a nadźija na dobry hodowny wumoschk je sniczena. Trajeschе hodźiny, doniž bo wodna njesdźaka a hischcze dlěschi cžas po njewjedrje dyrbjachu wobydlerjo krupy i łopaćemi wuhrjobować.

Powěsće wo našich serbskich bratrach w Teksasu

Na njedźeli Palmow teŕ w Teksasu cžrjódła serbskich dźěcži bu konfirměrowana a to we Windchstru. Konfirmacija hama bě němska. Přeh njej spěwachu bo němsce a jendźelske kérluschе. Potom pak spěwasche bo też zyły rjad serbskich kérluschow. Po konfirmaciji bychu potom hischcze hoscžiny w jenotlinych swójbach. A teŕ tu bo serbscy spěwasche a sabawjeschе. Tak bebi naschi serbscy bratrja sa schérokim morjom waża bebi swoju serbsku macžeinu rěcž! A kak je pola nas — — —

Wo jara wjele serbskich wožadach njeje teŕ lětha sahnjo žaneje serbskeje konfirmacije bylo. Zaneho jenicžkeho serbskeho błowcžka bo na tak nětkotrej konfirmaciji njeje pschisilo abo spěwało, hdyž bésche snadź samo hacž do 2000 procentow serbskich dźěcži. Serbscy starschi, hdy dopominacže wo bo, so je hrěch, hdyž swoje dźěcži njeznadacže serbscy konfirměrowacž! Boża schwórta kajuja rěcžka: Ty dyrbiš swojeho nana a swoju mać cžesceć!!! Tutu kasnju wy pschcze pschestupicže, hdyž waschu, wam wot wótzow namrětu serbsku rěcž sanjechacže. Serbska wotucžacže!

A. Wěsař.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Pirn... (Zdichi mjenju bo jatepić.) Njedźelu papuje bilo Pirna—Postawkscho pschewjesa 25 kónty pomjasny wothładat Sonnensteinskeho wustawa pschi kupanju we Łobju bo jatepił. Cžežko njejsu hischcze wulkowacži mósli.

* S Drježdżan. (Wušud we Wulkohajnikim jednanju). W jednanju pschećiwo 33 wobstorjenym narodnosocialistam a pschiwinikam němskostatneje khorhoje dla sranjenja we Wulkohajnje bu piatk wjecžor wužudno wojjewjeny. S 33 wobstorjenych buchu sydmjo nazdali a dźesacžo pschiwižowarjo němskostatneje khorhoje sajudźeni. Dla strascžneho cželneho sranjenja a hrubeho njedorcžinstwa dostachu sajudźeni nazi wot dweju hacž do pjeć měsazow jastwa. Sajudźeni pschiwižowarjo němskostatneje khorhoje buchu dla kaženja sjawneho mjera abo strascžneho cželneho sranjenja sajudźeni a wotsu k tsjom hacž pjeć měsazam jastwa.

Budyske powěsće

(Pokračowanje.)

XVI. Lubin a Budyska wodaŕnja.

1) Před wjele lětami bě strójnik dóstał wot měšćanskeje rady nadawk, zo by město wobstaral z wodneje rěki. Dokelž pak připrawa wjele pjenjez płaćeše, bě so zwjazał, zo hłowu wopruje, hdyž so wěc njeporadźi. Bě wužiwał jenu ze starych wěžow při muri, bě w njej zatwaril připrawu, kiž měješe wodu do města wodźić. Wěc pak so njeporadźi. Tuž strójnika zajachu a chcychu jeho wotprawić. Wón wšak we nocy wućekny a so wukhowa na horu pola Bělšec. Mučny so tam lehny a wusny. Jemu so dźiješe, zo wulka myš tči w jenej roli wodaŕnje a zo bě so zo tym připrawa zatykała. Hdyž wotući, rozsudźi so, zo hišće raz pójdźe k měšćanskej radźe a prosy wo to, zo směł wodaŕnju hišće raz přepytować. To jemu też dowolichu. Strójnik woprawdźe nadeńdźe wulku myš, wućahny ju a wodaŕnja bě hnydom w rjedźe. Ta hora pak bu nětko pomjenowana „Traumberg", z čehož pozdźišo nasta „Tromberg."

2) Wodaŕnja w Budyšinje raz njechaše hić, bjez toho, zo bychu winu wuslědźili. W samsnym času bě na Lubinje wandrowski připołdnju w ćopłym słóncu wusnył. Jemu so dźiješe, zo na wěstym městnje w role wodaŕnje sedźi wulka žaba, kiž cyły rołu zatyka, zo woda dale běžeć njemóže. Wandrowski zdźěli swój són Budyskim radnikam. Tući dachu rołu přepytować a — woprawdźe — žaba so tam namaka. Město zasy měješe wodu. Wandrowski dósta bohate myto a hora dósta k dopomnjeću na són wandrowskeho mjeno „Traumberg" abo „Tromberg".

Přisp.: Kaž je widźeć, njemóža Němcy sej němske mjeno serbskeje hory Lubin derje wukładować.

XVII. Wódny muž w Sprěwi.

Pola papjerńika na Židowje běži Sprjewja nimo skalneho brjoha. Tuto městno so mjenuje „kólpa". Židowske hólcy so tam rady kupaju, dokelž je rěka tam jara hłuboka. Woni też powědaju, zo tam we hłubinje wjedu do skałow dołhe a wulke pincy, we kotrychž bydli wódny muž. Ludźo su jeho też hižo na brjózy widźeli. Bě to mały muźik w čerwjenym kabaće. A kóždy króć, hdyž bě so pokazał, zatepi so něchtó w Sprjewi.

XVIII. Franciskan w Budyšinje.

Léta 1225, potajkim hišće za čas swj. Franciska, so poswjeći w Budyšinje cyrkej z klóstrom Franciskanow. Klóštr a cyrkej so spalištaj 2. pražnika l. 1598 a njejstej so wjacy natwarilej. Dźensa hišće w Budyšinje steja rozpadanki něhdyšeje Mnišeje cyrkwje. W času, hdyž klóštr hišće kčěješe, bě tam mnich, kiž bě sej wot swojeho namrěwka skhował drobotny pjeršćeń, złoty rjeńcaz a z drohimi kamuškami wusadźeny kříž. Tute drohocinki skhowaše w kašeru, kiž steješe w rownišču cyrkwje. Kluč ke kašcej wisaše w klóštrje. Hdys a hdys mnich w nocy dóndźe do rowniśca, zo by so radował nad swojim pokładom. Raz bě też zasy pobył pola swojeho pokłada a ducy zlubi potom kluč w klóštrskej zahrodźe. Tak ruče hač běchu druzy mniša kruče wusnyli, poda so franciskan zasy ze swěcu w rucy do zahrody, zo by kluč pytał. Po zdaću wšak jón namakał njeje, přetož hišće w l. 1845 su pječa w nocy mnicha z jeho swěcu widźeli.

XIX. Zaprajenje wóhnja w Budyšinje.

Započatk 17. lětstotka přińdźe raz cyganska swójba do města. Dokelž běchu nimale wšitcy swójbni khori, pytachu sej bydlenje na něšto dnjow. Nichtó wšak jich přijimać njechaše. Zrudni a zymu mrějo sedźachu nětko při wrotach. Tuž přińdźe khudy muž, tón so jich wopraša, što jim je a wza jich potom sobu do swojeho khuduškeho bydlenja při Hošic basy. Da cyganam komoru, pohosći jich z jědźu a picom a připrawi jim nócležwo na słomje. Nětko dnjow cyganjo pola njeho wostachu, doniž njemóžachu zasy dale cahnyć do swojeje domizny, do Wuheŕskeje. Přjedy hač so rozžohnowachu ze swojim přećelnym hosćićelom, rjekny cygan k njemu: „Njechamy z njedźakom tu wotenić. Wot nětko budźe twój domčk wukhowany wot wóhnja njech so też cyle město na popjel spali!" Z tym wón wohenj zapraji a so wotsali. Wobsedźeŕ khěžki dźě zwoprědka njewěrješe słowam cygana, ale hórzy so přeswědči, zo bě cygan tola wěrnosć prajił. Po nětko lětach bu Budyšin wot Waldštyna dobyty a wot kejžorskich wojakow wobsadźeny. Waldštyn hórzy potom zasy do Čech wotćahny a zawostaji w měšće połkownika von Golc. Hdyž so Saksojo bližachu, da tutón předměsta Budyšina, zapalić, wětr woheń dale njesešе do nutŕkowneho města a hórzy so Budyšin z płomjenjom paleše. Jenož mała khěžka při Hošic hasy wosta njewobškóděna, a to běše domčk, hdźež bě cygan přenocował a hdźež bě wón woheń zaprajił. Wojacy nětko króć smólnje wěncy na twarjenje pojsnychu ale třěcha so njezapali. Twarjenje so hakle l. 1840 wottorha, dokelž bě khětro wisate. Dźensa je na tym městnje zahroda.

Po druhej powěsći přenocowachu ći cyganjo pola muža w „Mnišej cyrkwi". Cyganka potom při rozžohnowanju woheń zapraji. Tute zarjekowanje měješe 100 lět skutkować. Cyganka też da radu, zo mu so dešco na wuheń położić, hdyž tola raz woheń we domje wudyri. Potom cyganka hišće na třěchu zlězny a woheń zapraji. Runjeż běchu budki w rozpadankach Mnišeje cyrkwje najbóle zapalne a wot wóhnja wohrožene, to tola so přez 100 lět ženje njespališe w Budyšinje prajachu: „W Mnišej cyrkwi so njepali." Jenož jónkróć dźěl šindźeloweje třěchi so zapali, ale woheń hnydom z dešcow hašachu. Skónčnje pak tola zaprajenje cyganki wjacy njeskutkowaše, přetož 10. małeho rožka l. 1894 so wšě khěžki w Mnišej cyrkwi na popjel spališe.

XX. Kemšenje zemrětych w Tuchořskej cyrkwi.

Budyski rěznik bě pobył na wsy, so trochu zarjekomdźił a nětko pozdźe wječor po Zhorjelskej dróze do města kročeše. Běše to w novembrje. Hdyž dóndźe njedaloko Bohatych wrotow k Tuchořskej cyrkwi, pytny swěcu w cyrkwi, kiž so tehdy hižo jenož hišće jako pohrjebna cyrkej trjebaše. Zastupi do Božeho domu, zo by připoskał předowanje. Klobuk před wobličo dźerži a sćicha Wótčenaš šeptaše. Potom stupi bliže k staršej žonje, zo by z njej do jeje spěwarskich zhladał. Spodźiwne zynčenje zakliňča w Božim domje, cyła cyrkej bě dźiwnje wuswětlena. Rěznik sej wobhladny kemšerjow a kemšerki a spózna mjez nimi mnohich znatych, wo kotrychž pak tola wědźeše, zo běchu dawno hižo njeboh. Žona na jeho boku jemu kiwny, zo by cyrkej wopuścił. Strach jeho zaja, wón durje wotćini a z cyrkwje ćekny. Lódy bě přez próh stupił, to zasłyši žałostny prask sweca zhasny a z Pětrskeje cyrkwje w měšco časnik čepješe. Rěznik liče a hlej, bě to runje wo połnocy. Jemu so zecny, ze strachom čerješe k wrotam a powě strašnu powěsć měšćanskemu wojakej, kiž jemu wrota wotčini.

(Přichodnje dale).

* S **Kamjenizy.** (Cžejšti krwawny njesłuk w Rudnych Horach.) Sobotu popołdnju je, kaž kriminalny hamt wojsewja, we Wolešchnizy w. K.-H. bydlazy 27-letny woženjeny hórnik Kiehl w kamjennym domje bydlazeho 36ličtneho tohorunja woženjeneho tkaza Brunka w swadźe zakkoł. Wobě zwójbje běschtej dźěrzi dla we njepschesjenosći žiwej. Tež sobotu běschtej so mandźelskaj dźěrzi dla wurěčowatej. Hdyž běschtaj so mandźelskaj z dźěła wrócźiłoj, je Kiehl Brunkowu žonu na dworje zadźerzał, na cžož Brunkowa swojeho muža zawoła. Hdyž Brunk na dwór pschińdże, plistowasche jeho Kiehl najprjedy a potom tkó jeho z nožom, tkž dźerzesche hižo wotewrjeny w ruzy, do ležeze strony schije, pschi cžimž trjechi jeho do hronoweje žily. Brunk mócjesche so hischcze hacź do tuchnje swojeho bydlenja podacź, hdźež pak so swjese, a prjedy hacź lekarska pomoz pschińdże, wumrě. Kiehl pak najprjedy cžakał, poslědnjcho pak staji so policiji a bu sajaty.

* S **Hermsdorfa** w Rud. Hor. (Woheń z błyskom nastał.) Pschi njewjedrje, rozpuschcžiwšchi so sobotu popołdnju nad tuzyšchej krajinu, dyr, błyst do brózkje kubleŕa Liebschera w Hornim Hermsdorfje a zapali. Woheń dischestorži bórzy tež na druhe, wósche z žłomu krute tworjenja dwora. Zuły z schtyrjoch twarjenj wobstojazy dwór so wotpali. Nadobu mózachu z wjetschcho dźěła, štož -ak wschón wukhowacź.

* S **Oschatza.** (Staruschku we žiwym bydlenju wotmrěwa namakali.) Wudowa dźěkarja Bernhardia pschi proviantišim hamcje, 72letna Hana Bernhardtowa, bu we žiwym bydlenju mortwa namakana. Sawołany lékar zwěsći, jo je zmjercź hižo psched nječhto cžasom psche slomjenje mózhow pschińdźała. Wot sobotu njeběchu zobuhybdlazi staruschku wjazy widźeli.

* S **Wühlena.** (Rosbuch w Bühlenskich brunizowych wobkopkach.) W nozy k njedźeli bu w briketowej fabrizy Bühlenskich brunizowych a milinowych dźěłarjow, kiž A.-G. Sakkim dźěłarjam słuschcza z rosbuchnjenjom schkoda na twarjenjach načinjena. Wobsoby pak žo njeschranichu. Dźěło w dźěłarni žo njepschetorhnje.

Znjezbożenja na drózy

W **Hirschfeldze** pola Zitawy njedźelu wjecžor schmórkny žo na straschnym dróhowym kschižnischcžu Rydnutowski automobil motoroweho kolesarja, kiž pokhadza se Zahanskeho werkrješa. Motorowy kolesaŕ wosta se zlomanej nohu cžo. Sozijej pak žo zaneze schkody njesta.

*

Njedźelu popołdnja w **Hennersdorfje** pola Shorjelza njedaloko tamnischeho kujeżeho dwora motorowaj kolesarjej do žo srashchtaj. Wobaj žo na hłowje cžežko franischtaj a žeži stawy złamaschtaj, so dyrbjachu jeju do Shorjelskeje khorownje dowjezcź.

*

W nozy k njedźeli na Pśinjizkej nakcajnej drózy pola **Drjezdżan** motorowy kolesaŕ do nětkhe 50 wobrobow chylneje cžrjódy ludźi sajedże, tkž rsched nim w zamjenym žerje dźěsche. Motorowy kolesaŕ padze a žo cžežko zrani. Tež z marschčerowazych žo jedyn muž cžežko zrani. Wo-Jeju dyrbjachu bjes wědomja do khorownje dowjezcź.

Přilopk

* Zentnaŕ **dynamita pokradnyl.** We wobhołenju dźěłonjemnika pola Frankenthala w Pfalzu namakachu zentnaŕ dynamita a 100 metrow žełeze a zbrachu jemu to, pschetož bu šwjescźene, so je rosbuchadło kradnyl. Padnycha a jeho pomocznikow sajachu.

* 82 **litny nawożenja.** Na stawnischtwje w Kralowzu je 82letny staroveteran Bjedrich Naumann, wojowaŕ w bitwach 1870/71 pola Saarbrückena, Gravelotte a Sebara, wobhdźelnik pschi wobkhowanju a cžełenjenju do Parisa, druhemu rasej we žiwym žiwjenju swoje pschipowědanje pschipowědźił.

* **Zyrkwine ruježnistwo w Prazy.** We hławnej Prazskej sej zyrkwi na Staromšteskim namjeschcze bu pondźelu we nozy thrjoble ruježnistwo wukonjane. Stucžer rosbi kraznu, z léta 1770 pokhadźazu monstranzu, wulamawschi dźěło z mjeje a z tym naczini njeschmérnu schkodu. Na podobne waschnje bu tež ziborium skónzowany. S powočnych woltarjow buchu z kwjeczkow swj. Marzje nawuschcžiny, naczinjizy a schjiłki na stołach rjeczałkach, skote wutrobicžki ał. rubjene. Tež někotre jałmožnizy rospaczichu. Hódnota skota a złébra pokradnjenych pschedmjetow wuczinja 4000 kronow, idealna hódnota pak žo dozyła wobliczcź njeda. Sa rubjeznikom nimaju dotal śleda.

* **Wobym wojerskich twarjenjow w franzowskich** Alpach žo wotpkawiło. Blizko wóch Chapieux w franzowskich wyšokich alpach je pschi wulkej horjaze pohlednich dnjow lodowa fyzniye wottak. Wokolo 1000 kubikmetrow rosbórka wuběża do dola, swottorha wobym twarjenjom, kiž wojerskim sanérom słuzachu, a wobschkodźi schtyri datsche.

* **Woheń Komnowskeje statuje opery.** W statnej operje w Komnom wudyri schtwórtk popołdnju w 2 hodź. pschi prusy w kulisach woheń. Prjedy hacź nóžesche wohnjowa wobora sapschinnycź, palachu žo wschitke městnosce za jewischczom. Wohnjowi woburnizy a wojazy dyrbjachu so na to wobmjesowacź, pschihładowanischcžo schkitacź. Wulki woheń mózachu hakle po schtyrihodźinskim wojowanju podusnyć. Wschitke dźiwadołowe potrjeby žu sniczene. Jewischczo je dospalnje stónzowane. Pschestoczenjn wohnja do pschihładowanischcža sadźěwa žo jenož še żelesnym zawěschkom. Se systematiskim dźełom woborow móżesche žo pschihładowanischcžo, kiž běsche w najwjetschim straschc, wuchowacź. Pschi haschenju wohnja franzišu je 40 wobornizy cžežko a lohko abo sajedoscžichu žo z kurom a dyrbjachu žo do khorownje pschewjesecź. Woheń je pjeczi se sabapnjenjom w jenej z dekoracznych nésinstocžow nastał. Schkoda žo zdawna se zawěscźenskim pjenjesom njenarnua. Saschowane wosta jenicžky lewe pobocžne schihdźo opery.

* **Cžežke njeszbože z rosbuchnjenjom złotcžo cžełwa.** Blizko Soissona laboraschce žo cžrjódu jutowobowjanskich dźěłacžerjow z tym, so sdźerasche na pschestrěni, wot wojny pustej leżazej, kamjenje, so by žo za ratarstwo sazo wužiwacź mohła. Pschi dźěle pschinidźachu na slepe cžełwo wjetschcžo kalibra, kiž nadobo rosbuchnu. Tjo dźěłacžerjo buchu hnydom mortwi, mjes tym so schtyrjo druzy sdźěła žo na smjerca cžežko zranichu.

Zbožo dyrbi człowjek měć!

Někotrykuli padnje na khribjet a stama žebi nóž, druheho pschecžiwo spschnik a wón wotenđže se strowymi stawami. Po żelesnisku cžarje Czenstochow-Radomsk cžuntpasche žo jedyn dźěłacžeŕ z palenzom trocžku wosłożenu, a mnjesche znadź žebi na haru, kotraž na njeho se strony mandźelskeje cžakasche, dokelž běsche žebi sa dźěł dniowskeje sasłużby někotre kupił. Sle swědomje wospjeschowasche jeho krocžele, tu pschińdże wón k żelesnistkim sawěram a — ow bóha! — wone běchu dele puschcžene, w dalokosci cžochasche cžah. Dobry muzik žebi mnjeschesche: Ja docžinju to hischcze a nadźesche žo pomoz wjetšich dobrych duchow. Lokomotiwa běsche spěschnischa hacź cži wuhlednischi, a pjany wali žo, mjes tym jo cžah nad nim hrimasche. Żelesnizarjo widźachu „cžło" na kolijach leżecź. Hlowa běsche khwawna, woni khwatachu po sanitetne muzstwo, a mrowy bu do cžełowne donjesseny. Wrota cžełownje wotewrja žo, ale niz pschezo hnydom, dokelž mahu žo tola wschelake swonkownosće pschewjesecź. Jako sajtkonjazy cžełowne stónzanje na drózy stupichu, namatachu drje nożndła, ale cžżło bě žo sbudźo. Nunje widźachu je hischcze wokolo rókła tkachnyć. Smužity mrowy bě z wopojenja a storka z błótcži ranu na hłowje wotcużił, běsche straschne połokenje, kotreż sdasche žo jemu być wo wjele straschnische hacź tamne pschi żelesnistkich sawjerach, swósnawschi, žo z precza měć.

Swójbne powěsće

Swórowani: Hermann Borstel w Barlinje z Martu rodź. Hanczkez we Wulkich Sdźarach.

Semrěli: Jurij Melcher, krawski mischtr w Budyschinje, 73 lět; khowanje budże sobotu pschiw. w 12 hodź. wot Tuchoffskeje zyrkwje. — August Jakub, pjekarski mischtr w Trjebjenizy, 67 lět; khowanje budże jutsje pjatk pop. w 2 hodź. wot žarowańskeho domu. Lydia Bekerowa rodź. Müllerez we Wjasońzy, 28 lět; khowanje budże sobotu pop. ½4 hodź. wot žarowańskeho domu. — Theresa Njenczowa rodź. Petzigez kuschcerska wumjelkarka w Stwischinje pola Lubija, 57 lět; khowanje budże jutsje pjatk pop. ½2 hodź. wot žarowańskeho domu do Ketlicz. — Hendrich Hansen, rěsnisti mischtr w Bórjej Wodźe; khowanje budże jutsje pjatk pop. w 2 hodź.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Jednota" ma dźensa po mejskim nyšporje spěwanje w Serbskim Domje. **Dirigent.**

Hasłow. Jednota Sokoł ma štwórtk wjecžor we 8 hodź. zwučowanje.

Nawječorny wokrjes zarjaduje swjatki wulět do Zitawskich hór. Wotjědźemy njedźelu rano zahe a wróćimy so póndźelu wjecžor. Stóž chce so sobu wobdźělić, njech so hnydom zamołwi a njech sebi wobstara dospolny wupokaz, dokelž je mózno, zo mjezu překročiny.

Wšěm zwučowacym sokolskim bratram! Na Radworšim zlécze je pri émowym woblekanju jedyn bratr dwoje zwučowanske kholowy sobu wzaŕ, kotreż jenemu bratrej bjez dźěła słuseja. Njech do Malešanskeje jednoty abo na-zwjazk wróca.

Zjednoćeństwo serbskich wučerjow. 27. meje pop. we 4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. 1. Zapłaćenje II. dźěła spěwnika. 2. Wosobinske hospodaŕsko prašenje. 3. Wšelězny.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. — Za hospodaŕski dźěl: Arnošt Bart w Bjerzyncy. — Za nawěskiki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodaŕski rozhlad.

Schtwórtk 21. meje 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 holsk. złotych	47,175
1 jendźelski punt	20,465	100 českosł. krónow	12,427
100 šwajc. frankow	80,88	100 franc. frankow	16,405

Barlinska burza jewjesche wczera słowa znamjenja nerwosnosće. Dla njedostatka w statnych pokładnjach pschihotuje statne knjeżerstwo dalsche wótre wukazy, hlubokopschihmaze tež bo privatnemu hospodarjenja a sozialnych pschipravow. K tomu pschińdże hischcze hluboki zacžischcź cžekżyho politiskeho poraženja nascheho knjeżerstwa pschi Genfskich jednanjach. Burza je praschcź, hacź bě zyła trjeba praschenje zkowneho swjasta z Awstriskej hacźe saparacź. Politiske cžežnosće burzu statnje najwóle trascha. Tuž tež kurzy efektow złabnychu. Sšabe bźchu kurzy tež na wikach z dołżnymi a rentowymi listcžinami.

Produktowe wiki běchu tež wczera jara cžiche a wobrot. šnabny. Hacžrunjez dowos wulki njeje, běchu žitne płacžizny tola stłóżene. We hotowym sornje pschenża 5 pj. popuschcži, nasymny jecžmjeń pschihkadźi 15 pj. po zentnaŕu. Rożka a wowoš bo dotalnych płacžiznow dżerjeschtaj. Ale za posdźiše termije běchu płacžizny tola trochu sepkabjene. Wczera płacžesche zentnaŕ

w Barlinje:

pschenży 14,20—14,20 hr., rożi 9,90 hacź 10,00 hr., nałymiskeho jecžmjenja 11,35 hacź 12,10 hr., wowoša 9,55— 9,70 hriwn.;

w termijnowym wukazu:

za mej u: pschenży 14,56½—14,55 hr., rożi 10,25 hr., wowoša 9,95 hr.;

za juli: pschenży 14,75—14,80 hr., rożi 9,95—9,98¾ hr., wowoša 10,05—10,12½ hriwnow;

za september: pschenży 12,35—12,33¼ hr., rożi 9,41¼—9,43¼ hr., wowoša 8,72½—8,75 hr.

Někotre płacžizny i wrzeżawschich Drjezdżanskich wikaw. Žiwe kacžki 1,50—5,00 hr., kury stare 3,00—5,00 hr., mlodźicžki 3,00—5,00 hr., kacžki 1,70—2,00 hr., hnuzy 1,60—1,70 hr., truty 1,50—1,70 hr., mlode kury 1,30—1,50 hr., jabluka 30—60 pj. Bórny zentnaŕ 4,50 hacź 5,00 hr., po puncže 5—6 pj., seleny kał 35—40 pj., běły kał 15 pj., cžerwjeny kał 25 pj., jódźna loboda 8—10 pj., zbóla 18—20 pj., karoty 10—15 pj., kulerepa 10—12 pj., kžeń 50—90 pj., rjetkej 15—30 pj., cžežwjena rěpa 10—15 pj., kišały kał 20—25 pj., butra 1,50—1,80 hr., jeja 9—10 pj., libjata 2,50—3,00 hr.

Ssudnizy na pschehładowanje.

Pjatk 22. meje 1931

w **Biskopizach** na hudnischtwje, dop. w 9 hodź.: Harmonij, wschelake meble, wobras, muzazy wobleć, wulki njeboš;

w **Palowje** w Herbskej gruchcže, dop. w 11 hodź.: Wós, motor 8 PS, klawźr, pišanske blido;

w **Sitkr**, dże w hoscženzu, dop. w 10 hodź.: Prošato;

w **Bórnu** pola Wojerez w hoscženzu, pschiw. w 1 hodź.: Sdźelnja kuwa;

w **Delnim Wujezdźe** w hoscženzu pschiw. w 1 hodź.: Schijaza maschina, radio.

Ssudnizy na pschehładowanje leżownosće.

Zimnosć, 47 jutrow wulka, błuschcza Gustawej Domkez a jeho manđželskej Marijt rodź. Klawez w Holi pola Muzakowa. Pschehładowanje budże schtwórtk 24. sept. dop. w 10 hodź. w Muzakowje na hudnischtwje, sliwa 7.

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžizny po złotej hriwnje.

	2. 5.	19. 5.		20. 5.	19. 5.
Pšeca	285-287	285-287	mowy	19 21,0	19 21,0
rožka	194-200	197-198	woka	24 ,6.00	24 ,6.00
naz. jecžmjeń	—	—	módre łuniny	15-16,5	15-16,50
nal. jecžmjeń	230-244	230-244	žołte łupiny	22-27,0	22-27,00
wows	191 194	191-195	keradella	65 - 72	66 -,0
kukurica	—	—	raps, wosuk	9-10,20	9-10,20
Pšenč. muka	28-38,90	28-38,0	lany wosuk	14 14,20	14-14,20
rżana muka	26- 8,5	6-28,5	bocn. metsa	—	—
pš. wotruby	15-15,25	15 15,2	b'rnj. kruski	—	—
rżane „	14-14,80	14-15,0	nyno, 50 kg	1 7 -1,95	1 7,0-1,25
raps	—	—	rżana słoma	0 7 :-0,90	0,70 0 90
hróch Viktor.	26 31,0	26 31,0	jačeńć „	0 65-,75	0,60 0,70
lane symjo	—	—	wowsna „	0 75-0,90	0,70 0 85
pjeluški	25-30,00	25-30,00	sena	65-0,80	0,60 0 75

Nowy rekord při Lückendorfskim autowym wuježdżowanju. Na našim wobrazu widźimy z Morgena, kiž njedźelu při Lückendorfskim wuježdżowanju pola Zitawy na 4 kilometrskej drózy nowy rekord postaji.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnika 1,61 hr., pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wład. a čišći Smolerjec knihiśišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowny mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowiny" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneno znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozwěć, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje pripowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny lědys a hdys wozwěsća.

Cisło (Nr.) 117 — **Budyšin — Pjatk, 22. meje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Njewuspěch němskeje politiki w Genfu

Němska je w Radźe Swjatych Ludow z planom němsko-awstriskeje zjewneje unije a runje tak je žiwojinsi wotbrońenjskimi namjetami poražene poćerpiła. S wuwjazenjom Awstriskeje žu zastupjerjo wšěch druhich statow žo pišcerjźiwo žadanjam a namjetam Němskeje stajili a je wotpokazali. W Němskej je stejišćišco Radu Swjatych Ludow wulke roshorjenje a hněw zbudźiło. Sa njewuspěch Němskeje chodźa němskeho zwonkownego ministra dr. Curtiusa samolwitego winić. Jeho winuja, so je žadanja Němskeje pšchemalo diplomatiju pšchihotował. Dr. Curtius rada, so by wróćo stupił, a so by Němska se Swjatych Ludow wustupiła. W blišćim czasu drje žo ani prěnje ani druhe žadanje njedopjelni. Přjedy hač žo nětkle knježerstwo k nětkim krocžam w zwonkownej politiju rošmuźi, budże najprjódy dyrbjeć wuhud Haagskeho internazionalneho žuda wo planje němsko-awstriskeje zjewneje unije wotčakać. Němcy bychu dyrbjale wopomnić, so wojosej pšched němskim nadknježerstwom nimale wšěch europiske staty w pšcheciwinstwje pšcheciwo Němskej sjednoca. Też žadyn druhi němski statnik njeby w Radźe Swjatych Ludow němsko-awstriskeje zjewneje unije i lěpšim wuspěchom fakitaci mohł, hač je to dr. Curtius činił.

Sakski sejm wo němskej zwonkownej politicy

Němskonazionalni sa wustupjenje Němskeje se Swjatych Ludow.

Ssobustawny němskonazionalneje fraktije w sakskim žejmje žu sledowazy namjet japodale: Ssejm chzył wobsamknyć:

1. so by žo pša němskeho knježerstwa na nuzu pokazało, kotraž je i tym nastała, so je žo Sakska i Berfaillerskim sréćenjom nanujesny kraj sćinika;

2. so by žo pola němskeho knježerstwa namjetowało, so dychu pšchi jednanju wo zlach a wikowanšćich sréćenjach zastupjerjo sakskeho knježerstwa a sakšy wežywustojni zobustatkowali;

3. so by žo pšcheciwo počinanju němskeho zwonkowneho ministra dr. Curtiusa a pšcheciwo jeho politizy pšched europiskim wubjerkom w Genfu najwótrišcho protestowało;

4. so by žo w němskostatnej radźe a pola němskeho knježerstwa namjetowało, so by Němska hnydom se Swjatych Ludow wustupiła.

Socialdemokratiska kročel pola kanclera

Pšchedbydstwo socialdemokratiskeje němskobjerskeje fraktije je wobsamkło, na schwórtk 28. meje žiwoje zobusiawy do Barlina swołacź. Pódla toho je žo i politiskim położenjom sabérało. S nowa budże wot němskeho kanclera žadacź, so by knježerstwo **w najtrótšchim czasu pschenczne a rožkowe zło inijało** a žo sa to postarało, so žo chleb na prjedawšu płaczinu stuńschi. Němskeho kanclera chzedźa pšchi tym na politiske sćežkosći dorasnje kedźbliwcho cźinicź, kotrež bychu naštale, hdy by němske knježerstwo w tymle politiśy a duschownje napjatym czasu žiwoju winowatosćej njedopjelniło. Pšchedbydstwo dale stejischcžo sastupowasche, so žo khutne finanzne położenje němskeho stata, krajow a gmejnow njesmě k wottwarjenju sozialnych wustawow wužiéź. Wustrowjenje finanzow dyrbi žo se średkami dozjéź, i kotrymiž žo wuhbzerjenje žiwjenja ludowych worschtow njepohubjeńschi, kotrež žu i hospodarśkej krizu we wožebitej mérje schkodowale.

Sakski znutrkowny minister pola němskeho kanclerja

Sakski znutrkowny minister Richter je schwórtk popołdnju w Barlinje rosrěčenje i němšim kanzlerom dr. Brüningom měł, i kotrymž je wo nowym nuzowym wukasu jednał. Ministrej Richterej je wo to schło, so by žo w nowym nuzowym wukasu na katastrofalne roswicze gmejnskich finanzow w Sakskej dźiwało.

Rosrěčenje je jara dokkadne było. Němski kanzler je pšchecza a žadanja sakskeho znutrkowneho ministra swólniwje pschijał a žlubił, so budże nuzu sakskich gmejnow se němskim finanzowym ministrom do drobna pruhowacź.

Sakski sejm

Lipsk, kotryž je žo i wudawkami za podpjeranje dźełonjemějerjow do wulkeho dołha zwjedł, je wobsamknył, žadźby za podpjeru snižeć. W sakskim žejmje je kommunist **Herrmann** namjet podał, so by stat město Lipsk nuzował, sniženje podpjery za dźełonjemějerjow hnydom wróćo wzacź. Knježerstwo by dyrbjało gmejnam, kotrež žu je sozialnymi cźežemi wobžeže jara poćežene, i pjenježnymi średkami wupomhacź. Sšej je sa to 15 milijonow hriwnow pschiwolił. Pšivatne a sjawne spontožerstwo nuzy na njedožahaze wašchnje wobara. K dopokasmu sa to staru rosstorhanu gardinu pokazowasche, kotraž je žo pschi jenej sbérzy w Lipšku wotedała.

Němskonazionalny **Tögel** wot němskeho knježerstwa hnydom pomoz za sasće gmejny a wokrjeźy žadasche.

D. Wallner i ludoweje prawneje strony namjetowasche, so bychu Lipsk pomuźili, so by dźełonjemějerjam podpjeru po prjedawšich padźbach płaćił.

Smitskowny minister **Richter** mjeń druhim praji, so je žo we wurjadnym hospodarśkim planje 1930 6½ milijonow hriwnow jako pschipomoz za gmejny postajiło. Ssejm je tule ćežku na 15 milijonow hriwnow powjetschił. Se tychle 15 milijonow hriwnow je žo 6½ milijona hižo wudało, prjedy hač je žejm powjetschenje wobsamknył. Pschbra milijona je žo w měrzu a haprleji swjatsam wokrjeźnego spontožerja wupłaćiło. S dotal pschetrjebanych 8 milijonow je Lipsk 574 171 hriwnow dostał. Knježerstwo žo prózuje, hischcze dalsche summy swjesć. Wono nima sakuńskeho prawa, naprawy města Lipska w nastupanju podpjeranja dźełonjemějerjow pscheměnicź. Minister dale na to pokasa, so dyrbi němski stat gmejnam pomhacź, kotrež su žiwoje mozy wutrjebale.

Kommunistiski namjet i pschisłuchkami sozialdemokratow a ludoweje prawneje strony žo pschija.

Němskonazionalny zapósłanc **Kaden** namjetowasche, so by sakske knježerstwo pola němskeho knježerstwa žo prózowało, so by žo rentnarjam jasne prawo na statnu pomoz pschipóznało, a so bychu žo jich prawne žadanja wuprawile.

Dr. **Wallner** i ludoweje prawneje strony žadasche, so by žo němskemu žejmej sakuńskowy nacźisk wo sastaranju rentnarjow pschedpokoźił, kotrěž žu je sćežkowkami žwětoweje wójny žiwoje samoženje žhubili. **Tuton namjet žo pschija.**

Polizajski schkit sa Luźizu.

Němska ludowa strona je w sakskim žejmje sledowazy namjet podała: Ssejm chzył wobsamknyć, so by žo knježerstwo namolwiło, so by žo sa lěpschi polizajski schkit za Luźizu postarało.

Radikalisowanje ratarjow

Wjetschina nazionalnych sozialistow w sakskich ratarstwowych komorach.

Po powołčach, kotrež žu dotal wo wólbach do sakskeje ratarskstwoweje komory doschle, žu nazionalni sozialistojo najwjetschi wuspěch měli. Tak je žo na pschikład w Miśnjanskim hamtiskim šejtmanstwje sa landbundowu lisćinu 603, sa lisćinu nazionalnych sozialistow pak 1419 hłosow wotedało. Liči žo i tym, so budże je 40 žobnjatawow ratarskstwoweje komory, kotrež žu je powołschitkownej wólbu wuswolile, wjetschina stronje nazionalnych sozialistow pschiležuschcej. Tuchi bychu potom w ratarskstwowej komorje, kotraž wschu hromadźe 52 sapósłanzow wobsteji, wjetschinu měli. W hornich Rudnych horach žu **kommunistojo** wjetschi ličbu hłosow dostali. Najskerje je 1 abo 2 kommunistaj do ratarskstwoweje komory dobudźetaj.

Nuzowy porjad też k lěpšemu krajow

Sšrjedu je w Barlinje konferenza finanzowych ministrow němskich krajow było. Pšchi tym praschenje wulku rólu hrajesche, hač šmě žo pschedbéżejazy nuzowy porjad na wustrowjenje němskostatnych finanzow wobmjesowacź. Kaž je žiwjenjeć, žu je finanzni ministrojo krajow na to doreźeli, so budźa zhromadnje pola němskeho knježerstwa žadacź, so by žo w nuzowym wukasu też na finanzy krajow a gmejnow dźiwało. Kraje na to pokasnja, so wulki dźeł krizowoje cźeje na puczu psches gmejny pola krajow leži.

Barlinski nuzowy hospodarski plan

Barlinski magistrat je sjednu hospodarski plan sa slědowanjse lěto 1931/32 wobsamknył. Hačrunjež žu žo wudawki po možnosći wobmjesowale, a žo dawki snowa powjetschile, dešizit 92 milijonow hriwnow wustanje. Po hospodarśkim planje dyrbi žo wobydlerski dawnk wo 200 prozentow powjetschicź, piwowy dawnk žo podwojicź a žo wodowa płaczisna wo pjeć pjenjezkow za kubikmeter podrožicź. Schto městowy parlament k tymle namjetam praji, ma žo wocźakacź. To pak je hižo nětkole spóznacź, so žo bjes pomozy němskeho a pruskeho stata Barlinske finanzy njehodźa wustrowicź.

Zjězd zwjazka němskich rentnarjow we Wrótsławju

Němski swjazk rentnarjow je tele dny we Wrótsławju swój swjazkowy sjězd měł. Na nim mjeńschezjanka sastupjerka Buschowa wo „rentnarskej nuzy a rauschej muzy" a i Colomb i Kassela wo „rentnarju jako pominarju" rěcźeschtaj. Posledńischi na to dopomni, so je němšti žejm němske knježerstwo hižo tři króć namolwił, so by „jakoś wo sastaranju rentnarjow" pschedpołožiło, tola hač dotal wono hischcze tole žadanje njeje dopjelniło. Sšrjedne pschihotowanje žo dr. Krameroj i Barlina dośta, kotryž wo „dalschim wojowanju" rěcźesche. Wón žadasche, so by žo w němskim žejmje wožebity wubjerk wutworił, kotryž by dyrbjał nacźisk „jakoju wo sastaranju rentnarjow" pschihotowacź. Mali rentnarjo wojowanje pschecźiwo Youngowemu planej podpjeraju, dokeź žo i wobsiżu tutcho plana średki sa podpjeranje rentnarjow dobudu. Rentnar nochcze, so bychu z nim kaž i prawcherjom a wotwiśnym wobstejdźeli, ale žwoje prawo a žwoju njewotwisnosć žada.

Pola Opela so dźełaćerjo pušća

Direkzija Opelskich dźełarnjow w Rüsselsheimje je wozjewiła, so je žo wobsamknło, 1169 dźełaćerjow puschćesć, dokeź je pschedawanje automobilow wróćo schło. Najprjedy pak chzedźa i tydźenskim pschikrócźenym dźełom pjeć dnjowe ličbu puschćenych dźełaćerjow na 500 wobmjesowacź.

Nasylnosće dźěłonjemějerjow w Essenje

Wulka cźrjoda dźełonjemějerjow je žo schtwórtk popołdnju po demonstraziji na Republikplatzu namjeśe psched radnizu spožała. Schkitarska policija demonstrantow rosnjesechu. Pschi tym jenescho **strajmischtra wotcźischcźachu a smorskachu. Khwilu po tym žo i cźrjoby rěkli. Policist, kotrehož běchu i nožom do thribjeta tkli, k satraschenju i revolwra tšelesche. Jena hulka woknowu schkleńzu jenych klamow pscherachu a jeneho kuzza na hłowje hranı.** Dwaju demonstrantow se granjenymaj nohomaj do khorowonje pschinjeschu. Policija schćesć wožebow saja.

Pólska nota wo wólbnych njemerach w Hornjej Slezyskej

Rada Swjatych Ludow bě w januarskim požedźenju wobsamkła, so ma Pólska pschecźiwo winikam pschi wólbnych njemerach w Hornjej Schlesyskej zakrocźeć. To je žo stało, a pólske knježerstwo je Radźe Swjatych Ludow šćěrowacu notu pschepodało:

Dokkadne pschepytanje je žo pschede wschěm w padach pschewjedło, kotrež žu je wo wobješćejowanju němskeho zwjazka dźěłe. Statne rěcźnistwo je w 121 padach zbrońbu podało. W 104 padach žu je wobsłorżba wrócźo wzała, a w 10 padach njeje žu winikow uwjedźeli, w 52 padach žu winikow k pjenježnemu khłostanju abo k jastwu hač do 6 njedźel sajudźili, a w 51 padach žu wobstorżenych wuwinowali. W 114 padach je žo wotschkodźenje pokrizźało. Pschipady žu w prénim rjedźe sćežkowki wólbneho roshorjenja byle. Tole roshorjenje je žo po wólbje zaso zhubiło.

Zastajenje dźěła w połnócnych Cechach

W Tannwaldźe jnaschinowej fabriky njedaloko sakskich njejow, kotraž konzernistim pschedewzjacam swrěschćenskeho awstriskeho kredźitneho wustawa pschihłuschcy, žo najskerje 1. julija dźěło sastaji. Wschitkim dźěłacerjam a pschisłuschnjam je žo wobkładnjowośe dla hižo dźěło wupowědźiło. W běhu tutoho lěta by to hižo schtwórta wulka fabrika było, kotraž je w Tannwaldźe zhubiła dźěło sastajiła. Jako prěnje pschedewzjaze je Schnabeleš porzelanowa fabrika w Pessendorfu je 400, potom Mantterej

textilna dźěłarnja w Schombnrgu se 750, jako tśeśe pśechedwsacje Riedelez pśechedźerńja we Wurzelsdorfu se 400 dźěłacerjemi dźěło sastajiła.

Bjezdźěłosć w francowskej woteběra

W Francowskej je žo poźledne dny wóśe polepśenje na dźěłowych wikach pokazało. Licźba dźěłonjemjerjow je w poźledńim tydźenju z 51 000 na 47 000 padła. Też dochody żeleznizow su žo polepśiłe.

Nowe bombowe attentaty w Portugalskej.

W Lissabonje stej pónd'elu po poknogu na wutoru sašo dwě bombje rosbuchłej. Dwě wožobje stej žo cźežko ranjenej.

Bjezdźěłosć w Jendźelskej

W rosprawje jendźelskeje dźěloweje ministerki Bondfieldoweje žo praji, jo je w lěcźe 1930 se jozialnje sawěsćenych wožobow w Jendźelskej nimale 16 procentow bjes dźěła było. Se klejišćecza bjesdźěłoćoje je lěto 1930 jara hubjene było. Licźba sawěsćenych wožobow, kotreż su stajnje dźělo měśe, žo jenož na 9 764 000 powaźuje, to je 443 000 mjenje dyžli 1929. Wot 1926 njeje licźba dźěłonjemjerjow tak mała była. Kóžda wjetšina industrija źwój podźel na bjesdźěłoćoji rosćej widźi. Bjesdźěłosć w bawlnowej industriji je wo 33 procentow pśichiła, w lijerjach wo 26½ procenta a we tódźerjach wo 22 procentow.

Fascistojo a katolikojo

Bamžowe nowiny „Offervatore Romano" su dołhu bamžowu rěcź pśichi pśichijimanju wobdźělnikow swjatoloweje sbromadźiny univerfitnehu swjasta katolskeho cźina (aktiona) wosjewiłe. Rěcź znowa napjatoćej mjes Vatikanom a fazistami wobzrośiła. Pśechedźyła katolskich studentow žo wobcźežowaśe, so je wobchownosć wokrjesne sbromadźiny katolskich studentow sakasała, a so su fazistojo katolskich studentow z nažylnoscźenej pśecźiwnosćehali. Bamž tole potkoźowanje sažudźowaśe, sa kotreż je president swjasta fazistiskeje młodźiny samotwity. Bamž poruci, so bychu katolske nowiny tajke podawki hnydom zyknu źrjetej wosjewiłe. Pśechede wšchem pak chze wón sam wo nich hnydom powěsćej dostaś. Fazistiske wjednistwo je we wjacej formje pśichipóśnało, so ža žobustawstwo we swjasku fazistiskich studentow snjeże. Ódźi katolikow se swjaska fazistiskich studentow wusamknu, bychu to dyrbjeli jako cźesćej wobhladaś. Husto je hrošyli, so swjask katolskich studentow rospuśnesa; wo tym pak ma jenicźki bamž rozsudźiś.

W Americy so červjene krawatty zakazaju

W žejnje swjatkowego stata Alabamy w połnocnej Ameriźy je žo sakonjowy nacźiśk sapodał, kotryž chze we mjesach alabamskeho stata **kakasaś, cźerwjene krawatty nošyś.** Sakonjowy nacźiśk žo na to založuje, so „cźerwjene krawatty barbu pśichewróta na nacźišcźene a njehanbicźiwe wašerje pokazuja a so tohodla w zanym sbromadźenstwje pśichistojnych amerikanskich ludźi njeźinźeja cźerpicź."

Knjeźeźiłowa pśechedoha sa sjakowjenje njepolépśomnych słótnikow a njesahojnych duchakhorych je žo we swjatkowym statu Oklahamje (w Sjednoćenych statach połnocnje Ameriki) w žejnje pśichijała. Swopředka bé pśechedoha na njesahojnych pśechewtnikow statnych bludnizow wobmjerowana, toła po namjerze ludowych zastupjerjow je žo wona też na słótnikow wupśechestrěła, kotrychž žu esi krócź sažudźili. Kontrolla wo nowym sakonju je žo wožobitej wyschnoscźi pśechepodała, kotraž śmé hakle po wopraschenju pola lékarskeje kommisije sjakowjenje žudnizy sažudźenyeho poruciźcź. Pśechecźivo operaziji móže žo sažudźeny pola porjadneho žuda powolacź.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 22. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer —1 a thermometer, **wodnjo +14.** Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer —1 a thermometer, **w nozu -|-10.** Wjedro žo malo pśeměni. Po wčerawšchej rosprawje wjedrańskeje rospołoženje niźinow a wyšchinow nam hišcźe dokładne wuwjedrjenje njeluźi. Nad śrjedźnej Europu žu niźiny samelcźene a žohaja hacź do rańscheje Europy. S atlantiskeho oceana pśichihaźa nowa wobcźerna niźina. Je-li žo na Biskayaskim saliwje zahnjeźźi a tehorunja niźina na Baltiskim salkoje, potom hrožy nam błêski cźaź dosćekowanje. Niźiny na tuthmaj salinomaj žu stajnje znanjo błêskeho mačkatego cźasa. Nad połnośnej Europu wschak žo wyšchina a z Agoriskich kupow też nowa wyšchina pśichihaźa. Praścha pak žo sama, hacź **śmeje mogły wośej niźinu** z Biskayaskeho saliwa wutłóćiś. Kyklóna a mokra meja staj pak znanjo płódneho lěta. Jutśe žiobotu ísahaźa pśódnćko 3.54 a khowa žo 8.00 hodź. Mšacźe ísahaźa dopołonja 9.05 a khowa žo w połnozu 12.55 hodź.

— **Wšchebite póstowe autobušy k žwjatkam.** Mimo porjadnych jězbow pośěźe 1. dźeń žwjatkow rano w 7 hodź. wot Žitnych wikow hišcźe wós na Wórbis do Nowosalskeje Spremberga. Tónle autobus ma we Wbohowje pśichijimkinje do Kunnawda. — Mimo teho pośěźe na wobnymaj žwjatkownymaj žwjatynaj dnjomaj hišcźe wjeczorny wós z Budyšchego dwórnišcźa do Porschiz a wrócźo a to wot Budyšchego dwórnišcźa 20.00, do Porschiz 20.30, z Porschiz 20.45, z Delnjeje Kiny 21.00 a wot wulétnišcźa „Heim" 21.05 do Budyšchina. — Druhi žwjaty dźeń wjeczor pośěźe póstowy autobus 20.15 z Budyšchego dwórnišcźa do Wulkeje Dubrawy a 21.15 z Wulkeje Dubrawy do Budyšchina.

— **Wutkepowanje pśechestrěnzow, watmarže hudźby** atd. Wot měśchćańskeje policije dostachmy sejźchowaje namolwjenje: Po wobthadnym a hrožnym porjedźe města Budyšchina wutkepowanje pśechestrěnzow a podobneho pod holym njebjom wot 12 hacź do 15 hodź. a nimo teho w lěśnich mějach — hacź do septembra — do 7 hodź. rano njeje dowolene. Wobcźakuje žo, so budźe jenož tuteho namolwjenja trjeba, to bychu wožoby, kiž w pośledńim cźasu njedźiwało na žiwjich žobucźłowjekow we druhich cźasach pśechestrěnzy atd. pod holym njebjom wutkepowachu, ko žiwjeho khłostajoneho pocźišenja wostajiłe. — Pśichi tutej składnosći žo też na to jedźone cźini, so je **pokhodna** abo **stejaza hudźba** a w lěśnich mějach — hacź do septembra — wot 22 hacź do 7 hodź., blizko měśchćańskeje khorownje pak wot 19 hacź do 7 hodź., **sakasana.** Blizko jastwow **pak** je pokhodna abo stejaza hudźba dozwólena kakasana.

— **Pokazujemy na tutym měśtnje** hišcźe wožebje na dospołne wuwischedawanje pola firmy Cźrt Mahnke we Budyšchinje. Na drasty dawa žo 20 procentow rabata, hdyž žo hnydom sapłaca. Wobkedźbujece dźensniši **nawišchk.**

120 000 francowskich tekstilnych dźěłaćerjow strajkuje. Widźimy tu demonstraciju strajkowacych tekstilowych dźěłaćerjow w Hallum w połnocnej Francowskej. Pśicina strajka je wojowanje wo powyšenje mzdow. Pomêry su jara khutne. Tuž je knjeźerstwo policajske zosylnjenje a wojakow do krajiny strajka póstało.

Als Brotaufstrich: Sanella MARGARINE ½ Pfd 35 Pf DIE FEINE PREISWERT WIE KEINE SN 26-123

Hans Witka z Wjerbow

Powědańcźko se šerbšcźeho ludu powěda wuj „Schtóteźto".

4] (Pokrazowanje.)

III. Žohnowanje njedźelskeho dźěła.

Njemóžemy rjec, so Hans we wulkej radosći domoj pschińdźe, a schtož tu wuhlada, njeźe za tym, so by jeho myślę bóle rosmjeśelilo. Rěkowany wós stejesche na dworje a wotrecźe runje do njeho pschahalche. „Schto budźe, Pětrje, schto pschahasch?" praschesche žo mlodźenc.

„To móźech žej myślicź. Polda wosa žyna, kotreż wcźera wjecźor dodajicź njemóžachmy, dyrbi domoj."

„Pschi tom wobstajnem wjedrje? Dha njech tola —"

„Nó haj, a tymjeź sta tuhaj krótcź wobstajnisćho bylo a arzyvandźel Gabriel by ł njeźa stupił wosjewicź, so sa schećź lět ani kapki deschcza njepadnje, won wuhnał naš tola by, runje dokelź je njedźela. — Wokoło podšwónika, abo cźi llechi na planz rosśiju! Wérju, ty dyrbje by też radšcho w hrodźi stat. Mi žo teź njecha a tola dyrbiu!" Pschi tom zapraznu konjemaj wyschc wuschow, a wós wjerschtasche z dworom won.

„Praśanje mójech wostajicź, Pětrje!" zaklincza z khźimych durjow, hdyž žo nětko Wjeraba z wuhornjemjmaj rukomaj a z widlami w horschcej pokasa: „Je tola njedźela a chjemy tón cźłowaźk nuźneho dźěła tak njelecźo sejźnicź, hacź žo hodźi.

„Tak njedźela je?" wotwoła žo, „derje, so to cźłowjek sboni; mênjach, so je pjatk abo sobota. Tu na kuble, to cźłowjek druhdy sabudźe."

„Pětrje, jeli so žo mi hišcźeje jónu spschecźiwiśch, móźech śiwoje brênjescźho wlacź a hicź — rosumiśch?"

Wotwoźk sakuźnu je šubarni, rubnu do koni a jódźesche z wrotami won. Mésto njeho wobroćeji žo Hans ke starenu twujej.

„To je hańba psched Bohom a ludźimi, kaž to pola naš bźe", Hans hnêwny wupraźny. „Zyła wožada z portami sa nami pokasuje. Runje hakle dyrbjach to wot Wicźasa źiwscheć!"

„Schto nje Wicźas stara! Schto mi da, jeli w nozy moje žyno smoknje? A schto masch ty njesrały hólcze psched cźeledźu mi roskasowacź? Jeli žo cźi tu na kuble njesubi, dha dźi domoj do twojeje proschefśeje źwójźby!"

„Pschi tajkim wjedrje, hdyž móże kóžde dźěcźo widźecź, so ja wjele dnjow žaneje kapki deschcza njepschińdże, po te por siwjelzow žyna pécź — to njech tola khort. — Cźiń cźe, schtož chcźeze, ja žaneho porsta na fschij nepołožu."

„Schto ty wo wjedrje rosumiśch. A jeli cźeledźi žywjaty dźeń dam, schto sapocźnu, hacź žo do korcźmy žydnu. Je žnadź to fschcześcanśke žwjatoscźenje njedźele? A słónco nje mi jutśje zyłe dopołonjo pscheparaja, mésto so hychmy žo hnydom krucźe do toho dali, hród wuwosyć. Skót žo sforo w hródźi tepi. Wšcźeć žo potajkim jeno rucźe twoju šunku a pomhaj nam hodźinku."

„Ja nic wujo, a so jenoź wośeśe, ja njedźełam njedźełu sa waš ani telko wjazu."

„Schto dha je cźi tu wosch do koźe šadźił, Wicźas abo jeho holza? Haj, to jenoź hladaj kaž wobuśa, měnišch, so ja žanej wocźi we hlowje nimam? Ale to cźi praju, na tym dnju, hdyž žo trjebaj sa tym pucherjom wopraschesch, ž tobu nicźo wjazy cźinicź nimam, a jeli po mojej žmjerci wośrjedka herbujesch, njechaм Wjeraba rékacź. Nétko dźi žwój pucź a pschekładj žebi, hacź chjesch pschi nimi wostacź a moje kubło herbowacź, abo hacź chjesch k Wicźasej, po proschenju hicź, kotrehoź nihdy na nihdy wujtacź njemóźu!"

Pschi tom wsa stary widły na ranjo a žnowasche se wrotami won sa wosom. Hans hladasche wokomik sa nim, potom wobwjertnu žo a rekny: „Tak — pak dyrbju teźe wostajicź, pak Hilźu — to mi wólha wopraudźe cźežka njebudźe! Ty žamłutki žy tola wina, so nje Wicźas tak ł krótka wotbu. A sawérno, wón ma je prawje! Schto žym do kopoka, so starenu skupjej źiźu jako krowaź, bjes toho, so bych stamanego pjenjeźka, haj bjes toho, so bych pschecźelneho khłowźka wot njeho mél! Ale to njebźmé tak wostacź, tak wérno hacź Hans Witka rékam!"

Takle žam je žobu powědajo poda žo do wožy. Na hórźy, kiž mjes łukowaj Wicźasa a Wjeraby a wjeśku stejesche, wuhlada wós žyna, kiž jeho twuj je žiwojimi ludźimi domoj bźrjesche. Tuž sabórcźa pschi žebi nimotwólnje: „Bych chźił, so bychu wschc khodoźiły, smije a praschiźy je žamym wosom k djažej sajéli, so by starenu skupjej wonjecźeścźenje njedźele na wschć cźažu saschło!"

Tak mórcźo thwatajche pachoł ł hórki dele do wožy. Tu nadobo pschelecźa jenu mužiczku kaž schkrizka: „a hdyž smije to njecźinja, dźe mohł ja to spytacź — tak — nź, tak njedźe, ale tak — trochu žwaźene je, ale to by tyło, hdy by to radźiło! A cźehodła njedyrbjało hicź, hdyž mi nikoli holzy pomhaja? Spytacź to dyrbinu, a jeli so radźi, je nam wéste, starý budźe žej wopraudźe myślicź, so je jenu sły duch jeho wonjecźeścźenje žwjatoho dnja tak wokuznał!" Hans sajmja žo wótije a nastupi pucź do korcźmy, zyle samyślany do žwojeje protyki, hdyž žo nadźijeśche nétkoźch towaźschow setkacź.

Tak bésche. Kunje šobnychu žo wot hraca, hdyž Hans do duri stupi. Wón tłukny pak toho, pak tamneho w stronu, a za pol hodźiny žedźesche z jedyn abo dźesaćeni hólzami w sadnjej śiwicźej pschi karanje piwa. Pschesłepano Hansa mêjachu wschcitzy radźi. Zadyn njewédźeśche tak wjele žortow a wjeśołych schtucźkow kaž won. Dźenja wjecźor pak bé z nim žam khort. Nas za rasom sajmja cźu žo wschitzy wótije a njemójachu žo žmécźony sdźerjecź. Gdyž bécźu pak kat prawje w najlépschim žmjecźu, sapocźa Hans wo njedźelskim dźěle žwojeho wuja. Wschitzy sažudźichu to jako sławny pohórschć.

„Kotreż drje by žebi sakužił, so jenu wjeśtu bódne klubu śejuinu," pschetorhny Hans. „Je mi taśka myślicźka pschischła, a jeli chcesze mi pomhacź, dośimicze žort, so budźa wasche dźěcźi a dźěcźidźerji na njón spominacź."

(Pokracźowanje sćěhuje.)

— **Póstowa słužba k Wujezdkam.** W Budyšinje su pošćiłnje wotkna na pójeze wotewrjene jako njedźelu. Prěni žwjatk dźeń so w městze jenoż listy a na wjaki listy a pakety wunoschuja. Druhi žwjatk dźeń pak wunoschowańska słužba powschitkownje wotpoczuje, tola wunoschuja so chwatne pošylki a telegrammy.

— **Pčołazy hnilz je fatchol** mjes počołami blidarskeho mišchtra Arnoscha Hofmanna w Šmišlicy čo. 53, kaž je so hamtšny swěsčiło. Schkitarske naprawy su so šćěhnu.

— **Wadnoschtwje.** Kradnył je nječtó 20. meje 1931 z wołnje Kupnizy (Gewandhaus) mužaze jězdne kolo znamki „Budišša", čišło njeje znate; kolo měješe čorne krošna, horjeschibnjene wobźidło, čornej celluloidowej pschimadle, žolte swjena z čornymi šmužkami, čornej błótoschkitakaj a schércej gumijowej wobruči. — 18. meje 1931 kradnychu we Wjelećzinje mužaze jězdne kolo znamki „Mars" čo. 461 399; kolo měješe čorne krošna z módrymi a čežwjenymi šmužkami, horjeschibnjene wodźidło z jenoż lawym čornym celluloidowym pschimadłom, „Torpedo"-hamoweju, schércej gumijowej wobruči. Boschske wobžnóstkenje. — We wózowne słužbnja prohy kriminalne wotdźělenje w Budyšinje, telefon čo. 2802.

S **Wulkich Debšez.** Hižom dawno běše nasne ja wulki dźěl pucza z Wulkich Debšez do Hajniz, so žo znowa nazypa. Nětko su dny dołho wulke kamjenje wopyli a nahladna czrjódna bjesbožnych, swjetiecha dostawarjo spomožeriteje podpjery, nětko kamjenje kleka. Po žwjatkach sapoczmu z nazypowanjom pucza.

S **Hajniz.** Wječera pschećzahmy naschu krajinu stupina zygranow z mjedwjedźemi. S tamburinami wobrónjeni wobźerjo dachu schtyrinohace wschelake kumschny wukonjeczy. To běsche z wulkim weselom za wjatschu žyłu wjesnych dźěći. Jara originalnje skukowasche, jako žo jedyn mjedwjedź na pschikas wodźerja na dróhu psched auto wali, so dyrbjesche wós sastacz. Brunacz žo na to sběhny, stupi žo na sadnjej nosy a dźěsche prosćo ke automobilej.

S **Hajniz.** Lohke wobkhadne njesboże sta žo tele dny na fabrikskej brózy. Motorowy kolešaŕ, kiž měješe žwoju konu na sadnim žedle žedźo, běsche žo je statneje dróhi na fabrikłu dróhu sawinyk. Nadobo žona, kiž psched nim jědżeschе, z dźěczazym wozom dróhu pschepschekowacz pyta. Motorske kolo skrabny dźěczazy wós a jón powali. Dźěczo z wosa padże, tola jemu žo žanje schkody njesta. Pschecz jaño dyrbi žo na to pokazacz, z dźo wschi pschepschekowanju dróhowy pschecz kedźbliwy bych.

S **Budestez.** Njedźelu po žwjatkach, na žwjatu Trojizu, wječzor ½7 hodź. smieje žerbske towarstwo „Lubin" pola Róšicz z hromadźiznu. Bohaty wopyt so wočakuje. Też hosćo su nam lubje witani. Pschedněschk je k. farar Mjerwa z Bukez pschecełenje pschilubił.

S **Bukez.** Po wójnje žadni hosćo pschenozowachu sandźenu nóz w Nabojnschej korczmje. Tšo wodźerjo mjedwjedźow pschećzahnychu wczera wječzor naschu wješ. Sa nimi běžeschе ruče nahromadźena žyła dźěći. Brunacz mjedwjedźej, kotrejuž zuby žobmwjedźechu, se žwojimi kumschtami mlodych a starych swjeselischtaj. Tale mała skupina mjedwjedźerjow pschišłuscha wjetschej skupinje, wot kotrejež je žo w Korsynju dźělila. Mjedwjedźerjo puczuja z Raišcheje Pruskeje do Czěskoslowakskeje. Sswoju domišnu maju pak w Trieru pschi Franzowskich mjescach.

Z Radworja. Wutoru sta so tu na aleji njezbožo, kotrež mózeše lohko hórše scěhwki měć. Motorske kolo zajědże do płotu zahrody wudowy njeboh k. kantora Solty. Koleso zlama płotowaj ryhelaj a zajědże do zahrody. Tam kolesaŕ z kolom padże. Na zbožo so jemu ničo dale njesta, a też kolo wosta nimale njewobškodźene. Lohko by kolesaŕ też do cyle blizkeje jabłučiny storčić mohł. Potom pak wěc tak lahodnje wotešła njeby.

Z Kukowa. Němski zwjazk wjeledźětnych zaptow. skit swójby załoži sobotu 28. meje w Kukowje pod česnym předsydstwom knjeza dr. med. Schnabela z Budyšina. Wšěstan skupinu, k čemuž su wšitke wjeledźětne swójby z Kukowa a wokoliny najwutrobniso zaprošene. Załožeńska zhromadźizna započnje so wječor we 8 hodź. w Natušec hosćencu. Zwjazk služi jenoż k skitanju swójby a je politiscy a nabožnje dospołnje neutralny. Wón zastupuje zajimy wjeledźětnych po art. 119, 155 a 146 němsk. wustawy. Wjeledźětne su swójby ze 4 dźěćimi a wudowy z 3 dźěćimi. Tuta składnosć drje so za Kukow lědma hdy wjacy poskići.

S **Wulkich Sdźarow.** Tudomne wobydlerstwo běsche so lědma směrowało po njedźelskim nóžnym njewjedrje a wohnju, kiž běsche z błyskom nastał, dha žrjeb dopołdnja w 10. hodźinje hižo sało k wohnju trubjachu. Palesche so w stajdownj mehlowcje mitowatnje. Dokelž je twarjenje maślinje twarjene, samó wohnjowa wobora wobjeń na njebe wolmjesowacz. Spalichu so někotre sapa... matrazy a stólcy, druhe meble pak so pschi žnilnej horcozce wobschko... Kak je wohoń nastał, njeje hišće znate.

Z K... Při křćenicy Alicy Schönaichec z Noweje W... klóšter. w tudomnej evangelskej cyrkwi je so nje... resident z Hindenburg jako kmótr zapisać da... ćene dźěco běše sedme žiwe dźěćo zemrěteho te... Schönaicha z Bukojuy a jeho mandźelskeje M... Maćeri posła president zdobom čestny pjenjez...

S W... ajowšk. W dźělarnikim ho... 36-tinghoffskich ... jednatske Sporjelski lawnišći hnuk... hlawny płat ... ho łótcenemu tepterjej Albrechtej Schmidtej a wuk... tepterjej Pawołej Jaincźej z Werminghoffskich ... dla niekedźiwego morjenja. Na njewinajnišće ... hnje bachu we žiwojim cžasu pola jeneho parnecho ... fabrikli tamnischcze brunizowuje honacze wotewrjene. Wuhlakowaty para a woda běsche łótcenemu tepterja stokika z Werminghoffa tak straschnje iwparila, so je wón na to wumrěł. Dokładne pschepytowanje njeskorjenoho wobnawka a wschelkich schwankow njemóžesche ničo počžešowaczeho pschećziwo wobskorženymaj pschinjesć. Sahnjepjeć statneho rěčnišiwa namjetowasche, so bychu so wobskorženaj wuwinowałoj. Sud so też k temu pschisinkny a jeju dla njedobałahajcych dopokazow wuwinowa.

S **Drěwje.** Dwěłětna džowczička džělaczerja Fenzlera z Drěwje hrajkasche z korbikom pschi Schprjewi. Nadobo so ji korbik wukuli a padże do Schprjewje. Po dadanu dźiwjsche dźěco sebi po korbik kóńcz a padże pschi tym do Schprjewje a so zatepi. Mudźerjo džěłowe cžłeko někotre hodźiny podźěłscho nadeńdźechu a wuczahnychu. Wschitky wobydlerja maju se starschimi wutrobnu sobuzelnosć.

S **Wochos.** Pytanje za sapalerjom, kiž je tu w poslednim cžasu wošnje załožował, je dowjedło k zajeću młodeho cžłowjeka z Wochos, na kotrehož žylnje łukaju, so je sapalał. Sćerjedu w pschitomnosći Wólo-Modźanskeho hamtskoho judnika, statneho rěčnišiwa, „timinalneje policije a žandarmskwa należnosć dale pschepytowachu. Podhladny, kiž je so dołho sapaleńskwow wuknał, pódźi w hamtskožudnišiwim jatwje we Wólej Wodze a jeho najkerje do wocžežnjerskeho wuslawa pschepodaża. Podhladny je hižom psched lětami z towarischom z Wochos hromadn žłanja sapalił jenoż z radosću nad wohnjom.

K zrudnemu kóncej prof. Wegenera

Poslednje dny su zwěsćili, zo je němski spytnik Zelenskeje (Grönland), prof. Alfred Wegener, w lodojtych krajinach tutoho zymneho kraja swoju smjerć namakał. Naš wobraz předstaja jeho, jako z Němskeje wotpućowa, zo by so w zajimje wědomosće do tamnych lodowych kóńcžin podał, hdźež bu po dołhim tradanju z woporom swojeho dźěła a spytnistwa. Z jeho nětko wobkrućenej smjerću je geologiska wědomosć jeneho ze swojich najwuznamnišich wučenych a najkhrobliših theoretikow zhubiła.

Prof. Wegener postaji zasadu, zo su kontinenty zemje w statysacach lětach zeńskeje stawizny daloke směry pućowale a so dźensa hišće dale bihaja.

Ze Sakskeje a dalších krajow

* S **Penziga.** (Wot žmjerce zatepjenja wumoženy). Knjeżna duzy do łužodneho Zentendorfa wuhlada sobotu popołdnju w cžeczenju mlynšneje rěli muža, kiž hišćeze žłowa sawoła: „Ja dźěwjch —" a potom so we hłubokej rychle cžeczazej wodźe ssunki. Knjeżna sawoła hnydom někotrych kołoješdnych, kotriž sa nim łoczichu a hižo bjeswědomnemo na brjóh wuczahnychu. Wožiwjenišće pospyty so poradźichu a njesłoženeho wotnjeżecznu sawolani zanitetnizy. Muž z Penziga běsche cžłuł sebi pschi kromje mlynšneje hrjebje schczipacz a bě, dokelž bě w ssilnowych toflach był, so wobsunył a do hrjebje spadnył.

* S **Kamjenizy.** (Wjsschschi pótrowy sekretar Hempel so satčelił). Kaž bu w žiwojim cžasu wosjewjene, bě 16. haprleje t. l. pschi tudyschim pótrowem hamcze I pschihtajeny wyschschi pótrowy sekretaŕ Hempel so khętrych pschetschiwjenjach czekmył. Kriminalna policija w Kólnje nětko sdźěłuje, so žu Hempla tam satčelenemu namakali.

* **Se Zatza.** (Błysk dyrjuschi dweju saraschk.) Na polu pola Zatza buschtaj mandźelskaj Lewicz njedźelu se błyskom sarazenaj a hnydom morjenaj. Jena tohorunja blišće pschebywaza dźěłaczerka bu cžežko sranjena. Mandźelskaj jawoštaitaj schtyri małe dźěći. Wožebje spodźiwne je, so je njewjedro jenoż tutón jenički błysk pschinjesło a žadyn doschcžik ko schoł njeje.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro za jutšišu sobotu:** Dešczowanje popušczeji, tola wostanje pschi wjeczornych wětrach hišće khětro njewobstajne.

* **Na Wanšim jězoru pola Barlina je so rosbuchnjenje na jenym motorskim cžołmje stało. S brjoh widźachu nadobo srjedź jězora plomjo. Sdobom so móznje zalušny, na cžoł plomjo hažny. Cžołm bě so podnórił. Wjsko nimo jědżazy cžołm njemóžesche ničo z cžołma a z ludźi z njeho wuskłódźeć.**

* **We Wernsdorju pola Barlina je so w pětkowej jamje 7 dźěłaczerjow zasypło. Tšoch su morwych wuhrjebali, schtyrjo so žo cžežko sranili.**

* **Krajina wokoło Leobschütza w Schlesyskej je so žrjebu se slowjom sapuszczita. Dalołe luki a pola ju so powobzite. Schkoda nieje hišćeze pschewidźeczi.**

* **W Katowizach w pólšej Schlesyskej je so je šamosaparjenjom wolijowy a benzinowy skład Schwielowskeje firmy sapalił. Wolijowy skład njemóžachu wobsajowe wobory wuhkowaczi. S pěnjazym hasčenjom tak so jim poradźi, benzinowy skład plomjenjam wobroniz. Se rosbuchnjenjom někotrych benzolowych rudow so dwaj hascherjej z tšeh wjerhnyschtaj a so cžežko sranichaj. S wokolopłuskazym benzinom so nježdże schtyrjoch wobnjowskich woborunikow wopali. Schkoda sto tyšazy hriwnow wuczinja.**

Přilopk

* **W restauraziji wot hada kušnjeny.** S Barlina so powě: W automatowem restauranta na Nachimowskej dróhi su pónd'elu wječzor Jendźelczan, 40letny pschekupz, de Mancha, wot južnoamerikanskeho jědźeriskeho hada, kiž měješe student Schöttler we žiwojej mapje pschi žebi, do porsta kušnjeny. De Mancha dowjedźechu hnydom do zhorownje. Kak je so pschipad do podrobnosće wotmě, ma hišćeze kriminalna policija wujasnicz. Nadźijeja so, so pola de Mancha sčežki hadowego kušnjenja wotstronicz móz, ani so bychu ważne kaženja wrócžo wostałe. Kušnjeny njeje wjazy w strasche we žiwjenje.

* **Rjadownik w Nowokółlnje.** Nazionalsozialistiski sapódłanz Kuba je pschipad, kaniski so psched nješkoro dnjemi w Barlinskej khorowni, so je za dźensa hišćeze žiwoho patienta so šmjertne wopilmo wunjaliz, z pschedmjetom małeho napraschowanja w pruskim šejnje sčinił. Wjesyschitkadne sadźerżenje lekarja dr. Markusohna, tak rěka to w napraschowanju, je z prawom w najsčerschich kołach Barlinskeho wobydlerstwa najwjetsche sasepokojenje wubudźiło. Statne ministerstwo je praschane, kajke kročzele ju so wot dohladowaczkeje wyschnoscze pschećziwo lekarjej stałe, hač je tón hišćeze hodźinu dłeje službu činił, hdyž je šmjertne wopilmo ha hišćeze žiwoho wustawił, a hač je statne rěčnišiwo nadawk dosłało hnydom tutón pad pschepytowaczi.

* **Wjezba schulerja.** S Frankobroda n. M. so powě: Wobžarjunomny pad sta so wutoru w tudyschej wuczerni. W pschestawzy morjuny schuler žwojeho towarischa, z kotrymž bě w rjadowni wostał, se hekeru na hłowu. Potom dźěsche k direktorej a wojerwi žwój skutk. Wudawasche, so žu žobuschulerjo jeho pyches zyle łeto schkrěli, mjes druhim tu jeho kommunizu mjenowali. S tutym skutkom je so wón wjeczisch chył. Schuler bě jenoż z lohka sranjeny. Hdyž běchu jeho ranu pschewjasali, mózeschе so do starschiskeho domu podacz. Mlodostny skuczer, kiž běsche sekeru we žwojej aktowej mapje žobupschinjesł, bu, dokelž cžinjeschе samucženy sacžišcz, po namołwjenju schulskeho lekarja do cžinowoweje kliniki pschepodaty.

* **Rubježnistwo na banzy.** S Wanne-Eickel so powě: Tši z pištolemi wobronjene derje sdrasčene wosoby dobychu so wutoru w prěnich popołdnišnich hodźinach do wobkhodnych městnoscžow Commerz- a Privatbanki, Eickelskeje wotnoški. Rubježniny wuputachu pschitomneju bankoweju sastojnikow z powjasanmi, sawrěchu jeju potom do pódlanskeje městnoscže a rubichu 17000 hriwnow hotowych pjenjes. Rubjene pjenjezy wobsčežachu z 4 hacz 5000 twjerdych pjenjes, łbykt z papjerjanych pjenjes. Sadobywarjo su pjenjezy w schtyrjoch cžinnowbrunnych aktowych toschach wotnjesli. Skukt su nježdże za 20 mjenischinow wuwjedli. Skuczerjo su cžekli. Jedyn z nich bě

Prěnj originalny wobraz wo njemčerach w Kairu. Wupaleny wóz dróhowje żeleznicy w egiptowskim měsće Kairu. Wóz přisłušnicy Wafd-strony zapalichu. K njemčeram běše dóšło při wólbach do egiptowskeho sejma. W Kairu a druhich městach přiwisnicy Wafd-strony z policiju zrazychu. Wojowanja trajachu někotre dny a žadachu sebi 30 smjertnych woporow.

krótko do tešo we wołtožny hollandske schěžnaki wumě-njak. Banka je sa saklapjenje rubježnikow 1000 hriwnow myta wustajiła.

* **Pola Nowgoroda parołódži do žo hrajwjej.** Blizko Nowgoroda hrajbichtej na rěcy Wolchowje dwě parołódži do žo. Parołódź „Sśmelyj" bu pschi tom tak cěžko wobschkodźena, so sa krótki cząs žo potepi. Dwaj łódźnikaj žo hatepischtaj, shtykna wobšadka mózejše žo wutkowaca. Kapitan potepjeneje parołódže, kiž je hrajenje sahwinował, bu wot OGPU. sajaty.

* **Spěchnik pschejědže auto.** W Egiptowskej wutoru wječor na njesahwrjenym pschekhodže spěchnik wokobowy automobil shrabny a rozbi. S dźesaca nutskapedźachych bu wóžom morjenych. Sbytknaj dwaj buschtaj cěžko hranjenaj.

Morwy swak

Knježetši rada M. je wumrěł. Wón běsche młody a ludźo wobžarowachu powschitkownje hmjerch tutoho wuběrneho muža. Młoda wudowa běsche najprjedy zyle sadwělowana, sa někotre tydźenje pak — njech je to po wischecu, žo hwokojiła, njech je to w hmyšlu swójby a we sachadu cżesłowonješe —, wuda žo wona na młódšeho bratra fenrěteho knježetskeho radźicela. Nowy manbžělši sachadny jako knjez domu do bydlenja, kotrež běsche tamny wuhotował a młodaj mandželskaj błschtaj słodźowaj.

Jako jónu wječor wopyt pschijechtaj, khwalesche jedyn s hosći njeršchdźnje rjane wuhotowanje, na cżož knjeni domu wotmolwi: „Haj, schto myślicże — mój sumrěty hwak jara wjele wo tym rozumjesche.

Směški

Wołało auta.

Tutón auto jěde s 100 km spěchnosćeju.

„Boże dla", wołasche hójcź zyle spłohnjeny, „schto je no žo stanje. Hdyž nětko jene koleso wotlećí?"

„To niczo njewadźi," snapschećiwi wjednik žo mužo, „mam tola sadny hischcże jene koleso k narunanju!"

*

„Jako Siziliška s autom pschepucżowach, nadpadnychu mje rubježnikaj a zebrachtaj mi wschitko, auto, pjenjezy a drohotne debjenki."

„Myślach, so mějejcże tři bicżkły pjaći sebi?"

„Mějach tež, ale tutu njemamakschtij."

Wotkryće pomnika za psy za slepych w Barlinje. Psowy pomnik wot prof. Oty Richtera, kiž su njedawno w Barlinskej zoologiskej zahrodze wotkryli. Srědka za pomnik darichu zjednoćeństwo za slepych.

Hamtske wozjewjenje

Do wikowańskeho rewěra je so 84 njeha sadnych: Nalopjeno 360 nosłupajo firmu C. E. Krause w Njeswačidle: Pschekupc Erdmann Willy Krause je wuknuł. Pschekupc Willy Herbert Krause, w Njeswačidle je mjenjeł.

W Budyšinje, 20. meje 1931.

Hamtske hudnistwo.

Železniski jězdny plan.

Płaciwy wot 15. meje 1931.

Z Budyšina do Budestec a Hornjeho Kumwalda.

S Budyšina	6.53	7.14	13.09	16.45	18.10	21.52	23,25
„ Dźěžnicy	7.5	7.23	13.18	16.56	18.22	22.2	23,34
do Budestez	7.11	7.28	13.23	17.02	18.28	22.8	23,39
ſ Budestez	7.16	8.52	13.27	17.05	18.32	22.9	23,48
„ Wjedrusta	7.22	8.58	13.33	17.09	18.38	22.15	23,53
„ Wochowa	7.27	9.03	13.37	17.14	18.43	22.20	23,58
„ Kobilicy	7.30	9.06	13.40	17.17	18.46	22.23	0,01
„ Kumwalda	7.38	9.15	13.50	17.26	18.56	22.38	0,07
„ Sčrj. Kumw.	7.43	9.20	13.55	17.32	19.02	22.43	
do Hornj. Kumw.	7.50	9.27	14.02	17.39	19.09	22.50	

‖ Jenož sobotu a njedźelu.

Z Hornjeho Kumwalda do Budestec a Budyšina.

S H. Kumw.	5.09	6.42	7.57	9.58	13.37	19.20	22,21
ſ Sčr. Kumw.	5.15	6.47	8.2	10.04	13.42	19.26	22,26
„ Kumwald	5.23	6.55	8.10	10.25	14.04	17.52	19.37	22,36
„ Kobilicy	5.34	7.1	8.16	10.31	14.10	17.58	19.43	22,42
„ Wochowa	5.38	7.4	8.19	10.36	14.14	18.02	19.47	22,46
„ Wjedrusta	5.43	7.9	8.24	10.40	14.19	18.07	19.52	22,51
do Budestez	5.49	7.15	8.30	10.46	14.25	18.13	19.58	22,57
ſ Budestez	5.50	7.31	8.40	10.53	14.33	18.23	20.04	22,58
„ Dźěžnicy	5.57	7.38	8.48	11.00	14.40	18.36	20.11	23,05
do Budyšina	6.06	7.47	8.54	11.09	14.49	18.44	20.20	23,14

| Jenož wšědne dny. ‖ Jenož njedźelu.

Wulke

swjatkowne předawanje

Porcelinowy jědźny servij
ze złotej kromku . . 19.50 hr.
Kamjeninowy jědźny servij
ze złotej kromku. . . 8.50 hr.
Kofejowy servij za 6 wosobow,
rjany mustr . . . . 3.50 hr.
Kofej. kann, chinamódra 1.00 hr.
Salka, chinamódra . . 0.50 hr.
Kofejowy servij, chinamódry,
9 dźělbny . . . . . 5.00 hr.
Sadźba sklow, běłych,
6 dźělbna . . . . 0.95 hr.
12 talerjow z mal. brach. 0.95 hr.
Wosobna šalka, 3 dźěle 0.95 hr.
Myjnica, 5 dźělbna . . 3.90 hr.

Kašće za kwětki

60	70	80	90	100 cm
0.90	1.05	1.20	1.35	1.50 hr.

Kamjeninowe horncy k nakładowanju, 5 litrske . . . 1.00 hr.
Emaljowe khlěbowe tyzy,
oval . . . . . 4.60 hr.
Emaljowe khlěbowe tyzy,
kulojte . . . . . 3.95 hr.
Sadźba emalj. horncow 4.50 hr.
Spiritus. warjak z balon. 3.25 hr.
Wokn. płoćiki . . . 0.45 hr.
Nože a widličky, 1/2 dtz. 3.90 hr.

Balatum nowo kładźene na špundowanje

Na Sukelnskej hasy 10 — **Rózk Kěžorskeje hasy**

Coka

Najwjetši kupny dom tuteje oranže w Budyšinje

Wóskow. rub, 100 šěr. 95 pj.

Gardiny a wupjerki
Přikrywy na sofy a blida 1 hr.
Linoleum, běhaki
130 šěroke . . . . . 30 pj.

Ida Erler w Budyšinje
Rózk Zwonk. Lawsk. hasy 10

Jězdne koła, šlawki a mantle, potrěby za koła
tunjo pola firmy

Bratraj Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Słomu ma na předań **Hunius,** swobodne kubło w Jěšicach.

Kněža
ze swobodnym bydlenjom a rjemjeslniskimi rumnosćemi je hnydom na předań.
Poskićenja pod **H 23** na wudawarstwo Serbskich Nowin.

Kucheń
nimale nowa 98.— hr., meble kóždeje družiny a sofy w **Seifertec składnost. kupje** na Kamjentnej hasy 29 a na Dźewowych wikach 7

Pluh
nowy za ložžu zemju tunjo na předań
Bliže zhonić
w Serb. Nowinach

Serbske tačele
(Gramofon Platten)
ma na składze
Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Pjatk a sobotu
Stóž
punt paleneho kofeja
wšo jene, kajkeje płaćizny, kupuje dostanje
krasnu brěčkowu kanu
Nimo toho poručamy:
5 tafl. šokolady, wšel. jena 100 gr. 1.—
4 tafl dobroml. šokol. jena 100 gr. 0.95
4 tafl. dobroml. šokol. jena 100 gr. 1.—
3 mejske bruki (šokoladowe) jenož 0.25
THAMS & GARFS
na Hłownym torhošću 8

Knježski wóz
Landauer, poł chaisa, smešnje tunjo na předań
w Budyšinje na Drjewowych wikach 27.

kupujeće jenož najlěpše ale tola płaćizny-hódne pola firmy
R. Koksch w Budyšinje
na Sulsk. hasy a w Njeswačidle, tel. 215

K swjatym dnjam poručujemy po najnižšich dnjowych płaćiznach **najlěpše howjaze, čelace a swinjace mjaso,** wšelake **kołbasowe a sušene twory, najl. kołbukowu kołbasu a čopte kołbaski, kołbasu** pt. wot **60 pj.** łój punt 40 pj., po 5 puntach tuńšo
Pětschkec rěznistwo **w Budyšinje na Zitnej hasy**

Najwyšše płaćizny
płaća za
kózlace kóžki
A. Zwar,
sobotu w póstowej kowarni na Lawskich hrjebjach.

Daloko a šěrokoznate Taubenheim přestajomne
komoty
za woły a kruwy dostanjeće
w Rakecach
pola kowarskeho mištra Kaplerja a
we Wulk. Zdźarach
pola E. Lobacha, wikowar z mašinami abo sobotu na prosacych wikach w Budyšinje

Nimale nowe
žonjace a mužace
koła
směšnje tunjo na předań
Seifertec składnost. kupy na Kamjentnej hasy 20

Dobre wino w šklenčach
a dobra kuchnja
Kühtnerec winarnja

Nawěštki přinjesu wužitk!

Němskostatny zwjazk wjeledźětnych zap. tow. za škit swójby
Sobotu, 23. meje 1931, wječor we 8 hodź.
w Natušec hoscencu **we Kukowje**
założenje wjesneje wotnožki
na čož so wšitcy, kotřiž maja wjele dźěći, wutrobnje přeprošuja.

Mam **sobotu 23. meje** transport
ranšoprusk. kruwow
wysokosućelnych a z čelatami a też młody skót **w Njeswačidle** w knježim hoscencu na předań
J. Korch w Kulowje

Modowy dom
Curt Mahnke
w Budyšinje na Dźiwadłowej hasy 4 w poskhodže
Dospołne wupředawanje
20% pokładneho rabata

Běłne mantle za młody holcy	15,—	7,50
Hołcace łěčne mantle, mjeńše wulkosće .	7,50	4,90
Běłe wołmjane žonjace wobleki	12,—	7,50
Hołcace wobleki, z ruku wušiwane, židź. foile . .		12,50
Hołcace płóčliwe wobleki, pisane, małe wulkosće	1,—	—,75
Zbytkna dźělba běłych muž. zwjeršnych košlow	2,95	1,95
Hołcace łěčne mantle		9,75

Přiloha k čisłu 117

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 22. meje 1931

Cyrkwinske powěsće

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi zmėje swjatkowničku farar Kapleŕ rano w 7 hodź. němske Bože wotkazanje, farar Tišeŕ we 8 hodź. němske a dop. w 9 hodź. serbske prědowanje.

Druhi dźeń swjatkow zmėje farar Tišeŕ rano w 7 hodź. serbske Bože wotkazanje, farar Kapleŕ we 8 h. serbske a dop. w 9 hodź. němske prědowanje.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Swjatki hodźina za zwjazk dźěći wupadnje. Swjatkownu njedźelu njeje žana zhromadźizna. Swjatkownu pónđźelu wječor we 8 hodź. swjatkowna swjatočnosć. — Wutoru wječor we 8 hodź. je zwjazk młodźiny za rozsudź. křesćanstwo za młodźeńcow, srjedu je tehorunja za młode holcy a štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (k. farar Schneider).

Zhromadźeństwowy wothladar Zimmermann ma biblisku nutrnosć pónđźelu w Budyšinje, wutoru w Zemicach, srjedu w Korzymju, štwórtk we Wjelećinje a pjatk w Budestecach čo. 25 b biblisku nutrnosć za žony.

Z Barta.

Swjatkownička rano we 8 hodź. serbska a dop. 10 hodźin němska Boža słužba. Cyrkw. khór spěwa, posawnistojo piskaja.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němska a dop. w 10 hodź. serbska Boža słužba. Mjez Božimaj słužbomaj wólba cyrkwinskich zastupjerjow. Na wobėmaj swjatymaj dnjomaj zbĕrka za powšitkowny cyrkwiny fond. — Wumrĕł: Jan Gusta Zahrodnik, listynošeŕ w Barće, 57 l. 4 dny.

Z Budestec.

Swjatkownička rano zmėje rano w 7 hodź. farar Wjezaŕ z Hodźija serbsku spowĕź, we 8 hodź. serbsku a ½10 hodźin němsku Božu słužbu. Khór spěwa: Pójće duše, tutón dźeń, wot Bacha.

Druhi dźeń swjatkow zmėje rano w 7 hodź. farar Bójc němsku spowĕź, we 8 hodź. němsku a ½10 hodźin serbsku Božu słužbu. Na wobėmaj swjatymaj dnjomaj zbĕrka za powšitkowny cyrkwiny fond. — Štwórtk 28. meje wulĕt žónsk. tow. do „Schurigbaude“, pop. ⅓3 hodź. wot Budestečansk. dwórniśća.

Z Bukec.

Swjatkownička rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Cyrkw. khór: Pój, wĕrnošće ty Ducho. Pop. w 2 hodź. je dźĕćikemšenje.

Druhi dźeń swjatkow rano ⅓7 hodź. němska spowĕź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Poz. khór: Pój, swjaty Ducho, wot Bortnjanskeho.

Třeći dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 3 hodź. wulĕt žónskeho towaŕstwa.

Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zbĕrka za powšitkowny cyrkw. pokład.

Wutoru wječor we 8 hodź. bibl. hodźina w Rodecach, pjatk tehorunja w Bukecach, zjedn. wothladaŕ Křižan.

Zemrĕłoj: Handrij Mróz, časnikaŕski mišťr w Bukecach, 71 l. 1 m. a 25 dnjow stary. — Jaromĕr August Jakub, pjekaŕski mišťr na w. we Trjebjeńcy, 67 l. 7 m. 24 dnjow stary.

Z Budyšinka.

Swjatkownička je rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, k. farar Rĕda w Budyšinje. Zbĕrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Z Hodźija.

Swjatkownička zmėje farar Wjezaŕ rano w 7 hodź. serbsku spowĕź, farar Voigt we 8 h. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. Cyrkwinski khór spěwa: Ducho, kiž ty z njebja sy, wot P. Gläser. Dopołdnja w 11 hodź. je Boža słužba za dźěći.

Druhi swjaty dźeń zmėje farar Voigt rano we 7 hodź. němsku spowĕź, farar Wjezaŕ we 8 h. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Na wobymaj swj. dnjomaj zbĕrka za powšitkowny cyrkwiny pokład.

Z Hućiny.

Swjatkownička rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. Khór spěwa. — Zbĕrka za fond krajneje cyrkwje.

Druhi swjaty dźeń rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. Zbĕrka za fond krajneje cyrkwje.

Z Hrodźišća.

Swjatkownička rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. serbska Boža słužba. Cyrkw. khór spěwa. Posawn. khór sobuskutkuje. Krajnocyrkwinska zbĕrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Druhi swjaty dźeń rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, farar Mikela-Malešanski. Zbĕrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Pokhowani: Khrysta Bohotec, rentudostawaŕka w Bĕłej Horje, 70 l. 20 dnjow stara. — Marja Junkerowa w Kortnicy, 75 l., 2 mĕs. a 16 dnjow stara. — Dźĕćo Ruth Hilža Wolkec w Njechornju, 1 m. a 16 dnjow stare.

Z Khwaćic.

Swjatkownička rano we 8 hodź. serbske a ½10 h. němske kemšenje. Sobuskutkowanje posawniskeho khóra.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbske a dop ½10 hodźin němske kemšenje, w 11 hodź. dźĕćikemšenje. Na wobėmaj swjatymaj dnjomaj zbĕrka za powšitkowny cyrkwiny fond. — Wumrĕł: Jan August Freund, šewc a khěžeŕ we Wulkej Dubrawje, 48 l. 10 m. 13 dnjow.

Z Klukša.

Swjatkownička rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske swjedźeńske kemšenje. Zbĕrka. —

Druhi swjaty dźeń rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske swjedźeńske kemšenje. (Farski vikar Rösleŕ.) Zbĕrka.

Z Kotec.

Swjatkownička je rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža słužba. Krajna zbĕrka. —

Druhi dźeń swjatkow je dop. w 10 hodź. němska Boža słužba, na to dźĕćikemšenje, farar Wolf z Křišowa. Krajna zbĕrka. Kotečański wosadny duchowny skutkuje 2. dźeń swjatkow na zamĕnjenje w Křišowje.

Z Łupoje.

Swjatkownička rano we 8 hodź. němska Boža słužba (mužske spěwne towaŕstwo: O, swjaty Ducho, pój wšak k nam! wot Scheidemanna), dop. ½10 hodź. serbska Boža słužba (posawn. khór: Přińdź, Božo swjaty Ducho k nam, wot T. Zahna, dop. ¾11 hodź. dźĕćikemšenje. — Krajna zbĕrka. —

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boža słužba, k. farar Kapleŕ-Njeswačidlski.

Na wobymaj dnjomaj zbĕrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Z Malešec.

Swjatkownička rano w e8 hodź. serbska a dopołdnja ½10 hodź. němska Boža słužba, dop. we 11 hodź. dźĕćikemšenje.

Druhi swjaty dźeń rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža słužba, k. farar Krawc z Hrodźišća.

Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zbĕrka za powšitkowny saksi cyrkw. pokład.

Z Minakała.

Swjatkownička rano zmėje farski vikaŕ Rösleŕ rano we 8 hodź. serbsku a dop. ½10 hodź. němsku swjedźeńsku Božu słužbu. Cyrkw. khór spěwa „Swjatkowny spěw“ wot Oty Hefnera. — Zbĕrka za naš Boži dom.

Druhi dźeń swjatkow zmėje knjez farař Křižan rano we 8 hodź. němsku a dop. ½10 hodź. serbsku swjedźeńsku Božu słužbu. — Zbĕrka za powšitkownu cyrkw. pokładnju.

Z Njeswačidła.

Swjatkownička rano we 8 hodź. je serbske a ½10 hodź. němske kemšenje. Khór spěwa: „Ja pozbĕham swojej woči k horam.“

Druhi swjaty dźeń rano w 7 hodź. serb. spowĕź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 h. němske kemšenje, k. farar Renč-Łupjanski. — W 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Na wobymaj swj. dnjomaj zbĕrka za fond našeje krajneje cyrkwje.

Štwórtk wječor we 8 hodź. towaŕstwo młodych hólcow a towaŕstwo młodych holcow (wobej wotdźělenj) na farje.

Z Nosačic.

Swjatkownička rano we 8 hodź. němska Boža słužba, dop. ½10 hodź. serbska, po njej serbska spowĕź. Zbĕrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Druhi swjaty dźeń rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba, po njej němska spowĕź. Zbĕrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Z Poršic.

Swjatkownička je rano we 8 hodź. serbska a dop. ¾10 hodź. němska Boža słužba, ¾11 hodź. kemšenje za wjetše dźěći w Poršicach.

Druhi swjaty dźeń je rano we 8 hodź. serbska a dop. ¾10 hodź. němska Boža słužba, wječor we 8 hodź. je biblisku nutrnosć w Bošecach, knjez zhromadźeństwowy wothladaŕ Křižan, pola knjeza blidaŕskeho mišťra Smoly.

Budyske powěsće

(Pokračowanje.)

XXVIII. Předznamjenja móra.

Pjany bur, mišťr Symon pomjenowany, bě so raz w lĕće 1584 wječor zabłudźił do hišće njedotwarjeneje bĕdnicy a bě tam wusnył. Hdyž w nocy njewjedro jeho zbudźi, zasłyša strašne žałosćenje płakacych ludźi, ale ničo widźał njeje. Tuto žałosćenje dźĕ je było předznamjo móra, kiž je potom trał přez pjatnaće njedźel dołho.

XXIX. Předznamjo smjerće Budyskich radnych knjezow.

Přjedy hač 25. nazymnika lĕta 1614 wumrě Antonij Bĕmaŕ w Budyšinje, roztorže so naraz na radnym zwónčku dospołnje nowe zwonidło. Zwónčk pak je sam wot so dale zwonił a to je so pozdźišo přecy znowa stało, hdyž měješe wumrĕć jedyn z Budyskich radnych knjezow.

XXX. Wo krwawjacym špundowanju.

W lĕće 1595 bě žiwy w Budyšinje nĕkajki pastor primarius z mjenom Ławrjeńc Dresaŕ, kiž bě hižo dawno na wotpočinku. Raz je tola čert jeho spytał a duchowny sej wza žiwjenje a zemrě. Wot toho časa w bydlenju duchowneho hdys a hdys špundowanje krwawi, štož je hišće w lĕće 1601 Mĕrćin Testander wobkedźbował.

XXXI. Čorny kříž na łožu.

W lĕće 1634 archidiakon Poselt měješe hosća, swojeho kolegu Mikławša Prokopa Pašu, kiž po wječeri připadnje pohladny do lĕhańje archidiakona. Wuhladny tam na łožu čorny kříž, kiž pak bě so zhubił, hdyž druzy chcychu tež na njón pohladać. Nĕšto dnjow pozdźišo wumrě archidiakon Poselt.

XXXII. Předznamjenja wulkeho wohnja města Budyšina lĕta 1663.

W lĕtach 1638 a 1663 dnja 24. měrca a 6. haprleje su nad městom Budyšinom widźeli jasne płomjenja, tak zo so zdaše, jako by cyrkej swj. Pětra so paliła. Tež we wokolinje wobkedźbowachu tute płomjenja. Tak na př. Korla z Nostitz hnydom so na konja sydny, zo by swoju mać a swój domčk na Podhrodźe wukhował. Tola hdyž so přibliži k městu, zhubi so naraz wšitko. To wšo je pječa było z předznamjenjom wulkeho wohnja, kiž wudyri za lĕto w Glinec domčku při Hródnej hasy, z čimž so 56 domow na popjeł spali.

XXXIII. Znjezbožene činki.

Zo by piwo derje wotbyła, pósła měšćanka z Bohateje hasy w Budyšinje dnja 6. hodownika lĕta 1677 w połnocy swoju dźowku k Pětrej Šĕpanej, kiž tohorunja piwo předawaše, zo by tam před durjemi mjetła a smjeće w šórcuchu sobu domoj přinjesła. To měješe jej přinjesć zbožo při wupředawanju piwa a hosći přiwabić. Wĕc pak so hižo nazajtra wukopa a tež dźowku tyknychu do khłódy. Při přepytowanju domu namakachu tež spody suda zbožowy měšk.

XXXIV. Basylisk w Budyšinje.

Ludźo sej powědaju, zo kapon, hdyž je 20 lĕt stary, njese do hnoja jejo, z kotrehož so wudypa spodźiwne sylnosće. Je podobne na kokoš, ma křidle kaž zmij, wopuš kaž jeśćela, pysk kaž worjoł a pazory kaž tigr. Na hłowje ma čerwjenu krónu a cyle čoło je pokryte z čornymi kosmami. Na kohož ze swojimaj zelenymaj wočomaj pohlada, tón so z tym pohladnjenjom zajědojća. Tajke wohidmo so mjenuje basylisk. Tajki basylisk bydleše raz w domje na rózku Šuleŕskeje hasy a Mjasowych jětkow, hdĕž wjele škody načinješe a wjele ludźi zajědojćeše. Skónčnje mudry złowjek so wšón ze špihelemi wobwĕša. Hdyž basylisk sebje sameho w špihelach wuhladny, rozpuknu a so takle ze swojim samsnym jědom zajědoji.

XXXV. Čertowe mlějidło we wulkim młynje.

Pod Hrodźiškom na prawym brjozy Sprĕwje steji tak mjenowany wulki młyn ze šesnaće mlějidłami. Na jeho muri, njedaloko tŕĕchi, widźiš wjele krwawnych blakow, wo kotrychž so powěda tale powĕsć:

Hdyž so młyn twarješe, wujedna twarjeŕ z čertom, zo ma tutón pomhać młynkej twarić. Za to młynk přizwoli čertej prawo, zo smĕ na šesnatym mlějidle mlĕć konjacy hnój, bjez toho, zo by jeho nichtó při tym myślił. Hdyž bě młyn z čertowej pomocu natwarjeny, mlěješe młynk na pjatnaće mlějidłach ižto a čert na šesnatym konjacy hnój. Tak to dźĕše přez dołhe lĕta, doniž młynk sej skónčnje njepřistaji noweho młynskeho. Tón bĕše njeposłušny a khrobły pachoł. Hačrunjež młynk jemu kruće zakaza, mlĕć na šesnatym mlějidle, wón tola njeposłuchaše, sypaše tež tam žito. Čert so rozlobi, wza młynskeho a dyri jeho wonka wo murju, zo bě hnydom morwy. Krwawne blaki pak so wjacy wotstronić njehodźachu.

XXXVI. Kuchiński na hrodźe Ortenburku.

Na hrodźe Ortenburku w Budyšinje bě raz bjezbožny kuchiński, kiž spochi zeleše, zakliwaše a hanješe, jako njeby był Bóh w njebjesach. Nĕtko raz łužiscy knježa mějachu na hrodźe wulku hosćinu, na kotrejž so wjele jědźeše a hišće wjacy piješe. Při tym ani njezabychu na čeledź a služobniscy skerje hišće bóle žłokachu dyžli knježa. Sobu najhórši bĕše zaso kuchiński, kiž zaso žałostnje zeleše a sakrowaše. Haj, wuźada samo čerta, zo by sej po njeho přišoł, wołaše, zo njech jenoż přińdźe, wón hižo budźe z nim hotowy. Tu naraz so zjewi satan w hróźbnej podobje, hrabny kuchińskeho a rozrazy jemu na muri nop. Krwawne blaki pak su dźensa hišće tam widźeć.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkw. fond.

Cyrkw. khór spěwa 1. swjaty dźeń: „Nětk swjatoh' Ducha prosymy," sadźba wot Juliusa Scheffera; 2. swjaty dźeń poskići pozawniski khór spěw: „Nětk njebjo khwal nam česć wěčneho Boha" wot Beethovena.

Zemrěł: Jurij Skibik, wumjeńkař w. Bošecach, 82 l. 1 m. a 5 dnjow stary.

Z Rakec.

Swjatkownička rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a dop. ½11 hodź. němska Boža służba. Zběrka. Pop. w 2 hodź. něšpor.

Druhi dźeń swjatkow dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža służba. Zběrka.

Třeći dźeń swjatkow dop. w 9 hodź. serbska Boža służba, ½11 hodź. serbska a w 11 hodź. němska Boža służba za dźěći.

Z Wósporka.

Swjatkownička je dop. w 10 hodź. předowanje, ½12 hodź. dźěćikemšenje, wosadny farař. Krajna zběrka.

Druhi dźeń swjatkow ma rano we 8 hodź. farař Wolf z Křišowa předowanje, Krajna zběrka. Pop. w 2 hodź. křćenja, wosadny farař, kiž dopołdnja w Křišowje skutkuje.

Z Wjelećina.

Swjatkownička je dop. ½9 hodźin serbska a w 10 hodź. němska Boža służba — měšany khór.

Druhi dźeń swjatkow je dop. w 9 hodź. němska Boža służba (farař Hammerschmidt z Korzymja předuje) — duett. Na woběmaj swjatymaj dnjomaj zběrka za powšitkowny pokład.

Z Wóslinka.

Swjatkownička rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. ¼4 hodź. Boža służba w Lěskej.

Druhi dźeń swjatkow rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža służba. Zběrka.

Dźesać tysac hriwnow za jenu kokoš

We wjsy Tamrinje pola Tiberiaša je so jónkrótnje stawiła podała: Jenoho dnja běšeše kokoš Muhammeda Jusufa do sahrody jeho susoda z mjenom Abdullah. Abdullah sabawješe so z mjetanjom kamjeni a tyčeli wšěch tom — wšo zyle bjez wotpohlada — do kokoše, kotraž běšeše so do jeho sahrody sabludźiła. Wóspa kokoši su sa króći cząš wokoł swojich ranow. Kaž bywa to nětko jónu w orienče waschnje, dalichtaj so wobaj susodaj do satrašcheho herjekanja. Muhammed Jusuf zatamaiche swojeho susoda wšěch brjodże profetu a popjaw Abdullah ł wudmamt, ł kotrejž stej „mordar" a „njewěrtwy poš" hišcheše najzunischej wurazaj. Abdullah pakteż niz ličił, reješe, so je hižo wonka Muhammeda Jusufa lohdomyślna žónka była, a so może wón we swojej sahrodże tak wjele z kamjenjemi mjetacź, kaž so jemu swoboda. Na njeswobodowne waschnje mšcheše so też Abdullahowy hyn do tutoje należnoscze, a dokelž bě Muhammed mjenjenja, so tak młodši ludźo dozmła sobu ręczeć nimaja, dyrl jeho wón z kjetrym kamjenjom na nop, so by młody muž na městnje morwy. Wěsto pokaja so hnydom policija na městnje a saja wšěch wobdźělenych. Arabiska nowina „El Carmel" je sebi nětko próza cźinła, tyšiły prozacja, kotrehoż pšicźicźina běšeše jena kokoš, sticźicź. Najwjetšy cząstaja so zonje stónzowaneho 5000 hriwnow naewnoscze schłody saplaczicź. Potom wucźinjachu hudnoscze wubawki 1000 hriwnow. Dwanaeze wošobow bu ł pjenjeznym thłostanjom we wyšokości 2000 hriwnow pokhłostanych a nětkoze 2000 hriwnow dostachu wschelazy prawisnizy. Tale suma wucźini ličbu 10000 hriwnow, njeliczitwschi 2½ hr., kotreż dyrbjesche Abdullah jako sarunanje za kokoš płaczicź. 10000 hriwnow, jedyn morwy a nětkotři sajudźeni k dołholětnym thłostanjam běchu wuspěch tuteje swady.

Nowina „El Carmel" mjenuje tónle podawk pokaźowy pschikład za „njekowstwo a njewědźitosći" jeje krajanow. jk.

Swójbne powěsće

Zemrěli: Ilsa Fiegleż w Budyšinje, 22 lět; khowanje budźe jutře zbožu dop. w 11 hodź. wot Tuchorskeje zyrkwje. — August Schmidt, žiwnoscźer w Radworju, 53 lět; khowanje budźe njedźelu pop w 3 hodź. wot žarowańskeho domu. — Hana Madlena swud. Wóhmina rodź. Hanczeż w Kanjenzu, 78 lět; khowanje budźe jutře zbožu popołdnju ½3 hodź. na pohrjebnischczu ewj. Jušta. — Augusta Berta Matušjowa rodź. Kreuchlez w Małej Dźewnicy, 66 lět; khowanje je dźenja pjatk.

Towaŕstwowski powěstnik.

Nawječorny wokrjes zarjaduje swjatki wulět do Žitawskich hór. Wotjědźemy njedźelu rano zahe a wróćimy so póndźelu wječor. Stóž chce so sobu wobdźělić, njech so hnydom zamołwi a njech sebi wobstara dopołnjeny wupokaz, dokelž je mózno, zo mjezu překročimy.

Nawječorny wokrjes Sokoła wotměje swój zlět 14. smažnika w Njebjelčicach. Započatk ½3 hodźin. Wšitcy přeceljo so na njón přeprošuja.

Wokrjesny wubjerk.

Wšěm zwučowacym sokolskim bratram! Na Radworskim zlěće je při ćmowym woblekanju jedyn bratr dwoje zwučowanske kholowy sobu wzał, kotreż jenemu bratrej bjez dźěła słušeja. Njech do Małešanskeje jednoty ahu na zwjazk wróća.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow. 27. meje pop. we 4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. 1. Zapałacenje II. dźěła spěwnika. 2. Wosobinske hospodarske prašenje. 3. Wšelčizny.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 22. meje 1931.

Wčerawše hurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. złotych	47,175
1 jendźelski punt	20,43	100 čěskosł. krónow	12,426
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,40

Barlinska burza wječera dale klabuzejsche pjchi hyblnjcho spadowazych kursach. Burza so boji, so budźa kónc mježa za pjenjezy žadnische, tchtož je ja wotbycze wichelatich winowatosćowow kónc mjenaza wobuzne. Na wikach ł dołhczynmi a rentowymi liśczinami bźchu kursy też sesłabjene.

Produktowe wiki jawjachu wczera ł nowa skruczenje zitnych płaczisnow w hotowym zornje. Tak běchtaj pszenjo brjedźi pschenża a wowoš wo 10 pj. drózschej, rożża jenoż wo 5 pj. po zentnarju postupi. W termińowym wikowanju so płaczisny tchorunja skruczowachu. Wczera płaczesche zentnar

w Barlinje:

pschenży 14,30—14,40 hr., rożki 9,90 hacź 10,05 hr., nasymschcho jczcźmjenja 11,35 hr. hacź 12,10 hr., wowoša 9,65—9,80 hriwn.;

w termińowym wikowanju:

za meju: pschenży 14,52½—12,47½ hr., rożki 10,27½—10,32½ hr.;

za julij: pschenży 14,75—14,77½ hriwn., rożki 10,01¼—10,05 hr., wowoša 10,46¼ hriwnow;

za september: pschenży 12,36¼ hacź 12,35 hr., rożki 9,48¾—9,50 hr., wowoša 9,00 hriwnow.

Wiki ichtwórk w Kamjenzu.

Sšndrojty kał 50—60 pj., cźerwjeny kał 30 pj., běły kał 18 pj., jódźna sobota 10—15 pj., morchej 15 pj., zbyła 20 pj., jelerij 35 pj., běrny zentnar 2,60—3,00 hr., butra 1,60 hr., jabłuka 35—60 pj., jeja 7—8 pj. — Prošata 13—18 hr., běhati 30—40 hr.

Wiki wječera w Lubiju.

Butra 80—85 pj., jeja 6—8 pj., twaroh 25 pj., běły kał 20 pj., cźerwjeny kał 35 pj., wlóški kał 30 pj., rożiczky kał 60 pj., hndrobjty kał 40—50 pj., morchej 15 pj., taroty 12 pj., jódźna sobota 10—15 pj., kotrabi 20 pj., porej 20 pj., zbyła 20 pj., tomaty 65—70 pj., bołotej ceręź 8—15 pj., radiśki 10 pj., rjetkej 20 pj., cźerwjena rěpa 15 pj., jelerij 50 pj., pětruschka 10 pj., kokosadko 50 pj., ćuki 60 pj., jabłuka 20—50 pj., běrny 4 pj. Kólaze mjaso 75 pj. Libjata 3,50—5,00 hriwnow.

Wiki ichtwórk w Khorźebuju.

Mjaso, hamaje 80—120 pj., cźelaze 90—110 pj., skopjaze 1,20 hr., hwinjaze 65—100 pj. Jeja 7 pj., butra 1,60—1,70 hr., twaroh 30 pj., lany wołtij 1,20 hr., hołbje 60—110 pj., kury 2—3,50 hr., kapony 2—4 hr., hušy punt 1,60 hr., kaczki 1—1,20 hr. Kotrabi 45—60 pj., běrny zentnar 3,50—4,00 hr., morchej włóšte 50—60 pj., ćuki morchej 60—70 pj., jabłuka 35—60 pj., morchej 10—15 pj., mjód w płascach 1—2,00 hr., zbyła 20 pj., hromak 40—70 pj., cźerwjeń 10 pj., bołotej ceręź 10—15 pj. Libjata 2,60—3,50 hr. Schańki 1,20 hr., karpy 1,00 hr., liny 1,50 hriwnow.

Swinjaze wiki ichtwórk w Khorźebuju.

Pschihnjeschi běchu 1404 prošatow a 153 běhakow. Wiki běchu brěnje. Wone płacźachu

prošata:

małe	7—10 hr.
brěnje	10—13 hr.
wulke	13—17 hr.

běhaki:

małe	17—35 hr.
brěnje	35—55 hr.
wulke	55—75 hr.

Stótne wiki ichtwórk w Barlinje.

(Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 3,61 howjadłow, mjes nimi 352 młodych dójkow a bučzelnych jałojow, 280—440 wyšokopuczelnych krunow a młode dóiki, 8 prošonikow, 1 byk a 107 cźelatow. Wone płacźachu:

Młody ſtót ke kormjenju po zentnarju 35—40 hr.
Sswučzelne jałojy 260—350 hr.

Koni běchu pschihnjeschi 317 ſtuk. Tute płacźachu ja tym běchu 200—1100 hr., k tšu 30—180 hriwnow.

Wiki rěznoho ſkotu wczera w Drjezdźanach.

Sswinje běchu pomernje žadne, tuž swoprzedka so hišcheze dotalnych płaczisnow dźerzachu, dokelž pak malo wo nje rodźachu płaczisny popuschczowachu. Cźelatow běchu na dosć pschihnjeschi, dokelž so malo ja nimi praschachu, so płaczisny we wischich druźinach wotbrjebjowachu.

Płaczisny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczisny po złotej hriwnje.

	2. 5.	20. 5.		21. 5.	20. 5.
Pšenica	2-6-288	284-286	bany	19 21,0	19 21 0
rožka	194-201	198-200	woka	24 26 00	24 26 00
naz. ječmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,50	15-16,50
nal. ječmjeń	227-242	237-242	žołte łupiny	22-27,00	22-27,00
wows	193 1 6	191-194	cerabella	68—72	68—72
kukurica			raps. wosuk	9-10,20	9-10,20
Pšeńć. muka	28-28,00	28-28,00	lany wosuk	14 14,20	14-14,20
rżana muka	26—8,50	26—28,50	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,20	15-15,20	brut. kruški	—	—
rżane „	14-14,70	14-14 7	syno, 50 kg	1,7 -1,90	1 7 1,25
raps „	—	—	rżana słoma	0,70-0,90	0,70 0,90
bróch Viktor.	6 31,0	26 31, 0	pšenć. „	0,60-,75	0,60 0,75
lane symjo	—	—	wowsna „	0,75-0,90	0,70-0,85
pjeluški	25-30,00	25-30,00	sěna „	0,65 0,80	0,65 0,75

Wječne płaczisny srjedu w Kanjencu a w Lubiju.

21. V. Wšo po złotej hriwnje	za 1 centn.	za 1 centn.
Pšeńca	14,25	14,00—14,25
Rožka	10,10	9,60—10,00
Ječmjeń (nalět.)	12,50	10 00—12,00
Wows	10,00—10,20	9,50—10,00
Syno	2,30—2 50	2 50—3,00
Sloma z maš. młóć.	1,50	1,00—1 30
Sloma k zaslanju	1,10	—
Sloma z ruku młóćena	2,00	—
Běrny pola ratarja	3,00	2,75—3,40
„ „ hač na železnicu	3,25	—
Butra	1,60	0,80—0,85
Jeja	0,08	0,06—0,08
Pšeńčne wotruby	—	7,10—7,25
Rżane wotruby	—	7,20—7,40
Pšeńčna muka	—	23,25—24,25
Rżana muka	—	15,00—15,75
Prosata, wulke	10,00—17,00	—
„ „ srjenje	—	—
„ „ małe	—	—

Płaczisny rěznoho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

21. meje

10 wol. 52 byk., 36 kruw., — jałoje., 1258 čelat, 374 wowc, 481 swini.

Płaczisny za

čelata: 1. —; 2. 62—68 3. 54 - 58.

swinje: (přez 300 pt.) 42—43, 2. (240—300) 42—44 3. (200—240) 41—42 4. (160 — 200) 40—41

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nowinarki: G. Janaŕ w Budyšinje

Čežke zasypnjenje w Barlinskim předměšće. We pěskowej jamje w Barlinskim předměšće Erkner so z dotal njeznateje přičiny mócne bromady pěska wotwalichu a črjódku dźěłaćerjow zasypachu. Tŕoch dźěłaćerjow wuhrjebachu morwych, štyrjo buchu čežko zranjeni.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěmeno znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěsćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 118 | **Budyšin — Sobotu, 23. meje 1931 — Bautzen** | **Lětnik 90**

Dla swjatkowneho swjedźenja wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" wutoru připołdnju

P. Krječmar:

Swjatkowne zbožo

Nad kwětnej krajinu
Leži sonjenje . . . .
Baseń njebjes klinči
Kaž wěčne zwonjenje!
Jasnota so předrěwa,
Puta mroki, krasni módre njebjesa!

Swjatočne zwonjenje klinči wyskajo!
Njese postrow njebjes — daloko!
Zadosć a zrudoba,
Njeměr a mučnota hinje;
Dźak koleba wyskajo
Přiroda w klinje!

Nad kwětnej krajinu
Leži sonjenje . . . .
Baseń njebjes klinči
Kaž wěčne zwonjenje!
Jasnota bój dobyła
Rodźi, płodźi, koši tebje — wutroba!

Wobnowjenje Europy

Dalokosahace hospodarske namjety

Wuradźenja w europiskej studijowej kommisiji su we wschich wažnych dypkach k dojednanju dowjedte. Wunoschi nóže so je sledowazymi žadami spschimacź:

1. 6. julija so w Genfu kommisija seńdźe, kotraž smjeje nadawk, wschě na hospodarstwo so počahowace namjety do pschesjesnosće swjesć.

2. 10. junija so žitowy kommitej seńdźe, so by wschelake namjety pruhował, kotrež so w nastupanju žitoweho praschenja podadźa.

3. 23. junija budźe wubjerk wězywustojnych wo wuprawje ratarskeje produkcije a wo sameńenju žitow jednacź. Wón smjeje nadawk, khmane žrědki sa hromadźe dźełanje interesowanych krajow namakacź atd., w smysle dospoheho pschirjadowanja mjes napahowanjom a wotbywanjom. Sdobom europiska kommisija Swjatk Ludowi namolwi, so by wołebitu konferenzu swołał, kotraž dyrbi sadby wo wikowańskich sréćenjach do skutka stajicź, kajkeż su so we wobsamknjenju 24. měrca 1931 wuprajile. Kommisija europiske staty napomina, so bychu trajace wikowańske sréćenja s jendźelskim knježerstwom po možnosći bórzy dojednałe.

4. Pjećstawatelej kommitej knježerstwowych sastupjerjow so wustaji, so by pruhował, kak bychu so mohle internazionalne požčonki na praktiske waschnje sameńeć.

5. Žitowy wubjerk budźe so z nałożenjom systema preferenzowych ratarskich zlow saběrać a wschě naprawy pschirjadowacź, kotrež su so hižo sapoczałe abo hischcze traja, so by so w nastupanju ratarskeho wuwoja a dowoła pschesjenosć dospiła. Sa wotbyće ratarskich pschestykow so z khwilemi wobmjesowane preferenzy pschiwola, z wumjenjenjom, so so na jasiny tsećich statow dźiwa. Na druhej stronje so postaji, so lepschiny, kotrež dowolne kraje wuwosnym statam sa to pschiwoleja, njejmjedźa preferenzny charakter dostać.

6. Podkommisija budźe so z tym saběrać, so by pschiprawjenja sa swonkowne wikowanje a transitny (pschewoźny) wotkhad se słótnymi wuplodami studowała a sa pschichodny sjěd europiskeje kommisije pschiprawne namjety podała.

7. (Njeje hischcze znate.)

8. Europiska kommisija Swjatk Ludowi namolwja, pschihoty cźinicź, so by słowny sapiž njemow tak spěchował, so by pschichodny sjěd Swjatka Ludowi mohł na to so poczahowace wobsamknjenje pschijeć.

9. Europiska kommisija Swjatk Ludowi napomina, pschihoty cźinicź, so bychu mohli internazionalne sameńenje elektriskeje energije a praschenje bjezskłowneho dowoła elektriskeje energije studowacź.

10. Wschě zwobstawy europiskeje kommisije dyrbja dojednanje wo wobthadźe z wukrajanami tak spěchowacź, so może so w blížšchim pozdźanju wo tym wobsamknjeć.

11. Knježerstwa, kotrež so w zitnym wubjerku a w kreditnym kommitéju njesastupnja, — to wosebje Turkowska nastupa — prawo dóstanu, w praschenju wuprawy ratarskich wuplodow a wotbywanja žitow počeżnym kommisijam samostatne namjety podawacź, a je swojim wotpósłancam sakitacź dacź.

Cźěskosłowakska so w sledowazych wubjerkach sastupuje: w žitowym wubjerku europiskeje kommisije, w kommitéju k wuprawjenju ratarskeho wuplodźenja (produkcije) a zwonkowneho sapiža mjenowa a w kommisiji sa internazionalne pschenjesenjenje elektriskeje mozy.

Dołhotrajna požčonka za Němsku

Genfski dopisowar „Daily Heraldej", organej jendźelskeho dźełacźerskeho knježerstwa pische, so so pod schkitom Swjatka Ludowi wubjerk sa wołoženje internazionalnych požčonkow pomjenuje. Tutón wubjerk pjeza Němskej dołhotrajnu požčonku sarudźi. S njej dyrbi so Němska psched hospodarskim sahubjenjom wobarnowacź.

Konflikt dla Gdanska

W pjatkownym pożedźenju Rady Swjatka Ludowa je so wo swadźe Gdanskich (Danzigskich) Němzow z Polakami jednało. Hacź do poslednjeje minuty psched pożedźenjom je so mjes Gdanskimi a pólskimi wotpósłancami zliwje tam a sem jednało, a jednanja wospjet psched njesahobnym pschiwótsenjom stejachu. Tak posdźe běchu so hakle rosprawy zhotowile, kotrež měsesche zwonkowny minister Henderson podacź, so so pschi jednanju hischcze njeběše mnha liczba exemplarow za radźene zobustawy pschinjesła.

Hrabja Gravina, kommisar Swjatka Ludowa w Gdanskej, prózowasche so, winu mjes Němzami a Polakami jenak rozdźelicź. Praji, so so njejedna wo kriju mjes Swjatkom Ludowa a Pólskej, ale **wo kriju mjes Gdanskom a Pólskej**, kotraž je so w němskej zjawnosći wjele kritizowała. Wołoženje so so Němzy na njeho hórschili, dokelž je rjekł, so ma so wina pschibywanju nazionalneho socialistiskeho hibanja w Gdansku pschipisacź, hdyž je so położenje pohubjerskiho.

Po Hendersonowym namjecze je Rada wobjamkła, wobej stronje naležnje napominacź, so bychu trěbne naprawy cźiniłej, so by so duch dowěrjenja a hromadźe dźełanja pólskich a Gdanskich pocźahow wrócił, kotryż je sa směrowanje zjawneho mjenjenja we woběmaj krajonaj nuzny.

Sdobom so kommisarej Swjatka Ludowi porucźi, so by sa blížše pożydanje nowu rospravu podał, dokelž może so z tohole praschenja khutnu politisku krisu roswiez. Tohodla běchu kommisar Swjatka Ludowi, muzi kaž francowski a jendźelski wotpósłanz w Radźe, za mjne měri, hischcze wosebite rosjasnjenje podacź. **Francois Poncet** so we mjenje francowskeho knježerstwa kommisarej Swjatka Ludowa sa jeho dotalne prózowanje wuraźnje dźakowasche a jemu zlubi, so budźe francowski Radźiny hobustaw wschu cźinicź, so by so jeho nahladnosć sachowała, kotraž njeje jana druha hacź nahladnosć Swjatka Ludowa sameho.

Henderson w swojich słónčnych słowach praji, so bjes **dwěla położenje w Gdansku njeje spokojaze**. Kaž wězy tam leża, **może tam lohko k pschipadam dóńcź**, kotrež by**chu mohle měr a porjad khutnje wohrožeć**. „W tymle **położenju**", jendźelski **swonkowny** minister praji, „bychu **demonstrazije nazionalistiskich swjatkow** mohle jara khutnje sćěhowki sa poměry mjes Pólski a swobodnym městom Gdanskom měcź." Wón by tohodla senat swobodneho města Gdanska naležnje napominał, so by so wscheho smirnył, a cźiniła by so mohł měr kasnjeć.

Dr. Curtius jako radźiny president potom napominanje jendźelskeho swonkowneho ministra wudospolni, wobej stronje namolwjejo, so bychej měr w Gdansku zachowałej. Dokelž bě jendźelski swonkowny minister winił khětre jenostronjy pola Gdanskeje wyschnosće pytał, so pschcza so, so w Gdansku w nowischim cźasu, hdźež dr. Sahm knježerstwowe dźela wjazy njeiměješe, so tak derje na to njewusteja, so też dźacza winy pschi pschipadach smirnyć.

Wo praschenju wobkhadźenja s pólskimi stacźanami a s druhimi wobołbami pólskeje rěcze w Gdansku potom po Hendersonowym namjecze wobsamknychu, žebi dobrosdaće internazionalneho žuda wo wuložanju wschelakich stawow Versailleskeho sréćenja a Gdansko-pólskeho dojednanja žadacź.

Nowe jednanje mjes Cźěskosłowakiskej a Madźarskej wo wikowańskim sréćenju.

Pschi wuradźenjach europiskeje kommisije w Genfu je so mjes sastupjerjemi cźěskosłowakskeho a madźarskeho knježerstwa wo wobnowjenju pschetorhnjeneho jednanja wo wikowańskim sréćenju rěcźało. Dorěcźeli su so, so so sastupjerjo wobeju knježerstwow sapoczatk junija pschedwidźomnje we Winje setkaju. Tam budźa tež sastupjerjo madźarskeho knježerstwa se sastupjerjemi awstriskeho knježerstwa wo nowym wikowańskim sréćenju jednacź.

Njemdre wojowanje z Hitlerami w Stuttgartu

W Stuttgartskim pschedměsće Heßlachu je schtwórtk njeczor, hdyž so tam nazionalni socialistiscy sestupowachu, ke kwakownym pukam i lěwicowymi pschiwiwowarjemi doschło. Hacź do rańschich hodźin je so wojowało. Pschi tym so so dźesći skoro wschitcy wobydlerjo tamneho měsćiowcho dźěla wobdźělachu. Wschudże ludźo kaž dźiwjachoju do so pjerjechu, walachu so po semi, kalachu z nožemi a z klumpachami so pjerjechu. Po Heßlachskich drohach lichiti franjenych schtrěčachu a wuteše kuikachu. Sanitetni so njepschestawajcy prózowachu, franjenych do khorowinjow a k blikkim lěkarjam dowjesć. Policijstoj wospjet nadběchi na ludźi cźinjachu, kotřiž i nożemi, kochorami a revolwrami njes sobu wojowachu. Hakle w rańschich hodźinach so wojowanje trochu potołži.

W nozy su wjazy dyžli 40 ludźi sajeli. Liczba franjenych je jara wulka. Wjele z nich su rjami do khorowinjow abo k lěkarjam schli.

W někotrych wuwinach so policiji wótre poroti cźinja. Nazionalni socialistojo su pjeza hižo wobwonjeni pschicźahnyli. Sdyhne wodźělenje policistow je jich schtitało, haczenjež su nazionalni socialistojo swoje brónje sjawnje njejsli.

Dwaczeji nazionalnych socialistow 4 pschiłuschnikow neutschastnje khorhoje nadpadło.

We Wolterstorfu pola Eutina je dwaczeji nazionalnych socialistow schtyrjoch muzjow nimoschatnje khorhoje nad-

padło, k jemi porażyło a kriwawnych słiło. Nadpadnjenji ju ło cjężko tranili. Nazionalni sozialistojo mějachu bijate brónje pschi žebi.

Samowobskórżba jeneho Němca

Fantastiska samowobstórżba jeneho paducha, kotryž wudawa, so je wulkowunik němskeho pólneho marschalla ſ Moltki, a kotryž ło Karl ſ Moltke mjenuje, znadź k tomu dowjedże, so ło wo wuhudże pschecźiwo kommunistiſkimaj wjednikomaj Mooneyej a Billingſej rewitija zawjedże. W lěce 1916 běchu ło pschi demonstrazíji za ſaſtupjenje Ameriki do wójny bombu cźikte, ſ kotrymiž bě ło wjele ludźi morilo a ło tranilo. Na podłožku dopokasow ſ pokutowanji běchu Mooneya a Billingſa ke khłostańi na wjele lět ſaſudźili. Wonaj ju tu khwilu ſwoje khłostanje we ſtatnym jaſtwje w St. Quentinje pola St. Franzjeſka wotpokuțitaj. Po měnjenju wjele ludźi w Sjednaczenych ſtatach ſtaj Mooneya a Billinga bjes winy, a wot wjele lět ło prózuja, ſudniſke jednanje wo jeju wobſtórżbje wobnowiwcź. Podaczny Karl ſ Moltke je nětkole psched ſudom wuprajił, so je předy jako ſpion w němſkej ſłużbje był a ło móże dopokasacź, ło je jedyn tehdy w němſkej ſłużbje ſtejazy agent attentat ſtucził. Dokumenty, ſ kotrymiž może ſwoje twudawanje potwjerdźicź, we worzłowym thamorje jeneje Neiwworkſkeje banki leża.

Jaſparowy kabinett w Belgiſkej wrócźo ſtupił.

Belgiſke knježeŕſtwo je wrócźo ſtupiło, dokelž je ſjejm ſa natwarjenje wobtwjerdźenjow město 220 jenož 170 miljonow frankow pschiſwoliło.

Nowa Španiska

W Schpaniſkej ło zyrkej wot ſtata njedźeli.

W rozkrěcźenju ſ Genſiſkim dopihowarjom Parizíſkeho „Exzelſiora“ je ło ſchkanjił ſwonkowny minister Lerroux wo nětcźiſchich cźpaniſkich praſchenjach wuprajił. Nowe knježeŕſtwo budże pschi Swjatku Ludowi źiwiſcho ſwoju dźěławu, hacź je ło to dotal ſtało.

Na dopihowarjowe praſchenje, hacź njejſu wulke wobcźežnoſcze w Katalonſkej wocźakacź, Lerroux praji: Po wuſtajenju republiki njeje po prawom w Schpaniſkej janeho katalonſkeho praſchenja wjazy. Wo ſeparatiſtiſkim hibanju w tutym dźělu Schpaniſkeje njeje niczo pytnyć. Kaž w Madridże, ło też w Barcelonje prózuja, republiku wobtwjerdźicź a organiſowacź. Schtož bližſchi pſchichod nastupa, je najcha kdźěliwoſcź na ſeńdźenje ſakonje dawazeje ſhromadźiźny ſłoženja, kotraž ło najſerje 31. junija ſwoła. Też jónſke aktiwne a paſiwne wólbne prawo dóſtanu. Nowy parlament budże ſe 450 ſapóſtlanzow wobſtejecź, ſ kotrychž budże 20 prozentow mjeńſchinam pschiſłuſchecź. Parlament budże najprjedy dyrbjecź kommiſiju ſa wudźěłanje wuſtawy wuſwolicź. **Njemyſlimy žebi, zyrkej wot ſtata dźělicź. Wobkhowamy konkordat. Wopak je, měnicź, jo je w Schpaniſkej žyſne hibanje pschecźiwo zyrkwi, dokelž ło někotre zyrkwje a kłoſchtry ſapalili.**

Marokkowoſtu njerowopuſchćźimy, ale budźemy ło prózowacź, w pschecźelnym duchu ſ Franzowſkej hromadźe dźěłacź. Knježeŕſtwo budże wobſeże naprawy pschecźiwo njerownoſchnym wulkim ſemjanſkim kubłam cźinicź; też we Andalúſiſkej wulke dźěle kraja puſte leża, kotreż dyrbja ło mjes nuſu cźerpjaze wjeſne wobydlerſtwo rozdźělicź, ło by ło jeho ſeźiwjenje poſkhońiło.

Zamoženje krala Alfonsa

Schpaniſke finanzne miniſterſtwo je woſjewjenje twudało, kotreż nadrobnoſcze wo priwatnym ſamoženju kralowſkeje ſwójby wopiſchija. Po nim kralowe ſamoženje 26 200 000 peſetow wucźiniła, a to 800 000 w hotowych dźenjeſach, w leżonnoſcach 800 000, w hódnoſtnych papjerach a akzijach 24½ miljona, ſ toho 14 milijonow we wukrajnych hódnoſtnych papjerach we wukrajnych bankach a 9 milijonow w ſchpaniſkich hódnoſtnych papjerach.

Kronprynzowe ſamoženje nimale 13 miliſtonow wuńdźe, kralowe ſamoženje a ſamoženje kóždeho dźěſca nětkole 2½ miljona. K tomu ło hiſchcze ſamoženje ſenrečeje kralowe maćerje, nětkole 35 miliſionow peſetow wucźinjaze, pſchida.

Ruski petrolej za Španisku

Schpaniſke petrolejowe monopoliſte towarſtwo je ſe ſaſtupjerjemi ruſſeje petrolejoweje kompagnije ſrěcźenje wodſamkło, po kotrymiž budże ło Schpaniſkej ruſki petrolej (naftha) podawacź. Ruſki petrolej je ło wo 13 prozentow tuńſcho pokhcźi dyšli amerikanſki petrolej. Ruſkoju ło ło też na to ſwjeſali, ło budża ſa dźeł pjenjes, kotreż ſa podaty petrolej dóſtanu, twory w Schpaniſkej kupowacź.

Twar ruskich traktorow we wobcźežnosćach

Twar traktorow w Ruſkej wo poradźenju pjerćźětneho hoſpodarſkeho piana roſchudźi. W Stalingradże je ło hobrſka fabrika traktorow natwarika, kotraž dyrbi wulki dźeł ruſkeho rataſtwa ſ traktorami ſaſtaracź. Wćźěhowe dyrbjeſche take fabrika 150 traktorow nadźěłacź. Hacź do meje pak móješche ło wſchędnje jenoż 40 traktorow wotedacź. To je 26 prozentow dźěłańſkeho programma.

Tutón njeuſpěch je ło ſ hubjenej organiſaziju a kommuniſtiſkim ſyſtemom ſawinowat. Hdyž lěni a njerodny dźěłacźer tu ſamu mſu dóſtawa kaž pilny a wuſchikny, potom bórſy ſ dźěłom klaza. Hódnoſcź dźěła w Stalingradſkej fabrizy je dźeń a hubjeńſcha. Wſchędnje je wjazy wibrakowaneje twory. W fabrizy njeje najmjeńſcheho materiala. Narunańſke dźěle njeſłu nětkole we wulkej Ruſkej dóſtacź. Do Moſkwy je ło na pſchikład dźěłko, ło ju dła jeneho ſlěwa wożebite lětadło do Jendźelſkeje pósłali. Njewuwjeceni dźěłacźerjo je wšy nowe maſchiny ſ wukraja ſłonjaju. To je hłowna wina zyłeje kriſy.

Slowinske pisma w Italskej so zakazałe

W Gorizy ło pſched nětorym cźaſom łopjeno twidawaſche, kotreż wojſewjenja wyſchnoſcźow ſ hamtiſkich nowin wopſchiſijeſche.

Twidawarja a mějecźela cźiſchcźerje, w kotrychž ło nowiny cźiſchcźachu, ju k ſaſtwu po 4 měſacach ſaſudźili, dokelž je w Italſkej łakaſane, pišma w ſłowinſkej rěcźi twidawacź. Schto k tajkemu pottočźenju juhoſłowjanſkeje rěcźe Swjaſk Ludowi praji?

Botharſke oppoſizijſke ſtrony ło ſjednoczile.

Mjeſ botharſkimi oppoſizijſkimi ſtronami je k dojednanju doſchło. Wutoru ju ſaſtupjerjo rataſtelho ſwjaſka, demokratow, radikalnych a nazionalnych liberalnych protokoll wo twutworjenju ſjednoczenja oppoſizijſkich ſtronow podpiſali.

Zběžki na kupje Kubje

Po njeprowidernych powješcźach ſe Santiago de Cuba je w ſchćźi kubanſkich městach pschećźiwo knježeŕſtwu preſidenta Machada wobſtrojeny ſbóžk twidyrik, kotryž ło hižo wot nětorych dnjow wocźakowaſche. Jenoż ſ krutymi nahłynjenji ſrědkami a ſ bojoweju pſched ſakroczenjom Sjednoczenych ſtatow połnóżneje Ameriki je ło dotal ſjawnemu ſbóžkej ſadźewało.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 23. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +4 a thermometer, wodnjo +14. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +2 a thermometer w nozu +10. Schćźowaze wjedro budże cźopliſke pſchi ſpadowazym barometerje ſu njewjedro mózne, hewak malo pſchemjeńenjena. Pſches nóz je ło wuſchajmyło a błónczko ſ milymi pruhami ſemju ſabo wotſrjewa. W połnozy nižiny dale nimocźahaja. Jenoż je połonja wyſchina k nam poſtupuje. Schćźerja ſtupa dale na rjane. Ale ſ wječora pſchikhadźeja nowe nižiny, tehodła ło nam wěrićź nocźze, ſo rjane wjedro dłeſchi cźaſ ſathowamy. Naſch wjedrawuſtojny ſtaja wſchak rjany cźaſ hacź do pſchichodnje ſrjedy, potom wocźakuje wětry a poſledne ony deſchcźe. Jutſje pŕeni dźeń ſwjatkow ſthadźa ſłónczko 3.53 a thowa ło 8.01 hodź. Měſacźk ſthadźa dop. 10.33 a thowa ło po połnozy 1.15 hodź.

Naš Budyšin w Swjatkownej pyše!

Lěty hdy naſoješch tajſe ſtare, łube měſtacźko, wyſokoſtojaze na ſkałnem ſkładźe, wopluſkotane woł ſokmicźkow rźěki, kaž naſch Budyſchin.

Wſchudźe hóry pohładnjeny, tam wokſchelwi naš ſnſło maſcho ſaſtaršcheho měſtacźka, měr a ſpokina!

Runje nětcźiſchi rjany mejſki cźaſ wabi tak prawje k wobdźiwanju ſwójſkowu ſtarodawnoſcźe w kuſle naſtajneho ſakrjewa. Saſdźenoſcź a pſchitomnoſcź woritej ſwonowny zwuk, w kotrymž je wobdźiwać — najſwójſkowniſchi cźeſć!

Nětkhwatajmy tuž ſwjatkowne ſwjate dny do ſdaleneje, pſchitož tež doma je rjenje! Cźaſny ſu cźežke a Boża pſchiroda dźe naš ſ darma wokſchewicź!

Naſtupmy pucź k dźěłej ſtareho města a ſawiśmy ło pſchi Lawſkej wězi na prawo, ſo bychmy ło Rybarſkich ſkhodźenkach dele kročźo, ło wokſchewili nad bołowej bukneſcźu, ſakuſkajej domcźk, ſapuſcźeny ſkoro do ſtareje nětſchćanſkeje murje na prawej ſtronje wotſtupa pola ſkhodźenkow. Hižo tu jewi ło pichiroby raj: K jenej ſtronje mědrina boſa a k druhej ſtronje ſakčźow ſchtomow we pſchimjejnych ſahrodkach. Njeje trjeba, tutu kraſnu dołho wopiſacź, pſchetoš ſchtóž ma wocźi k widźenju a duſchu wotewrjenu ſ ſpoſnacźu, to wokomnikuje ſpóſnaje!

Nimo „domcźka kuſlarjeńe“, na kotrehož maly wokńeńkach kčźeja cźerwjene kwětki, nimo „ſtareje woboweje wěże“, pjches ſtary drjewjany móſt krocźo, ſawiśmy ło na prawo do wuſkeje haſti k naſtupej, k „Hrodźiſchću“ a wobdźiwajmy wotſud wócźnje rjany wobraz Budyſchina. Nahle ſpaduja ſkałne murje k brjohej Schprjewje. Małe thćźki pſchituleja ło w mnohej liczbje kaž k maćerſkeje a dźiwje wino, praſchka, kčźeſkaju bós a pycha ſadowowy ſchtomow chodźa je nam ſkoro wócźłam wuthwacź. Pſchełubosny to wobraz — Budyſchin tu w naletnjej pyšne! Kaž hobr wali ſo ſtara wěža wodarinje do wobraza a je, jako by putała bźh Schprjewje na khwilu, kotraž ło pak troſchcźu ſ puczka wilo, dale pluſkoze a Budyſchin koſcźo khwata dale do ſerbſkeho kraja, hdźež ma też ſwoje łóźko. Wopytajmy nětko pohrjebniſchcźa na „Hrodźiſchću“. Ma bycź ſerbſke pohrjebniſchcźo, ale kwětna kraſna tu ſakryje, ſchtož njeje! Tu a tam wopomnjeńſki ſa mjeń ſe ſerbſkimi pišmikami — jenož jedyn row naš mutrnje k ſebi puta, kiž twuraſnje nam praji: „Tu wotpočuje Sčerš, kuleſny rjaka a ſelesneje wole!“ Je to row naſcheho wótcźinga Jana Arnoſcźa Sſmolerja a jeho pſchiſnuwnych.

Wotſtupmy ſ Hrodźiſchća na ſtronu k Židowej. Wšcźe putaju naſche wócźki ſtare domcźki, we ſwojej nowej ſwonkownej braſcźeczy. To ſu hiſchcźe ſwědokoju ſtarodawna a wěcźna je ſchkoda, ło wobleczecźu ſu ſwonka nowy ſchat. Sšu kaž ſtaruſchki w nowym kabaczku, błędze a ſmorſchcźene! Safkuja ſtarobu, kiž tola łóžoh cźeſći. Saamo najcźerwjeńſcha barwa nikobnoſcź njeſwrdźa, ale kwětnina w ſahrodach ſady domcźkow a na wokńeńkach pokaſa, — woprawdźitoſcź. Duſche, kiž ſu we domcźkach žiwe, maju tuž hiſchcźe wutrobu, pſchihlenu woprawdźitej rjanoſcźi w Božej ſtworbje!

Khwatajmy pſches żelezny móſt k „Miklawſchſkim ſkhodźenkam. Naſche wócźka puta monumentalny twar ſtareje zyrkwje na wyſokej ſkalinje. Rozpadaſki drje ſahaju k njebju, ale tola ſpóſnajemy wulkoſcź Božeho domu nětkhy pſched ſuricźenjom. Jako by chźyła Boża pſchiwa wjerzeſcźe, hdyž khrobłeho pachoła w tajkej wyſokoſcźi na połnem wołu ſyna widźeſche. Sšam połwos bu położeny. Hans běſche hotowy, puſchćźi ło po rěbru ſ woſa na ponoſchk a ſhubi ło pod ſtěchu; ſahadźichu ſaſo wuſhbhnjene katy ſ tſeſchnymi walcźkami na njedawno hałe nowa krytej ſtrjechu. Pod ſynowej lubju, pod torozom, hdźež běſche wóſ ſyna wcźera ſ kuſi pſchiwjeſeny ſtorcźeny był, ſeſdźerachu ſo tolſche nabrojene hrontaki ſyna, drobniſche brojeńki wotſtachu leżo, pſchetoš njebechu nadpadne. Tak dołho hacź běchu ſynowe žně trałe, tam ſtajnje leżachu. Potom hiſcheze pſchinjeſechu hólzy rěbł, ſtajichu jón ſwonka na tſěchu, a Hans ſałeſe ſ ſrabjemi w ruku na nju a wuhraba nałětane brojeńki też ſ tſěchi; hólzy ſrumowachu ſaſo rěbł a ſmiwuchu ło ſejcźa ſ dwora. Też Hans ſtóchny mjelcźo do ſwojeje komorki. Wſchitko běſche haj hótn, a Pětrej ſamenu hę jako by ło jemu to wudźało — ale tam horjeka na ponoſchku ſtejeſche widźomnje hjes dwěla mózne wołſyło ſyna pſchi jaſnem měſacźku derje widźecź.

Mózeſche bycź wokoło tijoch. Honacze ſpěwachu a wojſewjachu ranje. Sa hodźinku pocźa na ſtuble ſiwjenje bycź. Wjeraba ſawoła cźeledź, a tuczi kroſnowadźu ło po ſkhodźe dele, ſo bychu ło do dźěła dali! Pſchi tkěźinach dwjach ſetkachu hołpodarja, kiž ło runje naſſeje wuſpamy bycź njeſdaſche; pſchetoš wuchatu cźapku měſeſche hacź pſches wocźi a cźoło ſeſehnjenu, naſtěpſche ſnamjo to, ſo wſchitko w rjedźe njeje; a mětło toho, ło by cźeledź „dobre ranje“ wotmołwił, ſantorzeſche: „Schtóž móje tak ſhnitły bycź a tak dołho leżecź? Saſpodu do hródźow. Konjom ſypnyć, a potom hnójne woſy won!“

Tu wotewri thěźine durje. Pŕenje bě, ło na ponoſchku wyſoko woſuhło ſyna kaž ſcherjenje wuhlada. Nětcź jemu wjaſny; khablaſche ło do ſadwy, jakotajo: „Knježe Božo, bidź nam hnadny; ſchto tola to?“

„Schto dha je?“ wołachu cźeledni naſpółſcheni.

„Tam na tſěſche! njewidźiśće dha abo ſbym ja w nozy ſiwój ſtrowy rohum ſłubił?“

(Pokračowanje ſeźehnje.)

Hans Witka z Wjerbow

Powědančźko ſe ſerbſkeho ludu powěda wuj „Schtóžteżto“.

5] (Pokračowanje.)

„Kak to, Hanžo? Jeli jenoż nětak móżno, ſbym pódła“, wołachu wſchitzy.

„Sšo rośumi, je móżno“, ſawoła a mjelcźo roſkładowaſche ſwój ſamyſł. Swoprědka wuhlada jenoż njewěſtrive wobliczja a ſ hłowu wjeſe. Ale Hans ſe ſwojej mudrej radu wſchitko ſnapſchecźiwjenja porahu, a ſa ſchtówcź hodźiny ſawdachu ſej hólzy ruzy a wopicźku ſchćźkeńzu „na dobre poradźenje“, a roſeiłdźechu ło.

„Wo pał nozy potajkim, tak ruczę hacź měſacźk ſejſthadźa!“ dźeſche Hans, a: „Spuſchcź ło na to, budźemy tam wſchitzy“, prajachu tamni.

Na Wjerabowem kubłe běſche wſchitko ſnjerom. Hans běſche, kaž wěcźnje, ſ druhimi k wjecźeri pſchiſchoł, kotraž tón wjecźor thětro cźicho wotbiża, ſchtož bě po dźenjnjiſchim roſtrěcźenju ſ twojom lješ dźiwa. Po wjecźeri dźěchu cźeladni hiſchcźe jómu do hródźow pohładacź, a też Wjeraba po ſnuczenem waſchnjut dwór pſcheſhlada; a wſchitko łuda ło k měrej, biur, durje ſamknuwſchi a pſchi žebi roſpomnajo, ſo dże naſajtra tola radźcźo ſ Wjerbowiſkim twojom ło twujednacź; pſcheioš ſtaremu ſamotnemu muſej njeběſche tak łohko, rychleho, dźěławeho pachola parowacź. Na to ſe lehny a zyły dwór woczichny.

Jenoż Hans a wotrocź hiſchcźe njeſpaſchtaj. Dóniž běchu durje hiſchcźe wotamknjene byłe, bźche Hans ſe Sultanom, ſwěrnym a mudrym pſom, hiſchcźe ſ wotrocźej do komory tćóchnyć. Se ſłowczkom ſchukny wotrocźej, ło ło wo khrobły žort pſcheźiwo hoſpodarjej jedna a ło ma ło wón ſa to poſłaracź, ło by poż ſchcźowkajo tutón njepſcheradźił.

Wotrocź łamaſche žebi ſłowu, ſajti nuzł to žort bycź a njedocźakliwje žudny ło k wokńu, do dwora hladajenu. Hižo běſche po jednacźich a ſtoro pokiką, a hiſchcźe pſcheźo kakaſche Pětr; wocźi jemu ſ nozu ſapadowaſchtej. Jemu k nohomaj leżeſche Sultan, ſkowu nad pŕednimaj nohomaj a drěmaſche. Hižo roſmyſlitſche wotrocź, ło ſnadź ma jeho Wiłka k łěſchemu a hižo dyšliſche ło lehnyć. Tu — njeſhodźeſche ło něſchto po dworje? Ju, Sultan bě to też ſaſłyſchał a mórzo poſběhny ſłowu. Ruczę ſmětrowa wotrocź pha: „Smětrom, Sultano!“ Pyšk poſtuchaſche, a ſ napoł wotewrjenym wócźkom hladaſche wotrocź ke ſej do wocźow; tón pak pokoji hłowu na kukawcź jako by dyšnył ſ wocźomaj cźmu pſcheſłókcź. Ale nicźo njewidźeſche a njeſłyſcheſche, měnjo hižo, ło je ło mylił.

Sašo trajeſche dołho, hacź ſdobom runje napſcheczo na ſólni na tſěſche nětchto ło hibacź wuhlada. Widźeſche wón prawje, abo ſdaſche ło to jeno? Nětchto cźmowe roſeſcheſche ſ tſěchi won. Ale ſchto mohło to bycź? To běchu mužojo. Wón hladaſche, ſo mohł žebi wocźi wuhladacź. Haj woprawdźe: „Tych ſnaju“, dźeſche, „to ſu cźi prawi. Schto też to tam na ponoſchku dyšedża. Tu hej! Njeje to kolešo? a ſašo jene? a ni wošťka. Schto też to ſ tym na tſěſche dyšedża? Widźu prawje, woni ſtajeja ſadni dźěł woſa hromadu. Tu ſašo kolo a też druhe, a pŕedkowna wóſka. Aha, ſu žebi do ponoſchka dźeru wotkryli a nětk podawaja roſebrany wóſ dorje. Na tajku ſwoźliwoſcź! Najwjetſche njeſhodże máže ło ſtacź!“ Hižo ſteji zyły wóſ pŕeki pſches ponoſchk, pŕedkownej kołeſy do dwora a wojo žaha do powětra, a ſadniej do ſahrodu. Ssamo njeſhle hižom ſuwaja ło ſ tſěchi won. Jane ſchtówcź hodźiny njetraje a zyły rjeblowany wóſ ſteji na ponoſchku. — Kaž horje ſkuſłauty“, ſchepny Pětr, kiž ſwojimaj wocźomaj wěrićź njechaſche, a pſchiſłaji: „Dźakowano Bohu, ło žadyn ſ khrobłych žebi ſchiju ſwinyć njeje!“

Tola dołho ſ tymi ſłowami wuprajene ſnéſrowanje njetrajeſche; pſcheioš druhi a wjele ſtrachnińſchi dźeł dźěła ło ſapoczo. Na ſynowej łubi poſtajichu rěbł, kiž pſches ponoſchk hacź na wóſ doſahaſche. Po nim podawachu ſej hólzy wat ſyna ſa wokom ſ tſěchu won a Hans ſtejeſche na wošu a kładźeſche je porjadu na wóſ. Pŕeŕej ło hłowa wjerzeſcźe, hdyž khrobłeho pachoła w tajkej wyſokoſcźi na połnem wołu ſyna widźeſche. Ssamo połwos bu położeny. Hans běſche hotowy, puſchćźi ło po rěbru ſ woſa na ponoſchk a ſhubi ło pod tſěchu; ſahadźichu ſaſo wuſhbhnjene katy ſ tſeſchnymi walcźkami na njedawno hałe nowa krytej ſtrjechu. Pod ſynowej lubju, pod torozom, hdźež běſche wóſ ſyna wcźera ſ kuſi pſchiwjeſeny ſtorcźeny był, ſeſdźerachu ſo tolſche nabrojene hrontaki ſyna, drobniſche brojeńki wotſtachu leżo, pſchetoš njebechu nadpadne. Tak dołho hacź běchu ſynowe žně trałe, tam ſtajnje leżachu. Potom hiſcheze pſchinjeſechu hólzy rěbł, ſtajichu jón ſwonka na tſěchu, a Hans ſałeſe ſ ſrabjemi w ruku na nju a wuhraba nałětane brojeńki też ſ tſěchi; hólzy ſrumowachu ſaſo rěbł a ſmiwuchu ło ſejcźa ſ dwora. Też Hans ſtóchny mjelcźo do ſwojeje komorki. Wſchitko běſche haj hótn, a Pětrej ſamenu hę jako by ło jemu to wudźało — ale tam horjeka na ponoſchku ſtejeſche widźomnje hjes dwěla mózne wołſyło ſyna pſchi jaſnem měſacźku derje widźecź.

Mózeſche bycź wokoło tijoch. Honacze ſpěwachu a wojſewjachu ranje. Sa hodźinku pocźa na ſtuble ſiwjenje bycź. Wjeraba ſawoła cźeledź, a tuczi kroſnowadźu ło po ſkhodźe dele, ſo bychu ło do dźěła dali! Pſchi tkěźinach dwjach ſetkachu hołpodarja, kiž ło runje naſſeje wuſpamy bycź njeſdaſche; pſchetoš wuchatu cźapku měſeſche hacź pſches wocźi a cźoło ſeſehnjenu, naſtěpſche ſnamjo to, ſo wſchitko w rjedźe njeje; a mětło toho, ło by cźeledź „dobre ranje“ wotmołwił, ſantorzeſche: „Schtóž móje tak ſhnitły bycź a tak dołho leżecź? Saſpodu do hródźow. Konjom ſypnyć, a potom hnójne woſy won!“

Tu wotewri thěźine durje. Pŕenje bě, ło na ponoſchku wyſoko woſuhło ſyna kaž ſcherjenje wuhlada. Nětcź jemu wjaſny; khablaſche ło do ſadwy, jakotajo: „Knježe Božo, bidź nam hnadny; ſchto tola to?“

„Schto dha je?“ wołachu cźeledni naſpółſcheni.

„Tam na tſěſche! njewidźiśće dha abo ſbym ja w nozy ſiwój ſtrowy rohum ſłubił?“

(Pokračowanje ſeźehnje.)

roda krótowacź łukón sfuik, wuhladany wyšoko na wobrubje gotiskeho wokna schtomik, schazy k mišnju a prašchja se wschich kuczikow kuka. Stonajo šmy poždenje schodženki k „Mišlawschkej" donóžkowali a sastupimy do pohrjebnišchcza a rospadankach nébdušeho starého Frau zdžalmšeho klóschtra. Po tym so šmy na Mikkawschu wobdźiwali wospjetnje rospadanki Božeho domu, kiž schahuju k njebju kaž hrožazy menetekel, so šmy z wokowe dele hladali na Židow, kiž tu kaž schkitany cžicho k nohomaj spadowazeje skały drohna, so šmy hluboko hnuczi spominali na wschich temnich putnikow, kiž w schkicze tuthych rospadankow w Božej roli, njenje pyschenej se knótnej kraju, wotpočuja, a šmy z horzym džakom spominali na herbskich wojednikow, kiž maju tu swój posledni wotpočink, podajmy so z nowa horje do mišta a wopytajmy hischcze hrób Ortenburg, w kotrehoż dworze je Boža pichiroda swoje nalétnje dary wopraudze pychebohacze wušypala. Saúdženosć a pychitomnosć, kulo pichekrajne.

Pschisłupmy hischcze k rospadankam „Mnischtwo tlóschtra a wobdźiwajmy też tu stutki nalécza a jeli mamy hischcze wjazy žadosce sa sjanoschemi a darami Božeje pschirody, dha pschepréchujmy mésto a dowérmy so wolschowenemu schkitej naschich pschekrajnych wuthodowanischczow, kiž su runje nétko wopraudzity eden!

Budże z wjeczorkom, hdyž so domoj wróčimy z tuteho krajneho a krótkeho žwjatkowneho wukleta. Budźemy cžitanje a duschownje wolschowjeni a we wutrobje budże nam smjerjecz sawóst: „O kak rjany sy ty, mój Budyschino! Kak wosbožaza ty, moja herbsta domizna!" -ć.

*

— **Dźenjnische wiki.** Butra płaczesche 80—85 pj., jeja 7—8 pj., twaroh 25 pj., kóšlata punt 65—70 pj., libjata 3 hacz 3,5 Ohr., hacz do žydom njedžel stare hacz do 5 hr. Punt cžerwjeneho kalu płaczesche 35 pj., bélcho 25 pj., morcheje 20 pj., rjewjenja 10—15 pj., zyble 20 pj., rjetkeje 15 pj., jédžneje łobody 20 pj., hydrotjeho kalu 60—120 pj., hromala 80—90 pj., zelotwjowe žadźenki kopa 40—50 pj., hłójcžta zelotwje 10—15 pj., jabłuka 35—45 pj., běrun, punt 5—6 pj., zentnar 4,50—6 hr., litr laneho wolija 1,20 hr.

— **Budyšzy měschczanisy sastupjerjo** mjacžu so we swojim schtwórtkowym poždženju z macžinu sabrachcz, kiž wuradowanje khétro na politiske kolije dowjedże. Jednasche so two projekt sa runanje Albrechtoweje réki. Je znate, so bóchu Młodoneńnišzy (Jungdo) namjet sapodali, so mélo so runanje tuteje réki jako dyrbjenska dźélowa słužba wukonjecz. Dyrbjesche to być prénji praktiski posłuhowanje tuteje słužby w Sakslej. Tola ménjenja wo tym bé chu w poždženju wschelake. Zyły projekt wuwjesch na pjecza 365 000 hr. płacžéc. Byli so 60 000 hr. salutowało. Nimskonazionalny rosrywajeř jara sa tutu dźélowu słužbu rečesche. Ale namaka wjele pschesiwnoscze, wosbeje se strony dźéłacžerskich swjatkow, kiž z pschewjedženjom tuteje słužby wosbeje tarifne praschenja wokonjene widża. Po dołhej a žiwej rosmolwje so tutón namjet skónčnje je 17 hłosami pschećiwo 15 hłosam wotpokasa. Pschećiwo namjetej hłosowachu socialdemokratojo, komunistojo a nazionalsocialistojo.

— **Namétny konzert wojerskeje kapały** budże žwjatkownickżu 24. meje 1931 dopołdnja wot 11 hacz 12 hodź. na Zitnych wikach. Postički so: 1. „Szulerschka", pothod wot Heinecke. 2. Ouverture k opoze „Piwarz z Brestona", iwot Adama. 3. „Kwaš wótrow", walcžik wot Hafla. 4. „Exzelsior Alemania!", pohod wot Ratha. 5. Potpouri se „Sedmi wotki w Florenzu" wot Czibulki.

— **Wutrej pschihotowana, je wschitko!** Mudra hospoša dyrbjała stajnje Maggi-mjasojuschkowe kóstki na składze méc. Nima-li žansje samopschihotowaneje mjasowneje juschki abo pschihódze njenadžijay wopyt, pschejo tu Maggimjasojuschkowe kóstki k trjebanju hotowe a pomhaja ruče i wuschkosčow. Su i najskerpschemu mjasowemu efstrakta a dobrych wuckahow se seleniny hotowjene a wopschijeja wschitko, schtož k dobrej mjasowej juschaj słuscha.

— **Knježeństwowy president Delnjeje Schlesynskeje** sa Schczerzinskeho wyschcheho měschczanostu woleny. Po powésći z Hirschberga se shromadźina měschczanskich sastupjerjow w Schczerzinje (Stettin) schtwórtk wjeczor Lehnitskeho knježeństwowneho presidenta dr. Poeschela sa wyschcheho měschczanostu města Schczerzina wolito. Sa njeho woteda so 40 hłosow, pschećiwo njemu 9 hłosow. Wóšom sastupjerjow so wotzłosowanja sdźerža. Njeje pak hischcze znate, hacz knježeństwowny president wólbu pschijmjesche.

— **Padušchtwo.** W nozy k 20. meji 1931 krudnychu w Olbersdorfje pola Zitawy z kontorow mjes druhimi wézami pisanšku maschinu znamki „Adler" cžo. 90981, pisanšku maschinu znamki „Continental" cžo. 39 103, trjebanu kožanu jaku a sylbornu listowocžinjak. — Wo wézowne sdźelenja prašy tamnische žandarmistwo abo kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

— **Pothroma.** Pothroma je wudyrila mjes schparatym skotom žiwnoscerja Emila Becka w Salowju (Sahland) n. Schpr., we wjeršnym dźélu Nowym Hornim Salowju cžo. 702, kaž je so hamtšej swěsčiło. Sawrjeny wokrjeh su cžitała 696 hacz 705 mjenowaneho wjeršneho dźéla, wobkedźbowanšti wokrjeh słyschny mjenowany wjeršny dźél. — Pothroma je saschła mjes skotom žiwnoscerja Wockera w Bischheimje a kuklerja Zyža w Zurizach.

— **Naumjet na sastajenje dźéła we waggonowej fabrice.** Budyšta dźélarnja Linke-Hoffmann-Buschowych dźélarnjow je z pschedhladniwoscu, so by dopjelnila pschedpisma sakonja wobkhodnych radow (Betriebsrätegesetz), sapodała naumjet na puschczenje nétkoże 350 dźéłacžerjow a pschistajenjow. Jedna so pjecza wo sastajenje dźéła we jenotlinych dźélarnjach, tola je nadžija, so so zyła dźélarnja njesastaji. We waggonowej fabrizy dźéła tuthwilu 750 dźéłacžerjow a 130 pschistajenjow.

— **Kak dołho płaca njedźelske nawróčne tiskiki na železnizy z žwjatkami?** Na nimskostatnej železnizy płaca wschitke njedźelske tiskiki wot pjatka pschiw. w 12 hodź. hacz do žwjatkownieje wutory dop. w 9 hodź., to réka, nawróčne na jéšo dyrbi najpozdišcho wutoru rano w 9 hodź. nastupjena być.

— **Budyške haptyki** su wschédne dny hacz do 7 hodźwjeczor wotewrjene, njedźelu a žwjate dny pak zamknjene. Nózny słužbu a njedźelu a žwjate dny wotewrjene mjenjoj jena haptyka z měnacžnym wotnéčenjenjom. We mesi je ta Hrodowska haptyka na Hochiš haju.

— **Sawrjene pucže.** Sjawny pucž z Pschichecžanskich Honach wot 26. meje t. l. sa cžas dźéłow sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje so na Wjeleczanšu dróhu. — Sjawny pucž z Khrósčicz do Kulowa je na Nowosłonskich honach wot 27. meje hacz najšerje do 6. junija 1931 dla wuporodjenja sa wschitkón jězdny wobkhad sawrjeny. Wobkhad pokasuje so na pódlanske pucže. — Sjawny pucž z Lětonja do Delnjeje Kiny je dla płestrowanja na Létonjanskich honach wot 26. meje t. l. sa cžas dźéłow sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje so na Wósporsku dróhu abo na Krakezy. — Sjawny pucž z Minakała do Pšowjow je dla nałypowanja na Lipicžanskich honach wot 26. meje hacz do 2. junija t. l. sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje so na Lipicz.

— **Pučowanske radupodawanje za macerje** we Sernjanach, Pěskecach a Serbskich Pazlicach budże wutoru 26. meje pop. ½2 hodźin w Sernjanach, ½3 hodźin w Pěskecach a w 4 hodź. w Serbskich Pazlicach.

Mejske zwónčki

Mejske zwónčki stoja w zahrodcy,
Pyša zeleń trawku.
Ptačik wjesle priskoči,
Lubje sebi zazwoni.
Zwónčki cunje zaklinča
Khwalospěwy nalécza.
Ptačik wčipnje pokuknje,
Ruče raz sče poskubnje,
Potom spěšnje wutłochnje.

P. Krj.

S **Kubšicz.** W nozy k schtwórtkej dobuchu do paduschi z mozu do tudomneho Bombacžej wobhoda pschi dwornischczu. Paduschi salécschu z woknom do wobkhodnych městnoscžow a wotewrichu z paklucžemi pjenježnu thamor a smjetachu wobthadne knihi z njeho. Pjenježny kaschczik w pjenježnym khamorje horkach su z mozu wozčinili a rosbili. Tak so słóstnikam poradži wschitke pjenježy kradnycz.

S **Warnokczij.** Jedyn tudomny wobydleř běsche žwoje jésdne kolo bjes dohlada psched žwojej leżownoscžu stejo wotstajił. Po thwili, jako chžyschе kolo nuts stajicz, pytny, so běchu jemu mjes tym karbidowu latarnju kradnyli. S tutoho padawka widžimy, so maju ludźo też pola nas, w tajkej małej wšy, wócžko sa karbidowe latarnje.

S **Budestez.** W Budesčezach smješe herbske towarstwo „Lubin" na žwjatu Trojicu pola Mórikeja wjeczor ½7 hodź. shromadźinu. Pschednoschk smješe k. farař Mjetwa z Bukez. Sserbjo pschinidźene a pscheproschcze druhich.

S **Kortnizy.** Schtwórtk rano je tudomneho kuklerja Jana Krawza wobžarjunomne njeboże potrjechiło. Jako niki groczany płót pschestupi, padże z kopu, kiž mjesche pschi sebi, tak njesbožownje, so bo na ruzy cžęzko sešła. To je hižom druhe njeboże, kiž je knjeza Krawza sa krótki cžas potrjechiło. Hatle psched nétkotrymi njedźelemi dyri błyst do jeho bróžnje, kotraž bo dočžista wotpali. Tuž je tuto druhe njeboże cžim bóle wobžarowacz.

Ze **Sernjan.** Na mnohe préca wospjetuje tu Rózeńcžanske kolojézdne towarstwo swjatki pondźelu rjanu hru „Row legije cuzych", kotraž so jutry pondźelu w Pěskecach při mócnym přiklesku k prénjemu razej predwjedże. Nimo toho poskiči so jara žortna hra a po tutej bandonjowa kapała „Wjesela mysl" k wjeselej rejcy zahudźi. Towarstwo je wobzamkło, zo zastup a reje tak zniži, kaž je to ležkemu časej přimérjene. Tak budże mnohim možno, někotre wjesele hodźinki wužiwać a na khwilu wšitke starosče zapomnić.

Z **Ralbic.** Zańdženu srjedu naši wjesni zastupjerjo na město zemrěteho wjesnjanosty Pětra Brězana k. kuklerja Jakuba Cornaka za wjesnjanostu kaž też za předsydu wjesneje rady na šěsć lět wuzwolichu. — Wuzwolenemu wjele zboža do noweho zastojnstwa!

Z **Njebjelčic.** Zańdženu srjedu znjezboži tudy cuza holca, kotraž we Worklecach na wopyče přebywaše. Wona jědźeše z kolesom z Njebjelčanskeje hory do Kamjenca. Wokolo młyna mjetachu dźěći z balom a tutón zleca jej do kolena. Při tym padny njezbožownje a rozbi sebi mjezwočo. Donjesechu ju do bliskeho statoka, hdyž ju awto wotwjeze. Podawk wuči, kak bórzy móže člowjek do njezboža přińć. Njech je też z wučbu starším a dźěćom, zo njebychu dźěći na puću přebywale a z balom mjetale. Nadźijomnje njezmeje podawk dalšich sóčhwkow za holcu a dźěći!

Z Łužicy

* S **Polčnizy.** Wutoru popołdnju na dróhy se Großmannsdorfa do Kleinbittmannsdorfa słóstnik 25-létun holaju wumnožowa. Holaju pschidźe nétkoże 30- hacz 35létny muzski napschećelo a žo z rěczu do holaju da ju winowaju, so ma cžapnik, kiž je wón zhubił, pschi sebi, na cžoż wón holaju wumnožowa. Dokelž žo sudžo bliżachu, słóstnik cžakny do lěsa k Lichtenbergej. Policajski woš bžesche sa šlédom pschez lěs mjes Großmannsdorfom a Lichtenbergom a dale do Kleinbittmannsdorfa. Tola nadpadnika njemóžachu wuslědžić.

Nowy španiski póslanc pola němskeho presidenta. Profesor Amerigo Castro, nowy póslanc španiskeje republiki, poby pola němskeho presidenta k swojemu nastupnemu wopytej, zo by swoje wobkrućeńske pismo přepodał.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhlady na wjedro sa prěni dźeń žwjatkow:** Njenje a cžopło, tola budże pothilenje k njewjedrom; **sa druhi dźeń žwjatkow:** Dale cžopło, žu pak cžasežišcho njewjedra możne.

* **Hdyž chžyschе pjenježny listownoscher Müller w Duisburgu na Hindenburgskej dróhy 12 doberku sběhnycz, jeho dwaj pachołaj nadpadnychu a porahnychu, na cžož spytachu jemu pjenježnu toschu wutorhnyc. Nadpadnjeny z hłokom wo pomoc hłowasche a žo potom sa pachołomaj puschcži, kotraj spytachu psches Hindenburgsk torhoschczo cžeknyc, hdyž běchu runje wiki. Lud a policijotjo sa nimaj cžerjeschtej a jeneho z njeju sapadachu. Druheho na lnbi jeneje thěže na Mollkowej dróhy wušlědzichu. Jedyn z njeju bě dźeń předy z wopaczným mjenom jiwon na Hindenburgskej dróhy wotnajał a bě pósylku doberku wo 2 hrivnomaj na tole mjeno z pósty žadał. Hdyž pjenježny listownoscher pjatk pschipoldnju pschińdże, jeho sa durjeni stejaz pachoł z pěskom pjenjenej nohaju na hłowu morkny. Jedyn se sajateju je jedyn 30 létny hojerski pomocnik z Wesela, druhi je dwaczežiłétny schewski. Prénjschi je hižo khłostany, druheho paduschtwa dla pytaja.**

* **W Hamburgu schtwórtk do jeneje pschedawarnje zhrobu, w kotrejž tři žónske pschisłužene dźéłachu, dwaj mužej pschińdźeschtaj a z revolwrom so do žónskich samerinschi wot nich pjenjezy z pokładnje žadajschtaj. 260 hrivnow hotowych pjenjez a 57 wuhlowych lutowanskich znamkow po 1 hrivnje shrabawschi rubježnikaj žónske nuspowachu, do pinzy hicz a žo tam samknjcz dacz. Hakle sa dlešchi cžaz mógachu so žónske se swojeho jastwa wuzwobodzicz.**

* **W Filipopolu w Bołharskej je žo składownja, w kotrejž žo 8000 zentnarjow tobaka zhowasche, wotpalila.**

Swojim česčenym ratarskim wotebžarjam poručam nowu přikhadžacu

domašowu rudu 15—16%

po přihódnych lečnych płaciznach wot wagona ctr. 2.50—2.60 hr. Počžu 3 měsacy bjez danje abo při płačenju z hotowymi pjenjezami 4% skonto. Kupuju kóždu dźélbu žita a poručam so za wobstaranje hypothekow pola ratarskeho kredítneho wustawa w Drježdźanach.

Z počesčowanjom

firma Jurij Cornak w Ralbicach

MAGGIs SUPPEN billigsmr!

kóstka jenož hišče **10** pj.

„21 lět

w kóždym wjedrje, jězdźu ze swojim Janko-kołom na dźěło, nětk pak za njedźelu nowe trjebam, ze starym dale na dźěło jězdźu. Kupju sebi wózo zaso Janko-kolo, ale z balonowymi wobručemi. Też moja žona hižo 19 lět z Janko-kołom na dźěło jězdźi a też tute kolo je hišće w dobrym rjedźe.“ Tak mi kupc nowego kola powjedaše. Tajke něšto je znate a njedźiwajcy hubjeneho časa předawach w poslednich 20 dnjach 39 jězdnych kołow. Hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy, wulki wobrot zmóžnjeja nizke płaćizny a tola dobru tworu. Wobhladajće sebi moje wukładne wokna na Hornčerskej hasy 18. Předawanje jenož

na Mužakowskej drózy 4

J. Schieback

Předawarnja Janko-kołow a mašinow

Herbska gryčka w Konjecach

Swjatkownu póndźelu wot wječor 8 hodź. zarjaduju po wjacorym přeču za staršich a ženjenych swojeho znajometwa z Konjec, ze Sunowa a wokoliny

wjesełu zabawu z pyšnej rejku

po starym wašnju.

Wutrobnje wěču přeprošuje R. Rafelt a swójba

Hosćenc w Pančicach

Druhi dźeń swjatkow wot wječor 8 hodź.

zjawne reje

Zastup za mužskich 1.— hr., za žónskich 60 pj.
Z tym su reje a dawk zapłaćene

Wutrobnje přeprošuje zarjadnistwo

Hosćenc we Worklecach

Wutoru 3. dźeń swjatkow

REJE

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, Ščiparje

(Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hosic hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Wše družiny hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

800—1000 hr.

so na wjesnu ležownosć wupožča. Poskićenja pod H 24 na wudawarnju Serbskich Nowin

---

Kruwa

mloda, blizko k 3. čelcu na předań w Kamjenej 17 pola Radworja

---

Kruwa

mloda, wysokosudelna je na předań w Skanecach 8 pola Barta

Kruwa

blizko k čelenju na předań we Łupoji čo. 19

Banne Sorgen, werde froh durch ein sich'res Sparkonto

Lassen Sie Ihre Ersparnisse durch uns mündelsicher verwalten

Sparkasse der Stadt Bautzen

— Mündelsicher —

Porućam po přihódnych płaćiznach:

Motorske kola kóžd. znamki
jězdne kola za žony, mužow a dźěći, Bubi-kola a šuškadła (Trittroller), **šijace mašiny, zimace mašiny, gramofony,** tačele, narunansko dźěło atd.
wobswětlenja za motorske a jězdne kola, dybzačne lampy a baterije, nakribjetniki, sedłowe přikrywki, dźěćace sedła płókanski kompresor — lohke płókanje, radiowe připrawy, znate znamki, wuporjedźenja omalěrowanje a niktowanje

H. Paul Gräfe

serbski mišter
Tulatr. 7 w Kamjencu Tel. 470

Serbske tačele

(Gramofon Platten)
ma na składze

Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Mojim česćenym woteběrarjam

strowe radostne swjatki

Při potrjebje mužaceje drasty prošu so na mnje dopomnić. Zhotuju wšě družiny mužskeje drasty po najtuńšich dźeńskich płaćiznach. Wuporjedźenje a wublotowanje spěšnje a swědomiće

Z počesćowanjom

Kukow-Pančicy **Pawoł Krons** krawski mišter

Fotowe projekciowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Wulkotne wuspěchi při drjenju, wići, ischias, žonj, khorosćach atd. Nizke płaćizny.

Janska kupjel - - - - w Smječkecach

Swjatki póndźelu pop. w 4 hodź. při dobrym wjedrje koncert w krasnym parku. Zastup 50 pj. Wječor bal.

Hospodarske kachle a kuchnjowe wohniša

kupujeće derje a tunjo we wosebitym wobkhodźe za kachle a za twarjenje wohnišćow

Martin Teutscher, hornčerski mišter

na Kamjentnej hasy 33.

Najwjetši skład najlěpšich Mišnjanskich kachlow a wšěch železnych dźělow.
Tunje koporne kotoły.
Jenož najlěpše, solidne dźěło!
Zaradźenje darmo. — Na wotpłaćowanje.

Hosćenc w Měrkowje

2. dźeń swjatkow wot 5 hodź.

pyšne reje

nowa kapała

Rjane přebywanje w zahrodźe. Kehelekulerjo namakaju rjanu kehelerju k wužiwanju. Přećelnje přeproš. R. Dörfer a mandž.

Hosćenc w Sernjanach

Druhi dźeń swjatkow

dźiwadło a reje

Zastup 1/2 8 hodź., započatk we 8 hodź. Potuńšeny zastup a reje. Kolojězdne towarstwo w Rožeńće

Hosćenc w Sunowje

Swjatki póndźelu **REJE**

Wot 26. moje 1931 je moja kenelija

w Budyšinje na Žitnych wikach 1

w II. poskhodźe

w nowotwaru muzeja

Rěčnik Wünsche

Dr. Stöckel w Njeswačidle

je zapućował

Zastupjeř: **k. dr. Liebe w Khrósće**

Telefon: Khróst-Łomsk čo. 250 abo Njeswačidło čo. 330

Dr. Fischer

wosebity lěkař za kóžne a močne khorosće

w Budyšinje na Wilhelmskej drózy 8 telefon 3383
swoju praksu wot 26. moje zaso wukonja.

Lěčne rěčne hodźiny 8—10, 1—2, 5—1/2 7.
Srjedu a sobotu jenož 8—11.

Lěkař za dźěći

Dr. Schnabel

w Budyšinje na Mättigstraße 39

wróćo

Serbow kupny dom

Wołmjane tkaniny, wušiw. za fale a rubišć. . . . . 100 cm šěroke mtr 4.75
Wołmjany muslin za fale mtr. wot 1.75
Zidźane tkaniny pisane, za fale mtr. 5.50
Wołmj. tkaniny za spódnje suknje, zelene, ... , čerwjene, módre mtr. 4.25
Wal, wušiw. za jaki, čorne 7.50, smuh. 4.95
Corne počełnjenja na kožuchi mtr 8.50

Pozament, cank. wobsadki, francy

Fale, pisany zateńk. . . jena 3.50, 2.75
Kapički, pisane . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 1.10, 0.85
Banty za žony, molowane a wušiw. 1.35

Moirè Šnórki Taft

čorne, běle, różowe we wšěch šěrokosć.

Wobkedźujće moje wosebite wokno za serbske wěcy na Dźiwadłowej hasy

Schaaf

Strojnica Kamjenica

na Bohatej h. 20 - na Dźiwadł. h. 1

Dobre čehnje k sebi

Dobrej wužitknej

kruwje

z 2. a 3. čelećom kaž też rjane wysokosudźene **kruwy** ma na předań abo k wumjenjenju

Max Köhler w Nižej Wsy a w Njeswačidle číslo 69

Knježski wóz

Kuča
Kaščojtaj wozaj

ma na předań

Rudolf w Lichanju

15—18 lět na

holca

so do ratmarstwa hnydom pyta **w Bronju čo. 13**

Woblek

čorny, suknjany, muški, je tunjo na předań **w Banecach čo. 1** pola Njeswačidła

---

Hólc, kiž chce rady

pjekarstwo

dospołnje nawuknyć, so hnydom pod přijomnymi wumjenjenjemi přistaji. Wo předstajenje so prosy.

Theodor Raditzky
pjekarnja a konditarnja we Kulowje na Budyskej dr 17

Přiloha k čisłu 118

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 23. meje 1931

Radostny dźeń swjatkow

Sćwjedźeń Ducha Switateho.

Budyšćin, 23. meje 1931.

Sćwjatki, dźeń luboscę, na kotryž so wschitzy wjeselca. To chodźa wschitzy won ſ wuſkich domow a ſtatkow, won ſe wotſchedźnych winowatoſćkow a powolanja, won ſe duſchazych ſtaroſcow. Wſchitke kwětki na brjožkach a lukach so na naš ſmišja. Selene wjerſchki ſchumja a ſpinčała. Módre hory luźiſke nam pſchikliwaju. Haj, pójcze won do Božeje ſtwórby, wy wſchitzy, ſtari a młodźi, bohatichi a khudźi, woſebźe wy ſe ſtaroſcemi pſchepjecćeli! A wy młodźi junakojo, cźehnćze won do pſchirody a natwarćze ſo na njej. A wy wobcźeżeni, woſtajćze wſchitke ſtaroſcze a mjerſanja w ſchtyrjoch murjach, tam, hdźež waſ wotſche powolanje dźeń wotebnja puta. Sabywdźe na wſchě ſtaroſcze, woſtajcze ſo wſcheho wabjenja, cźehnćze won do ſwobody! Tak lohaj wſchak to ſa měſchcźanow njeje, cźim lóſſcho ſa wjeſnjanow, kotříž ſu wobdacźi wot Boźeje ſtwórby. Khdyž ſy ſhožownje měrny puczik namakał, khdyž nicžo druhe njewidźiſch, hacź ſelenu pſchestrěń k ſwojimaj nohomaj a módre njebjo nad ſobu, a potom hiſchcze ras: won do ſwobody! Selene ſchtomy a kerafchki njecźiſnja cźe ſwobodneho a niz njebjeſow módrina. Sły cźeże a ſtaroſcze ſobu waſak, bjes teho ſo ſy chapł. A pſchecźeżeho, kotříž ſ tobu puczuja, a dźěcźi, kotrež wokolo tebje ſej hrajkaja, njemóża cźe do ſwobody dobjeſcź.

Nadobo ſwonja ſwony. Też tebje wone pſcheproſchuja. Pój nuts a ſpěwaj ſobu: „Nětk ducha ſwjatoh' proſymy". Pój nuts do Božeho domu a ſłuchaj na ſłowo ſlubjenja: „Chzu ſwojeho ducha wulitnyć na wſchitko cźłło." Pſchijidźe wot horjeka, tón nowy duch. Sćwět jeho nima a jeho njeſnaje. Stwórba jeho njepodatna, też twój duch jeho njetwori, byrnjež radſcho chzył. Wón je ſawoſtajeńſtwo Bóhcźłowjeka Jeſom Khryſta. Wón je móz, ſ kotrejž Bóh cźłowjeſke wutroby hori, ſo jeho cźuja a namakaja. Cźini Jeſuſa Nazarethſkeho k żiwemu wjednikej a knjeſej. Cźini dom, do kotrehoż cźe ſwony tak nutrnje proſcha, k wopraudźitej ſwjatnizy, cźini wſcheloſkich noſcherjow ſchćeſcźanſkeho mjena k wěrnym ſjednoczeńſtwu we wérje a luboſcźi. Też do twojeje wutroby ſapſchimnje tuta potajna Boża móz. Sacźuwaſch to?

To je duch, kiž ſchlachotnych a dobrych ludźi na ſemi ſhromadźuje, kotrehoż Żadyn cźaſ ſniciſcź njeſamóże. Jdeja bobydźe nad materiju. Tuta dźeli ludy, tamna je ſwjaſuje. Dokelž biese khlubſcheje wéry, bjes wéry nad khónčnym bobycźom ducha ſpaduje cźłowjeſtwo do bjeſdna. Khluboki ſmyſł leži w tutym tſecźim rocžnym cźaſu ſchćeſcźanſkeje wéry — ſwjatki, ſwjedźeń ducha a kcźenjow. Tutón duch tu je. Cźłowjek cźuje jón w ſebi. Njewidźomny khlóſ woſſewja nam jeho bliſkoſcź. Gyrnjež jeho żenje njewidźili a njeſamóhli mjeſy jeho bycźa ſapſchimnyć, dha je tola kždy dobry ſtutk, kiž na ſwěcźe ſo ſtanje, kždy wuplód wulwoſ tamneje hódanſkeje mozy, kiž ſwěty wadźi a dóſt cźłowjekow a ludow roſtiſa.

Je też druheje mozy, kiž ſo jemu ſpjecźuje, tamny duch, kotryž wſcho dobre wotpokaſuje, jenož ſe ſplodźi a wukonja, tamny duch nowcho póhanſtwa, kotrež je Ruſkeje jako bolſchewiſmus wukhadźa a hižo do wſchěch ludow nawjecźorneje Europy ſo żerje a ſwoje njeſkutki jewi. Mozy tajkeho ducha dyrbja ſo ſe wſchěmi mozami ſadźewacź. Duch wěrnoſcze a ludoſcze, bohabojoſcze a ſwědomitoſcze dyrbja naš najwětnicź a nam ſ wjednikom być we cźěſnjach naſcheho cźaſa, kotrež pocźiſchcźenja je notliwe, ale też ludy. W tutym duchu dźemy naſchi herſći lud ſdźerźeć. Potom je jemu być we ſwětnjenje. Potom budźe Bóh ſ nami a powjedźe naš hacź do dalſchich cźaſow.

Narodna ważnosć sokołskich zlětow

Rozpominacy dodawk k Radwoſkemu swjedźenju.

Z wobdźěleneje strony so nam piše:

Po Radwoſkim zlěće je. Zarjadnistwo, kiž je wobſěrne a zamolwite dźěło mělo a wšu swoju ſtarosć a prócu na njón ważiło, może z wuſpěchom ſpokojom być. Hižo zo bě njebjo tak krasny dźeń ſpožčiło, hewak tradicionelne wjedro Domowiny. Maličkoſće we wuwjedźenju ſo wšudźom a wšudźe namakaja. Na te dźiwać nochcemy, ale chcemy radšo swoje wóčko na cyłk złožić.

Khdyž zlět z tuteje ſtrony wobhladujemy, dyrbi ſo wuznać: Zarjadnistwo běše ſej wulki nadawk ſtajiło. To hakle ſo dowidźi, khdyž ſo jenotliwe fazy swjedźenja rozpominaja. Snadź by wopyt hoſći bohatši był, by-li ſo zwjazk njeposrědnje na wſitke towarſtwa wobroćił a je k wopytej a k wobdźělenju namołwjał. Tak dostachu přez wjednistwo Domowiny k tomu nadawk, ſtož traſ wſitzy jako moralnje zwjazowace dopóznali njejſu. Hewak snadź njebychu wulke towarſtwa na dniu ſerbſkeho Sokołſtwa ſwoju porjadnu měſacnu zhromadźiznu wotměwałe. Njedźiwajo na to bě chu ſej ſta a ſta ſwojeje narodneje winowatoſće wědomi a wobrubjachu drje po dobrymaj tyſacomaj ſwjedźeńſku měſtnoſć, kajkejež ſej rjeńſeje myſlić njemóżemy. Hižo běchu naši njepřećelja na ſtarži a chcychu ſcźuwać — najeńka, zo njeby ſwoju łuku ſerbſkej organiſaciji přewoſtajił, „kiž napřećo ſtatej dźěła". Na kajke waſnje ſo to ſtawa, woſtanje wězo hódaſčko tamnych njeſwědomitych ſcźuwarjow. Zaſakłym njepřećelam z naſcheho a z cuzeho łěhwa njemóża dobri a přeſwědčeni Serbja ničo prawje činić. Tohodla tutych ſcźuwarjow nihdźe na ſerbſkich manifeſtacijach njewidźimy. Za khribjetom a tajnje dźěłaz po kuetacym waſnju ſu ſkutki jich čorneje duſe.

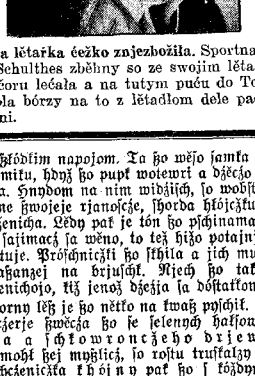

Němska lětarka čežko zwjezbožiła. Sportna lětarka Christel Schulthes zběhny ſo ze ſwojim lětadłom, zo by k wječoru lećała a na tutym puću do Tokia přilećała. Tola bórzy na to z lětadłom dele padźe a ſo čežko zrani.

Njedźiwajo na takne njeluboznoſće ſu a wostanu ſokołſke zlěty

znamjo a wuraz narodneje zwjazomnoſće.

Woſebje potom, khdyž ſo njezapomniće zaryja do duſe zahoritych wobdźělnikow, khdyž nas pozběhnu ze zeńſkeje nizkoſće do idealnych wyšin, khdyž we nich ſwěru a luboſć k domiznje přiſporjeja, khdyž we ródnej zemi korjenjaceho krajana we ſwojej narodnej myſli ſkruća a k wuznaću ſerbſkeho ludſtwa, jeho rěči, waſnjam a nałožkam wabja. Serbſke Sokołſtwo w tym zmyſłu, kajkoż bu po myſli naſich narodowcow założene, budźe a dyrbi dobre płody přinjeſć, jeli ſu tamne ſta a ſta junakow ſwojeho wulkeho nadawka za narod a wótčinu, za ſtrowotu cźła a duſe ſej wědome. Preč ze wſcej położnoſću. Sokoł dyrbi być kruty, wupruhowany karakter. Pak — pak! —

Sokołſke ſwjedźenje, na kotrychž w čerſtwej żarliwoſći wo palmu dobyća ſo wubědźuje, kaž je ſo na dniu Donjebjeſſtpića wotměwało, hdźež pak też ſu w zhromadnym zwučowanju tute ſta wot jeneho rhytma zapřijate, předſtaja nježnu zwjazomnoſć wšěch tych, kotříž ſu ſej waſnje ſkrućenja cźła a też duſe po tutym (ſłowjanſkim) puću přiſwojili.

Kaž hižo w domjacym ſokołſkim dźěle, w kruhach jenotliwych jednotow, zhromadne zwučowanje ſocialne napřećiwnoſće přepřekuje a wuruna, tak cźehnje ſo při tajkich ſwjedźenjach

mysl zhromadneho ludſtwa

přez zmyſł a wutrobu. Zhromadna myſl tutych muzſkich a žónſkich — haj hižo dźěći —, kotříž wědomnje cźło po ſwojim waſnju ſkrućeja.

Sokołſke swjedźenje zwjazuja Serbow,

wuſkutkuja, zo ſo čujemy jako jedyn lud, njech ſmy dźěleni po krajinach a narěčach, po wérje a politicy, khdyž Sokoł z politiku ſo ſcyła njezaběra. We naſim rozcaſkowacym a njepjezjenym cźaſu je to moment najwětſeje ważnoty. Tutu přezjenoſć wotłyſćowaſe woſebje ſwjedźeńſki cźah ze ſwojej pisanoſću drastow a khorhojow.

A Radwoſ, byrnjež ſ cuzoródnymi elementami překiſany był, ma we ſwojim towarſtwowym a wjeſnym žiwjenju bóle ſerbſkeho raza bać nběduša „metropola katolſkeho Serbowſtwa", kotreježe dostojnoſće je tuta narańſa wjes hódniſa.

Tajke zlěty pokazuja nam postupowacu ważnoſć cźełowzwučowanja za ſerbſke ludſtwo, za ludowu ſtrowotu a móc, za dobre wašnje, přiſtojnoſć a moralnoſć. Serbſki junak a też naš žónſki ſpłah ma ſo ſkrućić, cźełowzwučowanje ma jaknych, radnych, ſwarnych a dobrych cźłowjekow wupłodźić přez tamne wjelestronſke zwučowanje,

Ow meja, kak lubozna . . . !

Hoſowa kčeže.

Hewak je to njerodź, kiž ſo wichudźe roſcheri. Kóždemu je na puću ſe ſwojimi ſelenymi, cźerwjenymi prutami. Ale nětko! Nětko ſapa a twaſnje. W meji. Wjele tych twětkow maju hižo najrjeńſchi wokomik žiwjenja ſa ſobu. Jich „thorhojcźa" ſwjadnjena dele wiſa. Ale te druhe, njeſtranjene twětki, kiž hiſchcze maju hubki krucże ſamknjene, te hiſchcze cźakaju na wołoważaju wotoch. Dźiwne ſu pſchi tym wobſtrady. Tokita cźmjela pſchilecźa. Ta hnydom ſpóſnaje te cźakaze njewjeſćicźki. Te ſ wiſzatymi hubtami ani ſaſcź nima. Wona jenož lubuje njeſtranjene, wo tamne ſo njeſtara. Cźmjela je ſpebicźiwa. Nětko ſo ſpuſchcźi na thorhojcźku. W tym wokomiku tuta ſo dele ſpuſchcźi a mróczałka muczki ſo proſchi. Cźmjela cźini, jako njeby ſo nicžo ſtalo, nima ſaſcź tych ruczkow, kiž ju wobjimaju, njeſaczjuwa nežne majkanje po thribjecźe. Wona jenož dźe ſa wuzitkom a bórzo leczi ſažo dale k ſuſodnemu kerafchcźej. Hižo ſažo hubti łoſchi. Pjecź, ſchěſcź, hnydom krócź ſo to ſa mjeńſchinu wospjetuje.

Na konzu lěža knježi w meji žiwjenje kaž w braſchcźerni. To tam wſchě hnydaju ſ roſsežejenjom, kiž cźakaju na kwaſny wokoſcź a kóžda ſo wulky cźini ſe ſwojej najrjeńſchej draſcźicźku. Njeje to hnujaze, kaž kikatz ſwoju wutrobicźku dźerži w ruzy. Ma to ſaſtarſchi napohlad a tola je kwětka też hižo žej pſchiſſowjoła barbicźku nowocźaſneje knjeżniczki, ſo by pucźpokaſował k ſtóđkej hubju cźeſwjeneju barbiła.

Ajaſonz! Kak tola macź ſo ſtara wo dźowku, kiž by rady chzyła měcź do cźěrpza. Měſeſche hižo ſtrach, ſo woſtanje ſtara holza, hdyž hiſchcze w pjeluſchkach leżeſche. To žej mrowje pſchitſaji jako cźelnu ſtražu, ſo njeby žadyn bruk ſranił te nežne pupti. Ale wojaży chzedźa nješchto ſa to měcź. Měſeſche ſo jim pſchiprawicź korczmicźka ſe ſtóđłim napojom. Ta ſo wěſo ſamka w ſamżnym wokomiku, hdyž ſo pupt wotewrí a dźěcźo ſo ſamo ſa ſo ſtara. Snydom na nim widźiſch, ſo wobſtanje. Je žej wědome ſwojeje rjanoſcze, ſhorda hłójcźku ſběha a cźaka na ſenicha. Lědy pak je tón ſo pſchinamakał a ſapoczał ſo ſajimacź ſa wěno, to też hižo potajnje nješchto ſo pſchihotuje. Prófchnicźki ſo ſthila a jich muczka łépi ſo pſchekaſanzej na brjuſchk. Njech ſo tak truhnu wſchitzy ſenichojo, kiž jenož dźeja ſa dóſtatkom.

Też cźorny łěſ je ſo nětko na kwaſ pyſchił. Każ cźerwjene paczerje ſwěcźa ſo ſe ſelenych haſſow kcźenja ſchmrěka a ſchkowroncźeho drjewa. Woprawdźe, moht žej myſlicź, ſo roſtu truſkaty na ſchtomach. Kſchcźenicźka khójny pak ſo ſ tóżdym dnjom bóle żołcźa a potom ſo ſtawa, zo wětr maja do haſſow a ſ nich ſ rajom ſtoty próch wupróſchi a po holi rosduwa. Je to, jako by ſo hola wjcha ſapalika. Tajke mróczele próchа ſo po njej ſnoſchuja. Schtóž je tuto dźiwadło ras widźał ſ hórki, tón wjazy njewéri, ſo je pſchiroda ſłutniwa. Wſchě tute milijardy drobnych muſſiſch, kiž tu wokoło łétaju, móża wopłodźicź płešich żónſkich kcźenjow. Pſchiroda je próſchkam pſchidała dwě móſchnicźzy powětra, ſo bychu prawje dotho w powětſi je ſnoſchowałe. Ale malo próſchkow ſwój wotmér dospiwa. Nasajtra wſchě kuże w holi maju żołte kromy a ludźo potom žej ſchepcźaju wo potajnym ſłotym beſchcźu.

Też pola ſmerjatow meja dźiwy wuſſutkuje.

Wuż ſtónczne dowidźi, ſo je na cźaſu, łeż ſo ſtaru kochchu, w kotrejž hižo wot najmny ſem „kaſeſche". Wſchat je też hižo thěrno wjeła. Nětko ſ poſtom tak dołho ſchudruje wo ſemju, doniž kóžka tam ſo njepuknje. Potom ſo tkóczi pſches wuſke dźery, mjes kamjenje a ſwaha koſchła naſad ſo ſuwa, doniž ſtónczne nětkajſi kerafchk ju dospoknje njeſłéła.

Njemér, kiž w meji ſo jima ſ wotmachom njchitkich ſtworjenjow, też hada njeſalutuje. Hdyž koło wokoło wſchitko ſpěwa, hwiſda, thichoże, ſo woſchczerja, bubnuje, turczi ,rjepoże, mlaſka a rejwa, hdźež wſchitko lubuje, had ſamlutſi tola njemóże hidźicź a tuž też wón pyta ſej hadźiżu.

We mjeſchčach jédlow nješchto ſcźicha pſchpoże. Laczawki ſo wuradźeja a ſaſo ſwoju kolebku wupoſjenu na kónz hakoſy. Nocźk wocźi wumaluje a ſo ſpodi pokłonuje. Njemóże ſapſchimnyć, kak móże cźłowjek abo prajmy — ptaczk, ſwoje hnězdaſchko twaricź tak wyſoko do powětra. Ale potom ſo ſchwika na kcźěk a ſpěwa. A njejepewa ani melancholiczy, kaž to ſteji napiſane we wſchěch knihach, ale ſpěwa radoſtnje, roſwólnje. Hrajka ſej tak rjeń ſe ſwojimi hrónczkami. Je to maly wodopad ſynkow, cźim hłubje ſynki padaju, cźim rjeńſche ſu. Nocźk je tak rjeń naſcheho łéka. Hdyž nocźk ſpěwa, dyrbiſch ſo ſmjeć, tak łóſchtnje to klinczi.

Dyrbiſch ſo też ſmjeć, hdyž widźiſch lubkowanje tupiſilow. To ſu ſortnime ptaczki, ale bjes temperamenta kaž wſchitzy tołſtakojo. Hdyž luboſej ſim łéże ſa ſožu, je to woprawdźe ſmětchny napohlad ta tajneho wobkedźbowarja. Se ſchepjerjenym pjerjom dwaj tajkaj cźornohłójcźkataj ptakaj ſedźitaj pſched ſancźku. S cźerwjenym łazom ſo wulky cźiniłaj, hdyž a hdyž kiwkataj ſ cźornej wopuſchu, ſo je hełky kokacź widźeć, lědy wotewritaj krótki pyſk a wabitaj. Tak pjewcźa też kurjatka, kiž pykaju patu. Potom jedyn ſapoczinje jakotacź ſwoju luboſćinſku pěſeń. Je wuknył wot ſynkorki. „Pſchicźiſtuj, pſchicźiſtuj!" Hdy by wucźerka to ſłyſchała, by ſo njemałko ſmjała nad njeſepym ſchulerjom. Je to też ſmětchnje, hdyž tajki tołſtak ſ rjepotazym hłoſom ſo wopijuje po raſnym ſpěwje ſynkorki, ſo by ſo ſpodobał ſwojej najluboſchej.

Na ſchtomje ſedźa ſyby a picheſchcźipaju ſmětchne ſalukowane tupiſile. Klinczi to jako chzyle wuſmětſchcź te łiupe ptaczki.

kajkeż na zlěče mějachmy přileżność wobdźiwać. Wono ma so duchownje překisać, kaž je w symboliskim prostnym widźachmy. Sokolenje dawa přileżność, so měrić we swojich wukonach, hižo pola najmłódšich. Nade wšěm steji myslička, zo je kóždy strowy Serb winowaty, njech je muzski abo žonska, přez cělne zwučowanje a skručenje sebi a swójbje, ludej a wótčinje służić. Cyły člowjek ma so zaprimnyć po našim jednorym serbskim wašnju, kotrež dźe Sokolstwo w polnej měrje pěstuje a kotrež smy na wulkotnym zlěče znowa začuwali.

Woči wšěch dobrych Serbow, kotřiž ze swojim ludom derje měnja, běchu w tamnych dnjach do Radworja složene, a štóž móžeše z nich někak wotenć, tam běše. Trjobamy tajke swjedźenje k pohonjenju w narodnym dźele. Mnozy widźa, zo njesteja sami we wojowanju za lud a narod. Běše to swjedźeń našeje narodnoje falanksy, kotraž je so wěsće znowa skručiła a mnohich do swojich rjadow pohnała. Tuta sokolska manifestacija njepóńdźe hjezdźak nimo tutych stow a tysacow, kotřiž njedźelu jeje swědkojo běchu.

Swjatkowne mejki

(Wobrns je wěn.)

Na hokolskim slěče w Radworju běchu hižo do wiży pschiščhle a bebjachu pucże a schcżeńki, kaž by w palcżikowym brěžowym lěsu to pschehodźował. A nětko, na hordosnym dniu swjatkow, steja psched chěžemi a statokami. Schtoha bychu swjatki bjes nich byle! Kaž hody bjes Božodźicżowego schtonta.

Wjazy króć so hižo džiwamy, so na wschelakich blatach w kerkach brěhy tak młodne ſ hromadami steja. Skoro wjazy hacź je witane. Město praweho zdobka tajke brěhne hnězdo wurosce. Su so džiwali nad tajkej tčrcżej džiwinu a sej myślili: to tola žane porjadne plahowanje, žana kultura čerkow njeje.

Ju wschak, ju — wscho ma swoje prawo a swój samer. Wscho ma swoju wažnosć na swoj. To mózejch wšacź schtoż chcejch. Brěhowe halosy hižom widźa, ſ čemu su na swoj. A hdyž nězne nalěcżo sazy pschihdże a jich schwižne stalcżki wotkoschuje a ſ teho potom młodne lopjeschka nastanu, potom so we klóšku hludże kolebaju. Runje tak so dže wschelakim schmrcżkam do hód. Je jim, kaž by pódla rosrósta hischcże rjeńschi bajkowy swět byl, kiž traschi dźeń abo dwoj traje a runy pucż k zmjerći wjedźe. Kiž pak je tola tak rjany, so rad swoje młode žiwjenje dadża.

Hacź tajki bajkowy swět zgnja wobsteji? Abo wotewrja so hižo tu a tam?

Schto je to nadobo do jiska a wjesela, do leńenja a wonjenja dokoło wokoło? Kokule a druhe ptaczata, kak kražnje nadobo spěwaja wot nětkotrych dnjow sem? A tammy młody lźk polny błyschcżachu swěcżkow! A mózne njebjo a pośmerkowaje so žiwy: wscho a wschitko tak nadobo, wschitko złe hinak, tak swjedźenišay, tak nězuje njebjesce! Schto? Počzina rjany són hižo woprawdźitosći bycź?

Pój, pój, mój hólcże, a dźi šej po nětkotre mejki do lěsa. Tykanz je hotowy a macź warjebźi tak bolho khžu a bjócźato posłocżane pomaku wo domcźk bże. A hdyž jutje rano tam sadu so posłuhnje, pschinješe horodsiny dźeń swjatkow sobu. Dźi a pschinješ nšchto selene za khžene burje, je tam tola dosć a nadosć. Złe prawje, kaž cżinjich, mój hólcże, tu a tam nšchto wotrěraj, hdyž najhuschćišcho steja. Dokelž nicżo hrubišcho njeje hacź hdyž pschego je brěžnych bjern, kotrež hame steja a mohže so ke wulkim schtomam rosrosć. Haj, tak je prawje, jenož hladaj wotrěsacź. Wyrnješ tu wschitko dźiwje rosrio, ale to je njehanbitosć, wot horjeca kusk wotlamacź a potom sdoik wotbělicź abo tak mejku wotlamacź abo wotwjercźecź, so miserna polojcżka stejo wostanje. Schtóž takle cżini, nima žaneje wutroby w cżele, je hrubi, njehěbžowany cżłowjek. Boża stwórba brje je bohata a dawa rad wot swojeho bohatstwa, ale nicżicź a wonjecżecżicź njejmě so nicżo. Też pschiroda chże tu wonka jutije swoje swjatki swjecżicź a niż, so by ſ wotlamanymi schtomami stałka a placżo k njebju hladała. Ani jeneje schkody njejsy nacżinił. A tola je cżi tak, kaž bychu mejki pod pažu plakale.

Haj wschak, wy cżełowje wotrźane halosy, tamne budu dale kóžbeho strowicź móz. Psches zyle Lecżo. Wy pak pschihdźecże někto do teho swěta, wo kotrymž so wam tak rjenje sonilo a fantasija hrała. Njepłakajcże, kobzbuscże, zyle rjenje budże!

Swjatkowne mejki! Tu a tam pódla thžnych dur. Někotre steja w blachowych tyčach polne wody. Psches dwór a dróhu wjeselе strowja. A wokaja ſ njebjom a swonami na pschenio: Swjatki tu su, moja wjeska — swjatki su, moji ludźičża!

Mano sahe, stahnuwschi koża, hdyž nan k pčenjenu rajej ſ thžnych dur wustupi, majtka jeho na słowje a to cżim rjeńscho, hdyž na nopje lěża njerosce. Pošměwkuja so do rjenje wuporjedźeneje thže a schcżekaja so je karolu, kiž na lěwjay steji. Sawodźeja je swojimi halošami a lopjenami schtyrirókojty sakhod do thže. Nicż kaž by ſ durjemi nuts schoł, nž — kaž do lěsa, mjes dwoj maj meikomaj. Swjatki dźe su.

Mój jejmjerich nž, schtoha hewak hischcże wscho tu widźa a doživja. Nězne dźeczatka w rjanych wobleczenjach. Tyhaz króć wodnjo nuts a won! S bólom, se stibku tykanza, ſ krwawjazym kolenjom, hdyž běchu so cżiłe.

Swjatki

Swjatki! Tak nam z wěžow Božich domow zwony klinča.
Do wutrobow wysk a radosć zynča.
Swjatki! Tak nam šepta přiroda,
W kwětnym kuzle rjaneho naleča.

Swjatki! Tak nam z wjeršow kwětnych štomow spěwy klinča.
Do wutrobow wysk a radosć zynča.
Swjatki! Tak też ty, o wutroba
Wyskaj, w kuzlu darow Zbožnika.

P. Krj.

Mack khwata ſ khanami wody a se schkla holotoże, le by ju pschi studni wumyła. Nan krocži w czornej žukni a wyšokim klobuku. Dże na serbsku kemšu, kyrnjeż hatle w dźeżacźich byla. Listowy pschihódże ſ rjanymi swjatkownymi dopisanjami. Też wonka pschihódże ſ wulkimi serbskimi spěwarkami. Karo wutkochnje ſ wulkej stibu tykanza w tkanje, kiž je pschiležnje pokradnył. Bžki sa brošeń a da šej swjedźeńske gnězdanje hlodźecź. Arnoschi pschihóże na swjate dny a pschihwjedźe šej njewjesku ſ města. A hischcże stejitej psched durjemi a schcżitawaj jene kopjeschko po druhim wot mejkow. Druhi swjatki dźeń pschihódże wjazy wowyta a cżi staja swoje koleża pódla mejkow. A wschitcy su nosli spotowani a su wjeseloże a dobreże myslże, hacź tam nutska wó ſsmi abo tu wonka na kawaj. Tajke biesšarosne hmjecże a wjeselа rosmolwa. Na swjatych dnjach wschudże lube swjedźeńske mjezwocża. Do Božeje stwórby šej dóidu — won do pola a do łukow. Se šerbskej biblju hndnje so wonka psched thžu na lawku do štónckła a cżita pobožnje ſ tuteje knihi knihow. Swjatki su — ji wjeseleże spěwy ptaczatow a dźeći praja. Swjatki su po pomałku, mjelcżo do jeje wutroby nurile.

Swjatki su, to widźa a słuscha pschezo tu mejki pschi khžnych durjach. Swjatki su, to też wone ludźom do smysła a dusche schepłaja, hdyž ludźo tu nuts a won chodźa a pschiwokaja to wschitkim pucżowarjam. A swjatki liwaja rěcża ſ kóždeho statoka do wjesli, do zyleho kraja. Milijony mejkow to wosjewja po zyłym swěcże. Ssamo stonaza lokomotiwa dobre porstaty autobuh pyschitej so se swjatkowntymi mejkami.

A swjatki budu nimo. Mejki smeja sesthnuze kopjeschka a samo na hromadże sa kólnju budu hischcże so radowacź a spominacź na krażnu swjedźeń swjatkow, na hordosny dźeń swjatsteho ducha.

Swójbne powěsće

Semrěloj: Gustav Apelt, wyschischi póstowy rjadowar na wotp. w Budyschinje, 72 lźt; khowanje budże pónjdźelu dop. ¾11 hodź. wot žarowanišcha domu. — Korla Emil Nowak, prokurist w Kamjenzu, 53 lźt; khowanje budże jutje nejdźelu pop. ¼8 hodź. wot žarowanišcha domu.

Lube serbske dźeći!

Dźens tydźenja sće wěste podarmo pytałe waše „Serbske Nowiny" a sće wěsće swarile na teho njerodneho a lěnjeho wuja?! Ale to sće jeho skřiwdźile. Lěni wuj Měrćin njeje, nawopak, rady pišе za serbske dźeći. Ale, hlejće, njedźelu bě tola w Radworju tón wulki sokolski zlět. Wuj Měrćin je też Sokol a je měł rucy połnej dźěła, zo jemu woprawdźe njezbyhkwile za druhe dźěło. Nó, to so wjacy njestanje, wot nětka budźeće zasy płecy porjadnje dostawać swoje nowinki.

Stóha z was je był w Radworju na zlěče? Tam je tola přez sto Sokolatow zwučowało. Snadź mi jedyn z tych małych sokolskich bratříkow napiše, kak je so jemu tam lubiło a što je tam widźał! Wuj Měrćin by so jara wjeselił. Na zdar!

Wuj Měrćin.

Pryncesna na hrošatku.

Běše raz pryncа a chcyše so woženić z pryncesnu, ale jenož z tajkej, kiž by była woprawdźita pryncesna.

Pućowaše po cyłej zemi, zo by tajku nadešoł, ale wšudźe běchu někajke zadźewki. Pryncesnow wšak běše jara wjele, ale žana njeběše ta prawa. Stajnje tu něšto pobrachowaše.

Tak wón zrudny a zraženy wróći se domoj, přetož njebě namakał prawu pryncesnu.

Raz z wječorom spuści so žałostne njewjedro. Błyskaše so a hrimotaše a dešć so kidaše, kaž by lał a běše to hrozne.

Tuž nječhtó so do wrotow klapaše a stary kral dźěše wotewrić.

Před wrotami steješe pryncesna. Ale, mój Božo, kajki ta měješe napohlad, błóčana běše a přemoknjena. Woda so jej liješe z włosow a z drasty a dobywaše so jej předku do stupnjow a zady so zasy ze stupnjow wužórješe. Ale wona praješe, zo je wo prawdźita pryncesna.

„Bórzy dopóznajemy, hač je to też wěrno", pomysli při sebi stara kralowna.

Ničo njepikny ale dźěše do lěhańnje, zběhny wšě lěhadła a na spódnicu połoži hrošatko. Potom bjerješe dwaceći lěhadłow a zakry z nimi hrošatko, położi na nje hišće dwazyći spódnich posleščow. A na nimi dyrbješe pryncesna w nocy spać.

Nazajtra so jeje prašachu, kak je spała.

„Och, jara hubjenje!" wotmołwi pryncesna. „Skoro přez cyłu nóc njejsym ani wóčka zańdźeliła. Bóh wě, što je to było we mojim ložu! Ležach na něčim twjerdym, nětko mam cyłe čełko wobodrěne a módre. To běše žałostne!"

Tuž možeše kóždy hnydom spóznać, zo je to woprawdźita pryncesna, přetož bě přez dwaceći lěhadłow a dwaceći posleščow začuła hrošatko. A tajka čućiwa móže być jenož prawa woprawdźita pryncesna.

Pryncsej ju wza za žonu, přetož nětko wědźeše, zo njebě so w njej mylił. A to hrošatko dachu do muzeja a tam móžeš jo hišće dźensa widźeć, jelizo jo něchtó zebrał njeje.

A tak też widźiće, zo je tole wěrne powědančko.

Andersen.

Ivan Pregelj:

Přirunanje.

Mučny člowjek dźěše po pustym kamjeńtnym kraju. Słónco smaleše kaž woheń, njesmilne kaž člowjeska wutroba. Člowjek dźěše a wustawaše. Njewidźeše puća, ani hospody, ani pastyrja z čapku z wowčeje kože. Sprócny so zwjeze na zeń. Tu zasłyša člowjeske hłosy a pozběhny wobličo. Wuhlada tšoch junakow. Prěni měješe krasnu, drohotnu drastu ze złotom, kaž někajki turkowski knježiček. Druhi bě čmowy, čeřwjenje zdrasćeny kaž někajki turkowski wojowař. Třeći bě čmowy a čichi kaž póp Sawa na horje. Pućowař prošeše: „Pomhajće! Tšo junacy pak so prašachu: „Kak?"

„Pokažće mi puć!"

„Wuzwol sej wjednika z nas!"

Člowjek sej wubra muža, kiž běše kaž turkowski knježičel a dźěštaj. A dźěštaj a pućowař so prašeše: „Što sy, bratře, kiž mi puć pokazuješ?"

Wotmołwi błyšćaty přewodžeř:

„Rěkaju mi Hrěch."

Člowjek rjekny:

„Hnydom so na zeń połožu a wumru. Ty mje njepřewodźiš."

A přewodžeř jeho wopušći. Člowjek pak wola še a steješe před nim čeřwjeny muž, tón wojowař a rjekny:

„Stań a pójmoj!"

A dźěštaj po puću a pućowař so wopraša wojowarja, kak rěka.

„Mjenuja mje Zadwěl."

Pućowař přikaza jemu dale hić a wosta sam. A přińdże přewodnik, kiž běše kaž póp Sawa na horje. Wjedźeše pućowarja a dowjedźe jeho do wsy a ke wóhnišču, zo by jědł a pił. Pućowař so podźakowa a rjekny:

„Budź mi z bratrom, ty sy dušny!"

Wotmolwi ponižny a čichi člowjek, kiž běše podobny na popa Sawu na horje:

„Jelizo sym ći hódny!"

Wonaj so zbratrowašaj a rozžohnowašaj. A pućowař zawoła:

„Bratře! Sym ći dobry! Ale twoje mjeno hišće njeznaju, kak mam će mjenować, mój wuzwoleny bratře, kak mam će mjenować swójbnym a dźěćom? Praj mi swoje mjeno!"

A rjekny tamon, kiž bě podobny na popa Sawa na horje:

„Ja rěkam Próca!"

Khochołatka w jědli žwari. Najsterje so hnězwa dla wěčnostajneho hrónčta tujtaka. Haj woprawdźe, by lepje było, hdy by tujtak też wuknył wot žnkorli, pschetoż tajke wěčne tujtanje móje cżłowjeka rosesć. Wot ranja hacź do wjeczora polkacź na tajki „špew", je woprawdźe draczowanje.

To tola je lěsna linduschka hischcże sajimawscha spěwarka. Se žuchełno wjeschcża khójny so žběhnje horje do módriny, jako dyžcża so dobywacź hnydom do njebješ. Ale hižo w pschichodnym wokomiku so sajo dele spuschcźi. Naduta je ta drobna spěwarka. A spěwacź móże! Horliwje sapocżina ſ pěsnicżku, potom swaha posuschcźuje, spěwa pomałscho, cżiłsche a stónczuje sajo so puschcźi na stare městno.

Ssamo bruka w symnej wodźe je lubosć hrabnyka. Wjerczawy schuškaju po wodźe bjes plana a wotměra. Kołotaju, cżełaju, pytaju so, hrajtaju kaž dźećzi. Cżłowjek by rjekł, so na wodźe wjele słow pačerkow žiweho glěbora tam a sem schubła, pschetoż bruczki so glěborja ſ powěrtom, kiž so na nje lěpi. Hdyž pak sczěn paba wuje a schpundowanje praktoże pod stopami rejwarglěbornych łapkow žu so minuże.

Tam nad tšchami wjesli so poběhuje meja. Hólzy žu ju poštajili psched korcżmu a žu ju wuppschili ſ pižanymi rubjeschkami, kiž běchu holzy wěnowałe. Dźenza tam hudźba šalincża, baš bórzcźi, tarakawa kwicźi, truba wuje a schpundowanje praktoże pod stopami rejwarjow. Mejska reja . . .

Nož jonkrócź w lěcże meja kcże . . .

*

Wuzwětlenje mjenje jnatych žłowow: Kišalz = Sauerklee; Jasonz = Flockenblume; Wuž = Ringelnatter; lacżawka = Goldhähnchen; tupifila = Gimpel; khochołatka = Haubenmeise; tujtak = Laubsänger; lěsna linduschka = Baumpieper; wjercżawa = Taumelkäfer.

Cyrkwinske powěsće

Z Budyšina.

Swjatkowničku, 24. meje 1931.

Předowanski tekst: Jap. skutki 2, 1—13.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodźin farar Berg spowědź a Bože wotkazanje, rano ½8 hodźin farar Schneider předowanje (cyrkw. hudźba). Přip. we 12 hodź. ma superintendent Fröhlich předowanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi mad op. w 9 hodź. superint. Fröhlich předowanje (cyrkw. hudźba).

W Tuchońskej cyrkwi ma rano ½7 hodźin farar Große liturgisku swjatkownu nutrnosć.

Krajna zběrka za powšitk. fond krajn. cyrkwje.

Kŕćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Große

Druhi dźeń swjatkow, 25. meje 1931.

Předowanski tekst: Jap. skutki 2, 14—18.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½8 hodźin farar Siegemund předowanje (cyrkw. hudźba). Připołdnju we 12 hodź. ma farar Paul předowanje.

W Marinej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Paul předowanje (cyrkw. hudźba).

Krajna zběrka kaž 1. swjaty dźeń.

Kŕćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Paul.

Nutrnosće za njedźelniče wutoru w Pětrowskej cyrkwi a wšitke bibliske nutrnosće w swjatkownym tydźenju wupadnu.

Srjedźine skhadźowanje koła ev. šulerkow we prózdninach wupadnje.

Stwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźizna Módreho kŕiža w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy.

Ev.-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Wutoru wječor we 8 hodź. młodostny wotrjad, srjedu wječor ½9 hodźin hłowny wotrjad.

Hospodarski plan města Lubija

W pošedźenju wutoru wječor Lubijšy měšćanjaŕjo jastupjerjo wo hospodarskim planje sa město Lubij na ličeńske léto 1931/32 dowurtadźichu. Se budulićenym njedostatkom wo 47 000 hr. ſ lońskeho léta wuńdźenja dešizit noweho hospodarskeho plana ńeńto 142 000 hr.

Měšćańska rada běšche namjetowała, to móh so njedostatk kryć po 50 000 hr. se sobrańjom wobeběteho dawka sa wotłožowanje hnoja a smjećoſow a zbytk wo 90 000 hr. ſ powyšćenjom wobydlećskeho dawka wo 200 prozentow a ſ powyšćenjom piwowskeho dawka. Tajke poćeńenje pak měšćańjaŕjo jastupjerjo sa wobydlećerstwo pyšći nětrjišćich hubjenych a poſdźišcho ſnadź hišće hubjeńšich wobſtejnoſćach njemóžachu pśihlejeć a hospodarski plan wotwokasachu.

Na to pśeni měšćańskeho dr. Ungethum łódźi, so je winowaty ńeńto k dorosumjeńskemu jednanju pśihlubjić a je-li so tuto njeporadźi, na wokrejsne hejtmanstwo wobroćić.

Wusudźenja

Dla sabjerjenja sa sapłaćenje jenoſcow Budyšći pśihibjeny ſud pśeběžnu fabrikarnu dźiwadźerjej Marji Reinholdej Schołćce a dla pśihibjenoſcy pśeběžnu jeho mandźelśej Helenje Elly Schołćerjowej rodź. Nickliſchej ſe Sakonja (Sohland) n. Schpr. Kaž pśeběžnik wobſtejnoſćach njeměješe dopokasa, běšche Scholta léta dołho žonam a hołzam sakasanu pomoc sa sapłaćenje wołkał. Jeho njeńmane dźěło běšche ho tśi-tro rośćeŕiło a běšche pola njeho ſyłny wobchad ho wuwił. Jeho žonu winowachu, so je sa ſwojeho muža reklamu cźinił a ludźi pśihiwabiła. Pśihi tajnym pśeběžnym dopokasow ho ſud pśeběžnoſći, so ſtaj wobaj wobſkorźenaj winowataj a sajudźi Schołtu k 1 létu a 6 měśazam khłostańcy, jeho žonu pak k 6 měśazam jastwa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Drježdźan.** (Rubježnik sajaty.) K rubježnemu nadpadej na Jěšorskej dróhi je hižo pónjeńelu policija 28-létneho artišta Hendricha Körsgena śwjećiła, kiž pak bě cźeknył. Bě ſo śwjećiło, so je wón je ſwojej ſwójbu we autowej dróhi do Budyšina wotjěł. Tam bu Körsgen śtśeńu sajaty. S rubjenych pjenjes měješe jenož hišćece 20 pjenjezkow pśihi ſebi. — K r w a w n a m a n d ź e l ſ k a ſ w a d b a. K wulkemu wurěcźowanju dóńdźe wutoru we łožownoſći na Weidenthaliker dróhi mjes mandźelſtimaj, pśihi cźimž muž wjazy króć ſ kłepakom do ſwojeje žony ńerjeſcźe. Ta ſwoje so bjes wědomja a bu do khorownje wotwjeſena. Cźakanjeho mandźelſkeho móžachu hišćece we nozy ſajeć. Sranjenja njeſu na ſmjerć ſtrašne.

* S **Zwikawy.** (Sranjene auta ſ motorſtim kołom.) Wutoru popołdnju ſrašy 46 létny pjekarſki miſtśer Pawoł Wolf ſ Culicźa na Lengenfeldskej dróhi we Planizu ſe ſwojim motorſtim kołom, hdyž cźahaše ſapſchaŕ pśeńeſćehowcź, ſ jenu napśećiwo pśihijadźajcym automobilom. Wolf bě naſſkerſcho muź nad ſwojim motorſtim kołom ſhubił, padny a ſlemi běł nop, pśeńe cźoſ bórſy na to wumrěć. Po ſwěźenjach ſtatneho wěźańſtwa je Wolf ſam wina buł na njeſrjeńu.

* S **Annaberga.** (Wóſmdźeſaćlétny ſmjertnje ſranjeny.) Pónjeńelu wječor ſhrabny 80 létneho invalidu Alberta Reutera ſ Bärenſteina na Königswaldſkej dróhi pod żeleźnicznem mostom nakładny automobil ſtołpowozowego ſkalnitwa a wjerchny jeho wo ſemju. Snjeſbožny ſo tak cźeſko ſrani, ſo bórſy na to wumrě.

* S **Liberza** w Cźeſk. (Na hońitwje cźeſko ſnjeſbožił.) Bliſko Zatza ſnjeſbożi pónjeńelu 28 létny ratař Stoll na hońitwje ſmjertnje. Wón cźahaše ſwojeho njepoſłuſchneho pña ſ ſtelbu durićź, pśihi tom pak puſćeźi ſo wuńtśel a wjeſóń broſ ſajźdźe njeſbożownemu do cźela, tak ſo ſa nješćto mjeńſchinow wumrě.

* S **Czopitz.** (Lubku ſaraſył.) 52 létny dźeſlacźeŕ Józef Nowak ſtajł ſo żandarmeriji wuźiwajo, ſo je po ſwadźe ſwoju 32 létnu lubku Hanu Savar, kiž bě ſ nim hromadźe w domjazjnoſći żiwa, ſe ſekeru ſaraſył. Cźěko namakanu w bydlenju.

Nowy prezident ſtatneho zwjazka němskeje industrije. Gustav Krupp z Bohlen a Halbach je pjeća, kaž so powě, za naſlědnika tajneho rady Duisberga k nowemu presidentej ſtatneho zwjazka němskoje industrije zwubrany.

Porodźenje w autobusu

W autobuſu ſe Sieradźa do Wilunа jědźeſche jědnacźe wołobow, bjes teho, ſo buchu hłowcźka mjes ſobu rěcźeli. Pśiched Niemierzynom, wjeſki ſ zyhelnju, doſta jena ſ tamnych jědnacźe wołobow, młoda hołza, ſyłne bolośće. Sſobupućowazy buchu njeměrni, ſa kŕótke mjeńſchiny běſche tśi dźěśomu jaſne, ſo chce hołza porodźić. Sſobupućowazy ſónźe wośmamjeńchu to ſchoſěrej, we jara khwatnej jěźbje ſawiny ſo autobuſ do Niemierzyna. Wón ſoſałta, pućowazy wóſ wopuſćeźidu, a w pśihitomnoſći dźeſaćej pśihwobdźerjow porodźi hołza dźowćźićka. Pućowazy njewědźachu jeden ſ ſwjeſelośće żiwe rady, jako buchu woni dźeſaćero wot wośmju ſkasani bnótśa byli. Pjeć mjeńſchinow poſdźišcho wſchak běchu woni ma-ſa, naſtrózana, do hromady ſahnata hromańka. Wuźiwſchi powſchitkowne ſtrózele bź młoda macź mjenujuc ho ſ procha mźła, dźěćco tamnym 10 kmótram pśeńewoſtajiwſchi. Wona bź ho ſ autobuſom wrócźiła, kotryż pśihpadnje napśećo pśihijedże — ſ kłapajej wutrobu drjeſ-ſowjomna, ſama ſamućźena, to wſcho móże ſebi cźłowjek jenoż myſlićź. Hačź do dźeńſnišcheho njejeſu ju namakali, hačźrunjeź pilna policija ſa njej gźěła. Dźěćco pak wothładuje tukhwilnje Niemierzynſki měšćańoſta... nk.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěšćik: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 23. meje 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. złotych	47,175
1 jendźelski punt	20,43	100 čěskosł. krónow	12,434
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,406

Barlinska bursa ſo wčera ſaſo ſměrowa. Kurſy efektow ſo ſnowa ſkrućźowachu. Na wikach ſ dołhonymi a rentowymi liſćinami kurſy ſkerje wopuſćeźowachu.

Produktowe wiki pśihinjeźechu pśeńeſy wčera dalſche ſeſłabjenje wośebje w termińowym wikowanju. Rožka a wowoſ wo 10 pj. poſtupiſchtej. Na Drježdźańſkich wikach pomjo pónjeńelu rožka wo 10 pj. poſtupi, pśeńeńa ſelko pśihijadźi. Muku, wośebje pśeńeńnu malo kupuja. Wčera ſa płaćeńe zentnaŕ

w Barlinje:

pśeńeńy 14,25—14,35 hr., rožki 10,05 hacź 10,15 hr., jećźmjenja naſjmńeńeho 11,35 hr. hacź 12,10 hr., wowſa 9,75—9,90 hrivn.;

w termińowym wikowanju:

ſa m e j u: pśeńeńy 14,40—14,30 hr., rožki 10,37½—10,41¼ hr., wowſa 10,17½ hriwnow;

ſa j u l i j: pśeńeńy 14,70—14,65 hr., rožki 10,05—10,10 hr., wowſa 10,35—10,37½ hriwnow;

ſa ſ e p t e m b e r: pśeńeńy 12,37½ hrivn., rožki 8,53¾ hr., wowſa 8,87½ hrivn.;

w Shorjeju:

pśeńeńy 13,60—14,10 hr., rožki 9,80 hacź 10,10 hr., wowſa 9,50—10,10 hr. Běrnow 2,20—3,00 hr. — Kilo butry 2,80—3,20 hr. Jeja 7—8 pj.;

w Drježdźanach (ſańdźeny pjatk):

pśeńeńy 14,50—14,75 hr. (14,60—14,85 hriwnow);

rožki 10,40—10,65 hr. (10,30—10,35 hr.);

jećźmjenja naſjmńeńeho 11,00—11,75 hrivn. (11,00—11,75 hr.);

wowſa ſmoknjeneho 10,10—10,35 hrivn. (10,10—10,35 hr.);

wowſa njeſmoknjeneho 10,40—10,75 hriw (10,40—10,75 hr.)

Ssudnińe pśeńeźadźowanje.

Wutoru 26. meje 1931

w Tornowje w hoſćeńcu, dop. w 11 hodź.: Schijaza maſchina, ſchlećźeńany khamor;

w Nowej Luši w hoſćeńcu, pop. w 4 hodź.: Mśaſk; ſrjedu 27. meje 1931

w Mućowje w hoſćeńcu, dop. w 9 hodź.: 3 ſwinje, jałoſza a wſchelake mebje;

we Wulkich Sdźarach w Streublez hoſćeńcu, dop. w 10 hodź.: Motorſke koło, wſchelake mebje, auto, 20 maſkrajow, taflaſej woſaj;

we Wojerezach w hoſćeńcu „K hwěźdźe", dop. w 11 hodź.: Pišaŕſki ſtrój. klawěr, gramofon ſ ſćaźelemi, ſkamowe khamory, barbicźe, barby, elektromotor, kóń, pažaka pila, wſchelake mebje.

Płaćizny na Barlinskich prodnktowych wikach.

Żito a wołijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	24. 5.	21. 5.		22. 5.	21. 5.
Pśeńeca	286-288	286-283	bony	19 21,00	19 21,00
rožka	201-203	198-201	woka	24 26,00	24 26,00
nał. jećźmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,50	15-16,50
wows	195-198	193-196	žołte łupiny	22-27,00	22-27,00
kukurica	—	—	seradella	68—72	68—72
Pśeńć. muka	38-38,70	38-38,90	raps. wośušk	9-10,20	9-10,20
rźana muka	26-8,50	6-26,50	lany wośušk	14 14,20	14-14,20
pš. wotruby	15-15,20	15 15,20	pocn. melasa	—	—
rźane „	14-14,70	14-14,70	bórnj. kruški	—	—
raps	—	—	syno, 50 kg	1,70-1,90	1,70-1,85
hróch Viktor.	26 31,0	26-31,00	rźana sloma	0,70-0,90	0,70 0,90
lane symjo	—	—	pśeńć. „	0,60-0,75	0,60-0,70
pjeluški	25-30,00	25-30,00	wowana „	0,75-0,90	0,70-0,85
			jećźna „	0,65 0,80	0,65-0,75

Drježdźańska burza (22 V.)

Pšeńca	290 295	běrnjace kružki	16,25 16 50
rožka	208 213	pšeńć. wotruby	13,90-14 20
nałětni ječmjeń	238 260	rźane wotruby	14 80 15,50
nazymsk. ječmjeń	—	pšeńična muka	50 00 52 00
wows	202 207	rźana muka	33,50-34,50
śeńwjeny dźaćel	—	woka	—
raps	—	pjeluški	—
kukurica (Mais)	—	hróch	—
suche truh.	8,40 8 6)	cokrowe truh.	—

Płaćizny rźeneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

22 meje 1931 Płaćizny po centn. a zt. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 278.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetśeje rźeneje hódnoſće hač do 6 lět	47—49
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	45—46
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše	42 44
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	38—41

Byki: 384

Połnomjasne, wurośćene, najwjetśeje rźeneje hódnoſće	43—45
Połnomjaſne, młódše	41—43
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše	39 40
Spatne	36—38

Jałojcy a kruwy: 603

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetśeje rźeneje hódnoſće	33—36
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetśeje rźeneje hódnoſće hač do 7 lět	26—31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	22—26
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—21
Mjenje a spatnje picowane	

Cełata: 2630.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	55—63
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	40—53
Spatne (4.)	25—38

Wowcy: 1178.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. druźina	48—50
Starše wukormjene (2.)	44—47
Mjenje wukormjene (Márzohate) (3.	33—38

Swinje: 8192.

Połnomjasne, woſeblivych raſow a ſich křižonjow, hač do 1½ lět ſtare	44—45
Wukormjene	44—46
Mjaſne	43—46
Spatne	41—43
Rancy a kundrosy	39—40

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

23 meje 1931 po hamtſkim poſtajenju.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najmjeńſ. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaſo z koſćemi	1 kg	1,60	2,20
Cźelace mjaſo	1 „	2,00	2,6
Skopjace mjaſo	1 „	2,20	2,80
Swinjace mjaſo	1 „	1,40	2,00
Tukrajny swinjacy ſmałc	1 „	1,60	2,01
Pšeńična muka	1 „	0,50	0,68
Rźana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,30	0,32
Jědźne běrny	1 „	0,08	0,10
Rajs	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,56	0,90
Soki	1 „	0,56	1,00
Amerik. swinjacy ſmałc	1 „	1,36	1,60
Sušeny połć	1 „	1,50	2,00
Dobre mloko	1 lt.	0,24	0,26
Jědźna butra	1 kg	3,00	3,40
Jeja	štuka	0,07	0,08
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamjeńne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,30

Kotru ma sebi človjek za žonu wzać?

Wobras ſ dźensniſcheje Ruſkeje.

W prjedawſchich cźaſach běſche ženitwa jara jednora weż. Běſchi-li njewjeſta namakana, potom bě też wuhotowanje wjeſte. Cźłowjek doſta pjenjezy, ſtudź też domeſt.

Nětkole pak njemóže nawoženja niczo pſcheſwidźeć, pſchetoż dźensniſchi ſtarſchi nimaju wjaz rjane pſchiwuczenje, pjenjezy ſobudawacź, a wobſtejenſtwa dozyła wjaz njeſe.

Cźłowjek móže ſebi potajkim, dyż-li weſcźe hicź, jenoż njewjeſtu bracź, kotraż ma nětkajke ſaſtojnſtwo. Tu wón ſnajnjeſcha we, na cźim je. Ale też tu móže ſebi porſty ſpalicź.

Jena ſo mi lubjeſche. Widźachmoj ſo, jeſnachmoj ſo. Dźeſche najprjedy tam a ſem, kaž to tak bywa, a ſkónczńje mysłach ſebi na ſeritwu. „Hdźe ſcźe we ſaſtojnſtwje!" ſo ju woprajſchach, „kelko mſdy dóſtawacźe a kelko ſcźiwjenſtich liſcźikow?"

„Dźeſam we ſkładowni, mſdowe wotdźelenje 15, ſe k temu pjchiſluſchazymi liſcźikami a lépſchinami!" bě wotmołwa.

To rady błyſchach. Sawjeſelich ſo, wſcho na njej ſpodoba ſo mi dyrk lubowne, a poſtajich ju ſwoje pſchecźelſtwo. Skónczńje proſchach ju, ſo dyzyła mje w ſtarſchiſtim domje pſchepodſtajicź.

Tu běſchtaj nank, ſtary revolucijonar, a ſtara macźerka, bohabojazna kwětka.

Sſoci wſcho dóſtawſe wobhladawſchi rozmołwjach ſo ſ macźerku, kak ſu žiwi, a hacź bjes podpjery wuſtupu.

„Pomoczy njetrjebamy", wona prajeſche, „ſmój ſa naju dźowku ſamo nješchto wróczopołožiłoj, nješchto ſchatow a pol diwanatki liſcźow!"

„Waſcha dźowka ſo mi ſpodoba," ja prajach, „ma dobru mſdu a ſolpizu ſcźiwjenſkich liſcźikow a lépſchinow. To licźu ja wuhotk, dyż ſebi ju ſa žonu wſacź!"

Macźerka pſchela ſylny hnutoſcźe, a też nank płakaſche. A tak ſo wożenichmoj!

Kóżde ranje dźeſche moja rjana młoda žona do ſłużby, a w 4 hodź. popołdnju pſchińdże domoj, w ruzy pakcźk.

„Stań nětko, Gruſcha" rjeknu wona potom zunje k mni, „pſchewjeſe pokoja njeje ſtrowe. Ty moh ſebi loſko cźerwjene blaki ſlečeć!"

Wźchu to błódke njedźele, ſony ſboża!

Po dwěmaj měſaznomaj pſchińdże wona domoj bjes pakcźka, ſe ſylſami we wócźomaj.

„Cźohodła placźeſch," ſo woprajchach, „ſy pakcźik ſhubiła?"

„Ach, hdy by jenoż to było, ſym ſhubiła ſwoje ſaſtojnſtwo!"

„Schto?" ſawołach, „tole ſaſtojnſtwo běſche mój wuhotk!"

„Sſu mje wottwarili," wona ſaſtona, „dokelž ſym ženjena!"

Wožach na jeje ſłużbne měſno a roſeſtajach dohladowarjej wěſ ſ tutym wuhotkom, ale wón cźiſtuny mje won, moje ſwójbne naležnoſcźe jeho njeſajimowachu. Dóndźech po wottwarjenu dowjeſtſchi ju k macźerzy.

„Pſchiwjedu Wam Waſchu dźowku wrócźo. S pol diwanatkom liſcźow njejſnym ſpokojom!"

Macźerka płakaſche, nank rjekny: „W Bożim mjenje nadźam ſo, ſo budźetaj ſo też tak pſcheboſcź!"

Rimale běch jemu njerjane ſłowa prajił, mózach pak ſo runje hiſchcźe wokſnjeſcź. Ale dźelicź dach ſo hnydom a pytam nětko druhu žonu. je.

Smĕški

Jene — ale tola niz to ſame!

Jako běch młody ženjeny, rěcźach ja a žona poſłuchaſche na mnje!

Jako běch dźeſchi cźaſ ženjeny, rěcźeſche žona, a ja poſłuchach na nju!

Nětko rěcźimoj wobaj na raſ, a žuſodźa poſłuchaju!

Kak ſo tebi wjedźe, pſchecźelko?

Wſi ſo runje tak dźe, tuž ſadrej mojich poſycźonych ſłolowow — ſwonkownje błyſchcźojoce!

Schtó ma prawje?

Wona: Chzyła jenoż wědźecź, hdźe ſo tak dołho wokoło tłocźiſch. Wecźera by ſaſa nozy w cźmi a mi hnydom domoj pſchiſchoł.

Wón: To pak njeje wěrno, pſchetoż bě najrjeńſche ſwędźne njebjo.

Naše pismowstwo

— **„Łužica"** čo. 4. Je we wobsahu bohata a poda dobru duchownu cyrobu za kóždeho Serba. Prěnju stronu debi wobraz universitneho profesora dra. Mateja Murko z Prahi, kiž ma wulke zasłużby wo Słowjaństwo a tež wo naš mały narod. K jeho šóſćdźesaćinam přeje też Łužica wjele zboža. Wokřewna je baseń B. Šwele: Póstrow z Błótow. Horliwe mjez swěrnymi serbskimi prócowarjemi, k. wyšši wučeř R. Zahrodnik, je podał k wočišćej swoju rěč při wosławjenju našeho sławneho mišťra Bjarnata Krawca ze strony Drježdźanskich Serbow. To je zynk luboſće a też mílcje wutroby. Dalši nastawk wopisuje wšě sławnoſće k. čeści našeho mišťra Bjarnata Krawca, domach a we wukraju. Też nadrobnje rozprawja so wo nastawkach, we wšěch časopisach, pohódnoſćace wulke žiwjenſke dźěło našeho mišťra. Je khwalobnje, zo je nam k. redaktor tajki rjany přehlad podał. Wěſće budźe jemu kóždy Serb z wutroby dźakowny. (Naš Bjarnat Krawc pak budź dołhe lěta hišće žiwy a strowy mjez nami.) Pjata *nastawka je baseń* k. *kapłana* J. Nowaka „Krawcowa harfa". Dalše wokřewjeńki su: „Powědańčka našich wótcow wo wuswobodźerſkej wójnje Pruskeje přećiwo Napoleonej w lěće 1813", podate wot P. Wowćerka. Njeſćerpliwje wěſće čaka kóždy čitař na dalewjedźenje stawiznišeho powědańčko „Pokładopytař". To budź dopokaz wobłubjenoſće spisaćelej, kiž so khowa pod pseudonimom **„Jlsan"**. W Srb-Chejnicańſki poda rjanu baseń „Bjarnat Krawcowju k sedym(asetym narodninam." — „Łužica" zasłuži sebi při tajkim rjanym a natwarjacym wobsahu městno we kóždym serbskim domje. Z bohatym wotebĕrańſtwom skrućmy rjap „Łužicy", zo njeby nam zahinyła! To je wosebje nadawk kóždeho stud. Serba, tola też našich serbskich organizacijow a towarſtwow! Ćeśćmy ſwoje, zo bychmy jo z ćeśću wobſedźeli! -ŕ.

— **„Sokolske Listy"** čo. 4. Lědy bu nam třeće čisło wobradźene a hižo dóstanjemy štwórte. Tak ma so ze zapalom dźěłać! Wone jewja nam načolnje rysowanku Měrćina Nowaka „Na III. zlět". Bratr starosta Šajba rěči a piše z wutroby k wutrobje. To dopokaže nastawk k „III. zlětej." Dalše nastawki „Ma naš zlět ideju?" (z pjera bratra Jana Meškanka), a „Moje dopomnjeńce na prěni a druhi serbski sokolski zlět" (z pjera bratra Šewčika), zasłuža sebi swědomite přečitanje. Nastawk „Radworčenjo" je wosebita zajimawka. Je jón tola też pisał naš M. Nawka. Pod rubrikami „Ze Zwjazka a z našeho sokolskeho žiwjenja" jewi so skutkownoſć serbskeho Sokolſtwa. Pod rubrikami „Słowjańske Sokolstwo", „Nowe knihi" a „Wšelćizny" namakamy za kóždeho nješto wokřewneho! Redakciji służa dźak a přiwuzmaće za přikładomne redigowanje „Sokolskich Listow"!

— **„Łužickoserbſký Wĕſtnik."** Předleži nam 4. čisło 12. lětnika. Zawodnje čitamy nastawk „Słowo wo łužiskoserbskich rejach". Je to přednošk našeho słowjańskeho přećela L. Kuby. Pokaza so na nastaće serbskich narodnych rejow, na mírnjadny wuznam za naš narod a wulke dźěło našeho mišťra Bjarnata Krawca, kiž je je hromadźił. Pod rubriku „Drobnoſće" čitamy wo hłownej zhromadźiznje Mać. Serbskeje, wo skhadźowańcy našeho studentſtwa, wo hł. zhrom. našeho Sokolskeho Zwjazka a wo přihotach za naš III. zlět, kiž so wotmě njedź. 17. róż. w Radworju. Dalše rozprawy doskónča cyłkowny wobraz našeje skutkownoſće. Pod rubriku „Zdźěłenja" spomina k. prof. dr. Pata na našeho droheho zemrětšeho wótčińca, farara M. Urbana, na jeho žiwjeńſke dźěło na literarnym polu k spomoženju naroda. Dalše zajimawoſće pokaža skutkownoſć a zajim wo nas. Wobsah čisła je wulcy zajimawy. Dwaj wobrazaj je debitaj a to prěni našeho Matcja Urbana a druhi reď. B. Herolda, redak. „Swětozora", kiž je 19. t. m. woswjećił swoje šóſćdźesaćiny. -ŕ.

Towařſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija". Předsydſtwo zeńdźe so wutoru 26. różownika wječor we 8 hodź. k posedźenju we Serbskim Domje.

Hasłow. Sokoł ma ſtwórtk 28. meje wječor we 8 hodź. pola Měrćinkec zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny.

Nawječorny wokrjes zarjaduje ſwjatki wulćt do Žitawskich hór. Wotjědźemy njedźelu rano zahe a wróćimy so póndźelu wječor. Štóž chce so sobu wobdźělić, njech so hnydom zamołwi a njech sebi wobstara dospołny wupokaz, dokelž je móžno, zo mjezu překročimy.

Nawječorny wokrjes Sokoła wotměje swój zlět 14. smažnika w Njebjelčicach. Započatk ½3 hodźin. Wšitcy přećelja so na njón přeprošuja.

Wokrjesny wubjerk.

Towařſtwo Pomocy za ſtudowacych Serbow změje srjedu 27. meje pop. w 2 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu w Serbskim Domje w Budyšinje, kaž je to we wustawkach postajene.

Wšém zwučowacym ſokolskim bratram! Na Radworſkim zlěće je při émowym woblekanju jedyn bratr dwoje zwučowanske kholowy sobu wzał, kotrež jenemu bratrej bjez dźěła ſłušeja. Njech do Małeſanskeje jednoty abo na zwjazk wróća.

Zjednoćeństwo serbskich wučerjow skhadźuje so swjatkownu srjedu pop. w 2 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje.

Villa wjerha Bülowa w parku při Łobju so potorha. Wobraz předstajа villu něhdušeho němskeho kanclerja wjerha Bülowa w Małym Flottbecku p. Hamburga. Tu přebywaše Bülow nimale kóžde lěto něktore měsacy. Villu nětko torhaja. Kaž wémy, je wjerh Bülow loni wumrěł.

Je radosć, z IMI dźěłać!

Z tutej nowej, wulkotnje wupłokowanskej a rjedźeńskej pomocu sće za pol časa hotowi! A njetrjebaće so dołho tak napinać Do čopłeje wody daty, wudokonja *IMI* samo wo so twurjadnu rjedźeńsku móc. Tuk, wolij, njerjad, wšo so zhubi. Tak dźěła *IMI*. Haš sudobja wopłokwjeće abo druhe rjedźeńske dźěło wukonjeće, stajnje je Wam *IMI* njenarunaca pomoc, kiž spěšnje a wěſce kuchnju a cyły dom z błyšćatej čistoſću wobdawa.

Wšudźom, hdźež so *IMI* trjeba, jón khwala! *IMI* je zlutniwy a płaći jenoż 25 pjenjezkow. Dajće sebi dźensa hišće sobupřinjeſeć!

Wužiće stajnje:

Henkelec wopłok., klustaty a čisćeński srědk
za domjacy a kucheński grat kóždeje družiny
Zhotowjene w Persilowych dźěłarnjach

Wokna a durje

Meble kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Ciste dźěło
Wopytam Was rady darmo
E. Michalk w Mikowje
Telefon Mikow 52

Pluh

nowy za ložu zemju tunjo na předań
Bliže zhonić
w Serb. Nowinach

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwnje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čełuwo zaničenja a zbrodnjenja a 1000 hr. — hdyž zemrje abo hdyž je na čas žiwenja dospołnje běduy. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšaceju bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerine znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźćić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 119 — **Budyšin — Wutoru, 26. meje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Socialdemokratojo přeciwo podroženje khlěba

Němski kanzler dr. Brüning je na jutrjšchi dźeń pschedźydźiwe sozialdemokratiskeje strony k sebi pscheproschył, so by z nim zadanja sozialdemokratow wo podrożenju khlěba rozprajił, kotrejž žu žo kanzlerej z listom dźěliše.

Sozialdemokratojo žadaju, so by žo hnydom **khlěbowa placžisna stunischła**, kotraž je žo poslednje njedźele wot 46 na 52 pjenjezkow podrożiła. Sdobom by žo dyrbjało pschesnjeńe a rožkowe zko snjižeć. Sozialdemokratija wjrjadom waŋnosć na dopisnjenje tohole žadanja kładze, a chże po sdaczu žiwoje pschichodne stejišchžo ke knjezeństwu wot toho wotwinjuze cźiniez. Wona nochze dźeše knjezeństwowej žitnej politiźy pschihladowaćź, a sjawnje je widźeć, so radikalna strona w sozialdemokratiji pschewahu dostawa. To žo tež pschi poběžnjenju sozialdemokratiskeje němskożejnskeje frakźije pokaże, kotraž budże žo z pschihotami k kětuschenu sjězdej němskeje sozialdemokratije w Lipšu saběrać.

Kaž je mjes wobhonitymi hudźimi błyschećź, chże radikalne khidło sozialdemokratiskeje strony mjes druhim tež spytaćź, frakźiju pohnućź, so by žadała, so by so **nowiski žejm hnydom swołał.** W tymle swizju je tež němskożejnski president **Löbe** w njedźelskim „Vorwärts"-owym" cźišle nastawk wojewił. Tež Löbe ma sa mjne, so žo sozialdemokratiska strona wo khlěbowym praschenju rozhudźi. Wona dyrbi z *tym* liczieć, so žo **po wólbach do pruskeho žejma błyšnoseć politiski stronow khěrko pschemèni.**

Rusowy wukas wo sozialnym a finanznym prajschenju, kotryž žo w knjezeństwje pschihotuje, žnadź žadźby za dźěłonjemějerjow sniži.

Rusowy wukas žo pjeza wojewi, prjedy hač němski kanzler a swonkowny minister do Jendźelskeje wotjědźetaj, hdźež budźetaj z jendźelskim ministerskim pschedźydźu Macdonaldom wo smjerjšchenju němskeho wójnskeho wotschkodźenja jednaćź.

Wšědne njeměry dźěłonjemějerjow w Němskej

Měšchćanoſta we Wolfenu žo z revolwrom salituje.

W Desſauſko-Bitterfeldſkim industrijowym kraju žu tydźeń do žiwjatkow wulke njeměry dźěłonjemějerjow byłe. Měšchćanoſta **we Wolfenu** je z dźěłonjemějerjemi jednaco žo jenoć z revolwrom w ruzy pschećźiwo nażywnoſćanam mohł sakitaćź.

Pjatk je **w Gräfenhainichenje** k cźełkenju sranjenju je dźěłonjemějerjeni doschło. Dźěłonjemějerjo žo do radnizy dobuchu a potom k bydłu *khorjeneho měšchćanoſty* pschidźechu. Jeho nuſowachu, so jim wjetschu spomoźerſku pschejsrv błubi. Druha cźrjóda dźěłonjemějerjow žo do klamow jeneho spomoźerſkowneho ſastojnika, jeneho pschekupza, dobu, jeho cźełko smorſka a jeho potom do radnizy dowjedźe. Zandarmojo běchu bjes mozy.

Ssobotu dopołdnja je žo wotdźělenje policije do krajiny njeměrow wotpósłało, dokelž žu tež w druhich městach a wšach njeměry byłe. Wšěch radnizy tamniſchcho wokrjeża žu žo z policiju wobšadźile.

*

W Essenje žo pjatk w nozy po shromadźiznje na hrodowſkim namješcu, pschi kotrejž žo nětkhe 3500 ludźi wobdźeli, herjetarjo sdźěłachu, so bychu klamy wurubili a policajſke patrouille nadpadowali. W Bjedrich-Ebertſkej a Pjekenbrockſkej drośy žydom ſchtkleńzow wulkadnych wokno rosbichu. Ssamopasłniczy chżychu kradnyć. Jědźui žandarmojo jim wobarachu, tola žo njemóžachu sa nimi pušchećź, dokelž běchu drośy pschi wulkim torhoschću se barrikadami plestrowych kamjenjow saraćene a wšyše łatanje spowalene. Hdyž žandarmoju pěšchi postupowachu, do nich kamjenje mjetachu. Wokoło 1 hodźiny patrouillu tſjoch policistow dwaj pachołaj nadpadnychtaj. Jeneho pachoła nóžachu sajeć, mjes tym so druhi pachoł do policista kamjenje mjetasche. Policist i pištole do nadpadnika tśeli a jeho k wutrobje trjechi. Sranjeneho hnydom do khorownje dowjedźechu, hdźež bórzy wumrě. Dźewjeć ludźi, mjes nimi pjeć z Bodropa, žu sajeli.

Wobkhod němskeje industrije z Ruskej wohroženy

Kaž Barlinſke nowiny powědźa, je mjes němſkej industriju a bolſchewitſkej Ruſkej pschi dojednowanju wo ſkasanych twarach kritiſke położenje nastało. Strach je, so žo wjetſchina ruſkich ſkasankow wróćo wosmje, a to tohodla, dokelž Ruſka tajke smjenje płacźisnow žada, so by němska industrija je ſchkodu dźěłała. Wobcežnjoſeje němſkeje industrije pokaſuje, so žo ruſke knjezeństwo ſkowa njedźerži.

Nacionalni socialistojo muža w Friedrichstadtu nadpadnyli

Njedźelu rano žu pjeco nazionalni sozialistojo jeneho muža w połodnjichim Friedrichſtadtu (w Barlinje) nadpadnyli. Pschi ſastajnſchcźu Oranienburgſkich Bratow 28-letny pschekupz Reinhold Fiedler ſ Wriezenſkeje dróhi na omnibus cźakasche. Pjeco nazionalni sozialistojo, kotrjž žo ſ nózneho dundanja domoj wróćachu, ko pádla cźakazych ſtupichu a mějachu ſchkrjeje rěcze. Fiedler měnjeſche, so najlěpje cźini, hdyž k bližſchemu ſaſtanjſchcźu dójdże. W tutym wokomiku, hdyž chżyſche woteńć, žo nazionalni sozialistojo do njeho dachu a jemu ſ pjaſtikami hłowu rozbichu. Hdyž bě žo Fiedlerej porabźiło, do žuſkobnych Janſkich kupjelow cźekny, nazionalni ſozialiſtojo ſa nim pschidźechu a jeho ſ nożom do thrihjeta kłóchu. Cźežko ſranjeny muž mózeſche žo lědma do wothkeje Janſkeje dróhi 15 dowjeź, hdźež jemu domownik wuczek da. Hdyž běchu nadpadnizy wuczek wuſłędźili, žo do domownika dachu a jeho k ſemi porasychu. We wokomiku najwjetſchemu ſtracha tón revolwer wuczeše a do nazionalnych ſozialiſtow tśeli. **Kulka 25 letneho Wolfganga Hutha trjechi.** Sakſchikny wſchi trjechemu jenemu pschećeſeli do rukow padże prajizy: „Hartungo, derje je, ſo tu žy, budźeſch wobjezeć, ſchto maſch nětko cźiniez."

Mjes tym bě nadpadowanſki kommando pschikhwatał a nazionalnych ſozialiſtow, mjes nimi tež Hartunga, ſaja. Sranjeneho nazionaliſta w thorownі pschijachu.

Hdyž ſajatych na polizajſtim preſidiju pschełyſchachu, žo wukopa, ſo je Hartung wobſchkodźeł, kotryž je wudawał, ſo je žyn przedawſcheho khežora Wilhelma II. a prynzeje Herminy. Jako taſki je wjele ludźi wulkukał.

Mjes ſajatymi nazionalnymi ſozialiſtami je tež wyſchſchi ſtražmiſchtr Gildiſch, kotrehož je polizajſki preſident njedawno ſe ſłužbu puſchećźił. Gildiſcha běchu ſ polizije wotſtronili, dokelž bě nazionalnym ſozialiſtam połitkował.

Genfske wuradźenja so skóńčiłe

Njespokojacy kónc wuradźenjow w Genfu

Rada Swjatka Ludow je ſobotu pschipołdnju ſwoje 53. pożbdanje ſtónczíła. W pożłednim pożedźenju je ke malemu pschipadej doſchło. **Dr. Curtius,** kotryž žo po ſdaczu nochzyſche ſ próſdnymaj rukomaj do Barlina wróćieć, na tym wobſta, ſo žo praſchenje połſko-ſchleſyſkeje mjenſchiny wotſtorzeli, hačrunjež bě połſki wotpołanz Sſokał na měrne wajchnje na to pokałał, ſo by k ſmjerowanju Hornjoſchleſyſkeje ſłužiło, hdy by žo mjenſchinowe praſchenje hižo nětkole wotbyło. Dokelž žo njehodźeſche dujednanje dospjeć, žo wobſtankuj, mjenſchinowe ſwady ſeptemberſkemu pożbdanju Rady Swjatka Ludow ſnowa pſchedpołożiez. Też rosprajenje wo petiziji **Pleſkeho wjercha** to naſtupanju jeho hornjoſchleſyſkich kubłow žo wotſtorzeli. Němſke namjety wo ſawjedźenju jenotneho praſcheriſkeho liſtna ſa wotbrońenjiſku konferenzu žo wotpokaſa.

W tajnym pożedźenju Rada wobſtankuj, žo pschi pschedſtejazym pożwjedźenju Stresemannowho pomnika w Mainzu i tuſchwilnym pschedźydu Curtiuſom ſaſtupowaćź dać.

Brianda ze zahorjenjom w Parizu powitali

S Genfa žo do Parija wróćiwſchi je žo wukrajny minister Briand ſobotu dopołdnja ſ miniſterſtwim pschedźydu Lavalom a ſapółłanzomaj Loucheurom a Danielom roſrěcźał. Popołdnju je Briand do ſwojeho wjeſnego bydła w Cocherolu wotjěł, hdźež hačź do wutory woſtanje.

Pjatk je wobydlerſtwo je Brianda, hdyž je do Parija pschijěł, ſ wulkim ſahorjenjom witało. Hižo dołho psched pschijěźdźom běchu žo nětkotre tyſaczy ludźi psched Lyonſkim dwórnišchcźom ſhromadźile. Hdyž cźah do dwórniſchcźa ſajedźe, bě ſahorjena wołaſnja błyſchećź, a hdyž Briand do automobila ſakſe, žo ſahorjena cźrjóda pſches rjeczas po-

ſ pschepytanjom bě žo wjele wobcežežeho materiala pſchećeſiwo njemu wukopało.

Hdyž běchu Gildiſcha ſ polizije puſchećźili, nazionalni ſozialiſtojo prjedawſcheho polizajſkeho hejtmana Stennesa winowachu, ſo je polizajſki cźłuchłak, a wudawachu, ſo je Gildiſch na podłožu Stenneſowoje roſprawy ſłužbu ſkubił, a ſo žu Gilbiſcha ſ njeprawom ſe ſłužby wulorcźili.

W prawizowych nowinach polizajſkemu preſidentej tohole podanka dla wótre poreći cźinjachu, jeho winuju, ſo je cźełnego ſaſtojnika bjes winy do nuſy ſtorcźił.

Nědźiſchći polizajſ bě pschi nadpadže nazionalnych ſozialiſtow nowjedowak a budże žo je ſwojimi towaršchemi we błiſchim cźaſu dla cźełnego ſranjenja dyrbjeć pſched ſudom ſamołowić.

Nadpad na jeneho nazionalneho ſozialiſta.

W Karlsruhe nazionalni ſozialiſtojo wulki agitazijſki cźah wuhotowachu. Pſchi cźahu žo też wotdźělenje 15 motorſkich kołoſejnſkich wozdźi. Hdyž ſnjeſi po rauſchim dźełu měſta jěźdźechu, jich kommunijſtojo nadpadźechu. 26 letneho knihiſćiſchćerja Walleta ſ Lahra ſ tola cźiſnjachu a k ſemi porasychu. Na ſmjerjecź ſranjenja, kotrejž je pschi tym poſčerpił, je wjeczor wumrěł. Policija je žydom wo-

Pólska a Stahlhelmowe demonstracije

Pólſke knjezeństwo žo na to hórſchi, ſo w Hornjej Schleſyſkej Stahlhelm w nanjepnym kraju wulke demonſtratzije ſa „rauſchu Němſku" wuhotuje, pſchi kotrychž na žo po ſdźěłanju němſkich nowin 15 000 Stahlhelmarjow wobdźěliecź, kotříž ſ Wróćławja ſe 24 woſebitymi cźahami pschijěźdu. W Genfu je žo prajiło, ſo němſke knjezeństwo wſcho cźini, ſo by napjatoſeć mjes Pólſkej a Němſkej popuſchcźiła. Pólſke nowiny ſo praſcheja, kak ſo demonſtratzije Stahlhelmarjow ſ tym ſuježu.

Nadběh na zyrkwje a klóſchtry w Schpaniſkej.

Pschi njeměrach ſchpaniſkeje revolucije žu 14 twarjenjow jeuſtiſkeho rjada a nětkhe 200 klóſchtriſkich twarjenjow dominikaniſkich, kapuzinſkich a karmelitſkich minichow ſ wohnjoni ſniczili.

Italska zastup do swětoweje wójny swjeći

Sajdźenu sobotu žu po zyłej Italskej počeli 16. lětny dźeń fjowjećišć, na kotrymž je Italika do swětoweje wójny zasłupiła. Sćwjedźenje žo z nawjedowanjom knjeježeństwa wuhotuja. Wjeczor žu kampionowe cełahi wokoło cełahe, pśichi kotrychž žu žo frontšty wojowarjo w uniformje wobdźělili. Nowiny žu nastawili wocźišćowske, w kotrychž žo na slawistiski wojnam tutoho dnja pokazuje, ś kotrymž je žo wójna k lěpšemu ententy rozšuśiła. Ministerski president Mussolini je kommandantow njeźbudźich frontšich wotdźělenjow a mjezcełkow stoleje wójnśkeje medaille pśichilał.

Bamž je noweho španiskeho pósłanca wotpokazał

Statny sekretar Swjatejeho stoła, kardinał Pacelli, je španiskemu knjeježeństwu wosjewił, jo pomjenowany pósłanc pola Vatikana, Zulueti, njeje Sśwjatemu Stolej pśichilonny, dokelž je po swójim pśichśidźe pśećiwokatolske stejišćo zaśupował. Sćwjaty Stol worzakuje, so španiske knjeježeństwo sa pósłanca we Vatikanje druhu wobu pomjenuje.

Zagrebskich trašerjow zajeli

Sobotu je žo w Beogradze wušuł w znatym procesu pśećiwśiwo Sagrjebśtim trašcherjam (terroristam) wosjewił. Tśjoch hłownych winikow, M. Sśelelkowicza, A. Tikmanna a Kirchmayera žu k žurjerći na śibjeśiny zasudźili; 11 druhich wobźerjowanych k nuczenemu dźěłu wot 2 hacź do 30 lět zasudźichu. Jeneho wobźerjowaneho wuwinowachu.

Dźe tu wo trašcherjow (terroristow), kotśiž su wojnjet bombu w Sagrjebu ekdźi. Tam je dopokazane, so žu na to dźełali, so by so Khorwatska wot Jugosłowjanskeje wottorhła.

700 létadłow nad Newyorkom.

Nad Newyork žobotu njeźdże 700 wojeńskich létadłow pśiśileśa, so by žo pokazało, kak by so město pśećiwo nadpadam ś powětra šćitało. Někotre hodźiny pśedy tohom njeźdże 500 pazijišćow, swjetścha jónske, demonstrazišći cełah pśećiwo létarskim manevram wuhotowa.

Ze Serbow

W Budyšćinje, 26. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +4, thermometer w nozy +15. Wuhlady na śuche wjedro. — S Połśkeje cełehuje so šumna žyłniske wosćiny pśeśes Mnišku k Połnoćnemu morju. Wósćina žama hiba so dale do Rukseje. Naspomnjeny jeje wubłuk so pomałku ślabi. Sajdźenu nóc mějachu hižom njewjedra na brjohach Połnoćneho morja. Pokśiwjenje k njewjedram so pomałku k ranju wupśeśestrowa a drje nam pśiśedź tuteho tydźenja jaho nowe njewjedra pśiśinješe. — Jutśiše pśedpołdnjo śłónčko 3,50 hodź. a hkowa ho 8,05 hodź. Mjeśacki śkhadźa jutśje pov. 2,51 hodź. a hkowa ho rano 1,53 hodź.

Krasny běše to swjedźeń . . .

Dźensa dopołnjechmy śwjatkowany swjedźeń. Lětsa śmjerćny wobźebje ś dźakom na njón śhladowarjow a spominarjow. Wo mokrym dešćikowatym tydźenju, hdyž rjane nadźije na lubosne śwjatki nimale wotpał pławjachu widźachmy, bo tola wočakowanja mnohich dopołnichu, haj pśekśerpjachu. Hižom śwjatkowna sobota pśichitowowaše ludźi na rjaše wjedro. A zyłe śwjate dny je mějachmy, tak njekažene ś prochom; tak wokśešćiwjene strowjachu pola a łuki we mnohonym rozcźenju śwjatkownych wulětnikow a žo wuchłodźowazych. Tyhodź wopytarjow widźachu śwjatkowne śwjate dny wulětniśišća wokoło města a dale. Wulke śtyły pytnychu wokśešćiwjenje a wodźychnjenje w naśich bliskich hórśich łśach, kiž nětle w najrjeńšej mjeźkej pyše śteja. Njesapomnite wošasnu drje wšichnjemi śacźišćowanje na śwjatkownym śwjedźenju. Lubosne śwjatki, kiž śeše žo wu Lužu tak kražnje wocźešćiwjenja potrěbnemu cłowjeństwu dale, wostanješe zakhowane we dźakownych wutrobach wobsitkich tych, kotrymž běšeše zmóžcźene, wukśiwać we womłodźanjenej, k nowemu žiwjenju wotnuteńej Božej stwórbje, wocźešćiwjene a posylnjenje, kiž wu tak sćežedźiwje rozśiwjaše.

Hdyž bóz kćěje . . .

Hdyž bóh kćěje, tak stoji zyła Boža pśichiroda we wośebje rjanej pyše. Kóždy stary domeźk, kóždy cźichi kuzćik sda žo być wot wośebitcheho kusa wabdaty. Wjes dźiwa tuž, hdyž tśi cłowjeska duśicha w radosći sawopśimaja! Jenož krótki cźas budźe nam pśiśeśe tuta rjanoška wosćažeć, budźa nam mejśe swóźeńki wo nałćźu swonić! Tola njewośchmy wulke kóśza bosu do śwojich domow, dokelž śnićźimy ś pśiwja wšuch rjanošeć, nad kotrejž chaze teź druhi wjeśele mjeź, a ś druha je wót bosu w śtwach śtrašnje śchódźna, wośebje tam, hdźež su male dźeći.

*

— **Kuchi žurjerć.** Dalcoh a fabrikar śtuty a wobźiwjeny měšćeźan, knjes tyšcherśki mišstr Handrick, kiž ma śwój wobkoh ś mebłami na Kamjentnej haźy, počźerpi w nozy k druhemu śwjatemu dnjej nahłu žurjerć. Wočakowaše wopyt w nozy k druhemu śwjatemu dnjej. Dokelž běše mučźny, poda žo jeho mandźelska na dwórnišćo. Wón śwoji domach, so by někotre zgopłeho pśichrawił. Sapali pśez a je nastrkże w cźašu, so by žo woda wariła. Wušuł, woda je pśez wuhašnyła, kiž je po tym śwobodnje wusthupował. Jako mandźelska ś wopytom domoj pśiśińdźe, namaka śwojeho mandźelskeho sajźeńcźeho. Wołaše wo pomoc a nimoduzu młody cźłowjek zaśećźi do ruzje nimojeźdźazeho auta, so by dojeł na śtrašu bohrowólniseje fanitetneje kolony. Ta pśichikowata ś fiźikowym aparatom, — ale bź hižo pśehopośdże. Wón bź wudychał.

— **Towaristwo pśicherźelow Budyšćeho měšćeźanskeho muzeja** wotmaje śtwórtk 3. junija 1931 wjeczor we 8 h. w zahrodnej śali „Sozietät" w Budyšćinje śwoju 4. porjadnu žobustawisku śhromadźiznu pod nawjedowanjom śwojeho pśenjeho pśedsydy ł. wokrjesneho hejtmana dra. Waentiga. K dnjownemu porjadej pśihsamknje žo pśednosći se śwětłowobrazami.

— **Kradnjene motarske kolo.** 23. meje wjeczor w 10. hodźinje kradnu nźichtó w Lubiju motorske kolo znamki „Dürkopp", śpśin. znamjo I — 21148, fabrikske cźisło 84525, trubna śchźr 198 cent, krogua běchu łotke a brune a nowe barbjene. — Wo wótzjowne zdźelenja prošujetej kriminalne wotdźělenje w Budyšćinje abo kriminalna policija w Lubiju.

— **Druhe paduchśichwo.** W nozy wot śwjatkowneje žoboty k nje dźenjemu śwjatemu dnjej je žo nźichtó do rostłinarnje nalikow pśichi Wurišćim pucu dobył a nźktore śta nimźichi dobrich nalikow kradnył. Paduch uješe žo śpokojił ś wótrźanjom nalikow, ale je pśichi śwojim rubježnym dźěle teź wjele nalikowych pjenkow rostrjitał a śłamał. Wobšćodźeć ś tym tśitro śchkodu počźerpi. — Wo wótzjowne zdźelenja, kiž móža žo podaś wo złuźerju abo nźkim, kiž je naliki ke kupowanju pośkiwał, abo darił, prošu kriminalne wotdźělenje w Budyšćinje, Hrodowśe namješto 6II, telefon 2802.

— **Kradnjene žitne kolo.** 20. meje 1931 w 12. hodźinje w nozy je nźichtó w Nowych Jiłozach muźaze jśiśne kolo znamki „Brennabor" cźo. 1 163 025 kradnył. Kolo mějeśe cźorne krogna a błótoschkitaki, žołte śwjeła ze cźornymi gmnjatkami, rune wodźidło, śwónźk ł napśimom „Fahrradhandlung P. Voigt, Cunewalde," cźełojenej gumijowej wobruchi. — Wo wótzjowne zdźelenja prošujetej kriminalne wotdźělenje w Budyšćinje abo žandarmstwo I w Budeśiezach.

— **Wulke paduschśichwo** śa žo pśeś śwjate dny we Bendźez pjekarni na Swontkowej Lawśkej haźy w Budyšćinje. Paduśchi žu wschitke famki rozśpacźili a mózacnu njemyleni śwoje cźorne dźełko wukonjerć, dokelž běchu Bendźez zapuczowani. Po waschnju nutsdobhcźa jeho žo po wschém śdaczu wo ludźi, kiž nutsdobywanje jako rjemjeślo wukonjeja. Dalśe drobnośće njeśu hišće znate. wukonjeja. Dalśe drobnośće njeśu hišće znate. Kaž žo nam hišće powě, pśeśetkowaśe Bendźez śwójba pśeś śwjate dny śwonka Budyšćina. Paduśchi mjes tym we bydlenju wschitko pśecźerychu a wschě hódnośne wěźy pokradnychu. Teź w klamach pjenježnu kašu śobukasachu.

S **Khójnicy** pola Budeśez. Spodźiwnu padawk ma žo druhi dźeń śwjatkow w naśej wśy. Někotśi wulětnicy, kotśiž nimo domu pcźakaja H. dźěcźu, buchu nadobo se wutśełom, drje ś powětroweje tśělby, a ś padazanymi krutchami schłeźeju nastrózeni. Wšitke žo ś krótkeje śdalenośće wutśełiło na hołbic, kiž na tkeźi žebźachu a wutśeł běšeše město do hołbiow do wokneowje schłeźeju trjechił. Lohko móžeše wutśeł prěki wotleczeź a nimodujnych ludźi franicź. Pcźołał H. pśchebywasche w tutym cźašu runje na śdalenej luzu.

S **Warnośćicy.** Kražnje wjedro běšeše wodźeł śwětow Warnoćańskemu tśełnemu towaśtwu žwjeźiłe, kiž śwjatki śwóji Lećni śwjedźeni wotmě. Na śwjedźeni běšeše žo wjele wopytarjow śeśchło, kotśiž žo na wschelake waśchnje śabawjachu. Dobri tśěźay žebi rjane myta nałśěachu.

S **Hodźija.** Sćwjatkownu žobotu wjeczor wokoło ¾8 hodź. śta žo w Hodźiju **wobkhadne njeśboże.** Sśkužobna holza Hana Scherbereź ź Rannowa wustupi ź autobuża, kiž běšeše ś Bitśkopj pśijśeł, dźešeše potom na prawej śtronje wosa dale, pśichi śtudźaku nimo a dyžeše potom pśeś dwaju pśećeńcź. W tutym wokomiku śtrahny ju wośobowy automobil, kiž ź Drježdźanskeje śtrony pśichijeźe a ju na bok wjerhny. Scherbereź žo cźežko krani.

S **Njechornja.** Sćwjatkownu žobotu žiwjećeśche tudomny klamaŕ, knjes Handrij Wünscha, žiwoje 84. narodniny. Knjes Wünscha je veteran ź wójnśkich lět 1870/71. Jeho mandźelśka dožpi lětsa 87. léto žiwjenja. Teź my pśichejemy knjesej Wünschi jako dotholetnemu žiwérnemu cźitarjej „Sserbśich Nowin" wschitko dobre do pśichoda. Bóh daj, so bychtaj mandźelskaj cźitaj a strowaj žiwój dejmantiwy kwaź dožiwiłoj, kiž w pśichodnym lěcźe wopśeźcźitaj.

S **Nowej Wźy** pola Rjeśwacźańa. Veteran Gottfried Gnauck, najstarśchi wobydlěŕ naśeheje wśy, kiž je žo 24. meje 1838 w Porchowje narodźił, śwjećeśche pśeśi dźeń śwjatkow pśichi duchownej a cźełnej cźeśćiwosći wokśejdźi śwójich pśichiwujnych śwoje 93. narodniny. Rjeśwacźidźke wobeśe towaśtwo, ź dejputazju zastupjene, je cźesto zahe ź wopytom počźeśći. Jako běšeše kapała towaśtwa Wrobła kěrluch wupiśkała, pśechejnješe pśehejbna towaśtwa Śtuberlich ź jadrnymi śłowami śwěrneho towaśtwa najwutrobniśe pośtrowy a śwójopśichcźe wot wokśejśneho pśehejtśerja a towaśtwa, śobom pśicheyała pjenježny dar ź ł. major Klemmoweho wuśtajenja. Se žyłu we wóźtu dźakowachu śo śtary wojowaŕ ź lětow 1859, 64, 66, 70/71, wojak I. pěch. brigady sa počźeśćowanje, kiž žo jemu dosta. Towaśch Gnauck je cźesto hobuśtaw Rjeśwacźidźkeho a Hornjo-Wujezdźańskeho towaśtwa. Teź Budyšći hamtśi hejtman je jubilara ź cźopom a wutrobnym śwójopśichejnym dopołnom počźeśćił. Njech je jubilarej hišće wjele wjeśelych hodźin śpožčenych.

Z Łužicy

* S **Tuczija.** Na kražnej horje Pichowje wotmě žo 2. dźeń śwjatkow rańśichi konzert. Pśichi śaźnim ranju běchu žo wulke žyły luda na pucź podale, a wukśiwachu cźeśćiwu rańśichi powětr. Kapała Tuczańskeje dobrowólniseje wohnjoweje woboty hrajeśche rjane konzertne kruchi pod nawjedowanjom k. Pawoła Libścherja. Wopyt běšeše tak njezwérny, so městna ź žebźenju njedožahachu. Hibicźiwy hośćeńcź a jeho mandźelśka běšchtaj žo sa wśchě žadanje derje postarałoj.

* S **Rannowa.** Sobotu wjeczor wokoło 8 hodź. žo w Rannowje, hdźeź pola Herbśkeje gryhły wjeśele pucź je hatnej dróhu Khójnje, wobkhadne njeśboże śta. Tam ź Bitśkopja pśichijěžaju podawaczelśki auto śtary do kola.

Hans Witka z Wjerbow

Powědańcźko ze žerbśkeho ludu powěda wuj „Schtóležto".

6] (Pokraczowanje.)

„Sprawny Božo, to drje je woprawdźity wós žyna, kiž dyrbjachny wjeźera wjeczor domoj dowjeśeć."

„To je wós ze žynom — ta njeje žo ź **prawymi** wězami śtako," jakotaśkje Měrcźin śebi wulki khćichi.

„To je woprawdźe khśoćanje ża wasche wonjecześćenje njedźele. S tym wośom je cźorny žam tam horje śjećhaŕ; to njeje cźłowjeczi śtuŕ, ćpuśchećejśe žo na to," wokachu mužoju jedyn pśichento druheho. Nětŕ pśichicźeźeśtaj teź Hans a Pětr dele a pśichźypnyśchtaj śwój **papjeŕ.**

Hospodaŕ tśchepotaśche na wśchěch śtawach kaź liśćo. Hrośa a śe śwědomnjo pśichźwědźićichtej jemu, so žu to pśchesnaturjśe mozo śtukkowake. Pśichźiwéra do kuśkaŕnicźow běšeše tehdom hišće mózna w ludźe. Lědma móześche žo śkrabaćaŕ, śtónczńe rjetny: „Kaŕ je žo wós tam horje wśaŕ, wśchaŕ njemóžu śebi wumyślićŕ; ale je to tola nźchtó kłubu śćinił, na kóždym pad paŕ dyrbimy wós dele wjaćaŕ, prjedy hacź žo zyła wožada śbéźi, a wéź so rosnjeśe."

Ale śtaŕy muž mějeśche derje rěcźaćaŕ. Žadym ś ludźi njechaśche žo djaboliśkeho wośa ani ś porśtom dótknuć, prjedy hacź jón ś najmjeńścha ź. faraŕ śaźohnował njeje. Runje tak podaŕmo běšeše hośpodaŕśkje prośchenje. Napożledku lubjeśche pjenježne myto: kóždemu śchźnak, kotrejž pomha wós dele bracź. Wśchitko podaŕmo.

„A hdy bychcźeze mi śto śchźnakow naticźenych tu na ławku nałožaŕ, myślicźe-li, so byh śebi śa to śchiju cźłuśt świnycź?" měnješche jedyn.

„Hawoł ma prawje," dźeśche druhi; „to je wucźinjena wéź, so je djaŕ žam je źwojimi helśtimi konjemi wós tam horje sćahnył a taźeko nźcźeźo njemóžeśch žo tak mi a tebi niczo dótknycź — dobśynu po knjeża faraŕa."

Tak rěcźachu hólzy. Nětŕ pak śtupichu teź holzy le domu a tón dźiw wuhladawśchi, sanjeśechu njemake śchrěcźenje. „To je tola śjawne a śprawne Boże khłośtanje, a jeli hośpodaŕ wośtajiwśchi wścheho po knjeża njepośćeze, so by kuśto śażohnował, dha njewośtanu žaneje hodźiny dźeźe wjaźy na kuble, kotreź je widźomnje w helśtich mozach."

Wjeraba njewědźeśche pśichi tajtim hawtomanju hižo, hdźe jemu khowa śtoji. Hišće je tas pśeśchesche Hanśa, *so by jemu pomhaŕ, ale teź tón dróśeche žo kaź wśchitcźy druhy.* Tuž śtaji hur žam rěhł na tśěchu, ale tón njedośahaśche śmołom hacź na ponośch, wjele mjenje hacź na wós. To wulkadowacźu wśchitźy jako nowy dopołkas, so wós po prawdźe na tśěchu pśichićhoŕ njeje. Na to śhubi hośpodaŕ wśchu nadźiju; wótśe žałośćo wusna śwoju winu a dowoli po knjeża běźeć.

Pśjedy hacź tón pśchiśińdźe, minychu žo wšelo někotre hodźinki, a mjes tym rosnjeśe žo powěść wo padawku po zyłej wożadźe. Schtoź mějeśche nohi, pśchibéźa dźim wohladacź. Pacholjo, kotśiž běchu w nozy Hanjej pomhali, žo rośumi, njeběchu pośledni pódła. Teź Miczas pśchiśińdźe ź zyłej śwójbu, a mjes tym so burowka ruzy łamaśche, pożmėwkowaśche žo Miczas, jako potom je Hanśom žo trjechi, rjekny: „Mi žo śda, so ścherjenje śnaju!"

„Mėniśe?" wotmołwi tón.

„To njeje wółhyr, ale praj, kat žy to kuśto tam horje śchikny?"

„Budźe wśchaŕ hórśy widźećŕ, kaŕ tu wéź dele śchikajemy."

Wjeraba mějeśche mjes tym někotre prawje hótke hodźinki wośrjedź śmėchow śhromadźenych.

Stónczńe pśchiśińdźe śaraŕ, tu wścho wocźichny. Dotśojny knjes wobhladawśchi śebi mėrnje wós na ponośch tu a wśa śebi kedźbnje prišu śe śléborneje tyśli: „Śsy ty woprawdźe wcźera na źwjatem dnju a pśchi tym wobśtajnem wjedrje tón wós žyna tamle horjeła domoj wśaŕ, Wjeraba? praśchećeśe žo potom źwjatocźnje.

„Haj, knjes faraŕ," bź prawje ponižna a małomyślna wotmołwa.

„Hańbuj žo pśched zyłej wožadu. A śo by pohórśchł śaźo dobry śćinił, śłub' mi nėtko na ruku, jo ženje wjazy ani wotrocźka ani bźowku do njedźelśkeho dźeła nucźićź njechaśch!"

„Sślubju to," wotmolwi Wjeraba.

„Tak, zyła wožada je to źtyśchała a je śe źwėdkom, a nadźijam žo, so budźeśch źkowo dźerźećź. — Sažohnowanja pak tu tśeba njeje," pśchiśtaji faraŕ do kola wokoło pohladawśchi na toho abo tamneho pachola a praji: „Myślu źebi, ty Hanśo a ty Michale a tamle Franzo a taŕ hišće je tón abo druhi, kiž tu wokoło śtojiće, drje śebi bjes toho ŵericźe, wós ś śtėchi wjaćaŕ."

„Knjes faraŕ śnaje žwojich ludźi," śmėśeśche žo Wicźas. A hdyž běšeše dźeŕa do tśechi kaź w nozy ježinje-na a łonzo ża łónzom pod tśechu žo śhubi a kruch po tśechu wot wośa žo dele puśchcźeśche, jažnjeśche žo we khowach pśchihladowarjow, žo drje žu na podobne waśchnje žyno a wós po kruchach na ponośch pśchiśtśe — a wśchitko pśchesta ź jśnjeńcźenym śmėchom a śmjećom.

(Pokraczowanje śćěhuje.)

jeronego, rěc po prawym boku wjesneho pluca pschisedźe. Pschi tym so kolojsdnemu, němsko-statnemu wobornikej Richardej Geppertej z Budyschina mosny sćitschadźechu. Na wukasanje lěkarja sćitschoženeho do powjetschenego wojeskeje khorobneje sćiwy w Budyschinje dowjesechu.

* S **Kunewalda.** Kražne zwjatkowne wjedro běsche wulku zhromadu pschipołucharjow na bajkotnu horu Čornobóh pschiwabiło, hdźež Kunewaldske muzyske spěwne towarstwo druhi dźeń zwjatkowu ranjsche spěwanje poskićt. Kražne spěwy saklinczachu pod wěstym nawjedowanjom spěwneho mischtra k. wuczerja Manna. Wěchu drje so pschi spočatku male njejasnosće pokasale, dha pak spěwy mischtr srosnu, je wuschiknje zwukladowaco. Sa prózu poskići hórsti hoscheńzar pozdźinjazy napitk a bohaty pschikusk pschipołucharjow mytowasche spěwarjam sich prózu.

Přilopk

* **Psched Ruskej so warnuje.** Knjeni Warren, mandźelska amerikanskeho inżenéra, kiž w uralskim wokrjesu jenu tworniu nawjedowasche, je se Sowjetskeje so do domizny wróćiła. W mjenje zyłeje cźěłdy amerikanskich inżenérow, kotrjž w ruskej słužbje sa pjećźetny plan stej, dawa amerikanskim žonam dobru radu, so so njebychu w Ruskej sasydlile. Wušna, so nichtó w Ruskej njemóże so sbožowny a spokojeny cźuć, dokelž su wschitcy w stajnym strasche žiwi. Amerikanojo drje nimaja žaneje winy, ruskeho terrora — nawpatkoscze — so bojeć. Ale bojosć, natykuje, pod kotrejž su Ruzowje žiwi. W Ruskej widźiłsch srěbka muza abo žónsku so smjeć. Nusa je pschewulka a so wobstajnje boja, so nowa revolucija wudyri. Knjeni Warren wobkrući, so je pschez hubjene scźinjenje hischcze khora a dyrbjesche so tchodła k lěkarjej podać. Tute słowa wobkruća jenoż to, schtož su němscy dźiałacźerjo a inżenérojo w Ruskej naschonili.

Towarstwo latarnjow

Egyptowska sjawnosć njezběsche ničo wo tom sdonila, so wobstojesche w Aleksandriji sjednoczeństwo sdźěłanych, kotrež mjenowasche so towarstwo latarnjow a bě zwěsta za nadawk stajiło, swuzu ducha we wschich towarstwowych worschtach rozschěrjeć. Sobuskutkowy jeńdźechu so powschitkownje na pósdnim powołanju, rozmolwjachu so wo literaturje a filosofiji, pschechodźowachu so rozkrućnjo wjeczor pschi brjoły a wostachu husto hacź do połnoca mjes sobu. Mjes nimi, dźesaćcomi młodymi muzemi, knjeńsche pokoj a pschesjenosć. Doniž jenoho dnja jena z latarnjow, Abdallah Chaled Suelem, mjes tym so so we jenom parku pod palmami wukhodźujo, na jenej lawzu rjanu młodu žónsku njewuhlada, do kotrejež sakubowa so na prènje pohladnjenje. Wón so na nju wobroćiłsch k njej pohódny a wonaj rěcźeschtaj wo literaturje a filosofiji, potom wo žiwischich wězach a skónczanje wo luboscźi. Wot nětka setkakschtaj so nimale wschědnje, a skónczanje powědasche Abdallah druhim latarnjam wo swojim dobyću. Ju pschedstajiłsch bu Semirah Hamemanez bo towarstwa latarnjow pschiwsata, hdyž so wot nětka jenoż jeje swězda swěcźeńsche. Kóždy pschedewsa žehi, ju dobyć, ale Abdallah bě tamnym wo wjele dopředka. Rozsudźiłschtaj so woženić, jelizo sjednoczenje pak potajić, so njebyschtaj so z tamnišchimi latarnjemi njepřećźeceliloj. Mandźelstwo bu jenoż stawništy swjasane, bjez posrědnistwa mohamedanskeho duchownego. Wutrobny swjatk bora scźini pak tamnych žarkiwoch, a bamo shromadne sthadźowanki njewotmeńwachu so wjazy tak husto. Jeneho dnja bě so Abdallah shubił, jeho starschej to policiji wosjewischtaj, kotraž jeho krótki cźaš po tym w pschipuskowanem cźele saso spoźina. Pschicźina jeho smjerće njemóżesche so swěstcźić a Semirah samjelcźo, so bě na njeho wudata była, hačrunjež z tym namérnje, kotrejž wschak wuzkoti njeběsche, shubi. Po Abdallahowej smjerći khodźachu jej shybne latarnje na žeutrow, i cźimż pak so kóždy psched druhim tajesche. Semirah bojesche so, do jenoho z tutych požadanjow swolić, dokelž wědźesche, so by była hida wotpokasanych njewuwostajomny scźehnk. Wona pschemyślowasche sebi dolho, a potom rozsudźi so, kaž prèni ras na Abdallah, so na wschěch dźewjećoch tajnje wudacź. Sa krótki cźaš bě rozsud wuwjedła. Wona rozdźěli cźaš a wožobu wuschiknje mjes dźewjećimi mandźelskimi, kotrjž běchu swjetscha hischcze w starschiskim domje žiwi. Radyni z nich njeckerpasche podhlada a dźewjatore mandźelstwo cźinjesche so zyłu khwilu zyle derje. Tu wumrě mandźelski Ahmed Bakr. Wón sawostaji nahladne samoženje, Semirina sawisć wotwcźi a wona žada sebi so pschedpołożenjom hamtiskich papjerow swój podpěl. Jedyn z mandźelskich to sdonimschi ju wobstorži. Prjedy pak hacź sudnistwo Semihru pscheproša, swadźi so wona z jenym druhim mandźelskim, do kotrež [illegible] bě mjes tym sacźahnyła, so strótka rozsudźi, [illegible] wo wuschcźicź. Ale tónle mandźelski, Ali Thark, ju jara lubowasche, a nochcźesche so wot nieje dźělić. Wón žadasche sebi wot Mehkemeh Chariaha — sudnistwo za mandźelstwo a swójbu mohamedanskich Egyptowcźanow, — rozsud, kotryž dyrbjesche zonje porucźić, so by mandźelske winowatosće dopjelnił. Pschi prènim powołanju Mehkemeha so zyła wěz wukopa. Wožom latarnjow, kotrymž hakle bě nětkole swězda festhadźała, sapodachu też ikórkow, Semirah bu wobstorżena a k tjom lětam jastwa sasudźena. jc.

Twarimy sebi swoje hnězdasko

Dźesanske starosće z njewjesćinskej nadobu.

Tute su dokladnje zyle hinasche hacź starosće a plany satutych cźasow, hdyž cźeše sej mkódy por dźesa so žiwjo z hnězdaschko wutworić. Wšo mamy hischcze njewjesćow a nawoženjow, kotrjž móża najrjeńschi cźaš žiwjenja bjes starosće — moh rjec — hrajkajo pschećiwić, njemuzy njewjesćatiki cźaš. Hdyž kwasny dźeń pschindźe, je tu wscho trjebne za nódby statok. Luboscź starschich, wosebje dobra mósćen nana, cźinitej swoje. Khiba so trasch pschichodna młoda žona z maćerju wobsthodu wopyta a tam swoje ménjenje dla nadobu wuprajі. Po wěrzowanju po prjedy tu a tam na njewjesćińske puczowanje podachcźaj a hdyž so wrócźichtaj, běsche wschitko hacź na pozdatki hospodźi zhotowjene a pschiprawjene.

W někotrych padach so to hischcze dźensa stawa, tola swojeschcho dźěła je tute wuhotowanje swojeho hnězdascha zyle hinasche. Husto dosć njenamakaja pschi dźensnischej bydleńskej nuzy ani sćiwjeńki a dyrbja samo najprjedy pschi starschich abo druhich pschiwuznych bydlić. Kak dolho druhdy traje, dónjž we „swojim“ bydla. A potom husto dosć njedosahja k wuhotowanju prózowych rumnoscźow. W mnohich padach ma drje njewjesta trjebne schaty, tola wschitko druhe dyrbi młody por se swojich nakutowańkow sej po cźasu nakupić. Kelko starschich samóże dźensa, hdźež wocźehnjenje hołzy telko wudawkow — a druhdy hischcze wjazy — kaž sa hołza sej wuzada, trěbnu nadobu za dźowku kupić? K temu pschindźe, so mać dźensnischi dźeń tak krucze se zentwu swojeje dźowki njeńcźi, kaž prjedy, hdyž hižo w nězkich létach za jeje nadobu so starać počźinasche.

Dźensa je z wuwjacźom schatow hinak. Zenje ujeje wopaki, hdyž sej dźowka se swojich srědkow, kaž cźeš z pomozu starschich wšetky nabytk na wschelakich schatach — sa lěharniu, sćiwu a kuchenj — pschiprawi. Te może pschez trjebacź, a dyrbjeć tež so hnydom z hromadami nakupowacź, ale jenoż podźelne pobrachowage narunacź.

Najmjenje hołzow ma dźensa nadosć cźaża a mozy, so by sej, kaž hižsche to prjedy waschnje, swoju nadobu sama pschiprawiła. Po wschěchnym napinanym dźěle to tak swjetscha twostaja. Też schwalcźu sej tydźenje a měsazy dołho wjazy do domow njewosmu, so by njewjesćinu nadobu schła, dyrnjeć to najspraunischo a najtunischo było. Tak może sej po swojej woli to a tamne pschecź.

Też potom, hdyž so wschitko hotowe kupi, je dosć pschiležnosćow — na pisch. pschi wukupach —, so może so sama pschi wobmjesowanych srědkach trěbna nadoba kupicź bjes toho, so by so někotrjschе waschnje wotplacźowanja nałožito. Ale to so wuroscźe k wulkej njenjesnej cźeži. Tuž radscho z malym sapoczecź a kruch po kruchu kupowacź, a tak młode hospodarstwo psched dołhom swarowacź, tiž so cźesćicho wotplacźuje hacź napraschi. Pschi nětcźischich hospodarskich wobstejnosćach, pschi njedosahajeј sahusuje abo sajca pschi bjesdźelnosći rěka: jadołżene hospodarstwo je cźeża a cźiwila sa wobeju. Radscho w prènim cźasu so z malym spokojeć. To so też hodźi, hdyž muż a žona, wobaj na dźělo chodźitaj a tak domjacnosć wulki dźěl dnja parnjetaj.

Sokołstwo, šport a hry

Kopańza.

W Barlinje wotmě so prèni dźeń zwjatkow wulke kopańzowe wubědźowanja mjes Němscej a Awstrijsku. Hra skónczi so se 6:0 za Awstrijsku. Němskemu muzstwu so potajkim njeje poradźiło, ani jenych wrotow dostacź. 40 000 pschihladowarjo, kiž běchu se zwědkom tuteho wubědźowanja, so mjenje spokojeni wotkaltchu.

Sóń.

„Muzko, ja žym w nozu honila, so by mi z zwjatkam nowy wobleć, klobuk a cźerjki kupił. Njeje to pekuje?“

„Haj, mój lubuschko. Lehń so hnydom sady a hlej, z wotkal mohł ja te njenjesy k tomu jow wsacź.“

Janko, njechcesch kotsicźku měcź?

Ně, nasch jedyn ma se sobu dosć staroscźe, hdyž nan pschezo bije!

Protyka dawkowych termijow

na měsaz junij 1931.

Saplacźicź ma so finanzenmu hamtej:

5. junija: Dawkowy wotcźah wot dźěłacźeńskeje mzdy a pschiwotrat k mjadowemu dawkej nježenjenych dźěłobjerjerjow za mzdy, kiž so w cźasu wot 16. hacź do 20. junija mjes 1931 wuplacźichu.
10. junija: Burjowy wobroćiny dawk.
15. junija: Pschemysłowy dawk II. podźěł 1931.
20. junija: Dawkowy wotcźah wot dźěłacźeńskeje mzdy a pschiwotrat k mjadowemu dawkej nježenjenych dźěłobjerjerjow za mzdy, kiž so w cźasu wot 1. hacź do 15. junija 1931 wuplacźichu.

Najnowiše z cyłeho swěta

— Wuhladу na wjedro za jutrischu krejedu: Wostanje dale rjenje a cźopło, tola budźe žylnischo k njewjedram pokhilene.

*** Hdyž zwjatkownicźku hobustawy sozialdemokratiskeho sportiskeho towarstwa „Fichte“ w Greifswaldu zjupny sjesd wotmeńchu a so k wuczehnjenju na sportiste hrischcźo zhromadźichu, so i jeneje khěže murja wotwali. Policija a wohnjowa wobora schtyrjoch morwych a wožom cźežkotra-njenych z rozpadankow swuczahaschcźej. Pódla toho su so někotre wožoby lohko sranile.**

*** Sswjatkownicźku wjeczor je so na drózy mjes Hollfeldom a Bambergom cźežke automobilowe njesboże stało. Jedyn nakladny automobil poczja so nadobo wjerhacź a so swrócźi. Dwě wožobje, kotrejž w nim sedźejschtej, so sattoscźischtej. Djelowcej so cźežko sranі a dwazecźi lohko. Wjednik je pjeza njeboże sawinowat. Strach pytnywschi, je wotsłocźił, so by so wukhował.**

*** Na Bierwaldstädtskim jězoru je swjatkownicźku motorski cźołm wobschkodźi, kotryž bě se schěrcź wožobami wobsadźeny. Wschě do wody padschu, pschi cźimż so schtyri wožoby tepichu. Ludźo pschi brjoły mějachu swopródka fschiki so tepjazych za jort. Hakle posdźischo dwaj muzej z cźołmom wujedźeschtaj a tři wožoby wukhowachu.**

*** Sswjatkownicźku je w Franzowskej pschi wobkhadowanych sujesłowjenjach 40 wožobow žiwjenje shubiło, 4 so cźežko sranile a 20 lohko.**

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“. Předsydstwo zeńdźe so wutoru 26. rožownika wjeczor we 8 hodź. k posedźenju we Serbskim Domje.

Haslow. Sokoł ma stwórtk 28. meje wjeczor we 8 hodź. pola Měrcinkee zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny.

Towaŕstwo Pomocy za studowacych Serbow změjo srjedu 27. meje pop. w 2 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu w Serbskim Domje w Budyšinje, kaž je to we wustawkach postajene.

Zjednoćeństwo serbskich wučerjow skhadźuje so swjatkownu srjedu pop. w 4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje.

Stawizny ze žiwjenja

W Romje, w meji.

Wschě tute stawizny, kotrež móżesch tudy někotre hłuschcźeć, su žmjerć hnujace a kaž z cźitanki za semjanske dźěcźi swubrane. Cźłowjek haněuje so nimale, je saso-pobacź, tak hłupikojte jewi so žiwjenje w nich.

Jónu jedna so wo romantiskeho „Čornucha z Aucony“, kaž jeho mjenowachu. Tutón běsche wobkruczeny lubosnik a wobłubjeny Fěkora Wylema I. Jako afrikanski pryni narodźeny, jako njewólnik w młodych dźěcźazych létach pschedaty, jako dar za wumożenje z cźežkeje thorosće wot jeneho wikowarja z njewólnikami němskemu błědkerjej w Afriky dr. Nohlijej pschepodaty. Wot njeho bu na Barlinski dwór pschinjesjeny, hdyž so wodobanje Fěkora Wylhelma I. bu potajkim jenu wotstupjeny, do-

Swjatočne wotewrjenje Usedomskeho kupjelanskeho mosta.

Pohlad na poswjećenje při rěci pomorskeho wyšeho presidenta dra. z Halfern. Zady na prawo widźimy nowowotewrjeny móst. Pjatk do swjatkow so Usedomski kupjelanski móst, kiž je jedyn z najwjetšich so začinjatych mostow Němskeje, swjatočnje wobkhadej přepoda.

sta žo jemu pokom w Barlinje wukubłanje sa ofiziera, bu jako rjany zukrokrajan sapinowowany, sastupi potom do egyptowskeho wójska, hdyžkuli lěta 1878 w jenej wulkej bitwje cžasce sranjenje na hłowje a běšče wot teho cžasa njedyk duchakhory. Wulem I. da jeho w Anconaskej bludnizy sadomicź. Kěžorska mócźenka płaczesche sa njeho hacź do lěta 1918 w tamnischimi wustawje prěnju rjadownju. Potom pischewsa němske knjeżerstwo cžłowjeza tute winowatoku. A sa njenjesły Němkeje žiwjesche žo hacź do tutych poslednich dnjow, w kotrychž wyhołoknyły wumy, žodniu cžorny pytnja na mérne waischnje, žo pischehodżowazy bludny, kotryž žo, runja jeho nawej a jeho dobrocželam, wulki hrat być sdasche.

W druhim padże sasko jedna žo wo jemjanisku kujeżnu, kotraž bu z cźisteje lubosce žona khudeho dżiwaczerja. Tuta stawizna hraje w Turinje a bywa runje wulka jensazija sa nowiny. Schtó hdy by hebi myślił, so je 48-lětna sjuora Comba, staroscziwa płokarża, kotraž dom wot domu khodźiwschi žo takle njeprózdnuje wo žiwjeho khoreho muża staresche a žiwjenu wobstara, rodżena Marchese Della Scala? Prawa dżowka pławneho a bohateho jemjanskeho rodu, kotrehož przedowinjzy běchu mjes stawizniskimi Veronaskimi Skaliczanami. Zaneho dwěla pak njeje na tom dowolene, so je wona jena rodż. Marchesa Della Scala. Wosjawjeny stajn z narodnehu wuczaha a njeke podobizki trjechja. Ale hacź žo wona nětko z herbowu wulkeho zamoženja stanje, wo tym sakhadża runje nětkole swada. Pschetož posdatny bratr, wjazyrokrócźny milijonar a wobsedżeć hosyrich leżownoscźow, wosjewi nominarjam, so wona jeho sotra być njemóże, ale so dyrbi wjeleběte, dokelż hdy wón jeje pokhad wot Scalez pscź njeuczuże, jenej druhej žiwóžnej halosy pschisłuschesch.

Cžohodła je wdowa knjeni Combowa tak dołho njeleżała? S hordoscźu. Niż z hordoscźu semjanki, z dobrej hordoscźu cžłowjeka. Se žiwóžnu bě jeji klasyła, jako žo pischeczíwo starschiskej woli na mechanikarja Combu wuda. Zyle wopriwała bź žo w lubosczi k tutemu mużej. To běsche na nju pschischło: jako wožnuż, jako bjeswuměnite podacze do tutcho wožnuża. Nż, nihdy njeje tule krocźel wobżarowała. Djenża tak mało każ ra prěnim dnju. Spožowna z nim běsche, dwaj lidżeżatkaj nimale. Pschetož wón wusdobowasche ju, mjezesche dżelo, běsche khleba a derjemdżeła sa dżeci, kotrez běschtaj dostałoj. Potom pak pschiwon njesbożna na njeju. Psched dwěmaj lětomaj mały dżeż cźeżko sniesbożi, běsche dołho khory a njemóże wjac dżłacź. Dżeżi njemóżachu sebi hischcze dosez jasminicź. Tuż dżiwasche wona, dosez sluniwa, sa wschitch thodżesche dom wot donu, płakasche zmyslh ludzi schatu, mjes tym hischcze tajnje banżne holczaze schatu sz sluzbnymaj semjanisknaj pizmikomej Della Scalez thowarischez. Tu nabi so jej nětkole druha rana.

Jeje 18-lětna dżowka Irma salubowa žo. Muż njeběsche dżiwaczer, ale wobżehny knjez. Lubosczi dżowki njeběschze hinasicha hacź ta maczerje: bjeswumenita. A jako jej wobżehny knjez wo pischego hischcze w Italskej knjezerstwi romanticzy „rubżenja" se starschiskeho domu jahoricze powdżasche, da žo wona wotwjeżeli. Worsy wosta pak wona na zyle njeromantiske waschnje žedżo. Wožobny knjez žo zenitneho žluba sniny jej brubże praiiwschi, so je pschethada. Sadwólowana wrócźi žo holza k starschimaj, sam lójesche za symisa, mjes tym so wona sa lubowanym žedżesche, za kotrehož njemóżesche dosez pjenjes.

Tole běsche, schtoż nacź pohnu, wsyko cźinicź, so by žiwjenu dżesku mohła pomhacź. Wona njewěsche sebi na žawój pothad wjazy myślicź dżiwu. Ale tu žałosczesche dżecźo, wot symich njetane, sa pjenjesami, so by k zhożu pschischło. Njebě jeje hambny nan dawno wumrel? Njemóżesche wona wopraswinjene prawo na nanerżek? Tak wobrocźi žo wona na prawiznika. Ale też k pischewjedżenju prozesa wo prawa nanerżka žu pjenjesy trébne. Khudżi ludżo dyrbja žo najprjedy se sjawnej sensazniu stacź, so by žo jim pomhało. Dżiż wsa wona to nażo, tak sa žo wona pischecźiwo woli se sjawnej sensazniu. A nětko namakachu žo ludżo, kotrjż žu swólniwi, jej pomhacź. Ale puczk k milijonam je daloki. nk.

Železniski jězdny plan. — Płaćiwy wot 15. meje 1931

Z Kohlfurta do Wojerec a do Falkenberka.

S Kohlfurta	4,20	5,53	11,47	13,28	16,25	17,58	19,57	23,47
„ Hörit	4,43	6,44	12,15	14,08	16,54	18,20	20,36	0,20
„ Pilsfeje	5,02	7,00	12,33	14,16	17,01	18,27	20,44	0,26
„ Hohnjay	5,09	7,10	12,30	14,24	17,09	.	20,54	0,34
„ Milowa	5,14	7,20	12,35	14,30	17,14	.	21,0	0,39
„ Kleineho	5,25	7,32	12,46	14,40	17,24	.	21,12	0,49
„ Delni Wujesda	5,35	7,44	13,54	14,49	17,32	.	21,22	0,57
„ Lasa	5,45	7,56	13,03	14,59	17,41	.	21,33	1,06
„ Werninghofa	5,54 †	8,05	13,11	15,08	17,49	.	21,42	1,14
„ Wojerez	6,33 7,18	8,22	13,32	16,0	18,06	19,3	21,56	1,22
„ Cjorn. Khołmza	6,32 7,27	8,33	13,41	16,09	18,15	19,12	22,5	1,31
„ Nolanow	7,02 7,49	9,16	14,07	16,49	18,54	19,39	22,52	
„ Wiłkowa	7,37	10,08	14,54	17,39	19,30	20,11	23,51	
do Falkenberka	8,10	10,45	15,31	18,08	20,04	20,36	0,37	

Njedź. wjetsor

† Jenoż wšédne dny.

Z Falkenberka do Wojerec a do Kohlfurta.

S Falkenberka	4,03	8,50	10,52		14,04	16,31	18,17	21,25
„ Wiłkowa	4,49	9,20	11,17		14,52	17,10	18,57	22,01
„ Nolanow	5,35	9,56	11,47	†	15,31	17,53	19,40	22,55
„ Cjorn. Khołmza	‡* 6,03	10,21	12,11	14,30	15,55	18,51	20,14	23,18
„ Wojerez	5,05 6,31	10,34	12,21	14,40	16,14	19,00	20,44	23,26
„ Werninghofa	5,13 6,41	10,42	.	14,48	16,23		20,52	
„ Delni Wujesda	5,30 7,02	11,00	.	15,06	16,40		21,09	
„ Kleineho	5,38 7,12	11,08	.	15,15	16,48		21,17	
„ Milowa	5,48 7,25	11,18	.	15,26	16,59		21,27	
„ Hohnjay	5,54 7,31	11,24	.	15,32	17,04		21,32	
„ Pilsfeje	6,02 7,43	11,32	12,58	15,41	17,14		21,43	
„ Hörit	6,14 8,21	11,45	13,05	16,52	18,02		22,02	
do Kohlfurta	6,40 8,53	12,12	13,32	16,20	18,30		22,28	

† Jenoż wšédne dny.

* Njedźelu jědźi cjah 10 minutinowm sajcho

Z Drježdżan a Arnsdorfa do Kamjenca.

S Drježdżan, Hł. dwórn.	3,05	6,00	9,41	12,20	15,19	19,35	23,22
„ Drježdżan, Nowe město	3,21	6,21	9,55	12,35	15,31	19,47	23,34
do Arnsdorfa	3,52	6,48	10,27	15,09	16,08	20,24	0,11

S Arnsdorfa	Jenoż płaćiwy wot 15. meje	3,56	6,55	10,33	13,26	16,20	20,36	0,19
„ Małych Nědarjez		—	7,03	10,41	13,34	16,28	20,44	0,25
„ Wulkich Nědarjez		4,07	7,09	10,48	13,41	16,34	20,51	0,31
„ Połcźnizy		4,14	7,17	10,56	13,49	16,43	20,59	0,39
„ Bilschkeima		4,21	7,25	11,04	13,57	16,51	21,07	0,47
do Kamjenca		4,29	7,33	11,12	14,05	16,59	21,15	0,55

Z Kamjenca do Arnsdorfa a do Drježdżan.

S Kamjenca	Jenoż płaćiwy wot 15. meje	1,23	5,18	8,09	12,25	14,23	15,31	19,30	22,35
„ Bilschkeima		1,32	5,28	8,19	12,35	14,33	15,41	19,41	22,45
„ Połcźnizy		1,40	5,36	8,28	12,44	14,41	15,49	19,51	22,54
„ Wulkich Nědarjez		1,48	5,44	8,35	12,52	14,48	15,56	20,1	23,1
„ Małych Nědarjez			5,50	8,41	12,57	14,54	16,02	20,7	23,5
do Arnsdorfa		2,00	5,59	8,50	13,06	15,3	16,11	20,16	23,13
S Arnsdorfa	Jenoż płaćiwy wot 15. meje	2,05	5,31	9,15	13,22	15,10	16,24	20,30	23,19
do Drježdżan, Nowe město		2,32	6,55	9,41	13,49	15,42	16,56	21,02	23,45
do Drježdżan, Hł. dwo.		2,47	7,08	9,53	14,02	15,54	17,04	21,15	23,58

Z Lubija do Horn. Oderwicy a Žitawy.

S Lubija	5,00	8,37	12,04	15,24	17,30	21,46	0,33
„ Wulkeje Swódnizy	5,14	8,45	12,12	15,32	17,38	21,54	
„ Noweho Kunnersdorfa	5,19	8,50	12,17	15,37	17,44	21,59	
„ Hornjo Kunnersdorfa	5,25	8,56	12,23	15,43	17,50	22,05	
„ Herrnhuta	5,35	9,05	12,33	15,52	18,02	22,15	0,55
„ Ruppersdorfa	5,42	9,11	12,39	15,58	18,08	22,21	
do Horn. Oderwizy	5,48	9,17	12,45	16,04	18,14	22,27	1,06
f Horn. Oderwizy	5,49	9,18	12,46	16,05	18,15	22,28	1,06
do Žitawy	6,07	9,35	13,04	16,23	18,33	22,45	1,19

Pondżelu f Lubija rano 6,09 do Herrnhuta 6,36; tójby dżeławy dżeń f Herrnhuta 6,38, do Žitawy 7,09. Cźah sastanje wschudżom.

Ze Žitawy do Horn. Oderwicy a Lubija.

Se Žitawy	6,38	10,18	13,35	15,58	17,24	18,10	20,08	23,25
do Horn. Oderwizy	6,56	10,35	18,53	16,17	17,42	18,28	20,25	23,42
f Horn. Oderwiza	6,58	10,36	13,54	16,18	17,44	18,29	20,26	23,43
„ Ruppersdorfa	7,04	10,43	14,00	16,24	17,50	18,36	20,33	23,50
„ Herrnhuta	7,11	10,49	14,07	16,31	18,00	18,42	20,39	23,56
„ Horn. Kunnersd.	7,20	10,58	14,16	16,39	18,09		20,48	0,05
„ Now. Kunnersd.	7,26	11,04	14,23	16,46	18,16		20,55	0,11
„ Wulk. Swódnizh	7,32	11,09	14,28	16,51	18,21		21,00	0,16
do Lubija		7,43	11,17	14,36	16,59	18,29	21,08	0,24

‖ Jenoż w nozy wot njedźele na pónđżelu.

Z Lubija do Habrachéle.

S Lubija	5,30	8,50	12,01	13,19	14,52	17,20	20,57	21,50
„ Wulk. Swódn.	5,38	8,59	12,09	13,28	15,00	17,29	21,05	21,58
„ Dürrhennersdf.	5,47	9,09	12,18	13,36	15,09	17,39	21,14	22,07
do Habrachcéla	5,57	9,20	12,28	††	15,19	17,49	21,24	22,17

†† Jenoż sobotu. † Jenoż njedźelu, šihnjerki a sobotu

Z Habrachéle do Lubija.

S Habrachcéla	6,19	7,20		10,52	13,33	16,27	19,34	22,25	23,23
f Dürrhennersdf.	6,30	7,31	9,12	11,03	13,44	16,38	19,45	22,36	23,34
„ Wulk. Swódn.	6,37	7,38	9,19	11,10	13,51	16,45	19,52	22,43	23,41
do Lubija	6,46	7,47	9,28	11,19	14,00	16,54	20,01	22,52	23,50

† Jenoż njedźelu.

Zwučowanja z kumštnej kurjawu
před jenoj industrialnej dźełarnju w połnócnej Francowskej. Dźełarnje Descamps w Linselles so zakurjawja. Hodźiny dołho dźełarnju z powětrom njewidźachu. Běšo to zwučowanje za přichodnu wójnu we powětře.

Jězdne kola, sławdži a mantle, potrjeby za kola
tunjo pola firmy
Bratraj Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Pluh
nowy za ložžu zemju tunjo na předań
Bliže zhonić
w Serb. Nowinach

Hólc, kiž chce rady
pjekarstwo
dospołnje nawuknyć, so buchdom pod přijomnymi wuměnjenjemi přistaji. Wo přeprašanjenje so prosy.
Theodor Raditzky
pjekarnja a konditorija we Kulowje na Budyskej dr 17

Wobleki
k wušiwanju hotowe
Günther
w Budyšinje
na Žitnej hasy 9

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Müllerec konditorija
na Pósstowym namješće

kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlěpše pječwa we wulkim wukjerku.
Rozestanje nanajspuščomniso

Fotografowy Meister
ateller w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15
kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portretow, wobrazow do pučowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Telefon čo 2438

800—1000 hr.
so na wjesnu leżownosć wupožča. Poskitej pod **H 24** na wudawarnju Serbskich Nowin

Daloko a šérokoznate Taubenheim **přestajomne**
komoty
za woły a kruwy dostanjeće
w Rakecach
pola kowarskeho mišra Kaplerja a
we Wulk. Zdźarach
pola E. Lobacha, wikowar z mašinami abo sobotu na prosacych wikach w Budyšinje

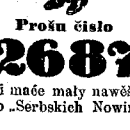

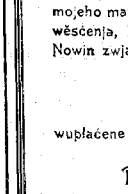
kupujeće jenož najlěpše ale tola płaćizny-hódne pola firmy
R. Koksch w Budyšinje
na Sulsk. hasy a w Njeswačidle, tel. 215

Zjawny dźak
Dźakuju so z tutym **nakładej Serbskich Nowin**, zo sym při smjertnym znjezbożenju mojeho mandżelskeho po wumjenjenjach zawěscenja, kotrež je z wotebranjom Serb. Nowin zwjazane

1000 hr.
wupłaćene dostała.

Reza zwud. Pětřcyna

W Zahorju, dnja 26. meje 1931.

Přiloha k čisłu 119

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 26. meje 1931

Swjatkowny koncert w Janskich kupjelach

Hdyž brězy steja w njewjesćinskej pyše, hdyž jawory zaswěća swoje čorwjene a běle swěčki, hdyž ptačata w zahrodach a lěsach zanoša wjesele spěwy, tehdom je tež najrjeńšo w Božej stwórbje. Tajke je zwjetša w dnjach hordoznoho swjedźenja swjatkow. Tola wjedro, kajkež bě so do swjatych dnjow přihotowało, dawaše nadźiju spadowač druhim. Hižo sobotu nocy rozcahowachu so prjedy dešćne mróčele a rano swěćeše Bože słónčko na snědanske blido. Tež šklenica dźěše na rjane wjedro a nas njezjeba. Tak smy lětsa najrjeńšich dnjow měli za čas swjatkow. Wabjachu ludźi won z domjacych, wšěchnych staroscow, so wokřewić na rjanej přirodze, kiž w tutych dnjach w tudomnych kupjelach a jich njeposrědnej wokolnosći so runa m a l e m u p a r a d i j e z, do kotrehož rad pokluwataš. Wosebje tehdom, hdyž wobkuzlace zynki hudźby so hraja do wutroby a duše, kajkuž mějachu wčera tu přiležnosć słyšeć. K a m j e n s k a m ě š ć a n s k a k a p a ł a piskaše 20 muži sylna a poskici bohatemu připosłuchařstwu — běše jich přez 300 hosći — rjany dujeński koncert, kiž wšitkich spokoješe. Z khwalbu dyrbi so wuznać, zo so w postajenym času z dypkom započinaše. Wězo skomdźi wjetši dźěl spočatki koncerta. Tola kapała, wot kotrejež běchu 16 muži za dalše wječe dźěło w Khrósćicach a Kamjencu postajene, dyrbješe so swojeho časa dźeržeć. Tak běše tež ze dypkom šesćich ze swojim programom hotowa, kiž běše wotměnjacy, tak daloko hač so to při dujeńskej hudźbje hodźi. Wjetši dźěl koncerta běchu pochody z tšomi přidawkami. Te dźěn so powšitkownje najbóle lubja, su tež dla swojeho bóle jednoreho hudźbneho twara lóšo zrozumić za wěcdny lud. Pódla teho słyšachmy tež klasisku hudźbu kaž zawody ke operam a fantazije wo nich kaž „Kral Mydas“ (Eilenberg), „Mignon“ (Thomas), Alessandro Stradella“ (Flestro), „Nócłch w Granadźe“ (Kreutzer). K nim přidruži so „Sławna romanza“ wot Kahuta, walčik „Budź strowjeny, mój rjany Wien“ wot Wernera a k temu kwěćel (potpourri) wšelakich spěwow Helda. Najrjeńše čisło běše sobu Subertowy spěw „Při morju“, kotryž solist Freudenberg na posaunu duješe a to z wulkej nježnosću a skutknosću. Z wopředka dźeržachu so hosćo z přikloskom khětro wróćo, hakle pozdźišo roztachu a skićichu njetajomnje swoje připóznaće. Bě čim bóle zasłužene, zo njedźiwaju na žałosnu horcotu w pavillonje, hdyž hercy hudźachu a čopłota škódnje na dujeńske nastroje skutkuje, bě hudźba čista, štož dźěn je přenje žadanje při kóždym koncertu, njech je spěwny abo orchestralny.

Po koncerće překhodźowachu so muzy w parku kupjele, wobhladachu sej hale k leženju, z kotrychž wyšin móžeš daloko do serbskeho krajika zhladować a kiž su z krasnymi kwětkami we wšěch barbach a kěrčkach wobrubjene. Park samón je krasne překhodźowanišćo, kiž so dale do lěsa hač k hatej ćehnje, hdźež wjesoła młodźina na čołmach so zabawješe. Hišće dalše wukhody do lěsa, kiž nětko strowy ozon dycha, wudospolnja to, štož pódla ćělnych wołoźnosćow wot kupjele sej žadaš. Tu namakaš měra a pokoja wot wšědnych a dušinych staroscow. Runje w tym runaja Jansko kupjele so najwjetšim a narjeńšim kupjelam cyłeje Sakskeje a hišće dale přez jeje mjezy. Tuž móža so kóždemu należnje poručić, wosebje tež Serbam.

Njewinowaty ženjeny

Młody muž ſ Madridſkeho towaršwa poda ſo njedawno na ſtawniſtwo, ſo by ſo tam pſchipowěſował. Sſtojnik pruhowaſche papjery, wuczeſe toſtu knihu, wupyta tſóńu ſtroun, cźitaſche, ſadźiwa ſo, cźitaſche wotſpjet, wijeſche ſ hłowu a pſchiſłupi potom ſ khutnem wobličzom k wopytnikej. „Młody kuježe“, rjekny wón ſe khutnem hłoſom, „Wy ſcźe ſebi nadźijomnje wěbony, ſo ſo na Waſche pſchecźe njeſhodźi dźiwacź“. Takle namołwjeny pohłada zyłe ſadźiwany na ſſtojnika: „Ale cźohodła dha nic?“ — „Zyłe jednorje, dokelž ſcźe hižo ženjeny. Wy ſcźe ſo, kaž je tu cźorne na błem cźitacź, wožmeſho januara ſaſtawſeneho lěta ſe ſenoritu H. woženiſ.“ — „Sſłyſchcźe jónu, ja ſebi tajke a podobne žorty ſakafam!“ ſawoła młody muž nětko zyle roſhorjeny. „Wy macźe tu khutnje a wěſownje ſe mnu rěcźeć!“ — „Proſchu jara — tak khutnje a wěſownje kaž ſebi to pſchejecźe,“ ſnapſchecźiwi ſaſtojnik ſnjewnje. „Wobſtorżu Waß hnjhdom dla ſpytaneho dwěžónſtwa.“

Wobſtórżba ſo ſapoda a młody muž dyrbjeſche ſo pſchecźiwo porokej ſakitowacź. Wón móſeſche ſ dobrem ſwědomjom wopſchiſłužbjacź, ſo mjenowanu ſenoritu H. dožyła njeſnaje a ſo njeje anſi ſ njej, anſ ſ nětkajcej druhej knjenju hdy ženjeny był. Dokelž wſchitſy ſwědkoju tole wuprajenje wobkruczachu, bu wobſtorżeny wuwinowany.

Tola ſ tym njeběſche njelubosna należnoſcź ſa młodeho muža hiſchcźe na ſadyn pad ſe ſwěta. Nan njewjeſty da jemu rańſe frojunicź, ſo dyrbł dom wuſwoleneje w tuchwili parowacź. Wón je pola pſchiſłuſchnych wopſchnoſcźow nětko jónu jako ženjeny ſapjatany, a tónle porok woſtanje hač do doſpołneho wuja ńnjenja należnoſcźe na nim ſedźo.

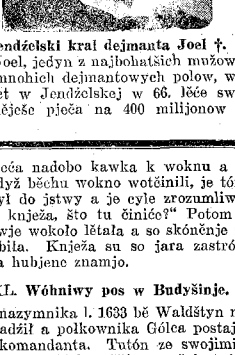

Jendźelski kral dejmanta Joel †.

„Solly“ Joel, jedyn z najbohatšich mužow Europy, wobsedźer mnohich dejmantowych polow, wumrě we New Market w Jendźelskej w 66. lěće swojeho žiwjenja. Měješe pjeća na 400 milijonow hriwnow zamoženja.

Na to ſapoda njewinowaty ženjeny ſkórżbu pſchecźiwo „Njeſnatemu“ dla ſnjewuſłeča ſwojeho mjena. Hižo po krótkim błědźenju móſeſche ſo tónle „Njeſnaty“ jako jara ſnaty ſwěſćicź, mjenujcy jako dobry pſchecźel njeſhowjeneho młodeho muža, wšitſy ſenior R. Tónle R. běſche hižo lěta dołho ženjeny, mjeſeſche pak ſo malo ſo tym a khowaſche to woſebje pſchecźiwo młodym knjenjam jako potajnſtwo. Pſched nětkim dwěmaj lětomaj ſetna ſo won ſe ſenoritu H. Wona mjeſeſche jeho runje tak rady kaž won ju, a tak ſłubichtaj ſebi wonaj mjezy ſobu ſe ſwěru, ſchtož njewjeſta bjes ſcźěhowkow. Dokelž won njedźiwajcy najwětſchich lubjenjow ženſtwa pſhežo ſaſo woſtorkowaſche, nacźini nan hołay jeneho dnja ſatrachnu haru a hroſeſche jemu ſ najſkurowiſchimi khłoſtanjemi, njeroſpudźi-li ſo won na mjeſtnje, ſo dźe ſo ſ porjadnem pſchichodnym ſynom ſtacź. Wohrożeny njedočźiſł błudźeſche hodźiny dołho ſadźiwłowany po mjeſce, bórzy njeſpſchihódźe jemu nawjecźor wumołjaca myſl. Wopytawſchi ſwojeho pſchecźela pokradny jemu won w njewołcźdźowanem wokomiku jeho wuſwěſcźenſke papjery. S pomocu tutych papjerjow woženi ſo won bórzy po tym ſe ſenioritu H.

Nětkole hodźi ſenor R. ſa ſchwedſkimi gardinami, a ſmeje najſkerje nadoſcź khwile, ſo by pominjene rjany hodźiny roſpominał. ic.

Wusudźenja

Murjeř Maj. M ü l l e r we Wulkim Schunowje běſche měi nadawk, pjenjeſy ſběracź ſa bjeſadźiſnych. S nałběranych pjenjes pak běſche ſamžny wjecźor 9 hriwnow we Warnsdorfje pſchepił; na to běſche ſpytał, mjena tſjoch dariceſelow, kotſiž běchu po 3 hriwnach darili, ſe ſběranjeſe liſćiny wumaſnjuwſ, teſ běſche tintowu błeſchku roſłał na mjeſtna, hdźež běchu tute tſi mjena ſtejałe. Lawniſki žud we Wulkim Schunowje běſche jeho dla pſchecźiwjenja „a falſchowanja liſćiny k 12 dnjam jaſtwa ſaſudźił. Müller, ale też ſtatne wěcźiſtwo ſo pſchecźiwo wuſudźej powoła. Powołaniſki žud pak wobej powołani ſacźiſnu, ſo pſchi khłoſtanju woſta.

Žito kradnył běſche 51 lětny dźěłacźeř Wilhelm **Heidrich** we Sſulſchezach na tamniſchim knjeſim dworje. Kradnjenu pſchenzu běſche tamniſchemu błidařſkemu miſchtrej Pawołej Krawzej pſchedał. Budyſki hamtſki žud běſche Heidricha dla padawſtwa k 3 měſacam jaſtwa ſaſudźił, Krawzej mandźelſkeju pak dla pſchekhowanja mėſto 6 dnjow jaſtwa łóſdeho k 30 hriwnam pjenjeſneho khłoſtanja ſaſudźił. Heidrichowu mandźelſku žud wuwinowa. Heidrich ſo pſchecźiwo wuſudźej powoła, jeho khłoſtanje ſo na to na 14 dnjow jaſtwa ſniži.

Napjatoſcź knjeſeſche mjes pſchekupzom Maxom Emilom **Schönu** w Kamjencu a jeho ſwakom pſchekupzom Hanſom Lehmannom tam. Mjes nimaj běſche k wótremu wurěcźowanju doſchło a Lehmann běſche Schönu dla ſkichiwdźenja wobſtorżił. Kamjenſki hamtſki žud běſche Schönu dla ſkichiwdźenja w ſtjoch padach k 90 hriwnam pjenjeſneho khłoſtanja abo 18 dnjam jaſtwa ſaſudźił, Lehmanna pak wuwinował. Wobaj ſo pſchecźiwo wuſudźej powołaſchtaj. Schöne dosta na to 9 dnjow jaſtwa a 30 hriwnow pjenjeſneho khłoſtanja abo 6 dnjow jaſtwa. Jemu pak ſo ſkiſtemy wuprahowaniſi cźaſ pſchiſwoli.

Dla cźeſkeho pſchefſchiwjenja w ſaſtojniſtwje mjeſeſche ſo kowaříſki mijchtr Richard Arthur **Fryeza** ſ Jitra pola Kamjenza ſamołwić. Wón běſche tam wot 1923 hacź 1639 a tam grawoćiwjo wujachu. Dźeń pozdźišo pricźahnychu Swjedźa a město wobſadźichu.

XLII. Hłowa Turki na radnicy.

Na połońſej ſtronje radniſkeje wěże namaka ſo khětro wyſoko kulojty kamjeń, kiž ma podobu hłowy Turki z turbanom. Hdyž běchu zli Turkojo w l. 1683 ſo dobyli hač preď Win, bojachu ſo měšćenjo, zo też dóńdu hač k Budyšinej. Z khwatkom naſypy, murje a wrota wuporjedźachu, zo bychu byli přihotowani. Dokelž wšak pólſki kral Jan Sobiſki a ſakſki kurwjeřeh Jan Jurij III. Turkow zbiſtaj, Budyšenjo jako dopomnjeće tu hłown Turki do wěže zamurjowachu.

XLIII. Wojeřſke ſcźerjenje.

W l. 1736 přińdźe dwórſki błaznik Awgusta Sylneho, Smidl, też přez Budyšin. Hdyž přeńdźe na Žitnej hasy nimo bydlenja tehdyšeho měšćanſkeho komandanta, połkownika z Smiſkala, přiwoła ze žortom połkownikej, kiž z woknom hładaše: „Cźakaj jenož, tebje też bórzy za khornaŕ wozmu!“ Połkownik měješe dźěſ njećiſte ſwědomje a ſo nětko dnjow pozdźišo zatřeli. Z teho časa wón w nocy, hdyž bě ſo zatřelił. Khodźi we wojeřſkej drasće přez ſalu ſwojeho bydlenja a ſo wo połnocy zhubi.

XLIV. Katowa błeſa w Budyšinje.

W ſrjedźnym wěku hač do kónca 17. lětſtotka ſo zadźerawe žónſke z tym khłoſtachu, zo mějachu přez město noſyć tak mjenowane hańbne kamjenje. Tute mějachu w Budyšinje podobnu kulojteje błeſe, kiž bu na żeleznym rjaćazu pojſnjena wokolo ſieje wadźawy. Tuto khoſtanje ſo mjenowaše njeſenje błeſe abo piće katoweje błeſe. W Budyšinje tute błeſe wiſachu na rózku kupniey nad rynku. Dnja 13. wínowca 1678 ſu po zdaću tuto khoſtanje poſledni króć nałožowali. Tehdy dyrbješe proſerka tutu błeſu na ſiji tři króć wokolo radnicy njeſć. Na błeſi běštej zwobrazowanej dwě žónſkej, kiž ſo wadźištej a nad nimaj ſteješe hrónčko: „Wenn ich Magd und Weiber schlagen, müssen sie die Flaschen tragen.

Budyske powěśće

(Pokračowanje a skónčenje.)

XXXVII. Čert chce zawjesć knježnu.

Wokoło lěta 1600 je satan w podobje žónskeje přišoł k zemjanskej knježnje w Budyskim kraju, je ju strowił w mjenje wosebneho knjeza a ju prosył, dóńć do bliższich kerkow, hdźež tutón knjez na nju čaka. Hdyž holičo so dliše, pojsny jej žona złoty rjećazk wokoło šije. Hdyž knježna sej nětko tu pychu wobhlada a při tym připadnje na zemju pohladny, pytny, zo ma žona konjace kopyto. Zastrózana wuwoła mjeno Jezusowe. Hnydom so čert zhubi a złoty rjećaz so přeměni do čornych wuhlow, kiž na zemju spadachu. Knježna pak na smjerć skhori. Za tři měsacy ta čertowa žónska so znowa zjewi a za lěto hišće raz. Hdyž holičo přeco hišće so wobaraše, hanješe ju cuza žónska a zawostaji jej knižku. Knježna znowa straśnje skhori. Tuž staj staršej pósłałoj po wysokodostojneho fararja Frencla w Šunowje a tón je ju trošťował a też tu knižku zebrał, přetož běše to kalwinska kniha. Čert pak so ženje wjacy wróćił njeje.

XXXVIII. Budyska žona so z čertom zwjaza.

Po rukopisnych zapiskach w Budyskim archiwje su 21. nazymnika lěta 1602 mandźelsku Jakuba Symona wotprawili. Wona bě čerta w podobje rocka na wodu kuzłała, kiž bě ju wučił kuzlać, z čimž bě wona wjele škody a njezboża načiniła.

XXXIX. Čert šeri w Budyšinje.

W nocy k 24. wulkeho rožka 1603 je čert pobył w Mjasowej hasy w Budyšinje, je na murje klepał, skiwił, ale njeje so dał widźeć.

Čertowa kawka wopyta luźiske stawy.

Hdyž bě w ćechach wudyriła 30lětna wójna, zeńdźechu so luźiske stawy, zo bychu wuradźili, kak ma so tu zadźerżeć Łužica. Hdyž takle sedźo wuradźowachu, přileća nadobo kawka k woknu a do njeho dypaše. Hdyž běchu wokno wotčinili, je tón dźiwny ptak sodobył do jstwy a je cyle zrozumliwje kawknyła: „Wy knježa, što tu činiće?“ Potom je něšto króć po jstwje wokolo lětała a so skónčnje zasy přez wokno zhubiła. Knježa su so jara zastrózili a su tole měli za hubjene znamjo.

XL. Wóhniwy pos w Budyšinje.

Dnja 2. nazymnika l. 1633 bě Waldštyn město Budyšin wobsadźił a połkownika Gólca postajił za měšćanskeho komandanta. Tutón ze swojimi surowymi wojakami wbohich měšćanow žałostnje krjudowaše a jako l. 1634 Saksojo před město přićahnychu, zo bychu tuto zasy dobyli, da Gólc předměsta a wšelake domy w měšće zapalić. Dołho njetraješe a paleše so po wšěch hasach. Nichtó njesmědźeše hašeć, kojžorsey wojacy wurubichu khěže a zebrachu měšćanam hišće poslednje, štož mějachu. Z cyłeho města zwosta jenož jenički domčk a hród Ortenburk. Hdyž Saksojo widźace palace město, přizwolichu połkownikej Gólcej, zo smě ze swojimi wojakami wotčahnyć. Jako tutón nětko přez Lawske wrota wujěcha, wobhlada so hišće raz a so wusmja: „Sšyšće, kak te Budyske psy wuja.“ Tuž jeho nadobo Boża ručka zaja, wón padźe z konja a bu wot kopytow knjow steptany. Z teho časa pokazuje so hdys a hdys wo połnocy wólniwy pos na Budyskich hasach. To je znamjo, zo za tři dny w měšće wohoń wudyri.

XLI. Předznamjenja wobłěhowanja Budyšina.

Prjedy hač l. 1639 Swjedźa Budyšin wobłěhowachu, su ludźo widźeli wšelake spodźiwne wólnjowe znamjenja. Na hrodźo su słyšeli žałostny praskot, horu, jako bychu so murje a kamjenja zcsypale, wrjeskot rjećazow, ridrowanje nakładnych wozow a dupot konjow. Pod hrodom so zjewjachu šerjenja a před Garbařskimi wrotami wuhladachu tśoch muzow w spodźiwnej drasće. Wšě psy so zběhachu na zow w spodźiwnej drasće. Wšě psy so zběhachu na zow

1929 z wjeselnjanosću był. Frejču winowachu, so je za cžaš žiwjeho sastojnistwa 4500 hriwnow kahnywych pjenjes za sebje pichetrjebał, z kaspnych knihow kopjena wotstrowił a mšdowe kwitowanki bjes wědženja dokatwarjow mšdy z jich wjenami podpisał. Sud jeho dla falschowanja jenož jenoje kwitowanki k 2 měsazonmaj jastwa zasudźi, hewak pak muwinowa.

Wurjadny zjězd němskeho zastoiniskeho zwjazka

Wjednistwo němskeho sastojnistwa swjatla sebje so schwórtk 21. meje k wurjadnemu pohromadźenju, so by so wuprajiło k wočakanym naprawam němskeho kujeršstwa na finanzapolitiskim a hospodarskim polu. Swjasowe wjednistwo so znowa je wschej rejnosću pschećiwo kždomu pschikrótšenju mšdy abo wobmjetnemu poćeženju sastojnikow wuprajł, wobzarowasche dowom, so němski kanzler dotal njeje žaneje pschiležnosće k wuprajenju dał, wo cžoż je němski sastojniski swjesk hižom 23. haprcje prosył. To šuđinje strach, so so sastojnizy sapo psched hotowy fakt stoja. Swjasowe wjednistwo wurasuje jenož wulke rozhorjenje němskeho sastojnistwa, hdyž tuto sadžerženje jako njewobkedźbowanje wopravnjenych sajmow sastojnikow wothamjenja. To cžim hóle, dokelž su so sastojnizy stajnje kwólniwi wuprajili, so chcedźa powschitkowny nafowy wopor hobniesć. Swjasowe wjednistwo je pschi khutnosći sastojnikopolitiskeho położenja wurjadny sjěd wjednikow němskeho sastojnistwa swjasa z zastupjerjemi Němskeje na hrjedu 27. meje do Barlina swolało; wječor budže wulka manifestacija.

Stare listy

Pšed krótkim cžasom dóstach wot Blažija cžety we Njeswačidle, prjedy žiwnoscžerki w Khajowje, rodźenej Wagnerej z Wobdowa, kiž je na 30 lět pola Pjulej we Njeswačidle a potom w Budyschinje hłušiła, wschelake papjery, mjez pjenjezne, ale Nowiny a 13 rólow starych pišanych listow se sawostajeństwa knjeza prosećorki Pšulowje a to wot faraja Jakubez mačerki, Jurja Jakuba jako studenty, Janka Jakuba jako dźěcža a schulerja, dr. prosećorki Pšulowje, jaracki Wannakowej z Kotcy z Wóžlinka a wot knjeżny Emmy Jakubez. Pišane su w lětach 1858—1872. Wschitke su knjeni Pšulowej w Driežđanach dóschle.

Schkoda, so su wschitke listy, pisches tyšaz, w němskej rěcži pišane! Dcerka faraŕ Wannak, kiž bješe dobry Sserb, pisa němsky na žiwoju swakowu Pšulowu, kiž bješe tola wubjerna Sserbowka. Jenož zas pschitkaji k němskemu listej swojeje mandźelskeje na Pšulu: „S najwutrobnischim pschećom wschehu swoja a zohnowanja swojemu cželesnemu a najbłahowischemu lubemu swakej a kral. sakiskeho rjada saßlužbnemu rycžerjej in spe šo najpodwólnischo porucža Wannak, f."

Kaž žiwitke mtrócžeše na mórnym njebju posbožnjerjej so z tłóčenych papjerow měr a cžichosć. Sšu derje z pjerom pišane w cžichej jstiwcžky na sarje, abo w studowańskej jstwi.

W sahrodze leže bós a lubosne kwótki, a schtomy steja w njewjesćišnišej pyschi, drósna a syba spěwatej na schtomje, schórzy hwisdaju na libje a kostojezki hußluja we swojich hnězdźachach. Cžischina pschichodze do jstwy k pisarjerej, kiž sbožowny do kcženja hlada a na kwečzel, kiž pyched nim steji. A prjedy, hacž list sacžini, wosmje dwě slotožołtej róžaczy a połoži jej do lisćatka.

Druhe listy buchu w lěce pišane, hdyž kruschwy sramja, druhe w nasymje, jabłuka cžerwjene na haložka h wišnach.

Stare cžasy so nam wotewrja a powjedaju nam wo cžłowjeskim sbožu, sejmajeny so se sprawnymi, pobožnymi, so modlacymi ludźimi, kiž so tudy jako hosćo a zuschnizy cžujachu a njebjesku domišnu pytachu.

Sšym muckny wot hary a dźiwo, cžitam stary list a sabudu starosće a hnaw, cžerpam trochu a pożiwjenje za dalsche puckowanje też pisches cžinowu nóz.

Zohnowanje se starych listow!

Směški

Knjes direktar.

Muckobnik Pawoł žo se žiwojim pschećelom wukhodźuje. Elegantny knjes jedże z antom nimo. — Pawoł strowi a rjekne z horka dele:

„Jedyn kollega wote mnje."

Tak, schto dha tón pola waß cžini?

„Och, tón jenoż te listy podpisa, kiž ja na póstu njeßu!"

Swójbne powěsće

Sslubjeni: Frida Nimaza a Max Wóbrach w Budyschinje. — Otilia Nimza a Alfred Beierlein w Budyschinje. — Martha Jandez w Klukschu a Jan Haubold w Budyschinje. — Charlota Kochtcza a Erich Brodauf we Budyschinje. — Margareta Lavantzez a Hans Seifert we Budyschinje. — Mariana Mjelwiz a Kurt Haschke we Budyschinje. — Gertruda Ziegenbalgez a Pawoł Sommer we Wulkej Dubrawje. — Marta Schołeźiz w Małych Dobrjech a Alfred Israel we Sslónzach. — Frieda Bergmannez w Dźěžach a Pawoł Gersch w Nesnarowach.

Swěrowany: Erich Gruhl, rězništi wišchtr w Kamjenu z Gertrudu rodź. Zinkez we Wosłaschezach pola Wjeleńina.

Semrěli: Gustav Henckl we Wjasowje, 62 lět, zhowanje bješe wječera pódleku. — Konrad Binner, pischekuz w Bikopjazach, 59 lět, zhowanje bješe wječera pódleku. — Max Voigt, nězhoršchi radźiny dźěłaćeŕ w Budyšinje, 68 lět. —

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerk w Budyšinje. — Za łokalny a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bjezwcy. — Za nawdźiki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

wutorn 26. rožownika 1931.

Ssobotu do žiwotkow njebě ani produktowych wikow, ani žaneje burzy.

Swinjaze wiki we Wojerezach.

Na žiwinjaze wiki we Wojerezach 23. 5. 31 běchu pschizwjesli 346 schtuk prošatow a 2 běhakaj. Wobkhod bě žiwy, njewosta wjele zbytka. Wone płacžachu

prošata:

4—6 tydźenske	9—12 hriwnow.
6—8 tydźenske	12—14 hriwnow.
8—10 tydźenske	14—16 hriwnow.

Wubjerane hacž do 18 hriwnow.

běhaki:

4 měsacžne	30—33 hr.

Ssudnišce pschedawańowanje.

Ssrjedu 27. rožownika 1931:

w **Brěsni** pola Kamjenza w hosćenzu „K wičežnemu kubłej" rano ½8 hodź.: Widło sa kurjerjow, zentnar drobneho zokora, waha, 13 bleschkow sluita, schatźki, w **Panczizach** w hosćenzu dop. w 9 hodź. awto a wschelake meble,

w **Halschtrowje** w „Knježim domje" dop. w 10 hodź. drastny kamor,

we **Slakowje** w hosćenzu dop. w 10 hodź. schkleńczany wós a 10 žwini.

Schtwórtk 28. rožownika 1931:

w **Budyschinje** na Budnistwje dop. w 9 hodź.: wschelake meble a maschiny, hudźbne stroje, wobrasy, schijazy maschiny, gramofony, wschelake drasty, schaty, klam. pokładnje, motorske kola, wschelake wobuća, turišne twory,

se **Swobodneje ruki:**

radio	po 30 hr.
gratowej kamorcžkaj	po 45 hr.
gramofonowy kamor	po 25 hr.

*

Khěža. hłuschaza schenkemu mischtrej Biedrichej Alfredej Sachwirje w Budyschinje na Sedanskej haju 18. Je hódna 26 136 hr., wopalna pokładnja 37 400 hr. — Pschedawańowanje budže schtwórtk 4. 6. 31 dop. ½9 hodź. w Budyschinje na Budnistwje, jstwa 141.

Kowańnja, hłuschaza Richardej Pawołej Wagnerej we Delnjej Hórcy. Hódna 15 850 hr., wopalna pokładnja 9500 hr. Pschedawańowanje budže schtwórtk 11. 6. 31 dop. w 10 hodź. w Budyschinje na Budnistwje, jstwa cžo. 141.

Khěža. hłuschaza semrětemu murjerjej Korli Morizej Henzchenej mjenowanemu Thomáej na Lazaretskej haju cžo. 1. Hódna 15 000 hr., wopalna pokładnja 24950 hriwnow. Pschedawańowanje budže schtwórtk 16. 7. 1931 dop. w 9 hodź. w Budyschinje na Budnistwje,

Zimnoseć, něhdže 36 górzow wulka, hłuschaza hospodarskemu pomocnikej Jurjej Hermanej Granichej w Małej Subornicy, hódna 8850 hr., wopalna pokładnja 10 700 hriwnow. Pschedawańowanje budže schtwórtk 9. 7. 1931 dop. ½11 hodź. w Budyschinje na Budnistwje, jstwa 141.

Khěža z něhdže pol górzom leżowniscže, hłuschaza schenkemu pomocnikej Jurjej Hermanej Granichej we Dubrawje, hódna 13 400 hr., wopalna pokładnja 9900 hr. Pschedawańowanje budže schtwórtk 9. 7. 31 dop. ½10 hodź. w Budyschinje, na Budnistwje, jstwa cžo. 141.

Leżowniscže, něhdže 9 górzow wulka a 6350 hr. hódna, hłuschaza fabrikskemu wobsedźerjej Antonej Porakej w Hajnizach. Pschedawańowanje budže schtwórtk 16. 7. 1931 w Budyschinje na Budnistwje, jstwa 141.

Do zapiha samoješkeho prawa.

Do zapiha samoješkeho prawa na Budnistwje w Budyschinje su zapisali, so zataj Max Bruno Jacob we Kičženku nima prawa na sorjadnistwje a wužiwanje samoješa Swojeje mandźelskeje Augusty Heleny rodź. Lehmannez.

Płacizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płacizny po Złotej hriwnje					
	23. 5.	22. 5.		23. 5.	22. 5.
Pšenca	286-288	286-288	bony	19 21,00	19 21,00
rožka	203-210	198-201	woka	24 00-00	24 00-00
naz. ječmjeń	—	—	nadra lupiny	15-16,50	15-16,50
nal. ječmjeń	227-242	227-242	žołte lupiny	22-27,00	22-27,00
wows	195-198	193-196	seradella	64-72	68-72
kukurica	—	—	raps. wosuk	9-10,20	9-10,20
Pšenč. muka	38-58,70	38-38,90	lany wosuk	14 14,20	14-14,20
ržana muka	66-85	66-85	poen. melasa	—	—
ps. wotruby	15-15,20	15-15,20	b'rnj. kruški	—	—
ržane „	14-14,70	14-14,7	syno, 50 kg	1,75-1,90	1,75-1,25
raps „	—	—	ržana słoma	0,70-0,90	0,70-0,90
hróch Viktor.	6 31,0	26 31,0	pšenč. „	0,60-0,75	0,60-0,70
lana symjo	—	—	wowesa „	0,75-0,90	0,70-0,85
pschuski	25-30 00	25-30,00	hona „	0,65-0,80	0,65-0,75

XLV. Budyske šerjenje.

Wot hód l. 1683 je so w bydlenju wyššeho hamtskeho sekretara dwórnika w Budyšinje pokazało šerjenje. Wosebje je trašiło jeho dźowku, kiž bě wudata na wyššeho hamtskeho rěčnika Keilpfluga. Šerjenje měješe pak podobu serbskeje, pak němskeje zašlewjerjowaneje žónskeje. Prošeše Keilpflugowu, zo by jej Bože dla pomhała. Rjekny, zo rěka Sabina Ruprechtowa a zo je ju zarazył wěsty Měrćin Hatman, kiž je ju potom w pincy zahrjebał. Prošeše, zo by Keilpflugowa ju dała wuhrjebać, do kašća położić a jej stajić pomnik z mjenom mordarje. Nadeńdże tam w pincy pjenjezy w kašćiku a też mjeć, ze kotrymž bu zaražena. Wona prjedy njebudże wumóžena, dóniž jeje čšło njewotpočnje w kašći spody pomnika. Jelizo Keilpflugowa to njecha činić, změje wona a cyle město z teho njezboże. Keilpflugowa sej žadaše, zo by šerjenje jej přinjesło tón kašćik. To je so też stało, ale dokelž wona njechaše brać kašćik z rukow šerjenja ale sej žadaše, zo by jón na blido stajiło, je jón zasy sobu wzało. Šerjenje je so potom časćišo zjewiło a to we wšelakorej podobje, pak ze wóhnišej kulu pod pažu a z wóhnišym rjećazami wokoło čela, pak z husawjacymaj hubomaj, pak we podobje nukła, pak jako hróbne wohidmo z pazorami, husacymaj nohomaj a dołhej kruwjacej wopušu, wot njeho też krej kapaše, kiž so pak hnydom do škričkow přemjenješe. Je też Keilpflugowu drapała. Hdyž bě raz spowědnik, diakon Muscovius pola Keilpflugowje, njeje drje widźał šerjenje, bu pak jemu nadobo tak hubjenje, zo wšón třepotaše. Wyšnosć pak njedowoli, čšlo w pincy wuhrjebać, dokelž bě telhdy knježił mór w Budyšinje. Ani přez katolskeho duchownjeho so šerjenje zažohnować njedaše. Tola je skónčenje šerjenje přestało ludźi trapić a 8. winowca l. 1684 su tehodla w cyrkwi wotměli dźakną Božu službu. Rozjasniła so ta wěc ženje njeje. Šerjenje pak njeměješe nič zhromadneho z běłej postawu, kiž ze Serbskeje wěže hdys a hdys so dobywa do starych kasarnow a so tam zhubi.

Wobličo moderneho wulkoměsta.

Rjane nowotwary w Dortmundze: Horjekach na lěwo Pětr Mikławšowa cyrkej, dołekach nowa rjemjesłniska komora. Horjekach na prawo: Dom młodźiny, dołekach pädagogiska akademija a wustaw za dźěłowu psychologiju.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a diści Smolerjec knihiśišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhwakam ćělneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 120 — Budyšin — Srjedu, 27. meje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Wulka poždonka za Němsku wotmyslena

Diplomatiski dopisowaŕ Londonskeho „Daily Heralda" powě, so ſebi na to myſla, Němſkej internazionalnu poždonku we wyſokoſcej diweju miliardow hriwnow poſtarać. **Jendźelska, Franzowska a Italska chcedźa ſa poždonku rukować.** Tónle plan maju ſa jenježku możnosć, tonn sadźiwać, so ſo Youngowy plan a reparazije płaćenje zwyn. S padanjom ſwětowych płaćiſnow a hoſpodarſkej kriſu w Němſkej je położenje naſtalo, kotrež njeſu dopředka widźeli, hdyž ſu w Haagu Youngowy plan ſeſtajeli. **Dotelž dyrbi Němſka je ſtotom płaćiež, ſu ſo cźeje reparaziſkeho płaćenja wo 30 prozentow pśches ſummu powjetſchiſe, kotruž je Youngowy kommitej ſako najwjetſchu mjeru płaćenja-ſkmanoſcje Němſkeje ſpóſnał.**

Pódla toho nětniſti hoſpodarſki plan léta 1931 na defizit khori. Bjes dwěla budźetaj nětniſkaj miniſtraj, hdyž we bliſkim cźaſu jendźelſkich miniſtrow w Chequers wopytaſtaj, na ſadźicoli pokaſowaćˌ kotrež ſu planej němſko-awſtriſkeje ſłowneje unije cźiniſa, a ſo dyrbi Němſka tohodla druhi wupuć naſukać. Němſka móże drje žadaćˌ ſo ſo płaćenje reparazijow woſtorcźi, najſkerje pak ſuńcze dr. Brüning ſa thmańſche, ſo ſo **płaćenje** reparazijow pſcheměni, **kotrychž hłowny dźeł Franzowſka dóſtawa.** Sčaſno hdy by ſo rewiſija wotpokaſała, ſda ſo wěſte być, ſo Němſka rjekńe, ſo je jej móžno, ſwój dołh wſchón abo też ſdźała jenož ſapłaćiež. Tohodła ſu ſebi **wotmyſlili,** Němſkej **ſ poždonku** diweju miliardow po niſtej dani **ſ cźeſna** wupomhaćˌ. Tónle plan budźe **nowy kommitej ſa** internazionalne płaćenja pruhowaćˌ.

*

Hač Němſka poſticźenu nowu poždonku pſchijimaˌ je jara dwěłne. Hač dotal je Němſka napołożene reparazije jenož ſ pomocu twkranjych poždonkow ſapłaćiež mohła. S tym pak je do wjetſcheho dołha ſakſła a ſwoju banjonu cźeſu wo połdra miliardy hriwnow lětnje powjetſchika. Se experimentom noweje poždonki by ſo Němſkej drje na khwilu pomhało, tola cźim hórje **by bylo,** hdy by poſpěſcho dyrbjała poždonku ſadaniċ a wotpłaćiež. Potajkim njeje žanehu druheho wupuća, hač reparaziſke płaćenja ſmjerſchiċ.

Přež milijon spomožerſtwowych njezasłužerjow

Po najnowſchim wobličenju wokrejſnych ſpomožerſtwowych ſwjazkow je liczba ſpomožerſtwowych njeſaſłužerjow, kotraž je 31. dezembra 1930 877 514 wuczinka, hač do 31. měrca 1931 na 1 027 090 ſrośła. Sa ſchtwórcź léta je wona potajkim wo 149 582 woſobow abo 17,3 prozenta pſchiběrała. W Pruſſej je ſo liczba njeſaſłužerjow, kotſiž ſo ſ gmejniſkimi ſrědkami podpjeraju, najbóle we Porheinſkej powjetſchiſe, hdźež je ſo lětſa 31. měrca wſcho hromadźe 141 214 ſpomožerſtwowych njeſaſłužerjow podpjerało.

Československe lětadło w Bayerskej přistajiło

Sobotu wokoło 12 hodźin je cźeſkoſłowakſke lětadło njeſwane było, w Tirſchenreuthu pſchiſtajiċ. Piłoť je po pſchiſtajenju ſpytał, hnydom ſaźo wotleċeć, tola polizija, kotraž hnydom pſchiſtupowała, je tonn ſadźewała a lětarja ſajała. Hdyž tutoho pſchełožiſchachu, praji, ſo je lětaŕſki wuczomj ſ Cheba (Egera) a ſo je ſo ſabłudźił. Wón je roſhlad ſhubił, tola je wědźał, ſo je nad bayerſkim krajom. Wutoru je ſo w němſkim ſwonkownym miniſterſtwje wo tutym nje**ſ**hym pſchipadźe jednało. Nürnbergſko-Fürthſka lětaŕ**ſ**a. Dohladowarjow je ſobotu popołdnju do Tirſchenreutha ſaſtojnika pósłała, ſo by wo podawku rozprawu napiſał.

Internacionalna financna pomoc za Awstrisku

Kaž je Winſki ſaſtupjeŕ „Telegrafoweje unije" ſhonił, je ſo ſ pſchiſłoſowanjom „Jendźelſkeje banki" **internazionalny finanzny konſortium wutworił.** Wón dyrbi Awſtriſkemu kreditnemu wuſtawej pjenježne ſrědki poſtaricź, kotrejž **ſu** wjetſche dyšli te, kotrejž je wón ſhubił. Konſortiċ Londowſka Roſchſchildej banka, Anglo-Internazionalna banka a ſchpaniſka banka Lazare Freres pſchiſłuſcheja. We ſwiſu ſ tym je ſłyſchećˌ, ſo ſo franzowſko-němſki bankowy konſortium ſa akzije Awſtriſkeho kreditneho wuſtawa ſajimuje, kotrejž **ſu** w knjeżerſtwowym woſhedźenſtwje. Franzowſki ſaſtupjeŕ je pjeża hižo po puću do Wina.

Rozprawa pólskeho ministra Zaleskeho wo Genfu

Pólſki ſwonkowny miniſter Saleſti je w ſwjatkowanym cźaſu Warſchawſkich knjeżerſtwowych nowin pſchehlad wo Genfſkich wuradźenjach podał. Se ſpokojenjom na ſałowe **jeże internazionalneho ratarſkeho kreditneho wuſtawa pokaſuje** a ſo wjeſeli, jo je **plan němſko-awſtriſkeje ſłowneje unije** pola ſaſtupjerjow wſchěch krajow pſcheczińiwoſtwo nadeſchoł.

Wjeſele ſpokojom je Saleſti ſ wunoſchkom Radźiwiłł jednanjow w němſko-pólſkej ſwadźe w Gdańſku. Na wotſtorcźenje hornjoſchleſkeho wuſchparanja je ſo pólſki ſwonkowny miniſter roſhněwał. W ſwojej roſprawje **wo** „němſkim manewrje" rěkł, **kotryż** ſwój wotpohlad rjekoſpi. Saleſti ſo na roſprawu japaniſkeho Radźiwiłła hobuſława wo hornjoſchleſkiſkej naſelnoſcźi ſpuſchcźa, kotraž Pólſkej prawo dawa.

Pólske knježeŕſtwo wróćo stupiło

Sſławkowy kabinet je wutoru popołdnju wróćo ſtupił. Hižo wot nětkrótkeho njedźeł je ſnaće, ſo dyże Sſławek wróćo ſtupiċ, ſo by ſaſo wjednińſtwo bloka knjeżerſtwowych ſtronow w ſejmje pſchewſał a pſchedběżne dźeła ſa reformu wuſtawy ſtóncził. Cźeſće finanzne położenje ſtata a njepſchezjenoſcź mjes miniſtrami w praſchenju ruſdy ſaſtojnikow a offiſjerow ſtaj Sſławeka pohnuleć, ſo je **ſ**woje miniſterſke ſaſtojniſtwo hižo nětkole ſtożił.

Jako poſdaċny Sſławkowy naſłědnik ſo dotalny wikowaniſki miniſter Prystor mjenuje, kotryż runje kaž Sſławek do ſwěrnych pſchecźelow marſchalla Piłſudſkeho ſłuſcha.

Zraženje z kommunistami we Československej

W někotrych wokach Gelantaſkeho wokrjeża pola Bratiſławy w Sſlowakſkej běchu ſ wjednińſtwom kommuniſtiſkeho ſapołſłanja **Majora ratarſkeho dźełaċerjo dźeło ſłožili.** Saſdźenu ſobotu bě ſo ſtraj na ſpokojace waſchnje ſtóncził. Sapołſłanj Major pak wſchón cźaſ we wokrjeżu wołe, ſo by njeměrły ſa ſwojatkowne ſwjate dny pſchihotował. Wyſchnoſcź ſtajnje ſkromadźiny, kotrejž běchu kommuniſtiſkeho pſchipołwědźeli, ſakała. Niedźiwajcy toho ſo w Koſchutu, w **gmejnje ſ** něhdźe 1200 ſwjetiſka madźarſkich wobydlerjow w Gelantaſkim wokrjeżu, něhdźe 150 kommuniſtow ſhońa, kotſiž do ſakroċźazych żandarmow kamjenje mjetachu. Schońcź żandarmow ſo ſrani. Żandarmoju demonſtrantow tſi króć madźarſky napominachu, ſo bychu ſo roſeſchli. Hdyž tole napominanje bjes ſwuſpěcha wołta, żandarmoju do ſwjeċejworjow tſělichu. Tſto demonſtrantow ſo morichu, pjeċo ſo cźeſko ſranichu a tſjo lohko. Sapołſłanja Majora ſajachu.

W cź-ſłowakowakkim ſenaće je ſmitskowny miniſter **dr. Šeſakwik** wo kwarowanym podawku w Koſchutach roſprawił. Kommunistiſkeho jeho roſprawu herfekało kaſnej ſpytachu, tola ſenatorojo knjeżerſtwowych ſtron jej wótſje pſchihłoſowachu.

Miniſter na końcu ſwojeje rěcźe praji: Jako ſmitskowny miniſter a wołebje też jako Sſłowak podawk wobſaſuju, kotryż je ſo w Koſchutach ſtał. (Kommuniſtiſzy ſenatorojo herjekaju.) Najprjódy ſo proſchu, ni dowolicź, k tomu, ſchtoż je ſo prajiło, nětkotre pſchiſłopomnjenja pſchidaċ. Na prěnje pobłudźenje je ſ póſłanje roſprawy widźeć, ſo je ſo tu ućiſchto podobnicho kaž koni w Duchjowje ſtało. Tak kaž tam ſobuſtaw ſakonje dawaneho ſaſtupjerſtwa ezjédnu pſcheczińiwo wobkronjenej mocy wjedźeſche. (Kommuniſtojo napſcheczniwo rěcźa.) Na cźaſu by było, ſo bychu ſebi **kommuniſtiſzy ſakonje daważy ſaſtupjerjo wědomi byli, ſchto je winowateſcź jakonjedowanja, ſo bychu ſwoje ſwědomje pruhowali, ſo bychu ſebi pſcheſmyſlili, hač móża na ſwoje ſwědomje trej a ſdźiwanje njewinowatych ludźi bracź.** (Wubjernje! Kleſkanje. — Kommunistojo napſcheczniwo rěcźa.)

W tychle cźeſkich cźaſach, w kotrychž žiwy žiwi, je weſele winowatoſcź kóždeho derje a ſprawnje myſlaceho cźłowjeka, ſo by dźełał, ſo by ſebi pſchemyſlił, kak by ſo ludźi wobło pomhaċ. Nichtó jenn njepomha, hdyž jón pſcheczińiwo wobronjenej mocy honi, kotrejž winowatoſcź je, měr a porjad ſdźerżeċ. (Wubjernje! Kleſkanje.) a ſo bychmy mohli jako cźłowjekoja a ſapołſłanzy ſwoju winowatoſcź w tychle cźeſkich cźaſach dopjelniċ, ſa to je měra a porjada trjeba.

Hollandska hobrske zeppeliny twari

Kaž „Daily Expreß" powě, ſu hollandſke plany ſe twar hobrſkich zeppelinow nětko ſhotowjene, kotrejž dyrbja je 100 a wjacy pucźowarjemi porjadny wobkład mjes Hollandſkej a hollandſkej Indiſkej ſa połpjata dnja pſchewinyċ. S twarom powětrowych łódźow dyrbi ſo bórſy ſapoczeċ. Sadyj tutoho plana hollandſke towarſtwo parneho łódźiſtwa a kralowſki hollandſki Lloyd w Amſterdamje ſlejitaj. Powětrowe łódźe wſchelakich ſyſtemow ſtudowanſchi ſu ſo wežywnoſtojni ſa Zeppelinowy ſyſtem roſhudźili, kotryż jenicźky dožahaju ſpěchnoſcź, bjeſtrachnoſcź a wunoſchnoſcź na tutej hobrſkej dalokoſcźi ſjednoċa.

Strajk w połnócnej Francowskej

Dźakowi mjichrojo textilneje induſtrije w dołhoraniſchej Franzowſkej ſu wołſamknyli, wutoru dźeło ſtojeċ. Potom ſnadź budźa też fabrili nuſowane, dźełacź pſcheſtaċ, kotrejž ſu hač dotal dźełałe.

W ſtrajku textilowych dźełacźerjow w dołhoraniſchej Franzowſkej njeje ſo nicźo pſcheměniło. Sobotu je ſo ſtrajkowarjam textilnym dźełacźerjam wulka liczba transportiſkich dźełacźerjow pſchiſamkła.

Maginot wo měrowych zrěčenjach

Franzowſki wójniſki miniſter Maginot je pſchi ſtónczenej hoſcźinje lětneho ſjeża belgiſkeho ſwjaſka wójniſkich ſranjenych a nědźuſchich frontiſkich wojowarjow, kotryż je ſo druhi dźeń ſwjatkow w Pariſu wotmě, rěcź měł. We njej je mjes druhim praji: Měrowe zrěčenja nimamy na žane waſchnje ſa njepſcheměnliwe. Žadamy jenož, ſo ſo jich nětkole nichtó njedótknje, ſo bychu khwile wěle, ſo wnjiſnje wuſtupowaċ, wołebje w naſtupanju **bjeſtraſchnoſcźe,** kotraż naſ bóle dyšli nekoho druheho ſajimuje. Schtoż pak na žane waſchnje njeſmě wotpuſcźeċ, je to, ſo ſo zrěčenja, po kotrychž je nowa Europa žiwa, a kotrejž ſmědźa ſo jenož w pſchezjenoſci nědźuſchich wójniſtich dobyvczerjow po wěſtym waſchnju pſcheměniċ, po wſtawach jeneje abo druheje ſtrony pſcheměnja, ſ cźimž bychu ſo wone ſranile. (Němſko-awſtriſka unija je měnjena.)

Wulka lětaŕska parada we Vincennes

Lětaŕſke dny, kotrejž ſu ſo ſwjatki we Vincennes (we Franzowſkej) wotměle, ſu ſe ſłyſnym wobdźělenjom wojeſtich lětadłow wojeſtki ras doſtałe. Parada lětaŕſkich mužow je ſo njedźeli pſched ſtatnym preſidentom Doumerguem a marſchallowaj Petainom a Liauteyom w pſchitomnoſci wyſtatkeho ſtuda wotmětła. Pſchedwjedźenje lětaŕſkeho manewra ſ podpjerańom artillerije je wołebity ſajimſtudźiło. So by ſo ſwjedźenjej po możnoſci „wulko-franzowſki" ras dał, nětkotſi arabiſky ſchejchojo ſ połnócneje Afriki ſ lětadłom do Vincennes pſchiſleċeju.

Wobhlenjeński staw w Andalusiskej wostanje

Dla kommuniſtiſkeje agitazije ſo wobſtejnjeniſti ſtaw w Andaluſiſkej prowinzy (w Schpaniſkej) dale wobtkowa. W tutej prowinzy je ſtudoba najwjetſcha, dokelž wjetſchi dźeł kraja ſemjanam ſłuſcha. Mjes tym je gouvernerſtwo pſchipowědźił, ſo ſo pſchichodnje wſchitcźy roſcheržerjo njewěrnych traſchacych powěſćejow ſ wulkim pjenježnym ſchłostanjom abo ſ wuhnanſtwom potrjechłoſtaju.

*

Zentralne knježeŕſtwo je **jeſuitam** dowolilo, ſo ſmědźa ſwoje **ſtowne ſydło ſaſo do Madrida pſchepołożiċ.**

*

Wójniſki miniſter je njedźelu w ſjawnej ſkromadźiſnje rjekł, ſo je ſo reorganiſazija wójſka hižo ſapoczała. We Madridźe a Bajadozu ſo pſchezo ſ **dweju** pſcheczeju **regimen-**

tow jedyn regiment a se schěćej jězdnych regimentkow dwaj regimentaj wutworitaj. Sšydom generalow, nětkoli wyschzy a wjele druhich offizěrow so tohodla k dispositiji stajichu. Město nich so nowi roskazowarjo pomjenuja, kotřiž su pschiwisowarjo republiki.

Offizěrski korps, kotryž nětkole z 22 000 offizěrow a 250 generalow wobsteji, do kotrychž druha reserva njeje hobu ličena, dyrbi so **na tśeśinu zmjenschiś.** 7000 hač 8000 offizěrow je po měnjenju wójnskeho ministra pokuje doščahaze. Schpanielske wójsko dyrbi pschichodnje z wósom diwišjom wobsteješ, dale z njewotwinjene jězdneje brigady a z brigady hóřišch wojakow. Wšicho hromadże dyrbi wono na 100 000 muži žyzne być. Nětkźišchi skład brońjow ličbma za wobronjenje jeneje jenickeje wójnjy hotoweje diwišje doščaha. Pschichodne schpanielske wójsko dyrbi sa to derje wutworjene a runje tak nowoćaśnje a dospolnje wubotowane być. Offizěrski korps dyrbi pschichodnje w fluzlje žytnischo zapschehnjeny być, so by so w nim žytnemu politiiowanju zadźiwało.

Wólbne dobyće wyška Macie w Katalońskej

S Barcelony so 26. meje powe: Wólby do zakonje dawazeje zhromadźiznu katalońskeje provinzy, kotrež su so njedźelu wotmiśe, su sledowazy wunoschk měe. Lěwizowej republikanoju, kotrychž wjednik je wuschit Macia, su 22 mandatow dostali, katalonizny sozialistoju, kotřiž su wot schpanielskeje sozialistiskeje strony wotwitźeni, 7 mandatow, republikanska unija 2, katalonizny republikanoju 7, njewotwisni republikanoju 5 a radikalni republikanoju 1 mandat. W 32 wólbnych wokrjesach su so wólby jako njepłaćiwe wuprajśe, dokelž běchu wólbne urny rozbili. W 34 druhich wokrjesach dyrbja so hišće wuzite wólby staś.

Nasyinosće španiskich hórnikow

Kaž so z Barcelony powe je w kalisowych **podnorkach w Surii strajk** wudyrił. Sš kommunistiskim wjednistwom su hórnicy dźełaś pschestali a su direktoram z nałyšnoseenimi hrosyli. Hdyž nowzychu jich žadanja dopjelnicź. Direktorojo běchu w šmjerćnym strachu a dyrbjachu cźetnyć. Gouvernenr je źiwilnu gardu do podkopkow pósłał, so by so nowym nałyšnosćam sadźiwało.

Nowy typ bomby mjetajych lětadow w Jendźelskej.

Kaž „Daily Telegraph“ powe, budźe jendźelske wojeske lětadźiwo w blišišich měśazach nowy typ bomby wjetšazych lětadow pruhowaś, kotryž śmje dwje hłubšiki metallowy panzer, dyźi dotalny, kotryž pak budźe wo 50 prozentow pschischnjo lětaś. Dale budźa so posyputy z nowej pschipravu za samerjenje pschi fśelenju cźinicź. Wot njeje so nadźijeja, so so trjechiwosć pschi unjetanju bombow polepschi.

Fascistojo a katolikojo

„Osservatore Romano“, Vatikanowe hamtiśe nowiny, wo nadpadach pišu, kotrež su fajsišistiju studentoju pschećiwo hohnitawam fwjasta katolišich studentow skužili. Na prěnim městnje je Vatikanowe nowiny hórscha, so su fajsišitoju 23. meje w dworje Remiśeje univerzity mokotre cźišła „Osservatora Romana“ z bantźowej rěcźu na katolišich studentow, bamža hanju, fwalili. Italiske wyschnoseje njeśu pschećiwo winikam storźiśe. Wospjet su doschle powěsće wo wospjetnych nadpadach na jenotliwych katolišich studentow, pschi kotrychž su tutym z nałyšnoseju fnamjeschća katolišich studentow wottorhnyli. 13. meje je so w Bari cźišła młodych ludźi do fwdła tamnišcheje měitneje skupiny fwjasa katolišich studentow dobyła. Wšicho, schtož su we jśwach namakali, su wotnjeli. Jenoj naschtykarjow su na 24 hodźin fajeli.

2,8 miljardy dollarow za alkohol w Zjednoćenych statach

Po wobliczenju pschećiwnikow fakonja wo fakasanju alkuholowych napitkow su wobydlerjo Sjednoćenych statow połnóznjeze Ameriki w lěcźe 1929 za 2,8 miliardy alkoholowych napitkow pschećerjebali. Alkoholowe pschećmykańśiwo je potajkim runje tak wulki wobrot mělo kaž wobkhod z petrolejom a automobilemi.

Ze Serbow

W Budyšinje, 27. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Schkleiza **pokasuje** pschezo hišćicke na rjanz. Zyli fśedźom Europu pschikrywaju wyschiny a cźahnu so hač do rauščeje Europy. S Azorišich kupow je pschikhład nowych wyschinow špótnach. S wječora Jendźelskeje nad Atlantiskim oznamom leża nižiny. Najskerje je **w połnozy** nimo **počahnu.** Se **wubjerkami** **może** nam lohzy njewjedrea pschinjeśeć. Pschi brjohach połnóznego a rauščeho morja su w nozy k wutorje hižo njewjedrea mělí. Jutśe schkwórk fhadża ślónčko 3,49 hodź. a hwowa so 8,06 hodź. Měśačk fhadża popołnoju 4,18 hodź. a hwowa so na ranje 2,05 hodź. — Wječora wjeczor w 7 f. barometer 742, hygrometer 0, thermometer we dnjo **1.33. Dźeńa cuna we 8 hodź. barometer 742, hygrometer** —1, thermometer w nozy +19. Wuhlady na ſuche wjedro.

Dźemy so kupać!

Boże ſłónčko mění tola ſkoro pschederje z nami ſeńskimi putnikami, praji a ſmjaji a ſbrunja nam cźełko. To je wšo jara ſtrowe, ale cźłowjek pyta wućeſ a khłódk. Schtož je pschewjele, je pšachmjele a ſwalony tyrihjet też runje **wotkchcewiśaze** wobſedźeńſtwo njeje. Najlepschi wućeſk naſdźe cźłowjek we wodźe. A ſchtó njedyn so rad kupał we ſłónčnym cźaſu. Tola dyrbimy so pschi tom wobkhadnitwje ſadźerźeć. Njeſmjemy ſapyrjeni do wody ſkočiś, hewak wóſemy na ſpiſk wutrobu wumrěć. Dale njeſmjemy ſ połnym žołdkom so kupaś, pschetož je to runje tak ſtraſchne. Sš ſtrěca pak njeſpytajmy žane wumrěſtwa we wodźe, hdyž njemóžemy płuwaś a njekupajmy so tam, hdźež nam hłubina wody a dno nate njeje. To wschitko wobkedźbnjo, budźe nam kupanje wotſchewjenje! Sćujeſbożenja ſ njewobkhadniwoſće dźeń a bóle pschibźeraju — tuž wróćimy so k wobkhadniwoſći a měrnemu rozmyſlenju ſkutka!

*

— **Wotrjezny wubjerk Budyſkeho hamtiſkeho hejtmanſtwa** ſeźdźe so wutoru 2. junija dopołdnja w 10 hodź. k ſwojemu pohjadźenju w pohjadźeńi hamtiſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje na Bismarckowej brjoh 21. Dnjowy porjad ſławnego pohjadźenja wopſchija 31 dypkow.

— **Wobſtadne njeſbože,** kotreho ſcźěhnuli może hiſchće hóřiſche być, ſta ſo wutoru pschipołdnju pola hoſcźenza „Carolineje ſahrody“. Knjeni R. ſ Hrodźišćiſcheja ſławiny ſo ſ kołom na Wósporſtu dróhu. Pschi tym motorowym kołeſarſtwě ſta ſo niej pschijźeće, do njeje fajźeše, ſo wobaj padnuſtaj. Knjeni R. ſo na lěwej ruzy wobodźe a ſmjeśe. Sadnje koło jeje kołeſa běźeše ſo bohužel ſłónźowało. Se Budyſchina ſawołany pohotajſki ſaſtojnik njeſbožownu podank ſapiſa.

— **Motorenińarjam** wupłaćuje ſo **podpjera** na měſaj junij pódźelu 1. junija popołdnju wot 3 hač 1/2 5 hodź. w ſejmowni na Hrodowiſkej haju 10 po 1 ſtphodze wó ſtwje cźo. 40.

— **Paduſchitwa.** W nozy k 24. meji je wěchtó w Njeſawačkidle ſo do ſeneho bydlenja dobył a ſ njeho nimo zyrobu ſtéłeborny muźaŋ remontowiſki cźaſnik traduhł, kiž běźeše na ſadnim wěcźku ſ „N. K.“ wojnamjenjeny. Dale je paduch 4 dźeſaćzhriwnowiſke papjery, kaž tež 5 ſtarych tyſaŋhriwnowiſkich a 5 ſtarych ſtohriwnowiſkich papjerow ſobukasał. 23. 5. hradnowiny we Wuſk. Dešaćach ſe ſahrodki pſched tźu muź. koło ſtamki „Bismarck“. Kolo měſejſche cźorne krohna, pródku cźorne, ſadu žołte ſwjena, jendźelſke wodźidło, ſwóńcź pſchi pródnim kole a wſchędnu ſwóńcźk, cźorne ſedło, Phönix-zwobrucźi, ſadnju vocźornjotku, nimale nowu, pródnju cźežiwjenu a ſtarſchu.

—22. meje w 9. hodźinje kradnychu w Sdźěri muźaze koło ſtamki „Marš“, cźo. 370 365. Koło měſejſche cźorne krohna a błótoſchkitakaj, žołte ſwjena ſ cźornej kromu a jendźelſke wodźidło ſ jaſnobrunnymaj celluloidowymaj pſchimadłomaj, Torpedo-hamobóh, ſadu cźornu, pródku ſchéru ſamtjowu wobruc, pródnje koło běźeše nowe, w ſadnim běźu nowe ſtpiźy a ſwjena. — Wo wězowne ſdźělenja proſcha kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje abo ſandarmſtwuje w Budeſtezach a Wulkej Dubrowje.

— **Dr. Poeſchel woſtanje w Schleſyſkej.** Na bankeze ſ pſchileſnoſcźu 21. ſchleſyſkeho hudźbneho ſwjedźenja we Shorjelcu praji knježerſtwowy preſident dr. Poeſchel-Lehnitſki, ſo wólbu ſa wyſchſcheho měſchćanoſtu pomorſkeho hłowneho měſta Schćećcźina njepſchijima a we Schleſyſkej **woſtanje.**

— **Sławne jětrajſchćežpjenja w Budyſchinje.** Lětuſche ſławne jětrajſchćežpjenja w lěrze 1930 narodźenych a dotal nasadźitajenych abo bjes wuſpěcha ſchćežpjenych dźěcźi budźa pódźelu 1. a wutoru 2. junija 1931 wot rano we 8 hodź. w ſaſtarańi cźešćenkow na Kralowſkim walu cźo. 3. Sa khore dźěcźi ma ſo **natkwilne** wuſmobo**dźenje wot ſchćežpjenja ſ lětaſkim wuſmoždźenjom** dopołdnja ſakaſaś. Pokaſujemy wołzebje na dźenſnjiſche hamtiſke woſſjewjenje.

— **Radupodawanje.** Blišiſcha darmotna woćežnjeriſka radupodawanſka hodźina ſa ſtarſchich a hewaſchich woćežnjerjow města Budyſchina budźe pjatk 29. meje 1931 w Sſejmowni na Hrodowſkej haju 10 wó ſtwje 78 **pop.** wot 5 hač 6 hodźin.

— **Pokhroma.** Pokhroma je wudyrila mjes ſchparatym ſkotom kubleraja Maxa Marſchnera we Wulkej Drjewnicy cźiſło 53, kaž je ſo hamtiſcy wuſčeliło. Sawrjenj wokriſch ſu cźiſła 51 hač 54 a 13, 13 5, 13 c, 14 hač 19 Wulko-Drjewnicźanſkeje gmejny. Wobkedźbowanjo wokriſch je ſtyrkny dźeſ gmejny. — Pokhroma je ſoſchła mjes ſchparatym ſkotom ſtwinoſćerja Maxa Gneuſa w Porchowje cźo. 220, kaž je ſo hamtiſcy ſwjeſćiło. Sawjerańſke naprawy ſa Porchowſki gmejnu ſo ſtyrkny.

— **Sawrjenaj puć ſej.** Sjawnaj puća ſ Kubſchiz do Nowych Porſchiz a ſ Kubſchiz do Boſchez ſtaj dla naſtypowanja na Kubſchezańſkich honach wot 27. meje hač do 4. junija t. l. ſawrjenaj. Jśdyny wobkhad pokaſuje ſo na Konjezy-Wadźay a na Jenkezy.

— **Sawrjenj puć.** Sjawny puć ſ Miločźiz do Haltrowa ſo wot Miločźiz hač ke Kamjenſko-Biſkopcźańſkej ſtatnej dróhy wot 27. meje hač do 3. junija 1931 dla naſtypowanja ſa wſchitkón wobkhad ſawrje. Jśdyny wobkhad pokaſuje ſo na Miločźańſko-Jaworſki puć.

— **Sawrjenj puć.** Sjawny puć ſ **Wósporka** do **Drěnowa** je **dla wuporjedźenja wot 27. meje** hač do 15. **junija t. l. ſa wſchitkón wobkhad ſawrjeny.** Jśdyny wobkhad do Kſchiſchowa a Drěnowa pokaſuje ſo na Horni Hbjelſk a na Maleźicy-Wodowej.

S **Hodźija.** Wutoru 26. meje wjeczor wokoło 1/2 12 h. je ſo w Hodźiju pschi hoſcźenzu na Budyſko-Biſkopcźańſkej ſtatnej dróhy cźežke autowe njeſbože mjes woſobownym automobilom a motorowym kołeſarjom ſ ſozijalnym ſtańo, pschi cźimž je ſo motorowemu kołeſarjej, 22 lětnemu ſaſtojerjej Arthurej Wernerej ſ Dźeźdźan-Bihlan prawa noha roſtrašyła. Wobſtejźeźcź a wjednik automobila, pschekupc Pawoł Beyer ſ Drjezdźan, je ſo cźaſt ſe ſwojim woſom na dróhy ſawórcźiſch, ſo by ſo k tankowarni wrócźił. Hižom pridy hač běźe ſwój wos zyle ſawórcźił, je motorowy kołeſar po wuprajenju ſławnego pleca jara ſpěſchnje ſ Budyſchina pſchijěł a ſ wulkim wotmachom do woſobowego automobila ſrafył.

S **Bukez.** Na měſto bobrowónſkeje wot ſaſtojaſtwa wjeſneho ſudnika a wuſmoždźenſkeho ſaſtojnika woſtſpuſčeneho knjeſa Wilhelma Fiebigera bu knjeſ krawſki mišſtr Engelmann wolený. Tutón je nětko, hdyž je jeho hamtiſke hejtmanſtwo wobkrućiło, ſwoje ſaſtojnſtwo pschijał.

S **Bukez.** Druhi dźeń ſwjatkowu mjes prěnjej a druhej Bożej ſłužbu poſtiçi tudomny poſawniſki ſbór pſched ſyrkwju nětkore ſpěry, kiž ſo mjenowachu Wotpoćźiſk,

Hans Witka z Wjerbow

Powědańcźko je ſerbſkeho ludu powěda wuj „Schlótežło“.

7] (Pokrazowanje.)

Wjerabej pat pschemeńischtej ſo ſtrach a haſba do hněwa a mjerſanja, a hdyž Hanź poſledni pod tworjom po ſłhodźe dele pschińdźe, rjekny ſtarz k njemu pschiſtupiwſchi: „Tak ſy mi to, ſwojemu wujej, tule haſbu nacźiniſ? Rumy puć wſtanjeſch ſwoje ſmachi a cźiń, ſo mi ſ dwora pschińdźeſch, a dźenſnjiſchi dźeń hiſchće ſcźinju w Budyſchinje ſwój teſtament, ſo ſtamanchu rjenjezku njedoſtanjeſch!“

Hanź ſo tola trochu poſtróži, hdyž też ſmonka cźinjeſche, kaž nicźo ſ toho, rozpominaju. „Nětk hakle ſym ſebi napakał! Njechoſche-li mje Wicźaſa ſa pſchihodneho ſyna, dokelž mój wuj njedźelu wonjezeſcźi, to da mi hiſchće mjenje ſwoju dźowku, hdyž na wujowy dwór ſaneje nadźije nimam.“

Hiſchće ſamźiny dźeń chyžiſche Hanź domoj do Wjerbow. Wšěſo wſchak běźeše jemu mnohi pſchiſchła, Wicźaſa na ſkowje popadnyć; wſchak běźe ſtareho wuja tak rjez „porjedźił.“ Ale mnohźezny běźeše pſchehordny, pſchihodneho nana tak rjez wo hnadu proſyć. Tuž wotmyſli, pſchede wſchim nekajke ſamoſtatne město dozpěć.

Wicźaſa pak rjekny pſchi ſebi: „Jene je pachoł pokaſał, ſo ma roſom a hłowu na prawem měſtnje, hdy hych někto jenoj wědźał, ſo je ſ jeho wutrobu runje tak, hych jeho dźenſnjiſchi dźeń hiſchće ſa pſchihodneho ſyna pſchijał.“

IV. Kwaž.

Po wjeſołym žorcźe, kiž běźeše ſo po ſynowych žnjach pola Wjerabeja ſtał, běźu ſo měſazy pominyle. Hnėw ſtareho burta nad hanźownym łpkoſtanjom ſa wonjeceſćeńcźe njedźeše běźeše ſo mjes tym ſlehnyk. Rad běźe wuſchitkeho pachoła ſaſo wokoło ſebje měł; dokelž ſ nim ſdaſche ſo, je wſcho wjeſelo a ſahnowanje ſ kubła ſo minyło. Cźeledź, kotraž běźe pſched tym wjele bóle dla ſtrowſkeho pachołowego waſchnja do dźela ſo měła, harź dla honjenja a ſwarjenja woſtudźeho hoſpodarja, běźe nětko lenja a runje bez mušne dźeło ſcźinj, njemóžeſche ſo to tola na žane waſchnje pſchicrunacź ſ dźekom, kaž bo Hanſowe cźaſy dokontjane bywaſche. Kruta ſyma, kotraž na tuto léto pſchińdźe a w kotrejž zyła Schprewja wot Budeſtez hač do Khocźebuſa ſa tſi měźazy njerozta, pſchinjeſe też ſtarej mnohu bědnoſcź a wiceź cźěžny jeho ſtónźnjenje wobſtajnje na khore kožo, ako jeho tola nuceſche, wo jſtwi a w heli ſa mózným tachleni ſedźo woſtawaſ.

Tu ſydaſche někto zyły luby dźeń ani ſo by jemu mózno bylo ſa cźeledźu pohladacź. Tak měſejſche ſhwile doſcź rospominacź, tak derje by bylo, był-li Hans hiſchće na kuble. Cźaſto ſabórbota ſej do brodu: „By to tola ſedyn ſ pſchećeſtiwa był, a njeje ſnano ſamopaſchny žort dozyła tak ſłě unėnić.“

Tola pak njemóžeſche ſo ſtarz pſchewinyć, Hanſej też jenoź ſe ſłowcźom prajicź dacź, tak hubjeny je. „To dźe by rėkało, jeho proſyć, ſo by tak dobry był a ſaſo pſchiſchoł,“ wotmołwi wón, jako jemu knjes farat to radźeſche, „a měnju, prėnju krocźej dyrbi hółz cźiniś.“

Tola thoroſcź a nuſa ſmjeſchći ſ cźaſom hłowu, kotraž ſu wjele krucźiſche dyſli Wjerabowa. A hdyž jónu njedźelu popołdnju w januaru Wicźaſa prėni raz po wjele ſakrażnych lėtach ſaſo nohu pſches Wjerabez proh ſtaji, ſo by khoreho ſtuźowa po hſchećeſanſkim waſchnju wopytał, ſo ſtarzej wutroba wotewri, a wón wuſkorji ſtuźowdej, kak je wopuſchćeny.

„Hm, hdy by tu Hans hiſchće był,“ dźeſche Wicźaſa, kotremuž žadoſcź khoreho runje po myſli pſchińdźe.

„Haj, hdy by,“ ſkorźeſche ſtarz.

„Haj, ſtuźowdže, njedyrbjeſche jeho loni też wotehnacź,“

„Wšėſo, wſo! Ale, hněwa ſo cźłowjek też tak bjes roſoma, kaž ja na tamnem ranju, a njeſhuł roſoma.“

„Haj, haj, to běźeše hroſny kruch; ale njemyſlu, ſo je hółz to tak ſłě mėnił a poſtom — ty wėſch, ja rėcźu ſtuźowi bjes tajenja — běźeše ſebi ty wėſ mału wucźbu ſakłukił.“

„To běźeše ſelena, ſurowa wucźba; ale wſchak dźeje ſłě mėnjena njedė, wſchak hdyž chyžu, ſo by tu pachoł hiſchće był. Hdźe bha je? Schto cźini, Njeſbym ani ſłowcźa wjazy wo nim ſłyſchał, ſ toho cźaſa, ſo je wottud. Ty drje wjazy wo nim wėſch. Mi ſo ſda, ſo chże wón twoju dźowku mėcź, niż?

Drje mózno, ſo jemu to na myſle pſchińdźe,“ dźeſche Wicźaſa ſo ſmėjo; ale ſ toho cźaſa, ſo je je wžy, njejſmy niczo dale wo nim ſłyſcheli, harź ſo chże bėli prjedy ſamoſtatne měſtno dobyć, harź žebi na ſeńtwu myſłił. Schtož wėm, je w Budyſchinje pola jeneho ſe ſwojich bratrow, hdźež piwarſtwo wukuje.“

„Piwarź — wón tajſi wuſtojny ratał!“

„Pſchińdu na nowy tydźeń do měſta na wiki, mózno ſo jeho wohladam. Mam jenu rjez, ſo chżeſch jeho ſaſo tu mėcź?“

„Nė, niż tak; to by ſo ſdało, jako bych jeho ja wo wodaſe proſyła chyžł, a to je tola poprawom ſ jeho winowatoſcźu, kaž jėj myſlu.“

„Tuž drje dyrbju jemu ſnajmjeńſcha wot tebje **wjele** dobroh' rjez?“

„Wjele dobroh' rjez — to drje by tola ſamźne było. Powėdaj jemu zyle jednorje, kak hubjeny je jeho ſtarz wuj, kak wopuſchćeny ſym. Myſlu, to hižo jemu bliſſo pónde, a wona pſchińdźe jemu ſama myſlicźka, mi w mojej muſy pomhacź.“

„Pėknje, a jeli wón ma to woprawdźe ſ tebi won pſchińdźe,“ mam też ja jemu wjeſołu powėſcź wojſewicź,“ dotónczi Wicźaſa, a ſtuźowdej ſo roſeńdźeſchtaj.

Jutrowny hermank ſo bliżeſche. Tuž wotmyſli ſebi Wicźaſa na nim ſo do měſta podacź a ſdobom ſonu a dźowku ſobu na hermank wſacź, běźeše ſ jutram ſa ſchćitjerjow a traſch błiſſi ſlub a léćo mnohe kupowacź. Hdyž je to dźeło ſapoćało, **nieje thwile po kupowanju wokoło jėſdźiś.**

(Pokrazowanje ſeſtkow.)

Mejsta jěsa, Ćkicho jako koh a Kak rjenje kčejie meja. Wospiećenja khóra pod wusłojnym nawjedowanjom hiwojeho dirigenta k. Wobera z Budyšichina wopyta wulka hyka nutrnych pschipohłuchatarjow.

S Brěsnje pola Kamjenza. Ssmjerć pytała je tudomna 85 lětna kubleńka wuměnkářka Augusta swnd. Schlegelowa. Wutoru rano staruschku wobuwšnjenu namakachu. Pschičina tuteje wožarujomneje kročele je pjeca cžekle mysle dla wysokeje starosty.

S Hornich Bruzow. Njedželu wječor we 9 hodź. ke wohnju akkumowachu. Palesche so domske z kólnju a hródżu wudowy Rohledoroweje a so bocžista wotpali. Stół a domjazu nadobu mókachu wulkowacź. Ale nadobu jeje pschichodneho hyna, kiž horkach stejesche a njeboščhe zawdżeńca, so njehodźesche wulkowacź. K haschenju pschihnatu Radschowska łukawa, tola pschi njedostatku na wodu njemóžesche sapschinnycź. Pschičina wohnja ma so pjeca pytacź w zamosapalenju brjewa a wałeńny, kiž bźsche tam we wulkej hromadze nakładena.

S Strósje pola Wulkich Ssarow. S swinu kolojźdźenoho, kiž sprjedá drohi jědźesche, druhi šiwaty dźesi šwjatkow powolnju w 3 hodź. wozbowowy automobil knjeza Kriegeera z Budyšichina do pschidrósneho kamjenja srały, so pschecžinu a z koleśanu horjekach leżo wosta. Cžekło na hona Gnje sranik je so knjes Kummer starschi se Strósje. Jeho dyrbjachu do Wojerowskeje wokrjeżneje khorownje dowjesch. Druhi zobuzěźachu so lohko sranichu. Auto so cžekło wobschkodźi a dyrbjachu jón wotwjesch. Wiriwaty kolojźdźeny je njeschońaty cžekny.

S Kulowa. Wyschichi pótkow rjadowaŕ Mikławschi Kochta žiwjeńskeho sauđźeny pjatk žiwi 25lětny sastojnišći jubilej.

S Radschowa. Ssrjedu do šwjatkow w nozy wotpali so domske z hródżemi rataŕa Wodarja hacź na murje. Dokelž so wohnja hakle dohladachu, jako płomjenja z třech sapachu, je so wjetschi dźel domjazeje nadobu zobu spalił. Stół zu móhli wukhowacź.

S Niedźichowa. Tu je so 24 lětny domjazy muriel Arnosicht Thomas se želowej kšalinu sajedożił. Hacź je wotpohladom abo so pschechladajo je mlody cžłowjek palazu mokschinu, kotruž we swojim powokanju trjebasche a w piwowej bleschi khowasche pił, so njehodźi wšjeze prajicź. Wórky po pschiwjesenju do Wojerowskeje wokrjeżneje khorownje wón pod žałostnymi holosćemi wumrě.

S Wětoschowa. „Sserbski ludowy šwjedźeń drastow, špiewa a hrow" wotmě̌je so tu 2. augusta 1931. Wočakuje so runje tak bohaty wopyt kaž pschi lońschim jubilejnym šwjedźenju delnjoserbskeje Maschizy. Ssobotu budźe powitanišći wječor w hościenzu „Němska khěža", na kotrymž so posłuchi pschednoschi wo šerbskim ludstwje. Njedźelu 2. augusta dop. w 11 hodź. šu potom pschedstajenja w hrodowym parku. Pop. w 2 hodź. je Bożańska słužba we šerbskej zyrkwi. Wokoło 4 hodź. zapoczńje so wulki šwjedźeński cžah drastow. K temu pschišamknu so ludowe hry delnich Sserbow, špěwne poskiczenja a šerbske reje.

Wusudźenja

19. januara 1931 wječor bóńdże po nazionalnosozialistiskej zhromadźiznje w Korjymju k wótrym srajenjam mjes lewizarjemi a nazionalnymi sozialistami. Wuńdźe tohodla bźsche, so by dźełaczerjo Förster, Richter a Trompler z Korjymja, Tocžła a cžełła Düring z Bojžbwez dla łajenja krajneho měra wobstorčichu. — Powjetschenky kawnikli šnd w Budyšchinje wutwinowa Trompler, Tocžu a Düring; sahuđźi pak Förstera a Richtera, tójdeho k najnižšemu khłostanju po 3 měžazach jastwa.

Z łužicy

* S Kamjenizy pola Lubija. Nahła žmjerć pschewacžata tu w nozy k pjatkej jwudowjenu Wolfelowu. Wona dyrbjesche w nozy stanyć. Najšerje je ju na šthodźe žłabosć wobjała, so je po šthodźe dele padnyła. Sawołany łekaŕ špóńa, so bźsche so jej nop puknyk, na cžoż je sa krótki cžaš wumrěła.

Z horcotu morjeny

S Wulkeje Ssrédnjizy. Prěni dźeń šwjatkow pschipołdnju wokoło 12 hodź. bu 15 lětn. bidaŕskemu wucžobnikej Katzschmannej na sportnischczu nadobo šć a tež hnydom na to wudychja. Hnydom sa pschičinu šmjerce žłbźiwschi dopóńachu, so pschičina šmjerce njeleži we wukonjenju sporta (hraču z ruczným bólom).

* Se Seidenberga. Pjatk do šwjatkow w šuđobnym Nowym Berzdorfje 45lětnu hospoju žiwnoscžerja Hübnera morjenu namakachu. Žiwnoscžerja šamoho nadeńdżecžu cžežko ranjeneho, so dyrbjachu jeho do Friedlandskeje khorownje dowjesć. Sa łóstnikami polizija šledźi.

Kamjenski wokrjesny wubjerk

Ssrjedu 21. meje t. l. šeńdże so Kamjenski wokrjeżny wubjerk w Janšich kupjelach w Ssmjecžańcach k žiwjenmu poštejenju. Knjes hamišti hejtman dr. z Zobel šwoprědka wichelake łóńeli. Shoni so, so tež Kamjensko-Khróscžańska póstowa cžara w měžazu hapreji 831,10 hr. njedostatka šapiża. Dešizit pola Budyšco-Kamjenskeje statneje autoweje cžary wucžinjeńske pat 332,52 hr. S wobhładanjom je so šwišcžiło, so móšt na puczu le Khróscžiz do Nuknic pjches Małe-Wožyscžanku wodu njeje šnglny dojść za cžežitu wobthad. Je zgle nušnje, so by móšt ponowita.

Wichelake wotkrjeżne šwjatki, mjes nimi tež Kamjenšti, dawaju myta na morjenje a łojenje šmitjizow. We nowišchim cžašu je so pschedńdżidstwo šafkeho gmejnskeho šiedża i tutej nałeńnoscži šabrałko. Je było za wotstronjenje mytow. Wokrjeżny wubjerk na to wobšamknu, so by pschichodnje wjazy myta na łojenje šmitjizow njeplacza.

Pschi cžeżkich poměrach finanzow w jenotliwych gmejnach ma wokrjeżny wubjerk za to, so by njehodźi wjazy wobeńcź podwojenje gmejnskeho piwowego dawka. Wón tohodla wobšamknu, so gmejnam, kotrejž do 10. junija lija t. l. podwojeny piwowy dawk šberacź.

Po wuradżenju někotrych druhich dypłow a tajnym pośedżenju pschišamknu so wobhładanje Janšich kupjel w Ssmjecžańcach.

Smjertne njezboża swjatych dnjow

Pola Rengersdorfa póndżelu dopołdnja nježdże 30lětny Barlinšti motorowy koleśaŕ do schtona a dróhoweho kamjenja sajeżże. Jeho dowjesechu do Niscžańskeje khorownje, hdyž je sa hodźinu na puknjenje nopa wumrěł.

Póndżelu wječor wokoło ½12 hodź. motorowy koleśaŕ 21lětneho ratańskeho pohoncža Barthela se Delnjeho Rengersdorfa, rodźeneho z Němšich Jenkez, wot šady pschejeżdże. Barthlej so pschi padnjenju nop dwójaj puknu a so rjap šama, so wón sa někotre mjeńschiny wudycha.

Na jěsbje z Barlina do Shorjelza šnjeseboži ryczeŕkubleŕ Heyl z Hórki, kiž w Barlinje bydli, pola Rěžiz. Jeho automobil z wulkej špěchnoscžu do schtona sajeżże. Wós so někotre raje pschecžinu a wosta ńonczanje w pschěrowje leżo. Heyla morweho sběhnychu.

Blidaŕski mischtr Fryz Newick z Bórkowow w Błótach poda so z šwojim wujom, kiž běsche z njemu na wopyt pschischoł, z motorsčim kołom na wulět do Běleje Góry. Domojjeżdżo spyta wón Błótowsku želesnizu, po kotrejž so cžah blizesche, pschepěrekowacź. To so jemu njeporadźi. Wón sajeżże z polnym wotmachom do lokomotiwy. Wobaj mużej so sarańschtaj.

We Wiesbadenje pytaschtaj mużej z wuporjedżanym motorsčim kołom jěcź, sajeżdżeschtaj pschi tym do schtona a so wobaj tak cžežko sranischtaj, so na to wumrěschtaj.

Po powěsći z Mannheima mjes Neckarawom a Freudenheimom mużej sniseboži schtej, jako motorske koło wupruhowaschtaj. Jeju sranjenja běchu tak cžežke, so na nje wumrěschtaj.

Proces přećiwo Uralzeffej

Pschećiwo Uralzeffej a towaŕschom sapocžnje so dla cžežkeho falschowanja lisćinow atd. w sali pschitřažneho žuda w krajnym šudnistwje pschi Mnichowšćim namešcže w Drježdżanach 28. meje 1931 hłowne jednanje. Schesćoch wobstorčenych budźe skitlacź dźesacź rěcznikow z Drježdżan, Barlina, Lipška a Kassela. Prozeż budźe najšerje schtyri njedźele tracź. S pschedsydu budźe hamtskoradniti direktor dr. Koch, wobstorżbu sastupuje statny rěcznik dr. Steffen.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S Drježdżan. (Zyła šwójba so z njasom sajdoježiła.) W holanskim parku Volkswohl šwjatkownu pónđżelu pschipołdnju zyła šwójba, schtyri wosoby šyłna, po wobjedže skhori. Běsche jebi wobjed šobu pschijuježła. Jedna so pjeca wo sajdoježenje z njasom. Skhorjenych dowjesechu do Karolinejc khorownje.

* S Kótzschenbrody. (S Lobja wucžehnjeny.) Boże špiče bźsche niže Mischnja wješkowaŕ Höppner pschi pschepkuwanju Lobja so pschi njewjedrownym wichorje tepił. Jeho cžełko so někto pola Zehrena z Lobja wucžahnyli.

* S Freiberga. (Ssamomordaŕstwo dwórnischczowej pschedstejerja.) Na Berthelsdorfskej želesniśkej stazyji da so dwórnischczowy wyschichi pschedstejeŕ Kurt Schmidt z cžahom pschejeżć. Sastojnika pu pjecža njeporjadnosće w słužbje do šmjerce sahnałe.

* Se Zahanja. (Ssmjertnje z tžechi padnyk.) Do Zahańskeje khorownje pschiwjesechu cžeżkokranjeneho tśesarja Wetzela z Buchwałda. Mjenowany běsche w Cossebrodze pžechu wporjedżał a dele padnyk, pschi cžimž je hebi riap cžełko wobschkodźił a nosy šlamał. W khorownji bórzy na tute šwoje cžełke rany wudycha. Wojsel šcieśche w 57. lěcže žiwjenja a sawostaji žonu a někotre hischcže mjesastarane dźěći.

Služba přećela

Domenico Lelli, šahobywaŕ po powołanju, pytny, so jeho policija njepschekhawaju wobšedżuje, tak colho hacź je poślednje khłostanje wotbydżał, schtož jeho pschi wukonjenju powołanja jara mnješche. To njerśaschesche jeho cžim bóle, dokelž bź hebi runje někotre jara šaplarkomne šadobnćka pschedewšał. Po tym, hacź bź hebi někotre dny podarmo hlowu łamał, kak mohł tomule nyłażenu zdźe se šrowy połicijne łkónčnje kónz cžiniecź, pschińdże jemu wuběrna myšl. Wón wopyta šwojeho pschećela Pietra Degli Espositja, kotryż je jemu łkětro podobny, tak so mohł so jedyn za druheho zyle derje wudawacź. „Sdyšch", wón rjekny, „twém, so by runje łhudy na pjenzach. Wopakasałchi mi jónu wulku lubošć, błubja tebi ličcžimi i mojich wyšokich dokkodow. Ty dyrbiš so jenoż pod mojim mjenom do błudnizy šacžinicź dacź. Kak to cžinisch, je twoja wěc."

Někotre dny posóńschu sajachu jeneho muża, kotryż so cžełnali, kiž bź jeho Bóh šworil, po dróhach města Bologne wokołodrucžeśche, schtož płacži „w naśchim cžasu šamo pschi najrjeńschim šlidnećnym wjedrje žadne njeznate šnamjo duchownego šacžinjenja, dla cžehoż „wobeho błudneho" też hnydom do wuhojenje dowjedżechu. Wón njemjeśche drje še šrohmułkowych pschićiżu, žanych papjerow pschi sebi, ale w jenom „jažnym wokomiku" móżesche wón tola rjec, so je won wospjet połłożhany Domenico Lelli.

Tamny Domenico Lelli wukonjesche mjes tym we wschelakich šrjedźino-italiskich městach njenyłseny šwoje nózne dźełło, donž jeho wožud njebośćesće. Wón bu pschełapjeny a njedźiwajcy twidawanja wopaczneho mjena špósnaty. — Kriminalna policija w Bologni pahny je wjetschich mrócželow, jako wona šhoni, kajke njeśkutki je jich schtitanta šaho wukonjał, kotrehož derje wobstrażowaneho wězniach. Si należnoścu je šabrażu komišaŕ poda je polny rosohorjenja do wuhojenje, so by wjednike jeho njeśchańschanu lohkomyślnosć porokował. Wuštawny wjednik šaho, kaž tajny ludźo šu, khutnje rosphominasche, hacź njeby rosohorjeneho cžłowjeka, kotryż na kóždy pao mózaje fantastowasche, radšcho hnydom do jenoże komorti tykny. Dokelž pak njebźesche šebi šwojeje wěcy zyle wšity, pschidwjedże jemu tola najprjedy na žane waschnje cžełnjenoho Lellija. Na to bu šastojnik šaho normalny a dożdże se błudnym a jeho dohladowarjom do wyschewotwarskeho šoštwa, hdyž buschtaj „mjenabratraj" napischeżtwo šebi štajenaj. „Je mi žel, so šym cże takle šlě do njesboża storhnuł," rjekny prawy Lelli k wopaczneniu. „Někotre njedźele budźeschi dyrbjeć ty wotbydżecź. Pola mje traje to bohužel někotre dźeże. Ale hdyž budu šaho wan, dóštanješch hischcže pschikłubjenu mšou za twoju šmjerć pschećeśelsku słužbu!" fc.

„Wy šcże konjaze mjašo do Waschoje nukkowoje kolbašny tykali?" prašcha šo šudnik wobstorčenego rěznika. Tutón pschihłošnje. Cžohodla dyrbjał to prěcź.

„Móžeze mi šnadź prajicź, kak wjele je to było?"

„Haj, pschcžo połoja."

„Potajkim 50 prozentow?"

„Ně, pschcžo jedyn kóń a jedyn nukl."

Hospodarski rozhlad.

Hrjedu 26. rožownika 1931.

Wčerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk złotych	47,225
1 jendźelski punt	20,43	100 českosk krónow	12,451
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,431

Barlinska burša šapiża wčera šylnische špadowanje kurśow. Poschiżenje efektow bź wjetsche hacź poždanje, dokelž wukrajne banki wjele efektow na pschedań podawachu. Wiki z dołżnymi a rentowymi lisćinami běchu šterje skruczene.

Produktowe wiki běchu měrne. Jenicžny rožka wo 15 hacź 20 pf. po zentnaru w hotowym šornje postupi. Sa to bź pschenica za posłużische termije nješchto tuńscha. Wowsź w hotowym šornje dotalne płacżiny šafhowa. Sa posłużische termije běchu płacżiny šnižene. Wčera płacżeschе zentnaŕ

w Barlinje:

rožki 10,10—10,20 hr., nałymitkeho jecžmenja 11,35—12,10 hr., wowsa 9,65 hacź 9,80 hr.,

w termijnowym wikowanju:

ja meju: pschenicy 14,32½—14,30 hr. a rožki 10,45 hr., wowsa 10 hr.,

ja juliju: pschenicy 14,60—14,57½ hr. a 10,02½—10 hr., wowsa 10,25—10,21½ hriwnow,

ja šeptember: pschenicy 12,30—12,27½ hr., rožki 9,45—9,42½ hr., wowsa 8,70 hriwnow.

Słótne wiki wčera w Drježdżanach.

Wčera w Drježdżanach žanych słótnych a žitnych wikow njeběš.

Ssudnište pschešadżowanje.

Schtwórtk 28. rožownika 1931:

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje mojschinskich šćełkow dop. w 10 hodź.: wjchelake meble, łajš, woiti, žonj., muż. a dźećk. wobuwcža, wobrazy, linolej, mužaze šwjeżelske kosche, wino, brašcyła, muż. kola a wschelake drobne twory,

w Lubiju na šudnistwje dop. w 10 hodź. hobanka, radio, pišańskej strojej, awtowy pschipowschčak, wuršene twory, wschelake meble.

w Požapitzach w Bothmanez hoscženzu dop. do 10 h. bijej,

w Semizach w Henckłez piwowym kucžiku popołdnju we 2 hodź. šchewóńa šchijaca maschina.

Do wikowanskeho šapiża je so šapiżało na łopjeno 1103 nastupajo firmu Wernera Tschircha w Budyschinje: Firma je šaschła.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wotliowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płacżizny po złotej hriwnje

	26. 5.	23. 5.		26. 5.	23. 5.
Pšeńca	286-288	286-288	hanv	19 21-0	19 21 0
rožka	2 2-201	198-201	woka	24 >6 00	24 >6 00
naz. jecžmjeń	—	—	nedre lanviny	15-16.50	15-16,50
nal. jecžmjeń	227-242	227-242	polte łupiny	22-27,00	22-27,00
wowš	193 1-6	193-196	seradella	63—74	68—72
kukurica	—	—	raps. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšeńć. muka	33-38,70	33-38,90	lany wósušk	14 14,20	14-14 2)
rżana muka	26- 8,50	6-28,50	poom. melass	—	—
nš. wotruby	15-15,20	15 15,20	b/rnj. kruški	—	—
rżane „	14-14,70	14-14,7	syno, 50 kg	1,70-1,90	1 70-1,25
raps	—	—	rżana sloma	0,70-0,90	0,70-0,90
hrôch Viktor.	26 31,0	26-31,0	pšeńć. „	0,65- ,75	0,60-0,70
lans symjo	—	—	wowsna „	0,75-0,90	0,70 0,85
pjeluški	25-30,00	25-30,00	ječna „	0,65 0,80	0,65-0,75

Wopitcej

O wopitko, ach tkchepjetnj,
Dši do ſo a ſo nakakaj,
Sso wobrocź prjed hacź poſdźe je.
Hlej, ſmjerecź tu ſ kſwatkom k tebi dźe.
Schtóź wumrje bjz wſchich pokuty,
Je na wſchu wěcznoſcź ſhubjeny.

Hlej, ſ pjanym tudy na ſemi
Žno nichtó duſchny njerodźi;
Haj, nichtó pjanoh człowjeka
Teź ženje rady njeſetka.
Nź, kóždy, kotrež mudry je,
Jom naſdala žno ſ puća dźe.

Ach, njeprai tola, ſo ty ſu
We tajkim zeſchu rodźeny,
So dyrbiſch pſchezo paleńź picź
A njemóżeſch ſo woſtajicź.
Nź, to je cźi ſkutk ſatana,
Kiž tebje zyle w mozy ma.

Teź njeprai tola boźedła,
So paleńź w ſjmje wohrěwa.
Kak huſto ſtyſchiſch nowinku,
So pjeni luḍźo ſmjerſli ſu.
Haj, pjanh ſymy njeczuje,
Njech ſu wſchě ſtawy pſchemjerje.

Teź njepraj: Zanoh człowjeka
To tola nicźo njeſtara,
Wſchak pjenjeźka niź njepoječu
Ja k ſwojemu ſej wopiſtwu.
Ty budźeſch ſnadź na ſtare dny
Sšej ſam a druhim wobcźežny.

Schtóź ſ rozumom picź njemóže,
Njech radſcho ſajſla njepije.
A, ſhoź cźe ſawjeſcź pytaja
Cźi towarſchojo palenza,
To na jich bludy njepoſłuſaj,
Nź, radſchi ſo jim wuſmjecź daj.

Pětr Mjnik.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wuhladny na wjedro ja jutſiſchi ſchtwórtk:** Wjedro woſtanje rjane, tola ſ njewjedromi wohrożene.

* **Dla ſwójbnych ſwadow w lěhwje zhańſkeje ſwójby w Oberhauſenje, kotruž běchu ſwonkowni ſwójbni wohrożili, ſwjatkowniczku puki naſtachu. Pſchi nich Mettmannowu žonu do ruki wſchěch lohcźe tſelichu. Mettmannu kuſka do ſejchna trjechi. 3 Mettmannez ſynow natſelichu a ſkatachu. Jedyn je w ſmjertnym ſtrachu, doḍeź je do zluzow trjechenh. Schtyrjoch ſrońenych ſu do hojenźe dowjeſli. Njeſrańenje ſwójbne ſobuſtawy ſu ſo na Polizeju dowjedle.**

* **Sſwjatkownicźku ſu w Neuwidze 22 létneho pachola ſoſtajili, kotryž falſchowane pjenjeźdźeacz pjenjeźkowſke pjenjezy wudawaſche. S pſchepytanjom Kölnſkeje kriminalneje polizije je ſo dźelarnja falſchowanych pjenjes wotkryła. Dale ſu hiſchcźe tſi wožoby ſajeli, kotreż ſu pódla 50 pjenjeźkowſkich pjenjes hiſchcźe dwěhrivnowſke a ſtihrivnowſke pjenjezy dźěłałe. Wſchu falſchowanſku pſchiprawu ſu zebrali.**

* **Pſchi wohnju ſlotych podkopkow w Kolaru w Indiſtej je 47 hórnikow ſmjercź poſcerpiło. 30 dźěłaćerjow njeſu hiſchcźe namakali.**

Swójbne powěſce

Sſtuſbjeni: Hilza Kokſchez w Kumwaidźe a Richard Jeremias w Budeſtezach. — Herta Preſcherez a Fryz Menſchner w Budyſchinje.

Swěrowani: Kurt Duczmann ſ Jenny rodź. Schejbanez w Budyſchinje. — Jan Bjax we Budyſchinje ſ Leoni rodź. Zichauez w Biſkopizach. — Auguſt Hantuſchk ſ Johannu rodź. Leichſenringez w Budyſchinje. — Jan Kern ſ Lieſelottu rodź. Blockez w Kamjenzu. — Gerhard Wagner w Lubiju ſ Alinu rodź. Herbigez w Dažinje.

Sſmerći: Paſwol Handrik w Budyſchinje, khowanje je dźenja ſrjedu. — Wilhelm Alwin Běłk, rěſnikſki miſchtr a hoſchcźanſki ſtarſchi pola Kamjenza, 47 lět, khowanje budźe jutſie ſchtwórtk pop. w 3 hodź. wot ſarowańſkeho domu. — Marja ſwob. Rößeberger rodź. Nicolauſez we Běłej pola Kamjenza, 74 lět, khowanje je dźenja ſrjedu. Hedwiga ſwob. Wernickowa rodź. Pinkertez w Biſkopizach khowanje je dźenja ſrjedu. — Minna Berta Welterez, w Pózłowach, 32 lět, khowanje je dźenja ſrjedu. — Bjedrich Arnoſcht Hartmann, kubler w Rammowje, 66 lět, khowanje je dźenja ſrjedu.

amtske wozjewjenje z Budyſina

Sjawne darmotne

jětrajſchcźěpjenja

w lěcze 1930 narodźenych dźěći, kaž też dotal najadſtajenych abo bjes wuſpěcha ſchcźěpjenych abo dozyła hiſchcźe njeſchcźěpjenych dźěći (prěnje ſchcźěpjenje) ſo **póndźelu 1. a wutoru 2. junija 1931 wot dop. we 8 hodź. w** ſaſtaraći cźěſchenkow na Kralowſkim walu 3 wotmeje.

Pſchi tym maju ſo dźěći, kotrychž ſwójbne mjena ſo ſapoczynu ſ pismikami

A hacź **G** póndźelu 1. junija 1931, wot dop. 8 hodźin,
H hacź **L** póndźelu 1. junija 1931, wot dop. 9 hodźin,
M hacź **R** wutoru 2. junija 1931, wot dop. 8 hodźin,
S hacź **Z** wutoru 2. junija 1931, wot dop. 9 hodźin

k ſchcźěpjenju pſchedſtajicź.

Wobhladanje ſchcźěpjenych dźěći budźe tydźeń poſdźiſcho, potajtim 8. a 9. junija 1931 ſa wichitke dźěći wot 7–9 hodźin dopołdnja w ſamjnej ſchcźěpjeńſkej měſtnoſcźi.

Dźěći maju ſo prjedy domach ſ mydłowej wodu, wožebje na hornimaj ruczkomaj, derje ſmyć a cźiſte ſchaty ſwobleknyć. Sa tójbe dźěćo ma ſo ſedulka ſ „derje cźitajomnym mjenom, narodnym bnjom a narodnym měſtom cźěſchenka, kaž też mjeno, ſtaw a bydlenje nana, wothladarſkeho nana abo macźerje abo wothladarſkeje macźerje ſobu pſchinjeſcź a w ſchcźěpjeńi wotedacź.

Se ſwójbow, w kotrychž natyſlime chorosće kaž woſpizy (Majern), cźorłach, duſchaty kaſchel, ſadušchnjza (diphtherie), róża, bleczkata ſymiza, tyfus atd. knjeza, njebjmě ſo dźěćo w ſanym padźe do ſchcźěpjeńnje pſchinjeſcź. Starſchi, wothladarjo ſtarſchi abo pſchedpoſtajeni, kiž chodźa ſwoje k ſchcźěpjenju winowate dźěći a wothladanzow pola privatnych łěkarjow ſchcźěpicź dacź, maju to hacź do **30. ſept. 1931** pſchewjeſcź dacź a pſchedpiſane wuſwědcźenje wo tym, hacź je dźěćo ſchcźěpjene abo hacź je ſchcźěpjenje ſ jeneje ſakuſkeje pſchicźiny wuſtało, hacź do tutoho dnja pola podpiſanoje měſchcźańſkeje rady, na ſpomoježnim polizajſtim hamcźe, pſchedpołožicź.

Sa khore dźěći ma ſo nakhwilne wuſwobodźenje wot ſchcźěpjenja ſ łěkarſkim wuſwědcźenjom dopokłacź. Jeli je k ſchcźěpjenju winowate dźěćo po łěkarſkim wuſwědcźenju wot ſchcźěpjenja dwójcy wuſwobodźene, móže jo dale jenoż měſchcźańſki ſchcźěpjeńſki łěkař, k. dr. Traeger, wuſwobodźicź.

Njewobkedźbowanje tuteho woſjewjenja ſo khłoſta.

W Budyſchinje, 26. meje 1931.

Měſchcźańſka rada, ſpomoježerſki polizajſti hamt.

Hamtſke ſ Budyſchina.

Gmejnſka rada w Njeſdaſchcźach je proſyła wo dowolnoſcź k ſahnaczu tak mjenowaneho kemſchaceho puća ſ Dobranez do Njeſdaſchcź.

Pſchećiwjenja pſchećiwo wotmyſlenemu ſahnaczu puća maju ſo wob 3 njedźele Budyſkemu hamtſkemu hejtmanſtwu ſapodacź.

W Budyſchinje, 23. meje 1931.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyſin. „Nadźija“. Rejwarjo za njedźelniše wuſtupjenje maju jutſe ſtwórtk wječor we 8 hodź. pruhu w Serbſkim Domje.

Budyſin. „Jednota“ ma dźensa wječor po mejſkim nyſporje ſpěwanje w Serbſkim Domje.

Haſlow. Sokoł ma ſtwórtk 28. meje wječor we 8 hodź pola Měrčinkec zhromadźiznu. Přednoſk je přilubjeny.

Lichań. „Zerničta“ ſpěwa jutře ſtwórtk we 8 hodź. pola Rudolfec.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyſchinje. — Za loknjny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyſchinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnoſt Bart w Bra zyncy. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſchinje.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihićišćerńa w Budyšinje

„21 lět“
w kóždym wjedrje, jězdźu ze swojim Janko-kołom na dźěło, nětk pak za njedźelu nowe trjebam, ze staryma daše na dźěło jězdźu. Kupju sebi wězo zaso Janko-kołow, ale z hałowonymi wobručemi. Też moja žona hižo 19 lět z Janko-kołom na dźěło jězdźi a też tute kołow je hišće w dobrym rjedźe.“ Tak mi kupe noweho koła powjedaše. Tajke něšto je znate a njedźiwajcy hubjeneho časa předawach w poslednich 20 dujach 39 jězdnych kołow. Hobrske nakupowanje za hotowe pjenjezy, wulki wobrot zmóžnja a nizke płaćizny a tola dobru twaru. Wobhladajće sebi moje wukładne wokna na Hornćerſkej hasy 18. Předawanje jenoż **na Mažinkowskej drózy 4**
J. Schieback
Předawarnja Janko-kołow a mašinow

Wokna a durje
Meble kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Ciste dźěło
Wopytam Was rady darmo
E. Michalk w Mikowje
Telefon Mikow 52

Kanclŕ Strumpb w Budyšinje
na Rózowej hasy 15
poruča
meble a pólsrowane twory
Sym Serbi

Gardinowe zbytki
V.traže, rolleaux, canki we tunich klamach
IDA ERLER w Budyšinje rózk Zwonk.Lawsk.h.10

BMW
motorske koło
500 ccm, tunjo na předań
Klingst na Hošic hasy 17

Lyon-Jahnite

Serbow kupny dom
Wotmjane tkaniny, wušiw. za fale a rubiš. . . . . 100 cm šěroke mtr 4.75
Wotmjany muslin za fale mtr. wot 1.75
Zidźane tkaniny pisane, za fale mtr. 5.50
Wotmj. tkaniny za spódnje suknje, zelene, ... čerwjene, módre mtr. 4.25
Wal, wušiw. za jaki, čorne 7.50, smuh. 4.95
Corne poćehnjenja na kožuchi mtr 8.50
Pozament, cank. wobsadki, francy
Fade, pisany zaćeńk . . . jena 3.50, 2.75
Kapički, pisane . . . jena 1.65, 0.95
Banty za holcy 1.10, 0.85
Banty za žony, molowane a wušiw. 1.35
Moirè Šnórki Taft
čorne, běłe, różowe we wšěch šěrokosć.
Wobkedźbujće moje wosebite wokno za serbske wěcy na Dziwadłowej hasy
Schaef
na Bohatej h. 20 - na Dziwadł. h. 1
Dobre ćehnje k sebi
Kupon-Schnitte

Maće-li tkaniny?

Z Waših tkaninow Wam
nowočasny wohlek abo mantl za jenoż 22.– hr.
ze wšěmi potrěbami zhotujeny. Jara derje sedźace.
Großmann w Budyšinje na Serbskej hasy 1
Wulki skład nowočasnych tkaninow a podšićow kaž też hotowoje drasty
Wšě wobleki a mantle sa nan čisty płat a włosańcy dźěłane

Płuh
nowy za ložšu zemju tunjo na předań
Bliže zhonić w Serb. Nowinach

Jězdne koła, šlawki a mantle, potrěby za koła
tunjo pola firmy
Bratraj Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Wšě
šulske knihi
ma na składze abo wobstara Serbska knihaŕnja na Lawskich hrjebjach 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličerňa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšťki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšťki a tabele so wyšše wobličenja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čěłneno znjezboženja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom lutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerjene znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 121 — **Budyšin — Stwórtk, 28. meje 1931 — Bautzen** — **Lětnik 90**

Rozrěčenje němskeho kanclera ze socialdemokratami

Sozialdemokratojo žu žrjedu j němskim kanclerom rozrěčenje měli. Kanclera žu pschede wschěm na to pokasali, so žo po dezemberskim nusowym wukasu bjesdźěłoscej njeje smjenschila. Też smjenjenje płaćišnow je wumostało, hačrunjež je žo njesa snjižka. Sozialdemokratojo pschipósnawaju, so dyrbja žo **sjawne finanzy wustrowicej, tola to žo njeńmě na schodu njeskałužerjow stacj.**

Němski kanclerjo finanzne położenje roskłoj a plany nowjeho nusowjeho wukasa wobzrubowa, tola pschipósnomni, so knježerstwo njeje hischcze niczo wobsamkło. Pschisna, so dyrbja

nusowe naprawy tajke być, so je lud jako njeńjeńe njeskažuwa.

Dr. Brüning wschelake naprawy sa nusowy wukas rospominasche. Mjes nimi je powjeschenje — najšerje podwjerjenje — zokrowjeho dawka, hižo wospjet rospranjene sjednorjenje kriseoweho a spomožerstwowjeho sastaranja, dale kultiwowanje w statnych wudawkach. Wudawki sa wójsko dyrbja žo wo 50 milijonow snjižić. To žo ś njewuwjedźenjom hižo pschiwolenych wudawkow stanje. Pódla sastojnikam maja žo też hischcze druhim ludowym worschtam nowe dawki napołožić.

Kaž bě ś kanclerowych słowow spóznać, dyrbi žo nusowy wukas spotrowić, prjedy hač won do Jendźelskeje pojědźe, tola žo nusowy wukas hakle po kanclerowym nawróće wosjewi.

W nastupanju prajchenja tyklowoje płaćišny němski kanzler pschipósna, so jane knježerstwo njemóże snjesć, so žo w tymle nusowym cźasu tyłeń podróži, a so žo na staru płaćišnu njestuńschi. Dale pschipósna, so dyrbi žo ja najkrótschi cźas tyklowa płaćišna stuńschić. Jeli so žo to njeby ś druhimi srědkami hodźało dospjeć,

potom by žo dyrbjało zło sa tyklowe žito snjižić.

Wo tym budźa wěso w němskim kabinettu hischcze wschelake měnjenja a wuschparanja.

Sozialdemokratiska němskožerjemska frakzija, kotraž je žo žrjedu pschipołonju sshromadźiła, je žo mjes druhim ś wunoschkom tutoho ważneho rospranjenja ś němskim kanclerom saběrała.

Nowy zakoń wo zawěšćenju rěznego skotu

Nacźišć nowego sakonja wo sawěšćenju rěsneho skotu **je** žo sakonnu žejwej pschepodał. Wón wjele pscheměnjenjow namjetuje, ś kotrymiž dyrbi žo snjetwužeju sawěšćenja rěsneho skotu sadźěwacź, jeho wotschkodźenske wudawki žo snjeličichcź a ploćenje pschinoschkow žo snjižicź. Nowa wuprawa chce runje tak na pschecja rěsnistwa we nastupanju njepschemyślowego rěsana dźiwacź. Snjetwužiwanju sawěšćenja ś dowołom njeskałkeho rěsneho skotu, kotryž je po sdaju khory a mjenje hódny, žo ś wótschimi postajenjemi napschećiwo stupa.

Sa pschemyślowe rěsanje je pschijiece do sawěšćenja postajene. Pschi tym žo rosejnawa mjes **porjadnym sawěšćenjom a twjerkowym sawěšćenjom.** Kóžda ś tuteju wotnožkow sawěšćenja dyrbi žo žama dźerżeć. Sawěšćenske pschinoschki sa žónske a muźske skocźata njeńmě dźa pschichodnje wjacy wschelake być. Dowolene je, postajomne sawěšćenske pschinoschki sa howjada a žwinje wurunacź.

Njepschemyślowe rěsanje njetrjeba žo też pschichodnje sawěšćicź. Wotschkodźenje pak žo hakle potom płacźi, hdyž je **skrótane skoczo dźeje dyźli tři měźacy w Sakšej stało.** Wotschkodźenje žo po 80 prozentach pschiwoli, hdyž je žo rěsne skoczo žive wobhladało. Hdyž žo wono njeje se sawinowanjom stało, žo wotschkodźenje na 70 prozentow snjiži.

Wobliczenje pschinoschkow sa howjada žo tak stawa, so pschinoschk sa tři hač dwanaće měźacych stare skoczo rjeźenju toho wuźinja, schtož ma žo sa howjada, psches dwanaće měźacych starje, sapkaczicź. Dale je žo postajiło, so žo sa ratarske wotrjeby, kotrež sawěšćenje njepomerne trjebaju, wjetschi pschinoschk wobliczi. Sa tule naprawu je namjeta ratarskowneje komory a hospodarskeho ministerstwa trjeba.

Statna każa pschichodnje ś khostami jarjadnistwowych wudawkow słatny letny pschinoschk 125 000 hrywnow pschidawa. Jeli je trjeba, wona wysche toho sadanliwe pschibérki pschihwoli. Na pschecje ratarstwa, so by žo statna każa hischcze bóle poczejała, njeje žo pschi finanzowym położenju stata dźiwacź mohło.

Sakski sejm

Sozialdemokratiska frakzija sakskeho sejma je napraschenje sapodała, w kotrymž žo na to kóżdźowe cźini, so žu nowinny „My", lopjeno němskeje wyschcheje schule w Rochlizach, na jenostronske waschnje nazionalne sozialistiske nahladły sastupowale a wukazej ministerstwa ludoweje sdźełanosnje se 6. februara 1930 naspschećiwo steja. Knježerstwo žo prascheja, schto myślí cźinicź, so by wukazej płacźiwosć wunnjelowało.

Biskop přećiwo krajnosudniskemu presidentej

Biskopski ordinariat Mišnjanskeho biskopstwa je słědowaze „wobaranje" wosjewił:

Po nowinskich powěsćach („Sächsische Volkszeitung" cźisło 111) je krajnosudniski president **dr. Ziel,** w sjawnej sshromadźiznje w Barlinje sa wotstronjenje § 218 khłostańskeho sakonnika rěcźo, rjekł: „Katolikam duchownym je jenoż mandźelski wobchad sakazany, niż pak njemandźelski." Sa katolika morala łaż tójsa khěsćijanska wuzba njemandźelski wobchad sažudźuje, dr. Ziel wě. Jeho słowa móża žo potajkim jenoż na to měricź, katolikam zyrkej pomjacź a jejne duchownistwo wohaniecź. W Němskej drje žo hischcze njeje stało, so je jedyn wyschicki žudnik zyle pewolanje na tole njesmjezne waschnje sjawnje sćichowaził. Pschećiwo tomu najwótrischo protestujemy a budźemy žo ś nałožnosću dale saběracź.

Ministerska mzda w Durinkskej so znižiła

Durinkski (thüringski) žejm je wutoru poczał, wo statnych wudawkach wothołowacź. Mjes druhim je žo je **khłoźami kommunistow,** sozialdemokratow a nazionalnych sozialistow wobsamkło, sakładnu mzdu nětčišnich ministrow se 16 000 na 12 000 hrywnow snjižicź. Wona je njižcha dyźli mzda ministerialnych direktorow, kotrež letnje 14 000 hrywnow sakładneje mzdy dostawaju. Pschećiwo namjetej němska ludowa strona a němskonazionalni khłoźowachu. Demokratojo, landbund a hospodarska strona žo wothłołowanja wostajichu.

Snaty wukas prjedawjschcheho ministerskeho pschedsydy dr. Fricka je žo se 24 khłoźami kommunistow, sozialdemokratow, demokratow a němšeje ludoweje strony wrócźo wsał.

Briand chce před komoru Genfske wobzamknjenje zastupować

Briand je w Elisejskim hrodźe sa pschedsydstwom prezidenta Doumergua wo Genfskich wuradźenjach rosprawił. Ministerska rada je stejsćicźo franzowskich wotpósłancow jenohłósnje sa prawe spóznała. Na to žo ministerski president Laval słowa jimasche. W mjenje zyłeho knježerstwa Briand prošesche, so by w swojim sastojnistwje wostał a politiku měra a bjesstrašnosće, kotrejž je hakle pjeć krótkim cźasom parlament pschihłosował, w sajmje Franzowskeje dale wjedł.

Briand žo swojim kollegam sa tole wobšwědčenje solidarnosće dźakowaschе a praji, so je swólniwy, psched komoru Genfske wobsamknjenja sastupowacź.

Statny podsekretar Francois Poncet potom wo naprawach rospraji, kotrejž chce europiski komitej za wuwjedźenje franzowskeho plana namjetowacź. Finanzny minister Flandin wo finanzym położenju Europy rěcźeše.

Parlamentna wikowańska konferenca europiskich krajow w Prazy

W pschitomnosći wjazy dwěma stow 100 wotpósłanzow ś 25 krajow je žo žrjedu w žejmowej pozdźenej 17. internazionalna parlamentna wikowańska sshromadźizna ś pschedsydstwom cźeskosłowakskeho konferenznego wubjerka, senatora Stodole, wotewrita. Swonkowny minister dr. Beneš, kotryž konferenzu w knježerstwowym mjenje powita, w swojej rěcźi mjes druhim praji, so dyrbi žo w bźdźenju **ś nětčišej zwětowej hospodarskej krisu pucź k internazionalnemu sshromadnemu dźełu, abo snajmjenscha europiskemu sshromadnemu dźełu namakacź.** Genf je na njeho sa cźišćicź cźinił, so žu žebi wotpósłanzy europiskich statow wědomi, ke kajkemu kónzej nětčišnje wobstejnosće w Europje dowjedu, a so žu započeli, so bychmje ś nimi saběracź.

W powitanišich rěcźach jenotliwych wotpósłanzstwowych wjednikow wjednik němskeho wotpósłanstwa, njehnjischi němski finanzny minister dr. Hilferding, na statnisti wosnam prezidenta Mažaryka pokasa a praji, so móże žo organisazija měra jeno, ś internazionalnym sshromadnym dźełom wutworicź.

Kommunistiska spjećeńca w Košutach

Wo krjawawnym podawku w Košutach žu nadrobnische powěsće doschle. Po datalnym pschepytanju je kommunistiski sapósłanz Major do Košchuta ś wokolnych stron nětkle 30 zuzyschich kommunistow pschiwjedł, kotriž žu domjezych kommunistow namołwili, žo w sakasanej sshromadźiznje sejcź. Zandarmam, kotrejž jim łajachu, so wojeńcy, žo spjećowachu. Hdyž napominanja wyschcheho leutnanta Janoschika njeměachu wuspěcha, zandarmojo prěnju salwu do powětra tšelichu, ale podarmo. Warnowańska salwa demonstrantow njesatrachi. Tohodła je druha salwa do cźłowjeka wutšeli.

Schtyrjo demonstrantojo žo ś wutšelemi morichu, nětkoli so tranichu. Pozdźenischich do thorownje dowjedachu. Hač dotal njeje žadyn ś nich wumrěł. Jich rany žu cźežke, tola niz žmjertne. Wschě rany njejsu ś wutšelom nastałe. Sawjednik Major je njestanjeny wostał. Kommunistojo žu w Bratišławje powěsć roschěrili, so je Major ś wutšelom do brjucha cźežko sranjeny, a so jeho w jatbje słatneho rěcźnika dźerża. Jemu žo njeje ani lěkarskeje pomocy dostało. Tale powěsć je dospołnje wumyślena. Sapóšłanz Major, kotryž ma morjenych a sranjenych dźełacźerjow na žwědomju, je zyle njesranjeny se bitwiczki wuschoł.

Kommunistojo hospodarišu krisu pytaju ja žiwoje wotpohlady wuwuźicź. Potajnišnje njeje, so je kommunistiska internazionala žiwojim pschiwiwowarjam we wjeczornej Europje wukasała, kak maju wustrowjacje plany, kotrež žu žo w Genfu wobsamkle, sjednóźnicź.

Demonstracija přećiwo bamžej w Romje

W Romje žanym, w banźowym žydle, je sažatky njepschećejeł katolskeje zyrkwje, fašizmus, nastał. Jeho nowiny „Lavoro Fascista" wschědnje nastawki pschećiwo katolskemu muźskemu žwjatkej „Azione Cattolica" wosjewja. S nimi žo młodźina pschećiwo bamžej, jako schtitarjej khěsćijanskeho wukhowanja młodźiny, schćiwa. Fašistiske napadły pschećiwo zyrkwinskemu wjednistwu młodźiny žu hižo k studentskim demonstrazijam pschećiwo bamžej dowjedle. „Lavoro Fascista" je wutoru wjeczor powěsć pschinjesł, so je „Azione Cattolica" tajne pohibjenje měła, w kotrymž žu žo wótre wupady pschećiwo fascistej cźinile. „Lavoro Fascista" winuje „Katolski cźin", so je njepschećejeł fascistiskeho stata. Bamžowe nowiny „Osservatore Romano" žu wotmołwile, so je powěsće „Lavora Fascisty" njewěrne. Wón znowa fascistiskim swojašam porokuje, so žo njepschećejełoju do dźeła „Katolskeho cźina" měśjeja. Posłe wjeczor nětkle 200 studentow, wołajo: „Prjeć ś bamžom!" po dróhach cźahachu. Pschi tym exemplary „Osservatora Romano" spalichu.

*

W Romje je wutoru k nadróżnym demonstrazijam dojschło. Někotre sta fašistiskich chyżchu žo do doma katolskeho ludoweho swjatka dobyć. Do njeho kamjenje njetaju wschě wokrowje schkleńcy delka a w prěnim posthodze rozbichu. Někotři fascistiscy běchu drje žo hižo do domu dwěrili, tola jich hnydom sažo wunjedźechu; pschetož někotre sta žandarmow, policistow a mužow žo hnydom psched domom zběhachu a jón wobstupichu.

Studentojo Romskeje univerzity žu wulki kanzowy wobras w universzicze dele storhnyli a jón sakliwajo na universzicznym dworze spalili.

Pschi swojich hodźiny trajozych demonstrazijach žu žo fascistiscy studentojo do domow katolskich klubow dobyli a w nich wschu nadobu sapuseźili. Na dróhach wołachu:

„Přjeć ſ Vatikanom! Přjeć ſ njepſchećelemi faſcisma!“ Polizija je dyrbjała wſchudże ſapſchimunyć a hiſchće nětko pſched wſchitkimi wohroženymi domami ſtražuje.

Romiſke nowiny wo tychle podawkach mjelcža, jenož „Lavoro Faſcista“ na nje ſkrótka ſponni. Bamžowi pſchiwiſowarjo pak pſched faſcistami njeſofaju, ale ſu ſo hižo na wobaranje pſchihotowali. Organiſaſjam katoliſkeje młodźiny je ſo pjerja poradźiło, 140 000 młodoſtnych ſa ſebje dobyć. Druhich 160 000 je ſo hižo k ſaſtupjenju do organiſaſje katoliſkeje młodźiny ſamolwiło. Kónc. lěta 1930 je hakle 20 000 hobuſtawow było.

Městopreſident Roſſi katoliſkeho ſwjeſka ſo mjes druhim ſaſtupjerjej ludoweje ſtrony „Traglia“ džałowaſche, kotrejež wokolnik k organiſaſiji džěłaćerſtwa dźěrn do faſciſtiſkeho monopola wumaſe.

Na kónzu Roſſi na wažnoſć dźenikow pokaſa a pſchipowědźi, ſo w najbližſchim czaſu „Katoliſki cžin“ ſe ſchtyrjomi mažnymi dźenikami pſched ſjatowoſcz ſtupi. Wone budža ſkrobje ſa zyrkej wojowacz.

„Lavoro Faſciſta“ ſ wjele měſtnom powoſ, ſo buchowni uniformowanych faſciſtow ſ zyrkwjow wupokaſuja. We Vareſu je tohodla 45 wahowow ſ faſciſtiſkeho ſwjaſta wuſtupiło. W Seniggallja je farar Mercuri w zyrkwi cžeſne měſtno ſa faſciſtiſku khorhoj ſapowědźił a je to měſchczańoſce ſe ſpiowami ſdźełał, ſo njeje ſwólniwy, na haniſone pſchikazy faſciſtow poſłuchacz.

Nowe attentaty w Zagrjebu

Poſłednje dny ſu ſo w Sagrjebu ſnowa wjazore attentaty na nětkore twarjenja ſkutkowe. Policija je ſwědźiła, ſo wo kommuniſtiſke a anarchiſtiſke njeſkutki dźe. S attentatami je ſo wulka wězna ſchkoda naczinika, a pjeć ſobu ſu ſo nětkore wobſoby ſranile. Policiji je ſo poruczało, ſo dyrbi pſchecziwo winitam najraſniſcho ſakrocžiſcz a ſ najwjeſchim ſpěchom ſa winni ſlědźicz.

Nadrózne wojowanje w San Sebaſtian

W San Sebaſtianu w Schpaniſſej ſu kommuniſtiſoju frjedu demonſtraziju wubotowali, ſo bychu k dźełu ſwólniwym wobarali ſo k dźełu wrócžeſ. Dźełaczerjow, kotſiž ſo k dźełu wjeſchu, muſowachu, ſ wołow dróhoweje ſelesniſy wuleſcz. Wſchě wojvdła ſo ſadžerżachu. Wyſchnoſcz woblehnjeniſi ſtaw pſchihowědźi, a wojazy nětkore dróhi woſtžadźichu. W 11 hodźinach ſtrajtowarjo do wojakow ſrafychu. Hacž dotal ſu tſjoch mortwych a nětkotrych ſranjenych wjeſwieli.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 28. meje 1931.

— *Wo wjedrje. Schtellenja je drje trochu wróčko ſchła a pokaſuje nětko na njewobſtajno. Wyſchina je ſo dale k połnocy a k ranju hnyła. S atlantiſkeho oſeana pſchiſchkodźeja ſyſne nikimy, teſ ſ dołheho ranja na Balkanje ſu nikimy ſpóſnjacz. Naſche wjedro je potajkim doſcz wohrožene. We wjeczornej Němſkej wjeſera hižo njewjedra ſakhadźachu. Hacž dotal na naſche wjedro hyſlina wyſchina nad ſaniſchej Europje ſtukowaſche a ſpodźi ſonn wobſtajny ras. S pſchikhadom nižinow ſ wjeſora ſhubi wjeſe ſwoju moc na naſche wjedro. — Jutſje pjatk khodźa ſlónčko 3,48 hodź. a khowa ſo 8,08 hodź. — Mjeſacz ſkhadźa pop. 5,47 hodź. a khowa ſo na ranje 2,08 hodź. Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +32. Dźenja rano we 8 h. barometer 742, hygrometer +2, thermometer wo nozy +18. Wuhladaj na cžopliſche wjedro.*

Je to dźeńſa cžopło!

Tak błuſchiſch we wſchěch rózkach, hdźež diwjo abo dwě *buchchi* ſo ſetkatej. Mjezy ſpiah wſchak je tak cžeſko ſwoblekany, ſo dyrbi to wokſchewjenje bycz ſa cžło, — ale my muſojo, my ſmy cžaſto tak jara ſakneſowani, ſo nam pót po kachach ſ cžoła cžeſze, jenož ſo bychmy tradiziju ſachowali. Njeje to njekmyſł. Swoblekajmy ſo ſ ſołka a tak, ſo Boże ſlónčko może wuſtrowiċ naſche cžło. Schto ſchkodźi, hdyž ſuboſ na prěni wotkmit trochu dołe na tebje *pohladuje*, njebudźe dołho tracz, a wón dopoſnaje Lpſchiny twojeho ſdraſcenja. Nunje tak wopaki je picz wodu abo druhe napojadła kaž njeby ſo nažužicz mohł. Wjeſy njeſch., a bóle ſo pocžiſch! Tola jako knjeſžerjo nad pſchirodu a druhimi ſtworjenjemi ſubžmy tehorunja ſwjedomiſtiwi we wotkładaniu. Popſchejmy ſkotej chłódk a doſahajmy pjaſ. Njemym kwitkam, kiž wohrjewaju naſchu wutrobu, kiž dadża ſadyſchcžeċ naſche ſernicžka, dajmy porjadnje mokrit łohu, pokrjejmy je wobſtajnje a nic na jenym dnju mnoho a na druhim nicžo. To ſejchkodźi! We wſchěm mějmy prawu měru woſ cžaſ horjcych dnjow! Tak budże nam, pſchirodźe, a wſchemu, ſchtoż ſo w njej a nad njej žiwi, pomhanc — a Boże ſlónčko budże ſa wſchěch ſ lekarjom, wuhojeriom wſchěch khoroſcžow!

*

— *Wuſtawi wubjerk ſa Sejferjowy pomnik* ſeſtoje ſo wczera fri-ſu poł. w 3 hodź. pola knjeſa rźbarja Mogcžka w Budyſchinje, ſo bu hebi wobhladał modell ſa bronzowu buſtu baſnika, kiž ma pomnik bebicz. Po tym ſo pſchiruna ſ ſtjowi wobraſami hiſchće male wuporjedźenje ſadarku, ſo wobſamknu, na pónd źelu hod. 9 hodźin (1. junija) daſſche porjedźenje załeho wubjerka poſtajicz. W najbližſchim czaſu wuda wubjerk nowe dowiſnicy ſ pomnikom a rózbym domom baſnika. Najſkerje ſo pomnik 2. auguſta we Łaſu poſwjeci. Ma to bycz manifeſtaciny dźeń ſakſkeje a pruſkeje Hornjeje Łužicy, ale też naſchich ludźi w Delnjej Łužicy, wſchitcy herbſcy ſyſłu klinczi pſched zyłu herbſki kraj a herbſka pěſeń naſ wſchěch woſwoła.

— *Dawk na tócžki 1931.* Měſchczańſka dawkownja nam pſchoſe: Lětſa kóčkow, kiž ſu w Budyſchinje dźěrzi, je ſo k pjenjenju rałej 10. hapreje 1930 ſ liſcžinami ſwěſtiła. Po tutych liczeńſkich liſcžinach ſo nětko też dawk na tócžki na Mto 1931 wupiſuje a poſtaja. Sy wot by ſo hnydom ſwoprócžka njeſtrózbowacže napołożenje dawka woſwoliło, nanowjoſeja ſo wſchitcy cži, kiž ſu ſwoju kóčku w cžaſu wot 11. hapreje 1930 hacž 10. hapreje 1931 woſtrowili abo ſej tócžki wobſtarali, ſo bychu hacž do **4. junija 1931** na dawkowni —w Radnizy po 2 khodomai wó ſtrowje 13 — wojeſwili, ſchtoż może ſo też *ertnje* ſtacz. *Mjny dawk wuczinja ſa prěnju kóčku* 10 hriwnow, ſa kóždu dalſchu kóčku 30 hriwnow. Wot dawka wuſwobodźene je jenoż **jena** kóčka ſa kóžde *rataſtrowe* a **jena** kóčka ſa woblhodu (niz domjaſnoſcže), w kotrychž woſtej *woſwobitny myſchi ſtrach*. Też pišmonne nanjety na wuſwobodźenje wot dawka, móża ſo hacž do 4. junija 1931 dawkowemu hamtej ſapodacz. Njewobſtejaſi pak horjeka naſpomnjene wumjeńenja, njeby ſmyſła mjelo, nanjety ſapodacz, dokelž dyrbja ſo potom woſtpokaſacz.

— **Wupłacženja rentow!** Póſtowy hamt nam ſdźeli: Wojeſke renty na junij wupłacžuja ſo hjatk 29. meje na *połeſe cžiſło* 3 (Wjeſch ſchuleſtſkimi wrotami). Pondźelu 1. junija ſo wupłacžuja invalidne renty na pišmiki A hacž L w Měſchczańſkej ſahrodze, na pišmiki M hacž Z w Tſchelni, wſchitke druhe renty na połeſe 3 (Wjeſch ſchuleſtſkimi wrotami).

— **Mjatowe jětki** (Freibank) w Budyſchinje. Sobotu 30. meje 1931 wotedawa ſo rano wot 7—8 hodź. na cžiſła 5001 hacž 5150, wot 8—9 hodź. na cžiſła 5151 hacž 5360, popołdnja wot 9 hacž 10 hodź. na cžiſła 4001 hacž 4150 ſyrje howjaze mjaſo, punt po 40 pj. a ſyrje ſwinjaze mjaſo, punt po 45 pj.

— **Sawrjene pucže.** Sławny pucz ſ Nowjeje Wſy do Njeſwacžidła je dla wuporjedźenja na Nowowjeſcžańſkich honach wot 29. meje hacž do 8. junija t. l. ſawrjeny. Jěſdny wobkhad pokaſuje ſo na Holeſchowu. — Sławny pucz ſ Dobranca do Kobliż je dla nažſypowanja na Dobranowſkich honach wot 29. meje hacž do 2. junija t. l. ſawrjeny. Jěſdny wobkhad pokaſuje ſo na pucžel ſ Dobranca do Cžeſchcza a ſ Cžeſchcza do Kobliż. — Sławny pucz ſ Kamjenca do Njebjelchowa je na Bělanſkich honach dla nažſypowanja wot 1. junija hacž najſkerje do 22. junija t. l. ſawrjeny. Wobkhad pokaſuje ſo na połdnjeſte pucže.

— **Eſwinjazy mór** je ſaſchoł mjes ſwinjemi ryczekkuſerja komorneho knjeſa ſ Vietinghoff-Rieſch w Njeſwacžidła, kaž je ſo hamtſay ſwěſcžiło.

Hans Witka z Wjerbow

Powědańcžko ſe herbſkeho ludu powěda wuj „Schtóteżto“.

8] (Pokracžowanje.)

Duzy wot ſuſpoda dźěſche Wicžaſ pſches pola, wohladacz, hacž je woda wot poſłednjeho deſchcža a tacža žaneje ſchkody na Ladkach naczinita. Tola myſłe dźěchu hoſpodarjej dźenża bóle na Wiitkej Hanża a ſwoju Hiłju hacž na Ladka a wodu.

„Budżemy widżecz, kajku ma pachoł wutrobu“, rjekny pſchi ſebi, „hłowczka njeje wólbyr. Porěcza hnydom ſe žonu, hdyž domoj pſchińdu, ſchto měni.“

Kaž praji, tak ſcžini. Hiłża ſhoniwſchi, ſo na hermank pódźe, pſchirěczowaſche nanej, ſo by we „Skotej hwězdże“ wupſchahnył, pſchetrjej tam Hans ſwojemu *kmótrej hoſcžom* poſtužowacz pomhaſche, hdyż běſche wjele ludźi a w piwarni mjenje ſa dźeło. Piwarz, Hanżowy kmótr, mějeſche korcžmiczku wotnajatu. Tak kelpaſchtaj ſtary a bruny ſe *cželazym wołyczkom* na hermank ſobotu ſ mějcžeſcžańſkimi wrotami runu měru k „Skotej hwězdże,“ hdżež runje w dżeſacžich hodźeſe.

Hans ſtojeſche runje pſchi woknje. Wołyczk wuhladacz a na haſu wuſtoczicz běſche jene. Witanje běſche wutrobne, wołebje powita wón hurowku a jeje dźowku hacž nanajwutrobniſcho. Lubych hoſcži dowieſche do wołebiteje ſadnjeje ſtwicžki, hdżež jim njeby hara wulkeje hoſcžinſkeje ſtwy wobcžežna była. „Tu“, rjekny wón, „ſtrižce, jako byſchče doma byli; ja ſam budu wam poſłużowacz.“

Każ by ſ cžapku dyrił, bě blido pſchikryte. S kuchinje pſchiwlecže dobry wobjed, a prěnje pſchaſcenje bě: „Schto cžini mój ſtary wuj? Je ſtrowy, je hiſchće ſły na muſeju?“

Na to Wicžaſ runje cžakaſche. Tuż ſo ſ wotmołwu njedoczakaſche, ale powědaſche runjewon, kak ſe ſtarym wojom ſłe ſtej. To pohnu Hanża jara, a wón wopraſcha ſo, hacž dże by wujej ſpodobne było, hdy by jeho wopytał, ma jeho bjes toho hiſchcže dla tamneho ſamopſchcžeho žorta wo wodacže proſyc.

„Derże, tak pſchińdź, jeli możeſch, na nowy tydżeń po hermanku won. Kak możeſch jemu k woli a k pomoży bycz, budżeſch potom widżecz. Jenoż njeſabudź też naſ wopytacz, Hiłża ma tebi něſchto ważne wojeſwiecz.“

Hans pohlada na dźowku, a hdyż ſo wócžaſy trjechcžichtej, wonwobroczi ſo wona a pohlada ſo ſacžerwjenjowſchi na macz. Macz a dźowka doroſumiſchtej nanowemu ſłowu; tola Hans pſchemyſłowaſche pſchi ſebi: „Mohło-li to *możno* bycz? *Swotkel tajże nahłe pſchemeńenjenje.*“

„Tuż na dżeńſnjiſche w bożemje!“ Sarěcža Wicžas, „mamy hiſchće jara wjele wobſtaracz, a wutoru dże ſo ſaſo widżicz.“

„W bożemje, w bożemje!“ ſaklinċa zuniſo hiſchcže dwójzy każ wothłóſy, a Lubi hoſcžo ſhubichu ſo w ludże.

Hanżej bě, jako by ſo jemu wo wopyċe dżało. Druhdy dże ſtaji hoſcžom też piwo ſa palenz a jerja a jejo we ſwojich myſłach na blido. Wlicže pak wutora pſchińdże a jaſniſcho jemu wſchitko du.

We Wólſchowzu bě Witka wutoru w prawem cžaſu, a to ſe ſamym ſom tam woſtacz. S wujom bu pſchesjene, ſo kubka hacž na dalſche ſa tuni pjenjes jemu wotnaja, a ſamżny dżeń běſche pola Wicžaſej ſłub.

Hacž budżemy na kwaſ proſcheni, wocžakajmy, jeliſo tola, — dha tam wěſo pódźemy.

(Kónc.)

S **Khortnizy.** Pſchedżydſtwo a wubjerk Hrodźiſchcžanſkeho herbſkeho towarſtwa „Serja“ ſeſtejeſchtaj ſo wutoru, 26. meje pop. w 3 hodź. pola pſchedżydu towarſtwa, k. Róże w Khortnizy. Buradżejeſche ſo wo wažnych naležnoſcžach, wo najbližſchich pſchedewjaczach towarſtwa. Wotmyſlany wulkt na koleſach do Sprjewineho doka pola Wownjowa poſtaji ſo na njedżelu, 21. junija. Wulkt namjeduje k. Mérczin Nowak-Njechorński. Towarſtwo wobwjeczi ſwoje 10lětne wobſtacze je ſawrjenym ſwjedżenjom, kiž mėje ras ſwójbneho ſabawneho wjeczorka. Tutón ſwjedżeń budże njedżelu 12. julija w Juratej hoſcžeżu w Hrodźiſchcžu. Sahraje ſo tam dźiwadło, poſticża ſo ſpěwy a kupleje. Jednaſche ſo hiſchcže wo ſkupinowym ſwjedżenju, kiż budże nětko kónz žnjeńża we Worzynje.

S **Měrjowa pola Wóſporka.** Sobotu ſajědźeſchtaj motorowaj koleſarjej, wyſchiſchi dżeſ Waażław Hampel ſe Wórtena a jeho ſyn bo ſo. Mandkelſka Wiażtawa Hampla bu cžeſko na hłowje, rukomaj a nohomaj ſranjena. Sranjenu ſe ſanitetnym autom do Niſcžanſkeje khorownje dowjeſechu.

Z **Kalbic.** Lětſa naléto bu tu na Waldżic bróżnj wozowe koleſo připarwjene, zo bychu ſebi na nim bačony hnězdo natwariłe. Bórzy přileća wež bačon a chcyše twarić. Přinamakašaj pak so tež druhej bačonaj, kotrajž mějeſtaj zajim na nowym wobydlenju. Dyrbještaj ſebi najprjedy z mocu měſtno wubědźić, dokelž hnydom je ſamotny bačon njespuści. Kaž pak so zda, ſtaj bačonaj pozdźišo zaſo wotleċałoj. Nětko přiúdże tu zaſo druhdy na wjcżor wosamoćeny bačon a ſpyta tu twarić. Tola ſo zda, zo njebudże nowe hnězdo lětſa hižo wobydlene. Tola móżemy za přichodne lěto nadźiju měć, dokelž ſu bačony w poſlednich lětach w naſej Łužicy hižo nekotre *nowe hnězda přijimałe. Před lětami běše* w Konjecach hiſće bačonace hnězdo, a to na Jordanez bróżni. Cyroby za wulke ptaki wšak w naſej wokolinje přeco budże. Waldźicom pak ſłuſa džak za to, zo ſu nješto za zdźerżenje přirody činili a je-li ſo tu bačony zasydla tež za porjeńšenje naſeje wjeſki.

Z **Pěſkec.** Na tudomnym hajniſkim rewěrje je tudomny rewěrſki hajnik ſwjatkownu ſobotu wosebje ſylnu pižmowu ſćurku zarazył.

S **Klětneho.** Naſch wjeſny pucz, kiž tu wot měrowego buha do Malcje Woleſchnizy nimo evang. zyrkwje wjedże a bźiſche dła wutwarjenja do dróhi ſawrjeny, je po ſkónczenym wutwarjenju ſaſo ſa ſjawny wobkhad ſwobodny. Każ ſo hižom powě, ma ſo hiſchcže lětſa pucz do Dyrbacha jako dróha twarić.

S **Ruchwalda.** Policija je ſakaſała, ſo ſo na wěſi naſcheho Božeho doma ſ wulkim ſwonom ſwoni, dokelž je na nim něſajki defekt, kiž je pjeża pſchi łeżu naſtał. Swonjenje, kiż ſ tſjoch ſwonow wobſtejі, je jebi wołſada we *lěcze 1924* wobſtarała. Bě wobżarowacz, ſo runje ſwjatki ſ wulkim ſwonom ſwonicz njemóżachu, jeho rjany hłuboki ſyuk kemſcherjam jara pobrachowaſche.

S **Wochow.** Każ ſhonichmy, pſchihotuje ſo nam ſnate herbſke towarſtwo „Serničžka“ ſ Lichanja na wopyt a wuhotuje nam herbſki wjeczor. Serbſke towarſtwo „Serničžka“ je ſnate jako dobry narodny budżeř. Tuta mała cžrjódka horliwych Serbow je pod wjedniſtwom ſwojeho wuſtoja, dirigenta k. wučerja Jenki ſ Noweje Wſy nam hižo wjele rjanych konzertow wuhotowało, tak też pſchichodnu njedżelu we Wochoſach w Kerlez hoſceženzu. Zwle wšcže nam nětcho rjaneho poſkiczi. Tuż lubi Serbja ſ Wochoſ a wokolinu, pſchichodnu njedżelu wſchitkży do Wochoſ na herbſki wjeczor. Ale to njeje hiſchcže cžoło, popołdnjur wotnjeże ſo herbſka Boża ſłużba a też w Božim domje budżeja jich ſpěwy kněcžeċ. K temu ſej pſchińdżeju herbſkeho prědarja, knjeſa farſkeho vikara Rösklera, ſ Mina'a ſobu. Potajkim budżeja to ważne hodźinki ſa naſchu herbſku wjeſnu, tak ſo je winowatoſcž kóżdeho jednotliweho, ſo tam pſchińdże.

S **Tſchupza** w Błótach. Njedawno je 34lětny ratař Hendrich Maros ſ Buzena pſchi rěſanju palneho dřewa ſ *kružnej pilu* (Kreſiſage) ſmjertnje ſnjeſdożił. Wulka tſchelka ſlečza jemu ſ wotmachom do wócžka a ſrani mosthy. Hacž runjeż ſnjeſbożeneho hnydom do Lubinſkeje khorownje dowjeſechu, wón tola w nozy na tuto cžeſko ranjenje wumrě, ani ſo by ſo jemu wědomje wjazy wróciło.

Znjezboženja na drózy

Wutoru popołdnja na Pjotenhauerſkej dróży w Dżejdżanach 35 lětny pſchekupz móż nad jěſdnym kolom ſhubi a tak njeſbożownje padże, ſo jeho pſchipowěſchat nakładneho auta pſchejěżdże. Snjeſbożeny wumrě, jako jeho do khorownje Janowſkeho města wjeſechu.

Sobotu rano je ſo na ſtatnej dróży njedaloko **Plawna** w Vogtlandſkej cžeſże njeſboże je motorſkim kołom ſtało. Mjednitka motorſkeho koła na ługu morwego leżo namalachu. Jeho łoſiuk pak bjes wědomja pſchi kole leżeſche. Jako jeho do Greizſkeje khorownje wjeſechu, wón tehorunja wumrě.

Z Łužicy

* S **Sborjeża.** Tſecži dżeń ſwjatkow rano w 6 hodź. ſajědźeſchtaj ſo na Kwětkowej dróży holża ſ veronalom. Sanitetnjay ekſtrowjeneho kſchiża dowjeſechu ju do khorownje, hdżež wona na ſajědźenje wumrě.

Ze Sakſkeje a dalſich krajow

* S **Drježdżan.** (S cžumpjele padnył). Druhi dżeń ſwjatkow popołdnju w Mokrjzach dżěłacżer, kotremuż ſo njejapzy ſawjercža, ſ cžumpjele padże. Wón hebi pſchi padnjenju lewu ruku ſłama, ſo dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſcz.

Hłowna zhromadźizna Towarstwa Pomocy

W Budyšinje, 27. rožownika 1931.

W Maćičnym Domje zeńdźechu so sobustawy w 2 hodź. k swojej hłownej zhromadźiznje. Hewak wšak běchmy hižo dołhe lěta zwučeni, zo so k njej zwjetša jenož předsydstwo a wubjerk zeńdźeštaj, a to tež nic stajnje w połnej ličbje. Lětsa móžeše předsyda, k. wyšši wučeŕ Kral-Zaréčanski rjanu ličbu sobustawow a hosći, na wšě 25 witać. Naspomni w zawodnych słowach loušu zběrku, kiž je wjele prócy a dźěla sej wuždała. Tola wuspěch běše w sakskej Hornej Łužicy hišće cyle spokojacy dźiwajo na hospodarske poměry. Wunjese tu na 2500 hr. W Delnej Łužicy, hdyž je so wosebita zběrka khětro pozdźe zarjadowała, je po dotalnych powěsćach njehdźe 300 hriwnow so nahromadźiło. Z Pruskeje Horneje Łužicy hišće wuspěch njepředleži, štož je jara k wobžarowanju, dokelž dyrbi so wunošk wyšnosći wozjewić.

W dalšim wozjewi předsyda, zo so njejsu pjećo serbscy studowacy w Drježdźanach přijeli. Chce so w mjenje wučerskeho towarstwa postarać, zo móhli tuči znajmjeńša na Michała do jeneho pedagogiskeho wustawa (w Lipsku abo w Drježdźanach) zastupić. Wo tutej należnosći so dale jednaše.

Na to poda dołholětny zličowař, k. wyšši wučeŕ Polan z Budyšina, zličowanje na lěto 1930. Dochodow běše 4026,35 hr. (mjez nimi 81 hr. lětnych přinoškow a 2435,85 hriwnow zběrka w Sakskej) a wudawkow 3701,82 hr. (mjez nimi 1545 hr. podpjery za studowacych), tak zwosta zbytk w pokładni 324,53 hr. Zličowanje staj kk. kapłan Nowak a hłowny redaktor Smoleŕ přehladałoj a wšitko w najlěpšim rjedze namakałoj. Tuž zhromadźizna zličowanje připózna a pokładnika wuswobodźi. Zamoženje staji so kónc lěta nimale na 10 000 hr. W tutej sumje su wšitke nahódnoscene hypotheki (mamy jich 4 po 1375 — 525 — 187,38 a 1400 hriwnach) a statne papjery wopřijate, tak zo móže nětko towarstwo z wěstymi pjenjezami ličić. Dla dweju požčonkow we wysokosći 3090 hr. a 1000 hr. wuwi so dłeša rozmołwa a so postaji, zo matej so hišće pohódnosćić. Seyla so namjetowaše, zo maju so w přichodze jenož požčonki poskićeć a to na dołżne listy. To wašnje je drje so po wustawkach přeco nałožowało, ale do wójny podpisane reverzy wěrićela jenož moraliscy ke wotpłaćenju swojeho dołha namołwjachu. Tuteho moraliskeho čuća pak wšuděe njenadžechmy a tuž dyrbi druha forma k nućenju so nałožić. Na to wašnje njemóža ženje srědki towarstwa wuńć, kiž ma přeco hišće prawo, wo wěstych padach miłosć knježić dać. Bohužel smy zrudźace nazhonili. Přejadwši dóstawarjo podpjerow njejsu je wróćili, nć, su samo pozdźišo so njepřećelscy přećiwo swojemu ludej zadźerželi, kiž je jemu hakle zmóžnił, swoje wunošne zastojnstwo docpěć. A nětko je tak nałožuje? Tuž chce towarstwo w přichodze kedźbliwiše być.

Namjetowaše, zo bychu so stare hypotheki wupowědźile. To so stanje z přenimi třomi, štwórta hakle je so wot nowoty přizwolila. To pak móže so k 1. julijej stać za 30. junij 1932. Tak dóstanje towarstwo zasy nješto běžnych srědkow.

Knjez pokładnik, kiž je z wulkej swěru a z njewšědnej pilnosću pjenjeżne należnosće towarstwo bjeze wšeho zarunanja 26 lět dołho zarjadował, prošeše, skónčnje wot tuteho dźěła so wuswobodźić. Byrnjež towarstwo njerad jeho parowało, připózna tola winy a budże so tak wo naslědnika postarać, štož je pokładnik hižo wosobinsey činił, ale nic ze spokojacym wuspěchom. Předsydstwo ma tehodla wo tutej należnosći z dwěmaj knjezomaj w Budyšinje jednać, dokelž ma zličowař na městnje być. Předsyda wuzi přileżnosć, knjezej pokładnikej za jeho dołholětne njesebične dźěło w zajimje našeje studowaceje młodziny so wutrobnje podźakować. K jeho česći postanychu přitomni a wurazychu tak swój dźak za wobšěrnu prócu. Zo bychu so akty towarstwa wukhowałe, ma so přihódny khamor kupić a w archiwje Maćicy Serbskeje postajić, hdyž je rumnosće dosć.

Po hłownej zhromadźiznje zeńdźeštej so předsydstwo a wubjerk wosebje dla přehladanja a wuwjedźenja zapodatych próstwow. Běše jich 8 došło. Wšitke njemóžachu so na dosahace wašnje spokojić, jena dyrbješe so wróćo stajić, dokelž tukhwilu dosahacych srědkow njeje, snadź k 1. julijej, hdyž so dań wupłaći. Z tym skónči so dźělapolne posedźenje.

* Se **Stollberga.** (Wuhladny na dobry wunošk holanskich jahodkow w Rudnych horach.) Dołhoh nětko hižom pěchewidźa, móže so Lětsa po zhłych Rudnych horach i dobrym wunoschkom holanskich jahodkow ličić. Jahodkowe pjenki pokazuja wschudźom wjele nastawajcych jahodkow.

* S **Niederseifenbacha.** (Żelezny kwaš). Wumjeńtar Julius Tränkner a jeho mandźelska Wilhelmina rodź. Käpplerez w Niederseifenbachu šmědźejachtaj swój żelezny kwaš šwjećićej. Wobaj jubilaraj staj 90½ lět staraj a staj cyelnje hišće strowaj a duchownje cžerstwaj.

* S **Lipika.** (Se schtwórteho poschoda padła.) Wuloru rano w jenej leżownosći Hedwijinje dróhi malocertnarka se schtwórteho poschoda na dwór delepadny. Wona hebi nop pukny a też stawy šama, so hnydom morwa leżo wosta.

Žort

Lěkaŕ Moser we Wonezach wopyta kóžde lěto šwoju starschezu w měsnje. Nan běše z wyschschim hajnikom n. w. a macj rodź. se Seydel džowka semrětcho wojerskeho wyschka. Jeho pschiwuśni běchu wschitzy semrěli, hač na starcho nimale 90lětneho wuja, kiž pola njeju na wumjenku bydleše.

Lěkaŕ běše swoju mandźelsku a tši dźěći zobuschiwjedł. Wschitzy žedźachu w bydleńskej jitwi hrosmadźe a cžakachu na kofej, kiž macj w kuchinje warješe. Wjeźada njeběše prawje hladka. Starschej šlyschešchtaj cžežko, a wuj běše nimale hłuchi.

Jako wjazy njewěđachu, wo cžim dyrbja so rozrěčowacj, dyrt lěkaŕ na šwoje koleno a dźeše: „Chtzu wam žort powědacj."

„Powědaj!" rjekny wyschschi hajnik šwjeselcny. Dźěći běžachu do kuchiny wołajo: „Wowka, pój rucže, nan žort powěda!"

„Hnydom, hnydom!" dźesche wowka, „njech cžala, hnydom pschińdu."

„Schto dha macje?" jaklinczi z kuta cžeńki hłóž wuja „Wujo, šměschk", wołachu dźěći, „šměschk!"

„Schto? schto? Schto je so stało?" žakoscjesche wuj.

Macj stany a rjekny jemu psches šlyschadło wótšje do wucha: „Rudolf powěda žort, něschto k šmjeczu."

Starz nimale plakasche, dokelž žort nochzyschе šlyschecj. Dr. Moser, kiž běsche hižo sapoczał powědacj, dyrbjesche pschestacj. Wuja šadźachu na žwojim stole i kuta bliže k blidu, hdyž zrjadki chlěba tichepotajo jědjesche. Dźěći stejachu pschi wuju.

Dr. Moser sapoča: „Potajkim, Julius Stettenheim běsche raz w towarstwje i wjeselcnymi knjesami pschi piwje a winje. Mjes druhim rěčzachu wo tym, so je so pjenjezny nik wobwěžnył, dokelž běsche wjele pjenjes zhubił. To bych jenož cžinił, hdy bychu so wschitke postronki torhali."

Cžicho kaž w rowje.

Doktor Moser so roshladowajsche. Nichtó nochzyschе so šmjeć. Wschitzy mjelcžachu a cžakachu na žort."

„Směschk je nimo", pschińdu dr. Moser stónčnje hněwnje.

„Schto?" prasča so nan.

„Směschk je nimo, je wuprajeny", wotmołwi lěkaŕ wótšiho a so sacžerwjeni. Wuj so šmějkotasche a wjeselesche so na směschk.

„Ale, luby Rudolfo", dźesche macj, „njehněwaj so, my cžežzy zhyschimy. Wschitzy cže njesćimy rosumili. Budź tak dobry a powěda nam žort hišćcže raz."

Dr. Moser šychowajsche mjelcžo, potom počza še šylnym hłosom kaž předaŕ: „Julius Stettenheim běsche raz . . . "

„Schtó je Julius Stettenheimer?" prasča so nan; „njeschom ženje wo nim slyschał."

„Stettenheim běsche šlawny spisaŕcjeł w Barlinje."

„Je hischcže žiwy?"

„Wěscje njewěm; ale najskerje niž."

„Schto je prajił?" prošeschesche wuj. Dźěći so šmějachu. Macj wotasche do zlyschadła: „Je prajił: Julius Schreckenstein běsche šlawny muž w Stettinje."

„Tak, tak, Schwerin? Tak, tak . . . tam běch też raz . . . w lěcže . . . w lěcže . . . "

Moser dźesche dale: „Potajkim běsche raz w towarstwje wjeselcnych knjesow pschi piwje a winje . . . "

„To dže je", wrjesnu nan hněwnje, „pschezo dyrbi pite być a to pschinjeże hubjeńsiwo. Tohodla wumru lubžo w najlěpschich letach. Ssym jeneho snak, Huber rěkalsche . . . "

„Njech tola dale powěda", prošeschesche macj.

„Na, z mojim žynom mózu tola złowczko rěczeć."

Moser dźesche dale: „Potajkim, a dha še wo tym rěczeschu, so je so pjenjezny wobwěžnył."

„Sšawa! Prawje so jemu stanje. S pjenjezńkami njechcam niczo cžinicj měcj. Ssym jeneho snak, Rammer rěkalsche . . . "

„Hendricho, proschu cže, wostaj jeho tola . . . "

„. . . potajkim, je so wobwěžnył. Stettenheim dźesche . . . "

„Bože dla, moje mloko!" šawola macj, skoczi horje a běžeschе do kuchiny. Tam wschitko klepotasche. Sa někotre mjeńschiny pschińdże macj šabo, hdyž so a schuktasche: „Njedźiwaj, schto prajesche Sesenheim?"

K wulkemu wjeselu dźěći počza wuj kaschlowacj.

„Nichtó mi niczo njepraji", žalosćesche.

Macj prajesche jemu psches šlyschadło, tak daloko i tym žortom běsche. Wuj so šmějesche, so na zylym cžele dyrkotasche.

„Hischcže niz, wujko, hischcže niz! Hakle pschińdże", šměrowajsche jeho macj.

„Nětko, a dha dźesche Stettenheim", šawola dr. Moser, „wobwěžnycj budże so hakle, hdyž so wschitke postronki torhaju."

Wulka cžischina. „Hm . . . hm . . . hm . . . "

„To je potajkim žort?" měnješche wyschschi hajnik njespokojnje.

„Wukładuj nam, schto ma i tym žortom na sebi."

„Nano, proschu cže", prošy dr. Moser se šlabym hłosom. „Nano njemóžu wjazy. Wosmu žort wrócžo. Njechaj waš šranicj, ale chyžh waš k šmjeczu pschinjesćj. Ale je njemóžne. Derje. Nimo. Dyrbju dale."

„Njebudź tola tak hrubu", prošy macj hněwna.

„Powědajcže mi!" šlimlesche wuj. Schtschadło padże jemu z rukow, a dźěći pischachu na nim „Dobreho towarschca".

Sso dźělichmy. Na schodze šwadźischchaj so doktor a jeho mandźelsta. Dźěći hišachu so w cžahu. A domach šydachu puti — potom bě měr.

Wuj bedźesche w měscje měrnje we žwojim kucže. Jemu dźěsche na šmjecže. Žort běsche so jemu lubił. Wócžy běschtaj z wodu napjelnjenej. Njewěm, hač płakasche abo so šmějesche.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Wukładny na wjedro sa jutrischi dźatk:** Rjane wjedro so cžasćischo z njewjedrami pschetorhuje, kiž pak hischcže malo wokhłódnjenja pschinjesu.

*

*** W nozy k šobocze je so kólnja narjedow techniskeje nuzoweje pomocy w Kamjenicy i wobnjom wupuschcžila. Wschě narjady a graty su so šobu šnicžile. Wobeh je so załožił. Tukaju na kommunistow, so ma so mjes nimi sapałeł pytacj.**

*** W pšyšej hěcži so špalił. Załoštne njesboje sta so w Richlitej mišnyje pola Schönlanke.** 4½ **lětne dźěcžo dźěłacžerja Natteya do pšyšeje hały załese a hłoma we njej sapali, pschi cžimž so Piomjo tej hěty popadże. Dźěcžo so załostnje wopali a je na wopalne rany w khorownji wumrěło.**

*** W nowobelgiskim kraju pola Nachena je so woheń na 700 jutrow lěsa wupschestrěł. SNachena su policiju, wožnjowu woboru a pósłskich saiłownikow na pomoz k haschenju sawołali.**

*** Jendźelske dźěłowe ministerstwo je wojewito, so je 18. meje w Jendźelskej nětkole 2½ milijona dźěłonjemějerjow bylo. Pornjo prjedawschemu tydźenju je liczba dźěłonjemějerjow two nětkole 26 000 wotběrała.**

Železniski jězdny plan.

Płaćiwy wot 15. meje 1931.

Z Budyšina do Budestec a Hornjeho Kumwalda.

S Budyšina	6.53	7.14		13.09	16.45	18.10	21.52	23,25
„ Dźěž. nitej	7.5	7.23		13.18	16.56	18.22	22.2	23,34
do Budestej	7.11	7.28		13.23	17.02	18.23	22.8	23,39
z Budestej	7.15		8.52	13.27	17.03	18.32	22.9	23,48
„ Wiedrusa	7.22		8.58	13.33	17.09	18.38	22.15	23,53
„ Wochowa	7.27		9.03	13.37	17.14	18.43	22.20	23,58
„ Kobłuh	7.30		9.06	13.40	17.17	18.46	22.23	0,01
„ Kumwalda	7.38		9.15	13.50	17.26	18.56	22.38	0,07
„ Sčrj. Kumw.	7.43		9.20	13.55	17.32	19.02	22.43	
do Hornj. Kumw.	7.50		9.27	14.02	17.39	19.09	22.50	

‖ Jenož sobotu a njedźelu.

Z Hornjeho Kumwalda do Budestec a Budyšina.

S H. Kumw.	5.09	6.42	7.57	9.58	13.37		19.20	22,21
z Sčr. Kumw.	5.15	6.47	8.2	10.04	13,42		19.26	22,26
„ Kumwald	5.28	6.55	8.10	10.25	14,04	17.52	19.37	22,36
„ Kobłuh	5.34	7.1	8.16	10.31	14.10	17.58	19.43	22,42
„ Wochowa	5.38	7.4	8.19	10.35	14.14	18.02	19.47	22,46
„ Wiedrusa	5.43	7.9	8.24	10.40	14.19	18.07	19.52	22,51
do Budestej	5.49	7.15	8.30	10.46	14.25	18.13	19.58	22,57
z Budestej	5.50	7.31	8.40	10.53	14.33	18.23	20.04	22,58
„ Dźěžnitej	5.57	7.38	8.46	11.00	14.40	18.35	20.11	23,05
do Budyšina	6.06	7.47	8.54	11.09	14.49	18.44	20.20	23,14

| Jenož wšědne dny. ‖ Jenož njedźelu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Běskyncy. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Cežke njezboże z automobilom pola Rěčic, při kotrymž Barlinski generalny direktor a Hórčanski rycerkubleŕ Heyl smjerć namaka. Z přičinu njezboża běše přespěšna jězba.

S Budyšina do Radworja, Wósporka a Lubija.

S Budyšina		6.28	7.58	11.40		16.58	22.30
„ Ratarjej		6.34	8.04	11.46		17.3	22.35
„ Jidowa		6.38	8.07	11.50		17.7	22.39
„ Maleho Wjelkowje		6.46	8.13	11.57		17.13	22.44
„ Radworja (dwórn.)		6.54	8.22	12.06		17.26	22.53
„ Radworja (fašt.)	Jenož wšědne dny	7.00	8.28	12.12		17.32	22.58
„ Lutocźa		7.04	8.33	12.17		17.37	23.3
„ Wulk. Dubrawy		7.09	8.40	12.22		17.44	23.8
„ Kluśicha			8.48	12.30		17.52	23.15
„ Sucźiny			8.57	12.38		18.00	23.23
„ Barta			9.06	12.47		18.08	23.30
„ Hrodźiščeca			9.15	12.55		18.16	23.38
do Wósporka			9.21	13.01		18.22	23.44
S Wósporka	Jen. wšědn. dny 6.03	7.00	9.57		13.40	19.3	
„ Małeźiz	6.09	7.06	10.3		13.46	19.8	
„ Lutocźiz	6.14	7.11	10.8		13.51	19.13	
„ Kluśiny	6.21	7.18	10.15	Jenož njedźelu, srjedu a sobotu	13.58	19.20	
„ Mal. Radworiz	6.26	7.22	10.19		14.2	19.24	
„ Kelliz	6.37	7.33	10.30		14.15	19.35	
do Lubija	6.45	7.41	10.38		14.23	19.43	

S Lubija do Wósporka, Radworja a Budyšina.

S Lubija	8.35		12.10		17.22	20.12	21.45
„ Kelliz	8.44		12.21		17.31	20.21	21.54
„ Mal. Radworiz	8.51		12.28		17.38	20.28	22.01
„ Kluśiny	8.54		12.32		17.42	20.32	22.05
„ Lutocźiz	9.1		12.38	Jenož njedźelu, srjedu a sobotu	17.48	20.38	22.11
„ Małeźiz	9.6		12.43		17.53	20.43	22.16
do Wósporka	9.11		12.48		17.58	20.48	22.21
S Wósporka	5.37	9.45	13.20	Wot pondźele hač do pjatka	18.21		
„ Hrodźiščeca	5.43	9.51	13.27		18.31		
„ Barta	5.51	10.0	13.36		18.39		
„ Sucźiny	6.1	10.8	13.45		18.47		
„ Kluśicha	6.9	10.16	13.53		18.56		
„ Wulk. Dubrawy	6.17	10.24	13.0	14.2	17.54	19.04	
„ Lutocźa	6.22	10.29	13.5	14.7	17.59	19.09	
„ Radworja (fašt.)	6.27	10.34	13.10	14.12	18.04	19.14	
„ Radworja (dw.)	6.33	10.41	13.16	14.19	18.10	19.20	
„ Mal. Wjelkowa	6.44	10.50	13.25	14.30	18.20	19.30	
„ Jidowa	6.49	10.55	13.30	14.35	18.25	19.35	
„ Ratarjej	6.53	10.59	13.34	14.39	18.29	19.39	
do Budyšina	6.58	11.04	13.39	14.44	18.34	19.44	

Jenož wjeršne dny — Jenož njedźelu a swjatu dny

S Biskopiz do Kamjenza.

S Biskopiz	6.50	13.43	18.42	23.00	23.27
„ Schmunborna	7.00	13.52	18.51	23.09	23.36
„ Porchowa	7.11	14.02	19.1	23.19	23.46
„ Kulschkowa	7.23	14.13	19.12	23.29	23.56
„ Kulschkowa	7.33	14.23	19.22	23.38	0.05
„ Prozes-Thonberga	7.39	14.29	19.28	23.44	0.11
„ Brehnje	7.46	14.36	19.35	23.51	0.18
do Kamjenza	7.58	14.46	19.45	0.01	0.28

Jenož wšědne dny — Njedźelu a swjatu dny wjecor

S Kamjenza do Biskopiz.

S Kamjenza	4.50	11.32	13.23	13.40	17.11	21 35
„ Brehnje	5.03	11.44	13.41	13.54	17.23	21.46
„ Prozes-Thonberga	5.11	11.50	13.52	14.02	17.29	21.52
„ Kulschkowa	5.22	11.59	14.28		17.38	21.59
„ Kulschkowa	5.32	12.08	14.39		17.47	22.08
„ Porchowa	5.45	12.20	15.02		17.59	22.19
„ Schmunborna	5.57	12.31	15.18		18.10	22.30
do Biskopiz	6.08	12.41	15.30		18.20	22.40

Wšědne dny — Njedź. a swj. dny

Towařstwowski powěstnik.

Budestecy. „Lubin“ wotměwa njedźelu 31. meje wječor ½7 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Rěčnik knjez farař Mjerwa-Rukečanski. Přeprošujemy wšě sobustawy a hosći na zajimawy přednošk.

Rózant. Tow. kat. młodźencow ma njedźelu 31. V. swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla nuznych wuradźowanjow njech wšitcy přińdu. Předsydstwo.

Nawječorny wokrjes Sokoła wotměje swój zlět 14. smažnika w Njebjelčicach. Započatk ½3 hodźin. Wšitcy přeceju so na njón přeprošuju.

Čežke zasypnjenje w Greifswaldže

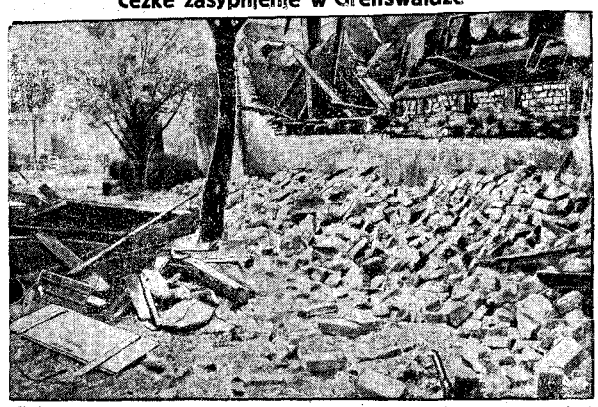

Schtyri wožby mrjene.

Schtyri smjertne wopory a wjele skranjenych žadasche sebi njedźe, kiž so swjatkownišcu we Greifswaldže sta. Džełacźerjow sportarjo chcychu tam sportowy swjedźeń wotměć. Wobdźělnicy hromadźachu so we sahrodze doma džełacźerskich swjatkow. Nadobo dopołdnja wokoło 11 hodź. so tu meć wuhnjła murja sahnyny a něhdže 20 wobdźělnikow pohrjeba. Tři wožby, wjchitke Barlinjanow, kamjenje hnydom sarasychu, dźesacźetne dźěcźo wumrě, jako je do khorownje wjesechu, 13 wožbow bu cźežko, 20 lohko skranjenych. Mjes cźežkoskranjenymi je tež jona z Grabina (Fürstenberg), kotrejež mandželski běše z motorskim kołom do Greifswalda jěcź chcył, běše pak po puczu na železnišcim přechodže smjertnje smjerbožił.

Woschity wobkhod
za
nawočnicy, šćipanje
(Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošie hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Fotowe projekciowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**
a wše wěry za amatěrske fotografowanje. ✦ **Fotowy dom**
Richard Hučka
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniso.

Wobleki

k wušiwanju hotowe

Günther

w Budyšinje

na Žitnej hasy 9

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

4 kórc. rjan. dźećela

na předaj

w Smječkecach čo. 5

Dźělba

mužacych, žonjacych a dźećacych kožow, wobnowjenych a w dobrym rjeźe je směšnje tunjo na předań. Wobhladanje bjez nućenja ke kupjenju. Jenož

Frömterec składn. kupje na Zwonkownej Lawskej hasy 12, telefon 2137

Gardiny

bisane, dobry wol, zwjeršane gardiny — story marquisety a tkaniny za zawěški
Wulki wobjerk, jara tunjo

KURT ERLER

na Žitnych wikach 11, znapřeća „Złoteje Wažby“

Brojerske płaćizny

2 norwej jědnej připrawjeńi najlěpšeho wuwjedźenja, jena 55.— hr., 10 drnstowych kamorow z 2 durjemi, 110 cm šěroke, dubowe, worješinowe a brězowe, jedyn 55.— hr., nowe wućahowanske blida 29,50, worješinowe, 6 z kožu počehnjenych stólcow, prawe dubowe, 35.— hr., wućahowanske blido za 40 wosobow z praweho duba 50.— hr., wulki špihel, smješne tunjo

Jenož

Frömterec składn. kupje na Zwonkownej Lawskej hasy 12, telefon 2137

M. Schubärth

Chemiska čišćerńa a barbjerńa w Budyšinje na Fabrikskej dróży 10, telefon 3758

Čišći a barbi žonjacu, mužacu a dźećacu drastu, portěry, kóžki, tepichi atd.

Samsne klamy: na Hošic hasy
znapřeća khorobnej kasy

Najspěšniše podawanje! · Najtuńše wobličenje!

Přijimańe:
na Kamjenźnej hasy 29, na Serbskej hasy 1 a na Kaeublerowej dróży 12

13 Millionen RM.

zinslose unkündbare Darlehen

wurden in dem Zeitraum von 2 Jahren an Bausparer verteilt von der

Deutschen Bau- u. Wirtschaftsgemeinschaft e. G. m. b. H.
Köln, Riehler Straße 31a
Führende zinslose Bausparkasse

Fordern Sie **kostenlos** und **unverbindlich** Druckschrift Nr. 538

Name: .....

Wohnort und Straße: .....

Mitarbeiter aller Stände (örtliche Vertrauensleute und stille Vermittler) **gegen angemessene Vergütung gesucht.**

General-Agentur Zittau,

Frauenstr. 3 Fernruf 3313

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnikej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawańa Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyskim hamtskim hejtmanstwje
Skład rataršk. mašinow a gratu wšěch družin

Wokna a durje

Meble kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Ciste dźěło
Wopytam Was rady darmo

E. Michalk w Mikowje

Telefon Mikow 52

Wšě družiny hnojidłow
ma stajnje na składzie

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Paućecach

Haj, pola

J. Schicbaka

na Mužakowskej dróży 4

kupiš jězdne kola kaž Opel, Brennabor, Diamant, Janko po jara tunich płaćiznach a najlěpše kajkosće. Nanukaš tan cyle wjsče mjez

200 kolami

něto přihódne tež na wotpłaćowanje

Wobhladaj sebi tola raz wukladne wokna na

Hórnčerjeskej hasy 18

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO

na Zwonkowa. Lawskej hasy 24

Zniženje płaćiznow

Gardiny tuńšo

Prync. suknje a košle 1.— hr. Běhaki do jstwy mtr 1.— hr. Tkaniny a płachty za sofy

IDA ERLER w Budyšinje
Kóžk. Zwonk. Lawskeje hasy 10

Tunje mydłowe dny

jenož tak dołho hač skład dosaha

pola nas

2 ryhelej dobreho jadriweho mydła, 8 dźěłb. jedyn 600 gr. . . . . jenož 75 pj.

4 kuski najlěpšeho butrankowego mydła jenož 75 pj.

5 ryhelow dobreho jadriweho mydła jedyn 200 gr. . . . . jenož 75 pj.

6% rabata

THAMS & GARFS

w Budyšinje na Hłownym torhošću 8

Müllerec konditornja

na Póstowym naměsće

kotruž Serbja rad wopytuja, poruča najlěpše pjećwa we wulkim wukjerku.

Rozesłanje nanajspušćomniso

kupujeće jenož najlěpše ale tola płaćizny-hódne pola firmy

R. Koksch w Budyšinje

na Sulsk. hasy a w Nieswačidle, tel. 215

Wšě šulske knihi

ma na składze abo wobstara Serbska knihańnja na Lawskich hrjebjach 4

Přiloha k čisłu 121

RBSKE NOWINY

Štwórtk, 28. meje 1931

Budyske wobkhadne towaŕstwo

Słowna ſhromadźizna w Rachlizej hoſćenzu.

Pśichi ſwjeśelazym ſpinym wobdźélenju wotmě Budyſke wobkhadne towaŕstwo (Verkehrsverein) wčerawſchu ſtrjedu wječor pod nawjedowanjom ſwojeho 1. pśidsedźidy k. redaktora Schwarza ſwoju létuſchu ſłownu ſhromadźiznu. Pśichi wotewrjenju ſmědźeſche pśidsedźida mnoho ſaſtupjerjow měſćańſkich towaŕſtwow a cźeſtnych hoſći powitaś.

K. redaktor Schwarz poda hnydom pśichlad wo towaŕſtwowym dźěle w lěcźe 1930, kiž běſche tśeśe léto po pśichſtajenju towaŕſtwa a běſche jara ſpokojaze. Tu ſpomni pśidsedźida ſ dźakownymi ſłowami na podpjeru wſchnoſćiznow a měſćańſkeju kollegijow.

W dalſchim ryſowaſche pśidsedźida dźěło towaŕſtwa, kiž ſo ſtawa do tśoch ſtron. Na pśenim měſtnje ſteji programnje a wobſimaze pśichwabne dźěło. Wono je najwuſnuſchi a najwažnjſchi mjes nadawkami towaŕſtwa. Stawa ſo na wſchelakore waſchnje, ſe ſarjadowanjom towaŕſchnych jěłbow do Budyſchina a Łužicy, ſ pokaſowanjom na Budyſkaj natoźkaj jejſakulenja a ſchiźerjow na jutrownym ſwjedźenju, pśichi cźimž je ſo lětſa pśenje pśchenjeſenje w Sſrjedźonèmſkim radiu poſkićźicź mohło. Sa pśichod ſu dalſche poſkićźenja we radiu wotmyſlene, tak mjenowany Budyſki dźeń. Dopiſow měješe ſo na 3000 wobſtaracź porunjo nèhdźe 1600 léto pśedy. Towaŕſtwo je cźiſchcźecź dało 30 000 pśichiwadnych proſpettow k roſeſkanju do wſchelakich kónceźin. Loni pśchenozowa w Budyſkich hoſćenzach 10 166 woſobow, teź tu ma wobkhadne [illegible] ſwoju ſaſtupnoſć.

Dale naſtawaju towaŕſtwowe [illegible] nadawki. Njech ſo tu naſpomni, ſo je wobkhadne towaŕſtwo pśichiſamknjene ſwjaſtej ſaſtich wobkhadnych towaŕſtwow. W Budyſchinje je ſa towaŕſtwo praſchenje wjednikow zuſnych po měſcźe. Wulka ważnoſć ſo Uładze na ſhromadne dźěło ſ měſćańſkim muſejom. Nuſne je, ſo ſo w měſcźe pśipraſwja tafliczki, kiž pokaſuja k rjanoſćam ſtareho měſta. S dźakownymi ſłowami ſpomnaſche pśidsedźida na ſhromadne dźěło ſ němſko-ſtatnej żeleſnizu a ſtatnym autobuſowym towaŕſtwom. Jedyn ſ najważnjſchich měſtnych nadawkow běſche loni naſchemopyſchenje wóknow ſ twětkami, na cźimž ſo dałoko pjches 200 wóknow wobdźeli.

Tśeśi dypk je ſhromadne dźěło ſ łužiſkimi wobkhadnymi towaŕſtwami. We tutym naſtupanju je 3. łužiſki wobkhadny dźeń 16. měrza w Bitkopizach rjanu nadźiju ſa pśichod ſłubźił. Budyſke wobkhadne towaŕſtwo ma teź dobre poćahi ſ krajnym ſwjaſkom, hdźeź ma hłóž w pśidsedźidſtwje.

Stóncźnje pokaſa pśidsedźida na ważnoſć wobkhada, kiž pjenjeſy do měſta pśichinjeże. To je ſa naſch Budyſchin cźim nuſniſche, hdyž tu ſ induſtriju tak ſłabe ſtejiš. Towaŕſtwo pak njedźěła jenoź po hoſpodaŕſkich ſamerach, ale dhe ſ nimi ſwiaſowaca a hajica teź kulturne rjanoſće domiſny.

Po tutym pśichledze pśiwzeźita 2. pśidsedźida k. knihaŕnik Starck pśiſomnu roſprawu, kotruž běſche ſapiſowaŕ k. wyſchiſchi ſekretaŕ Franck ſpśiſał. Roſprawa ſaběraſche ſo ſ hižo wopiſanymi wěźami.

Pśichiſamkny ſo cźita roſmołwa, pśichi kotrejž ſo dźeło wobkhadneho towaŕſtwa ſ mnohich ſtron połnje pśihpóſna, wupraſchu pak ſo teź wſchelake pśiſpeća, kotrež wjednoſtwo towaŕſtwo ſ dźakom pśichija a na jich pśiwjedźenju dźěłacź pſchilubi. Shladuju do pśichoda wuſłěźny k. pśidsedźida ſměry pśichiſodneho dźěła, kiž ma ſtejeć pod heſłom „pśichwabjenje ſa ſerbſki kraj ſ Budyſchinom jako wukhadniſchcźom.“

Roſprawa połkadnje běſche ſpokojaza, towaŕſtwu woſtanje ſhšt wo 953 hriwnow.

Piccard leće̊še do ſtratoſfery

Sſrjedu rano w 4 hodź. je ſo ſchwajzaŕſki wuczeny prof. dr. Piccard ſe ſwojim pomoznikom drom. Kipferom ſe ſwojim ballonom do powětra puſchcźił, ſo by do wyſokoſcźe 15 000 metrow [illegible]. Samóŕ tutoho ſpě-

Prof. Piccard,
kiž ſebi jako pśeni cźłowjek ſwaji, do ſtratoſfery leceć.

cźa je, ſo by tam wědomoſtne wobſedźowanja wukonjał. Profeſor Piccard je ſebi ja nékotre hodźiny jěźe pobuwſał a teź dwě błeſchi [illegible], ſo mohł 20 hacź 24 hodźin we wyſokich wyſchin [illegible] wótchwaceź.

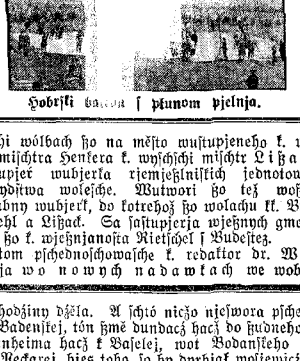

Hobrſki ballon ſ płunom pjelnja.

Profeſor Piccard měješe hižom loni w ſeptembru wotpohlad leceć do ſtratoſfery, ſo by tam wobkedźbował a měŕił hibanje powětra, ſkutkowanje ſtónza w tajkej wyſchinje a elektriſkich mozow. Zyły ſwět ſ wulkej napjatoſću wočakuje wuſłědk tutych wědomoſtnych dźěłow.

Prof. Piccard je ſwoje pśidsewzaſe dokładnje pſchihotowaŕ. Ballon, kiž 30 metrow w pśicherěſku měri, ſtrjedu rano w 3 hodź. ſ płunom pjelnjeź počaſchu, a w 4 hodź. ſo ballon do powětra puſchcźi. Pśichi ſtkadźenju ſtónza ſo ballon ruceże ſkšěſaſche a ſa nèhdźe 2 hodźinje leceſche w 7000 metrow wyſokoſcźe nad Augsburgom. Rjane wjedro bě profeſorej Piccardej jara witane: dokelž w ſwójim [illegible] ſu nima ſo [illegible]

Prof. Piccard w aluminijowym cźołmiku,
kiž pśichi leceńu krucźe ſamknjeny woſtanje.

wanju a je jenoź na wobrěwanje ſtónza pokaſany. Nad Memmingenom běſche ballon hižom wyſokoſcź 9000 metrow doſpěł. Po poſobnoſcźenju ballonowych wěźowuſtojnych je ballon profeſora Piccarda mjeſu cirrowych mróčelow (to ſu wyſoke ſmuhate a pruhate mróčele) pſchekrocźił a ſ tym 10- hacź 12 000 metrow wyſokoſcźe doſpił.

Po poſledniſchich powěſćach je ballon nad bayerſkimi Alpami leceł a ſo pomałku ſaſo k ſemi bliźił.

Dźenja dopołnja pak njeběſche hišcźe niczo ſnate, ſo je ſo nèhdźe dele puſchcźił. Ssu ſchkriczkowe powěſće ſa nim ſtali, ale njewědźachu, hdźe mějachu jeho pytaś. Boja ſo, ſo je nèhdźe w Alpach dele padnył, abo ſo ſtaj ſwaźiłoſtaj w tamnej njeſmérnej wyſokoſcźi pśichi niedoſtatku na powětſe ſunjerej namakałoj.

Pśichi wólbach ſo na měſto wuſtupjeneho k. wyſchſcheho miſchtra Henkera k. wyſchiſchi miſchtr Liſzack jako ſaſtupjer wubjerka rjemjeſlniſtich jednotow do pśidsedźidſtwa woleſche. Wutwori ſo teź wośebity pśichiwabny wubjerk, do kotrehoż ſo wolachu kk. Bucher, dr. Biehl a Liſzack. Sa ſaſtupjerja wjeſnych gmejnow poſtaji ſo k. wjeſnjanoſta Rietſchel ſ Budeſtez.

Potom pśidsednoſchowaſche k. redaktor dr. Witte ſ Łubija wo nowych nadawkach we wobkhadnych towaŕſtwach. Saſtupowaſche pśidsedewſchěm ſhromadne dźěło łužiſkich wobkhadnych towaŕſtwow, kaž teź ſhromadne pśichiwabjenje. Tu leži hišcźe njeſmérne dźěło, kiž na dźěłacźerjow cźaka. Ma ſo poſběhacź kulturny kredit Łužicy. Puczowaŕſtwo ma ſo cźahnyć ke ranju. Wobzeźe roſpominaſche pśidsednoſchef ſhromadne dźěło Budyſkeho a Łubijſkeho wobkhadneho towaŕſtwa, kotrejuž nadawki leża w holi a horach, w ſerbſkej a němſkej kulturje.

Wo wěcźnych dundakach

Zygan njeſnaje hranizow. We wójnje ſu drje teź zyganjo łužili we wſchelakich wójſkach. Radoſcź nad dyrdombeſitwom wabjeſche tych njemérnych dundakow ke krwawnemu rjemjeſniſu a niz luboſcź k nékaſnemu wótznemu kraju, kotryż na zyłym ſwěcźe nimaju. Hdźeź ſteji ſtan zygana, tam je jeho domiſna, hacź to je nětko we Europje abo Aſiji, w Afriju abo Ameriju.

Stajnje a wſchudźe ſu byli na ſwěcźe dundazy ludźo. Njemérnizy a cźeſkjeńſy, dźiwi jěcharjo a ſkromni dundazy ſchulerjo, rubjeźniſy, ſpěwaŕſy a keklerjo, wandrowſzy a wěſchcźerjo, wot Boha wobhnadźeni dundazy, poróſniſy a puczowarjo bjes plana a zyła. Schtó liczi te milijony, kiž w běhu létſtotlow dundachu po tutej wohoj, dracźowanej ſemi? Hakle poměrnje poſdże wunamakachu wyſokowucźeni ludźo nahlad: „Dundanje ma ſo hłoſtacź.“

A dundazy ruceże ſo pſchimèrichu nowemu waſchnju. Tak naſtawachu ſjednoczeńſtwa a puczowanſke ſakonſke, krute organiſazije ſ wěſtymi pśidsedpiſami. Mnoſy ſ naſ trjebaju ſo jenoź dźěła praſchecź. Tón móże powědacź, kak bjes troſchta pjenjes a bjes ſoło, ſo by nèchtó ſ wyſoka na tebje hladał, ſ Barlina do Mnichowa ſy dóſchoł. Hacź do najnowſcheho cźaſa trajeſche ſakońſka ſada: Teź dundak ma prawo na ſtatny ſchkit, teź dundak móże ſe ſtatom ſrěcźenje wobſtamknyć.

W pokoſchej Němſkej ſu wyſchnoſcźe w tym naſtupanju najbóle pſchecźelnje a nowocźaſnje ſmyſłene. We Badenſkej a Württembergſkej ludźo bjes domu a ſtatoka woſebje radu pſchebywaju. Ssurowy je ſtražnik — héda paduchom abo proſcherjam po powołanju. Ale žadyn pśichiſtojny „wandrak“ ſo jeho bojecź njetrjeba. Pśichetož wſchudźe města a wſy poſkićźeja jěźi a pſchenozowanje ſa tśi hodźiny dźěła. A ſchtó niczo njeſwora pſchecźiwo ſtatej Badenjej, tón ſmě dundacź hacź do ſudneho dnja ſ Mannheima hacź k Baſelej, wot Bodanſkeho jeſora hacź k Neckarej, bjes toho, ſo by dyrbjał woſſewicź, hdźe dże wjeczor ſo lehnyć.

Dundazy — tak, łaź my ſej jich pſchedſtajimy, — ſu ſo dawno minyli. To réka, my jich wjazy njewidźimy, dokelž jich wjazy njeſpóſnajemy. Pśichetož njenoſcha wjazy ani waczoła ani tobołu, ale draſcźa ſo łaź wſchedni ſtacźenje, kotrymž ſo derje njewjedźe.

Jenož jenicźke ſjenoczeńſtwo je hišcźe „pſchecźiwo ſtatej“, abo praſmy radſcho, wono je wróćo woſtało. Pola nich je ſo jenoź ſdaće pſchemėniło. Wěz je woſtała ta ſama. Niczo, niczo njeje ſo pola nich pſchemėniło ſe cźaſom Faraonow.

*

Zyganjo pałhadźeja ſ Egiptowſkeje. Kelko ſtaroſcźow ſu luczi pachoło hižo narcźinili ſwojim „hoſpodnym“ łrajam! Nimale wſchě knjeſerſtwa, kiž mějachu cźinicź ſ zyganami, ſu ſpytałe, jich ſaſpdliś. Arzywójwoda Ferenzy Józef, madjaŕſti pſchecźeł zyganow, nawukny jich rěcź, da jim kraj a łkót a rólniſti grat, da jim nawariś ſtatoki a ſchule. Ale měſto nutika, ſndachu woni wonka, a jónu ſ ranja, běchu drosy ſaſydlerjo ſo ſ procha méli a měſto nich pſchitkhadźachu wikowarjo, kotrymž běchu arzywójwodowſke ſtatoki ſkradźu pſchedawali ſa ſmėſchne tunju płacźiſnu.

Tak mjenowane zyganſke wšy drje ſu ſtajnje byle a ſu dźenja hiſchcźe na Balkanje. Nétkotre łchiwe haby ſ blinjanymi twarjenjemi, tſi łuże, tu a tam huſtyza. Néſchto njeródnych kukuricźniſchcźow, wjele pola, mało kukuriźy. Po ſdaću ſu ſornjatka ſ nałécźom pſchipadnje ſo zypate ſ kapſow. Wobydleŕſtwo tutych wſow pak ſo ſpochi pſcheméńja. Hlinjane budki pſchetrawaju kėdźeżatki, ale wobticźa ſo wotmėnjeja. Žadyn zygan, ani zyganſti wjeſch, njewoſtawa dołho na jenym měſtnje. „Dawkow płacźicź njetrjebamy, a hdźeź ſmy, tam njewoſtanjemy.“

Tſi ſchtwórcźiny ſwětoweho zyganſtwa puczuje, ſchtwórcźina wotpoczuje. Pśichetož zygan ſaſpiwa dźěło a wobſtajnoſcź ſ zyłeje ſapyrtitoſcźe ſwojeje dźiwjeje dundanſteje buſche. Wón je ſ knjeſom a ma ſobuzeliноſcź ſ tymi milijonami łkupatow, kiž ſo drėja a dracźuja a ſ tutemu ſaměrej ſej ſtworichu ſtaŕ ſ pólzajemi a jaſtwami. Zygan ma ſwoju wośebitu neutralnoſcź, ſwoju wośebitu egiptowſku horbocź a ſwoje wośebite žorty, kiž ſu ſahorjene w prėnjotnej pſchekłepanoſći tutych dundakow. Na tutón dowcźip je zygan runje tak hordy jako na błyſchcźate tolerje pſchi cźaſnikowym rjeczaniu. Że to zortnimoſcź bjesſtaroſtnych ludźi bjes dźěła, je to ſtrowa wjeſeloſcź tych, kiž thutne ſłowo ſwjateho pśisma na ſo poćahuja: „Woni njeſpja, woni njeſnėja . . .“

*

Typiſka anekdota wo zyganach: Rumunſti bur da zyganej dźeſacź huſy paſcź. Zygan jenu wotſtroni. Jónu ſ ranja pſchińdże bur. Liczi ſwoje huſy a ſaſeli paducha.

„Ale, knjeże, wſchak tu je dźeſacź huſ.“

„Nė, je jich jenoź hiſchcźe dźewjeć. Jenu ſy kradnył, ſlėpzo!“

„Nė, knjeże, je jich dźeſacź.“

A zygan wotliczi huſy, liczi žakoſtnje ruceże, a ſtajnje ſnowa naliczi dźeſacź.

Bur dhe ſadwėlowacź nad tajkej throbkoſcźu.

Stóncźnje ſo wujednataj. Pśichiwołataj dźeſacź burow. Kóždy ſ nich ma wjacź jenu huſyzu. A wo prawdźe, dźeſaty bur woſtanje bjes huſyzy.

W stónčnej rosmolwje pokasa žo w rěcži k. wyšischeho wučerja Frenzela wobšěrne pózko hórjeceho towaršnca. K. redaktor Henkner pokaja na slušnosć dominjstich hrow sa Budyšchin, kajšeš hižom we wschelakich kužišich měšach maja.

Čékanje z kašca

W polnócno-narańšchim rógu Eislandskeje, w skrotštawnem Narwa, bydleschе w jenej schiwej chěžy pschi měschczanskej muri klawérowy hłosowar Ado, pokhmurjeny, stary muž, kotryž měješche dwě waschni, hudźbu a palenzowu waku. Nětdy běšche lepsche dny wohladał, ale palenz bě to žwoje dokonjak. Ninno někotrych kumparjow parowachu jeho žobumělčhczenje a chodźachu jemu i pucža, dokelž žo jeho čornebo pohladanje bojachu. Tež ńamo někotři chudźi wobpschihrabachą, so rosmolwja žo stary Ado z duchami. Pschihódźechu-li mjenujuzy w nozy nimo jeho chěže, potom hłuchachu jeho husto dźiwje na klawérje hrajo hrózbne spěwy sanoschowacz, potom sašo wótsje rěczeć. Khrobli běchu pschez twokno pohladali, a k jich strózkam njeběchu klawéroweho hłosowarja mješ wjeselemi towaršschemi wuhladali, ale zyle ńamehwo, sa starem tafłowem klawérom sedźo, spěwajo, so rosmolwjejo a hrajo, psched sobu njezmjerstnje wulku bleschu.

Nětko běchu jeho jónu rano morwebo pod klawérom namakali, w prawizy hischcze schkleńzu dżerżo. Jeho hnusodża spjeczowachu žo někotre dny dołho, žo cżeła dółkluczej, dokelž běchu ménjenja, „tale hnujerez njeje wot Boha, ale něchtó druhi deje je žo sjewik, so by sebi po duschu starebo hrzichnika pschichok.“ Skónczuje pak sjoni wyschrocež wo njepohrjebanem klawérowem hłosowarju, a porucži domowenu wobsedżerjej, morwebo pohrjebacz. K tutomu samérej sarjadowa žo pjenježna sbérka, s deskow bu jedwory kaschcz sbity a kumpanojo jenrrećebo běchu swónirwi, pohrjeb pschewjesecj, pschihiwoła-li žo jim tři litry palenza „k zahnuczu stebo“. So by pohrjeb trošchu khcheczanskeho rosu dostał, bu jedyn znaty a žiwotinwy swónik z pchepołchcany a jeżba za łapoża, pschi czimż žo „pschewodnikwo“ na kaschcz sedżoba. Po puczu žo psched wjazornymi korczynami pasasta, bla „muntskownebo pohrjebnja“. Wschcze hižo czmo, jako žo muzojo k pohrjebnemu rasej sašo na stare mésnna na kaschcz sedżodachu. Skónczuje žo tutón swjese, bu pak khcżisc sašo k muhy swuporzedany. Jeżba dżesche dale. Na pohrzebnischczu pytnychu muzojo j najwjetschimi strózelemi, jo bě kaschcz prózdny. Wschcze sašne, wopschichasbaé duchem bě žo i prócha mél abo czert bě sebi po njebo pschischok. Njech pschezo je każ je, woni so sawrócischu, so bychu jeho pytali. Po puczu trjechichu na muża, kotryž pod brěhu pschi puczu stejeschе. „Pschewodnikwo“ žo jeho woprascha, hacż njeje wón jich „žiwernebo zemrětcebo“ nébdże po puczu wohladał. Mjelczity muż pod brěhu pak ńamo na wosmjetne prajchenje njewotmołwi, domż stónczenje jedyn muż i pschewodnikwa zesperpnosć zhubiwschi njeswórkiwemu cżłowjekej zelenu plistu njewocżahny, na cżož tutón, bjes toho žo by jenicżkeho smuka wot žo dał, k semi žo swjesewschi ja morwebo leżo wosta. Pschi bliżschim wohladanju wupokasa žo muż jako khcevérowy hłosowar, kotryž bě pschi rospadnjenju kaschcza wuparnył. Pastwyše hólczata běchu cżesto namakawschi je k schtemowemu zhónku stożili.

Tak pschihnde stary Ado tola hischcze k pożledniemu wotpocżinkej. jnz.

Přilopk

* **Dźiwji žo w Neckaru k pilop.** S Heilbronna žo powě, so pschi hrajkanju pschi fabrikskim kanalu wěli Neckara wutoru 9 lětna dźiwka do wody padże a žo podnóri. 7 letny hólczk spyta holzu wutkhowacz, tola pschi tym też wo žiwjenje pschińdże.

* **Czah pschejedże tři krowy.** Pola Berlinchena we Marzu pschejedże wjeczorny czah druhi dżeń žiwatkowy 3 khcżesene krowy a jenu telczku a je tyrhowaze zwonkadź. Krowy běchu žo i pałtwiczkja wuhobyhe a běchu zwézaj lokomotiwy po kolijach czahej napschecżo běžałe.

„Tak, nětko widźiśich, paducho?“

„Haj, czohodła njeje žo ruczisicho k tomu měł!“

Mamy zgganow wschudże na ćwěcże. Ssu w Jendżelskej a Kalifornikej, w Afrizy a Peru. Woni kradnu w Alaśy a na Haiti a měschcża i kofejowoje žyndliny w Argentinskej a i ruki w Khinje. Woni žu wschudże. A hdyž ras powětrowa łódź poleczi na mězacźk, prěni sthowani žobupuczowarjo budża nětoršt zgganjo.

Kajke powołanje maju? Każ wot czasow Hadama. Konikupitwo, herzowstwo, kótkarstwo, hušlerstwo, wěschczerstwo, kelkerstwo a podobne powołanja. Saamo wichodnózna Amerika je bjes muzy psched zgganami, kiž jako solidni pschemyślnizy, je solidnymi wupokasami, na prastarych awtach i kradujenym benzinom a na njespłaczenych wobruczach po tych 48 statach pachaju. Prescho, wěschczo, lěnikujo, bjes pschestacża žo rosmnožeju.

Ale cżohodła hakle do Ameriti pohladacź? Mamy też dosć zgganow pola naš. Kak žo dże naschim zgganam? Wokoło tyhaj zgganow padże we žwětowej wójnje jako némzy wojazy. Wjazy hacż 10 000 madżarskich zgganow padże za Wulherstu.

Tu wiża złomjany wěchcż na jabłoni a to na drózy mjes Hamburkom a Barlinom. Tam hischcże wiżaju druhe, wulke a małe, jednore a sjenoczene. A powedaju: Tamle naš pucż wjedże, je naš telko a telko muzow, žonow a dźeczi. Tu leża kamjenje a halożti pschi rospucżu. Dešti i hoždżemi, kosće we wóhnjischczu. To žu zgganske „nowiny“. S politiskim a lokalnym dźełom, i powěsczemi wo wuzudożenjach a se šmješkami. Pschetož zgganjo maju też krasne žwójbne šmješchki, kiž žo pak bohużel wojsewicż njemóża. Pišmiki buchu žo hnjeschke.

* **Cżežke njewjedra w Franzowskej.** Se St. Nazaire žo powě, so je tam na wżach njewjedro zyle ypodźiwne šmjesbożenja sawinowało. Se žylnymi błyskami a elektriskim pschepjezjom w powěrhu žo žylnosć elektriskeho pruda w nakrajnych powodach tak powyschi, so w mnohich twarjenjach wschelakich wżow i łašapnjenju miliny a wohnjam dóńdże.

* **Sznadna hjesdźelosć w Franzowskej.** W krisy poknje hjesdźelnych je žo w Franzowskej w pożlednich tydźenjach rozsudżaze wobrocżenje k połepschenju stako. Licżba pschipowědżenych hjesdźelnych, kiž hischcże we haprleji 51 800 wuczinjesche, je žo hacż do 16. meje wo 6 500 na 45 300 snižika, to je wo wjazy hacż 12 procentow.

* **Rom ma nimale milijon wobydlerjow.** 29. haprleje 1931 běsche w Italskej ludliczenje. We hłownym měsce Romje naliczichu 999 769 wobydlerjow. Mjes tym je Rom nětko do rjada milijonskich městow satupiko. Jako Rom w lěcze 1871 sa hłowne město Italskeje postajichu, wobliczachu jeho wobydlerstwo se néhdże 250 000.

* **Pomnik sa pschejmjenych podmórjenjerje łodźe „Titanic“.** Pschichodnu wutoru wotkrnje žo we Washingtonje pschi brjohu Potomac-rěki blizko Lincolnoweje postawy pomnik sa mužow, kiž w lěcze 1912 pschi podmórjenju parnika „Titanic“ žwoju smjerczj namakachu, so bychu so žony a dźeczi wuthowale. Stary jekteiar Stimson pomnik wotkrnje. Pomnik žu natwarili se pschinoschkow amerikanskich žonow, na sbérzy wobdźeli žo 20 000 žonow.

Swójbne powěsće

Semrěsej: Augusta swud. Schleglowa, wumjenkatka w Brěžni pola Kamjenza, 84 lět. — Marja Schimenzowa w Semjazach-Tumjazach, 84 lět, khowanje budże jutre pjatk pop. w 3 hodź.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

43. dodawk k porjadej wo queninskich dawkach sa město Budyšchin je 23. haprleje 1931, kiž wopschija pospaczenja wo dawku na kócki, je dowoleny. Jednu kajti dodawk je na cżornej desce w Radnizy dwě njedźeli dołho k wohladanju wupowěšnjeny.

W Budyšchinje, 28. meje 1931.

Měschczanska rada — Dawkowanja.

Hospodarski rozlhad.

Wótrk 28. rózownika 1931.

Wczerawše urzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 šwajc. frankow	81,00
1 jendźelski punt	20,43	100 češkosł. krónow	12,451
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,431

Barlinska burza wczera dale słabnjesche. Pschi spocżatku dnje žo sterucżenje jewjesche. Tute bórzy popuschczi. Też na wikach i dołżnymi a rentowymi liscżinami běchu kurzy słóżene.

Produktowe wiki běchu mérne. Sa pschecżuz w hotowym sornje žonych płacżinow njesłapiwachu. W termijonwym wikowanju běchu płacżiny seslabjene. Rožka bě žadna, kiž płacżina w hotowym sornje wo 5 pj. postupi, sa pożdżiche termije běchu płacżiny powyschene. Wowsk bě pornjo wutorje wo 5 pj. twischi. Wczera płacżesche zentnaŕ

w Barlinje:

rožki 10,15—10,25 hr., nasymnjekeho jecżmjenja 11,35—12,10 hr., wowsa 9,00—0,80 hriwnow,

w termijonym wikowanju:

za mejo: pschecżiny 14,20—14,25 hr., rožki 10,65—10,80 hr.,

za julij: pschecżiny 14,55—14,80 hr., rožki 9,97½—10 hr., wowsa 10,21½—10,20 hriwnow,

za septembr: pschecżiny 12,30—12,23½ hr., rožki 9,45—9,43½ hr,. wowsa nat 8,72½ hriwnow.

Nětotre płacżiny i wobrocżenjach Drježdżanskich wikow.

Žiwe kachi 1,50—5,00 hr., tuny stare 3,00—5,00 hr., mlodźiczki 3,00—5,00 hr., kacżki 1,70—2,00 hr. hušu 1,60—1,70 hr., truthi 1,50—1,70 hr. a mlode kury 1,30—1,50 hr., jabłuka 30—60 pj. Wěrny zentnaŕ 4,50 hacż 5 hr., wo puneze 5—6 pj., seleny kał 35—40 pj., běły kał 15 pj., cżerwjeny kał 25 pj., jedźna łodyha 8 hacż 10 pj., zyble 18—22 pj., karoty 15—25 pj., kulerepa 10—12 pj., krěn 80—90 pj., rjetkej 15—30 pj. a buttra 1,50—1,80 hr., jeja 9 pj., łóżata 2,50—3 hr.

Wiki rěznehu skotu wczera w Drježdżanach.

Sdźiwatych dnjow dla wotmeja tutón tydźeń jenoż jónu skótne wiki w Drježdżanach a to bě wczera. Howjada žo nimale derje pschedewadowachu, napschełdk wiki trochu wjasnychu. Cżełata jara derje dźěkchu a tehodła płacżiny trochu poskupichu. Skwinje měješchu tehornuja derje wiki pschi dotalnych, skerje porjedżenych, płacżisnach.

Sdźenjske pschehladowanje

pjatk 29. rózownika 1931:

w **Panczjach** w hoscżencu bop. w 9 hrosch. grakowe pżeczadło, mydlowa mucżka, kachle, wobruczowa crema, w **Praworžjach**. kupay šeidu žo pschiw. w 1 hodź. pola wóik na podlohu,

kublerja Lehmanna: sofa, mjechki stolaj,

w **Bikkopizach** na žudnistwje dop. w 9 hodź. wschelake mebje, radio, motor 3,5 PS, cżažnik, mandolinje a wschelake tuchi, kochunowy kamor,

w **Bjesbowach** w hoscżencu dop. w 10 hodź. krowa,

w **Nohalnje** w hoscżencu pschiw. w 1 hodź. gramofon.

sobotu 30. rózownika 1931:

w **Kulowje** w Schczěpanez hoscżencu pschiw. w 12 hodź. mebje do kuchiny a wobydlerskeje stwy.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo za tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płacżizny za złotej hriwnje					
	27. 5.	28. 5.		27. 5.	28. 5.
Pšenca	2-6-288	286-58	jony	19 21 0)	19 21 0)
rožka	2 2 201	18-8 01	voka	24 16 00	24 16 00
naz. jecżmjeń			nadre hrowy	15-16,5	15-16,50
nat. jecżmjeń	2 2 21	2 2 4	bolte lupiny	22-27,0)	22-27,00
wowsa	193 1 6	193-1 6	zeradella	65 - 74	68 - 72
kukurica	—	—	raps. wosnik	9-10,20	9-10,20
Pšenč. muka	3 38,70	3 38 9	lany wosnik	14 14,20	14-14 20
rožana muka	26 8,5	6 - 5,5	pocn. molasa	—	—
ps. wotruby	15-15,20	15 15,20	hórnj. kruški	—	—
rožane „	14-14,70	14-14 7	syno, 50 kg	1 7 -1,90	1 7 -1,25
raps	—	—	hrana sloma	0,7 -0,90	0,20 0,9)
hrócki Viktor	6 3 ,0	26 31 (	pšenč. „	0 8 - 75	0 8 0,0 72
lane symjo	—	—	wowsna „	0 75-0,90	0 70 0 85
pjeluški	25-30,00	25-30,00	seno	0 65 0 80	0 65-0 75

Jězdny plan automobila mjez Budyšinom a Kamjencom

płaciwy wot 15. meje 1931.

wot Bischofswerda								Zwizki k cżahom:						
	W 5,5	—	:9,06		12,20	14,50	:17,32	z Wjelcina - - -	wotjědże	:11,02	*15,54	20,01	22,22	23,58
	W 6,12	—	10,19		14,05	16,27	:18,41	do Budyšina - -	wotjědże	9,05	*14,19	19,00	:21,39	22,22.
	4,26	—	:8,42	11,05	11,13	14,40	:18,13	ze Zhorjelca - -	přijědże	:11,05	15,20	:19,24	:22,04	0,31
	5,34	—	:9,27	11,49	12,23	15,53	:18,58	do Budyšina - -	wotjědże	:10,21	14,08	:18,42	:21,20	23,19
	W 5 51	5,51	8,24		11,35	15,16	18,13	z Wjelcina - - -	přijědże	11,05	14,43	20,16	—	**23,54
km	W 6,36	17	8,54		12,01	15,43	18,44	do Budyšina - -	wotjědże	10,35	14,15	19,48	—	**23,25

Auto wotjědże z Budyšina do Kamjenca								: = spěšne cżahl.	Auto wotjědże z Kamjenca do Budyšina					
0		6,56	7,00	10,22	12,00	14,10	16,45	20 06	z Budyšina, dwórniška - -	8,11	8,55	13,25	18,20	20.30	22,15
0	0,20	6,56	7,0:	10,24	12,02	14,12	16,47	20,08	Budyšina, pósta - - -	8,09	8,53	13,28	18,18	20.28	22,13
1	0,20	6,58	7,05	10,27	12,05	14,15	16,50	20,11	Budyšina, „Serbskeho Doma“	8,07	8,51	13,20	18,15	20.25	22,11
2	0,25	7,00	7,07	10,29	12,07	14,17	16,52	20,13	† Budyšina „Hosć. Kronprynca“	8,05	8,50	13,17	18,12	20.23	22,10
3	0,2 :	7,03	7,10	10,32	12,10	14,20	16,55	20,16	† Ratarjec - - - - - -	8,02	8,48	13,14	18,09	20.20	22,08
5	0,40	7,05	7,13	10,35	12,13	14,23	16,58	20,18	† Třoch Hwězdow - - -	7,59	8,45	13,11	18,06	20.17	22,06
7	0,60	7,08	7,17	10,38	12,17	14,27	17,02	20,21	† Błohašce - - - - - -	7 55	8,41	13,08	18,02	20.13	22,02
8	0,75	7,10	7,21	10,40	12,21	14,31	17 06	20,24	† Dobšćanskeho puća - - -	7,53	8,38	13,06	18,00	20.09	21,59
10	0,85	7,12	7,25	10,42	12,25	14,35	17,10	20,25	Pěčno - - - - - - -	7,51	8,35	13,02	17,57	20.05	21,56
12	0,0	7,15	7,28	10,45	12,28	14,38	17,13	20,28	† Libonja-Čornec - - -	7,47	8,33	12,59	17,54	20.02	21,53
13	0,1	7,17	7,30	10,47	12,30	14,40	17,15	20 30	† Puć do Pozdec - - - -	7,45	8,31	12,57	17,52	20.00	21,51
14	1,10	7,19	7,32	10,49	12,32	14,42	17,17	20,3 :	† Lejna - - - - - - -	7,43	8,29	12,55	17,50	19.58	21,50
15	1 20	7,22	7,35	10,52	12,35	14,45	17 20	20,35	Lejna, hoscénc - - - -	7,40	8,27	12,53	17,48	19.55	21,48
16	1,30	7,24		10,54		14,47	17,22	20,37	Zywic, hoscénc - - - -		8,25	12,51	17,46	19.53	21,46
17	1,40	7,26		11,55		14,50	17,25	20,39	† Swinafnje - - - - - -		8,22	12,49	17,44	19.50	21,43
19	1,55	7,29		10,59		14,54	17,29	20,43	Klóštra Marijnje Hwězdy -		8,20	12,46	17,41	19.46	21,41
20	1,55	7,31		11,01		14,56	17,31	20,44	† Křížny puć Jawor-Miločicy -		8,18	12,42	17,37	19.44	21,39
21	1,70	7,3 :		11,03		14,58	17,33	20,46	† Mikcje (puć do Halštrowa) -		8,15	12,40	17,35	19.42	21,37
23	1,90	7,37		11,07		15,2 :	17,37	20,50	† Thonberga, hoscénca - - -		8,11	12,37	17,33	19.38	21,33
25	2,00	7,39		11,09		15,05	17,40	20,52	† Brěžnje (puć k dwórnišću) -		8,09	12,35	17,31	19.35	21,30
26	2,10	7,41		11,11		15,07	17,42	20,54	† Brěžnje (hosć. „Krónpryne“ -		8,07	12,33	17,29	19.33	21,28
26	2,20	7,43		11,13		15,09	17,44	20,56	† Reifec kachlerńa - - - -		8,05	12,31	17,27	19.31	21,26
26	2,2 :	7,45		11,15		15,11	17,46	20,58	Kamjenca, „Słónca“ - - -		8,04	12,30	17,25	19.29	21,25
27	2,80	7,47		11,17		15,13	17,48	21,00	†Kamjenca, płanafnjo - - -		8,02	12,27	17,22	19.27	21,23
28	2,30	7,49		11,19		15,15	17,50	21,02	Kamjenca, dwórniška - - -		8,00	12,25	17,20	19.25	21,21

Jenož wiki (sobotu) | Jenož wiki (sobotu)

Zwiski ze żeleznicu:

	8,09	12,25	—	15,31	19,30	22,35	z Kamjenca - - -	přijědże	—	7,33	11,12	16,59	—	21,15
	9,43	14,02	—	17,08	21,16	23,58	do Drježdź, hł. dwóra.	wotjědże	—	6,08	9,41	15,19	—	19,35
		13,33	—	17,11	—	21,35	z Kamjenca - - -	přijědże	—	7,58	—	14,46	—	19,45
		12,41	—	12,20	—	22,40	do Biskopic - - -	wotjědże	—	6,50	—	13,42	—	18,42
	8,17	13,12	—	18,00	18,00	21,37	z Kamjenca - - -	přijědże	—	7,36	13,00	15,12	19,03	19,08
	9,00	14,03	—	18,45	18,45	22,30	do Zleho Komorowa	wotjědże	—	6,51	11,19	14,30	18,19	18,19

Dalše wukazuje zarjadnistwo za awtowy wobkhad w Budyšinje na Tŕšlanskej dróze 45, dalokorěčak 2561.

Za krótke jězby baš do 2 km płaći so 15 pj. † = Tu zastawa jenož po potrěbnosći. * Jenož sobotu. ** Sobotu a njedźelu

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec kniht. čišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo sćěhowkam čełneno znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 122 — Budyšin — Pjatk, 29. meje 1931 — Bautzen — Lětnik 90

Wólby do sakskeje ratarstwoweje komory

Přichi wólbje do sakskeje ratarstwoweje komory je žo sa liščinu nazionalnych sozialistow 12 719 a sa landbundowu liščinu 7800 hłosow wotedało. 100 hłosow je žo rozpjerschilo. Nazionalni sozialistojo wyjkaju, so nětko sakske ratarstwo wobkněja. Je tomu woprawdźe tak? Hdyž sebi landbundowu liščinu wobhladamy, na njej jenož rjećerskublerjow a druhich wulkich kublerjow namakamy. Tuchi su přichežo w ratarstwowej komorje hranu dźerželi a sakonje na swój wužitk dźěłali. Toho dla žo stónčnje mali ratarjo nabyli. Zadachu sastupjerjow je swojeje brjedźiny. Tych na liščinje nazionalnych sozialistow namakachu. Ke kajkej stronje žo tuchi wólbni kandidatojo dźerżachu, bě wusnjelerjam stónčnje wšcho jene, jenož so sajimy małeho ratarskeho sastupuja. Tak je so stało, so je landbund přichi wólbje podležał. Landbund je sebi samych rjećerskublerjow sa wjednikow wuhwolił, někto widźi, so je žo přichi tym na wopačnym puću jadnudźił. Se strony žerbskich ratarjow njeje žo nětkole nichtó wo wólby starał. W ratarstwowej komorje wschaf žo też wo prawa žerbskeje rěče njejedna. Přichežo pak by sebi nahladnosć žerbskeho ludu žadała, so by też tam swojich sastupjerjow měł.

Zastojnicy so před nowym skrócenjom mzdy wobaraja

Powěsć, so znadź žo i přichodnym nuzowym wukasom mzda sastojnikow znowa skrócźi, je mjes sastojnikami wulki njemér budźiła. Swjazk němskich sastojnikow je brjedu do Barlina zhromadźisnu swolał, kotraž žo i powěsćenji wo hrožazym nowym skrócenju mzdy sabrachse. Hižo po prěnich rjekowach swjatkowcho přichodnyh Filigela wo skrócenju mzdy žo přichitomni wótsje górschachu. Hdyž žo přichodnja němšenmu finanznemu ministrej za wotpohlad dźakowachse, so chze na kóždy pad kóždemu nowemu wottwarjenju mzdy sadźewacz, minuty trajace harowanje a hwisdanje jeho rjekowa pohłuchi. Hakle přichodnyh dnjowe napominanje, so žebi sastojniży žami i tajkim počzinanjom wušpěch swojeho wojowanja skaza, samo herjerkarjow směrowacz, so mózesche žo zhromadźizna ke kónzej dowjesć.

Swjatskowy direktor Lenz w swojej rěči, kotraž bo wopjet i harowanjom přichetorje, mjes druhim praji, so žo sastojniży hacz dotal njejsu sapowědźili, žo po swojej samoźnosći přichi powschitkownym nuzowym woporu wobdźěliće. Kóždy dyrbjał pak po swojim samoźnju dawki dawacz. Wulki njemér namjet pola sastojnikow budźi, so dyrbi dźerżaza přichiłoha sa prénje dźěso wotpadnyć. Wobžebje dyrbi so wopomnić, so tajne njepokojenje dźěl sastojnikow **politiskemu radikalismej do rukow honi.** Sastojniży su ta to, so by žo njesabłužerjam pomhało a so bychu so sozialne wudowbywanja zakhowale, a žada solidarisku wopornjwosć zyłeho ludu. Shromadźisna jenomyślnje wobsamknjenje přichija, w kotrymž žo praji:

„Nětkole, hdźež sa nowym skrócenjom mzdy přichego wótsischo wokaju, njech bo se wschej zaśnoseju praji, so sastojniży skrócenje mzdy a kóžde wobesite počeženje njemóża snjesć. **Wscha wěra do prawa a prawdosće žo i tym posłuzbi.** Sjednocźeni je žiwojimi wjednikami i zyłeje Němskeje shromadźeni wschitkich samolwitych w stacze na to kedźbliwych cźinja, so scźerpnosć sastojnikow nowe prubowanje počeženja njesnjeze.

Socialdemokratiske wobzamknjenje

W pośedźenju sozialdemokratiskeje němskobejmskeje frakzije je žo po rosprawje dr. Breitscheida po wjazyhodźinskim rosprajenju wobsamknjenje přichijało, w kotrymž žo mjes druhim praji:

S pohladom na trajazu hospodarsku krizu na sozialdemokratiska němskobejmska frakzija sa žiwoju winowatosć, wschě politiske mozy k mjerowej a sozialnopolitiskej fronce dowjesć, so by sa sakhowanje a połepschenje žiwjenjowego wudźerżenja dźěłacźerskeje worschty wojowała.

Frakzija na prěnim měśnje žada, so žo wschě statne finanzne srědki napinaju, a so žo wschě hospodarske srědki nakoža, so bychu žo njesabłužerjo psched sahubjenjom wobarnowali, a so by žo konjunktura wožiwiła.

Wona pśed wschěmi planami warnuje, podpjery dźěłenjemcźerjow, sozialnych a wójnskich rentnarjow skrócźeć.

Přechode wschěm žada, sa bychu žo samožnym dźělam wobwohlerstwa dawki nakładne. Sso i nusu njesabłužerjow bźeżo, budźe žebi němski lud žiwojeje wulkeje samolwitosće dyrbjeć, wědomy być, a hotowy, wobžebity powschitkownu krizowu dawk přichewsacz. Dokelž je žo dopokosało, so naprawy, kotrež je knježerstwo pschećiwo **sdrożenju chlěba** cźinilo, niczo njepomhaju, dyrbja žo hnydom zła sa chlěbowe žito a pizowadła sniźicz.

Njesnjeźnje přchiběraza nuza a rozcźaze roshórcźenje ludowych cźrjódow hrosetej, k cźeźkim smutkownopolitiskim schmjatanjam dowjesć, hdy by žo njedźiwajcy wschego warnowanja spytało, sjawne finanzy jenostronscy na schkodu krizownych woporow wustrowicz.

Landbund nowe cła žada

Přchedźydźidstwo a němskobejmska frakzija němskeho wjeńneho luda stej na žiwojim sjeźdźe w Münsteru we W. 28. meje politiske połoženje rospraźikej. Přchi tym žo wo cźeźkim wostrošćenju po njewusłpěchu Genfskich wuradźenjow a wo wuwostaczu pschepschinajcych naprawow sa schkitanje wudźełkow ratarskeho hospodarstwa sforźiło. Stronine pschedźydźidstwo a frakzija wocźakujetej, so žo i diplomatiskeho njewusłpěcha swonkownoho ministra Curtiusa wotpowědaze cźeźerki wotwodźa, a so žo sa najkrótscźi cźaś na podlożku zlowneho połnoźnożnjenja schkitaze za sa ratarske wudźełki sarjedu. Jeli so by žo knježerstwo pod cźišcźerom sozialdemokratije tymle nazionalnym a hospodarskim žadanjam sapowědźiło, by to na stejiscźego němskobejmskeje frakzije a stroninebo pschedźydźidstwa wrócźo skutkowało. Stronine pschedźydźidstwo a frakzija njemóżetej žebi wot pschichodnebo nuzowego wukasa składne połapschenje wobsłužnoscźow lubicź, jeli so němske knježerstwo sa reparazijskim praschenjom njepschinnje, a jeli so je wschej jaźnosću njewupraji, so němski lud njemóże tributowe cźeże njesć. Sstorowe dyrbi stónčnje płacźicź: Najprjedy khlěb, potom reparazije.

Franzowski wojeński lětał w Trieru přchistajił.

Schtwórtk přchipołdnju je na lětanischcźu pola Trierа franzowske wojerske lětadło 31. lětarskeho regimenta přchistajło, kotrež bě i dwěmaj seržantomaj wobhadźene a je Parisa přchilecźa. Lětarjej prajischtaj, so stej žo pola Diedenhofena sabludźiłoj. Policija je lětadło jebrała a lětarjow pschehladschała.

Cźežke njezboże při trělenju z torpedami

W Eckernfördeskim mórskim salіwje je žo schtwórtk dopołdnja cźeźke njeboże stało. Přchistajenjcźy spytowarnje torpedow torpedy pruhowachu, přchi cźimż je jedyn torpedo jako tak njenowany wokolny abo fujerschny běhak wupokasa. Torpedo do cźołma sawadźi, kotryż tyhaz metrow i boka stejescźe a w kotrymž tři wobžedy jedźachu. Wón cźołm pschera, so žo podnóri. Jedyn starschi dźěłacźerž žo sa desći dźerjeźche a mózesche žo wuthowacź. Jeho žona a jeho přchichodna dźowka, kotrajž běchtaj i Barlina na wopyt přchichoj, bo do hłubiny sczahnyschtaj. Jeju cźeźke stej žo pozdźišo namakałej.

Nowe pólske knježerstwo

Dotalnemu ministrej Prystorej je žo poradźiło, rucze nowy kabinett sestajcź. Jemu pódła Prystora jako ministerskeho pschedźydźy přchijatkuschetaj jako finanzny minister Jan Piłsudtski, bratr marschalla Piłsudtskeho, a jako **wikowańskі** minister general Zarzycki.

Domórowski strajć žo skónczi.

Mjedowa swada w Dombrowskim wuhlowym rewěrje je žo schtwórtk přchipołdnju we Warschawje i rosrěźazym wuzbudom skónczita. Hórnizy žu rosrěźazy wuzbud přchijeli. Stejischego dźěłodawarjow njeje hischcze znate.

Katolske knježerstwo w Belgiskej?

Wjednik kchesćijanskich demokratow Poullet je žo kralej sapowědźił, nowe knježerstwo wutworicź. Na to je kral wjednika katolskeje frakzije w žejnje, sapósłanza Renkina, namolwił, so by knježerstwo sestajał. Tón je k tomu swólniwy, jeli so jeho pschećeljo w žejnje tomu přchihłosuja.

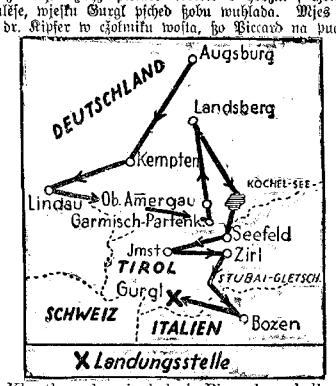

Khartka pokazuje, kak je Piecardowy ballon we wysokim powětře tam a sem lětał.

Zlećenje do stratosoweje sfery so poradźiło

Do Innsbrucka je schtwórtk popołdnju powěsć dospła, so stej profesor Piccard a jeho pschewodźer dr. Kipfer brjedu wjeczor w 10 hodźinach je swojim ballonom na lodowzu pola wjeski Gurglera cźakaj a strowaj pschistajiłoj. Tam žo i expediziju, kotraž bě žo jemu na pomoc pósłała, setkachtaj. Profesor Piccard praji, so je hacź do wyšokosće 16 000 metrow dospił. Ballon a instrumenty žu njewobschkodźene, dokelž je ballon na **śneh padnył**, pschi cźimż je žo mało satschaź. Městno, na kotrež je žo ballon pschistajił, 2500 metrow nad morjom w Oetztalskich Alpach leži.

Po pschistajenju staj Piccard a dr. Kipfer hischcze we cźołmiku wostałoj, so bychtaj žo rosbladałoj a zwitanje wocźakałoj. Hdyž Piccard wokoło 6 hodźin i cźołmika wulećе, wjesći Gurgl pśched žobu wuhlada. Mjes tym jo dr. Kipfer w cźołmiku wosta, ja Piccard na pucź ke wjesći dospita wyšokosć bě 16 000 metrow. Wjesći nje mózno było, so wo dnjo hłubje dele pnischcźi, dokelž je pschehorzo było. Ballon je žo we wyšokosći 4000 hacź 6000 metrow dźerżał. Hakle w chłodnischej nozy bě mózno, dźeł pkuna wotpuschcźeć. Piccard pschistajił, so je zbožowny był, hdyž je pśched žobu znehowu runinu wuhladał, ke kotrejž mózesche bjes strachа pschistajcź.

W žiwojim telegrammje Piccard praji, je je kražne leczenje do stratosoweje sfery měł. Wjele wobeźnoscźow je dyrbjał pschewinyć, tola je k wotmyślenej wyšokosći dospił a je tam moh dźěłacź. Hakle hdyž bě žo žlózo ekowało, je mohł stratosowu sferu wopuschcźeć. Potom je ballon hischcze w troposowej sferje, kotraž wot 9000 hacź 15 000 metrow wyšokosće doźaha, 16 hodźin dyrbjał pschebywacź.

Piccard hacź k wotwjejenju ballona a cźołmoweje kule na měśnje pschistajenja wostaje. Praji, so ma wulke pozadanje za sjanjom, dokelž wot 48 hodźin njeje niczo spał. Blížschi cźaś chze k tomu wuzicź, so by žiwoje sapiści a wobdźełowanja wědomotnje wobdźěłał a wunoschk sjawnosći pschepodał. W tu chwilu to njeje mózno, tola może rjec, so je jeho nadobdźenja wjele hódne, a so dyrbi žo i lětanjom do stratosoweje sfery pokracźowacź.

Zjězd francowskich socialdemokratow w Toursu

Sjězd franzowskeje sozialdemokratije w Tourfu je wobsamknjenje pschijał, w kotrymž so žada:

1. Dospołne a runocžažne powschitkowne wotbronjenje w internazionalnym a nazionalnym naslupanju;

2. nakoženje runowprawosče sa wschě staty we wotbronjenistim praschenju;

3. sozialistiska strona so sapowědźi, sa wójnske wudawki měschčanskich stronow hłosowaćej;

4. stajne wojowanje pschećiwo wojeršenu systemej měschčanstwa (burzoasije);

5. wojowanje sa wotwojeršenje swobodneho paßma pschi němskej mjezy.

Fascistojo přećiwo bamžej

Dwě kompagniji pěschkow w Romje sakhód do Vatikana strażujetej. Policija je dyrbjała wospjet farkoćiś, so by cząhi antikatolikich studentow rozehnała, kotříž wołkało: „Sdkawa faleismej! Sdkawa Mussolinej!“ po dróhach cząhachu. Někotre wokna universitneho twarjenja su kamjenje mjetałe wubili.

Kaž je ſ derje wobhonjeneho městna słyschećź, su diplomatojo mjes bamžom a jeho fascistiskimi njepschećelemi pożrědkowali. Dźělo „Katolskeho cząna“ budże so we wěstych mjesach dźerżeć. Po hačź dotal nejpotwjerdźenych powěsćach je pjeza bamžowu nuntius ſ italskim ſwonkownym ministrom Grandiom dlěše rosrěčenje dla potłóčenja fascistiskich njepschećelnoscow měł. Pschi tychle njemčerach je so pokasało, so bamž je swojej duchownej mozu hišće italski lud wobkniježi.

Wobkhad mjes Vatikanom a Madridom so sastajił.

Vatikan hě muža, kotrehož hě schpaniske nowe knježerstwo jako pósłanza do Roma póstałko, dla jeho njepschećelstwa k zyrkwi wotpokasał. Schpanistki ſwonkowny minister Lerroux je nowinam sdźěli, so druheho pósłanza sa Rom njepomjenuje.

Ruski podmórski čołm na dnje morja wostał

Ruski podmórſki czołm „O“, baltiskemu wójnskemu łódźstwu słuschazy, je pjatk pschi swuczowanju w finſkim salíwje pod swjerchom wody wostał a njeje so wjazy pokasał. Pschiczinny tohole njeschoża, kotrež je so ſ druhim ruſkim podmórſkim czołmom sdźělko, njejsu so dotal swěſcźile.

Dwě łětadle, hnydom na městno njeschoża póstałanej, slej wolijowe blaki swjerchu wody wohladachej. Pomotne łódźe so prózuja, podmórſki czołm na swjerch wody wuczahnyć. Tole dźěło pak je jara cząežke; pschetoż morjo je na tutym městnje nětdźe 80 hač 100 metrow hłuboke.

Wězywustojni na tym njedwěkuja, so 35 muži žywe muſtwo w podmórſkim czołmje njeje wjazy žiwe, dokelž powětrowa nahromada podmórſkeho czołma dłeje dyšli njeci dnjow njeschoſaha.

Ratařska konferenca balkanskich krajow w Sofiji

Ratařska konferenca balkanſkich krajow je so srjedu w Sofiji w pschitomnoſći wotpóſłanzow a diplomatiſkich ſastupjerjow balkanſkich ſtatow wotewrěła. Sa konferenzneho pschedsydu su prjedaſoſcheho ratařſkeho ministra Waßiljewa a ſa měſtopschedsydow wjednikow jenotliwych wotpóſłanſtwow wuſtajili. Na konferenzu su wotpóſłanzow póſtałe Grichiſka, Bołharſka a Turkowſka, mjes tym so je Ruſka jenemu ſastojniſej ſwojeho póſłanſtwa w Sofiji porucźiła, ſo by konferenzyne dźěła jako wobkedźbowar ſledował. Juhoſłowjanſki a albanſki wotpóſłanzy njeſu hač dotal pschiſchli.

Strach před kóncom swěta w Stambulu

W Stambulu (Konſtantinopolu) bě ſo lud ſ powěſću do hroſy dał, ſo budże nóz ſe 24. k 25. meji pósledniža, kotraž je cźłowjeſtwu wotſudźena. Tyhaſzy Turkow a Grichow bojaſni na dróhach na kónz ſwěta cząkachu. Direktor ſtatneje wobkedźbowańnje wjedra njemějeſche ani wokomika měra dla njepschestawazych telefoniſkich napraſchenjow ſtruchłych ludźi, kotříž chžychu wědźeć, hač ſo na njebju apokalyptiſke ſjewjenja pokaſuja. Haczrunjež ſo nowiny prózowachu, ludowe powědanje ſ wocźiſkanjenom wobrazow wuſmějechu, njemóžachu tola pschiwěrkatemu ludu ſmjerowacź. Hakle hdyž bě ſo nóz ſtrachom minuła a „ſenja hiſchcze njepschemėnjena twjerdże ſtejeſche“, wobydleſtwo ſaſo wodchyli.

S khwilenu ſo pschezo ſaſo kónz ſwěta pschipowěda. Pósledńje tajke pschipowědanje bě wěſchczenje profesora Portly ſ Michiganſkeje univerſity, po kotrymž dyrbjeſche 16. dezembra 1919 kónz ſwěta pschińcź. Druhi po wěſchczenju, na egiptowſkich pyramidach namakanym, kónz ſwěta 6. februara 1920 wotczakowachu, mjes tym ſo amerikaniſke wěſchczenje ſudny dźeń ſa 6. februara 1925 dopředka praji. Druhi chžodża kónz ſwěta ſe wſchelakich bibliiſkich měſtnow na lěto 1934 wobliczieź. Schtóž dhe baptiſtiſkemu předarjej Palmerej Blackej wěrieź, móže ſo ſrjedź lěta 1939 na kónz ſwěta pschihotowacź. Najmudriſchi pak ſu cźi, kotříž ſo Pawołowych ſłowow dźerża, ſo ſudny dźeń pschińdże kaž paduch w nozy.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 29. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Wo rospołożenju niſinow a wyſchinow ſo hiſchcze wjele pschemėnilo nejje. Nikiny ſ wječora naſche wjedro pschecźo hiſchcze wohrożuja, ale tak dołho hač wětrу ſ ranja duja, wobkhowamy kraſne wobſtajne wjedro. Schkleńza pokaſuje dale na njewobſtajne wjedro. Wjedraſnje mėnja, ſo ſu njewjedra mózne. Hdyž ſo wětřik ſ wječora wobroći, pschiſchći nam ſuſe powětrу a potom tiwa nam ſaſo deſchćik. Rańaſ wo mily deſchćik ſaſo nutrnje proſy. W ſemi je hiſchcze włohi dołcź, tola ſwjeſchna ſkora potrjebuje ſmjeſchenje a wokſchewjenje. — Suſle ſobotu ſthadża ſtónczko 3,47 hodź. a thowa ſo 8,09 hodź. Mšačkź ſthadża wječor 7,17 hodź. a khowa ſo rano 2,34 hodź. — Wječera wječor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer we dnju +33. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hyarometer —3, thermometer we nozy +22. Wuhladu na malo ſo pschemėnjaje wjedro.

— **Puczowarjej wokolo ſwěta** wopytaſchtaj wječera popołdnju wudawarnju „Sserbſtich Nowin“, amerikaniſki Juhoſłowjan Vaſa Sekulića a Němc ſ Gdańſka Jurij Gemuſch. Prwſchi, 43 lět ſtary, je 17 lět w Amerizy pschebywał a wo tam 8. ſeptembra 1930 we Slowonym měſcze Sjednoczenych Statow Waſhingtona ſwoje puczowanje wokolo ſwěta naſtupił. Wón puczowaſche pschez Kanadu, Labrador, Nowofundlandſku, St. Johns, po najkrótſchim puczu ſ łódźu do Liverpoola w Jendźelſſej, dale pschi do Londona, ſ łódźu do Franzowſkeje a ſaſo pěſchi dale do Belgiſkeje a Hollandſkeje, hdźež ſo won ſ Gennefom ſeina a wot tam hromadże puczujetaj. Sa 10 njedźel ſhromadneho puczowanja po Němſkej je Sekulicź dopołnje nėmſki nawuknył, rěcźi dołha hižnje 7 rěczow. Puczowarjej pschińdźeſchtaj ſe Shorjeſza do Budyſchina a Sekulicź je hač ſem 19 640 km pſchepuczował. Dozwla pak trjeba 40 000 km. Jeju dalſchi ſmėr ſu Drježdźany, Cźěſkoſłowakſka, balkanſke kraje, orientalſke kraje, Egiptowſka, ſ Arabſkeje chcetaj ſo ſ łódźu do Auſtralſkeje podaćź. Wot tam do Połodniſkeje Ameriki. Potom ſaſo pěſchi pſches zylu Ameriku do Waſhingtona, hdźež ma puczowanje ſa ſchtyri ſta dotónczene być.

— **Pschewjeſanje wobthoda.** Kaž ſo dźenja ſ nawěſchtkom woſwěti, je k. Arnoſcht Ruhner wobthod techniſkeje wolijowe a tukowe Curt Scheibenhauer naſt. w Budyſchinje na Žitnych wikach cźo. 7 pschejwſał. Proſwjany wo wobkedźbowanje nowěſchicźa.

— **Twarſka nalutowarnja Sjednoczenſtwa pschećelow Wüſtenrotſtich** w Ludwigsburgu we Württembergſkej wotmě pjatk wječor w Měſchčanſkej jahrodze roſſajnjenſki pſchednoſchk. Na ſajnjych powſchitkownje ſrozumliwych pschikładach roſkaſi rěcźnik lěpſchiny twarſkeho lutowanja. Wo njepiſanym ſakładnym ſakonju, mójemy też prajicź, ſakładnej myſli, rěczeſche rěcźnik jara ſajnje a pschejwědčeſo a pokaſa, ſo wulpěchi njewukhadźeja jenoź ſe ſjednoczenja, ale ſ intenſiwneho lutowanja wſchitkich wobdźelenych. Kóžde pschedewjacze twarſkeho lutowanja, tiž nėchto druhe lubi, pſchińdże ſo pjeza pschećiwo tutej ſakładnej myſli a dyrbi prjedy ako poſdźiſcho ſwojim lutowarjam ſe ſchtodu byćź. Wſchitzy, kotříž ſakładnu myſl, tutón Abc wobtwjeja, móže ſebje a druhich pſched ſchtodowanjom ſchkitacź, dokelž ſu thmani, mnohe poſticzenje twarſkeho lutowanja pruhowacź. Rěcźnik pokaſa potom ſ pomozu ſtatiſtiki němſkeje twarſkeje a ſeniſkeje banki w Barlinje, ſo Sjednoczenſtwo pſchećelow ſ tam naſpomnjenych pschedewjacow twarſkeho lutowanja ſ tječinu tam mjenowanych lutowarjow dwě tſeczinje naſpomnjenych nalutowańkow ſwjedźe, tak ſo Sjednoczenſtwo pſchećelow hiſchcze jónu telko dokonja, kaž ſbytkne twarſke lutowarnje wſchitke hromadźe. Pſchičinna tuteho wulkeho wuſpěcha pjeza je, ſo Sjednoczenſtwo pſchećelow njepiſanemu ſakładnemu ſakonjej twarſkeho lutowanja najbliže pſchińdże. Daloko do pſchichoda hladajo, kaž ſmy to wot Sjednoczenſtwa pſchećelow ſnuczeni, je wono wulku kaſnju cząża ſpóſtało, ſo ſwojim twarſtim lutowarjam też ſa cząż jich lutowanja jich nalutowane pjenjezy normalnje ſadani, ſo nimaju ſ lutowanja žanele ſchkody. Wono ſawjedże nowe wobkhodne wumėnjenja a ſaruna po ſwojim tarifje 4 proz. měſto jenoź 2 proz. po ſtarych tarifach ſa lutowanki. Hypothekowu dań poſtaji tehodła wot 4 na 5 proz. ſ podźelnej wurunańſkej danju. Létne płaczenja wuczinja dale 6 proz. ſ wotſamknjeneje ſumy, ſo njeđźiwajcź wyſokich kreditnych a debetnych danjow tunja wotplaczeńſka hypotheka wobſteji, kiž je ſa 8 hacź 28 lět, ſa tym hacź je tu ſamžneho kapitala, wotplaczena. Pschěrėna dań je 6 proz. létneho wotplaczenja hiba ſo mjes 2½ hacź 3 proz. a tehodła pschěrėkowe wotplaczowanje mjes 3 hacź 3½ proz. Skabi lutowarjo, kiž maju wšo dźěle cząkacź, njejšu jenoź dopołnje pſched ſchkodowanjom ſchćitani, ale pſchińdu ſ danju a danjowej danju k rjanemu ſamoſenju. Je nėtko wjele lóžo, lutowańſke ſrěczenje wotſamknycź, haj je ſamo móžno, na tutym podłožku lutowarjo ani ſo by nėchtó twarcź chcył, dokelž poła Sjednoczenſtwa pſchećelow wobſteji wěſtoſcź, kiž ſo pſchetrjechicź njeđźi. Mnoho ſo hiſchcze mnoho prajicź, ſchtož pak we wobkłuku tuteje rosprawy móžno njeje. Proſpekty, kiž njech ſebi ſajimzy póſtałacź dadża, rosprawja wſcho bliže.

— **Puczowarjej po Europje**, tamnej Wróblowſkaj bliskarjej, kotraž wječera w Bukezach pſchenozowaſchtaj, bě ſchtaj dźenja rano do Budyſchina dojėkoj a w khłódnu pod lipami w rózku pſched Sserbſtim Domom wotpoczowaſchtaj. Wokolo jeju kolešow běſche ſo ſhyła ludźi ſhromadźiła.

— **Le Traducteur**, francowsko-němske łopjeno za wučenje rěče a zabawu. Wšitkim, kotříž hižom trochu francowsku rěč znaja, chceđża pak swoju wėdu na zabawne a zdobom powučace waſnje wudospołnić, budże časopis z wulkim wuſitkom. Zešiwk na pruhu

Drohi knefl

Powěda Radlubin.

Radlubičan khěbětaŕ Mikan thodźeſche ſ móſchničku. „S móſchničku thodźicź“, prajachu ludźo, „to jemu tak pſchińdźeji.“

„Haj, wėrno!“ wotmołwjachu druſy. „A kak rjenje móže proſwjecź! Ani ſo by khłowa prajił, ani ſo by wobžnje pſchešeſkał abo napołſedku ſ móſchničku pod pažu ſtorkał, nė, to cźi won tak pſchećeſenje do wocźi pohlada, kaž by rjekł: „Nimaſch kroſchik wuſbytka, pſcheđeło? Budź tak dobry! My w kapali wſchak nuſnje trjebamy na ſwėdźeńki a wolij do wėčnjeje lampy.“ To ſo jemu wobaraco njemóžeſch. Skerje jemu pjenjezy abo diwaj pſchidaſch.“

„Haj, to pak maſch ty prawje! A kak rjenje jenoź ſo won dźakuje! Saplacź Bóh luby Knjeſe! To ſo cźi połſka, kaž by ſo hnydom dopjelnicź mėło.“

Khěbětaŕ Mikan wſchak to tež derje wėdźeſche, kak ludźo wo nim powědaja. „Ja wſchak wėm“, mėnjeſche ſ leſnym poſmėwkom, „dobrota njewukhadźa pſchezo ſ dobreje ſwutroby, ale zaſto ſ wobleſcźenego wócźka a ſe ſpokojeneho wircha. A pſchecźelnje khładacź a ſo podźakowacź dźėn, unje nicźo njeſteji. A huba hiſchcze mje teſ jenze bołała njeje.“ A won wotmyſli ſebi, ſo pſchi ſwojim ſnuczenym wajſchanju woſtanje. Wſchak ſu tola prawje huſto ſ nadobnje wobdarjenej móſchničku do kapale wróceſche nimo mėry wjeſołe, dokelž ſa faſthu zyrkej hromadźicź běſche jemu wjeſtiſka radoſcź, dyžli ſy ſam ſebi hromadźił.

Jenoź jómu je prawe njerjanje mėł. Hiſchcze dźenja to ſabyczź njemóže. Wob tydźeń běſche jemu nėchtó — khěbětaŕ hrėchcheſche ſo na hólcźkow, ale mózny pſcheſeły też, ſo je to pryſlaty ſwónk był, — zyły cźwak papjerjanych wobrėſkow do móſchničkí natykał a won bě ſ nim po zyrkwi ſchoł. A hlej! hdyž ſo do kapale wróćił, mėješeſche khėtro brjuchatu móſchničku.

„Hm hm, khładajtaj jeno“, tak bě hordźe ſwónkej a druhemu khěbětarjej ju pokaſał. Nimale polna móſchnička a tola maly ſwjatły dźeń!“

Ale hdyž počza wuſpjacź, pſchiłdże hromadka pjenjezkow a diwaj — nowarjej a wulki cźwak papjery na ſwėt. A ſwónk ſo jemu pſches ramjo pſchihładujo wuſmija: „Haha! Wulke nadawanje a maly kwaſ!“

„Schwjeranj hólzy! Dundr bij do waſ!“ je tehdom khěbětaŕ ſaſwarjeł. Hdy by jeno toho njeduſchnika wuſłėdźiłcź mohł, radu by jemu trochu wuſchi naſtełił, ale hač do dźenſtnjiſcheho ſo jemu to njeje poradźiło.

Dźenja pak bě khěbětaŕ woſebje ſ wulkej nadźiju ſe kapale ſchoł. „Dźenja je kermuſcha a zyrkwiny narodny dźeń“, tak bórzejeſche ſebi hižo w kapali, hdyž ſo móſchničkí pſchimaſche. „To ſo nekotrymžkuli kroſchik bóle ſ nikla ſbėdźi, kotryž bewak khinſko w móſchni ſedźo ſmorcźi, kaž dundryr w ptónczíku, jo jeho dobudźicź njemóžeſch.“ Staroſcźiwje trėjeſche móſchničku pawcźinu, kotrež bě wob tydźeń pawk wokolo njeje napſchadał a woteiwrihſchi ju, pomaža hač do dna, ſo ſo tola dźenja njeby ſjebak, kaž tehdom. „Dźenja budźe runje trėbna. A hodźi ſo, ſo je tu tón a druhi ſajmy kermuſchny hóſeſ: ſ łóſtej próſu ſo łėje daiwa. Kak ſo traſch kruch khlébora wotkapnje.“. Potom wuſtupi ſ dobrej nadźiju ſ kapale a kroczeſche ſwój ſwuczeny puczſ po prawizy dele a po lėwizy horje.

A njebě ſo ſe ſwojej nadźiju ſjebak. Pola kóždeje kawoli měješeſche ſwoje lube ſaſtanicźa. Mnoha hoſpoſa, kotraž hewak njeběſche tak nakła ſ tym daiwanjom, pomyſłi ſebi dźenja: „Jeli traſch ſym njejapzy do ſchinzy butry mały ſchlebjerk krótko waźila, ſ dobrej wolu wſchak ſo ſtalo njeje, to njech je dźenja wurunane.“ A horliwje hrabmy ſe ſwojej ſmilnej prawizu do kałdy ſa móſchničku, ſo by ſebi ſ cźaſom pjenjezk abo dźeſacź pſchihotowała. A hdyž bě khěbětaŕ hakle na rózku kawki, ſo hižo jeje ſmilna prawiza horliwje a njedočźakliwje ſbėhaſche. Druha ſaſy dopomni ſo ſ roſkatej wutrobu, ſo je wėzera, hdyž proſcherjo tak ſ cźrjódami po tykanzach thodźachu, tu a tam hroſnje pohladała, dokelž ji njecźakanje ſebrzachu, hdyž mėſeſche runje połnej ruzu. Hodźi ſo, ſo je to wob léto ſo też druhdy ſtało. A hnydom napołoži ſebi pokutu: „Najgróſch do móſchničkí!“ A hnydom też pokuſcheſche, dokelž móſchničkа běſche hižo blisko. Też nėkotrážkuli thudźina bóle pſchi ſcźėnje ſpominaſche dźenja na khwalbu thudeje rudowy ſ malym balerjom, kotryž pſched Knjeſom wjaſy waſeſche, dyžli tołſte ſléborne farſiejſke dźeſatniki. A zyle mjeſeco wuczahny róſſ ſwojeho rubiſchka, do kotrehož mėſeſche ſwoje runje kroſchki ſoſukane, roſcźahny jón a wulikſcheſt ſ njeho tołek, taſti wulki ſyrkwinſti; potom ſaczahny jón ſaſy ſtaroſcźiwje, ſo tola njeby žanemu ſo wuſdało cźekniwcź. Ale wona wſchak dyrbjeſche kruce ſa nimi hladacź, haczrunjež mėſeſche tych ſyrkwinſkich tolerjow wjeſeyo wjazy, dyžli tych tołſtych. Te ſo nėkat jeje niſlich duri bojachu, hyrniež hy je tola jara witała a ſtaroſcźiwje ſlubboko do ſchinje khowała, ſo ſo jim tola njeby wot zuniych wocźi ſenje ſtało. Hdyž móſchničkа ſo bliżeſche, poblada thudźina ſ woltarjej a ſernicźa we wócźku ſo ſaſyboli a wona ſcheptny ſebi: „Mało ſ luboſcźu!“ Potom tykny pokornje ſwój dar do móſchničkí, a njedźamy hort móſchničkí labrinca ji zyle froſymliwje: „Saplacź Bóh ton Knjeſe!“ ſpėſchniſcho, dyžli khěbětaŕ.

Też njes mužemi, kotříž hewak ſ lutej ſtaroſcźu móſcheń kruce ſadſerdnjowachu, ſo jim tola njeby ſalut trėbny gróſch na tobacź abo na khwalenu brėcźku, běchu dźenja ſmilniſcheje myſle. Mnohi wſchak ſo hižo do pokazanja na Zacheja dopomni, kotryž je prajił: „Sſym-li koho ježbał, wrócźu to ſchtyri kŕcź.“ „By-li traſch było, ſo ſym pſchi hraczu jónu běł pjenjezk abo diwaj wjazy ſadał abo ſabywſchi dacź ſakomdźił, wėdome wſchak mi nicźo njeje, ale by-li traſch było . . . .“ a kruczíſcho pſchima móſcheń ſa wuſchi, njech ſo też trochu wobara, a wosmije ji ſ cźopteho hnėdźeſchcha běłe jejko. Mjes mužemi wſchak běſche thėbětaŕ też druhdy throhliſchi, tam ſydaja nėkotſi, ſ kotrymiž je won ſa mlode hromadże woon thodźił, abo ſ kotrymiž nėtko druhdy hjeſadnje abo koſika hraje, tym pſchichiwny raſnje, kaž by rjekł: „Nó dźėn trochu kruczíſcho hrabri do móſchnje dźenja, my w kapali mamy też kermuſchu!“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

poscelo wam nakład Traduoteur w La Chaux-de-Fonds (Schweiz).

— **Wobhadne njeswoże** ſta ſo wczera wjeczor 1/28 h. na Suſelnikej haſy. Mlody człowiek pſchijedże po haſy bele a ſrafy do automobila, ſo ſ koła padże a ſpotra brodże 5 frank.

— **Paduſchiſtwo.** Kradunk je nchtó 17. meje k. l. ſ jeneje wotkſże pſchi Suſelnikej haſy ſonjaze jſidne kolo 5 ſnamk „Alcier". Wono mejesche cžorne kroſna ſe żoltymi ſmužkami, cžornej blótoſchikatej, żołte ſwjena ſ cžornymi ſmužkami, jendželſke wodźidło bjes pſchimadłow, barbny ſchikiańſki ſak, Torpedo-ſamobēh, pódaſej ſ gumijowymi klozkami. — Dale kradnychu ſ nutſdobyczkom w cžaſu wot 24. meje pſchipoldnu hacž do 25. meje wjeczor 10 ſ jeneje leżowniſcže pſchi Swonkownej Lawſtej haży nimo drobnych pienjes ſloty a ſléborny wérowańſki pierſcžeń ſ „K. B. 1881" wotnamjenjeny, ſloty a ſléborny wérowańſki pierſcžeń ſ „B. H. 1881" wotnamjenjeny, ſloty żonjazy cžapnik ſ krótkim rjeſaſom a trocžku, 2 domjazej nalutowanży ſ pjenjesami, lutowańſku knižku Budyſkeje Pſchemyſłoweje banki, liſcže zigarow ſnamki „Kabinett" a „Kombination", piſtolu 08 bjes magazina a munizije, kaž też 116 khżbowych ſnamkow. — Wo wczowne ſdżelenja proſy kriminalne wotdżelenje w Budyſchinje, Hrodowſke namješo 6II, telefon 2802.

— **Pothroma je wudyrſa** mjes ſcharatym ſkotom żiwnoſcžerja Oty Fryczke we Wulkej Drjewnizy cžo. 68, kaž je ſo hamtſay ſwérſkilo. Sawrjeny wotrjeſ ſu cžiſła 3, 4, 6, 8, 66, 67, 68 a 69. Wobſkdżbowańſki wotrjeſ je ſóytkuy dżél Wulkodrjewnicžańſkeje gmejny.

— **Sawrjenaj pužej.** Sjawny pucž ſ Bélſcžez do Bobol̀a je dla nażywowanja na Bélſcžeczańſkich honach wot 30. t. m. na cžaſ dżélow ſawrjeny. Jéſduy wobſhad pokaſuje ſo na Hornju Kinu abo na Hajniza-Wulke Debſczy. — Sjawny pucž ſ Makeż do Minakała je dla nażywowanja na Pſchowjanſkich honach wot 30. meje hacž do 6. junija t. l. ſawrjeny. Jéſduy wobſhad pokaſuje ſo na Hermanczy a Livicž do Minakała.

Swjatok zwoni . . .

Swjatok ſwoni! Boże ſlónczko pyta ſwój domczk a koſchi ſ poſledniml pruhami pſchirodu a cžłowjeſke ſawżdżenja. Wrota fabrikow, kiž hiſchcže dżélaju, ſo twkewrja, cžerne mrócžele ludu waſeju ſo ſnich do ſwobody! Niemješlnik, pſchedawar a ſaſtojnik wopuſchcža mértno ſwoje ſkutkowniſcže. Natuż khwata dom ſ pola do ſwojeho ſtatoka! Je ſwjatok, Boži ſwjatok! Wocžichla je Boża pſchiroda, wſchitko puta ſwój domczk, mér a pokoj! Pytaj też ty duſcha po dokonjanym dżéle pokoj a mér na krótku khwilku. Spominaj na twoje ſkutki, kiž ſy dokonjal a pruhuj, hacž ſu praſwe byle, hacž ſmżdża cže ſpokojnje! Niż jenoż, je ſlowom Bożim we huboje njeżdżéjomy, ale naſch ſkutk po dokonjanym dnjowym dżéle budż tajſi, kaž ſlowo Boże — cžiſty a wérny!

*

S **Tſjoch Gwżdow.** Wcžera pſchipoldnju ſnjeżoži na ſtatnej dróhy, hóżcž ſo dróha wuworjedża. Drjeżdżanſki motorowy koleſaż, dokelż ſo pola prócžnjeho kola wobrocž ſmyknu. Koleſaż a holża na ſadnim ſydle ſo na dróhu cžiſnychcžtaj a ſo khżéro franſchtaj. Też koleſo bé ſo tak wobſchkodżiło, ſo njemóżeſchtaj ſ nim dale jéż.

S **Budeſtcz.** W Budeſtczach ſmże ſherbſke towariſtwo „Lubin" pſchichodnu njeżelu, na ſwjatu Trojżu, wjeczor 1/2 hodź. ważnu ſhromadźiznu. Knjes ſarar Mjerwa **je pſchednoſchk** pſchecželnje pſchiſlubił.

S **Bukez.** Pucžowarjej po Europie pſchiſłużeſchtaj wcžera pſches naſchu wjeſ a w Rabowſkej hoſcženju pſchenozowaſchtaj. Staj to młodaj blidarjej ſ Wróżtkſława. Wonaj ſtaj żebi pola ſwojeju jéſdnezu kolow pſchibocžnikaj natwarilaj, w kotrejż ſwoju potrjebu ſobu wożtaj. Wonaj dżetaj **nékle** do połnóżnych krajow pucžowacž a potom na Hollandſku a Franzowſku do Schpaniſkeje. Swoje żiwjenje dżetaj żebi ſ pſchedawanjom pohladnizow wudżerżeczk. Wonaj ſo nadżijetaj, ſo budże jimaj mózno, ſwój wotmyſłeny pucž wukonjecž a ſo w lécže 1935 ſaſo do Wróżtkſława wrócžicž.

S **Kamjenza.** Pſchi dżéle na polu ſrjedu popoldnju ſo 23 létny njeżenjeny blidar Alwin Großmann w ſnjedobnych Lépkarjezach ſ horzotu ſežahany ſwjeże. Jeho dyrbjachu hnydom do Kamjenſkeje hojenje dowjeſeč.

Wusudżenja

§ Njeſboże ſ naklądnym automobilom 4. februara 1931 na dworje Hußarikeje kaſarny w Budyſchinje bésche ſ pſchiczinu wospjetneho ſudnitſkeho jednanja, dokelż bésche ſo 19. mérza dla njerodneho morjenja k 4 mżażam jaſtwa ſażudżeny ſchofér Ewald Erich Härtel ſ Budyſchina pſchecžiwo wużudej powokał. Każ je ſnate, je Härtel na mjenowanym dnju ſ naklądnym autom némſkoſtatneho póſta njewobkedżbujo doſcž wobkhadne pſchedpiſma do popjeloweje jamy ſakżił, kotraż tam bliſko dróhoweho ſawinjenja ſtaji, a 46létnu Hedwigu ſwud. Irmerowu tak njeſbożownje ſ prawym prédnim kolom a błótoſchikatkom k murickży pſchipréł, ſo bé ſo jo ſ noha wyſche kolena ſkamała, możny ſranite a ſo hewak cžeżko ſmjatła. Na tuto cžeżke ranjenje je wona 7. februara w méſchczańſkej khorowni wumréła. — Po wospjetnym dokładnym pſchepytowanju ſpóſina wulka khłoſtańka komora jako powokańſi ſud Härtla ſażo winowateho, njewobhladowaſche pak jeho njekedżbliwoscž tak wulku, każ prénja inſtanza a ſniži khłoſtanje na dwaj méżazaj jaſtwa.

Z Łużicy

* S **Hornich Pózłowow.** Druhi dżeń żwjatkow rano w 6 hodź. njejnaty cžłowjek 20létnu holzu ſ Hornich Pózłowow, kotraż ſama po łéżu do Wjaſoriza dżéſche, **nadpadże.** ju daleſche a na ſemju cžiſnu. Wón holzu ſtraſchnje na ſchiſt, wutrobnu a rukomaj rosdrapa a ji mantl rosdrė. Holża ſo żylnje wobaraſche, ſo ju nadpadnit puſchcži. Tola bésche ji mózneń ſ pjenjesami tradnyk. Wjaſoriſki żandarm je nadpadnika w jenym Pózkowſkim wohydlerju wuſledżił a hamtſkemu ſudniſtwu w Biſkopizach pſchepodał.

* S **Lémalda.** Pohonczka Iſraela ſudomneho knjeżeho dwora na luzy kóń do wutrobna kopny a jeho cžeżko ſrani. Snjeſożeneho donjeſechu do jeho bydlenja. Sawołany lékaſ ſpóſna, ſo ma Iſrael tſi rjebła ſkamane, ruku cžeżko ſranjenu a je też nutſkach ſranjeny. Wón da ſranjeneho do Lubijſkeje khorownje dowjeſeč.

* Se **Shorjelza.** Knjeżeſtwowy preſident Delnjeje Schleſyſkeje dr. Boeſchel nétko tola ſaſtojnſtwo wyſchſcheho méſchczańoſty w Schcžeczinje pſchewoſmje.

Ze Sakskeje a dalších krajow

* S **Olbernhawy.** (Pſchežmykaż ſatſélený.) Każ hakle bu nétko ſnate, na miſtach pola Gebirgsneudorfa we nozy k hobocže cžéſaj zkowni ſaſtojnizy w lésu cžeżkeju pſchežmykarjow pſchežłapichu. Jako wonaj cžéſaſchtaj, ſaſtojnikaj ſa nimaj tżeſcheſchtaj. Jeneho pſchežmykarja ſaſtélíſchtaj, druheju ſo poradżi cžeknyc. Cžéſke wyſchnoſcže cžéło ſatſéleneho ſóżkunychu.

Woły — parlamentariski wuraz

Do wójny bésche to awſtriſki parlament, hdyż żebi ſapółplanzu najhelenſche wudma a hewak rjane ſlowa pſchiwokachu. Konzerty ſ pultowymi wékami bécžu nimale ſ dnjowym porjadom. Dżeńniſchi dżeń wſchak dyrbjała hižo nékaka mjeſynarodna konižija roſsudżicž, kajkemu ludowemu abo méſchczańſkemu ſaſtupjeſtwu kotreho ſtata ma ſo prénje a hlowne myto ſa herjelanje dostacž. We Prahy pokaſachu njedawno na zyle wobkedżbowanja hódne waſchnje, ſchto njeptacži hiſchcže jako wudma. W jenej ſozialdemokratiſkej wólbnej ſhromadźiznje bu réčnik, wotpółplanz a w zwilnym powołanju wucžeř, w żywjej réczi pſchezo a ſaſo wot jeneho kommunniſtiſkeho wotpółplanza ſ mjejsywołanjom mylenh. Wucžeř — wotpółplanz, kotryż two wuſnanje reparazijſkeho ſyadowanja ſa Czéſkoſłowakſku réczeſche, ſhubi ſtónczinje żwoju ſcžerpnoſcž, a wón ſawoła: „Mjelcžeze ſtónczinje! Dajcže żebi ſchulſke pjenjesy wrócžo dacž! Njerozumicže dże wo wéży tak a tak niczo!" Pſchestawka ſahlapjaſeho njelcženja, potom ſawoła pak kommunniſta: „Knjes wucžeř, Wy ſcže po ſpacžu ſabyli, ſo bécž jónu Waſch ſchulerk!" Dokelż bé tomu woprawdże tak było, ſdaſche ſo, ſo ſozialdemokrat ſwoprédka niczo ſnapſchecžiwicž njecha, potom pak wón ſawoła: „Jemu tak je! Mézach też nékotre woły w mojeje ſchuli!" Kommunniſta cžuješche ſo na cžeſci ſranjeny a ſapoda ſtórżbu. Naležnoſcž pſchinżże pſched wéży pſchiſtojnu wubjerk ſapółplanſkeho domu, kotryż wojſewi, ſo wotpółplanz njejsu dowoleneje kritiki njeje pſchekrocžił. uk.

„Kóżda wěc ma dwaj bokaj"

Bażnik Ludwig Uhland méjeſche thwalobne waſchnje, ſwocje liſty tak krótke, każ mózno, piſacž. Nas bésche ſe żwojej mandżelſkej pola połładnika ſwojich pijmow, knjeża Schotta w Stuttgarcže, k wjeczeri pſcheproſcheny. Uhland wjele njerécžeſche, bésche tłocženeho waſchnja. Schott chżyſche rad wjedżecž, ſchto ſwojemu hoſcžej pobrachuje, ale njejsteni. Uhland rjekny jenoż: „Kóżda wéż ma dwaj bokaj."

Dżeſche jeho mandżelika, kiž pódła njeho ſedżeſche: „Lubý Ludwiko, to chżyle njetrjechi. Nétokra wéż żenje njeje dwaj bokaj méła."

„Kotre to béchu?" praſcha ſo Uhland wcžiſnje.

„Twoje liſty, kiž ſy na mnje piſał, mjełochu ſtajnje jenoż jedyn bok."

Rozumny Klopstock

Klopſtock dyrbjeſche raz w cžakanſkej jſtwi miniſtra ſe Berſtorff cžakacž. Tam bésche też wojeſki wyſchk. Knjeżaj daſchtaj ſo do réczow a pſchedhſtajeſchtaj ſo.

„Wy ſcže potajkim tamny Klopſtock, kiž je „Meſſiaſa" pèżnił?"

„To drje mózu wo żebi rjez."

„Kak je to mózno? Wy tola żyle roſumnje réczicže."

P. K.

Najnowiše z cyłeho swěta

— **Schkrowa powėſcž wo wjedrje** ſa jutiſchu ſkotu: Dale rjenje a cžopko, woſtanje pothilenje k njewjedram tam a ſem.

* **Barlinſki magiſtrat je wobſamknył, piwowy dawk podwyſcžiſ.**

* **W Jutrobogu w Braniborſkej ſu pſchekupzowu zonu Burmeiſterowu we wobhdlenju a jeneho muża w jeho klamach ſkónzowanju namakali. Tukanje ſo pſchecžiwo 17 létnemu domjazemu ſtużobnikej Goſſzy wobrocži. Swoprédka préwſchi je ſo Goſſka njeſkutka wuznał. Mordatſtwo je ſkucžił, dokelż je jeho Burmeiſterowa wotpjet nażwarila. Sa to je ſo cžakł wjecžicž. S ſkadnjenych 600 hrivnow ſu w łóſtach łónje 400 hrivnow khowane namakali. Goſſka je ſ cžeſtnieje żiwójby. Dokelż hiſchcže njeje 18 lét ſtary, wón pod młodżinſkim kahonjom ſteji. We Jutrobogu njeje żebi nichtó ſwoprédka myſlił, ſo by mohł Goſſka, kotryż pſchi khowanju ſkónzowaneju wėnz domjazeho perſonala ſrudnoſcž ludżo njeſeſche, hro'ny njeſkutk ſkużicž.**

* **Wupoſmańſki żeleſniſki rjadowar Buſkow ſ Lindowa w Braniborſkej ſo w Granſeeu pſched lokomotiwu pſchijedżaſeho cžaſa cžiſny. Lokomotiwa jemu hlowu wotjedże. Njeſożowna lubosc̀ je jeho pſcža ſ kamomordarſtwu dohnała.**

* **W Falkenhagenje ſo pſchi rejach dwaj pachołaj malicžkoſtneje pſchicžiny dla ſwadżiſchtaj. Wojnarjej M. je ſale kafachu, bórſy pak ſo wrócži, wucžeje nóż a i nim ſe wſchej mozu ſwojeho pſchecžiwnika, dżelacžerja Saża, do cžoła kło, pſchi cžimż ſo brink ſlama. Cžłowkaranjeny ſamó hiſchcže brink, kotryż hacž do cžerna we hlowje teżeſche, wutorhnyc̀. Jeho ſu do khorownje dowjeſli. Winik je cžekny.**

* **Sſwjatki ſu ruży wojerży létarjo na nékotrych méſtnach nad finſkimi miejami pſcheleżeli. Finſkemu półplanzej w Moſkwje ſu poruczili, ſo by pſchecžiwo tomu protesſtował.**

Woni budu so na kedžbu brać!

Schołta wobhlada żebi we wuſtawje ſa bludnych wodżélenje bjeżſtroſchnych.

Schołta tſchaſe ſ hlowu. „To potajkim ſu bludni. Sadżerja pak ſo żyle każ roſumny cžłowjek. Njeby dha ſo hodżało, ſo bychu tuczi w nékajkim powołanju hiſchcže wujitkne dżélo ſaſtarać mohli?"

Njeſkże dohladował: „Macže pak **Wy** nahladny! **Tak** bludni woni tola njejſu."

*

Runy pucž.

Hlowa firmy je wucžobnehu pſchi cženju kepita.

„Mój hólcže," ſchef rjeknje ſ hrożazym hłoſom, „wėſch ty, ſchto ſo pola naſ ſ hólzami ſtanje, kotliż cža?"

„Ow haj, knjeże", je wotmołwa, „hdyż ſu ſtari doſcž, wupóſcežele ſich firma ſako puczowańſkich pſchedawarjow."

*

Wbohe ſwėrżo.

Młode mandżelſtwo. Młoda żona pſcheproży ſwoje pſcheczelki k narodninam. Pokaſa jim nowy kożuch, dar ſwojeho muża. Sdobom horda a ponżina w jeje ſbożu dostanje wona mjehku wutrobu a kożuch nėżnje majkało wona rjeknje:

„Wbohe ſwėrżo, kotreż je dyrbjało ſa to krewacž!"

Na to hłóż jeneje pſchecželki: „Ale najlubſcha, twój muż to tola może!"

Namtske wozjewjenje z Budyſina

Dla wuporjedżenja tſchéi a wobmjetanja na leżownſcži na Hrodowſkej haży cžo. 7 ſo jéżdżenje po Nożnej haży ſa cžaſ tutych dżélow ſawrje. Pſchecžiwne ſadżerżenja ſo thłoſtaju.

W Budyſchinje, 28. meje 1931.

Méſtczańſka rada, **polizajſki hamt.**

Obergurgl z pohladom na Wulki Gurgl-Ferner. W tutej krajinje je profesor Piccard w nocy ke ſtwórtkej ſo ze ſwojim ballonom ze ſtratoſkery zbożownje delepuſčił.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Zjawne pohjedźenje wokrjesneho wubjerka budźe hrjadu 3. junija 1931 dopołdnja w 9 hodź.

W Lubiju, 27. meje 1931.

Hamtske hejtmanstwo.

Swójbne powěsće

Swěrowanaj: Fryc Kroschwald z Luisu rodź. Rhodiußez w Budyšinje.

Semrěli: Oskar Njeuč, wyšiši póstowy sekretar w Wukowjanach, 50 lět, khowanje budźe jutrje zbožnu poł. 1/23 hodź. wot žarowańskeho domu. — Korla Bruno Rietschel w Bjelopjatach, 52 lět. — Pawoł Martinej we w Bělej Wodźe, 23 lět.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budesteey. „Lubin" wotměwa njedźelu 31. meje wječor 1/27 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Rěčnik knjez farař Mjerwa-Bukečanski. Přeprošujemy wšě sobustawy a hosći na zajimawy přednošk.

Hodźij. „Jaroměr Imiš" změje w njedźelu 31. meje popołdnju po serbskim kemšenju krótke zetkanje. Chcemy so dla wotmysleneho wuběta do Čěskeje Swicy 7. VI. doručeć.

Ličań. „Zernička" zetka so příchodnu njedźelu rano w 7 hodź. pola Hajnikec hosćenca w Lóskej. Prošu, wšitcy z dypkom. Hosćo su nam witani. Pojědźemy přez Delni Wujězd.

Rózant. Tow. kat. młodźencow ma njedźelu 31. V. swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla nuznych wuradźowanjow njech wšitcy přińdu. Předsydstwo.

Železniski jězdny plan. — Płaćiwy wot 15. meje 1931.

Přiloha k čísłu 122

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 29. meje 1931

Swjatkowna zhromadźizna Zjednoćeństwa serbskich wučerjow

W Budyšinje, 27. rožownika 1931.

Dźiwajo na prózdniny a naležnu próstwu předsydy, knjeza wyšš. wučerja Krala, móžeše wopyt zhromadźizny bohatši być. Wšelacy drje běchu zamołwjeni, tola mnozy steja bjezdźakni nazdala a přewostaja starosće wo kulturne dźěło za serbske šule a z tym za naše wobrožene ludstwo małej črjódcy spěchowarjow, kotřiž su sej swojeho paedagogiskeho a narodneho nadawka wědomi a jón swěrnje podpjeraja. Spočatk posedźenja bě drje khětro zapozdźeny. To pak zależeše na předkhadźacej zhromadźiznje Towarstwa Pomocy, hdyž je naš předsyda zdobom też nawjednik a wažne wěcy mějachu so dowuradźić.

Přitomni 19 sobustawow, mjez nimi nestor serbskich wučerjow k. dr. Muka, z radosću a dosćcinjejom słyšachu, zo je II. dźěl serbskeho spěwnika „Naše spěwy“ za horni skhodźeńk — 5. hač 8. lětnik — skónčnje hotowy a zajimcy móžachu jón we zhromadźiznje wotewzać. Wětko rěka trěbne pjenjezy — 2000 hriwnow — zwjesć. Knjez předsyda bě hižo ze Serbskej Banku dojednał a požčonku w tutej wysokosći zwěsćił z tym wumělenjom, zo wjetša ličba sobustawow za naspomnjenu sumu rukuje, štož přitomni skhwalichu a bjez wuwzaća wšitcy rukowanje podpisachu. Wězo so tući nadźijeja, zo druzy to tež hišće činja a tak pjenjezna naležnosć so na sčerše ranjenja wotłoži. Wobstaranje šulskich knihi běše we prjedawšich časach starosć Maćicy Serbskeje. Dokelž pak su hospodarske poměry přez inflaciju a druhe njedostatki (wysoke dawki) tež za Maćicu so pohubjenišile, dyrbja sej wučerjo sami pomhać. Wězo je to něšto nowe w knihikuptswje, zo tući wudaće šulskich knihi pjenjezhnje zmóžnja, rěči pak za idealne zmyslenje serbskeho wučerstwa, kajkeż hač dotal w serbskich analach njenadeńdźemy. Tola ma so Maćica wo moralnu podpjeru prosyć, tež ma so předsydstwo na namjet ze srjedźizny na wěste pjenježne wustawy we Łužicy wobroćić, kotreż kulturne naležnosće našeho wokrjesa podpjeraja. Při wuspěšnej kročeli by so požčonka potom wo to znižiła. Też hewak žaneho risika so bojeć njetrjebamy, hdyž tola z předawanjom „Naše spěwy“, kotrychž mamy wot I. dźěla hišće 1700 a II. dźěla 3000 eksemplarow, běžnych dokhodow mamy, tohorunja z „Kwětkow“ a ze „Zahrodki“, kotreż pak njeleža jenož k dekoraciji we Maćičnych rumnosćach. Dźaknje dyrbi so připoznać, zo je sakska statna kasa z posrědnistwom Budyskeho wokrjesneho hejtmanstwa w přezjenosći ze sakskim ministerstwom za ludowe wukubłanje a statnej kenoliju k potuńšenju noweho šulskeho spěwnika 1000 hr. přizwoliła a wupłaćiła. Z tym so zmóžni, zo so kóždy zešiwk 20 pj. tuńše předawa hač hewak płaći. Też słuša dźak a připoznaće Smolerjec knihićišćerni, zo je wobčežne dźełło woporniwje a wobhladniwje spěchowała. Wětko zależi na wučerjach, starších a dźěćicach, zo so hotowe knihi kupuja a tak swój zaměr doepěja. To tamne njeńnja, kotreż nětkle we wobšěrnych rumnosćach Maćičneho Doma skhowane leža, so zaprósa a tłaja. Z kóždej předatej knihu pomjeńšuje so nastaty dołh.

Ze strony nakłada „Přewodnika“ (I. dźěl) so skorže, zo so kniha dosć njekupuje, hdyž je tola so telko pjenjez za nowowudaće naložiło. Dale so pjenježna naležnosć „Raja“ narěczny a so prošeše, zo bychu zastate přinoški za njón so bórzy dozarjadowałe. Donnerhakec knihićišćerńja potrjebuje runje tak derje pjenježnych srědkow kaž druhe wobkhody. Je najwjetši čas, zo wěc do porjadka přińdże.

Wažna naležnosć, kiž serbske wučerstwo jara jima, je njepřiwzaće serbskich kandidatow za ludowe wučerstwo na paedagogomaj w Lipsku a Drježdźanach. Předsyda je so w nadawku Zjednoćeństwa na přisłušne instancy wobroćił. Z Lipska je wotmołwu dóstał, zo je wustaw połny a žanu poručnosć wot ministerstwa měł njeje, wosebiće na Serbow dźiwać. Z Drježdźan sćyła hišće wotwołwy dóstał njeje a tuž so wobzamknu, zo ma so wospjet na ministerstwo pisać, dokelž je naležnosć wažna a so słubiło, zo so wo trěbnu ličbu serbskich wučerjow postara. Spodźiwnje wšak je, zo serbscy studowacy, kotřiž su swoje pruhowanja zdźěła jara derje wobstali, njemóža dale studować, dokelž so na nich też numerus clausus nałožuje. We swojim času je so našemu prjedawšemu zapósłancej přiłubiło, zo so ze Serbami wuwzaća činja. To so dyrbi stać, hewak ženje dosahacu ličbu serbskich wučerjow njedocpějemy.

W dalšim poručeše předsyda serbskim wučerjam, zo bychu swoje dokhody na Serbsku Banku sej přepokazać dali a tam konto założili. Na to poda nowy pokładnik, k. wučeŕ Šěca-Rachlowski, přehlad wo dokodach a wudawkach towarstwa a přispomni, zo je hišće něšto zastatych přinoškow na loúše lěto, też lětsa njej so wjele připokazało.

Z jeneje strony so naspomni, co Serbow „přećel“, znaty O. E. Schmidt, kiž je tamnu tendenciozny knihu wo Serbach spisał, so wospjet hiba a je w němskim měšanišku „Amt und Volk“ — wudawa so za wyšších zastojnikow w Sakskej — dwaj nastawkaj wozjewił (w 4. a 5. zešiwku t. l.) „Die Wenden“ a „Die wendische Frage“. Ze zhromadźizny běše jedyn knjez zwólniwy, trěbnu wotmołwu do „Leipziger Lehrerzeitung“, kiž bě też cyle krótki wućah bjez komentara přinjesła, zapodać. Přińdźemy přiležnje na nastawkaj wróco. Z tutym njelubym wozjewjenjom skónči so zajimawe posedźenje.

Cyrkwinske powěsće

Swjedźeń swjateje Trojicy, 31. meje 1931.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi změje farař Kapleŕ rano we 7 hodź. němske Bože wotkazanje, farař Tišer rano we 8 hodź. němsku a dop. w 9 hodź. serbsku Božu službu. ½11 hodźin dźěćikemšenje. Pop. ¼4 hodźin dźeń młodźiny w „Němskim domje“ w Sćijecach. — Wutoru pop. wulět žónskeho towarstwa do Kamjenca (w 2 h. wot dwórnišća).

*

Krajnocyrkw. zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodźin zwjazk dźěći, pop. w 3 hodź. wobdźělenje na zjednoć. swjedźenju w Małym Wjelkowje. Wječor we 8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna w Budyšinje. — Pónđelu wječor we 8 hodź. powjetšena zhromadźizna sobustawow. — Wutoru pop. w 4 hodź. bibliska nutrnosć za žony. — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (list na Romskich).

Zjednoć. wothladaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu a štwórtk w Budyšinje, wutoru we Dobruši, srjedu w Arnsdorfje a pjatk w Trjebjeńcy. — W Hornjej Hórcy je pjatk wječor ½9 hodźin bibliska nutrnosć za kóždeho.

Njedźelu 7. junija pop. ½3 hodźin je lěsny swjedźeń w Kwětkowym Dole pola Dźěžnikec.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża służba.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bóje serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske předowanje. — Štwórtk wječor we 8 hodź. towarstwo młodych holeow.

Z Bukec.

Rano ½7 hodźin serbska spowědź, we 8 hodź. serbsko a dop. ½10 hodźin němske kemšenje. Pop. w 2 h. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. — Wumrěłoj: Arnošt a Helena, mandź. dwójnikaj Arnošta Hermanna Rösleŕa, twarsk. dźěłaćeŕa w Mješicach, 17 hodźin a 1 dźeń 8 hodźin staraj.

Z Budyšinka.

Dopołdnja ½10 hodźin je serbske kemšenje (farař Handrik-Poršiski).

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Voigt serbsku spowědź, farař Wjezaŕ we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. Po prěnim kemšenju zhromadźizna wosadneho zastupjeństwa. Dopołdnja w 11 hodź. je Boża służba za dźěći a pop. w 2 hodź. cyrkw. rozrěčenje ze žónskej młodźinu. — Wutoru wulět žónsk. towarstwa do Bukec a na Lubijsku horu.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodźin němska Boża służba. ¾11 h. dźěćikemšenje.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbske, ½10 hodź. němska Boża służba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. serbske a ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodźin němske kemšenje. ¾11 hodźin dźěćikemšenje. Pop. w 2 hodź. cyrkw. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Kotec.

Dopołdnja w 9 hodź. so němske předowanje čita. (k. kantor Hoker). — Wosadny farař skutkuje w Čětowje (we 8 h.) a we Wósporku (½10 a 11 hodź.)

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. so němske předowanje čita.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. serbske kemšenje, dop. ½10 hodź. cyrkw. rozrěčowanje, ½11 hodźin němske kemšenje.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. změje farski vikar Rösleŕ serbsku a dop. ½10 hodźin němsku Božu służbu.

Knjeni a służowna

Nječpominanje wot wobeju stronow.

Hižo napisańo tuteho nastawka je mylne. Wobhladajcy bjez wěsku bliže, nimajch w djensnišćich dnjach ani knjeje ani służownych. Poměr mjez hospodu a jeje pomocnizu je so djensa — dźiwajo na prjedawšće časy — załodnje pscheměnił. Schtož so też jadnje w tym pokaże, so słowo „służićeŕ“ mohł rjec něšto do starého cžapra słuścha. Tuž nimamy, wobeje w městach niz — so hdy so jena powolawšća družina wusběhnyła — žanych „służownych holzow“, ale jenož hišćece „domjazych pschistajenych“. Mamy dosć hospodow, kotreż wobkrucža, so powschitkowne posběhnjenje stawa a hišćece bóle stawneho wědomja bohužeł so runa spowjeschenymi žadanjemi a pomjeńschenjom dźěła a domjazych pomocnikow, pschi čimž hospoda najwjazy cjerpi. Hrube dźěła na pšch. nochje najradschu nichtó wjazy wukonjeć. Haj, nakrajne hospody storža, so wschelake holzy dźěła w sahrodje a na polu (dyrnjeć we wobmjeńšowanej měrze bylo) najradschu wjazy pschewzać nochcheda. Kak njerad bo krumy deja, najlěpje hnydom elektrizuje. Djensnišća bjesskótkosć je i pschičinu, so nětko, kaž hišćece psched nětkotrymi lětami, tak husto „Landtag“ minaja. A schtóž lěto w jenej służbje wosta, wobhladowafche so hižo jako „maly jubilej.“

W tutym swisku mi raś jena młoda knjeni powědaschе, so chcyschе idealna dźěłodawaćka być a tak bu w tym njelubje pschekhapjena. Dawasche wyhotu mjdu, spodźi jim dosć swobodneho czaša a dźěłasche z nimi sobu, bjerjesche podźěle na privatnych a duschinych naležnosćach swojich pschistajenych. Bě jej wschitko tak rjenje pschedstajiła — — chcyschе swonka służownemu tak rjez pschećelne poczahi nawjasać. Ale dyrbjeschе so rudźo nasbonić, so na druhej stronje k tomu žanehо požadanja njebě. Skónčnje dóńdźe njelubosnemu pschewjedźenju, so woprawdźe suwernych, pschiwišnych a pschiwitojnje myslenych pomozuikow njeje. Jeje njewotpowěchna luboseć pschewoborcži so po czaju do wotkhilnosće a pschi tójdej pschiležnosći běsche měnjenja, so su domjazy pschistajeni „mune hubjeństwo“ a so dyrbiše so jim nastawjeczźiwo jenož na wězowne stejnjichčeo stajiś. Wschо dalsche je schkhódne.

Tajke a podobne myslicžki maja mnozy. A tola je tole stejnschčo wopaczne kaž druhe. Też tu je prawy puć „słota hrjedźisna.“ So bo njeby njeprawnje hudźiło, na bo wěsta wot wobeju stronow wobhladaczy.

Mjez dźěłodawaćku a dźěłobjerjeńku — potajkim tu mjez hospodu a jeje pomocnizu — wobsteji naturśa napschećiwnosć sajimow. To wotpokazaś, by njemdze było a njetrjeba bo tehodła nichtó spjeczowaś. So dźěłobjerjeńka po możnosći pschihódne wumělenja wutjada, to bo ji po prawym dźiwaći njemóžeśi. Cžełna mdy je jeje jenicžki kapital, kotryż dyze dexje a wužitnje nałožiś. So by jej tutón kapital, njemuzjy dźěłomu mój, prawje dołho njeskaženy sdjerżała. Tehodła jej dołhajazeho swobodneho czaja a strowocze žiłuzaze wumělenje žada. To je wěz, na kotruż jej hospody husto dosć njepomyślża. Woni rad temu napschećiwja, so wo swobodnosći a wobmjeńowanju jich dźěła za hospodu fredła a žiżła žaneje rěcze njeje. Hospoda dyrbi nastajnje pschihotowana być a njeżuné bo sa žane dźěło „pschedobra“ sdaś — ś kajkim prawom jej potom domjaza pomozniza wołojenje žada, kiž pódła jédże a hydlenja atd. hischcze klinczazy pjenjes za swoje dźěło dóstawa? Pschi tym pak hospoda sabydże, so je jama „njewupowědomnje“ pschistajena a so w starobje psched „bjesdźěłowosću“ tschepotaca njetrjeba. A potom je w najwjazy padach pschirunajo je swojimi pschistajenymi hospodarśazy lwescena. A stónczuje — to je najwažnische — wukonja dźěło samo sa so, sa swoju swójbu, sa swoje wosobinsku lepschinu. We tym je wulki rozdźěł . . . .

Potom wschak njeje samo sa najkmańschu a najwólniwschu žane wobeite wjeśele, nastajnje w zufych domach bo žiwieś a zufej woli bo podwolicś. Cžim samostatnischa a wěcžischa w swojim dźele je, cžim cžejschо ji je. Też dże bo pschistajena dokładnischa a wobchěrnischo wudospołnicś a to pschinjeże hischcziśe wotmětnjeże bodu. S teho maja stónczenje hospody sahy swój wužitk, hdyž pschistajena swoju domjazu wědu rozmnożuje. Potom chcemy bej pschehkaćeś, so domjaza pomozniza, kiż léta dołho pola nas je, je pschego cžłowjek sa so. Ma swoju wolu a swoje wobeite smyslenje, swoje potrjebjenja, swójbne wobstejnosće atd., kotreż ś jeje polom dźełamocze niczo cżinicś nimaja. A potom je swójba, kotreż swoju dźeławu mój wopruje a ju sa to saplacaś, ji tola zusa a samo na żebi bjesbdżakna — hdże bem namała bo potom žadamy „pschećelsku pomér?“

Też w pomérje mjez „knjenju a służownizu“ dyrbimy po nětšischich nahladach hudźiś. Tu ma bo se strowym cžłowjeskim rozomom bjeże sentimentališu dźełaś. Tu jedna bo wo dźěło a jeho farunanje. Dopjelni hospoda swoje winowatosće, dha może jej tośame wot swojeje pschistajenej žadaś. Wyschе teho pak ma hospoda we swojej pschistajenej samostatneho cžłowjeka cjeschiś. W prěnim dyrbi bekko wobkedźbowaś: Schtož nochcesch, to bo tebi stawa, to njeczini ani druhemu! Najlepschi srědk k wotpowědomnej snjeschliwosću su jasne, njedwělomne postajenja, kotrychž mataj bo wobaj dźěłaj też wopraudźe dźerżeś. A potom dyrbi na wobémaj stronomaj być dobra wola, bjez kotrehož najlepschе wuczinjenja niczo njepomhaja.

Raś mi mudra stara knjeni prajesche: Knjeni a służowna dyrbitej bo jena k druhej hodźiś kaž muż a żona. Njestanje bo to, dha njeje „dobreho mandźelstwa“ a tuż je najkmańschе, so bo borzy a njebolostnje dźělitej. Godźitej pak bo stronje bromadże, dha bo jedyn druheho wudospołnitej a i tuteho wobzowneho zhromadneho dźěła wurosche bo wěsta towarschliwosć, kiż też w dobrych mandźelstwach wobsteji. Ta je wjazy hódna, hacž rjane rěcze pschi stajnym njepschećelstwie. jk.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boža služba. — W 3 hodź. serbske, w 4 hodź. němske kemšenje w Zarječu. (K. f. Renč-Łupjanski).

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. je serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje. Pop. ½2 hodźin rozrěčowanje ze konfirměrowanej młodźinu. ½3 hodźin towarstwo młodźencow w Poršicach. ½2 hodźin dźěćikemšenje w Bošecach za wjetše dźěći. — Wutoru pop. w 3 hodź. Lětna zhromadźizna žónskeho towarstwa w Handrikec hosćencu w Poršicach.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska Boža služba. — Pónđelu wječor we 8 h. žónske towarstwo p. Winterec.

Z Wósporka.

Dop. ½10 hodźin je prědowanje, w 11 hodź. dźěćikemšenje a ½12 hodźin křćenja (wosadny farař).

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodźin němske kemšenje. Zběrka. W 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 4 hodź. žónske towarstwo pola Měrśec.

Dybzačny nóž z wójny

Skrodźiwne zajmydźenje — Kat žo starej wójnskej towaršschej po létach zesnajetaj.

Drježđany, w meji 1931.

W cłowjeskim žiwjenju nadeńdźemy pschipady a zpodźiwnosće, kotrejž bychu žo w někajkim romanje abo filmje za njemóžne dźerźale. Tola žiwjenje ma lépschinu, so barbja kritikarjo njeslědźeja.

Psched krótkim swađšschitaj žo koleźarjej w měšćanźu Poležnizy pola Kamjenza, dokelž běschtaj so žo prašnyloj. Žadyn nochcyše winowaty być a by tej skoro k pukam dóschło, njebychu nadobo jedyn kaj proklnjeny na druheho pohladał. Hijo žběhnjena ruka žo swjese a pschesłapnjeny wuceje nóž je saka a pokaja druheny. Někto bě tammy runje tak pschesłapjeny, dokelž zpósna žiwy dybsacźny nóž, kiž bě w žiwotowej wójnje we wokomiku najwjetschoho strocha žiwoumu towarišschej dał.

To bě w njekrazným wojowanju we Vogesach. Wobaj wojakaj běschtaj cźežke cźažy pschezwitkoj a dźerźeschtaj we žiwernym towarstwje hromadźe. Hdyž běšče žo jedyn pschi zymnym nadběhu žo zhubit, dźěsche tammy jeho pytacź a nadeńdźe jeho w žałostnym położenju. Nekotři Marokkanojo běchu jeho pschemóžili a k stokpej pschinjasali. Schto chcychu je pschinjasanym cźinici, njebě wěste, tola niczo dobre sawěsće niz. Tuczi buchu psches napscheziwnu nadběh wotehnaći a dyrbja pschinjasanebo wostajić. Wojak žo njedlijesche a žo dotho njepraschesche, ale wsa žwój nóž a pscherěła powjaly. W tym wokomiku wróćichu žo Marokkanojo a wumožeł, kiž měješe nabitu tšelbu pschi sebi, dha spěchnje bjesbróńitemu pschecźelej žwój nóž, skoczi wróćo a měrźesche žo do njepschecźelow. Tammy cźerjesche mjes tym do khowanki po žwoju tšelbu, so by žwojeho pschecźela podpjerał. Hdyž žo po někotrych njeschinach wróći, njeběsche tam pschecźel wjacy. Najšerje bě jeho žiwa potrolja sajała.

Po wójnje wróći žo wojak, kiž měješe žiwoje žiwjenje njesnatemu towarišschej žo dźakowacź, do žiwoje domiźny a myślesche hušo na žałostny cźas. Někajkeho zajmydźenja žo njenadsjehe. Byl-li žiwerny pschecźel žo je jatby wróćił, njebě žanych wuhladow, so by jeho hdy sožu tsjechił, dokelž ani mjeno ani žydlišćo njewědźesche. Běschtaj pschi krótki cźaj hromadźe. Dokelž pak we wójnje žiwěra pschecźela wot dołheho zhromadneho pschebywanja njewotwitšuje, ale wot zhromadnje pschežiwjenych strachow, dha njebě w starym wojowarju dźakne dopomnjenje na smujitšeho towarišscha so zhubiło. Dyrbjesche nimale 14 lět sańcź, doniž psches wérje njepodobny pschipad w domtsnje starého wojaka (w Poležnizy) žo sožo setkaschtaj. Dokelž tón muž, ź kotrymž w měšćanźu hromadźe prażnu, běsche něhbuschi wumožeć je žakosmeho wokomika. Pisches dybsacźny nóž, kotrejž bě jej tehdom sdźerźał, je smachtaj žo, kotraž chzyschtaj njepschecźelsźu na žo hicź.

To dźe žo wobsebicźe naspomnieć njetrjeba, so buschtaj sožo najlépschej pschecźelej, a so winowaty žo njetpjecźowasche, druhemu skodu zasmacź, tola druhi wo tom niczo wědźecź nochcyše. Wobaj žej powědaschtaj, so staj žo njepschestawajcy nadžalej, w žiwjenju žo sožy nětkle trjebachicź. Ani njewědźeschtaj, so nihdźe w dalokim žiwěcźe njebydlitaj, ale w najbliźšej bliskosći. Hakle hromadźesprażnjenje dla sakasaneho jěšdźenja a potom sćěhowaza swađa běschtej nuźnej, so bychtaj starej wojowarjej žo blizšoj a sožy namakaloj.

Směški

Słušniwy nawožerja.

„Słyšiš, lubuschko, njeby ty dźenża rady še mnu wjecźerjała?"

„Ale sawěsće, mój najlubšchi."

„Potom praj, proschu, twojej macźeri, so budu we jednich hodźinach pola Waß."

*

Hdyž je tomu tak . . .

„Cźehodla sće tammu wožobnu knjeni tak skrótka wotpokajał? Spomjatkujće žebi na wschě cźažy, so macźe še mojimi cźejcźenemi wotběrarjemi pschecźelnje a sdwórlinje wobkhodźowacź!"

„Taaak??? Tamna wožobna knjeni mjenujzy prajejche, so žu Wasche zyke klamy žama jebańska firma."

Jězdny plan autowcje pósty
z Nowosalca-Spremberga = Wopakeje = Budestec do Budyšina

Płaći wot 15. meje 1931.

3	3a	5	7	9	Tarif km	Železniske přizamknjenja	2	4	6	8	10
			16,12	†18,47		ze Žitawy do	—	12,42	16,33	22,18	2,16
			17,11	19,29		do Nowosalca-Spremb. z	—	11,52	15,37	21,20	1,04
	†7,25	9,41	—			z Drježđan. Hl.dwór. do	—				
	8,46	11,52	—			do Nowosalca-Spremb. z	—				
6,50	9,00	12,55	17,45	20,05	0	z Nowosalca-Sprem., dwórn. do		11,35	15,18	19,58	0,23
6,52	9,02	12,57	17,46	20,07	1	z Nowosalca-Sprem., Del.torh. do		11,34	15,16	19,56	0,21
6,55	9,05	13,00	17,50	20,10	1	* z Nowosalca-Spr., Puśec k. do		11,32	15,13	19,53	0,18
7,00	9,10	13,05	17,55	20,15	2	z * Wopakeje, Ht. Blick do		11,29	15,10	19,50	0,15
7,03	9,13	13,08	17,58	20,18	3	do Wopakeje, pósty z		11,26	15,07	19,47	0,12
7,05	9,15	13,10	18,00	20,20		z Wopakeje, pósty do		11,25	15,06	19,46	0,11
7,09	9,19	13,14	18,04	20,26	5	* Wopakeje, Za. wěnc.		11,22	15,03	19,43	0,08
7,13	9,23	13,18	18,08	20,30	7	* Wurbisa, hosćenca		11,17	14,57	19,37	0,02
7,18	9,28	13,22	18,12	20,37	9	* Wbohowa, hosćenca		11,12	14,51	19,31	23,56
7,22	9,32	13,26	18,16	20,42	11	* Jitoc, Herb. Grych.		11,08	14,46	19,26	23,51
7,27	9,37	13,32	18,22	20,48	13	Budestec, Hajnkow.	10,43	11,05	14,42	19,22	23,47
7,28	9,38	13,33	18,23	20,49	13	* Hajnic, Weber. hosć.	10,41	11,03	14,39	19,19	23,44
7,32	9,42	13,37	18,27	20,53	14	* Rašowa, hosćenca	10,39	11,01	14,37	19,17	23,42
7,35	9,45	13,40	18,30	20,56	15	* Bělšec, hosćenca	10,35	10,58	14,33	19,13	23,38
7,38	9,48	13,43	18,33	21,59	16	* Hornj. Kiny, „2 Lip."	10,32	10,56	14,31	19,11	23,36
7,43	9,53	13,48	18,38	21,04	19	* Budyšin, Wjeleć. dr.	10,28	10,52	14,26	19,06	23,31
7,45	9,55	13,50	18,40	21,06	19	▼ Budyšina, dwórn.	10,25	10,50	14,24	19,04	23,29
7,49	9,59	13,54	18,44	21,10	20	do Budyšina, Žitn. wiki z	10,15	10,45	14,20	19,00	23,25
9,06		°14,19	†19,00	†21,59		z Budyšina do	†10,19	10,47	14,03	18,57	23,15
11,02		15,54	20,61	22,37		do Drježđan, Hło. dw. z	9,06	9,20	12,20	17,00	21,27
	†10,21	14,08	19,01	†21,20		z Budyšina do	9,27	9,27		†18,58	22,16
	10,44	14,43	19,33	21,41		do Lubija z	†9,07	†9,07		18,38	21,44

* Zastawa jenož po potrjebje. Wobkhod podsteji pósće we Wopakej. Železniske přizamknjenja bjez rukowanja. ‖ Jenož wšědne dny, pónđelu hodźinu prjedy. † Spěšny cah. ° Jenož sobotu.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 29. róžownika 1931.

Wčerawše wuzy w Berlinje.

1 Dollar	4,188	100 wólsk złoty	47,225
1 sandźelski punt	20,43	100 českosł. krónow	12,461
100 šwajc. frankow	81,60	100 franc. frankow	16,46

Barlinska burša wožera dale zhubnjesche, tola naposlědk ześwjesche so wěste kruczenje kursow. Też wili je bohatymi a rentowymi liśćinami zapřihachu wschelake snižena kursow.

Produktowe wiki wožera wschelake pschichłapjenja pschinjeschchu. Pschenża k cźeny na 13,60—13,80 hr. Rožka pschibychadźi 15 pj. a wowsa tehorunja 15 pj. po zentnarju. Na witkach so powschitkowje bojachu, so knježerstwo do snižena zła na pschenżu a rožku swoli, dokelž pschetrjebarjo sa tunšchim tłušchom žadaju. K tomu žiwoj powschitkownje schcźadrive žně lubja, je-li je Bóh psched cźežkimi schkodowanjemi milosćiwje wobarnuje. Wožera płaćesche zentnar

w Barlinje:

pschenżu 13,60—14,80 hr., rožki 10,00 hr.
hacź 10,15 hr., najwuschkeho jeczmjenja
11,35—12,10 hr., wowsa 9,45—9,65 hr.

w termiňowym miwowanju:

sa meju: pschenży 14,40—14 hr., rožki pat 10,70—10,72½ hr.,

sa julij: pschenża 14,30—14,15 hriwnow, rožki 9,75—9,72½ hr., wowsa 10,07½ hacź 10 hriwnow,

sa september: pschenży 12—11,95 hr., rožki 9,25—9,20 hr., wowsa 8,52½ hr. hacź 8,45 hriwnow.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Ssydrožty kał 50—60 pj. cźerwjeny kał 30 pj., běły kał 20 pj., jěšmu loboda 10—15 pj., morchej 15 pj. a zubła 20 pj., selerji 35 pj., bórny zentnar 2,50—3,50 hr., butra 1,60 hr., jabłuka 35—60 pj., jeja 8 pj. — Proßata 10—18 hr., bźaki 40 hr. — Libjata 2,40 hacź 2,80 hr., też 4,50—6,50 hriwnow. Kóślata 75—80 pj.

Wiki schtwórtk w Halschtrowje.

Pschenża 14 hr., rožka 10—10,25 hr., najwuschi jeczmjeń 11,50 hr., wowsa 9,25—10,25 hr. Bórny zentnar 2,30—3 hr. Ssloma k pizowanju 60—100 pj., k słamju 80 pj., wokrjepje 2 hr. Sźyno 2—2,25 hr. Jeja 7 pj. a butra 80 pj. Libjata 2,50—5 hr. — Proßata 13—18 hr. bźaki 30—40 hriwnow.

Wiki wožera w Lubiju.

Butra 80—85 pj., jeja 7—8 pj., twaroh 25 pj., běły kał 20 pj., cźerwjeny kał 35 pj., włóski kał 30 pj., rózcźakaty kał 60 pj., ćyrdrožty kał 40—50 pj., morchej 15 karoty 12 pj., jěšmu loboda 10—15 pj., kolrabi 20 pj., porej 20 pj., zybła 10—20 pj., tomaty 65—70 pj., hołowcej kerćki 8—10 pj., radiški 10 pj., cźerwjena rěpa 15 pj., selerji 50 pj., pětršchilka 10 pj., koschdołko 50 pj., krěn 1 hr., jabłuka 20—50 pj., bórny 4 pjenjezki. Kóślace mjaso 75 pj. Libjata 3,50—7 hriwnow.

Wiki schtwórtk w Khorjeńbusu.

Mjaso howjase 80—120 pj., cźelace 90—110 pj., skopjace 1,20 hr., šwinjace 65—100 pj. Jeja 7 pj., butra 1,40—1,60 hr., twaroh 30 pj., tany wotli 1,20 hr. — Holbje 60—110 pj., kurty 2—3,50 hr., kapony 2—4 hr., hušy punt 1,60 hr., kacźki 1—1,30 hr. — Kolrabi 40 pj., bórny zentnar 3,50—4 hr., jabłuka 35—60 pj., morchej 40 pj., měb w płasćach 1—2 hr., zybła 20 pj., hromak 30—60 pj., rjenjezki 10 pj., hołowcej kerćki 8 hacź 10 pj. — Libjata 2,60—5 hr., schcźuki 1,20 hr. a karpy 1 hr., liny 1,20—1,40 hr.

Šwinjace wiki schtwórtk w Khoježbusu.

Pschiwjesli běchu 1188 proßatow a 211 běhakow. Wiki běchu hrěnje. Wone płaćachu

proßata:

małe	7—10 hr.
hrěnje	10—13 hr.
wulke	13—17 hr.

běhaki:

małe	17—35 hr.
hrěnje	35—55 hr.
wulke	55—75 hr.

Słótne wiki schtwórtk w Barlinje

(Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 320 howjadłow, mjes nimi 290 młodych dóńkow a šuckelunch jałowjow, 29 prošonikow, 1 byka a 104 cźelatkow. Wone płaćachu:

Młody słót ke korminju po zentnarju	35—40 hr.
Wyšokošucź. kruwy a młode bóiki	280—440 hr.
Sćucźelne jałowy	260—380 hr.

Koni běchu pschiwjesli 320 schtuk. Tute płaćachu sa tym hacź běchu 200—1100 hr., k rěsu 30—180 hriwnow.

Sćehowanje pschehladowanje

sobotu 30. róžownika 1931:

w **Biskopizach** na hudnišnje dop. w 10 hodź. lodowy kamor, wupschestrjenź, wschelake wobucźa,

we **Wukim Wošpyku** w Michałkeje hosćenju dop. w 9 hodź. kolo,

w **Spytezach** w Lorenzez hosćenju buśej, piwańskej blidźi, wucźahowaze blido.

Płaćizny na Barliuskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	23. 5.	28. 5.		23. 5.	28. 5.
Pšenica	272-274	280-284	bany	19 21-0	19 21-00
rožka	2 0 20	204-05	wolka	24 -6-00	24 -6-00
nas. jačmjeń	—	—	wulke lupiny	15-16-5	15-16,50
nal. jačmjeń	227-240	2 -2-42	tolste lupiny	22-27,00	22-27,00
wows	1c9 1-3	192-196	keradella	65 -76	68 -76
kukurica	—	—	rapa. wosušk	9-10,20	9-10,20
Pšenć. muka	3-38,20	3-38,70	lany wósušk	14 14,20	14-14 20
ržana muka	26- 8,2	6-28,5	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	14-15,00	14 15,00	bźrnj. kruški	—	—
ržane „	14-14,50	14-14,5	syno, 50 kg	1,70-1,90	1,70-1,25
raps	—	—	ržana sloma	0,70-0,90	0,70-0,90
hrěch Viktor	26 31,0	26 31,0	pšeńć. „	0,60-,75	0,60-0,70
lane symje	—	—	wowsna „	0,75-0,90	0,70-0,85
pjeluški	25-30,00	25-30,00	hona „	0,65 0,80	0,65-0,75

28. V.	Wšo po złotej hriwnje	za 1 centa	w Lubiju za 1 centa.
Pšeńca		14,00	13,90—14,20
Rožka		10,00	9,80—10,00
Jačmjeń (nalšt.)		12,50	10,00—12,00
Wows		10,00—10,00	9,50—10,00
Syno		2,30—2,50	2,50—3,00
Sloma z maš. młóc.		1,50	1,00—1,30
Sloma k zaslanju		1,10	—
Sloma z ruku młócena		2,00	—
Běrny pola rataria		3,00	2,75—3,40
„ hač na železnicu		3,25	—
Butra		1,50	0,80—0,85
Jeja		0,08	0,07—0,08
Pšeńčne wotruby		—	7,10—7,25
Ržane wotruby		—	7,20—7,40
Pšeńčna muka		—	23,25—24,25
Ržana muka		—	15,00—15,75
Prosata, wulke		10,00—18,00	—
„ „ srjenje		—	—
„ małe		—	—

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,20 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,61 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaci so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaci 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskej žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwkam čěineno znjezbožencja z 1000 hr. — hdyž zemrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje křehny. *Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarski pomoc pytać.* Smjertne znjezboženja *dyrbja so hnydy bjezdwěla najpozdźišo do 48 hodźin pisnje přihonjeńć. Prawa a winowatosće abonentow wuńmjenja nadrobne* wumjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Cisło (Nr.) 123 **Budyšin — Sobotu, 30. meje 1931 — Bautzen** **Lětnik 90**

Stegerwald wo mzdowej a socialnej politicy

Reforma sawěsćenja žama wot žo pschinóšće.

Němski dźěłowy minister **Stegerwald** je žo jenemu Barlinskemu nowinarjej wo hospodarskich, socialnych a mjdowo-politiskich praschenjach wuprajił. Mjes druhim je prajił, so žebi w tu khwilu žiwje zakładnu **reformu socialneho sawěsćenja** žadajn. Tohodla žebi njetrjeba nichtó hłowu horzu sćrěkeć, **wona žama wot žo pschinóšće.**

W lěće 1931 mjenujzy sa zyłe socialne sawěsćenja žama žuchota dokhodow pschinóšće, na kotruž hižo někotre němski stat, němske kraje a gmejny cźerpja.

Pschi jenakej prozentualnej žadźbje pschinoschkow kaž w lěće 1929 žnadź sakońske socialne sawěsćenje hromadze se sawěsćenjom dźěłonjemějerjow w lěće 1931 wo 1 hacź 1½ miliardy hriwnow mjenje dokhodow wunjese, dyžli w prjedawschich létach. W tu khwilu dźěłodawarjo a dźěłacerjo wscho hromadze někhdże 18 prozentow mjdy jako pschinoschk k socialnemu sawěsćenju swjeduja. Jeli so bychu žo nětcźiśche sakońše podpjery we wschěch wotnoskach sawěsćenja wobthołowale, potom bychu žo **pschinoschki dyrbjake wo 5 hacź 6 prozentow powjetschicź.** To je runje tak sa dźěłacerjow kaž sa hospodarstwo njemóžna wěz.

Pschi dźenźnischej žadnosći kapitala w Němskej lózde khěrko produkziju poćezaje powjetschenje socialnych pschinoschkow bjezdźěłosći powjetscha.

K praschenju **mjdowoje politiki** minister mjes druhim sledowaze praji: Wustaw sawěsćenja dźěłonjemějerjow j tym liczi, so směje w lěće 1931 jenož 212½ miljona dokhodow, potajkim wo 75 milijonow létnych dokhodow mjenje dyžli w lěće 1929. To rěka, so pśe bjezdźěłosći sawěsćeni w lěće 1931 21¼ miljardy mjenje mjdy dostanu dyžli w lěće 1929. Tśoje je ś toho ypóznaś: 1. so mjenjenje, so žu němske mjdy pschenjehibicźiwe a proste, jako zyłk wobhładane, njeje prawe, 2. so statne wurunaze instanzy nimaju na mjdowu politiku w swojej zyłkosći pschežahazy wliw, kaž žebi husto mylnje myślu, 3. so statne wurunaze instanzy druhu powschitkownu zołmu sniženja mjdy w blížschim cźasu njebudźa móz wjazy wuwjesć.

Wjeledźěćni pola Stegerwalda

Dr. Stegerwald je po poruczności němskeho kanzlera sastupjerjow němskostatneho swjasa wjeledźećnych swójbow sa schkitanje swójbnych pschijak. Pschejachu žebi, so by žo pschi njesminliwych krutosćach dawkow na wjeledźećne swójbny dźiwało. Němski dźěłowy minister žłubi, so němske knjeźerstwo wěsće na wjeledźećne swójbny njesłubdże, teź potom niz, hdy bychu žo na wokomik wschelake pschesća njehodźile dopjelnicź.

Hdyž policija stónčnje ś gummijowym klumpachom pschećiwo kommunistam postupowasche, wona do strašcheneho cźěła pschidże.

Jatba na twjerdźiznje dla kommunistiskeje agitacije

Schtyrjoch pschijaćiskownikow jěsdneho regimenta cźišło 9 w Fürstenwalde je tamnischi kawnišći hud k jatbje na twjerdźiznje po 2 hacź 4 mětwazach sajmdźišo, dokelž njejsu po wojeńskej pschikazni cźinili, po kotrejž maju žo pody kommunistiskeje agitazije hnydom pschedstajenemu sćužbnem městnu wosjewić. Skutkowy pschedběhowy wuhnd rozłožuju praji, so žu wobstorzeni winowatosćo měli, sprašane sajmjknanje lětakow a spytane wupoćuchanje hnydom wosjewjeli.

Stó je plan němsko-awstriskeje cłowneje unije namjetował?

Hłowny organ zentrumskeje stronY „Germania" pše, so je myšl němsko-awstriskeje zkowneje unije ś Awstriskeje wuschła, mjes tym so Winska „Reichspost" to je wschej rozsudzenosću prěje. „Arbeiterzeitung" tohodla wołzamje, so by žo mohło sprowadne postupanje Awstriskeje a Němskeje se wjasonnym njedorozumjenjom wobeju statow stónčnjeć.

Skróćenje zastojniskeje mzdy w Awstriskej

W Awstriskej žo misda aktiwnych a wuńjužnjenych statnych sastojnikow a pschisłužnjerjow statn. żelesnizow wo 5% skróći. Jenož měsačna misda niže 100 hriwnow njeskrácena wostanje.

Nuzowy wukaz cežke ceže přinjese

Wo cźežach, kotrež žo ludej ś nowym nuśowym wukasom napołoja, žu žo někotre jenotliwosće shonile. Pschede wschěm je sajimawe, so žebi myśla, **wjetschi dokhodny dawk** sawjesć. Tutón pschinjaž chodźa **„krisowy dawk"** mjenować. Ssadźby tohole noweho dawka dyrbja žo wot 1 hacź 6 prozentow stopnjować, a to, schtož je ważne, pódla dotal normalneho dokhodneho dawka na te dokhody, kotrež 8400 hriwnow pschekroczeja. Mjesa tohole „krisoweho dawka" dyrbi thěrno niže 8400 hriwnow ležeć. Wunoschk, kotryž dyrbi krisowy dawk pschinjesć, žo na 400 miljonow hriwnow wobliežа.

Hižo wjese wopomnjene a cźasto saprěte **skróćenje sastojnišeje mjdy** dyrbi po wulkosći dokhodow stopnjowane 4 hacź 8 prozentow wucźinić. Jako wunoschk ś toho žebi 60 hacź 80 miljonow hriwnow lubja. Dale chodźa **rynzje wójnskich wobschkodźenych** so lóžiche wójnske wobschkodźenja (žnadź hacź někhdże 30 prozentow schkodowaneje dźěłarskeje khmanoseje) wotpadnyć dacź a němskostatne wudawki sa **kriśowe sastaranje** se sawjedźenjom pruhowanja potrěbnosće skróćejeć. Tu jako wunoschk někhdże 130 miljonow wocźakuja.

Powěsći, so žebi myšla, **zokrowy dawk powjetschicź,** žo pokinjerdźi. Zokrowy dawk dyrbi město dotalnych 150 miljonowh hriwnow pschichodnje 250 miljonow hriwnow wunjesć.

Dawk na benzin a tobak (wobnowjenje jenotliweho pschedawanja zigarettow a wjetschi dawk na zigary k lěschenu zigarettow) ma žo snowa sjadowacź. S tym dyrbi žo wunoschk wobeju dawkow wo někhdże 100 miljonow hriwnow powjetschicź.

Zhiły knjeźerstwowy dawkowy programm by někhdże 920 hacź 940 miljonow hriwnow wunjesł.

25 francowskich wojeńskich lětadłow nad Kehlom

Nad městom Kehlom žo schtwórtk dopoldnja wokoło 10 hodźin 25 franzowskich wojeńskich lětadłow pokasa. Wone ejkaderje, je 40 lětadłow wobstejazej, pschiskhuchcheja, kotraž wojeńske swuczowanja wotnicźowa. 25 lětadłow nad Rheinom pschelecźa a swoje swuczowanja dale nad městom Kehlom wotnjź. Někotre lětadła zamo hacź k 5 abo 6 kilometrow sdaleknymaj wšomaj Auenheimej a Korkej pschilecźachu. Po někhdże 10 minutach žo lětadła psches mjesu wróćichu.

Cežke zranjenja w Hagenje

Schtwórtk je w Hagenje (we Westfalskej) k cźežkim puskam mjes nazionalnymi sozialistami a kommunistami došchło, pschi kotrychž je žo ś pistolemi, nožemi a pjatnikanmi wojowało. Pschedy hacź policija pschikhwata, dweju dźěłacerjow, kotrajž nazionalnym sozialistam pschiskhuchetaj, žnjerjetnje sranichu. Jeneho do wutroby klóchu a druheho ś wutřełom do brjucha, kotryž jatra rostorhny, morichu. Jedyn pschi pukach njewobdźěłany dźěłacźer, kotrehož do brjucha sćěchu, je na žwoje sranjenje pjatk rano wumrěł.

Briand so před komoru zakituje

39 hłosow wjetschiny sa Brianda.

W franzowskej deputěrtskej komorje je žo schtwórtk **Genfske wobsamknjenje** rospraiło:

Jako prěni rěcźnik **Franklin-Bouillon** pschećiwo Briandowej mérowej politicy rěcźeše a žadaše, so by **Briand wróćo stupił.** Mjes druhim praji, so je žo wudawało, so je žo w Genfu dospjło, so žu žo **jednanja wo němsko-awstriskej zlownej uniji sastajile.** To je **hotowa komedija;** pschetoj **Schober** je rjekł, so žo pschihotowaje dźěła mjes woběmaj krajomaj dale powjedu. Franzowska njeje potajkim ničźo dospiła, mjes tym so je Awstriska 150 miljonow schillingow ś franzowskich zakow swuchała. Dale žo **Franklin-Bouillon** do Brianda ś wótrym porokom da, so je w dźeń pschehe ś Genfa wotjeł, město to by — kaž budźiske nusne bylo — pschi debacźe **wo polskich nałožnjećach** pschitomny był.

Francoit Poncet w tutym wokomiku rěcźnika pschetorhny, so by stejischcźo franzowskich wotpósłanzow w Genfu wuprawił.

Se žwojimi wupadami pokrać̀ujo, **Franklin-Bouillon** na to pokasa, so je sa Franzowsku cźežki njewuspěch był, so je sastupjeć drubeje internazionale, **Henderson,** město cźěłkołowakiskeho swonkowneho ministra **dr. Benesha** pschedsydstwo we wotbronjeńskej konferenzy dostał.

Swonkowny minister Briand w prěnim dźělu žwojeje rěcźe žwoje stejischcźo w Genfu jakitowasche a po rjedże poroki Franklina-Bouillona wotpokasa. Na wjerschku žwojeje rěcźe wón **wojnam Versailleskeje prezidentstwowoje wólby** rozłoži. Nap̀ećiwo prajenju Franklina-Bouillona Briand snapscheźiwi: „To njeje wěrno! Wocźakniu wot komory, so mi ś dźenźnischim wothłosowanjom prawo da. Ssym pak hotowy, ś wrotami wuńcź, kotrež ke žwobodnemu horizontej wjedu, to rěka, wot mojeho měrtanja wróćo stupicź. Pschetoj žebi jenoš, so je mój nahlednit runje kaž ja pschepěwdźeny, so dyrbi žo mérowa a zbliżowaza politika dale wjesć." Hdy by Franklin-Bouillon prawo měł, budźiske Franzowstwa wot wschěch lět mérowu politiku wjedła, kotraž budźiske woprawdźe indanjivo była. Organizazija měra wot wšitkich internazionalnych winowatosćow, kaž na pschikład wot Kelloggowskeho pakta, wotwisuje. Tele winowatosće zyłk tworja, kotryž je franzowski parlament pschipósnał. Tohodla mam prawo rjec̀,

so je franzowski parlament mojej politizy pschihłosował.

Hdyž mi mój pschedběžnik poćezesćowanja porokuje, kotrež žu žo mi po mojim nawróće ś Genfa wuhotowale, rad lubju, so druhi króć na sastanischcźu pridy ś cźasa wulkeju. (Ssmječe a pschihłosowanje.) Na kóždy pad je moja politika Franzowskeju pśed wołamoćenjom wobarnowała. Genfske podawki žu dopokasale, so žo moja politika daloko žahajzego podpjerjanja swjeśela. Tohodla mam prawo rjec̀, so **moje dźěła njeje schkódne była."**

Briand dale praji, so je žo wo praschenju pschisamknjenja Awstriskeje ś Němskej na politiskim, juristiskim a hospodarskim podłožku jednako.

Woprawdźe njemóže žo njewotwisnosć Awstriskeje pschikrócejeć,

jeli so žo Rada Swjasa Ludow njeje ś tym saběrała.

Zanoho rozdźela njeju žo cźinicź mjes politiskej a hospodarskej njewotwisnosću. Franklin-Bouillon nima potajkim prawo rjec̀, so je žo franzowska wěz w Genfu pschekradźila.

„Mězu swěsćejšo, so je žo należnosć pschisamknjenja sastajila.

W Genfu je wschak žo wo **hornjoschlesyskim praschenju** rěcźało. Rada Swjasa Ludow je wobsamknła, so by žo tole praschenje wróćo stajiło. Hdyž žu jeneho Jendźelcźana sa presidenta wotbronjazeje konferenzy wusmolili, dyrbi žo k tomu pschisponnicź, so je Mala ententa pschedsydstwo wotpokasała. Na druhej stronje bě Henderson jenicźki kandidat, kotryž mózeše wschě hłosy na žebje sjednoscźeć. Ssym w Genfu ja cźaš zyłeho pożdanja we atmosferje dospołnje wutrohnosće był. **Jeli so by Genfska konferenza dyrbjała moju swonkownoministerisku kartieru sklónčnjeć,** bych žo ś hordoscźu na nju dopomnał."

W sklónčnym wothłosowanju žo komora ś wurjadnej wjetschinu 39 hłosow sa Briandowu politiku wuprajł.

To njebě wulkotne dobwjeze sa Brianda. Mjes někhdże 300 sapósłanzami, kotřiž žu jeho wěstenu padej wuthosowali, je snajmjeńscha 120 było, kotřiž žu maju wotcźišnuli a sjawnje pokasali, so žu žo jenoš ś pschicźinami smutskownopolitiskeje pschiprawnosće wjesć dali, so **pak** budźa žo pschichodnje Briandowej politizy je wschěmi średkami pschećiwjeć.

Kommunistiſku organiſaziju w Rumunſkej wotkrył.

W rumunſkim Temeſchwaru je tamniſka policija jara kommunistiſku organiſaziju wotkryła, kotraž je dźiwała hotele w zyłej Rumunſkej ſapałecź. 40 ſobuſtawow tuteje organiſazije ſu ſajeli.

Monarchista Sghirrua w Romje wotprawili

W Romje je wołęcźiły ſud ſa ſchtitarje ſtata anarchiſta Sghirrua k ſunjereji ſaſudźił. Pjatk rano ſu ſaſudźeneho wotprawili.

Sghirrua běchu w Romje ſajeli, jeho winuju, ſo je ſebi attentat pſcheciwo Muſſolinej wotmyſlił. Hdyž je jeho pſcheſchłyſchachu, je wón tſioch policajſkich ſaſtojnikow poſtrélił a cźeſko ranił. Potom ſpyta, ſam ſebje ſaſtrélicź, tola ſo jenoż pſches liżo tſeli. Pſched ſudom je ſo attentatoweho plana wuſnał, tola njeje ſwojich ſobuwinikow njenował.

Wotprawjenje ſo po pſchedpiſmje na to waſchnje ſta, ſo wobſtorżeneho je ſamjaſanymaj wocźomaj k unrii wobroczeneho na ſtoł ſadźiłu a k njemu pſchiwjaſachu. Wojazy ſo ſa jeho kbrihżetom ſeſnapachu a po offizierowym ſnamjenju ſalwu do khrihżeta ſaſudźeneho wutſelichu.

Pjatk rano je ſo pſched ſtarym ſudom proſeſ pſcheciwo pſchiſtuſchnikam tajneho ſnjaſka „Pravda a ſwoboda“ ſapoczał. Woni ſu dla komplotta pſcheciwo bjeſtrachyſnoſcź ſtata a dla ſbźěta pſcheciwo ſtatnej mocy wobſtorżeni. Po ſakonju ſo też połnjt k khłostańiu hacź do 30 lět khłosta.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 30. meje 1931.

— **Wo wjedrje.** Schleſka ſa połahuje njehnuta na njewobſtajne wjedro. Wyſchiny ſu ſo k ranjit wotſtajile a ſ wjeczora a połodnja pſchikhadźeja nowe niżiny. Mjeńſche niżiny ſu też tu a tam nad ſrjedźnej Europu roſpołożene. Wczera mżjachu ſtrony a krajiny kolowokoło naſcheje krajiny cźaſte njewjedra. Sźurowe njewjedra, ſłiwki a njewdre wětry zuchnowachu ſaſudźeny ſchtwórtk niemałe zyſlęcki dźeń w połowiſchcźi Jendźelſkeje. Dźenſa połołnja a w nozy też naſchim ſtronam njewjedra hroźa. Naſch wjedrawuſtkojny tydźeń ſo jutſe njewjedra a ſyłne deſchcźe wocźakuje. Zyły pſchichodny tydźeń wocźakuje rjane horźy dny. Jutſe je połny mężacźk. Pſchedźenak ſtaja rjane wjedro, tola deſchcźik pſchi wětriku ſ krótkeho njewjeczora. — Jutſe, ſwjatu Trojizu, ſkhadża ſłónczko 3,45 hodź. a khowa ſo 8,10 hodź. Mężacźk ſthadża wjeczor ¾9 hodź. a khowa ſo rano 2,57 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +32. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +5, thermometer w nozy +18. Wuhladny na pſchemeńenjace wjedro a njewjedra.

— **Dźenſniſche witi.** Butra płacźeſche 80—85 pj., jeja 7—8 pj., twaroh 25 pj., łóſtata punt 70—75 pj., libjata 3 hacź 3,50 hr., hacź do ſydom njedźel ſtare hacź do 5 hr. Punt cźeſnjoweho kalu płacźeſche 35 pj., běłeho 25 pj., morcheje 20 pj., rjeſwjenja 10—15 pj., zyble 20 pj., rjelkeje 15 pj., jódźeze łobody 20 wjenjelkow, ſydrozitoho kalu 60—120 pj., hromaka 50—70 pj., ſołotiwowe łodźelki 10—15 pj., jabłuka 35—45 pj., běrny punt 5—6 pj., zentnar 4,50—6 hr., litr laneho wołija 1,20 hr.

— **Wojerſki ſaſtarańſki hamt kupuje** zyno. Budyſke wójſkowe mężne ſarjadniſtwo, pryedy wójſkowy ſaſtarańſki hamt, pſchi nowych zynowych zujach łajo zyno kupuje. Może ſo jemu hnydom ſ luźi pſchiwożowacź. Leźi w ſajimje pſchedawarjow, ſo jenoż wopraudźe ſuche, derje wuſuchene zyno podawaja, dokeż ſo płacźiſna nimo łódoſcźe trawow też po wuſſuhjenju cźeſnje. Nit doſcź ſuche zyno njemóże ſo pſchijimacź. Sźyno pſchijimuje ſo wſchędnje wot ranja 7 hacź do pop. 4 hodź., ſobotu jenoż hacź do 12 hodź. pſchipołonjn.

— **71. duchowna wjeczorna hudźba** wutoru 2. junija wjeczor we 8 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi. Program wjeje jenoż w tym jenotiwy, ſo ſu jenoż źiwi hudźbniſzy w nim ſjednoczeni, ale też wobſeże ſ tym, ſo tekſty wſchěch chórowych ſpěwow wot Jana Scheffleta — Angelus Sileſius — 1624—1677, pokhadźeja. Dźakujemy ſo tutomu pěſnjerjej ſa kerluſche wopraudźiteje Jeſuſowoje ſubotſke. Sźiwoje najlěpſche pak je we ſwojich hrónckach podał, we kotrychž dźiwaja na pſchirodu a cźłowjeſke łubjenje wěcźne wěrnoſcźe wupraja. Khóry po Sileſiuſowych ſłowach ſpěwa nowy komorny khór. Je dźě ſ jeho ſameſrom hódne khórowny ſpěw pěſtowacź. Jurij Winkler ſ Lipſka hraje ſkładby wot Haſſe, Senna, Bauſznera a Marteau. Programy ſe wſchěmi tekſtami ſu po 30 pj., ſa bjesdźělnych po 10 pj. pſchi zyrkownych durjach dóſtacź.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchędne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamkujene. Nózny ſtuźbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka ſ wuźiwanym wotmeńenjom. W meji je to Hrodźiſka haptyka na Hoſchiz haju a w juniju Wettinſka haptyka pſchi ſudniſtwowym twarjenju.

— **Serbska hudźba w Barlinskim radiju.** Pſchichodnu póndźelu 1. junija pojědźetaj Cernik a Bohla ze Slepeho do Barlina, zo byſtej popołdnju ¼4 hodź. za radiju ſerbſki koncert na husliczkach a dudach wuwjedłoj. Knjez farař Rjeda (pryedy we Sprejcach) budźe pſchi tom wo Serbach pſchednoſować. Njech ſerbſcy ſłyſerjo radia to wobkedźbuja.

Prěnja rozprawa professora Piccarda

Wo ſwojim leczenju bo ſtratoſoweje ſfery je profeſor Piccard ſ pomozu ſwojich ſapiſkow dopiſowarjej jenych Winjſich nowin jako prěnjemu roſprawił. Piccard praji, ſo je dźěł apparatow derje dźěłał, ſo pak druhi dźěł njeje mohł wuźicź. **Hłowne měrjenje,** na kotrejž ſłědźeſe najwjetſchu waźnoſcź kładjeſche, měrjenje wodſłužoſcže pluwow, ſe ſwětłowymi pruhami ſhudźenje, je ſo doſpołnje poradźiło. Ballon jara ruče ſtupaſche. Sa 25 minutow bě hižo do wyſokoſcže 15 kilometrow dozhił, potajim wjele ruchiſcho, hacź bě ſo ſwoprědka wotmyſliło. **Hłowne měrjenje ſmoj hatle we wyſokoſcźi 15 kilometrow ſapoczałoj.** Najwjetſcha wyſokoſcź 16 kilometrow je ſo hatle ⅞8 hodźin dołazhła. Siwonkowny powětrowy cźiſchcź we tymle cźaſu 76 millimetrow (potajim dźeſaczinu atmoſeriſcheho cźiſchcźa) wuczinjeſche, hdyž bě ſo krótki cźaſ prjedy 77 millimetrow měrił.

Na pucź leczenja njeje prof. Piccard žaneje waźnoſcže kładł, dokeż je ſo wón a dr. Kipfer jenoż mohł ſ wědomoſtnym měrjenjom ſabrěcź. S cźołnika je mohł pſchezo jenoż mały wotrěſk pſchelećeńenje krajiny widźeć. **Mężacźk ſo wjele ſaſnjiſcho ſwěźeſche,** hacź pſchi hładanju ſe ſemje. Napohlad horow pſchemołowacy ſacźiſchcź cźinjeſche. Na praſcheniſe, cźeſhodła profeſor Piccard njeje wuſjernu ſkładnoſcź ſ pſchiſtajenju w Hornjej Bayerſkej wuźił, ſłědźeſ wotmołwi, ſo jemu njeje nóźno było, ventil cźahnuć. Hewak by na ſtóźby pad wokoło 11 hodźin we dole rěźł Lecha pſchiſtajił, dokeż tam zara dobru ſkładnoſcź k pſchiſtajenju ſwěźeji. Snamjenjowo Innsbruckſkeho letanſkeho ſo wón ſjiła nje dobladał. Hatle wjeczor je jemu móźno było, 8 minutow do 9 hodźin pſchiſtajić. W tutym cźaſu wón ſmitkowny cźiſchcź w cźołniku ſ wuſuſchenjom kliſika ſe ſwonkownym powětrom wurunna.

Teuperatura w ſtratoſowej ſferje ſwonka cźołnika 55 **hacź 60 ſtopnjow niże null** wuczinjeſche. Smutſka cźołnika ſ wobſtwěrkenjom błonza temperatura hacź do 41 **ſtopnjow nad null ſtupi.**

Wulzy waźna ja poradźenje leczenja bě łźědźerjowa mudra wobſtladnioſcź, ſo bě měſto jenoje bleſche kiſlika, kaž běchu jemu radźeli, dwě bleſchi kiſlika ſobu wſak. **„So ſmoj dwaj apparataj ſobu měloj, je namaj bjes dwěla žiwjenje ſakhowało; pſchetoż hdyž pſchiſtajichmoj, mějachmoj jenoj hiſchcźe kiſlik na jenu hodźinu pſchi ſebi.** Wołbeźe ſpomnjenja hódne je, ſo je profeſor Piccard **jenoj jenicźk krócź ſnamjo dał,** a to ſignal, kotryž je ſo jako wurjadnje ſpožiwny wupokałał, njenujzyn, hdyž ſo w Oetztalu ſwětleſcźkow wěſy Gurgla dohlada. Tole ſnamjo ſ dyhałacźej łatańnju ſu w Gurglu pytnyli a dopokdźa wulkowańſku expediziju k profeſorej Piccardej połali.

K wołożenju dychanja ſo wuliczinata kiſalina wuczahowaſche a ſo ſo kiſlik pſchidawaſche. Prażowany kiſlik, kotryž mějachmy ſobu, 750 litrow wuczinjeſche. Se žiwnoſcźu njebě prof. Piccard derje ſaſtarany, wołbeźe njedoſtatk napitkow je žylnje ſaczuwał. Wón je wjeſkoty łyk, ſo je mohł wodu piez, kotraž je na ſeźenach cźołnika ſ dychanjom ſo wotrahyła, a ſo jemu jenje njeje druhi napitk lepje błodźił, hacź po pſchiſtajenju roſrybowany łód ſ oranžowymi běliſnami.

Wutwowańſka expedizija je mohła profeſorej Piccardej połoźeź pſchinjeſeź, ſo je jemu jeho mandźelkka, mjes tym ſo w ſtratoſferje pſchebywaſche, tſeće dźěćo porodźiła.

Prěnja žadoſć profeſora Piccarda.

Hdyž je ſo cźołnik Piccardoweho ballona k ſemi pſchiſtajił, je ſo wón tak žylnje ſatſchałł, ſo ſu ſo inſtrumenty roſbłe a ſo drasta ballonoweju jěſonju roſtorhła. Khołowy dr. Kipfera ſu najbołe cźerpjele, a ſu ſo jako hiſtoriſti kruch fotografowale. Hdyž profeſor Piccard do hotela pſchińdże, bě jeho prěnja próſtwa, ſo by ſo mohł wot-kupacź. Hdyž ſo dr. Kipfera ſa jeho dalſchimi planami praſchachu, praji: „Mój prěni plan je, ſo bych ſo najpróždy dokładnje wuſpał.“

— **Mumrěł** je w 56. lěźe žiwjenja ſchtwórtk rano khěſtro njenadźijan knjes hoſcźenzał Handrij Straucḥ, kiż na Kubez korczinje pſchi Zitnych wikach 12 hojpodarjeſche. Won běſche ſtata wožoba w měſcze a ſobuſtaw wſcheſkalitch towaſtwow. Pohrjeb budźe njedźelu dopokdźa ½11 hodźin wot Tuchoŕſteje zyrkwje.

— **Paduſchſtwa.** Kradnyk je nětko 25. meje pſchipołdnju wokoło 1 hodź. na tudomnych Butrowych wikach mužaze ſyſne koło, kiż mějeſche wyſoke cźorne krohna, rune wodźiłko bjes pſchimadłow, cźorne worſłowe ſwjena a njeſerſawjaze worſłowe ſtrije, prědku žadyn, ſady cźorny błótowy ſchpitak, ſwójcźi ſ delkach ſaniſkowany, horjekach žołty barbjeny, ſwonjadło wotlamane, ſamowběh. a ſchérej gumijowej wobruczki, prědnja je płatana. — Tón ſamſtny dźeń rano wokoło 8 hodź. kradnychu ſ wołbeźe Kupnizu (Gewandhaus), mužaze koło ſnamki „National“ cźo. 115 562, kiż mějeſche cźorne krohna, horjeſhibnjene wodźiłko ſ cźeſnjennymaj gumijowymaj pſchimadłomaj, žołte ſwjena ſ cźornymi ſmužkami, cźornej błótoſchlitkaj, Torpedo-hamowěh, ſchérej gumijowej wobruczki. — Dale kradnychu 25. meje pſched Hajnkowniju na Mnišchoſkej horje ſ wołbołowołeho auta ſajnoſcźerowany mužazy ſportiſki žaket, po jendźeſiku ſchity, ſ bruhymi rohojanymi knefłemi. W jenym dyhſaku běchu papjery na mjeno Kneiſel. — Wo wěſowne pódźelenja proſhnjaj kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje abo žandarmſtwo we Wjeleźanje.

— **Sawjena dróha.** Statna Kamjenſko-Budyſka dróha ſo wot km. 20,2 hacź do km. 20,68 na Brěžnjanſkich honach wot 1. junija hacź najſkerje do 20. junija 1931 dla pleſtrowanja ſa wſchitkón jěſonu wobkhad jawrje. Wobkhad pokaſuje ſo po Dwórnišchcźowej dróhu w Brěžni na Kamjenſko-Biſkopſkanſki ſtatnu dróhu.

Drohi knefl

Powěda Radlubin.

2]

(Pokračowanje.)

Tak bě khěbětaŕ na prawizy deleka žónſke a mužſke lawki pſchekhodźił, też thór pſchehladał a tuhy pſchepruhował, kotſiż ſ boka pſchijcźeli, kaž łaſtojcźi pod njebjom, hydaja, a hižo mjeſeſche połnu móſchnicźku. Duzy po ſłohoże dele poſaſta a wukhyba ju ſo roſtyni jenoż na tſiwilu do ſiwojeje łapby, ſo by dalſchim daram rum dźěłał. Mjeſeſche dźěń hiſchcźe zyłu lěwu ſtronu pſched ſobu a też ke njej dźenſa wulku dawdru. Hewak wſchak, lěwiza njeje wjele wěry hódna, dokeż rady dawaniu wotrabża ako dary pſcheradźejay wſchitko nadrobnje do ſudźi wupowěda: kak wulki, kak wjeſe, a ſ tym hódnotu darow kaſy. „Wjele powołany dar ninja wjele žohnowanja, to žym ja kruce pſchepokaſany!“ tak mężjeſche cźaſto khěbětaŕ.

Dźenſa pak běſche też ſ lěwizu jara ſpokojom. Hdyž bě ſo też tam wſchitkich wopraſchał: „Schtó dha je mój bliſchi?“ a poſledńjemu ſo podjakował, ſebra jemu cźiſchi pożmużk po wobliczu: hižo ſaſo mężeſche ninale połnu móſchnicźku. A też nětkrótkich ſaźnych kermuſchnych hoſcźi bě tu ſetkał, kotſiż běchu pſchiſchli hładacź ſ cźaſom, kak w zuſynj kraju je wot ranja, hdyž je kermuſcha. Bjes dźiwa tohodła, ſo je ſo hordźe ſruna, hdyž nimo khěbětarſkeje lawki dźěſche. Ach, to je bjes dźiwa! cźłowjek dźěn njeje ſandźeł, ſo mohł ſ łódźynnej kruhu połnu móſchnicźku njeſeź.

W kapali chžyſche khěbětaŕ móſchnicźku hnydom do kuta ſtajicź hacź po předowanju. Na kenliſchach ju liczicź, hyrnjeź też połožne dary, to bě knjes farař kruce ſakałał. „W zyrkwi kenliſche, a w kapali pjenjezy měſcheez, to łychu byłe kaž ſidowſke wiki w Jeruſalemſkim templu, kotrejž je Knjes ſ powjazom ſchnikłajo roſeſnał.“ Khěbětaŕ mężeſche **ſo hewak jara poſłuſchnje** po tutej łaſni, tola dźenſa jeho wcźijnoſcź łoſkotałche.

„Sſhm wcźijny, hacź ſym žadyn ſlěbornak popadnył. Chžu khětſje pohladacź, **pryedy** hacź **knjes farař pſchińdże.**“

Wuſzyna ſ kapły na błido, potom też ſ móſchnicźki a pocźa w hromadze pjenjes hrjebacź. Jara jeho pokojeſche ſo běchu mjes wulkej cźrjódu pjenjezkow a dweju nowarí też jara wjele běłych pjeczinkow a gróſchow. Ale ſlěbornaki, ſlěbornaŕi, hdźe jcźe. Njekhowajcźe ſo tola tak haſbcźiwje! Wſchak ſmjeźe ſo widźecź dacź, tajke ſwětłe. Khěbětaŕ hrjebaſche dale, nadobo ſamórcźi ſo jeho wobliczko, a wocźi roſwalikowſchi ſaj ſchedu nětajkim ſcherjenjom ſabórcźa: „Nó, nětk budź dołha cźma! Tole mi! A zyrkwi k narodnemu dnjej!“ A ruka ſpinaſche ſo do pjaſeje, a wocźi ſo jemu ſe ſłobami jaźebłichtej, kaž by chcźył ſ pjaſcźu wot błida dyricź: „Dundyr bil do teho njepłecha!“ Tola tu ju kapali błiſko woktarja, nź, to njechaſche ſo tola ſabycź.

Njemężeſche pak khwile dołho ſa tym myſlicź; durje ſo wotewrichu a knjes farař ſaſtupi. „Wſchak pak ſo tola njejſym ſcźakował mohł! Khěbětarjo, khěbětarjo!“

„Nź, nź, knjes farař ja njejſym licził“, wobaraſche ſo tón; „hyžuj jenoż pohladacź.“

„Haj wſchak, haj, wcźijnoſcź! Njewěſch, khěbětarjo, ſo je Ježa ſ wcźijnoſcźu zyły ſwět ſjedała? Dleže wcźijnje hładaſche a lubośniſcho jabłuko wabjeſche.“

Khěbětaŕ mężeſche pſchi ſebi, ſo dyrje ſ pſchiłkadami ſe ſwjatehо piſma njemóże ſ knjeſom fararjom portu dźerżeź, tehodła ſo dale njeſamołwjeſche. „Derje, knjes farař ſo ſym pohladał“, rjekny. „Myſlicźe jenoż, tu je dźenſa nětkajki złónik ſobu w kenſchach. Sſhm mjes druhimi rjanymi darami namakał wołojany knefl.“

Nětko běſche też knjes farař wcźijny. „Wołojany knefl? Hdźe jón maſch?“

„Tule je. Njejſym ſo jeho hiſchcźe dółkał. By mje wołyhał.“

Knjes farař **wza** knefl a wobhładnuły jón ſwjeźſchnje. „A ſchtó je jón dał, hdźe ſy jón dóſtał, to njewěſch?“

„Nimam ani ſdacja. Hdy bych toho złónika ſnał, bych hnydom po předowanju ſchoł a jemu knefl do wocźi cźiſnył ſjawnje na kerchowje pſchede wſchěmi ludźimi.

„Nó, nó, tak krucźe tola njechamy ſakhadźecź.“

„Sakhcźił ſebi by. Dźenſa hwojej farſkej zyrkwi, hdyž wſchitkich ſo prózuja ſi luboścź wopokazacź, wołojany knefl! Laſkle njeharabźity złónik! Stupy, kaž ſaprahnjeny kuzoł. W kapły hłuboko na połmu móſcheń, ale dacź ſo jemu njeda ani kapli a tola chže bycź widźany. Ja mam zyle ſa to, knjes farař, temu dyrbjeli wy prawje krucźe ſ kleſki do ſwědomja prajicź, hewak ſebi nawucźi a ſmějemy to mjerjanjo cźaſcźiſchoho!“

„Prawje wſchak khěbětaŕ ma“, mężeſche knjes farař mjeſcźo pſchi ſebi. „Maka pokuta tomu hrěſchnikej njeby ſchkodźiła. S tutym khwatkom a ſe ſtarym pſchehrabnjenjom njeje knefl do móſchnicźki ſtorźił. Nź, je dźěn hnydom mjes porſtami cźucź, ſo je knefl.“ Knjes farař wobhładowaſche ſebi jón ſwjećcha a ſe ſpódła. Pomyſli khwilu, pohlada do wjerſcha a potom ſ wokom woon, a cźichi poſmějwſ pſcheběża jemu pſches zyle wobliczo, a hiſche ſebi pſchikliwny a ſaſzy ſo wjeſele wuſmja.

„Khěbětarjo“, rjekny na to, „możeſch ty mjelczecź?“

Khěbětaŕ ſo ſruna a ſcźahny ramjeni wſchitke, kaž by rjekł: „Knjes farař, ja ſym muż!“ Wótſije pak wotmołwi: „Knjes farař, hdyž dyrbi bycź, mjelczu każ hluchoněmy.“

„Nó, derje, tuj mjelcź ſwěrnje! Budźa ſo tebje ſa knefłom praſchecź, ale njedy je ſchtóžkuli, ty njebudźeſch nicźo wědźecź. Jeli ſchtó rjekneſch: Ja wam njemóžu nicźo prajicź. Farař ma knefl. Praſcheje cźe ſo toho, njech praji, ſechze-li wam!“

„Budu mjelcźecź a hdźeż ſo hodźi, pódu ludźom ſ pucźa“, lubjeſche khěbětaŕ.

Tu wotſpěwa ſo pola woltarja, a knjes farař dyrbjeſche ſo ſpěſchnje ſwołkławſchi na kléſki khwatacź. Wołojany knefl ſkhowa ſebi do laza.

Sa nim wuſtupi też khěbětaŕ ſ kapale. Sa woltarjom hiſchcźe poſaſta a ruzy ſebi mjelo rjekny: „Knjes farař jemu da. **Jenoż prawje krucźe!** Njech ſo haſbuje pſchede wſchěmi ludźimi!“ Potom dźěſche do lawki.

(Pokračowanje ſcźěhuje).

šawrje. Jědny wobkhad pokasuje so na Drukeju. — Sjawny puć ſ Bukeja do Pomorja je dla nažywowanja wot 30. meje hać do 4. junija 1931 ſa wſchitkim jědnym wobkhod šawrjeny. Wobkhad pokasuje so na Koporzy. — Boldróha ſ Górka do Hucinu je dla nažywowanja na Dobroſchanſkich honach wot 1. hać 10. junija t. l. šawrjena. Jědny wobkhad pokasuje so na Delnju Górku abo na Krakeju. — Sjawny puć ſ Wulkeho Wožyka do Hornjeho Wujeſda so dla plestrowanja wjeſneho puća we Wulkim Wožyku wot 1. junija na cžaſ tutych dźěſow ſa wſchitkim wobkhad šawrje. Jědny wobkhad pokasuje so na Panjcy abo Stachow.

— **Šawrjene puće.** Sjawny puć ſ Dobruſche do Hnaſchcy je wot 29. meje hać do 5. junija 1931 šawrjeny dla nažywowanja na Hnaſchcžanſkich honach. Jědny wobkhad pokasuje so na Hrubjelcžizu abo Stólnkeju. — Budyſko-Wjaſoſtka dróha so na Hnaſchcžanſkich honach wot 29. meje hać do 5. junija t. l. dla nažywowanja

S **Mateho Wjelkowa.** Jutſiſchu njedźelu wotmeje so tu kóždoletny ſjednoczeńſtwowy ſwjedźeń, na kotryž je kóždy wutrobnje witany. Je to ſhromadny ſwjedźeń **bratrowſkeje** wožadu, kajneje zwrtwje a krajnozrtwinſkeho ſjednoczeńſtwa. Nječjeſ budźa rěčnizy wſche tſjoch zyrkwinſkich ſkupinow, k. farař Schneider ſ Budyſchina, k. farař Marx ſ Ochranowa a k. předař Zimmermann ſ Budyſchina.

S **Budeſtec.** W ſhromadźiſnje ſerbſkeho towaſtwa Lubina pſchichodnu njedźelu wječor 1/2 7 hodź. pola Rósika chaje nam ſnjes farař Mječwa ſ Buksa wažny a zajimawy pſchednoſchk podać, ſ kotrehoż móžemy wſchitzy wjele wuknyć. Tuž, lubi Sserbja, pſchiſtojće!

S **Adolfiſeje Hety.** Schtwórtk so 12lětnej ſchulſkej holzy Rjeliz a Schuſterez w hacje kupaſchtej. Wonej pſchinóſeſchtej na hłubſche měſtno a ſ tym do ſtracha, ſo so ſatepitej. Nuče ſkoczi 12lětny ſchuler Myl do wody a jemu so poradźi wobe holzy wuthowacź, runjeż měješche so jara napinacź. Podawk je ſ nowym napominanjom, ſo bychmy pſchi kupanju na hłubſich měſtnach kedźbni byli. Makemu ſmužitemu wuthowarjej pak ſtuſcha pſchinóſnacże ſa jeho nadobny ſkutk.

S **Bukeja.** W ſchtwórtkowym poſjedźenju gmejnſkeje rady mějachu wo wſchelakich waźnych dypkach wuradźowacź. Gmejnſka rada wobjamkny, ſo wunoſchk gmejnſkich wiſchnjow a ſadu ſjawnje wupiſche a jón na jene a 5 lět. pſchenaja. Nječeſche ſo też wo twarjenju puću. Nětkle ma so nětkhde 200 metrow puća ſwitworjeſcź. Kamjenje ſa wuporjedźenje Bukeczanſko-Pomorczanſkeho puća ſu hižom nawożene. Tuž je puć wot ſobotu hać do pónđźele ſawrjeny, wobkhad pokasuje so na Koporzy. Po roſpominanju někotrych dalſich naležnoſczow so poſjedźenje w 11 hodź. ſtónczi.

S **Lubija.** Pſchiſtkuſchnik němſkoſtatneje wobory ſ motorſkim kolom ſchtwórtk wječor na Póſtowej dróhy ſchéſcžlětneho žyna jeneho Lubijſkeho ſaſtojnika pſchejeżdże. Hólz běſche pſchebywał na ſchcžeży ſa pěſchich. Wbohemu dźěſcu so nop cžežko puknu, ſo dyrbjachu jeho do Lubijſkeje khorownje dowjeſcź.

Z **Khróſcic.** Raduposdawanje z maćerje w Khróſcicach budźe ſrjedu 3. junija 1931 pop. w 2 hodź. we hoſcenju.

S **Kamjenza.** Polizajſki hłowny ſtražmiſchtr Zimmermann je hać na dalſche poruczńoſcź doſtał, dźěła wjednika měſchczańſkeje polizajſkeje wukonjeńſkeje ſłužby pſchewjeſacź, doteľ so dotalneho wjednika wjeczja dla njeporjadnoſczow w ſłužbje natkwilnje je ſłužby ſtajili a ſudniſke jednanje pſchecžiwo njemu wotewrili.

S **Wojerez.** W nozy ſ wutorje ſajědże na Drježdźańſkej dróhy cžěſka Schpitka ſ Maleje Nadeje ſe ſwojim motorſkim kolom do wěſteho Schóne ſ Wojerez, kiž na lěwej ſtronje dróhi běješche. Motorowy koleſaŕ ſrafy do ſchtoma a padny na to do pſcherowa. Pěſchi bu tak cžežko ſranjeny, ſo dyrbjachu jeho do khorownje dowjeſcź.

Se **Sleho Komorowa.** W ſuſodnych Horitzach ſaſe 13lětny žyn jamoweho dźěłacžerja Schwarzy na ſchcžeżor elektriſkeho powoda, ſo móhł na ſchcžeżoru natwarjene ptacže hnězdo ſmuđrować. Hólz pak ſo pſchi tym žywneho pruda dótknu a padże ſ prudom cžežko dyrjeny ſe ſcžežora. Jeho dowjeſchu do Sło-Komorowſkeje hórniſkeje khorownje, hdźež wón bórzy wumrě.

Z **Drježdźan.** Serbſke towaſtwo „Cornobóh“ je zaſo dobreho sobuſtawa přez ſmjerć zhubiło. Zańdźeny pjatk zemrě po dołhej a cžežkej khorości ſwěrny a horliwy Serb knjez Gustav Bjedrich Raš. Wón ſo narodźi 25. 1. 1865 w Stróži pola Rakec. Wjele lět je towaſtwu přiſłuſał, a pilnje a z lubosću sobudźěał. Swojej maćernej rěči a serbſkemu narodej je wón ſwěrny wostał a je wobkhował swoju serbſku domiznu w cuzbje. Naše zeńdźenja, kaž też serbſke Bože ſłužby w křiżnej cyrkwi je kóždy raz wopytał. Jako dobry towaŕ měješe za kóždeho přećelne ſłowo. Kak rady ſpěwaše naš rjany ſpěw „Hdźe ſtatok mój.“ Nado wſitkim jeho ſkutkowanjom a nad cyłym jeho žiwjenjom pak knježeše prawa kſeſcijanſka zmyſleność, a ſcérpliwoſć. Też w horjacych wichorach žiwjenja je měrny wostał, kaž też w poſlednich lětach žiwjenja, hdyž bě jeho cežka khorość nadešła. Hrozny cžerw cežkeho cérpjenja w jeho cěle točeše. Lěkarſka pomoc běše njemóžna, a duž jeho žiwjenje ſkónči. Trěći dźeń ſwjatkow zeńdźechmy ſo z naſej ſerbſkej khorhoju na pohrjebniſću palerńje (krematorium), naſcho ſwěrneho towaŕſa k poſlednjemu wotpoćinkej přewodźejo. Zarowańſku nutrnoſć dźeržeše přiſtojny duchowny. Swoje hnujace a troſtowace ſłowa załoži předaŕ na ſłowo Swjatcho pisma „Knježe, wostań pola nas, wono ſo k wječoru přibliżuje.“ Wón wopiſowaše w jaſnych wobrazach žiwjenje zemrěteho, a troſtne wokřewjace ſłowa zrudźenym zawoſtajenym přiwołaše. Po cělnym předowanju poręčachu při kaſcu hiſće zaſtupjerjo towaſtwow. Też předſyda knjez Pětr Kowaŕ lubemu towaŕſej w maćernej rěči hnujace ſłowa z wutrobnym dźakom přiwołá a na kóncu ſerbſki wótčenaš wuſpěwa. Po wuſpěwanju ſpěwa, modlitwje a požohnowanju bu cěło zemrěteho wěcnemu wotpočinkej přepodate. Wopomnjeće zemrěteho pak woſtanje w žohnowanju. Njech wotpočuje w měrjo.

Z Łužicy

* Se **Shorjelza.** Měſtno Shorjelſkeho wyſchſcheho měſchczańoſty je ſo wupiſnało a cžaſ ſa ſamotwjenja je **nětko nimo.** Dóſchło je 70 ſamotwjenjow, ſ nich ſo 10 wubra, kiž ſo bliže wobdźěłaju a ſ kotrychž ſo ſaſo 5 do wuſchcže wólby ſcžehnje.

* S **Großhennersdorfa.** S Božej rucku ſajaty wumrě wutoru *41 lětny gmejnſki dźěłaczeŕ Hika ſ Elowy, jako dźěſnje ſ motorſkim kolom domoj dojěcź. Sdźerjcź pſchekhwata jeho na wjeſnej dróhy w Großhennersdorfe. Lětaŕ, kiž běžeše w bliſkoſći pſchebywał a pſchikhwata, móžeſche jenoż ſmjerć ſpóſnacź.

Najnowšše z cyłeho ſwěta

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu:** Su a tam njewjedra, hewaŕ pak rjenje a cžopło.

Pola Gura Deonitri (w Rumunſkej) ſo, hdyž ſa pewroſlepom wjerzachu, petrolej ſ wulkim ropatom wupraſny a njebos ſe wſchej pſchiprawu wuſtorješi. Se ſemje ſo 40 metrow wyſoka trubjel njeta, Wſchědnje ſo nětkoſe 20 waggonow petroleja wumjetuje. S dobom ſe ſórła plun wuſtupnje, kotryż ſo 5 hać 6 kilometrow dalcžo po kraju wupiſchestrěwa. W zyłej wokolinje ſu wſchě roſtliny cžorne ſe ſyrym petrolejom. Pſchiſprawy ſu ſo cžiniłe, ſo by ſo wumjetany petrolej njeſapalił.

Armeniska překlepanosć

Kaž je ſnate, bywaju hranicy Palaſtiny a Syrifeje kruce wobſtražowane a tóžſe njeſakoniſke ſapuſcowanje je truce ſakaſane. A tola ſtawa ſo bruhdy, ſo bywa wócžko ſakonja ſtepjene. Wobježe cjeſko je ſe Sſyriſeje pſchihadźejo polnózne njeſy Palaſtiny pſchekrocžicź. A runje tule njeſu wupytachu žebi njedawno tijo Armeniczenjo, kotſiż dźěchu ſo na tóždy pad ſ Beirutu do Jeruſalema pſchejědźicź. Dokeľ pak njemějachu ani paſa a wjeleminje paláſtinſkeho biſa, běſche dobra rada droha. Stónczenje pſchińdże jim wulkotna orienta najpſchepſlepanijſchi ſchibałtoſo. Najprjedy jónu wumělnichu žebi woni wſchě ſwoje hotowe pjenjeſy do paláſtinſkich pjenjes, a potom łóchnychu woni njepytnjeni wot wſchěch poliżajſkich ſtrażow w nozy a kurjawje pſches njeſy. Pſchi raňſchich ſmjerkach puczowachu woni na to zyle bjeſtatoſtnje wróżco ſ Syriſkej poliżajſkej ſtraži, kotrejż runu měrn do ruków padnychu. Sa paſami wopraſchani, prajachu woni, ſo tajſich nimaja, ſu žebi myſlili, ſo mója też bjes paſa ſ Palaſtiny do Sſyriſeje. Sſyriſki poliżajſki ofizěr, wjeſeły nad tutom njewoczakowanem popadom, da jich hnydom ſajeczź a pſchepytacź, pſchi cžimż běchu paláſtinſke pjenjeſy dopokaſ wjaz, ja jich wudawanje, ſo ſu paláſtinſky ſtaczenjo. S rjanymi ſwarami buchu woni na to paláſtinſkej poliżajſkej ſtraži pſchepodaczi, ſo bychu ſo na nuczene waſchnje do jich „domiſny“ wróczo póſłali. Na tute waſchnje dożpěchu woni wſchěch tehdy hiſchcze, ſo mózachu cžaru wot mjeſow hać do Jeruſalema ſe żeleſnizu na ſtatne khóſty jěcź. Jich woczakowaze krótke khłoſtanje njehraje dźe porunno temu žaneje róle.

Nadźijomnje njepadnje nětko tale ſtawiſna bjes poliſti nětkajſkemu paláſtinſkemu poliżajſkemu ofizěrej do ruków, pſchetož potom póńdże ſo tamnym tſjom pſchekłepanem Armeniczanam ſle. je.

Swójbne powěſće

Semrěli: Handrij Strauch, hoſcežnjaŕ w Budyſchinje, 55 lět, khowanje budźe jutſje njedźelu dop. 1/2 11 hodź. wot Tuchoŕſkeje zyrkwje. — Pawlina ſwud. Liſſakowa rodź. Kokſchez w Budyſchinje, 76 lět, khowanje budźe pónđźelu pop. w 3 hodź. wot Tuchoŕſkeje zyrkwje. — Marja ſwud. Schichtowa w Rakezach, khowanje budźe jutſje njedźelu pop. 1/4 hodź. — Marja Lorenzowa rodź. Hauptmannez w Kamjenzu, 60 lět, khowanje je dźeńſa ſobotu. Jan Michalk, rybaŕſki miſchtr w Delnim Wujeſdu. — Khrystla ſwud. Schmypowa rodź. Wrobliz we Wojerezach, 71 lět, khowanje budźe jutſje njedźelu pop. w 3 hodź. —

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźe ſo wutoru 2. ſmažnika wječor we 8 hodź. k ſwojej měſacznej zhromadźiznje we Serbſkim Domje. Přednoſk je přilubjeny.

Budeſtecy. „Lubin“ wotměwa njedźelu 31. meje wječor 1/47 hodź. pola Rósikec ſwoju zhromadźiznu. Rěčnik knjez faraŕ Mjeſwa-Bukečanſki. Přeproſujemy wſě ſobuſtawy a hoſći na zajimawy přednoſk.

Hodźij. „Jaroměr Imiſ“ změje njedźelu 31. meje hnydom po ſerbſkim kemšenju krótke poſedźenje. Chcemy ſo dla wotmyſlenego wuléta do Cžeſkeje Swicy 7. VI. doręcžeć.

Khelno. „Domizna“ ma njedźelu 7. junija wječor we 8 hodź. pola Mjenec měſacznu zhromadźiznu.

Lichań. Sokol zwučuje wutoru wječor we 8 hodź pola Rudolfec. Stóž chce ſo jutře njedźelu na wuléće „Zernički“ wobdźěliź, njech je rano z dypkom we 7 hodź. w Leſkej pola hoſcenca. Budźe wěſte rjenje.

Lichań. „Zernička“ zetka ſo přichodnu njedźelu rano w 7 hodź. pola Hajnikec hoſcenca w Leſkej. Proſu, wſitzy z dypkom. Hoſco su nam witani. Pojédźemy přez Dolni Wujeżd.

„Lumir“ ma ſobotu 6. junija w 4 hodź. ſpěw. Proſu wo wſoſtronſki wopyt. Nabožne ſpěwy za cyrkwinſki koncert. Bjarnat Krawc.

Nawječorny wokrjes Sokola wotměje ſwój zlět 14. ſmažnika w Njebjelčicach. Započatk 1/23 hodźin. Wſitzy přeċeľo ſo na njón přeproſuja.

Rózant. Tow. kat. młodźencow ma njedźelu 31. V. ſwoju měſacznu zhromadźiznu. Dla nuznych wuradźowanjow njech wſitzy přiňdu. Předſydſtwo.

Ratarski Dorost za Njebjelčicy a wok. ma přichodnu wutoru 2. junija wječor we 8 hodź. w Serbſkich Paſlicach ſwoju zhromadźiznu. Winowatoſć kóždeho ſobuſtawa je, zo ſo na njej wobdźěli. Tež hoſco ſu lubje witani. — Naš załožeńſki ſwjedźeń budźe nětko njedźelu 28. junija. Přeċeľo Rat. Dor. dźerże ſe ſebi tutu njedźelu za naše towaſtwo ſwo bodnu. Předſydſtwo.

Sokolſka kapala ma jutře 31. meje wulét na Zhorjelſku horu. Wotjědźemy z Kubſic 1/28 hodź. Kóždy może ſo wobdźělić.

Směſki

Strowotniſtwo.

Knježeńſtwo chże kraj ſe wſchej namozu ſnowotnicź, wupoſcżele potajkim też jeneho ſtrowotniſkeho japoſchtoła do Angory, kotryż dyrbi ſtrowotniſke wobſtejnoſcże města pſchepytowacź.

Tutón wopyta najprjedy pſchedměſta, tola hižo žebi préni dom wobhładawſchi dyrbi wón ſadwělowacź: ſtaroſpramny kraŕ Muley Aſendy ſpi w ſwinjazym khlěwje.

„Haj, njewěſch bha tu, kak njeſtrowe to je, nanko?“ ſareji ſtrowotniſki wotpóſłanz roshorjeny na njeho.

Muley drapa žebi ſ hnojom a wſchami ſalepjenu hłowu. „To njemóże temu tak być, wyhoſi knježe. Spju hižo na wſchě ſchtyrjeczi lět w ſwinjazym khlěwje, a ženje hišcže njeje nětkaſe ſkoczo wot teho ſkhorika abo ſamo wumrěło . . . . .“

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Licženje ſwinj.

wotmětwa ſo ſ wopraſchowanjom 1. junija 1931.

Wobdźělenci ſtotarjo ſo namołwjeja, ſo bychu wołoham, kiž maju nadawk licžicź, **wſchitko** trěbne **pódźělili.** Sdźiwje, kiž licžeŕ hać do 2. junija 1931 njeje ſapiſał, maju ſo hnydom poliżajſkej hłownej ſtraži na Hłownym torhoſchcži 1 wojſewicź. Sdźělenja měličelow ſwinj wuzkija ſo jenoż k ſtatiſtiſkim ſameram.

Schtóž ſ wotpohładom wojſewjenje, ke kotremuż je po wukaſu namołwjeny, njepoda, abo wědomje njeprawje abo njedoſpołnje ſdźěli, ſo ſ jaſtwom hać do 6 měſacow abo ſ pjenjesami hać do 10000 hrywnow khłoſta.

W Budyſchinje, 23. meje 1931.

Měſchczańſka rada, polizajſki hamt.

Smy započeli nowe syno

kupować. Móżemy jenoż woprawdźe ſuche ſyno kupować

Zarjadniſtwo wojeńſkeho ſydła w Budyšinje

pſjedy wojeńſki zaſtaraŕſki hamt w Budyšinje :: Telefon 3020

Zbožowny nan Piccard.

Na wobrazu widźimy profeſora Piccarda ze ſwojim assiſtentom Kipferom a ze ſwojej ſwójbu, kotraż na tutym wobrazu jenoż štyri wosoby wopřijeſe. Jako běſe prof. Piccard ſo z ballonom dele puſcił, překhwapi jeho powěſć wo narodźenju třeċeho dźěſća.

Hospodarske kachle a kuchnjowe wohnišča

kupujeće derje a tunjo we wosebitym wobkhodže za kachle a za twarjenje wohnišćow

Martin Teutscher, hornčeŕski mištr na Kamjentnej hasy 33.

Najwjetši skład najlěpšich Mišnjanskich kachlow a wšěch železnych dźěłow. Tunje koporne kotoły.
Jenož najlěpše, solidne dźěło!
Zaradźenje darmo. — Na wotpłaćowanje.

kupujeće jenož najlěpše ale tola płaćizny-hódne pola firmy

R. Koksch w Budyšinje
na Sulsk. hasy a w Njeswačidle, tel. 215

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Krony"

wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wšě wlosowe dźěła kaž wotrihanje po wašnju bubiskim a pažskim (Bubi u. Pagen kopfe). Najwjetši skład wšěch toilettowych tworow. / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž tež kwasnych frizurow. Najspěšnišo a porjadne poslužnje. —

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Swojim česćenym ratafskim woteběrarjam poručam nowu přikhadźacu

domašowu rudu 15—16%

po přihódnych ličenych płaćiznach wot wagona ctr. 2.50—2.60 hr. Poźcu 3 měsacy bjez danje abo při płaćenju z hotowymi njenjezami 4% skonto. Kupuju kóždu dźělbu žita a poručnu so za wobstaranje hypothekow pola ratafskeho kreditricho wustawa w Drježdźanach.

Z počesćowanjom
firma Jurij Čornak w Ralbicach

Poručam

dołhe škórnje tučne dźěło wot 24,— hr., **krótke** wot 14,- hr.,

boxowe dołhe a wšě druhe wobuća
podawam toho runja znižene, kaž tež po měrje zhotowjene

Josef Mark, šewski mištr w Kukowje

Wokna a durje

Meble kóždeje družiny
Tunje płaćizny — Ciste dźěło
Wopytam Was rady darmo

E. Michalk w Mikowje
Telefon Mikow 52

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy na najlěpše

Sekowy konto z 3% bjez dalšich wudawkow. Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódn. papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Handrij Šrumpa w Budyšinje
na Rózowej hasy 15
poruča

meble

a pólstrowane twory
Sym Serb!

Mamy cyle wosebje tunje

gardiny

wot 2.50, 3.50, 4.40 hač do 13.00 hr. za jene wokno.
Tež w

tkaninach a ličenych woblekach

mamy wulki wuběrk w nowočasnych zhotowjenjach a tkaninach.

Jan Pötschkec nasl.
w Khrósće-Lomsku

2. pohonč

so hnydom pyta
w Hornim Wunjowje 4

16-lětna serbska evangelska

holca

pyta słužbu k 1. junijej abo pozdźišo za stwinsku w Budyšinje abo wokolinje. Bliže zhonić we wud. Serb. Now.

Dźěćacy wóz

derjezdźeržany na předań
na Koto'skej hasy 7 dołka

Młódša holca

so za domjace dźěło a za pěstowanje hnydom pyta **Zoba w Cornjowe** pola Bukec

Syno

njeprosyčene so póndźelu 1. junija pop. wě hodź předawa **Otto Jurack w Hrodźišću**

Dźěćacy wóz

njeje rjabany, 80 hr. tuńšo kaž hewak na předań
J. Schieback
na Mužakowskej drózy 4

Běrny

k piecowanju a k jědźi ma tunjo na předań **Brězan w Khrósćicach**

Połdra lěta stara

jałojca

ja na předań **w Konjecach** čo. 32

Kruwa

na předań **w Běłšecach 2**

Hólca

wokoło 15 lět stareho pyta **Robel w Čornecach**

Suknjowy woblek

derjezdźeržany za srěnju postawu tunjo na předań
w Nowoslicach čo. 3

Warnuju

z tutym mojomu synej Benej mi stušace wěcy wotkupić abo nješto požčić, dokelž nječo za njeho njezapłaću

Jan Liška w Radworju

Rjana swinja, dobra

wužitkna kruwa

z čelećom a wysokosćelne kruwy ma jara tunjo na předań abo k wumělenju
Max Köhler w Niježej Wsy

Hypotheki

kóždeje wysokosće a za nizku danź, kupjenje a předawanje

ležownosćow

kóždeje družiny wobstara
M. MÜLLER
w Budyšinje na Cyhelnskej hasy 10

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Šukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyskim hajnskim hejtmanstwje
Skład ratafsk. mašinow a gratu wšěch družin

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, ščinarje (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Naturska hojerka A. Freundowa

w Budyšinje na Bismarckskej drózy 6, I

Rěčne hodźiny: štwórtk hač do soboty wot 9—5 hodź. Homöopathija, diätowe a zelowe hojenje, hoji nutřkowne a zwonkowne khorosće z wuwzaćom splažnych khorosćow, čuwowe a dušine čerpjenja, čuwowa magaža, hojenje kamjenja w žiwoće, magnetiske hojenje

Fotowe projekciowe powjetšenske dom. kinowe } aparaty

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a płatow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Wšě šulske knihi

ma na składźe abo wobstara
Serbska knihařnja na Lawskich hrjebjach 4

Serbske tačele

(Gramo'on Platten)
ma na składźe
Jan Schieback w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Nawěstki w Serb. Now. maja wulki wuspěch

Kofej : kakao kolonialne twory

KURIO

na Wonkown. Lawskej hasy 24

Jězdne kola, šlawchi a mantle, potrjeby za kola

tunjo pola firmy
Bratraj Thomas
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin."

Wšě družiny knojidłow
ma stajnje na składźe
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Wobleki

k wušiwanju hotowe

Günther
w Budyšinje
na Žitnej hasy 9

Přenajeće hońtwy

Wutoru 2. junija 1931 pop. 1/2 3 hodź. so w hosćencu w Khwaćicach Khwaćanska burska hońtwa na 9 lět přenaja. Wšo bliže je tam zhonić.

Hońtwinski předstejićer.

Přenajeće łuki

(syno a wotawa) njedźelu 31. meje w 2 hodź. pola
Harry Meißnera w Radworju 29b

Landständische Bank

des ehemaligen Sächsischen Markgrafthums Oberlausitz in Bautzen

hypotheki

na wjesne a měšćanske ležownosće, wosebje też k wotměnjenju wupowědźenych nahódnosćenych hypothekow.

Tohorunja so poručuje za nalutowanki w swojim syrotam wěstym

bankowskim wotdźělenju za nalutowanki

Zjawny dźak

wuznajemy wšěm, kiž su na kajkežkuli waršnje k přewjedźenju našeho III. zwjazkoweho zlěta přinošowali: k. fararjej Cyžel-Hajnićanskemu za swj. předowanje, knjezam wučerjam F. Hajnje, M. Čornakej, W. Češli, Jurij. Janej a Benej Kubašej za posudźowanje, Radwoŕskemu šulskemu wokrjesej za přewostajenje šulskeho dwora, Radwoŕskej gmejnje za wupožčenje, k. najeńkej Chlichej za zlětniško, k. twarcej Krempey - Khasowskemu za požčenje jewišća, Radwoŕskej dobrowólnej wohnjowej woborje za přewjelne rjadowanje, Radwoŕskemu „Čěrwjenemu křiżej" za dobroćiwu pomoc, „Serbskemu Hospodarjej" za darmotne přewjezenje narjadow, Radwoŕskim knjeznam za wiće a předawanje a wšěm njenjenowanym za lubu připomoc. Najwjetši dźak pak słuša njespróchnjenej Radwoŕskej jednoće „Sokoł" za jeje wulke a dospołne dźěło.

Zlětowy wuběrk

Po Božej njewuslědźomnej radźe wumrě štwórtk rano mój luby mandźelski, naš luby nan, kórcmař

Handrij Kerk

w starobje 56 lět.

Marja zwud. Kerkowa
rodź. Schieberec **a dźěći**

Pohrjeb budźe njedźelu dopołdnja 1/4 11 hodź. wot Tuchorskeje cyrkwje. Wěncy prosymy pola inspektora kěrchowa wotedać.

Přiloha k čisłu 123

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 30. meje 1931

Krótke pohódnoscenje „knježny Orleanskeje"

30. meje 1931 je so runje 500 lět minyło, zo we Francowskej Johannu d' Arc abo knježnu Orleansku jako khodojtu spalichu.

Johanna narodźi so 6. jan. 1412 w Domrenny při rěcy Maas. Jeje nan měješe tam kubleško a holčka dyrbješe wowcy pasć. Hdyž běše 18 lět stara, čuješe so přez Bože widźenje powołana, swój wótcny kraj wot Jendźelčanow wuswobodźić. Tohodla so poda do lěhwa krala Korle VII. a jemu swój wotpohlad wozjewi. Dale prošeše, hač njeby směła po mječ hić, kiž je w Firboiskej cyrkwi zady woltarja swj. Katyrny skhowany. Na tutym mječu běštej kříž a lilija wudypanej. Johanna zwobleka so mužsku drastu a čehnješe z mjenowanym mječom wopasana na čole horliwych wojowarjow do Orleansa. Tu dobychu so do města a nuzowachu Jendźelčanow so wotsalić. Přez tutón zmužity skutk dobu sebi Johanna wulku nahladnosć po cyłym kraju. K trajnemu wopomnjeću spožči jej kral přimjeno pucelle d' Orleans abo knježna Orleanska. Tuta knježna pohnu też krala, do Reimsa hić a so tam cyrkwinscy krónować dać. Z tym běše jeje nadawk dopjelnejny a Johanna cheyše so domoj wróćić. Kral pak ju njepušći. Wón wuzběhny ju, swojeju staršeju, bratrow a potomikow na zemjanstwo. Do wopona da jim škit z dwěmaj lilijomaj a mječom.

Knježna Orleanska wobdźěli so hišće na wjacy bitwach. Před Parizom bu ranjena. Pola města Compiègne přińdże při jenym wupadże do jendźelskeho zajeća. To běše wulke dobyće. Hdyž běchu hač dotal francowske bróńje přez zmužite, přikladomne wjednistwo Johanny stajnje dobyłe, běše to nadobo hinak. Ale Johanna wućekny z jastwa. Při tym z wysokeje wěže skočiwši sebi nohu wuwiny a njemóžeše dale čekać. Jendźelčenjo dosahnychu ju a stajichu ju před wójnski sud. Samo na čwělawu ju położichu a wobskoržowachu ju bohahanjenja dla. 30. meje 1431 ju w městačku Rouen spalichu. Francowzojo wobkrućichu, zo su jeje wutrobu njezranjenu w popjele namakali.

Ale hižo 25 lět pozdźišo (1456) bu wona jako njewinowata spóznata a w lěće 1909 zbožowna a po wójnje lěta 1919 swjata prajena.

Na městnje wotprawjenja je francowski lud we džakownosći kříž a jeje z kamjenja wudypanu postawu stajił. Kóžde lěto wotměja so tu wulke swjatočnosće a narodne swjedźenje.

Sławny němski basnik Schiller je z tuteho historiskeho podawka rjanu struchłohru zestajał, kiž hišće dźensa kóždeho człowjeka jima. Njech so też w našim ludu jewja tajke horliwe knježny, kiž so njesebičnje wopruja za swój luby narod. To daj Bóh!

Dźensniši stary dobry čas

(Wobraz je wjacy).

Widźicće tamle Kramźij bźeba do polow campacź, za ruku swoje wnuceńka? Hdyž běše jenoj hromadźe dźetaj? Ach taj, nochcetaj na wěste městno, dźetaj so jeno w polach trošchu pschekhodźowacź. Dyrbimy kedźbowacź, hač wonaj tam lebjerka po přećznym puću horje abo dele pónđsetaj. Schtoha, to móže nam wschо jene być, schto cźinitaj, žydnu so radscho ł swaczini. Nó hlejcźe, hdźeha nadobo wostaschtaj. Khóts dracź a garbać, hdźe staj so sabéžakoj, wonaj tola hakle runje tamle dźetschtaj. Wěsće schto, žydnyhoj so na khwilku staj. Nó, haj wschak, dźenża je rjenje dosć.

Woprawdźe, staj so žydnuhoj na stónćnitu njeju. Hólcźi wschak dołho žedźo njewostanje. Směrom hólzy rad njeđedźa. Ješdźi tam a jow. Wosmje žej bźedowy kij a schtapa ł nim po hrjebi horje a dele. A hdyž lebjerka na dróży auto jedźe, stupi so na měsnik a hlada sa nim. Kraje wešo potom ham auto w hrjebi. Kaj dźen bźecźi cźinja.

A dźeń bźedši a bźedši a wschо wospomina. Myšli so wróćo do tamneho cźasa, hdźež běšche ham hólcźez wo pjecźich, schesćich lět. Tehdom wschak hischcźe autow njebě. Kak by potom sa nimi hladacź mohł. Szyła běšche tehdom ćwět zyle hinajschi. Tehdom bě hischcźe tón stary dobry cźaš. A tola móje so dźeń zyle jaśnje na ćwojeho dźeda dopomnicź, kiž pschego prajeschе, so počźina ćwět na hłowje stawacź. A potom še ćwojich dźeczaćnych lět powźdaschе, hdyž njeběšche hischcźe żelezniżu, žanych petrolejowych lampkow. To je so dźiwał, so so dźeń wojaj bo „nowego" ćwěta a do nowych wězkow sajźiwicź njemóže, kotrejž sa naschoh' jeneho, kiž je w nich wotrosł a ćwět prjedy hinajschi njesnajesche, so žauko zrozumjachu. A dźenża? Dźenża je ham tajźi bźeđ a powźda hólcźez, wo saschłych cźasach kaj še sapadnjeneho bajeho ćwěta. Hdyž dyrbjachu w symje dźeń wote dnja ł zyjpanni w bróżni stacź, hdyž hischcźe žanych jźdnych kolegow njeběšche, chiba wćtajka firaschna schibjenża ł jenym wyšokim a niskim kolegom, hdyž do mésta pěschi khodźachu ałd. Dźenża je naschi jedyn ham tak dałoko, kaj tehdom dźeń, so so do nětšišcheho cźasa wjazy sajźiwicź njemójesch a so w nim njesnajecźh. Dźenża je hižo Jakubt tajźi hólcźez kaj naschi jedyn tehdom. A schtoż jenemu schpaniłše sda być, w tym rozsc hólcźi horje a je jemu wschitko ramenwćte, dałeš ćwět hinak sejnał njeje. Kak so ćpodźiwa, hdyž jemu wo starych cźasach powźda.

Ale dyrbimy dale myšlicź. Takle schesćedźesacź, jedymdźesacź lět. Potom budźe Jakubt też tajźi dźeń kaj naschi jedyn dźenża.

W běhu tutych lětdźesatkow njebudźe ćwět na žadyn pad směrom stejo wostacź. Mój jejdrko, hdyž budźe takle dale postupowacź a pschego nowe wunamałacź a na wiši pschinjesecź kaj nětko, schtoha wě, kajke sa jedymdźesacź lět budźe. A ł kajkim sacźucźom budźe mój Jakubt potom jako dźeń do jaschłych cźasow wróćo hladacź. Wěsće tak, kaj naschi jedyn do ćwojeho starcho dobreho cźasa.

Naschi jedyn ćedźi nětko tu a ćwori na satraschne awta a motorske koleśa, kiž naschu zyłu krajinu sakurja a sajźmjerdźa a njedźesiši měr każa. A ćej wumoluje, kak idyliske tehdom běšche, hdyž hischcźe póstowa khorcźa se konjomaj jěsdźeche, měšo nětšišcheho wulkeho póstowego awta. Skwari so na tu a tamnu módu, ćpyta na wschitko nowe, kiž tola nětchto nam lube stare na bok storcźi. Schtoha hischcźe macźe dźenża na ćwěcźe, schtoż ho njeje pscheměniło, nowocźajnje a „wćzownje so sarjadowało" abo hischcźe budźe. Kaj prajach, njecźujesch so w tutym nowocźajnym ćiwjenju a cźinjenju wjazy doma. Nihdże žana wutrobitosć a powóźnosć. Tak mèni naschi jedyn.

Ale, mój Jakubźo, widźu hižo w duchu, budźesch potom jako stary bźeđ na nětšišci cźaš ko pośmjerkujo wróćo myšlicź. Kak romantiśe wschitko běšche. Hdyž awta ł motorskimi kolegami po dróhach jěźdźachu a kraźne próścheme mrócźele wuwabichu. Hdźež ham ludźo še sapschahami a jěźdnymi kolegami na pućach ho schunjachu. Hdźež ho mużojo pićeh schpihel žydnuchu a brodu žej ł britwej truhachu. Hdźež mějachu kachle a dyrbjeschе ho bo nich satepicź, dyrbjeschе wó jitwi cźopko być. Hdźež wuhernjecźerjo a nożizytocźerjo, „handlerjo" a rěsnicy dom wot doma khodźachu, hdźež hischcźe nóznych straźnikow mějachu, kiž še ćwojej lebiju po nozach wjesku wokhodźachu. Ow tón rjany dobry cźaš, hdźež běchu hischcźe žerbiśe kwaśb, wopramdźite mandźelstwa ja zyle žiwjenje. Hdźež běchu hischcźe śélźy, kotrejž po polach khodźachu a sajećźi śélźachu. Zyle derje budźesch ho dopomnicź, kajke sajazy běchu. Kak lubośnje běšche, hdyž bajche radio abo gramofon hicź a ŋnađ na jednym hudźbnym najtroju pišasche. Hdźež dołho cźahi ł wuhlom nakładźene po kraju stonachu. Kak rjany napohlad to wjecźor bě, hdyž ł nětšjenymi

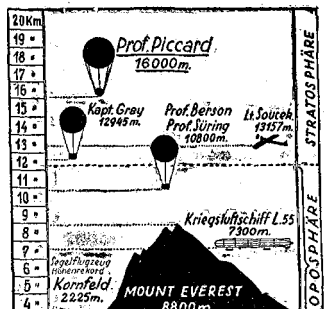

Piccard je přetrjechił wšitke wyšiny, kiž człowjekojo hdy doćpěchu.

16 000 metrow docpě prof. Piccard na swojim rekordnym lećenju, to je nimale 4000 metrow wyše hač leži mjeza mjez tropo- a stratosferu, kotraž so we wyšinje nèhdźe 12 000 hač 13 000 metrow ćehnje. Dotal najwyšši rekord docpě Američan Gray, kotrehož ballon so pukny, zo bu Gray morjeny. Oficialny ballonowy wšėtowy rekord zwosta potom hač k Piccardowemu lećenju němskimaj profesoromaj Bersonej a Süringej. Lětadło je dotal jenož docpělo wyšinu, kotraž leži nimale 3000 metrow niže Piccardoweje wyšiny.

Słowakscy bratŕa česća mišira Bjarnaŕa Krawca

Hižo před dlšim časom počesćichmy my Serbja swojeho mištra Bjarnata Krawca při składnosći jeho sydomdźesaćinow. Sławjachmy jeho jako swojeho wuznamneho hudźbnika a sobu najlěpšeho spěchowarja serbskeje myslički a wšeho narodneho prócowanja w serbskim žiwjenju. Mištr Krawc budźe teź dale z nami stać. Ze wšćmi swojimi mocami budźe so teź w přichodźe starać, zo serbske narodne kubła njezaźdu. Zo čim bóle so zaščěpja w serbskej wutrobje a w serbskej duši a tam najplódniše dary wunoša. Wšėe nam hišće mnoheho a rjaneho dari ze swojeho hłubokeho žórła, droheho pokłada lubosće k swojemu serbskemu narodej. My pak chcemy dźakowni być swojemu mištrej z tym, zo jeho spěwy často a rady spěwamy. Z tym budźemy jemu najwjetše wjesele wuhotować.

Njeje trjeba, zo rozpominam wšė wulkotne počesćowanja, kiž so k česći mištra Krawca stawachu. Njech je tuto počesćowanje było w serbskich towarstwach, w kotrychž je skutkował a z kotrymiž je měł najlěpši kontakt abo njech je było w serbskich časopisach, hdźež móžachmy bliššeho nazhonić wo prócowanju a dźěławosći swojeho genialneho hudźbnika a muža kruteje powahi serbskeje narodneje skutkownosće. To wšitko je drje nam rjany dokument woprawneje dźakownosće serbskeho luda napřeco swojemu mištrej. Nihdy pak njemóžemy w tutych wobswědčenjach cylu woprawdźitu a wěrnu dokonjanosć swojeho mištra zapřimnyć a wućerpać. Dyrbimy přeco zaso so wróćić k žórlej samemu: ke serbskemu spěwej, kiž je nam naš mištr darił. Tam hakle móžemy zrozumić a začnć rjanosć a wulkosć tutych dušinych pokładow. Smy potom hakle tak prawje zbožowni, hdyž słyšimy zynki serbskeho spěwa, hdyž klinča dale w dźakownych a wjeselych wutrobach, hdyž je začuwamy we sebi.

Jene z najlěpšich počesćowanjow Bjarnata Krawca ma bjez dwěla so kwitować „Krawcowy wječor", kiž kulturny zwjazk za Słowaksku a akademiske skěwarske towarstwo w Bratislawje wutoru 12. meje wuhotowa. Je to drje prěni raz, zo našeho mištra wosebje we wukraju z akademiskeje strony wosławichu, kaž bě to ekstenzija university Komenskeho w Bratislawje wuskutkowała. Wosebje mytowaše pak tutón wječork mištr Bjarnat Krawc sam, zo jón počesći ze swojim wopytom, z knjenju mandźelskej a dźowku Rut. Tuž też bjez dźiwa, zo bě žurla hudźbneho seminara filozofiskeje fakulty hač na poslednje *městno wobsadźena.*

W rjenje wudebjenej, ze serbskimi barbami wupyšenej žurli wita nas předsyda akademiskeho spěwarstwa knjez prof. dr. Fuchs. Wuzběhnje, zo ma wosebitu česć, mištra Krawca, serbskeho hudźbnika, na akademiskej pódźe powitać a přeje jemu hišće mnohe lěta zboža. Knjez dekan prof. dr. Kral wita w mjenje ekstenzije university Komenskeho a wupraja přeće, zo by mištr Krawc teź dale skutkował po swojich idejach. Stawizniski wobraz wo serbskej hudźbje poda knjez prof. dr. Orel, kiž bě teź wosebje z k. profesorom dr. Hornu za swjedźeński wječork so postaral. Za to jimaj horcy dźak! Knjez prof. dr. Orel pokaza dale na wosebitu ważnosć wječorka a zdźěli, zo je dźeń 12. meje wopomnjeński dźeń wulkeho mištra Smetany a zo na tutym dnju ma towarstwo česć, wohladać we swojej srjedźiznje teź jeneho mištra, mištra łužisko-serbskeje hudźby. Knjez prof. pohódnosći jeho hudźbnje a narodnje, jeho přirunajo z prěnim serbskim hudźbnikom Korlu Aug. Kocorom.

„Hory módre, ja was znaju!" zaklinča po žurli a witaše nas teź tak mjez słowakskimi bratrami. Kóždy Serb, kiž zasłyši tutón spěw, wšėe začuwa hłuboko swoju domiznu Łužicu. Wosebje potom, hdyž je zdaleny wot njeje. Njech sebi jón zanjese zynčo před sobu abo njech klinči mócnje a swjatočnje w khórje dobrych spěwarjow a spěwarkow. Přeco zaso nas powyša. Smy we swojim raju! Potom hakle smy sebi wědomi, hdźe naša domizna je. — Tam so wróći! Tam słušeš! Tak a podobnje we nas howri.

Serbski spěw je wuklinčał. Krótke dušine wodychnjenje. Mištr Krawc stanje. Hłuboko hnuty so pokloni. Mócny priklesk jeho sławi. Krawc přednošuje. Wobrysuje kulturne położenje łužiskich Serbow. Podawa liěby. Wobswětluje šulske poměry. Spomina na njelube, zrudne wobstejnosće w Pruskej. Pokazuje dale na literarno-wumělske polo. Wuzběhuje serbskich spisowaćelow zańdźenych časow. Mjenuje serbskich wědomostnikow a literatow dźensniśeho dnja. Teź serbske wumělstwo je w poslednjej dobje dóstało dobrych a swěrnych reprezentantow. Serbske basnistwo je we wšelkim nastupanju dohyło płodnu rolu.

Serbska narodna hudźba je postupowała k šěršemu a wyšemu skhodźeńkej. Z njeje je wurostła serbska hudźba wumělskeho stila. Dwě mjenje, njerozdźělomnej: K. A. Kocor — Bjarnat Krawc. Słyšimy khwalić serbsku narodnu drastu. Mištr Krawc wita rjane kroje Delnjołužiščankow. Česći swěru k swojej narodnej drasće Hornjołužiskich Serbowkow, wosebje mjez katolskimi Serbami, hdźež je hišće wosebje žiwa. Nimo tutoho kulturneho wobraza poda nam hišće organizačny wobraz serbskeho žiwjenja, kiž nam wuwiwa wot małeho wjesneho towarstwa pře wšitke serbske nowinarstwo a wotrjady Maćicy Serbskeje, Zwjazka spěwnych towarstwow, wučeŕskeho towarstwa, Zwjazka łužisko-serbskeho studentstwa a serbskeho Sokołstwa hač k Domowinje, zwjazka serbskich towarstwow. Wěnuje nětčišemu předsydźe Domowiny, k. fararjej Křižanej, kaž teź bywšemu předsydźe a prócowarjej serbskeje jednoty a zhromadnosće, k. fararjej Sewčikej rjane słowa česćownosće.

Teź młoda generacija nochce njetrjebawši a prózdnje nazad zhladować, ale z wótrym wóčkom so rozhladujo spěcha do prědka. Njeje zhubiła nadźije žiweho serbskeho přichoda. Ně, kroči po krutych zasadach. Je sebi wésta swojeho wulkeho nadawka. Směmy tuž přeswědčeni być wo młodym přichodźe Serbowstwa. Mócny priklesk mytuje słowa přednošowarja.

Knjeni Rut Krawc-Rauppowa, kiž hižo ze serbskich koncertow sem jako dobru sopranku znajemy, zanjese nam z přewodom klawéra mištra Krawca: Hody — Pod hwězdami — Prawa myslička — Swěć słónčko — Kolebawka — Kožuch a kwas. Wosebje zaslužbištaj so poslednjej spěwaj. Buštaj wospjetowanaj. Krasnej kwěćelej lubych mejskich rózow a kwětkow žnějese spěwarka jako myto. Mištr Krawc poda tež

dureźkanu tajka wohnjowa trubjel prašny a so do kura a pary pšchewobroćeli. Lute tajke wobrazy budu so do pomjatka wróćiś jako staremu muježi, runje kaž naschomu jenemu dźenża. A njebubješch so pšchejśelicź ſ nowym žywjenjom, w kotrymž wunjeźkojo horje rostu a hnydom ſwopředka na žiwój cźaſ so ſwucźa. Tym so w starobje runje tak pózdźe, kaž mi a tebi a mojemu dźedej hižo. Schto budu ludźo na ſwěcźe wjcho dożiwiś.

Hólcź panza so ſ tajom w hrjebi, schcźipa huźaze twėrdi a wobkedźbuje wschelake druki a druhe ſwėrjatka a cźinj jim klubu. Dźėd pak pschejo hiſchcźe žędźi, myſli a ſnoni wo ſastarſtich cźaſach. Haj wschak, žiwėt dźe dale, ſ tóždej generaziju wulku kroczeł dopředka. A tak mjenowany ſtary dobry cźaſ dźe ſ nim ſobu. Wostanje pak jene cźiſte wjeſele žiwjenje a hiſchcźe wjazy wróćo. Kóždy rėcźi wo ſwojej ſtarej dobje, kak rjenje tehdom bėſche.

Proces přećiwo Uralzeffej

Pśched Drježdźańſkim ſawniſtim ſudom ſapocza so ſchtwórtk proſeź pſchećiwo Ruſy Uralzeffej. W Drježdźańſkim jednanju dźe jenoź wo pady, kiž ſteja w ſwiſku ſ Uralzeffowymi ſatoženjemi w Saſkſej. Wo wulkich jebanſtwach ſ miliionami ma so w poſtdźiſchim proſeźu w Barlinje jednaś. Uralzeff poſtadźa ſ Revala a je tam pod mjenom Maljowſki do źidowſkeho narodźenſkeho regiſtra ſapiſany. Wón wubkrucza, ſo je jemu bėſkoruſke knježeſtwo dowoliło noſnoź mjeno Uralzeff.

Jako jemu pśched Drježdźańſkim ſudom wumjetowaćhu, ſo je Raiffeiſenſtu banku ſ kreditowym jebanſtwom cźežko ſchkodował, wón wudawaſche, ſo ſu direktorojo Raiffeiſenſkeje banki jeho wuzywali. Wjednik Raiffeiſenſkeje banki je jemu pjecźa kredity runjewon nanuſował, wón ſam pak pjecźa njeje w mylnach mėſ, ſo ſwojich winowatoſćzow wdaź. Smėrſchcźenje Raiffeiſenſkeje banki ma pjecźa ſwoju pſchicźinu w hubjenym hoſpodarjenju nawjednych wożobow. Pſchi pſcheſkuſchowanju ſo Uralzeff ſwjeſe a rjelny, ſo cźežko na ſokot cźekpi. Sud wobſamkny, ſo jeho na jeho ſtrowoſcź pſchepytaź da.

Cežke njewjedra w Jendźelskej

Schtwórtk dopołdnja ſo nad połodnjiſchej Jendźelſkej a nad Londonom ſylne njewjedra ſe ſlimkom roſpuſchcźichu. W krótkowjeſcźornych kónćinach Londona runachu ſo haſy a dróhi torhajym rėkam. Mloda hołza bu ſ blyſkom trjechena a pſchitúdźe jódźela no widźenje. We Exmoorſkim lėſu je njewjedro žydom hodźin dołho zaſtopnowało. S wjele mėſtnami bėchu nakrajne dróhi powodźene a wobthad bėſche ſahaćzeny.

Kak so złoto wuzbytkuje a přisporja

Nėſchto, ſchtož zyły žiwėt ſajimuje.

Praſchenje dla ſtota ſajimuje wſchėch ludźi. Niż we ſmyſlu baſnika, ſo wſchitkich ſa ſtotom honja a k njemu ſo cźiſchcźa. Tuta pſchiwabiwoſcź ſtota je pſchez toſame a wostanje. Dźenża jedna ſo wo praſchenje, hdźe wostanje ſtoto a hacź ſo wužitnje nałożuje. Schto ſapoczina cźłowjek ſe ſtotymi pokładami, kotrejž jemu ſemja ſpodcźiſći?

Zyły nabėrk ſtoto ſłużi dwojemu ſamėrjej: pak dźėſaja ſo ſ njeho pjenjeſy, pak druhe drohotne wėcy. Stoto ſo tak njewotrjeba kaj na pſch. ſeleſo, kopr, wołoj, zyn abo zynk. Je njeſamdźiwone a njeſpicźonne. Tamne ſtote wėcy, kotrejž ſu njedawno w Ur (w Chaldejſkej, bdźeſ bėſche Abraham ſ domom) a w Egiptowſkej, bluſchcźa ſo tak ſajnje a cźeſtnje, kaž bychu ſo hakle wczera ſtotowile. Pſchi tym ſu wjazy tyſaź lėt ſtare. Wėſo nėſchto ſtoto ſo ſhubi abo je tak w ſemi ſkowane, ſo ſo wjazy njenamaka.

Bywaze ſtoto ſo zyłe wužitnje njenałożuje. S lėtnje wudobyteho ſtota ſo dwė pjecźiny na wumjeſkle wėcy a wojſodu pſchedźėlatej. Tute ſtoto ſo ſ „mokhoda“ wiwſa. Daſchce iſi pjecźiny ſo na pjenjeſy abo ſtote fije (Goldbarren) nałożuja. S nich pak je jenoź dźėl w njepoſrėdnym wobkhodźe. Stote fije khowaju ſo w treſorach bankow a wėſtny dźėl ſhybnych pjenjes „ſurkuja“s Tuto „ſurkowanje“ kcźeje wobjeſe w Jndiſkej, pſchirunuje ſo tehodła ſ morjom, do kotrehoż žiwėt nimale tſecźinu ſwojich lėtnych wudźėlkow na ſtotym wuſypa. Najwjazy ſo „ſurkuje“ (hromadźi).

Wot namakanja Ameriki tónz 15. lėtſtotka hacź do nėtka je ſo na 1 milijardu a 42 miliionow unſow (unſa je ſtara waha a wucźinjeſche ſnadź 8. dźėl naſcheho punta, w nėkotrych krajach placźeſche teź jako pjenjeſ) je ſenje wuhrjebało, najwjazy w poſlednich 30 lėt. Wot tutych bu 467 miliionow unſow na pjenjeſy pſchedźėlanych, tak dyrbjałe tu po prawym hiſchcźe bycź, njebyło wjele pod popjelom a roſpadankami ſo ſhubiło.

Napraſchowanje ſa ſtotom je wjetſche hacź produkcija, kiž w lėcźe 1929 hódnoſcź nad 1,67 milijardow hriwnow wucźinjeſche. Wudobywanje ſtoteho je drje žiwój wjerſchk doſpėło, ſnadź hižo pſchekwuko. Najwjazy wupłodźi ſo w Južnej Afrizy. Po wuſhybku ſcźěhuja Transvaal, Sjednoćzene ſtaty w Amerizy, Kanada, Ruſka, Mexiko, Auſtraliſka, Rhodeſia.

Najwjazy wuhladow na wurywanja ſtota w nawjecźornej Auſtraliſkej. Na kupje Nenguinea ju bohtae ſkłady na ſtotym, tola je ſdėlnjenje je wſchelakimi cźežemi ſjednaćzene. Tola hodźa ſo pſchewinyć, hdyž ſo wo wudobyć ſtota jedna a ſo w dołhahajej mnohoſcźi tam namaka.

Mėžno je, ſo wowe a wuſpėchne ſtote fije ſo nadeńdu. Tola wjetſch ſemje je hižo tžėrko pſchepytane, ſo pſchewulke wuhladу njeſpu. W ſańdźenoſcźi ſo ſtoto porjadnje naruna. Jene ſtote polo po druhim wuhledźichu. Wėſte narunanje poſtcźuja mjenjehodna ruda, kiž ſtoto wopſchcźa. Techniſka dawa nam žrėdźi do rukow, ſo bychmy ſtote ſańdźeńſki, kotrejž ſo we wołoju, zynku a kopru namakiju, wudobyli. S tym ſo njehodźa daſkowe pokłady nadobyć, ale tole waſchnje ſtoto dźėlacź pak ſo teź ſadani.

Cyrkwinske powėsće

Swjedźeń ſwjateje Trojicy, 31. meje 1931.

Z Budyſina.

Pśedowanski tekst: Jap. skutki 2, 38—39.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodźin faraſ Große pśedowanje (cyrkw. hudźba).

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. faraſ Schneider ſpowėdź a Bože wotkazanje, dop. w 9 hodź. ma faraſ Berg pśedowanje.

W Tuchoŕskej cyrkwi ma wjećor w 6 hodź. faraſ Paul wjećornu nutrnoſć.

Zběrka za jubilejſki ſkutk k woſwjećenju 100lėtneho wobſtaća Gustav-Adolfſkeho towaŕſtwa.

Krćenja ma we wobėmaj cyrkwjomaj faraſ Berg.

Póndźelu pop. 1/4 hodźin zeńdźe ſo w Naturſkim domje pśi Delnjokinjanſkej dróży wosadne žónſke towaŕſtwo. — Wutoru pop. 3/4 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnoſć za njedźelniće. — Wutoru wjećor we 8 hodź. ma faraſ Berg bilisku nutrnoſć w evang. towaŕſkowni. — Wutoru wjećor we 8 hodź. je w Kehelėni wosadny wjećor z pśednoškom fararja Paula wo zwjazku wojowarjow za wėru a dominzu. — Wutoru

Lube dźėći!

Dźenża wam tu podam dwė rjanej basniċzky. Ta prėnja je nėšto za holċzi, kiž maju rady kwėtki a mjetele.

Ta druha bajka pak je jara ſpodźiwna. Je to ruſka bajka. A ſtawaju ſo w njej jara ſpodźiwne wėcy. Stóž najlėpje łži, ſo tam mytuje. Lube dźėći, zo njebyšće myſliłe, zo to pśecy a wſuđe teź w žiwjenju tak je. Wėzo, mnohim ludźom ſo lubi, hdyž druhi jim wėrnoſć njerjekneje, woni chcedźa liśćenje a rjane łžė. Ale lėpje je tola pśecy wėrnoſć powėdaś! Z tym dźė ſkóńcźnje tola dale pśińdźeš, byrnjeź teź „Prawda woći kole“. Spominajće na wėrnoſć ſerbſkeho pśiſłowa: „Łžė maju ſkleńcźanej nóžcy.“

Próſtwa kwėtkow.

Wopuśćeny a pusty kućik bėše na kóncu wjeſki. Ludźo tam wunoſachu rozbite horncy, bleše, ſtare lapy a wſelake njepotrėbne wėcy. Stary płot bė ſo hižo dawno zeſypał a tlaješe a cyhele ſo rozpadowachu z časom a deśćom. Tajka puſtota za poſlednymi budami nikoho njewabješe. A tola tu roſćechu wſelake roſtliny kaž kamilki, rjepikate zelo, pólny mak, dźiwizna, baćonica a hiśće druhe kwėtki a wſė w lėtnim času rozkćėwachu, pśetož ſlóńcźko na nikoho njezapomina.

Ale ſtyſkaše ſo jim tak w ſamoće, nichtó njepśińdźe na nje pohladaś a bėše to w ſtarych, praſtarych časach, hdyž na ſwėcźe hiśće telko mjetelow a pćołkow njepołėtowaše. Tuž rjekny mak jónu z wjećorom:

„Ćehodła a za koho kćėjemy?“

„Komu mamy rozdaś wſė barby a wóń našich keluſkow?“

„Komu poprawom pśiprawujemy žiđźane zawćaki?“

A kwėtki wo tym pśemyſlowachu, ſeptachu ſej dołho do ćicheje nocy. Wuraźićhu ſkóńcźnje, zo dźiwizna jako najwyſa z nich poprosy ſlónco, hdyž wuńdźe rano z lėſow, zo by jim pósłała nėkoho, kiž je rozwjeſeli.

A ſta ſo takle, kaž bėchu wućinile. Pśi ſwitanju, hdyž roſa hiśće ſo zyboleše, rjekny dźiwizna:

„Wyſokowažene ſlónco! Kćėjemy, dychamy luboznu wóń, w keluſkach zhromadźujemy ſłódki mėd — póſćel k nam hdys a hdys nėkoho, komuž bychmy móhłe pokazaś ſwoju krasnoſć, nėžnoſć a wšu lubоſć, kiž ſy położiło do naših kwėtkow. Pśetož chcemy rozdawaś wóń a wutki a njechamy byś podarmo žiwe!“

Tuž ſlónco ſo na khwilu ſkhowa za ćmowu mróćel, zamyſli ſo a naposledku ſo ſmili nad tutej ſprawnej prośtwu.

A naraz z bėleje mróćalki wulećachu bėlonki, ze módreje módrački a z druheje mróćalki, kiž ſo zyboleše ze wšimi barbami jako parlina, wulećachu ſlėbrowſcy. A wšė tute mjetele ſo rozlėtowachu po cyłym kraju a nėkotre z nich runu ſmuhu k tamnemu pustemu kućikej, hdźeź leżachu rozbite horncy a lapy — mjez kotrymiž kćėjachu dźiwizna, rjepikate zelo, mak, baćonica a kamilki.

Z teho časa ſo kwėtkam wjacy njeſtyſkaše a njebėchu wjacy zrudne, zo roſćachu w ſamoće mjez ſtarym ćaprom.

Štyrceći bratrow jěchaše nana krčić.

Běše, njeběše; wujeċa štyrceći bratrow nana krčić; jich ſrokata kobła měješe štyrceći ſkropow, wšitke štyrceći bratrow ſo na nju posyny, kóždy na jenu ſkropu. Jěchachu, jěchachu, dyrbjachu přez rěku. Přez tu rěku jich kobła poskoči a so ſrjedźa roztorže.

A jich najmłódši bratr bě po mudrosći najſtarši, tón wobruč zwiny, koblu zeši a znowa dale jěchachu. Dyrbjachu ducy na puću přenocować, křesadła njemějachu, zo bychu ſej woheń zadźělali: pytnychu w lěsu w khěžcy woheń, póſłachu najſtarſeho bratra po woheń. Přińdźe bratr do khěžki, leži tam ſtarc, z khribjetom ſo zepjera wo ſćěnu, z nohomaj wo druhu ſćěnu, z nosom wo wjeſch: „Dźėdo! Daj woheń!“ „Baj mi basničku, ale zelhańu, potom ći dam woheń!“ „Běše, zo ſym štyrceći ſažnjow drjewa za dźeń nakałał.“ „A to ma być zelhańa basnička? To ja na ſtarej kolenje narubam!“ Łapny jeho, z khribjeta jemu rjemjeń wurěza a čiſny jeho do pincy.

Njemóžachu ſo dočakać najſtarſeho bratra, pósłachu ſrěnjeho. Přińdźe ſrěni a rjekny: „Dźėdo! daj woheń!“ „Baj basničku, ale prawje zelhańu, potom ći dam woheń.“ Běše, zo ſym štyrceći wozow ſyna za dźeń nakładował.“ „A tole ma być zelhańa bajka? To ja na ſtarej kolenje nakładuju!“ Łapny jeho, z khribjeta jemu rjemjeń wurěza a čiſny jeho do pincy. Dźěše najmłódši bratr, kiž bě po mudrosći najſtarši. „Dźėdo, daj woheń!“ Baj basničku, ale zelhańu, potom ći dam woheń.“

„Ja, dźėdo, ſłyšach: za morjom je ſkót pječa jara tuni, byki wumėnjeja za bručki, kruwy za muchi, ćelata za kuntwory. Nakładźech tři ſudy, přeni bručkow, druhi muchow, třeći kuntworow a jėdźech za morjo a počach wumėnjować ſkót. Naměnich ći telko ſkotu, wšė tři ſudy přemėnich. Ze zamóſkeje ſtrony chcych ſkót přiwjeſć k nam ale z tym přewozom by ſo podrožił. Tuž počach ſkočata přimać za wopuś a mjetać přez morjo. Wšón ſkót ſym přemjetał, woſtajich ſej jenož ſydomlėtneho byka. Zahanjach ſo hiśće z nim, zahanjach ſo a zahanjach a potom ſym ſam z nim wotlećał. Wšón ſkót ſym potom zarěźał, kožu ſym dźėłał. Wottam ſym ſo potom podał do njebjes a z kože ſym započał črije zešić: za wjetšich jandźelow ſym zhotowił ſkórnje a za mjeńšich ſym wudźėłał ſtupnički. A z teho ſydomlėtneho byka ſym ſej rjemjeń wurěźał a počach ſo po tym rjemjenju z njebjes ſuwać: rjemjeń pak mi njedoſahaše. Ja kołowy nawjazach, k nim ſym hiśće přiwjazał kur, powjaz ſej nawjerćach, zasy ſym ſo dale dele ſpuśćił a myſlach, zo tam ſteji pěc poſkočich a zapadnych do błóta hač k ramjenjomaj. Poča tam kačka lėtać a mi na hłowu jejka njeſć Wjelk to zhoni, započa tam khodźić a jejka jėſć ja jeho za wopuś hrabnych, wjelk ſkakaše, ſkakaše doniž mje njewućahny a potom ſo wjelkej wopuś přetorže. Tak dźėdo, ja runje wot tam přińdu. Nó je to dosć zelhańa bajka?“ „Swarnje, ty to dokoncźnješ!“ a dźėd da jemu woheń a ſpuśći bratrow z pincy. A wšitcy zasy dale jėchachu.

Ruska ludowa bajka.

ſam hiśće nėkotre klavėrne ſkładby: Serbſke reje. Bėłeho kudźerjawca jeniċzky při klavėrje wohladaċ, je wėſće hižo eſtetika ſama, přednoška ani njehladajo! Tuž też kóżdy młódnemu ſtarcej a wumėłcej z wutroby popśeje złoty ławrjeńc, kiž naš miśtr po tutym ćiſle dosta. Knjenje L. Duškova a L. Dutkova zanjeſeštej kruće a ſpokojnje tři dalše ćiſła z přewodom klavėra. Khór akademiſkeho ſpėwarſk. towaŕſtwa zanjeſe pod ſwojim wuſtojnym dirigentom k. dr. Hoblikom: Khuda ſyrotka (narodna pėſeń) — Žadanje lubjeje — Słoj ſtaj młodźenċaj — Do drjewa — Sléднikaj lėnikaj a w Khoćebuzu na jermanku. Spėwy ſo nam jara ſpodobachu. Wobdźiwachmy woprawdźe rjanu aktiwnoſć a hłuboke zapśimnjenje ſerbſkich pėſnjow je ſtrony ſpėwarjow a ſpėwaŕkow. Wėſće njeje knjez dirigent měł ſnadneho dźėła při wšėm wuwućowanju. Je dźėn też naſpomnjenej ſpėwaŕcy na klavėrje z najlėpšim začućom přewodźał Też za to jemu wutrobny dźak.

Nochcemy zabyć a naſpomnimy, zo wšitke tute poſkićenja Bratiſławſki radiowy ſćelak přenjeſe. Smy Bratiſławſkemu radiowemu žurnalej dźakowni haćrunjeż wopřėdkne zadźėwki njerozumimy. Běše program wjećorka tola hudźbno-kulturneho razu. — Dokelž běše ćas hižo pokročił, bě jenoź mózno, zo khór po jenej ſtučzy kóżdy ſpėw poſkići.

Je drje po wjećorku, kiž ſłowinſcy bratřa w Bratiſławje miśtrej ſerbſkeje hudźby wuhotowachu. Tola rjanoſć tutoho wjećorka njepozabudźemy. To nas ſtajnje też pozdźišo hiśće dopomina na wozbožace hodźinki mjez ſłowjanſkimi bratrami. Za zło nam to nichtó drje njeżmėje. Też my přejemy kóżdemu tuto zbožo, ſo ćuć mjez bliżſimi, mjez přiwuznymi, woſebje potom, hdyž widźimy, zo ſebi tući waża drohe kubła ſerbſkeje kultury.

W Bratiſławje, w ſtolicy Słowakskeje, je ſo nam wulcy ſpodobało. Rjany, ſwjatoćny běše wjećork. Wjeſely a ſłódny pak „powjećork“. Lubje přija knjez univ. prof. dr. Orel mału čŕjódku łužiſkich Serbow we ſwojim domje. Pėknje a hoſpodliwje pak ſo poſtara knjeni profeſorka. Za to też ji woſebity dźak! Wšitkim tamnym lubym pak přiwołam wutrobne „Na zdar!“

Maks Rjećka.

wječor we 8 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi duchowna wječorna hudźba „Hodźina žiwych“. Programy su po 30 pj., za bjezdźělnych po 10 pj. při cyrk. durjach dostać. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superint. Fröhlich bibliski wječor w Tuchorskej cyrkwi. — Srjedu wječor 1/2 8 hodźin w bydlenju fararja Schneidera na Lubijskej dróży 2 kolo evang. šulerkow (horni wotrjad). — Srjedu pop. w 4 hodź. je w Socität žónske misijonske towarstwo (zwonk. mis.). — Stwórtk pop. w 4 hodź. je tow. wowkow w evang. towaršowni. — Stwórtk wječor we 8 hodź. ma farar Große přihotoanje na dźěćikemšenje w Marijnej-Marćinej cyrkwi. — Pjatk pop. w 4 h. w Socität Gustav-Adolfsko towarstwo. — Pjatk wječor 1/2 8 hodźin ma farar Siegemund biblisk wječor za młodźinu na Hrodowskej hasy 6.

Ev-luth. zwjazk młodych holcow swj. Pětra na Seminarskej hasy 19: Njedźelu wobdźělenje na nalětnim swjedźenju młodźiny, zetkanje 1/2 2 hodźin Seminarska hasa 19. — Wutoru 2. jun wobdźěli so zwjazk na přednoškowym wječoru w Kehelerni. — Srjedu 3. junija wječor 1/2 9 hodźin hłowny wotrjad na Seminarskej hasy 19. — Kóždu srjedu wot 5—7 hodź. młodostna syła (holcy wot 10—14 lět tež tam.

Honjeŕ za pokładami

Campbellowe najwjetše dyrdomdejstwo.

London, w meji 1931.

Jendźelčan Malcohn Campbell je psched krótkim jako automobilowy jězdźer nowy rekord špičhnosće postajił a bu ja to wot swojeho krala do sejmjanstwa pšichwalaty. Njedawno je nětko knihu wudał pod napisnom: „Moje najwjetše dyrdomdejstwo.“ Sjawnosć jej najprjedźy myslesche, so ju to wo wopisanje njewšchědneje rekordneje jězby jedna, při kotrej je bjes dwěla wulke dyrdomejstwo pšechetral. Ale kniha podawa něchto zwe hinajše. W njej wopisuje swoje wusłypitne pućowanje jako honjeŕ za pokładom na kokošowe kupy w Karibiskim morju. Tej tuta jésla bésche polnych strachow, tola njejsu tuteho honjerja za pokładami a rekordami wotrajchile. Sčerje dyše Sir Campbell w tuthym lěče swoje sboje hišcze ras spytacz.

W lěče 1925 nastupi Campbell swoju prěnju jězdu s nětkotrymi pšchewodnikami. Jědźesche s mjenjšichim parnikow w Karibiskim morju (w Sdrjedźnej Ameriźy), sadźerja so tydźeń na Kokošej kupje a pytajche na podłožku staroje kharty ja pokładami, kiž dyrbjesche po powešćach wjazy milijonow hriwnow hódni byćz. Ale pytanje bésche podarmo. Wobdźělnicy dyrbjachu wjele cźerpjeć a stracha wustać a tuž so sahe wróćichu. Cźopłotu njemóžachu pšchenjesć. Puć wjedźesche pšchi wobłokich skalinach horje a potom sahy do hłubokich wudolinow, pšches njepjšchepuščezomny prašeź. Jyze cźeko bésche pšches pšchekahanźy roskalane a s łacźnosću padźechu wobdźělnicy wjecor pokmorni na swoje lěhwo. Bórzy spóznachu, so jich wuhot njedobałahajche, swój sameŕ dospěć. Tak so sahy na swój parnik podachu. Tola so jim sdasche, kaž bychu na prawym zlédze byli. Namałachu ras kopaez, kiž bésche s wuhota někajkeho namórskeho rubjeźnika tu swostaka. Druhi krócź nadeńdźechu powostanki złóncźneho tmpla, kiž na kulturu Inkow pokazowasche, potajkim na stoto.

W pschedležazym padze hraja pódła Inkow też namórsky rubjeźnizy wulku rólu. Kokušowa kupa je najšakownischa kupa pokładow, kotrejž so hač dokal nikomu poradźiło njeje, šakowe pokłady, kotrež su tu pjerza sthowane, wušlědźicź. Gdyž schpaniški dobyćeŕ Bolívar pšcheczišwo ztolemu městu postupowaše, wuthowachu po extinych podawišnach najwoseźnišche měchcźenjo swoje njeznměrne bohatstwa. Wschitke pokłady buchu na jendźelsku łódź „Mary Dyer“ snoščene, mjes nimi njeličitowne stote pjenjesy, kiże stota (Goldbarren), stote šudobja nabohatšich wobydlerjow, drohotne kamjenje a złóncźnje pšchirodnje wulka poštawa macźerje swojim dźěćcźom i luteho sota. Tak znajmjenscha wopisuje Campbell w swojej knihi pokłady, sa kotrymiž je tehdom podarmo honił. Wschitko je nakopjene stoto a bohatstwo.

Kapitan jendźelskeje łódźe, kotremuž buchu tute pokłady sdowěrjene, běšche wešoł Thompšon, muž dwělomneho powołanja. Dopokasa, so je na wschě njeznicźomnosće hotowy. W cźichej nozy sabi wschěch strażerjow, kotrež mějachu stote pokłady strażowacź. A hdyž ranišche serja po njebju jewjachu, běšche je swojim njeznměrnym wuruškom dawno na mórskim wobsoru so thnuł. Jědźeschе na Kokošowu kupu a wukhowa tam swoje pokłady. Po podawišnach sthowa je je swojim pomocznikami w skalnej jamje, kotrejž jatkod wulkim cźornym kamjenjom sakry a wosnamjeni. Sšochor, s kotrymž běchu cźeńi kamjeń pšchiwalili, sthowachu w skalnej dźerje. Potom jědźeschе Thompšon je swojimi pomocznikami dale, hdyž bé najprjedy wósty plan wo nésinosći naryšował. Naźijeschе go, so śmjeje podźišcho pschileźnosće, pokłady wotwojeźeć. Ale kupa njeje jeno zenje wjazy widźała.

W dalschim hraje Thompšowa charta wulku rólu. Pšchińdże do rukow dwojich namórnikow, kotrejž Kokošowu kupu wupytachu, so bychtaj swoje sboje jako pytarja pokładow spytałoj. Kaž zo praji, staj też jamu nadeschłoj, hdjež pokłady pšchcze njeskótknjene ležachu. Se pomozu namakaneho łochora mósejschtaj cźeńi kamjeń wotwalicź. Ale namórnitaj njemjeźschtaj žanehu wjeźela na namakanzy. Samrjeschtaj sahy sałkod, jo bychu jej po hrédki k wotkrjenju schłoj. Padźeschtaj pak po puću do rukow lěsnych cźornuchow, kotśij jeju sarahychu. Tak tam pokłady sahy wostachu.

Sšnadź po nimale 100 letach wukopa so charta wospjet na potajne waschnje, njeje pak puć do pokładowej jamy pokafała. Sir Campbell je jej krucze pšchewjal, lětha hódanczko pokładneje kupy wuhódacź. Cźoze bo pšcheswědcźeć, hać wopraudźe tute bajkowe pokłady na kupje so wuthowaja abo hać so tu wo někajke powědanczko namórskich rubjeźnikow jedna, bjese wschcze wopraudźitosće. Ekspedizizy, kiž budźe naspodźewacź, wuhotuje s najnowischimi techniskimi grédkami. Też sastupjerjo wědomosće njebudu pobrachowacź, so bychu wobsebje prawy puć wuhlědźicź pomhali. Dźiwajo na klimatiske pomery (je tam jara horzo) budźe ekspedizija hakle w pósdnym lěcze (znadź nasymu) swój puć nastupicź.

Zyły świet je wcźipny, kaž so wotpohlad słónczi. Kokošowa kupa stej w rjeźišcźu romantiskich bajkow, pódła teho pak tej powědanczkow namórskich rubjeźnikow. Niz jenoź nasomnjene pokłady so tam khowaja, ale też mschelake wuruški z rubjeźnych nadpadow. Je wschak prózy a pota hódne, wschém tutym powědanczkam na kožu pisć. Sšnadź je mózno, so w tutych fantastiskich powědanczkach někajke stote jadro tši.

Přilopk

* **Se žylnym prudom morjenaj.** Biško Großenmeere w Oldenburgskej sta so cźežke njeboźo pšchi dźěłach na telefonowym powodźe. Pornjo telefonowym grotam cźahnu so też groty žylnoprudoweho powoda. Montéŕ, kiž na telefonowym powodźe dźěłasche, so s njeboźownym pschipadom žylneho pruda podótkny. Prud jeho dyrl, so jemu pkomjenja s cźéka zapnychu. Towarschej jeho thrabnyschtaj, so bychtaj jeho wot elektriskeho grota wottornyłoj, tola też jeju milina dyrl, so so cźežko wopalischtaj. Dwaj montéraj staj wumrěłoj, tśeźeho pak do Oldenburgskeje khorownje bowjesechu, hdjež bjes nadźije leži.

* **Sydomkróćny wulkowaŕ žiwenja.** Sšwjatkownaj žwjataj dnjej je Dessauski wobydleŕ, finanzny sastojnik, w schtyrjoch padach nizmjenje dyšći žydom woseobam žiwenje wuthowaŕ, kiž so we Łobju kupachu. Wuthowani su 17létna holza, kotraž běšche hižo wědomje žhubika, 15létna holza, kotrejž a nan s dwěmaj dźěćcźomaj. Mjeno smužitehо wulkowarja njeje znate.

* **Sso palazy padak.** Amerikanski létaŕ Walburton sfoci pola Detroita s létadła, kiž běšche jo spalił. Wón cźežkowopaleny s padakom dele pschilecźa. Też padaŕ běšche jo hižo palicź zapoczał.

Zawity zemjepis

Mózemy swojeho bliššeho přez jednore zemjepisne (geografiske) prašenje do najwjetšich wuskosćow přinjesć.

„Mjenuj ći města w Finiskeje!“

Mózemy pak swojeho sobučłowjeka do zadwělowanja přinjesć, hdyž so jeho prašamy:

„Hdźe běži réka A?“

Najmjenje zemskich dźěći wě, zo je A pódlanska réčka réki Beuvron (w Francowskej). Njewědźa też, zo je Y jedyn zaliw w nižozemskim Zuiderskim jězorje a U wokrjes w Kinskej (w tibetskej provincy).

Z A, U a Y mamy najkrótše zemjepisne mjena.

Najkrótše su: Aa (tak rékaja 17 rékow, dale jene sydliśo we Westfalskej a Norwegskej); Bo réka jena wjes w Africy. Potom sćěhuja sydliśa Bo a Ha (w Šwejdskej), Ea (w Spaniskej) a Fa (w Francowskej). Europa ma sydliśa La (w Styrskej), Le (we Danskej), Li (w Francowskej), Lu a Vo (w Italskej) a w Persiskej je městačko Su.

Kinska ma łohcy so spomjatkowace 9 městow a wjeskow: Pa, Po, Pu, Si, So, Su, Ta, Yo a Yu.

Réki z krótkimi mjenami su Po (w Italskej), Oo (w Kolumbiskej) a Pe (w Kinskej). Najbusćišo nadeńdźemy sydliśa z mjenom Oberdorf (37 króć), Mühlhausen (36), St. Johann (35), St. Peter (33), Münster (32), Roth (31), Bergen (30) a Mühlbach (29).

Přez 10 městow a sydliśow mamy z mjenami Berlin, Halle, Landsberg, Mühlheim, Pfaffendorf, Waldenburg, Hall, Friedrichstal, Sauch, Langenberg, Langenan, Waldau a Pfaffenhofen.

Ale jenož jene „Kirchentellinsfurt“. To je wjetše sydliśo, 8 kilometrow wot Tübingen při récy Neckar zdalene. Dla tuteho němskeho mjena wadźa so wuceni hišce dźensa. To njepoćahuje so na słowo „Furt“ (brod), ale na jene powodźenje. Swabscy burja wobkrućachu to z jenej sadu po jich domjacym (němskim) dialekće: „Kirch end elles is furt“ (Cyrkej a wšitko je prjeć).

Hdyž sej tole wuwožowanje k nuzy lubiš daś, dha móže sej tola nichtó tamne mjena A, U a Y na to waśnja sćeźka wujasnić. Skónčnje pak budźe wědomosć, kaž hižo druhich a podobnych mjenow, też tajke njewšědne mjena na někajke waśnje wujasnić, byrnjež nic traś pósta. Samo teje dobry nós by zaprajił, by-chli nětko sćěhowacu adresu pisał: „Knjezej Michałkej, tón cas w Si nad Pejom, w U-skim workrjesu.“

Ptački jako rjemjeślnički a wumělcy

Wulke potajsniwo wostawa nam cźłowjekam potkad tamneje nawědźitosće, s kotrejž wjele ptacźkow swoje hnězda natwarja. Njenamakamy tu jenoź wschě druźiny rjemjeślka, też wumělstwo je sastupjene.

„Ptacźk je mischtrske dźěło, je dźiw pschirody.“ Take karakterisuje derje snaty pschirodospytnik Alfred Brahm ptacźinu.

Pschiroda je jara lutowała pschi rosdźělenju swojich darow. Njepostiźi sworjenjam wjazy, hać to, schtoż tute trjebachu k žiwenju, jenoź pola ptacźkow dowoli sej wuwsacza. Tu je sworicźeńka móz so schcźedźriwje rosmikła. Jenoź ptacźkej spojezi pjerje, kiž je je swojej nézinosću a pitanosću woprawdźity dźiw pschirody. Ptacźi hłóź pschetwori macź pschiroda k najkrašnischej hudźbje; žane druhe swérjo nima taki lubosny hłóź. Ptacźk su najwušitojnischi lětarjo, kiž wobknježeja powětr. Ptacźk je woprawdze mischtrski kuš pschirody a hdyž jeho wobkedźbujemy, spóznajemy jedyn dźiw za druhim.

Widźimy hobrske pućowanje najchich cźahajcych ptacźkow psches kraje a morja. Kelko nézinosće a lubosnosće sthowa so w lubosćinstkim žiwjenju ptacźkow! Napohlad ptacźeho hnězdaschka s nézinymi jejkami, šwerru schkitaneho wot žančki, naš stajnje nawabi k wobdźiwanju. Kak wschelakore a bohate na formach su ptacźe hnězda. Wot najjednorischeho dólcźka na semi, hdjež leža jeja bjes podłoźka abo jenoź na nětkotrych stwjelcach, hać k najdokonjanischemu twarej, kiž maly kralik a druhe ptacźki wuwjedu, namakasch wschě mózne formy hnězdow. Sajimawe je, so wschě rjemjeśka, kiž my ludźo znajemy, też ptacźki nakožuja pschi twarjenju hnězdow.

Cźéńlojow prawym smužle sthowa su dyporanki. Wone s wótrym, hranitym pyskom wubwpaju do schtomow swoje dołhoste dźěrp. Mulčk a krótki koridor, kiž wjedźetaj do prójnjenzy, stej tak wulkej, so móże ptacźk so ledy pschejsmytnyć, s cźimž je hnězdo schkitane psched njewitanymi hosćemi. Nutsthód go takle wudypa, jo njemóże deschcźowa woda go dobywacź do prójnjenzy a hnězdo wostanje suche. Maly rjemjeślatk po tajkim pschi twarje swojeho bydlenja na wschо dźiwa. Kelko mozy łžiuscha k tomu, wuprośnicź schtom a njewěsch, schto masch bóle wobdźiwacź, wukonje pyska, kiž łžiuscha jako grat abo napinanje tykowych a schijnych muskow, kiž tute žmyti wumjedu. Dyporanki njewudypaju dźerp jenoź w prochnjowych schtomach, ale też w zyle žirowych. Dyporanki su wužitne, niz jenoź tohodla, dokelž janicźeja wjele schkodnikow, ale też z tym, so stworjeja bydlenja ja druhe wužitne ptacźki, ta hupaka, dźiwejeho holója a selenu wórnu.

Murjeźki ly łastojcźki, kiž swoje polkuloite hlinjane hnězda lépja na schěny. Material k tomu žej pschiprawjeja ź błóta, pjerschcźe a hliny, kiž so ź wjelcznymi šlinami ptacźkow jměschcuje a pschedźěła, kaž so nastawa rosmoda. Horncześtwo haji drós n. Wón swoje hnězdo nutska ź hładkowanej hlinjanej worschtu wulépja, na kotrejž łeża jejka bjes dalschcheho podpołožka. Na tym mózesch łožby cźah spóznacź hnězdo drósna a rosjesnacź jo wot hnězda łóża, kotrež nima tajke hlinjane wupołożenje.

Po horncześtim dźěle je też mjeno dóstał na cźerwjeń bruny južnoamerikanski ptacźk — horncześ. Twari na žylnej, wodorunej haśy prawy domcźt ź hliny, kiž ma horjeka tšěchu a je nékaŕ podobny na pěz. Scźeny tutoho „hnězda“ su 2—4 zm. žylne, zyle twarjenje waži bruhdy 9 puntow.

Naśch pikotacź (Spechtmeise), tutón horjeka žywy, spodu na bruń žołty ptacźk, kiž łaž dypornak cźowpa po schtomach. ale pschi tym też ź hłowu dele po schtomach łeše, pomjeńscha wulčit do swojeje prójnjenzy w schtomje cźasto ź hlinu, so njebychu njepschecźeliu po dóstake k jejtam a młodźatam. Wuhladaśch dźerp w schtomje, kiž su takle ź hlinu wobłépjene, to žy nadeschoł prójnjenzu pikotacźa.

Wulki twarśki wumělz je nézny, drobny maly kralik, kiž njeje ženje žrudny abo wobuźny a žamo w symje, hrjedź łodu a hnězda swoju pěknicźku sajpéwa, kotraž dopomina na spěw kanarika. Twari w huščinach, cźerńjach, też w schkałobach a starych schcźokowzach jara wuměstke hnězdaschko, wulke łaž pjasć ź mocha, liścja a druhich wobstatkow rostlinow. Hnězdo je kulojte a ma wulčit na boku. Mały kralik po łdacźu rady hnězda twori. Wón nimo hnězdaschka k lehnjenju — wudźeła žej hišcźe wjazy hnězdow, w kotrychž też pschenocuje. Podobny twar wuwjedze dołha wopuschka (Schwanzmeise), kiž w prósnjenzach njehnězdźi łaž druhe zynkorli. Wona wudźela dołhoste hnězdaschko ź śechu a to ź mocha, lischawkow a nézinych korusthow. Mulčit namaka žo we hornjej pokoju. Hnězdo je tak rjeź kunsthna kukawa. Wobdźiwacź žo dyrbi, kaž nézinje a husće je material jworschtowany a stkany, tak so je hnězdo jara krute a wobstajne. Jara wumělśte hnězda twarja też łyba, schkihliža a cźiźka a to ź lischawkow, mocha, korusthow a pawcźiny. Dyrbich wobdźiwacź naležne wuwjedźenje, ź kotrymž je jenotlíwe wobstatki materiala spleźene a jworschtowane, tak je twar tak kruty, so ani dešcźej ani wichor jón sniciźcź njemóžeja. Hnězdo łyby wotpocźuje druhdy zyle žwobodnje na runej haśy a tohodla tak krucźe jedźi, jako by było pschilépjene.

Kolikarjo mjes ptacźkami su rokocźiarje, tamne drobne, njenahładne, na schér brune ptacźki, kiž bydla w rohodźi a scźinje. Bjes pschecźacza ź naležcźom rokocźinak žwoju podźiwnu pěseń pschednješe, kiž žo pak derje hodźi ke karakterej žamotneho hata a ke rjechtanju žabow. Swoje hnězdo natwari tutón ptacźk nad wodu w rohodźi je žuchich itwjelzow, rohodźe a trawow. Hnězdo wisa łaž dołhoita móscheń mjes scźinu. Hornja kroma hnězda je sakulena, tak jejka a młodźata njemóžeja padnycź won do wody, hdyž wětr scźinu mózne pohibuje.

Woprawdźite wumělzy su žnowacźe (Weberwógel). Wone powěschcja žwoje hnězda, kiž su ckane ź nicźow, w podobje błescze, tetority abo truschwy zyle žwobodnje na łahožki, hdjež ź wětrom tam a žem bimbaju. Wobsebje žarus tu twarja a žwoje rjemjeśko jara horliwje pschedwidźeju. Pyses zyke léto po pilnje šwucźaju. Wulčit hnězda je žwjetscha deleka. Pschi někotrych hnězdach wjedźe dołhi korridor do méstna sa jejka. Hnězda su tak derje spleźene, so je jenoź ź wulkej próżu móżejch rostorhacź.

Też krawzowšiwo namaka žo pola ptacźkow Wulki wumělz je krawcźik, drobny, dołhowopuschkaty na bruń selenu ptacźk, kiž je žiwy w Indiji. Wón kromu wulkeho łopjena takle hromadu „leschije“, so na

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 30. meje 1931.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. złotych	47,35
1 lenďželski punt	20,42	100 českost. krónow	12,461
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	16,456

Barlinska bursa so wčera sajso shraba. Kurzy efektow sajo pomalku poslupowachu. Bursu trafichachu pódla politiskich podawkow wobjebje wulkosče wschelakich Wiuskich bankow. Na wikach s dołżnimi a rentowymi tisčinami kursy tehorunja poslupowachu.

Produktowe wiki w Barlinje běchu wčera sa hotowe sorno w pschenzy a rožy sajso skrućene. Nalktni jeczmjeń popuschčeli wo 20—25 pj. po zentnarju. Wowsy so dotalnych wlačišnow djerżesche. Na Drjeżdżańskich wikach porunje pjatki saidżeny tydżeń 35 pj. pschispadzi, wobsy 10 pjenjezkow. Rožka a jeczmjeń nijepschemenjenej wostaschtej. Wčera placzesche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 13,60—13,70 hr., rožki 10,00 hacz 10,10 hr., jeczmjenja nasymskeho 11,10 hacz 11,80 hr., wowsa 9,45—9,65 hr.,

w terminowym wikowanju:

sa meju: pschenzy 14,02½—14,07½ hr., rožki 10,75—10,80 hr.,

sa julij: pschenzy 14,35—14,32½ hr. a rožki 9,80 hr., wowsa 10,05—10,02½ hr.

sa september: pschenzy 12,10 hr. a rožki 9,31¼ hr., wowsa 8,87½ hr.,

w Shorjelu:

pschenzy 13,50—14 hr., rožki 9,80 hacz 10,10 hr., wowsa 9,50—10 hr.,

běrnow 2,30—2,40 hriwnow,

silo butry 2,80—3,20 hriwnow,

jeja 7—8 pjenjezkow,

w Drjeżdżanach (saidżeny pjatk):

pschenzy 14,15—14,40 hr. (14,50—14,75 hriwnow),

rožki 10,40—10,65 hr. (10,30—10,65 hr.),

jeczmjenja nasymskeho 11—11,75 hriwn. (11—11,75 hr.),

wowsa smokmjeneho 10—10,25 hr. (10,10 hacz 10,35 hr.),

wowsa njesmokmjeneho 10,30—10,65 hriwnow (10,40—10,75 hr.).

Ssudnisle pschedżadżowanje.

póndżelu 1. junija 1931:

w **Kuczinje** w hoschenzu pschip. w 12 hodź. kruwa, żonj. koło, regulator,

w **Kulowje** w hoschenzu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź. wschelake meble, pisazy stroj, klonowa prafa, kruwje, gramofon, billard, plubaj, schijaza maschina, djerżesze koło, motorske koło, muž., żonj., a djerżesze wobuesa, draschla, hobanka, elektromotor,

wutoru 2. junija 1931:

w **Brětni** w hoschenzu dop. w 10 hodź. nohajzy, djerź. pulowery, samtaste bluzy, djeżlanske schórzuchi, gramofon s taczelemi, koło, swinja,

w **Lipoi** w hoschenzu dop. w 11 hodź. gramofon,

w **jamje Erika** w hoschenzu pschip. ½1 hodź. koleji,

w **Wiaczezach** w hoschenzu pop. w 2 hodź. kuchinske wuhotowanje,

Do sapisa samożenskeho prawa.

Do registra kubłowych prawow je sto na Budyskim hamtiskim sudnistwje sapisało, so fabrikant zementowych twarow Kurt Edwin Kunaschk w Rakezach nima prawa sarjadowacz a wuziwacz samożenje swojeje mandżelskeje Johanny Marje rodź. Horstej.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wotliwowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	29. 5.	28. 5.
Pšeńca	272-274	272-274
rožka	200-202	200-202
naz. jeczmjeń	—	—
nal. jeczmjeń	222-233	227-240
wows	178-198	178-198
kukurica	—	—
Pšeńč. muka	23-58,20	23-38,20
rżana muka	26- 8,2	26-28,2
pš. wotruby	14-15,00	14 15,00
rżane „	14-14,40	14-14,5
raps	—	—
hroch Viktor	26-31,00	26-31,00
lane symjo	—	—
pjeluski	25-30,00	25-30,00

	29. 5.	28. 5.
bony	19 21,00	19 21,00
woka	24 26,00	24 26,00
modre luniny	15-16,5	15-16,50
Polte lupiny	22-27,00	22-27,00
koradella	63 - 76	68 - 76
raps. wosusk	9-10,20	9-10,20
lany wósusk	14 14,20	14-14 20
bocn. melasa	—	—
běrnj. kruski	—	—
syno, 50 kg	1,7 -1,90	1,75-1,25
rżana sloma	0,70-0,90	0,70-0,90
sošeńč. „	0,65-0,75	0,60-0,70
wowsna „	0,75-0,90	0,70-0,85
lečna „	0,65 0,80	0,65-0,75

Drjeżdżańska burza (29 V.)

Pšeńca	283 288	běrnjace kruški	16.25 16.50
rožka	208 213	pšeńč. wotruby	13.60-13.90
nalětni jeczmjeń	—	rżane wotruby	14.50-15,20
nazymsk. jeczmjeń	—	pšeńčna muka	49,50 51.50
wows	200 205	rżana muka	33,50-34,50
čerwjeny dźećel	—	woka	—
raps	—	pjeluski	—
kukurica (Mais)	—	hroch	—
suche truh.	8,10 8,3)	cokrowe truh.	—

Wićne płaćizny w Budyšinje.

30. meje 1931

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Najlepše twory so hišće wyšše płaca.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyšša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	13.50	14.40
Rožka nowa	50 „	10.00	10.80
Jeczmjeń	50 „	9.50	10.50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9.25	9.75
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	2.50	3.00
Butra	1 „	3.00	3 20
Syno nowe	50 „	—	3,00
Słoma z maš. młóć, pras.	50 „	0.80	1.00
„ „ „ k zast.	50 „	1.50	1.80
„ z cypami młóćena	50 „	—	3.75
Pšeńčna muka 60%	50 „	29,75	63.75
Rżana muka 60%	50 „	15.50	12.50
Pšeńčne wotruby	50 „	7,00	7.30
Rżane wotruby	50 „	7,00	7,80
Jeja	1 štk.	0.07	0.08
Prosata 940 štuk	1 štk	8.00	17.00

Probnowikowanske płaćizny w Budyšinje

30 meje 1931 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćom	1 kg	1,60	2.20
Ćelace mjaso	1 „	2,00	2.60
Skopjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Swinjace mjaso	1 „	1,40	2.00
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	1,60	2.00
Pšeńčna muka	1 „	0.50	0,68
Rżana muka	1 „	0,40	0.44
Khlěb	1 „	0,30	0,32
Jědźne běrny	1 „	0,08	0.10
Rajs	1 „	0.44	1,20
Hroch	1 „	0,56	0.90
Soki	1 „	0,56	1.00
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,36	1,60
Sušeny potč	1 „	1,50	2,00
Dobre mloko	1 lt.	0,24	0.26
Jědźna butra	1 kg	3,00	3,40
Jeja	štuka	0,07	0,08
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,64
Petrolej	1 „	—	0,42
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,80

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

29 meje 1931 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a wuznamjenjenje

Woły: 278.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	46—49
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	43—46
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	41—43
Mjenje picowane wšěch starobow	35—38

Byki: 384

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	42—45
Połnomjasne, młódše	42—43
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	39—41
Spatne	36—38

Jałojcy a kruwy: 608

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	32—38
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	28—31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	24—25
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	17—20
Mjenje a spatnje picowane	—

Ćelata: 2630.

Najlepše wukormjene (2. druž.)	65—75
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	48—65
Spatne (4.)	35—45

Wowcy 31 8.

Młódše a starše wukormjene (1. druzina	43—46
Starše wukormjene (2.)	40—43
Mjenje wukormjene (Marzschala) 3.	30—33

Swinje: 8192.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	46—47
Wukormjene	47—47
Mjasne	46—47
Spatne	42—43
Rancy a kundrosy	42

stawa dutka, do kotrejež potom swoje hnězdo twari. Schicże so takle pschewjedże. Najprjedy ptaczk s pysom jako je schidleschkom wuschtapi dźerži do kromy kopjena. Pisches dźerži sczehnje potom nicź, kiż kromu kopjena hromadu swjasa. Mały wumělz wužiwa k tomu pak nicź, kiż bé namakał abo žej taflu žam wjerczi s rośtlinow. Tak je tutón mały ptaczk woprawdże dźiw ptaczinu.

Pluwaze hnězda wudźěkaju rohacze (Taucher) na wodże je stwjelgow, bancźikow rohodże a łkajazych rośtlinow, kiż su swórschtwane na połamanej rohodži a takle su tak rjez jakótwjene, so wětr hnězdo dale njeczěri.

Ssu ptaczki, kiż sczyła njewužiwaja materiala k twarej hnězdow a tola hnězda wudźěkaju. Wone mjenujzy wužiwaju jako material jenicźzy swoje wišelne gliny, kiż jara rucze wulkhnu a potom stwjerdnu. Takle hnězda twarja Salangany, kotrejczki w czopkych krajach. Jich kobjelkate hnězdaschka se glinow, pschilépjene na skały, su drje snate jako jědźomne khłóschczenki.

Někotre rubjezne ptaki, każ jastjoß, kobczik a mohilnik wuždżeja swoje hnězda s czerstwymi-selenymi halosami, kiż pschezo snowa wobnowjeja. To drje nima samér, hnězdo wupschichcź, ale sterje jo sakrucź a schtitacź psched njepschczelemi. Też druhe ptaczki takle schtitaju swoje hnězda.

Kumschtne lehnidło njejsu wunamakali ludźo. Hižo prjedy hacź bě cłowjek na to myślił, su ptaczki tole wunamakale. Ssu mjenujzy w spodźiwnym kraju Australiskej ptaki, družina kur — gepjerki (Wallnister), kiż sam njelahnu, ale swoje jeja khowaju we wulkich hromadach, gepjach s pjerschcze a liscza a je tam pschewostaja pschirodnej czopkocze. Pod tropiskim słónczom liscze górcy ktaje, s czimż czopkota w gepjach pschibéra a tuta czopkota młodżata wulehnje. Potajkim, mamy tu wopraudźite kumschtne lehnidło, kotrejž gej ptaczki žame pschiprawjachu. Stare gepjerki jo ani njestaraju wo młodżata, kiż maju žej wot prénjeho dnja žiwjenja žame pomhacź. Ssu to jenicźke ptaczki, kiż hnydom s hotowym pjerjom jo wudypaju s jejow a też górcy móża létacź. Tuto primitivne waschnje rosmnoženja dopomina hižo jara na wjeczaki, kiż dże su prjedowniki ptaczkow.

Fotografija z létadła wo přistajenju prof. Piccardoweho ballona w Alpach.

Ballon sam je jenož mało widźeć, dokelž sebi létadło při fotografowanju dale dele zwěrić njesmědźiše. Šip pokazuje na ballon.

Znjezboženja na drózy

Schtwórtk rano krótko po 4 hodź. sjeješoži na drózy s **Plawena** do Planschwicz auto mlokoweho wikowarja Wjazžkawa Jejsa, jako po mloko jědźesche. Wós so pschecźišny, dwě wobsobje so lohko sranjschtej, 38lětny wobsědźer Hejž pak so mori.

*

Posa Klassenbacha na drózy do Annaberga sajědże 25lětny samkar Albrecht s Rabensteina se swojim motorskim kołom, na kotrymž mějeschе sozjuża žedžo, do sapschaha mebloweho wosa. Albrecht so sarasy. Sozjuża cźežkokranjeneho do Rabensteinskeje khorownje dowjeschu. Albrecht je woženjeny a nan jeneho dźěcźa.

*

Ssrjedu wječzor w 7 hodź. sjeješoži těchtkrjeżišći mischtr Fischer s Delnjeje Zwónitzy. Wón na drózy je Alfaltera do **Zwónitzy** je swojim motorskim kołom tak strajchnej padże, so we swojim bydlenju wumrě. Wón sawostaji mandżelstu a nowonarodżene dźěcźo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerw Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynach. — Za nawěšćik: G. Janak w Budyšinje.